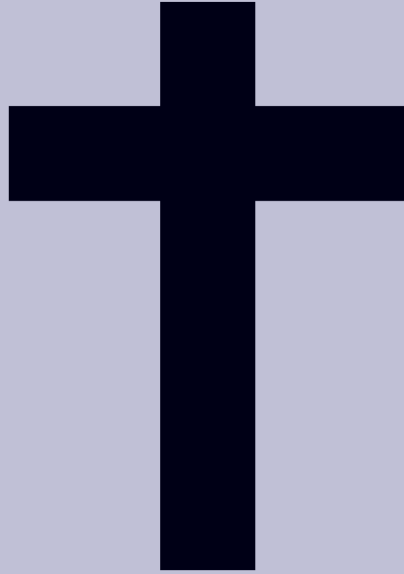

Nukumanu

The New Testament in the Nukumanu language of Papua New
Guinea

Nukumanu
The New Testament in the Nukumanu language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Nukumanu long Niugini

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nukumanu

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2023-03-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 22 Mar 2023
54439682-f8e2-586d-98e1-295d02f74287

Contents

Matiu	1
Mak	66
Luk	107
Jon	175
Na hehekau	223
Rom	283
1 Korin	310
2 Korin	336
Galesia	353
Efesus	363
Filipai	372
Kolosi	379
1 Tesalonaika	385
2 Tesalonaika	391
1 Timoti	394
2 Timoti	401
Taitus	406
Filemon	409
Hibru	411
Jems	430
1 Pita	437
2 Pita	445
1 Jon	450
2 Jon	457
3 Jon	458
Jut	460
Revelesen	462

Matiu Te Rono Tauareka Matiu e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Jisas ku haanau iho 1.1—2.23

Te kaamata te Rono Tauareka 3.1—4.11

Jisas e tokonaki na tama i Galili 4.12—18.35

Jisas ku haere i Jerusalem 19.1—20.34

Jisas ku taapiri i Jerusalem 21.1—27.66

Jisas ku ora muri 28.1—28.20

Na tipuna Jisas Krai

(Luk 3.23–38)

¹ Teenei te moe iho na tipuna Jisas Krai te mokopuna Devit raa, tena Devit he mokopuna Abraham.

² 6a Aanei na inoa na tipuna Jisas Krai kaamata Abraham haere no tae te saaita te tuku Devit: Abraham, Aisak, Jekop, Juda ia ma na taina aia raa, tena Peres laaua ma Sera (te tinna laaua raa ko Tamar), Hesron, Ram, Aminadap, Nason, Salmon, Boas (te tinna aia raa ko Rehap), Obet (te tinna aia raa ko Rut), Jesi, tena te tuku Devit.

^{6b} 11 Tena kaamata Devit haere no tae te saaita na tama Israel raa ni too ria no kkave i Babilon: Devit, Solomon (te tinna aia raa ko te avana Uria i mua), tena Rehoboam, Abaija, Asa, Jehosafat, Jehoram, Usaia, Jotam, Ahas, Hesekaia, Manase, Amon, Josaia, tena Jehoiakin ia ma na taina aia raa.

¹² 16 Aanei alaa tipuna taatou e mmau hoki i roto te launiu kaamata te saaita i muri na tama Israel raa ni too ria no kkave i Babilon haere no tae te saaita Jisas ni haanau iho: Jehoiakin, Sealtiel, Serubabel, Abiut, Eliakim, Asor, Sadok, Akim, Eliut, Eliesa, Matan, Jekop, tena Josep te avana Meri te tinna Jisas tera na tama e kanna ma ko te Mesaia raa.

¹⁷ Ia tena e isi sanahuru ma haa na tautama kaamata te saaita Abraham haere no tae te saaita Devit, tena e isi hoki teeraa sanahuru ma haa na tautama kaamata te saaita Devit haere no tae te saaita na tama Israel raa ni too ria no kkave i Babilon raa, tena e isi hoki teeraa sanahuru ma haa na tautama kaamata te saaita na tama Israel raa ni too ria no kkave i Babilon haere no tae te saaita Jisas ni haanau iho raa.

Jisas Krai ku haanau iho

(Luk 2.1–7)

¹⁸ Teenei ko na tattara i te haanau iho Jisas. Meri te tinna Aia raa e hakamattino ma kiavana Josep, emeia i mua laaua e hakaapaa, Meri ku iroa pera ma aia ku hai tama i na mahi Te Anana Tapu.

¹⁹ Josep hetama e ppena tahi na mee ettonu, tena aia se hihai ma ki mee Meri ki napa i mua na karemata na tama hakaatoa; kito aia ki mee na maanatu ma ki tiaki hemuu Meri.

²⁰ Te saaita aia koi noho koi ma na maanatu aia ma kipeesia Meri raa, te ensel Te Ariki raa ku tuu ake i roto te miti no meake ma, “Josep, te mokopuna Devit, auu se matakuku te too Meri ki mee mo avana akoe. Maitaname aia e hai tama i na mahi Te Anana Tapu.

²¹ Meri eme ki haanau te tamarikitanata, tena akoe kuhui te inoa te tamarikinaa Jisas, maitaname te Tamarikinaa eme ki hakasao te kanohenua Aia raa i taha ma na hai sara laatou.”

²² Tena na mee nei hakaatoa e kapihi mai ki huri mai te hakamaoni hea TeAtua ni tattara ake na profet Aia raa ma,

²³ “He taukupu e tonu e me ki hai tama no haanau te tamariki tanata, tena te tamariki naa e me ki hui Imanuel” (e mee ma, “TeAtua e noho ma taatou”).

²⁴ Josep ku mahike i aruna, tena kitoo Meri no avvana laaua. Josep e tautari hea te ensel raa ni tattara ake aia ki ppena raa.

²⁵ Emeia Josep se moemmoe laaua ma Meri haere no tae roo te saaita Meri ni haanau te tamariki tanata raa. Tena Josep ki hui te inoa te tamariki raa Jisas.

2

Na tama mattonu i te vahi te anake

¹ Jisas e haanau mai i te matakaina Betlehem i roto Judia te saaita Herot ni tuku. Meri e mamaoha no oti, tena se roroa na tama i te anake e mattonu i te vahi na hetuu raa ku ttae ake i Jerusalem

² no vahihhiri ma, “Teehee te tamariki e haanau iho ki mee mo tuku na Jiu naa? Maatou ekkite te hetuu Aia raa te saaita te hetuu raa ni tuu ake i te vahi te anake, ia tena maatou e oo mai ma ki hakamaru ake te tamariki naa.”

³ Te saaita Herot ni rono na tattara ma e isi teeraa tuku ku haanau iho, aia kuse hihia roo, ia hoki na tama hakaatoa i roto Jerusalem raa ku se hihia.

⁴ Tena Herot ki kanna ake na maatua hakananniu raa ia ma na tama poro-poro na tuua raa ki hakkutu ake hakaatoa, tena aia ki vahiri ake na tama raa ma, “Te Mesaia raa e me ki haanau mai i hee?”

⁵ Kito na tama raa ki meake ma, “Te Mesaia raa e me ki haanau iho i te matakaina Betlehem i roto Judia, e mee na profet raa ni tattaa ma:

⁶ ‘Betlehem e tuu i roto Judia, akoe he matakaina e hakanaaniu hoki i roto na matakaina Judia raa, maitaname he tama hakanaaniu e me ki haanau iho i te kina naa; he tama e me ki hakattaki Israel te kanohenua Anau raa.’ ”

⁷ Kito Herot ki kanna ake na tama mattonu ni oo mai peeraa i te anake raa ma ki kuku hemuu ma aia, tena aia ki vahiri ake na tama raa ma ki iroa aia te saaita hee roo te hetuu raa ni hopo ake.

⁸ Tena aia kikauna na tama mattonu raa kioo i Betlehem ma na tattara nei, “Oo nossee hakaraoi roo te tamariki naa, tena te saaita kootou ekkite te tamariki naa, kootou ku hakari mai ki iroa anau ki haere hoki anau no hakamaru te tamariki naa.”

⁹ ¹⁰ Kito na tama raa kioo, emeia te saaita na tama raa kioo koi, na tama raa kukkite te hetuu laatou nikkite i te vahi te anake raa. Ia te saaita na tama mattonu raa nikkite te hetuu raa, na tama raa ku hihia roo! Te hetuu raa e haere imua na tama raa no tae roo i te kina te tamariki raa e moe raa, tena ki hakamau. ¹¹ Na tama mattonu raa ku oo no uru i roto te hare raa, ia te saaita na tama raa nikkite te tamariki raa laaua ma Meri te tinna aia raa, na tama raa ku tutturi no hakamaru ake te tamariki raa. Tena na tama raa ki uhu ake na gol, na rehu e mannoni hakaaroha raa ia ma na maraseni e pena i na laakau e sui mmaha raa, tena ki kou ake na mee raa mo hoki te tamariki raa.

¹² Kito na tama raa ki tauttari teeraa mateara no vakkai i te matakaina laatou raa, maitaname TeAtua ni tattara ake na tama raa i roto te miti ma ki se lavaa te vakkai iaa Herot raa.

Na maatua Jisas raa ku hakassao no oo i Isip

¹³ Te saaita na tama mattonu raa ni vakkai, te ensel TeAtua raa ku tuu ake iaa Josep i roto te miti no meake ma, “Herot e me kisese te tamariki naa ma kitaa kimate. Mahike iaruna no too te tamariki naa lauaa ma te tinna aia raa no hakassao no oo i Isip, tena kootou ku nnoho i te kina naa ki ttae roo te saaita anau e me ki meatu kootou ki vakkai mai muri.”

¹⁴ Kito Josep ki mahike te poo naa no too te tamariki raa lauaa ma Meri no oo te poo naa koi i Isip,

¹⁵ tena laatou ki nnoho i Isip no tae roo te saaita Herot ni mate. Na mee nei e kapihi mai ki mee na tattara TeAtua ni tattara ake na profet i mua raa ki hakamaoni ma,
“Anau e kanna te tamariki tanata Anau raa ki haere i taha ma Isip.”

Te taa na tamalliki no mmate

¹⁶ Herot kuroto roo te saaita aia ni roa ma na tama mattonu i te vahi te anake raa e malliu ake aia. Tena aia ki hakamoe te tattara e ivi ma ki taa na tamalliki taanata hakaatoa i roto Betlehem ia ma na matakaina tap-piri ake raa hoki; na tamalliki taanata tera ku ttae e rua na hetau te mattua laatou haere sara mai i raro. Herot e ppena te mee nei tautari te iroa aia ni too i na tama mattonu i te anake raa te saaita roo te hetuu raa ni hopo ake.

¹⁷ Na mee nei e kapihi mai, tena na tattara TeAtua ni tattara ake Jere-maia raa ku hakamaoni ma:

¹⁸ “Te nnana e hamai peeraa i Rama,
te nnana na tama e ttani okioki roo.
Resel e tanitani i na tamalliki aia,
tena aia se hihai ma ni tama ki oo ake
no hakatattara hia aia,
e mee na tamalliki aia raa hakaatoa ku mmate.”

Josep ma te hai tinna aia raa ku vakkai i Nasaret

¹⁹ Imuri Herot ni mate, te ensel TeAtua raa ku tuu ake iaa Josep i roto te miti no tattara ake ma,

²⁰ “Mahike i aruna no too te hai tinna akoe naa, tena kootou ku oo i Israel, maitaname na tama ni hahai ma ki taa te tamariki naa ku mmate.”

²¹ Tena Josep ku mahike i aruna no too te tamariki raa lauaa ma Meri no vakkai i Israel.

²² Emeia te saaita Josep nirono ma Arkelaus, te tama Herot raa ku tuku i Judia, aia ku maku te vaakai i te matakaina raa. Kito TeAtua ki tattara ake hoki Josep i roto te miti, tena Josep ki haere i Galili

²³ no noho i roto he matakaina hokotahi i Nasaret. Tena na tattara na profet nei raa ku hakamaoni:

“Te Tamariki raa e me ki kanna ria
pera ma he tama i Nasaret.”

3

Jon Baptis ku takutaku

(Mak 1.1-8; Luk 3.1-18; Jon 1.19-28)

¹ Te saaita naa Jon Baptis ku haere iho i taha ma te kina e tuu mahoa i roto Judia raa, tena ki kaamata no takutaku.

² Jon e takutaku ma, “Ttike i taha ma na haisara kootou, maitaname te hakamaatua ana i te Vaelani raa ku taapiri ki hamai!”

³ Jon ko te tama profet Aisaia ni tattara mai te saaita aia ni mee ma,
 “E isi te tama e tattara hakamaroa
 i te kina e tuu mahoa raa ma,

‘Tanattana te mateara TeAriki raa*;

Tena hakattonu na mateara raa ki ttonu ki hamai Aia vaa aruna!’ ”

⁴ Na hekau Jon raa e pena i na kiri na kamel, tena te taitu aia raa he kiri hoki te manu, tena aia e kaikai na lokas ia ma na hani vaa roto.

⁵ Tammaki na tama i Jerusalem ma na tama i roto Judia raa hakaatoa ia ma na tama na henua tappiri i te riva Jordan raa ku oo ake iaa Jon.

⁶ Na tama raa e uiui na hai sara laatou raa, tena Jon ki hakoukou tapu na tama raa i roto te riva Jordan.

⁷ Jon e kite tammaki na Farisi ia ma na Sadyusi e oo ake ma aia ki hakoukou tapu laatou, tena aia ki hai ake na tama raa ma, “Kootou nilapono! Koai te tama e meatu ma kootou e lavaa te hakassao itaha ma na hakalononlihu TeAtua e me ki kou atu kootou raa?”

⁸ Ppena na mee e me ki huri ake pera ma kootou kuttike itaha ma na hai sara kootou raa.

⁹ Auu semannatu ma kootou e me kitattara ma Abraham he tipuna kootou, tena ma kootou kulavaa te hakassao itaha ma na hakalononlihu raa. Anau e meatu pera ma TeAtua e lavaa te huri na hatu nei ki mee pera ma ni mokopuna Abraham!

¹⁰ Te takuu raa ku tanattana ki ttuu na patiaka na laakau raa; na laakau hakaatoa se hua na hua taualleka raa e me ki tuutia ki hhina, tena ku lletua i roto te ahi.

¹¹ Anau e hakoukou tapu kootou ma te vai ki huri atu pera ma kootou kuttike itaha ma na hai sara kootou, e meia te tama e me ki hamai i muri anau raa e me ki hakoukou tapu kootou ma TeAnana Tapu ia ma te ahi. Aia e hakanaaniu i aruna anau, tena anau se tau hoki te sausau na taka Aia raa.

¹² Tama raa e tuu ma te taitahi Aia raa ki hakkutu na maanunu na hua raa. Aia e me ki hakkutu na kai Aia raa i roto te hare hakananaopo na kai raa, tena ku ttuni na penu raa i roto te ahi se lavaa te mate raa.”

Jon e hakoukou tapu Jisas

(Mak 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Jisas e hamai peeraa i Galili te saaita naa, tena Aia ki haere iaa Jon i te riva Jordan raa ma Jon ki hakoukou tapu Aia.

¹⁴ Emeia Jon e hahi i ma ki mee Jisas ki hakatike te hakataakoto Aia, tena aia ki meake, “Ako e avare e tau te hakoukou tapu anau, ia tena Ako e ku hamai ma anau ki hakoukou tapu Ako!”

¹⁵ Emeia Jisas e meake Jon ma, “Tiaki koi ki moe peenaa te saaita nei. Maitaname te nei te ara taaua e lavaa te ppena na mee hakaatoa TeAtua e hihai raa.” Kito Jon ki hakatina ake hoki.

¹⁶ Jisas e hakoukou tapu raa koi nooti, tena Aia ki haere itaha ma te riva raa. Te vaelani raa ku taaraki iho, tena Aia ku kite TeAnana Tapu TeAtua raa ku llee iho pera ma he rupe i aruna Aia.

¹⁷ Tena te reo TeAtua raa kutattara iho ite vaelani ma, “Te nei he tamariki roo Anau e hakasessere mahi, Anau e hihia roo Aia.”

4

Satan e tatakore Jisas

(Mak 1.12-13; Luk 4.1-13)

* **3:3 3.3** TeAriki: Na tattara nei e mmou i roto Aisaia 40.3. Ia i roto te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi Jihova

¹ Tena TeAnana Tapu raa ku hakattaki Jisas i te kina e tuu maho raa ma Satan ki tatakore Tama raa.

² Jisas enoho tipu haa na aho ia ma napoo sekai, tena Aia kurono te hikai.

³ Kito Satan ki haere ake no meake Jisas ma, "Kame Akoe he Tamariki hakamaoni TeAtua, Akoe ku meake na hatu nei ki huri mo haraoa."

⁴ Kito Jisas ki meake ma, "Te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, 'Na tama se mee ma e ora koi i na haraoa, e meia na tama e ora i na tattara hakaatoa TeAtua e tattara raa.' "

⁵ Kito Satan ki hakattaki Jisas i Jerusalem, i te Matakaina e Tapu raa no hakatuu Tama raa i te kina e palluna roo i aruna te Hare Tapu raa,

⁶ tena aia ki meake, "Kame Akoe he Tamariki hakamaoni TeAtua, Akoe ku llee i raro, maitaname te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

'TeAtua e me ki meake na ensel Aia raa ki mmata hakaraoi Akoe;

na ensel raa e me ki ttaohi Akoe ma na rima laatou;

ki se lavaa na vae Akoe raa te pakuu na hatu raa no mmere.' "

⁷ Kito Jisas ki meake, "E meia te Launiu Tapu raa e tattara hoki ma, 'Auu se hahaaite TeAriki TeAtua akoe raa.' "

⁸ Kito Satan ki hakattaki Jisas i aruna te mouna palluna roo no huri ake na henua hakaatoa i roto te maarama nei ia ma na mee taualleka hakaatoa na henua raa e isi.

⁹ Kito Satan ki meake, "Anau e me kikou atu na mee nei hakaatoa kame Akoe e tuturi nolotu mai anau."

¹⁰ Tena Jisas ki meake, "Satan, haere itaha! Te Launiu Tapu raa e mee ma,

'Lotu ake TeAriki TeAtua akoe raa, tena ku hehekau koi ma Tama raa!' "

¹¹ Kito Satan ki tiaki Jisas no haere, tena na ensel raa ki oo ake no tokonaki Jisas.

Jisas ku kaamata na uata Aia raa i roto Galili

(Mak 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Jisas ku rono ma Jon ku ponotia i roto te hare karapusi, tena Aia ki tiaki te kina raa no haere i Galili.

¹³ Aia se noho hoki i Nasaret, e meia Aia e haere no noho i Kaperneam, he matakaina e tuu i te vahi te Namu Galili i roto na henua Sebulun laaua ma Naptali.

¹⁴ Te mee nei e kapihi mai ki hakamaoni na tattara profet Aisaia ni tattara mai i mua ma,

¹⁵ "Te matakaina Sebulun, ia ma te matakaina Naptali raa e ttuu i te kina te mateara e haere i tai i teeraa vahi te riva Jordan i Galili, te matakaina na tama seai ma ni Jiu raa!

¹⁶ Na tama e nnoho na kina poouri raa e me ki k kite te maahina e rahi roo, te maahina raa e me ki hakamaahina atu i kootou na tama tera e nnoho i raro te maru te mate raa."

¹⁷ Jisas e kaamata te saaita naa no takutaku ma, "Ttike i taha ma na hai ssara kootou, maitaname te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku taapiri mai!"

Jisas e kanna ake tokohaa na tama meeme ika

(Mak 1.16-20; Luk 5.1-11)

18 Te saaita Jisas ni hahaere vaa tai te Namu Galili, Aia e kite tokorua na haanau, ni tama meeme e ika, tokorua raa ko Saimon (na tama e kanna ma ko Pita raa), tena Andru te taina Pita raa, tokorua raa e puipui te kupena.

19 Kito Jisas ki meake tokorua raa, "Tauttari mai Anau, tena Anau e me ki akoako koorua ki hahannota na tama." 20 Te saaita naa koi tokorua raa ku tiaki na kupena raa no tauttari Jisas.

21 Jisas e hakanuu atu no kite teeraa haanau hoki, Jems laaua ma Jon ni tama Sebedi. Tokorua raa e nnoho ma Sebedi te tamana laaua raa i roto te manau no tanattana na kupena laatou raa. Kito Jisas ki kanna ake tokorua raa,

22 tena te saaita naa koi tokorua raa kuttiaki te tamana laaua raa ma te manau raa no tauttari Jisas.

Jisas e tokonaki na tama lavvea
(Luk 6.17-19)

23 Jisas e areha na matakaina hakaatoa i Galili raa no akoako i na harelotu na Jiu raa, tena ki takutaku ake te Rono Tauareka i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena ki tokonaki hoki na tama hakaatoa e lavvea na maahana raa no taualleka.

24 Terono Jisas raa kupaa no ttae inakina hakaatoa i roto Siria, tena na tama raa kukou ake na tama e lavvea, na tama e hakaalono llihu i na maahana roo hakaatoa, na tama e tutuu haeo i na tinotama laatou, na tama e ttau ria na tipua, ia na tama e peupueu ia ma na tama na vae e mmate raa. Jisas e tokonaki na tama raa hakaatoa no taualleka.

25 Tena he kanohenua e rahi roo ku tauttari Jisas kaamata i Galili laaua ma Dekapolis*, tena Jerusalem, Judia ia ma na matakaina i teeraa vahi te riva Jordan raa.

5

Jisas e takutaku i aruna te mouna

1 Jisas e kite ma na kanohenua raa e tauttari Aia, tena Aia ki haere i aruna te mouna raa no noho. Na disaipol Aia raa e nnoho hakattike Tama raa,

2 tena Aia ki kaamata no akoako ake na kanohenua raa:

Te hihia hakamaoni
(Luk 6.20-23)

3 "Na tama na anana laatou raa e matanaenna e raa e me ki hakatapu ria; te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina na tama naa!

4 Na tama e ppari raa e me ki hakatapu ria;

Te Atua e me ki mee hakaraoi na tama naa!

5 Na tama e laumarie raa e me ki hakatapu ria;

na tama naa e me ki too na mee Te Atua ni tattara mai raa!

6 Na tama e hihai roo kippena na mee Te Atua e hihai raa e me ki hakatapu ria;

Te Atua e me ki kou ake na mee roo hakaatoa i na tama naa.

7 Na tama e manava alloha alaa tama raa e me ki hakatapu ria;

Te Atua e me ki hai aroha na tama naa!

8 Na tama e ttonu i na hatu manava laatou raa e me ki hakatapu ria;

na tama naa e me ki k kite Te Atua!

9 Na tama e hehekau ma ki too te noho laoi raa e me ki hakatapu ria;

Te Atua e me ki kanna na tama naa pera ma ni tamalliki Aia!

* 4:25 4.25 Dekapolis: te inoa nei i na tattara Grik raa e mee ma Sanahuru na Matakaina

10 Na tama e hakalono llihu e mee laatou e ppena hea TeAtua e hihai raa e me ki hakatapur ia;

te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina na tama naa!

11 Kootou ki hihhia te saaita na tama e haru haeo, tena ki kou atu na hakalono llihu, tena ki hatuhatu na tattara malliu i kootou e mee kootou e tauttari Anau.

12 Kootou ki hihhia roo, maitaname te tuhana e rahi raa e moe ma kootou i te vaelani. Na profet i mua kootou raa ni too na hakalono llihu peenei hoki.

Te sol ia ma te maahina
(Mak 9.50; Luk 14.34-35)

13 "Kootou esau pera ma ko te sol na tama hakaatoa i te maarama nei. Emeia kame te sol raa kusemmara, akoe kuselavaa te mee te sol raa kimmara hakaraoi. Te sol raa ku haeo, tena ku peesia iaho kiooake na tama no lakalaka vaa aruna.

14 "Kootou essau pera ma ko te maahina na tama hakaatoa i te maarama nei. Te matakaina etuu iaruna te mouna raa selavaa te lluu ria.

15 Se haitama e hakaura telamu nouhi iraro te kumete; e meia telamuraa e me ki hakatootoo iaruna ki maahina i hare raa kikkite na tama hakaatoa.

16 Kootou hoki ki hakamaahina i mua na tama hakaatoa pera ma he lamu; kikkite na tama raa na mee taualleka kootou e ppena raa, tena na tama raa e me ki hakammaha te Tamana kootou i te vaelani raa.

Na akoako i te vahi na tuua

17 "Auu se mannatu ma Anau e hamai kiseu na Tuua Moses ia ma na akoako na profet raa. Anau se hamai ki seu na mee naa, e meia Anau e hamai ki mee na akoako raa ki hakamaoni.

18 Kootou ki mannatu, te saaita te vaelani ia ma te maarama nei koi ttuu, selavaa hetattara ia ma hepaa mee iroto na tuua raa e me kiseu ia ki tae roo te saaita te hakaotiote na mee roo hakaatoa.

19 Ia tena koai te tama setautari hetuaa iroto na tuua raa, tena ki akoako alaa tama ki tauttari aia, te tama naa e me ki hakamuri roo i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Teeraa mee hoki, koai te tama e tautari na tuua raa, tena ki akoako alaa tama ki tauttari aia, te tama naa e me ki hakamaatua iroto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.

20 Tena Anau e meatu kootou pera ma kootou elavaa tettae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa kame na hakattina kootou raa e hai mmahi roo iaruna na hakattina na tama e poroporo na tuua ia ma na Farisi raa i te ppena hea TeAtua e hihai raa.

Se taa tama
(Luk 12.57-59)

21 "Kootou ni llono pera ma na tama i mua raa ni illoa ma,

'Se taa na tama ki mmate;

te tama e taa te tama no mate raa

e me ki tuu i mua na tama hakatonutonu raa.'

22 Emeia te saaita nei, Anau ku meatu kootou: kame akoe e hakatauttau ma te taina akoe raa, tena akoe e me ki tuu i mua na tama hakatonutonu raa, ia kame akoe e meake te taina akoe raa ma, 'Te manapuhi,' akoe e me ki tuu i mua na tama hakatonutonu raa hoki, ia kame akoe e hai ake hakahaero ite taina akoe raa ma teeraa he vvare, tena akoe e me ki haere i te kina te ahi raa.

23 "Kame akoe ku tanatana ki kkave te hoki akoe raa i te kina te olta, tena te maanatu akoe raa kutere ake pera ma koorua haitaina e nohonoho haero,

²⁴ tena tiaki te hoki akoe naa kimoe ite kina te oltaraa, tena akoe ku haere vave notattara hakaraoi koorua haitaina, tena kioti akoe ku vaakai no kou ake te hoki akoe raa i TeAtua.

²⁵ “Kame he tama e sara koorua, tena aia ku ppono akoe ite kot, haere notattara hakaraoi koorua te saaita na tama raa se kittaohi te kot raa, ia imua hoki akoe etuu ite kot. Tesaaita akoe kutuu ite kot, na tama hakatonutonurua eme kittaohi akoe, tena kukouake akoe inarima na polis raa, tena na polis raa e me ki ppono akoe ite hare karapusi.

²⁶ Tena anau emeatu akoe; akoe eme kinohoroo iroto te hare karapusi raa kitae roo tesaaita akoe epehi tepaini akoe raa hakaatoa.

Na akoako i na tiputipu se ttonu i te vahi na hhine.

²⁷ “Kootou ni llono na tattara ma,
‘Auu se karemata kailallao.’

²⁸ Emeia tesaaita nei anau emeatu kootou: kame he tanata ekite te hine, tena aia ku manako te hine raa; te tanata naa ku sara ite vahi te hine raa iroto te hatu manava aia.

²⁹ Kame te karemata te vahi laaua akoe raa eme akoe no haisara, tena kkope te karemata naa i taha no peesia! E tauareka roo te peesia he paa kina te tinotama akoe naa i taha, ka oti te tinotama akoe naa hakaatoa kulletua iroto te ahi.

³⁰ Kame te rima laaua akoe raa eme akoe no hai sara, tena ttuu te rima naa i taha no peesia! E tauareka te peesia he paa kina te tinotama akoe naa i taha, ka oti te tinotama akoe naa hakaatoa kulletua iroto te ahi.

Se avvana peesia

(Matiu 19.9; Mak 10.11-12; Luk 16.18)

³¹ “Emmau hoki iroto na tuua ma,
‘Kame he tama e hihai ki peesia te avana aia raa,
tena tetama naa kitaataa ake helauniu ite avana aia raa pera ma aia ku peesia te tama raa.’

³² Emeia tesaaita nei anau emeatu kootou: kame he tanata e peesia te avana aia niaina ma te avana aia raa seisi te mee esara e ppena, te tanata naa eme kisara kame te hine raa e maanatu ma kitoo teeraa tanata hoki, tena te tanata e avana te hine naa eme ki hai sara hoki ite vahi te haere avvana huri.

Na poroporo na tattara hakamaoni

³³ “Kootou ni llono hoki pera ma na tama i mua raa ni illoa ma,
‘Auu se tiaki na tattara hakamaoni kootou ni hakamoemoe raa,
emeia ppena hea kootou ni tattara hakamaoni ake TeAtua ma kootou eme ki ppena raa.’

³⁴ Emeia tesaaita nei anau kumeatu kootou: auu settapa namee ki hakamaoni na tattara kootou raa tesaaita kootou e hihhai ki hakamoe he tattara. Auu se ttapa i te vaelani, ia se ttapa hoki te nohorana TeAtua raa;

³⁵ ia settapa hoki te maarama nei, maitaname te nei he kina TeAtua e hamaroroo navae Aia, ia settapa hoki Jerusalem, maitaname te nei he matakaina te Tuku hakanaani raa.

³⁶ Ia auu settapa hoki te pohouru akoe ma ki hakamaoni na tattara, maitaname akoe se lavaa te mee he rouru hokotahi ki makkini ia ma ki pallaa.

³⁷ Mee koi peeraa, ‘Noo’ seai naa, mee peeraa ‘Seai.’ Ni mee hoki peeraa akoe e ttapa, aanaa ni hakataakoto koi e oo mai te tama sakkino raa.

Se tauimuri

(Luk 6.29-30)

³⁸ “Kootou ni llono na tattara nei i mua,

'Kame akoe e ttuki te karemata anau,
anau e me ki ttuki hoki te karemata akoe,
Kame akoe e kkoti te niho anau,
anau e me ki kkoti hoki te niho akoe.'

³⁹ Emeia te saaita nei anau e meatu kootou: auu se taui muri te sara teeraa tama eppena i akoe. Kame he tama eppaa te patikauvae te vahi laaua akoe raa, tiaki aia ki paa te patikauvae te vahi se laaua raa hoki.

⁴⁰ Kame he tama eppono ma koorua ki kot te kaukahu akoe raa, tena tiaki aia ki too hoki te kaukahu matoru akoe raa.

⁴¹ Kame he tama e hakamataku atu ma akoe ki amo te kete aia raa kitae te mael hokotahi, tena amo ki tae e rua na mael.*

⁴² Kame he tama e kainno atu akoe ki kou ake he mee, tena kou ake hea te tama naa e hihai raa; kame he tama e hihai ki too he mee ki oti aia ku kou atu muri, tena kou ake hea te tama naa e hihai raa.

Laoi na tama e kiri lloto kootou (Luk 6.27-28; 6.32-36)

⁴³ "Kootou ni llono na tattara nei i mua:
'Laoi koi na tama e taualleka kootou raa,
tena ku haeo ma na tama e kiri lloto kootou raa.'

⁴⁴ Emeia te saaita nei anau ku meatu kootou: laoi na tama e kiri lloto kootou raa, tena ku lotu ma na tama e mee kootou ki hakalono llihu raa,

⁴⁵ tena kootou e me kimee pera ma nitamalliki te Tamana taatou i te vaelani raa. Maitaname Aia e hakamaahina ake te maahina Aia raa i aruna na tama haeo raa hakapaa ma na tama taualleka raa hakaatoa, tena ki kou ake te reurehu raa ki lleku i aruna na tama eppena na mee taualleka ia ma na tama eppena na mee sakkino raa.

⁴⁶ Kame kootou e laoi koi na tama e laoi kootou raa, kaa TeAtua e me ki kou atu na tuhana kootou raa peehee? Na tama e aoao na takis raa eppena peenei hoki!

⁴⁷ Tena kame kootou e tattara ake koi na tama e laoi kootou raa, kaa alaa tama e me ki illoa peehee kootou? Na tama ennoho pouri raa eppena peenei hoki!

⁴⁸ Kootou ki ttonu tahi e ssau hoki pera ma te Tamana kootou i te vaelani raa e tonu tahi.

6

Na akoako i te tokonaki alaa tama

¹ "Lollohi hakamattonu, auu se huri ake na tiputipu kootou i te vahi te lotu raa i mua na karemata na tama hakaatoa ma ki kkite na tama raa hea kootou eppena raa. Kame kootou eppena na mee nei i mua na karemata na tama, tena te Tamana kootou i te vaelani raa se lavaa te kou atu ni tuhana ma kootou.

² "Te saaita kootou e hoki ake na mee i na tama e tutuu haeo raa, tena auu se mee ki kkite na tama hakaatoa pera ma na tama tattara uhiuhi raa eppena i roto na hare laatou ia ma i aruna na mateara raa. Na tama raa eppena peenei ma ki hakammaha na tama raa laatou. Anau e meatu kootou te hakamaoni, na tama nei ku oti te too na tuhana haeo laatou raa.

³ Emeia te saaita kootou e me ki tokonaki na tama e tutuu haeo raa, tena hoki ake ki se illoa na tama ia ma na soa laoi kootou raa.

⁴ Teenaa he mee koi akoe hokkoe. Tena te Tamana akoe raa, te Tama e kite hea akoe ni ppena tera se hai tama e iroa raa e me ki kou atu te tuhana akoe.

* **5:41 5.41** Mael he tattara hakatua tera e tattara te mmao te kina.

Tiputipu te lotu
(Luk 11.2-4)

⁵ “Tesaaita akoe elotu, auu semee pera ma natama tattara uhiuhi raa! Na tama raa e hihhai ki ttuu i aruna no lotu i roto na hare lotu ia ma i te kina na mateara ma kikkira ake na tama raa laatou. Anau e meatu te hakamaoni, na tama nei ku oti te too na tuhana haeo laatou raa.

⁶ Emeia tesaaita akoe elotu, haere i roto terum akoe raa noppui te totoka raa, tena akoe ku lotu ake i te Tamana akoe tera taatou se kkite raa. Tena te Tamana akoe raa, te Tama e kite hea akoe e ppena hemuu raa e me ki kou atu te tuhana akoe.

⁷ “Tesaaita akoe elotu, auu semee tammaki na tattara tera akoe se iroa, essau pera ma natama ennoho pouriraa e ppena tahi raa, na tama raa e kkahu ma na atua laatou raa e me ki hakallono na lotu laatou raa e mee na lotu raa e lolloa.

⁸ Auu semee pera ma na tama raa. Te Tamana akoe raa ko na iroa avare hea akoe e hihai i mua akoe e kainno ake Aia.

⁹ Teenei kootou e tau te lotu peenei,

‘Tamana maatou i te vaelani:
te inoa e tapu Akoe ki hakammaha ria;

¹⁰ tiaki te Hakamaatua ana Akoe raa ki hamai;

tiaki maatou kippena hea Akoe e hihai maatou kippena i te maarama nei
ki ssau pera ma i te vaelani.

¹¹ Kou mai ni kai ma maatou ki tau ma te aho nei.

¹² Ssirihia na hai sara maatou ni ppena raa,

essau pera ma maatou e ssirihia na hai sara na tama e ppena i maatou raa.

¹³ Auu se tiaki maatou ki ttiri na hahaaite e hainattaa,

tena ku rorohi hakaraoi maatou i taha ma na mahi te tama sakkino raa.’

[Te Hakamaatua ana, na mahi ia ma na mee taualleka Akoe raa ki mmoe
tahi na vahao hakaatoa. Amen*]

¹⁴ Kame kootou e ssirihia na hai sara na tama e ppena i kootou raa, tena te Tamana kootou i te vaelani raa e me ki ssirihia na hai sara kootou raa hoki.

¹⁵ Emeia kame kootou se ssirihia na hai sara na tama e ppena i kootou raa, tena te Tamana kootou i te vaelani raa e me ki se lavaa hoki te ssirihia na hai sara kootou ni ppena raa.

Hakamaatapu na kai

¹⁶ “Tesaaita kootou e hakamaatapu na kai, auu se kkira hakamatanaenaena na karemata kootou raa pera ma na tama tattara uhiuhi raa e ppena tahi. Na tama raa e hihhai ki mee na karemata laatou raa ki kkee ma ki illoa na tama ma laatou e hakamaatapu na kai. Anau e meatu te hakamaoni, na tama nei ku oti te too na tuhana haeo laatou raa.

¹⁷ Tesaaita kootou e hakamaatapu na kai, oo no koukou, tena ku ssoe na rouru kootou raa,

¹⁸ ki se lavaa na tama te illoa ma kootou e hakamattapu na kai, te Tamana koi kootou i te vaelani tera taatou se kkite raa e iroa. Tena te Tamana kootou e kite hea kootou e ppena tera na tama se illoa raa e me ki kou atu na tuhana kootou raa.

Na mee taualleka i te vaelani
(Luk 12.33-34)

¹⁹ “Auu se hakatau na mee taualleka i te maarama nei raa ma kootou, na mee tera na lollona ia ma te piritia raa e lavaa te kkai no haeo, tena na tama kailallao raa e lavaa te ssaa na hare raa no kailallao.

* **6:13 6.13** Amen e mee ma Hakamaoni

²⁰ Emeia hakatau na mee taualleka ite vaelaniraa ma kootou, na mee tera na lollona ia ma te piritia raa selavaa te kikai no haeo, tena na tama kailallao raa selavaa te ssaa no too.

²¹ Maitaname na hatu manava kootou raa e me kimmoe koi ite kina na mee taualleka kootou raa e mmoe.

Te maahina na tinotama
(Luk 11.34–36)

²² “Na karemata kootou raa ko na maahina na tinotama kootou. Kame na karemata kootou raa e taualleka, tena na tinotama kootou raa e maarama roo hakaatoa;

²³ e meia kame na karemata kootou raa ku haeo, tena kootou e ssau pera ma ni tama e nnoho i roto te pouri.

Se mamannatu tammaki
(Luk 16.13; 12.22–31)

²⁴ “Ako e selavaa te hehekau ma tokorua na tama hakamattua, akoe e me kikirilloto teeraa tama, tena kulaoi teeraa tama; akoe e me kihakarono teeraa tama, tena e me kisehakarono teeraa tama. Kootou selavaa te hehekau ma TeAtua, tena ma ku mannako hoki na sileni.

²⁵ “Tera hea anau e meatu kootou: auu se hakatettere mmaha ite vahi na kai ia ma hea kootou e me ki unu ki ora kootou raa, ia hoki ma na hekau kootou e me kileulleu raa. Aiea te ora raa se hakamaatua i aruna na kai? Tena kaa te tinotama raa se hakamaatua i aruna na hekau?

²⁶ Kira ake na manullee raa, na manura settori na kai, ia se haki na hura raa no hakatau i roto na hare; e meia te Tamana kootou ite vaelaniraa e rorohi na manura! Tena kaa kootou se hakamattua i aruna na manura?

²⁷ Kame he tama e manako te ora aia; eaa te tama naa e lavaa te hakanuu te ora aia raa ki roroa hakamarie?

²⁸ “Kaa kootou e mamannatu tammaki i na hekau raa kiaa? Kira ake na kaute e hhomora: na kaute raa se ppena na hekau.

²⁹ Emeia Anau e meatu kootou pera ma te Tuku Solomon raa ma na mee taualleka ia ma na hekau aia raa hakaatoa se hai lakkei taualleka roo pera ma na kaute nei.

³⁰ Teenaa ko TeAtua e hakalaakei na veve e hhomora huri raa, na veve e hhomora te aho nei taiao kuseaira koi, ku vvela i roto teahi. Aiea TeAtua selavaa te kou atu ni hekau ma kootou? Na hakattina kootou naa e pamme roo!

³¹ “Auu se mamannatu tammaki ma, ‘Anau e me kitoo na kai, na vai ia ma na hekau anau raa i hee?’

³² (Aanei na mee na tama e nnoho pouri raa kame e mamannatu tammaki.) Te Tamana kootou ite vaelaniraa e iroa pera ma kootou e hihhai na mee nei.

³³ Emeia kootou kikaamata no mamannatu hai mmahi ite Hakamaatua ana ite Vaelaniraa ia ma hea TeAtua e hihai kootou ki ppena raa, tena Aia e me ki kou atu na mee nei hakaatoa ma kootou.

³⁴ Ia tena auu se mamannatu tammaki te aho taiao raa; te aho naa e isi na liuna aia hokoia. Na hakalono llihu te aho nei e tau koi ma te aho nei, auu se hakapiri ake alaa hakalono llihu i aruna ma ni hakalono llihu peehee te aho naa e isi raa.”

7

Auu se haru na haeo alaa tama
(Luk 6.37–38; 6.41–42)

¹ “Auu se haru te haeo alaa tama ki selavaa TeAtua te hakatonutonu kootou,

² e mee TeAtua e me ki hakatonutonu kootou peenaa hoki tautari te haru haeo kootou alaa tama raa. Aia e me ki hakatonutonu kootou tautari na tiputipu kootou ni haru na haeo alaa tama raa.

³ Aiea akoe e kkira ake te kerekere e mmau te karemata te taina akoe raa, kaa akoe se anana peehee te laakau e mmau te karemata akoe raa?

⁴ Kaa akoe e lavaa peehee te meake te taina akoe raa ma, 'Huri mai kippisi te kerekere e mmau te karemata akoe raa,' te saaita te laakau e rahi raa e mmau i te karemata akoe raa?

⁵ Kootou nitama tattara uhiuhi! Tokea te laakau e mmau te karemata akoe raa itaha i mua, tena akoe e me ki kite hakaraoi no ppisi te kerekere e mmau te karemata te taina akoe raa.

⁶ "Auu sekouake namee ettapuraa inapoi, e mee napoi raa e me ki huri atu no uti kootou. Auu setuku na pure kivakiva kootou raa i mua na piki, e mee na piki raa e me ki lakalaka na pure raa.

Kainno ake TeAtua ni aa kootou e hihhai
(Luk 11.9-13)

⁷ "Kainno, tena akoe e me ki too hea akoe e hihai raa; Sese, tena akoe e me ki lave hea akoe e sese raa; papaku te totoka, tena te totoka raa e me ki taaraki atu akoe.

⁸ Maitaname na tama hakaatoa e kainno raa e me ki too hea laa-tou e sese raa, tena na tama hakaatoa e sese raa e me ki lave hea laa-tou e sese raa, tena te totoka raa e me ki taaraki atu i na tama e papaku te totoka raa.

⁹ Kame he tamariki e kainno ake te tamana aia raa ki kou ake he haraoa, eaa te tamana aia raa e me ki kou ake he hatu?

¹⁰ Kaa seai, akoe e me ki kou ake helapono kame te tamariki raa e kainno atu ma ki kou ake he ika?

¹¹ Niaina ma kootou nitama sakkino, e meia kootou e illoa te kou ake na tamalliki kootou raa na mee taualleka. Kaa e hia hoki te Tamana taatou i te vaelani raa e me ki kou ake namee taualleka i na tama e kainno ake Aia raa?

¹² "Tokonaki alaa tama, essau pera ma kootou e hihhai na tama raa ki tokonaki kootou. Te nei te hakataakoto hakanaaniu i na tuua Moses ia ma na akoako na profet TeAtua raa.

Te totoka i te vaelani raa e kkao
(Luk 13.24)

¹³ "Uru iroto te totoka e kkaoraa, e mee te totoka e haere i te kina te ahiraa ellaha, ia e hainauhie roo te tauttari, ia tena e tammaki roo na tama e me ki tauttari te mateara naa.

¹⁴ Emeia te totoka e haere i te kina te ora raa e kkaoro, tena te mateara raa e hainattaa roo te tauttari, ia hoki na tama e tauttari te mateara raa e moisi.

Hakamattonu i na tiputipu te tama
(Luk 6.43-44)

¹⁵ "Hakamattonu i te vahi na profet malliura; na tama naa essau pera ma nisipsip ettara, e meia na tama naa essau roo pera ma nimanu kai ttama iroto laa-tou.

¹⁶ Kootou e me ki illoa na tama nei i na mee laa-tou e ppenaraa. Na mataiona selavaa te hua na hua na pukunahu, na natu selavaa te hua na hua na purukavuhu. ¹⁷ Telaakau e homo tauareka raa e me ki hua na hua taualleka, e meia telaakau e homohomo haeroa e me ki hua na hua haeo.

¹⁸ Telaakau e homo tauareka se lavaa te hua na hua haeo, tena te laakau e homohomo haeo se lavaa te hua na hua taualleka.

¹⁹ Tena nalaakau sehhua nahuarāa e me kituutiarā ki hīna, tena kulletu i roto te ahi.

²⁰ Ia tena kootou e me ki illoa na profet malliurāa inamee laatou e ppenarāa.

Anau se iroa kootou
(Luk 13.25–27)

²¹ “Semee ma natama hakaatoa ekannamai Anau ma, ‘TeAriki, TeAriki rāa’ e me kiuru i roto te Hakamaatua ana ite Vaelanirāa, e meia natama koi e ppena hea te Tamana ite vaelanirāa e hīhai laatou ki ppenarāa e me ki ttae i te kina rāa.

²² Te saaita te Aho te Hakatonutonu rāa e tae mai, tammaki na tama e me ki mee mai Anau ma, ‘TeAriki, TeAriki! Maatou ni hakatae na tattara TeAtua rāa i te inoa Akoe, tena maatou ni hakaise tammaki na tipua i te inoa Akoe, tena ki ppena hoki tammaki na mirakol!’

²³ Tena Anau e me ki meake na tama naa ma, ‘Anau ni se iroa roo kootou. Oo i taha ma Anau, kootou ni tama haeo!’

Te tama e atamai ia ma te tama e panimu
(Luk 6.47–49)

²⁴ “Tena natama ellono na tattara Anau nei no tauttari rāa e ssau pera ma te tama e atamai tera e hakatuu te hare aia rāa i aruna na hatu.

²⁵ Te reurehu rāa kulleku nottahe na riva rāa, tena te matanirāa hoki ku maairi hai mahi roo no ppaku te hare rāa. E meia te hare rāa se hina, e mee te hare rāa e pena i aruna na hatu.

²⁶ “E meia natama ellono na tattara Anau nei, tena ki se tauttari na tattara rāa e ssau pera ma te tama e panimu e hakatuu te hare aia rāa i aruna te kerekere koi.

²⁷ Te reurehu rāa kulleku nottahe na riva rāa, tena te matanirāa ku maairi hai mahi roo no ppaku te hare, tena te hare rāa ku hina no paku i raro. Te hare rāa e hina no ppaku i raro hakamaroa roo.”

Na mahi na akoako Jisas

²⁸ Te saaita Jisas ni tattara no oti te kanohenua rāa ku mahharo roo i na akoako Tamarāa.

²⁹ Jisas se akoako pera ma natama e poroporo na tuarāa; e meia Aia e akoako roo ma na mahi Aia.

8

Jisas e tokonaki te tanata e laavea rāa no tauareka
(Mak 1.40–45; Luk 5.12–16)

¹ Jisas ku haereiho iraro ma te mounarāa, tena na kanohenua e tammaki rāa ku tauttari Aia.

² Tena he tama e kaina te manumanu haeo i te tinotama aia ku haere ake ia Jisas no tuturi i mua Tamarāa, tena ki meake, “TeAriki, kame Akoe e hīhai, Akoe ku tokonaki anau ki tauareka.”

³ Kito Jisas ki kapake no ttaohi te tama rāa, tena ki meake, “Anau e hīhai ki tokonaki akoe! Akoe ku tauareka!” Te saaita naa koi te maahana rāa ku hopo i taha ma te tama rāa.

⁴ Tena Jisas ki tattara ake te tama rāa, “Hakarono! Auu se tattara ake natama, e meia haere tahiroo ite maatua ite harelotu rāa ki mmata te tamarāa te tinotama akoe, tena akoe kukouake na hoki Moses ni tattara mai rāa ki huriake kikkite natama hakaatoa pera ma akoe ku tauareka hakamaoni.”

Jisas e tokonaki te purepure te soldia hakamaatua
(Luk 7.1-10)

⁵ He soldia hakamaatua na soldia i Rom raa kuttiri Jisas te saaita Jisas ni tae i Kaperneam, tena te soldia raa ki kainno ake Jisas ma ki tokonaki aia.

⁶ “TeAriki, te purepure anau raa emoe ihare elaavea roo, tena aia se lavaa te hurihuri, ia e hakalononlihu haeo roo.”

⁷ Tena Jisas ki meake, “Anau e me ki haere atu no tokonaki te tama naa ki tauareka.”

⁸ Kito te soldia hakamaatua raa ki meake, “TeAriki, seai! Anau e maanatu ma Akoe se tau te uru i roto te hare anau raa. Akoe ki ppehi koi he tattara ki tauareka te purepure anau raa.

⁹ Anau he tama hoki e noho i raro na mahi na soldia hakamattua, tena e isi na soldia e nnoho i raro na mahi anau. Kame anau e meake te tama nei, ‘Haere!’ te tama naa e me ki haere; kame anau e meake te tama nei, ‘Hamai!’ te tama naa e me ki hamai; kame anau e meake te purepure anau raa, ‘Ppena te mee nei!’, te tama naa e me ki ppena koi.”

¹⁰ Jisas e oho roo te saaita Aia nirono na tattara te soldia raa, tena Aia ki tattara ake te kanohenua e tauttari Aia raa ma, “Anau e meatu kootou, Anau se haitama roo ekite i roto Israel tera e isi te hakatina peenei ma te tama nei.

¹¹ Anau e meatu te hakamaoni pera ma tammaki na tama e me ki oo mai i te anake ia ma telaki no nnoho ma Abraham, Aisak ia ma Jekop te saaita te kai te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.

¹² Emeia natama etauroo tennoho i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki lettua ia ho i te kina e pouri raa. Te kina na tama raa e me ki ttani no hakati kkatu na niho laatou raa.”

¹³ Tena Jisas ki meake te soldia raa, “Vaakai ihare, tena akoe e me ki kite hea akoe e hakatina raa.”

Te saaita naa koi te purepure te soldia hakamaatua raa ku tauareka.

Jisas e tokonaki tammaki na tama e lavvea
(Mak 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴ Jisas e haere i te hare Pita raa no kite te hinaona hine Pita raa e moe, e lavea te vvela.

¹⁵ Aia ettaohi te rima te hine raa, tena te vvela raa ku hopo, tena te hine raa ku mahike i aruna no kou ake na kai na tama raa no kkai.

¹⁶ Te saaita te mee raa ku hiahi, na tama raa ku kou ake tammaki na tama ettauria na tipua raa ia Jisas. Jisas e hakaise na tipua sakkino raa ma te tattara koi hokotahi, tena ki tokonaki hoki na tama lavvea raa no taualleka.

¹⁷ Aia e ppena na mee nei ki mee ki hakamaoni na tattara profet Aisaia ni tattara mai i mua ma,
“Tama raa Hokoia e ui na maahana taatou raa,
tena ki ssau na maahana taatou raa i taha.”

Na tama e tau roo te tauttari Jisas
(Luk 9.57-62)

¹⁸ Jisas ekite te kanohenua ettuu alleha Aia raa, tena Aia ki meake na disaipol Aia raa ki oo i teeraa vahi te namo raa.

¹⁹ Tena he tama e poroporo na tuua ku haere ake no meake Jisas ma,
“Rabai, anau e tanattana ki haere ma Akoe he kina peehee Akoe e haere.”

²⁰ Kito Jisas ki meake te tama raa, “Alaa manu hahere emoemoe na rua, tena na manu lellee raa e tokottoko i na hohana, e meia te Tamariki te Tama nei se isi te kina e me ki moe no hamaroro.”

²¹ Tena teeraa tama, he disaipol ki meake, “TeAriki, hakattari ki haere anau no tanu te tamana anau raa i mua.”

22 Kito Jisas ki meake, “Tautari mai Anau, tena kutiaki na tama ku mmate raa ki tanu na tama e mmate laatou raa.”

Jisas e tinai te matani
(Mak 4.35–41; Luk 8.22–25)

23 Jisas e kake i roto te manau raa, tena na disaipol Aia raa ki kkake hoki i roto te manau raa no huro laatou.

24 Te saaita naa koi, te matani hai mahi roo ku ttiri laatou i roto te namo, tena te manau raa ku taapiri koi ki apuru. Emeia Jisas e moe heiroa roo.

25 Na disaipol raa ku oo atu no hano Jisas no maahuru, tena ki meake ma, “Te Ariki, tokonaki maatou! Taatou kaa mmate!”

26 Kito Jisas ki meake, “Aiea kootou e mattaku naea? Kootou se isi na hakattina?” Tena Jisas kituu i aruna no meake te matani ia ma na peau raa ki hakamau, tena te mee raa ku tteiho no marino kkii roo.

27 Na disaipol raa hakaatoa ku mahharo, tena kitattara ma, “Teenei he Tama peehee? Te matani ia ma na peau raa hoki e hakallono te Tama nei.”

Jisas e hakaise na tipua i taha
(Mak 5.1–20; Luk 8.26–39)

28 Jisas ku tae i te matakaina Gadara i teeraa vahi te namo raa, tena Aia kuttiri tokorua na tama e oo mai i taha ma te kava te kina raa. Tokorua na taanata nei e isi na tipua sakkino roo ettau i roto laaua, tena na tama te matakaina raa e mattaku te hahaere te mateara raa.

29 Tokorua raa ku hakateki no vaa hakamaroa roo ma, “Ako e he Tamariki Te Atua, hea Ako e hihai kippena i maatou? Ako e hamai ma ki kou mai na hakalono llihu maatou i mua te saaita te hakatonutonu raa e tae mai?”

30 E isi na piki tammaki roo e kaikkai se mmao hoki.

31 Kito na tipua raa ki kainno ake Jisas ma, “Kame Ako e me ki hakaise maatou i taha, tena Ako ku kkave maatou ki ttau i roto na piki raa.”

32 Tena Jisas ki meake na tipua raa, “Huro”, kito na tipua raa ki huro no ttau i roto na piki raa. Na piki raa hakaatoa ku huro no maoha i te vahi te mouna e motu hua raa no maoha i roto te lottai no mallemo.

33 Tena na tama elollohi na piki raa ku mattaku no huro i taha, tena ki huro i te matakaina raa no tattara ake na mee roo hakaatoa tera ni kapihi ake i te tokorua na tama ni ttau ria na tipua raa.

34 Kito na tama hakaatoa i te matakaina raa ki oo ake no mmata Jisas; te saaita laatou ni kkite Tama raa, na tama raa ku meake ma Jisas ki tiaki te matakaina laatou raa, tena ku haere i taha.

9

Jisas e tokonaki te tama na vae e mmate
(Mak 2.1–12; Luk 5.17–26)

1 Jisas kukake i aruna te manau raa notere vaa roto te namo raa no vaakai i te matakaina Aia raa,

2 tena na tama i te kina raa ku ssau ake te tama na vae e mmate e moe i aruna te kakkake. Jisas e kite ma na tama raa e hakattina roo, tena Aia ki meake te tama na vae e mmate raa ma, “Taku tama, auu se matakaku! Na hai sara akoe raa ku oti te ssirihia.”

3 Tena na tama e poroporo na tuaa raa ku tattara hokolaatou ma, “Te Tama nei e tattara roo pera ma Aia ko Te Atua hoki!”

4 Jisas e iroa na mannatu na tama raa, tena Aia ki meake, “Aiea kootou e isi na mannatu sakkino naea?”

5 Aiea te tattara hee e hainauhie, te tattara ma, ‘Na hai sara akoe raa ku oti te ssirihia,’ ma te tattara ma, ‘Tuu i aruna no haere?’

⁶ Anau e me ki huri atu te hakamaoni ki kkite kootou pera ma te Tamariki te Tama nei e isi na mahi i roto te maarama nei ki ssirihia na hai sara." Kito Jisas ki meake te tama na vae e mmate raa, "Tuu i aruna no too te moena akoe naa no haere i hare!"

⁷ Tena te tama raa ku mahike no tuu i aruna no haere i hare.

⁸ Te saaita te kanohenua raa ni kkite te mee raa, na tama raa ku mattaku no hakammaha ake TeAtua, e mee Aia e kou ake na mahi hai mmahi i na tama.

Jisas e kannaa ake Matiu ki tautari Aia

(Mak 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Jisas ku haere i taha ma te matakaina raa, ia te saaita Aia ni haere raa, Aia ku kite te tama e aoao na takis e noho i te kina aia e hehekau raa, te inoa aia raa ko Matiu. Tena Jisas ki meake te tama raa, "Tautari mai Anau."

Kito Matiu ki mahike i aruna no tautari Jisas.

¹⁰ Te saaita Jisas ni noho no kai i te hare Matiu raa, tammaki na tama aoao na takis ia ma na tama hai ssara e oo ake hoki no kkai laatou ma Jisas ia ma na disaipol Aia raa.

¹¹ E isi na Farisi e kkite, tena laatou ki vahiri ake na disaipol Jisas raa ma, "Aiea te Rabai kootou raa e kkai ma na tama aoao na takis ia ma na tama haissara raea?"

¹² Jisas erono na tattara na tama raa, tena Aia ki meake, "Na tama se lavvea raa se lavaa te oo no mata te dokta, e meia na tama koi e lavvea raa e me ki oo no mata na dokta.

¹³ Oo, tena kootou ku sесеe te hakataakoto e moe i roto te Launiu Tapu ma, 'Anau e hihai koi te laoi, seai ma na hoki na manu raa.' Anau se hamai no kanna na tama ma laatou ettonu raa, e meia Anau e hamai no kanna na tama e hai ssara raa."

Te akoako Jisas vahao nei

(Mak 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Tena na disaipol Jon Baptis raa ku oo ake no vahiri ake Jisas ma, "Aiea maatou ma na Farisi raa e hakamattapu na vahao hakaatoa roo, e meia na disaipol Akoe raa se hai vahao roo e hakamaatapu raea?"

¹⁵ Kito Jisas ki meake, "Kootou e mannatu ma na tama e hakkorohia ki oo ake i te kai te avana raa e me ki noho no alloha te saaita te tanata raa koi noho i te kina raa? Seai! Emeia e isi te aho e me ki hamai te saaita te tanata raa e me ki tooria no kkave itaha ma na tama raa, tena ki oti na tama naa e me ki hakamaatapu.

¹⁶ "Sehaitama ettui te muri maro vahao nei i aruna te paamaro tuai, maitaname te muri maro vahao nei raa e me ki mahatuhatu no masae, tena te rua raa e me ki rahi roo.

¹⁷ Tena sehaitama e me ki utu na wain vahao nei raa i roto te kiri na manu e utuutu na wain tera ku tuai raa, maitaname te kiri na manu e utuutu na wain ku tuai raa e me ki kkuha no mahaa, tena na wain raa ku mannini puamu, tena te kiri na manu e utuutu na wain ku tuai raa e me ki haeo hoki. Emeia na wain vahao nei raa e tau te utu i roto te kiri na manu e utuutu na wain vahao nei, tena na mee e rua raa e me ki mmoe taualleka."

Te tamariki hine e mate ia ma te hine e ohooho na haeo

(Mak 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Jisas koi tattara ake koi na tattara nei, tena he tama hakamaatua na Jiu raa ku haere ake no tuturi i mua Tama raa, tena ki meake, "Taku tamariki hine raa e mate vahao nei koi, e meia hamai no hakapiri na rima Akoe raa i aruna te tamariki raa ki ora."

¹⁹ Kito Jisas ki mahike i aruna no tautari te tama raa, tena na disaipol Jisas raa ku tautari atu hoki vaa muri.

²⁰ Tena he hine e hakalono llihu haeo roo i roto sanahuru ma rua na hetau e mee te toto aia raa e tettere koi peenaa ku haere ake vaa muri no ttaohi na kaunutu na hekau Jisas raa.

²¹ Te hine raa e tattara hokoia ma, "Anau e me ki tauareka kame anau e ttaohi koi na hekau te Tama nei."

²² Jisas e hakatike no kite te hine raa, tena ki meake, "Taku tama, auu se matakū! Te hakatina akoeraa e mee akoe no tauareka." Te saaita naa koi te hine raa ku tauareka.

²³ Tena Jisas ki haere i te hare te tama hakamaatua raa. Jisas e kite na tama e huhua na huatana ia ma na tama e tanittani,

²⁴ tena Aia ki meake na tama raa ma, "Kootou hakaatoa ki oo i aho! Te tamariki hine naa se mate, te tama naa e moe koi!" Kito na tama raa ki kaamata no tataussua Jisas.

²⁵ Emeia te saaita na tama raa hakaatoa roo kuttāe i aho, Jisas ku haere i te rum te tamariki hine raa, tena Aia ki ttaohi te rima te tamariki raa, tena te tamariki hine raa ku mahike i aruna.

²⁶ Tena te rono raa ku paa na kina roo hakaatoa i te henua raa.

Jisas e tokonaki tokorua na taanata e sseni

²⁷ Jisas kutiaki te kina raa no haere, tena tokorua na taanata karemata sseni ku tauttari Aia. Tokorua e kakanna ake ma, "Tamariki Devit, hai aroha mai maaua!"

²⁸ Te saaita Jisas ni haere no uru i hare, tokorua na taanata karemata sseni raa ku oo ake iaa Jisas, tena Aia ki vahiri ake tokorua raa, "Koorua e hakattina pera ma Anau e lavaa te tokonaki koorua?"

Kito tokorua raa ki meake, "Noo, Te Ariki!"

²⁹ Tena Jisas ki ttaohi na karemata tokorua raa, tena ki meake, "Hea koorua e hakattina raa e me ki kapihi atu!"

³⁰ Tokorua raa ku mee no kite, tena Jisas ki tattara hakamataku ake tokorua raa ma, "Auu se tattara ake hoki ni tama!"

³¹ Emeia tokorua raa e oo koi no paa te rono Jisas raa i na kina roo hakaatoa i te henua raa.

Jisas e tokonaki te tama maihu puni

³² Tokorua na taanata raa ku oo, tena e isi na tama e kou ake te tama se lavaa te tattara, maitaname aia e isi te tipua e tau i roto aia.

³³ Emeia te saaita te tipua raa ni hakaise ria no tere itaha, te tama raa ku kaamata no tattara, tena na tama raa hakaatoa ku mahharo. Tena na tama raa ki tattara ma, "Maatou ni se hai mee roo peenei ni kite i roto Israel."

³⁴ Emeia na Farisi raa e tattara ma, "Teena ko te tipua hakamaatua raa e kou ake na mahi Jisas ki hakaise na tipua raa i taha."

Jisas e aroha te kanohenua

³⁵ Jisas e haere hakatike na matakaina e llahi ia ma na matakaina pamme raa. Aia e akoako i roto na hare lotu na Jiu raa, tena ki takutaku ake te Rono Tauareka i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena ki tokonaki na tama hakaatoa e lavvea na maahana raa no taualleka.

³⁶ Te saaita Aia ni kite te kanohenua raa, Aia ku aroha roo i na tama raa, maitaname na tama raa e tammaki te mannatu, ia e hahaere vvare koi, e ssau pera ma na sipsip se hai tama e rorohi.

³⁷ Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa, "Na hua e me ki haki raa e tammaki roo, e meia na tama e me ki haki na hua raa e moisi.

³⁸ Lotu ake te Tama hakamaatua te huata raa ki kauna tammaki na tama ki oo no haki na hua raa."

10

Jisas e hirihiri sanahuru ma rua na aposol

(Mak 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Jisas e kanna ake sanahuru ma rua na aposol Aia raa ki hakkutu ake, tena Aia kikou ake na mahi na tama raa kitokonaki na tama e lavvea na maahana roo hakaatoa.

² Aanei na inoa na aposol sanahuru ma rua nei: tama kaamata Saimon, (e hui hoki ma ko Pita raa), tena Andru te taina aia raa; Jems ia ma te taina aia raa Jon, na tama Sebedi raa;

³ Filip, tena Bartolomyu; Tomas, tena Matiu, te tama e aoao na takis raa; Jems te tamariki Alfius raa, tena Tadius;

⁴ tena Saimon, tetama i roto te kuturana na tama se hihai ma Rom kirorohi Israel raa, tena Judas Iskariot, tetama e me ki hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa.

Jisas e kauna sanahuru ma rua na aposol

(Mak 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Jisas e kaunaria te sanahuru ma rua na aposol raa ma na tattara nei: "Auu se oo inahenua natama seai ma ni Jiu raa, ia se oo hoki i na matakaina i roto Samaria raa.

⁶ Emeia oo i na kanohenua Israel tera ku llano pera ma ni sipsip raa.

⁷ Oo notakutaku atu pera ma, "Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku taapiri mai!"

⁸ Tokonaki na tama lavvea raa, tena ku hakaora na tama ku mmate raa, tena ku tokonaki na tama e kaina te manumanu haeo raa ki taualleka, tena ku hakaise na tipua sakkino raa i taha. Kootou ku oti te too marino na mee, tena auu se mannatu ma ki too ni sui.

⁹ Auu se too nigol, siliva, ia ni sileni noppono i roto na muri kopu kootou raa.

¹⁰ Auu se hahaere ma na muri kopu na tama e kainonno raa te saaita kootou e oo, ia se too hoki teeraa kaukahu, na taka ia ma he laakau hahaere, maitaname na tama e tau te kou ake ni aa na tama hehekau raa e hihhai.

¹¹ "Te saaita kootou ettae he matakaina, tena oo i roto te matakaina naa no sесеe he tama tera e hihai ki too kootou, tena kootou ku nnoho ma te tama naa ki tae roo te saaita kootou ku tiaki te matakaina naa.

¹² Te saaita kootou e oo i roto he hare, kootou ku meake ma, "Te tauareka ki nnoho ma kootou."

¹³ Kame na tama te hare naa e too hakaraoi kootou, tena tiaki te tauareka kootou raa ki nnoho ma na tama naa; e meia kame na tama te hare naa e haeo kootou, tena kootou ku too muri te tauareka kootou raa.

¹⁴ Tena kame he hare, ia he matakaina se hihhai ki too, ia ki hakallono kootou, tena tiaki te matakaina naa, tena kuttahi nakkere emmau na tapuvae kootou raa i taha.

¹⁵ Anau emeatu te hakamaoni pera ma i te Aho Hakatonutonura, Te Atua e me ki huri ake te aroha erahiroo i na tama i Sodom laaua ma Gomora raa, ia seai ma na tama te matakaina naa!

Na hakalono lihu koi oo mai

(Mak 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ "Hakallono! Anau e kauna kootou pera ma ni sipsip ki oo i na manu kai ttama raa. Kootou ki hakamattonu pera ma na laponu, ia laumarie pera ma na rupe.

¹⁷ Lollohi hakamattonu maitaname e isi na tama e me ki hapiki kootou, tena ku too kootou no kkave i te kot, tena na tama naa e me ki riki kootou vaa roto na hare lotu na Jiu raa.

¹⁸ Kootou eme kittuu imua natama hakamattua ia ma natuku ki hakatonutonu ria e mee kootou e tauttari Anau, tena te saaita naa kootou ku takutaku atu te Rono Tauareka raa i na tama naa ia ma na tama sei ma ni Jiu raa.

¹⁹ Te saaita na tama e ppono kootou i te kot, tena auu se mattaku ma niaa kootou eme ki tattara ia ma kootou eme ki tattara peehee; e mee te saaita kootou kutuu ite kot raa, kootou eme ki illoa roo te tattara na tattara hakaatoa.

²⁰ Maitaname na tattara kootou eme ki tattara raa sei ma nitattara kootou; aanaa nitattara TeAnana Tapu te Tamana kootou raa e kou atu kootou ki tattara.

²¹ "E isi na tama eme ki kou ake na taina laatou raa ki taai ria ki mmate, tena na tamana na tamalliki raa eme ki mee pera hoki i na tamalliki laa-tou raa, tena na tamalliki raa eme ki huri sara ake na maatua laatou raa no kou ake ki taai ria ki mmate.

²² Na tama hakaatoa eme ki haeo ma kootou eme kootou e tauttari Anau. Emeia na tama e ttuu mmou no ttae te hakaoti raa eme ki ora.

²³ Kame he matakaina e kou atu na hakalonollihu ikootou, tena huro i teeraa matakaina. Anau e meatu te hakamaoni pera ma kootou selavaa te hakaoti na hehekau kootou i roto na matakaina Israel raa hakaatoa imua te Tamariki te Tama nei e hamai.

²⁴ "Se isi te tamariki skul e raka i aruna te tisa aia, ia se isi te tama hehekau e hakanaani i aruna te tama hakamaatua aia raa.

²⁵ Emeia te tamariki skul raa e lavaa te ttae te kooina te tisa aia raa, tena te tama hehekau raa e lavaa hoki. Kame Belsebul e hakamaatua i roto he hareakina, tena natama i roto te hareakina naa eme ki hui na inoa e sakkino roo!

*Se mattaku alaa tama
(Luk 12.2-7)*

²⁶ "Ia tena auu semattaku natama. Namee e huunaria raa eme kilaavearia, tena natama eme ki illoa namee hakaatoa natama e hai amuni raa.

²⁷ Namee Anau e tattara hemuu atu ikootou raa, kootou ku tattara ake ki illoa natama hakaatoa, tena namee Anau e tattara hemuu atu i roto na hare kootou raa, kootou kittuu i aruna na tauhuhu na hare raa no tattara ake na tama.

²⁸ Auu semattaku na tama tera e lavaa te taa koi te tinotama raa, tena ku selavaa hoki te taa na anana kootou raa; e meia kootou ki mattaku TeAtua, te Tama e lavaa te taa no ppehi na tinotama ia ma na anana kootou raa i te kina te ahi raa.

²⁹ Kootou e illoa ma te sileni hokotahi e lavaa te sui erua na rupe? Te Tamana kootou raa e rorohi hakaraoi roo na manu raa, tena kame TeAtua e hihai, tena selavaa he rupe eme ki mate.

³⁰ Tena ite vahi kootou, na rouru kootou raa hakaatoa ku oti te ppau ria.

³¹ Ia tena auu semattaku, TeAtua e maanatu mahi roo ikootou, e raka i aruna ma na rupe raa.

*E hainataa roo te tautari Jisas
(Luk 12.8-9)*

³² "Natama e tattara imua na karemata natama hakaatoa ma laatou nitama Anauraa; Anau eme kippena peeraa hoki i na tama naa imua na karemata te Tamana Anau i te vaelani raa.

³³ Emeia na tama e tattara imua na tama ma laatou se hihhai Anauraa; Anau eme kippena peeraa hoki i mua te Tamana Anau i te vaelani raa.

*Te noho laoi ia ma te haeo
(Luk 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ “Auu se mannatu ma Anau e hamai ma kikou atu te noho laoi. Seai, Anau se hamai ma kikou atu te noho laoi, e meia Anau e hamai ki vaevae kootou ma te paraamoā.

³⁵ Anau e hamai ki mee na tamalliki taanata raa ki nonnoho haēo ma na tamana laatou raa, tena na tamalliki hine raa ki nonnoho haēo ma na tinna laatou raa, tena na tama hhine raa ku nonnoho haēo ma na hinaona hhine laatou raa;

³⁶ Na tama roo e me ki kiri lloto kootou raa ko na tama koi i roto te manava kootou raa.

³⁷ “Na tama elaoi mahiroo na maātua laatou e raka ma telaoi laatou i Anauraa setau te mee pera ma ni disaipol Anau, tena na tama elaoi na tamalliki laatou e raka ma telaoi laatou i Anauraa setau te mee pera ma ni disaipol Anau.

³⁸ Na tama se hakapiri na kros laatou raa no tauttari mai na tapuvae Anauraa se tau te mee pera ma ni disaipol Anau.

³⁹ Na tama e mannako na ora laatou raa se lavaa te too te ora hakamaoni, e meia na tama se mannako na ora laatou no tauttari Anauraa e me ki too te ora hakamaoni.

*Na hoki
(Mak 9.41)*

⁴⁰ “Te tama etoo hakaraoi kootou raa etoo hakaraoi hoki Anau, tena te tama etoo hakaraoi Anauraa etoo hakaraoi hoki te Tama ni kauna ria mai Anauraa.

⁴¹ Te tama e too hakaraoi na profet TeAtua raa e me ki too hoki na tuhana na profet raa, e mee aia e iroa ma na tamaraa ni profet TeAtua. Tena te tama e too hakaraoi te tama tauareka raa e me ki too te tuhana na tama taualleka raa e me ki too raa, e mee aia e iroa ma teeraa he tama tauareka, tena ki too hakaraoi tama raa.

⁴² Kootou ki illoa pera ma te tama e kou ake te vai ki unu he tama na tama e tauttari Anauraa e me ki too he tuhana, e mee aia e iroa ma te tamaraa he tama e tautari Anau, tena aia ki kou ake te vai ki unu tama raa.”

11

*Jon Baptis ma na disaipol aia
(Luk 7.18–35)*

¹ Tesaita Jisas nitattara ake na disaipol Aia raa no oti, Aia kutiaki te kina raa ma ki haere no akoako, tena ki takutaku i roto na matakaina tappiri ake i te kina raa.

² Jon enoho i roto te hare karapusira te saaita naa no rono na mee Krai ni ppena raa, tena aia ki kauna na disaipol aia raa ki oo no vahiri ake Tama raa.

³ Tena na tamaraa ki oo no vahiri ake ma, “Mee mai ki illoa maatou, Akoe ko te tama Jon e tattara ma e me ki hamai raa, ma maatou e me ki hakattari teeraa tama hoki?”

⁴ Kito Jisas ki meake, “Vakkai no tattara ake Jon na mee kootou e llono ia ma na mee kootou e kkite raa:

⁵ na tama essenira ku kkite, na tama na vae e mmate raa ku hahaere, na tinotama na tama e kaina te manumanu haēo raa ku taualleka, na tama etturi raa kullono, na tama e mmate raa ku ora muri, tena na tama e tutuu haēo raa kullono te Rono Tauareka raa.

⁶ Na tama se mamannatu tammaki i Anauraa e me ki hakattapu ria!”

⁷ Tesaita na disaipol Jon raa ni oo, tena Jisas ku tattara ake te kanohenua raa ite vahiri Jon, “Tesaita kootou ni oo ia Jon ite kina etuu mahoaraa, hea kootou ni mannatu ma kootou e me kikkite raa? He veve e ino atu peeraa i te auna te matani raa e maairi mai? Seai!

⁸ Hea kootou nioo ma kioo no mmata raa? Hetama e uru na hekau e sui mmaha? Seai hoki! Na tama e uru na hekau e sui mmaha raa e nnoho i roto na hare na tuku.

⁹ Mee mai kirono Anau! Hea kootou nioo ma kioo no mmata raa? He profet? Noo, e meia te profet nei seai ma he profet vare.

¹⁰ Maitaname Jon ko tetama te Launiu Tapu raa e tattara ma, "TeAtua e mee mai ma, "Anau e me ki kauna te profet Anau raa ki haere i mua Akoe no tanattana te mateara Akoe raa." "

¹¹ "Anau e meatu te hakamaoni pera ma Jon e hakanaaniu roo i aruna na tama hakaatoa tera ni nnoho i roto te maarama nei raa. Emeia te Tama hakaoti i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e hakanaaniu i aruna Jon.

¹² "Kaamata te saaita Jon ni takutaku na tattara aia raa haere no tae te aho nei, te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e hakalono llihu roo i na mahi na tama tera e hihhai ki hakamattua i te Hakamaatua ana raa.

¹³ Imua roo hamai no tae te saaita Jon raa, na profet ia ma na Tuua Moses raa e tattara mai i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa;

¹⁴ tena kame kootou e hihhai ki hakattina na tattara na tama raa, tena Jon ko Elaija koi, e mee te hamai aia raa e mmau i roto te Launiu Tapu.

¹⁵ Tena hakallono, kame kootou e isi na katarina!

¹⁶ "Kaa he mee peehee Anau e lavaa te tattara atu tera e hakanatahi ma na tama i te aho nei raa? Na tama raa e ssau pera ma ni tamalliki tera e nohonoho i na kina na maket. Na tama raa e nnoho no vavaa ake alaa tama ma,

¹⁷ 'Maatou e hakattani na rue roo taualleka, e meia kootou se hihhai killue! Tena maatou e huhua na rue hakaalloha, e meia kootou se ttani.'

¹⁸ Te saaita Jon ni hamai raa, aia e hakamaatapu kise kai na kai, ia kise unu na wain, tena na tama hakaatoa e tattara ma, "Tama raa e isi te tipua sakkino i roto aia!"

¹⁹ Tena te saaita te Tamariki te Tama nei ni hamai raa, te Tama raa e kai, ia e unu na wain, tena na tama hakaatoa ku tattara ma, 'Kira ake te Tama nei! Te nei he tama kaikai v vare ia ma he tama unu roo, tena Aia e ssoa laoi roo ma na tama aoao na takis ia ma na tama hai ssara raa!' Te atamai TeAtua raa ku huri mai no hakamaoni i na mee taatou e kkite raa."

*Na matakaina tera se hakattina
(Luk 10.13-15)*

²⁰ Na tama na matakaina Jisas ni ppena tammaki na mirakol raa se lavaa roo te ttike i taha ma na hai sara laatou raa, tena Aia ki hai ake roo na tama na matakaina raa.

²¹ "Kootou na tama i Korasin raa e me ki haeo roo! Kootou hoki na tama i Betsaida raa e me ki haeo roo! Peeraa Anau ki ppena na mirakol Anau ni ppena i roto na matakaina kootou raa i Taia laua ma Saidon, na tama na matakaina naa ko na ammuhi avare na rehu no ppari, ki huri ake pera ma laatou ku ttike i taha ma na hai sara laatou raa.

²² Anau e meatu te hakamaoni pera ma te Aho te Hakatonutonu raa, te aroha TeAtua i na tama i Taia laua ma Saidon raa e me kiraka roo i aruna kootou.

²³ Emeia, kootou na tama i Kaperneam raa! Eaa, kootou e hihhai ki ssau kootou hokkootou i te vaelani? Kootou e me ki lettua ria i te kina te ahi raa! Ia peeraa na mirakol Anau ni ppena i roto te matakaina kootou raa ki ppena i roto Sodom; peeraa te matakaina naa te aho nei koi nnoho koi!

²⁴ Kootou ki illoa pera ma i te Aho te Hakatonutonu raa, te aroha TeAtua i na tama i Sodom raa e me ki raka i aruna kootou!"

*Oo mai Anau no hamalollo
(Luk 10.21-22)*

²⁵ Te saaita naa Jisas ku tattara ma, “Tamana, TeAtua i te vaelani ia ma te maarama nei! Anau e hakammaha Akoe, e mee Akoe e hakari ake na tama se illoa raa na mee Akoe ni huu ki se illoa na tama e atamai ia ma na tama mattonu raa.

²⁶ Hakamaoni Tamana, Akoe e hihai roo ma na meeraa kikapihimai peenei.

²⁷ “Te Tamana Anau raa e kou mai Anau na mee roo hakaatoa. Se hai tama hoki e iroa te Tamariki te Tama nei, te Tamana koi Hokoia e iroa, ia se hai tama e iroa te Tamana, te Tamariki Aia raa koi ia ma na tama te Tamariki raa ni hirihiri ki hakari na tattara Aia raa koi e illoa.

²⁸ “Oo mai Anau, kootou na tama hakaatoa tera ku naennae te amoamo na mee e mmaha raa, Anau e me ki kou atu te hamalollo.

²⁹ Too na tiputipu Anau raa i roto kootou ki illoa kootou Anau, maitaname te anana Anau raa e laumarie, ia epasemmu, tena kootou e me kikkite te hamalollo hakamaoni.

³⁰ Maitaname na mee Anau e tattara atu kootou raa e taualleka, tena hea Anau e me ki kou atu raa e mamahua roo.”

12

Jisas ko TeAriki te Sabat (Mak 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Tena kioti Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo vaa roto te paupaku na witraa i te aho te Sabat. Na disaipol Aia raa ku hikkai, tena laotou ki kotikoti na hua na witraa no kkai. ² Te saaita na Farisi raa ni kkite na disaipol raa e kotikoti na hua raa, na tama raa ku meake Jisas ma, “Kira ake, te mee naa e sara ma na disaipol Akoe raa ki kotikoti na hua raa i te Sabat!”

³ Kito Jisas ki meake, “Kootou ni se ppau hea Devit ni ppena te saaita aia ma na tama e tauttari aia raa ni hikkai?”

⁴ Devit ni haere i roto te Hare Tapu TeAtua raa, tena aia ma na tama tauttari aia raa ni kkai na haraoa e ttapu na maatua raa ni hoki ake TeAtua raa; niaina roo ma na tuaa raa e ppui na tama vare te kkai. Na maatua raa koi e lavaa te kkai na haraoa raa.

⁵ “Eaa kootou ni se ppau hoki i roto na tuaa Moses pera ma na maatua i roto te Hare Tapu raa esseu na tuaa i te aho te Sabat raa i na aho e ttapu hakaatoa, e meia na tama raa se ssara raea?”

⁶ Anau e meatu pera ma se hai mee i te kina nei e hakanaaniu i aruna te Hare Tapu raa.

⁷ Te Launiu Tapu e mee mai ma, ‘Anau e hihai koi te laoi, seai ma na hoki na manu.’ Kame kootou e illoa hakamaoni roo te hakataakoto nei, tena kootou se lavaa hoki te haru na haeo na tama se isi na sara raa;

⁸ maitaname te Tamariki te Tama nei ko TeAriki te Sabat.”

Te tama te rima e mate (Mak 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Tena Jisas ku tiaki te kina raa no haere i te hare lotu na Jiu raa,

¹⁰ tena e isi te tama te rima e mate e noho i te kina raa. E isi na tama e hihhai ki kkite Jisas e ppena na mee e ssara, kito na tama raa ki vahiri ake ma, “Na tuaa te Sabat raa e ppui taatou ki tokonaki na tama ki taualleka?”

¹¹ Tena Jisas ki meake, “Kame he tama kootou e isi te sipsip e tteiho i roto te rua i te aho te Sabat, akoe kame se hhuti ake te manu raa i aruna?”

¹² Tena te ora te tama e hakanaaniu i aruna te sipsip! Ia tena na Tuaa taatou raa e hakattana hoki taatou ki tokonaki te tama i te Sabat.”

¹³ Kito Jisas ki meake te tama te rima e mate raa, “Ssora te rima akoe.”

Tena tetama raa kissora terima aia raa, tena terima raa ku tauareka ku ssau hoki pera ma teeraa rima.

¹⁴ Kito na Farisi raa ki oo no hakatonutonu na tattara ma ki taa Jisas ki mate.

Jisas ko te Tama Hehekau TeAtua e hirihiri

¹⁵ Jisas e rono na hakataakoto na tama raa ma ki taa Aia ki mate raa, tena Aia ki haere i taha ma te kina raa, tena he kanohenua e rahi roo ku tauttari Aia. Aia e tokonaki na tama hakaatoa e lavvea raa no taualleka,

¹⁶ tena ki tattara ake na tama raa ki se tattara ake alaa tama i te vahi Aia.

¹⁷ Aia e ppena peenei ma ki hakamaoni hea TeAtua ni tattara ake profet Aisaia ma ki tattara mai taatou ma:

¹⁸ “Teenei te Tama Hehekau Anau tera Anau ni hirihiri, te Tama tera Anau e laoi, ia e hihia roo.

Anau e me ki kou ake TeAnana Tapu Anau raa ki noho i roto Aia, tena Aia e me ki tattara atu i te hakatonutonu Anau na tama raa ki llono na henua hakaatoa.

¹⁹ Tama raa se lavaa te hakatautau ia ma ki vavaa, ia Tama raa se lavaa te tuu no tattara hakamaroa i na kina na mateara.

²⁰ Tama raa se lavaa te peesia na tama na hakattina laatou e matanaenae raa i taha,

ia se lavaa te taa mate na hakattina na tama raa ki mmate hua, ki tae roo te saaita Aia e hamai no kou mai na tiputipu te ora hakamaoni raa.

²¹ Tena na tama hakaatoa e me ki tuku na hakattina laatou raa i Tama raa.”

Jisas ia ma Belsebul

(Mak 3.20–30; Luk 11.14–23)

²² Tena na tama raa ki kou ake te tama e sseni, ia e se lavaa hoki te tattara, e mee aia e isi te tipua e tau i roto aia. Jisas e tokonaki te tama raa no lavaa te tattara, ia no lavaa hoki te kite.

²³ Te kanohenua raa ku mahharo roo i na mee Jisas e ppena raa. Tena na tama raa ki vahihhiri ma, “Eaa, teenei ko te mokopuna Devit raa koi?”

²⁴ Na Farisi raa ellono na tattara raa, tena na tama raa ki meake ma, “Te Tama naa e lavaa koi te hakaise na tipua raa e mee Belsebul e kou ake na mahi Aia ki ppena na mee raa.”

²⁵ Jisas e iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia ki meake, “Kame he henua e motumotu i na kuturana no ppuhu hokolaatou, te henua naa se lavaa tetuu roroa. Tena kame he matakaina, sei naa he hai maatua e vaevae i na kuturana no ppuhu hokolaatou, tena na tama naa e me ki nnoho maseuseu hoki.

²⁶ Tena kame he kuturana i roto te nohorana Satan raa e ppuhu hokolaatou, te meenaa e huriake pera ma te nohorana naa ku motumotu i na kuturana, tena te nohorana naa se roroa ku maseu.

²⁷ Kootou e tattara ma Belsebul e kou mai na mahi Anau ki hakaise na tipua raa i taha. Ia tena koai te tama e kou ake na mahi na tama tauttari kootou raa ki hakaise na tipua raa i taha? Na tama koi e tauttari kootou raa e me ki huri atu pera ma kootou e ssara!

²⁸ Kootou e ssara, teenaa sei ma ko Belsebul, e meia TeAnana Tapu TeAtua raa e kou mai na mahi Anau ki hakaise na tipua raa i taha. Tena te me nei e hakamaoni pera ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku tae mai no nnoho ma kootou.

²⁹ “Se hai tama e lavaa te saa no uru i roto te hare te tama e ivi raa no too na hekau tetama raa, e meia kame aia e hihai, aia ku haihai te tama raa i mua, tena aia ku lavaa te uru i hare no too hea aia e hihai raa.

³⁰ “Kame hetama setuu itevahi Anau, tetama naa e hakataukaa ma Anau; tetama setokonaki Anau kihakkutu mai raa e hakatui na tama raa itaha ma Anau.

³¹ Teenei te hakataakoto Anau etattara atu kootou raa: nihaisara, ia nitattara sakkino peehee na tama e pehi i te vahi TeAtua raa e lavaa koi te ssirihia; e meia na tattara sakkino te tama e pehi i TeAnana Tapu raa e lavaa roo te ssirihia.

³² Tetama emee natattara sakkino itevahi te Tamariki te Tama nei e lavaa te ssirihia; e meia natattara sakkino tetama emee i TeAnana Tapu raa e me ki mmoe tahi roo e lavaa te ssirihia.

Tiputipu te laakau ia ma na hua aia
(Luk 6.43–45)

³³ “Kame akoe e hihai na hua taualleka, tena akoe kiisi telaakau e homohomo tauareka; kame akoe e isi telaakau e homohomo haeo, tena akoe e me kiisi na hua haeo. Taatou e lavaa te illoa i na laakau raa e me na hua laatou e hua raa.

³⁴ Kootou ni laponu, kootou e lavaa peehee te tattara na tattara taualleka te saaita kootou e hai ssara? E mee te maihu raa e tattara iho na mee e kapi i roto te hatu manava raa.

³⁵ Na tama taualleka raa e huri mai na mee taualleka i roto na hatu manava laatou raa, tena na tama haeo raa e huri na mee sakkino i roto na hatu manava laatou raa.

³⁶ “Kootou ki illoa pera ma te Aho Hakatonutonura, kootou e me ki hakarikari na tattara sakkino hakaatoa roo kootou ni pehi raa.

³⁷ Na tattara akoe raa e me ki hakatonutonu akoe, ki huri atu ma akoe e tonu; ma akoe e hai sara.”

Na Farisi raa e meake Jisas ki huri ake he mirakol
(Mak 8.11–12; Luk 11.29–32)

³⁸ Tena e isi na tama poroporo na tuua ia ma na Farisi e meake ma, “Rabai, maatou e hihai ki kate Akoe e pena he mirakol.”

³⁹ Kito Jisas ki meake, “Na tama te aho nei raa ni tama sakkino, ia ni tama se hakattina!” Kootou e mee mai ma ki huri atu he mirakol? E lavaa! Te mirakol hokotahi Anau e me ki huri atu raa ko te mirakol profet Jona.

⁴⁰ E ssau hoki pera ma Jona e noho e toru na aho ia ma e toru na poo i roto te manava te ika e rahi roo, tena te Tamariki te Tama nei e me ki moe e toru na aho ia ma e toru na poo i te kava.

⁴¹ Te saaita te Aho Hakatonutonura, na tama i Ninive raa e me ki ttuu i aruna no ppau atu na hai sara kootou raa, maitaname na tama raa ni ttike i taha ma na hai sara laatou raa te saaita laatou ni llono na tattara Jona raa, tena Anau e meatu, e isi te mee i te kina nei e hakanaaniu roo i aruna Jona!

⁴² “Te saaita te Aho Hakatonutonura, teavana te tuku i Seba raa e me ki ttuu i aruna no ppau atu na hai sara kootou raa, maitaname aia ni horau mai roo ite henua aia e mao raa ma ki hakarono na akoako te atamai te Tuku Solomon raa, tena Anau e meatu pera ma e isi te mee i te kina nei e hakanaaniu roo i aruna Solomon!

Na tipua ku vakkai
(Luk 11.24–26)

⁴³ “Kame he tipua e haere itaha ma he tama, te tipua naa e me ki haere vaa roto na kina pakuppaku na henua raa no sesee he kina ki hamaroro. Emeia kame aia e isi te kina e lave,

⁴⁴ tena aia e me ki tattara hokoia ma, ‘Anau e me ki vaakai muri te hare anau raa.’ Tena aia e me ki vaakai no kite pera ma te hare raa ku tuu vare, ia ku atea, tena ku oti te tukutuku hakaraoi.

⁴⁵ Tena te tipua raa e me ki haere no hakattaki ake e hitu hoki na tipua esakkino roo iaruna aia ma kioo laatou nonnoho iroto tetama naa. Tesaaita natipua raa kunnohoro hakaatoa, tena tetama naa e me ki haero roo iaruna ma tekaamataraa. Teenei hea e me kikapuhi ake i na tama sakkino i te aho nei.”

Na taina Jisas raa ia ma te tinna laatou
(Mak 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Jisas koi tattara ake koi na tama raa te saaita te tinna ia ma na taina Aia raa ni ttae ake i te kina raa. Na tama raa e ttuu i aho, tena ki meake na tama raa ma laatou e hihhai ki tattara ma Jisas.

⁴⁷ Kito na tama e ttuu i te kina raa ki meake Jisas ma, “Kira ake, te tinna ia ma na taina Akoe raa e ttuu i aho, tena na tama raa e hihhai ki tattara kootou.”

⁴⁸ Tena Jisas ki meake, “Koai te tinna Anau? Koai na taina Anau?”

⁴⁹ Kito Jisas ki hakassii ake na disaipol Aia raa, tena ki meake, “Kira ake! Na disaipol raa ko te tinna ia ma na taina Anau!”

⁵⁰ Tena te tama tera e tautari na tiputipu te Tamana Anau i te vaelani raa, he taina, he kave, ia he tinna Anau.”

13

Tattara hurihuri i te tama e ttori na hua
(Mak 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Te aho naa koi Jisas ku tiaki te hare naa no haere i tai, tena Aia ki noho i te kina raa no akoako ake na tama raa.

² Te kanohenua ekkutu ake i te kina raa e rahi roo, tena Aia ki kake no noho i roto te manau raa, e meia te kanohenua raa e ttuu i te taunatai.

³ Jisas e tattara ake i na tattara hurihuri ki akoako ake tammaki na mee i na tama raa.

“Hakallono! Teeraa he tama e haere ttori na hua na wit.

⁴ Te saaita aia ni haere maka na hua raa i roto te paupaku raa, tena alaa hua e maoha iaruna na mateara, tena na manu raa kullee iho no kkai na hua raa.

⁵ Alaa hua e maoha iaruna na kina e hatu, ia te kerekere i te kina raa e patake roo. Na hua raa se roroa ku hhomu e mee te kerekere raa e patake.

⁶ Emeia te saaita te laa raa ni hopo ake, tena te laa raa ku ttuni na hua raa, e mee na patiaka na hua raa se uru roo i raro, tena na hua raa se roroa ku mmate.

⁷ Alaa hua e maoha i roto natiare, tena natiare raa e hhomu nouhi na hua raa.

⁸ Emeia alaa hua e maoha i te kina na kerekere taualleka, tena na hua raa ku hhomu no hua na hua, alaa laakau e ttae huitarau na hua, alaa laakau e ttae tipu ono, tena alaa laakau e ttae tipu toru na hua.”

⁹ Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “Hakallono, kame kootou e isi na katarina.”

Te hakataakoto te tattara hurihuri
(Mak 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Tena na disaipol raa kioo ake no vahiri ake Jisas ma, “Aiea te saaita Akoe e tattara ake na tama raa, Akoe e tattara na tattara hurihuri raea?”

¹¹ Kito Jisas ki meake, “Te Atua kuoti te kouatu te atamai na mee i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani tera e huunaria raa, e meia Te Atua se kou ake te atamai raa i na tama.

¹² Maitaname na tama tera e isi na illoa laatou raa, Te Atua e me ki hakanuu na illoa na tama raa killahiroo, e meia na tama se isi

na illoa raa, TeAtua e me ki ssau na illoa na tama raa itaha, niaina ma na illoa na tama raa e pammee.

¹³ Te hakataakoto Anau e tattara ake na tama raa i na tattara hurihuri raa e mee na tama raa e kirakira, e meia laatou sekkite, tena na tama raa e halollono, e meia na tama raa se llono, ia se hai mee e illoa.

¹⁴ Ia tena na tattara TeAtua tera profet Aisaia ni tattara mai raa ku kkati ma na tama nei:
'Na tama nei e me ki halollono koi no halollono e meia laatou selavaa te illoa;

na tama nei e me ki matamata koi no matamata,
e meia laatou se lavaa te kkite,

¹⁵ e mee na kapuroro laatou raa e nnahe roo te illoa,
ia na katarina laatou raa e tturi,
tena na karemata laatou raa e ppuni.

TeAtua e mee ma peeraa na karemata na tama naa ki kkite,
ia na katarina laatou raa ki llono,
ia hoki na kapuroro laatou raa ki mallama,
na tama naa e lavaa koi te tauttari Aia,
tena Aia ku tokonaki na tama naa ki taualleka.'

¹⁶ Tena kootou iaa, TeAtua kuoti te hakatapu kootou! Na karemata kootou raa ku kkite, tena na katarina kootou raa ku llono.

¹⁷ Anau e meatu te hakamaoni, tammaki na profet ia ma na tama e tauttari TeAtua e hihhai roo kikkite na mee kootou ekkite raa, e meia laatou selavaa te kkite, tena na tama naa e hihhai hoki ki llono na mee kootou e llono raa, e meia na tama naa se lavaa te llono.

*Te hakataakoto te tattara hurihuri te tama e haere lletu na hua
(Mak 4.13-20; Luk 8.11-15)*

¹⁸ "Hakallono, tena ku mee ki illoa kootou te hakataakoto te tattara hurihuri te tama e haere lletu na hua raa.

¹⁹ Na tama e llono na tattara i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, e meia laatou se illoa na tattara raa, na tama naa e ssau pera ma na hua e maoha i aruna te mateara raa, tena Satan ki haere ake no ssoro na tattara TeAtua raa i taha ma na hatu manava na tama naa.

²⁰ Na hua e maoha i te kina e hatu raa, e ttuu ma na tama e hihhia no too na tattara TeAtua raa te saaita koi laatou ni llono na tattara raa.

²¹ Emeia na tattara raa se mmoe tahi i roto na hatu manava na tama naa, ia se mmoe roroa hoki. Tena te saaita na hainattaa ia ma na hakalono llihu kuttiri na tama raa e mee laatou e tauttari Anau, tena na tama naa ku tiaki hua koi na tattara raa.

²² Na hua e maoha i te kina na tiare raa e ttuu ma na tama e llono na tattara TeAtua raa, e meia na tama raa e mamannatu tammaki na ora i te maarama nei raa, ia te mannako laatou na mee taualleka raa e uhi na tattara TeAtua raa, tena na tama naa ku se hhua na hua.

²³ Tena na hua e hhomo i te kina na kerekere taualleka raa e ttuu ma na tama e llono, ia e illoa hoki na tattara TeAtua raa: na tama naa e me kippena tammaki na tipu tipu taualleka, e ssau pera ma na hua e hhomo i te kerekere tauareka no hhua huitarau, tipu ono ia ma tipu toru na hua raa."

Tattara hurihuri na veve sakkino

²⁴ Jisas e tattara ake na tama raa teeraa tattara hurihuri hoki: te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e ttori na hua taualleka i roto te paupaku aia.

²⁵ Ia he poo hokotahi te saaita na tama hakaatoa ku mmoe, tena he tama manava haeo i te tama raa kue haere ake no ttori na veve haeo raa i te kina na wit e hhomo raa, tena ki haere.

²⁶ Tesaita na witraa ku homo no hua, na veve sakkino raa hoki ku homo.

²⁷ “Te tama hehekau raa e haere no meake te tama raa ma, ‘Tama hakamaatua, akoe nittori na hua taualleka i roto te paupaku akoe raa, kaa na veve sakkino raa e oo mai i hee?’

²⁸ Tena te tama hakamaatua raa ki meake, ‘E isi na tama manava sakkino e ttori na veve naa.’ Kito na tama raa ki meake, ‘Ako e hihai ma maatou ki oo no haere uhu na veve raa i taha?’

²⁹ Tena te tama hakamaatua raa ki meake, ‘Seai, kaa oti kootou ku haere uhu na veve raa, tena ku uhu hoki ma na witraa.

³⁰ Tiaki na wit ia ma na veve raa ki homo hakaatoa ki tae roo te saaita taatou e haki na hua raa. Tena Anau e me ki meake na tama e haki na hua raa ki haere uhu na veve raa imua, tena ku nonoa na veve raa i na sai no ttuni, tena ki oti na tama raa ku haere haki na hua na witraa no hakatau i roto te hare anau raa.’ ”

Tattara hurihuri te hua paamee
(Mak 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ Tena Jisas kitattara ake na tama raa teeraa tattara hurihuri hoki: “Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e too te hua te mastet raa no ttori i roto te paupaku aia raa.

³² Te hua naa ko te hua roo e paamee hokoia i na hua hakaatoa, e meia te saaita aia e homo, te laakau raa e me ki rahi roo i aruna na laakau hakaatoa, te laakau naa e me ki homo no matua, tena na manura kullee ake no pena na hohana laatou raa i aruna na raraa te laakau raa.”

Tattara hurihuri te Ist
(Luk 13.20-21)

³³ Tena Jisas kitattara ake teeraa tattara hurihuri hoki: Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He hine e too na ist no hilo ma na haraoa raa, tena ki hakamoe te haraoa raa no huta.

Te hakataakoto Jisas e tattara na tattara hurihuri
(Mak 4.33-34)

³⁴ Jisas e tattara na tattara hurihuri na saaita Aia e tattara ake na kanohenua raa, ia ni tattara peehee Aia e tattara ake i na tama, Aia e tattara i na tattara hurihuri.

³⁵ Aia e ppena peenei ki mee na tattara na profet raa ki hakamaoni ma, “Anau e tattara na tattara hurihuri na saaita Anau e tattara ake na tama raa; Anau e me ki tattara ake na tama raa na mee e huuna ria i te kaamata roo te saaita te maarama nei ni tipu mai raa.”

Te hakataakoto te tattara hurihuri na veve sakkino

³⁶ Te saaita te kanohenua raa ku tiaki Jisas no oo i na hare laatou raa, na disaipol Jisas raa ku oo ake no vahiri ake Tama raa ma, “Tattara mai maatou ma te hakataakoto te tattara hurihuri na veve e homo i roto te paupaku raa e mee maea.”

³⁷ Kito Jisas ki meake, “Te tama e ttori na hua taualleka raa ko te Tamariki te Tama nei;

³⁸ te paupaku raa ko te maarama nei; na hua taualleka raa ko na tama i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena na veve sakkino raa ko na tama e tauttari Satan raa,

³⁹ tena te tama sakkino e ttori na veve raa ko Satan. Te haki haki na hua raa ko te hakaotioti na mee i te maarama nei, tena na tama e haere haki raa ko na ensel.

⁴⁰ “Tena na veve sakkino raa e me ki hakikuturia no ttuni i roto te ahi, ia e me kissau peeraa hoki ite hakaotioti na mee hakaatoa i te maarama nei raa.

⁴¹ Te Tamariki te Tama nei e me ki kauna na ensel Aia raa ki oo no hakikutu na tama sakkino tera e mee na tama ki hai ssara raa ia ma na tama e ppena na mee sakkino raa i taha ma te Hakamaatua ana Aia raa,

⁴² tena na ensel raa e me ki lletu na tama raa i roto te ahi e vvela roo, tena na tama raa e me ki ttani no hakatikkati na niho laatou raa.

⁴³ Tena na tama Te Atua raa e me ki hakamaahina ake pera ma te laa raa i roto te Hakamaatua ana te Tamana laatou raa. Hakallono, kame kootou e isi na katarina!

Tattara hurihuri na mee taualleka

⁴⁴ “Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e kite tammaki na sileni i roto te paupaku, tena aia ki tanu hakaraoi na mee raa. Te tama raa ku hihia roo, tena aia ki haere notoo na hekau aia raa no kou ake alaa tama kisui, tena aia ki too na sileni raa no haere no sui te paupaku raa.

Tattara hurihuri te pure e kivakiva roo

⁴⁵ “Ia hoki te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e esee na pure e kivakiva,

⁴⁶ ia te saaita aia nikite te pure hokotahi e kivakiva roo, tena aia ku kou ake na hekau aia e ttino raa hakaatoa ki sui alaa tama, tena aia ki sui te pure e kivakiva raa.

Tattara hurihuri te kupena pupui ika

⁴⁷ “Ia hoki te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. E isi na tama meeme e ika e ppehi te kupena laatou raa i roto te namo ma ki mmau na ika hakaatoa.

⁴⁸ Te saaita te kupena raa kupii na ika, na tama raa ku horo ake te kupena raa i uta, tena kinnoho iraro no hiri na ika raa: na tama raa e ppono na ika taualleka raa i roto na kete, tena ki peesia na ika haeo raa i taha.

⁴⁹ Tena e me kissau peenei hoki ite hakaotioti na mee hakaatoa ite maarama nei raa: na ensel raa e me ki oo no havakkee na tama sakkino raa i taha ma na tama taualleka raa,

⁵⁰ tena kulletu na tama sakkino raa i roto te ahi e vvela raa, tena na tama raa e me ki ttani no hakatikkati na niho laatou raa i te kina raa.”

Te hakamaoni vahao nei ia ma te hakamaoni i mua

⁵¹ Tena Jisas ki vahiri ake na tama raa, “Kootou e illoa na mee nei?”

Kito na tama raa ki meake, “Noo.”

⁵² Tena Jisas ki meake, “Te hakataakoto nei e mee pera ma na tama e poroporo na tuaa tera ku mee mo disaipol i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e ssau pera ma he tama e ttino te hare tera e too na mee houu ia ma na mee tuai raa no taari i taha ma te hare hakatautau na mee raa.”

Na tama i Nasaret raa ku se hihhai Jisas

(Mak 6.1–6; Luk 4.16–30)

⁵³ Jisas ku oti te tattara ake na tattara hurihuri raa, tena Aia kitiaki te kina raa

⁵⁴ no vaakai i te matakaina Aia raa. Tama raa e akoako i roto te hare lotu na Jiu raa, tena na tama ellono na tattara Aia raa ku mahharo roo. Na tama raa e tattara hokolaatou ma, “Tama raa e too te iroa Aia raa i hee? Kaa na mirakol hoki Aia e ppena raa?”

⁵⁵ Teenei seai ma ko te tamariki te tama hakatuutuu hare raa? Aiea Meri seai ma ko te tinna Aia, tena Jems, Josep, Saimon ia ma Judas seai ma ko na taina Aia?

⁵⁶ Aiea na kaave Aia raa se noho i te matakaina nei? Tama nei e too te iroa Aia raa i hee?"

⁵⁷ Tena na tama raa ku se hihhai ki too Jisas.

Kito Jisas ki meake na tama raa, "Na profet e me ki hakammaharia i na kina roo hakaatoa, e meia te matakaina roo aia ia ma te harekina roo aia raa e me ki se hihhai te tama naa."

⁵⁸ E mee na tama raa se hakattina, tena Aia ki se ppena tammaki na mirakol i te matakaina raa.

14

Jon Baptis ku mate

(Mak 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Herot tetama e hakamaatua i roto Galili te saaita naa raa ku rono i na mahi Jisas.

² Tena Herot ki meake na purepure aia raa ma, "Tetama naa ko Jon Baptis hakamaoni ku ora hakaraoi? Tera hea aia e isi na mahi kippena na mirakol raa?"

³ Maitaname Herot ni meake kaamata ma na soldia aia raa ki hakapiki Jon, tena ku haihai tama raa no ppono i te hare karapusi. Aia e ppena peenei e mee Herodias te avana Filip te taina aia raa.

⁴ Jon Baptis ni haiake Herot i mua ma, "Te mee naa setonu ma akoe ki avana Herodias!"

⁵ Herot e hihai roo ma kitaa Jon ki mate, e meia aia e mataku i te kanohenua na Jiu raa, maitaname na tama raa e hakattina pera ma Jon he profet.

⁶ Herot e ppena tekai ki maanatu teaho aia ni haanau i hora, tena te taukupu aia raa ku ruerue i mua na tama i hare raa hakaatoa. Herot ku hihia roo,

⁷ tena aia ki meake te taukupu aia raa, "Anau e meatu te hakamaoni pera ma anau e me ki kou atu he mee peehee akoe e kainno mai anau!"

⁸ Kito te tinna te taukupu raa ki meake te hakataakoto aia, tena te taukupu raa ki kainno ake te tamana aia raa ma, "Pare mai te saaita nei roo koi, te pohouru Jon raa i aruna he parete!"

⁹ Herot ku aroha, e meia aia kuse hai ara hoki, e mee te tattara aia ni kou ake te taukupu raa i mua na tama hakaatoa i hare raa, tena aia ki meake ki ppena te hakataakoto te taukupu raa ki kotia.

¹⁰ Tena Herot ki kkave te tattara i na soldia aia raa ki ssepe te uaa Jon raa i roto te hare karapusi.

¹¹ Na soldia raa ku pare ake te pohouru Jon raa i aruna te parete, tena ki kou ake te taukupu raa, tena te taukupu raa ki too te pohouru raa no kkave i te tinna aia raa.

¹² Tena na disaipol Jon raa ki oo ake no too te tinotama raa no kkave no tanu, tena laatou ki oo no meake Jisas.

Jisas e haanai te kanohenua e tammaki roo

(Mak 6.30-44; Luk 9.10-17; Jon 6.1-14)

¹³ Te saaita Jisas ni rono ma Jon ku mate, Aia ku tiaki te matakaina raa no kake te manau raa no tere Hokoia i te kina se hai tama raa. Na tama raa ku llono ma Jisas ku tere, tena laatou ki tiaki na matakaina laatou raa no oo vaa uta i te kina Jisas e tere raa.

¹⁴ Jisas kutiho iraro ma te manauiraa, tena te saaita aia nikite te kanohenua e rahi raa, Aia ku aroha roo i na tama raa, tena Aia ki tokonaki na tama e lavvea raa no taualleka.

¹⁵ Te hiahi na disaipol raa ku oo ake no meake Jisas ma, "Te mee raa ku hiahi roo, tena te kina nei e mmao se hai tama. Kauna te kanohenua raa ki oo i na matakaina raa no sui ni kai ma laatou."

¹⁶ Kito Jisas ki meake na disaipol raa, "Na tama naa se lavaa te oo! Kootou hokkootou ki kou ake ni mee ki kkai na tama naa!"

¹⁷ Kito na disaipol raa ki meake ma, "Maatou e isi koi e rima na haraoa ia ma e rua na ika."

¹⁸ Tena Jisas ki meake, "Kou mai na mee naa i te kina nei!"

¹⁹ Kito Jisas ki meake te kanohenua raa ki nnoho i aruna na veve raa, tena Aia ki too na haraoa e rima raa ia ma na ika e rua raa, tena ki kkira i te vaelani no hakammaha ake TeAtua. Tena Aia ki ttohi na haraoa raa no kou ake na disaipol Aia raa, kito na disaipol raa ki vaevae ake na mee raa i te kanohenua raa.

²⁰ Na tama roo hakaatoa e kkai no ppohu. Tena na disaipol raa ki sasao na kai e ttoe raa no ppii sanahuru ma rua na kete.

²¹ Te kooina na taanata raa hakaatoa kame e ttae rima simata, se ppau na hhine ia ma na tamalliki raa.

*Jisas e haere vaa aruna te lottai
(Mak 6.45-52; Jon 6.15-21)*

²² Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ki kkake te manauiraa no tere i mua iteeraa vahi te namo raa, tena Aia kikauna te kanohenua raa no vakkai.

²³ Aia e kauna te kanohenua raa no oti roo, tena Aia ki haere Hokoia i aruna te mouna raa no lotu. Jisas e noho koi Hokoia i te kina raa te saaita te mee raa ku hakapouri;

²⁴ tena te saaita naa hoki te manauiraa ku mmao, ia ku pehipehi roo, maitaname te matani raa e maairi mai roo i mua.

²⁵ Jisas ku haere ake vaa aruna te lottai raa, tena i lottonu te toru ma te ono te tahata Aia ku taapiri ake i na disaipol Aia raa.

²⁶ Te saaita na disaipol raa ni kkite Jisas e haere ake vaa aruna te lottai raa, tena na tama raa ku mattaku roo. Na tama raa ku tattara, tena ki vaa huri i te mattaku laatou raa ma, "Teena he tipua!"

²⁷ Jisas ku tattara ake na disaipol raa, tena ki meake, "Auu se ttuu na huru kootou! Te nei ko Nau koi. Auu se mattaku!"

²⁸ Kito Pita ki meake, "Te Ariki, kame teena ko Koe hakamaoni, tena mee mai anau ki haere atu vaa aruna te lottai."

²⁹ Tena Jisas ki meake, "Hamai." Kito Pita ki tiho i taha ma te manauiraa no haere atu iaa Jisas raa vaa aruna te lottai.

³⁰ Emeia te saaita koi te maanatu Pita raa ni tere ake i te matani e maairi hai mahi raa, te mataka aia raa ku tere ake, tena aia ku tere i roto te lottai. Kito Pita ki tani ake te varo aia ma, "Te Ariki, tokonaki anau!"

³¹ Te saaita naa koi Jisas ku haaro atu te rima Aia raa no ttaohi Pita, tena ki meake, "Te hakatina akoe raa se hai mahi! Aiea akoe e maanatu tammaki naea?"

³² Tena tokorua raa ku kkake i roto te manauiraa, tena te matani raa ku tteihono no marino kkii.

³³ Na disaipol i roto te manauiraa ku hakammaha ake Jisas, tena na tama raa ki meake ma, "Hakamaoni roo, Akoe ko te Tamariki TeAtua."

*Jisas e tokonaki na tama lavvea i Genesaret raa no taualleka
(Mak 6.53-56)*

³⁴ Na tama raa e tere vaa roto te namo raa no ttae he matakaina i roto Genesaret i teeraa vahi,

³⁵ tena na tama i te kina raa ku kkira ake no mattino Jisas. Kito na tama raa ki aru na tama na matakaina tappiri ake raa ki kou mai na tama lavvea raa iaa Jisas.

³⁶ Na tama raa e kainno ake Jisas ma ki tiaki na tama lavvea raa ki ttaohi na kaunutu na hekau Aia raa ki taualleka na tama raa, tena na tama hakaatoa e ttaohi na kaunutu na hekau Jisas raa ku taualleka.

15

Na poroporo na tipuna taatou i mua

(Mak 7.1-13)

¹ Tena e isi na Farisi ia ma na tama e poroporo natuaa e o mai i Jerusalem no vahiri ake Jisas ma,

² "Aiea na disaipol Akoe raa se tauttari na tiputipu na tipuna taatou ni kou mai i mua raea? Na tama raa se ssoro na rima laatou raa i mua laatou e kka i na kai!"

³ Kito Jisas ki meake, "Kaa kootou se tauttari na tattara TeAtua raa, tena ki tauttari koi na akoako kootou hokkootou raea?"

⁴ E mee TeAtua ni tattara mai ma, 'Hakammaha na tamana ia ma na tinna kootou raa,' tena, 'Kame kootou e kou ake na haeo na tamana ia ma na tinna kootou raa, kootou e me ki taaia ria no mmate.'

⁵ Emeia kootou e akoako ma kame na tama e isi na mee kitokonaki na tamana ia ma na tinna laatou raa, tena ki oti ki meake ma, 'Na mee nei ni mee TeAtua,'

⁶ tena na tama naa kuse tau hoki te hakammaha na maatua laatou raa. Kootou se hakammaha na tuaa TeAtua raa, e meia kootou e tauttari koi na akoako kootou hokkootou.

⁷ Kootou ni tama tattara uhiuhi! Na tattara Aisaia ni tattara i te vahi kootou raa ku hakamaoni roo!

⁸ TeAtua e mee ma, 'Na tama nei e hakammaha Anau ma na maihu koi laatou,

e meia na hatu manava laatou raa e mmao roo i taha ma Anau.

⁹ Ia se tau hoki ma na tama nei ki hakammaha Anau,

maitaname na tama nei e akoako natuaa na tama raa pera ma ni tuaa Anau!' "

Na mee e mee na tama ki hai sara

(Mak 7.14-23)

¹⁰ Kito Jisas ki kanna ake te kanohenua raa ki oo ake Aia, tena Aia ki meake, "Hakallono ki illoa kootou!"

¹¹ Seai ma ko na mee e uru i roto na maihu kootou raa e mee kootou no hai ssara, e meia aaraa ko na mee e o mai i taha ma na maihu raa e mee kootou no hai ssara."

¹² Tena na disaipol raa ki oo ake no meake Jisas ma, "Ako e iroa pera ma na hakataakoto na Farisi raa e sakkino roo i na tattara Akoe e tattara raa?"

¹³ Kito Jisas ki meake, "Na laakau hakaatoa te Tamana Anau i te vaelani raa ni se ttori raa e me ki uhu ria."

¹⁴ "Auu semamannatu tammaki i na tama naa! Aanaa ko na tama hakamattua e sseni tera e hakattaki na tama karemata sseni raa, tena kame he tama e sseni e hakattaki teeraa tama e sseni, tokorua naa hakaatoa e me ki maoha i roto te rua e nnoto raa."

¹⁵ Kito Pita ki meake, "Hakamaarama mai te tattara naa ki illoa maatou."

¹⁶ Tena Jisas ki meake na tama raa, "Kootou ni disaipol Anau, e meia na illoa kootou raa se tae roo na illoa alaa tama.

¹⁷ Kootou se ki illoa roo? He mee peehee e uru i roto te maihu e me ki haere no tae te kopu, tena ki oti ku haere iho i taha ma te tinotama.

¹⁸ Emeia na mee tera e oo mai i te hatu manava no hhopo itaha ma te maihu raa ko na mee roo tera e mee te tama ki hai sara raa.

¹⁹ Maitaname na hakataakoto sakkino ki taa na tama, ki hai huri ma alaa tama, kippena na tiputipu sakkino, ki kailallao, ki tattara malliu, tena ki tamoia haeo alaa tama raa e oo mai i te hatu manava.

²⁰ Aanei ko na mee tera e mee te tama ki hai sara. Emeia ki kkai se ssoro na rima pera ma kootou e tattara ma taatou ki ppena raa, te mee naa se mee kootou ki hai ssara.”

*Te hine e hakatina
(Mak 7.24–30)*

²¹ Jisas ku tiaki te matakaina raa no haere no tae hekina etaapiri i na matakaina Taia laaua ma Saidon raa.

²² Tena he hine i te matakaina Kenan e noho i te kina raa, tena aia ki haere ake no taniake Jisas ma, “Tamariki Devit, Hai aroha mai anau! Taku tamariki hine raa e isi tetipua e tau i roto aia, tena te saaita nei aia ku haeo roo.”

²³ Emeia Jisas se hai tattara e meake te hine raa. Tena na disaipol Jisas raa ki oo ake no meake Tama raa ma, “Hakaise te hine naa ki haere! Te hine naa e me ki haere vavaa koi peenaa vaa muri taatou!”

²⁴ Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, “Anau e kauna ria ki hamai no tokonaki na tama e ssau pera ma ni sipsip i roto Israel tera ku llano raa.”

²⁵ Te hine raa e rono na tattara raa, tena aia ki haere atu no tuturi i mua na vae Jisas raa no meake ma, “TeAriki, tokonaki anau!”

²⁶ Tena Jisas ki meake ma, “Setonu ma taatou kitoo na kai na tamalliki raa no kou ake na poi raa ki kkai.”

²⁷ Kito te hine raa ki meake, “TeAriki, te tattara naa e hakamaoni, e meia na poi raa e kkai hoki na maanunu e maoha i raro te tebol te tama haka maatua laatou raa.”

²⁸ Tena Jisas ki meake te hine raa, “Akoe he hine roo e hakatina mahi! Anau e me kippena ma akoe hea akoe e hihai raa.” Te saaita naa koi te tamariki hine raa ku tauareka.

Jisas e tokonaki tammaki na tama no taualleka

²⁹ Jisas ku tiaki te matakaina raa no haere vaa tai te Namu Galili raa. Aia e haere no kake te paa mouna raa, tena ki noho i raro.

³⁰ Na kanohenua e tammaki roo ku oo ake iaa Jisas ma na tama na vae e mmate, na tama e sseni, na tama na vae e ppiko, na tama e tturi se lavaa te tattara ia ma tammaki na tama lavvea, tena te kanohenua raa e too na tama raa hakaatoa no hakammoe imua na vae Jisas raa, tena Jisas ki tokonaki na tama raa hakaatoa no taualleka.

³¹ Te kanohenua raa ku mahharo e mee na tama e tturi se lavaa te tattara raa ku tattara, na tama na vae e ppiko raa ku taualleka, na tama na vae e mmate raa ku hahaere, na tama e sseni raa ku kkite; tena na tama raa hakaatoa ki hakammaha ake TeAtua na tama Israel raa.

*Jisas ku haanai teeraa kanohenua e tammaki hoki
(Mak 8.1–10)*

³² Jisas e kanna ake na disaipol Aia raa no meake ma, “Anau e aroha roo na tama nei, maitaname na tama nei e nnoho ma Anau i roto e toru na aho, tena te saaita nei na tama nei ku se hai kai ki kkai. Anau se hihai ki kauna na tama nei ki oo se kkai, e mee na karemata na tama naa e me ki pouri te saaita laatou e vakkai raa.”

³³ Kito na disaipol raa ki vahiri ake ma, “Kaa maatou e me ki oo nossee nikai i hee ki hannai na tama nei ma teenei he kina e tuu mahoa nei?”

³⁴ Tena Jisas ki vahiri ake, “Kaa e hia na haraoa kootou e isi?”

Kito na disaipol raa ki meake, “E hitu na haraoa, tena e rua na ika pam-mee.”

³⁵ Kito Jisas ki meake te kanohenua raa kinnoho i raro.

³⁶ Tena Aia kitoo e hitu na haraoa raa ia ma erua na ika raa no hakammaha ake TeAtua, tena Aia ki tohitohi na haraoa ma na ika raa no kou ake na disaipol Aia raa, tena na disaipol raa ki vaevae ake na kai raa i te kanohenua raa no kkai.

³⁷ Na tama raa hakaatoa e kkai no ppohu. Tena na disaipol raa ki sasao na kai e ttoe raa no ppai e hitu na kete.

³⁸ Te kooina na taanata e kai raa e tae haa simata, se ppau na hhine laatou ma na tamalliki.

³⁹ Kito Jisas ki kauna te kanohenua raa no vakkai, tena Aia ki kake i roto te manau raa no tere i Magadan.

16

Na Farisi raa e kainno ake Jisas ma ki huri ake he mirakol

(Mak 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Na Farisi ia ma na Sadyusi raa ni oo ake iaa Jisas raa no malliu ma ki taaiki Tama raa, kito na tama raa ki meake ma Jisas ki huri ake he mirakol ki kkite laatou pera ma TeAtua e kou ake hakamaoni na mahi Tama raa.

² Emeia Jisas e meake na tama raa, “Te saaita telaa raa e hakatootoo ki huru raa, kootou e me ki tattara ma, ‘Te poo nei e me ki tauareka roo e mee telani mea raa ku hura.’

³ Tena te tahata roo kootou e me ki mahuru no tattara ma, ‘Te mee raa e me killeku, maitaname telani raa kutuu pouri roo hakaatoa.’ Kootou elavaa te illoa itevahi telani raa e mee kootou ekkite na tuutuu te vaelani raa, e meia kootou se lavaa te illoa na hakkatu na mee nei.

⁴ Na tama te aho nei raa ni tama roo e sakkino, ia se hakattina! Kootou e mee ma Anau ki huri atu he mirakol? Se lavaa! Te mirakol koi kootou e me ki kkite raa ko te mirakol Jona.”

Tena Jisas ki huri no haere i taha ma na tama raa.

Te Ist na Farisi ia ma na Sadyusi

(Mak 8.14-21)

⁵ Na disaipol raa ku huro no ttae teeraa vahi te namo raa, tena na tama raa e ssiri hoki ma ki too ni haraoa.

⁶ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Lollohi hakamattonu i na ist na Farisi ia ma na Sadyusi raa.”

⁷ Tena na disaipol raa kutattara hokolaatou ma, “Tama raa e tattara peenei raa e mee taatou se isi na haraoa e kou mai.”

⁸ Jisas e iroa hea na tama raa e tattara, tena Aia ki vahiri ake, “Aiea kootou e tattara hokkootou ma kootou se isi na haraoa e kou mai naea? Na hakattina kootou raa e pam-mee roo!

⁹ Kootou se ki illoa? Kootou se mannatu te saaita Anau ni ttohi na haraoa e rima raa no haanai rima simata na taanata? Kaa e hia na kete kootou ni sassao no ppai raa?

¹⁰ Kaa na haraoa e hitu taatou ni hannai haa simata na taanata raa? E hia na kete kootou ni sassao no ppai raa?

¹¹ Kaa kootou se illoa peehee ma Anau se tattara atu kootou itevahi na haraoa? Lollohi hakamattonu kootou itevahi na ist na Farisi ia ma na Sadyusi raa!”

¹² Te saaita naa roo na disaipol raa ku illoa ma Jisas se tattara ake laatou i te vahi na ist na tama e hilo ma na haraoa raa, e meia Tama raa e tattara i te vahi na akoako na Farisi ia ma na Sadyusi raa.

Pita e hakari ma Jisas ko te Mesaia

(Mak 8.27–30; Luk 9.18–21)

¹³ Jisas ku haere notaapiri i te kina Sisaria Filipairaa, tena Aia ki vahiri ake na disaipol Aia raa i te kina raa ma, “Kootou e mannatu ma te Tamariki te Tama nei koai?”

¹⁴ Kito na disaipol raa ki meake, “E isi na tama e tattara ma Akoe ko Jon Baptis, tena alaa tama e mee ma Akoe ko Elaija, alaa tama e mee ma Akoe ko Jeremaia ia ma Akoe he profet hoki.”

¹⁵ Tena Jisas ki vahiri ake na disaipol raa, “Kaa kootou? Kootou e mannatu ma Anau koai?”

¹⁶ Kito Saimon Pita ki meake, “Akoe ko te Mesaia, te Tamariki TeAtua e ora tahi raa.”

¹⁷ Tena Jisas ki meake, “Saimon, te tamariki Jon, akoe ku hakatapura. Maitaname te hakamaoninaa se hamai koi te tama, e meia te Tamana i te vaelani raa e kou atu akoe te hakamaoninaa.

¹⁸ Ia tena Anau e meatu akoe Pita: akoe he hatu, tena Anau e me ki pena te hare lotu Anau raa i aruna te hatu nei, tena te mate se lavaa te seu te hare lotu naa.

¹⁹ Anau e me ki kou atu akoe na kii te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena hea akoe e hakkapi i te maarama nei, te vaelani raa e me ki hakkapi hoki; ia hea akoe e hakattana i te maarama nei, te vaelani raa e me ki hakattana hoki.”

²⁰ Kito Jisas ki tattara ake na disaipol Aia raa ki se tattara ake ni tama pera ma Aia ko te Mesaia.

Jisas ku tattara i te mate Aia

(Mak 8.31–9.1; Luk 9.22–27)

²¹ Kaamata te saaita naa Jisas ku tattara hakamatahua ake na disaipol Aia raa ma, “Anau e me ki haere i Jerusalem no hakalono llihu i na rima na tama hakamattua, na maatua hakananniu ia ma na tama poroporo na tuua raa. Anau e me ki taia ria no mate, e meia i muri e toru na aho, Anau e me ki mahike muri no ora.”

²² Kito Pita ki hakattaki Jisas itaha ma na tama raa, tena aia ki hai ake Jisas ma, “TeAriki, TeAtua se hihai ma Akoe ki mate! Te mee naa se lavaa te kapihi atu Akoe!”

²³ Tena Jisas ki hakatike no hai ake Pita ma, “Satan, haere i taha ma Anau! Akoe e me kittuu vaa mua Anau, maitaname na hakataakoto akoe naa se oo mai TeAtua, e meia aanaa ni hakataakoto koi te tama.”

²⁴ Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, “Kame he tama kootou e hihai ki tautari Anau, te tama naa ki se maanatu te ora aia, tena ku amo te kros aia raa no tautari mai Anau.”

²⁵ Kame kootou e mannako na ora kootou, tena kootou e me killano itaha ma te ora hakamaoniraa, e meia kame kootou se mannako na ora kootouraa no mmate ma Anau, tena kootou e me kitoo te ora haka-maoniraa.

²⁶ Hea kootou e me kitoo kame kootou ettino namee hakaatoa i te maarama nei raa, e meia i roto roo na ora kootouraa e haeo? Se isi namee kootou e me kitoo! Tena se hai mee hoki kootou e lavaa te hoki ki sui muri na ora kootou raa.

²⁷ “Maitaname te Tamariki te Tama nei ku taapiri ki hamai ma na mahi hai mmahi te Tamana ia ma na ensel Aia raa, tena Aia e me ki kou atu na tuhana kootou raa tautari hea kootou ni ppena.

²⁸ Anau e meatu te hakamaoni pera ma e isi na tama i te kina nei se lavaa te mmate ki tae roo te saaita laatou e kkite te Tamariki te Tama nei e hamai pera ma he Tuku raa.”

17

TeAtua e huri ake na mahi Aia i te tinotama Jisas (Mak 9.2–13; Luk 9.28–36)

¹ E ono na aho kullaka, tena Jisas ki too Pita ia ma te haanau Jems laaua ma Jon ki oo laatou i aruna te mouna e palluna raa. Te kina raa se hai tama, hokolaatou koi.

² Te saaita na tama raa ni kkira ake Jisas, te tinotama Jisas raa ku senisi no kee roo, na karemata Aia raa ku maahina roo pera ma telaa, tena na hekau Aia raa ku makkini hua roo. ³ Tena tokotoru na disaipol raa ku kkite hoki Moses laaua ma Elaija e tattara laatou ma Jisas.

⁴ Kito Pita ki mahike i aruna no meake Jisas ma, “TeAriki, e tauareka roo e mee maatou ennoho ite kina nei! Kame Akoe e hihai anau e me ki hakatuu e toru na paa hare, te hare Akoe, te hare Moses, tena te hare Elaija.”

⁵ Pita koi tattara, tena he pukureurehu e kkivaraa ku hamai no uhi tokotoru raa, tena te reo raa ku tattara iho ma, “Teenei he Tamariki Anau, tena Anau e laoi mahi roo Aia. Hakallono na tattara Aia raa!”

⁶ Te saaita na disaipol raa ni llono te reo raa, na tama raa ku mattaku roo no lletu no mmoe hakahaori i aruna te kerekere.

⁷ Kito Jisas ki haere atu no ttaohi na tama raa, tena ki meake, “Mahhike i aruna, Auu se mattaku!”

⁸ Kito na tama raa ki kkira ake no kkite Jisas ku tuu koi Hokoia.

⁹ Na tama raa koi oo mai koi i raro ma te mouna raa, tena Jisas ki meake hakaoti tokotoru raa ma, “Auu se tattara ake ni tama hea kootou ni kkite raa ki tae roo te saaita te Tamariki te Tama nei ku ora muri i taha ma te mate.”

¹⁰ Tena na disaipol raa ki vahiri ake Jisas ma, “Kaa na tama e poroporo na tuua raa e tattara ma Elaija e me ki hamai i mua te Mesaia raea?”

¹¹ Kito Jisas ki meake, “Hakamaoni, Elaija e me ki hamai i mua no tanattana na mee hakaatoa.

¹² Tena Anau e meatu pera ma Elaija ku oti te hamai, e meia na tama raa se illoa i te tama raa, tena ki mee hakahaeo tama raa ki kotia na hakataakoto laatou raa. Tena na tama raa e me ki mee hakahaeo peeraa hoki i te Tamariki te Tama nei.”

¹³ Tena na disaipol raa ku illoa koi ma Tama raa e tattara ake laatou i te vahi Jon Baptis.

Jisas e hakaise te tipua sakkino i taha ma te taupeara (Mak 9.14–29; Luk 9.37–43a)

¹⁴ Jisas ma e toru na disaipol raa kuttae ite kina te kanohenua raa e ttuu raa, tena he tanata e haere ake iaa Jisas no tuturi i mua Tama raa,

¹⁵ tena ki meake, “TeAriki, hai aroha te tamariki anau nei! Tamariki nei e isi na peuppeu, tena alaa saaita te tamariki nei e me ki mahi roo no tteihou i roto te ahi, kaa seai i roto te vai.

¹⁶ Anau e too te tamariki nei no kou ake na disaipol Akoe raa, e meia laatou se lavaa te tokonaki taku tama nei.”

¹⁷ Kito Jisas ki meake, “Kootou ni tama se isi na hakattina, tena na hakataakoto kootou naa e ssara hoki! E hia na vahao Anau e me ki nnoho ma kootou? Kou mai te tamariki naa i Anau i te kina nei!”

¹⁸ Jisas e tattara hakamatakuake koi te tipua raa, tena te tipua raa kutere itaha ma te tamariki raa, tena te tamariki tanata raa ku tauareka te saaita naa koi.

¹⁹ Kito na disaipol raa ki oo ake hemuu iaa Jisas no vahiri ake ma, "Aiea maatou se lavaa te hakaise te tipua raa i taha raea?"

²⁰ Tena Jisas kimeake, "Kootou selavaa, maitaname na hakattina kootouraa se haimmahi. Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma kame na hakattina kootouraa ellahi pera ma te hua epaamee roo hokoia i na hua hakaatoa raa, tena kootou e me kilavaa te meake te mouna raa ma, 'Kkene no tuu i te kina raa!' tena te mouna naa e me kikkene. Kootou e lavaa te ppena he mee peehee!

²¹ [Te lotu ia ma te hakamaatapu raa koi e lavaa te hakaise na tipua raa i taha, se hai mee peeraa hoki e lavaa."]

*Jisas ku tattara ake hoki i te mate Aia
(Mak 9.30-32; Luk 9.43-45)*

²² Jisas ku tattara ake na disaipol Aia raa te saaita laatou ni oomai no kaatoa i Galilira ma, "Hetama e me ki hakari ake te Tamariki te Tama nei i na tama

²³ tera e me kitaa te Tama raa ki mate raa; e meia e toru na aho i muri te Tama raa e me ki mahike muri no ora."

Tena na disaipol raa ku alloha roo.

Jisas e tattara i te vahi na takis te hare lotu

²⁴ Te saaita Jisas ma na disaipol Aia raa ku ttae i Kaperneam, tena na tama e aoao na takis i te Hare Tapu raa ku oo ake no vahiri ake Pita ma, "Eaa, te Rabai kootou raa e me ki aoao hoki na takis i te Hare Tapu raa?"

²⁵ Kito Pita ki meake, "Noo!"

Te saaita Pita ni haere nou ru i roto te hare Jisas e noho raa, Jisas ku vahiri ake kaamata roo iaa Pita ma, "Saimon, he hakataakoto peehee akoe e isi? Koai na tama e suisui ake na takis na tuku te maarama nei raa? Natama te henua raa ma natama alaa henua tera ennoho i roto te henua raa?"

²⁶ Kito Pita kimeake, "Natama alaa henua tera ennoho i roto te henua naa."

Tena Jisas ki vaakai ake te tattara Pita raa ma, "Tena te hakataakoto akoe raa e mee pera ma na tama te henua raa se lavaa te pehi na takis.

²⁷ Emeia taatou se hihhai ma kimee na tama nei ki mamannatu haeo. Tena oo itai nolletu he uka. Tena i roto te maihu te ika kaamata kootou emmauraa, kootou e me kikkite te sileni tera e lavaa te pehi te takis Anau ia ma na takis kootou raa. Too te sileni naa no kkave ki pehi na takis taatou raa."

18

*Koai te tama e me ki hakamaatua?
(Mak 9.33-37; Luk 9.46-48)*

¹ Te saaita naa na disaipol raa ku oo ake no vahiri ake Jisas ma, "Koai te tama e hakanaaniu i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa?"

² Kito Jisas ki kanna ake te tamariki raa no haere ake, tena Aia ki too tamariki no hakatuu i mua na tama raa,

³ tena kimeake, "Anau e meatu te hakamaoni, kame kootou se huri no mee pera ma nitamalliki, tena kootou selavaa roo te uru i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.

⁴ Tetama e hakanaaniu i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ko te tama e laumarie no mee pera ma he tamariki.

⁵ Tena kame he tama e too hakaraoi te tamariki peenei raa i te inoa Anau, tena te tama naa e too hakaraoi hoki Anau.

Na hahaaite e mee te tama ki hai sara
(Mak 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ “Kame he tama e mee he tamariki paamee peenei raa ki tiaki te hakatina aia e isi i Anau raa, tena te tama naa e tau roo te nnoa he hatu e rahi te uaa aia raa, tena kulletu aia hokoia i te lottai ki maremo.

⁷ Te maarama nei e haeroo e mee eisi namee e me ki mee na tama ki tiaki na hakattina laatou raa! Na mee peenei e me ki hura tahi, e meia na tama e ppena na mee nei ki hakamaoni raa e me ki haeroo!

⁸ “Kame te rima ia ma te vae akoe raa e mee akoe ki tiaki te hakatina akoe raa, tena tuu te vae ia ma te rima naa no peesia! E tauareka akoe ki too te ora e ora tahi ma te rima ia ma te vae hokotahi, ka oti akoe ku lettua ma saa rima ia ma saa vae akoe naa i roto te ahi e ura tahi raa.

⁹ Kame te karemata akoe raa e mee akoe ki tiaki te hakatina akoe raa, tena kope te karemata naa no peesia! E tauareka akoe ki too te ora e ora tahi ma te karemata hokotahi, ka oti akoe ku lettua ma saa karemata akoe naa i roto te ahi e ura tahi raa.

Te tattara hurihuri te sipsip e rano
(Luk 15.3-7)

¹⁰ “Lollohi ka oti kootou ku hailavvaka i na tamalliki peenei raa. Anau e meatu, na ensel e lollohi na tamalliki nei i te vaelani raa e nnoho tahi ma te Tamana Anau i te vaelani raa.

¹¹ [Maitaname te Tamariki te Tama nei e hamai ki tokonaki na tama kullano raa.]

¹² “Kootou e mannatu peehee kame he tama eisi huitarau na sipsip, tena he sipsip hokotahi ku haere no rano? Te tama naa e me ki tiaki teeraa tipu sivo ma sivo na sipsip raa ki kaikkai, tena Aia e me ki haere no sесеe te sipsip e rano raa.

¹³ Anau e meatu, te saaita te tama naa e lave te sipsip e rano raa, te tama naa e me ki hihhia roo, e raka roo ma te hihia aia i na sipsip tipu sivo ma sivo se llano raa.

¹⁴ E ssau hoki peenei, te Tamana kootou i te vaelani raa se hihai hoki ma he tamariki kootou ki haere no rano.

Tiputipu te hakatonotonu te taina ia ma te kave akoe tera e sara

¹⁵ “Kame te taina akoe raa e roto akoe, haere no tattara ake hakaraoi te sara te tama naa. E meia auu se mee na tama ki illoa, te mee naa e me ki moe koi i lottonu koorua. Kame te taina akoe raa e hakarono akoe, tena akoe ku tokonaki te tama naa ki nnoho hakaraoi koorua.

¹⁶ E meia kame te taina akoe raa se hihai ki hakarono akoe, tena too he tama seai naa tokorua na tama ki oo kootou pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

‘Tokorua seai naa tokotoru na tama naa e me ki hakatonotonu na tattara hakaatoa.’

¹⁷ Tena kame te tama naa se hihai ki hakarono na tattara tokorua naa, tena kootou ku mee iho te sara naa i roto te hare lotu ki hakallono na tama hakaatoa. Tena huri ake ki iroa aia pera ma aia e ssau pera ma he tama e noho pouri, ia he tama aoao na takis.

Tiputipu te hakkapi ia ma te hakattana

¹⁸ “Ia tena Anau e meatu kootou: hea kootou e hakkapi i roto te maarama nei, te vaelani raa e me ki hakkapi hoki, tena hea kootou e hakattana i roto te maarama nei, te vaelani raa e me ki hakattana hoki.

¹⁹ “Ia tena Anau e me kimeatu hoki: kame hetokorua na tama i te maarama nei e tattara no tonu ma kilotu no kainno ake he mee, tena te Tamana i te vaelani raa e me ki kou ake hea te tokorua e hihhai raa.

²⁰ Kame tokorua seai naa tokotoru na tama e oo mai no kkutu i te inoa Anau, Anau e me ki noho i te kina naa ma na tama naa.”

Te tattara hurihuri te tama hehekau se isi te manava aroha

²¹ Tena Pita ki haere ake no vahiri ake Jisas ma, “Te Ariki, kame te taina anau raa e tauhano te ppena na mee se ttonu i anau, e hia na vahao anau e me ki ssirihia na hai sara tama naa? E hitu na vahao?”

²² Kito Jisas ki meake, “Seai, seai ma e hitu na vahao, e meia e hitu ma tipu hitu na vahao,

²³ maitaname te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e ssau peenei: Teeraa he tuku, tena aia e hihai ki kite na taoni na tama hehekau aia raa.

²⁴ Te tuku raa ku noho koi ma ki mmata na taoni raa, tena na tama raa ku hakattaki ake te tama hehekau tera e isi te taoni aia e rahi i te tuku raa.

²⁵ Te tama hehekau raa se isi na sileni tammaki ki pehi te taoni aia raa, kito te tuku raa ki meake alaa tama ki oo ake no sui te tama raa, te avana ia ma na tamalliki aia raa mo tama hehekau na tama raa ki lavaa te tama raa te pehi te taoni aia raa.

²⁶ Tena te tama hehekau raa kutteiho no tuturi imua te tuku raa no meake, ‘Ako e ki aroha no kou mai he saaita, tena anau e me ki pehi na taoni anau raa hakaatoa!’

²⁷ Te tuku raa ku aroha i te tama hehekau raa, tena aia ki ssoro te taoni te tama raa, tena ki meake te tama raa ki haere.

²⁸ “Kito te tama hehekau raa ki haere no ttiri teeraa tama hehekau tera e isi te taoni aia na sileni e moisi koi. Tena te tama hehekau raa ki ttaohi te uaa teeraa tama hehekau no haere unuki, tena ki meake, ‘Sui muri mai na sileni ako e ni taoni anau raa!’ ²⁹ Tena teeraa tama hehekau kutteiho no tuturi, tena ki kainno ake te tama hehekau raa ma, ‘Ako e ki aroha no kou mai he saaita, tena anau e me ki pehi atu na taoni anau i ako e raa.’

³⁰ Emeia te tama hehekau raa se hihai, tena aia ki too te tama hehekau raa no ppono i roto te hare karapusi ki tae roo te saaita te tama raa e lavaa te pehi ake na taoni aia raa.

³¹ Te saaita alaa tama hehekau nikkite hea e kapihi ake i teeraa tama hehekau raa, na tama raa ku se hihhia, tena laatou ki oo no meake te tuku raa na mee hakaatoa laatou ekkite te tama hehekau raa ni ppena raa.

³² Kito te tuku raa ki kannaa ake te tama hehekau kaamata raa ki haere ake i hare. Tena te tuku raa ki meake, ‘Ako e he tama hehekau sakkino, anau e ssoro na taoni ako e raa hakaatoa itaha e mee ako e e kainno mai anau ki hai aroha ako e.

³³ Ako e tau roo te hai aroha teeraa tama hehekau pera ma anau ni hai aroha ako e raa.’

³⁴ Te tuku raa ku roto roo, tena aia ki kkave te tama hehekau raa no ppono i te hare karapusi raa ma ki hakalono llihu te tama raa ki tae roo te saaita aia e pehi te taoni aia raa.”

³⁵ Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “Te Tamana Anau i te vaelani raa e me ki ppena peenei hoki i na tama se lavaa te ssirihia na hai sara alaa tama raa ma na hatu manava laatou raa.”

19

Tiputipu te ttuu te avana

(Mak 10.1-12)

¹ Jisas e tattara roo no oti, tena Aia ki tiaki Galili no haere i na matakaina i roto Judia i teeraa vahi te riva Jordan raa.

² Tammakiroo na tama e tauttari Aia, tena Aia ki tokonaki na tama lavvea raa no taualleka.

³ E isi na Farisi e oo ake iaa Jisas ma ki taaiki Tama raa ma te vahiri nei, “Na tuua taatou raa e hakattana te tama ki peesia te avana aia raa ki tau ma hea aia e hihai ma seai?”

⁴ Kito Jisas ki meake, “Aiea kootou se ppau i roto te Launiu Tapu pera ma TeAtua e pena te tanata ia ma te hine?”

⁵ Tena TeAtua ki meake, “Teeraa hea tetaupeararaa e me kitiaki na maatua aia raa, tena ku haere nonnoho ma te hine aia raa, tena tokorua naa ku mee pera ma he tama hokotahi.”

⁶ Tokorua naa ku se mee pera ma he tokorua, e meia tokorua naa ku hokotahi. Tena se hai tama e lavaa te mmosi hea TeAtua ni hukui raa.”

⁷ Kito na Farisi raa ki vahiri ake, “Aiea, kaa Moses e kou mai te tuua ma te tanata raa e lavaa te kou ake te hine aia raa he launiu ma ki ttuu te avana laaua raa, tena aia ku hakaise te hine raa ki haere raea?”

⁸ Tena Jisas ki meake, “Moses e hakattana kootou ki tiaki na avana kootou raa, maitaname kootou e poro nattaa. Emeia te saaita TeAtua ni pena mai na mee hakaatoa raa se tipu peenei.

⁹ Tena Anau e meatu kootou, kame he tanata e peesia vare koi te hine aia raa e mee aia hokoia e ppena na tiputipu sakkino, tena te tanata naa e me ki sara i te vahi te haere avvana huri kame aia e too teeraa hine.”

¹⁰ Tena na disaipol Aia raa ki meake, “Kame te mee nei e hakamaoni peenei, tena kame e tauareka koi taatou ki nonnoho se avvana.”

¹¹ Kito Jisas ki meake, “Te akoako nei se haere na tama roo hakaatoa, e haere koi i na tama tera TeAtua ni kou ake na tattara raa.

¹² Maitaname e isi na hakataakoto e kkee tera te tanata se lavaa te avana: alaa taanata e mee laatou e hannau mai roo peeraa, alaa taanata e mee laatou e tipu mai roo peeraa, tena alaa tama se avvana e mee na uata laatou e ppena ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Tiaki na tama e lavaa te too na akoako nei raa ki tautari nailloa laatou.”

Jisas e hakatapu na tamalliki pamme

(Mak 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ E isi na tama e kou ake na tamalliki laatou raa iaa Jisas ma Tama raa ki hakapiri na rima Aia raa i aruna na tamalliki raa, tena kulotu ma na tamalliki raa, kito na disaipol raa ki hai ake na tama raa.

¹⁴ Tena Jisas ki meake, “Tiaki na tamalliki naa ki oo mai Anau, auu se ppui na tamalliki naa, maitaname te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina hoki na tama peenei.”

¹⁵ Jisas e hakapiri na rima Aia raa i aruna na tamalliki raa no oti, tena Aia ki haere.

Te vahiri te tama hai hekau

(Mak 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Teeraa he tama e haere ake no vahiri ake Jisas ma, “Rabai, ni mee peehee e taualleka anau te ppena ki lavaa anau te too te ora hakamaoni?”

¹⁷ Kito Jisas ki meake, “Aiea akoe e vahiri mai Anau i te vahi na mee taualleka naea? He Tama hokotahi koi e tauareka. Tautari na tuua raa hakaatoa kame akoe e hihai ki too te ora hakamaoni raa.”

¹⁸ Tena te tama raa ki vahiri ake, “Ni tuua peehee e taualleka?”

Kito Jisas ki meake, “Auu se taa tama, auu se karemata kailallao, auu se kailallao, ia auu se hatuhatu na tattara malliu alaa tama,

¹⁹ tena hakammaha te tamana ia ma te tinna akoe raa, tena ku laoi alaa tama pera ma akoe e laoi akoe hokoe raa.”

²⁰ Tena te tama raa ki meake, “Anau e tautari tahi na tuua nei roo hakaatoa. Kaa hea hoki anau e me ki ppena?”

²¹ Kito Jisas ki meake, “Kame akoe e hihai ki tonu hakamaoni, tena haere no too na hekau akoe raa hakaatoa no kou ake alaa tama ki sui, tena ku too na sileni raa no kou ake natama e tutuu haeo raa, tena akoe e me ki isi na mee taualleka i te vaelani, tena ki oti akoe ku hamai no tautari Anau.”

²² Te saaita te tama tane raa ni rono na tattara nei, te tama raa ku se hihai roo, maitaname aia he tama roo e hai hekau.

²³ Tena Jisas ki tattara ake na disaipol Aia raa ma, “Anau e meatu te hakamaoni: na tama hai hekau raa e hainattaa roo tettae te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.

²⁴ Anau ku vaakai atu hoki te tattara nei: na tama hai hekau raa e hainattaa roo tettae te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, te hainattaa raa e raka roo i aruna ma te kamel e uru i roto te rua te rina ttui paamaro raa.”

²⁵ Te saaita na disaipol raa ni llono na tattara nei, na tama raa ku mahharo roo. Kito na tama raa ki vahihhiri ma, “Kaa koai na tama e me ki too te ora hakamaoni naa?”

²⁶ Kito Jisas ki kkira ake na tama raa no meake ma, “Na mee nei e hainattaa ma taatou na tama, e meia na mee e hainauhie roo ma TeAtua.”

²⁷ Tena kito Pita ki tattara ake ma, “Kira ake, maatou e tiaki na mee hakaatoa roo no tautari Akoe. Kaa hea maatou e me ki too?”

²⁸ Kito Jisas ki meake na disaipol raa, “Kootou ki illoa pera ma te saaita te Tamariki te Tama nei e noho ma na mahi i aruna te Hakamaatua ana Aia i te Maarama Hoou raa, kootou e me ki noho no hakamattua hoki i aruna na nohorana sanahuru ma rua na kaha Israel raa.

²⁹ “Tena na tama e tiaki na hare, na taina, na tamana, na tinna, na tamalliki laatou raa no tautari Anau raa e me ki too huitarau na tuhana i aruna na mee nei, tena laatou e me ki too te ora e ora tahi.

³⁰ Emeia tammaki na tama ettuu imua te saaita nei raa e me ki hakammuri, tena tammaki na tama e hakammuri te saaita nei raa e me ki ttuu i mua.

20

Tattara hurihuri na tama hehekau i roto te paupaku

¹ “Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e haere te tahata poo ma ki mmata ni taanata ki oo no uata i roto te paupaku aia raa.

² Te tama raa e meake ma aia e me ki sui na tama raa te sui na tama kame e tottoo i roto te aho hokotahi raa, tena aia ki kauna na tama raa ma ki oo no uata.

³ “Te sivo te tahata, tama raa ku vaakai hakaraoi i te kina te maket raa no kite na taanata e tutuu koi se hai mee e mee,

⁴ kito tama raa ki meake, ‘Kootou hoki, oo no uata i roto te paupaku anau raa, tena anau e me ki sui kootou te sui tauareka.’

⁵ “Kito na tama raa ki oo. Tena te laa latea ia ma te toru te hiahi tama raa ku vaakai hakaraoi i te maket no too alaa tama.

⁶ Tena te mee raa ku taapiri ki tae te rima te hiahi, tena tama raa ku vaakai i te maket no kite na taanata e tutuu vare koi se hai mee e mee. Kito tama raa ki vahiri ake na tama raa, ‘Aiea kootou e tutuu vare roo te aho nei se hai mee e mee naea?’

⁷ Tena na tama raa ki meake, ‘Se hai tama e too maatou.’ Kito te tama raa ki meake, ‘Kame peenaa kootou ku oo hoki no uata i roto te paupaku anau raa.’

⁸ “Te saaita te laa raa ku huru raa, tena te tama hakamaatua te paupaku raa ku meake te tama e rorohi na tama hehekau te paupaku aia raa ma, ‘Kanna atu na tama hehekau raa no kou ake na sui na tama raa

hakaatoa. Kaamata no sui na tama anau ni kou mai te hiahi raa, tena ku sui atu no hakaoti na tama anau ni kou mai te tahata poo raa.'

⁹ "Na tama tera ni hehekau hakamuri raa ku oo no too na sui laatou raa.

¹⁰ Tena na tama ni hehekau kaamata raa ku oo ake hoki no too na sui laatou raa. Na tama kaamata raa e mannatu ma na sui laatou raa e me ki raka i aruna na sui na tama hehekau hakamuri raa. Emeia na tama raa e sui hakanatahi hakaatoa ma na tama hakamuri raa.

¹¹ Na tama kaamata raa e too na sui laatou raa, tena ki haere tamumu i te tama hakamaatua raa ma,

¹² 'Na tama hakamuri raa e hehekau paa saaita koi, e meia maatou e hehekau te ahoneiroo hakaatoa i roto telaa e vvela nei, tena akoe e kou ake na sui na tama raa e ssau pera ma na sui maatou nei!'

¹³ "Kito te tama hakamaatua te paupaku raa ki meake te tama hehekau kaamata raa, 'Taku soa, anau se hailaavaka akoe. Akoe e hihai ma anau ki sui akoe te siliva hokotahi i te aho hakaatoa.

¹⁴ Too na sileni akoe naa no haere i hare. Teenei he hihai anau ki sui na tama hakamuri raa na sui e ssau pera ma na sui kootou na tama kaamata raa.

¹⁵ Aiea anau se tau te ppena hea anau e hihai ma na sileni anau nei? Eaa, akoe e manava kkere e mee anau e tauareka i na tama nei? "

¹⁶ Kito Jisas ki hakaoti ake na tattara Aia raa ma, "Na tama ni hakamuri raa e me kioo imua, tena na tama nioo imua raa e me ki hakammuri."

Jisas e tattara te hakatoru na vahao i te mate Aia

(Mak 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Te saaita Jisas ni haere peeraa i Jerusalem raa, Aia e kanna ake te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa, tena ki tattara hemuu ake na tama raa te saaita laatou koi oo vaa aruna te mateara raa.

¹⁸ Jisas e meake na tama raa ma, "Hakallono, taatou e me ki oo i Jerusalem i te kina te Tamariki te Tama nei e me ki hakapiki ria no kou ake i na maatua hakananniu raa ia ma na tama poroporo na tuaa raa. Na tama raa e me ki tattara ma te Tama raa e tau te mate i na sara Tama raa ni ppena raa,

¹⁹ tena ku too te Tama raa no kou ake i na tama seai ma ni Jiu raa, tena na tama raa e me ki tataussua te Tama raa, tena kuriki Tama raa, tena ku ttii Tama raa i aruna te kros; e meia i muri e toru na aho, Tama raa e me ki ora muri."

Tiputipu na tama e hihai ki hakananniu

(Mak 10.35-45)

²⁰ Tena te avana Sebedi raa ku haere ake iaa Jisas ma te tokorua na tama aia raa no tuturi imua Jisas raa, tena ki kainno ake Tama raa hea aia e hihai raa.

²¹ Kito Jisas ki meake te hine raa, "Hea akoe e hihai?"

Tena te hine raa ki meake, "Tattara mai ki rono anau pera ma te saaita Akoe e Tuku raa, Akoe ku too tokorua na tama anau nei no hakanoho te tama te vahi laaua, tena teeraa tama i te vahi se laaua Akoe raa."

²² Tena Jisas ki meake tokorua na tamatane te hine raa ma, "Koorua se illoa hea koorua e kainno mai Anau raa. Koorua e lavaa te unu te kapu na hakalono llihu Anau ku mee ki unu raa?"

Kito tokorua raa ki meake, "Maaua e lavaa!"

²³ Tena Jisas ki meake tokorua raa, "Hakamaoni, koorua e me ki unu, e meia Anau se isi na mahi ki hirihiri ma koai te tama e me ki noho i te vahi laaua ia ma te vahi se laaua Anau raa. Na kina nei ni kina te Tamana Anau raa e tanattana ma na tama raa ki nnoho."

²⁴ Te saaita teeraa sanahuru na disaipol ni llono na tattara tokorua raa, na tama raa ku lloto roo i tokorua raa.

²⁵ Kito Jisas ki kannna ake na disaipol raa hakaatoa, tena ki tattara ake ma, “Kootou e illoa pera ma na tama hakananniu na tama e nnoho pouri raa e isi na mahi i aruna na tama raa, tena na tama hakamattua raa e isi hoki na mahi.

²⁶ Emeia Anau se hihai ma te mee nei ki kapihi atu kootou. Kame he tama kootou e hihai ki hakanaaniu, te tama naa ki mee pera ma he tama hehekau i na tama hakaatoa;

²⁷ ia kame he tama e hihai ki tuu i mua, tena te tama naa ki mee mo tama hehekau na tama hakaatoa.

²⁸ E ssau pera ma te Tamariki te Tama nei, Aia se hamai ki mee na tama ki hehekau ma Aia, e meia Aia e hamai ma ki hehekau ki tokonaki na tama, tena ku hoki ake te ora Aia raa ki tauimuri tammaki na tama itaha ma na hai sara laatou raa.”

Jisas e tokonaki tokorua na tama karemata sseni

(Mak 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Te saaita Jisas ma na disaipol Aia raa kutiaki Jeriko no oo, tena he kanohenua e rahi ku tauttari atu vaa muri.

³⁰ Tena tokorua na tama karemata sseni e nnoho i te vahi te mateara raa ku llono ma Jisas ku haere hakaraka, kito tokorua raa ki kakanna ake ma, “TeAriki, Tamariki Devit! Hai aroha mai maaua!”

³¹ Tena te kanohenua raa ki hai ake tokorua raa ki nnoho hemuu. Emeia tokorua raa ku kakanna ake hakamaroa roo ma, “TeAriki, Tamariki Devit! Hai aroha mai maaua!”

³² Tena Jisas ki hakamau no kannna ake tokorua raa, tena ki vahiri ake, “Hea koorua e hihhai ma Anau ki ppena ma koorua naa?”

³³ Kito tokorua raa ki meake, “TeAriki, maaua e hihhai ma Akoe ki taaraki na karemata maaua nei ki kkite!”

³⁴ Jisas ku aroha i tokorua raa, tena Aia ki hapake no ttaohi na karemata tokorua raa, tena te saaita naa koi tokorua raa ku lavaa te kkite, kito tokorua raa ki tauttari vaa muri Jisas.

21

Jisas e haere pera ma he Tuku i Jerusalem

(Mak 11.1-11; Luk 19.28-40; Jon 12.12-19)

¹ Jisas ma na disaipol Aia raa kutappiri i Jerusalem, tena laatou ki oo notta e i Betfage i te kina te Mouna e hhomo na Oliv raa. Laatou kuttae i te kina raa, tena Jisas ki kauna tokorua na disaipol Aia raa ki oo i mua

² ma na tattara nei: “Oo i te matakaina e tuu i mua raa, tena koorua e me ki kkite he donki e haihai e tuu ma te punua aia raa, tena koorua ku vvete na manu naa no hakattaki mai.

³ Kame he tama e vahiri atu, tena koorua ku meake aia pera ma, ‘TeAriki e hihai na manu nei,’ tena te tama naa e me ki hakattana koorua ki too na manu naa.”

⁴ Na mee nei hakaatoa e kapihi mai ki mee na tattara na profet raa ki hakamaoni:

⁵ “Meake te matakaina Saion raa, kira ake te tuku kootou raa ku haere atu! Tama raa e tuku Aia no mouraro, tena ki kake i aruna te donki; i aruna te punua te donki; te punua tane te donki.”

⁶ Kito tokorua na disaipol raa ki oo no ppena hea Jisas ni tattara ake laaua ma ki oo no ppena raa:

⁷ tokorua raa e oo no hakattaki ake te donki raa laaua ma te punua raa, tena laaua ki ssora na kaukahu laaua raa i aruna saa manu raa, tena Jisas ki kake i aruna.

⁸ Tammaki na tama e sosora na kaukahu laatou raa i aruna te mateara, tena alaa tama ku tuutuu na paa raraa na laakau raa no lletu i aruna te mateara.

⁹ Na tama ehahaere vaa mua ia ma na tama ehahaere vaa muri raa ku kaamata no vavaa ma,

“Hakammaha te Tamariki Devit!

TeAtua e hakatapu te tama e hamai i te inoa TeAriki raa!*

Hakammaha TeAtua!”

¹⁰ Te saaita Jisas ni tae atu i Jerusalem raa, te matakaina raa hakaatoa ku vaa huri roo. Na tama raa e vahihhiri ma, “Teenei koai te Tama nei?”

¹¹ Tena na tama e oo ake ma Jisas raa ki meake, “Teenei ko profet Jisas te tama i Nasaret i roto Galili raa.”

Jisas ku haere i te Hare Tapu

(Mak 11.15–19; Luk 19.45–48; Jon 2.13–22)

¹² Jisas ehare i roto te Hare Tapu raa no hakaise na tama hakaatoa e tataui namee varoto te Hare Tapu raa i aho, tena ki hakahuri na tebol na tama e nnoho no sesenisi na sileni raa ia ma na tuai na tama e suisui na rupe raa,

¹³ tena Aia ki meake na tama raa ma, “E mmau i roto te Launiu Tapu pera ma TeAtua e tattara ma, ‘Te Hare Tapu Anau nei he hare lotulotu.’ Emeia kootou ku huri te hare nei ki mee mo hare na tama kailallao!”

¹⁴ Na tama esseni ia ma na tama na vae e ppiko raa ku oo ake iaa Jisas i te Hare Tapu raa, tena Aia ki tokonaki na tama raa no taualleka.

¹⁵ Na maatua hakananniu ia ma na tama poroporo na tuua raa kulloto te saaita laatou nikkite namee taualleka Jisas eppena raa, tena na tamalliki raa ku vaa varoto te Hare Tapu raa ma, “Hakammaha te Tamariki Devit!”

¹⁶ Kito na tama raa ki vahiri ake Jisas ma, “Ako e rono na tattara na tama raa?”

Kito Jisas ki meake, “Noo, Anau e rono. Aiea kootou se ppau na tattara nei i roto te Launiu Tapu?

‘Kootou e ako ake na tamalliki ia ma na memea raa ki hoki na hoki e ttonu hakamaoni.’”

¹⁷ Tena Jisas ki tiaki na tama raa no haere i te matakaina Betani raa no noho te poo naa i te matakaina raa.

Jisas e hakamate ake te fik

(Mak 11.12–14; 11.20–24)

¹⁸ Te tahata te saaita Aia ku vaakai i te matakaina raa, Aia ku rono te hikai.

¹⁹ Tena Aia ekkira no kite te fik etuu i te vahi te mateara, tena Aia ki haere atu, e meia Aia e kite koi na laumea se hai hua e mmau. Kito Jisas ki meake te laakau raa, “Ako e selavaa hoki te hua na hua!” Te saaita naa koi te laakau raa ku haere mate.

²⁰ Na disaipol raa ekkite no mahharo. Tena laatou ki vahihhiri ma, “Te laakau raa e mate vave roo peehee?”

²¹ Kito Jisas ki meake, “Anau e meatu te hakamaoni, kame kootou e hakattina, ia seisi tammaki na mannatu, tena kootou eme kilavaa teppena hea Anau nippena i te laakau nei raa. Ia seai ma ko te mee nei koi, e meia kootou eme kilavaa te meake te mouna nei ki haere notuu i te moana, tena te mouna naa e me ki haere.

* **21:9 21.9** TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Psalm 118:25,26. Tena i roto te Old Testament se isi TeAriki i te kina nei, e meia e isi koi Jihova.

22 Kame kootou e hakattina, kootou e me ki too hea kootou e kainno ake i na lotu kootou raa.”

Te vahiri na tama hakamattua i na mahi Jisas
(Mak 11.27-33; Luk 20.1-8)

23 Jisas ku vaakai i te Hare Tapu, tena te saaita Aia ni akoako raa, na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua raa ku oo ake no vahiri ake Tama raa ma, “Ni mahi peehee Akoe e isi ki ppena na mee nei? Koai te tama e kou atu na mahi Akoe naa?”

24 Kito Jisas ki meake na tama raa ma, “Anau e me ki vahiri atu he vahiri hokotahi, tena kame kootou e mee mai te hakataakoto te vahiri Anau nei, tena Anau e me ki meatu ma ni mahi peehee Anau e isi ki ppena na mee nei.

25 Tena na mahi Jon e isi ki hakoukou tapu na tama raa ni mahi e oo mai i hee: e oo mai TeAtua ma e oo mai koi te tama?”

Tena na tama raa kukaamata no hakataukoti hokolaatou ma, “Taatou e me ki meake peehee? Kame taatou e meake ma, ‘Ni mahi TeAtua’, tena Aia e me ki mee mai taatou ma, ‘Kaa kootou se hakattina Jon naea?’

26 Emeia kame taatou e mee ma, ‘Ni mahi koi na tama,’ taatou e mattaku hoki hea te kanohenua raa e me ki ppena i taatou, maitaname na tama raa hakaatoa e hakattina pera ma Jon he profet.”

27 Kito na tama raa ki meake Jisas ma, “Maatou se illoa.”

Tena Jisas ki meake na tama raa ma, “Anau hoki se lavaa te meatu ma ni mahi peehee Anau e isi ki ppena na mee nei.”

Te tattara hurihuri tokorua na taupeara

28 Kito Jisas ki meake, “Kaa kootou e mannatu maea? He tama e isi tokorua na taupeara. Tama raa e haere no meake te taupeara matua raa ma, ‘Taku tama, haere no vere te paupaku e h homo na grep raa† te aho nei.’

29 Tena te taupeara matua raa ki meake, ‘Anau e kkaro te haere no vere,’ e meia te saaita te tamana aia raa ni haere, te taupeara raa ku senisi te hakataakoto aia no haere no vere.

30 Tena te tamana laaua raa ki haere no meake te taupeara paamee raa na tattara aia ni meake te taupeara matua raa. Kito te tapeara paamee raa ki meake, ‘Noo, taku tamana, anau e me ki haere,’ e meia aia se haere koi.

31 Koai te tama tokorua nei e ppena hea te tamana laaua raa e hihai raa?”

Kito na tama raa ki meake, “Te taupeara matua.”

Tena Jisas ki meake na tama raa, “Anau e meatu kootou: na tama aoao na takis ia ma na hhine se ttonu raa e me ki ttae te Hakamaatua ana i te Vaelani raa i mua kootou.

32 Maitaname Jon Baptis e hamai no huri atu te mateara e tonu kootou ki tauttari, tena kootou se hakattina tama raa; e meia na tama aoao na takis ia ma na hhine se ttonu raa e hakattina i tama raa. Niaina te saaita kootou ni kkite te mee nei raa, kootou se senisi na hakataakoto kootou raa no hakattina tama raa.”

Tattara hurihuri na tama lollohi te paupaku
(Mak 12.1-12; Luk 20.9-19)

33 Kito Jisas ki meake, “Hakallono mai teeraa tattara hurihuri: He tama e ttori na hua na grep i roto te kerekere aia e ttino raa, tena ki ppui areha te paupaku raa, tena ki ssaa te rua ki kumikumi na wain raa, tena ki pena te hare palluna. Tena aia ki kou ake te paupaku raa ki lollohi na tama, tena aia ki horau alaa henua.

34 Te saaita na hua na grep raa kul leu, te tama hakamaatua raa ku kauna na tama hehekau aia raa ki oo no too te tuhana aia raa no kou ake.

† 21:28 21.28 teenei he laakau na tama raa e ttori ki pena na wain

³⁵ Na tama lollohi te paupaku raa kuttaohi na tama hehekau raa no taa, tena ki taa teeraa tama no mate, tena ki maka teeraa tama na hatu.

³⁶ Tena te tama hakamaatua raa kikauna hoki alaa tama hehekau, e meia na tama raa kutammaki iaruna na tama kaamata raa, tena na tama lollohi raa kippena ina tama raa hea laatou nippena ina tama kaamata raa.

³⁷ Tena aia kikauna te taupeara aia raa hakamuri. Aia e tattara ma, 'Hakamaoni roo na tama nei e me ki hakammaha te tamariki anau nei,'

³⁸ Emeia te saaita na tama lollohi te paupaku raa nikkite te taupeara raa, na tama raa ku tattara hokolaatou ma, 'Oo mai, taatou ki taa te taupeara nei, tena taatou ku too na mee aia e ttino raa ma taatou!'

³⁹ Kito na tama raa ki ttaohi te taupeara raa nolletu tama raa itaha ma te paupaku raa, tena ki taa tama raa no mate."

⁴⁰ Kito Jisas ki meake, "Te saaita te tama hakamaatua te paupaku raa e hamai raa, hea te tama raa e me ki ppena i na tama lollohi raa?"

⁴¹ Tena na tama raa ki meake, "Te tama hakamaatua raa e me ki taa na tama sakkino raa ki mmate, tena kukou ake te paupaku raa ki lollohi alaa tama; na tama tera elavaa te kou ake tetuhana aia raa te saaita na hua raa elleu."

⁴² Kito Jisas ki meake na tama raa, "Kootou se hai vahao e ppau hea te Launiu Tapu raa e tattara?

'Te hatu na tama hakatuutuu hare raa e hakahekeheke ma e haeo raa ko te hatu e mmau roo hokoia i na hatu hakaatoa.

Teenei he mee TeAriki e pena; he mee tauareka roo tera taatou e kkite!'

⁴³ Tena Jisas ki meake hoki, "Anau e meatu kootou, te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki tooria itaha ma kootou no kou ake ina tama tera elavaa te hua na hua hakamaoni raa.†."

⁴⁴ [Te tama etteiho iaruna te hatu nei raa e me ki motumotu mataliki roo, tena kame te hatu naa etteiho iaruna he tama, te hatu naa e me ki hakaapelapela te tama naa ki mee mo rehu. §]

⁴⁵ Na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua raa ellono na tattara hurihuri Jisas raa, tena laatou ku illoa koi ma Jisas e tattara ilaatou,

⁴⁶ kito na tama raa ki tattara ma ki hakaipiki Jisas. Emeia laatou e mattaku i te kanohenua raa, maitaname na tama raa hakammaha roo ma Jisas he profet.

22

Tattara hurihuri te kai te avana (Luk 14.15-24)

¹ Jisas ku tattara ake hoki na tama raa i na tattara hurihuri.

² "Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa essau peenei. Teeraa he tama e tanatana te kai e rahi ma te arapou tanata aia raa ki avana.

³ Tama raa e kauna na tama hehekau aia raa ki oo no meake na tama aia ni aru raa ki oo ake, e meia na tama raa e kkaro te oo ake.

⁴ Kito te tama raa kikauna alaa tama hehekau ma na tattara aia nei, 'Te kai raa kutanatana, na bulmakau ia ma na sipsip ellahi anau raa ku oti tetaa, tena namee hakaatoa kutanatana. Oo mai ki kkai te kai te avana nei!'

⁵ Emeia na tama te tama raa ni aru raa se ana ana atu na tattara te tama raa, e meia laatou e oo koi noppena hea laatou e mannatu

† 21:43 21.43 na tama e ppena na tiputipu taualleka § 21:44 21.44 mmata hoki i roto te Rono Tauareka Luk 20.18

ki ppena raa: teeraa tama e haere i te paupaku aia raa, teeraa tama e haere i te stoa aia raa,

⁶ e meia alaa tama e ttaohi na tama hehekau raa no taa na tama raa, tena ki taa alaa tama no mmate.

⁷ Te tuku raa ku roto roo, tena aia kikauna na soldia aia raa ki oo no taa na tama raa ki mmate, tena ku ttuni te matakaina na tama raa ki ura.

⁸ Kito te tuku raa ki kanna ake na tama hehekau aia raa no tattara ake ma, "Te kai te avana nei ku tanatana, e meia na tama anau ni aru raa ku se tau te oo mai no kkai te kai nei.

⁹ Tena oo te saaita nei ina mateara ellahi raa no hakkoro mai tam-maki roo na tama ki oo mai i te kai nei."

¹⁰ Kito na tama hehekau raa kioo ina mateara raa no hakkoro na tama roo hakaatoa laatou e ttiri raa, na tama taualleka ia ma na tama haeo, tena te hare e me kikkai te kai raa ku kkapi roo na tama.

¹¹ "Kito te tuku raa ki haere atu no mmata na tama e oo ake i te kai raa, tena aia e kite te tama hokotahi se uru na hekau na tama e uruuru na saaita na kai na avana raa.

¹² Tena te tuku raa ki haere no vahiri ake te tama raa ma, "Taku soa, akoe e uru mai i hare peehee ma akoe se uru na hekau na tama e uruuru na saaita na kai na avana naa?" Emeia te tama raa e tuu hemuu koi se hai tattara e meake.

¹³ Tena te tuku raa ki meake na tama hehekau aia raa, "Haihai na rima ia ma na vae te tama nei raa, tena ku lletu aia i aho i te kina e pouri raa. Tena aia e me ki tani no hakati kkati na niho aia raa."

¹⁴ Tena Jisas ki hakaoti ake ma, "Tammaki na tama e me ki aruhia, e meia e moisi koi na tama e mee hirihiri ria."

Te vahiri te suisui na takis
(Mak 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Na Farisi raa e oo no tattara ma laatou ki taaiki Jisas ma na vahiri laatou raa.

¹⁶ Tena na Farisi raa kikauna na disaipol laatou raa ia ma na tama i roto te kuturana Herot raa. Na tama raa e oo no meake Jisas ma, "Rabai, maatou e illoa Akoe e tattara te hakamaoni. Akoe e akoako ake na tama te hakamaoni hea TeAtua e isi ma na tama raa, tena Akoe se maanatu hoki hea na tama e mannatu, maitaname Akoe se maanatu hoki na mahi te tama e isi.

¹⁷ Tena mee mai maatou: Akoe e maanatu peehee? Eme kisara ma na tuua taatou kame taatou e sui ake na takis raa i te tuku i Rom ma seai?"

¹⁸ Emeia Jisas e iroa na hakataakoto sakkino na tama raa, tena Aia ki meake, "Kootou nitama tattara uhiuhi! Aiea kootou e hahaivi ma ki taaiki Anau naea?"

¹⁹ Huri mai he sileni na sileni kootou e tataui na takis raa!"

Kito na tama raa ki kou ake te sileni,

²⁰ tena Jisas ki vahiri ake na tama raa, "Teenei he pohouru, ia he inoa aii e mmau i te sileni nei raa?"

²¹ Kito na tama raa ki meake, "Te pohouru ia ma te inoa te tuku i Rom."

Tena Jisas ki meake na tama raa, "Tena kootou ku sui ake te tuku i Rom raa hea aia e ttino, tena ku sui ake TeAtua hea TeAtua e ttino."

²² Te saaita na tama raa nillono na tattara nei, na tama raa ku mahharo roo, tena ki tiaki Jisas no oo i taha.

Te vahiri i te ora muri i taha ma te mate
(Mak 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Te aho naa koi na Sadyusi raa ku oo ake iaa Jisas raa, tena ki tattara ma na tama ku mmate raa se lavaa te ora muri i taha ma te mate.

24 Na tama raa e vahiri ake ma, “Rabai, Moses e tattara mai ma kame he tanata e mate se hai tamalliki, te taina aia raa e me ki avana te hine raa ki hura tama ma te taina aia ku mate raa.

25 Ia tena eisi tokohitu na haitaina ninnoho i te kina nei. Te tama matua raa e avana no mate se hai tamalliki, tena taina pareake raa ku avana te hine raa.

26 Te tama raa ku mate hoki se hai tamalliki, tena te tama hakatoru raa ki avana te hine raa hoki no mate se hai tamalliki. Te hai taina raa hakaatoa e avvana te hine raa no mmate se hai tamalliki

27 Tena ki oti roo te hine raa ku mate.

28 Ia tena i te aho na tama hakaatoa e me ki ora muri raa, koai te tama te haitaina nei e me ki avana te hine raa? Na tama nei hakaatoa ku oti te avvana te hine raa.”

29 Kito Jisas ki meake, “Kootou e vvare roo! Kootou e vvare maitaname kootou se illoa na tattara te Launiu Tapu ia ma na mahi TeAtua raa.

30 I te aho na tama e me ki mahhike itaha ma te mate no ora muri raa, na tama raa e me ki ssau pera ma ni ensel i te vaelani, tena laatou se lavaa te avvana.

31 Ia tena i te vahi te ora muri itaha ma te mate raa: kootou se hai vahao e ppau hea TeAtua ni tattara atu i kootou? Aia e mee ma,

32 ‘Anau ko TeAtua Abraham, TeAtua Aisak ia ma TeAtua Jekop.’

Aia ko TeAtua na tama e ora, seai ma na tama e mmate.”

33 Te saaita te kanohenua raa nillono na tattara nei, na tama raa ku mahharo roo i na akoako Jisas raa.

*Te tuua hakamaatua
(Mak 12.28–34; Luk 10.25–28)*

34 Te saaita na Farisi raa nillono ma na tattara Jisas raa e mee na Sadyusi raa no nnoho hemuu, tena na tama raa ki oo ake no hakapaa,

35 tena he tama na tama raa, e meia aia he tama e poroporo na tuua e haere ake ma ki taaiki Jisas ma te vahiri aia.

36 Tama raa e vahiri ake ma, “Rabai, te tuua hee e hakanaaniu i roto na tuua hakaatoa?”

37 Kito Jisas ki meake, “‘Laoui TeAriki TeAtua kootou raa ma na hatu manava kootou, na anana kootou ia ma na hakataakoto kootou.’

38 Teenei ko te tuua hakamaatua ia e hakanaaniu.

39 Te tuua e pareake tera e hakanaaniu hoki raa e mee peenei: ‘Laoui alaa tama pera ma akoe e laoui akoe hokkoe.’

40 Na tuua Moses raa hakaatoa ia ma na akoako na profet raa e tuunaki koi i na tuua e rua nei.”

*Te vahiri i te vahi te Mesaia
(Mak 12.35–37; Luk 20.41–44)*

41 Na Farisi raa ku hakkutu hakaatoa, tena Jisas ki vahiri ake na tama raa ma,

42 “Kootou e mannatu peehee i te Mesaia raa? Tama raa he mokopuna aii?”

Kito na tama raa ki meake, “Te tama naa he mokopuna Devit.”

43 Tena Jisas ki meake, “Aiea kaa TeAnana Tapu raa nitau i roto Devit, tena tama raa ki kanna te Mesaia raa ma ko ‘TeAriki’ raea? Devit e meake ma,

44 ‘TeAtua e meake i TeAriki Anau raa ma:

Noho i te vahi laaua Anau nei,

ki tae roo te saaita Anau e tuku na tama e kiri lloto Akoe raa i raro na tapuvae Akoe raa.’

⁴⁵ Tena kame Devit e kanna Te Mesaia raa ma, 'TeAriki', kaa te Mesaia raa e lavaa peehee te mee pera ma he mokopuna Devit?"

⁴⁶ Ia se hai tama na tama raa e lavaa te sui muri ake te vahiri Jisas raa, tena kaamata te aho naa, se hai tama hoki e haere ake ma ki vahiri ake Jisas he vahiri.

23

Lollohi hakamattonu i na tama e poroporo na tuua ia ma na Farisi
(Mak 12.38-39; Luk 11.43,46; 20.45-46)

¹ Tena Jisas ki tattara ake te kanohenua raa ia ma na disaipol Aia raa ma,

² "Na tama e poroporo na tuua ia ma na Farisi raa ko na tama e ttonu te tattara atu na tuua Moses raa.

³ Kootou ki hakallono no tauttari na mee hakaatoa na tama naa e tattara atu kootou kippena raa, emeia auu setauttari na tiputipu na tama naa, maitaname na tama naa setauttari na tattara laatou e tattara atu raa.

⁴ Na tama naa e hakatau atu na mee roo emmaha, ia e hainattaa te amaraa iaruna kootou, emeia laatou selavaa roo te kkira atu no tokonaki kootou ki amo na mee emmaha raa.

⁵ Na tama naa e ppena na mee ma kikkite na tama hakaatoa na mee laatou e ppena raa. Kira ake na mee emmau na tattara te Launiu Tapu tera laatou ennoa na marae ia ma na rima laatou raa, ia kira ake hoki te lloa na maea ennoa na hekau laatou raa. ⁶ Na tama naa e hihhai ki nnoho inakina na tama hakamattua enohonoho inakina na kai ellahi ia ma na kina e hakananniu i roto na hare lotu na Jiu raa;

⁷ tena na Farisi raa hoki e hihhai ma na tama ki hakammaha laatou inakina na maket, tena na tama naa hoki e hihhai ma na tama ki kakanna laatou ma, 'Rabai'

⁸ Kootou selavaa te kanna ria ma, 'Ni Rabai', maitaname kootou hakaatoa ni hai taina koi, tena kootou e isi te Rabai hokotahi koi.

⁹ Tena kootou selavaa te kanna he tama na tama te maarama nei ma, 'Tamana', maitaname kootou e isi te Tamana hokotahi i te vaelani.

¹⁰ Tena kootou selavaa te kanna ria ma, 'ni Tama hakamattua', maitaname te tama hokotahi e hakamaatua kootou raa ko te Mesaia.

¹¹ Te tama hakanaaniu kootou raa ko te tama e hehekau ma kootou raa.

¹² Te tama emee aia hokoia ki hakanaaniura emee kitukuria kimouraroro, tena tetama emee aia hokoia kimouraroro emee ki ssauria no hakanaaniu.

Jisas e hai ake na tama hakamattua na Jiu

(Mak 12.40; Luk 11.39-42,44,52; 20.47)

¹³ "Ia emee ki haeroo ma kootou na tama poroporo na tuua ia ma na Farisi raa! Kootou nitama tattara uhiuhi! Kootou eppui tetotoka te Hakamaatua ana ite Vaelani raa inatama te maarama nei raa, emeia kootou hokkootou selavaa tettae ite kina raa, tena kootou eppui hoki na tama e hahai ma ki ttae i te kina raa!

¹⁴ ["Kootou na tama poroporo na tuua ia ma na Farisi raa emee ki hakalono llihu haeroo! Kootou nitama tattara uhiuhi! Kootou ehailavvaka no kailallao na hekau na hhine kuse haiavana raa, tena kihakatannata hoki ma kootou etoo nalotu lolloa! Kootou emee ki hakalono llihu haeroo emee na tiputipu sakkino kootou nei!]

¹⁵ "Kootou na tama poroporo na tuua ia ma na Farisi raa emee ki haeroo! Kootou nitama tattara uhiuhi! Kootou ehuro vaa roto te moana, tena ki oo vaa roto na henua hakaatoa ma ki sесеe nitama ki tauttari kootou, emeia te saaita kootou kullave na tama, tena kootou kumeroo na tama naa ki haeroo ki oo no ttae i te kina te ahi raa peenaa ma kootou naa hoki!

¹⁶ “Kootou nitama karematasseni e hakattaki nakanohenua, kootou e me ki hakalonollihu haeoroo! Kootou e akoako ma, ‘Kame hetama ettapa te Hare Tapuraa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, tena tetama naa elavaa koi teseu tetattara aia raa; e meia kame hetama ettapa na gol i roto te Hare Tapuraa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, tena te tattara naa ku hakamaoni roo.’

¹⁷ “Kootou ni vvare e karemata sseni! Koai te mee e hakanaaniu, na gol ma ko te Hare Tapu e mee na gol raa ki ttapuraa?

¹⁸ Kootou e akoako hoki ma, ‘Kame hetama ettapa te olta raa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, tena tetattara naa elavaa koi te seu ria, e meia kame aia ettapa na hoki i aruna te olta raa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, tena te tattara naa ku hakamaoni roo.’

¹⁹ Na karemata kootou naa esseniroo! Koai te mee e hakanaaniu, na hoki raa ma ko te olta e mee na hoki raa ki ttapuraa?

²⁰ Ia tena kame hetama ettapa te olta raa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, tetama naa ettapa te olta raa ia ma na hoki e ppiri i aruna raa,

²¹ tena kame aia ettapa te Hare Tapuraa, tena tetama naa ettapa te Hare Tapu raa ia ma TeAtua te Tama e noho i te kina raa;

²² tena kame hetama ettapa te vaelani raa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, tena tetama naa ettapa te Nohorana TeAtua raa ia ma te Tama e noho i aruna raa.

²³ “Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki haeo roo! Kootou nitama tattara uhiuhi! Kootou e hoki ake TeAtua te hakasehui na laumea ia ma na laakau e mannoni na tama e hilo ma na kai teeraa e kannaria ma ni mint, ni dil ia ma na kumin raa, e meia kootou se hihhai ki tauttari na akoako hakamaoni na tuaa raa pera ma kinnoho taualleka, ki manava alloha, tena ki tattara te hakamaoni. Aanei na tuaa kootou e tau te tauttari, tena kootou ki se tiaki alaa tuaa.

²⁴ Kootou nitama karemata sseni! Kootou e kkope na rano i roto na vai kootou e unu raa, e meia kootou se illoa ma kootou e hhorona kamel!

²⁵ “Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki haeo roo! Kootou nitama tattara uhiuhi! Kootou e ssoro koi te vahi i aho na parete ia ma na kapu kootou raa, e meia i roto na parete ia ma na kapu raa e kkapiroo na mee sakkino pera ma na tiputipu sakkino kootou raa.

²⁶ Na Farisi karemata sseni! Kootou kissoro i roto na parete ia ma na kapu raa kimatahua imua, tena kootou kussoro hoki i aho raa ki matahua!

²⁷ “Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki haeo roo! Kootou nitama tattara uhiuhi! Kootou e ssau pera ma na kerekere makkini i aruna nataruma tera e makkinihua roo, e meia i roto tetaruma naa e pii roo na ivi ia ma na tama ku ppara.

²⁸ Tena kootou e ssau peeraa hoki, natinotama kootou i aho raa e tiputipulaoi ina karemata na tama, e meia i roto kootou raa e pii roo na tiputipu sakkino ia ma na hai sara.

Jisas e tattara ake na hakalono llihu na Farisi

(Luk 11.47-51)

²⁹ “Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki haeo roo! Kootou nitama tattara uhiuhi! Kootou e ppena hakaraoi roo na taruma na profet raa, tena ki hakalaakei hoki na taruma na tama ni nnoho na ora taualleka raa;

³⁰ tena kootou e tattara hoki ma: pera ma kootou kinnoho te saaita na tipuna kootou raa ni nnoho raa, kootou se lavaa te ppena hea na tama raa ni ppena no taa na profet raa no mmate.

³¹ Ia tena kootou ku hakari roo pera ma kootou ni mokopuna na tama ni taa na profet raa no mmate raa!

³² Ia tena hai na mahi kootou ki hakaoti hea na tipuna kootou raa ni kaamata mai raa!

³³ Kootou ni laponu, ia ni tamalliki na laponu! Kootou e kkaahu ma kootou e lavaa te hakassao i taha ma te kina te ahi?

³⁴ “Tena Anau e meatu kootou pera ma Anau e me ki kauna ria atu ni profet, na tama e atamai ia ma natisa; kootou e me kitaa alaa tama na tama nei no mmate, tena kuttii alaa tama, tena ku riki alaa tama i roto na hare lotu na Jiu raa, tena ku hakatui alaa tama ki huro i alaa matakaina.

³⁵ Ia tena i te hakaotioti kootou e me ki too na hakalono llihu hakaatoa i te mmate na tama e ttonu raa, kaamata mai te mate Abel raa haere no tae te mate Sakaraia te tama Berekia raa; te tama kootou ni taa i lottonu te olta ia ma te Hare Tapu raa.

³⁶ Anau e meatu te hakamaoni: na hakalono llihu te mmate na tama nei raa e me ki mmoe i roto na tama te aho nei raa!

*Te laoi Jisas i Jerusalem
(Luk 13.34–35)*

³⁷ “Jerusalem, Jerusalem! Kootou e taa na profet, tena ki maka na tama e kavekave na tattara tera TeAtua ni kauna ria atu raa! Ehia roo na vahao Anau e maanatu ma ki hakutu mai kootou hakaatoa ma na rima Anau pera ma he manu hine e hakutu ake na pupunua aia raa, e meia kootou se hihhai ma Anau ki hakutu mai kootou!

³⁸ Ia tena te Hare Tapu kootou naa e me ki tuu vare roo se hai tama.

³⁹ Anau e meatu kootou; kaamata te saaita nei kootou se lavaa hoki te kkite Anau ki tae roo te saaita kootou ku tattara ma, “TeAtua e hakatapu te Tama e hamai i te inoa TeAriki raa.”

24

*Jisas e tattara ma te Hare Tapu raa e me ki maseu
(Mak 13.1–2; Luk 21.5–6)*

¹ Jisas ku huri no haere itaha ma te Hare Tapu raa, tena na disaipol raa Aia raa ku oo ake no meake Aia ki kkira ake i na hare te Hare Tapu raa.

² Tena Jisas ki meake, “Hakamaoni, kootou e me ki kkite na mee nei hakaatoa. Tena Anau e me ki meatu he mee hokotahi. Seisi te hatu hokotahi i na hatu e mmau te Hare Tapu naa e me ki mmau tahi roo i te kina aia e mmau raa; na hatu hakaatoa e me ki hhopo no maoha i raro.”

*Na hakalono llihu e me ki ttae mai
(Mak 13.3–13; Luk 21.7–19)*

³ Jisas e noho i aruna te Mouna e hhomo na Oliv raa, tena na disaipol raa ki oo ake hokolaatou no mmata Tama raa. Kito na tama raa ki meake, “Hakari mai maatou te saaita na mee nei e me ki kapihi mai, ia hea e me ki kapihi mai ki huri mai maatou te saaita Akoe e me ki hamai ia ma te saaita na mee hakaatoa e me ki oti raa.”

⁴ Tena Jisas ki meake, “Kootou ki tanattana tahi, ia auu se tiaki alaa tama ki malliu atu kootou.

⁵ Tammaki na tama e mee ma laatou e tattara i te vahi Anau e me ki oo atu no tattara atu ma, ‘Anau ko te Mesaia!’ Tena laatou e me ki malliu ake tammaki roo na tama.

⁶ Kootou e me ki llono na kapipihi na taua e ttani tappiri atu ia ma na rono na henua e ppuhu, e meia auu se mamannatu tammaki. Na mee nei e me ki kapihi atu, e meia se mee ma teenaa te hakaoti naa ku tae atu.

⁷ Na henua e me ki ppuhu hokolaatou, na tuku e me ki ppuhu hokolaatou. Tena e me ki isi te saaita te hikkai ia ma na ruru henua na kina hakaatoa.

⁸ Na mee nei hakaatoa essau pera ma na isu kaamata te hine ku mee ki mamaoha raa.

⁹ “Kootou e me ki hakapiki ria no kou ake na tama ki kou atu na hakalonollihu kootou, tena kutaa kootou kimmate. Na kanohenua hakaatoa e me ki se hihhai kootou e mee kootou e tauttari Anau.

¹⁰ Tammaki na tama e me ki tiaki na hakattina laatou raa te saaita naa; na tama naa e me ki tattara haeo teeraa tama ma teeraa tama, tena e me ki se hihhai hokolaatou.

¹¹ Ia tammaki na profet malliu e me ki oo atu no tattara malliu ake tammaki na tama.

¹² Tammaki na tama e me ki tauhano te ppena na mee sakkino, tena laatou e me ki tiaki na laoi laatou ni isi i mua raa.

¹³ Emeia na tama e ttuu mmau no ttae te hakaoti raa e me ki ora.

¹⁴ Tena te Rono Tauareka i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki takutaku ria killono na tama na henua hakaatoa i te maarama nei raa, tena ki oti te hakaotioti te maarama nei raa ku tae atu.

*Te mee sakkino e haeo roo
(Mak 13.14-23; Luk 21.20-24)*

¹⁵ “Kootou e me kikkite temee sakkino roo tera profet Daniel nitattara raa. Temee naa e me kituu i te kina e tapukkini i roto te Hare Tapu raa.” (Te tama e ppau na tattara nei raa ki iroa te hakataakoto na tattara nei!)

¹⁶ “Tena na tama i roto Judia raa ku huro i te kina na mouna raa no mmuni.

¹⁷ Te tama i aruna te tauhuhu te hare aia raa selavaa te tiho iraro ma ki too hea aia ettinora. ¹⁸ Ia te tama i roto te paupaku aia raa selavaa te vaakai i hare ma ki too te kkaahu rima lloa aia raa.

¹⁹ Te ahonaa e me ki haeo roo ma na hhine haittama ia ma na hhine na tamalliki laatou raa koi pammee raa.

²⁰ Lotu ake TeAtua ki selavaa kootou te huro itaha te saaita te matani ia ma te saaita te Sabat!

²¹ Maitaname na hakalonollihu te saaita naa e me ki haeo roo i aruna na hakalonollihu tera nihhura mai i te kaamata roo te maarama nei ni tipu ake haere no tae mai te aho nei. Tena selavaa hoki ni hakalonollihu peenei e me ki hura atu hoki i muri.

²² Emeia TeAtua ku oti te ttuu te kooina na aho raa no moisi; peeraa TeAtua ki se ttuu na aho raa no moisi, se hai tama e me ki ora. TeAtua e ttuu na aho raa no moisi e mee na tama Aia ni hirihiri raa.

²³ “Tena kame he tama e meatu akoe ma, ‘Kira ake, teenei te Mesaia nei!’ ia ma ku meatu ma, ‘Teeraa Aia raa!’, kootou selavaa te hakattina na tattara naa.

²⁴ Maitaname na mesaia malliu ia ma na profet malliu raa e me ki ttae atu; na tama naa e me ki huri atu na mirakol ia ma na hakkatu e llahi ma ki lavaa laatou te malliu ake hoki na tama TeAtua ni hirihiri raa, kame laatou e lavaa.

²⁵ Hakallono! Anau ku oti te tattara atu na mee nei i mua te ahonaa e tae atu.

²⁶ “Tena kame nitama e meatu ma, ‘Teeraa te Tama raa i te kina e tuu mahoara!’ Tena kootou ki se vvere no oo i te kina naa, tena kame laatou e meatu ma, ‘Teeraa te Tama raa e mmuni i te kina raa!’ Tena kootou selavaa te hakattina na tattara na tama naa.

²⁷ Maitaname te Tamariki te Tama nei e me ki hamai pera ma he uila no hakamaahina i te vaelani raa, kaamata te anake haere no tae te laki.

28 “He kina peehee e moe te mee e mate, na manu lellee kai ttama raa e me ki muimui i te kina naa.

Te hamai te Tamariki te Tama nei
(Mak 13.24–27; Luk 21.25–28)

29 “Imuri na hakalononlihu na aho naa, telaa raa e me kipouri, tena te maremo raa e me ki se lavaa hoki te maahina, na hetuu raa e me ki maoha itaha ma te vaelani, tena na mahi i te vaelani raa ku se lavaa te oo tonu na ara laatou e hahaere raa.

30 Tena na hakkatu te Tamariki te Tama nei e me ki hura ake i te vaelani, tena na tama hakaatoa i roto te maarama nei raa e me ki tanittani te saaita laatou ekkite te Tamariki te Tama nei, e hamai i roto na pukureurehu i te vaelani raa ma na mahi hai mmahi.

31 Te puu hakanaaniuraa e me kitani, tena te Tama raa e me ki kaunaria iho na ensel Aia raa ki oo i na kina hakaatoa i te maarama nei raa no hakkutu ake na tama roo hakaatoa Aia ni hirihiri raa.

Tattara hurihuri te laakau fik
(Mak 13.28–31; Luk 21.29–33)

32 “Te laakau fik raa e me kiporoporo atu kootou na hakataakoto. Te saaita na raa raa e hhomoo, tena na laumea raa ku mahaa ake, tena kootou e me ki illoa pera ma te saaita na reurehu raa ku tappiri ki ttae mai.

33 Ia e ssau pera hoki, te saaita kootou ekkite na mee nei hakaatoa raa, kootou e me ki illoa pera ma te saaita te Tama raa e me ki hamai raa ku taapiri, ia Aia ku tanattana ki hamai.

34 Mannatu pera ma na mee nei hakaatoa e me ki kapihi atu i mua na tama e nnoho te saaita nei raa e mmate hakaatoa.

35 Te vaelani ma te maarama nei e me ki oti, e meia na tattara Anau raa e me ki mmoe tahi se lavaa roo te oti.

Se hai tama e iroa te Aho ia ma te saaita
(Mak 13.32–37; Luk 17.26–30; 17.34–36)

36 “Se hai tama e iroa te aho hee roo ia ma te saaita hee roo te aho naa e me ki tae mai, niaina na ensel i te vaelani, ia te Tamariki te Tama nei hoki se iroa; te Tamana Hokoia koi e iroa.

37 Te hamai te Tamariki te Tama nei e me ki ssau pera ma hea ni kapihi ake te saaita Noa raa.

38 Na aho i mua te tai uu raa, na tama raa ekkai, ia e unu, tena na hhine ia ma na taanata raa e avavvana haere notae roo te saaita Noa ku haere i roto te vakatua aia raa,

39 e meia na tama raa se illoa hea e me ki kapihi ake haere notae roo te saaita laatou kuloohia te tai uu raa. Te aho te Tamariki te Tama nei e hamai raa e me ki ssau pera ma te saaita naa.

40 Te saaita naa tokorua na taanata e me ki uata i roto te paupaku hoko-tahi, teeraa tama e me ki tooria i taha, tena teeraa tama e me ki tiakiria.

41 Tokorua na hhine e me ki tukituki na kai, teeraa tama e me ki tooria i taha, tena teeraa tama e me ki tiakiria.

42 “Kootou kitanattana tahi, maitaname kootou se illoa te aho hee roo Te Ariki e me ki hamai.

43 Kame te tama te hare raa e iroa te saaita te tama kairarao raa e me ki haere ake, kootou e illoa pera ma te tama naa se lavaa te moe ki se lavaa te tama kairarao raa te haere ake no ssaa te haere aia raa.

44 “Ia tena kootou ki tanattana tahi, maitaname te Tamariki te Tama nei e me ki hamai te saaita kootou e nnoho taravare ma Aia ku se hamai raa.

Te tama hehekau hakamaoni ia ma te tama hehekau mariu
(Luk 12.41–48)

⁴⁵ “Kaa koai tetama e hakamaoni ina hehekau aia, ia e atamai naa? Teenaa ko te tama tera te tama hakamaatua raa e tuku aia ki hakamaatua i aruna alaa tama hehekau raa, tena ku vaevae ake na kai na tama raa na saaita laatou e kkaai raa.

⁴⁶ Te tama hehekau naa e me kihihia roo kame tetama hakamaatua aia raa e hamai no kite aia e ppena na mee raa.

⁴⁷ Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma te tama hakamaatua naa e me ki tuku te tama naa ki mmata na hekau aia raa hakaatoa.

⁴⁸ Emeia kame aia he tama hehekau haeo, aia e me ki tattara hokoia ma, ‘Te tama hakamaatua anau raa e me ki se lavaa te hamai saaita roroa roo.’

⁴⁹ Tena aia kukaamata no riki alaa tama e hehekau ma aia raa, tena ku haere no kai, ia no unu ma na tama e unu mahi raa.

⁵⁰ Tena te tama hakamaatua te tama hehekau naa e me ki hamai te saaita te tama hehekau naa setanattana, ia seiroa te saaita te tama raa e me ki hamai raa.

⁵¹ Te tama hakamaatua naa e me ki tuutuu maruu te tama hehekau naa ki hakalono lihu pera ma alaa tama e tattara uhiuhi raa hoki. Na tama naa e me ki ttani no hakatikkati na niho laatou.

25

Te tattara hurihuri te sanahuru na taukupu

¹ “Te saaita naa te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki ssau pera ma te sanahuru na taukupu e too na lamu laatou raa ma ki oo no ttiri ma te taupeara ku mee ki avana raa.

² Tena he tokorima na taukupu e panimu, tena teeraa tokorima na taukupu e atamai.

³ Te tokorima na taukupu e panimu raa e too koi na lamu laatou raa, tena se hai karaseni hoki e too ma na lamu raa,

⁴ tena te tokorima na taukupu e atamai raa e too na lamu laatou raa, tena ki utu hoki na karaseni na lamu raa.

⁵ Te taupeara e me ki avana raa e nnahe roo te hamai, tena na taukupu raa ku tutturi moe no mmoe heilloa roo.

⁶ “Te mee raa ku raka te tuapoo, tena laatou ku llono te tama e kanna ma, ‘Te nei te taupeara ku mee ki avana nei ku hamai! Oo mai no tanattana ki hamai aia!’

⁷ Tena te sanahuru na taukupu raa ku mahhuru no mmiri ake na lamu laatou raa i aruna.

⁸ Tena te tokorima na taukupu e panimu raa ku meake teeraa tokorima na taukupu ma, ‘Utu mai ni karaseni ma na lamu maatou nei, na lamu nei ku mmaha.’

⁹ Tena na taukupu e atamai raa ki meake, ‘Maatou se lavaa te utu atu e mee na karaseni nei se llava te vvae ma taatou. Oo no sui ni karaseni ma kootou te stoa.’

¹⁰ Kito te tokorima na taukupu e panimu raa ki oo no sui na karaseni laatou raa, ia te saaita na taukupu e panimu raa ni oo, te taupeara ku mee ki avana raa hoki ku tae ake. Te tokorima na taukupu e tanattana raa ku oo ma te taupeara raa i te kina te kai raa, tena na tama raa ki ppui te totoka.

¹¹ “Tena ki otiroo teeraa tokorima na taukupu ku ttae ake, tena ki kakanna ake ma, ‘Te Ariki, Te Ariki! Taaraki te totoka raa ki oo atu maatou ihare.’

¹² Tena te taupeara raa ki meake, ‘Anau se lavaa te taaraki te totoka raa! Anau se iroa kootou.’ ”

¹³ Tena Jisas ki meake, “Kootou ki tanattana, maitaname kootou se illoa te aho ia ma te saaita hee roo te Tamariki te Tama nei e me ki hamai.

*Tokotoru na tama hehekau
(Luk 19.11-27)*

¹⁴ “Te saaita naa te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki tipu peenei. Teeraa he tama e tanattana ki horau, tena aia ki kanna ake na tama hehekau aia raa, tena ki meake na tama raa ki lollohi na hekau aia raa.

¹⁵ Tama raa e kou ake na sileni na tama raa tautari te iroa te tama raa. Te tama hokotahi aia e kou ake rima simata na sileni, teeraa tama aia e kou ake rua simata, tena teeraa tama aia e kou ake te simata hokotahi. Tena aia ki tiaki na tama raa no horau.

¹⁶ Te tama hehekau ni too rima simata na sileni raa ku haere no hehekau no too hoki teeraa rima simata na sileni.

¹⁷ Ia e ssau hoki ma te tama ni too rua simata na sileni raa. Tama raa e haere no hehekau ma na sileni raa no too teeraa rua simata na sileni hoki.

¹⁸ Emeia te tama hakatoru ni too te simata hokotahi raa ku haere no kerī te rua raa, tena ki tanu na sileni te tama hakamaatua aia raa ni kou ake raa.

¹⁹ “Te saaita te tama hakamaatua raa ni haere raa ku roroa roo, tena ki oti aia ku vaakai mai ma ki hakatonu ma na tama hehekau aia raa i te vahi na sileni aia ni kou ake raa.

²⁰ Te tama hehekau ni too rima simata na sileni raa ku haere ake no kou ake te rima simata na sileni raa, tena ki meake, ‘Tama hakamaatua, akoe ni kou mai rima simata na sileni, ia teenei teeraa rima simata anau ni hehekau ma na sileni nei no too!’

²¹ Tena te tama hakamaatua raa ki meake, ‘Tauareka roo, akoe he tama hakamaoni te hehekau! Akoe e huri mai ma akoe he tama hehekau tauareka hakamaoni te rorohi na sileni moisi, tena anau e me ki tuku akoe ki rorohi na sileni tammaki. Hamai i hare ki hihhia taaua hakaatoa!’

²² “Tena te tama hehekau ni too rua simata na sileni raa ku haere ake i hare, tena ki meake, ‘Tama hakamaatua, akoe e kou mai rua simata na sileni, tena teenei teeraa rua simata na sileni anau ni hehekau ma na sileni nei no too raa.’

²³ ‘Tauareka roo, akoe he tama hakamaoni te hehekau! Akoe e huri mai ma akoe he tama hakamaoni te rorohi na sileni moisi, tena anau e me ki tuku akoe ki rorohi tammaki na sileni. Hamai i hare ki hihhia taaua hakaatoa!’

²⁴ “Tena te tama hehekau ni too te simata hokotahi raa ku haere ake i hare, tena ki meake, ‘Tama hakamaatua, anau e iroa pera ma na tama e mattaku akoe; akoe haere haki, tena ki kkope na kai na kina alaa tama e ttorī raa.

²⁵ Anau e matakū akoe, tena anau ki haere no tanu na sileni akoe raa i te kerekere. Kira ake aanei na sileni akoe nei hakaatoa roo.’

²⁶ “Tena te tama hakamaatua raa ki meake, ‘Akoē he tama hehekau sakkino, ia e matanaenae. Akoe e iroa pera ma anau he tama haere haki, tena ki kkope na kai na kina alaa tama e ttorī raa kaa seai?’

²⁷ Tena akoe e tau roo te ppono na sileni anau nei i roto te benk, tena anau e me ki too na sileni nei hakapaa ma na sileni laatou e me ki hakapiri ake i aruna te saaita anau e vaakai mai raa.’

²⁸ “Tena te tama hakamaatua raa ki meake na tama e ttuu i te kina raa, ‘Too na sileni raa i taha ma te tama naa no kou ake te tama e isi sanahuru na simata na sileni raa.

²⁹ Niaina ma akoe e isi tammaki na mee, e meia akoe e me ki isi tammaki hoki alaa mee e me kittoe, tena te tama seisi na mee raa, niaina ma na mee raa e moisi, na mee raa e me ki too ria i taha ma aia.

³⁰ Tena kootou killetu te tama hehekau sakkino nei i aho i te kina e pouri raa, tena aia e me ki tani no hakatikati na niho aia raa.’

Te hakatonutonu i te aho hakaoti

31 “Te saaita te Tamariki te Tama nei e hamai pera ma he Tuku ma na ensel Aia raa, te Tama raa e me ki noho i aruna te Nohorana hakanaani Aia raa,

32 tena na tama na henua hakaatoa e me kikkutu i mua Tama raa. Tena te Tama raa e me ki vvae na tama raa i na kuturana e rua e ssau pera ma te tama rorohi na manu raa e vvae na sipsip raa i taha ma na gout.

33 Tama raa e me kituku na tama ettonuraa i te vahi laaua Aia, tena na tama sakkino raa i te vahi selaua Aia.

34 “Tena te Tuku raa e me ki meake na tama i te vahi laaua Aia raa ma, ‘Oo mai, kootou ko na tama e hakatapurua te Tamana Anau raa! Oo mai no ttiño te Hakamaatua ana i te Vaelani tera ku oti te tanattana ma kootou te saaita roo te maarama nei ni tipu ake raa.

35 Anau e hikai, tena kootou e haanai Anau, Anau e hiunu, tena kootou e kou mai na vai no unu Anau; Anau he manu siri, tena kootou e too hakaraoi Anau i na hare kootou raa;

36 Anau se hai hekau, tena kootou e kou mai na hekau Anau; Anau e laavea, tena kootou e lollohi hakaraoi Anau, Anau e karapusiria, tena kootou e oo mai no matamata Anau.’

37 “Tena na tama e tonu tahi raa e me ki meake ma, ‘Te Ariki, te saaita hee maatou ni kkite ma Akoe ni hikai, tena maatou ki haanai Akoe, ia te saaita hee Akoe ni hiunu, tena maatou ki kou atu na vai no unu Akoe?’

38 Te saaita hee maatou ni kkite ma Akoe he manu siri, tena maatou ki too hakaraoi Akoe i na hare maatou raa, ia te saaita hee Akoe se hai hekau, tena maatou ki kou atu na hekau Akoe?’

39 Te saaita hee maatou ni kkite ma Akoe e laavea, ia ni ponotia i te hare karapusi, tena maatou ki oo atu no mmata Akoe?’

40 Tena te Tuku raa e me ki meake, ‘Anau e meatu kootou, he saaita peehee kootou e ppena hakatauareka i na tama Anau tera e mouraro raa, kootou e ppena te tauareka naa i Anau!’

41 “Tena ki oti Aia ki meake na tama i te vahi selaua Aia raa, ‘Oo i taha ma Anau, kootou ko na tama e nnoho iraro na haeo Te Atua! Oo i te kina te ahi e ura tahi tera e tanattana ma Satan ia ma na ensel aia raa!

42 Anau e hikai, e meia kootou se haanai Anau, Anau e hiunu, e meia kootou se hai vai e kou mai no unu Anau;

43 Anau he manu siri, e meia kootou se too hakaraoi Anau i na hare kootou raa, tena Anau ni se hai hekau, e meia kootou se hai hekau ni kou mai Anau. Anau e laavea, ia e moe i te hare karapusi, e meia kootou se oo mai no lollohi Anau.’

44 “Tena na tama sakkino raa e me ki meake, ‘Te Ariki, te saaita hee maatou ni kkite ma Akoe e hikai, ia e hiunu ia ma Akoe he manu siri ia ma Akoe se hai hekau ia ma Akoe e laavea ia ma Akoe e karapusi, tena maatou se oo atu no mmata Akoe?’

45 “Tena te Tuku raa e me ki meake, ‘Anau e meatu kootou, he saaita peehee kootou se hihhai ki tokonaki he tama na tama mouraro Anau raa, tena kootou se hihhai ki tokonaki hoki Anau.’

46 Na tama sakkino raa e me ki oo i te kina na hakalonollihu se isi te hakaotiraa, tena na tama ettonuraa e me ki oo i te kina te ora e ora tahi raa.”

26

*Na tama hakamattua raa ku tattara hemuu ma ki taa Jisas
(Mak 14.1-2; Luk 22.1-2; Jon 11.45-53)*

¹ Jisas e akoako ake na hakataakoto roo hakaatoa no oti, tena Aia ki meake na disaipol Aia raa,

2 “Kootou e illoa pera ma te Pasovaraa e me kiteiho mai te aho hakarua raa, tena te Tamariki te Tama nei e me ki hakapikiria no kou ake na tama e kirilloto Aia raa ki tii i aruna te kros.”

3 Tena na maatua hakananniu raa laatou ma na tama hakamattua raa ki oo no kkutu hakaatoa ite hare tuku Kaiafas te pohouru hakanaani na maatua raa

4 no tattara ma ki hakapiki hemuu Jisas, tena ku taa Tama raa ki mate.

5 Na tama raa e tattara ma, “Taatoou selavaa te ppena te hakataakoto taatoou nei te saaita te Pasovaraa, ka oti te kanohenua raa ku hakatauttau ma taatoou.”

Jisas e amuhiria te lloo manoni i Betani

(Mak 14.3-9; Jon 12.1-8)

6 Jisas e noho i Betani i te hare Saimon, te tama te tinotama aia raa ni kaina te manumanu haeo raa.

7 Jisas koinoho koi nokai, tena he hine e haereake iaa Jisas ma te lloo manoni e sui mmaha roo no nnini i aruna te pohouru Tama raa.

8 Na disaipol raa kulloto roo te saaita laatou ni kkite te hine raa e nnini te lloo manoni raa i aruna te pohouru Jisas raa, tena laatou ki meake, “Aiea te lloo naa ku ninnini puamu naea?”

9 Te lloo nei e tau roo te kou ake alaa tama ki sui tammaki na sileni, tena taatoou ku too na sileni raa no kou ake i na tama hakaalloha raa!”

10 Jisas eiroa hea na disaipol raa e tattara raa, kito Aia ki vahiri ake na tamaraa, “Aiea kootou e tattara ite hine nei naea? Hea te hine nei e ppena i Anau raa he mee roo e tauareka.

11 Na tama hakaalloha raa e me kinnoho tahi ma kootou, e meia Anau selavaa te noho tahi ma kootou.

12 Hea te hine nei e ppena raa, aia e nnini te lloo manoni raa i aruna te tinotama Anau ki tanattana te saaita Anau e me ki tanuria raa.

13 Tena Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma he kina peehee i roto te maarama nei na tama e takutaku te Rono Tauareka nei, na tama e me ki mannatu te hine nei i te mee aia e ppena nei.”

Judas e hakari ake Jisas

(Mak 14.10-11; Luk 22.3-6)

14 Tena Judas Iskariot, he tama i roto te sanahuru ma rua na disaipol raa ku haere no mmata na maatua hakananniu raa,

15 tena ki vahiri ake, “Hea kootou e me kikou mai anau kame anau e hakari atu Jisas i kootou?” Na maatua hakananniu raa ku ppau ake tipu toru na sileni no kou ake iaa Judas.

16 Tena kaamata te saaita naa Judas ku kirakira he saaita e tauareka aia ki hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa.

Jisas e kai te Kai te Pasovaraa ma na disaipol Aia

(Mak 14.12-21; Luk 22.7-13; 22.21-23; Jon 13.21-30)

17 Te aho kaamata te Kai te Haraoa Mannihi raa, na disaipol raa ku oo ake iaa Jisas raa no vahiri ake Tama raa ma, “Ite kina hee Akoe e hihai ma maatou ki oo no tanattana te Kai te Pasovaraa ma Akoe?”

18 Kito Jisas ki meake, “Oo ite tama hokotahi i roto te matakaina raa no meake ma, ‘Te Rabai raa e tattara ma te saaita Aia raa ku ttae mai, tena Aia ma na disaipol Aia raa e me ki kkai te Kai te Pasovaraa i te hare akoe.’”

19 Na disaipol raa e oo no ppena hea Jisas ni tattara ake laatou raa, tena laatou ki tanattana mai te Kai te Pasovaraa.

20 Jisas ma te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa ku nnoho ma ki kkai te saaita te mee raa ku hiahi.

21 Laatou koinnoho koi nokkai, tena Jisas ki meake, "Anau e meatu kootou, hetama kootou e me kihakariake Anau inatama e kirilloto Anau raa."

22 Na disaipol raa kuse hihhai roo, tena laatou kukaamata novahihhiriake Jisas tama takittahi ma, "TeAriki, Akoe ma etattara koi anau."

23 Kito Jisas ki meake, "Tetama ettoki te haraoa aia raa i roto te parete Anau ettoki te haraoa raa ko tetama e me kihakariake Anau inatama haeroa raa."

24 Te Tamariki te Tama nei e me kimate pera ma te Launiu Tapu raa etattara, emeia tetama e hakariake te Tamariki te Tama nei raa e me kihaeo roo! Etaureka roo kame tetama naa nise haanau iho i te maarama nei!"

25 Tena Judas te tama sakkino raa ku meake, "Rabai, Akoe ma etattara koi anau."

Kito Jisas ki meake, "Teena koi akoe ku mee mai naa."

Te kai hakaoti TeAriki

(Mak 14.22-26; Luk 22.14-20; 1 Korin 11.23-25)

26 Te saaita laatou koikkai, Jisas kutoo te muri haraoa raa no lotu ake TeAtua, tena kittohi te haraoa raa no vaevae ake i na disaipol Aia raa, tena ki meake, "Too no kkai, teenei ko te tinotama Anau."

27 Tena Jisas kitoo te kapu raa no lotu ake TeAtua, tena kikou ake na disaipol Aia raa, tena ki meake, "Kootou hakaatoa ki unu;

28 teenei ko te toto Anau tera e huri atu te hakamaoni te tattara e ivi TeAtua raa, tena te toto Anau nei e nnini atu ki ssoro na hai sara na kanohenua hakaatoa i taha.

29 Anau e meatu kootou, Anau selavaa hoki te unu te wain nei ki tae roo te saaita Anau e unu ma kootou te wain hoou raa, i te Hakamaatua ana te Tamana Anau raa."

30 Kito na tama raa ki huhua te rue te lotu raa, tena ki oo peeraa i te Mouna e hhomo na Oliv raa.

Jisas e meake ma Pita e me ki kore e toru na vahao

(Mak 14.27-31; Luk 22.31-34; Jon 13.36-38)

31 Tena Jisas ki meake na disaipol raa, "Te poo nei kootou hakaatoa e me ki tiaki Anau no huro i taha, maitaname te Launiu Tapu raa etattara ma, "TeAtua e me kitaa tetama e rorohi na manu raa, tena na sipsip raa e me ki maaseu huri."

32 Emeia i muri te saaita Anau ku ora muri raa, Anau e me ki haere i Galili i mua kootou."

33 Kito Pita ki tattara ake Jisas ma, "Anau selavaa roo te tiaki Akoe, niaina ma na tama nei hakaatoa e tiaki Akoe!"

34 Tena Jisas ki meake Pita, "Anau e meatu te hakamaoni, i mua te manu tane raa e tani te poo nei, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau."

35 Kito Pita ki meake, "Anau selavaa teppena peenaa, niaina anau e taia ria no mate ma Akoe!"

Tena na disaipol raa hakaatoa ku tattara ake pera ma Pita raa hoki.

Jisas e lotu i Getsemani

(Mak 14.32-42; Luk 22.39-46)

36 Tena Jisas ki haere ma na disaipol Aia raa i te kina e hui ma ko Getsemani raa, tena Aia ki meake na disaipol raa, "Nnoho i te kina nei ki haere Anau no lotu i te kina raa."

37 Tena Aia kitoo Pita ia ma tetokorua na tama Sebedi raa. Jisas ku aroha roo, tena te hakataakoto Aia raa hoki ku sakkino roo,

³⁸ kito Jisas ki meake na disaipol raa, “Te aroha i roto te hatumanava Anauraa e rahiroo, tena Anau kutaapiri koi kimate te aroha. Nnoho i te kina nei ki ara taatou.”

³⁹ Jisas e haere no mmao hakamarie, tena Aia kitteiho i raro no tuturi, tena kilotu ake peenei, “Taku Tamana, kame e hainauhie, Akoe ku too te kapu te hakalono lihu nei i taha ma Anau! Emeia Akoe se tautari hea Anau e hihai, tautari koi hea Akoe e hihai.”

⁴⁰ Tena Aia ki vaakai no kite tokotoru na disaipol raa ku mmoe heilloa roo; kito Jisas ki meake Pita, “Kootou tokotoru se lavaa roo te ara ake he paa saaita ki ara taatou?”

⁴¹ Tauhano te ara tahi, tena kulotu tahi kiselavaa kootou te maoha i na hahaaite. Te anana raa e mataora, e meia te tinotama raa e matanaena.

⁴² Tena Jisas ki vaakai hakaraoi hoki no lotu ake peenei, “Taku Tamana, kame Akoe se lavaa te too te kapu te hakalono lihu nei i taha ma Anau, tena tiaki Anau ki hakalono lihu pera ma Akoe e hihai raa.”

⁴³ Tena Aia ki vaakai hoki no kite tokotoru na disaipol raa ku mmoe heilloa roo; tokotoru raa ku se lavaa roo te kkira na karemata laatou.

⁴⁴ Tena Jisas ku tiaki na disaipol raa no haere te hakatoru na vahao no lotu ake na lotu Aia ni lotu ake kaamata raa.

⁴⁵ Tena Aia ki vaakai ake i na disaipol raa no meake, “Kootou koi mmoe roo no hamalollo? Kira ake! Te saaita te Tamariki te Tama nei e me ki noho i raro na mahi na tama hai ssara raa ku tae mai.

⁴⁶ Mahhike iaruna ki oo taatou. Kira ake, te nei te tama e me ki hakari ake Anau!”

Jisas ku hakapikiria

(Mak 14.43-50; Luk 22.47-53; Jon 18.3-12)

⁴⁷ Jisas koi tattara koi te saaita Judas, he tama i roto te sanahuru ma rua na disaipol raa ku tae ake. Judas e haere ake ma te kanohenua e rahi tera na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua raa ni kauna ki oo ake. Na tama raa e oo ake ma na paraamoia ia ma na muri laakau.

⁴⁸ Judas te tama sakkino raa ku oti te tattara ake na tama raa ma, “Te tama Anau e mohoni raa ko te tama kootou e hihai raa, tena kootou ku hakapiki Tama naa!”

⁴⁹ Judas e haere tahi aturoo iaa Jisas raa no meake ma, “Rabai, te tauareka ki noho ma Akoe,” tena aia ki mohoni Jisas.

⁵⁰ Kito Jisas ki meake, “Taku soa, akoe ki vave!”

Kito na tama raa ki oo ake no hakapiki Jisas, tena kittaohi mmauroo Tama raa

⁵¹ Tena he tama hokotahi etuu ma Jisas kussau te paraamoia aia raa nossepe te katarina te tama hehekau te pohouru hakanaaniu na maatua raa no hopo.

⁵² Tena Jisas ki meake te tama raa, “Tuku te paraamoia naa i te kina akoe ni too raa. Na tama hakaatoa e ppuhu ma na paraamoia raa e me ki mmate i na paraamoia.

⁵³ Kootou se illoa pera ma Anau e lavaa te kanna ake te Tamana Anau raa ki tokonaki, tena te Tamana Anau raa e lavaa te kou mai sanahuru ma rua na kuturana na ensel te saaita nei koi ki tokonaki Anau?

⁵⁴ Emeia kame peena, tena kaa na tattara te Launiu Tapu raa e tattara mai ma te mee nei e me ki kapihi mai raa e me ki hakamaoni pee-hee?”

⁵⁵ Tena Jisas ki meake te kanohenua raa, “Kootou e oo mai roo ma na paraamoia ia ma na muri laakau kittaohi Anau pera ma Anau he tama

se hailou? Na aho hakaatoa Anau e noho no akoako i te Hare Tapu, tena kootou se hakapiki Anau.

⁵⁶ Emeia na meenei hakaatoa e kapihi mai ki mee hea na profet raa ni tattara i roto te Launiu Tapu raa ki hakamaoni.”

Tena na disaipol Jisas raa hakaatoa ku tiaki Tama raa no huro i taha.

Jisas e tuu i mua na tama hakananniu

(Mak 14.53-65; Luk 22.54-55; 22.63-71; Jon 18.13-14; 18.19-24)

⁵⁷ Na tama ni hakapiki Jisas raa ku too Tama raa no kave i te hare Kaiafas te pohouru hakanaaniu na maatua raa, tena na tama poroporo na tuua ia ma na tama hakamattua raa ku kktutu i te kina raa.

⁵⁸ Pita e hahaere tautariatu hakammao notae roo i te kina te hare te pohouru hakanaaniu na maatua raa. Pita e uru atu i te kina te hare raa no noho i raro ma na tama lollohi raa ma ki kite aia hea na tama raa e me ki ppena.

⁵⁹ Na maatua hakananniu ia ma alaa tama hakananniu e lahulahu ma ki lave ni tattara se ttonu i te vahi Jisas ma kilavaa laatou te taa Tama raa ki mate;

⁶⁰ e meia laatou se hai mee e lave, niaina roo ma e tammaki roo na tama e oo ake na hatu na malliu laatou iaa Jisas. Tena te hakaoti, tokorua na taanata ku oo ake i mua

⁶¹ no tattara ake ma, “Te Tama nei e tattara ma, ‘Anau e lavaa te seu te Hare Tapu Te Atua nei ki hina, tena ku hakatuu hakaraoi i roto e toru na aho.’ ”

⁶² Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku tuu i aruna no meake Jisas ma, “Akoe se isi na tattara ki tattara i te vahi na tattara na tama raa e hai atu Akoe raa?”

⁶³ Emeia Jisas e tuu hemuu koi. Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku meake hakaraoi hoki iaa Jisas ma, “Anau e meatu Akoe ki mee mai te hakamaoni i te inoa Te Atua e ora raa: eaa, Akoe ko te Mesaia, te Tamariki Te Atua raa ma seai?”

⁶⁴ Kito Jisas ki meake, “Teena koi akoe ku mee mai naa. Emeia Anau e meatu kootou: kaamata te saaita nei kootou e me ki kite te Tamariki te Tama nei e me ki noho i te vahi laaua Te Atua Hakanaaniu raa, tena e me ki hamai i aruna na pukureurehu i te vaelani raa!”

⁶⁵ Te pohouru hakanaaniu na maatua raa e rono koi na tattara raa, tena aia ki ssae na kaukahu aia raa, tena ki meake, “Tama nei e tattara haeo Te Atua! Taatou se hihhai hoki ma alaa tama ki oo mai no tattara mai i te vahi te Tama nei! Kootou e llono koi te saaita nei na tattara Aia e tattara haeo Te Atua raa!

⁶⁶ Kootou e mannatu maea?”

Kito na tama raa ki meake, “Tama naa e isi te sara, tena Aia e tau te taia ria ki mate.”

⁶⁷ Tena na tama raa ku sasavare na maihu Jisas, tena ki riki Tama raa; kito na tama ni ppaa na patikauvae Jisas raa

⁶⁸ ki meake ma, “Te Mesaia, kame Akoe he profet hakamaoni, Akoe ku tini ma koai te tama ni ppaa Akoe raa!”

Pita e kore ma aia se iroa Jisas

(Mak 14.66-72; Luk 22.56-62; Jon 18.15-18; 18.25-27)

⁶⁹ Pita e noho i te kina te hare raa te saaita te hine hehekau te pohouru hakanaaniu na maatua raa ni haere ake no meake aia ma, “Akoe hoki e hahaere ma Jisas te tama i Galili raa.”

⁷⁰ Emeia Pita e kore i mua na tama raa hakaatoa, tena aia ki meake, “Anau se iroa hea akoe e tattara naa.”

⁷¹ Kito Pita kitiaki te kina aia e nohoo ra no haere i te kina te totoka te hare ra. Tena teeraa hine hehekau kukite Pita, tena aia ki meake nataanata e ttuu i te kina ra, "Tetama nei e haere ma Jisas, tetama i Nasaret ra."

⁷² Tena Pita ki kore hakaraoi hoki ma, "Anau e meatu te hakamaoni pera ma anau se iroa te Tama naa!"

⁷³ Tena se roroa na taanata e ttuu i te kina ra ku oo ake iaa Pita ra. Kito na tama ra ki meake, "Hakamaoni roo akoe he tama na tama ra hoki, maitaname na tattara akoe ra e huri mai pera ma akoe i roto na tama ra hoki!"

⁷⁴ Kito Pita ki meake, "Anau e meatu te hakamaoni pera ma anau e tattara roo te hakamaoni. Te Atua ki kou mai ni hakalono llihu kame anau se tattara te hakamaoni! Anau se iroa te Tama naa!"

Te saaita naa koi te manu tane ra ku tani,

⁷⁵ tena Pita ku maanatu hea Jisas ni meake aia ra ma, "Imua te manu tane ra e tani, akoe e me kikore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau." Tena Pita ki haere i aho no tanitani roo.

27

Jisas i mua Pailat

(Mak 15.1; Luk 23.1-2; Jon 18.28-32)

¹ Tetahata roo na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua na Jiu ra ku hakatonutonu na hakataakoto laatou ra ma kitaa Jisas ki mate.

² Na tama ra e haihai Jisas ma na seni, tena ki hakattaki Tama ra no kou ake iaa Pailat te tama hakamaatua te taumani i Rom ra.

Judas ku mate

(Na hehekau 1.18-19)

³ Te saaita Judas, tetama ni hakari ake Jisas ra ni iroa pera ma Jisas kumee ki taia ria ki mate, aia ku aroha roo iaa Jisas, tena aia ki haere no kou ake hakaraoi te tipu toru na sileni ra i na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua na Jiu ra.

⁴ Judas e tattara ma, "Anau ku sara roo e mee anau e hakari ake te Tama se isi te sara ra ki taia ria ki mate!"

Kito na tama ra ki meake ma, "Kaa hea maatou i te mee naa? Teenaa he vahi koi akoe!"

⁵ Kito Judas ki peesia ake na sileni ra i roto te Hare Tapu, tena ki haere. Aia e haere no halavaua aia hokoia.

⁶ Na maatua hakananniu ra kutoo na sileni ra, tena ki tattara ma, "Te nei ni sileni e tau ki ssepe te ora te tama, ia e me ki setonu hoki ma na tuua taatou ra ki ppono na sileni nei ma na sileni i te Hare Tapu ra."

⁷ Na tama ra e tattara no tonu i te vahi na sileni ra, tena laatou ki sui te kerekere na tama e penapena na hopeni ma na pelaa e matakka ra ki mee mo kava na manu siri.

⁸ Teeraa hea te kerekere ra i mua haere no tae te aho nei koi kannaria koi ma, "Te Kerekere e hhapu ria te toto."

⁹ Tena hea profet Jeremaia ni tattara mai i mua ra ku hakamaoni, "Na tama ra e too tipu toru na sileni ra, teenaa ko te kooina na tama Israel ra ni nnuu ma ki sui ake te tama ra,

¹⁰ tena laatou ki too na sileni ra no sui te kerekere na tama e penapena na hopeni ma na pelaa e matakka ra, e ssau pera ma Te Ariki ni tattara mai anau."

Pailat ku vahihhiri ake iaa Jisas

(Mak 15.2-5; Luk 23.3-5; Jon 18.33-38)

¹¹ Jisas e tuu i mua Pailat te tama hakamaatua te taumani raa, tena Pailat ki vahiri ake Jisas ma, "Akoē ko te tuku na Jiu?"

Tena Jisas ki meake, "Teenaa koi akoē ku mee mai naa."

¹² Emeia Aia e tuu hemuu koi se hai tattara e meake i na tattara na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua raa e hai ake Aia raa.

¹³ Kito Pailat ki meake Jisas, "Akoē serono na tattara hakaatoa na tama raa e hai atu Akoē raa?"

¹⁴ Emeia Jisas se hai tattara roo hokotahi e meake, tena Pailat ku mahharo e mee Jisas e tuu hemuu roo.

Jisas ku mee ki taia ria ki mate

(Mak 15.6-15; Luk 23.13-25; Jon 18.39-19.16)

¹⁵ I roto na Kai na Pasova hakaatoa, te tama hakamaatua te taumani raa e me ki hakattana he tama karapusi hokotahi tera te kanohenua raa e meake aia ki hakattana.

¹⁶ Tesaaita naa e isi te tama karapusi hokotahi tera na tama hakaatoa e illoa aia, te inoa aia raa ko Jisas Barabas.

¹⁷ Te kanohenua raa ni hakkutu i te kina hokotahi, tena Pailat ku vahiri ake na tama raa ma, "Koai te tama kootou e hihhai ma anau ki hakattana: Jisas Barabas ma Jisas na tama e kanna ma ko te Mesaia raa?"

¹⁸ Pailat e iroa roo pera ma na tama hakamattua na Jiu raa e kou ake Jisas raa e mee laatou e manava kkere Tama raa.

¹⁹ Pailat koi noho i roto te hare hakatonutonu raa, tena te avana aia raa ku kou ake te tattara ma: "Te Tama naa se isi na sara e ppena, tena auu se ppena he mee i te Tama naa, maitaname te poo raa anau e moe no kite pera ma anau e hakalonollihu haeo roo e mee na haeo taatou e ppena i te Tama naa."

²⁰ Na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua raa ku tatakore ake te kanohenua raa ki meake Pailat ki hakattana Barabas ki haere, tena ku taa Jisas ki mate.

²¹ Tena Pailat e vahiri ake te kanohenua raa, "Koai te tama tokorua nei kootou e hihhai ma anau ki hakattana ma kootou?"

Kito te kanohenua raa ki meake ma, "Barabas!"

²² Tena Pailat ki vahiri ake hoki na tama raa ma, "Kaa hea anau e me ki ppena iaa Jisas te Mesaia raa?"

Kito na tama raa ki meake, "Tii Tama naa i aruna te kros!"

²³ Tena Pailat ki vahiri ake na tama raa, "Aiea hea te Tama nei e ppena e sara naa?"

Kito te kanohenua raa ki kaamata no vaa ake hakamaroa roo ma, "Tii Tama naa i aruna te kros!"

²⁴ Tesaaita Pailat ku iroa pera ma kame ku hainattaa ma aia, e mee na tama raa ku kaamata no loto, tena aia ki ahua na vai raa no ssoro na rima aia raa imua te kanohenua raa hakaatoa, tena aia ki meake, "Te mate te Tama nei seai ma he sara anau! Teenaa he vahi kootou hokkootou!"

²⁵ Tena te kanohenua raa ki hakaioo ake hakaatoa ma, "Tiaki te mate te Tama naa ki moe i na rima maatou ia ma na tamalliki maatou raa!"

²⁶ Kito Pailat ki hakattana ake Barabas i te kanohenua raa, tena te saaita na soldia raa ni riki Jisas no oti, Pailat ku kou ake Jisas i na tama raa ki tii i aruna te kros.

Na soldia raa ku tataussua Jisas

(Mak 15.16-20; Jon 19.2-3)

²⁷ Tena na soldia Pailat raa kutoo Jisas no kkave i te hare te tama hakamaatua te taumani raa, tena na soldia raa hakaatoa ku mmui ake iaa Jisas.

²⁸ Na soldia raa e ui te kaukahu Jisas raa i taha, tena laatou ki hakauru ake te kaukahu roroa e mmea.

29 Tena na soldia raa kissiri te hau manamana i na laakau e tutuia raa no hakatau ake i te pohouru Jisas raa, tena kikou ake telaakauraa ma ki ttaohi te rima laaua Tama raa, tena na soldia raa ki tataussua no tuthuri i mua Tama raa, tena ki meake ma, "Hakammaha te Tuku na Jiu!"

30 Kito na soldia raa kisavare Jisas, tena ki too telaakauraa nolliki te pohouru Tama raa.

31 Te saaita laatou ku otiroo te tataussua Tama raa, tena laatou ki ui te kaukahu e mmea laatou ni hakauru ake raa, tena ki hakauru ake te kaukahu Tama raa. Kito na soldia raa ki hakattaki Jisas ma ki ttii i aruna te kros.

*Na soldia raa ku ttii Jisas i aruna te kros
(Mak 15.21-32; Luk 23.26-43; Jon 19.17-27)*

32 Te saaita na tama raa ni oo itaha ma te matakaina raa, na tama raa ku ttiri Saimon te tama i Sairini raa, tena na soldia raa ki hakamataku ake tama raa ma ki amo te kros Jisas raa.

33 Na tama raa e oo no ttae i te kina e hui ma Golgota, e mee ma, "Te Kina te Ivi te Pohouru raa."

34 Tena na soldia raa ki kou ake na wain e hilo ma na maraseni e mmara ma ki unu Jisas i te kina raa; e meia Jisas e hakamata te wain raa, teha Aia ki kkarro te unu te wain raa.

35 Na soldia raa e ttii Jisas no oti, tena laatou ki ttahao huhu na hatu ma ki vaevae na hekau Jisas raa ma laatou.

36 Na soldia raa ettahao no oti, tena kinnoho i te kina raa no matamata ake Jisas.

37 Kito na soldia raa ki ttii i aruna koi te pohouru Jisas raa te hono laatou e tattaa na tattara nei, "Teenei ko Jisas, te Tuku na Jiu."

38 Tena na soldia raa ki ttii hoki tokorua na tama kailallao raa i na vahi Jisas, te tama e ttii i te vahi laaua, tena teeraa tama e ttii i te vahi se laaua Jisas raa.

39 Na tama e oo hakallaka raa ku lulluu na pohouru laatou, tena ki hai ake na haeo Jisas ma,

40 "Akoe e tattara ma Akoe e me ki seu te Hare Tapu raa, tena ma i roto e toru na aho Akoe e me ki hakatuu muri te Hare Tapu raa! Tokonaki Akoe ki ora kame Akoe he Tamariki TeAtua! Hamai i raro ma te kros naa ma Akoe e lavaa!"

41 Tena na maatua hakananniu raa, na tama poroporo na tuua raa ia ma na tama hakamattua raa ku hai ake hoki iaa Jisas ma,

42 "Aia e tokonaki alaa tama, e meia Aia se lavaa te tokonaki Aia Hokoia! Aiea Aia sei ma ko te tuku na tama Israel? Kame Aia e tiho mai i raro ma te kros raa te saaita nei, maatou e me ki hakattina i Aia!"

43 Aia e hakatina roo TeAtua, tena ki tattara ma Aia he Tamariki TeAtua. Ia tena taatou ki mmata ma TeAtua e me ki tokonaki Aia te saaita nei!"

44 Tena tokorua na tama kailallao raa ku hai ake hoki na tattara iaa Jisas.

*Jisas ku mate
(Mak 15.33-41; Luk 23.44-49; Jon 19.28-30)*

45 Te saaita te laa latea te henua raa hakaatoa ku pouri roo haere no tae te toru te hiahi.

46 Kame te toru te hiahi, Jisas ku tani ake hakamaroa ma, "Eli, Eli, lema sabaktani?" na tattara nei e mee ma, "Taku Atua, Taku Atua, aiea Akoe e tiaki Anau naea?"

47 E isi na tama e ttuu i te kina raa e llono Jisas, tena ki meake, "Tama nei e kakanna ake Elaija!"

48 Tena he soldia hokotahi kutere no too te spansraa no hhui i roto te wain e mmaraa, tena kinnoa te mee ra te mata te laakau ra, tena ki kou ake ma Jisas ki unu.

49 Emeia alaa tama e meake ma, "Hakattari, taatou ki mmata ma Elaija se hamai no tokonaki Aia!"

50 Jisas e kanna hoki hakamaroa, tena ki ssau te manava hakaoti Aia ra.

51 Tena te paamaro e tootoo i roto Hare Tapu ra ku mahaa rua kaamata i aruna haere no hopo i raro. Te ruru henua ra ku ruru te henua ra, tena na hatu ra ku mahahaa,

52 tena na taruma ra kuttuu tallaki, tena tammaki na tama TeAtua ni mmate ra ku ora muri.

53 Na tama ni mmate ku ora ra kutiaki na taruma laatou ra, tena te saaita Jisas ni ora muri ra, na tama ra ku oo i roto te Matakaina e Tapu ra, tena tammaki na tama e kkite na tama ra.

54 Te saaita te soldia hakamaatua ra hakapaa ma na soldia e ttuu ma aia ra ni kkite te ruru henua ra ia ma alaa mee hoki tera ni kapihi ake ra, na tama ra ku mattaku, tena kitattara ma, "Hakamaoni, teenei he Tamariki TeAtua!"

55 Tammaki na hhine e ttuu i te kina ra. Na hhine ra e ttuu hakammao no matamata. Aanei ko na hhine tera ni tauttari mai Jisas kaamata mai i Galili, tena ki tokonaki hoki Tama ra.

56 Na hhine ra ko Meri te tama i Makdala ra, ia Meri te tinna Jems laua ma Josep ra ia ma te avana Sebedi ra e tuu hoki ma na hhine ra i te kina ra.

Josep ku too te tinotama Jisas

(Mak 15.42-47; Luk 23.50-56; Jon 19.38-42)

57 Tena he tama hai hekau i te matakaina Arimatea ra ku tae ake te saaita te mee ra ku hiahi; te inoa aia ra ko Josep, tena aia hoki he tama e hakatina ia Jisas.

58 Josep e haere ia Pailat ra no kainnoake ma aia elavaa te too te tinotama Jisas ra. Tena Pailat ki meake na soldia aia ra ki kou ake te tinotama Jisas ra ia Josep.

59 Tena Josep ki too te tinotama Jisas ra no mmini na paamaro e hou roo,

60 tena aia kippono te tinotama Jisas ra i roto te taruma aia nikeri vahao nei koi i te kina na hatu ra. Tena aia ki hakatakape ake te hatu e rahi roo no ppui te totoka te taruma ra, tena aia ki haere i hare.

61 Meri te tama i Makdala ra laua ma teera Meri hoki ennoho i te kina ra no ana ake te taruma ra.

Na soldia e lollohi te taruma

62 Te aho taia ra ko te aho te Sabat, tena na maatua hakananniu ra laatou ma na Farisi ra ku oo no mmata Pailat,

63 tena ki meake, "Tama hakamaatua, maatou ku mannatu te saaita te Tama tattara mariu ra koi ora ra, Aia e tattara ma, 'I muri e toru na aho, Anau e me ki ora muri.'

64 Tena kauna ni soldia kioo no lollohi hakappuru roo te taruma ra ki tae te aho hakatoru ra, ki selavaa na disaipol Aia ra te oo mai no too hemuu te tinotama Tama ra, tena kutattara ake na tama pera ma Jisas ku ora muri. Te tattara mariu hakaoti nei e me kisakkino roo i aruna na tattara malliu kaamata ra."

65 Kito Pailat ki meake na soldia ra, "Kootou ki oo no ppui hakaraoi roo te taruma ra, tena ku lollohi hakappuru roo."

⁶⁶ Kito na soldia raa ki oo noppui hakaraoi roo te taruma raa, tena ki hakammau te hakamaatino iaruna te hatu raa, tena laatou ki meake na soldia e lollohi raa ki ttuu no lollohi.

28

Jisas ku ora muri

(Mak 16.1-10; Luk 24.1-12; Jon 20.1-10)

¹ Imuri te Sabat, ite tahata poo roo te aho telatapu, Meri te tama i Makdala raa laaua ma teeraa Meri hoki ku oo no mmata i te taruma raa.

² Te saaita naa koi te ruru henua hai mahi roo kururu, tena he ensel Te Ariki e hamai i te vaelani no hakatakape te hatu raa i taha, tena ki noho i aruna te hatu raa.

³ Te tipu te ensel raa e maahina roo pera ma he uila, tena na hekau aia raa e makkini hua roo.

⁴ Na soldia raa ku poreppore roo te mattaku, tena laatou ku ssau poi ni tama ku mmate.

⁵ Tena te ensel raa ki tattara ake na hhine raa ma, "Koorua ki se mattaku, anau e iroa koorua e sесеe Jisas, te tama ni ttii ria i aruna te kros raa.

⁶ Tama raa ku sei i te kina nei; Tama raa ku oti te ora muri pera ma Aia ni tattara atu kootou raa. Oo mai i te kina nei no mmata te kina Aia ni moe raa.

⁷ Koorua ki oo vave roo no meake na disaipol Aia raa pera ma, 'Jisas ku oti te ora muri i taha ma te mate, tena te saaita nei Aia ku haere i Galili i mua kootou; kootou e me kikkite Tama raa i te kina raa!' Mannatu hea anau ni tattara atu raa."

⁸ Kito tokorua raa kitiaki hakavave te taruma raa no oo; tokorua raa e mattaku, ia e hihhia hoki, tena laaua ki huro no tattara ake na disaipol raa.

⁹ Te saaita naa koi Jisas kuttiri tokorua hhine raa, tena Aia ki meake, "Te noho laoi ki noho ma koorua." Tena tokorua hhine raa ku oo ake iaa Jisas raa no ttaohi na tapuvae Tama raa, tena ki hakamaru ake Tama raa.

¹⁰ Kito Jisas ki meake tokorua hhine raa, "Auu se mattaku, oo no meake na taina Anau raa ki oo i Galili, tena laatou e me kikkite Anau i te kina raa."

Na tattara na soldia

¹¹ Te tokorua hhine raa koi oo koi, tena ni soldia i roto na soldia ni lollohi te taruma raa ku vakkai i te matakaina e rahi raa no meake na maatua hakananniu raa na mee hakaatoa ni kapihi ake raa.

¹² Tena na maatua hakananniu raa ki kkutu ma na tama hakamattua raa ki hakatonutonu na hakataakoto laatou; na tama raa e sui na soldia raa tammaki na sileni,

¹³ tena ki meake, "Kootou ki tattara ake na tama pera ma na disaipol Aia raa ni oo atu hemuu te poo no too te tinotama te Tama raa te saaita kootou ni mmoe.

¹⁴ Tena kame te tama hakamaatua te taumani raa e rono na tattara nei, maatou e me ki tatakore te tama raa pera ma kootou e ttonu koi, tena kootou ki se mamannatu tammaki i na mee nei."

¹⁵ Na soldia raa ku too na sileni raa, tena ki oo noppena hea na maatua hakananniu raa ni tattara ake laatou raa. Teenei na tattara malliu na Jiu raa e ttoha te saaita raa haere no tae te aho nei.

Jisas e tuu ake Aia i na disaipol Aia raa

(Mak 16.14-18; Luk 24.36-49; Jon 20.19-23; Na hehekau 1.6-8)

¹⁶ Te sanahuru ma tahi na disaipol raa ku oo i te mouna i Galili tera Jisas ni tattara ake laatou ki oo raa.

¹⁷ Te saaita na disaipol raa ni kkite Jisas, na tama raa ku hakamaru ake Tama raa, niaina ma alaa tama laatou koi mamannatu tammaki.

¹⁸ Jisas e haere ake notaapiri, tena ki meake na disaipol raa, “TeAtua e kou mai Anau na mahi hakaatoa i te vaelani ma te maarama nei.

¹⁹ Tena kootou ki oo i na tama na henua hakaatoa no mee na tama raa mo disaipol Anau: hakoukkou tapu na tama naa i te inoa Tamana, Tana Tama ia ma TeAnana Tapu,

²⁰ tena kootou ku akoako na tama naa ki tauttari roo na mee hakaatoa Anau ni tattara atu kootou raa. Tena Anau e me ki noho tahi roo ma kootou ki ttae te hakaoti te maarama nei.”

Mak Te Rono Tauareka Mak e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Te kaamata te Rono Tauareka 1.1—1.13
 Jisas e tokonaki na tama i Galili 1.14—9.50
 Jisas ku haere i Jerusalem 10.1—10.52
 Jisas ku taapiri i Jerusalem 11.1—15.47
 Jisas ku ora muri 16.1—16.8
 Alaa tama ku kkite Jisas 16.9—16.20

Jon Baptis ku takutaku

(Matiu 3.1–12; Luk 3.1–18; Jon 1.19–28)

¹ Teenei ko te Rono Tauareka i te vahi Jisas Krai te Tamariki TeAtua raa.

² Te Rono Tauareka nei e kaamata te saaita profet Aisaia ni taataa i roto te launiu aia ma,

“TeAtua e tattara ma,

‘Anau eme kikauna te profet Anauraa ki haere imua Akoe no tanattana mai te mateara Akoe raa.’

³ He tama e tattara iho hakamaroa i te kina se hai tama e tuu mahoa raa ma,

“Tanattana te mateara TeAriki raa* ,

tena ku hakatonu te mateara Aia e me ki hamai vaa aruna raa!”

⁴ Tena Jon e hakahura iho i te kina se hai tama e tuu mahoa raa no hakoukou tapu na tama, tena ki takutaku. Jon e meake te kanohenua raa ma, “Ttike i taha ma na hai sara kootou raa ki hakoukou tapu ria kootou, tena TeAtua e me ki ssoro na hai sara kootou raa i taha.”

⁵ Tammaki na tama i na matakaina Judia laua ma Jerusalem raa ku oo ake no hakallono ia Jon. Na tama raa e uiui na hai sara laatou raa, tena Jon ki hakoukou tapu na tama raa i roto te riva Jordan.

⁶ Jon e uru na hekau e pena i na huruhuru na kamel, tena ki taitu te kiri na manu, tena aia e kaikai na lokas ia ma na hani vaa roto.

⁷ Jon e takutaku ake te kanohenua raa ma, “Te Tama e me ki hamai i muri anau raa e hakanaaniu i aruna anau. Anau setau hoki te huru i raro no ui na taka Aia e uru raa.

⁸ Anau e hakoukou tapu kootou ma tevai, emeia tetamanaa eme ki hakoukou tapu kootou ma TeAnana Tapu.”

Jon e hakoukou tapu Jisas, tena Satan ki tatakore Tama raa

(Matiu 3.13—4.11; Luk 3.21–22; 4.1–13)

⁹ Ia se roroa hoki, tena Jisas ku hamai peeraa i Nasaret te matakaina i roto Galili. Tena Jon ki hakoukou tapu Jisas i roto te riva Jordan.

¹⁰ Te saaita koi Jisas ni mahike notuu i aruna i roto te riva raa, tena Aia ku kite te vaelani raa ku taaraki iho, tena TeAnana Tapu raa ku llee iho peeraa ma he rupe no toko i aruna Aia.

¹¹ Tena te reo TeAtua raa ku tattara iho i te vaelani ma, “Akoe ko Taku Tamariki tera Anau e hihai mahi roo. Anau e hihia roo Akoe.”

¹² Te saaita naa koi, TeAnana Tapu raa ku hakattaki Jisas i te kina se hai tama e tuu mahoa raa,

¹³ tena Aia ki noho i te kina raa tipu haa na aho, tena Satan ki tatakore Aia. Na manu takavao raa e hahaere vaa raa hoki, emeia na ensel raa e oo ake no tokonaki Tama raa.

* **1:3 1.3** TeAriki: Na tattara nei emmau i roto Aisaia 40.3. I te Old Testament, emeia se isi TeAriki e isi koi Jihova.

Jisas e kanna tokohaa na tama meeme e ika ki tauttari Aia
(*Matiu 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11*)

¹⁴ Jon kuoti te pponoria i roto te hare karapusi, tena Jisas ki haere no takutaku ake te Rono Tauareka TeAtua raa i Galili.

¹⁵ Jisas e takutaku ma, "Te saaita hakamaoni raa ku tae mai, tena te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku taapiri! Ttike i taha ma na haisara kootou raa no hakattina i te Rono Tauareka TeAtua raa."

¹⁶ Jisas e hahaere vaa tai te Namu Galili, tena Aia e kite te haanau Saimon laaua ma Andru e puipui te kupena. Tokorua raa ni tama meeme e ika.

¹⁷ Tena Jisas ki meake tokorua raa, "Tauttari mai Anau, tena Anau e me ki akoako koorua ki hahanota na tama."

¹⁸ Te saaita naa koi tokorua raa ku tiaki na kupena laaua raa no tauttari Jisas.

¹⁹ Tena Jisas ki hakanuu atu no kite teeraa haanau hoki, Jems laaua ma Jon, na tama Sebedi raa. Na tama raa e onono na kupena laatou raa i roto te vaka.

²⁰ Jisas e kite tokorua raa, tena Aia ki kanna ake te haanau raa, kito Jems laaua ma Jon ki tiaki Sebedi tetamana laaua raa i roto te vaka raa ma na tama hehekau laatou raa, tena laaua ki tauttari Jisas.

Jisas e hakaise na tipua
(*Luk 4.31-37*)

²¹ Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo no ttae i te matakaina Kaperneam, tena i te aho te Sabat raa Jisas ku haere i te hare lotu na Jiu raa no akoako ake te kanohenua raa.

²² Na tama ellono na akoako Jisas raa ku mahharo roo e mee Aia se akoako pera ma na tama poroporo na tuua raa, e meia Aia e akoako roo ma na mahi Aia.

²³ Te saaita naa koi he tama e ttau ria te tipua ku haere ake iaa Jisas i roto te hare lotu raa no kanna ake ma,

²⁴ "Jisas te Tama i Nasaret, hea Akoe e hihai i maatou? Akoe e hamai ma ki seu maatou? Anau e iroa Akoe: Akoe ko te Tama e Tapu TeAtua raa."

²⁵ Tena Jisas ki hakamataku ake te tipua raa ma, "Auu se vaa, tena akoe ku hamai i taha ma te tama naa!"

²⁶ Tena te tipua raa kussue roo na mahi aia i roto te tama raa, tena ki kapihi te varo aia raa hakamaro roo no haere i taha ma te tama raa.

²⁷ Na tama raa hakaatoa ku mahharo, tena ki vahihhiri hokolaatou ma, "Teenei he mee peehee? Teenei he akoako vahao nei? Te Tama nei e isi na mahi Aia ki tattara hakamataku ake na tipua raa, tena na tipua raa e hakallono hoki Aia."

²⁸ Tena te rono Jisas raa ku paa vave roo vaa roto Galili.

Jisas e tokonaki tammaki na tama lavvea
(*Matiu 8.14-17; Luk 4.38-41*)

²⁹ Jisas ma na disaipol Aia raa, tena Jems laaua ma Jon ku tiaki te hare lotu raa no oo tahi roo i te hare Saimon laaua ma Andru raa.

³⁰ Te hinaona hine Saimon raa e moe i hare i aruna telomoena aia raa, tena na tama raa ku tattara ake Jisas ma, "Te hine nei e laavea, ia te vvela aia raa e hai mahi roo."

³¹ Tena Jisas ki haere atu no taohi te rima te hine raa no hakamahike i aruna. Te saaita naa koi te vvela raa ku hopo, tena te hine raa ku mahike no kou ake na kai na tama raa no kkai.

³² Te saaita te laa raa ni huru, te kanohenua raa ku hakattaki ake na tama lavvea ia ma na tama e isi na tipua raa iaa Jisas.

³³ Na tama te matakaina raa hakaatoa ku oo ake no hakkutu i aho te hare Saimon raa.

³⁴ Tena Jisas ki ui namaahana natama lavvearaa, tena ki hakaise na tipua raa i taha. Jisas eppui ake hoki na tipua raa ki se tattara, e mee na tipua raa ko na illoa roo avare Aia.

Jisas e takutaku i Galili

(Luk 4.42-44)

³⁵ Jisas e maahuru tetahata poo roo no haere i te kina se haitama raa no lotu.

³⁶ Tena Saimon laatou ma na tama i roto te hare aia raa ku oo no sесе Jisas.

³⁷ Na tama raa e oo no kkite Jisas, tena laatou ki meake ma, "Na tama hakaatoa e sесе Akoe."

³⁸ Kito Jisas ki meake na tama raa, "Taatou ki oo hoki i alaa matakaina e tappiri mai raa no takutaku i roto na matakaina raa, e mee te nei hea Anau e hamai."

³⁹ Tena Jisas ku haere vaaroto Galili no takutaku i roto na hare lotu na matakaina raa, tena ki hakaise na tipua raa i taha.

Jisas e tokonaki te tama e kaina te manumanu hao

(Matiu 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ He tama e kaina te manumanu hao ku haere ake no tuturi i mua Jisas, tena ki kainno ake ma, "Kame Akoe e hihai, Akoe ku mee anau ki matahua i te vahi te lotu."

⁴¹ Jisas ku aroha te tama raa, tena Aia ki haaro ake te rima Aia raa no taohi te tama raa, tena ki meake, "Anau e hihai kitokonaki akoe, tena akoe ku matahua."

⁴² Te saaita naa koi te maahana raa ku hopo i taha ma te tama raa, tena te tama raa ku tauareka.

⁴³ Jisas ku kauna te tama raa ki haere, tena ki tattara hakamataku ake ma,

⁴⁴ "Auu se tattara ake alaa tama hea Anau nippena raa. Haere no huri ake te tinotama akoe raa kimmata te maatua raa, tena akoe ku kou ake te hakamaru akoe raa ki tau ma na tama ku taualleka raa pera ma hea Moses ni mee mai raa, ia ki huri ake hoki ki kkite te kanohenua raa pera ma akoe ku tauareka."

⁴⁵ Emeia te tama raa e haere no haere tattara koi i na kina roo hakaatoa hea Jisas nippena raa. Tena Jisas ku selavaa te haere i roto na matakaina raa, e mee te tama raa e tattara mahi roo hea Aia ni ppena raa. Tena Jisas ki haere i na kina se haitama ennoho raa, tena na tama na matakaina raa hakaatoa ku oo ake i Aia.

2

Jisas e tokonaki te tama na vae e mmate

(Matiu 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Ellava na aho kullaka, tena Jisas ki vaakai i Kaperneam. Te kanohenua raa kullono ma Jisas ku tae ake i te hare Aia ni noho raa.

² Tena tammaki na tama ku oo ake nonnoho i te hare raa. Te hare raa ku kappi roo, tena na totoka raa hoki ku kappi. Jisas e takutaku ake na tama raa na tattara Te Atua raa,

³ ia te saaita naa he tokohaa na tama esausau ake te tama na vae e mmate raa ku tae ake.

⁴ Tena te tokohaa raa ku selavaa te tae i te kina Jisas ennoho raa e mee te hare raa ku kappi roo. Kito na tama raa ki kake no hakahotu te inaki

i aruna roo te kina Jisas e noho raa, tena na tama raa ki hakatere iho te moena te tama na vae e mmate raa e moe.

⁵ Jisas e kite na hakattina na tama raa, tena Aia ki meake te tama na vae e mmate raa ma, "Taku tama, Anau e ssoro na hai sara akoe raa i taha."

⁶ Ia e isi na tama poroporo na tuua e nnoho i te kina raa, tena na tama raa ku mamannatu hokolaatou ma,

⁷ "Te Tama nei se matakou te tattara peenei? Te Tama nei e tattara haeo TeAtua! TeAtua ko te Tama hokotahi koi e lavaa te ssoro na hai sara i taha!"

⁸ Te saaita naa koi Jisas ku iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia ki meake, "Aiea kootou e mamannatu peenaa naea?"

⁹ Aiea te tattara hee e hainauhie ki meake te tama na vae e mmate nei, te tattara ma, 'Na hai sara akoe raa ku oti te ssorohia', ma te tattara ma, 'Mahike i aruna no too te moena akoe naa no haere'?

¹⁰ Anau e me ki huriatu kootou pera ma te Tamariki te Tama nei e isi na mahi i te maarama nei ki ssoro na hai sara na tama i taha." Kito Aia ki meake te tama na vae e mmate raa,

¹¹ "Anau e meatu akoe, mahike i aruna no too te moena akoe naa no haere i hare!"

¹² Te saaita naa koi te tama na vae e mmate raa kutuu i aruna no too te moena aia raa, tena ki haere vaalottonu na tama raa hakaatoa. Te kanohenua raa ku mahharo roo, tena ki hakammaha TeAtua ma, "Taatoou se hai mee roo peenei ni kkite i mua."

Jisas e kannaa ake Livai ki tautari Aia

(Matiu 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Jisas ku vaakai itai i te Namu Galilira, tena tammaki na tama ku oo ake i Aia. Kito Jisas ki akoako ake na tama raa.

¹⁴ Jisas e haere vaatai no kite Livai te tama Alfius raa e noho i te kina e aoao na takis te taumani i Rom raa. Tena Jisas ki meake te tama raa, "Tautari mai Anau." Kito Livai ki mahike i aruna no tautari Jisas.

¹⁵ Jisas ma na disaipol Aia raa ku noho i te hare Livai raa no kkai, tena tammaki na tama aoao na takis ia ma na tama hai ssara e tauttari ake hoki Jisas, ia tammaki na tama ku nnoho ma ki kkai ma Jisas.

¹⁶ E isi na Farisi ia ma na tama poroporo na tuua ekkite Jisas ekkai ma na tama hai ssara ia ma na tama aoao na takis raa, tena na tama raa ki vahiri ake na disaipol Jisas raa ma, "Aiea te Tama raa ekkai ma na tama aoao na takis ia ma na tama hai ssara raea?"

¹⁷ Jisas erono na tattara na tama raa, tena Aia ki meake, "Na tama se lavvea raa se lavaa te oo no mmata te dokta, e meia na tama e lavvea raa koi e me kioo no mmata te dokta. Anau se hamai no kannaa na tama e mannatu ma laatou e ttonu raa, e meia Anau e hamai no kannaa na tama ma laatou e pii na hai ssara raa."

Te tiputipu te hakamaatapu

(Matiu 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Na tama tauttari Jon Baptis ma na Farisi raa e isi na vahao e hakamaatapu ki sekkai. Tena e isi na tama e oo no meake Jisas ma, "Aiea na disaipol Jon Baptis raa ia ma na disaipol na Farisi raa e hakamaatapu, kaa na disaipol Akoe raa se hakamaatapu raea?"

¹⁹ Kito Jisas ki meake, "Eaa! Na tama e aruhia ki oo i te kai te avana raa e me ki nnoho koi sekkai? Seai! Te saaita te tama tane vahao nei raa e nnoho ma laatou, na tama raa se lavaa te nnoho sekkai.

²⁰ Emeia e isi te aho e me ki hamai te saaita na tama raa e me ki too te tama raa i taha, tena na tama naa ku hakamaatapu.

²¹ “Se hai tama e me ki ttui te muri maro vahao nei raa i aruna te paamaro tuai, maitaname tekina ettui hoouraa eme kimasae itaha nomee te rua raa no rahiroo.

²² Se hai tama e me ki utu na wain e pena vahao nei raa i roto te kiri na sipsip tera laatou ku oti te utu na wain i mua raa, emee te hai mahi te wain raa e me kissaa te kiri na sipsip kutuairaa, tena te wain raa ku manini puamu, tena te kiri na sipsip raa hoki e me ki haeo. Emeia utu na wain e pena vahao nei raa i roto na kiri na sipsip vahao nei raa.”

Jisas ko TeAriki te aho te Sabat

(Matiu 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo vaaroto te paupaku e hhomona wit raa i te aho te Sabat. Tena na disaipol Aia raa ku kotikoti na hua na wit raa no kkai.

²⁴ Kito na Farisi raa ki meake Jisas, “Kira ake, te mee nei e sara ma na tuua taatou ma na disaipol Akoe raa ki kotikoti na hua raa i te aho te Sabat!”

²⁵ Kito Jisas ki meake na Farisi raa, “Kootou ni se ppau hea Devit ni ppena i mua te saaita aia ma na tama tauttari aia raa ni se isi na mee e me ki kkai? Devit ma na tama tauttari aia raa ku hikkai,

²⁶ tena Devit ki haere i roto te Hare Tapu raa no kai na haraoa e ttapu na maatua raa ni hoki ake TeAtua raa. Te mee nei e kapihi mai te saaita Abiatar; te pohouru hakanaaniu na maatua raa. Na maatua raa koi e lavaa te kkai na haraoa raa, teenaa hea na tuua raa e tattara mai, e meia Devit e kai no oti, tena kikou ake na haraoa raa hoki no kkai na tama tauttari aia raa.”

²⁷ Kito Jisas ki meake hoki na Farisi raa, “TeAtua e tuku te Sabat raa ma ki tokonaki na tama, e meia Aia se tuku ma te Sabat raa ki hakamaatua i aruna te tama.

²⁸ Ia tena te Tamariki te Tama nei ko TeAriki te Sabat.”

3

Te tama te rima e mate

(Matiu 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Tena Jisas ku vaakai hakaraoi i te harelotu na Jiu raa no kite te tama te rima e mate e noho i te kina raa.

² Alaa tama i te kina raa e hihhai kimmau tattara ia Jisas. Tena na tama raa ku kirakira hakamattonuroo ma ka oti Jisas ku kapake no tokonaki te tama raa i te aho te Sabat raa.

³ Tena Jisas ki meake te tama te rima e mate raa, “Hamai i te kina nei no tuu i mua.”

⁴ Tena Aia ki vahiri ake na tama raa, “Na tuua taatou i te aho te Sabat raa e mee maea? Ki tokonaki te ora te tama ma ki kou ake na hakalono lihu te tama? Ki tokonaki te tama ki ora ma ki ssepe te ora te tama?”

Emeia na tama raa se hai tattara roo e meake.

⁵ Jisas ku roto no kkira ake na tama raa, emeia i roto hoki Aia te saaita naa, Aia e aroha roo i na tama raa e mee na tama raa e tattara nattaa ia essara hoki. Tena Aia ki meake te tama te rima e mate raa, “Ssora te rima akoe naa.” Te tama raa e ssora te rima aia raa, tena te rima raa ku tauareka hakaraoi.

⁶ Kito na Farisi raa ki tiaki te harelotu raa, tena ki oo no kkutu ma alaa tama te kuturana Herot raa, tena na tama raa ku tattara ma kitaa Jisas ki mate.

Te kanohenua ku tauttari Jisas

⁷ Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo peeraa i te Namō Galili raa, tena he kanohenua e rahi roo ku tauttari Tama raa. Na tama raa ni tama e oo mai i Galili ia ma Judia,

⁸ ia ma na tama i Jerusalem, na tama Idumea, na tama te vahi te anake te riva Jordan raa ia ma na tama na matakaina e ttuu alleha Taia laaua ma Saidon raa. Na tama nei hakaatoa e oo ake iaa Jisas e mee laatou ni llono na mee Tama raa ni ppena raa.

⁹ Te kanohenua raa e rahi roo, tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ki tanattana he vaka ma Aia, ka oti te kanohenua raa ku mmui ake no hakkapi Aia.

¹⁰ Jisas ku oti te tokonaki tammaki na tama lavvea no taualleka, tena na tama se ki tokonaki ria no taualleka raa ku haere unuki na tama raa ma ki ttae laatou iaa Jisas no ttaohi Tama raa ki taualleka laatou.

¹¹ Tena he saaita peehee na tama e isi na tipua i roto laatou raa ekkite Jisas, na tama raa e me ki hhina i mua Tama raa, tena ku ttani ake ma, “Akoē ko te Tamariki TeAtua!”

¹² Tena Jisas ki hakamataku ake na tipua raa ma ki se hakari ake na tama ma koai Aia.

*Jisas e hirihiri te sanahuru ma rua na aposol
(Matiu 10.1–4; Luk 6.12–16)*

¹³ Jisas e haere i te kina te mouna raa no kanna ake na tama Aia e hihai raa ki oo ake Aia. Na tama raa e oo ake,

¹⁴ tena Aia ki hirihiri sanahuru ma rua na tama, tena Aia ki kanna na tama raa ma ni aposol. Kito Jisas ki meake, “Anau e hirihiri kootou ki nnoho ma Anau. Anau e me ki kauna hoki kootou ki oo no takutaku,

¹⁵ tena kootou e me ki isi na mahi ki hakaise na tipua i taha.”

¹⁶ Teenei te sanahuru ma rua na aposol Jisas ni hirihiri raa: Saimon (Jisas e hui ma ko Pita raa);

¹⁷ tena Jems laaua ma te taina aia raa Jon na tama Sebedi raa (Jisas e hui tokorua raa ma Boanerges, e mee ma “Na taanata te Hatturi”);

¹⁸ tena Andru, Filip, Bartolomyu, Matiū, Tomas, Jems te tama Alfius raa, Tadius, Saimon te tama se hihai ma Rom ki rorohi Israel raa,

¹⁹ tena Judas Iskariot, te tama e me ki hakari ake Jisas i na tama hakamatua raa.

*Jisas ia ma Belsebul
(Matiu 12.22–32; Luk 11.14–23; 12.10)*

²⁰ Jisas ku haere i hare, tena he kanohenua e rahi roo ku hakkutu ake, tena Jisas ma na disaipol raa ku se isi te saaita ki nnoho no kkai.

²¹ Te tinna ia ma na taina Jisas raa kullono na tattara na tama e tattara i te vahi Jisas raa, kito na tama raa ki oo no mmata ma ki too Tama raa, e mee na tama ku tattara ma, “Jisas ku vvare!”

²² Na tama poroporo na tuua ni oo mai i Jerusalem raa ku tattara ma, “Belsebul e tau i roto Tama naa. Teenaa ko tuku na tipua raa e kou ake na mahi Tama naa ki hakaise na tipua raa i taha.”

²³ Kito Jisas ki kanna ake na tama raa ki oo ake, tena Aia ki tattara ake na tattara hurihuri nei, “Satan e lavaa te hakaise na tipua aia raa i taha?”

²⁴ Kame he henua e vaevae hokolaatou i na kuturana no ppuhu hokolaa-tou, na tama naa se lavaa te nnoho taualleka.

²⁵ Ia kame he hareakina e vaevae hokolaatou i na kuturana no ppuhu hokolaatou, te hareakina naa se lavaa te nnoho taualleka hoki.

²⁶ Kame na tipua Satan raa e vaevae i na kuturana no ppuhu hokolaatou, tena na mahi Satan raa selavaa te mmoe roroa, e meia na mahi raa e me ki mattea koi no oti.

²⁷ “Sehai tama elavaa teuru i roto te hare tetama e iviraa no too na hekau te tama raa kame te tama kairarao raa se haihai te tama e ivi raa i mua kilavaa aia te uru i hare no kairarao.

²⁸ “Anau emeatu te hakamaoni pera ma TeAtua elavaa te ssirihia na hai sara ia ma na tattara sakkino hakaatoa na tama e pehipahi i te vahi Aia raa.

²⁹ Emeia te tama e tattara sakkino TeAnana Tapu raa selavaa te ssirihia, maitaname te hai sara naa e me ki moe tahi na vahao hakaatoa.”

³⁰ (Jisas e tattara ake peenei maitaname eisi na tama e tattara ma, “Tama raa e isi te tipua e tau i roto Aia.”)

*Te tinna ia ma na taina Jisas
(Matiu 12.46-50; Luk 8.19-21)*

³¹ Tena te tinna ia ma na taina Jisas raa kuttae ake. Na tama raa e ttuu i aho, tena ki kave te tattara i hare ma ki meake Jisas ki hamai i aho.

³² Kito na tama e nnoho alleha Jisas raa ki meake, “Kira ake, te tinna ma na taina ia ma na kaave Akoe raa e ttuu i aho, tena laatou e hihai ma Akoe ki haere ake.”

³³ Kito Jisas ki meake, “Koai te tinna Anau? Koai na taina Anau?”

³⁴ Jisas ekkira ake na tama e nnoho alleha Aia raa, tena ki meake, “Kira ake! Aanei na tinna ia ma na taina Anau!”

³⁵ Te tama e ppena hea TeAtua e hihai raa he taina, he kave, ia he tinna Anau.”

4

*Tattara hurihuri te tama e haere lletu na hua
(Matiu 13.1-9; Luk 8.4-8)*

¹ Jisas ku kaamata no akoako te kanohenua raa i tai te Namu Galili raa. Te kanohenua e muimui ake Aia raa e tammaki roo, tena Aia kikake i roto te vaka raa no noho no akoako ake na tama raa. Te vaka raa e tautau i tai, tena te kanohenua raa e ttuu i te taunatai no hakallono.

² Jisas e tattara na tattara hurihuri ki akoako ake na tama raa tammaki na mee, tena Aia ki meake ma,

³ “Hakallono! Teeraa he tama e haere lletu na hua ma ki hhomo.
⁴ Te saaita aia ni haere lletu na hua raa, alaa hua e maoha i te mateara, tena na manu raa ku llee iho no kkai na hua raa.

⁵ Tena alaa hua e maoha i te kina e hatu, tena te kina raa se isi hoki tammaki na kerekere. Ia se roroa na hua raa ku hhomo e mee te kerekere raa e patake roo.

⁶ Tena te saaita te laa raa ni hopo ake, na hua e hhomo raa ku vvela ria koi no mmate e mee na patiaka raa se uru roo i roto te kerekere.

⁷ Alaa hua e maoha i te kina na laakau e tutuia raa, tena na laakau raa e hhomo ake no uhi na hua raa, tena na hua raa ku selavaa te hhomo no llahi no hhua na hua.

⁸ Emeia alaa hua e maoha i te kina na kerekere e taualleka, tena na hua raa ku hhomo no llahi no hhua na hua: alaa laakau e ttae tipu toru na hua, alaa laakau e ttae tipu ono, tena alaa laakau e ttae huitarau na hua.”

⁹ Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “Hakallono kame kootou e isi na katarina!”

*Na hakataakoto na tattara hurihuri
(Matiu 13.10-17; Luk 8.9-10)*

¹⁰ Jisas ku noho Hokoia, tena natama nillono natattara Jisas raa ku oo ake ma te sanahuru ma rua na disaipol raa no vahiri ake Tama raa ma ki tattara hakamatahua ake te hakataakoto te tattara hurihuri raa.

¹¹ Kito Jisas ki meake, "Kootou ku oti te too na mee tera se hai tama e iroa i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Emeia alaa tama na tama e ttuu koi i aho raa e me killonon na mee nei i na tattara hurihuri raa

¹² ma kilavaa,

'Na tama raa te kirakira koi no kirakira, e meia laatou se lavaa te kkite;

na tama raa e me ki hakalollono koi no hakalollono, e meia laatou se lavaa te illoa.

Kame na tama raa ekkite no illoa, tena na tama raa e me ki vakkai ake TeAtua,

tena TeAtua e me ki ssirihia na hai sara na tama raa.' "

Jisas e tattara hakamatahua ake te tattara hurihuri raa.

(Matiu 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Tena Jisas ki vahiri ake na tama raa, "Aiea kootou se illoa te hakataakoto te tattara hurihuri nei? Kaa kootou e me ki illoa peehee na hakataakoto alaa tattara hurihuri?"

¹⁴ Te tama e haere lletu na hua raa ko te tama e haere tattara na tattara TeAtua raa.

¹⁵ Alaa tama e ssau pera ma na hua e maoha i aruna te mateara raa, ia te saaita koi na tama raa nillono na tattara TeAtua raa, Satan ku haere ake no tokea na tattara raa i taha ma na tama raa.

¹⁶ Alaa tama e ssau pera ma na hua e maoha i aruna i te kina e hatu raa. Emeia te saaita na tama raa nillono na tattara TeAtua raa, na tama raa ku hihhia no too na tattara raa.

¹⁷ Tena na tattara raa se uru kanohi roo i roto na tama raa, ia na tattara raa hoki se mmoeroroa. Tena te saaita na haeo ia ma na hakalono llihu raa ettae ake e mee na tattara TeAtua raa, tena na tama raa e me ki tiaki hua koi na tattara raa.

¹⁸ Alaa tama e ssau pera ma na hua e maoha i te kina na laakau e tutuia raa. Aanei ko na tama tera e llono na tattara TeAtua raa,

¹⁹ e meia na tama raa e mamannatu tammaki na ora i te maarama nei raa, tena te mannako sileni ia ma na mee roo hakaatoa i roto te maarama nei raa e hakapaa hakaatoa no uhi na tattara TeAtua raa, tena na tattara raa ku se hhua na hua.

²⁰ "Emeia alaa tama e ssau pera ma na hua e hhomo i te kina te kerekere tauareka raa. Na tama raa e llono no too na tattara raa, tena na tattara TeAtua e mmoe i roto na tama raa ku hhomo no hhua na hua; alaa laakau e ttae tipu toru, alaa laakau e ttae tipu ono, tena alaa laakau e ttae huitarau na hua."

Te lamu i raro te kumete

(Luk 8.16-18)

²¹ Tena Jisas ki meake hoki ma, "Eaa, eisi te tama e lavaa te hakaura telamuraa, tena ku uhi iraro te kumete, kaa seai ku hakatuu iraro te sea mommoe? Te tama raa kame se hakaura telamuraa no hakatotoo i aruna ki maahina?"

²² Na mee e huuna ria raa e me ki huri ake no kkite na tama hakaatoa, tena na mee e uhi ria raa e me ki laavea ria koi.

²³ Tena hakallono, kame kootou e isi na katarina!"

²⁴ Kito Jisas ki meake hoki na tama raa ma, "Mannatu hakaraoi i na mee kootou e llono raa. Na tuua kootou e hakatonutonu na tama raa ko na tuua TeAtua e me ki too no hakatonutonu kootou, ia e me ki mmaha roo i aruna na tuua naa.

²⁵ TeAtua e me kikou ake alaa mee hoki i na tama tera e isi tammaki na mee raa, ia na tama seisi na mee raa, TeAtua e me ki too na mee naa hakaatoa i taha ma laatou, niaina ma na mee raa e moisi.”

Na tattara hurihuri na hua e hhomo

²⁶ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e ssau pera ma te tama e haere lletu na hua i roto te paupaku aia raa.

²⁷ Te tama naa he tama koi e moe na poo, tena te tahata aia ku maahuru no hahaere, e meia na hua aia ni haere lletu raa ku mahha ake no hhomo. Tena te tama raa se iroa ma na hua raa e hhomo peehee.

²⁸ Te kerekere raa e mee na hua raa no hhomo no llahi no hhua na hua; na hua raa ku mahha ake no hhomo, tena na laumea raa e hhura ake kaamata, tena ki oti na kaute na hua raa ku mattara, tena ki oti roo na hua raa ku hhura ake.

²⁹ Te saaita na hua raa ku lleu, tena te tama raa ku haere haki na hua raa ma te paraamo aia raa, e mee te saaita ki haki na hua raa ku ttae.”

Te tattara hurihuri te hua paamee

(Matiu 13.31-32,34; Luk 13.18-19)

³⁰ Tena Jisas ki vahiri ake “Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peehee? Ni tattara hurihuri peehee taatou e me ki tattara ki hakamaarama atu kootou i na tipu te Hakamaatua ana i te Vaelani raa?

³¹ Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e too te hua te mastet, teenaa ko te hua e paamee roo hokoia i na hua roo hakaatoa i te maarama nei raa no ttori.

³² Se roroa te hua raa ku homo, tena ki homo no rahi roo i aruna na laakau hakaatoa. Na raraa telaakau raa e llahi roo, tena na manu raa ku pena na hohana laatou raa i te maru te laakau raa.”

³³ Etammaki na tattara hurihuri peenei Jisas e takutaku ake te kanohenua raa na tattara Aia; Jisas e tattara ake e hia na tattara hurihuri Aia e lavaa te tattara ake ma ki illoa na tama raa.

³⁴ Jisas e tattara ake na tattara hurihuri na vahao hakaatoa Aia e tattara ake na kanohenua raa, e meia te saaita Aia e noho ma na disaipol Aia raa, tena Aia ku tattara hakamatahua ake na disaipol Aia raa na hakataakoto na tattara hurihuri raa.

Jisas e tinai te matani

(Matiu 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Jisas ku meake na disaipol Aia raa te hiahi te aho naa ma, “Taatou ki tere i teeraa vahi te namo nei.”

³⁶ Kito na tama raa ki tiaki te kanohenua raa, tena ki oo no kkake te vaka Jisas e noho i roto raa, tena na disaipol raa hakaatoa ku hhuro laatou ma Jisas. Alaa vaka e tauttau hoki i te kina raa.

³⁷ Te saaita naa koi te matani raa ku maairi roo, tena na peau raa ku utuutu i roto te vaka raa no pii roo te riu raa.

³⁸ Jisas e moe i muri te vaka raa no aruna te pilo. Kito na disaipol raa ki hhano Tama raa no maahuru, tena ki meake, “Rabai, Akoe se maanatu ma taatou kaa mmate?”

³⁹ Tena Jisas ki tuu i aruna no hai ake te matani raa ma, “Marino!”, tena Aia ki hai ake hoki na peau raa ma, “Ku tau se peau!” Tena te matani raa ku mate no marino kkii roo.

⁴⁰ Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa, “Kootou e mattaku naea? Kootou se isi na hakattina?”

⁴¹ Emeia na disaipol raa ku mattaku roo, tena ki tattara hokolaatou ma, “Teenei he tama peehee? Te matani ia ma na peau raa e hakallono hoki Aia!”

5

Jisas e hakaise na tipua
(*Matiu 8.28-34; Luk 8.26-39*)

¹ Jisas ma na disaipol Aiaraa kuttæe iteeraa vahi te Namō Galili i te matakaina Gerasa raa.

² Jisas etiho koi itaha ma te vaka raa, tena he tama e hamai peeraa i te kina na kava raa kuttiri Aia. Te tama raa e isi na tipua i roto aia,

³ tena aia e nohonoho koi i te kina na kava raa. Se hai tama e lavaa te haihai te tama raa ma na seni;

⁴ e mee tammaki na vahao na tama raa e haihai aia ma na seni, e meia aia e mmosi koi na seni raa, tena ki hakappela na popore matoru na tama raa e taro na vae aia raa. Te tama raa e ivi roo, ia se hai tama hoki e lavaa te ttaohi tama raa.

⁵ Te ao ma te poo, te tama nei e haere kapipihi varo i na kina na kava ia ma na mouna raa, tena ki tutuu hoki te tinotama aia raa ma na hatu.

⁶ Te tama raa koi mmao te saaita aia ni kite Jisas, tena aia ki tere ake no tteiho no tuturi i mua Tama raa,

⁷ tena ki kanna hakamaroa roo ma, "Jisas, te Tamariki Te Atua Hakanaaniu! Hea Akoe e hihai kippena i anau? Anau e kainno atu Akoe i te inoa Te Atua ki se lavaa te mee anau ki hakalono lihu!"

⁸ (Te tama raa e meake peenei, e mee Jisas e tattara ake ma, "Te tipua sakkino, hamai i taha ma te tama naa!")

⁹ Kito Jisas ki vahiri ake te tama raa, "Koai te inoa akoe?"

Tena te tama raa ki meake, "Te inoa anau ko, 'He kautana', e mee maatou e tammaki roo!"

¹⁰ Te tama raa e tuu koi no kainonno ake Jisas ma ki se lavaa te hakaise na tipua raa i taha ma te kina raa.

¹¹ Tena e isi na piki tammaki roo e kaikkai tappiri ake i te vahi te mouna raa.

¹² Kito na tipua raa ki kainno ake Jisas ma, "Tiaki maatou ki huro i te kina na piki raa no uru i roto na piki raa."

¹³ Jisas e meake na tipua raa ki oo, tena na tipua raa ki huro itaha ma te tama raa no uru i roto na piki raa. Na piki raa hakaatoa kame e ttae rua simata, tena na piki raa ku huro na mahi roo laatou i te kina te mouna e motu hua raa no maoha i roto te vai raa no mallemo.

¹⁴ Na tama e lollohi na piki raa ku huro i roto te matakaina raa no paa te rono raa i na tama e nnoho vaa raa. Kito na tama raa ki oo no mmata hea ni kapihi ake i na piki raa,

¹⁵ ia te saaita na tama raa nittæe iaa Jisas, na tama raa kukkite hoki te tama ni isi tammaki na tipua i roto aia raa. Te tama raa ku noho i te kina raa, ku oti te hakareureuria na paamaro, iaa te hakataakoto aia raa hoki ku tauareka, tena na tama raa hakaatoa ku mattaku.

¹⁶ Na tama ni kkite raa ku tattara ake na tama raa hea ni kapihi ake i te tama e isi na tipua i roto aia raa ia ma na piki raa.

¹⁷ Kito na tama raa ki meake Jisas ki tiaki te matakaina laatou raa no haere.

¹⁸ Jisas ku mee ki kake i roto te vaka raa, tena te tama ni isi na tipua i roto aia raa ku meake ma, "Tiaki anau ki tautari Akoe."

¹⁹ Emeia Jisas se hihai ma te tama raa ki haere ake. Kito Aia ki meake te tama raa ma, "Vaakai i hare i na hareakina akoe raa, tena ku tattara ake na tama raa hea Te Atua nippena i akoe ia ma te laoi hoki Aia ni huri atu akoe raa."

²⁰ Kito te tama raa ki haere no haere vaa roto Dekapolis* no tattara ake na tama na kina raa hea Jisas nippena i aia raa. Na tama hakaatoa e llono raa ku mahharo roo.

*Te tamariki hine ku mate, ia ma te hine ni ttaohi na hekau Jisas
(Matiu 9.18–26; Luk 8.40–56)*

²¹ Jisas ku vaakai iteeraa vahi te namo raa hoki, tena he kanohenua e rahi roo ku mmui ake Aia i te taunatai.

²² Jairus te tama hakamaatua te hare lotu raa ku tae ake, tena te saaita aia ni kite Jisas, aia ku tteiho no tuturi i mua na vae Tama raa

²³ no tattara hakaaroha ake roo iaa Jisas ma, “Te tamariki hine anau raa e laavea hai mahi roo. Hamai ki oo taaua ki haere Akoe no hakaipiri na rima Akoe raa i aruna te tamariki raa ki tauareka te tamariki raa no ora.”

²⁴ Tena Jisas ki oo laaua ma Jairus. Ia e tammaki hoki na tama e oo ma Jisas, tena na tama raa ku haere muimui roo na vahi Jisas.

²⁵ Tena he hine i te kina raa e hakalono llihu haeo roo i roto sanahuru ma rua na hetau, e mee te toto aia raa e tettere koi peenaa.

²⁶ Te hine raa ni haere no mmata tammaki na dokta ki tokonaki aia. Te hine raa ellano roo e hia na sileni, e meia te maahana aia raa e haere mahi koi na vahao hakaatoa.

²⁷ Te hine raa e rono na mahi Jisas e isi raa, tena aia ki tautari atu vaa muri ma te kanohenua raa,

²⁸ tena ki tattara hokoia ma, “Anau e me ki tauareka kame anau e ttaohi koi na hekau te Tama nei.”

²⁹ Te hine raa e haaro atu no ttaohi te kaukahu Jisas raa, tena te toto e tettere raa ku hakamotu vahao naa koi, tena aia ku rono roo te tere maatara ia ma te tauareka i roto te tinotama aia.

³⁰ Te saaita naa koi Jisas ku iroa ma e isi na mahi ni oo i taha ma Aia, kito Aia ki hakatike no vahiri ake te kanohenua raa ma, “Koai te tama ni ttaohi te kaukahu Anau raa?”

³¹ Kito na disaipol raa ki meake, “Akoe e iroa pera ma te kanohenua nei e mmui atu roo Akoe; kaa Akoe e vahiri ma koai te tama e ttaohi Akoe naea?”

³² Emeia Jisas e tuu koi no kkira hakataka ma ki kite Aia te tama ni ttaohi te kaukahu Aia raa.

³³ Te hine raa ku iroa hea ni kapihi ake i aia raa, tena aia ki haere pore-pore atu roo i te matakū no tuturi i mua na vae Jisas, tena ki tattara ake hakamaoni ake iaa Jisas.

³⁴ Kito Jisas ki meake te hine raa, “Taku tama, te hakatina akoe naa e mee akoe no tauareka. Haere ma te tauareka, na hakalono llihu akoe raa hakaatoa ku oti.”

³⁵ Jisas koitattara ake koi, tena na tama ni oo mai i te hare Jairus raa ku ttae ake no meake ma, “Te tamariki hine akoe raa ku mate. Tena tiaki, auu se anaana atu te Rabai naa!”

³⁶ Emeia Jisas se anaana atu hoki na tattara na tama raa, tena Aia ki meake Jairus ma, “Auu se matakū, akoe ki hakatina koi.”

³⁷ Tena Jisas ki ppui ki se hai tama hoki e haere ake ma Aia, tena Aia ki too koi Pita, tena Jems laaua ma te taina aia raa Jon.

³⁸ Na tama raa e oo nottaie i te hare Jairus raa, tena Jisas ku kite te ttani huri na tama raa hakamaroa.

³⁹ Tena Aia ki uru atu i hare no meake na tama raa ma, “Kootou e ttani huri peenaa naea? Kootou e tanittani naea? Te tamariki hine naa se mate; te tamariki hine naa e moe koi!”

* **5:20 5.20** Dekapolis: te inoa i na tattara Grik raa e mee ma Sanahuru na Matakaina

⁴⁰ Na tama raa ku katakkata ake iaa Jisas, kito Jisas ki hakaise na tama raa hakaatoa i aho, tena Aia ki too koi te tamana ma te tinna te tamariki hine raa ia ma te tokotoru na disaipol raa, tena laatou ki oo i te rum te tamariki raa e moe raa.

⁴¹ Kito Jisas ki ttaohi te rima te tamariki hine raa, tena ki meake, “*Talita kour,*” e mee ma, “Tamariki hine, Anau e meatu akoe ki mahike i aruna!”

⁴² Tena koi te tamariki hine raa ku mahike i aruna no hahaere. (Te tamariki hine raa kutae sanahuru ma rua na hetau te matua aia.) Na tama raa hakaatoa ku mahharo roo te saaita te tamariki raa ni mahike no hahaere. ⁴³ Tena Jisas ki tattara hakamataku ake na tama raa ki se tattara ake ni tama, tena Aia ki meake hoki ma, “Kou ake ni kai ki kai te tamariki nei.”

6

Na tama i Nasaret raa se hihhai Jisas

(Matiu 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Jisas ku tiaki te kina raa no haere i te matakaina Aia ni matua mai raa, tena na disaipol Aia raa ku tauttari atu vaa muri.

² Jisas e kaamata no akoako i roto te hare lotu na Jiu raa i te aho te Sabat. Tammaki na tama ennoho i te kina raa, tena te saaita laatou ni llono na tattara Jisas raa, na tama raa ku mahharo roo, tena ki vahihhiri ma, “Te Tama nei e too na hakataakoto raa i hee? Te nei he atamai Tama nei e too i hee? Kaa Aia e ppena peehee na mirakol raa?”

³ Aiea te Tama nei seai ma ko te tama hakatuutuu hare raa, tena Aia seai ma ko te tamariki Meri, ia na taina Aia raa seai ma ko Jems, Josep, Judas, tena Saimon? Aiea na kaave Aia raa se ennoho hoki i te kina nei?” Tena na tama te matakaina raa ku se hihhai Jisas.

⁴ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Na profet e hihhairia i na matakaina roo hakaatoa, e meia i te matakaina roo aia, na hareakina ia ma na tama roo te manava aia raa e me ki se hihhai te profet naa.”

⁵ Jisas ku selavaa hoki te ppena ni mirakol i te kina raa, e meia Aia e hakapiri na rima Aia raa i aruna na tama lavvea moisi koi no taualleka.

⁶ Jisas e mahharo roo, e mee na tama raa se isi na hakattina.

Jisas ku kauna te sanahuru ma rua na disaipol Aia

(Matiu 10.5-15; Luk 9.1-6)

Tena Jisas ki haere no akoako na tama i na matakaina ettuu alleha vaa raa.

⁷ Jisas e kanna ake te sanahuru ma rua na disaipol raa, tena ki kauna na tama raa ki oo taki tokorua. Aia e kou ake na mahi na tama raa ki hakaise na tipua,

⁸ tena Aia ki tattara ake hoki na tama raa ma, “Auu se too hoki ni mee peeraa no oo ma kootou, e meia too koi he laakau hahaere, tena auu se too ni haraoa, he muri kopu ia ma ni sileni.

⁹ Uru ni taka, tena auu se too hoki teeraa kaukahu.”

¹⁰ Jisas e tattara ake hoki ma, “Kame he matakaina e too hakaraoi kootou, tena kootou ku nnoho te matakaina naa i roto te hare hokotahi koi ki tae roo te saaita kootou e tiaki te matakaina naa.

¹¹ Kame kootou e oo no ttae he matakaina, tena na tama te matakaina naa ku se hihhai ki too ia ma kihakallono kootou, tena kootou ku tiaki te matakaina naa, tena kuttahi na kkere e mmau na tapuvae kootou raa. Teenaa he hakkatu haeo i te matakaina naa.”

¹² Kito na disaipol raa ki oo no takutaku ake na tama raa ki ttike i taha ma na hai sara laatou.

¹³ Na disaipol raa e hakaise tammaki na tipua, tena ki amuhi tammaki na tama lavvea raa ma na lloo na oliv raa no taualleka.

*Te mate Jon Baptis
(Matiu 14.1-12; Luk 9.7-9)*

¹⁴ Te saaita naa tetuku Herot raa kurono tammaki na mee tera Jisas ni ppena raa, e mee na tama hakaatoa ku llono i na mahi Jisas e isi raa. Alaa tama e tattara ma, "Jon Baptis ku ora hakaraoi! Tera hea aia e isi na mahi peenei ki ppena na mirakol raa."

¹⁵ Alaa tama e tattara ma, "Te Tama raa ko Elaija."

Tena alaa tama e tattara ma, "Te Tama raa he profet e ssau koi pera ma na profet i mua raa."

¹⁶ Herot kurono na tattara nei, tena aia ki meake ma, "Te Tama naa ko Jon Baptis! Anau ni meake na soldia anau raa ki oo no ssepe te pohouru te tama naa no hopo, ia tena aia ku ora muri hakaraoi!"

¹⁷ Herot hokoia ni meake na soldia aia raa ki hakaipiki Jon, tena ku haihai te tama raa ma na seni no ppono i roto te hare karapusi. Herot e ppena peenei e mee Herodias te hine aia ku avana raa, maitaname te hine raa he avana Filip te taina koi aia raa.

¹⁸ Jon Baptis e tattara tahi ake Herot ma, "Te mee naa e sara ma akoe ki too te avana te taina akoe raa no avvana koorua!"

¹⁹ Herodias ku noho ma te roto aia iaa Jon, tena aia ku hihai roo ma ki taa tama raa ki mate, e meia aia se lavaa e mee Herot.

²⁰ Herot e matakū Jon, e mee aia eiroa ma Jon hetama tauareka, ia hetama etapu, tena aia erorohi hakaraoi roo tama raa. Herot e hihai ki hakarono na tattara Jon raa, niaina roo ma aia setauareka i roto aia na vahao hakaatoa aia e rono Jon e tattara raa.

²¹ Tena kioti roo Herodias ku isi te ara kitaa Jon ki mate. Teenaa he aho Herot e pena tekai ma kikkai laatou ma na tama hakamattua te taumani raa, na soldia hakamattua raa ia ma na tama hakamattua i roto Galili raa ki mannatu laatou te aho aia ni haanau mai raa.

²² Te taukupu Herodias raa ku haere ake no ruerue vaa hare, tena Herot ma na tama i hare raa ku hihia roo. Kito Herot ki meake te taukupu raa ma, "Hea akoe e hihai ki too? Anau e me ki kou atu he mee peehee akoe e kainno mai anau ki kou atu."

²³ Herot e kou ake te taukupu raa tammaki roo na hakataakoto, tena aia ki meake, "Anau e tattara te hakamaoni pera ma anau e me ki kou atu he mee peehee akoe e kainno mai anau ki kou atu, niaina akoe e kainno mai anau ki kou atu he vahi na mee hakaatoa i roto te nohorana anau nei!"

²⁴ Kito te taukupu raa ki haere no vahiri ake te tinna aia raa ma, "Hea anau e me ki kainno ake naa?"

Tena te hine raa ki meake, "Te pohouru Jon Baptis."

²⁵ Tena te taukupu raa ki haere hakavave roo no meake ma, "Anau e hihai akoe ki pare mai te pohouru Jon Baptis raa vahao nei roo koi i aruna he parete!"

²⁶ Te mee nei e mee roo Herot no aroha, e meia aia kuse hai ara hoki e lavaa te ttuki te hakataakoto raa, e mee aia ku oti te tattara hakamaoni ake te taukupu raa i mua na tama hakaatoa.

²⁷ Kito Herot ki kauna te soldia aia raa ma ki haere no kou mai te pohouru Jon raa. Tena te soldia raa ku haere i roto te hare karapusi raa no ssepe te pohouru Jon raa no hopo,

28 tena aia kipare tepohouru raa i aruna te parete, tena ki haere ake no kou ake te taukupu raa, tena te taukupu raa ki too te pohouru raa no kou ake te tinna aia raa.

29 Na disaipol Jon raa ku llono ma Jon ku mate, tena na tama raa ki oo ake no too te tinotama raa no kkave no tanu.

Jisas e haanai te kanohenua e tammaki roo
(Matiu 14.13-21; Luk 9.10-17; Jon 6.1-14)

30 Na aposol Jisas raa ku vakkai ake nottiri Jisas, tena ki tattara ake Tama raa na mee hakaatoa laatou ni ppena ia ma hea laatou ni akoako raa.

31 Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ku se isi te saaita ettana kinnoho no kkai e mee na tama e oo ake ia ma na tama e oo raa e tammaki roo. Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa, "Taatoou ki oo hokotaatou i te kina se hai tama raa no hamalollo hakamarie."

32 Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ki kkake te vaka raa no huro hokolaa-tou i te kina se hai tama raa.

33 Emeia tammaki natama ekkite te saaita natama raa nitere, tena natama raa e illoa koi i te kina natama raa e tere raa; kito natama raa ki oo vaa roto na matakaina raa no huro i mua i te kina Jisas ma na disaipol Aia raa e tere raa.

34 Jisas kutiho itaha ma te vaka raa no kite te kanohenua e rahiraa, tena Aia ku aroha roo ina tama raa, e mee natama raa e ssau pera ma ni sipsip se isi te tama e rorohi. Tena Aia ki akoako ake tammaki na mee ina tama raa.

35 Te mee raa ku haere ki pouri, tena na disaipol raa ku oo ake no meake Jisas ma, "Te mee raa ku haere ki pouri, tena te kina nei hoki se isi na tama.

36 Kauna natama nei ki oo, tena kutiaki laatou ki oo ina matakaina tappiri mai raa no ssui ni kai ma laatou no kkai."

37 Tena Jisas ki meake, "Kootou ki kou ake ni kai ma na tama nei ki kkai." Kito na disaipol raa ki meake, "Akoe e hihai ma maatou ki too rua huitarau na sileni no sui ni haraoa ki hannai na tama nei?"

38 Tena Jisas ki meake na disaipol raa, "Oo no mmata ma e hia na haraoa kootou e isi!"

Na tama raa e oo no mmata, tena ki meake Jisas ma, "E rima na haraoa ia ma na ika e rua."

39 Tena Jisas ki tattara ake na disaipol raa ki meake te kanohenua raa ki vaevae no nnoho ina kuturana i aruna na veve.

40 Kito te kanohenua raa ki nnoho hakalaini ina kuturana. Na kuturana e ttae huitarau, tena alaa kuturana e ttae tipu rima.

41 Tena Jisas ki too erima na haraoa raa ia ma erua na ika raa, tena ki kkira i te vaelani no hakatapu na mee raa. Kito Jisas ki tohitohi na haraoa raa, tena ki kou ake na haraoa ia ma na ika erua raa ina disaipol raa ki vaevae ake te kanohenua raa.

42 Na tama raa hakaatoa e kkai no ppohu.

43 Tena na disaipol raa ki haere sasao na haraoa ia ma na punnohi e ttoe raa no ppii sanahuru ma rua na kete.

44 Te kooina na taanata e kkai raa e ttae rima simata.

Jisas e haere vaa aruna te lottai
(Matiu 14.22-33; Jon 6.15-21)

45 Te saaita naa koi Jisas ki meake na disaipol Aia raa ki kkake te vaka raa notere imua i Betsaida iteeraa vahi te namo raa, tena Aia ki kauna te kanohenua raa ki oo.

46 Jisas e kou ake te tauareka i te kanohenua raa no oti, tena Aia ki haere i te kina te mouna raa no lotu.

⁴⁷ Te mee raa ku hiahi roo, tena te vaka na disaipol raa ni tere raa ku tae ilottonu roo te namo, e meia Jisas e noho koi Hokoia i uta.

⁴⁸ Jisas ekite na disaipol raa e hai roo na mahi ma na hoe laatou raa, e mee te matani raa e pui mai roo i mua, tena Jisas ki haere atu vaa aruna te lottai raa. Tena ilottonu tetoru ma te ono tetahata, Jisas kuttiri na tama raa. Jisas e haere ma ki haere hakaraka,

⁴⁹ tena na disaipol raa ku kkite Jisas e haere vaa aruna te lottai raa, tena na tama raa ku kapahi na varo laatou ma, "Teena he tipua!"

⁵⁰ Na disaipol raa hakaatoa ku mattaku te saaita laatou ni kkite Tama raa.

Kito Jisas ki tattara ake na disaipol raa ma, "Teenei ko Nau, auu se mattaku!"

⁵¹ Tena Aia kikake i roto te vaka raa, tena te matani raa kutteiho no marino. Na disaipol raa ku mahharo roo,

⁵² e mee laatou se illoa te hakataakoto hakamaoni tera Jisas ni haanai rima simata na taanata raa, e mee na hakataakoto hoki laatou raa koi pouri.

Jisas e tokonaki na tama lavvea i Genesaret raa no taualleka
(Matiu 14.34–36)

⁵³ Na tama raa e tere vaa roto te namo raa no ttae i Genesaret i teeraa vahi, tena laatou ki taura te vaka raa i te kina raa.

⁵⁴ Na tama raa kuttiho itaha ma te vaka raa no oo, tena na tama i te kina raa ku mattino ma teeraa ko Jisas.

⁵⁵ Kito na tama raa ki huro tattara vaa roto na matakaina raa hakaatoa, tena na matakaina ellono ma Jisas ku tae ake raa ku sausau ake na tama lavvea raa ma na lomoena laatou raa iaa Jisas.

⁵⁶ Tena Jisas ku haere i na kina roo hakaatoa i na matakaina pammee raa, na matakaina ellahi raa ia ma na kina na tama ennoho vaa roto raa, tena na tama na kina raa ku sausau ake na tama e lavvea raa ina maket, tena ki meake Jisas ki tiaki na tama lavvea raa kittaoi koi na kaunutu te kaukahu Tama raa, tena na tama hakaatoa e ttao i te kaukahu Jisas raa ku taualleka.

7

Na akoako na tipuna i mua
(Matiu 15.1–9)

¹ Eisi na Farisi ia ma na tama poroporo na tuaa e oo mai peeraa i Jerusalem no kkutu laatou ma Jisas.

² Na Farisi raa ekkite ma na disaipol Jisas raa ek kai na kai ma na rima ekkere. Na disaipol raa se ssoro na rima laatou raa pera ma hea na Farisi raa ni poroporo ake na tama raa.

³ (E mee na Farisi ia ma na Jiu raa hakaatoa e tauttari na tiputipu na tipuna laatou i mua raa, tena na tama raa se lavaa te kkai kame laatou se ssoro hakaraoi na rima laatou,

⁴ ia hoki na tama raa se lavaa te kkai na kai i te maket kame laatou se ssoro na mee raa i mua. Na tama raa e tauttari hoki tammaki na tiputipu laatou ni too i mua pera ma na tiputipu te ssoro na kapu, na hopeni, na dis ia ma na sea mommoe raa.)

⁵ Kito na Farisi laatou ma na tama poroporo na tuaa raa ki vahiri ake Jisas ma, "Aiea na disaipol Akoe raa se tauttari na tiputipu taatou ni too i na tipuna taatou i mua raa, tena na tama raa ek kai se ssoro na rima laatou raea?"

⁶ Kito Jisas ki meake, “Na tattara Aisaia raa kuttonu roo te saaita aia ni tattara i te vahi kootou! Kootou ni tama tattara uhiuhi e ssau pera ma Aisaia ni taataa mai raa,

‘TeAtua e tattara ma na tama raa e hakammaha Anau ma na tattara laatou, e meia na hatu manava laatou raa e mmao roo i taha ma Anau.

⁷ Na tama naa e hakamarumarū vare koi Anau, e mee laatou e akoako na tuua na tama raa pera ma ni tuua TeAtua!’

⁸ Kootou e peesia na tuua TeAtua raa, tena kitauttari koi na akoako na tama.”

⁹ Tena Jisas ki meake hoki, “Kootou e illoa roo na ara ki peesia na tuua TeAtua raa, tena ki tauttari koi na akoako na tama.

¹⁰ Maitaname Moses ni tattara mai ma,

‘Hakammaha na tamana, ia ma na tinna kootou raa,’ tena e tattara hoki ma,

‘Te tama e haru na haeo te tamana, ia ma te tinna aia raa e me ki taia ria ki mate.’

¹¹ Emeia kootou e akoako ma kame he tama e isi na mee tera aia e lavaa te tokonaki te tamana ia ma te tinna aia raa, tena aia ku tattara ma, ‘Na mee nei anau ku oti te tattara ma ki kou ake ma TeAtua’,

¹² tena aia e isi te hakataakoto tauareka ki se tokonaki te tamana ia ma te tinna aia raa.

¹³ Ia tena na akoako peenei kootou e kou ake na tama raa e uhi na tattara TeAtua raa ki mee pera ma ni tattara vare koi. Ia tena kootou e ppena hoki tammaki na mee peenei.”

*Na mee e mee te tama ki se matahua
(Matiu 15.10-20)*

¹⁴ Tena Jisas ki kanna ake te kanohenua raa ki oo ake hakaraoi, tena Aia ki meake, “Kootou hakaatoa ki hakallono mai Anau ki illoa kootou.

¹⁵ Se isi te mee i aho e haere i roto te tama no mee te tama raa ki hai sara. Emeia na mee e oo mai i taha ma te tama raa e mee te tama raa ki hai sara.”

¹⁶ [Hakallono kame kootou e isi na katarina.]

¹⁷ Te kanohenua raa ku tiaki te kina raa no oo i na hare, kito na disaipol Jisas raa ki meake Tama raa ki tattara ake te hakataakoto te tattara raa.

¹⁸ Tena Jisas ki meake, “Kootou hoki se atamai? Kootou se illoa? Se isi te mee i aho e haere i roto te tama no mee te tama raa ki hai sara,

¹⁹ maitaname na mee raa se uru i roto te hatu manava, e meia na mee raa e uru i roto te kopu raa, tena kioti ku oomai itaha ma te tinotama.” (Na tattara nei, Jisas e hurimai pera ma taatou elavaa tekkai na kai hakaatoa.)

²⁰ Tena Jisas ki meake hoki ma, “Aanaa ko na mee e oo mai itaha ma te tama raa e mee te tama ki se matahua.

²¹ Maitaname na hakataakoto e hakattaki laatou kippena na tiputipu sakkino raa e oo mai i roto te hatu manava te tama; na hakataakoto ki ppena na mee sakkino, ki kailallao, ki taa te tama ki mate,

²² ki ppena na mee sakkino ma teeraa tama, ki kai mannako, ia ki ppena na tiputipu sakkino hakaatoa, ki hai lavvaka, ki hai huri, ki manava kkere, ki tattara tama, ki hai ahu, tena ki ppena na hakataakoto e vvare raa.

²³ Na tiputipu sakkino nei hakaatoa e hhopo iho i roto te tama no mee te tama ki se matahua.”

*Te hakatina te hine
(Matiu 15.21-28)*

²⁴ Tena Jisas ki tiaki te kina raa no haere i te kina e taapiri te matakaina Taia raa. Tama raa e haere no uru i roto te hare e mee Aia se hihai ma na tama ki illoa ma Aia e noho i te hare raa, e meia Aia e laavea ria koi.

²⁵ He hine te tamariki hine aia raa e isi te tipua e tau i roto aia ku rono ma Jisas ku tae ake, tena aia ki haere atu no tteiho no tuturi i mua na vae Jisas.

²⁶ Te hine raa seai ma he Jiu, tena aia e haanau mai i te matakaina Fonisia i roto Siria. Te hine raa e kainno ake Jisas ki hakaise te tipua raa itaha ma te tamariki hine aia raa.

²⁷ Emeia Jisas e meake, "Taatau ki hannai na tamalliki raa i mua. Tena e me ki setonu kame taatou etoo na kai na tamalliki raa no kou ake na poi raa ki kkai."

²⁸ Kito te hine raa ki meake, "Te Ariki, na poi raa hoki e kkai na maanunu na tamalliki raa e teiho i raro ma te tebol!"

²⁹ Tena Jisas ki meake, "Haere ihare, tena akoe e me kikite pera ma te tipua raa ku oti te haere itaha ma te tamariki hine akoe raa, e mee koi te tattara akoe ni mee mai raa!"

³⁰ Te hine raa ku haere ihare nokite te tamariki raa emoe iaruna te sea mommoe raa; te tipua raa ku oti te haere hakamaoni itaha ma te tamariki raa.

Jisas e tokonaki te tama e tturi

³¹ Jisas e tiaki te matakaina taapiri ake Tair raa no haere vaa roto Saidon, tena ki haere peeraa ite Namu Galili raa. Aia e haere vaa roto na kina tappiri Dekapolis raa*.

³² Na tama te matakaina raa e hakattaki ake te tama na katarina e tturi, ia se lavaa hoki te tattara. Na tama raa e kainno ake Jisas ki hakapiri na rima Aia raa i aruna te tama raa.

³³ Kito Jisas kitoo te tama raa hokoia koi no hakattaki itaha ma te kanohenua raa, tena kitaro na matarima Aia raa i roto na katarina te tama raa, tena kisavare no mmuru na savare Aia raa iaruna te arero te tama raa.

³⁴ Tena Aia ki kkira i te vaelani, tena ki too te maanava Aia, tena ki meake ma, "Efata", te tattara nei e mee ma, "Taaraki!"

³⁵ Te saaita naa koi te tama raa ku rono, tena te arero aia raa kulavaa te tattara tonu na tattara.

³⁶ Kito Jisas ki meake na tama raa ki se tattara ake na tama hea Aia ni ppena raa; e meia na saaita Aia e tattara ake na tama raa ki se tattara raa, na tama raa e oo koi no haere tattara.

³⁷ Tena na tama hakaatoa ellono raa ku mahharo roo. Na tama raa e tattara ma, "Na mee hakaatoa te Tama nei e ppena raa e taualleka! Aia e mee hoki na tama katarina tturiraa killono, tena na tama se lavaa te tattara raa ku tattara!"

8

Jisas ku haanai hoki teeraa kanohenua e tammaki (Matiu 15.32-39)

¹ Tena he kanohenua e rahi hoki ku oo ake iaa Jisas raa. Te kanohenua raa se isi na kai e me kikkai, tena Jisas ki kanna ake na disaipol Aia raa no meake ma,

² "Anau e aroha te kanohenua nei e mee na tama nei e nnoho roo ma Anau e toru na aho, tena laatou ku se hai kai e me ki kkai.

* **7:31 7.31** Dekapolis: te inoa i na tattara Grik raa e mee ma Sanahuru na Matakaina

³ Kame Anau e kauna na tama nei ki oo se hai kai e kou ake kikkai, na karemata na tama nei e me ki pouri te saaita laatou e vakkai raa, mai-taname alaa tama na tama nei e oo mai roo na matakaina e mmao."

⁴ Kito na disaipol raa ki vahiri ake ma, "Kaa maatou e me ki too ni kai i hee i te kina se hai tama e tuu mahoa nei ki hannai na tama nei hakaatoa?"

⁵ Kito Jisas ki vahiri ake, "E hia na haraoa kootou e isi?"

Tena na disaipol raa ki meake ma, "E hitu na haraoa."

⁶ Kito Jisas ki meake te kanohenuaraa kinnoho iraro, tena Aia ki too na haraoa e hitu raa no lotu ake TeAtua, tena kittohi na haraoa raa no kou ake na disaipol Aia raa ki vaevae ake i te kanohenuaraa, tena na disaipol raa ku too na haraoa raa no vaevae.

⁷ Na tama raa e isi hoki na paa ika e moisi, tena Jisas ki too na ika raa no lotu ake TeAtua, tena ki meake na disaipol raa ki vaevae hoki na ika raa.

⁸ ⁹ Na tama raa hakaatoa e kkai no ppohu. Tena te kooina na tama e kkai raa hakaatoa e tae peeraa haa simata na tama. Tena na disaipol raa ki sasao na kai ettoe raa no ppai e hitu na kete. Kito Jisas ki meake te kanohenuaraa ki oo,

¹⁰ tena Aia ma na disaipol Aia raa ki kakke te vaka raa no tere i Dalmanuta.

*Na Farisi raa e meake ma Jisas ki huri ake he mirakol
(Matiu 16.1-4)*

¹¹ E isi na Farisi e oo ake no hakatauttau laatou ma Jisas. Na tama raa e hihhai ki taaiki Tama raa, kito na tama raa ki meake Jisas kippena he mirakol ki huri ake pera ma TeAtua nikauna ria mai Tama raa haka-maoni.

¹² Kito Jisas ki maanava hakamaroaro, tena ki meake, "Aiea kootou na tama te aho nei raa e hihhai ki kkite he mirakol naea? Anau e meatu se lavaa! Anau se lavaa te huri atu he mirakol ki kkite kootou!"

¹³ Tena Jisas ki tiaki na Farisi raa, tena ki kake te vaka raa no tere hoki i teeraa vahi te namo raa.

*Lollohi hakamattonu i na akoako e ssara
(Matiu 16.5-12)*

¹⁴ Na disaipol raa ku ssiri ki too hakallava na haraoa, e meia laatou e isi koi te haraoa hokotahi i roto te vaka.

¹⁵ Tena Jisas ki poroporo ake na tama raa ma, "Lollohi hakamattonu i te ist na Farisi ia ma te ist te tuku Herot raa."

¹⁶ Tena na disaipol raa ku tattara hokolaatou ma, "Tama raa e tattara peeraa e mee taatou se isi na haraoa."

¹⁷ Jisas e iroa hea na disaipol raa e tattara raa, tena Aia ki vahiri ake na tama raa, "Aiea kootou e tattara hokkootou ma taatou se hai haraoa naea? Kootou se ki illoa roo na hakataakoto? Na kapuroro kootou naa koi vvere koi?"

¹⁸ Kootou e isi na karemata, eaa kootou se kkite? Kootou e isi na katarina, eaa kootou se llono? Kootou se mannatu

¹⁹ te saaita Anau nittohi e rima na haraoa raa no haanai rima simata na taanata. E hia na kete kootou ni sassao no ppai na muri haraoa nittoe raa?"

Kito na disaipol raa ki meake ma, "Sanahuru ma rua na kete."

²⁰ Tena Jisas ki meake, "Kaa te saaita Anau nittohi e hitu na haraoa no haanai e haa simata na taanata raa, e hia na kete kootou ni sassao no ppai na muri haraoa ni ttoe raa?"

Kito na disaipol raa ki meake ma, "E hitu!"

²¹ Tena Jisas ki meake, "Tena kaa kootou se ki illoa roo?"

Jisas e tokonaki te tama karemata sseni i Betsaida

²² Jisas ma na disaipol Aia raa ku ttae i te matakaina Betsaida raa, tena na tama i te kina raa ku hakattaki ake te tama karemata sseni raa iaa Jisas, tena ki kainno ake ma Jisas ki kapake no ttaohi te tama raa.

²³ Kito Jisas ki ttaohi te rima te tama karemata sseni raa no hakattaki i taha ma te matakaina raa. Tena Jisas ki savare na karemata te tama raa no oti, tena Aia ki hakaipiri na rima Aia raa iaruna te tama raa, tena ki vahiri ake ma, "Ako e isi na mee e kite?"

²⁴ Te tama raa ku ssau te pohouru aia raa iaruna no kkira ake, tena ki meake, "Noo, anau e kite na tama, e meia na tama raa e ssau pera ma nilaakau e hahaere."

²⁵ Tena Jisas ki hakaipiri hakaraoi na rima Aia raa iaruna na karemata te tama raa. Te saaita nei te tama raa ku kkira hakatauareka roo e mee aia ku lavaa te kite, tena aia ku kite hakaraoi roo na mee roo hakaatoa.

²⁶ Kito Jisas ki kauna te tama raa ki vaakai, tena ki meake, "Auu se vaakai i roto te matakaina raa."

*Pita e hakari ma Jisas ko te Mesaia
(Matiu 16.13-20; Luk 9.18-21)*

²⁷ Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo i na matakaina tappiri ake i Sisaria Filipai raa. Te saaita laatou ni oo vaa aruna te mateara raa, Jisas ku vahiri ake na disaipol Aia raa ma, "Mee mai Anau ma te kanohenua raa e tattara ma Anau koai?"

²⁸ Kito na disaipol raa ki meake, "Alaa tama e tattara ma Ako ko Jon Baptis, tena alaa tama e tattara ma Ako ko Elaija, tena alaa tama e tattara ma Ako he profet na profet i mua raa."

²⁹ Tena Jisas ki vahiri ake na disaipol raa, "Kaa kootou? Kootou e mannatu ma Anau koai?"

Kito Pita ki meake, "Ako ko te Mesaia."

³⁰ Tena Jisas ki ppui ake na disaipol raa ma, "Auu se tattara ake ni tama i te vahi Anau."

*Jisas ku tattara i na hakalono llihu ia ma te mate Aia
(Matiu 16.21-28; Luk 9.22-27)*

³¹ Tena Jisas ki kaamata no akoako ake na disaipol Aia raa ma, "te Tamariki te Tama nei e me kittiri tammaki na hakalono llihu, tena na tama hakamattua na Jiu raa laatou ma na maatua hakananniu raa ia ma na tama poroporo na tuua raa hakaatoa e me ki se hihhai te Tama raa. Tena na tama raa e me ki taa te Tama raa no mate. Tena i muri e toru na aho Tama raa e me ki mahike muri no ora."

³² Jisas e tattara hakamatahua ake roo te hakataakoto nei i na disaipol raa. Tena Pita ki hakattaki Jisas i te vahi, tena ki hai ake Tama raa.

³³ Emeia Jisas e hakatike no kkira ake na disaipol Aia raa, tena ki hai ake Pita ma, "Satan, haere i taha ma Anau, na hakataakoto akoe naa se oo mai Te Atua, e meia na hakataakoto naa ni hakataakoto koi te tama."

³⁴ Tena Jisas ki kannaa ake te kanohenua raa ma disaipol Aia raa ki oo ake, tena ki meake, "Kame ni tama kootou e hihhai ki tauttari Anau, te tama naa ki se maanatu te ora aia, tena ku amo te kros aia raa no tautari mai Anau."

³⁵ Kame he tama e manako te ora aia, te tama naa e me ki se lavaa te too te ora hakamaoni, e meia kame akoe e hoki mai te ora akoe raa ma Anau ia ma Te Rono Tauareka raa; tena akoe e me ki too te ora hakamaoni.

³⁶ Hea akoe e me ki too kame akoe ettino na mee hakaatoa i roto te maarama nei raa, e meia i roto te ora akoe raa e haeo roo? Se hai mee akoe e me ki too!

³⁷ Se hai mee hoki akoe e lavaa te hoki ake ki sui muri te ora akoe raa.

³⁸ “Kame akoe e napa Anau ia ma na poroporo Anau raa i roto na aho e pii na hai sara nei, tena te Tamariki te Tama nei e me ki napa hoki akoe te saaita Aia e hamai ma na mahi te Tamana Aia raa ia ma na ensel e ttapu raa.”

9

Na mahi TeAtua raa ku huri ake i te tinotama Jisas (Matiu 17.1–13; Luk 9.28–36)

¹ Tena Jisas ki meake hoki na disaipol Aia raa ma, “Anau e meatu kootou, e isi na tama i te kina nei e me ki k kite te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e hamai ma na mahi hai mmahi i mua laatou e mmate.”

² E ono na aho kullaka, tena Jisas ki too Pita, Jems ia ma Jon no hakattaki i aruna te mouna raa, tena laatou hokolaatou koi ku nnoho i te kina raa. Na tama raa e nnoho no kirakira ake, tena te tinotama Jisas raa ku haere no kee roo,

³ na hekau Aia e uru raa ku makkini hua roo; se hai tama i te maarama nei e lavaa te kkumi na hekau raa ki makkini roo peeraa.

⁴ Tena te tokotoru na disaipol raa kukk kite hoki Elaija laaua ma Moses e tattara laatou ma Jisas.

⁵ Kito Pita ki meake Jisas ma, “Rabai, etauareka roo emee maatou e nnoho i te kina nei! Maatou e me ki hakatuu etoru napaa hare, te paa hare Akoe, te paa hare Moses, tena te paa hare Elaija.”

⁶ Pita ma teeraa tokorua ku mattaku roo, tena Pita kuseiroa ma aia ki tattara ake peehee.

⁷ Tena te pukureurehu raa ku haere iho no uhi na tama raa, tena TeAtua ku tattara iho i roto te pukureurehu raa ma, “Teenei he Tamariki roo Anau, tena Anau e laoi mahi roo. Hakallono na tattara Aia!”

⁸ Tokotoru na disaipol raa ku kirakira huri roo, e meia laatou se hai tama e kkite; Jisas Hokoia koi ku ttuu ma laatou.

⁹ Te saaita laatou ni o mai iraro te mouna raa, Jisas ku tattara ake na disaipol raa ma, “Auu se tattara ake ni tama hea kootou ni kkite raa ki tae roo te saaita te Tamariki te Tama nei e mahike muri itaha ma te mate raa.”

¹⁰ Tokotoru raa e hakallono na tattara Jisas raa, e meia laatou e vahihhiri koi i roto laatou hokolaatou ma, “Te tattara e mee ma ‘mahike muri i taha ma te mate raa’ e mee maea?”

¹¹ Tena tokotoru raa ki vahiri ake Jisas ma, “Aiea kaa na tama poroporo na tuua raa e tattara ma Elaija e me ki hamai i mua te Mesaia raea?”

¹² Kito Jisas ki meake, “Hakamaoni Elaija eme ki hamai i mua te Mesaia raa no tanattana na mee hakaatoa. Aiea kaa te Launiu Tapu raa e tattara ma te Tamariki te Tama nei e me ki hakalono llihu haeo roo, ia e me ki se hihhai ria raea?”

¹³ Anau e meatu kootou, Elaija ku oti te hamai, tena hea na tama raa ni ppena i te tama raa, na tama raa e ppena koi tautari hea laatou e hihhai, e ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara i te vahi tama raa.”

Jisas e hakaise te tipua i taha ma te taupeara (Matiu 17.14–21; Luk 9.37–43a)

¹⁴ Jisas ma te tokotoru na disaipol raa ku oo no ttiri ma alaa disaipol, tena laatou kukk kite te kanohenua e rahi e tuu alleha e mee na tama poroporo na tuua raa e hakatauttau ma na disaipol raa.

¹⁵ Te kanohenua raa ku oho no huro hihhia ake roo iaa Jisas te saaita laatou ni kkite Tama raa.

¹⁶ Tena Jisas ki vahiri ake na disaipol Aia raa ma, “Hea roo kootou ma na tama raa e hakatauttau raa?”

17 Tena he tama i roto te kanohenua raa ki meake ma, "Rabai, anau e kou mai taku tamariki nei i Akoe raa e mee te tamariki nei e isi te tipua i roto aia, tena aia hoki se lavaa te tattara.

18 He saaita peehee te tipua raa e tau i roto te tamariki nei, te tipua raa e me killetu te tama nei iraro, tena te araara raa kukkoo iho, tena aia ku hakkati na niho aia raa, ia te tinotama aia raa hoki e me ki matakau roo. Anau e kainno ake na disaipol Akoe raa ki hakaise te tipua raa i taha, e meia laatou se lavaa."

19 Tena Jisas ki meake na disaipol raa, "Kootou ni tama roo se hakattina! E hia na vahao Anau e me ki nnoho ma kootou? Anau e me ki nnoho ma kootou ki tae he saaita peehee hoki? Kou mai te tamariki naa i Anau!"

20 Kito na tama raa ki hakattaki ake te tamariki raa.

Te tipua raa e kite koi Jisas, tena aia ki lletu te tamariki raa no takapekape vaa raro te kerekere, tena te araara raa ku kukkoo iho i te maihu.

21 Kito Jisas ki vahiri ake te tamana te tamariki raa, "Te tamariki nei e kaamata vahao hee roo no meeme peenei?"

Tena te tamana te tamariki raa ki meake ma, "Kaamata roo te saaita aia koi paamee.

22 Ia tammaki roo na vahao te tipua raa e lletu te tamariki nei i roto te ahi ia ma i roto na vai ma ki mate. Ia kame Akoe e lavaa, Akoe ku aroha koi no tokonaki maaua!"

23 Tena Jisas ki meake, "Noo, Anau e lavaa kame akoe hokkoe e lavaa! Na mee hakaatoa e hainauhie koi kame te tama e isi te hakatina i TeAtua."

24 Tena te tamana te tamariki raa ku tani ake ma, "Anau e isi te hakatina i TeAtua, e meia te hakatina anau nei se tau. Tokonaki anau ki hai mahi te hakatina anau nei!"

25 Jisas e kite pera ma te kanohenua raa ku kenekene ake no tappiri laatou, kito Aia ki hai ake te tipua raa. Aia e meake ma, "Te tipua e tturi, ia se lavaa te tattara, Anau e meatu akoe ki haere i taha ma te tamariki nei vahao nei roo koi, tena ku se lavaa hoki te vaakai mai i roto te tama nei."

26 Tena te tipua raa ki kapihi te varo aia raa no ssue hakahaeo roo no tere i taha ma te tamariki raa. Te tamariki raa ku moe hemuu roo pera ma he tama ku mate, tena te kanohenua raa ku tattara hokolaatou ma, "Te tamariki raa ku mate!"

27 Tena Jisas kittaohi te rima tamariki raa no hakamahike, kito te tamariki raa ki mahike no tuu i aruna.

28 Jisas ku haere no uru ihare raa, tena na disaipol raa ki vahiri hemuu ake Jisas ma, "Aiea maatou se lavaa te hakaise te tipua raa i taha raea?"

29 Tena Jisas ki meake, "Te lotu koi e lavaa te hakaise na tipua peenei raa i taha, se hai mee peeraa hoki e lavaa."

*Jisas ku tattara hoki i te mate Aia
(Matiu 17.22-23; Luk 9.43-45)*

30 Jisas ma na disaipol Aia raa ku tiaki te matakaina raa, tena ki oo peeraa i Galili. Jisas se hihai ma na tama raa ki illoa i te kina Aia e haere raa,

31 e mee Aia e akoako ake na disaipol Aia raa ma, "te Tamariki te Tama nei e me ki noho iraro na mahi na tama e me ki taa Aia ki mate raa. Emeia i muri e toru na aho Aia e me ki mahike muri no ora."

32 Emeia na disaipol raa se illoa te hakataakoto na akoako Jisas raa, tena laatou hoki e mattaku te vahiri ake Tama raa.

*Koai te tama e hakanaaniu
(Matiu 18.1-5; Luk 9.46-48)*

³³ Jisas ma na disaipol Aia raa kuttae i Kaperneam, tena ki oo nou ru i roto he hare, tena ki oti Jisas ku vahiri ake na disaipol raa ma, "Hea kootou ni hakatauttau hokkootou i aruna te mateara raa?"

³⁴ Na disaipol raa kunnoho hemuuroo, e mee laatou ni hakatauttau i aruna te mateara ma koai te tama laatou e me ki hakanaaniu.

³⁵ Jisas ku noho i raro, tena ki kanna ake na disaipol raa no tattara ake na tama raa ma, "Tetama e hihai ma aia ki hakanaaniu raa kituku aia ki mouraro, tena ku hehekau ma na tama hakaatoa."

³⁶ Tena Jisas ki too tetamariki raa no hakatuu i mua na disaipol raa hakaatoa, tena ki avei te tamariki raa, tena ki meake na tama raa,

³⁷ "Te tama e too hakaraoi na tamalliki peenei i te inoa Anau raa e too hakaraoi hoki Anau, tena te tama e too hakaraoi Anau raa se mee ma e too hakaraoi koi Anau, e meia aia e too hakaraoi hoki te Tama ni kauna ria mai Anau raa."

*Te tama se hakataukaa ma taatou raa he tama taatou
(Luk 9.49-50)*

³⁸ Tena Jon ki meake Jisas, "Rabai, maatou ekkite tetama e hakaise na tipua i te inoa Akoe. Tena maatou kippui te tama raa, maitaname te tama raa seai ma tama i roto te kuturana taatou nei."

³⁹ Tena Jisas ki meake, "Auu seppui te tama naa, maitaname te tama eppena na mirakol peenei i te inoa Anau raa e hainattaa roo teppehi na tattara haeo i te vahi Anau.

⁴⁰ E mee na tama se hakataukaa ma taatou raa ni tama i te vahi taatou.

⁴¹ Anau e meatu te hakamaoni pera ma kame he tama e kou atu na vai ki unu kootou e mee kootou e hukui ma Anau, te tama naa e me ki too hoki te tuhana aia.

*Na mee e mee te tama ki hai sara
(Matiu 18.6-9; Luk 17.1-2)*

⁴² "Kame he tama e tatakore na tamalliki peenei raa ki tiaki na hakattina laatou i Anau raa, tena etauareka roo kinnoa he hatu e rahi te uaa te tama naa, tena kulletu aia i roto te lottai ki maremo.

⁴³ Tena kame te rima akoe raa e mee akoe ki tiaki te hakatina akoe raa, tena tuu te rima naa ki hopo! Etauareka akoe te too te ora hakamaoni ma te rima hokotahi. Ka oti akoe ku noho ma saa rima akoe raa no haere i te kina te ahi e ura tahi se lavaa te mate raa.

⁴⁴ [Na roo e kkai na tama i te kina raa se lavaa te mmate, ia te ahi hoki e me ki ttuni na tama i te kina raa se lavaa te mate.]

⁴⁵ Tena kame te vae akoe raa e mee akoe ki tiaki te hakatina akoe raa, tena tuu te vae naa ki hopo! Etauareka akoe te too te ora hakamaoni ma te vae hokotahi. Ka oti akoe ku noho ma saa vae akoe raa no haere i te kina te ahi e ura tahi raa.

⁴⁶ [Na roo e kkai na tama i te kina raa se lavaa te mmate, ia te ahi hoki e me ki ttuni na tama i te kina raa se lavaa te mate.]

⁴⁷ Tena kame te karemata akoe raa e mee akoe ki tiaki te hakatina akoe raa, tena kope te karemata naa itaha! Etauareka akoe te tae te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ma te karemata hokotahi. Ka oti akoe ku noho ma saa karemata akoe raa no haere i te kina te ahi e ura tahi raa.

⁴⁸ Na roo e kkai na tama i te kina raa se lavaa te mmate, ia te ahi hoki e me ki ttuni na tama i te kina raa se lavaa te mate.

⁴⁹ "Te Atua e me ki mee na tama hakaatoa ki matahua ma te ahi e ssau pera ma te sol raa e mee na hoki raa no matahua.

⁵⁰ "Te sol raa e tauareka; e meia kame te sol raa ku se mmara, tena kaa akoe e me ki mee te sol raa ki mmara hakaraoi peehee?

"Kootou ki too tetauareka te sol raa i roto kootou kinnoho taualleka kootou ma na tama."

10

Jisas e akoako i te vahi te pepeesia na avana (Matiu 19.1-12; Luk 16.18)

¹ Tena Jisas kitiaki te kina raa no haere i te matakaina Judia i teeraa vahi te riva Jordan raa. Tena na tama raa ku oo ake hakaraoi no mmui ake Jisas, tena Jisas ki akoako ake na tama raa pera ma na saaita Aia ni akoako i mua raa.

² Ia e isi na Farisi e oo ake no hahaiivi ma ki taaiki Jisas, tena ki vahiri ake Tama raa ma, "Mee mai, na tuaa taatou raa e hakattana te tanata ki peesia te avana aia ma seai?"

³ Tena Jisas ki meake "He tuaa peehee Moses ni kou atu kootou raa?"

⁴ Kito na tama raa ki meake, "Moses e hakattana te tanata ki taataa ake he launiu i te avana aia raa ki iroa pera ma aia ku mee ki peesia te hine raa, tena ki oti aia ku meake te hine raa ki haere i taha."

⁵ Kito Jisas ki meake, "Moses e taataa atu te tuaa nei e mee kootou e poro nattaa roo."

⁶ Emeia i te kaamata roo te saaita TeAtua ni pena te maarama nei raa, "TeAtua e pena te tanata ma te hine," te nei hea te Launiu Tapu raa e tattara ma,

⁷ "Tera hea te taupearara e me kitiaki tetamana ma tetinna aia raa no haere no hakapaa ma te hine aia raa,

⁸ tena tokorua naa ku mee pera ma he tama hokotahi.'

Laaua ku se mee pera ma he tokorua, e meia tokorua raa ku hokotahi.

⁹ Tena se hai tama e lavaa te vvae hea TeAtua ni hukui raa."

¹⁰ Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo i hare, tena na tama raa ki vahiri ake hakaraoi i te vahi te pepeesia na avana raa.

¹¹ Tena Jisas ki meake, "Te tanata e peesia te hine aia raa no avana teeraa hine raa ku ppena te hai sara i te vahi te avvana huri."

¹² Ia e ssau peeraa hoki, te hine e peesia te tanata aia raa no avana teeraa tanata raa ku ppena te hai sara i te vahi hoki te avvana huri raa."

Jisas e hakatapu na tamalliki (Matiu 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ E isi na tama e kou ake na tamalliki laatou raa iaa Jisas ma Tama raa ki hakatapu na tamalliki raa, tena na disaipol Jisas raa ki haatua ake na tama raa.

¹⁴ Jisas e kite hea na disaipol raa e ppena raa, tena Aia ki roto no meake na disaipol raa ma, "Tiaki na tamalliki naa ki oo mai Anau, auu se ppui na tamalliki naa ma itaname te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina hoki na tama pe nei."

¹⁵ Anau e meatu kootou te hakamaoni, kame he tama setoo te Hakamaatua ana i te Vaelani raa pera ma he tamariki paamee, te tama naa se lavaa roo te uru i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa."

¹⁶ Tena Jisas ki ssau ake na tamalliki raa, tena ki hakapiri na rima Aia raa i aruna na tamalliki raa no hakatapu na tama raa.

Te vahiri te tama hai hekau (Matiu 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Jisas ku tanattana ki haere hoki, tena he tanata ku tere ake no tuturi i mua Jisas, tena ki vahiri ake, "Rabai, Akoe e Tauareka roo, tena kaa hea anau e me ki ppena ki too te ora e ora tahi raa?"

¹⁸ Kito Jisas ki vahiri ake tetama raa ma, "Aiea akoe e mee ma Anau e tauareka naea? Se hai tama e tauareka, TeAtua Hokoia koi e tauareka."

19 Akoe e iroa na tuaa ma: ‘Se taa tama, se avvana huri, se kailallao, se tattara malliu alaa tama, se hai lavvaka alaa tama, tena ku hakammaha te tamana ma te tinna akoe raa?’ ”

20 Tena te tama raa kimeake Jisas ma, “Rabai, anau etautari roo na tuaa naa hakaatoa kaamata roo te saaita anau ni paamee raa.”

21 Tena Jisas kikkira hakatauareka ake roo te tama raa, tena kimeake, “He mee hokotahi koi akoe e tau te ppena. Haere no too na hekau akoe raa hakaatoa no kou ake alaa tama kisui, tena akoe kutoo na sileni raa no kou ake na tama hakaalloha raa, tena akoe e me ki isi tammaki na mee taualleka i te vaelani; ki oti akoe ku hamai no tautari Anau.”

22 Te tama raa e rono koi na tattara Jisas raa, tena aia kukkira haka-haeo roo na karemata aia raa no haere itaha, e mee aia hetama roo hai hekau.

23 Tena Jisas kikkira hakataka ake na disaipol Aia raa, tena kimeake, “Na tama haisileni raa e hainattaa roo tettae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa!”

24 Na disaipol raa ku mahharo roo ina tattara Jisas raa, tena Jisas ki tattara ake hoki ma, “Aku tama, te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e hainattaa roo tettae!”

25 Te hainattaa te tama haisileni ki uru i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e raka roo i aruna ma te kamel e uru i roto te rua te rina e ttui paamaro raa.”

26 Na disaipol raa ku mahharo haeo roo ina tattara Jisas raa, tena ki vahihhiri hokolaatou ma, “Tena kaa koai na tama e me ki too te ora e ora tahi naa?”

27 Kito Jisas kikkira hakamattonu ake na disaipol raa, tena kimeake, “Na mee hakaatoa e hainattaa ma te tama seai ma TeAtua, e meia na mee hakaatoa hainauhie roo i TeAtua te ppena.”

28 Kito Pita kimeake Jisas, “Kira ake! Maatou e tiaki na mee roo hakaatoa no tautari Akoe.”

29 Tena Jisas kimeake, “Noo, Anau e meatu kootou kame hetama e tiaki te hare aia, na taina aia, na kaave aia, te tinna aia, te tamana aia, na tamalliki aia ia ma na paupaku aia raa no tautari Anau ia ma te Rono Tauareka raa,

30 tena te tamana aia e me kitoo na hoki tammaki i te nnoho taatou vahao nei raa. Te tamana aia e me kitoo huitarau na hare, na taina, na kaave, na tinna, na tamalliki ia ma na paupaku, hakapaa hoki ma na hakalono llihu, tena i te ora i muri raa aia e me ki too te ora e ora tahi.

31 Emeia na tama tammaki ettuu imua te saaita nei raa e me ki hakammuri, tena na tama tammaki e hakammuri te saaita nei raa e me ki ttuu i mua.”

*Te hakatoru na vahao Jisas ku tattara ake i te mate Aia
(Matiu 20.17-19; Luk 18.31-34)*

32 Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo te mateara e haere peeraa i Jerusalem raa, tena Jisas ki haere i mua na disaipol Aia raa. Na disaipol raa e mamannatu tammaki, e meia te kanohenua etautari vaa muri na tama raa e mattaku. Tena Jisas kikanna ake hakaraoi te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa, tena ki tattara ake na tama raa na mee e me ki kapihi ake Aia raa.

33 “Hakallono! Taatou e me ki oo peeraa i Jerusalem i te kina te Tamariki te Tama nei e me kinoho iraro na mahi na maatua hakananniu ia ma na tama poroporo na tuaa raa. Na tama raa e me ki hatu na tattara malliu, tena ku hakaioo ma kitaa Tamaraa ki mate, tena na tama raa e me ki kou ake Tama raa i na tama seai ma ni Jiu raa ki taa ki mate.

³⁴ Na tama raa e me kitataussua Tama raa, sasavare Tama raa, tena ku riki Tama raa, tena ki oti ku taa Tama raa ki mate; e meia Tama raa e me ki mahike muri no ora i te aho tana hakatoru raa."

Tiputipu na tama e hihhai ki hakananniu

(Matiu 20.20-28)

³⁵ Na tama Sebedi raa, Jems laaua ma Jon ku oo ake no meake Jisas ma, "Rabai, maaua e isi te mee e hihhai ma Akoe ki ppena ma maaua."

³⁶ Tena Jisas ki meake, "He mee peehee?"

³⁷ Kito te haanau raa ki meake, "Maaua e hihhai ma Akoe kitiaki maaua ki nnoho i te vahi Akoe, te tama e noho te vahi laaua, tena teeraa tama ku noho i te vahi selaaua Akoe raa te saaita Akoe enoho i aruna te Nohorana Hakanaaniu Akoe i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa."

³⁸ Kito Jisas ki meake, "Koorua se illoa hea koorua e kainno mai Anau raa. Koorua elavaa te unu te kapu na hakalonoliu Anau e me ki unu raa? Koorua elavaa te too te hakoukou tapu Anau e me ki too raa?"

³⁹ Kito te haanau raa ki meake, "Maaua elavaa."

Tena Jisas ki meake tokorua raa, "Hakamaoni koorua e me ki unu te kapu Anau e me ki unu raa, tena ku too te hakoukou tapu Anau e me ki too raa."

⁴⁰ Emeia Anau se isi na mahi ki tini koai e me ki noho i te vahi laaua ia ma koai e me ki noho i te vahi selaaua Anau raa. Te Atua ko te Tama e me ki tanattana na kina raa no kou ake na tama Aia ni hirihiri raa."

⁴¹ Te saaita teeraa sanahuru na disaipol ni lono na tattara Jems laaua ma Jon raa, na tama raa ku loto roo i tokorua raa.

⁴² Kito Jisas ki kanna ake na disaipol Aia raa ki hakutu ake, tena Aia ki meake, "Kootou e illoa pera ma na tama e mee pera ma ni tama hakanaaniu na tama e nnoho pouri raa e isi na mahi i aruna na tama raa, ia tena na tama hakanaaniu raa e isi roo na mahi hai mmahi."

⁴³ Tena kootou ki semee peenaa. Kame hetama kootou e hihai ki hakamaatua, tena te tama naa e me ki mee mo tama hehekau na tama hakaatoa,

⁴⁴ ia kame hetama kootou e hihai ki mua, tena aia ki mee pera ma hetama e mouraro i na tama hakaatoa.

⁴⁵ Maitaname te Tamariki te Tama nei se hamai ki hakanaaniu; Aia e hamai ki hehekau, tena ku hoki ake te ora Aia raa ki hakattana tammaki na tama i taha ma na hai sara laatou."

Jisas e tokonaki Bartimeus te tama karemata sseni

(Matiu 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Na tama raa kuttae i Jeriko, tena Jisas ma na disaipol Aia raa ia ma te kanohenua e rahi raa ku mee ki tiaki te matakaina raa no oo, tena he tama na karemata aia raa e sseni e noho i te vahi te mateara raa no kainonno, te inoa aia raa ko Bartimeus te tama Timeus.

⁴⁷ Bartimeus kurono ma teeraa ko Jisas te Tama i Nasaret raa, tena aia ki kanna ake hakamaroa ma, "Jisas! Tamariki Devit! Hai aroha mai Anau!"

⁴⁸ Tena tammaki na tama ku loto no hai ake te tama raa ki noho hemuu, Emeia Bartimeus ku kanna ake hakamaroa roo ma, "Tamariki Devit, hai aroha mai anau!"

⁴⁹ Jisas ku tuu, tena ki meake, "Kanna atu te tama raa ki hamai."

Kito na tama raa ki kanna ake te tama karemata sseni raa, tena ki meake, "Auu se maanatu! Mahike i aruna, Tama raa e kanna atu ma akoe ki haere ake."

⁵⁰ Kito te tama raa ki peesia na hekau aia e kkaahu raa, tena ki llee no tuu i aruna no haere atu ia Jisas raa.

⁵¹ Kito Jisas ki vahiri ake, “Hea akoe e hihai ma Anau kippena ma akoe naa?”

Tena te tama karemata sseni raa ki meake, “Rabai, anau e hihai ma anau ki kite hakaraoi.”

⁵² Tena Jisas ki meake, “Haere, te hakatina akoe naa e mee akoe no tauareka.” Te saaita naa koi te tama raa ku kite no tautari atu vaa muri Jisas.

11

Jisas ku haere i Jerusalem pera ma he Tuku (Matiu 21.1-11; Luk 19.28-40; Jon 12.12-19)

¹ Jisas ma na disaipol Aia raa kuttuae ina matakaina Betfage laaua ma Betani, taapiri i te Mouna e hhomona Oliv raa. Na tama raa ku tappiri i Jerusalem, tena Jisas ki kauna tokorua na disaipol Aia raa ki oo i mua

² ma na tattara nei: “Oo i te matakaina e tuu i mua raa. Te saaita koorua e ttae atu raa koorua e me ki kite te donki koi pupunua e haihai tera se hai tama roo ni kake no tere. Vvete te manu naa, tena koorua ku hakattaki mai i te kina nei.

³ Ia kame he tama e vahiri atu ma koorua e vvete te manu naa ki aa, tena koorua ku meake te tama naa pera ma TeAriki e hihai te manu nei paa saaita koi, tena ki oti Aia ku kou mai hakaraoi te manu nei.”

⁴ Kito tokorua raa ki oo no kite te donki e haihai taapiri te totoka te hare. Tokorua raa ku vvete te manu raa,

⁵ tena na tama e ttuu vaa raa ku vahiri ake tokorua raa ma, “Koorua e vvete te donki naa ki aa?”

⁶ Tena tokorua raa ki meake hea Jisas ni tattara ake laaua raa, tena na tama raa ki tiaki tokorua raa ki too te manu raa.

⁷ Tokorua raa e hakattaki ake te donki raa iaa Jisas, tena killetu na kaukahu laaua raa i aruna te manu raa, tena Jisas ki kake i aruna.

⁸ Tammaki roo na tama ku sosora na kaukahu laatou raa i aruna te mateara, tena alaa tama ku tutuu na launiu i roto na paupaku vaa raa no sosora hoki i aruna te mateara.

⁹ Tena na tama e oo vaa mua iama na tama e oo mai vaa muri raa ku kaamata no vavaa ma,

“Hakammaha TeAtua!
TeAtua e hakatapu te Tama e hamai i te inoa TeAriki raa!

¹⁰ TeAtua e hakatapu te Tama ku Tuku pera ma te tuku Devit,
te tipuna taatou i mua raa!

Hakammaha TeAtua!”

¹¹ Jisas kutae i roto Jerusalem, tena Aia ki haere i roto te Hare Tapu raa, tena ki tuu no matamata na mee hakaatoa i hare raa. Ia te saaita naa hoki te mee raa ku hiahi haeo roo, tena Aia ma te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa ku oo i Betani.

Jisas e hakamate ake te laakau fik (Matiu 21.18-19)

¹² Te aho taiao raa, na tama raa ku tiaki Betani no vakkai i Jerusalem, tena Jisas ku rono te hikai.

¹³ Aia e kite te laakau fik e tammaki na laumea e tuu i mmao, tena Aia ki haere atu ma ki mmata ma e isi na hua e mmau. Emeia te saaita Aia ni tae i te kina te laakau raa, Aia e kite koi na laumea, e mee teenaa seai ma ko te saaita na fik raa e me ki hhua.

¹⁴ Tena Jisas ki meake te laakau raa, “Se hai tama hoki e me ki kkai na hua akoe.”

Na disaipol raa e llono Jisas e meake te laakau raa.

Jisas ku haere i te Hare Tapu

(Matiu 21.12–17; Luk 19.45–48; Jon 2.13–22)

¹⁵ Te saaita na tama raa nittae i Jerusalem, Jisas ku haere i te Hare Tapu raa no hakaise na tama e suisui na mee vaa hare raa. Aia e hakahuri na tebol na tama e sesenisi na sileni raa, tena ki hakahuri na tuai na tama e nnoho no suisui na rupe raa,

¹⁶ tena Aia ki ppui ki se hai tama e amo he mee vaa roto te Hare Tapu raa.

¹⁷ Kito Aia ki akoako ake na tama raa ma: “Na tattara TeAtua nei e mmau i roto te Launiu Tapu ma, “Te Hare Tapu Anau nei e me kikanna ria pera ma he hare lotulotu na tama na henua hakaatoa.’ Emeia kootou e huri te hare nei ki mee mo hare na tama kailallao!”

¹⁸ Na maatua hakananniu ia ma na tama poroporo na tuua raa kullono na tattara Jisas raa, kito na tama raa kisese he ara ma ki ta Tama raa ki mate. Na tama raa e mattaku Jisas, maitaname te kanohenua raa e mamaharo roo i na akoako Tama raa.

¹⁹ Te saaita te mee raa ku hiahi, Jisas ma na disaipol Aia raa ku tiaki te matakaina raa no oo.

Na mahi te hakattina

(Matiu 21.20–22)

²⁰ Tena tetahata te aho taiaoraa na tama raa ku oo hoki vaa te mateara raa, tena ki krite te laakau fik raa. Te laakau raa ku mate kaamata na patiaka i raro raa haere no ttae i aruna te laakau raa hakaatoa.

²¹ Pita ku maanatu na tattara Jisas ni meake te laakau raa, tena aia ki meake Tama raa ma, “Rabai, kira ake te laakau akoe ni hakamate ake raa ku mate!”

²² Kito Jisas ki meake na disaipol raa, “Kootou ki isi na hakattina i TeAtua.

²³ Anau e meatu te hakamaoni: kame he tama e meake te mouna raa ma, ‘Haere nollee i roto telottai’, te mouna naa e me ki haere nollee i roto telottai kame te tama naa se mamannatu tammaki, tena ki hakattina hoki ma hea aia ni meake raa e me ki hakamaoni.

²⁴ Tera hea Anau etattara atu kootou ma, te saaita kootou e lotu no kainno ake TeAtua niaa kootou e hihhai raa, tena kootou ki hakattina pera ma kootou e me ki too na mee raa, tena TeAtua e me ki kou atu niaa kootou e kainno ake Aia raa.

²⁵ Te saaita kootou e ttuu no lotu, tena kootou ki ssirihia ni haeo peehee kootou e isi ma alaa tama kilavaa te Tamana kootou i te vaelani raa te ssirihia niaa kootou e ppena e ssara raa.

²⁶ [Kame kootou se ssirihia na hai sara alaa tama, tena te Tamana kootou i te vaelani raa se lavaa te ssirihia niaa kootou e ppena e ssara raa.”]

Na mahi Jisas

(Matiu 21.23–27; Luk 20.1–8)

²⁷ Jisas ma na disaipol Aia raa ku ttae hoki i Jerusalem. Tena te saaita Jisas ni haere peeraa i te Hare Tapu raa, na maatua hakananniu raa, na tama poroporo na tuua ia ma na tama hakamattua na Jiu raa ku oo ake ia Jisas raa

²⁸ no vahiri ake Tama raa ma, “Ni mahi peehee Akoe e isi kippena na mee nei? Koai te tama e kou atu na mahi Akoe naa?”

²⁹ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Anau e me ki vahiri atu he vahiri hokotahi, tena kame kootou e sui muri mai te vahiri Anau nei, tena Anau e me ki meatu ma ni mahi peehee Anau e isi kippena na mee nei.

³⁰ Kootou ki mee mai Anau, na mahi Jon e isi ki hakoukou tapu na tama raa ni mahi e oo mai i hee: ni mahi e oo mai TeAtua ma ni mahi koi na tama i te maarama nei raa?”

³¹ Na tama raa kukaamata no kooti hokolaatou ma, “Taatou e me ki meake peehee? Kame taatou e meake ma, ‘Ni mahi TeAtua’, tena Aia e me ki mee mai ma, ‘Kaa kootou se hakattina Jon naea?’

³² Emeia kame taatou e meake ma, ‘Ni mahi koi na tama i te maarama nei!’ ” (Na tama raa e tattara peenei raa e mee laatou e mattaku maitaname te kanohenua raa e hakattina ma Jon he profet hakamaoni.)

³³ Kito na tama raa ki meake Jisas ma, “Maatou se illoa.”

Tena Jisas ki meake, “Tena Anau hoki selavaa te meatu ma ni mahi peehee Anau e isi ki ppena na mee nei.”

12

Te tattara hurihuri na tama e lollohi te paupaku (*Matiu 21.33-46; Luk 20.9-19*)

¹ Tena Jisas kitattara ake te kanohenua raa te tattara hurihuri ma, “Teeraa hetama ettori na hua na grep i roto te paupaku aia, tena ki ppuai areha te paupaku raa. Te tama raa e tanattana te kina ki kumikumi na hua, tena ki hakatuu te paa hare palluna ki nnoho na tama no lollohi te paupaku raa. Tena te tama raa ki kou ake te paupaku raa i na tama ki lollohi, tena aia ki horau i te henua e mmao.

² Te saaita na hua raa kulleu raa, te tama hakamaatua te paupaku raa ku kauna te tama hehekau aia raa ki haere no too te tuhana aia raa i na tama e lollohi te paupaku aia raa.

³ Tena na tama e lollohi te paupaku raa ki taohi te tama hehekau raa no taa te tama raa, tena ki hakaise te tama raa i taha se hai mee e kou ake.

⁴ Te tama hakamaatua te paupaku raa ku kauna teeraa tama hehekau aia, kito na tama e lollohi raa ki riki te pohouru te tama raa, tena ki ppena na mee sakkino roo i te tama raa.

⁵ Kito te tama hakamaatua raa ki kauna teeraa tama hehekau hoki, tena na tama raa ki taa te tama raa no mate. Tammaki na tama hehekau te tama hakamaatua raa ni kauna raa e ttiri na hakalono llihu e ssau pera ma na hakalono llihu na tama hehekau kaamata raa ni ttiri raa hoki.

⁶ Te tama hakaoti e ttoe ki haere raa ko te taupeara te tama hakamaatua tera aia e laoi mahi raa. Te hakaoti roo aia ki kauna te taupeara aia raa ki haere no mmata na tama e lollohi te paupaku raa. Tena aia ki tattara ma, ‘Anau e iroa na tama naa e me ki hakammaha te tama anau nei.’

⁷ Emeia na tama e lollohi te paupaku raa e tattara hokolaatou ma, “Teenei te taupeara te tama hakamaatua te paupaku nei. Oo mai, taatou ki taa te taupeara nei ki mate, tena taatou ku too na mee hakaatoa aia e ttino raa ma taatou!’

⁸ Kito na tama raa ki ttaohi te taupeara raa no taa no mate, tena ki peesia te tinotama te taupeara raa i taha ma te paupaku raa.”

⁹ Kito Jisas ki vahiri ake “Kaa hea te tama hakamaatua raa e me ki ppena? Tama raa e me ki hamai no taa na tama raa ki mmate, tena ku too te paupaku raa no kou ake alaa tama ki lollohi.

¹⁰ Hakamaoni kootou ku oti te ppau na tattara nei i roto te Launiu Tapu ma,

‘Te hatu na tama e hakatuutuu na hare raa ni hakahekeheke ma e haeo raa, ko te hatu e mmau roo hokoia i aruna na hatu hakaatoa.

¹¹ TeAtua e pena na mee nei, tena na mee nei e tiputipu laoi roo!’ ”

¹² Tena na tama hakamattua na Jiu raa ku hahaivi ma ki hakapiki Jisas, e mee laatou e illoa ma te tattara hurihuri Jisas raa e tattara koi laatou.

Emeia laatou e mattaku i te kanohenua raa, tena laatou ki tiaki Jisas no oo i taha.

Te vahiri te suisui na takis
(*Matiu 22.15-22; Luk 20.20-26*)

¹³ E isi na Farisi ia ma alaa tama te kuturana Herot raa ni kauna ria ki oo iaa Jisas ma ki taaiki Tama raa ma na vahiri.

¹⁴ Na tama raa e oo no meake Jisas ma, "Rabai, maatou e illoa ma Akoe hetama e tattara te hakamaoni, tena Akoe semamaanatu tammaki ma ni hakataakoto peehee na tama e isi. Akoe semamaanatu hoki ma ni mahi peehee na tama e isi, e meia Akoe e akoakoake na tama te hakamaoni na mee TeAtua e hihai raa. Tena mee mai maatou, eaa e sara ma na tuaa taatou raa ki sui ake na takis raa i te tuku i Rom raa? Taatou e me ki sui ake ma seai?"

¹⁵ Emeia Jisas e iroa i te vahiri na tama raa e vahiri mariu ake raa, tena Aia ki meake, "Aiea kootou e hahiivi ma ki taaiki Anau naea? Kou mai he sileni ki mmata Anau."

¹⁶ Tena na tama raa ki kou ake te sileni, kito Jisas ki vahiri ake, "Teenei he pohouru iaa he inoa aii?"

Kito na tama raa ki meake, "He pohouru, ia he inoa te tuku i Rom."

¹⁷ Tena Jisas ki meake, "Tena kootou ku sui ake te tuku raa hea te tuku raa e ttino, tena ku kou ake TeAtua hea TeAtua e ttino."

Na tama raa ku mahharo roo i na tattara Jisas raa.

Te vahiri i te ora muri
(*Matiu 22.23-33; Luk 20.27-40*)

¹⁸ Tena e isi na Sadyusi, na tama e mee ma se hai tama e lavaa te ora muri i taha ma te mate raa ku oo ake no meake Jisas ma,

¹⁹ "Rabai, Moses e taataa mai te tuaa nei i taatou ma, 'Kame he tanata e mate no tiaki te hine aia raa se isi na tamalliki, tena te taina aia raa e me ki avana te tautukaha raa ki hura tama te hine raa, tena na tamalliki raa e me ki mee pera ma ni tamalliki te tanata mua aia ku mate raa.'

²⁰ Tena e isi tokohitu na hai taina: Te tama matua raa e avana no mate se hai tamalliki.

²¹ Tena te tama e pare ake raa ku avana te tautukaha raa, tena aia hoki e mate se hai tamalliki. Tena te tama hakatoru raa ku avana no mate se hai tamalliki hoki,

²² ia tena tokohitu na haitaina raa hakaatoa ni avvana te hine raa no mmate se hai tamalliki. Tena ki oti roo te hine raa ku mate.

²³ Ia tesaaia na tama emmate raa hakaatoa ku mahhike no ora i te aho te ora muri raa, te hine raa e me ki avana aii? E mee te tokohitu na hai taina raa hakaatoa ni avvana te hine raa."

²⁴ Kito Jisas ki meake na tama raa, "Kootou e ssara haeo! Tena kootou e illoa hea? E mee kootou se illoa te Launiu Tapu ia ma na mahi TeAtua.

²⁵ Maitaname tesaaia na tama emmate raa ku mahhike no ora raa, na tama raa e me ki mee pera ma ni ensel i te vaelani, tena laatou se lavaa te avvana.

²⁶ Ia tena i te vahi na tama e mmate no ora muri raa, kootou se hai vahao e ppau i roto te Launiu Moses i te kina e tattara i te pupu e ura raa? Te Launiu raa e taataa ma TeAtua e meake Moses ma, 'Anau ko TeAtua Abraham, TeAtua Aisak ia ma TeAtua Jekop*.'

²⁷ Aia ko TeAtua na tama e ora, ia seai ma HeAtua na tama e mmate raa. Kootou e ssara roo!"

Te tuaa e hakanaani
(*Matiu 22.34-40; Luk 10.25-28*)

* **12:26 12.26** tokorua nei ko na mmate roo i mua Moses

²⁸ He tama poroporo na tuua e noho i te kina raa no rono na Sadyusi raa e hakataukoti ma Jisas. Tena aia ekite hoki pera ma Jisas e kou ake na tama raa na hakataakoto taualleka, kito aia ki haere atu iaa Jisas ma te vahiri nei: “He tuua peehee e hakanaaniu i na tuua raa hakaatoa?”

²⁹ Tena kito Jisas ki meake, “Te tuua e hakanaaniu raa e mee peenei: ‘Hakallono mai Israel hakaatoa!

TeAriki† TeAtua taatou raa ko TeAtua hokotahi koi.

³⁰ Laoi TeAriki TeAtua kootou raa ma na hatu manava kootou, na anana kootou, na hakataakoto kootou ia ma na mahi kootou.’

³¹ Te tuua hakarua e hakanaaniu raa e mee peenei, ‘Laoi alaa tama pera ma kootou e laoi kootou hokkootou.’

Se hai tuua e hakanaaniu i aruna na tuua e rua nei.”

³² Kito tetama poroporo na tuua raa ki meake Jisas ma, “Rabai, tauareka roo! Akoe e tattara hakamaoni pera ma TeAriki Hokoia ko TeAtua, tena se hai atua peeraa hoki, TeAtua Hokoia koi.

³³ Tena kulaoi TeAtua ma na hatu manava kootou raa, na hakataakoto ia ma na mahi kootou raa, tena kulaoi hoki alaa tama pera ma kootou e laoi kootou hokkootou raa e hakanaaniu roo i aruna ma kootou ki hoki ake na hoki na manu ia ma alaa hoki peeraa hoki i TeAtua.”

³⁴ Jisas erono pera ma na tattara tetama raa e mattonu, tena Aia ki meake tetama raa ma, “Akoe semmao itaha ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.”

Tena i muri te mee nei na tama raa ku mattaku te vahiri ake Jisas alaa vahiri hoki.

Te vahiri i te Mesaia

(Matiu 22.41–46; Luk 20.41–44)

³⁵ Jisas e vahiri ake te vahiri nei te saaita Aia niakoako i roto te Hare Tapu raa ma, “Na tama poroporo na tuua raa e lavaa peehee te tattara ma te Mesaia raa he mokopuna Devit?

³⁶ TeAnana Tapu raa ni tau i roto Devit no tattara ma:

‘TeAtua e meake TeAriki anau raa ma, noho ite vahi laua Anau raa kitaeroo te saaita Anau e tuku na tama e kiri lloto Akoe raa i raro na tapuvae Akoe raa.’

³⁷ Devit hokoia e kanna Tama raa ma ‘TeAriki.’ Tena kaa te Mesaia raa e lavaa peehee te mee pera ma he mokopuna Devit?”

Lollohi hakamattonu i na tama poroporo na tuua

(Matiu 23.1–36; Luk 20.45–47)

He kanohenua erahi ennoho hakaraoi roo no hakalollono Jisas e tattara raa.

³⁸ Jisas e akoako ake na tama raa, tena Aia ki meake ma, “Hakamattonu i na tama poroporo na tuua tera e hihhai ki hahere ma na hekau lolloa raa, tena e hihhai hoki ki hakammaha ria i na kina na maket raa.

³⁹ Ia na tama raa e hihhai hoki ki nnoho ma na tama hakamattua i roto na hare lotu ia ma na kina taualleka i na kina na kai e llahi raa.

⁴⁰ Na tama raa e hai lavvaka no kailallao na hare na tautukaha hhine raa, tena ki hakatannata hoki ma laatou e too na lotu lolloa. Na hakalono lihu na tama naa e me ki haeo roo!”

Te hoki te tautukaha hine e hakaaroha

(Luk 21.1–4)

⁴¹ Jisas ennoho taapiri te kina te papa eponopono na sileni te Hare Tapu raa, tena Aia ki matamata ake te kanohenua raa e oo ake

† 12:29 12.29 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Deut 6.4–5. I roto i te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi Jihova

no ponopono na sileni laatou raa i roto te papa raa. Tammaki na tama hai sileni e ppono tammaki na sileni.

⁴² Tena he tautukaha hine e hakaaroha e haere ake no ppono e rua na sileni.

⁴³ Tena Jisas ki kanna ake na disaipol Aia raa no meake ma, "Anau e meatu te hakamaoni pera ma te hoki te tautukaha hine e hakaaroha nei raa e raka roo ma na hoki na tama hakaatoa.

⁴⁴ Maitaname na tama raa ekouake na sileni, tena e isi koi na sileni e mmoe. Ia te hine nei niaina roo ma aia e hakaaroha, e meia aia e ppono na sileni hakaatoa aia e isi raa. Te hine raa e hoki ake na sileni hakaatoa aia e isi ki tokonaki aia raa."

13

Jisas ku tattara i te maseu te Hare Tapu

(Matiu 24.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Jisas ku tiaki te Hare Tapu raa no haere, tena he disaipol na disaipol Aia raa ku meake ma, "Rabai, kira ake! Te hare raa ma na hatu raa e tiputipu taualleka roo!"

² Tena Jisas ki meake te disaipol raa, "Ako e kite te hare e rahi nei? Se hai hatu e me ki mmau i te kina aia e mmau raa; na hatu hakaatoa e me ki hhopo no maoha i raro."

Na hakalono lihu e me ki ttae mai

(Matiu 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Jisas enoho iaruna te Mouna e hhomo na Olivraa, tena ki ana atu peeraa i te Hare Tapu raa. Kito Pita, Jems, Jon, tena Andru ki oo ake hokolaatou no nnoho ma Jisas.

⁴ Tena na tama raa ki meake, "Tattara mai maatou ma na mee nei e me ki kapihi mai vahao hee, tena ku tattara mai hoki ma ni hakkatu peehee maatou e me ki kite ki huri mai pera ma na mee nei ku mee ki kapihi mai."

⁵ Kito Jisas ki meake, "Lollohi hakamattonu ki se lavaa ni tama e oo atu no malliu atu kootou.

⁶ Tammaki na tama e me ki oo atu ma laatou e tattara i te vahi Anau, tena ku tattara ma, 'Anau ko te Mesaia!' ia na tama naa e me ki malliu ake hoki tammaki na tama.

⁷ Tena auu se mamannatu tammaki tesaaita kootou ellono tettani na kapihi tappiri atu ia ma na rono na taua e mmao raa. Na mee e me ki kapihi atu, e meia na mee nei se huri atu pera ma te maarama nei ku hamai te hakaoti.

⁸ Na henua e me kippuhu hokolaatou, tena na tukuraa hoki e me kippuhu hokolaatou. Na henua hakaatoa e me kittiri na ruru henua, ia e me kittiri hoki te hikkai. Tena na mee nei hakaatoa e ssau koi pera ma na hakalono lihu kaamata roo te hine ku mee ki mamaoha raa.

⁹ "Kootou hokkootou kilollohi. Kootou e me ki hakapikiri no kkave i na hare kot. Kootou e me kirikiri i roto na hare lotu na Jiu, tena kootou e me kituu i mua na tama hakamattua ia ma na tukuraa no tattara ake te Rono Tauareka raa i na tama raa.

¹⁰ Emeia kootou kitakutaku ake te Rono Tauareka raa i na tama roo hakaatoa i mua te aho hakaoti raa e tae atu.

¹¹ Kame kootou e hakapikiri no kkave i na hare kot, tena kootou ki se mamannatu tammaki i mua te kot raa ma nitattara peehee kootou e me kitattara; ia tesaaita kikotraa ettae, tena kootou ku tattara ake nitattara peehee euru atu i roto na mannatu kootou raa e mee Te Anana Tapu raa e me ki kou atu na tattara kootou e me ki tattara raa.

¹² “Na tama e me ki kou ake na taina laatou raa ki taaia ki mmate, tena na tamana na tamallikira e me ki ppena peera hoki i na tamalliki laatou raa. Na tamallikira e me ki hurisara no taa na maatua laatou raa ki mmate.

¹³ Na tama hakaatoa e me ki se hihhai kootou e mee kootou e tauttari Anau. Emeia te tama e tuu mmou i te hakatina aia no tae te hakaoti raa e me ki ora.

Te saaita na hakalono lihu
(Matiu 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴ “Kootou e me ki kikkite te haeo raa e hamai no tuu i te kina aia se tau te tuu raa.” (Akoe te tama e ppau raa: ki iroa te hakataakoto te tattara nei!) “Tena na tama i Judia raa e me ki huro i na kina na mouna raa no mmuni.

¹⁵ Tetama e noho i aruna te tauhuhu te hare aia raa se lavaa te tiho no haere i hare ma ki too niaa aia e hihai ki too raa.

¹⁶ Tetama i roto te paupakura se lavaa te vaakai i hare ma ki too te kaukahu aia raa.

¹⁷ Na aho naa e me ki haeo roo ma na hhine e hai ttama raa ia ma na hhine e isi na tamalliki pamme raa!

¹⁸ Lotu no kainno ake Te Atua ki se lavaa na mee nei e kapihi atu i te saaita te matani te laki raa e maairi raa.

¹⁹ Maitaname na hakalono lihu na aho naa e me ki haeo roo i aruna ma na hakalono lihu te maarama nei ni isi i mua raa, kaamata te saaita Te Atua ni pena iho te maarama nei raa haere no tae mai te aho nei. Ia e me ki se lavaa hoki ni hakalono lihu peenei e hhura mai i muri.

²⁰ Emeia Te Atua ku oti te ttuu na aho raa no moisi, ia peera Te Atua ki se ttuu na aho raa no moisi, se hai tama taatou e lavaa te ora. Te Atua e ttuu na aho raa no moisi e mee Aia e maanatu na tama Aia ni hirihiri raa.

²¹ “Tena kame he tama e meatu ma, ‘Kira mai, te nei te Mesaia nei!’ ia se aia aia ku meatu ma, ‘Kira ake, teera te Tama raa!’ tena auu se hakattina te tama naa.

²² Maitaname na mesaia ia ma na profet malliu raa e me kittae atu. Na tama raa e me ki ppena na mirakol ia ma na mee taualleka ma ki malliu ake na tama Te Atua ni hirihiri raa, kame laatou e lavaa.

²³ Kootou ki ttuu mmou! Anau ku oti te tattara atu na mee roo hakaatoa i mua na mee naa e kapihi atu.

Te Tamariki te Tama nei e me ki hamai
(Matiu 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ “I muri na aho na hakalono lihu raa, te laa raa e me ki haere no pouri, tena te maremo raa e me ki se lavaa te tii,

²⁵ tena na hetuu i te vaelani raa e me ki maoha i raro, tena na mahi na mee i te lani raa e me ki oo sara ma na ara laatou e haere raa.

²⁶ Tena te Tamariki te Tama nei e me ki hamai i aruna na pukureurehu ma na mahi hai mmahi.

²⁷ Te Tama raa e me ki kauna na ensel raa ki oo i na kina hakaatoa i roto te maarama nei raa no hakkutu hakaatoa na tama Te Atua ni hirihiri raa.

Te tattara hurihuri te laakau fik
(Matiu 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸ “Te fik raa e me ki akoako atu he hakataakoto. Te saaita na laumea na raraa te laakau raa ku tilottilo roo, kootou e me ki illoa pera ma te saaita na laakau e me ki hhomo taualleka raa ku mee ki tae mai.

²⁹ Ia essau hoki, te saaita kootou ekkite na mee nei hakaatoa e kapihi atu raa, kootou e me ki illoa pera ma te saaita raa ku taapiri mai, ia ku tanattana koi ki hamai.

³⁰ Mannatu pera ma na mee nei hakaatoa e me ki kapihi mai i mua na tama hakaatoa e noho te saaita nei raa e mmate.

31 Te vaelani ma te maarama nei e me ki oti, e meia na tattara Anau raa se lavaa te oti.

Se hai tama e iroa te aho ia ma te saaita
(*Matiu 24.36-44*)

32 “Tena se hai tama e iroa te aho ia ma te saaita hee roo na mee nei e me ki kapihi mai, niaina na ensel i te vaelani, ia te Tamariki hoki TeAtua raa se iroa; te Tamana Hokoia koi e iroa.

33 Lollohi hakamattonu, tena kutanattana, e mee kootou se illoa ma te saaita hakamaoni raa e me ki tae atu vahao hee.

34 Te aho naa e me kissau pera ma te tama ku mee ki horau i te henua e mmao, tena ki tattara hakaraoi ake roo na tama hehekau raa niaa na tama raa e me kippena raa, tena ki tiaki ake na tama hehekau aia raa ki lollohi. Aia e meake hoki te tama etuu tetotoka raa ki rorohi hakappuru roo.

35 Ia tena lollohi hakamattonu, maitaname kootou se illoa te saaita te tama hakamaatua raa e me ki hamai i hare. Ka oti te tama raa ku hamai te hiahi, seainaa te tuapoo, seainaa te uruteata, ia seainaa te saaita te laa raa ku hopo ake.

36 Ka oti aia ku hakateki no hamai no kite kootou e mmoe heilloa.

37 Ia hea Anau e tattara atu kootou nei, Anau e tattara ake hoki na tama hakaatoa ki lollohi hakamattonu!”

14

Te hakataakoto ma ki taa Jisas ki mate
(*Matiu 26.1-5; Luk 22.1-2; Jon 11.45-53*)

1 E rua na aho i mua te Kai te Pasova ia ma te Kai te Haraoa Mannihi raa, na maatua hakananniu ia ma na tama poroporo na tuua raa ku sесеe he ara ma ki hakapiki hemuu Jisas, tena ku taa Tama raa ki mate.

2 Na tama raa e tattara ma, “Taatou se lavaa te ppena te hakataakoto nei te saaita te kai raa, maitaname te kanohenua raa e me ki lloto.”

Te hine e amuhi Jisas i Betani
(*Matiu 26.6-13; Jon 12.1-8*)

3 Jisas e noho i Betani i te hare Saimon te tama ni kaina te manumanu haeo i mua raa. Jisas e noho no kai, tena he hine ki haere ake i hare ma te lloo manoni e pena koi na nad tera e sui mmaha roo. Te hine raa e taaraki te lloo manoni raa no nnini i aruna te pohouru Jisas raa.

4 Tena e isi na tama e nnoho i te kina raa ku lloto roo, tena ki tattara hoko-laatou ma, “E isi te tauareka te hine raa e ninnini puamu te lloo manoni raa?”

5 Te lloo manoni raa e tau roo te kou ake nitama ki sui toru huitarau na sileni, tena ku too na sileni raa no kou ake na tama hakaalloha raa!” Kito na tama raa ki tattara lloto ake roo te hine raa.

6 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Tiaki te hine naa! Aiea kootou e tattara lloto ake te hine naa naea? Te hine nei e pena te mee e tauareka roo i Anau.

7 Na tama hakaalloha raa e me ki nnoho tahi roo ma kootou, tena he saaita peehee kootou e hihhai ki tokonaki na tama naa, kootou e lavaa te tokonaki koi. Emeia Anau se lavaa te noho tahi roo ma kootou.

8 Te hine nei e pena hea aia e lavaa te ppena; Aia e nnini te lloo manoni raa i aruna te tinotama Anau ma ki tanattana te tinotama Anau raa i mua Anau e tanu ria.

9 Anau e meatu te hakamaoni pera ma hea te hine nei e ppena raa e me ki mee pera ma he hakamaarona aia te saaita na tama e takutaku te Rono Tauareka nei i na kina hakaatoa i roto te maarama nei.”

Judas e hakari ake Jisas i na maatua hakananniu
(*Matiu 26.14-16; Luk 22.3-6*)

¹⁰ Tena Judas Iskariot, he tama i roto te sanahuru ma rua na disaipol raa ku haere no meake na maatua hakananniu raa ma Aia e me ki hakari ake Jisas i na tama raa.

¹¹ Na tama raa ku hihhia roo te saaita laatou ni llono na tattara Judas raa, tena laatou ki meake ma laatou e me ki kou ake ni sileni. Tena Judas ku kirakira he saaita e tauareka ma ki hakari ake Jisas i na tama raa.

Te Kai te Pasova
(*Matiu 26.17-25; Luk 22.7-14; 22.21-23; Jon 13.21-30*)

¹² Te aho kaamata roo te Kai te Haraoa Mannihiraa; teena ko te aho na tama e me ki taa na sipsip kikkai te Kai te Pasova raa, tena na disaipol Jisas raa ku vahiri ake Jisas ma, "Te kina hee Akoe e hihai ma maatou ki oo no tanattana te Kai te Pasova raa ma Akoe?"

¹³ Tena Jisas ki kauna tokorua na disaipol ma na tattara nei: "Oo i roto te matakaina e rahi raa, tena he tanata e amo te lloo vai e me ki ttiri koorua. Tauttari te tama naa

¹⁴ ki tae te hare aia e uru raa, tena koorua ku meake te tama haka-maatua te hare naa ma, "Te Rabai raa e mee ma, "Teehee te rum Anau ma na disaipol Anau raa e me ki kkkai te Kai te Pasova naa?" "

¹⁵ Tena te tama naa e me kihuriatu te rum e rahi i aruna, ku oti te tukutuku hakaraoi. Tena koorua ku tanattana mai na mee hakaatoa ki oo atu maatou."

¹⁶ Tokorua raa e oo i roto te matakaina raa no kkite na mee raa e ssau roo pera ma hea Jisas ni tattara ake laaua raa. Kito tokorua raa ki tanattana na kai e me ki kkkai te kai te Pasova raa.

¹⁷ Te mee raa ku hiahi, tena Jisas ku haere ake ma te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa.

¹⁸ Na tama raa ku nnoho ma kikkai, tena Jisas ki meake, "Anau e meatu kootou; he tama kootou e me ki hakari ake Anau i na tama e kiri lloto Anau raa, e me ia te tama naa e noho no kai ma Anau i te kina nei."

¹⁹ Na hakataakoto na disaipol raa ku haeo roo, tena laatou ki vahihhiri ake Jisas tama taki ttahi ma, "Akoe ma e tattara koi anau?"

²⁰ Kito Jisas ki meake, "He tama i roto kootou te sanahuru ma rua na disaipol naa, teena ko te tama e me ki ttoki te haraoa aia raa i roto te parete Anau e ttoki te haraoa Anau raa.

²¹ Te Tamariki te Tama nei e me ki mate pera ma te Launiu Tapu raa e tattara; e me ia te tama e me ki hakari ake te Tamariki te Tama nei e me ki haeo roo! E me ki tauareka roo ma te tama naa peeraa aia ki se haanau iho i te maarama nei."

Te Kai Hakaoti Te Ariki
(*Matiu 26.26-30; Luk 22.14-20; 1 Korin 11.23-25*)

²² Laatou koi kkkai koi, tena Jisas ki too te haraoa raa no lotu ake Te Atua, tena ki ttahi te haraoa raa no kou ake na disaipol raa, tena Aia ki meake, "Too te haraoa nei, teenei ko te tinotama Anau."

²³ Tena Jisas ki too te kapu raa no hakammaha ake Te Atua, tena ki kou ake te kapu raa i na disaipol raa, tena na tama raa hakaatoa ki unu te kapu raa.

²⁴ Kito Jisas ki meake ma, "Teenei ko te toto Anau tera e nniniatu ki tokonaki tammaki na tama, te toto Anau nei e huriatu te hakamaoni te tattara e ivi Te Atua raa.

²⁵ Anau e meatu kootou pera ma Anau se lavaa hoki te unu te wain nei ki taeroo te aho Anau e me ki unu te wain hoou i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa."

²⁶ Tena natamaraa kihuhua terue teloturaa, tena kioo peeraa i te Mouna e hhomona Olivaraa.

*Jisas e meake ma Pita e me kikore e toru na vahao
(Matiu 26.31–35; Luk 22.31–34; Jon 13.36–38)*

²⁷ Tena Jisas ki meake natamaraa, “Kootou hakaatoa e me ki huro i taha, tena ku tiaki Anau, e mee te Launiu Tapu e tattara ma, “TeAtua e me ki taa te tama rorohi na manuraa, tena na sipsiparaa e me ki maaseu huri.”

²⁸ Emeia te saaita Anau e me ki mahike muri i taha ma te matearaa, Anau e me ki haere i mua kootou no haere i Galili.”

²⁹ Kito Pita ki meake, “Niaina ma natamane hakaatoa e huro i taha ma Akoe, e meia anau selavaa roo te tiaki Akoe!”

³⁰ Tena Jisas ki meake Pita, “Anau e meatu te hakamaoni pera ma i mua te manutane raa e tani e rua na vahao tepoo nei, akoe e me kikore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau.”

³¹ Kito Pita ki tattara hakappuraake ma, “Anau selavaa roo te kore, niaina anau e mate ma Akoe!”

Tena na disaipolaraa hakaatoa ku tattaraake pera ma Pita raa hoki.

*Jisas e lotu i roto Getsemani
(Matiu 26.36–46; Luk 22.39–46)*

³² Natamaraa e oo no ttae i te kina e hui ma ko Getsemaniraa, tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, “Nnoho i te kina nei, Anau e me ki haere no lotu.”

³³ Tena Aia kitoo Pita, Jems ia ma Jon no haere ma Aia. Jisas ku se hihai roo ki hakarono i roto te tinotama Aia raa, ia te hakataakoto hoki Aia raa ku haeroo,

³⁴ tena Aia ki meake natamaraa, “Te aroha i roto te hatumanava Anau nei e rahiroo, tena Anau kutaapiri koi ki mate te aroha. Nnoho i te kina nei no lollohi.”

³⁵ Jisas e haere hakamarie koi, tena kitteiho no tuturi i raro no lotuake TeAtua ma kame e hainauhie Aia ki selavaa te too na hakalonollihu Aia e me ki too raa.

³⁶ Tena Aia kilotu ma, “Aba! Taku Tamana! Namee hakaatoa e hainauhie ma Akoe. Too te kapu te hakalonollihu nei i taha ma Anau. Emeia te nei sei ma he hihai Anau, tena ppena te hihai Akoe naa.”

³⁷ Tena Aia ki vaakai no kite te tokotoru na disaipolaraa ku mmoe. Tena aia ki meake Pita, “Saimon, akoe e moe? Akoe selavaa roo te araake he paa saaita?”

³⁸ Tena Aia ki meake natamaraa, “Ara tahi, tena kulotuake ki selavaa kootou te tteiho ina hahaaite. Te ananaraa e mataora, e meia te tinotamaraa e matanaena.”

³⁹ Kito Aia ki haere hakaraoi no lotuake TeAtua pera ma Aia nilotuake i mua raa koi.

⁴⁰ Tena ki oti Aia ki vaakaiake hakaraoi no kite na disaipolaraa ku mmoe heilloa roo; natamaraa ku selavaa roo te kkira na karemata laatou. Tena laatou ku se illoa ma laatou ki meake peehee ia Jisas.

⁴¹ Jisas e haere no lotu te hakatoru na vahao, tena ki vaakaiake no kite na disaipolaraa e mmoe koi, tena Aia ki meake, “Kootou koi mmoe koi no hamalollo? Kutau peenaa! Te saaita hakamaoniraa ku tae mai! Kiraake, te Tamariki te Tamane ki mee kinoho i raro namahi natama haissara raa.

⁴² Mahhike iaruna kioo taatou. Kiraake, te nei te tama e me ki hakariake Anau i natama haissara raa!”

*Jisas ku haka-piki-ria**(Matiu 26.47-56; Luk 22.47-53; Jon 18.3-12)*

⁴³ Jisas koi tattara koi tesaaita Judas hetama iroto tesanahuru ma rua na disaipol raa ku tae ake. Judas e haere ake ma te kanohenua na maatua hakananniu, na tama poroporo na tuaa ia ma na tama hakamatua na Jiu raa ni kauna ria ki oo ake ma na paraamo a ia ma na laakau raa.

⁴⁴ Judas e meake te kanohenua raa te haku ma, "Te tama anau e mohoni raa ko te tama kootou e hihhai. Haka-piki te Tama naa, tena ku too no oo ma kootou."

⁴⁵ Judas e tae ake koi, tena aia ki haere tahi atu roo iaa Jisas raa no meake ma, "Rabai!", tena aia ki mohoni Tama raa.

⁴⁶ Kito na tama raa ki haka-piki Jisas, tena ki taohi mmau roo Tama raa.

⁴⁷ Tena he tama e tuu i te kina raa ku uhu te paraamo a ia raa no ttuu te katarina te tama hehekau te pohouru hakanaaniu na maatua raa no hopo.

⁴⁸ Kito Jisas ki meake te kanohenua raa, "Kootou e oo mai ma na paraamo a ia ma na laakau kittaohi Anau pera ma Anau he tama se hailou?"

⁴⁹ Te aho ma te aho Anau e noho ma kootou iroto te Hare Tapu raa no akoako, tena kootou se haka-piki Anau. Emeia na tattara te Launiu Tapu raa e me ki oo mai no hakamaoni."

⁵⁰ Tena na disaipol Jisas raa hakaatoa ku tiaki Tama raa no huro i taha.

⁵¹ He taupeara hokotahi e kka-hu koi te paamaro makkini, e tautari atu vaa muri Jisas. Na tama raa e mee ma ki haka-piki te tama raa,

⁵² tena te tama raa ki peesia te paamaro aia nikkahurua no tere se hai mee e kka-hu.

*Jisas ku tuu i mua na tama hakananniu**(Matiu 26.57-68; Luk 22.54-55; 22.63-71; Jon 18.13-14; 18.19-24)*

⁵³ Na tama raa etoo Jisas nokkave i te hare te pohouru hakanaaniu na maatua raa, tena na maatua hakananniu raa, na tama hakamattua na Jiu raa ia ma na tama poroporo na tuaa raa ku haku te hakaatoa i te kina raa.

⁵⁴ Pita e haere tautari atu vaa muri no uru i te kina te hare te pohouru hakanaaniu na maatua raa. Tena aia ki noho i te kina raa ma na soldia raa no hakamamahana te ahi raa.

⁵⁵ Na maatua hakananniu raa ma na tama hakamattua na Jiu raa hakaatoa ku sесеe ni ara ma kilavaa laatou te taa Jisas ki mate, e meia laatou se hai ara roo e lave.

⁵⁶ Tammaki na tama e oo ake no hatu na malliu laatou iaa Jisas, e meia na tattara na tama raa se hakanatahi hoki.

⁵⁷ Tena e isi na tama ku ttuu i aruna no haatu na malliu laatou raa iaa Jisas ma,

⁵⁸ "Maatou ellono te Tama nei etattara ma, 'Anau e me ki seu te Hare Tapu na tama e pena nei, tena iroto etoru na aho, anau e me ki haku tuu muri te hare tera se hai tama te maarama nei e me ki pena raa.' "

⁵⁹ Emeia na tattara na tama raa hoki se hakanatahi.

⁶⁰ Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku mahhike no tuu i mua na tama raa hakaatoa no vahiri ake Jisas ma, "Ako e isi na tattara e me ki tattara i te vahi na tattara na tama nei e hai atu Ako e raa?"

⁶¹ Emeia Jisas e tuu hemuu koi se hai tattara roo e meake. Tena te pohouru hakanaaniu na maatua raa ki vahiri ake hakaraoi hoki ma, "Ako e ko te Mesaia, te Tamariki Te Atua e Tapu?"

⁶² Kito Jisas ki meake, “Teenei Anau, tena kootou hakaatoa e me ki kkite te Tamariki te Tama nei e noho i te vahi laua TeAtua Hakanaaniu, tena Aia e me ki hamai i aruna na pukureurehu i te vaelani raa!”

⁶³ Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku ssae na hekau aia raa, tena ki meake, “Maatou se hihhai ki too hoki ni tattara alaa tama.

⁶⁴ Kootou ku llono koi na tattara haeo Tama nei e tattara i TeAtua raa. Kaa kootou e mannatu maea?”

Te kanohenua raa hakaatoa ku hakaioo ake ma Tama raa ku sara, e tau te taia ria ki mate.

⁶⁵ Tena alaa tama na tama raa ku kaamata no sasavare Jisas, tena ki nnoa te paamaro raa na karemata Jisas, tena ki ttuki Tama raa. Kito na tama raa ki meake ma, “Tini ma koai te tama ni ttuki Akoe raa!” Kito na soldia raa ki oo atu no riki Tama raa.

Pita e kore ma aia se iroa Jisas

(Matiu 26.69-75; Luk 22.56-62; Jon 18.15-18; 18.25-27)

⁶⁶ Pita koi noho koi i aho te hare te pohouru hakanaaniu na maatua raa te saaita te taukupu hehekau te pohouru hakanaaniu na maatua raa ni haere ake.

⁶⁷ Te taukupu raa e kite Pita e hakamamahana i te vahi te ahi raa, tena aia ki kkira hakamattonu ake roo iaa Pita, tena ki meake, “Akoe hoki e hahaere ma Jisas te tama i Nasaret raa.”

⁶⁸ Emeia Pita e kore, tena ki meake, “Anau se iroa hea akoe e tattara naa.” Tena Pita ki haere itaha ma te kina raa no ssae i aho. [Te saaita naa koi te manu tane raa ku tani.]

⁶⁹ Te taukupu raa e kite Pita i te kina raa, tena aia ki tattara ake na tama e ttuu vaa raa ma, “Teenei he tama na tama raa hoki!”

⁷⁰ Tena Pita ki kore hakaraoi hoki.

Se roroa hoki, na tama e tuu vaa raa ku hai ake hoki Pita ma, “Akoe se lavaa hoki te kore pera ma akoe se hai i roto na tama raa maitaname akoe he tama i Galili.”

⁷¹ Tena Pita ki meake, “Anau emeatu pera ma anau e tattara te hakamaoni! TeAtua ki mee ki hakalonollihu kame anau se tattara te hakamaoni! Anau se iroa te Tama kootou e tattara naa!”

⁷² Te saaita naa koi te manu tane raa ku tani tana hakarua, tena Pita ku maanatu na tattara Jisas ni meake aia ma, “I mua te manu tane raa e tani e rua na vahao, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau.” Tena Pita ku aroha roo no tanitani.

15

Jisas i mua Pailat

(Matiu 27.1-2; 27.11-14; Luk 23.1-5; Jon 18.28-38)

¹ Tahata poo na maatua hakananniu raa ku hakkutu hakavave ma na tama hakamattua na Jiu raa, na tama poroporo na tuaa raa ia ma na tama hakananniu roo hakaatoa no hakatonutonu na tattara laatou. Kito na tama raa ki haihai na rima Jisas raa, tena ki hakattaki Tama raa no kou ake iaa Pailat raa.

² Kito Pailat ki vahiri ake Jisas ma, “Akoe ko te Tuku na Jiu?”

Tena Jisas ki meake “Teena koi akoe ku mee mai naa.”

³ Na maatua hakananniu raa ku hai ake tammaki roo na tattara iaa Jisas,

⁴ kito Pailat ki vahiri ake hoki ma, “Akoe e me ki tuu hemuu koi peenaa? Hakarono na tattara na tama nei e hai atu Akoe raa!”

⁵ Jisas e tuu hemuu koi se hai tattara roo e meake, tena Pailat ku mahharo roo.

Jisas kumee ki ttii ria i aruna te kros
(*Matiu 27.15–16; Luk 23.13–25; Jon 18.39–19.16*)

⁶ Na hetau hakaatoa te saaita te Kai te Pasova eaa, Pailat e me ki hakattana he tama karapusi te kanohenua raa e kainno ake aia ki hakattana ma laa-tou raa.

⁷ Tena he tama te inoa aia raa ko Barabas enoho i te hare karapusi te saaita naa, e mee aia ni taa te tama no mate te saaita laatou ni ppuhu raa.

⁸ Te kanohenua raa ku hakkutu ma kikainno ake Pailat kippena hea laatou e hihhai pera ma na saaita i mua raa,

⁹ kito Pailat ki vahiri ake na tama raa ma, “Kootou e hihhai ma anau ki hakattana te Tuku na Jiu raa ma kootou?”

¹⁰ Emeia Pailat eiroa ma na maatua hakananniu raa e kou ake Jisas i aia raa e mee laatou e manava kkere Tama raa.

¹¹ Tena na maatua hakananniu raa ku tatakore ake te kanohenua raa ki meake Pailat ma ki hakattana Barabas ma laatou.

¹² Kito Pailat ki vahiri ake te kanohenua raa ma, “Kaa hea kootou e hihhai ma anau ki ppena i te Tama kootou e kanna ma he Tuku na Jiu raa?”

¹³ Kito te kanohenua raa ki vaa ake ma, “Ttii Tama naa i aruna te kros!”

¹⁴ Tena Pailat ki vaakai ake ma, “Kaa he sara peehee te Tama nei ni ppena?”

Na tama raa ku vaa ake hakamaroaro ma, “Ttii Tama naa i aruna te kros!”

¹⁵ Pailat e hihai ma ki mee te kanohenua raa ki hihhia, tena aia ki hakattana ake Barabas i na tama raa. Kito aia ki meake na tama raa ki riki Jisas, tena ku too Tama raa no kkave no ttii i aruna te kros.

Na soldia raa ku tataussua Jisas
(*Matiu 27.27–31; Jon 19.2–3*)

¹⁶ Na soldia raa ku too Jisas no hakattaki i roto te hare Pailat raa (i te kina e hui ma te Pretorium raa), tena na tama raa ki kanna ake na soldia raa hakaatoa ki hakkutu ake.

¹⁷ Kito na soldia raa ki hakauru ake Jisas te kaukahu e ttea pouri raa, tena kipena te hau i na laakau etutui raa no hakapiri ake i te pohouru Tama raa.

¹⁸ Tena na soldia raa ku tataussua ma laatou e hakammaha ake Tama raa ma, “Hakammaha te Tuku na Jiu!”

¹⁹ Na soldia raa e riki te pohouru Jisas raa ma te laakau, tena ki sasavare Tama raa, tena ki tataussua ma laatou e hakamaru ake Tama raa.

²⁰ Na soldia raa ku otiroo te tataussua Jisas, kito na tama raa ki ui te kaukahu e ttea pouri raa i taha, tena ki hakauru ake hakaraoi na kaukahu Tama raa. Kito na tama raa ki hakattaki Tama raa ma ki ttii i aruna te kros.

Jisas ku ttii ria i aruna te kros
(*Matiu 27.32–44; Luk 23.26–43; Jon 19.17–27*)

²¹ Na tama raa e oo no ttiri Saimon, he tama e hamai peeraa i na matakaina na vahira ma ki haere i roto te matakaina e rahira, tena na soldia raa ki meake te tama raa ki amo te kros Jisas raa. (Saimon he tama i Sairini, tena aia ko te tamana Aleksanda laaua ma Rufus.)

²² Na tama raa e hakattaki Jisas no tae i te kina e hui ma Golgota raa, e mee ma, “Te Kina te Ivi te Pohouru te tama.”

²³ Na tama raa e kou ake te wain e hilo ma te maraseni e hui ma he mir raa ma ki unu Jisas, e meia Jisas e kkaro te unu.

²⁴ Kito na soldia raa ki ttii Jisas i aruna te kros, tena ki vaevae na hekau Tama raa ma laatou. Na tama raa e ttahao huhuu na hatu ki mmata ma koai te tama e me ki too he mee peehee i na hekau Jisas raa.

²⁵ Te sivo te tahata na soldia raa ku ttii Jisas i aruna te kros.

²⁶ Tena ki tattaa na tattara nei, "Te Tuku na Jiu" ma ki illoa na tama te sara Tama raa.

²⁷ Na soldia raa e ttii hoki tokorua na tama kailallao ma Jisas, te tama i te vahi laaua, tena te tama i te vahi se laaua.

²⁸ [Te mee nei e mee ki hakamaoni te tattara te Launiu Tapu raa ma, "Na tama e me ki tattara ma te Tama raa e hukui ma na tama kailallao."]

²⁹ Na tama e oo hakallaka raa ku lulluu na pohouru laatou, tena ki hai ake Jisas ma, "Akoe he tama! Akoe e mee ma Akoe e me ki seu te Hare Tapu raa, tena ku hakatuu hakaraoi te hare raa i roto e toru na aho!

³⁰ Tena tiho mai vahao nei i raro ma te kros naa, tena ku tokonaki Akoe Hokoe!"

³¹ Na maatua hakananniu raa laatou ma na tama poroporo na tuua raa ku tataussua ake hoki Jisas. Na tama raa e tattara hokolaatou ma, "Tama raa e tokonaki alaa tama, e meia Aia se lavaa te tokonaki Aia Hokoia!

³² Taatou kimmata ma te Mesaia, te Tuku na tama Israel raa e hamai i raro ma te kros raa vahao nei, tena taatou e me ki hakattina i Aia!"

Tena tokorua na tama kailallao e ttii ria hoki i aruna na kros ma Jisas raa ku hai ake hoki Tama raa.

Jisas kumate

(Matiu 27.45-56; Luk 23.44-49; Jon 19.28-30)

³³ Tena te laa latea te henua raa hakaatoa ku pouri haere no tae roo te toru te hiahi.

³⁴ Tena te toru te hiahi Jisas ku tani ake hakamaroa ma, "Eloi, Eloi, lema sabaktani?" e mee ma, "Taku Atua, Taku Atua, aiea Akoe etiaki Anau naea?"

³⁵ E isi na tama i te kina raa e llono Jisas, tena ki tattara ma, "Hakallono, Tama raa e kakanna ake Elaija!"

³⁶ Tena he tama ki tere ake ma te spans raa no ppono i roto te wain raa, tena kinnoa te mata te laakau raa no ssau no tuku ake te maihu Jisas raa, tena ki meake, "Hakattari! Taatou kimmata ma Elaija e me ki hamai no tuuri mai te Tama nei i raro ma te kros raa!"

³⁷ Jisas e kapihi te varo Aia raa hakamaroa, tena ki mate.

³⁸ Tena te paamaro e tootoo i roto te Hare Tapu raa ku masae ilottonu kaamata i aruna haere no hopo i raro.

³⁹ Te tama hakamaatua na soldia raa e tuu roo i mua te kros raa no kite te mate Jisas raa, tena ki tattara ma, "Hakamaoni Te Tama nei he Tamariki Te Atua!"

⁴⁰ E isi na hhine e ttuu hakammao no matamata, tena i roto na hhine e ttuu i te kina raa ko Meri te tama i Makdala raa, Meri te tinna Jems laaua ma Josep raa, tena Salome.

⁴¹ Na hhine raa ni tauttari mai roo Jisas te saaita Aia ni noho i Galili, tena laatou e tokonaki hoki Tama raa. Tammaki hoki na hhine ni oo mai ma Jisas i Jerusalem raa e ttuu i te kina raa.

Josep e too tinotama Jisas

(Matiu 27.57-61; Luk 23.50-56; Jon 19.38-42)

⁴² ⁴³ Te meeraa ku haere kihiahi, tena Josep te tama i Arimatea raa ku tae ake. Tama raa he tama hakanaaniu hoki, tena aia e noho no hakattari ma ki tae mai te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Teenaa ko te Aho e Tanattana (teenaa ko te aho i mua te Sabat), kito Josep ki haere se mataku atu no tuu i mua Pailat, tena ki meake te tama raa ma aia e me ki too te tinotama Jisas raa.

⁴⁴ Pailat kuohoroo emee aia erono ma Jisas kumate. Tena aia kikannaake tesoldia hakamaaturaa no vahiriake ma Jisas ko naamate roo.

⁴⁵ Pailat kurono natattara tesoldia raa, tena aia kimeake ma Josep elavaa te too te tinotama Jisas raa.

⁴⁶ Josep e sui te paamaro ellaha, tena aia ki turi iho te tinotama Jisas raa iraro nommini tepaamaro raa, tena kippono te tinotama raa iroto tetaruma natama ekeri te kina na hatu ite vahi tetuturaa. Tena aia ki hakatakape ake te hatu e rahi raa no ppui te totoka te taruma raa.

⁴⁷ Meri te tama i Makdala raa laaua ma Meri te tinna Josep raa* e ttuu no matamata no kkite te kina te tama raa e ppono te tinotama Jisas raa.

16

Jisas ku ora muri

(Matiu 28.1-8; Luk 24.1-12; Jon 20.1-10)

¹ Te Sabat raa ku oti, tena Meri te tama i Makdala raa, tena Meri te tinna Jems raa ia ma Salome essui namee mannoni ma kiamuhi te tinotama Jisas.

² Tena na hhine raa ku oo ite kina tetaruma raa tetahata roo te aho te Latapu*.

³ ⁴ Na hhine raa e haere tattara hokolaatou i aruna te mateare ma, "Koai te tama e me ki hakatakape te hatu raa itaha ma te totoka tetaruma raa ma taatou?" (Emee te hatu raa e rahi roo.) Emeia na hhine raa e ttae atu no kkite ma te hatu raa ku oti te hakatakape ria itaha.

⁵ Kito na hhine raa ki uru atu i roto tetaruma raa no kkite te tama e uru na hekau makkini roo e noho te vahi laaua, tena na hhine raa ku oho roo.

⁶ Kito te tama raa ki meake, "Auu se oho, anau e iroa kootou e sесеe Jisas te Tama i Nasaret tera nittii ria i aruna tekros raa. Te Tama raa ku sei ite kina nei, Aia ku oti te ora muri! Kira ake, te nei te kina na tama raa ni hakamoe te tinotama Aia.

⁷ Tena oo vahao nei no meake na disaipol Aia raa, hakapaa hoki ma Pita pera ma, 'Tama raa ku haere i mua kootou i Galili; kootou e me kikkite Tama raa ite kina raa pera ma Aia ni tattara atu kootou raa.' "

⁸ Kito na hhine raa ki huro itaha ma tetaruma raa, ia eporeppore roo te mattaku. Na hhine raa seisi te tama nitattara ake, emee laatou e mattaku.

Jisas e tuu ake Meri te tama i Makdala

(Matiu 28.9-10; Jon 20.11-18)

[
⁹ Jisas etuuake iaa Meri te hine i Makdala Aia ni hakaise ehitu natipua itaha raa, teena ko tetahata roo te aho te Latapu tesaita Aia ni mahike muri no ora.

¹⁰ Tena Meri ki haere no tattara ake na tama ni haere ma Jisas raa. Na tama raa e ppari no tanittani,

¹¹ emeia tesaita na tama raa nillono Meri te hine i Makdala raa e tattara ma Jisas ku ora ia ma aia e kite hoki Tama raa, tena na tama raa ku se hakattina na tattara te hine raa.

Jisas e tuu ake tokorua na disaipol

(Luk 24.13-35)

* **15:47** **15.47** mannatu, te nei sei ko te Josep te tama ni too te tinotama Jisas raa no tanu * **16:2** **16.2** te kava Jisas e tanu raa e kee ma na kava na henua taatou nei

¹² Tena ki oti Jisas kutuu ake hoki i te tokorua na disaipol te saaita tokorua raa ni tiaki te matakaina raa no oo.

¹³ Tena tokorua raa ku vakkai no tattara ake alaa disaipol pera ma laaua e kkite Jisas, e meia na tama raa se hakattina hoki na tattara tokorua raa.

Jisas kutuu ake i te sanahuru ma tahi na disaipol

(Matiu 28.16-20; Luk 24.36-49; Jon 20.19-23; Na hehekau 1.6-8)

¹⁴ Tena ki oti roo Jisas kutuu ake i te sanahuru ma tahi na disaipol raa te saaita na tama raa ni kkai. Aia e hai ake na disaipol raa, e mee na tama raa se isi na hakattina, ia e mee hoki na tama raa e hainattaa roo te hakattina na tattara na tama ni kkite ma Aia ku ora muri raa.

¹⁵ Tena Jisas ki meake na disaipol raa ma, "Oo i na kina hakaatoa i roto te maarama nei raa no takutaku ake te Rono Tauareka raa i na tama roo hakaatoa.

¹⁶ Koai te tama e hakatina no too te hakoukou tapu raa e me ki ora, tena te tama se hakatina raa e me ki hakatonutonu ria.

¹⁷ Na tama e hakattina raa e me ki too na mahi kippena na mirakol: na tama naa e me ki hakaise na tipua i taha i te inoa Anau; na tama naa e me ki tattara ake na tattara vahao nei raa i na tama se illoa raa;

¹⁸ kame na tama naa ettaohi na laponu, ia e unu na vai maraseni e lavaa tetaa te tama ki mate raa; na tama naa se lavaa te mmate, tena na tama naa e me ki hakappiri na rima laatouraa iaruna na tama lavvea raa no taualleka."

Jisas kutooria no kkave i te vaelani

(Luk 24.50-53; Na hehekau 1.9-11)

¹⁹ Te Ariki Jisas e tattara ake na disaipol raa no oti, tena Aia kutooria no kkave i te vaelani no noho i te vahi laaua TeAtua raa.

²⁰ Tena na disaipol raa ku oo no takutaku na kina roo hakaatoa. Te Ariki e hehekau ma na tama raa ki huri ake pera ma na takutaku na disaipol raa e hakamaoni i na mirakol na tama raa e ppena raa.]

Luk Te Rono Tauareka Luk e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.4

Jisas laaua ma Jon ku hannau iho 1.5—2.52

Jon Baptis 3.1—3.20

Jon e hakoukou tapu Jisas, tena Satan ki tatakore Jisas 3.21—4.13

Jisas i roto Galili 4.14—9.50

Jisas i roto Galili, ia ku taapiri i Jerusalem 9.51—19.27

Jisas ku taapiri i Jerusalem 19.28—23.56

Jisas ku ora muri 24.1—24.53

Luk e taataa i te ora Jisas

¹ Tiofilus, te hakamaatua:

Tammaki na tama e hai na mahi laatou ma ki tattaa ni launiu ki hakari atu na mee Jisas ni huri mai taatou raa.

² Na tama raa e tattaa na mee taatou ni llono na tama ni kkite na mee raa i te kaamata raa roo, tena ki haere tattara na tattara raa.

³ Maitaname anau ni too hakaraoi roo na tiputipu nei hakaatoa i te kaamata roo, tena anau emaanatu ma kame etauareka anau te taataa atu te launiu nei i akoe,

⁴ ki iroa akoe pera ma te akoako akoe ni rono raa e hakamaoni.

Te ensel e tattara ake Sekaraia i te haanau iho Jon

⁵ He maatua i roto te hareakina Abiya raa e noho te saaita Herot ni tuku i roto Judia raa, te inoa aia raa ko Sekaraia. Tena te avana aia raa ko Elisabet, he hine i roto te hareakina Aron raa.

⁶ Sekaraia laaua ma Elisabet etauttari tahi na tuua TeAtua raa, ia tokorua raa hoki e ttonu tahi i mua na karemata TeAtua.

⁷ Tokorua raa ku mattua hakaatoa, e meia laaua se ki hai tamalliki roo e mee Elisabet e poka.

⁸ Teeraa he aho, na maatua raa e hirihiri Sekaraia kitoo te lotu i roto te Hare Tapu te sao aia. Sekaraia e hehekau ma TeAtua pera ma he maatua.

⁹ Teenei he tiputipu na maatua raa, tena na maatua raa e ttahao na hatu no hirihiri Sekaraia ki haere no hakkaa te insens i aruna te olta raa. Kito Sekaraia ki haere i roto te Hare Tapu TeAtua raa,

¹⁰ tena te kanohenua ia hora raa kulotu te saaita Sakaraia ni haere no hakkaa te insens raa.

¹¹ Tena te ensel TeAtua raa ku tuu ake iaa Sekaraia i te vahi laaua te olta i te kina te insens raa e ura raa.

¹² Te saaita Sekaraia ni kite te ensel raa, aia ku oho roo no matak.

¹³ Tena te ensel raa ki meake, "Sekaraia! Auu se matak, TeAtua ku rono te lotu akoe raa, tena Elisabet te avana akoe raa e me ki haanau he tamariki tanata ma akoe, tena akoe ku hui te inoa te tamariki naa Jon.

¹⁴ Te saaita naa, akoe e me ki hihia roo, tena tammaki na tama e me ki hihia hoki te saaita te tamariki naa e haanau iho raa.

¹⁵ Jon e me ki hakanaaniu i mua na karemata TeAtua. Tama naa selavaa te unu na wain ia ma na vaimmara. TeAnana Tapu e me ki noho i roto te tama naa kaamata te saaita aia e me ki haanau iho raa,

¹⁶ tena Jon e me ki hakattaki tammaki na tama Israel ki vakkai muri ake TeAtua, TeAriki laatou raa.

¹⁷ Jon e me ki haere i mua TeAriki ma na mahi hai mmahi pera ma ko profet Elaija. Tama naa e me ki hakapaa hakaraoi na tamana ia ma na tamalliki

laatou raa. Tena Jon e me kiporoporo na tama e hakatapanatta raa ki hakallono na tattara mattonu na tama e ttonu tahi raa. Ia tena aia e me ki poroporo te kanohenua TeAtua raa ki tanattana te hamai TeAriki.”

¹⁸ Tena Sekaraia ki meake te ensel raa, “Anau e me kiroa peehee ma na tattara akoe naa e me ki hakamaoni? E mee anau ku matua, tena te avana anau raa hoki ku matua.”

¹⁹ Kito te ensel raa ki meake, “Anau ko Gabriel, tena anau e tuu i mua TeAtua te Tama e kauna ria iho anau ki tattara atu akoe na tattara taualleka nei.

²⁰ Emeia teenaa akoe se hakatina na tattara teeraa e me ki o mai no hakamaoni he saaita raa, tena akoe e me ki selavaa te tattara; te maihu akoe naa e me ki puni ki tae roo te saaita te tamariki naa e haanau iho raa.”

²¹ Te saaita naa, te kanohenua tera e hakattari Sakaraia ki hamai i mata hare raa ku mamannatu tammaki e mee te tama raa ennahe roo te hakahura mai i aho.

²² Te saaita Sakaraia ni hakahura iho raa, aia ku selavaa te tattara, tena na tama raa ku illoa pera ma te tama raa e isi te kite aia i roto te Hare Tapu. Tena Sekaraia ki auna ake na tama raa, e mee aia ku selavaa te tattara.

²³ Te saaita Sekaraia ni oti na hehekau aia i roto te Hare Tapu raa, tena aia ki vaakai muri i hare.

²⁴ Ki oti roo Elisabet te avana aia raa ku haitama, tena i roto erima na marama, aia ku munimuni koi vaa hare, se hahaere vaa aho.

²⁵ Elisabet ku tattara ma, “Te saaita nei roo TeAtua ku tokonaki anau, tena Aia e tokea te napa anau ni isi i mua te kanohenua raa i taha.”

Ensel Gabriel e tattara ake Meri i te haanau iho Jisas

²⁶ ²⁷ Elisabet kutae te hakaono na marama aia, tena TeAtua ki kauna ria iho ensel Gabriel ki tattara ake Meri, he taukupu e tonu tera e noho i Nasaret, he matakaina i roto Galili. Te taukupu raa e hakamattino ma te taupeara e hui ma ko Josep, he tama i roto te hareakina te tuku Devit raa.

²⁸ Te ensel raa e haere iho no meake Meri ma, “Te noho laoi ki noho ma akoe! TeAriki e hakatapu akoe, tena ki rorohi laoi akoe.”

²⁹ Meri ku tipuaina haeroo i na tattara te ensel raa, tena aia ku maanatu ma te hakataakoto na tattara te ensel raa e mee maea.

³⁰ Tena kito te ensel raa ki meake, “Meri! Akoe se lavaa te mataku, TeAtua e hakatapu akoe.

³¹ Akoe e me ki hai tama no haanau he tamariki tanata, tena akoe ku hui te inoa te tamariki naa Jisas.

³² Tama naa e me ki hakanaaniu, tena Aia e me ki kannaria ma, te Tamariki TeAtua i Aruna. TeAtua e me ki mee te Tama naa ki tuku pera ma Devit te tipuna Aia i mua raa.

³³ Tama naa e me ki hakamaatua i aruna te kaha Jekop raa na vahao hakaatoa, tena te Hakamaatua ana Aia raa se isi te hakaoti.”

³⁴ Tena kito Meri ki meake te ensel raa, “Anau he taukupu e tonu, ia se haitama ni mmoe ma anau, kaa anau e me ki hai tama peehee?”

³⁵ Kito te ensel raa ki meake, “Te Anana Tapu e me ki noho ma akoe, tena na mahi TeAtua raa e me ki takoto i roto akoe. Tena i te hakataakoto nei koi te tamariki e tapu naa e mee ki taapa ma te Tamariki TeAtua.

³⁶ Maanatu te tinna akoe raa, Elisabet. Na tama e tattara ma te tama raa ku selavaa te isi na tamalliki, e meia te saaita nei aia ku hai tama, tena te nei ko te hakaono na marama aia, niaina ma aia ku matua haeroo.

³⁷ Maitaname se isi roo te mee e hainattaa ma TeAtua te ppena.”

³⁸ Kito Meri ki meake, “Anau he taukupu e hehekau ma TeAtua, tena hea akoe ni tattara mai raa, tiaki peenaa ki kapihi mai anau pera ma akoe ni tattara mai raa.” Tena kito te ensel raa ki tiaki te hine raa no haere.

Meri ku haere no mmata Elisabet

³⁹ Seroroa i muri koi te enselraa ni tattara ake ra, tena Meri ku haere i te hare Sekaraia i te matakaina tera e tuu i aruna na mouna i Judia ra.

⁴⁰ Meri kutae atu i te hare ra, tena aia ki kanna ake Elisabet, te avana Sekaraia ra.

⁴¹ Te saaita Elisabet ni rono te nnana Meri ra, te tamariki i roto aia ra ku hihia no tatahuki, tena Te Anana Tapu ra ku tau i roto Elisabet.

⁴² Tena aia ki tattara hakamaroa ake ma, "Ako e hakatapu ria Te Atua, e raka i aruna ma alaa taukupu. Tena Te Atua e me ki hakatapu te tamariki akoe e me ki haanau ra.

⁴³ Akoe ko te tinna taku Ariki, tena anau e maaharo e mee akoe e hamai no mmata anau.

⁴⁴ Te saaita anau ni rono te nnana akoe ra, te tamariki i roto te manava anau nei e hihia roo no tatahuki.

⁴⁵ Akoe e me ki hakatapu ria e mee akoe e hakatina pera ma na tattara Te Atua e tattara atu akoe ra e me ki oo mai no hakamaoni!"

Meri e hakammaha Te Atua

Magnificat

⁴⁶ Tena Meri ki tattara ma,
 "Taku hatu manava e hakammaha Te Atua,
⁴⁷ te anana anau e hihia i Te Atua taku Tokonaki,
⁴⁸ maitaname Aia e maanatu roo anau, te tama mouraro e hehekau Aia nei! Kaamata te saaita nei na tama hakaatoa e me ki tattara ma anau ku hakatapu ria,

⁴⁹ e mee na mee e llahi Te Atua Hai mahi ra ni ppena i anau ra.

Te inoa Aia ra e tapu;

⁵⁰ kaamata teeraa tautama haere no tae teeraa tautama, Aia e me ki huri ake te aroha Aia ra i na tama e hakammaha Aia ra.

⁵¹ Aia e ssora iho te rima hai mahi Aia ra, no hakatui na tama hai ahu e hai mannatu ra i taha.

⁵² Aia e hakatuu na tuku hai mmahi ra i taha ma na nohorana laatou ra, tena ki ssau na tama mouraro ra ki hakananniu.

⁵³ Te Atua e haanai na tama e hikkai ra no ppohu ma na mee taualleka, tena ki kauna na tama hai sileni ra i taha, se hai mee e kou ake.

⁵⁴ Te Atua e taohi mmau na tattara hakamaoni Aia ni meake na tipuna taatou ra,

tena ki hamai no tokonaki Israel, te tama hehekau Aia ra.

⁵⁵ Aia e maanatu ma ki huri ake te laoi Aia ra iaa Abraham, ia ma na hai mokopuna aia ra na vahao hakaatoa."

⁵⁶ Meri ennoho laua ma Elisabet no ttae e toru na marama, tena aia ki vaakai muri i te matakaina aia ra.

Te mamaoha iho Jon Baptis

⁵⁷ Elisabet kutae te saaita aia ku mee ki mamaoha, tena aia e haanau te tamariki tanata.

⁵⁸ Na tama te kauhara ia ma na hareakina aia ra kullono pera ma Te Atua e aroha no tokonaki Elisabet, tena na tama ra ku hihia hakaatoa ma Elisabet.

⁵⁹ Te saaita te tamariki ra kutae e varu na aho te matua aia, na tama hakamattua ra ku oo ake no ttau te hakamaatino e tapu te tamariki ra, tena na tama ra ku mee ma ki hui te tamariki ra Sekaraia, te inoa te tamana te tamariki ra.

⁶⁰ Emeia Elisabet te tinna te tamariki ra e meake ma, "Seai! Te inoa te tamariki naa ko Jon."

⁶¹ Kito na tama ra ki meake Elisabet, "Emeia se hai tama i roto te hareakina akoe ra e hui te inoa naa."

62 Kito na tama raa ki auna ake te tamana te tamariki raa ma te tamariki raa e me ki hui aai.

63 Tena Sekaraia ki auna ake ma kikou ake he mee kitaataa, tena aia ki taataa na tattara nei, "Te inoa te tamariki nei ko Jon." Tena na tama raa hakaatoa ku mahharo roo.

64 Te saaita naa koi Sekaraia kulavaa te tattara hakaraoi, tena aia ki hakammaha TeAtua.

65 Na tama te matakaina raa ku mattaku, tena te rono raa ku paa no ttae alaa matakaina i aruna na mouna i roto Judia raa hakaatoa.

66 Na tama e llono te rono raa ku mamannatu tammaki, tena ki tattara ma, "Te tamariki naa e me ki tipu peehee?" E mee ku matahua pera ma TeAtua e kou ake na mahi Aia raa i te tamariki raa.

Sekaraia e hakammaha TeAtua

67 TeAnana Tapuraa kutau i roto Sekaraia, te tamana Jon raa, tena Sekaraia ki tattara ake na tattara TeAtua nei,

68 "Taatou ki hakammaha TeAtua, TeAriki na tama Israel raa!

Aia ni hamai ki tokonaki no hakattana te kanohenua Aia raa itaha ma na hai sara laatou raa.

69 TeAtua e kou mai te Tama hai mahi ki tokonaki taatou, Tama raa he mokopuna Devit, te tama hehekau Aia raa.

70 Aia ni tattara hakamaoni ake na profet e ttapu Aia i mua raa

71 pera ma Aia e me ki hakattana taatou i taha ma na tama e nohonoho haeo ma taatou raa,

ia i taha hoki ma na mahi na tama e kiri lloto taatou raa.

72 Aia e tattara ma Aia e me ki huri ake te laoi Aia raa i na tipuna taatou raa, tena ku maanatu na tattara hakamaoni e ttapu Aia raa.

73 74 TeAtua e tattara hakamaoni ake Abraham te tipuna taatou raa pera ma Aia e me ki hakattana taatou i taha ma na mahi na tama e nohonoho haeo ma taatou raa,

ki se mattaku taatou te hehekau tahi ma Aia,

75 ia ki mee na ora taatou raa ki ttapu,

ia ki ttonu tahi hoki i mua na karemata TeAtua na aho hakaatoa i roto na ora taatou.

76 Taku tama, akoe e me ki kannaria pera ma he profet TeAtua Hakanaaniu i Aruna.

Akoe e me ki haere i mua TeAriki, no tanattana te mateara Aia ki hamai vaa aruna,

77 no hakailloa ake na kanohenua Aia raa pera ma laatou e me ki ora, kame laatou e ttike i taha na hai sara laatou.

78 TeAtua taatou raa he atua e manava aroha, ia e laoi.

Aia e me ki mee te maahina te noho laoi raa ki maahina mai i aruna taatou,

79 tena ku hakamaahina mai te vaelani raa i aruna na tama e nnoho i raro te maru te mate raa,

tena ku hakattaki taatou raa ki oo tonu i te mateara te noho laoi raa."

80 Te tamariki raa e homo no matua, ia e atamai hoki. Tena aia e noho i te kina se hai tama e tuu mahoa raa no tae roo te saaita aia ni hakahura iho no tuu i mua na tama Israel raa.

2

Jisas ku haanau iho (Matiu 1.18-25)

1 Te saaita naa, Ogastus te tuku hakanaaniu i Rom raa e hakamoe te tuua ma na tama i Rom raa hakaatoa ki oo i na matakaina laatou raa no hakamaumau na inoa laatou raa i roto na launiu te taumani i Rom raa.

² Te hakamaumau kaamata na inoa nei e kapihi mai te saaita Kwirinius ni hakamaatua i roto Siria.

³ Ia tena na tama hakaatoa ku oo no hakamaumau na inoa laatou raa i na matakaina na tipuna laatou raa ni nnoho mai i mua.

⁴ Josep ku tiaki Nasaret he matakaina i roto Galili no haere i Betlehem i roto Judia, te matakaina te tuku Devit raa ni haanau mai raa. Josep e haere i te matakaina raa, e mee aia e mamaoha iho i roto te hareakina Devit.

⁵ Josep e oo laaua ma Meri, te taukupu e hakamattino ma ki avvana laaua raa: tokorua raa e oo ma ki hakammau na inoa laaua raa. Meri e hai tama,

⁶ tena te saaita tokorua raa koi nnoho koi i Betlehem, Meri ku tae te saaita aia ku mee ki mamaoha.

⁷ Meri ku haanau te arapou tanata kaamata aia raa, tena aia ki taapuru te tamariki raa na paamaro, tena ki hakamoe te tamariki raa i roto te kumete na manu raa e kaikkai. Tokorua raa ennoho i roto te hare na manu raa, maitaname na hare na tama e moemmoe i te matakaina raa ku kkapi hakaatoa.

Na tama lollohi na sipsip ia ma na ensel

⁸ Te poo naa, e isi na tama lollohi na manu ennoho i roto na paupaku tappiri ake i Betlehem raa no lollohi na sipsip laatou raa.

⁹ Te ensel TeAtua raa e tuu ake i na tama raa, tena na mahi TeAtua raa ku hakamaahina ake na tama raa. Na tama raa ku mattaku haeo roo,

¹⁰ e meia te ensel raa e meake na tama raa ma, "Kootou ki se mattaku, maitaname anau e hamai ma te Rono Tauareka tera e me ki kou atu te hihia e rahi roo i na tama hakaatoa.

¹¹ Te aho nei i roto te matakaina Devit i Betlehem, Krais TeAriki, te Tokonaki kootou raa ku haanau iho.

¹² Te mee nei e me ki huri atu te hakamaoni i na tattara anau nei: kootou e me kikkite te tamariki etaapuru na paamaro e moe i roto te kumete na manu e kaikkai."

¹³ Tena te saaita naa koi tammaki na ensel i te vaelani ku hukui ake ma te ensel raa no hakammaha TeAtua ma,

¹⁴ "Hakammaha TeAtua i te vaelani i aruna, ia ki nnoho laoi na tama i te maarama nei tera Akoe e hihia na tiputipu laatou raa."

¹⁵ Te saaita na ensel raa ni vakkai muri i te vaelani, na tama e lollohi na manu raa ku tattara hokolaatou ma, "Taatoou ki oo i Betlehem no mmata na mee TeAtua e meake na ensel Aia raa ki tattara mai taatoou raa."

¹⁶ Kito na tama raa ki hai taruaru no oo no kkite Meri laaua ma Josep, tena ki kkite hoki te tamariki raa e moe i roto te kumete na manu e kaikkai raa.

¹⁷ Te saaita na tama lollohi na manu raa ni kkite te tamariki raa, na tama raa ku tattara ake na tama i te matakaina raa na tattara te ensel raa ni tattara ake laatou i te vahi te tamariki raa.

¹⁸ Na tama hakaatoa ni llono na tattara na tama lollohi na manu raa ku mahharo roo.

¹⁹ Tena Meri e maanatu na mee raa hakaatoa, tena kikkumi hemuu na tattara raa i roto te hatu manava aia.

²⁰ Na tama lollohi na manu raa ku vakkai, tena ki huhua na rue no hakammaha ake TeAtua, maitaname hea laatou ni llono ia ma hea laatou ni kkite raa, e ssau roo pera ma hea te ensel raa ni tattara ake laatou raa.

Te tamariki raa ku hui Jisas

²¹ Imuri e varu na aho, te saaita te tamariki raa ku mee ki ttuu te hakamaatino e tapu raa, na tama raa ku hui te tamariki raa Jisas, te inoa te ensel raa ni meake i mua Meri ni hai tama raa.

Josep laaua ma Meri ku kkave Jisas i te Hare Tapu

²² Ia te saaita ki mee Meri ki matahua pera ma na tuaa Moses e tattara raa ku tae. Tena tokorua raa ki too hoki Jisas no oo ma laaua i te Hare Tapu ma ki hoki ake te tamariki raa iaa TeAtua

²³ pera ma hea e mmau i roto na tuaa TeAtua raa ma: “Na arapou taanata hakaatoa e me ki ttapu i na karemata TeAriki.”

²⁴ Tokorua raa e oo ma ki hoki ake e rua na rupe, kaa seai e rua na reia pera ma hea e mmau i roto na tuaa TeAtua raa.

Simion ku kite Jisas

²⁵ Hetama ehui ma ko Simion enoho i Jerusalem te saaita naa. Te tama raa e tonu tahi, ia he tama hoki e hakatina, tena aia enoho no ttari te saaita TeAtua e me ki tokonaki na tama Israel raa kiora. Te Anana Tapu raa ku tau i roto Simion,

²⁶ tena Te Anana Tapu raa ni tattara ake Simion pera ma aia e me ki kite te Mesaia TeAtua ni tattara ma Aia e me ki kou mai raa i mua Simion e mate.

²⁷ Kito Te Anana Tapu raa ki hakattaki Simion i roto te Hare Tapu raa. Meri laaua ma Josep e too Jisas no kkave i te Hare Tapu raa ma ki ppena hea e mmau na tuaa raa,

²⁸ tena Simion ku kapake no ssau te tamariki raa, tena ki hakammaha ake TeAtua peenei,

Nunc Dimittis

²⁹ “TeAtua, Akoe ettaohi mmau roo na tattara Akoe raa no tae roo te saaita nei,

tena tiaki te tama hehekau Akoe nei ki haere ma te noho laoi,

³⁰ e mee Anau kukite roo ma na karemata anau te Tama e me ki tokonaki maatou ki ora raa,

³¹ te Tama Akoe ni tanattana i mua na karemata na tama hakaatoa:

³² Aia ko te maahina tera e me ki huri ake hea Akoe e hihairaa ki illoa na tama seai ma ni Jiu raa,

tena ku kou ake na mahi Akoe raa i na tama Israel raa.”

³³ Josep laaua ma Meri ku mahharo haeo roo i na tattara Simion e tattara i te vahi Jisas raa.

³⁴ Tena kito Simion ki hakatapu te hai maatua raa, tena aia ki meake Meri, “TeAtua e hirihiri te tamariki nei ma ki seu na tama se hakattina raa, tena kukou ake te nnoho laoi i na tama Israel raa. Te Tamariki nei e me ki mee pera ma he hakatu TeAtua tera tammaki na tama e me ki tattara hakameeme i te tamariki nei

³⁵ tena te tamariki nei e me ki hakari na hakataakoto na tama raa, tena te aroha akoe raa e me kissau pera ma he paraamo a etaaro i roto te hatu manava akoe.”

Ana ku kite Jisas

³⁶ ³⁷ Hetautukaha hine ku matua roo enoho i te kina raa, tena aia he profet hoki. Te tamana aia raa ko Fanuel, he tama i roto te hareakina Aser. Aia ni noho ma te tanata aia raa e hitu koi na hetau, tena te avana aia raa ku mate, tena te saaita nei aia ku tae tipu varu ma haa na hetau te matua aia. Te hine raa e haere tahi i te Hare Tapu, tena te ao ma te poo aia e hakammaha TeAtua, tena ki hakamaatapu tahi, ia e lotu tahi hoki.

³⁸ Te paa saaita naa koi, Ana ku tae ake hoki no hakammaha TeAtua, tena ki tattara ake i te vahi te tamariki raa i na tama tera e nnoho no hakattari ma TeAtua e me ki hakattana na tama Jerusalem raa.

Josep laaua ma Meri ku vakkai muri i te matakaina laatou

³⁹ Josep laaua ma Meri e ppena no oti roo hea e mmau i roto na tuaa TeAtua raa, tena tokorua raa ki vakkai i Nasaret, te matakaina laatou i roto Galili raa.

⁴⁰ Te tamariki raa e homo no matua, ia e atamai hoki, maitaname TeAtua e hihia te Tamariki raa, tena ki hakatapu Tama raa.

Jisas iroto te Hare Tapu

⁴¹ Na hetau hakaatoa, na maatua Jisas raa e oo i Jerusalem kikkai te Kai te Pasova raa.

⁴² Jisas te saaita naa ku tae sanahuru ma rua na hetau te matua Aia, tena laatou hai maatua ku oo i te Kai te Pasova raa pera ma laatou ni hahaere tahi na hetau hakaatoa raa.

⁴³ Te kai raa ku oti, tena laatou ku vakkai muri i te matakaina laatou raa, e meia Jisas e noho koi i Jerusalem. Na maatua Aia raa se illoa ma Jisas ni se oo laatou.

⁴⁴ Tokorua raa e mannatu ma Jisas e hahaere ma te kautana laatou e oo raa, tena ki oo te aho naa hakaatoa. Te hiahi tokorua raa ku sesee, tena ki vahihhiri ake na llave ana ia ma na soa laoi laaua raa ma Jisas i hee.

⁴⁵ Tokorua raa ku se lave Tama raa, tena laaua ki vakkai i Jerusalem ma ki ssee Jisas.

⁴⁶ Te aho tana hakatoru tokorua raa ku lave Jisas iroto te Hare Tapu, e noho ma na tisa na Jiu raa no hakalollono, tena ki vahihhiri ake na vahiri i na tama raa.

⁴⁷ Na tama hakaatoa ni llono te Tamariki raa e sui muri ake na vahiri laatou raa ku mahharo roo i te mattonu te Tamariki raa.

⁴⁸ Na maatua Jisas raa ku oho hoki te saaita laaua ni kkite te Tamariki raa, tena te tinna Aia raa ki meake, "Taku tama, aiea Akoe e mee peenaa i maaua naea? Maaua ku mmate roo te sesee Akoe."

⁴⁹ Tena kito Jisas ki meake, "Aiea koorua e sesee Anau naea? Koorua se illoa pera ma Anau e me ki noho i roto te hare te Tamana Anau nei?"

⁵⁰ Emeia tokorua raa se illoa hea Jisas e tattara ake raa.

⁵¹ Kito Jisas ki vakkai muri ma na maatua Aia raa i Nasaret, tena Aia e hakarono roo tokorua raa. Meri e kkumi hemuu na tattara hakaatoa te Tamariki raa i roto te hatu manava aia.

⁵² Tena Jisas e matua vave, ia e atamai hoki. TeAtua e hihia i na tiputipu te Tamariki raa, e ssau hoki pera ma te kanohenua raa hakaatoa.

3

Jon Baptis ku takutaku

(Matiu 3.1-12; Mak 1.1-8; Jon 1.19-28)

¹ Teenei ko te hakasehui ma rima na hetau Taiberias etuku i Rom, tena Pontius Pailat e hakamaatua iroto Judia, tena Herot e hakamaatua iroto Galili. Filip te taina Herotraa e hakamaatua iroto Ituria laaua ma Trakonitis, ia tena Lisantias e hakamaatua iroto Abilene.

² Tena Anas laaua ma Kaiafas ko na pohouru hakananniu na maatua raa. Te saaita naa, na tattara TeAtua raa ku ttiri Jon te taupeara Sekaraia raa i roto te kina e tuu mahoaraa.

³ Tena Jon ku haere vaa roto na kina hakaatoa tappiri te riva Jordan raa notakutakuake ma, "Ttike itaha ma na haisara kootou raa, tena anau ku hakoukoutapu kootou. TeAtua e me ki ssoro na haisara kootou raa i taha."

⁴ E ssau pera ma profet Aisaia ni taataa mai i roto te launiu aia ma, "He tama e takutaku i te kina e tuu mahoaraa, Tanattana te mateara TeAriki* ki hamai vaa aruna. Tena ku hakatonu te mateara Aia raa ki tonu.

* **3:4 3.4** TeAriki: Na tattara nei e mmau iroto Aisaia 40.3. Iroto te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi Jihova

⁵ Tanu na kina notonoto raa ki mmore.

Tena ku ssari na mouna ia ma na tutu raa ki hakanatahi.

Hakattonu na mateara e ppiko raa ki ttonu,

tena ku hakamoremore na kina papapa haeo raa ki pappapa laoi.

⁶ Tena na tama roo hakaatoa e me ki kkite TeAtua e tokonaki laatou ki ora.”

⁷ Tena tammaki na tama ku ooake Jon ma tama raa ki hakoukou tapu laatou. Kito Jon ki meake na tama raa, “Kootou nilapono. Koai te tama e meatu ma kootou e lavaa te hakassao i taha ma na hakalono llihu TeAtua e me ki kou atu kootou raa?”

⁸ Ppena na mee taualleka ki huriake pera ma kootou kuttike i taha ma na hai sara kootou. Tena auu se ahu ma Abraham he tipuna kootou. Anau e meatu kootou pera ma TeAtua e lavaa te huri na hatu nei ki mee peeraa ma ni mokopuna Abraham.

⁹ Te taku TeAtua raa ku tanatana ki ttuu na patiaka na laakau raa; na laakau hakaatoa se hhua na hua taualleka raa e me ki tuutia ki hina, tena kulletu i roto te ahi.”

¹⁰ Kito te kanohenua raa ki meake Jon, “Maatou e me ki mee peehee?”

¹¹ Tena Jon ki meake, “Te tama e isi erua na kaukahu raa ki kou ake he kaukahu hokotahi ma te tama se isi raa. Tena te tama e isi na kai raa ki vvae na kai aia raa ma alaa tama.”

¹² Na tama e aoao natakis tetaumaniraa e hihhai hoki ma Jon ki hakoukou tapu laatou. Tena na tama raa ki meake, “Rabai, hea maatou e me ki ppena?”

¹³ Tena Jon ki meake na tama raa, “Kootou ki setoo na sileni kiraka i aruna ma hea na tama hakamattua raa e meatu kootou ki too raa.”

¹⁴ Tena na soldia raa ki meake Jon, “Kaa maatou? Hea maatou e me ki ppena?”

Kito Jon ki meake na tama raa, “Auu se malliu no too na sileni te kanohenua raa kiraka ma te kooina kootou etau te too raa. Kootou ki hihhia koi ma na sui kootou raa.”

¹⁵ Te kanohenua raa e nnoho ma te hakattina pera ma te Mesaia raa e me ki hamai, tena laatou ku mamannatu ma Jon kame ko te Mesaia raa.

¹⁶ Tena Jon ki tattara ake te kanohenua raa hakaatoa ma, “Anau e hakoukou tapu kootou ma te vai, e meia e isi te tama e me ki hamai i muri anau tera e hakanaani roo i aruna anau. Anau setau hoki te vвете na maea na taka Aia e uru raa. Tama raa e me ki hakoukou tapu kootou ma TeAnana Tapu ia ma te ahi.

¹⁷ Tama raa ku tuu ma te tahitahi Aia raa ki vvae na hua raa i taha ma na penu na hua raa, tena ku hakkutu na hua raa i roto te hare Aia raa, tena ku ttuni na penu na hua raa.”

¹⁸ E tammaki roo na ara tera Jon e takutaku ake te Rono Tauareka TeAtua raa i na kanohenua raa, tena aia ki meake hoki na tama raa ki peesia na tiputipu sakkino laatou raa.

¹⁹ Tena Jon ki hai ake Herot, te tama e hakamaatua i roto Judia raa, e mee Herot e avana Herodias te avana te taina roo aia raa, tena kippena hoki tammaki na mee se ttonu.

²⁰ Tena Herot kippena te mee sakkino roo noppono Jon i roto te hare karapusi.

Jon e hakoukou tapu Jisas

(Matiu 3.13-17; Mak 1.9-11)

²¹ Na tama raa ku oti te hakoukou tapu raa hakaatoa, tena Jon ki hakoukou tapu hoki Jisas. Te vaelani raa kutaaraki te saaita Jisas nilotu raa,

²² tena TeAnana Tapu raa kullee iho i aruna Jisas pera ma he rupe. Tena TeAtua ki tattara iho i te vaelani ma, "Akoē he Tamariki hakamaoni roo Anau. Anau e hihia roo i Akoē."

Te manava Jisas
(*Matiu 1.1-17*)

²³ Te saaita Jisas nikaamata na hehekau Aia raa, Aia kutaapiri ki tae tipu toru na hetau te matua Aia. Tena Jisas ko te Tama te kano henua raa e mannatu ma he tamariki Josep raa.

Tena Josep he tama Heli.

²⁴ Heli he tama Matat.

Matat he tama Livai.

Livai he tama Melki.

Melki he tama Janai.

Janai he tama Josep.

²⁵ Josep he tama Matatias.

Matatias he tama Amos.

Amos he tama Nahum.

Nahum he tama Esli.

Esli he tama Nagai.

²⁶ Nagai he tama Mat.

Mat he tama Matatias.

Matatias he tama Semein.

Semein he tama Josek.

Josek he tama Joda.

²⁷ Joda he tama Joanan.

Joanan he tama Resa.

Resa he tama Serubabel.

Serubabel he tama Sealtiel.

Sealtiel he tama Neri.

²⁸ Neri he tama Melki.

Melki he tama Adi.

Adi he tama Kosam.

Kosam he tama Elmadam.

Elmadam he tama Er.

²⁹ Er he tama Josua.

Josua he tama Elieser.

Elieser he tama Jorim.

Jorim he tama Matat.

Matat he tama Livai.

³⁰ Livai he tama Simeon.

Simeon he tama Juda.

Juda he tama Josep.

Josep he tama Jonam.

Jonam he tama Eliakim.

³¹ Eliakim he tama Melea.

Melea he tama Mena.

Mena he tama Matata.

Matata he tama Natan.

Natan he tama Devit.

³² Devit he tama Jesi.

Jesi he tama Obet.

Obet he tama Boas.

Boas he tama Salmon.

Salmon he tama Nason.

³³ Nason he tama Aminadap.

Aminadap he tama Atmin.

Atmin he tama Hesron.
 Hesron he tama Peres.
 Peres he tama Juda.
³⁴ Juda he tama Jekop.
 Jekop he tama Aisak.
 Aisak he tama Abraham.
 Abraham he tama Tera.
 Tera he tama Nahor.
³⁵ Nahor he tama Seruk.
 Seruk he tama Reu.
 Reu he tama Pelek.
 Pelek he tama Eber.
 Eber he tama Sela.
³⁶ Sela he tama Kainan.
 Kainan he tama Arpaksat.
 Arpaksat he tama Siem.
 Siem he tama Noa.
 Noa he tama Lamek.
³⁷ Lamek he tama Metusela.
 Metusela he tama Enok.
 Enok he tama Jaret.
 Jaret he tama Mahalalel.
 Mahalalel he tama Kenan.
³⁸ Kenan he tama Enos.
 Enos he tama Set.
 Set he tama Adam.
 Adam he tama TeAtua.

4

Satan e tatakore Jisas (*Matiu 4.1-11; Mak 1.12-13*)

¹ TeAnana Tapu raa ku tau i roto Jisas, tena Aia ki haere i taha ma te riva Jordan raa. Kito TeAnana Tapu raa ki hakattaki Jisas i te kina se hai tama e tuu mahoa raa,

² tena Satan ku tatakore Jisas i roto tipu haa na aho. I roto na aho naa hakaatoa Jisas se hai mee e kai, tena i te aho hakaoti raa Aia ku hikai roo.

³ Kito Satan ki meake Jisas, "Kame Akoe he tamariki hakamaoni TeAtua, Akoe ku meake te hatu nei ki huri mo haraoa."

⁴ Tena Jisas ki meake, "E mmau i roto te Launiu Tapu ma, 'Te tama se mee ma e ora koi i te haraoa.'"

⁵ Kito Satan ki hakattaki Jisas i te kina e palluna raa, tena ki hakkite ake paa saaita koi na henua roo hakaatoa i te maarama nei raa iaa Jisas.

⁶ Tena Satan ki meake Jisas, "Anau e me ki kou atu na mahi nei ia ma na mee taualleka nei iaa Akoe, maitaname anau ku ttino na mee nei hakaatoa, tena anau e me ki kou ake na mee nei he tama peehee anau e hihai ki kou ake.

⁷ Tena kame Akoe elotumai anau, anau e me ki kou atu na mee nei hakaatoa ma Akoe."

⁸ Kito Jisas ki meake, "E mmau i roto te Launiu Tapu ma, 'Lotu ake TeAriki TeAtua akoe raa, tena ku hehekau koi ma Tama raa.'"

⁹ Tena Satan ki hakattaki Jisas i Jerusalem no hakatuu Tama raa i te kina e palluna roo i te Hare Tapu raa, tena aia ki meake, "Kame Akoe he Tamariki hakamaoni TeAtua, Akoe ku llee i raro,

¹⁰ maitaname te Launiu Tapu raa e tattara mai pera ma, 'TeAtua e me ki meake na ensel Aia raa ki lollohi hakaraoi Akoe.'

¹¹ Ia e mmau hoki ma, 'Na ensel raa e me ki ttaohi Akoe ma na rima laatou ki se lavaa na vae akoe raa te paku na hatu.' "

¹² Tena Jisas ki meake, "te Launiu Tapu raa e tattara mai hoki pera ma, 'Ako se lavaa te hahaaite TeAriki TeAtua akoe raa.' "

¹³ Satan ku oti roo na hahaaite hakaatoa aia iaa Jisas raa, tena aia ki tiaki Tama raa no haere kaa i taha.

Jisas e kaamata no akoako i Galili

(Matiu 4.12-17; Mak 1.14-15)

¹⁴ Jisas ku vaakai i Galili, tena na mahi TeAnana Tapu raa ku tau i roto Aia. Te rono Jisas raa ku tere i na matakaina hakaatoa roo i roto Galili.

¹⁵ Jisas e akoako i roto na hare lotu na Jiu raa, tena na tama raa hakaatoa ku hakammaha i Aia.

Na tama i Nasaret raa ku se hihhai Jisas

(Matiu 13.53-58; Mak 6.1-6)

¹⁶ Jisas ku haere i Nasaret, te matakaina Aia ni matua mai raa. Jisas ku haere i te hare lotu i te aho te Sabat pera ma Aia ni hahaaite i mua raa. Tena Jisas ki tuu i mua te kanohenua raa ma ki ppau ake te Launiu Tapu raa,

¹⁷ tena te tama e rorohi te hare lotu raa ki kou ake te launiu profet Aisaia raa iaa Jisas. Tena Jisas ki taaraki te launiu raa no tae i te kina e taataa ma,

¹⁸ "TeAnana Tapu TeAtua raa e tau i roto Anau, maitaname TeAtua ni hirihiri Anau ki kkave te Rono Tauareka raa i na tama e hakaalloha raa.

TeAtua e kauna ria iho Anau ki tattara ake na kanohenua hakaatoa pera ma Aia e me ki hakattana na tama karapusi raa, tena ku mee na tama karemata sse ni raa ki kkite, tena ku hakattana na tama hakaalloha raa i taha ma na mahi na tama hakatannata raa,

¹⁹ tena ku tattara ake pera ma te saaita hakamaoni raa ku tae mai, te saaita TeAriki e me ki tokonaki te kanohenua Aia raa ki ora."

²⁰ Kito Jisas kippui te launiu raa, tena ki kou ake muri i te tama e rorohi te hare lotu raa, tena ki noho i raro. Na tama i roto te hare lotu raa hakaatoa ku kkira ake iaa Jisas,

²¹ tena Jisas ki meake na tama raa, "Na tattara i roto te Launiu Tapu kootou ni llono raa ku hakamaoni te aho nei."

²² Te kanohenua raa ku hakammaha roo iaa Jisas ia ma na tattara taualleka Aia raa. Na tama raa e tattara ma, "Teenei he tamariki Josep, kaa seai?"

²³ Kito Jisas ki meake na tama raa, "Anau e iroa pera ma kootou e me ki mee mai Anau te tattara ma, 'Dokta, tokonaki akoe Hokkoe ki tauareka.' Kootou e me ki mee mai hoki Anau ki ppena i te matakaina Anau nei na mee tera kootou e llono Anau ni ppena i Kaperneam raa."

²⁴ Tena Jisas ki meake, "Anau e meatu te hakamaoni, na kanohenua hakaatoa e me ki se hihhai te profet i te matakaina roo aia raa.

²⁵ "Hakallono mai Anau: te mee nei e hakamaoni pera ma na tautukaha hine ni noho i roto Israel te saaita Elaija raa e tammaki, ia teenaa ko te saaita ni se hai reurehu roo hokotahi ni lleku i roto e toru toe na hetau raa, tena te henua naa hakaatoa hoki ni ttiri te one e haeo roo.

²⁶ Ia TeAtua ni se kauna Elaija ki haere he tama peeraa hoki, e meia Elaija e haere i te tautukaha hine e noho i Sarefat, he matakaina i roto Saidon.

²⁷ "Tena e tammaki hoki na tama e kaina te manumanu haeo e noho i roto Israel te saaita profet Elisa, e meia se hai tama na tama raa ni tokonaki ria no taualleka. Elisa e tokonaki koi Naman te tama i Siria raa."

28 Te saaita na tama i roto te hare lotu raa ni llono na tattara nei, na tama raa ku lloto haeo roo.

29 Tena na tama raa ku mahhike iaruna no horo Jisas itaha ma te matakaina raa. Te matakaina raa e tuu iaruna te mouna palluna. Tena na tama raa ku mee ma ki taohi Jisas no lletu i raro i te vahi te mouna raa,

30 e meia Jisas e haere uru koi vaa roto te kanohenua raa no haere itaha.

Jisas e hakaise te tipua sakkino i taha

(Mak 1.21–28)

31 Kito Jisas ki haere i te matakaina Kaperneam i roto Galili raa. Tena i te aho te Sabat, Jisas ku akoako ake te kanohenua raa.

32 Na tama raa ku mahharo roo i na akoako Jisas raa, maitaname Tama raa e akoako ma na mahi Aia.

33 He tama i roto te hare lotu raa e isi te tipua sakkino i roto aia. Tena te tama raa ki kanna ake hakamaroa ma,

34 “Jisas, te Tama i Nasaret, hea Akoe e me kippena imaatou? Akoe e hamai ma ki seu maatou? Anau e iroa koai Akoe. Akoe ko te Tama e Tapu TeAtua tera e hakatae na tattara Aia raa!”

35 Kito Jisas ki hakamataku ake te tipua raa ma, “Se vaa, tena ku oo i taha ma te tama naa!” Kito te tipua raa killetu te tama raa i raro, tena ki tere i taha se hai mee sakkino e ppena i te taupeara raa.

36 Te kanohenua raa hakaatoa ku mahharo, tena ki tattara hokolaatou ma, “Teenei he akoako peehee? Tama nei e tattara ake na tipua raa ma na mahi, tena na tipua raa ku huro iho i taha.”

37 Tena te rono Jisas raa ku paa i na kina vaa raa hakaatoa.

Jisas e tokonaki tammaki na tama no taualleka

(Matiu 8.14–17; Mak 1.29–34)

38 Tena Jisas ku haere itaha ma te hare lotu raa no haere i te hare Saimon raa. Te hinaona hine Saimon raa elaavea, te vvela aia raa e hai mahi roo. Tena na tama i te hare raa ku meake ma Jisas ki tokonaki te hine raa.

39 Jisas e tuu i te vahi te hine raa no hai ake te maahana raa ki tiaki te hine raa. Te saaita naa koi, te hine raa ku mahike iaruna no tanattana na kai na tama raa kikkai.

40 Te saaita telaa raa ku mee ki huru, te kanohenua raa ku kou ake na tama lavvea na maahana roo hakaatoa raa iaa Jisas, tena Tama raa ki hakapiri na rima Aia raa iaruna na tama raa hakaatoa no taualleka.

41 Tammaki na tipua sakkino ku huro itaha ma na tama. Tena na tipua raa e kanna ake hakamaroa ma, “Akoe ko te Tamariki TeAtua.”

Tena Jisas ki hakamataku ake na tipua raa ki se tattara, maitaname na tipua raa e illoa pera ma Aia ko te Mesaia.

Jisas ku takutaku i Judia

(Mak 1.35–39)

42 Tena te tahata roo Jisas ku tiaki te matakaina raa no haere i te kina se hai tama e noho raa. Te kanohenua raa ku kaamata no sesee Jisas, tena te saaita laatou ni lave Tama raa, na tama raa ku mee ma ki ttaohi Tama raa ki se haere i taha ma laatou.

43 Emeia Jisas e meake na tama raa, “Anau e me ki takutaku te Rono Tauareka i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa i alaa matakaina hoki, maitaname teenei hea TeAtua ni kauna ria mai Anau raa.”

44 Tena Jisas ki haere no takutaku i roto na hare lotu i Judia raa.

5

*Jisas e kanna tokohaa na disaipol kaamata Aia**(Matiu 4.18-22; Mak 1.16-20)*

¹ Teeraa he aho Jisas e tuu i tai te Namu Genesaret, tena te kanohenua raa ku muimui ake iaa Jisas ma ki hakallono Tama raa e takutaku na tattara TeAtua raa.

² Jisas e kite erua na vaka e hakauu tetaunatai, tena na tama meeme e ika raa ku ttiho i raro no huihui na kupena laatou raa.

³ Jisas ku kake i roto te vaka hokotahi, ia teenaa ko te vaka Saimon, tena Aia ki meake Saimon ki unuki te vaka raa i taha ma te taunatai raa. Tena Jisas ki noho i roto te vaka raa no akoako ake te kanohenua raa.

⁴ Jisas e akoako ake te kanohenua raa no oti, tena Aia ki meake Saimon, "Hakanuu te vaka nei i te kina e nnoto raa, tena ku ppehi te kupena akoe raa ki mmau ni ika."

⁵ Kito Saimon ki meake, "TeAriki, te poo raa hakaatoa maatou e puipui ma ki mmau ni ika, e meia maatou se hai ika roo hokotahi ni mmau. Emeia, teenaa Akoe e mee mai ma ki ppehi te kupena nei, tena anau e me ki ppehi."

⁶ Na tama raa e ppehi te kupena laatou raa no mmau tammaki roo na ika, tena te kupena raa ku taapiri ki masae.

⁷ Kito na tama raa ki auna ake na soa laatou i roto teeraa vaka raa ma ki ooake no tokonaki laatou. Tena na tama raa ki ooake nouta erua na vaka raa no tappiri roo ki appuru na ika.

⁸ Te saaita koi Saimon Pita nikite te kooina na ika raa hakaatoa, aia ku tteiho i raro no tuturi i mua Jisas, tena ki meake, "TeAriki, haere i taha ma anau! Anau he tama hai sara!"

⁹ Pita ia ma na soa aia raa ku mahharo i te kooina na ika laatou ni ppui raa hakaatoa.

¹⁰ Tena Jems laaua ma Jon na tama Sebedi raa ku mahharo hoki peeraa ma Pita raa. Kito Jisas ki meake Pita, "Auu se mataku! Te saaita nei akoe e me ki hahanota na tama."

¹¹ Kito na tama raa ki horo na vaka laatou raa iuta, tena kitiaki na mee raa hakaatoa no tauttari Jisas.

*Jisas e tokonaki te tama laavea**(Matiu 8.1-4; Mak 1.40-45)*

¹² Jisas enoho i roto te matakaina tera eisi tetama ekaina te manumanu haeo. Te tinotama te tama raa e hai saanuku roo hakaatoa. Te saaita tama raa nikite Jisas, aia kutteiho no tuturi i mua Jisas, tena ki meake, "TeAriki! Kame Akoe e hihai, Akoe ku tokonaki anau ki matahua."

¹³ Tena Jisas ki haaro ake te rima Aia raa nottaohi tama raa, tena ki meake, "Anau e hihai ki tokonaki akoe ki tauareka." Te saaita naa koi, te tinotama te tama raa ku mmore hakaatoa.

¹⁴ Tena Jisas ki meake te tama raa, "Auu se tattara ake ni tama, e meia haere tahiroo i te maatuaraa, tena ku meake aia ki mmata te tinotama akoe raa, ki huri ake te kanohenua raa te hakamaoni pera ma akoe ku tauareka, tena akoe ku hoki ake te hoki tera Moses ni meatu raa."

¹⁵ Emeia terono Jisas raa kupaa na kina roo hakaatoa, tena tammaki na tama ku ooake no hakallono Tama raa, ia tammaki hoki na tama e lavvea na maahana raa ku taualleka ma na maahana laatou.

¹⁶ Emeia tammaki na vahao Jisas e tiaki na tama raa no haere i na kina se hai tama raa no lotu.

Te tama na vae e mmate
(Matiu 9.1-8; Mak 2.1-12)

17 He aho hokotahi Jisas e akoakoake te kanohenua raa, tena e isi na Farisi laatou ma na tama e poroporo na tuaa e nnoho i te kina raa hoki. Na tama raa e oomai ina matakaina hakaatoa i roto Galili, Judia ia ma Jerusalem. Na mahi TeAtua raa e mmoe i roto Jisas kitokonaki na tama lavvea raa ki taualleka.

18 Eisi na tama e ssau ake te tama na vae e mmate i aruna te kakkake. Tena na tama raa ku hahaivi ma ki ssau ake te tama raa i roto hare ma ki hakamoe i mua Jisas.

19 Emeia na tama raa kuse ssao te uru ihare, e mee te kanohenua raa e tammaki roo. Kito na tama raa ki kake i aruna na inaki raa no hakahotu te inaki hokotahi, tena ki hakatere iho te tama na vae e mmate raa i aruna te kakkake raa no hakamoe i mua Jisas.

20 Jisas e kite na hakattina na tama raa, tena Aia ki meake te tama na vae e mmate raa, "Taku soa! Anau e ssoro na hai sara akoe raa i taha."

21 Tena na tama e poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa ku tattara hokolaa-tou ma, "Koai te Tama e tattara hakameeme TeAtua nei? TeAtua Hokoia koi e lavaa te ssoro na hai sara i taha!"

22 Jisas e iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia ki meake na tama raa, "Aiea kootou e too na mannatu peenaa naea?"

23 Te tattara hee e hainauhie, te tattara ma, 'Anau e ssoro na hai sara akoe raa i taha,' ma te tattara ma, 'Tuu i aruna no haere?'

24 Anau e me kihuriatu kootou pera ma te Tamariki te Tama nei e isi na mahi Aia i te maarama nei ki ssoro na hai sara i taha." Kito Jisas ki meake te tama na vae e mmate raa, "Anau e meatu akoe, tuu i aruna no too te kakkake akoe naa no haere i hare."

25 Te saaita naa koi, te tama raa ku mahike i aruna i mua te kanohenua raa hakaatoa, tena kitoo te kakkake aia ni moeraa no haere ihare, tena ki hakammaha TeAtua.

26 Te kanohenua raa hakaatoa ku mahharo roo! Na tama raa ku mattaku, tena ki hakammaha hoki TeAtua ma, "Maatou kukkite na mee taualleka i te aho nei."

Jisas e kanna ake Livai ki tautari Aia

(Matiu 9.9-13; Mak 2.13-17)

27 Tena Jisas ki haere itaha ma te hare raa no kite te tama e aoao na takis te taumani e hui ma ko Livai. Te tama raa e noho i te kina e aoao na takis raa, tena Jisas ki meake te tama raa, "Tautari mai Anau."

28 Tena Livai ki mahike i aruna notiaki na meeroo hakaatoa, tena ki tautari Jisas.

29 Kito Livai ki pena te kai e rahi i roto te hare aia raa, tena tammaki na tama e aoao na takis ia ma alaa tama hoki e nnoho i te kina raa no kkai.

30 Tena na Farisi ia ma na tama e poroporo na tuaa raa ku hai ake na disaipol Jisas raa ma, "Aiea kootou ekkai ma na tama e aoao na takis ia ma na tama hai ssara naea?"

31 Tena Jisas ki meake na tama raa, "Na tama se lavvea raa se lavaa te oo no mmata te dokta, aanaa ko na tama koi e lavvea raa e me ki oo no mmata te dokta.

32 Anau se hamai no kanna na tama e mannatu ma laatou ettonu raa ki ttike i taha ma na hai sara laatou, e meia Anau e hamai no kanna na tama hai ssara raa ki ttike i taha ma na hai sara laatou raa."

Te vahiri i te hakamamaatapu

(Matiu 9.14-17; Mak 2.18-22)

33 Kito na tama raa ki meake Jisas, "Na disaipol Jon raa e hakamamaatapu, ia e lotu tahi hoki, e ssau hoki pera ma na disaipol na Farisi raa, e meia na disaipol Akoe raa ekkai, ia e unu koi."

³⁴ Tena Jisas ki meake, “Eaa! Na soa te tama e avana raa e me ki se lavaa te kikai te saaita te tama e avana raa e nnoho ma laatou? Seai!

³⁵ Emeia e isi te aho te tama e avana raa e me ki haere itaha ma na soa Aia raa, tena na tama raa e me ki hakamaatapu.”

³⁶ Tena Jisas ki tattara ake hoki na tama raa te tattara hurihuri nei, “Se hai tama e lavaa te ssae te paamaro vahao nei raa no hakapuni te paamaro tuai e masae raa, maitaname te muri maro raa e me ki masae itaha ma te paamaro tuai raa, e mee te paamaro tuai raa ku se mmau.

³⁷ “Se hai tama e utu te wain vahao nei i roto te kiri tuai na sipsip raa, maitaname te wain vahao nei raa e me ki pia no ssaa te kiri te sipsip raa, tena te wain vahao nei raa ku manini puamu, ia te kiri te sipsip raa hoki e me ki haeo.

³⁸ Emeia na wain vahao nei raa e tau te utu i roto te kiri te sipsip vahao nei.

³⁹ Kame he tama e unu te wain e mmara, te tama naa e me ki se lavaa te hiunu te wain e marie raa. Tama raa e me ki mee ma, “Te wain kaa-mata raa e tauareka.’”

6

Jisas ko TeAriki te Sabat

(Matiu 12.1-8; Mak 2.23-28)

¹ Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo vaa roto te paupaku e h homo na wit raa i te aho te Sabat. Na disaipol raa e kotikoti na wit raa no murumuru ma na rima laatou raa, tena ki kikai na hua raa.

² Kito na Farisi raa ki meake, “Hea kootou e ppena i te aho te Sabat nei raa se tonu ma hea e mmau i roto na tuua te aho nei raa.”

³ Tena Jisas ki meake na Farisi raa, “Kootou ni mee raa se ppau hea Devit ni ppena te saaita aia ma na tama tauttari aia raa ni hikkai?”

⁴ Devit e haere i te Hare Tapu Te Atua raa no too na haraoa ku oti te hakatapu raa no kai, tena ki kou ake hoki na haraoa raa i na tama tauttari aia raa no kikai. Ia se tonu ma na tuua ma te tama vare ki kai na haraoa raa, na maatua raa koi e lavaa te kikai na haraoa raa.”

⁵ Tena kito Jisas ki meake na Farisi raa, “Te Tamariki te Tama nei ko TeAriki te Sabat.”

Te tama te rima e piko

(Matiu 12.9-14; Mak 3.1-6)

⁶ Teeraa Sabat, Jisas ku haere i te hare lotu na Jiu raa no akoako. He tama te rima laaua aia raa e mate e noho i te kina raa.

⁷ Na tama poroporo na tuua iama na Farisi raa e hihhai ma kikkite Jisas e ppena he mee e sara ma ki lavaa laatou te mmau tattara iaa Jisas, tena na tama raa ku kirakira hakamattonu roo ma ka oti Jisas ku tokonaki te tama raa i te aho te Sabat raa.

⁸ Emeia Jisas e iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia ki meake te tama te rima e mate raa, “Tuu i aruna no hamai i mua.” Tena te tama raa ki mahike no haere ake no tuu i mua te kanohenua raa.

⁹ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Anau e vahiri atu kootou: hea na tuua taatou raa e mee mai ma taatou kippena i te aho te Sabat? Ki tokonaki te tama ma ki mee te tama ki hakalono llihu? Ki tokonaki te ora te tama ma ki ssepe te ora te tama?”

¹⁰ Jisas ekkira hakataka ake na tama raa hakaatoa, tena Aia ki meake te tama raa, “Ssora te rima akoe naa.” Kito te tama raa ki ssora te rima aia raa, tena te rima raa ku tauareka hakaraoi.

¹¹ Na Farisi laatou ma na tama poroporo na tuaa raa kulloto haeo roo, tena kikaamata no tattara hokolaatou ma hea laatou e me kippena iaa Jisas.

Jisas e hirihiri sanahuru ma rua na disaipol Aia

(Matiu 10.1-4; Mak 3.13-19)

¹² Te saaita naa Jisas ku haere i aruna te mouna raa no lotu, tena ki noho te poo naa hakaatoa no lotu ake TeAtua.

¹³ Te tahata Aia kukanna ake na disaipol Aia raa hakaatoa, tena Aia ki hirihiri sanahuru ma rua na tama, tena Aia kikanna na tama raa ma ni aposol. Aanei na inoa na tama raa:

¹⁴ Saimon tera Jisas e hui ma ko Pita raa,

tena Andru te taina Pita raa,

Jems, te taina Jon raa,

tena Jon,

Filip,

Bartolomyu,

¹⁵ Mati, u,

Tomas,

Jems, te tama Alfius raa,

tena Saimon, te tama se hihai ma Rom ki rorohi Israel raa,

¹⁶ Judas, te tama Jems raa,

tena Judas Iskariot te tama e me ki hakariake Jisas i na tama hakamatua raa.

Jisas e akoako, tena ki tokonaki na tama lavvea

(Matiu 4.23-25)

¹⁷ Jisas ma na aposol Aia raa ku oomai iraro ma te mouna raa, tena Aia ki haere no tuu i te kina e mmore raa ma na disaipol tammaki Aia raa. Hekanohenua erahiroo ettuu i te kina raa, na tama i Judia, na tama i Jerusalem ia ma na tama na matakaina vaa tai Taia laaua ma Saidon raa.

¹⁸ Na tama raa e oo ake ma ki hakallono Jisas, tena ma ku meake Tama raa ki tokonaki laatou ki taualleka. Na tama e isi na tipua sakkino raa e oo ake hoki ma Jisas ki tokonaki laatou.

¹⁹ Na tama raa hakaatoa e hahaivi ma ki ttaohi Jisas, e mee na mahi TeAtua e takoto i roto Jisas raa e tokonaki na tama raa hakaatoa no taualleka.

Te tauareka ia ma te haeo

(Matiu 5.1-12)

²⁰ Jisas e kkira ake na disaipol Aia raa, tena ki meake,

“Kootou na tama hakaalloha raa e me ki hakatapu ria,

e mee te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina kootou!

²¹ Kootou na tama e hikkai vahao nei raa e me ki hakatapu ria,

kootou e me ki ppohu!

Kootou na tama e tanittani vahao nei raa e me ki hakatapu ria,

kootou e me ki katakkata!

²² Kootou e me ki hakatapu ria te saaita na tama e kirilloto kootou, ia ku se hihhai kootou, ku hai na haeo kootou, tena ki tattara sakkino kootou, e mee kootou e tauttari te Tamariki te Tama nei!

²³ Kootou ki hihhia te saaita na mee nei e kapihi atu kootou. Kootou ki hihhia roo, maitaname na tuhana e llahi kootou raa e mmoe i te vaelani. Na tipuna na tamana taatou i mua raa hoki e kou ake na hakalono llihu i na profet TeAtua i mua raa.

²⁴ Ia tena kootou na tama e tuttuu laoi te saaita nei raa e me ki haeo roo; e mee te saaita te hihhia kootou raa ku oti!

²⁵ Kootou na tama e kkai no ppohu te saaita nei raa e me ki haeo roo; maitaname kootou e me ki hikkai i muri!
Kootou na tama e maihu kkata te saaita nei e me ki haeo roo;
kootou e me ki ppari no tanittani!

²⁶ Ia se isi te tauareka te saaita te kanohenua raa e tattara hakatauareka akoe, e mee na tipuna laatou raa ni tattara hakamamaha na tama seai ma ni profet TeAtua hakamaoni raa.

*Laoi na tama e haeo ma kootou raa
(Matiu 5.38–48; 7.12a)*

²⁷ “Emeia Anau emeatu kootou na tama e llono Anau raa: Laoi na tama e haeo kootou raa, tena ku ppena hakatauareka na tama e kiri lloto kootou raa,

²⁸ tena ku lotu ake TeAtua ki hakatapu na tama e hai haeo kootou raa, tena ku lotu ake hoki TeAtua ki tokonaki na tama e tattara llihu kootou raa.

²⁹ Kame he tama e ppaa te patikauvae akoe raa, tena meake aia ki ppaa teeraa patikauvae hoki. Kame he tama e too te kaukahu matoru akoe raa, tena tiaki aia ki too hoki te kaukahu mannihi akoe raa.

³⁰ Kou ake niaa na tama e kainno atu akoe raa, tena kame he tama e too hea akoe e ttino raa, tena auu se meake ki kou atu muri.

³¹ “Ppena i alaa tama pera ma hea akoe e hihai ma na tama raa ki ppena i akoe raa.

³² “Kame kootou e laoi koi na tama tera e laoi kootou raa, kaa he tauareka peehee kootou e me ki too? E mee na tama hai ssara raa hoki e laoi koi na tama e laoi laatou raa.

³³ Kame kootou e taualleka koi na tama tera e taualleka kootou raa, tena kaa he tauareka peehee kootou e me ki too? E mee na tama hai ssara raa hoki e taualleka koi na tama e taualleka laatou raa.

³⁴ Ia tena kame kootou e hoki ake na mee i na tama tera kootou e illoa ma kootou e lavaa te too muri na mee raa, tena kaa he tauareka peehee kootou e me ki too? E mee na tama hai ssara raa hoki e hoki ake na mee i na tama hai ssara raa ma ki lavaa laatou te too muri te kooina laatou ni hoki raa.

³⁵ “Emeia kootou kilaoi na tama e haeo kootou raa, tena ku ppena hakatauareka na tama raa; hoki, tena auu se hakataakoto ma ki too muri he mee. Tena kootou e me ki isi na tuhana e llahi. Kootou e me ki mee pera ma ni tamalliki TeAtua Hakanaaniu. TeAtua e laoi na tama sakkino ia ma na tama hai ssara.

³⁶ Kootou ki manava alloha essau pera ma te Tamana taatou raa e manava aroha.

*Auu se tattara te hai sara te tama
(Matiu 7.1–5)*

³⁷ “Auu se tattara te hai sara te tama te maanatu koi akoe, tena TeAtua e me ki se lavaa te hakatonutonu kootou. Auu se tamoa haeo alaa tama, ka oti alaa tama ku tamoa haeo kootou. Ssirihia na hai sara alaa tama, tena TeAtua e me ki ssirihia na hai sara kootou raa.

³⁸ Hoki ake alaa tama, tena TeAtua e me ki hoki atu kootou. Hakamaoni, kootou e me ki too te kooina e rahi roo. Te tokonaki e rahi raa e me ki moe i na rima kootou tera kootou e me ki se lavaa te ttaohi. Te kooina kootou e hoki ake alaa tama raa, TeAtua e me ki kou atu te kooina naa hoki.”

³⁹ Tena Jisas ki tattara ake na tama raa te tattara hurihuri nei, “Te tama karemata sseni raa se lavaa te hakattaki teeraa tama karemata sseni. Kame aia e hakattaki, tena laaua hakaatoa e me ki tteiho i roto te rua e nnoto.

⁴⁰ Se hai tamalliki skul e raka iaruna te tisa laatou raa, e meia na tamalliki skul hakaatoa e me ki ssau pera ma te tisa laatou raa te saaita laatou ku oti na skul laatou raa.

⁴¹ “Aiea akoe ekkiraake tekerekere emmau tekaremata tetaina akoeraa, kaa akoe seanana peehee telaakau emmau tekaremata akoeraa?

⁴² Akoe elavaa peehee temeake tetaina akoe raa, ma, ‘Taina, hamai ki ppisi tekerekere emmau tekaremata akoe naa,’ te saaita akoe hokkoe se kite telaakau emmau tekaremata akoe raa? Akoe e tattara uhiuhi koi. Akoe e tau te tokea telaakau emmau tekaremata akoe raa i mua, tena akoe e me ki kite laoi no ppisi tekerekere emmau tekaremata tetaina akoe raa.

Na laakau ia ma na hua
(Matiu 7.16–20; 12.33–35)

⁴³ “Telaakau tauareka selavaa te hua na hua sakkino. Tena telaakau sakkino selavaa te hua na hua taualleka.

⁴⁴ Na hua raa e huri mai na tipu telaakau raa. Selavaa he tama te haki te natu ite purukavuhu. Tena selavaa he tama te haki te hui te hara i te paaku.

⁴⁵ Na tama taualleka raa e ppena na mee taualleka: tauttari na tiputipu taualleka na hatu manava laatou raa. Tena na tama sakkino raa e peno na mee sakkino: tauttari na tiputipu sakkino na ora laatou raa. Temaihu raa e tattara iho na mee tera ekkapi i roto na hatu manava laatou raa.

Tokorua na tama hakatuutuu hare
(Matiu 7.24–27)

⁴⁶ “Aiea kootou e kannama i Anau ma ‘TeAriki, TeAriki,’ e meia kaa kootou se ppena hea Anau ni meatu raea?

⁴⁷ Kame he tama e hamai Anau no rono na tattara Anau raa, tena ki tautari na tattara raa, Anau eme ki huri ake na tiputipu taualleka i te tama naa.

⁴⁸ Tama naa essau pera ma he tama ekeri na pou te hare aia raa ki hakatuu i aruna te hatu paa. Tena te hua peau raa kulohia no paku te hare raa, e meia te hare raa selavaa roo te naue, maitaname te hare raa e ppena hakatauareka roo.

⁴⁹ Emeia kame he tama erono na tattara Anau raa, tena ki setautari na tattara Anau raa, tena te tama naa essau pera ma he tama e hakatuu te hare aia raa i aruna tekerekere vare koi, tena te saaita te hua peau raa e paku te hare raa, te hare raa eme ki hina no paku hakamaroa roo i raro.”

7

Jisas e tokonaki te tama hehekau te purepure hakamaatua
(Matiu 8.5–13)

¹ Jisas ku oti roo te tattara ake na tattara Aia raa hakaatoa i te kanohenua raa, tena Aia ki haere i Kaperneam.

² Teeraa he purepure hakamaatua, tena aia e isi te tama hehekau tera aia e hihai mahi roo, te tama hehekau aia raa e laavea no taapiri ki mate.

³ Te purepure hakamaatua raa erono na mahi Jisas raa, tena aia ki kauna na tama hakamattua na Jiu raa ki oo no meake Jisas ki haere ake no tokonaki te tama hehekau aia raa ki tauareka.

⁴ Na tama raa e oo ake no ttiri Jisas, tena ki tattara hakaaroa ake ma, “Te tama nei e tau roo Akoe ki tokonaki aia.

⁵ Te purepure hakamaatua nei e laoi roo maatou, tena aia e hakatuu hoki te hare lotu maatou raa.”

⁶ Kito Jisas ki oo ma na tama raa. Jisas ku taapiri i te hare raa, tena te purepure hakamaatua raa ki kauna na soa laoi aia raa ki meake Jisas ma,

“TeAriki, ka oti Akoe ku naenae. Anau e maanatu ma Akoe se tau te hamai i roto te hare anau nei,

⁷ tena anau hokonnau e maanatu ma anau setau hoki te haere atu no mmata akoe. Akoe ki ppehi koi he tattara ki tauareka te tama hehekau anau nei.

⁸ Anau hoki he tama e noho iraro na mahi na tama hakamattua, tena anau eisi napurepure e hehekau iraro anau. Kame anau emeake te tama raa ma, ‘Haere!’ tena te tama naa e me ki haere. Kame anau e meake te tama raa ma, ‘Hamai!’ te tama naa e me ki hamai. Kame anau e meake te tama hehekau anau raa ma, ‘Ppena te mee nei!’ tena te tama naa e me ki ppena koi.”

⁹ Jisas eoho tesaaita Aia nirono na tattara te tama raa, tena Aia ki hakatike no meake te kanohenua e tauttari Aia raa, “Anau e meatu kootou, Anau se hai vahao roo e ttiri te tama e hakatina peenei, niaina ma i roto roo Israel!”

¹⁰ Na tama ni oo ma na tattara raa ku vakkai i te hare te purepure haka maatua raa no kkite ma te tama hehekau raa ku tauareka.

Jisas e hakaora te tamariki tanata te tautukaha hine

¹¹ Teeraa aho Jisas ku haere i te matakaina Nain ma na disaipol Aia raa, tena he kanohenua e rahi roo ku oo laatou.

¹² Tesaaita koi Jisas nitae ite totoka te matakaina raa, na tama te matakaina raa ku ssau ake te tama e mate. Te tama e mate raa ko te tautahi tama koi te tautukaha hine raa, tena tammaki na tama e oo iho ma te hine raa i taha ma te matakaina raa ma ki tanu te tama raa.

¹³ Te saaita TeAriki ni kite te hine raa, Aia ku aroha roo i te hine raa, tena Aia ki meake ma, “Auu se tani.”

¹⁴ Tena Aia ki haere atu no ttao hi te moena te tama e mate raa, tena na taanata e ssau raa ku hakamau. Kito Jisas ki meake, “Anau e meatu akoe! Taupeara! Mahike i aruna!”

¹⁵ Te tama e mate raa ku mahike no noho i aruna, tena kikaamata no tattara. Tena Jisas ki hoki muri ake te taupeara raa i te tinna aia raa.

¹⁶ Na tama raa hakaatoa ku mahharo, tena ki hakammaha TeAtua. Na tama raa e tattara ma, “Te profet hakanaaniu raa ku tae mai. TeAtua ku hamai ki tokonaki te kanohenua Aia raa ki ora!”

¹⁷ Tena te rono Jisas raa ku paa vaa roto Judia ia ma na kina tappiri ake te matakaina raa.

Jisas laaua ma Jon Baptis

(Matiu 11.2-19)

¹⁸ Na disaipol Jon Baptis raa ku tattara ake Jon i te rono Jisas raa, tena Jon ki kanna ake tokorua na tama,

¹⁹ tena ki kauna tokorua raa ki oo no vahiri ake Jisas ma, “Akoe ko te Tama tera Jon ni tattara ma e me ki hamai raa ma maatou e me ki hakattari teeraa tama hoki?”

²⁰ Tokorua raa e oo no ttae iaa Jisas, tena tokorua raa ki meake, “Jon Baptis e kauna ria mai maaua ki vahiri atu ma Akoe ko te Tama aia ni tattara ma e me ki hamai raa ma maatou e me ki hakattari teeraa tama hoki?”

²¹ Ia te saaita naa hoki Jisas e tokonaki tammaki na tama lavvea ia ma na tama e hakalono llihu i na maahana ia ma na tama e ttauria na tipua sakkino eaa, tena Aia ki mee tammaki na tama karemata sseni raa no kkite.

²² Tena Jisas ki meake tokorua na disaipol Jon raa ma, “Vakkai hakaraoi no meake Jon hea koorua ni kkite ia ma hea koorua ni llono raa:

Na tama karemata sseni raa ku kkite,
na tama na vae e mmate raa ku hahaere,
na tama e kaina te manumanu haeo raa ku taualleka,

na tama katarina tturi raa ku llono,
na tama e mate raa ku ora hakaraoi,

tena na tama hakaalloha raa ku llono te Rono Tauareka TeAtua raa.

²³ Na tama se mamannatu tammaki i Anau raa e me ki hakatapu ria.”

²⁴ Na disaipol Jon raa ku vakkai, tena Jisas kukaamata no tattara ake te kanohenua raa itevahi Aia, “Tesaaita kootou ni oo iaa Jon itekina se haitama etuumahoaraa, hea kootou emannatu ma kootou eme ki kkite raa? He laumea te veve e ino atu te matani?

²⁵ Hea kootou ni oo ma ki oo no mmata raa? He tama e uru na hekau taualleka e sui mmaha? Na tama e uru na hekau peenei raa e nnoho i na ora e hainauhie, ia e nnoho hoki i roto na hare na tuku.

²⁶ Kootou ki mee mai, hea kootou ni oo ma ki oo no mmata raa? He profet? Noo, emeia Anau e meatu pera ma Jon eraka roo iaruna na profet raa hakaatoa.

²⁷ E mee Jon ko te tama te Launiu Tapu raa e tattara ma: TeAtua e mee ma,

‘Anau e me kikauna tetama hakatae na tattara Anauraa imua Akoe ki taaraki te mateara raa ma Akoe.’”

²⁸ Tena Jisas kimeake hoki ma, “Anau e meatu kootou, se haitama nihaanau iho i roto te maarama nei ehakanaaniu iaruna Jon. Emeia tetama tera emouraro ite Hakamaatua ana ite Vaelani raa e hakanaaniu roo iaruna Jon.”

²⁹ Hakaatoa e llono na tattara Jisas raa, tena te kanohenua raa; taohi mua na tama e aoao na takis tera ni tauttari roo hea TeAtua ni meake, tena Jon ki hakoukou tapu na tama raa.

³⁰ Emeia na Farisi ia ma na tama e poroporo na tuaa raa e ui itaha ma te hakataakoto tera TeAtua e hihai ma laatou ki ppena raa, tena na tama raa ku se hihhai hoki ma Jon ki hakoukou tapu laatou.

³¹ Tena Jisas kimeake hoki ma, “Kaa Anau eme kitattara peehee i na tama te maarama nei raa? Na tama raa e ssau pera ma niaa?

³² Na tama raa e ssau pera ma nitamalliki e nnoho i roto marae, tena teeraa kuturana ku vava ake teeraa kuturana ma, ‘Maatou e hakattani na hula, e meia kootou se hihhai ki llue! Maatou e huhua na huatana, e meia kootou se hihhai ki ttani!’

³³ “Jon Baptis e hamai, tena aia e hakamaatapu, ia se unu na wain, tena kootou ku tattara ma, ‘Tama raa e isi te tipua i roto aia!’

³⁴ Te Tamariki te Tama nei ku oti te hamai, tena Aia e kai, ia e unu, tena kootou ku tattara ma, ‘Kira ake te Tama raa! Tama raa e kaikai vvare ia e unu tahi, tena Aia e soa laoi ma na tama e aoao na takis ia ma na tama haissara raa!’

³⁵ Te atamai TeAtua raa e huri ake i roto na tama tera e tauttari hea Aia e hihai raa.”

Jisas ku tae i te hare Saimon te Farisi

³⁶ He Farisi e hakkoro Jisas ma ki kkai laaua te poo naa, tena Jisas ki haere i te hare te tama raa no noho i raro ma kikai.

³⁷ Tena i roto te matakaina naa e isi te hine te ora aia raa e pii roo na hai sara. Te hine raa e rono pera ma Jisas e kai i te hare te Farisi raa, tena aia ki too te lloo manoni e sui mmaha raa no haere ake ma aia,

³⁸ tena aia ki haere no tuu i muri Jisas, taapiri na vae Tama raa no tani, tena na vae Jisas raa ku ssuu i na vai karemata te hine raa. Kito te hine raa ki hakapakupaku na vae Jisas raa ma te rouru aia, tena ki mohoni na vae Tama raa, tena ki nnini te lloo manoni raa iaruna na vae Jisas.

³⁹ Te saaita te Farisi raa ni kite te mee nei, aia ku tattara hokoia ma, “Kame te Tama nei he profet hakamaoni, Aia e me ki iroa na tiputipu te hine tera e tataohi Aia raa; Aia e lavaa te iroa te ora sakkino te hine nei e isi raa.”

⁴⁰ Kito Jisas ki meake te Farisi raa, “Saimon, Anau e isi te mee e me ki meatu akoe.”

Tena Saimon ki meake, “Rabai! Tattara mai, anau e hakarono atu.”

⁴¹ Kito Jisas ki kaamata ake ma, “E isi tokorua na tama e taoni na sileni te tama hai sileni hokotahi. Teeraa tama e taoni huitarau na siliva, tena teeraa tama e taoni tipu rima na siliva.

⁴² Tena tokorua raa hakaatoa ku se lavaa te ppehi na taoni laaua raa, kito te tama hai sileni raa ki ssoro na taoni tokorua raa hakaatoa i taha. Koai te tama tokorua nei e me ki laoi mahi roo te tama hai sileni raa?”

⁴³ Tena Saimon ki meake, “Anau e tini kame ko te tama tera e isi te taoni e rahi raa.”

Tena Jisas ki meake, “Noo, akoe e tonu.”

⁴⁴ Kito Jisas ki hakatike ake te hine raa, tena Aia ki meake Saimon, “Akoe e kite te hine nei? Anau e hamai i roto te hare akoe nei, tena akoe se kou mai ni vai ki huhui na vae Anau, e meia te hine nei e huhui na vae Anau raa ma na vai karemata aia raa, tena ki hakapakupaku na vae Anau raa ma te rouru aia.

⁴⁵ Akoe se mohoni Anau te saaita Anau ni hamai i roto te hare akoe nei, e meia te hine nei se hakamotu te momohoni na vae Anau kaamata roo te saaita Anau ni hamai raa.

⁴⁶ Akoe se hai sunu na oliv nikou mai ma ki amuhi te pohouru Anau, e meia te hine nei e amuhi na vae Anau raa ma te lloo manoni aia raa.

⁴⁷ Anau e meatu akoe, telaoi te hine nei e huri mai Anau raa e huri mai te hakamaoni pera ma na haisara tammaki aia raa kuoti tessorohia i taha. Emeia kame TeAtua e ssoro na haisara moisi te tama, tena telaoi te tama naa i Anau raa se lavaa te hai mahi.”

⁴⁸ Tena Jisas ki meake te hine raa, “Anau e ssoro na haisara akoe raa i taha.”

⁴⁹ Na tama e nnoho i te kina raa kutattara hokolaatou ma, “Koai te Tama nei, Aia e lavaa hoki te ssoro na hai sara i taha?”

⁵⁰ Tena Jisas ki meake te hine raa, “Te hakatina akoe raa e tokonaki akoe ki ora, haere ma te noho laoi.”

8

Na hhine tera e hahae ma Jisas

¹ Tena imuri Jisas ku haere vaa roto na matakaina ellahi ia ma na matakaina pammee raa no takutaku te Rono Tauareka i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Te sanahuru ma rua na disaipol raa e oo hoki ma Jisas,

² tena e isi hoki na hhine tera Jisas ni tokonaki no hakaise na tipua sakkino i taha raa ia ma na hhine tera Jisas ni tokonaki laatou no taualleka ma na maahana laatou raa: Meri te tama e hui ma ko Makdala raa, te tama Jisas ni hakaise e hitu na tipua i taha raa,

³ tena Joana, te tanata aia raa ko Kusa, he tama hehekau ma Herot, tena Susana ia ma alaa hhine hoki tera e hai na mahi laatou ma ki tokonaki Jisas ma na disaipol Aia raa.

Te tattara hurihuri te tama haere lletu na hua (Matiu 13.1-9; Mak 4.1-9)

⁴ Tammaki na tama e oo mai ina matakaina hakaatoa no muimui ake iaa Jisas, tena Jisas kitattara ake te tattara hurihuri nei te saaita te kanohenua raa ni hakkutu ake roo hakaatoa raa:

⁵ “Teeraa he tama e haere lletu na hua ma ki hhomo. Te saaita te tama raa ni haerelletu na hua raa, alaa hua kumaoha iaruna te mateara, tena na tama ku hahae lakalaka koi na hua raa, tena na manu raa hoki e kkai na hua raa.

⁶ Alaa hua kumaoha itekina e hatu, tena te saaita na hua raa ni hhomo raa, na hua raa e hhomo ake koi no mmate, e mee te kerekere raa e pakupaku.

⁷ Alaa hua kumaoha itekina na veve tutuia. Tena na veve tutuia raa ku hhomo no uhi na hua raa.

⁸ Alaa hua kumaoha iaruna te kina te kerekere tauareka, tena na hua raa ku hhomo no llahi no hhua, tena te laakau hokotahi e tae huitarau na hua.”

Kito Jisas ki hakaotiake ma, “Tena hakallono kame kootou eisi na katarina.”

Te hakataakoto na tattara hurihuri nei
(Matiu 13.10–17; Mak 4.10–12)

⁹ Na disaipol Jisas raa e vahiri ake Tama raa ma te hakataakoto te tattara hurihuri raa e mee maea.

¹⁰ Tena Jisas kimeake, “TeAtua e hihai kootou ki illoa na mee i te Hakamaatua ana Aia raa, tena Aia e tattara ake alaa tama na tattara hurihuri ma niaina na tama raa e matamata, e meia na tama raa selavaa tekkite, ia niaina ma na tama raa ellono, e meia na tama raa selavaa te illoa.”

Te hakataakoto te tattara hurihuri te tama e haere lletu na hua
(Matiu 13.18–23; Mak 4.13–20)

¹¹ “Teenei te hakataakoto te tattara hurihuri nei: Na hua raa ko na tattara TeAtua.

¹² Na hua emaoha ite mateara raa ko na tama tera ellono na tattara TeAtua raa, tena Satan ku haere ake no too na tattara TeAtua raa itaha ma na hatu manava na tama raa ma kippui na tama raa ki se hakattina ma ki selavaa TeAtua te tokonaki na tama raa.

¹³ Na hua emaoha itekina e haturaa ko na tama ellono na tattara TeAtua raa, tena kihihia no too na tattara raa. Emeia na tattara raa se mmoe roroa i roto na tama raa; na tama raa e hakattina paa saaita koi, tena te saaita laatou kuttiri na hahaaite raa, na tama raa kutiaki koi na hakattina laatou raa.

¹⁴ Na hua emaoha itekina na veve tutuia raa ko na tama ellono na tattara TeAtua raa, e meia na hakataakoto i te vahi na sileni ia ma te ora te maarama nei raa e mee na hakattina na tama raa no se hai mmahi, tena na hua laatou e hhua raa ku selavaa telletu.

¹⁵ Na hua emaoha itekina te kerekere tauareka raa ko na tama ellono na tattara TeAtua raa, tena kittaohi mmahu na tattara raa i roto na hatu manava laatou, tena ki tuu mmahu no hhua na hua.

Te ahi iraro te kumete
(Mak 4.21–25)

¹⁶ “Sehaitama ehakaura telamu, tena ku uhi iraro te kumete ia ma ku tuku iraro te sea. Emeia te tama raa e me ki hakatuu te lamu raa iaruna te kina ehakatuutuu telamuraa kilavaa na tama tekkite te maahina te saaita laatou e oo mai i hare.”

¹⁷ “Na mee hakaatoa e huuna ria raa e me ki hura ake i mua na tama. Tena na mee tera e uhi ria raa e me ki laavea ria.

¹⁸ “Kootou kihakamattonu te saaita kootou ehakallono, maitaname TeAtua e me ki hakapaa ake alaa mee iaruna na mee akoe e isi raa, e meia kame akoe se isi, tena akoe se hihai hoki te too, tena na meeraa e me ki too ria itaha ma akoe.”

Te tinna ia ma na taina Jisas
(Matiu 12.46–50; Mak 3.31–35)

¹⁹ Te tinna ia ma na taina Jisas raa e oo ake ma ki mmata Tama raa, e meia laatou ku selavaa te oo hakataapiri ake, maitaname te kanohenua raa e muimui areha roo Jisas.

²⁰ Tena he tama ki meake Jisas, "Te tinna ia ma na taina Akoe raa e ttuu i aho, tena laatou e hihhai ma ki mmata Akoe."

²¹ Kito Jisas ki meake na tama raa hakaatoa, "Te tinna ia ma na taina Anau raa ko na tama tera ellono na tattara TeAtua, tena ki ppena tauttari na tattara raa."

Jisas e tinai te matani

(Matiu 8.23-27; Mak 4.35-41)

²² Teeraa he aho, Jisas ma na disaipol Aia raa e kakke i roto te vaka. Tena Jisas ki meake na tama raa, "Taatoou ki tere i teeraa vahi te namo nei." Kito na tama raa ki uhu no tere.

²³ Te saaita laatou koi tere, Jisas ku moe heiroa. Te saaita naa koi te matani raa ku maairi hai mahi roo, tena te vaka raa ku uturia na peau no taapiri ki apuru.

²⁴ Kito na disaipol raa ki huro no hano Jisas, tena ki meake, "TeAriki, TeAriki, taatoou kaa mallemo no mmate!"

Jisas ku maahuru, tena ki tattara ake te matani ia ma na peau raa. Tena te matani raa ma na peau raa ku tteiho no marino kkii roo.

²⁵ Tena Jisas ki meake na disaipol raa, "Na hee na hakattina kootou?"

E meia na disaipol raa e mahharo, ia emattaku hoki, tena laatou ki vahihhiri hokolaatou ma, "Te Tama nei he tama peehee? Aia e tattara ake te matani ma na peau raa, tena na mee raa e hakallono hoki Aia."

Jisas e tokonaki te tama e isi na tipua.

(Matiu 8.28-34; Mak 5.1-20)

²⁶ Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ku tere no tae teeraa vahi te namo Galili raa i te kina na tama i Gerasa.

²⁷ Te saaita Jisas nitiho iuta, he tama i te matakaina raa e isi na tipua sakkino ku haere ake no tiri Tama raa. Saaita roroa roo te tama raa se isi na hekau, tena aia se noho i te hare aia raa, e meia te tama raa e noho i roto na rua na tama e mmate raa e mmoe.

²⁸ Te saaita aia ni kite Jisas, te tama raa ku tteiho no tuturi i mua na vae Jisas, tena ki kanna ake, "Jisas te Tamariki TeAtua Hakanaaniu i Aruna! Hea Akoe e hihai i anau? Anau ekainnoatu Akoe, auu semee anau ki hakalono llihu!"

²⁹ Te tanata raa e tattara peenei, maitaname Jisas ku oti te hakaise te tipua raa i taha ma aia. Tammaki na vahao aia ni hakapikiri, ia niaina ma na vae ia ma na rima aia raa e hihai na seni, e meia te tama raa e me ki mmosi koi na seni raa, tena te tipua raa ku too aia no kkave i te kina e tuu maho raa.

³⁰ Kito Jisas ki vahiri ake te tama raa, "Koai te inoa akoe?"

Tena te tama raa ki meake, "Te inoa anau raa ko 'He kautana,'" maitaname tammaki na tipua e noho i roto te tama raa.

³¹ Kito na tipua raa ki kainno ake Jisas ma ki selavaa te kkave laatou i te kina te rua e nnoto raa ki ttae roo te saaita laatou e too na hakalono llihu hakaoti laatou raa.

³² E isi na piki tammaki roo e kaikkai i te vahi te mouna raa. Kito na tipua raa ki kainno ake Jisas ma ki tiaki laatou ki huro i roto na piki raa, tena Aia ki meake na tipua raa ki oo.

³³ Na tipua raa e huro i taha ma te tama raa no uru i roto na piki raa. Tena na piki raa hakaatoa ku huro i te vahi te mouna e motu hua raa no tteiho i roto te moana raa no mallemo.

³⁴ Na tama e lollohi na piki raa e kkite hea ni kapihi ake i na piki raa, tena na tama raa ki huro no paa te rono raa i na matakaina ia ma na kina vaa raa.

³⁵ Tena na tama raa hakaatoa ku oo ake no mmata ma hea ni kapihi ake i te kina raa, tena te saaita na tama raa ni oo ake no ttiri Jisas raa, na tama raa ku kkite hoki te tama tera ni noho ria na tipua raa ku noho i te kina na vae Jisas raa. Te tama raa ku uru na hekau, tena te hakataakoto aia raa ku tauareka, tena na tama raa hakaatoa ku mattaku.

³⁶ Na tama ni kkite raa ku tattara ake te kanohenua raa pera ma Jisas ni tokonaki te tama raa.

³⁷ Tena na tama te matakaina raa hakaatoa ku mattaku, tena laatou ki meake Jisas ki haere i taha. Kito Jisas ki kake te vaka raa no tere.

³⁸ Tena te tama Jisas ni tokonaki no hakaise na tipua i taha raa ku meake Jisas, "Tiaki anau ki hahaere ma Akoe."

Emeia Jisas e kauna te tama raa ki haere, tena ki meake,

³⁹ "Haere i hare, tena ku tattara ake na tama pera ma TeAtua e tokonaki akoe."

Tena te tama raa ki haere vaa roto na matakaina raa hakaatoa no tattara ake pera ma Jisas e tokonaki aia.

*Te tamariki hine e mate ia ma te hine ni ttaohi na hekau Jisas
(Matiu 9.18–26; Mak 5.21–43)*

⁴⁰ Te saaita Jisas ni vaakai i Galili raa, te kanohenua raa ku too hakaraoi te Tama raa, e mee laatou hakaatoa ni hakattari Tama raa ki haere ake.

⁴¹ Tena he tama e rorohi te hare lotu; te inoa aia raa ko Jairus. Aia e tteihou no tuturi i mua na vae Jisas, tena ki kainno ake Tama raa ma ki oo laaua i te hare aia raa,

⁴² e mee te tamariki hine aia raa ku mee ki mate, te tamariki raa ku tae sanahuru ma rua na hetau, ia teenaa ko te tautahi koi aia.

Te saaita Jisas ni haere, te kanohenua raa ku muimui ake roo Tama raa.

⁴³ Tena i roto te kanohenua raa, e isi te hine te toto aia raa e tettere koi peenaa, te hine raa e hakalonollihu roo i roto sanahuru ma rua na hetau. Na sileni te hine raa ku oti te suisui na dokta ma ki tokonaki aia, e meia se hai tama e lavaa te tokonaki aia.

⁴⁴ Kito te hine raa ki hamai vaa muri Jisas no ttaohi na kaunutuu na hekau Jisas raa, ia te saaita naa koi te toto raa ku hakamotu.

⁴⁵ Tena Jisas ki vahiri ake, "Koai te tama ni ttaohi Anau raa?"

Tena te kanohenua raa hakaatoa ekore pera ma laatou se haitama nitaohi Jisas. Kito Pita ki meake, "TeAriki, te kanohenua nei hakaatoa e muimui areha roo Akoe."

⁴⁶ Emeia Jisas e meake ma, "Eisi te tama nitaohi Anau, Anau e iroa maitaname e isi na mahi ni oo i taha ma Anau."

⁴⁷ Te hineraa ku iroa pera ma aia kulaavea ria, tena aia kupoporepore te matakau, kito te hineraa ki haereatu no tuturi i mua na vae Jisas. Te hine raa e tattara ake Jisas te hakataakoto tera aia nitaohi na hekau Tama raa ia ma te maatara te tinotama aia raa i mua te kanohenua raa hakaatoa.

⁴⁸ Tena Jisas ki meake te hine raa, "Taku tama, te hakatina akoe raa e mee akoe no tauareka. Haere ma te noho laoi."

⁴⁹ Jisas koi tattara koi, tena he tama i te hare Jairus raa ku haere ake no meake tama raa ma, "Te tamariki hine akoe raa ku mate, tena tiaki koi te Rabai naa."

⁵⁰ Emeia Jisas e rono na tattara raa, tena Aia ki meake Jairus, "Auu se matakau; akoe ki hakatina koi, tena te tamariki naa e me ki tauareka."

⁵¹ Jisas kutae ite hare Jairus raa, tena Aia kippui ki se haitama hoki e haere ma Aia ihare, tena Aia ki too koi Pita, Jems, Jon ia ma na maatua te tamariki raa.

⁵² Na tama i roto te hare raa hakaatoa ku tanittani i te tamariki hine raa. Tena Jisas ki meake, "Auu se ttani, te tamariki naa se mate; te tamariki naa e moe koi."

⁵³ Na tama raa ku tataussua Jisas, emee laatou e illoa pera ma te tamariki raa ku mate.

⁵⁴ Jisas e ttaohi te rima te tamariki hine raa, tena ki meake, "Taku tama, mahike i aruna."

⁵⁵ Te tamariki raa ku ora hakaraoi, tena ki mahike no noho i aruna, tena Jisas ki meake na tama raa ki kou ake ni kai ki kai te tamariki raa.

⁵⁶ Na maatua te tamariki raa ku mahharo roo, tena Jisas ki meake na tama raa ki se tattara ake alaa tama hea Aia ni ppena raa.

9

Jisas e kauna te sanahuru ma rua na disaipol Aia (Matiu 10.5-15; Mak 6.7-13)

¹ Jisas e kannaa ake te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa ki hakkutu ake hakaatoa, tena Aia ki kou ake na tama raa na mahi ki hakaise na tipua sakkino, tena ku tokonaki hoki na tama lavvea raa.

² Tena Jisas kikauna na tama raa kioo no takutaku ite vahi te Hakamaatua ana ite Vaelani raa, tena ku tokonaki hoki na tama lavvea raa ki taualleka.

³ Jisas ku oti te tattara ake na tama raa ma, "Kootou se lavaa te too ni mee te saaita kootou e oo raa, ia se too ni laakau hahaere, ia se too ni muri kopu, ia se too ni kai, ia se too ni sileni, ia se too hoki he kaukahu.

⁴ Kootou kinnoho koi ite hare hokotahi i roto te matakaina tera etoo hakaraoi kootou raa, kittaroo tesaaita kootou e oo itaha ma te matakaina naa.

⁵ Kame he matakaina se hihai ki too kootou, tena kootou kutiaki te matakaina naa, tena ku ttahi na kerekere e mmau na muri vae kootou raa ki illoa laatou pera ma teenaa he hakkatu haeo."

⁶ Tena na disaipol raa kioo ina matakaina hakaatoa no takutaku ake te Rono Tauareka raa, tena ki tokonaki hoki na tama lavvea i na kina roo hakaatoa.

Herot ku vvare iaa Jisas (Matiu 14.1-12; Mak 6.14-29)

⁷ Te saaita Herot, te tuku i Galili raa nirono namee Jisas nippena raa, aia ku vvare hakaotiroo, maitaname alaa tama e tattara ma Jon Baptis ku ora muri.

⁸ Tena alaa tama e tattara ma Elaija ku vaakai mai muri, tena alaa tama hoki e tattara ma teeraa he profet na profet TeAtua i mua tera ku ora muri.

⁹ Tena Herot ki meake, "Anau ni meake na soldia anau raa ki ssepe te uaa Jon raa ki hopo. Kaa te nei koai te tama anau e rono e ppena namee e llahi nei?" Tena Herot ku hahai ma ki kite aia Jisas.

Jisas e haanai te kanohenua e tammaki roo (Matiu 14.13-21; Mak 6.30-44; Jon 6.1-14)

¹⁰ Tena na aposol raa ku vakkai ake no tattara ake Jisas na mee hakaatoa laatou nippena raa. Jisas ku too na tama raa, tena laatou ki oo hokolaatou i te matakaina Betsaida raa.

¹¹ Te saaita te kanohenua raa nillono ma Jisas ku haere ma na aposol Aia raa, na tama raa ku tauttari Tama raa. Jisas e hihia i na tama raa, tena

Aia ki tattara ake na tama raa i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena ki tokonaki hoki na tama tera e hihhai ma laatou ki taualleka raa.

¹² Te saaita telaa raa ku hakatootoo ma ki huru, te sanahuru ma rua na disaipol raa ku oo ake no meake Jisas ma, "Meake te kanohenua nei ki oo i na matakaina ia ma na kina tappiri mai raa nossee nikai ia ma nikina ki mmoe, e mee te nei he kina se hai tama."

¹³ Emeia Jisas e meake na tama raa ma, "Kootou ki kou ake nikai ma te kanohenua nei ki kkai."

Kito na disaipol raa ki meake, "Maatou eisi koi erima na haraoa ia ma erua na ika. Akoe e hihai ma maatou ki oo nosui nikai ma te kanohenua nei hakaatoa?"

¹⁴ (Te kooina na taanata hakaatoa i te kina raa kame e ttae rima simata.)

Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa, "Meake te kanohenua raa ki nnoho i na kuturana ki ttae tipu rima na tama."

¹⁵ Kito na disaipol raa ki meake te kanohenua raa hakaatoa ki nnoho i raro.

¹⁶ Tena Jisas ki too e rima na haraoa ia ma erua na ika raa, tena ki kkira i aruna i te vaelani nolotu ake Te Atua, tena ki tohi na haraoa raa, tena ki kou ake na disaipol Aia raa ki vaevae ake i te kanohenua raa.

¹⁷ Te kanohenua raa hakaatoa ekkai no ppohe, tena na disaipol raa ki haere saosao na muri haraoa ia ma na punnohi ettoeraa no ppii sanahuru ma rua na kete.

Pita e hakari ma Jisas ko te Mesaia

(Matiu 16.13-19; Mak 8.27-29)

¹⁸ Eisi te aho Jisas e lotu Hokoia, tena na disaipol Aia raa ki oo ake. Kito Jisas ki vahiri ake na tama raa, "Te kanohenua raa e tattara ma Anau koai?"

¹⁹ Kito na tama raa ki meake, "Eisi na tama e tattara ma Akoe ko Jon Baptis, tena alaa tama e tattara ma Akoe ko Elaija, tena alaa tama hoki e tattara ma Akoe he profet i mua tera ku ora muri."

²⁰ Tena Jisas ki vahiri ake na disaipol raa ma, "Kaa kootou e mee ma Anau koai?"

Kito Pita ki meake, "Akoe ko te Mesaia Te Atua."

Jisas e tattara ake i te hakalono llihu ia ma te mate Aia

(Matiu 16.20-28; Mak 8.30-9.1)

²¹ Tena Jisas ki tattara hakamataku ake na disaipol raa ki se tattara ake ni tama.

²² Jisas e tattara ake hoki na disaipol raa ma, "Te Tamariki te Tama nei e me ki hakalonollihu, tena na tama hakamattua na Jiu raa, na maatua hakananniu raa ia ma na tama e poroporo na tuua raa e me ki se hihhai te Tama raa. Tama raa e me ki taia ria no mate, e meia e toru na aho i muri Tama raa e me ki mahike muri no ora."

²³ Tena Jisas ki meake na tama raa hakaatoa, "Kame he tama e hihai ki tautari Anau, te tama naa ki tiaki na mee hakaatoa aia e hihai raa, tena ku amo te kros aia raa no tautari mai Anau."

²⁴ Kame he tama e maanatu te ora aia, te tama naa e me ki se lavaa te too te ora hakamaoni, e meia kame he tama e hoki mai te ora aia raa ki tautari Anau, tena aia e me ki too te ora hakamaoni.

²⁵ Hea akoe e me ki too kame akoe ettino na mee i te maarama nei raa hakaatoa, e meia i roto roo te ora akoe raa e haeroo? Se hai mee akoe e me ki too.

²⁶ "Kame akoe e napa Anau ia ma na akoako Anau raa, tena te Tamariki te Tama nei e me ki napa hoki akoe te saaita Aia e hamai ma na mahi Aia ia ma na mahi te Tamana ia ma na ensel e ttape Aia raa."

27 Anau e meatu te hakamaoni pera ma alaa tama kootou e ora vahao nei raa e me kiselavaa te mmate kitae te saaita laatou ekkite te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.”

TeAtua e huri ake na mahi Aia i te tinotama Jisas
(Matiu 17.1-8; Mak 9.2-8)

28 He latapu hakaatoa ku raka te saaita Jisas ni tattara ake na disaipol raa, tena Aia ki too Pita, Jems, tena Jon no haere ma Aia, tena laatou e oo i aruna te mouna raa ma ki lotu.

29 Jisas koi lotu, tena na maihu Aia raa ku haere no maahina roo, tena na hekau Aia raa ku makkini hua roo.

30 Te saaita naa koi tokorua na tama ku ttuu ake no tattara laatou ma Jisas. Tokorua raa ko Moses laaua ma Elaija,

31 tokorua raa ni hakahura ake ma na mahi i te vaelani no tattara laatou ma Jisas itevahi Aia e me kimate i Jerusalem kikutia te hakataakoto TeAtua raa.

32 Pita ma teeraa tokorua ku mmoe heilloa roo, e meia laatou ku mahhuru no kkite na mahi Jisas ia ma teeraa tokorua na taanata ku ttuu laatou ma Jisas raa.

33 Moses laaua ma Elaija kumee ma kitiaki Jisas, tena Pita kimeake Tama raa, “TeAriki, e tauareka roo e mee maatou i te kina nei! Maatou e me ki hakatuu e toru na paa hare; te hare Akoe, te hare Moses, tena te hare Elaija.” (Pita se iroa roo hea aia e tattara raa.)

34 Pita koi tattara koi, tena te pukureurehu raa ku haere iho no uhi na tama raa hakaatoa, tena tokotoru na disaipol raa ku mattaku roo.

35 Tena te reo raa ku tattara iho i roto te pukureurehu raa ma, “Teenei he Tama roo Anau tera Anau ni hirihiri, tena kootou ki hakallono te Tama nei.”

36 Te reo raa e tattara no oti, tena tokotoru raa kukkite Jisas ku tuu koi Hokoia. Na disaipol raa e kkumi hemuu na mee raa hakaatoa, tena laatou se hai tama e tattara ake te saaita naa i na mee laatou ni kkite raa.

Jisas e hakaise te tipua i taha ma te taupeara
(Matiu 17.14-18; Mak 9.14-27)

37 Tena te aho taiao raa na tama raa ku oo iho i raro ma te mouna raa no ttiri te kanohenua e tammaki roo.

38 Teeraa he tama e kanna ake i roto te kanohenua raa ma, “Rabai, hamai no mmata te taupeara anau nei. Teenei ko te tautahi koi anau.

39 Tammaki na vahao te tipua raa e noho i roto te tama nei, tena aia e me ki hakateki no kapihi te varo aia raa no ppore, tena te araara raa ku koo i te maihu aia. Te tipua raa e mee roo te tama nei ki hakalono llihu, tena aia ku se lavaa roo te tiaki te tama nei no haere i taha.

40 Anau e kainno ake na disaipol Akoe raa ki hakaise te tipua raa i taha ma te tama nei, e meia na tama nei se lavaa.”

41 Kito Jisas kimeake, “Kootou nitama se hakattina, ia nitama haeo! Ehia na vahao Anau e me kinnoho ma kootou? Ehia na vahao Anau e me ki tattara atu kootou?” Tena Aia kimeake te tamana te tamariki raa, “Kou mai te tamariki naa i te kina nei.”

42 Te saaita te tamariki raa ni haere ake, te tipua raa kulletu te tamariki raa i raro, tena te tamariki raa ku kaamata no ppore. Kito Jisas ki hakaise te tipua raa i taha ma te tamariki raa. Teenaa koi te tamariki raa ku tauareka, tena Jisas ki kou ake muri te tamariki raa i te tamana aia raa.

43 Na tama raa hakaatoa ku mahharo i na mahi hai mmahi TeAtua raa.

Jisas ku tattara ake hakaraoi i te mate Aia
(Matiu 17.22-23; Mak 9.30-32)

Te kanohenua raa koi mamahharo roo i namee hakaatoa Jisas ni ppena raa, te saaita Jisas ni tattara ake na disaipol Aia raa ma,

⁴⁴ “Kootou ki se ssiri hea Anau ni tattara atu kootou raa! Te Tamariki te Tama nei e me ki noho i raro na mahi na tama i te maarama nei.”

⁴⁵ Emeia na disaipol raa se illoa te hakataakoto na tattara raa. Te A-tua e mee na hakataakoto na tama raa no pouri ki se lavaa na tama raa te illoa, tena na disaipol raa e mattaku hoki te vahiri ake te hakataakoto na tattara raa.

Koai te tama e me ki hakanaaniu
(Matiu 18.1-5; Mak 9.33-37)

⁴⁶ Tena na disaipol Jisas raa ku hakatauttau hokolaatou ma koai te tama laatou e me ki hakanaaniu.

⁴⁷ Emeia Jisas e iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia ki too te tamariki raa no hakatuu i te vahi Aia,

⁴⁸ tena Aia ki meake na tama raa, “Te tama e too hakaraoi na tamalliki peenei i te inoa Anau raa, e too hakaraoi hoki Anau, tena te tama e too hakaraoi Anau raa e too hakaraoi hoki te Tama ni kauna ria mai Anau raa. E mee te tama e mouraro kootou hakaatoa raa ko te tama e hakanaaniu.”

Te tama se hakataukaa ma kootou raa he tama kootou
(Mak 9.38-40)

⁴⁹ Tena Jon ki meake, “Te Ariki, maatou e kkite te tama e hakaise na tipua i te inoa Akoe, tena maatou ki ppui te tama raa, maitaname te tama raa seai ma he tama i roto te kuturana taatou nei.”

⁵⁰ Tena Jisas ki meake Jon ma alaa disaipol ma, “Auu se ppui te tama naa, maitaname te tama se hakataukaa ma kootou raa he tama i roto kootou.”

Te matakaina i Samaria raa ku se hihhai ki too Jisas

⁵¹ Te saaita Jisas ku mee ki too ria no kkave i te vaelani raa ku taapiri, tena Aia ku maanatu ma ki haere i Jerusalem.

⁵² Jisas e kauna na tama raa ma na tattara Aia raa ki oo i mua Aia i te matakaina i Samaria raa no tanattana na mee hakaatoa ki ttae atu Aia.

⁵³ Emeia na tama te matakaina raa se hihhai ki too Jisas, e mee laatou e illoa koi ma Tama raa e mee ki haere i Jerusalem.

⁵⁴ Jems laaua ma Jon ekkite ma na tama raa ku se hihhai ki too Jisas, tena tokorua raa ki oo no meake Jisas ma, “Te Ariki, Akoe e hihai ma maaua ki kanna he ahi i te vaelani ki haere iho no seu na tama te matakaina nei?”

⁵⁵ Tena Jisas ki hakatike no hai ake tokorua raa [ma, “Koorua se illoa ma he anana peehee koorua e isi; e mee te Tamariki te Tama nei se hamai ma ki seu na ora na tama, e meia Aia e hamai ki tokonaki na ora na tama.”]

⁵⁶ Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ki oo i teeraa matakaina.

Na tama e hihhai ki tautari Jisas
(Matiu 8.19-22)

⁵⁷ Na tama raa koi oo koi vaa aruna te mateara, tena he tama ki meake Jisas ma, “Anau e me ki tautari Akoe he kina peehee Akoe e haere.”

⁵⁸ Tena Jisas ki meake te tama raa, “Na manu vaa roto raa e isi na rua e moemmoe, tena na manulelle raa e isi na hohana, e meia te Tamariki te Tama nei se isi te kina e me ki moe no hamaroro.”

⁵⁹ Kito Jisas ki meake teeraa tama, “Tautari mai Anau.” Emeia te tama raa e meake ma, “Te Ariki, hakattari ki haere anau no tanu te tamana anau raa i mua.”

⁶⁰ Tena Jisas ki meake te tama raa, “Tiaki na tama ku mmate raa ki tanu na tama laatou e mmate raa, tena akoe ku haere no takutaku ake te Hakamaatua ana i te Vaelani raa i na tama.”

⁶¹ Tena kito teeraa tama ki meake, "TeAriki, anau e me ki tautari Akoe, e meia hakattari ki haere anau no hakaalloha ma na hareakina anau raa imua."

⁶² Tena Jisas ki meake te tama raa, "Kame he tama e kaamata no tautari Anau, e meia aia e mamaanatu na tiputipu aia imua raa, te tama naa se lavaa te tae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa."

10

Jisas e kauna tipu hitu ma rua na tama

¹ Tena i muri, Jisas ku hirihiri tipu hitu ma rua na tama, tena ki kauna na tama raa taki tokorua ki oo i mua Aia i na matakaina tera Aia e me ki oti ku haere raa.

² Tena Jisas ki meake na tama raa, "Na laakau raa e huhhui roo, e meia na tama e me ki oo no haki raa e moisi. Lotu ake te Tama Hakamaatua te huata raa ki kauna ria mai ni tama hehekau ki oo no haki na hua raa.

³ Anau ekauna kootou pera ma nipunua sipsip kioo ina poi kaittama raa.

⁴ Auu se too ni murikopu na sileni ia ma nipunakete, ia setoo hoki nitaka. Auu settuu no tattara ma na tama i te mateara.

⁵ "Tesaaita kootou euru iroto te hare, kootou ki meake imua ma, 'Te noho laoi ki noho ma kootou.'

⁶ Kame te tama e noho te hare naa e laoi kootou, tena tiaki te tauareka kootou e oo atu ma kootou raa ki noho ma te tama naa, ia kame sei kootou ku too muri te tauareka naa.

⁷ Nnoho i roto te hare hokotahi koi, tena ku kkai, ia unu hea na tama naa e kou atu kootou, maitaname na tama hehekau raa e tau te too na sui laatou. Kootou ki se haere uru huri na hare.

⁸ Hesaaita peehee kootou e oo iroto he matakaina, tena na tama raa ku too hakaraoi kootou, tena kkai hea na tama naa e kou atu kootou ki kkai raa,

⁹ tena ku tokonaki na tama lavvea i roto te matakaina naa, tena ku meake hoki te kanohenua naa pera ma, 'Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku taapiri atu i kootou.'

¹⁰ "Emeia kame kootou e oo iroto he matakaina, tena na tama te matakaina naa se hihhai kootou, tena kootou ku oo vaa roto na mateara raa hakaatoa no tattara ake na tama raa pera ma,

¹¹ 'Maatou e me ki ttahi na kkere te matakaina nei e mmau na vae maatou raa ki illoa kootou pera ma kootou e ssara. Kootou ki mannatu pera ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku hamai no taapiri atu i kootou!'

¹² "Anau e meatu kootou pera ma te Aho te Hakatonutonu raa, TeAtua e me ki huri ake te laoi Aia e rahi roo i na tama i Sodom, ia sei ma na tama te matakaina naa.

Na matakaina tera se hakattina (Matiu 11.20-24)

¹³ "Natama i Korasin raa, kootou e me ki hakalonollihu haeo roo. Natama i Betsaida, kootou e me ki hakalonollihu hoki. Peeraa maatou kippena na mirakol maatou nippena iroto na matakaina nei raa i Taia laaua ma Saidon, na tama na matakaina sei ma ni Jiura peeraa ko na ppari avare no too na rehu raa no murumuru na tinotama laatou raa ki huri ake pera ma laatou ku ttike i taha ma na hai sara laatou raa!

¹⁴ TeAtua e me ki huri ake te laoi Aia e rahi roo i na tama i Taia laaua ma Saidon i te Aho te Hakatonutonu raa, ia sei ma kootou.

¹⁵ Tena kootou na tama i Kaperneam raa! Kootou e hihhai ki ssau kootou hokkootou ki ttae i te vaelani? Kootou e me ki lettua ria i te kina te ahi raa."

16 Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, "Te tama e hakarono na tattara kootou raa, e me ki hakarono hoki na tattara Anau raa, ia te tama se hihai kootou raa, e me ki se hihai hoki Anau, tena te tama se hihai Anau raa, e me ki se hihai hoki te Tama ni kauna ria mai Anau raa."

Tipu hitu ma rua na disaipol raa ku vakkai ake

17 Tena te tipu hitu ma rua na tama Jisas ni kauna raa ku vakkai muri ake, tena ku hihhia roo. Kito na tama raa ki meake, "Te Ariki, na tipua raa e hakallono maatou te saaita maatou e hakaise laatou i te inoa Akoe!"

18 Tena Jisas ki meake na tama raa, "Anau e kite Satan e tteiho i taha ma te vaelani pera ma he uila.

19 Hakallono! Anau e kou atu kootou na mahi ki hakahiti vaa aruna na laponohaeo ia ma na kahana, tena ku hakahiti hoki vaa aruna na mahi Satan, ia se hai mee e lavaa te mee kootou ki hakalono llihu.

20 Tena kootou ki se hihhia e mee na tipua haeo raa e hakallono kootou; e meia kootou ki hihhia e mee na inoa kootou raa ku mmau i te vaelani."

Jisas ku hihia

(Matiu 11.25-27; 13.16-17)

21 Te saaita naa Te Anana Tapu raa ku mee Jisas no hihia roo, tena Aia ki meake, "Tamana, Akoe ko Te Ariki i te vaelani ia ma te maarama nei! Anau e hakammaha Akoe, maitaname Akoe e hakariake na tama se illoa raa na mee tera Akoe ehoo itaha ma na tama e atamai raa. Hakamaoni Tamana, te nei hea Akoe e hihai ma na mee nei ki kapihi mai pe nei."

22 Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, "Te Tamana Anau raa e kou mai na mee nei hakaatoa i Anau. Se hai tama e iroa te Tamariki nei, te Tamana Hokoia koi e iroa, ia se hai tama e iroa te Tamana, te Tamariki nei koi ia ma na tama Aia ni hirihiri raa e illoa te Tama raa."

23 Tena Jisas ki hakatike no meake hemuu na disaipol Aia raa ma, "Kootou e hakatapu ria Te Atua, maitaname kootou ekkite na mee e llahi kootou nikkite raa.

24 Anau e meatu kootou pera ma tammaki na profet ia ma na tuku e hihhai ki kkite na mee kootou ni kkite raa, e meia laatou se lavaa te kkite. Na tama raa e hihhai ki llono hea kootou ni llono raa, e meia laatou se lavaa te llono."

Te tama i Samaria e manava aroha

25 He tama poroporo na tuua e mahike i aruna no vahiri ake te vahiri e hainattaa roo ia Jisas ma ki taaiki Tama raa. Tama raa e vahiri ake ma, "Rabai, hea anau e me ki ppena ki too te ora e ora tahi raa?"

26 Tena kito Jisas ki meake te tama raa, "Te Launiu Tapu raa e tattara maea? Te hakataakoto akoe i te vahi na tuua raa e mee peehee?"

27 Kito te tama raa ki meake, "Laoi Te Ariki Te Atua akoe raa ma te hatu manava akoe, te ora akoe, na mahi ia ma te hakataakoto akoe. Ia hoki, akoe ki laoi alaa tama pera ma akoe e laoi akoe hokkoe raa."

28 Tena Jisas ki meake, "Akoe e tonu, tautari na tuua naa, tena akoe e me ki ora."

29 Emeia te tama e poroporo na tuua raa e hihai ki mee pera ma aia e mattonu, tena aia ki vahiri ake hoki Jisas ma, "Koai te tama anau e me ki laoi naa?"

30 Tena Jisas ki meake, "E isi te tama e tiaki Jerusalem no haere i Jeriko, tena na tama kailallao raa ki hakaoho ake no too na hekau te tama raa hakaatoa, tena ki taa tama raa no taapiri ki mate.

³¹ Tena he maatua na Jiu raa ku haere atu te mateara naa hoki, e mea te saaita aia ni kite te tama raa, te maatua raa ku taa no haere teeraa vahi te mateara raa.

³² Tena ki oti te tama hehekau te hare lotu raa ku hamai te mateara naa hoki, tena ki haere atu no mmata te tama raa, tena ki hakaraka no haere teeraa vahi te mateara raa hoki.

³³ Emeia hetama i Samaria e haere ake te mateara naa hoki no tiri te tama raa. Te saaita aia ni kite te tama raa, aia ku aroha haeo roo. ³⁴ Tena aia ki haere ake no nnini na sunu ia ma na wain raa i aruna na saanuku te tama raa, tena ki haihai na saanuku raa. Tena aia ki ssau te tama raa no hakapiri i aruna te donki aia raa, tena ki too te tama raa no kkave i te hare na tama e moemmoe raa, tena aia ki rorohi te tama raa.

³⁵ Te aho taia raa, te tama i Samaria raa kukouake erua na siliva ki sui ake te tama hakamaatua te hare raa, tena aia ki meake, 'Rorohi ake te tama nei, te saaita anau e vaakai mai peenei raa, anau e me ki sui atu hea hoki akoe ni sui ki tokonaki te tama nei raa.' "

³⁶ Tena Jisas ki hakaoti ake ma, "Ite hakataakoto akoe, koai te tama na tama e toru nei e huri ake te laoi aia i te tama e taia ria na tama kailalao raa?"

³⁷ Kito te tama e poroporo na tuaa raa ki meake, "Te tama e aroha te tanata raa."

Tena Jisas ki meake te tama raa, "Ia haere, tena akoe kuppna peeraa hoki."

Jisas ku haere no mmata Meri laua ma Marta

³⁸ Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo no ttae he matakaina, tena he hine te inoa aia raa ko Marta e hakkoro na tama raa.

³⁹ Marta e isi te taina e hui ma ko Meri, tena Meri e noho taapiri na vae Jisas raa no hakarano Tama raa e akoako.

⁴⁰ Tena Marta ku mamaanatu tammaki e mee aia e tammaki na mee e me ki ppena, tena aia ki haere ake no meake, "Te Ariki, Akoe se hakataakoto pera ma te taina anau raa e tiaki mai na uata raa hakaatoa ki ppena anau hokonnau? Meake aia ki hamai no tokonaki anau."

⁴¹ Kito Jisas ki meake, "Marta, Marta! Akoe e mamaanatu tammaki, tena ku kapitia roo tammaki na mee,

⁴² e mea he mee hokotahi e hakamaatua. Meri e hirihiri ki ppena te mee e hakamaatua, tena Anau se lavaa te tokea te mee raa i taha ma aia."

11

Jisas e akoako i te vahi te lotulotu

(Matiu 6.9-13; 7.7-11)

¹ E isi te aho Jisas e noho he kina no lotu. Te saaita Aia ku oti te lotu, tena he tama na disaipol Aia raa ku meake Tama raa ma, "Te Ariki, akoako mai maatou ki lotu pera ma Jon ni akoako ake na disaipol aia raa."

² Tena Jisas ki meake na tama raa, "Te saaita kootou e lotu raa, tena kootou ku lotu peenei:

"Tamana:

Te inoa e tapu Akoe naa ki hakammaharia;

tiaki te Hakamaatua ana Akoe raa ki hamai.

³ Kou mai ni kai ma maatou te aho ma te aho.

⁴ Ssirihia niaa maatou e ssara,

pera ma maatou e ssirihia niaa na tama e ssara i maatou raa.

Auu se kou mai na hahaaite e hainattaa i maatou.' "

⁵ Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, "Kame he tama kootou e haere te tuapoo no meake te soa aia raa ma, 'Na soa, kou mai e toru na haraoa, tena i muri anau ku sui muri atu.

⁶ Anau e isi te soa e horau mai i te kina e mmao roo no tae mai vahao nei koi i hare, e meia anau se isi na kai ki kai te tama raa!

⁷ Tena kame te soa akoe raa e tattara iho i roto hare ma, 'Auu se mee hoki anau ki naenaena! Te totoka raa ku oti te hakkapi, tena anau ma na tamalliki anau raa ku mmoe. Anau ku se lavaa hoki te mahike no kou atu ni kai.'

⁸ Tena kaa kumee peehee? Anau e meatu, niaina ma te soa akoe raa e kkaro te mahike no kou atu ni kai ma e mee koorua e ssoa laoi, e meia aia e me ki mahike no kou atu niaa akoe e kainno ake raa, e mee akoe se napa te kainno hakatau.

⁹ "Ia tena Anau e meatu kootou: Kainno, tena akoe e me ki too hea akoe e kainno raa; sесе, tena akoe e me killave hea akoe e sесе raa; papaku te totoka, tena te totoka raa e me ki taaraki atu akoe.

¹⁰ Maitaname na tama e kainno raa e me ki too hea laatou e kainno raa; na tama e sесе raa e me killave hea laatou e sесе raa, tena te totoka raa e me ki taaraki atu kootou na tama tera e papaku te totoka raa.

¹¹ Kame akoe hetamana, eaa akoe e me kikou ake helapono kame te tamariki raa e meatu ma ki kou ake he ika?

¹² Kaa seai akoe e me ki kou ake he kahana kame te tamariki raa e meatu ma ki kou ake he hua*?

¹³ Niaina ma akoe hetama haeo, e meia akoe e iroa te kou ake na mee taualleka inatamalliki kootou raa. Kaa e hia hoki te Tamana taatou i te vaelaniraa e me kikou ake Te Anana Tapuraa inatama e kainno ake Aia raa!"

Jisas ma Belsebul

(Matiu 12.22-30; Mak 3.20-27)

¹⁴ Jisas e hakaise te tipua tera e mee te tama raa no se lavaa te tattara raa, tena te saaita te tipua raa ni haere itaha raa, tena te tama raa kulavaa te tattara. Te kanohenua raa ku mahharo roo,

¹⁵ e meia alaa tama e tattara ma, "Teena ko Belsebul, te tipua hakamaatua na tipua raa e kou ake na mahi Tama raa ki hakaise na tipua raa itaha."

¹⁶ Alaa tama e hihhai kitaaiki Jisas, tena laatou kimeake Tama raa ki ppena he mirakol ki huri ake pera ma Te Atua ni kauna ria iho Tama raa hakamaoni.

¹⁷ Emeia Jisas e iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia kimeake na tama raa, "Kame na tama he henua e vaevae ina kuturana no ppuhu hokolaatou, te henua naa e me ki se lavaa te ttae teeraa saaita hoki. Tena kame he hai maatua e vaevae hokolaatou, tena na tama naa e me kinnoho maseuseu.

¹⁸ Tena kame na tipua Satan raa e vaevae ina kuturana no ppuhu hokolaatou, tena kaa te nohorana aia raa e me ki tauareka peehee? Kootou e tattara pera ma Anau e hakaise na tipua raa, e mee Belsebul e kou mai na mahi Anau ki ppena na mee raa.

¹⁹ Kame Anau e hakaise na tipua raa ina mahi Belsebul, kaa na tama tauttari kootou raa e hakaise na tipua raa itaha peehee? Na tama tauttari kootou raa e huri atu pera ma kootou e ssara.

²⁰ Emeia Anau e hakaise na tipua raa itaha ina mahi Te Atua, tena na mee nei e huri atu pera ma te Hakamaatua ana i te Vaelaniraa ku oti te tae atu i kootou.

²¹ "Kame hetama e ivi e rorohi te hare aia raa ma na hana aia, tena na hekau aia raa e me ki mmoe taualleka roo.

* **11:12 11.12** "scorpion": he kahana e mee aia e ssau pera ma na kahana e hamaumau na katarina

²² Emeia kame hetama eivi iaruna tetamaraa e haereake no taa te tama raa, tena ku too na hana te tama raa e tuunaki raa no haere ma aia, tena ki vaevae na mee aia ni kairarao raa.

²³ “Te tama se tuu i te vahi Anau raa e hakataukaa ma Anau, tena te tama se tokonaki Anau ki hakkutu mai na tama raa e hakatui na tama raa i taha ma Anau.

Na tipua ku vakkai ake
(Matiu 12.43–45)

²⁴ “Kame he tipua e haere i taha ma te tama, te tipua naa e me ki haere vaa aruna na kina pakupaku raa no sesee he kina ki noho. Emeia kame aia se hai kina e lave, aia e me ki tattara hokoia ma, ‘Anau e me ki vaakai muri i te hare anau raa.’

²⁵ Tena te tipua naa e me ki vaakai no kite te hare raa ku matahua, ia ku oti hoki te tukutuku hakaraoi.

²⁶ Tena te tipua raa e me ki haere no hakattaki ake e hitu na tipua e sakkino roo i aruna aia, tena laatou e me ki oo no uru i roto te tama raa. Te saaita na tipua raa ku oti te uru hakaatoa, te tama naa e me ki haeo roo, ia ku raka hoki ma te saaita i mua raa.”

Te hihia hakamaoni

²⁷ Jisas e tattara no oti, tena he hine i roto te kanohenua raa ku meake Jisas ma, “Te hine ni haanau, tena ki rorohi Akoe raa e me ki hakatapu ria roo peehee!”

²⁸ Kito Jisas ki meake, “Kaa na tama e llono na tattara TeAtua raa, tena ki tauttari na tattara raa e me ki hakatapu ria roo peehee?”

Te kanohenua raa e kainno ake Jisas ki huri ake he mirakol
(Matiu 12.38–42)

²⁹ Te kanohenua raa e muimui ake Jisas, tena Jisas ki meake, “Na tama te aho nei raa ni tama roo e haeo! Natama raa ekainno mai ma Anau ki huri ake he mirakol, emeia Anau selavaa te huri ake he mirakol, te mirakol koi profet Jona raa e me ki akoako ake laatou.

³⁰ Eme kissau koi, profet Jona ko te hakkatu na tama Ninive, tena te Tamariki te Tama nei ko te hakkatu na tama te aho nei.

³¹ I te Aho te Hakatonutonu raa te tuku hine i Seba raa e me ki tuu i aruna no hai ake na tama te aho nei raa na sara laatou raa, maitaname aia ni horau mai roo i te kina emmao ma ki hakarono na tattara mattonu te Tuku Solomon raa. Tena Anau e me ki meatu pera ma eisi te mee i te kina nei e hakanaaniu roo i aruna Solomon.

³² “I te Aho te Hakatonutonu raa, na tama i Ninive raa e me ki mahhike i aruna no hai atu na ssara kootou raa, maitaname laatou ni ttike i taha ma na hai sara laatou raa te saaita laatou ni llono na takutaku Jona raa; ia tena Anau e meatu kootou pera ma eisi te mee i te kina nei e hakanaaniu roo i aruna Jona!

Te maahina te tinotama
(Matiu 5.15; 6.22–23)

³³ “Se hai tama e hakaura te lamu, tena ku uhi te lamu raa, [ia ma ku tuku te lamu raa i raro te kumete]. Emeia te tama raa e me ki hakapiri te lamu raa i te kina telamu raa etuutuura kikkite na tama hakaatoa te maahina te saaita laatou e uru mai i hare raa.

³⁴ Na karemata kootou naa e ssau pera ma ni lamu i na tinotama kootou. Te saaita na karemata kootou raa e taualleka, tena na tinotama kootou raa e maahina hakaatoa; e meia te saaita na karemata kootou raa ku haeo, tena na tinotama kootou raa ku pouri.

³⁵ Lollohi hakamattonu i te maahina i roto akoe naa ki seai ma he pouri.

³⁶ Kame te tinotama akoe naa e maarama hakaatoa se hai kina roo e pouri, tena te tinotama akoe naa e me ki maarama hakaatoa e ssau pera ma te lamu raa e hakamaahina atu akoe ma te maahina aia raa.”

Jisas e hai ake na Farisi

(Matiu 23.1–36; Mak 12.38–40)

³⁷ Te saaita Jisas ku oti roo te tattara, tena he Farisi ku haere ake no hakkoro Jisas ma ki oo laua no kkai i te hare aia raa, tena Jisas ki haere no noho i raro ma ki kai.

³⁸ Te Farisi raa ku oho te saaita aia ni kite ma Jisas e kai se ssoro na rima Aia raa i mua.

³⁹ Tena Jisas ki meake te Farisiraa, “Kootou na Farisiraa e ssoro koi na vahi i aho na kapu ia ma na parete kootou raa, e mea i roto roo kootou raa e pii roo na tiputipu sakkino ia ma na tiputipu se ttonu.

⁴⁰ Kootou ni vvere! Aiea TeAtua se pena te tinotama ia ma te anana?

⁴¹ Tena kouake hea i roto na kapu ma na parete kootou raa i na tama hakaalloha raa, tena na ora kootou raa hakaatoa e me ki matahua haka maoni.

⁴² “Kootou na Farisi raa e me ki hakalono lihu haeo roo! Kootou e hoki ake TeAtua na hua pammee pera ma na mint raa, na rue raa ia ma alaa hua hoki, e mea kootou e ssiri ki tauttari, ia kilaoi TeAtua. Kootou e ttonu te hoki ake na mee raa i TeAtua, ia tena auu se ssiri ki ppena na mee raa.

⁴³ “Kootou na Farisiraa e me ki hakalono llihu haeo roo, e mee kootou e hihhai kinnoho nasea na tama hakananniuraa e nonnoho i roto na hare lotu na Jiu raa ia ma na tama hoki ki hakammaha kootou i na kina e kkapi na tama raa.

⁴⁴ Kootou e me ki hakalono llihu haeo roo! Kootou e ssau pera ma ni taruma se isi na hakamattino, tena na tama ku hahaere vaa aruna se illoa ma teeraa ni taruma.”

Jisas e hai ake na tama poroporo na tuaa

⁴⁵ Hetama na tama poroporo na tuaa raa ku meake Jisas ma, “Rabai, te saaita Akoe e tattara peenei raa; Akoe e hai hoki na haeo maatou!”

⁴⁶ Kito Jisas ki meake, “Kootou na tama e poroporo na tuaa raa e me ki hakalono llihu hoki! Kootou e haka piri i aruna na panaua na tama raa na mee e mmaha te amo raa, e mea kootou hokkootou se lavaa te ssora na rima kootou raa no tokonaki na tama raa.

⁴⁷ Kootou e me ki hakalono llihu haeo roo! Kootou e hakatuu na hatu taualleka raa i na taruma na profet TeAtua raa. Teena ko na profet na tipuna kootou raa ni taa no mmate.

⁴⁸ Kootou hokkootou e hurimai pera ma hea na tipuna kootou raa ni ppena raa e hakamaoni; na tama raa e taa na profet raa no mmate, tena vahao nei kootou ku hakatuu na hatu na taruma na tama raa.

⁴⁹ Teenei hea te Atamai TeAtua raa e tattara mai ma, ‘Anau e me ki kauna na profet ia ma na tama hakataetae na tattara raa ki oo i na tama naa, tena na tama naa e me kitaa alaa tama no mmate, tena ku kouake na hakalono llihu i alaa tama.’

⁵⁰ Tena na tama te saaita nei raa e me ki hakalono llihu i te taai a ria na profet raa hakaatoa no mmate kaamata mai roo te saaita te maarama nei ni tipu ake raa,

⁵¹ tena kaamata mai te mate Abel raa haere notae te mate Sekaraia te tama tera ni taia ria no mate ilottonu te olta ia ma te Kina e Tapu raa. Hakamaoni na tama te tautama nei raa e me ki hakalono llihu e mee na sara nei hakaatoa.

⁵² “Kootou na tama poroporo na tuaa raa e me ki hakalono llihu haeo roo! Kootou se poroporo ake na kanohenua raa ki illoa na tiputipu TeAtua, tena

kootou hokkootou se illoa na tiputipu Tama raa, ia kootou e ppui hoki na tama tera e hai na mahi laatou ma ki illoa raa.”

⁵³ Jisas ku tiaki te matakaina raa no haere, tena na tama poroporo na tuua ia ma na Farisi raa ku kaamata no tamoahaeo Jisas, tena ki vahihhiri ake Tama raa tammaki na mee,

⁵⁴ ma kilave laatou he mee e sara i na tattara Tama raa, tena ma laatou ku hakapiki Tama raa.

12

Se tauttari na tiputipu na Farisi

(Matiu 10.26–27)

¹ Tammaki roo na simata na tama e muimui ake iaa Jisas, tena na tama raa e haere lakalaka koi na vae alaa tama. Jisas e meake kaamata na disaipol Aia raa ma, “Lollohi hakamattonu i na ist na Farisi raa. Anau e tattara atu i na tattara uhiuhi na tama raa.

² Hea e huunaria e me ki huriake, tena na hakataakoto na tama e hai hemuu raa e me ki laavea ria.

³ Ni tattara peehee kootou e tattara hemuu i te poo, tena na tama hakaatoa e me killono na tattara naa ite ao, ia hea kootou eppisi hemuu i roto na hare kootou te saaita na totoka raa e ppui raa; na tama e me ki tattara iho hakamaroa na tattara naa i aruna na tauhuhu na hare.

Te tama taatou e tau te mattaku

(Matiu 10.28–31)

⁴ “Anau e meatu kootou Aku taina, kootou ki se mattaku na tama tera e taa koi te tinotama raa no mate, tena i muri ku selavaa te ppena teeraa mee e haeroo i aruna ma hea laatou ni ppena raa.

⁵ Anau e me kihuriatu te tama kootou e me ki mattaku aa: kootou ki mattaku TeAtua, te Tama elavaa tetaa te tama ki mate, tena i muri kulletu te tama raa i roto te ahi e ura tahi. Kootou ki hakattina Anau, teenei ko te Tama kootou e tau te mattaku!

⁶ “Eaa, e rima na rupe kame se lavaa te sui e rua na sileni? Emeia TeAtua se lavaa te ssiri he rupe hokotahi.

⁷ Tena na rouru na pohouru kootou raa hakaatoa ku oti te ppauria. Ia tena kootou ki se mattaku, e mee kootou e hakananniu roo i aruna tammaki na rupe.

Kootou ki se nnapa i te vahi Jisas

(Matiu 10.32–33; 12.32; 10.19–20)

⁸ “Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma koai te tama e tattara i nakina e tammaki na tama ma aia he tama e tautari Anau, tena te Tamariki te Tama nei e me kippena peeraa hoki i mua na ensel TeAtua raa.

⁹ Emeia na tama e tattara i nakina e tammaki na tama ma laatou se hihhai Anau raa; te Tamariki te Tama nei e me ki tattara i te se hihhai Aia i na tama raa hoki i mua na ensel TeAtua raa.

¹⁰ “Te tama e ppehi te tattara haeroo i te Tamariki te Tama nei raa, TeAtua e lavaa te ssirihia te sara te tama naa, e meia na tama e hai na haeroo TeAnana Tapu raa, tena TeAtua se lavaa roo te ssirihia te sara na tama naa.

¹¹ “Kame nitama etoo kootou nokkave i na harelotu na Jiura ma na tama hakananniu ia ma na tama hakamattua raa kilahulahu kootou, tena kootou ki se mamannatu tammaki ma kootou e me ki tattara peehee ki tokonaki kootou.

¹² E mee TeAnana Tapu raa e me ki poroporo atu kootou na tattara tera kootou e me ki tattara raa.”

Te tama hai sileni se atamai

¹³ Teeraa hetama i roto te kanohenua raa e meake Jisas ma, "Rabai, meake te taina anau raa ki vvae ma maaua na hekau te tamana maaua raa."

¹⁴ Tena Jisas ki meake te tama raa, "Koai te tama e kou mai na mahi Anau ki vvae ilottonu ma koorua na hekau te tamana koorua raa?"

¹⁵ Kito Jisas ki meake na tama raa hakaatoa ma, "Lollohi hakamattonu, ka oti kootou ku mannako na mee hakaatoa, maitaname na ora hakamaoni kootou raa semmoe i roto na mee kootou ettinoraa, niaina ma kootou e hai hekau peehee."

¹⁶ Tena Jisas ki tattara ake te tattara hurihuri nei, "Teeraa he tama e isi tammaki na kerekere tera e hhomoo tammaki na kai taualleka.

¹⁷ Tena te tama raa ku noho no mamaanatu hokoia ma, 'Anau se isi te hare ki hakatau na kai anau nei hakaatoa. Hea anau e me kippena?'

¹⁸ Te tama raa e tattara hokoia ma, 'Anau e iroa hea anau e me kippena. Anau e me ki seu na hare pammee e hakatautau na kai raa, tena ku hakatuu ni hare e llahi ki hakatautau na kai ia ma alaa mee hoki.

¹⁹ Tena anau ku tattara hokonnau ma anau ku isi na mee hakaatoa! Anau ku isi tammaki na mee tera e me ki mmoe tammaki na hetau. Anau e me ki noho koi no kai, unu, tena ku hihia!'

²⁰ Emeia TeAtua e meake te tama raa ma, 'Akoe he vvre roo! Te poo nei koi akoe e me ki mate, tena kaa koai te tama e me kitoo na mee roo hakaatoa akoe e hakatautau ma akoe raa?'

²¹ Tena Jisas ki hakaoti ake ma, "Teenei hea e me ki kapihi ake i te tama e hakatautau ma ki tammaki aia na mee raa, emeia aia e tutuu haeo roo i na karemata TeAtua."

*Too TeAtua ki hakamaatua na ora kootou
(Matiu 6.25-34)*

²² Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa, "Tena Anau e meatu kootou ki se mamannatu tammaki na kai kootou e me ki kkai ki ora kootou raa ia ma na hekau kootou e me ki leulleu raa.

²³ Te ora te tama e hakamaatua iaruna na kai, tena te tinotama raa e hakamaatua iaruna na hekau.

²⁴ Kira ake na lakia raa: na manura a settori na kai, ia se hakatautau na kai, na manura se isi na hare hakatautau na kai; TeAtua e haanai na manura! Na ora kootou raa e hakanannu roo i aruna na manura.

²⁵ Eisi te tama e lavaa te hakanuu te ora aia raa no roroa kame aia e mamaanatu tammaki te ora aia?

²⁶ Kootou selavaa roo te ppena na mee e hainauhie raia, kootou ki mamannatu tammaki alaa mee hoki?

²⁷ Kootou ki kira ake na kaute e hhomoo huri raa: na kaute raa se uata, ia se ppena na hekau laatou hokolaatou. Emeia Anau e meatu pera ma na hekau te Tuku Solomon raa ia ma na hekau aia raa hakaatoa se isi na hekau e hai lakkei taualleka roo pera ma na kaute nei.

²⁸ TeAtua ko te Tama e hakalaakei na kaute raa. Na kaute raa e hura ake te aho nei koi, tena taiao ku seai, ku vvela ria i roto te ahi. Aiea kaa TeAtua selavaa hoki te kou atu ni hekau ma kootou? Na hakattina kootou raa e pammee roo!

²⁹ "Tena kootou ki se mamannatu tammaki ma hea kootou e me ki kkai ia ma hea kootou e me ki unu raa.

³⁰ E mee na tama e nnohopouri te maarama nei raa e mamannatu tahi na mee nei. Te Tamana kootou raa e iroa pera ma kootou e hihai na mee nei.

³¹ Emeia kootou ki mamannatu tahi i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena Aia e me ki kou atu na mee nei hakaatoa.

*Na mee taualleka i te vaelani.
(Matiu 6.19-21)*

³² “Kootou ki se mattaku, niaina ma kootou e moisi, maitaname TeAtua e hihai ki kou atu te Hakamaatua ana Aia raa ma kootou.

³³ Kou ake na hekau kootou raa ki ssui alaa tama, tena ku too na sileni raa no kou ake i na tama hakaalloha raa. Too na muri kopu e ponopono na sileni e mmau raa no hakatau na mee hakaatoa e taualleka kootou raa i te vaelani, i te kina na mee raa se lavaa roo te haere moisi, e mee na tama kailallao raa se lavaa te ttae no too na mee raa, tena na lollona raa hoki se lavaa te kkai na mee raa.

³⁴ E mee na hakataakoto kootou raa e me kimmoe tahi koi ite kina na hekau kootou raa e mmoe.

Na tama hehekau e tanattana tahi

³⁵ “Kootou ki tanattana i na mee tera e me ki oo mai raa, ia uruuru hakaoti na hekau kootou raa ki ppuhu, tena ku hakaura na lamu kootou raa ki ura

³⁶ pera ma na tama hehekau raa ennoho no hakattari te tama hakamaatua raa ki vaakai mai ite kai te avana aia ni haere raa. Te tama raa e hamai koi no papaku te totoka raa, tena na tama raa ku taaraki vave koi te totoka raa.

³⁷ Na tama hehekau raa e me ki hihhia roo te saaita te tama hakamaatua raa e vaakai mai no kite ma laatou e ara koi! Anau e meatu te hakamaoni pera ma te tama raa e me ki ui te kaukahu matoru aia raa, tena ku meake na tama raa kinnoho iraro, tena aia kukouake na kai na tama raa ki kkai.

³⁸ Na tama raa e me ki hihhia roo kame te tama hakamaatua raa e hamai no kite ma laatou e tanattana, niaina te tama raa e hamai te tuapoo ia ma i muri te tuapoo.

³⁹ Tena kootou e lavaa te illoa pera ma kame te tama hakamaatua te hare raa e iroa te saaita te tama kairarao raa e me ki haere ake, te tama naa e me ki se lavaa te tiaki te tama kairarao raa ki uru ake i te hare aia raa.

⁴⁰ Ia tena kootou ki tanattana peeraa hoki, maitaname te Tamariki te Tama nei e me ki vaakai mai te saaita kootou se tanattana ma Aia e me ki vaakai mai raa.”

Te tama hakamaoni ia ma te tama se hakamaoni te hehekau (Matiu 24.45-51)

⁴¹ Tena Pita ki meake, “TeAriki, tetattara hurihuri nei, etattara koi maatou ma Akoe e tattara na tama roo hakaatoa?”

⁴² Kito Jisas ki meake, “Kaa koai te tama hakamaoni i na hehekau aia tera e atamainaa? Teenaa ko tetama tera tetama hakamaatua raa e tuku ki hakamaatua, kimmata na mee hakaatoa i roto te hare, tena ku vaevae ake na kai na tama hehekau raa na saaita hakaatoa e kkai raa.

⁴³ Te tama hehekau naa e me ki hihia roo kame te tama hakamaatua raa e vaakai mai i hare no kite ma aia e ppena na uata aia raa!

⁴⁴ Hakamaoni roo, Anau e meatu kootou, te tama hakamaatua raa e me ki tuku te tama raa ki hakamaatua na mee roo hakaatoa aia e ttino raa.

⁴⁵ Emeia kame te tama hehekau naa e hakataakoto hokoia pera ma te tama hakamaatua raa e me kinnahe roo te vaakai mai, tena aia ku kaamata no riki alaa taanata ia ma na hhine hehekau raa, tena ku tauhano te kai, ia e unu tahi no vvare,

⁴⁶ tena te tama hakamaatua raa ku vaakai mai i te aho te tama hehekau raa se iroa ma te tama hakamaatua raa e me ki vaakai mai raa. Tena te tama hakamaatua raa e me ki tuutuu maru te tinotama te tama raa nolletu ia ho ki iroa te tama raa pera ma aia se hakarono na tattara.

⁴⁷ “Te tama hehekau e iroa hea te tama hakamaatua aia raa e hihai aia ki ppena raa, e meia aia se tanattana ki pena te mee raa, tena te tama naa e me ki riki ria hakahaeo roo.

⁴⁸ Emeia te tama hehekau tera se iroa hea te tama hakamaatua raa e hihai aia ki ppena raa, e pena te mee e sara tera e tau aia te hakalono llihu, tena te tama naa se lavaa te riki ria hakahaeo roo. Ia na tama e me ki kainno ake tammaki na mee i te tamae too tammaki na mee raa, ia hoki na tama e me ka kainno ake tammaki roo na mee i te tama e too tammaki roo na mee raa.”

Jisas e kou mai te nohonnoho haeo

(Matiu 10.34–36)

⁴⁹ Tena Jisas ki meake, “Anau e hamai no hakaura te maarama nei ki ura, tena Anau e hihai roo kame te ahi raa ku oti te kaamata ki ura.

⁵⁰ Anau e isi te hakoukoutapu e me ki too, tena te hakalono llihu i roto Anau nei e me ki moe roo ki oti te mee nei!

⁵¹ “Kootou ekkahu ma Anau e hamai ki tokonaki te maarama nei ki nonnoho laoi? Seai, Anau se hamai ma te noho laoi, e meia Anau e hamai ki vaevae.

⁵² Tokorima na tama i roto te hai matua hokotahi e me ki nonnoho haeo hokolaatou, tena tokotoru na tama e me ki nonnoho haeo ma teeraa tokorua na tama, tena tokorua na tama e me ki nonnoho haeo ma teeraa tokotoru.

⁵³ Natamana e me ki nonnoho haeo ma natamatane laatou, tena na tama tane raa e me ki nonnoho haeo ma na tamana laatou raa. Na tinna e me ki nonnoho haeo ma na tama hhine laatou raa, tena na tama hhine raa e me ki nonnoho haeo ma na tinna laatou. Na hinaona hhine e me ki nonnoho haeo ma na hinaona laatou, tena na tama hhine raa e me ki nonnoho haeo ma na hinaona hhine laatou raa.”

Kootou ki illoa na hakataakoto na mee tera Jisas ni ppena raa

(Matiu 16.2–3)

⁵⁴ Kito Jisas ki tattara ake hoki te kanohenua raa ma, “Te saaita kootou ekkite te pukureurehu e hamai itelaki, tena kootou e me ki tattara ma te mee raa e me ki lleku, tena te mee raa ku lleku hakamaoni.

⁵⁵ Ia te saaita kootou ekkite ma te matani raa ku aniani mai i te kupu, tena kootou e me ki tattara ma te mee raa e me ki vvela, tena te mee raa ku vvela hakamaoni.

⁵⁶ Kootou nitama etattara uhiuhi! Kootou e lavaa te kira ake te vaelaniraa, tena ku mannatu ma te mee raa e me ki tauareka ma e mee ki haeo. Kaa kootou se illoa peehee na hakkatu na mee e huriatu vahao nei raa?

Nnoho hakaraoi ma na tama e haeo ma kootou raa

(Matiu 5.25–26)

⁵⁷ “Aiea kootou se hakatonutonu hokkootou na mee e tonu kootou e tau te ppena raea?

⁵⁸ Kame hetama e ppono akoe itekot e mee akoe eseu tetuaa, tena akoe ki haere no tattara hakaraoi koorua i mua koorua e oo ite kot. Kame akoe se haere no tattara hakaraoi koorua, tena akoe e me ki huutiarua i mua na tama te kot raa, tena na tama raa e me ki kouake akoe ina rima na polis raa ki ppono i roto te hare karapusi.

⁵⁹ Tena Anau e meatu, akoe e me ki noho i roto te hare karapusi raa ki tae roo te saaita akoe e ppehi te paini akoe raa hakaatoa.”

13

Te tama se tike i taha ma na hai sara aia raa e me ki mate

¹ Te saaita naa e isi na tama i te kina raa e oo ake no meake Jisas i te vahi na tama i Galili tera Pailat ni taa no mmate te saaita na tama raa ni hoki ake na hoki laatou i TeAtua raa.

² Tena Jisas ki meake na tama raa, “E mee na tama i Galili raa ni taaiaria no mmate peeraa, tena kootou ku mannatu ma te mee raa e huri ake

te hakamaoni pera ma na hai sara na tama raa e raka i aruna ma alaa tama i roto Galili?

³ Seai! Tena Anau e meatu pera ma kame kootou settike itaha ma na hai sara kootou, tena kootou e me ki mmate peeraa hoki

⁴ Kaa te sanahuru ma varu na tama i Siloam tera ni mmate te saaita te hare palluna raa ni teiho no taaona laatou raa? Kootou e mannatu ma te mmate na tama raa e huri ake pera ma na tama raa e pii na hai sara e raka i aruna ma na tama e nnoho i Jerusalem raa?

⁵ Seai! Tena Anau e meatu, kame kootou settike itaha ma haisara kootou, tena kootou e me ki mmate peeraa hoki.”

Te tattara hurihuri te laakau se hua na hua

⁶ Kito Jisas ki tattara ake na tama raa te tattara hurihuri nei, “Teeraa hetama eisi telaakau fik e homo i roto te paupaku aia. Tama raa e haere ake no mmata ma telaakau raa eisi na hua e mmau, e meia aia se hai hua e kite.

⁷ Kito te tama raa ki meake te tama e rorohi te paupaku raa, ‘Kira ake! E toru roo na hetau anau e hamai no matamata ma eisi na hua e mmau telaakau nei, e meia anau se hai hua e kite. Tena tuu telaakau nei i raro. Aiea telaakau nei ki tiaki roo ki tuu no kai na kai i roto te kerekere?’

⁸ Tena te tama e rorohi te paupaku raa ki meake, ‘Te tama hakamaatua, tiaki telaakau naa kituu he hetau hokotahi, tena anau e me ki mmuru ni muruna no uhi hakatike te purapura te laakau naa.

⁹ Tena kame te hetau i muri raa telaakau nei ku hua, tena ku tauareka, kaa seai, tena akoe ku ttuu te laakau nei ki hina.’ ”

Jisas e tokonaki te hine i te aho te Sabat

¹⁰ Jisas e akoako i roto te hare lotu raa i te aho te Sabat.

¹¹ Tena he hine i roto te matakaina raa eisi te tipua sakkino e mee te hineraa nolalavea i roto sanahuru ma varu na hetau; te hineraa ku hahere piko roo, ia tena ku se lavaa roo te tuu tonu.

¹² Jisas e kite te hineraa, tena Aia ki kanna ake ma, “Taku tama, akoe ku tauareka ma te maahana akoe naa.”

¹³ Kito Jisas ki hakapiri na rima Aia raa i aruna te hineraa, tena te saaita naa koi te hineraa ku hamatakkau hokoia koi no tuu tonu, tena ki hakammaha ake Te Atua.

¹⁴ Tena te tama hakamaatua te hare lotu na Jiu raa ku roto e mee Jisas e tokonaki te hineraa no tauareka i te aho te Sabat raa, kito te tama hakamaatua raa ki tattara ake te kanohenua raa ma, “Taato e isi e ono na aho ki hehekau, tena kootou ki oo mai i roto na aho naa ki tokonaki ria kootou ki taualleka. Kootou se lavaa te oo mai te aho te Sabat.”

¹⁵ Tena Te Ariki ki meake, “Kootou e tattara uhiuhi koi. Kootou e nnoho mai naa e me ki vvete koi na manu kootou raa no hakattaki i taha ma na paa hare laatou raa no haunu na vai i te aho te Sabat.

¹⁶ Ia te hine nei he mokopuna Abraham tera Satan ni haihai no karapusi i roto sanahuru ma varu na hetau. Eaa kaa te hine nei ku se lavaa roo te tokonaki ria ki tauareka i te aho te Sabat nei?”

¹⁷ Na tattara Aia raa e mee na tama e kiri lloto Aia raa no nnapa hoko-laato, tena te kanohenua raa ku hihhia roo i namee taualleka Jisas e ppena raa.

Te hua e paamee roo

(Matiu 13.31-32; Mak 4.30-32)

¹⁸ Tena Jisas ki meake, “Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peehee? He mee peehee Anau e lavaa te hakapaa tera e ssau ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa?”

19 Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e ssau pera ma te hua te mastet te tama e ttori i roto te paupaku aia raa. Te hua raa e homo no rahi roo, tena na manu raa ku ppena na hohana laatou raa i aruna te laakau raa.”

*Te tattara hurihuri te ist
(Matiu 13.33)*

20 Tena Jisas ki vahiri ake hakaraoi, “He mee peehee Anau elavaa te hakapaa tera e ssau ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa?”

21 Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e ssau pera ma te ist te hine raa e hilo i roto na haraoa, tena ki hakamoe te haraoa raa no hhuta.”

*Te totoka e kkaoro
(Matiu 7.13-14,21-23)*

22 Jisas e tuui sara pera i Jerusalem no haere vaa roto na matakaina e llahi ia ma na matakaina pammee raa no takutaku ake na kanohenua raa.

23 E isi te tama e vahiri ake Jisas ma, “Te Ariki, na tama e me ki tokonaki ria ki ora raa e moisi koi?”

Kito Jisas ki meake na tama raa ma,

24 “Hai na mahi kootou kilavaa kootou te uru i roto te totoka e kkaoro; maitaname tammaki na tama e me kihahaivi kiuru i roto hare, e meia laatou e me ki se lavaa.

25 Te tama hakamaatua te hare raa e me ki mahike no ppui te totoka raa, tena te saaita kootou e ttuu i aho no papaku te totoka raa, tena ku tattara ake ma, ‘Te Ariki, taaraki te totoka raa kiuru atu maatou!’ Tena te Tama raa e me ki meatu ma, ‘Anau se iroa kootou e oo mai i hee!’

26 Tena kootou e me ki meake ma, ‘Maatou e kkai, ia e unu ma Akoe. Akoe ni akoako mai maatou i roto na matakaina maatou raa.’

27 Emeia te Tama raa e me ki meatu hoki ma, ‘Anau se iroa kootou e oo mai i hee. Oo itaha ma Anau, kootou hakaatoa ni tama e hai ssara.’

28 “Kootou e me ki tanittani no hakatikkati na niho kootou raa te saaita kootou e kkite Abraham, Aisak, Jekop ia ma na profet hakaatoa tera e nnoho i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa te saaita kootou e me ki lettua ria i aho raa.

29 Na tama e me ki oo mai i te vahii te anake ia ma telaki, i te vahii tokorau ia ma te kupu. Na tama raa e me kinnoho i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa no kkai.

30 Na tama e hakammuri te saaita nei raa e me ki tuu i mua, tena na tama e ttuu i mua te saaita nei raa e me ki hakammuri.”

*Jisas e me ki mate i Jerusalem
(Matiu 23.37-39)*

31 Te saaita naa hoki e isi na Farisi e oo ake no meake Jisas ma, “Akoe ki haere i taha ma te kina nei no haere teeraa matakaina, maitaname Herot e hihai ki taa Akoe ki mate.”

32 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Oo no meake te manu kai tama naa: ‘Anau e hakaise natipua itaha, tena kutokonaki na tama lavvea raa te ahonei ma taiiao, tena te aho tana hakatoru raa Anau e me kihakaoti na uata Anau nei.’

33 Tena te aho nei, taiiao ia ma teeraa aho; Anau e me ki tuui sara peeraa i Jerusalem, maitaname setonu ma na profetraa kimmate ialaa kina, na tama raa e me kimmate i Jerusalem koi.

34 “Jerusalem, Jerusalem! Kootou e taa na profetraa no mmate, tena kootou e maka na tama Te Atua nikauna ria atu ma na tattara Aia raa! E hia roo na vahao Anau e hihai ki hakkutu mai kootou, e ssau pera ma na manu hine raa e hakkutu mai na pupunua aia raa i raro na pakau aia raa. Emeia kootou se hihai ma Anau ki tokonaki kootou!

³⁵ Tena te harelotu kootou naa e me kituu se haitama. Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma kootou selavaa tekkite Anau kitaeroo te saaita kootou etattara ma, 'TeAtua e hakatapu te Tama tera nihamai i te inoa TeAriki raa.'

14

Jisas e tokonaki te tama laavea

¹ He Sabat hokotahi Jisas e haere ma ki haere nokai i te hare te tama hakamaatua na Farisi raa, tena na tama raa ku matamata hemuu iaa Jisas.

² Tena he tama ku haere ake iaa Jisas raa; na vae ia ma na rima aia raa e ssura hakaatoa.

³ Kito Jisas ki meake na Farisi ia ma na tama e poroporo na tuua raa ma, "Na tuua taatou raa e hakattana taatou ki tokonaki te tama i te aho te Sabat ma sei?"

⁴ Emeia na tama raa e nnoho hemuu se hai tattara roo e meake. Tena Jisas ki too te tama raa no tokonaki no tauareka, tena Aia ki kauna te tama raa no haere.

⁵ Kito Jisas ki meake, "Kame he tama kootou e isi te tamariki, sei naa he manu eteiho i roto terua ennoto i te aho te Sabat; eaa akoe kame selavaa te arato ake te tamariki sei naa te manuraa iaruna i te aho te Sabat raa?"

⁶ Tena na tama raa ku selavaa te sui muri ake te vahiri Jisas raa.

TeAtua e hakammaha na tama e pasemmu

⁷ Jisas ekite pera ma na tama e ooake i te kai raa e hirihiri ki nnoho na kina na tama hakananniu ennonohoraa, kito Jisas ki tattara ake na tama raa te tattara hurihuri nei.

⁸ "Kame he tama e aru atu akoe ki haere ake i te kai te avana, tena auu se haere no noho i te kina na tama hakananniu raa e nonnoho raa, ka oti te tama hakamaatua te kai raa e isi hoki te tama ni aru tera e hakanaaniu iaruna akoe,

⁹ tena te tama tera ni aru atu koorua hakaatoa raa ku haere atu no meatu akoe ma, 'Mahike ki noho te tama nei', tena akoe e me ki napa no haere no noho i muri roo.

¹⁰ Emeia kame akoe e aruhia ki haere ake i te kai, tena haere koi no noho i te kina i muri raa, tena te tama hakamaatua raa e me ki kite, tena ku haere atu no meatu akoe ma, 'Na soa, hamai i mua no noho he kina tauareka raa.' Tena na tama hakaatoa i te kina te kai raa e me ki k kite pera ma te tama hakamaatua te kai raa e hakammaha akoe.

¹¹ Na tama e mee hokolaatou no hakananniu raa, e me ki tuku iho no mouraro, tena na tama e mee hokolaatou no mouraro raa e me ki ssau ria no hakananniu."

¹² Kito Jisas ki meake te tama ni aru ake Aia raa, "Te saaita akoe e me ki tanattana na kai raa, tena auu se aru na soa akoe raa, na taina akoe raa, na harekina akoe raa ia ma na tama tera e hai hekau raa roo, e mee i muri na tama naa e me ki aru atu hoki akoe ki sui muri hea akoe ni ppena raa.

¹³ Te saaita akoe e tanattana te kai, tena ku aru na tama hakaalloha raa, na tama tottoro raa, na tama na vae emmateraa ia ma na tama karemata sseni raa;

¹⁴ tena akoe e me ki hakatapu ria, maitaname na tama raa selavaa te sui muri atu akoe. TeAtua e me ki sui muri atu akoe te saaita na tama e ttonu tahi raa e me ki mahike muri i taha ma te mate."

Te tattara hurihuri te kai e rahi (Matiu 22.1-10)

15 Tena hetama enoho itekinaaraa nokkai laatou ma Jisas erono natattara Jisaraa, tena aia ki meake, "Na tama e me kikkai te kai e rahi ite Hakamaatua ana ite Vaelani raa e me ki hakatapu ria."

16 Tena Jisas ki meake te tama raa, "Teeraa hetama etanattana te kai e rahi, tena aia ki aru tammaki roo na tama."

17 Te saaita te kairaa kutanattana, tena te tama raa kukauna te tama hehekau aia raa ki haere no meake na tama aia ni aruraa ma, 'Oo mai, na mee hakaatoa ku tanattana!'

18 Tena na tama raa kukaamata no tattara hakameeme. Te tama kaamata raa e meake te tama hehekau raa ma, 'Anau e sui te paupaku vahao nei koi, tena anau e me ki haere no mmata te paupaku raa. Kaaroha, anau e kapitia.'

19 Tena teeraa tama ki meake, 'Anau e sui sanahuru na bulmakau, ia tena anau e me ki haere no haaite na manu nei. Kaaroha roo, anau e kapitia.'

20 Tena teeraa tama hoki ku meake, 'Anau e avana vahao nei koi tera hea anau ku se lavaa te haere atu.'

21 "Tena te tama hehekau raa ki vaakai no meake te tama hakamaatua aia raa. Tena te tama hakamaatua raa ku roto roo, tena ki meake, 'Haere vave vaa roto na mateara te matakaina nei raa, tena ku hakkoro mai na tama hakaalloha raa, na tama tottoro raa, na tama karemata sseni raa ia ma na tama na vae e mmata raa ki oo mai.'

22 Tena te tama hehekau raa ki meake, 'Te tama hakamaatua, anau ku oti te ppena na mee hakaatoa tera akoe ni mee mai anau ki ppena raa, e mea te hare nei koi ttana koi.'

23 Tena kito te tama hakamaatua raa ki meake te tama hehekau raa, 'Haere ina mateara vaa roto raa no meake na tama raa ki oo mai ki kkapi roo te hare anau nei.'

24 Anau e meatu kootou hakaatoa pera ma se haitama na tama anau ni aru kaamata raa e me ki hakammata na kai anau nei.' "

Mannatu hakaraoi no tauttari Jisas

(Matiu 10.37-38)

25 Tammaki na tama ehahaere ma Jisas, tena Jisas ki hakatike no tattara ake na tama raa,

26 "Te tama setau te mee pera ma he disaipol Anau kame telaoi aia ina maatua aia raa, ite avana ia ma na tamalliki aia raa, ina taina ia ma na kaave aia raa ia ma te ora aia raa e raka i aruna ma telaoi aia Anau raa."

27 Na tama se amo na kros laatou no tauttari mai Anau raa se lavaa te mee pera ma ni disaipol Anau.

28 "Kame hetama e hihai kipena he hare palluna, te tama naa e me ki noho kaamata no mamaanatu te kooina te sui te hare naa ki mmata ma na sileni aia raa e lavaa te sui te hare naa hakaatoa."

29 Kame akoe se noho no maanatu hakaraoi, akoe e me ki hakatuu koi na pou raa, tena ku se lavaa hoki te hakaoti te hare naa, tena na tama e kkite te hare se oti naa e me ki tataussua akoe.

30 Na tama raa e me ki meatu, 'Akoe e kaamata no pena te hare raa, tena ku se lavaa koi te hakaoti!'

31 "Kame he tuku e haere ma sanahuru na simata na tama ma ki ppuhu ma te tuku tera e hamai ma tipu rua na simata na tama raa, tena te tuku raa e me ki noho kaamata no mamaanatu ma aia e lavaa te ppuhu ma teeraa tuku ma seai."

32 Kame aia e maanatu ma aia setau, tena te tuku raa e me ki kkave te tattara iteeraa tuku ma laaua kitattara hakaraoi te saaita te tuku raa koi mmao."

³³ Tena Jisas ki hakaotiake ma, “Kootou essau peeraa hoki. Kootou selavaa temee pera ma ni disaipol Anau kame kootou setiaki namee hakaatoa kootou e isi raa.

Te tattara hurihuri te sol
(*Matiu 5.13; Mak 9.50*)

³⁴ “Te sol raa e tauareka, e meia te saaita te sol raa ku semmara, taatou ku selavaa hoki temee te sol raa ki mmara hakaraoi.

³⁵ Te sol raa ku haeo, ia selavaa hoki temee pera ma nimuruna, tena te sol raa kutau koi te peesia. Tena hakallono kame kootou eisi na katarina.”

15

Te sipsip ni rano
(*Matiu 18.12-14*)

¹ Teeraa he aho, etammaki na tama e aoao natakis ia ma na tama haissara e oo ake ma ki hakallono na tattara Jisas raa.

² Tena na Farisi ia ma na tama poroporo na tuaa raa kutamumu ma, “Tama nei e hihai na tama hai ssara, ia e kaikkai hoki ma na tama raa.”

³ Kito Jisas ki tattara ake na tama raa te tattara hurihuri nei:

⁴ “Kame he tama kootou e isi huitarau na sipsip, tena he sipsip hokotahi ku rano. Hea akoe e me kipena? Akoe e me ki tiaki na sipsip tipu sivo ma sivo raa ki kaikkai, tena akoe e me ki haere no seseen te sipsip hokotahi e rano raa te saaita roo akoe e lave te manu raa.

⁵ Te saaita akoe kulave te sipsip raa, akoe e me ki hihia roo no hakapiri te sipsip raa i te panaua akoe

⁶ no amo ihare. Tena akoe e me kikannaake na soa akoe ia ma na tama e illoa akoe raa hakaatoa, tena ku tattara ake na tama raa ma, ‘Anau e hihia roo e mee anau kulave te sipsip anau ni rano raa. Oo mai taatou ki hihhia hakaatoa!’

⁷ Anau e meatu kootou pera ma e me ki ssau peeraa hoki, kame he tama hokotahi e tike itaha ma na haisara aia, na ensel i te vaelani raa e me ki hihhia roo, e raka iaruna ma te tipu sivo ma sivo na tama ettonu tahi tera se tau te tike i taha ma na haisara laatou raa.

Te sileni ni rano

⁸ “Kame he hine e isi sanahuru na siliva, tena he siliva hokotahi ku rano. Hea te hineraa e me kipena? Te hineraa e me ki hakaura telamuraa no verevere te hare raa, tena ku seseen hakaraoi roo na kina hakaatoa kilave roo aia te siliva raa.

⁹ Te saaita aia e lave te siliva raa, te hineraa e me kikannaake na soa ia ma na tama e illoa aia raa hakaatoa, tena ku meake, ‘Anau e hihia roo e mee anau kulave te siliva anau ni rano raa. Taatou ki hihhia hakaatoa!’

¹⁰ Anau e meatu kootou pera ma e me ki ssau peeraa hoki, na ensel i te vaelani raa e me ki hihhia roo kame he tama haisara hokotahi e tike i taha ma na haisara aia.”

Te haanau ni llano

¹¹ Tena Jisas ki tattara ake hoki, “Teeraa he tama e isi e rua na taupeara.

¹² Taupeara paameeraa e meake te tamana aia raa ma, ‘Kou mai te tuhana anau raa vahao nei.’ Kito te tamana tokorua raa ki vvae i lottonu na hekau raa ma na taupeara e rua aia raa.

¹³ Tena na aho i muri raa koi, te taupeara raa ku kou ake na hekau aia raa hakaatoa kisui alaa tama, tena kitoo na sileni raa no haere itaha. Aia e haere te henua e mmao roo, tena ki kaamata no tatahao puamu na sileni aia raa i na tiputipu sakkino.

¹⁴ Te taupeara raa e suisui na sileni aia raa no oti roo hakaatoa, tena te one raa ku tae ake i te henua raa, tena te taupeara raa ku se hai sileni roo e ttoe.

¹⁵ Tena aia ki haere no hehekau ma he tama i te henua raa. Kito te tama raa ki kauna te taupeara raa ki haere no rorohi na piki aia raa.

¹⁶ Te taupeara raa ku maanatu ma ki kai koi na kai na piki raa e kkai raa, e mee se hai tama e kou ake ni kai ki kai aia.

¹⁷ Tena te hakataakoto raa ku tere ake i te taupeara raa ma, 'Na tama hehekau te tamana anau raa hakaatoa ekkai roo no ppoahu, ia e isi koi na kai e ttoe, e meia anau ku taapiri koi ki mate taku hikai.

¹⁸ Anau e me kimahike no haere te tamana anau raa no meake ma, "Tamana, anau ku sara roo i mua na karemata TeAtua ia ma na karemata akoe.

¹⁹ Anau ku se tau te mee pera ma he tama akoe, too anau mo tama koi hehekau akoe." "

²⁰ Tena te taupeara raa ku mahike no vaakai muri i te tamana aia raa.

"Te taupeara raa koi mmao roo itaha ma te hare raa te saaita te tamana aia raa ni kite aia, tena aia ku aroha roo i te taupeara aia raa, kito aia ki tere atu no avei te taupeara raa no mohoni. ²¹ Tena te taupeara raa ki meake, 'Taku tamana, anau ku sara roo i mua na karemata TeAtua ia ma na karemata akoe. Anau ku se tau hoki te mee pera ma he tamariki akoe.'

²² Emeia te tamana aia raa e kanna ake na tama hehekau aia raa ma, 'Vave! Kou mai na hekau taualleka raa no hakauru ake te tama nei. Taro ake he ring te matarima aia raa, tena ku hakauru ake ni taka i na vae aia raa.

²³ Tena kootou ku oo no taa te pupunua bulmakau e rahi raa, tena taatou ku pena he kai e rahi ki hihhia taatou ma te tama nei!

²⁴ Maitaname te tamariki anau nei ni mee raa ku mate, tena vahao nei aia ku ora muri; aia ni mee raa e rano, tena vahao nei aia ku vaakai mai.' Tena na tama raa ku kaamata no kkai te kai raa.

²⁵ "Ia te saaita naa te taupeara matua raa e noho i roto te paupaku. Tena te taupeara matua raa ku vaakai mai i hare, tena te saaita aia ku taapiri i hare raa, aia ku rono te rue ia ma na tama e llue.

²⁶ Kito aia ki kanna ake te tama hehekau aia raa no vahiri ake ma, 'Hea na tama raa e hai raa?'

²⁷ Kito te tama hehekau raa ki meake, 'Te taina akoe raa ku tae mai, tena te tamana akoe raa ki taa te pupunua bulmakau e rahi raa ki kkai taatou, e mee te taina akoe raa ku tae laoi mai.'

²⁸ "Te taupeara matua raa ku roto roo, tena aia ku se hihai ki haere i roto hare; kito te tamana aia raa ki hamai i aho no hakorokoro te taupeara matua raa ki haere ake i hare.

²⁹ Tena te taupeara raa ki meake te tamana aia raa ma, 'Kira ake, na hetau nei hakaatoa anau e hehekau ma akoe pera ma he tama hehekau, tena anau se hai vahao roo e tattara sui na tattara akoe raa. Kaa hea akoe ni kou mai anau? Akoe se hai mee ni kou mai anau ma ki pena he kai ma na soa anau raa.

³⁰ Emeia akoe e taa te pupunua bulmakau e rahi raa, te saaita te tama akoe e kanna ma he tamariki akoe raa ni tae mai, niaina roo ma te tama raa ni tahao puamu na sileni akoe raa i na hhine.'

³¹ Tena te tamana aia raa ki meake, 'Taku tama, akoe e noho tahi ma anau, tena na mee hakaatoa anau e ttino raa ni mee akoe.

³² Emeia taatou e tau te kkai no hihhia, maitaname te taina akoe raa ni mee raa ku mate, e meia vahao nei aia ku ora muri; aia ni mee raa e rano, tena vahao nei aia ku vaakai mai.' "

16

Te tama hakamaatua e haeo

¹ Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa, “Teeraa he tama hai sileni, tena aia e isi te tama hehekau tera e rorohi na hekau aia raa hakaatoa. Te tama haisileniraa erono pera ma te tama hehekau aia raa etatahao puamu na sileni aia raa.

² Tena te tama haisileniraa kikanna ake te tama hehekau aia raa no vahiri ake ma, ‘Aanei nitattara peehee anau erononei? Taataa mai helauniu ki iroa anau te rorohi akoe na hekau anau raa hakaatoa, maitaname akoe ku mee ki hakaoti raa.’

³ Tena te tama hehekau raa kitattara hokoia ma, ‘Tetama hakamaatua raa ku mee ki hakaoti anau. Kaa hea anau eme kipena? Anau ku se ivi te keru na rua, tena anau e napa hoki te kainno huri.

⁴ Tesaaite nei anau e iroa hea anau eme kipena! Tesaaite anau ku hakaoti raa ma te uata anau raa, na soa anau raa eme ki hakkoro anau ki oo maatou i na hare laatou raa.’

⁵ “Tena kito te tama raa kikanna ake na tama e isi na taoni i te tama haisileniraa. Tama raa e vahiri ake te tama kaamata raa ma, ‘E hia na taoni akoe i te tama hakamaatua anau raa?’

⁶ Kito te tama raa ki meake, ‘E varu huitarau na galon na sunu.’ Tena kito te tama hehekau raa ki meake te tama raa, ‘Teenei te launiu na taoni akoe, too tena akoe ku taataa haa huitarau na galon na sunu.’

⁷ Tena aia ki vahiri ake teeraa tama, ‘Kaa e hia te taoni akoe raa?’ Tena te tama raa ki meake ma, ‘Simata na kopu haraoa.’ Tena te tama hehekau raa ki meake, ‘Teenei te taoni akoe, too tena akoe ku taataa varu huitarau na kopu haraoa.’

⁸ “Ia niaina ma te tama hehekau raa e hai laavaka, e meia te tama hakamaatua raa e hakammaha koi te tama hehekau aia raa, maitaname na tama te maarama nei raa ni tama roo e illoa te hai lavvaka na mee, e kkee roo ma na tama i te maahina raa.”

⁹ Kito Jisas ki tattara ake hoki ma, “Ia tena Anau e meatu kootou: tokonaki na tama e tutuu haeo raa ma na mee taualleka i te maarama nei raa, tena te saaita na mee hakaatoa e oti raa, akoe eme ki iroa raa i te kina te ora se isi te hakaoti raa.

¹⁰ Te tama e rorohi hakatauareka na mee pammee raa e lavaa hoki te rorohi hakatauareka na mee ellahi, tena te tama selavaa te rorohi na mee pammee raa selavaa hoki te rorohi na mee ellahi.

¹¹ Ia tena, kame akoe selavaa te rorohi hakatauareka na mee i te maarama nei raa, tena kaa akoe eme ki lavaa peehee te rorohi na mee hakamaoni e sui mmaha raa?

¹² Kame akoe selavaa te rorohi hakatauareka hea teeraa tama e ttino raa, tena kaa koai te tama eme ki kou atu hea akoe e ttino raa?

¹³ “Se hai tama eme ki hehekau i raro na mahi tokorua na tama hakamattua; na tama hehekau peenei raa eme ki haeo teeraa tama, tena kulaoi teeraa tama. Te tama naa eme ki hakarono teeraa tama, tena ku selavaa te hakarono teeraa tama. Akoe selavaa te hehekau hakamaoni TeAtua kame akoe e manako sileni.”

Na tattara Jisas

(Matiu 11.12-13; 5.31-32; Mak 10.11-12)

¹⁴ Tesaaite na Farisira na nillono na tattara Jisas raa, na tama raa ku tataussua Tama raa, eme laatou ni tama e hihhai sileni.

¹⁵ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Kootou ko na tama e hihhai ki mee pera ma kootou ettonu imua na karemata na tama hakaatoa, emeia TeAtua e iroa na hatumanava kootou. Maitaname na mee na tama

e hākataakoto ma nimee hākamaoniraa ko namee TeAtua emee ma nimee vare i na karemata Aia.

¹⁶ “Na tuaa Moses ia ma na tattara na profet raa e haimmahiroo haere no tae te saaita Jon Baptis raa, tena kaamata te saaita naa maatou ku tattara tahi atu te Rono Tauareka i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena na tama hakaatoa ku hai na mahi laatou ma kittae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.

¹⁷ Emeia e hainauhie roo ma te vaelani ia ma te maarama nei te oti, ia selavaa he paa tattara tera etattara i te vahi na tuaa TeAtua raa e lavaa te oti.

¹⁸ “Kame hetanata etiaki te hine aia raa no avana teeraa hine, te tama naa kusara ma te tuaa i te vahi te avvana huri, tena te tanata e avana te hine e peesia ria raa e sara hoki ma te tuaa te avvana huri raa.”

Te tanata hai sileni laaua ma Lasarus

¹⁹ Tena Jisas kimeake, “Teeraa hetama haisileni e uruuru na hekau e suimmahiroo, tena aia e noho hihia tahi na aho hakaatoa.

²⁰ Ia e isi hoki te tama hakaalloha, te inoa aia raa ko Lasarus. Te tinotama te tama raa e uhia na saanuku hakaatoa, tena na vahao hakaatoa te tama raa e nonoho i te totoka te hare te tama hai sileni raa,

²¹ ma kikai na maanunu na kai etteiho itaha ma te tebol te tama raa. Na poi raa hoki kame e oo ake no ariari na saanuku Lasarus raa.

²² “Tena ki oti Lasarus kumate, tena na ensel raa ki ssau te tama raa no hakanoho i te vahi Abraham i te kai e rahi i te vaelani raa. Tena ki oti te tama hai sileni raa ku mate hoki no tanu ria.

²³ Te tama raa ku noho i te kina tera aia e me ki hakalono llihu haeo roo, tena aia ku kira no kite Abraham e mmao roo itaha, tena Lasarus e noho i te vahi tama raa.

²⁴ Kito te tama haisileni raa kikanna ake, ‘Abraham taku tamana! Hai aroha mai anau, tena ku kauna ria mai Lasarus ki ttoki te matarima aia i roto te vai, tena aia ku hamai no hakamaariki te arero anau nei.’

²⁵ “Tena Abraham kimeake, ‘Taku tama, akoe e maanatu! Te saaita akoe ni noho i te maarama iraro raa, akoe e isi roo na mee hakaatoa taualleka, tena Lasarus se hai mee taualleka ni too. Tena te saaita nei Lasarus ku noho hihia i te kina nei, tena akoe ia ku hakalono llihu.

²⁶ Teeraa mee hoki, e isi te rua e nnoto e moe i lottonu taaua ma ki se lavaa hetama maatou e hakahiti atu i te vahi naa, ia ki se lavaa hoki hetama kootou e hakahiti mai i te vahi nei.’

²⁷ Tena kito te tama haisileni raa kimeake, ‘Anau e kainno atu akoe, Abraham taku tamana! Kauna ria Lasarus ki haere i te hare te tamana anau raa

²⁸ no tattara ake e rima na taina anau raa ki se lavaa na tama raa te oo mai i te kina e hakalono llihu nei.’

²⁹ “Kito Abraham kimeake, ‘Na taina akoe raa ku oti te llono na tattara na tuaa Moses ia ma na launiu na profet raa, tena na taina akoe raa e tau te hakallono na tattara na tama raa.’

³⁰ Kito te tama haisileni raa kimeake, ‘Abraham, taku tamana! Na tattara naa se tau, e meia kame he tama e mahike muri i taha ma te mate no haere no tattara ake na tama naa, tena na tama naa e me kittike i taha ma na hai sara laatou raa.’

³¹ Tena Abraham kimeake, ‘Kame na taina akoe raa se hakallono na tuaa Moses ia ma na profet raa, na tama naa e me ki se lavaa hoki te hakallono te tama e me ki mahike muri i taha ma te mate raa.’”

17

*Na Hai sara
(Matiu 18.6-7; 18.21-22; Mak 9.42)*

¹ Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, "Na mee tera e me ki mee na tama ki hai sara raa e me ki ttae mai, tena na tama e tauttari na mee raa e me ki hakalono llihu haeroo.

² E me ki tauareka roo kame he tama ennoa he hatu e rahi roo ite uaa te tama naa, tena kulletu te tama naa itelottai, ka oti te tama naa ku tatakore alaa tama ki hai ssara hoki.

³ Tena kootou ki hakamattonu hea kootou e ppena raa!

"Kame te taina akoe raa e sara, akoe ku hai ake te tama naa, tena kame aia e tike i taha ma na hai sara aia raa, tena akoe ku hai aroha atu te tama naa.

⁴ Kame te taina akoe raa e sara ma akoe e hitu na vahao iroto te aho hokotahi, tena na vahao hakaatoa aia e haere atu no meatu akoe pera ma, 'Anau ku aroha,' tena akoe ki hai aroha te tama naa."

Te tiputipu te hakatina

⁵ Kito na aposol raa ki meake TeAriki ma, "Mee na hakattina maatou raa ki hai mmahi."

⁶ Tena Jisas ki meake, "Kame kootou e isi na hakattina e llahi pera ma na hua te mastet raa, tena akoe e me kilavaa te meake te laakau e homo nei ma, 'Llana ma na patiaka akoe raa no haere notuu ite moana!' tena te laakau naa e me ki hakarono akoe.

Na uata te tama hehekau

⁷ "Ia kame he tama e hehekau ma kootou tera e tuei seainaa e rorohi na sipsip. Tena te saaita te tama hehekau raa e hamai i hare raa, eaa akoe e me ki meake te tama hehekau raa ki hakavave no kai na kai aia raa?"

⁸ Seai! Emeia akoe e me ki meake te tama hehekau raa ma, "Tanattana na kai anau raa, tena akoe ku uru na hekau akoe raa no pare mai na kai anau raa ki kai, tena te saaita roo anau ku oti te kai, ia ku oti te unu raa, tena akoe kulavaa te kai."

⁹ Akoe se lavaa te hakammaha te tama hehekau akoe raa, niaina roo ma te tama raa e hakarono na tattara akoe.

¹⁰ Essau peenaa ma kootou naa hoki, te saaita kootou ku oti te ppena na mee TeAtua e hihai ma kootou kippena raa, kootou e me ki mee ma, 'Maatou ni tama hehekau vare koi, tena maatou e ppena koi niaa maatou e me kippena raa.' "

Sanahuru na tama e kaina te manumanu haero

¹¹ Te saaita Jisas ni haere peeraa i Jerusalem raa, Aia e haere tautari te kooina e tere vaa lottonu Samaria laaua ma Galili raa.

¹² Aia e haere iroto te matakaina raa, tena sanahuru na tama e kaina te manumanu haero ku ttiri Aia. Na tama raa e ttuu hakammao,

¹³ tena ki kanna ake hakamaroa ma, "Jisas! TeAriki! Hai aroha mai maatou."

¹⁴ Jisas e kite na tama raa, tena aia ki meake, "Oo no huri ake na tinotama kootou raa ki mmata na maatua te lotu raa."

Na tama raa koi oo koi, tena na tinotama laatou raa ku taualleka.

¹⁵ Tena he tama hokotahi e kite pera ma te tinotama aia raa ku tauareka, tena aia ki vaakai ake no haere hakammaha TeAtua hakamaroa roo.

¹⁶ Aia eteiho notuturi imua na vae Jisas raa, tena ki hakammaha Tama raa. Te tama raa he tama i Samaria.

¹⁷ Kito Jisas ki meake, "Anau e tokonaki sanahuru na tama no taualleka, kaa teehee teeraa tokosivo?"

¹⁸ Aiea te manusiri nei e vaakai mai hokoia no hakammaha TeAtua naea?"

¹⁹ Kito Jisas ki meake te tama raa, "Mahike i aruna no haere; te hakatina akoe raa e mee akoe no tauareka."

Jisas e me ki vaakai mai i muri
(*Matiu 24.23–28; 24.37–41*)

²⁰ E isi na Farisi e vahiri ake ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki hamai vahao hee. Tena Jisas ki meake, “Te hamai te Hakamaatua ana i te Vaelani raa se isi na hакkatu taatou e lavaa te kkite.

²¹ Se hai tama e lavaa te mee ma, ‘Kira ake, teenei te Hakamaatua ana nei!’ ia se hai tama e lavaa te mee ma, ‘Teeraa te Hakamaatua ana raa!’; mai-taname te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e nnoho ma kootou.”

²² Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, “E isi te saaita koi hamai imuri tera kootou e me ki hihhai kikkite he aho ina aho te Tamariki te Tama nei ni hehekau raa, e meia kootou selavaa te kkite he aho na aho naa.

²³ E me ki isi na tama e me ki meatu ma, ‘Teenei te Tamariki te Tama nei!’ ia ku meatu ma, ‘Kira ake, te Tama raa i te kina raa.’ Emeia auu se oo no sесеe.

²⁴ Te aho te Tamariki te Tama nei e me ki vaakai mai i muri raa e ssau pera ma he uila tera e taaraki no hakamaarama te vaelani raa hakaatoa.

²⁵ Emeia te Tamariki te Tama nei e me ki hakalono llihu haeo roo i mua, tena te aho naa, na tama e me ki se hihhai te Tama naa.

²⁶ Na tiputipu na tama raa ni ppena te saaita Noa raa e me ki ssau pera ma na tiputipu na tama raa e me ki ppena te saaita te Tamariki te Tama nei e me ki vaakai mai raa.

²⁷ Na tama hakaatoa e kikai, ia e unu, tena na taanata e avvana na hhine haere roo no ttae te saaita Noa ni haere i roto te vaka raa, tena te tai uu raa ku haere ake no loohia te henua raa no mmate na tama raa hakaatoa.

²⁸ Na tiputipu na tama nei e ssau pera ma na tiputipu na tama te saaita Lot raa. Na tama raa e kikai, ia e unu, tena na tama raa e suisui na mee, tena alaa tama e sui na hekau alaa tama, tena na tama e ttori na kai, tena alaa tama e ppena na hare.

²⁹ Te aho Lot ni haere itaha ma Sodom raa, te ahi ia ma na hatu na salfa raa ku tteiho mai i taha ma te vaelani no ttuni na tama raa hakaatoa no mmate.

³⁰ Na mee ni kapihi mai te saaita Lot raa e me ki kapihi mai hoki te aho te Tamariki te Tama nei e me ki vaakai mai raa.

³¹ “Te aho naa kame he tama e noho iaruna te tauhuhu te hare, te tama naa selavaa te tiho i roto te hare raa ma ki too niaa aia e ttino raa, ia e ssau hoki pera ma te tama e noho i roto te paupaku raa, te tama naa selavaa te vaakai hoki i hare.

³² Kootou ki mannatu te mate te avana Lot raa.

³³ Te tama e manako te ora aia i te maarama nei raa selavaa te too te ora e ora tahi, ia te tama e manako te ora aia i te maarama nei raa e me ki too te ora e ora tahi.

³⁴ Anau e meatu kootou, te poo naa e rua na tama e me ki mmoe iaruna te lomoena hokotahi, tena TeAtua e me ki too teeraa tama itaha, tena ku tiaki teeraa tama.

³⁵ E rua na hhine e me ki nnoho hakaatoa no tukituki na hakapopu, tena TeAtua e me ki too teeraa hine i taha, tena ku tiaki teeraa hine.

³⁶ [E rua na taanata e me ki uata i roto te paupaku hokotahi, tena TeAtua e me ki too teeraa tama i taha, tena ku tiaki teeraa tama.”]

³⁷ Kito na disaipol raa ki vahiri ake Jisas ma, “Te Ariki! Na mee nei e me ki kapihi mai i te kina hee?”

Tena Jisas ki meake, “He kina peehee e moe te mee e mate, na manu kai ttama lellee raa e me ki muimui atu i te kina naa.”

18

Te tautukaha hine ia ma te tama hakatonutonu

¹ Tena Jisas ki tattara ake na disaipol Aia raa te tattara hurihuri nei ma ki poroporo ake na tama raa ki se mamannatu tammaki no lotu tahi.

² “He tama hakatonutonu enoho ite matakaina raa. Te tama raa se matakau TeAtua, ia se hakammaha hoki alaa tama.

³ Tena i roto te matakaina naa e isi hoki te tautukaha hine enoho, tena te hine raa e haere tahi ake no kainno ake te tama hakatonutonu raa ma, ‘Tokonaki no hakatonu anau ma te tama e hakatauttau ma anau raa.’

⁴ Saaita roroa roo te tama hakatonutonu raa se hihai ki tokonaki te tautukaha hine raa, tena ki oti roo aia kutattara hokoia ma, ‘Niaina ma anau se matakau TeAtua, ia se hakammaha alaa tama,

⁵ e meia anau kukkaro e mee te tautukaha hine nei e hamai tahi no kainno mai anau ki tokonaki aia. Anau e me ki mee te hakataakoto te hine nei ki tauareka, kaa seai te hine nei e me ki hahamai tahi no mee te tino anau raa ki tahi aia.’ ”

⁶ Tena TeAriki ki meake, “Hakallono atu hea te tama hakatonutonu haeo raa e tattara raa.

⁷ Eaa! TeAtua selavaa te tokonaki no hakatonutonu na tama ettani tahi ake Aia te ao ma te poo ma ki tokonaki laatou raa? Eaa! Tama raa e me ki nnahe te tokonaki na tama raa?

⁸ Anau e meatu kootou, TeAtua e me ki vave no tokonaki na tama Aia raa. Emeia, kaa te Tamariki te Tama nei e lavaa te kite na hakattina peenei te saaita Aia e vaakai mai raa?”

Te tattara hurihuri te Farisi ia ma te tama e aoao na takis

⁹ Tena Jisas ki tattara ake te tattara hurihuri nei i na tama e hakataakoto ma laatou ettonu tahi, tena ki se hihai alaa tama raa.

¹⁰ “Tokorua na tama e oo i te Hare Tapu ma ki lotu, teeraa tama he Farisi, tena teeraa tama he tama e aoao na takis.

¹¹ “Te Farisi raa etuu hakammao hokoia no lotu peenei, ‘Anau e hakammaha atu Akoe TeAtua, maitaname anau se manako, anau sekairarao, anau sekaremat kairarao pera ma alaa tama. Anau e hakammaha Akoe, e mee anau se ssau pera ma te tama e aoao na takis etuu i te kina raa.

¹² Anau e hakamaatapu erua na aho i roto telatapu hokotahi, ia tena anau e hoki atu te hakasehui na mee hakaatoa anau etoo raa.’

¹³ “Emeia te tama e aoao na takis raa etuu hakammao no kkira i raro no tukituki te hatahata aia, tena ki lotu ake peenei, ‘TeAtua, hai aroha mai anau, e mee anau he tama hai sara.’ ”

¹⁴ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Anau e meatu kootou, te tama e aoao na takis raa e tonu i mua na karemata TeAtua te saaita te lotu raa ni oti, seai ma ko te Farisi raa. Na tama e mee hokolaatou ki hakananniu raa, e me ki tuku iho no mouraro, tena na tama e mee hokolaatou ki mouraro raa e me ki ssau ria no hakananniu.”

Jisas e hakatapu na tamalliki pammee

(Matiu 19.13-15; Mak 10.13-16)

¹⁵ Eisi na tama e kou ake na tamalliki laatou raa iaa Jisas ma Tama raa ki hakatapu na tamalliki raa. Na disaipol raa e kkite, tena ki hai ake na tama raa ma ki se mee peeraa,

¹⁶ e meia Jisas e kannaa ake na tamalliki raa ki oo ake Aia, tena ki meake, “Tiaki na tamalliki naa ki oo mai Anau, tena kootou ki se ppui na tamalliki naa, e mee te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina na tama peenei.

¹⁷ Anau e meatu te hakamaoni! Te tama se hihai ki too te Hakamaatua ana i te Vaelani raa pera ma na tamalliki peenei raa e me ki se lavaa roo te uru i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.”

*Te vahiri te tama hai hekau
(Matiu 19.16–30; Mak 10.17–31)*

¹⁸ Hetama hakamaatua na Jiuraa e vahiri ake Jisas ma, “Te Rabai e tauareka! Hea anau e me kipena kilavaa anau tetoo te ora e ora tahi raa?”

¹⁹ Kito Jisas ki meake te tama raa, “Aiea akoe e mee ma Anau e tauareka naea? Se hai tama e tauareka, TeAtua Hokoia koi e tauareka.

²⁰ Akoe e iroa na tuua nei: ‘Auu se avvana huri, auu se taatama, auu se kailallao, auu se tattara malliu alaa tama, tena ku hakammaha te tamana ia ma te tinna akoe raa.’ ”

²¹ Tena te tama hakamaatua raa ki meake, “Anau e tautari roo na tuua naa hakaatoa, kaamata roo te saaita anau ni paamee raa.”

²² Jisas e rono na tattara te tama raa, tena Aia ki meake, “He mee hokotahi koi akoe e tau te ppena. Kou ake na mee hakaatoa akoe e ttino raa ki sui alaa tama, tena ku too na sileni raa no kou ake na tama hakaalloha raa, tena akoe e me ki isi na mee taualleka i te vaelani, tena ki oti akoe ku hamai no tautari Anau.”

²³ Emeia te saaita te tama raa ni rono na tattara raa, aia ku se hihia roo, e mee aia he tama e hai hekau roo.

²⁴ Jisas ekite pera ma te maanatu te tama raa ku haeo roo, tena Aia ki meake, “E me ki hainattaa roo ma na tama hai sileni raa tettae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.

²⁵ Te hainattaa te tama hai sileni kittae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki hainattaa roo i aruna ma te kamel e uru i roto te rua te rina e ttui paamaro raa.”

²⁶ Tena na tama ellono Jisas e tattara raa ku vahiri ake ma, “Kaa koai na tama e me ki ora naa?”

²⁷ Kito Jisas ki meake, “Na mee tera e hainattaa roo ma taatou na tama te ppena raa, e hainauhie roo ma TeAtua.”

²⁸ Kito Pita ki meake, “Kira ake! Maatou e tiaki na mee hakaatoa maatou e ttino raa no tautari Akoe.”

²⁹ Tena Jisas ki meake, “Hakamaoni! Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma hetama peehee e tiaki te hare aia, te avana aia, na taina aia, na maatua aia ia ma na tamalliki aia raa no tautari na tiputipu te Hakamaatua ana i te Vaelani raa

³⁰ e me ki too tammaki roo na mee te saaita nei ia ma te ora e ora tahi tera e hamai i muri raa.”

*Jisas e tattara tana hakatoru i te mate Aia
(Matiu 20.17–19; Mak 10.32–34)*

³¹ Tena Jisas ki too te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa i te vahi, tena ki meake, “Hakallono! Taatou e me ki oo i Jerusalem ki mee na tattara na profet raa ni tattaa i te vahi te Tamariki te Tama nei raa ki hakamaoni.

³² Na tama i Jerusalem raa e me ki kou ake te Tama raa i na rima na tama seai ma ni Jiu raa, tena na tama raa e me ki tataussua Tama raa, tena ku hai na haeo Tama raa, tena ku sasavare Tama raa.

³³ Na tama raa e me ki riki Tama raa, tena ku taa Tama raa no mate, e meia i te aho tana hakatoru raa, Tama raa e me ki mahike muri no ora.”

³⁴ Emeia na disaipol raa se hai mee e illoa i na tattara Jisas raa. Na hakataakoto na tattara raa e huunaria tera hea na tama raa se illoa hea Jisas ni tattara ake raa.

*Jisas e tokonaki te tama karemata sseni
(Matiu 20.29–34; Mak 10.46–52)*

³⁵ E isi te tama karemata sseni e noho i te vahi te mateara raa no kainonno te saaita Jisas ni haere no taapiri i Jeriko.

³⁶ Te tama raa ku rono te kanohenua raa e hakallaka vaa mua, tena aia ki vahiri ake, "Hea kootou e mee naa?"

³⁷ Kito na tama raa ki meake te tama raa ma, "Jisas te Tama i Nasaret raa ku hamai."

³⁸ Tena te tama karemata sseni raa ki kannaa ake ma, "Jisas! Te Mokopuna Devit! Hai aroha mai anau!"

³⁹ Kito na tama e ttuu i mua te tama raa ku hai ake te tama raa ma ki noho hemuu. Emeia te tama raa e kannaa ake hakamaroa roo ma, "Te Mokopuna Devit! Hai aroha mai anau!"

⁴⁰ Tena Jisas ki tuu no meake na tama raa ki kou ake te tama karemata sseni raa i Aia. Te tama raa ku taapiri ake, kito Jisas ki vahiri ake te tama raa ma,

⁴¹ "Hea akoe e hihai ma Anau ki ppena ma akoe naa?"

Kito te tama raa ki meake, "TeAriki, anau e hihai ma anau ki kite."

⁴² Tena Jisas ki meake te tama raa ma, "Tena akoe ku kite naa! Te hakatina akoe raa e mee akoe no tauareka."

⁴³ Te saaita naa koi te tama raa kulavaa tekite, tena aia ki haere tautariatu vaa muri Jisas, tena ki hakammaha TeAtua. Te saaita te kanohenua raa nikkite ma te tama raa ku kite, na tama raa hakaatoa ku hakammaha ake TeAtua.

19

Jisas laaua ma Sakius

¹ Jisas e haere peeraa i Jeriko, tena ki haere hakaraka.

² Teeraa he tama hakamaatua na tama e aoao na takis raa, te inoa aia raa ko Sakius, tena aia he tama hai sileni hoki.

³ Tama raa e hakahikkahi ma ki kite ma Jisas koai, e meia aia he tama e popoto roo, tena aia kuse lavaa tekite Jisas e mee te kanohenua raa e tammaki roo.

⁴ Tena kito Sakius ki tere i mua te kanohenua raa no kake i aruna te laakau e rahi roo ma ki lavaa aia te kite Jisas, e mee Jisas e haere atu hoki te ara naa.

⁵ Jisas kutae ite kina te laakau raa, tena Aia kikkira i aruna no meake Sakius ma, "Tiho mai vave i raro, e mee Anau e me ki noho i te hare akoe raa te aho nei."

⁶ Sakius ku hihia roo no tiho vave i raro, tena aia ki too Jisas no oo laaua i te hare aia raa.

⁷ Na tama hakaatoa ni kkite raa ku kaamata no tamumu ma, "Jisas e haere i te hare te tama hai sara!"

⁸ Tena Sakius ki tuu i aruna no meake Jisas ma, "TeAriki! Hakarono mai, anau e me ki vvae hea anau e ttino raa ilottonu, tena ku kou ake i na tama hakaalloha raa, tena kame anau nihailaavaka he tama anau e me ki kou ake e haa natuhana kiraka ma hea anau nihailaavaka no too i te tama raa."

⁹ Tena Jisas ki meake, "Te aho nei TeAtua ku tokonaki na tama i roto te hare nei raa no ora, maitaname te nei he mokopuna Abraham hoki.

¹⁰ Te Tamariki te Tama nei e hamai ma ki sесеe na tama e llano raa, tena ku tokonaki na tama raa ki too te ora hakamaoni."

Tattara hurihuri te sanahuru na siliva (Matiu 25.14-30)

¹¹ Na tama raa koi hakalollono koi na tattara raa, tena Jisas ku tattara ake te tattara hurihuri nei. Aia ku taapiri roo i Jerusalem, tena na tama raa e kkahu ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku taapiri koi ki hakahura ake.

12 Kito Jisas kimeake, “Teeraa hetama e hakamaatua roo, tena aia e horau ite henua e mmao roo itaha ma kituku te henua raa, tena i muri aia ku vaakai ake i te henua aia raa.

13 I mua aia ni horau raa, aia e kanna ake te sanahuru na tama hehekau aia raa, tena kikou ake na tama raa na siliva takittahi, tena kimeake na tama raa, ‘Kootou kimmata ma e hia kootou elavaa te hakapiri ake i aruna te siliva hokotahi nei te saaita anau e haere raa.’

14 Emeia te saaita naa hoki na tama roo te henua aia raa ku se hihhai te tama raa, tena laatou kikauna ria atu na tama i muri te tama raa ma kimeake na tama te henua te tama raa e haere raa ma, ‘Maatou ku se hihhai te tama nei ki mee pera ma he tuku maatou.’

15 “Te tama raa e haere notuku, tena ki vaakai mai i muri. Te tama raa e tae ake koi, tena ki kanna ake na tama hehekau aia raa ki oo ake no ttuu i mua aia kimmata ma e hia na sileni laatou nilavaa te too raa.

16 Te tama kaamata raa e haere ake, tena kimeake, ‘Tama hakamaatua! Anau e hehekau no too sanahuru na siliva i aruna ma hea akoe nikou mai raa.’

17 Tena te tuku raa kimeake, ‘Tauareka roo, akoe he tama hehekau tauareka! Anau e me ki tuku akoe ki rorohi sanahuru na matakaina e llahi.’

18 Tena te tama hakaru raa ki haere ake no meake ma, ‘Tama hakamaatua! Anau e hehekau no too erima na siliva i aruna ma hea akoe nikou mai anau raa.’

19 Tena te tama hakamaatua raa kimeake te tama raa, ‘Ako e me ki rorohi e rima na matakaina e llahi.’

20 “Tena teeraa tama ku haere ake no meake ma, ‘Tama hakamaatua! Te nei te siliva akoe; anau e huu i roto te paamaro.

21 Anau e mataku akoe, e mee akoe he tama e hakamataku. Akoe e too na mee tera sei ma ni mee akoe raa, tena akoe e kkope na kai tera akoe ni se ttori.’

22 Tena te tuku raa kimeake, ‘Ako e he tama hehekau haeo! Anau e me ki too na tattara akoe naa ki hakatonutonu akoe! Akoe e iroa pera ma anau he tama hakamataku, tena anau e too na mee tera sei ma ni mee anau raa, tena ki too hoki na kai tera anau ni se ttori raa.

23 Aiea kaa akoe se ppono te siliva nei i roto te benk raea? Tena anau e me ki too muri te siliva nei ma na siliva laatou e hakapiri ake i aruna raa.’

24 “Tena te tuku raa kimeake na tama e ttuu vaa raa, ‘Too te siliva naa i taha ma te tama raa, tena ku kou ake te tama e isi sanahuru na siliva raa.’

25 Kito na tama raa kimeake te tuku raa ma, ‘Tama hakamaatua! Tama raa e isi sanahuru na siliva!’

26 Tena te tuku raa kimeake, ‘Anau e meatu kootou pera ma na tama e isi tammaki na mee raa e me ki too alaa mee e hakapiri ake hoki i aruna, tena na tama se isi na mee raa niaina ma na mee raa e moisi, e meia na mee raa e me ki too ria i taha ma laatou.

27 Tena kou mai na tama ni se hihhai ma anau kituku laatou raa i te kina nei vahao nei, tena ku taa na tama raa kimmata i mua na karemata anau!’ ”

*Jisas ku haere i Jerusalem pera ma he Tuku
(Matiu 21.1-11; Mak 11.1-11; Jon 12.12-19)*

28 Jisas e tattara ake te tattara hurihuri raa no oti, tena Aia ki haere i mua na tama raa i Jerusalem.

29 Jisas ku taapiri i Betfage laaua ma Betani i te kina te Mouna e hhomo na Oliv raa, tena Jisas ki kauna tokorua na disaipol Aia raa ki oo i mua

30 ma na tattara nei, “Oo i te matakaina e tuu mai i mua raa, tena te saaita koorua e uru atu i te matakaina naa, koorua e me kikkite te donki e nnoa tera se hai tama ni kake i aruna no tere, tena koorua ku vvete te donki naa no hakattaki mai. 31 Kame he tama e vahiri atu ma, ‘Koorua e vvete

te donkinaa ki aa,' tena koorua kumeake pera ma, "TeAriki e hihai te manu nei.' "

³² Tokorua raa e oo no kkite pera ma na mee laaua e kkite raa e ssau roo pera ma hea Jisas ni tattara ake laaua raa.

³³ Tokorua raa ku vvete te donki raa, tena te tama te manu raa ki vahiri ake tokorua raa ma, "Koorua e vvete te donkinaa ki aa?"

³⁴ Kito tokorua ki meake ma, "TeAriki e hihai te manu nei."

³⁵ Tena tokorua raa ki hakattaki ake te donki raa iaa Jisas. Tena na disaipol raa ki hakapiri na kaukahu laatou raa i aruna te donki raa, tena laatou ki hakkake Jisas i aruna.

³⁶ Jisas etere i aruna te donki raa, tena te kanohenua raa ku sosora na kaukahu lolloa laatou raa vaa aruna te mateara.

³⁷ Jisas ku taapiri i Jerusalem i te kina te mateara e haere i raro te Mouna e hhomo na Oliv raa, tena tammaki roo na disaipol Aia raa kukaamata no hakammaha TeAtua, tena ki hakammaha ake TeAtua hakamaroa roo, e mee laatou ku kkite na mee e llahi roo.

³⁸ "TeAtua e hakatapu te Tuku tera e hamai i te inoa TeAriki raa!*"

Na mahi TeAtua ia ma te Noho Laoi i te vaelani!"

³⁹ E isi na Farisi i roto te kanohenua raa e hai ake Jisas ma, "Rabai! Meake na disaipol Akoe raa ki se vaa!"

⁴⁰ Kito Jisas ki meake, "Anau e meatu kootou, kame na tama nei e ttuu hemuu, tena na hatu nei hokolaatou e me ki kaamata no vaa."

Jisas e tani i te aroha Aia i Jerusalem

⁴¹ Jisas ku taapiri roo i Jerusalem, tena te saaita Aia ni kite te matakaina raa, Aia ku tani roo Tana aroha,

⁴² tena ki meake, "Kame kootou e illoa hakamaoni hea e me ki kou atu te noho laoi! Emeia kootou se lavaa te kkite te noho laoi raa.

⁴³ E isi te saaita e me ki hamai, tena na tama e haeo kootou raa e me ki oo atu no hakkutu na kerekere raa ki palluna, tena ku llepo areha kootou i na vahi hakaatoa.

⁴⁴ Na tama raa e me ki seu te matakaina e rahi kootou naa, tena ku taa kootou ki mmate; na tama raa se lavaa te tiaki he hatu ki mmau i te kina aia ni mmau raa, maitaname kootou ni se illoa te saaita TeAtua e me ki tokonaki kootou raa."

Jisas ku haere i te Hare Tapu

(Matiu 21.12-17; Mak 11.15-19; Jon 2.13-22)

⁴⁵ Tena Jisas ki haere i roto te Hare Tapu raa no hakaise na tama e suisui na mee vaa hare raa,

⁴⁶ kito Jisas ki meake na tama raa, "Na tattara nei e mmau i roto te Launiu Tapu TeAtua raa pera ma,

'Te Hare Tapu Anau nei he hare e me ki lotulotu.'

Emeia kootou ku huri te hare nei ki mee mo he hare na tama kailallao."

⁴⁷ Jisas e akoako i roto te Hare Tapu raa na aho hakaatoa. Na maatua hakananniu raa, na tama e poroporo na tuua raa ia ma na tama hakamattua na Jiu raa e hihhai ma ki taa Jisas ki mate,

⁴⁸ e meia na tama raa se hai ara e lave ki taa Tama raa, maitaname te kanohenua raa e hihhai ki hakallono na tattara Tama raa, tena na tama raa hoki se hihhai ma laatou ki se llono he tattara hokotahi.

* **19:38 19.38** TeAriki: Natattara nei e mmau i roto Psalm 118.26. I roto te Old Testament se isi TeAriki i te kina nei e meia e isi koi Jihova

20

Namahi Jisas

(Matiu 21.23–27; Mak 11.27–33)

¹ Teeraa he aho Jisas e akoako ake te kanohenua raa ite vahi te Rono Tauareka raa i roto te Hare Tapu, tena na maatua hakananniu raa, na tama poroporo na tuua raa, hakapaa ma na tama hakamattua na Jiu raa ku oo ake

² no meake Jisas ma, “Akoee ki mee mai maatou ma ni mahi peehee akoe e isi ki ppena na mee nei?”

³ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Anau e me ki vahiri atu he vahiri hokotahi. Kootou ki mee mai Anau,

⁴ na mahi Jon e isi ki hakoukou tapu na tama raa ni mahi e oo mai TeAtua ma ni mahi e oo mai koi te tama?”

⁵ Tena na tama raa ku kaamata no hakatauttau hokolaatou ma, “Taatou e me ki meake peehee? Kame taatou e meake ma, ‘Namahi Jon e isi raa ni mahi TeAtua’, tena Aia e me ki mee mai ma, ‘Kaa kootou se hakattina Jon naea?’

⁶ Tena kame taatou e meake ma, ‘Namahi Jon e isiraa ni mahi koi te tama,’ tena te kanohenua nei e me ki maka taatou na hatu, maitaname na tama raa e hakattina pera ma Jon he profet.”

⁷ Kito na tama raa ki meake ma, “Maatou se illoa ma na mahi Jon e isi raa ni mahi e oo mai i hee.”

⁸ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Tena Anau hoki se lavaa te meatu ma ni mahi peehee Anau e isi ki ppena na mee nei.”

Te tattara hurihuri na tama e lollohi te paupaku

(Matiu 21.33–46; Mak 12.1–12)

⁹ Tena Jisas ki tattara ake te tattara hurihuri nei: “Teeraa he tama e ttori na hua na grep i roto te paupaku aia, tena aia kikou ake te paupaku raa kilollohi alaa tama, tena tetama raa ki tiaki te henua aia raa no haere no noho i taha ma te henua raa saaita roroa roo.

¹⁰ Tesaaita na hua na laakauraa kulleu, tena tetama hakamaatua te paupaku raa ku kauna tetama hehekau aia raa ki haere no mmata na tama e lollohi te paupaku aia raa, tena ku too te tuhana aia raa. Emeia na tama e lollohi te paupaku raa etaa tetama raa, tena kikauna muri te tama raa ki vaakai se hai mee e kou ake.

¹¹ Tena kito tetama hakamaatua raa kikauna teeraa tama; e meia na tama e lollohi te paupaku raa e taa te tama raa hoki, tena ki ppena haka-haeo roo ite tama raa, tena kikauna muri te tama raa ki haere se hai mee hoki e kou ake.

¹² Tena aia kikauna tetama tana hakatoru raa, tena na tama lollohi te paupaku raa kitaa tetama raa no masessere haeo roo, tena kippehi te tama raa i aho.

¹³ Tena te tama hakamaatua te paupaku raa ki tattara ma, ‘Hea anau e me kippena? Anau e me kikauna tetaupeara hokotahi anau e hakasessere mahi nei. Na tama naa kame e me ki hakammaha hakamaoni taku tama nei.’

¹⁴ Emeia, tesaaita na tama e lollohi te paupaku raa ni krite te taupeara raa, na tama raa ku tattara hokolaatou ma, “Teenei te taupeara te tama hakamaatua te paupaku nei. Taatou ki taa te tama nei ki mate, tena taatou ku too na mee hakaatoa aia e ttino raa ma taatou!”

¹⁵ Kito na tama raa ki lletu te taupeara raa i taha ma te paupaku raa, tena ki taa te tama raa no mate.”

Kito Jisas ki vahiri ake, “Kaa hea te tama hakamaatua te paupaku raa e me ki ppena i na tama e lollohi raa?”

16 Te tama hakamaatua raa e me ki hamai no taa na tama raa ki mmate, tena ku too te paupaku raa no kou ake alaa tama ki lollohi.”

Te kanohenua raa e llono na tattara nei, tena na tama raa ki meake ma, “Te mee naa se tonu!”

17 Kito Jisas ki kira ake na tama raa, tena ki meake, “Kaa te hakataakoto na tattara te Launiu Tapu raa e mee maea?

‘Te hatu na tama e hakatuutuu na hare raa ni hakahekeheke ma e haeo raa ko te hatu roo e mmau hokoia i na hatu hakaatoa.’

18 Natama ehina iaruna te hatu nei raa eme kimotumotu mataliki roo, tena kame te hatu naa etteiho iaruna he tama, te hatu naa eme ki hakappela te tama naa ki mee mo rehu.”

Te vahiri i te suisui na takis
(Matiu 22.15–22; Mak 12.13–17)

19 Na tama poroporo na tuaa ia ma na maatua hakananniu raa e hahaivi ma ki hakaipiki Jisas i te kina raa, e mee laatou e illoa ma Jisas e tattara te tattara hurihuri raa ilaatou; emeia laatou e mattaku hoki i te kanohenua raa.

20 Tena na tama raa kukirakira he saaita ettana. Na tama raa esui na tama kioo no malliu ma laatou nitama ettonu, tena ku oo no vahihhiri ake Jisas ma ki taaiki Tama raa ma na vahiri, kilavaa laatou te too Jisas no kou ake i na tama hakamattua te taumani i Rom raa.

21 Tena na tama haeo raa ki meake Jisas, “Rabai, maatou e illoa pera ma na tattara ia ma na akoako Akoe raa ettonu. Maatou e illoa pera ma Akoe se maanatu ma he kakkae peehee te tama e isi, emeia Akoe e akoako ake te hakamaoni Te Atua raa i na tama hakaatoa.

22 Akoe ki mee mai maatou ma e sara ma na tuaa taatou raa ki sui ake na takis raa i te tuku i Rom ma seai?”

23 Emeia Jisas eiroa ma na tama raa e malliu, tena Aia ki meake na tama raa,

24 “Huri mai he sileni. Te nei he pohouru, ia he inoa aai e mmau te sileni nei raa?”

Kito na tama raa ki meake, “He pohouru, ia he inoa te tuku i Rom.”

25 Tena kito Jisas ki meake, “Tena kootou ku sui ake te tuku raa hea aia e ttino, tena ku sui ake Te Atua hea Te Atua e ttino.”

26 Tena na tama raa kuse hai mee roo elavaa ma ki taaiki Jisas i mua te kanohenua raa hakaatoa, kito na tama raa kinnoho hemuu, emeia laatou e mamahharo roo i na tattara Tama raa.

Te vahiri i te ora muri
(Matiu 22.23–33; Mak 12.18–27)

27 Na Sadyusiraa ko na tama emee ma na tama emmate selavaa te ora muri, tena na tama raa ki oo ake no meake Jisas ma,

28 “Rabai, Moses e taataa mai na tuaa nei i taatou ma: ‘Kame he tanata e mate se hai tamalliki i te avana aia raa, tena te taina aia raa e me ki avana te tautukaha hine raa ki lavaa laaua te hura tama, tena na tamalliki raa e me ki mee pera ma ni tamalliki te tanata ku mate raa.’

29 Tena teeraa he tokohitu na haanau; te taina matua raa e avana no mate se hai tamalliki.

30 Tena te tama pare ake raa ku avana te hine raa no mate hoki se hai tamalliki,

31 tena te tama hakatoru raa ku avana hoki te hine raa no mmate se hai tamalliki. Tena te tokohitu na haanau raa hakaatoa ni avana te hine raa no mmate se hai tamalliki.

32 Tena ki oti roo te hine raa ku mate.

³³ Ia tena, ite aho natama emmate raa e me ki ora muri itaha ma te mate raa, koai te tama natama nei e me ki avana te hine raa? E mee te tokohitu na haanau raa hakaatoa ni avvana te hine raa."

³⁴ Tena Jisas ki meake natama raa, "Nataanata ia ma nahhine te maarama nei raa e avvana,

³⁵ e meia na taanata ia ma nahhine tera e me ki ora muri itaha ma te mate no nnoho i te maarama i muri raa selavaa te avvana.

³⁶ Natama raa e me kimee pera ma niensel, tena natama raa hoki selavaa te mmate. Natama raa nitamalliki TeAtua, e mee laatou ni ora muri itaha ma te mate.

³⁷ Ia tena Moses ni hakamatahua mai pera ma natama emmate raa e me ki mahhike muri no ora. Ina tattara ite vahi te pupuu e ura raa, Moses e tattara pera ma TeAriki ko 'TeAtua tera Abraham, TeAtua tera Aisak, tena TeAtua tera Jekop.'

³⁸ Aia he atua natama e ora, seai ma he atua natama emmate, maitaname natama hakaatoa e ora koi i Aia."

³⁹ Kito natama e poroporo natuaa raa ki meake, "Rabai, natattara Akoe naa ettonu!"

⁴⁰ Tena natama raa ku mattaku te vahiri ake alaa vahiri hoki.

Te vahiri te Mesaia

(Matiu 22.41-46; Mak 12.35-37)

⁴¹ Tena Jisas ki vahiri ake natama raa, "Aiea natama raa e tattara ma te Mesaia raa he Mokopuna Devit raea?"

⁴² E mee Devit hokoia ni tattara mai i roto te launiu na Rue raa pera ma, "TeAtua e meake TeAriki anau raa ma, Noho i te vahi laaua Anau nei,

⁴³ ki tae roo te saaita Anau e tuku natama e kiri lloto Akoe raa i raro na vae Akoe raa pera ma he tuai.'

⁴⁴ Devit e kanna te Mesaia raa ma, 'TeAriki'; kaa te Mesaia raa e lavaa te mee pera ma he Mokopuna Devit peehee?"

Lollohi hakamattonu i na tama e poroporo na tuaa

(Matiu 23.1-36; Mak 12.38-40)

⁴⁵ Te kanohenua raa ennoho no hakallono Jisas e tattara raa, tena Aia ki meake na disaipol aia raa ma,

⁴⁶ "Lollohi hakamattonu i na tama poroporo natuaa raa. Natama raa e hihhai ki uru nakaukahu lolloa, tena e hihhai hoki ma natama ki hakammaha laatou i na kina na maket, tena natama raa e hihhai hoki ki nnoho i na kina natama hakamattua e nohonnoho raa, tena e hihhai hoki ki nnoho i na kina taualleka i te kina na kai ellahi raa.

⁴⁷ Natama raa e hihhai ki hai lavvaka no kailallao na hare na tautukaha hhine raa, tena ki hakatannata ma laatou e too na lotu e lolloa! Emeia na hakalono llihu laatou e me ki too raa e me ki haeroo."

21

Te hoki te tautukaha hine e hakaalloha

(Mak 12.41-44)

¹ Jisas e kkira hakataka no kite natama hai sileni raa e ponopono na hoki laatou raa i roto te papa na sileni i te Hare Tapu raa,

² tena Aia e kite te tautukaha hine hakaalloha e ppono e rua na peni i roto te papa raa hoki. ³ Kito Jisas ki meake, "Anau e meatu kootou pera ma te hoki te tautukaha hine nei nippono raa e raka roo iaruna ma nahoki natama hakaatoa.

⁴ Maitaname natama e ppono tammaki na sileni raa e isi hoki na sileni ettoe; e meia te hine nei he tama hakaalloha, tena aia e hoki ake na peeni

hakaoti aia e isi raa hakaatoa, tena aia ku se hai sileni hoki e ttoe ki tokonaki aia.”

Jisas e tattara ma te Hare Tapu raa e me ki maseu
(*Matiu 24.1-2; Mak 13.1-2*)

⁵ Eisi na disaipol Jisas e tattara ma te Hare Tapu raa e tiputipulaoi roo ma nahatu emmau ite hare raa ia ma na hoki na tama raa e hoki ake Te Atua raa. Tena Jisas ki meake,

⁶ “Eisi te saaita e me ki tae mai tera na mee taualleka hakaatoa kootou e kkite e mmau i te Hare Tapu nei raa e me ki maoha i raro.”

Na hakalono lihu e me ki ttae mai
(*Matiu 24.3-14; Mak 13.3-13*)

⁷ Kito na tama raa ki vahiri ake, “Rabai, na mee nei e me ki kapihi mai vahao hee? Kaa hea e me ki huri mai ki illoa maatou te saaita na mee nei e me ki kapihi mai raa?”

⁸ Tena Jisas ki meake, “Lollohi hakamattonu, tena kootou ki se hakapanimu. Tammaki na tama e me ki malliu ma laatou e tattara te vahi Anau, tena na tama naa e me ki oo atu no meatu ma, ‘Anau ko te Mesaia!’ ia ma, ‘Te hakaoti raa ku mee ki tae mai i te maarama nei!’ Emeia kootou ki se tauttari na tama naa.

⁹ Kootou ki se mattaku te saaita kootou e llono na taua na henua e llahi ia ma na taua i roto koi na henua raa; na mee nei e me ki kapihi atu i mua, e meia na mee nei se huri atu pera ma te hakaoti te maarama nei raa ku taapiri.”

¹⁰ Tena Jisas ki meake hoki ma, “Na henua e me ki ppuhu hokolaatou, tena na nohorana e me ki ppuhu hokolaatou hoki.

¹¹ Tammaki na henua e me ki ttiri na ruru henua hai mmahi, te one ia ma na maahana haeo e me ki ttiri na kina hakaatoa, tena e me ki isi na mee hakamattaku kootou ni se kkite i mua raa e me ki oo mai peeraa i te vaelani,

¹² e meia i mua na mee nei e kapihi atu, kootou e me ki hakapiki ria, tena na tama raa e me ki kou atu na hakalono lihu i kootou; na tama raa e me ki too kootou no kkave i te hare lotu raa ki hakatonutonu ria, tena ku too kootou no ppono i te hare karapusi; kootou e me ki ttuu i mua na tuku ia ma na tama hakamattua raa e mee kootou e tauttari Anau.

¹³ Teenaa te saaita tauareka kootou te tattara ake te Rono Tauareka raa.

¹⁴ Kootou ki mmoe koi te maanatu hokotahi, ia ki se mamannatu tammaki hea kootou e me ki tattarama ki tokonaki kootou raa,

¹⁵ maitaname Anau e me ki kou atu kootou na tattara ia ma te atamai tera na tama e haeo kootou raa e me ki se lavaa te mee ma kootou e ssara.

¹⁶ Na maatua kootou raa, na taina kootou raa, na harekina kootou raa, na soa kootou raa e me ki too kootou no kkave i na tama e kirilloto kootou raa, tena na tama raa e me ki taa alaa tama kootou no mmate.

¹⁷ Na tama hakaatoa e me ki kirilloto kootou e mee kootou e tauttari Anau.

¹⁸ Emeia se lavaa roo herouru iaruna na pohouru kootou raa e me ki hopo.

¹⁹ Tuu mmau, tena kootou e me ki too te ora hakamaoni.

Te saaita na hakalono lihu
(*Matiu 24.15-21; Mak 13.14-19*)

²⁰ “Kootou e me ki illoa pera ma Jerusalem ku mee ki seua ria, te saaita kootou e kkite na tama na taua raa ku alleha Jerusalem.

²¹ Tena na tama i Judia raa e me ki huro peeraa i na mouna raa, tena na tama e nnoho i roto te matakaina e rahira e me ki huro itaha, tena na tama e nnoho i mmao ma te matakaina raa e me ki se lavaa te oo i roto te matakaina raa.

22 E mee teenaa ko 'Na aho na hakalono llihu TeAtua raa', kimee na tattara hakaatoa te Launiu Tapu raa ki hakamaoni.

23 Te ahonaa, nahhine haittama ia ma nahhine e mee na tamalliki pammeeraa e me ki hakalono llihu haeroo. Namee sakkino roo e me kittae ake te henua naa, tena TeAtua e me kikou ake na hakalono llihu Aia raa i na tama te henua naa.

24 Eisi na tama e me ki taaiaria no mmate ma na paraamo, tena alaa tama e me ki too ria no kkave i alaa henua pera ma ni tama karapusi, tena na tama ennoho pouri raa e me ki hakananniu i roto Jerusalem kittae te saaita TeAtua e tuku ake laatou raa e oti.

*Te Tamariki te Tama nei e me ki vaakai mai
(Matiu 24.29-31; Mak 13.24-27)*

25 "Eisi namee kootou nisekkite i mua raa e me kikapihi ake itelaa, te maremo ia ma na hetuu. Na henua hakaatoa i roto te maarama nei raa e me ki mamannatu tammaki, ia e me ki mattaku te mmuu te peau ia ma te ttahe te moana.

26 Te mattaku na tama raa e me kimee nakaremata laatou raa no pouri te saaita laatou ni noho nottari hea e me kikapihi mai i roto te maarama nei raa, tena na mee i te vaelani raa e me ki selavaa te oo tonu i na ara laatou e hahere raa.

27 Te Tamariki te Tama nei e me ki hamai i roto te pukureurehu ma na mahi hai mmahi ia ma te maahina.

28 Te saaita na mee nei e me kittae atu raa, kootou e me ki ttuu no kkira i aruna, e mee TeAtua ku taapiri ki hamai no tokonaki kootou ki ora."

*Te tattara hurihuri te laakau fik
(Matiu 24.32-35; Mak 13.28-31)*

29 Tena Jisas ki tattara ake te tattara hurihuri nei, "Kootou ki mannatu te laakau fik raa ia ma alaa laakau hoki.

30 Te saaita kootou ekkite na laumea na laakau raa ku hura ake, kootou ku illoa koi pera ma te saaita na reurehu raa ku taapiri.

31 Essau hoki, te saaita kootou ekite na mee nei e kapihi atu raa, tena kootou e me ki illoa pera ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku taapiri atu.

32 "Mannatu pera ma namee nei e me kikapihi mai imua na tama ennoho vahao nei raa e mmate hakaatoa.

33 Te vaelani ia ma te maarama nei e me ki oo no oti, e me ia na tattara Anau raa selavaa te oo no oti.

Tanattana tahi i te hamai TeAriki

34 "Kootou ki hakamattonu ki selavaa kootou te kapitia haimahi i na kai ellahi ia ma te unu tahi, tena ki se mamannatu tammaki na ora i te maarama nei raa, ka oti te ahonaa ku hakateki no tae atu nottaohi kootou

35 pera ma hetaaiki. Te aho Anau e me ki vaakai mai raa e me kittae na tama hakaatoa i roto te maarama nei.

36 Kootou ki hakamattonu, tena ku lotu tahi ki lavaa kootou te isi na mahi te uru atu ma na hakalono llihu tera e me kittae atu raa, ia ki lavaa hoki kootou te ttuu i mua te Tamariki te Tama nei."

37 Jisas e akoako na aho hakaatoa i roto te Hare Tapu, tena te hiahi Aia ku haere no noho te poo naa i aruna te Mouna e hhomona Oliv raa.

38 Te tahata roo na aho hakaatoa na tama raa e oo ake i te Hare Tapu raa no hakallono Jisas e tattara.

22

*Na tama hakamattua raa ku sесеe te ara ma ki taa Jisas ki mate
(Matiu 26.1-5; Mak 14.1-2; Jon 11.45-53)*

¹ Te saaita te Kai te Haraoa Mannihi tera laatou ekanna hoki ma te Pasova raa ku taapiri.

² Na maatua hakananniu raa laatou ma na tama poroporo na tuaa raa e mattaku i te kanohenua raa, tena laatou ki sесеe he ara ma ki taa hemuu Jisas ki mate.

*Judas e hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa
(Matiu 26.14-16; Mak 14.10-11)*

³ Tena Satan kutau i roto Judas Iskariot, he tama i roto te sanahuru ma rua na disaipol Jisas raa.

⁴ Kito Judas ki haere no tattara ake na maatua hakananniu raa laatou ma na soldia e lollohi te Hare Tapu raa ki illoa na tama raa te ara aia e me ki hakari ake Jisas i na tama raa.

⁵ Na tama raa ku hihhia roo, tena ki meake ma laatou e me ki sui Judas na sileni.

⁶ Judas e hihai te hakataakoto na tama raa, tena aia kukaamata no matamata hemuu he saaita e tauareka tera aia e me ki kou ake Jisas i na tama hakamattua raa ki se illoa te kanohenua raa.

*Jisas ku tanattana ki kai te Kai te Pasova
(Matiu 26.17-25; Mak 14.12-21; Jon 13.21-30)*

⁷ Te saaita ki taa na punua sipsip raa e teiho mai i te aho te Kai te Haraoa Mannihi raa.

⁸ Jisas e kauna Pita laua ma Jon ma na tattara nei, "Oo no tanattana mai te Kai te Pasova raa ki kkai taatou."

⁹ Tena tokoru raa ki vahiri ake ma, "Ako e hihai ma maaua kioo no tanattana te kai raa i hee?"

¹⁰ Kito Jisas ki meake, "He tanata e amo te lloo vaitea e me ki ttiri koorua te saaita koorua e uru atu i roto te matakaina naa, tena koorua ku tauttari te tanata naa i roto te hare aia e haere no uru raa,

¹¹ tena koorua ku meake tetama hakamaatua te hare naa pera ma, "Te Rabai raa e mee mai maaua ki meatu akoe ma teehee te rum Aia e me ki kai te Kai te Pasova raa ma na disaipol Aia naa?"

¹² Tetama naa e me ki huriatu te rum erahi iaruna, tena koorua ku tanattana mai na mee hakaatoa ki kkai taatou i te kina naa."

¹³ Tena tokoru raa kioo no kkite pera ma na meera e ssau roo pera ma hea Jisas nitattara ake laua raa, tena laua ki tanattana nakai te Pasova raa.

*Te Kai Te Ariki
(Matiu 26.26-30; Mak 14.22-26; 1 Korin 11.23-25)*

¹⁴ Te saaita kikkai te kai raa kuttae, tena Jisas ma na aposol Aia raa ku nnoho ma kikkai.

¹⁵ Kito Jisas ki meake na tama raa, "Anau e hihai roo ma kikai te kai te Pasova nei ma kootou i mua Anau e hakalono llihu.

¹⁶ Ia tena Anau e meatu kootou pera ma Anau selavaa hoki te kai te kai nei ki ttae roo te saaita te mee nei e huri mai te hakamaoni aia i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa."

¹⁷ Jisas e too te kapu raa nolotu ake Te Atua, tena ki meake, "Too te kapu nei no unu, tena ku hakataka atu ki unu kootou hakaatoa.

¹⁸ Anau e meatu kootou pera ma Anau selavaa hoki te unu te wain nei ki tae roo te saaita te mee nei e huri mai te hakamaoni aia i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa."

¹⁹ Tena Jisas ki too te muri haraoa raa no lotu ake TeAtua, tena kittohi te haraoa raa no kou ake na tama raa, tena Aia ki meake, “Teenei ko te tinotama Anau tera Anau e kou atu kootou. Ppena te mee nei ki mannatu kootou Anau.”

²⁰ Tena te saaita tekairaa ku oti Aia kutoo hoki te kapuraa, tena ki meake, “Teenei ko te kapu tetattara e ivi TeAtua emmoe i roto tetoto Anau tera e me ki nnini atu ki tokonaki kootou raa.”

²¹ “Emeia kkira mai! Te tama e me ki hakari ake Anau i na tama haeroa e noho i te tebol nei ma Anau!

²² Te Tamariki te Tama nei e me kimate kitautari hea TeAtua ni hakamoeraa, emeia tetama tera e me ki hakari ake Anau i na tama haeroa e me ki hakalono llihu haeroa.”

²³ Tena na disaipol raa ku vahihhiri hokolaatou ma koairoo tetama laatou e me ki hakari ake Jisas i na tama haeroa.

*Te tiputipu na tama e hihhai ki hakananniu
(Matiu 18.1; Mak 9.34; Luk 9.46)*

²⁴ Tena na disaipol raa ku kaamata no hakatauttau hokolaatou ma koai te tama laatou e me ki hakanaaniu.

²⁵ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Na tuku na tama e nnoho pouri raa e isi na mahi i aruna na kanohenua laatou raa, tena na tama hakananniu raa ku ttpa ria pera ma, ‘Na Soa te Kanohenua.’

²⁶ Tena kootou ki se mee peeraa, e meia te tama hakanaaniu kootou raa e me ki mee pera ma he tama mouraro, tena te tama hakamaatua raa e me ki mee pera ma he tama hehekau.

²⁷ Koai te tama e hakanaaniu, te tama e noho ma kikairaa ma te tama e kou ake na kairaa? Hakamaoni te tama e noho i raro raa e hakanaaniu. Emeia Anau e nnoho ma kootou pera ma he tama hehekau.

²⁸ “Kootou e nnoho roo ma Anau te saaita Anau ni hahaaite ria raa;

²⁹ tena Anau e me kikouatu kootou na mahi kimee pera ma nituku, essau pera ma te Tamana Anauraa nikou mai na mahi Anau ki hakamaatua raa.

³⁰ Kootou e me kikkai, ia e me ki unu ma Anau i roto te Hakamaatua ana Anau raa, tena kootou e me ki nnoho i aruna na nohorana no hakamattua na kaha sanahauru ma rua Israel raa.

*Pita e kore ma aia se iroa Jisas
(Matiu 26.31–35; Mak 14.27–31; Jon 13.36–38)*

³¹ “Saimon, Saimon! Hakarono! Satan ku oti te too tetattara TeAtua kihahaaite kootou hakaatoa, ki vvae na tama tauallekaraa itaha ma na tama haeroa pera ma te tama ettori na kairaa e vvae na hua na wit raa itaha ma na penu.

³² Emeia Anau e lotu ma akoe Saimon, ki hai mahi te hakatina akoe raa ki se lavaa akoe tteihō. Te saaita akoe e vaakai muri mai Anau raa, akoe ku tokonaki hoki na taina akoe raa ki hai mmahi na hakattina laatou.”

³³ Kito Pita ki meake, “Te Ariki, anau e tanattana ki haere no karapusi, ia ki mate ma Akoe!”

³⁴ Tena Jisas ki meake, “Pita, Anau e meatu akoe, i mua te manu tane raa e tani tepoo nei, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau.”

Na mee e hainattaa e me ki kapihi mai i muri

³⁵ Tena Jisas ki vahiri ake na disaipol Aia raa ma, “Te saaita Anau ni kauna kootou ki oo no takutaku se hai sileni ni too, ia se hai muri kopu ni too raa, tena se hai taka e uru raa, kootou e isi na mee kootou e hihhai tera kootou se isi?”

Kito na tama raa ki meake, "Seai!"

³⁶ Tena Jisas ki meake, "Emeia te saaita nei, te tama e isi te muri kopu na sileni raa kutoo, tena te tama seisi te paraamoaraa ku kou ake te kaukahu matoru aia raa ki sui teeraa tama, tena aia kutoo na sileni raa no sui he paraamoaraa ma aia.

³⁷ Anau emeatu maitaname tekina emmau iroto te Launiu Tapu e tattara ma, 'Te Tama raa e hukui ma na tama kailallao raa,' ku hakamaoni i Anau te ahonei, emee hea natama nitattaa itevahi Anauraa eme ki hakamaoni."

³⁸ Kito na disaipol raa ki meake, "Te Ariki! Kira mai! E isi e rua na paraamoaraa."

Tena Jisas ki meake, "Ku tau peenaa na tattara naa!"

Jisas e lotu i roto Getsemani

(Matiu 26.36-46; Mak 14.32-42)

³⁹ Jisas ku tiaki te matakainaraa, tena ki haere ma na disaipol Aia raa i te Mouna e hhomona Oliv raa pera ma Aia ni hahae i mua raa. ⁴⁰ Jisas ku tae i te kina raa, tena Aia ki meake na disaipol Aia raa ma, "Kootou ki lotu ki se lavaa kootou te tteiho i na hahaaite."

⁴¹ Jisas e haere nommao hakamarie itaha ma natamaraa, tena Aia ki tuturi i raro no lotu.

⁴² Aia elotu ma, "Tamana, kame Akoe e hihai, Akoe kutoo te kapu te hakalono lihu nei itaha ma Anau. Teenei seai ma he hihai Anau, emeia teenei he hihai Akoe e hihai ma Anau ki ppena."

⁴³ Tena te ensel i te vaelani raa ku tuu ake no tokonaki Tamaraa.

⁴⁴ Jisas ku tipuaina haeo roo, tena Aia ki lotu roo ma namahi Aia, tena na kahota Aia raa kunnini i aruna te kerekere raa pera ma ni toto e kko.

⁴⁵ Te saaita Jisas ni lotu no oti, Aia ku mahike i aruna no vaakai atu no kite na disaipol raa kummo se llono roo, emee na alloha laatou raa emee roo laatou no matanaenna.

⁴⁶ Kito Jisas ki meake na tamaraa, "Kootou emmo naea? Mahike i aruna no lotu ki se lavaa kootou te ttiri na hahaaite."

Jisas ku hakapikiria

(Matiu 26.47-56; Mak 14.43-50; Jon 18.3-11)

⁴⁷ Jisas koitattara koi te saaita te kanohenuaraa nittaeake, tena Judas hetama iroto te sanahuru ma rua na disaipol raa ku hakattaki ake na tamaraa. Judas e haere ake iaa Jisas raa ma ki mohoni Tamaraa.

⁴⁸ Tena Jisas ki meake, "Judas, te mohoni akoe naa eme ki hakari ake te Tamariki te Tama nei i te kanohenuaraa?"

⁴⁹ Na disaipol ni nnoho ma Jisas raa kkkite hea eme ki kapihi ake raa, tena na tamaraa ku vahiri ake Jisas ma, "Te Ariki! Eaa, maatou eme ki ppuhu ma na paraamoaraa maatou nei?"

⁵⁰ Tena hetama natamaraa kuttuu te katarina te vahi laaua te tama hehekau te pohouru hakanaaniu na maatua raa no hopo.

⁵¹ Tena Jisas ki meake, "Ku tau peenaa." Tena Aia ki taohi te katarina te tamaraa no hakammau ake no tauareka.

⁵² Kito Jisas ki meake na maatua hakananniu raa, tena na soldia e lollohi te Hare Tapu raa iama na tama hakamattua tera ni ooake ma kittaohi Aia raa ma, "Eaa, kootou e oomairoo ma na paraamoaraa iama na hika ki taohi Anau pera ma Anau he tama tahao haeo?"

⁵³ Anau ennoho ma kootou na aho hakaatoa iroto te Hare Tapu, tena kootou se mee ma ki taohi Anau. Emeia teenei te saaita kootou ki hehekau, te saaita na mahi te pouri raa ku hakamaatua i roto kootou."

Pita ku kore ma aia se iroa Jisas

(*Matiu 26.57-58; 26.69-75; Mak 14.53-54; 14.66-72; Jon 18.12-18; 18.25-27*)

⁵⁴ Na tama raa ku hakapiki Jisas, tena ki too Tama raa no kkave i te hare te pohouru hakanaaniu na maatua raa, tena Pita ki haere tautari atu hakammao.

⁵⁵ E isi te ahi e ura i roto te kina te hare raa, tena Pita ki haere atu no nnoho ma na tama e nnoho i te kina te ahi raa.

⁵⁶ Te saaita te taukupu hehekau raa ni kite Pita e noho i te kina te ahi raa, te taukupu raa kukkira hakamattonu ake roo iaa Pita, tena ki meake, "Te tama nei hoki e hahaere ma Jisas."

⁵⁷ Emeia Pita ekore, tena ki meake te hineraa ma, "Anau se iroa te Tama naa."

⁵⁸ Tena se roroa hoki e isi te tanata kukkira ake no maatino Pita, tena ki meake, "Ako e hoki e hai i roto na tama raa!"

Emeia Pita ekore, tena ki meake te tanata raa ma, "Seai, anau se hai na tama naa."

⁵⁹ Saaita raa kuroroa ake hakamaarie, tena teeraa tama hoki ku hamakkau ake pera ma, "Te tama nei e hahaere hakamaoni ma Jisas, maitaname aia he tama i Galili."

⁶⁰ Tena Pita ki meake te tanata raa, "Anau se iroa hea akoe e tattara naa." Te saaita naa koi te manu tane raa ku tani.

⁶¹ Tena Jisas ki hakatike nokkira tonu ake roo iaa Pita, tena Pita ku maanatu na tattara TeAriki raa ni tattara ake aia raa ma, "I mua te manu tane raa e tani te poo nei, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau."

⁶² Pita ku aroha roo, tena aia ki haere i aho no tanitani roo.

Na soldia raa ku tataussua Jisas

(*Matiu 26.67-68; Mak 14.65*)

⁶³ Na tama e lollohi Jisas raa ku tataussua Jisas, tena ki riki Tama raa.

⁶⁴ Na tama raa e nnoa na karemata Jisas raa, tena ki meake Tama raa ma, "Tini ma koai te tama ni lliki Akoe raa?"

⁶⁵ Kito na tama raa ki hai ake tammaki roo na tattara haeo iaa Jisas.

Jisas i mua na tama hakananniu

(*Matiu 26.59-66; Mak 14.55-64; Jon 18.19-24*)

⁶⁶ Te mee raa ku maarama, tena na tama hakamattua raa, na maatua hakananniu raa ia ma na tama poroporo na tuaa raa kukkutu hakaatoa, tena na tama raa ki kou ake Jisas no hakatuu i mua te kuturana raa.

⁶⁷ Kito na tama raa ki meake, "Mee mai, Akoe ko te Mesaia?"

Kito Jisas ki meake, "Kame Anau emeatu, kootou e me ki selavaa te hakattina Anau,

⁶⁸ tena kame Anau e vahiri atu, kootou e me ki selavaa te mee mai hoki.

⁶⁹ Emeia te saaita nei te Tamariki te Tama nei e me ki noho i te vahi laaua TeAtua Hai mahi raa."

⁷⁰ Tena na tama raa hakaatoa ki meake, "Kaa Akoe ko te Tamariki TeAtua?"

Kito Jisas ki meake, "Teena koi kootou e illoa naa."

⁷¹ Tena na tama raa ki meake, "Taato se hihhai ki too ni tattara alaa tama hoki! Taatou hokotaatou e llono na tattara te Tama nei!"

23

Jisas i mua Pailat

(*Matiu 27.1-2; 27.11-14; Mak 15.1-5; Jon 18.28-38*)

¹ Tena na tama te kuturana raa hakaatoa ku mahike i aruna no too Jisas no kkave iaa Pailat raa,

² tena na tama raa ku kaamata no hatuhatu na malliu laatou iaa Jisas ma, “Te Tama nei e hahaivi ma ki mee na tama raa ki hakataukaa ma te taumani, tena ki mee na tama raa ki selavaa te sui ake na takis laatou raa i te tuku i Rom raa, tena Aia e mee mai Hokoia ma Aia ko te Mesaia ia ma he tuku.”

³ Kito Pailat ki vahiri ake Jisas ma, “Ako ko te tuku na Jiu?”

Tena Jisas ki meake, “Teena koi akoe ku mee mai naa.”

⁴ Kito Pailat ki meake na maatua hakananniu raa laatou ma te kanohenua raa ma, “Anau se hai mee e lave ki meatu ma te tama nei e sara.”

⁵ Emeia na tama raa e vanake ake koi ma, “Te Tama nei e haere vaa roto Judia raa hakaatoa ma ki hakatike na hakataakoto na tama raa ma na akoako Aia raa. Aia e kaamata mai i Galili, ia tena vahao nei Aia ku tae mai i te kina nei.”

Jisas i mua Herot

⁶ Pailat e rono na tattara na tama raa, tena aia ki vahiri ake ma, “Te nei he tama i Galili?”

⁷ Tesaita Pailat ni roa pera ma Jisas he tama i te henua Herot e rorohi raa, tena aia ki kauna Jisas ki haere iaa Herot raa, e mee Herot e noho te saaita naa hoki i Jerusalem.

⁸ Herot ku hihia roo te saaita aia ni kite Jisas, e mee aia ni rono tammaki na mee i te vahi Jisas, tena aia hoki ko na hahaivi roo ma ki kite Jisas. Aia e hihai ma ki kite Jisas e ppena he mirakol.

⁹ Tena Herot ku vahihhiri ake Jisas tammaki na mee, e meia Jisas e noho hemuu koi, se hai tattara roo e meake.

¹⁰ Tena na maatua hakananniu raa laatou ma na tama poroporo na tuua raa ku oo ake no ttuu i mua no hatu na malliu laatou iaa Jisas.

¹¹ Herot ma na soldia aia raa ku tataussua Jisas, tena ki tattara haeroo i Tama raa, tena laatou ki hakauru ake na hekau taualleka roo iaa Jisas, tena ki kauna Tama raa ki vaakai iaa Pailat raa.

¹² Tena te aho naa koi Pailat laua ma Herot ku ssoa; i mua raa laua e haeroo hokolaaua.

Jisas ku mee ki taia ria ki mate

(Matiu 27.15–26; Mak 15.6–15; Jon 18.39–19.16)

¹³ Pailat ku kannaa ake na maatua hakananniu raa, na tama hakamatua raa ia ma te kanohenua raa ki hakutu ake hakaatoa,

¹⁴ tena aia ki meake na tama raa, “Kootou e kou mai te Tama nei i anau, tena ki mee ma te Tama nei e hakattaki sara na tama. Tena anau e lahulahu te Tama nei i mua na karemata kootou hakaatoa, tena anau e kite pera ma te Tama nei se isi te mee e sara ma na tattara haeroo kootou ni tattara mai raa.

¹⁵ Herot hoki se hai tattara e kou mai ma te Tama nei e sara, e mee aia e kauna ria mai te Tama nei ki vaakai mai taatou. Te Tama nei se isi te mee e sara ki lavaa taatou te taa Aia ki mate.

¹⁶ Tena anau e me ki riki koi te Tama nei, tena ku hakattana Aia ki haere.”

¹⁷ [Te saaita na Kai na Pasova hakaatoa, Pailat e me ki hakattana he tama karapusi.]

¹⁸ Tena te kanohenua raa hakaatoa ku hakaioo ake ma, “Taa Tama naa ki mate! Hakattana Barabas ma maatou!”

¹⁹ (Barabas e ponotia i roto te hare karapusi e mee aia e usuusu te kanohenua raa ki se hakallono te taumani, tena aia e taa hoki te tama no mate.)

²⁰ Pailat e hihai koi ma ki hakattana Jisas, tena aia ki tattara hakaraoi ake hoki te kanohenua raa.

²¹ Emeia na tama raa e vaa ake koi ma, "Tii Tama naa i aruna te kros! Tii Tama naa i aruna te kros!"

²² Tena Pailat ku tattara ake na tama raa te hakatautoru na vahao ma, "Kaa he sara peehee te Tama nei e ppena? Anau se hai mee e lave ki mee ma te Tama nei e sara kilavaa te Tama nei te taia ria ki mate. Anau e me ki riki koi te Tama nei, tena ku hakattana Aia ki haere."

²³ Emeia na tama raa e vaa ake hakamaroa roo pera ma Jisas e tau te ttii ria i aruna te kros, tena i te hakaoti roo na tama raa ku too hea laatou ni ttani ake raa.

²⁴ Tena Pailat ku tuku ake hea te kanohenua raa e kainno ake aia raa.

²⁵ Pailat e hakattana Barabas, te tama te kanohenua raa e hirihiri raa; teenaa ko te tama tera ni ponotia i roto i te hare karapusi e mee aia e usuusu na tama ki se hakallono te taumani raa, tena ki taa hoki te tama no mate raa, tena Pailat ki kou ake Jisas i na rima te kanohenua raa ki ppena hea laatou e mannatu ki ppena raa.

Jisas ku ttii ria i aruna te Kros.

(Matiu 27.32-44; Mak 15.21-32; Jon 19.17-27)

²⁶ Kito na soldia raa ki hakattaki Jisas i taha, tena na tama raa ki oo no ttiri te tama te matakaina Sairini, te inoa aia raa ko Saimon, tena Saimon e hamai peeraa ina henua inavahiraa, tena aia e haere ki haere ake i te matakaina raa. Kito na tama raa kittaohi Saimon no hakapiri ake te kros raa i aruna te tama raa, tena ki meake te tama raa ki amo atu te kros raa vaa muri Jisas.

²⁷ He kanohenua e rahiroo e tauttari Jisas, tena i roto te kanohenua raa e isi na hhine e haere tanittani, tena ki taa na tinotama laatou hokolaatou i te alloha laatou ia Jisas.

²⁸ Jisas e huri ake no meake na hhine raa ma, "Na hhine i Jerusalem! Auu se ttani ma kootou e alloha Anau, e meia ttani ma kootou ia ma na tamalliki kootou raa.

²⁹ Maitaname e isi na aho koi o mai, tena na tama e me ki tattara ma, 'Na hhine ni se hai tamalliki ia ma na hhine se hai tamalliki ni hannau raa ia ma na hhine se hai tamalliki ni anaana raa e me ki hakatapura!' "

³⁰ Teenaa ko te saaita na tama raa e me ki meake na mouna palluna raa ma, 'Hina mai i aruna maatou!' tena ku meake na tutu raa ma, 'Hakamuni maatou!'

³¹ Kame na tama elavaa te kou mai na hakalonolihu peenei Anau te Tama e ssau pera ma he laakau e homo mata ora nei raa, tena kaa hea e me ki kapihi atu kootou na tama e ssau pera ma ni laakau ku mmate raa?"

³² Na tama raa e hakattaki ake Jisas ma tokorua hoki na taanata kailallao ma ki taa ki mmate.

³³ Te saaita na tama raa ni ttae i te kina e hui ma, "Te ivi te Pohouru raa", na tama raa ku ttii Jisas ma te tokorua na taanata raa. Na tama raa e ttii teeraa tama i te vahi laaua, tena teeraa tama i te vahi se laaua Jisas raa.

³⁴ Tena Jisas ki meake, "Tamana, ssirihia hea na tama nei e ssara. Na tama nei se illoa hea laatou e ppena raa."

Na soldia raa ettahao huhu na hatu ma koai te tama e me ki too na kaukahu Jisas raa.

³⁵ Te kanohenua raa ettuu i te kina raa no mmata na mee nei, te saaita na tama hakamattua na Jiu raa ni tataussua ake Jisas ma, "Te Tama nei e tokonaki alaa tama; tiaki ki mmata ma Aia e lavaa te tokonaki Aia Hokoia kame Aia ko te Mesaia Te Atua e hirihiri raa!"

³⁶ Na soldia raa hoki ku tataussua ake Jisas. Na tama raa e oo ake no kou ake te wain e mmara raa ia Jisas,

³⁷ tena ki meake, "Tokonaki Akoe Hokoe kame Akoe ko te Tuku na Jiu."

³⁸ Na tama raa e tatta na tattara nei iaruna tekros ma, "TEENEI ko TE TUKU NA JIU."

³⁹ Hetama tetokorua natama kailallao emmau iaruna nakros raa e hai ake hakahaeo roo iaa Jisas ma, "Ako seai ma ko te Mesaia? Tokonaki Akoe Hokoe, tena ku tokonaki hoki maaua."

⁴⁰ Tena teeraa tama ki meake, "Ako se matak TeAtua? Te hakalono lihu akoe e too naa e ssau pera ma te hakalono lihu Aia raa hoki.

⁴¹ Taaua e tonu te too na hakalono lihu nei, e mee taaua e ppena na mee e ssara, e meia te Tama nei se isi te mee e sara e ppena."

⁴² Tena aia ki meake Jisas ma, "Jisas, maanatu mai anau te saaita Akoe e Tuku raa."

⁴³ Kito Jisas ki meake te tama raa, "Anau e meatu te hakamaoni. Te aho nei koi, akoe e me ki noho ma Anau i Paradais."

Jisas ku mate

(Matiu 27.45-56; Mak 15.33-41; Jon 19.28-30)

⁴⁴ ⁴⁵ Te meeraa kame kutae telaatea te saaita telaaraa kupouri, tena te henua raa hakaatoa kupouri roo haere no tae te toru te hiahi, tena te paamaro e tootoo i roto te Hare Tapu raa kumaha rua. ⁴⁶ Tena Jisas kukanna hakamaroa ma, "Tamana! Anau e kou atu Te Anana Anau nei ki moe na rima Akoe." Aia e tattara peenei, tena ki mate.

⁴⁷ Te tama hakamaatua na soldia raa e kite te mate Jisas raa, tena aia ki hakammaha ma, "Hakamaoni roo, teenei he Tama tauareka."

⁴⁸ Te saaita te kanohenua ni hakkutu ake ite kina raa ma ki mmata Jisas e tii raa ni kkitte na mee roo hakaatoa raa, na tama raa ku vakkai i na hare laatou raa, tena ku alloha roo no tukituki na hatahata laatou.

⁴⁹ Na tama e illoa roo Jisas raa hakapaa ma na hhine nikaamata i Galili no tauttari Jisas raa e ttuu hakammao no matamata.

Josep ku too te tinotama Jisas

(Matiu 27.57-61; Mak 15.42-47; Jon 19.38-42)

⁵⁰ ⁵¹ Teeraa hetama ehui ma ko Josep hetama ite matakaina Ari-matea i roto Judia raa. Tetama raa hetama tauareka, ia hetama na tama e hakammaha, tena aia e noho no hakattari ma te Hakamaatua ana ite Vaelaniraa ki hamai. Niaina ma aia hetama i roto te kuturana na tama hakatonutonu na Jiu raa, e meia aia se hakatina roo na hakataakoto na tama raa ia ma na mee na tama raa e ppena raa.

⁵² Josep e haere no mmata Pailat, tena ki kainno ake ma aia e me ki too te tinotama Jisas raa.

⁵³ Tena Josep kituriho te tinotama Jisas raa iraro nommini te tinotama raa ma na paamaro, tena kikkave no ppono i roto te rua na tama ni keri i te kina na hatu matakau raa, tena te rua naa hoki ni se hai tama e mate ni moe i mua.

⁵⁴ Teenaa ko te aho rima, tena te Sabat raa hoki ku mee ki ttae.

⁵⁵ Na hhine nikaamata i Galili no tauttari Jisas raa ku oo laatou ma Josep nokkite te rua raa, tena kikkite hoki ma Josep e hakamoe peehee te tinotama Jisas raa.

⁵⁶ Tena na hhine raa ki vakkai i hare no tanattana na karena ia ma na lloo mannoni ki amuhi te tinotama Jisas.

Na tama raa e hamalollo i te aho te Sabat raa, ki tauttari hea na tuua raa e hihai laatou kippena.

24

Jisas ku ora muri

(Matiu 28.1-10; Mak 16.1-8; Jon 20.1-10)

¹ Te tahata roo te aho te latapu; na hhine raa ku oo i te taruma raa, tena ki too na karena ia ma na lloo mannoni laatou ni tanattana raa.

² Na hhine raa e oo no kkite te hatu ni ppui te totoka te taruma raa ku oti te hakatakape ria i taha,

³ tena laatou ki oo no uru i roto te taruma raa; e mea laatou ku se kkite te tinotama TeAriki Jisas raa.

⁴ Na hhine raa ku ttuu no mamannatu hokolaatou, tena te saaita naa koi e rua na taanata e uru na kaukahu e kivakiva roo ku ttuu ake i te vahi laatou.

⁵ Na hhine raa ku mattaku no hakammaru iraro, tena tokorua raa ki meake na hhine raa, "Aiea kootou esesee te Tama e ora raa ite kina na tama e mmate nei naea?"

⁶ Te Tama naa ku seai; Aia ku oti te ora muri. Kootou e mannatu hea Aia ni tattara atu kootou i Galili pera ma, ⁷ 'Na tama haissara raa e me ki hakapiki te Tamariki te Tama nei, tena ku ttii Tama raa i aruna te kros raa, tena te aho tana hakatoru raa Aia e me ki mahike muri no ora.' "

⁸ Na hhine raa ku mannatu na tattara Jisas raa,

⁹ tena laatou ki oo i taha ma te taruma raa no tattara ake te sanahuru ma tahi na disaipol Jisas raa ia ma alaa hakattina ana i na mee hakaatoa laatou ni kkite raa.

¹⁰ Na hhine raa ko Meri Makdala, Joana ia ma Meri te tinna Jems raa. Na hhine raa ia ma alaa hhine hoki tera ni oo laatou raa ku tattara ake na mee raa hakaatoa i na aposol raa.

¹¹ Emeia na aposol raa e mannatu ma hea na hhine raa e tattara ake raa seai ma nitattara hakamaoni, tena na aposol raa se hakattina hoki na tattara na hhine raa.

¹² Kito Pita ki mahike i aruna no tere ite kina te taruma raa, tena aia ki huru i raro no kite koi na paamaro na tama raa ni mmini Jisas raa. Tena aia ki vaakai i hare, ia e maaharo hoki hea ni kapihi ake raa.

Erua na disaipol e ttiri Jisas i aruna te mateara e haere Emeus

(Mak 16.12-13)

¹³ Te aho naa hoki e rua na disaipol Jisas raa ku oo ite matakaina Emeus raa, he matakaina e hitu na mael te mmao aia i taha ma Jerusalem,

¹⁴ tena tokorua raa e haere tattara hokolaaua na mee hakaatoa ni kapihi ake raa.

¹⁵ Tokorua raa e tattara, tena ki vahihhiri hokolaaua, tena Jisas Hokoia ku haere hakataapiri ake no hahaere ma tokorua raa.

¹⁶ Tokorua raa e kkite Tama raa, e mea laaua se illoa ma teeraa ko Jisas.

¹⁷ Tena Jisas ki vahiri ake tokorua raa, "Hea koorua e haere tattara hokkoorua naa?"

Tena tokorua raa kuttuu hemuu no kira hakaalloha ake na karemata laaua raa.

¹⁸ Tena te tama e hui ma ko Kliopas raa ki meake, "Eaa, akoe ko te Tama hokotahi koi tera se iroa hea ni kapihi mai i roto na aho ku llaka raa?"

¹⁹ Tena Jisas ki vahiri ake ma, "Ni mee peehee?"

Kito tokorua raa ki meake, "Na mee tera ni kapihi ake iaa Jisas te Tama i Nasaret raa. Te Tama nei he profet, tena TeAtua ia ma na tama hakaatoa e hakattina pera ma te Tama nei e isi na mahi i roto na tattara Aia ia ma na mee hakaatoa Aia ni ppena raa.

²⁰ Na maatua hakananniu ma na tama hakamattua maatou raa e kou ake te Tama raa i te tuku i Rom raa ki kou ake he tattara laatou ki taa Tama raa ki mate, tena ma laatou ki ttii Tama raa i aruna te kros.

²¹ Tena maatou e hakattina pera ma Aia ko te Tama e me ki hakattana na tama Israel raa! I aruna na mee nei hakaatoa, teenei ko te hakatoru na aho tera na mee nei ni kapihi mai.

²² Emeia eisi na hhine i roto te kuturana maatou nei emee maatou no oho; na tama raa e oo te tahata roo i te kina te taruma raa,

²³ tena laatou ku sekkite te tinotama Tama raa. Kito na tama raa ki vakkai mai no tattara mai ma laatou ekkite karemata roo na ensel raa e tattara ake ma te Tama raa ku oti te ora muri.

²⁴ Tena alaa tama te kuturana maatou nei ku oo hoki i te taruma raa no kkite pera ma te taruma raa ku tuu vare hakamaoni e ssau koi pera ma na hhine raa ni tattara mai raa."

²⁵ Tena Jisas ki meake tokorua raa, "Koorua e vvare roo, koorua e hainatta roo te hakattina na tattara hakaatoa tera na profet raa ni tattara mai raa!

²⁶ Eaa, te Mesaia raa se tau te too na hakalono llihu nei hakaatoa, tena ki oti Aia ku too na mahi Aia i aruna?"

²⁷ Kito Jisas ki hakamaarama ake tokorua raa na tattara hakaatoa tera e tattara i te vahi Aia i roto te Launiu Tapu raa, kaamata te launiu Moses raa ia ma na tattara hoki na profet raa hakaatoa.

²⁸ Te saaita laatou ku tappiri i te matakaina laatou e oo raa, Jisas ku haere pera ma Aia e me ki haere hakaraka;

²⁹ e meia tokorua raa e taohi Aia, tena ki meake, "Nnoho taatou; te laa raa ku mee ki huru, ia te mee raa hoki ku haere ki pouri." Tena Jisas ki oo ma tokorua raa no nnoho laatou.

³⁰ Jisas ku noho iraro ma kikkai laatou, tena Aia ki too te haraoa raa no hakatapu, tena ki ttohi te haraoa raa no kou ake tokorua raa.

³¹ Tena na karemata tokorua raa ku tallaki, tena laaua ku illoa ma teeraa ko Jisas, e meia Tama raa ku hakateki koi no seai.

³² Kito tokorua raa ki tattara hokolaaua ma, "Eaa, na tattara Tama raa sessau pera ma heahi eura i roto taaua te saaita Aia ni tattara mai, tena ki hakamaarama mai hoki na tattara te Launiu Tapu raa i aruna te mateara?"

³³ Te saaita naa koi tokorua raa ku mahhike i aruna no vakkai i Jerusalem no kkite te sanahuru ma tahi na disaipol raa e kkutu ma alaa tama.

³⁴ Tena na tama raa ki tattara ake tokorua raa ma, "Te Ariki ku ora muri hakamaoni! Tama raa e hakkite ake Aia iaa Saimon!"

³⁵ Tena tokorua raa ku tattara ake na tama raa hea ni kapihi ake laaua i aruna te mateara raa ia ma te saaita hoki Jisas ni ttohi te haraoa raa, tena laaua ku illoa ma teeraa ko Te Ariki.

Jisas e hakkite ake Aia Hokoia i na disaipol Aia raa

(Matiu 28.16-20; Mak 16.14-18; Jon 20.19-23; Na hehekau 1.6-8)

³⁶ Tokorua raa koi tattara ake koi na tama raa, tena Jisas ku hakateki no tuu ake i lottonu na tama raa, tena ki meake, "Te noho laoi ki nnoho ma kootou."

³⁷ Na tama raa ku mattaku ma laatou ekkite te tipua.

³⁸ Tena Jisas ki meake na tama raa, "Kootou e mattaku naea? Aiea kootou e mamannatu tammaki i roto na hakataakoto kootou naea?"

³⁹ Kira mai na rima ia ma na vae Anau nei ki kkite kootou pera ma teenei ko Anau hakamaoni. Taohi te tinotama Anau nei ki illoa kootou, maitaname te tipua se isi na punnohi ia ma na ivi peenei ma Anau e isi nei."

⁴⁰ Aia e tattara ake peenei, tena ki huri ake na rima ia ma na vae Aia raa.

⁴¹ Na tama raa se hakattina koi, e meia laatou e hihhia roo, tena e isi na hakataakoto, kito Jisas ki vahiri ake ma, “Kootou e isi na kai e mmoe i te kina nei ki kkai?”

⁴² Tena na tama raa ki kou ake te punnohi te ika e moa raa,

⁴³ tena Jisas ki too te ika raa no kai i mua na tama raa hakaatoa.

⁴⁴ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Teenei ko na tattara roo Anau ni tattara atu te saaita Anau koi nnoho ma kootou raa. Na tattara hakaatoa i roto na Tuua Moses raa, na tattara na profet raa ia ma te launiu na Rue tera e tattara i te vahi Anau raa e me ki oo mai no hakamaoni.”

⁴⁵ Tena Jisas ki taaraki na hakataakoto na tama raa ki illoa na tattara te Launiu Tapu raa.

⁴⁶ Tena Aia ki meake, “Teenei hea te Launiu Tapu raa e tattara: te Mesaia raa e me ki hakalonollihu, tena e toru na aho i muri Aia e me ki ora muri,

⁴⁷ tena na tama e me kikaamata i Jerusalem no takutaku ake na kanohenua hakaatoa i te vahi te tike itaha ma na haisara ia ma te ssirihia na hai sara i te inoa te Mesaia.

⁴⁸ Kootou e kkite karemata na mee nei hakaatoa.

⁴⁹ Tena Anau Hokonnau e me ki kou atu hea te Tamana raa ni tattara hakamaoni atu ma Aia e me ki kou atu kootou raa. Emeia kootou ki nnoho no hakattari i roto te matakaina erahine nei ki ttaeroo te saaita na mahi i aruna raa e ttae atu kootou.”

Jisas ku vaakai muri i te vaelani

(Mak 16.19-20; Na hehekau 1.9-11)

⁵⁰ Tena Jisas ki hakattaki na tama raa itaha ma te matakaina raa no taapiri i Betani, tena Aia kissau na rima Aia iaruna no hakatapu na tama raa. ⁵¹ Te saaita Aia koi hakatapu koi na tama raa, Aia ku haere i taha ma na tama raa no too ria no kkave i te vaelani.

⁵² Kito na tama raa kilotu ake Tama raa, tena ku hihhia roo no vakkai i Jerusalem,

⁵³ tena ki nnoho na aho naa hakaatoa i roto te Hare Tapu raa no hakammaha ake Te Atua.

Jon Te Rono Tauareka Jon e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.51

Jisas e huri ake na mahi TeAtua 2.1—12.50

Na takutaku hakaoti Jisas 13.1—17.26

Jisas ku mate 18.1—19.42

Jisas ku ora muri 20.1—20.29

Na tattara hakaoti 20.30—21.25

Te Tattara te Ora raa ku tipu tama

¹ Te Tattara raa ko na noho mai avare i mua na mee hakaatoa ni ttipu ake; te Tattara raa e nnoho laaua ma TeAtua, tena te Tattara raa ko TeAtua koi.

² Te Tattara raa e nnoho laaua ma TeAtua i te kaamata roo.

³ TeAtua e pena na mee hakaatoa i na mahi Tama raa; ia se hai mee i roto te maarama nei ni tipu ake ma te Tattara raa se iroa.

⁴ Te Tattara raa ko te tahito te ora, tena te Ora raa e kou mai te Maahina i na tama hakaatoa.

⁵ Tena te Maahina raa e hakamaahina na kina e pouri raa, tena te pouri raa se lavaa hoki te uhi te Maahina raa ki se maahina iho.

⁶ TeAtua e kauna ria mai Jon* te tama hakatae na tattara Aia raa

⁷ ki hamai no tattara ake na tama raa i te vahi te Maahina raa, kilavaa na tama hakaatoa e llono raa te hakattina.

⁸ Jon seai ma ko te Maahina raa; e meia aia e hamai ki tattara ake na tama i te vahi te Maahina raa.

⁹ Teenei ko te Maahina hakamaoni roo, te Maahina nei e hamai ki hakamaahina i aruna na tama hakaatoa.

¹⁰ Te Maahina raa ni noho i roto te maarama nei, ia niaina ma TeAtua e pena na mee hakaatoa i na mahi Tama raa, e meia te maarama nei hakaatoa se illoa laoi Tama raa.

¹¹ Tama raa ni haere i te henua Aia ni matua mai raa, e meia na tama roo te matakaina Aia raa se hihai ki too Tama raa.

¹² Emeia e isi na tama ni too Aia, tena ki hakattina hoki Tama raa, tena Aia ki kou ake na mahi na tama raa ki mee pera ma ni tamalliki TeAtua.

¹³ Na tama raa se mee pera ma ni tamalliki TeAtua i na mahi koi laa-tou ia ma emee laatou e hannau mai pera ma ni tamalliki na tama i te maarama nei, e meia TeAtua Hokoia ko te Tamana na tamalliki raa.

¹⁴ Te Tattara raa e hamai no tipu tama, tena ki hamai ma na mahi hai mmahi no huri mai te hakamaoni TeAtua, tena Aia e nnoho hoki ma maatou. Maatou ekkite na mahi Aia, na mahi tera Aia ni too pera ma ko te tautahi Tama koi TeAtua.

¹⁵ Jon e tattara hoki i te Tama raa. Aia e tattara hakamaroa ma, "Teenei ko te tama Anau ni tattara atu kootou te saaita anau ni tattara ma, "Tama raa e me ki hamai i muri anau, e meia Aia e hakanaaniuroo i aruna anau, maitaname Aia ko na noho mai roo i mua anau ni haanau mai.'"

¹⁶ Taatou hakaatoa e hakatapu ria, e mee te laoi Tama raa e isi raa, tena Aia e tauhano te hakatapu taatou na vahao roo hakaatoa.

¹⁷ TeAtua e kou ake na tuaa raa iaa Moses, e meia te laoi ia ma te hakamaoni raa e hamai ma Jisas Krais.

* 1:6 1.6 teenei ko Jon Baptis

18 Sehai tama nikite TeAtua. Te Tamariki hokotahiraa koi, te Tama e ssau roo pera ma TeAtua tera e noho i te vahi Tamana, tena ki hakari mai taatou ki illoa TeAtua raa.

*Na tattara Jon te tama e hakoukou tapu na tama
(Matiu 3.1-12; Mak 1.1-8; Luk 3.1-18)*

19 Na tama hakamattua na Jiu i roto Jerusalem raa e kauna na maatua ia ma na tama i te kaha Levi raa ki oo no vahiri ake Jon ma, "Koai akoe?"

20 Ia Jon sekkaro hoki tetattara, tena aia kitattara hakamatahua ake na tama raa ma, "Anau seai ma ko te Mesaia."

21 Kito na tama raa ki vahiri ake hoki ma, "Tena kaa akoe koai? Akoe ko Elaija?"

Tena Jon ki meake, "Seai, anau seai ma ko Elaija."

Kito na tama raa ki vahiri ake hoki ma, "Ako e ko te Profet maatou e hakattari raa?"

Tena Jon ki meake, "Seai hoki."

22 Kito na tama raa ki meake, "Tena iaa tattaramai ma akoe koai. Maatou e hihhai kitoo nitattara kioo ma maatou no meake na tama nikauna ria mai maatou raa. Nitattara peehee akoe eisi kitattaramai i te vahi akoe?"

23 Tena Jon ki meake te tattara e mmau i roto te launiu profet Aisaia ma, "Anau ko 'te reo te tama e tattara i roto te kina e tuu mahoa raa ma: Tanattana te mateara TeAriki† ki hamai vaa aruna!'"

24 Kito na tama na Farisi ni kauna ki oo ake raa

25 ku vahiri ake Jon ma, "Kame akoe seai ma ko te Mesaia, ia seai ma ko Elaija, ia seai ma he profet, tena kaa akoe e hakoukou tapu na tama naea?"

26 Tena Jon ki meake, "Anau e hakoukou tapu na tama ma te vai, e meia e isi te tama e tuu i roto kootou tera kootou se illoa.

27 Tama naa e me ki hamai i muri anau, e meia anau setau hoki te ui na taka Aia e uru raa."

28 Na tattara nei e kapihi mai i Betani i te vahi te anake i te riva Jordan raa; i te kina Jon e hakoukou tapu na tama raa.

Te Sipsip TeAtua

29 Te aho taiao raa Jon ku kite Jisas e haere ake aia, tena ki meake, "Teenei ko te Sipsip TeAtua tera e me ki ssoro na hai sara te maarama nei raa i taha!

30 Teenei ko te Tama anau e tattara te saaita anau ni tattara atu ma, 'E isi te tama e me ki hamai i muri anau, e meia Aia e hakanaaniuroo i aruna anau, maitaname Aia ko na noho mai roo avare i mua anau ni haanau mai.'

31 Anau seiroa hoki ma te Tama raa koai, e meia anau e hamai no hakoukou tapu kootou ma te vai ma ki lavaa kootou na tama Israel raa te illoa Tama raa."

32 Tena Jon ki tattara ake na tama raa ma, "Anau e kite TeAnana Tapu raa ellee mai i raro pera ma he rupe no toko i aruna Tama raa. 33 Tena anau seiroa ma teeraa ko te Tama raa, e meia TeAtua, te Tama nikauna ria mai anau ki hakoukou tapu ma te vai raa ni tattaramai anau ma, 'Ako e me ki kite TeAnana Tapu raa ellee mai i raro no toko i aruna he tama. Tena te Tama naa ko te tama e me ki hakoukou tapu ma TeAnana Tapu raa.'"

34 Tena Jon ki meake, "Anau ku kite te hakkatu nei, tena anau e meatu kootou pera ma te Tama nei ko te Tamariki TeAtua."

Na disaipol kaamata Jisas

35 Te aho taiao raa Jon ku tuu hoki i te kina raa ma tokorua na disaipol aia raa,

† 1:23 1.23 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Aisaia 40.3. I roto te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi Jihova

³⁶ ia te saaita aia nikite Jisas ku haere hakaraka, tena aia ki meake tokorua raa ma, "Teeraa ko te Sipsip TeAtua!"

³⁷ Tokorua na disaipol raa ellono natattara Jon raa, tena tokorua raa ki tauttari Jisas.

³⁸ Jisas e hakatike no kite tokorua raa e tauttari Aia, tena Aia ki vahiri ake, "Koorua e sese te aa?"

Tena tokorua raa ki meake, "Rabai, Akoe e nohonoho vaa hee?" (Rabai e mee ma he "Tisa".)

³⁹ Tena Jisas ki meake, "Oo mai ki k kite koorua." (Te mee raa kame ku tae te haa te hiahi.) Kito tokorua raa ki oo laatou ma Jisas no k kite te kina Tamaraa e nohonohoraa, tena tokorua kinnoho laatou ma Tamaraa te aho naa hakaatoa.

⁴⁰ Teeraa tama tokorua raa ko Andru, te taina Saimon Pita raa.

⁴¹ Tena Andru ki haere no ttiri Saimon Pita, tena aia ki meake, "Maaua e k kite te Mesaia." (Te tattara nei e mee ma "Krais".)

⁴² Tena aia ki too Saimon no oo laaua i te kina Jisas e noho raa.

Jisas e k kira ake Saimon, tena ki meake, "Te inoa akoe raa ko Saimon te tamariki Jon, e meia akoe e me ki hui Sifas." (Te inoa nei e mee ma "he hatu".)

Jisas e kanna Filip laaua ma Nataniel

⁴³ Te aho taiao raa Jisas ku maanatu ma ki haere i Galili. Aia ku ttiri Filip, tena ki meake, "Tautari mai Anau!"

⁴⁴ Filip he tama i Betsaida, te matakaina Andru laaua ma Pita raa.

⁴⁵ Filip e haere no ttiri Nataniel, tena ki meake, "Maatou ku k kite te Tama Moses e taataa i roto te launiu na tuua ia ma te tama hoki na profet raa ni tattaa mai raa. Tama raa ko Jisas te tamariki Josep, te tama i Nasaret."

⁴⁶ Kito Nataniel ki meake, "Aiea e isi te mee tauareka e lavaa te hamai i roto Nasaret?"

Tena Filip ki meake, "Hamai ki kite akoe."

⁴⁷ Te saaita Jisas nikite Nataniel e haere ake, Aia ku tattara ake i te vahi tamaraa ma, "Te nei he tama hakamaoni Israel, tama nei selavaa hoki te mariu!"

⁴⁸ Kito Nataniel ki vahiri ake Jisas, "Ako e iroa peehee anau?"

Tena Jisas ki meake, "Anau e kite akoe e noho i raro te laakau fik raa i mua Filip ni haere atu no meatu akoe."

⁴⁹ Kito Nataniel ki meake, "Rabai, Akoe ko te Tamariki TeAtua! Akoe ko te Tuku Israel!"

⁵⁰ Tena kito Jisas ki meake Nataniel, "Ako e ku hakatina koi e mee Anau e meatu ma Anau e kite akoe e noho i raro te laakau fik? Ako e me ki kite na hakkatu e hakananniu i aruna te mee nei!"

⁵¹ Tena Jisas ki meake na tamaraa, "Anau e tattara atu kootou te hakamaoni: kootou e me ki k kite te vaelani raa e taaraki, tena na ensel TeAtua raa e oo i aruna, tena ki oo mai i raro i aruna te Tamariki te Tama nei."

2

Te kai te avana i Kana

¹ E isi te avana e me ki ttaohi i te matakaina i Kana i roto Galili i te aho tana hakatoru raa. Te tinna Jisas raa ku tae i te kina raa,

² tena na tama raa e aru hoki Jisas ma na disaipol Aia raa ki oo ake i te kai te avana raa.

³ Na wain raa ku mmaha hakaatoa, tena Meri ki haere no meake Jisas ma, "Na tama raa ku se hai wain e me ki unu."

⁴ Kito Jisas ki meake, “Taku tinna, akoe se tau te mee mai Anau hea Anau e me ki pena, maitaname te saaita hakamaoni Anau kippena na mee raa se ki tae.”

⁵ Tena te tinna Jisas raa ki meake na tama e hehekau te hare raa ma, “Kootou ki ppena hea Tama nei e meatu kootou.”

⁶ Na Jiu raa e tammaki roo na tuua ite vahi te ssoro na tinotama laatou ia ma alaa mee hoki ki matahua, tera hea na tama raa e hakattuu nalloo vai e llahi raa ki sossoro na rima laatou raa ki tautari na tuua raa. Telloo hokotahi kaa pii kame e tae peeraa sanahuru ma rima, sei naa tipu rua ma rima na galon.

⁷ Tena Jisas ki meake na tama e hehekau te hare raa, “Utu nalloo raa ki pii na vaitea.” Na tama raa e utu nalloo raa no pii oho roo,

⁸ tena Jisas ki meake na tama raa, “Ahu ni vai nokkave te tama haka maatua te kai nei raa.” Na tama raa e ahu na vaitea

⁹ ku huri mo wain raa nokkave ite tama haka maatua te kai raa, tena te tama raa ki kamata te vai raa. Te tama raa se iroa ma te wain raa e hamai i hee (emeia na tama hehekau ni ahu ake na wain raa hokolaatou koi e illoa); kito te tama raa ki kanna ake te tamatane e avana vahao nei raa ki haere ake,

¹⁰ tena aia ki meake te tama raa, “Na tama hakaatoa e taki na wain taualleka raa i mua, tena te saaita na tama hakaatoa ku vvare, tena laa tou ku taki na wain setaualleka raa. Emeia akoe e hakkapi na wain taualleka nei no tae roo te saaita nei!”

¹¹ Jisas e huri te mirakol kaamata nei i Kana i roto Galili; Aia e huri ake na mahi Aia raa ite kina raa, tena na disaipol Aia raa ku hakattina roo Tama raa.

¹² Imuri te kai te avana raa, Jisas ma te tinna Aia raa, na taina Aia raa, tena na disaipol Aia raa ku oo i Kaperneam nonnoho ellava na aho ite kina raa.

Jisas e haere i roto Hare Tapu

(Matiu 21.12-13; Mak 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Te saaita hoki te Kai te Pasova raa kutaapiri, tena Jisas ki haere i Jerusalem.

¹⁴ Jisas e haere i roto te Hare Tapu raa no kite na tama e tataui na bulmakau, na sipsip ia ma na rupe, tena na tama hoki e sesenisi na sileni raa e nonnoho ma na tebol laatou raa.

¹⁵ Kito Jisas ki siri te maera raa, tena ki hakatui na manu raa hakaatoa i aho ma te Hare Tapu raa; na sipsip ia ma na bulmakau raa hoki, tena ki hakahuri na tebol na tama sesenisi na sileni raa no masseu na sileni na tama raa;

¹⁶ tena Aia ki hai ake na tama e nonnoho ma na rupe raa, “Too na manu naa no kkave i taha ma te hare nei! Auu se mee te hare te Tamana Anau nei pera ma he maket!”

¹⁷ Na disaipol Jisas raa ku mannatu na tattara i roto te Launiu Tapu ma, “Te hihai anau i te hare Akoe nei raa e ttuni roo i roto anau pera ma he ahi.”

¹⁸ Tena na tama hakamattua na Jiu raa ki meake ma, “He mirakol peehee Akoe e lavaa te hurimai kikkite maatou pera ma Akoe e isi na mahi hakamaoni ki hakaise na tama nei i taha?”

¹⁹ Kito Jisas ki meake, “Anau e me ki seu te Hare Tapu nei ki moe i raro, tena ku hakatuu hakaraoi te hare nei i roto e toru na aho.”

²⁰ Tena na tama raa ki vahiri ake, “Ako e me ki hakatuu hakaraoi te hare nei i roto e toru na aho? Te Hare Tapu nei e too roo tipu haa ma ono na hetau ki pena!”

²¹ Emeia te hare tapu Jisas e tattara raa ko te tinotama Aia.

²² Tena te saaita Jisas ni ora muri i taha ma te mate raa, na disaipol Aia raa ku mannatu na tattara Aia ni tattara ake raa, tena ki hakattina na tattara te Launiu Tapu raa ia ma na tattara Jisas ni tattara ake laatou raa.

Jisas e iroa na tiputipu na tama hakaatoa

²³ Jisas koi noho i Jerusalem te saaita te Kai te Pasova raa, tena tammaki na tama ku hakattina Tama raa, e mee na mirakol laatou ekkite Tama raa e ppena raa.

²⁴ Emeia Jisas se huri ake roo te hakamaoni Aia i na tama raa, e mee Aia e iroa na hakataakoto na tama raa.

²⁵ Niaina se haitama e tattara ake Jisas na hakataakoto na tama raa, e meia Jisas ko na iroa roo avare hea i roto na hatu manava na tama raa.

3

Jisas laaua ma Nikodimas

¹ Nikodimas he tama hakamaatua na Jiu, tena aia e hukui hoki ma te kuturana na Farisi raa.

² Hepoo hokotahi Nikodimas e haere ake iaa Jisas raa no vahiri ake Tama raa ma, "Rabai, maatou e illoa ma Akoe he tama TeAtua e kauna ria mai. Se hai tama e lavaa te ppena na mirakol Akoe e ppena raa kame TeAtua se hehekau i roto te tama naa."

³ Kito Jisas ki meake, "Anau e meatu te hakamaoni: se hai tama e lavaa te tae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa kame aia se haanau mai hakaraoi."

⁴ Tena Nikodimas ki meake, "Te tama ku matua raa e me ki haanau mai hakaraoi peehee? Te tama ku matua selavaa te uru i roto te manava te tinna aia raa ki haanau mai hakaraoi!"

⁵ Kito Jisas ki meake, "Anau e tattara atu te hakamaoni, se hai tama e lavaa te tae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa kame aia se haanau mai ma te vai ia ma TeAnana Tapu.

⁶ Taatou e too na tinotama taatou nei i na maatua taatou, e meia taatou e too na anana taatou raa i TeAnana Tapu.

⁷ Auu se oho e mee Anau e meatu akoe pera ma kootou ki hannau mai hakaraoi.

⁸ Te matani raa e maairi mai te totoka hee aia e hihai ki maairi. Akoe e rono te matani raa e maairi, e meia akoe se iroa ma te matani raa e hamai ihee, ia e haere ihee. Te matani raa e ssau pera ma na tama hakaatoa e hannau mai ma TeAnana Tapu raa."

⁹ Tena Nikodimas ki meake, "Te mee nei e me ki kapihi mai peehee?"

¹⁰ Kito Jisas ki meake, "Ako he tama hakamaatua e akoako i roto Israel, e meia akoe se iroa na tattara nei?"

¹¹ Anau e tattara atu te hakamaoni: maatou e tattara atu na mee maatou e illoa raa, tena ki tattara atu hoki na mee maatou ekkite raa, e meia se hai tama kootou e hihai ki hakallono na tattara maatou raa.

¹² Kootou se hakattina Anau te saaita Anau e tattara atu na mee i te maarama nei; kaa kootou e me ki hakattina peehee kame Anau ni tattara atu na mee i te vaelani raa?"

¹³ Se hai tama roo hokotahi ni haere iaruna i te vaelani, teeraa ko te Tamariki te Tama nei koi, te Tama ni hamai iraro itaha ma te vaelani raa."

¹⁴ Te Tamariki te Tama nei e me ki ssau ria i aruna pera ma Moses ni ssau te laponu e pena i na katanatea raa,

¹⁵ tena na tama e hakattina Tama raa e me ki too te ora e ora tahi.

¹⁶ Maitaname TeAtua e laoi mahi roo na tama i te maarama nei, tena Aia ki kou mai te tautahi Tama Aia raa, tena na tama hakaatoa e hakattina

i Tamariki raa se lavaa te mmate, e meia na tama naa e me ki too te ora e ora tahi.

¹⁷ Maitaname TeAtua se kou mai te Tamariki Aia raa i te maarama nei ki mee mo tama hakatonutonu, e meia Aia e kou mai Tamariki Aia raa ki tokonaki na tama i te maarama nei raa ki ora.

¹⁸ Na tama e hakattina i te Tamariki TeAtua raa se lavaa te hakatonutonu ria; e meia na tama se hakattina raa ko na hakatonutonu ria avare, maitaname laatou ni se hakattina i te Tamariki TeAtua raa.

¹⁹ TeAtua e me ki hakatonutonu na tama i te maarama nei raa peenei: te Maahina raa ku oti te hamai i te maarama nei, e meia na tama raa e hihhai koi te pouri raa, tena ki tiaki te Maahina raa, maitaname na tiputipu laatou raa e sakkino.

²⁰ Na tama hakaatoa e ppena na tiputipu sakkino raa se hihhai te Maahina raa, ia se hihhai hoki ki oo ake i te kina te Maahina raa, maitaname na tama raa se hihhai ma na tama ki illoa na tiputipu sakkino laatou raa.

²¹ Emeia na tama ni ppena na tiputipu ettonu raa ku oo ake i te Maahina raa ma kilavaa te Maahina raa te huri ake pera ma laatou e hakallono no tauttari hea TeAtua e hihai raa.

Jisas laaua ma Jon Baptis

²² Tena ki oti, Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo i te matakaina Juidia raa, tena Aia ki nnoho ma na tama raa e llava na aho no hakoukou tapu na tama raa.

²³ Jon hoki e hakoukoutapu na tama i Aenon, taapiri te matakaina i Salim raa, maitaname te kina raa e tammaki na vai. Na tama e oo ake iaa Jon, tena aia ki hakoukou tapu na tama raa.

²⁴ (Te mee nei e kapihi mai i mua Jon ni ponotia i roto te hare karapusi raa.)

²⁵ Eisi na disaipol Jon e hakataukoti ma na Jiu i te vahi te tuaa kissoro na mee ki matahua raa.

²⁶ Kito na disaipol Jon raa ki oo ake no meake Jon ma, "Rabai, akoe e maanatu te tanata ni ttuu koorua i te vahi te anake i te riva Jordan; te Tama akoe ni tattara mai raa? Te Tama raa ku kaamata no hakoukou tapu na tama te saaita nei, tena na tama hakaatoa ku oo ake i te Tama raa!"

²⁷ Kito Jon ki meake, "Se hai tama e lavaa te isi na mee kame TeAtua se kou ake ni mee ma te tama raa.

²⁸ Kootou hokkootou e llono na maihu anau te saaita anau ni tattara atu ma, 'Anau seai ma ko te Mesaia, e meia anau e kauna ria mai koi ki hamai i mua Tama raa.'

²⁹ Kame he taupeara e avana vahaonei, tena te hine aia e avana raa he hine aia, e meia te soa laoi roo te taupeara raa e me ki hihia roo te saaita aia e rono te reo te taupeara ku avana raa. Tera hea anau e hihia roo i roto anau.

³⁰ Te Tama naa e me ki haere roo no hakanaaniu, tena anau e me ki haere sara no mouraro."

Jisas he Tama e hamai i te vaelani

³¹ Te Tama e hamai i te vaelani raa e hakanaaniu i aruna na tama hakaatoa. Te tama e haanau mai i roto te maarama nei raa he tama te maarama nei, tena aia e me ki tattara koi na mee i te maarama nei, e meia te Tama e hamai i te vaelani raa e hakanaaniu i aruna na mee roo hakaatoa.

³² Tama raa e me ki tattara mai na mee Aia ni kite ia ma na mee Aia ni rono raa, e meia se hai tama e hihai ki hakarono na tattara Tama raa.

³³ Tena te tama e tautari na tattara Tama raa e me ki huri ake pera ma TeAtua e hakamaoni.

³⁴ Te Tama TeAtua e kauna ria mai raa e tattara na tattara TeAtua, mai-taname TeAtua e kou ake TeAnana Tapu raa ki noho i roto Tama raa.

³⁵ TeAtua e laoi roo te Tamariki Aia raa, tena ki kou ake na mahi Tama raa ma ki rorohi na mee hakaatoa.

³⁶ Te tama e hakatina te Tamariki TeAtua raa e me ki too te ora e ora tahi; te tama se hakatina te Tamariki TeAtua raa se lavaa te too te ora e ora tahi, e meia aia e me ki too na hakalono llihu TeAtua.

4

Jisas ma te hine i Samaria

¹ Na Farisira kullono pera ma na tama Jisas e hakoukou tapu raa ku tammaki roo i aruna na tama Jon ni hakoukou tapu raa.

² (Emeia te hakamaoni Jisas se hai tama ni hakoukou tapu, aaraa ko na disaipol Aia raa koi e hakoukou tapu na tama.)

³ Te saaita Jisas ni rono na tattara na tama raa, tena Aia ku tiaki Judia no vaakai i Galili;

⁴ tena ki haere vaa roto Samaria te saaita Aia ni vaakai raa.

⁵ Aia e haere vaa roto Samaria no tae te matakaina Saikar, se mmao hoki ma te paupaku Jekop ni kou ake ma Josep, te tamariki aia raa.

⁶ Te vai Jekop ni keriraa e tuu i te kina raa, tena Jisas ki haere no noho i te vahi te vai raa e mee Aia ku naenae te hahaere. Te mee raa kame ku tae telaa latea.

⁷ Tena he hine i Samaria ku hamai ki ahu na vai, tena Jisas ki meake te hine raa, "Ahu mai he vai ki unu Anau." ⁸ (Na disaipol Jisas raa e oo i roto te matakaina raa ma ki sui ni kai.)

⁹ Kito te hine raa ki meake, "Akoe he Jiu, tena anau he tama i Samaria. Kaa Akoe e lavaa peehee te kainno mai anau ki ahu he vai ki unu Akoe?" (Na Jiu raa e ttapu te unu na kapu, ia te kkai na parete na tama i Samaria.)

¹⁰ Tena Jisas ki meake, "Kame koi akoe eiroa na mee TeAtua e kou atu raa ia ma te Tama e kainno atu akoe ki ahu ake he vai raa, tena akoe ku kainno ake te Tama naa, tena te Tama naa e me ki kou atu te vai te ora raa."

¹¹ Kito te hine raa ki meake, "Akoe se isi te puu, tena te vai nei hoki e nnoto. Kaa Akoe e me ki too te vai te ora naa i hee?"

¹² Jekop te tipuna taatou i mua raa e kou mai te vai nei ma maatou, tena aia ma na tamalliki aia raa ia ma na manu aia raa hakaatoa ni unuunu te vai nei. Eaa Akoe e maanatu ma Akoe e hakanaaniu i aruna Jekop?"

¹³ Tena Jisas ki meake, "Na tama hakaatoa e unu te vai nei raa e me ki hiunu hakaraoi,

¹⁴ e meia na tama e unu te vai Anau e me ki kou ake raa se lavaa te hiunu hakaraoi. Te vai Anau e me ki kou ake raa e me ki mee pera ma he vai e tere, tena te vai te ora raa e me ki kou ake te tama naa te ora e ora tahi."

¹⁵ Kito te hine raa ki meake, "TeAriki, kou mai te vai naa i anau! Tena anau e me ki selavaa te hiunu hakaraoi, ia anau se lavaa hoki te hamai no ahuahu tahi na vai."

¹⁶ Tena Jisas ki meake te hine raa, "Haere no meake te avana akoe raa, tena koorua ku oo mai."

¹⁷ Kito te hine raa ki meake, "Anau se isi te avana."

Tena Jisas ki meake, "Akoe e tattara te hakamaoni te saaita akoe e mee mai ma akoe se isi te avana.

¹⁸ Akoe ni avana e rima na taanata i mua, tena te tanata akoe e noho ma akoe te saaita nei raa seai ma he avana akoe hakamaoni. Akoe e tattara mai Anau te hakamaoni."

¹⁹ Kito te hine raa ki meake, "TeAriki, anau e kite pera ma Akoe he profet.

²⁰ Na tipuna maatou i Samaria raa e lotulotu TeAtua i aruna te mouna nei, e meia kootou na Jiu raa e mee ma Jerusalem ko te kina hakamaoni maatou e tau te lotulotu ake TeAtua.”

²¹ Tena Jisas ki meake te hine raa, “Ako e kihakatina Anau, e mee e isi te saaita koi hamai tera na tama selavaa te lotulotu ake TeAtua i aruna te mouna nei ia ma i roto Jerusalem.

²² Kootou na tama i Samaria raa se illoa te Tama kootou e lotulotu raa; e meia maatou na Jiu raa e illoa te Tama maatou e lotulotu raa, maitaname te Tama e me ki tokonaki na tama ki ora raa e me ki hamai i Jerusalem.

²³ Emeia te saaita e me ki hamai raa ku oti te tae mai, te saaita na tama e me kilotulotu hakamaoni TeAtua ina mahi TeAnana Tapu raa, tena ku lotu ake TeAtua te lotulotu hakamaoni Tama raa e hihai raa.

²⁴ TeAtua ko TeAnana Tapu, tena na tama elavaa koi telotu hakamaoni ake Tama raa ina mahi TeAnana Tapu.”

²⁵ Kito te hine raa ki meake Jisas, “Anau e iroa pera ma te Mesaia raa e me ki hamai, tena te saaita Aia e hamai raa, Aia e me ki hakari mai na mee roo hakaatoa.”

²⁶ Tena Jisas ki meake, “Teenei Anau nei, te Tama e tattara atu nei.”

²⁷ Na disaipol raa ku ttae ake te vahao naa, tena na tama raa e oho roo e mee laatou ekkite Jisas e tattara ma te hine raa. Emeia se hai tama na tama naa e vahiri ake te hine raa ma, “Hea akoe e hihai?” iaa se hai tama e vahiri ake hoki Jisas ma, “Aiea Akoe e tattara ma te hine raa raea?”

²⁸ Kito te hine raa ki tiaki te lloo vaitea aia raa no vaakai i te matakaina raa no tattara ake na tama i te kina raa ma,

²⁹ “Oo mai no mata te tama e hakari mai anau na mee hakaatoa anau ni ppena i mua raa. Eaa, te tama raa seai ma ko te Mesaia raa koi?”

³⁰ Kito na tama raa ki tiaki te matakaina laatou raa ma ki oo no mmata Jisas.

³¹ Te saaita naa hoki na disaipol raa ku hakorokoro ma Jisas ki too ni kai no kai.

³² Emeia Jisas e meake, “Anau e isi na kai e kai tera kootou se illoa.”

³³ Kito na disaipol raa ki vahihhiri hokolaatou ma, “Eisi te tama ni kou ake na kai te Tama nei no kai?”

³⁴ Tena Jisas ki meake, “Anau ki tautari te hihai te Tama ni kauna ria mai Anau raa, tena ku hakaoti hea Aia ni kou mai Anau kippena raa, aanaa na kai Anau.

³⁵ Kootou e isi te tattara ma, ‘E haa na marama koi mmoe, tena taatou ku oo no haki na hua raa.’ Emeia Anau e meatu kootou kikkira i roto na paupaku raa; na hua raa ku lleu, tena ku tau te haki.

³⁶ Te tama e haki no hakatau na hua raa e me ki tauiria ma te ora e ora tahi, tena te tama e ttoriraa laua ma te tama e haki raa e me ki hihia hakaatoa.

³⁷ Te tattara e mee ma, “Teeraa tama e ttori, tena teeraa tama ku haki raa,’ e hakamaoni roo.

³⁸ Anau e kauna kootou ki oo no haki na hua i roto na paupaku kootou se anaana raa; alaa tama ni hehekau i te paupaku naa, tena kootou e me ki too te laoi ina kahota na tama naa.”

³⁹ Tammaki na tama i roto Samaria ku hakattina iaa Jisas e mee te hine raa ni tattara ake laatou ma, “Tama raa e hakari mai anau na mee hakaatoa anau ni ppena i mua raa.”

⁴⁰ Tena te saaita na tama i Samaria raa ni ttiri Jisas, na tama raa ku meake Tama raa ma kinnoho laatou, tena Jisas ki noho ma na tama raa e rua na aho.

⁴¹ Ia tammaki roo na tama ku hakattina e mee na tattara Tama raa,

⁴² kito na tama raa ki meake te hine raa, “Teenei maatou ku hakattina, ia maatou se mee ma e hakattina e mee na tattara akoe ni tattara mai raa, emeia maatou e hakattina e mee maatou hokomaatou roo kullono na tattara Tama raa, tena maatou ku illoa pera ma Tama raa ko te Tokonaki na tama te maarama nei.”

Jisas e tokonaki te tamariki te tama hakamaatua

⁴³ Jisas e noho te matakaina raa erua na aho nooti, tena Aia ki haere i Galili.

⁴⁴ Maitaname Jisas Hokoia ni tattara ma, “Te profet e me ki se hihai ria i te matakaina roo aia.”

⁴⁵ Te saaita Aia ni tae i Galili raa, na tama te matakaina raa kutoo hakaraoi roo Tama raa, maitaname laatou ni oo i te Kai te Pasova i Jerusalem raa no kkite na mee hakaatoa Jisas ni ppena te saaita te kai raa.

⁴⁶ Kito Jisas ki vaakai i Kana i roto Galili i te kina Aia ni huri te vai raa mo wain. Tena he tama hakamaatua te taumani, te tamariki aia raa e laavea i Kaperneam, e noho i te kina raa.

⁴⁷ Te saaita aia ni rono ma Jisas ku tae ake i Galili, te tama raa ku haere ake ia Jisas no meake Tama raa ma ki oo laaua i Kaperneam no tokonaki te tamariki aia ku taapiri ki mate raa ki tauareka.

⁴⁸ Tena Jisas ki meake tama raa, “Kootou e hihhai ki kkite na mirakol ia ma na mee taualleka, tena kootou ki hakattina.”

⁴⁹ Tena te tama hakamaatua raa ki meake, “Te Ariki, hamai ki oo taaua i mua te tamariki anau raa e mate.”

⁵⁰ Kito Jisas ki meake, “Haere, te tamariki akoe naa e me ki tauareka!”

Te tama raa e hakatina na tattara Jisas raa, tena aia ki haere.

⁵¹ Te tama raa koi haere atu koi, tena na tama hehekau aia raa ku oo ake no ttiri te tama raa i aruna te mateara, tena ki meake, “Te tamariki akoe raa ku tauareka!”

⁵² Kito te tamana te tamariki raa ki vahiri ake ma te tamariki raa e kaamata vahao hee no tauareka. Tena na tama raa ki meake, “Te vvela te tamariki raa e hopo te tahi te hiahi te aho raa.”

⁵³ Tena te tamana te tamariki raa ku maanatu ma teenaa ko te saaita roo Jisas ni meake aia ma, “Te tamariki akoe raa e me ki tauareka.” Tena aia ma na tama te hare aia raa hakaatoa ku hakattina.

⁵⁴ Teenei ko te mirakol hakarua Jisas ni ppena te saaita Aia ni tiaki Judia no haere i Galili raa.

5

Jisas e tokonaki te tama no tauareka i te kina te vai

¹ Tena ki oti roo Jisas ku haere i Jerusalem e mee te kai e rahi na Jiu raa e me ki ttaohi raa.

² Tena he vai i te kina raa e tuu taapiri te Totoka na Sipsip tera e isi e rima na paaro raa; te vai raa e hui ma Betesda i na tattara na Hibru.

³ 4 E tammaki na tama lavvea e moemmoe vaa raro na paaro raa: na tama essen, na tama na vae emmate ia ma na tama selavaa te hahaere. [Na tama raa e mmoe no hakattari te vai raa ki mmioo, maitaname e isi roo na saaita te ensel Te Ariki raa e me ki haere iho no mee te vai raa ki mmioo, tena te tama laavea kaamata roo e llee i roto te vai raa e me ki tauareka ma te maahana aia raa.]

⁵ Tena hetanata elaavea i roto tiputoru ma varu na hetau e moe i te kina raa.

⁶ Jisas e kite te tanata raa e moe i te kina raa, tena Aia e iroa ma te tanata raa elaavea te saaita roroa roo; kito Jisas ki meake te tanata raa, “Akoe e hihai ki tauareka?”

⁷ Kito tetanata elaavearaa ki meake, “TeAriki, se hai tama e me kitokonaki kikkave anau tesaaita tevairaa emmioo; tesaaita anau koi hahaivi atu koi, teeraa tama kutae koi i mua.”

⁸ Kito Jisas ki meake tetanata raa, “Mahike iaruna no too te moena akoe naa no haere.”

⁹ Te saaita naa koi tetanata raa kutauareka, tena aia ki too te moena aia raa no haere.

Te aho Jisas e mee te tama raa no tauareka raa he aho te Sabat,

¹⁰ tena na tama hakamattua na Jiu raa ku meake te tanata ku tauareka raa ma, “Teenei he aho te Sabat, tena na tuua raa e mee ma e tapu akoe te amo te moena akoe naa i te aho nei.”

¹¹ Kito te tanata raa ki meake, “Te tama e tokonaki anau no tauareka raa e mee mai ma anau ki too te moena anau nei no haere.”

¹² Kito na tama raa ki vahiri ake te tama raa, “Koai te tama e meatu ma akoe ki too te moena akoe naa no haere naa?”

¹³ Emeia tetanata ku tauareka raa se iroa ma Jisas koai, maitaname te kina raa e tammaki roo na tama, tena Jisas e haere uru koi vaa roto na tama raa no haere i taha.

¹⁴ Tena kioti Jisas kuttiri te tama raa i roto te Hare Tapu, tena Aia ki meake, “Hakaronu, akoe ku tauareka vahao nei, tena hakaoti te ppena na mee sakkino, kaa seai na mee sakkino roo e me ki ttae atu akoe.”

¹⁵ Tena tetanata raa ki haere no tattara ake na tama hakamattua na Jiu raa ma teeraa ko Jisas ni tokonaki aia no tauareka.

¹⁶ Kito na tama raa ki kaamata no tattara sakkino roo iaa Jisas, e mee Tama raa e tokonaki te tanata raa no tauareka i te aho te Sabat.

¹⁷ Tena Jisas ki meake na Jiu raa, “Te Tamana Anau raa se hai vahao e hamaroro, tera hea Anau e uata tahi koi.”

¹⁸ Te tattara nei e mee roo na hakataakoto na tama hakamattua na Jiu raa no mmaha ma ki taa Jisas ki mate, e mee Jisas se mee ma e seu koi na tuua te Sabat raa, e meia Tama raa e tattara hoki pera ma TeAtua ko te Tamana Aia, tena na tattara Aia raa e huri ake pera ma laaua ma TeAtua e hokotahi.

Namahi te Tamariki TeAtua

¹⁹ Kito Jisas ki meake na Jiu raa, “Anau e tattara atu te hakamaoni: Te Tamariki TeAtua raa se lavaa te ppena na mee i te hakataakoto koi Aia; Aia e ppena koi na mee Aia e kite te Tamana Aia raa e ppena raa. Hea te Tamana raa e ppena, te Tamariki raa hoki e me ki pena.

²⁰ Maitaname te Tamana raa elaoi roo te Tamariki Aia raa, tena ki huri ake na mee hakaatoa Aia e ppena raa. Tama raa e me ki huri ake te Tamariki Aia raa kippena na mee e llahi roo iaruna na mee nei, tena kootou e me ki mahharo.

²¹ E ssau koi pera ma te Tamana raa e hakamahike na tama ku mmate raa, tena ki kou ake na ora na tama raa, tena te Tamariki raa hoki e me ki kou ake na ora na tama Aia ni hirihiri raa.

²² Te Tamana se hakatonutonu na tama, e meia Aia e kou ake na mahi hakaatoa te Tamariki Aia raa ki hakatonutonu na tama,

²³ ki lavaa na tama hakaatoa te hakammaha te Tamariki raa e ssau pera ma laatou e hakammaha te Tamana raa. Koai te tama se hakammaha te Tamariki raa, se hakammaha hoki te Tamana tera nikauna ria mai Tama raa.

²⁴ “Anau e tattara atu te hakamaoni: na tama e llono na tattara Anau, tena ki hakattina i te Tama ni kauna ria mai Anau raa e me ki too te ora e ora tahi. Na tama raa se lavaa te hakatonutonu ria, e meia na tama raa ku hhiti i taha ma na mahi te mate no ora.

²⁵ Anau e tattara atu te hakamaoni: eisi tesaaita koi hamai, e meia te saaita naa ku oti te tae mai, tesaaita na tama ku oti te mmate raa e me

ki llono te reo te Tamariki TeAtua raa, tena na tama e llono te reo raa e me ki ora.

²⁶ Te Tamana raa ko te tahito te ora, ia tena Aia e kou ake hoki na mahi te Tamariki Aia raa ki tahito te ora e ssau pera ma Aia raa hoki.

²⁷ Tena Aia ki kou ake na mahi te Tamariki Aia raa ki hakatonutonu na tama, maitaname Tama raa ko te Tamariki te Tama nei.

²⁸ Auu se oho i na tattara Anau e mee ma; e isi te saaita koi hamai, te saaita na tama hakaatoa ni mmate raa e me ki llono te reo Anau,

²⁹ tena ku oo iho i taha ma na taruma laatou raa, tena na tama ni ppena na mee taualleka raa e me ki mahhike no ora, ia na tama e ppena na mee sakkino raa e me ki mahhike no too na hakalono llihu.

Jisas ko te Tama TeAtua

³⁰ "Anau selavaa te ppena he mee ina mahi Anau Hokonnau; Anau e hakatonutonu koi tautari hea TeAtua e mee mai Anau raa, tena te hakatonutonu Anau raa e tonu, maitaname Anau se hahai ma ki ppena hea Anau e hihai, e meia Anau e ppena hea te Tama nikauna ria mai Anau raa e hihai.

³¹ "Kame Anau e tattara koi i te vahi Anau Hokonnau, tena na tattara Anau e tattara raa se isi te hakamaoni.

³² Emeia e isi te tama e me ki tattara i te vahi Anau, tena Anau e iroa pera ma na tattara te tama raa e tattara i te vahi Anau raa e hakamaoni.

³³ Kootou nikauna na tama kootou raa ia Jon, tena tama raa ki tattara atu i te vahi te hakamaoni raa.

³⁴ Anau se tau hoki te ssee he tama i te maarama nei ki tattara atu kootou i te vahi Anau; Anau e tattara atu koi ma ki tokonaki kootou ki ora.

³⁵ Jon e ssau pera ma helamu e ura ki hakamaahina atu kootou, tena kootou e hihai ma ki hihhia paa saaita koi i te maahina tama raa.

³⁶ Emeia e isi na mee e tattara i te vahi Anau tera e hakanaani i aruna na tattara Jon raa: na mee anau e ppena raa, aanaa ko na mee te Tamana ni kou mai Anau ki ppena raa, tena na mee nei e tattara i te vahi Anau, tena ki huri atu hoki pera ma te Tamana e kauna ria mai Anau.

³⁷ Tena te Tamana ni kauna ria mai Anau raa e tattara hoki i te vahi Anau. Kootou se hai vahao ellono te reo Tama raa, ia sekkite na karemata Tama raa,

³⁸ tena kootou ki se ttaohi mmu na tattara Tama raa i roto na hatu manava kootou, maitaname kootou se hakattina i te Tama Tama raa ni kauna ria mai raa.

³⁹ Kootou e paupau te Launiu Tapu raa, maitaname kootou e mannatu ma kootou e me kilave te ora e ora tahi raa i roto te launiu raa. Tena te Launiu Tapu kootou e paupau raa e tattara i te vahi Anau!

⁴⁰ Emeia kootou se hihai ki oo mai Anau no too te ora e ora tahi raa.

⁴¹ "Anau se mee ma na tama te maarama nei raa ki hakammaha Anau.

⁴² Emeia Anau e iroa na tiputipu kootou, tena Anau e iroa hoki pera ma kootou se laoi hakamaoni TeAtua i roto na hatu manava kootou.

⁴³ Anau e hamai ma na mahi te Tamana Anau raa, e meia kootou se hihai ki too Anau; ia tena kame he tama e hamai i te vahi aia hokoia, kootou e hihai roo ki too tama raa.

⁴⁴ Kootou e hihai roo kame alaa tama e hakammaha kootou, e meia kootou se hahai ma ki mee TeAtua ki hakammaha kootou. Tena, kaa kootou e me ki hakattina peehee Anau?

⁴⁵ Tena auu se mannatu ma Anau ko te tama e me ki ppau atu na hai sara kootou raa i mua te Tamana Anau raa. Moses te tama kootou e hakattina raa ko te tama e me ki ppau atu na hai sara kootou ni ppena raa.

⁴⁶ Kame kootou ni hakattina hakamaoni Moses, kootou e me ki hakattina hoki Anau, maitaname tama raa ni taataa atu hoki i te vahi Anau.

⁴⁷ Emeia kootou se hakattina hea Moses ni taataa raa, tena kaa kootou e me ki hakattina peehee na tattara Anau raa?"

6

Jisas e haanai te kanohenua e tammaki roo

(Matiu 14.13–21; Mak 6.30–44; Luk 9.10–17)

¹ Tena kioti Jisas kutere notae teeraa vahi te Namu Galili raa (te Namu nei alaa tama e kanna ma te Namu Taiberias). ² Tena he kanohenua e rahi roo e tauttari Jisas, maitanama laatou ni kkite na mahi Tama raa ni tokonaki na tama e lavvea raa no taualleka.

³ Jisas e kake te paa mouna no nnoho ma na disaipol Aia raa.

⁴ Te saaita naa te Kai te Pasova raa ku taapiri hoki.

⁵ Jisas e kkira hakataka no kite te kanohenua e rahi roo ku ooake Aia, tena Aia ki kanna ake Filip, "Te kina hee taatou e lavaa te sui ni kai e lava ki haanai te kanohenua nei?"

⁶ (Jisas e meake koi ma ki haaita Filip; e meia te hakamaoni, Aia ko na iroa roo avare hea Aia e me ki pena.)

⁷ Kito Filip ki meake, "Na tama nei hakaatoa selavaa te isi na kai kikkai kame taatou e too rua huitarau na siliva ma ki sui ni kai ki hannai na tama nei."

⁸ Tena teeraa disaipol hoki, Andru te taina Saimon Pita raa ki meake,

⁹ "He tamariki tanata ite kina nei eisi erima naharaoa e pena i na bali ia ma erua naika. Emeia namee nei e me ki setauroo ma te kanohenua nei."

¹⁰ Kito Jisas ki meake na tama raa, "Meake te kanohenua raa ki nnoho i raro" (Te kina raa e h homo na veve roo hakaatoa.) Kito te kanohenua raa ki nnoho i raro, tena te kooina na taanata raa hakaatoa kame e ttae rima simata.

¹¹ Tena Jisas ki too na haraoa raa no lotu ake Te Atua, tena ki vaevae ake i na tama e nnoho ite kina raa. Jisas e mee peeraa hoki na ika raa. Tena na tama raa hakaatoa e kkai roo no ppohu.

¹² Na tama raa ekkai roo noppohu hakaatoa, tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, "Hakanaopo na kai e ttoe raa, taatou ki sekkai puamu."

¹³ Kito na tama raa ki haere koko na muri haraoa ia ma na ika na tama raa ni kkai no ttoe raa no sasao sanahuru ma rua na kete no ppii.

¹⁴ Te kanohenua raa kukkite te mirakol Jisas ni ppena raa, tena na tama raa ki tattara ma, "Hakamaoni, te nei ko te Profet: te Tama te Launiu Tapu raa e tattara ma e me ki hamai i te maarama nei raa!"

¹⁵ Jisas e iroa pera ma na tama raa ku mee ma ki ooake nottaohi Aia ki mee mo tuku, tena Aia ki tiaki na tama raa no haere Hokoia koi i te kina na mouna raa.

Jisas e haere vaa aruna te lottai

(Matiu 14.22–33; Mak 6.45–52)

¹⁶ Te saaita te mee raa ku hiahi, na disaipol Jisas raa ku oo i tai

¹⁷ no kakke te vaka raa no tere peeraa i Kaperneam, he matakaina e tuu i teeraa vahi te namo raa. Te mee raa ku poo, tena Jisas se ki tae ake roo i laatou.

¹⁸ Te saaita naa te matani raa ku kaamata no maairi, tena te moana raa hoki ku pepeau.

19 Na disaipol raa e aro no mmao roo i taha ma te henua raa*, tena laatou kukkite Jisas e haere ake vaa aruna telottai no haere hakataapiri ake roo te vaka raa, tena na disaipol raa ku mattaku roo.

20 Kito Jisas ki meake, "Auu se mattaku, teenei ko Nau!"

21 Na disaipol raa ku mee koi ma ki hakkake Tama raa i roto te vaka raa, tena te saaita naa koi te vaka raa ku tae i te kina laatou e tere raa.

Te kanohenua raa ku sесеe Jisas

22 Te aho taiaoraa te kanohenua ninnoho teeraa vahira ku illoa ma teeraa he vaka hokotahi koi ni tautau i te kina raa. Na tama raa e illoa ma Jisas ni se kakke laatou ma na disaipol raa i roto te vaka raa; na disaipol raa ni tiaki Tama raa i te kina raa no tere.

23 Tena alaa vaka ehuro mai peeraa i Taiberias ku hakauu ake i te kina raa; te kina te kanohenua raa nikkai na haraoa TeAriki ni hakatapu raa.

24 Te saaita te kanohenua raa ku illoa pera ma Jisas ku sei i te kina raa ma na disaipol Aia raa, na tama raa ku kakke na vaka raa no huro peeraa i Kaperneam no sесеe Jisas.

Jisas ko te Haraoa te Ora

25 Te kanohenua raa kukkite Jisas iteeraa vahira tenamora, tena na tama raa ki vahira ake Tama raa ma, "Rabai, Akoe ni tae mai i te kina nei vahao hee?"

26 Kito Jisas ki meake, "Anau e tattara atu te hakamaoni: kootou e sесеe Anau raa e mee kootou nikkai na haraoa raa noppohuroo kootou, ia te sесеe kootou raa se mee ma kootou e illoa na mirakol Anau raa.

27 Auu se hakatettere mahi i na kai tera e me ki ppara raa, e meia hakatettere inakai tera e me kikou atu te ora e ora tahira. Aanei ko na kai te Tamariki te Tama nei e me kikou atu kootou, maitaname TeAtua Tamana raa ku oti te tuku te hakamaatino Aia raa i aruna Tama raa."

28 Kito na tama raa ki vahira ake, "Kaa hea maatou e me ki ppena ki lavaa maatou te ppena na mee TeAtua e hihai ma maatou ki ppena raa?"

29 Tena Jisas ki meake, "Teenei hea TeAtua e hihai ma kootou ki ppena: kootou ki hakattina i te Tama Aia ni kauna ria mai raa."

30 Kito na tama raa ki meake, "He mirakol peehee Akoe e lavaa te ppena ki hakattina maatou i Akoe? Hea Akoe e me ki ppena?"

31 Na tipuna maatou raa e kkai na 'mana' i te kina e tuu mahoa raa, ia pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

"Tama raa e kou ake na haraoa i te vaelani raa no kkai na tama raa.' "

32 Tena Jisas ki meake, "Anau e tattara atu te hakamaoni, te haraoa Moses e kou atu raa sei ma ko te haraoa ite vaelani raa; teeraa ko te Tamana Anau raa e kou atu kootou te haraoa hakamaoni i te vaelani raa.

33 Maitaname te haraoa TeAtua e kou atu raa ko te tama e hamai i taha ma te vaelani ki kou atu te ora hakamaoni i na tama te maarama nei raa."

34 Kito na tama raa ki meake, "Rabai, tauhano te kou mai te haraoa naa na vahao hakaatoa."

35 Tena Jisas ki meake na tama raa, "Anau ko te Haraoa te Ora, na tama e oo mai Anau raa selavaa te hikkai, tena na tama e hakattina Anau raa selavaa te hiunu.

36 Teenei Anau ku meatu kootou te saaita nei pera ma kootou e kite Anau, e meia kootou selavaa te hakattina Anau.

37 Na tama hakaatoa te Tamana e kou mai Anau raa e me ki oo mai Anau. Anau selavaa te hakaise he tama na tama e oo mai Anau raa i taha,

* **6:19 6.19** English e hahaaite na mael ki haaite te mmao te kina, tena na tama raa kame ku mmao peeraa e rima sei naa e ono na mael

³⁸ maitaname Anau se hamai itaha ma te vaelani kippena hea Anau e hihai, emeia Anau e hamai kippena te hihai te Tama e kaunaria mai Anau raa.

³⁹ Tena te Tama raa e hihai ma Anau ki selavaa te hakaise hetama na tama Aia ekou mai Anau raa, emeia ma Anau ki hakaora muri na tama raa hakaatoa i te aho hakaoti raa.

⁴⁰ Maitaname te Tamana Anau raa e hihai ma na tama hakaatoa ekkite te Tamariki Aia raa no hakattina raa e me ki too te ora e ora tahi. Tena Anau e me ki hakaora muri na tama raa i te aho hakaoti raa."

⁴¹ Tena te kanohenua raa kukaamata notamumu iaa Jisas, e mee na tattara Tama raa ma, "Anau ko te haraoa e hamai i te vaelani."

⁴² Kito na tama raa ki meake, "Te tama nei ko Jisas te tamariki Josep raa, kaa seai? Taatou e illoa te tamana ia ma te tinna Aia raa. Kaa Aia e tattara peehee ma Aia e hamai i te vaelani?"

⁴³ Kito Jisas ki meake, "Auu se tamumu hokkootou.

⁴⁴ Se hai tama e lavaa te hamai Anau kame te Tamana se hakattaki mai tamanaa iaa Anau, tena Anau eme ki hakaora muri tamanaa i te aho hakaoti raa.

⁴⁵ Na profet raa e tatta ma,

'Te Atua e me ki poroporo na tama hakaatoa.'

Na tama e llono no illoa na tattara Tama raa e me ki oo mai Anau.

⁴⁶ Tetattara nei semee pera ma e isi tetama ni kite te Tamana, te Tama e hamai Te Atua raa ko te Tama hokotahi koi tera ni kite te Tamana raa.

⁴⁷ Anau e meatu te hakamaoni: te tama e hakattina raa e me ki too te ora e ora tahi.

⁴⁸ Anau ko te haraoa te ora.

⁴⁹ Na tipuna kootou raa ekkai na mana i te kina etuu mahoaraa, emeia na tama raa e mmate koi.

⁵⁰ Emeia te haraoa e hamai i te vaelaniraa ekee, e mee tetama ekai te haraoa naa selavaa te mate.

⁵¹ Anau ko te haraoa e ora tera e hamai i te vaelani. Kame hetama ekai te haraoa nei, tena aia e me ki noho tahi roo. Te haraoa Anau eme ki kou akeraa ko te tinotama Anau tera Anau eme ki hoki atu kilavaa na tama te maarama nei raa te ora."

⁵² Te tattara nei e mee te kanohenua raa no hakatauttou hokolaatou. Na tama raa e vahihhiri ma, "Te Tama nei e me ki kou mai peehee te tinotama Aia raa ki kka taatou?"

⁵³ Tena Jisas ki meake na tama raa, "Anau e tattara atu te hakamaoni: kame kootou sekkai te tinotama, ia se unu te toto te Tamariki te Tama nei; kootou selavaa te isi na ora i roto kootou.

⁵⁴ Na tama ekkai te tinotama Anau raa, tena ki unu te toto Anau raa e me ki too te ora e ora tahi, tena Anau e me ki hakaora muri na tamanaa i te aho hakaoti raa.

⁵⁵ Maitaname te tinotama Anau raa ko te kai hakamaoni, tena te toto Anau raa ko te vai hakamaoni.

⁵⁶ Na tama ekkai te tinotama Anau, tena ki unu te toto Anau raa e noho i roto Anau, tena Anau e noho i roto na tamanaa.

⁵⁷ Te Tamana e ora raa ni kaunaria mai Anau, tena Anau e ora e mee te Tama raa. Ia e ssau peeraa hoki, te tama ekai te tinotama Anau raa e me ki ora e mee Anau e noho.

⁵⁸ Ia te nei ko te haraoa e hamai i te vaelani; te haraoa nei ekee ma te haraoa na tipuna kootou raa ni kka raa. Na tama raa e noho roo no oti, tena ki mmate, emeia na tama ekkai te haraoa e hamai i te vaelani raa e me ki noho tahi roo."

⁵⁹ Jisas e tattara na tattara nei te saaita Aia ni akoako i roto te harelotu na Jiu i Kaperneam raa.

Na tattara te ora e ora tahi

⁶⁰ Tammaki na tama e tauttari Jisas raa ellono na tattara nei, tena ki meake, “Na akoako nei e hainattaa roo. Koai na tama e lavaa te hakallono na tattara nei?”

⁶¹ Se hai tama e meake, e meia Jisas e iroa pera ma na disaipol Aia raa e tamumu inatattara Aia raa, tena Aia ki meake na tama raa, “Eaa, na tattara nei e mee kootou no se hihhai ki tauttari Anau?”

⁶² Kaa hea kootou eme kimee, kame kootou ekkite te Tamariki te Tama nei e vaakai i aruna i te kina Aia ni noho i mua raa?

⁶³ Te Anana Tapu Te Atuaraa ekouatu te ora, tena na mahi na tama te maarama nei raa ni mahi vare koi. Na tattara Anau e tattara atu raa e kouatu kootou Te Anana Tapu Te Atua tera e kouatu te ora raa.

⁶⁴ Emeia alaa tama kootou se hakattina.” (Jisas e iroa i te kaamata roo na tama tera e me ki se hakattina ia ma te tama e me ki kou ake Aia i na tama haeo raa.)

⁶⁵ Tena Aia ki meake hoki, “Te nei te hakataakoto Anau ni tattara atu kootou pera ma se hai tama e lavaa te hamai Anau kame te Tamana se hakattaki mai te tama naa iaa Anau.”

⁶⁶ Tena tammaki na tama ni tauttari Jisas raa ku huri no vakkai muri, na tama raa ku se tauttari hoki Tama raa he saaita.

⁶⁷ Kito Jisas ki vahiri ake te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa, “Kaa kootou, kootou e hihhai ki tiaki Anau hoki?”

⁶⁸ Tena Saimon Pita ki meake, “Te Ariki, kaa maatou e me ki oo iaa aii? Akoe e ha haere ma na tattara te ora e ora tahi.

⁶⁹ Tena te saaita nei maatou ku illoa no hakattina pera ma Akoe ko te Tama e Tapu Te Atua.”

⁷⁰ Kito Jisas ki meake, “Anau ni hirihiri kootou te sanahuru ma rua na tama nei, kaa seai? Emeia he tama kootou he tipua sakkino!”

⁷¹ Jisas e tattara iaa Judas, te tama Saimon Iskariot raa. Maitaname Judas e me ki kou ake Jisas i na tama haeo raa, niaina ma aia he tama i roto te sanahuru ma rua na disaipol raa.

7

Na taina Jisas raa se hakattina Tama raa

¹ Tena ki oti Jisas ku haere peeraa i Galili, tena Aia se hihai hoki ma ki haere vaa roto Judia, maitaname na tama hakamattua na Jiu i te kina raa e hihhai ma ki taa Aia ki mate.

² Te saaita hoki te Kai na Paa hare raa ku taapiri,

³ kito na taina Jisas raa ki meake Tama raa, “Tiaki te kina nei no haere i Judia ki kkite na tama e tauttari Akoe raa na mee Akoe e me ki ppena raa.

⁴ Se hai tama e lavaa te huu he mee, kame aia e hihai ma na tama hakaatoa ki illoa aia. E mee Akoe e haere ppena na mee nei, tena ki huri ake na mee nei ma ki illoa na tama hakaatoa te maarama nei raa Akoe!”

⁵ (Na taina roo Jisas raa se hakattina hoki Tama raa.)

⁶ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Te saaita hakamaoni Anau ki ppena na mee nei raa se ki ttae mai, e meia na saaita hakaatoa ni saaita kootou.

⁷ Te maarama nei se lavaa te kiri lloto kootou, e meia te maarama nei e kiri lloto Anau, maitaname Anau e tattara tahi ake pera ma na tiputipu laatou raa e sakkino.

⁸ Kootou ki oo i te kina te Kai raa. Anau se lavaa te haere atu, maitaname te saaita hakamaoni Anau raa se ki tae.”

⁹ Jisas e tattara ake peenei, tena ki noho koi i Galili.

Jisas ku tae i te kina te Kai na Hare taporo

¹⁰ Tena ki oti na taina Jisas raa ku oo i te kina te Kai raa, tena Jisas hoki e haere; e meia Aia e haere hemuu koi ma ki se illoa na tama raa.

11 Na tama hakamattua na Jiu raa e sесеe Jisas i te kina te Kairaa. Na tama raa e vahihhiri ma, “Teehee Aia naa?”

12 Te kanohenua raa e tattara hemuu hokolaatou. Alaa tama e tattara ma, “Te Tama raa he tama tauareka.” Tena alaa tama ki meake ma, “Seai, te Tama naa e mariu ake koi na tama.”

13 Emeia se hai tama e tattara hakamaroa, maitaname na tama raa e mattaku i na tama hakamattua na Jiu raa.

14 Te Kairaa kutae lottonu ma te hakaoti, tena Jisas ki haere i roto te Hare Tapu raa no kaamata no takutaku.

15 Na tama hakamattua na Jiu raa ku mahharo roo, tena ki meake, “Te Tama nei e iroa roo peehee na mee hakaatoa ma Aia se skul raa?”

16 Kito Jisas ki meake, “Namee Anau e akoako raa seai ma ni akoako Anau, e meia aaraa ni akoako Te Atua, te Tama ni kauna ria mai Anau raa.

17 Te tama e hihai kippena hea Te Atua e hihairaa e me ki iroa i te vahi na akoako Anau raa pera ma na akoako raa ni akoako e oo mai Te Atua ma ni akoako koi Anau e tattara i te vahi Anau Hokonnau.

18 Te tama e tattara i te vahi aia hokoia raa e hahaivi koi ki hakammaha te inoa aia hokoia. Emeia te Tama e hihai ki hakammaha te inoa te Tama ni kauna ria mai Aia raa e hakamaoni, tena Aia Hokoia e tonu tahi.

19 Moses ni kou atu na tuua raa, kaa seai? Emeia se hai tama kootou e tauttari na tuua raa. Kaa kootou e hahaivi ma ki taa Anau ki mate naea?”

20 Tena te kanohenua raa ki meake, “Ako e isi te tipua sakkino e tau i roto Akoe. Koai na tama e hahaivi ma ki taa Akoe ki mate naa?”

21 Kito Jisas ki meake, “Anau nippena te mirakol hokotahi* koi, tena kootou hakaatoa roo e mahharo.

22 Moses ni meatu kootou ki tuu te hakamaatino e tapu raa i na tamalliki kootou (emeia Moses seai ma ko te tama e kaamata te mee nei, aaraa ko na tipuna kootou raa e kaamata), tena kootou ki tuu te hakamaatino e tapu raa i na tamalliki kootou raa i te aho te Sabat raa.

23 Kootou e ttuu te hakamaatino e tapu na tamalliki kootou raa i te aho te Sabat raa ma ki tautari na tuua Moses raa, kaa kootou e lloto ma Anau e tokonaki te tama raa no tauareka i te aho te Sabat naea?

24 Auu se hakatonutonu tautari hea kootou e kkite, e meia hakatonutonu tautari na tiputipu e ttonu.”

Eaa, Jisas ko te Mesaia?

25 Eisi na tama i Jerusalem e tattara ma, “Teenei seai ma ko te tama na tama hakamattua raa e hahaivi ma ki taa ki mate?”

26 Kira ake! Tama raa ku tuu roo i mua na tama raa no tattara, tena laatou se hai tattara e meake te Tama raa! Eaa, na tama raa ku illoa hakamaoni ma teeraa ko te Mesaia!

27 Emeia te saaita te Mesaia raa e hamai raa, se hai tama e me ki iroa ma te Mesaia raa e hamai te matakaina hee. Emeia taatou hakaatoa kaa e illoa koi ma te Tama nei he tama i hee.”

28 Jisas e akoako i roto te Hare Tapu raa, tena Aia ki meake hakamaroa roo ma, “Kootou e illoa hakamaoniroo Anau, tena e illoa hoki ma Anau e hamai i hee? Anau se hamai i te vahi Anau Hokonnau. Emeia te Tama e kauna ria mai Anau raa e tonu tahi. Kootou se illoa Tama raa,

29 e meia Anau e iroa Tama raa, maitaname Anau e hamai Tama raa, tena Tama raa e kauna ria mai Anau ki hamai.”

30 Tena na tama raa ku tattara ma ki hakapiki Tama raa, e meia se hai tama e ttaohi Tama raa, maitaname te saaita hakamaoni Aia raa se ki tae.

* **7:21 7.21** teenei ko te mirakol Jisas ni tokonaki te tama no tauareka i te Sabat

³¹ Emeia tammaki na tama i roto te kanohenua raa ku hakattina iaa Jisas, tena ki meake, “Te saaita te Mesaia raa e hamai raa, eaa Aia e me ki ppena tammaki na mirakol peenei ma te Tama nei e ppena nei?”

Na soldia raa ku oo ma ki hakapiki Jisas

³² Na Farisi raa e llono na tattara te kanohenua raa e tattara hemuu iaa Jisas raa, tena laatou hakapaa ma na maatua hakananniu raa ku kauna na soldia e lollohi te Hare Tapu raa ki oo no hakapiki Jisas.

³³ Kito Jisas ki meake, “Anau e me ki nnoho ma kootou paa saaita koi, tena ki oti Anau ku vaakai i te Tama ni kauna ria mai Anau raa.

³⁴ Kootou e me kisese Anau, e meia kootou selavaa ki kkite Anau, maitaname kootou selavaa te oo i te kina Anau e me ki noho raa.”

³⁵ Na tama hakamattua na Jiu raa ku tattara hokolaatou ma, “Tama raa e mee ma Aia e me ki haere i hee ki se kkite taatou Aia raa? Aia e me ki haere na matakaina na tama taatou raa ennoho i roto Grik raa no akoako ake na tama raa?”

³⁶ Tama raa e mee ma taatou e me kisese Aia, e meia taatou selavaa te kkite Aia, tena ma taatou selavaa hoki te oo i te kina Aia e me ki noho raa. Tama raa e tattara maea?”

Te vai te ora e ora tahi

³⁷ Te aho hakaoti te Kai raa he aho e rahi roo, tena Jisas ki mahike i aruna no tattara hakamaroa roo ma, “Te tama e hiunu raa ki hamai Anau,

³⁸ tena te tama e hakatina Anau raa e me ki hamai no unu.” E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma, “Te vai te ora raa e me ki tere iho i taha ma te vahi manava Tama raa.”

³⁹ Jisas e tattara peenei i te vahi TeAnana Tapu tera na tama e hakattina raa e me ki too raa. Te saaita naa Aia se ki kou ake TeAnana Tapu raa, maitaname Aia se ki haere no too na mahi Aia.

Te kanohenua raa ku hakatauttau hokolaatou

⁴⁰ E isi na tama i roto te kanohenua raa e llono na tattara Jisas raa, tena ki meake, “Te Tama nei ko te Profet TeAtua raa hakamaoni!”

⁴¹ Alaa tama e tattara ma, “Tama nei ko te Mesaia!”

Emeia alaa tama e tattara ma, “Te Mesaia raa selavaa te hamai i Galili!

⁴² Te Launiu Tapu raa e tattara ma te Mesaia raa he mokopuna te Tuku Devit raa, tena Aia e me ki haanaumai i Betlehem, te matakaina Devit ni noho i mua raa.”

⁴³ Tena te kanohenua raa ku hakatauttau hokolaatou e mee Jisas.

⁴⁴ Alaa tama e hihhai ki hakapiki Tama raa, e meia se hai tama e kapake no ttaohi Tama raa.

Na tama hakamattua na Jiu raa se hakattina iaa Jisas

⁴⁵ Na soldia raa ku vakkai ake, tena na maatua hakananniu ia ma na Farisi raa ku vahiri ake na tama raa ma, “Kootou se too Tama raa no oo mai kootou raea?”

⁴⁶ Kito na soldia raa ki meake, “Se hai tama roo e tattara na tattara te Tama nei e tattara raa!”

⁴⁷ Kito na Farisi raa ki meake, “Eaa, Tama raa e mee kootou no vvare hoki?”

⁴⁸ Kootou e illoa raa e isi te tama na tama hakamattua ia ma he Farisi ni hakatina Tama raa?

⁴⁹ Te kanohenua raa se illoa laoi na tuua Moses raa, tena na tama raa e me ki too na hakalono lihu TeAtua raa!”

⁵⁰ Tena he Farisi e noho i te kina raa, te inoa aia raa ko Nikodimas, teenaa ko te tama ni haere ake no mmata Jisas i mua raa. Tama raa e tattara ake na tama raa ma,

51 “I te vahi na tuaa taatou raa; taatou se lavaa te kou ake na hakalonollihu te tama kame taatou se vahiri tama raa ki too taatou te hakamaoni na mee tama raa e ppena e ssara raa.”

52 Kito na tama raa ki meake, “Eaa, akoe he tama hoki i Galili? Paupau te Launiu Tapu raa ki iroa akoe pera ma se isi te profet e me ki haanau mai i Galili.”

8

Te hine e pena te mee sakkino

[¹ Tena na tama hakaatoa ku vakkai i na hare laatou raa, e meia Jisas e haere i te Mouna e hhomono na Oliv raa.

² Te tahata roo te aho taiao raa Jisas ku vaakai ake i te Hare Tapu. Na tama hakaatoa ku muimui ake Tama raa, tena Aia ki noho i raro no akoako ake te kanohenua raa.

³ Kito na tama poroporo na tuaa raa laatou ma na Farisi raa ku kou ake te hine e laavea raa e pena te mee sakkino no hakatuu i mua na tama raa hakaatoa.

⁴ Kito na tama raa ki meake Jisas, “Rabai, na tama raa e laavea te hine nei e pena te mee sakkino.

⁵ Na tuaa Moses raa e mee mai taatou ma kame he hine e pena te mee sakkino peenei, tena na tama ku maka te hine naa na hatu ki mate. Tena kaa Akoe e maanatu maea?”

⁶ Na tama raa e vahiri ake peenei ma kitaaiki Jisas, kilavaa laatou te mmautattara i Tama raa. Emeia Jisas e huru koi i raro no sisi te mata rima Aia raa i aruna te kerekere.

⁷ Na tama raa e ttuu koi no vahihhiri ake Jisas na vahiri, tena Jisas ki hamatakkau i aruna no meake na tama raa, “Koai te tama kootou se isi na hai sara e ppena raa ku too te hatu kaamata raa no ppehi te hine nei.”

⁸ Tena Aia ki huru hakaraoi i raro no sisi i aruna te kerekere.

⁹ Te saaita na tama raa nillono na tattara raa, na tama raa ku hakaatoa ku haere uhu taki ttahi no oo; kaamata ma na tama mattua raa. Tena Jisas Hokoia koi kuttoe, tena te hine raa hoki e tuu i te kina raa.

¹⁰ Kito Jisas ki hamatakkau no tuu i aruna, tena ki meake te hine raa, “Na hee na tama naa? Eisi te tama e ttote ki mee mai ni tattara i te vahi akoe?”

¹¹ Tena te hine raa ki meake, “Te Ariki, se hai tama e ttote.”

Kito Jisas ki meake, “Tena Anau hoki se hai tattara i te vahi akoe. Haere, tena auu se ppena hoki na mee sakkino.”]

Jisas ko te Maahina te maarama nei

¹² Tena Jisas ki tattara ake na Farisi raa hakaraoi. Jisas e meake ma, “Anau ko te Maahina te maarama nei. Koai te tama e tautari Anau e me ki too te Maahina te ora, tena aia hoki se lavaa te hahaere i roto te pouri.”

¹³ Kito na Farisi raa ki meake Jisas, “Tena te saaita nei Akoe ku tattara mai maatou i te vahi Akoe Hokkoe, e meia na tattara Akoe raa se isi roo te hakamaoni.”

¹⁴ Tena Jisas ki meake, “Niaina Anau e tattara i te vahi Anau Hokonnau, hea Anau e meatu raa e hakamaoni, maitaname Anau e iroa te kina Anau ni hamai ia ma te kina Anau e me ki haere raa. Kootou se illoa te kina Anau ni hamai ia ma te kina Anau e me ki haere raa.

¹⁵ Kootou e hakatonutonu namee hakaatoa tautari te hakataakoto te tama, e meia Anau se hai tama ni hakatonutonu.

¹⁶ Emeia peeraa Anau ki hakatonutonu na tama raa, tena te hakatonutonu Anau raa e me ki hakamaoni, maitaname Anau se mee

ma Anau e hakatonutonu Hokonnau; te Tamana ni kauna ria mai Anau raa e noho ma Anau.

¹⁷ Emmau iroto natuaa kootouraa pera ma, kame tokorua na tama e hakattina te hakataakoto hokotahi, tena hea lauaa etattara raa e hakamaoni.

¹⁸ Anau etattara itevahi Anau Hokonnau, tena te Tamana ni kauna ria mai Anau raa e tattara hoki i te vahi Anau."

¹⁹ Kito na tama raa ki vahiri ake, "Teehee te Tamana Akoe naa?"

Tena Jisas ki meake, "Kootou se illoa Anau ia ma te Tamana Anau raa hoki. Ia peeraa kootou ki illoa Anau; kootou e me ki illoa hoki te Tamana Anau raa."

²⁰ Jisas e tattara ake na tattara nei hakaatoa i te kanohenua raa te saaita Aia ni akoako iroto te Hare Tapu ite kina na tama raa e tukutuku na hoki raa. Ia se hai tama e hakapiki Tama raa e mee te saaita Aia e me ki taia ria no mate raa se ki tae.

Kootou se lavaa te oo i te kina Anau e me ki haere

²¹ Tena Jisas ki meake hakaraoi na tama raa pera ma, "Anau e me ki haere i taha; kootou e me ki sесеe Anau, tena kootou e me ki mmate i na haisara kootou. Kootou se lavaa te oo i te kina Anau e me ki haere raa."

²² Kito na tama hakamattua na Jiu raa ki tattara ma, "Tama raa e tattara ma taatou se lavaa te oo i te kina Aia e me ki haere raa. Eaa, Aia e maanatu ma ki taa Aia Hokoia ki mate?"

²³ Tena Jisas ki meake, "Kootou ni tama te maarama i raro nei, e meia Anau e hamai i aruna. Kootou ni tama te maarama nei, e meia Anau seai ma he tama te maarama nei.

²⁴ Tera hea Anau emeatu ma kootou e me ki mate i na haisara kootouraa. Tena kootou e me ki mmate i na haisara kootouraa kame kootou se hakattina pera ma, 'Anau ko Nau koi'."

²⁵ Kito na tama raa ki meake, "Koai Akoe?"

Tena Jisas ki meake, "Anau e me ki tattara atu kootou peehee?"

²⁶ Anau e tammaki na tattara ki tattara atu i te vahi kootou, ia tammaki hoki na tattara ki hai atu na haeo kootouraa. Te Tama ni kauna ria mai Anau raa e hakamaoni, tena Anau e tattara ake te maarama nei na mee Anau e rono Aia e tattara mai Anau raa."

²⁷ Na tama raa se illoa ma Jisas e tattara ake laatou i te vahi te Tamana.

²⁸ Kito Jisas ki meake na tama raa, "Te saaita kootou e ssau te Tamariki te Tama nei i aruna raa, tena kootou e me ki illoa pera ma 'Anau ko Nau koi', tena kootou e me ki illoa pera ma Anau seppena na mee i na mahi Anau Hokonnau, e meia Anau etattara koi hea te Tamana e tattara mai Anau ki tattara atu raa.

²⁹ Tena te Tama e kauna ria mai Anau raa e noho ma Anau; Tama raa se hai vahao etiaki Anau, maitaname Anau eppena tahi hea Aia e hihai raa."

³⁰ Tammaki na tama e llono na tattara Jisas raa ku hakattina Tama raa.

Te Hakamaoni raa e me ki hakattana kootou

³¹ Kito Jisas ki meake na tama e hakattina i Aia raa, "Kame kootou e tauttari na akoako Anau nei, tena kootou ni disaipol hakamaoni Anau;

³² kootou e me ki illoa te hakamaoniraa, tena te hakamaoniraa e me ki hakattana kootou."

³³ Kito na tama raa ki meake, "Maatou ni mokopuna Abraham, tena maatou se hai vahao e hehekau ma na tama. Kaa he hakataakoto peehee Akoe e tattara ma, 'Kootou e me ki hakattana ria naa'?"

³⁴ Tena Jisas ki meake na tama raa, "Anau e meatu kootou te hakamaoni: na tama hakaatoa e isi na hai sara raa e nnoho i raro na mahi na hai sara raa.

³⁵ Te tama hehekau raa seai ma he tama hakamaoni i roto te hare, e meia te tamariki raa he tama hakamaoni e noho tahi i roto te hare.

³⁶ Kame te Tama TeAtua raa e tokonaki kootou ki ttana, tena kootou e me ki ttana hakamaoni.

³⁷ Anau e iroa kootou ni mokopuna Abraham. Emeia kootou e hahaivi ma ki taa Anau ki mate, maitaname kootou se hihhai ki tauttari na akoako Anau raa.

³⁸ Anau e tattara hea te Tamana Anau raa e huri mai Anau raa, e meia kootou e ppena hea te tamana kootou raa ni tattara atu kootou raa.”

³⁹ Kito na tama raa ki meake Jisas, “Te tamana maatou raa ko Abraham.”

Tena Jisas ki meake, “Kame kootou ni tamalliki hakamaoni Abraham, tena kootou e me kippena na mee aia ni ppena raa.

⁴⁰ Anau na vahao hakaatoa e tattara atu kootou te hakamaoni Anau erono i TeAtua raa, e meia kootou e hahaivi ma kitaa Anau ki mate. Abraham se ppena na tiputipu peenei!

⁴¹ Kootou e ppena hea te tamana kootou raa ni ppena.”

Kito na tama raa ki meake, “TeAtua Hokoia koi ko te Tamana maatou e isi, tena maatou ni tamalliki hakamaoni Aia.”

⁴² Tena Jisas ki meake na tama raa, “Kame TeAtua he Tamana kootou hakamaoni, kootou e me kilaoi Anau, maitaname TeAtua e kauna ria mai Anau, tera hea te aho nei Anau e noho i te kina nei. Anau se hamai te hihai Anau, e meia TeAtua e kauna ria mai Anau.

⁴³ Aiea kootou se illoa hea Anau e tattara atu raea? E mee kootou se hihhai ki hakallono na tattara Anau raa.

⁴⁴ Kootou ni tamalliki Satan te tamana kootou raa, tena kootou e hihhai ki tauttari hea te tamana kootou raa e hihai. Te tama naa he tama taa tama kaamata mai roo i te kaamata, tena aia se hai vahao e tuu te vahi te hakamaoni, maitaname aia hokoia se isi te hakamaoni i roto aia. Te saaita aia e tattara te tattara mariu raa, aia e ppena koi hea e tau ma aia raa, maitaname aia he tama tattara mariu, tena aia ko te tamana na tama hakaatoa e tattara malliu raa.

⁴⁵ Emeia Anau e tattara te hakamaoni tera hea kootou se hihhai ki hakattina Anau.

⁴⁶ Koai te tama kootou e lavaa te mee mai te hakamaoni hea Anau e ppena e sara? Kame Anau e tattara atu te hakamaoni, tena kaa kootou se hakattina Anau naea?

⁴⁷ Te tama e hamai TeAtua raa e hakarono na tattara TeAtua. Emeia kootou seai ma ni tamalliki TeAtua, tera hea kootou se hihhai ki hakallono.”

Jisas ia ma Abraham

⁴⁸ Kito na tama raa ki vahiri ake Jisas, “Eaa, maatou e sara te saaita maatou ni meatu pera ma Akoe he tama i Samaria, tena ma Akoe e isi te tipua i roto Akoe?”

⁴⁹ Tena Jisas ki meake, “Anau se isi te tipua i roto Anau, tena Anau e hakammaha te Tamana Anau raa, e meia kootou se hakammaha Anau.

⁵⁰ Anau se hihai ki ssau Anau Hokonnau iaruna. Emeia e isi te Tama e hihai ki ssau Anau, tena Aia ko te Tama e me ki hakatonutonu.

⁵¹ Anau e meatu kootou te hakamaoni: koai te tama e tautari na tattara Anau raa se lavaa te mate.”

⁵² Kito na tama raa ki meake, “Te saaita nei maatou ku illoa te hakamaoni pera ma Akoe e isi te tipua i roto Akoe! Abraham e mate, tena na profet raa hoki e mmate, e meia Akoe e mee ma na tama e tauttari na akoako Akoe raa se lavaa te mmate.

⁵³ Abraham, te tamana maatou raa e mate; eaa Akoe e mee ma Akoe e hakanaaniu iaruna Abraham? Na profetraa hoki e mmate. Akoe e maanatu ma Akoe he tama peehee?”

⁵⁴ Kito Jisas ki meake, “Kame Anau e hakammaha Anau Hokonnau, tena te hakammaha Anau raa he mee vare koi. Te Tama e hakammaha Anau raa ko te Tamana Anau raa, te Tama kootou e mee ma he Atua kootou raa.

⁵⁵ Kootou se illoa roo Tama raa, e meia Anau e iroa Tama raa. Kame Anau e tattara pera ma Anau se iroa Tama raa, tena Anau he Tama tattara mariu peenaa ma kootou. Emeia Anau e iroa Tama raa, tena Anau etautari na tattara Tama raa.

⁵⁶ Abraham te tamana kootou raa e hihia ma aia e me ki kite te saaita Anau e hamai raa, tena aia ni kite no hihia roo.”

⁵⁷ Kito na tama raa ki meake Jisas, “Akoe setae tipu rima na hetau te matua Akoe, tena Akoe e mee pera ma Akoe ni kite Abraham?”

⁵⁸ Tena Jisas ki meake, “Anau e meatu kootou te hakamaoni roo. I mua Abraham ni haanau mai, ‘Teenei Anau.’”

⁵⁹ Tena na tama raa ki too na haturaa ma kimaka Jisas, e meia Jisas e hakalluu Aia Hokoia, tena ki haere i taha ma te Hare Tapu raa.

9

Jisas e tokonaki te tama e haanau iho na karemata e sseni

¹ Jisas ku haere, tena Aia ki kite te tama na karemata e sseni kaamata mai roo te saaita aia ni haanau iho raa.

² Tena na disaipol Jisas raa ki vahiri ake Tama raa, “Rabai, ni hai sara aii e mee te tama nei no sseni raa? Ni hai sara aia ma ni hai sara na maatua aia raa?”

³ Kito Jisas ki meake, “Seai ma ni hai sara te tama nei ia ma ni hai sara na maatua aia raa tera e mee na karemata tama nei no sseni. Tama nei e sseni ma kikkite kootou na mahi TeAtua tera e me kihuri ake i roto te tama nei.

⁴ Tena taatou kitauhano te ppena na uata te Tama nikaunaria mai Anau raa te saaita te mee raa koi maarama; te poo e me ki tae mai te saaita taatou ku se hai tama e uata.

⁵ Anau ko te Maahina te maarama nei te saaita Anau e noho i roto te maarama nei.”

⁶ Jisas e tattara no oti, kito Aia ki saavare i aruna te kerekere raa, tena ki murumuru na saavare Aia raa ma na kerekere raa no pelapela, tena Aia ki mmuru na karemata te tama raa,

⁷ tena ki meake, “Haere no huhui na karemata akoe raa i roto te Vai i Siloam.” (Te tattara nei e mee ma “Kauna.”) Kito te tama raa ki haere no huhui na karemata Aia, tena ki vaakai ake na karemata aia raa ku kite.

⁸ Na tama te kauhare raa ia ma na tama ni kite tama ni noho no kainonno i mua raa ku vahihhiri ma, “Teenei seai ma ko te tama kame e noho no kainonno raa?”

⁹ Tena alaa tama ki meake ma, “Teena ko te tama naa koi,” e meia alaa tama e mee ma, “Seai, te tama naa e ssau roo pera ma te tama raa.”

Kito te taupeara raa ki meake hokoia ma, “Teenei ko nau koi.”

¹⁰ Kito na tama raa ki vahiri ake te taupeara raa, “Kaa akoe ku kite vahao nei naea?”

¹¹ Tena te tama raa ki meake, “Te tama e hui ma ko Jisas raa e murumuru na peela raa, tena ki mmuru na karemata anau raa, tena Aia ki mee mai ma anau ki haere no huhui na karemata anau i Siloam. Kito anau ki haere, ia te saaita koi anau ni huhui raa, anau ku lavaa te kite.”

¹² Kito na tama raa ki vahiri ake ma, “Teehee te Tama naa?”

Tena te tama raa ki meake, “Anau se iroa.”

Na Farisi raa ku lahulahu i te tama ku kite raa

¹³ Tena te kanohenua raa ki too te tama ku kite raa no kkave i na Farisi raa.

¹⁴ Te aho Jisas ni mee na peela raa no mmuru na karemata te tama raa no kite raa he aho te Sabat.

¹⁵ Tena na Farisi raa ki vahiri ake hakaraoi te tama ku kite raa ma aia kulavaa te kite peehee. Kito te tama raa ki meake na Farisi raa, "Tama raa e mmuru na karemata anau raa ma na peela, tena ki oti anau ki huhui na karemata anau raa; teenei hea anau ku kite."

¹⁶ Tena e isi na Farisi ki meake, "Te tama e pena te mee nei raa seai ma he tama e hamai TeAtua, maitaname Aia se tautari na tuua te Sabat raa."

Emeia alaa tama e tattara ma, "Te tama hai sara e lavaa peehee te ppena na mirakol peenei?" Tena na tama raa ku hakataukoti hokolaatou.

¹⁷ Kito na Farisi raa ki vahiri ake hakaraoi te tama ku kite raa ma, "Ako e mee ma Tama raa e tokonaki akoe no kite, tena kaa akoe e maanatu ma Aia koai?"

Tena te tama raa ki meake, "Te Tama raa he Profet."

¹⁸ Na tama hakamattua na Jiu raa se hihhai ki hakattina pera ma te tama raa i mua raa essen, tena te saaita nei ma aia ku kite hakaraoi. Kito na tama raa ki kannaa ake na maatua te tama raa

¹⁹ no vahiri ake tokorua raa ma, "Teenei he tama koorua? Koorua e mee ma te tama nei essen te saaita aia ni haanau mai raa; kaa te tama nei kulavaa peehee te kite te saaita nei?"

²⁰ Kito na maatua te tama raa ki meake, "Maaua e illoa ma teenei he taupeara maaua, tena maaua e illoa ma na karemata aia raa essen te saaita aia ni haanau iho raa.

²¹ Emeia maaua se illoa ma aia ku kite peehee te saaita nei, iaa maaua se illoa hoki te tama ni tokonaki te tama nei no kite raa. Vahiri ake te tama nei; aia ku matua, tena aia hokoia e lavaa te tattara atu kootou!"

²² Na maatua te tama raa e tattara peenei raa e mee laua e mattaku i na tama hakamattua na Jiu raa, maitaname na tama raa ku oti te tattara no tonu ma kame he tama e hakatina ma Jisas ko te Mesaia, tena te tama naa e me ki hakatuu ria i taha ma te hare lotu.

²³ Tera hea na maatua te tama raa e meake ma, "Vahiri ake te tama nei; aia ku matua, tena aia e me ki tattara atu hokoia!"

²⁴ Kito na tama hakamattua na Jiu raa ki kannaa ake te taupeara raa ki haere ake hakaraoi, tena laatou ki meake, "Tattara mai te hakamaoni i mua TeAtua pera ma akoe e me ki tattara te hakamaoni! Maatou e illoa ma te Tama e tokonaki akoe no kite raa he tama hai sara."

²⁵ Kito te taupeara raa ki meake, "Anau se iroa, Aia he tama hai sara ma seai, e meia te mee hokotahi koi anau e iroa raa: anau e iroa pera ma anau ni mee raa e sseni, tena te saaita nei anau ku kite."

²⁶ Tena na tama raa ki vahiri ake, "Kaa Tama naa e mee peehee akoe? Aia e mee peehee akoe no kite?"

²⁷ Kito te taupeara raa ki meake, "Anau ku oti te meatu kootou, tena kootou se hihhai ki hakallono. Aiea kootou e hihhai ki llono hakaraoi naea? Kame ko kootou hoki e hihhai ki mee pera ma ni disaipol Tama raa?"

²⁸ Kito na tama raa ku hai ake hakasakkino roo i te taupeara raa, tena ki meake, "Ako e avare he disaipol Tama raa; e meia maatou ni disaipol Moses.

²⁹ Maatou e illoa ma TeAtua ni tattara ake Moses; e meia maatou se illoa ma te Tama naa e hamai i hee!"

³⁰ Kito te taupeara raa ki meake, "Anau e mahharo i na tattara naa! Kootou se illoa ma te Tama naa e hamai i hee, e meia Aia e tokonaki anau no kite!"

³¹ Maatou e illoa TeAtua se hakarono na tama hai sara; Tama raa e hakarono na tama e hakammaha Aia raa, tena ki ppena hea Aia e hihai ma na tama raa ki ppena raa.

³² Taatou se hai vahao roo nillono imua tesaaita te maarama nei ni tipu ake ma he tama ni tokonaki te tama karemata sseni peenei no kite.

³³ Kame te Tama naa seai ma he tama TeAtua e kaunaria mai, tena te Tama naa se lavaa hoki te ppena he mee.”

³⁴ Kito na tama raa ki meake, “Akoe e haanau no matua mai ma na hai sara, tena akoe e hihai ma ki akoako mai maatou?” Tena na tama raa ki hakatuu te taupeara raa i taha ma te hare lotu.

Na tama e sseni

³⁵ Tesaaita Jisas ni rono hea nikapihi ake te taupeara raa, tena Aia ki haere no mmata te taupeara raa, tena ki vahiri ake te taupeara raa, “Akoe e hakatina i te Tamariki te Tama nei?”

³⁶ Tena te taupeara raa ki meake, “Hakari mai te Tama naa ki iroa anau, ki lavaa anau te hakatina Tama naa!”

³⁷ Tena Jisas ki meake, “Akoe ku oti te kite te Tama naa, teenei Aia nei e tattara ma akoe te saaita nei.”

³⁸ Kito te taupeara raa ki meake, “TeAriki, anau ku hakatina,” tena aia ki tuturi i mua Jisas.

³⁹ Tena Jisas ki meake, “Anau e hamai i te maarama nei ki hakatonutonu, ki lavaa na tama e sseni raa te kkite, tena na tama e kkite raa ki sseni.”

⁴⁰ E isi na Farisi ettuu i te kina raa nollono na tattara Jisas raa, tena na tama raa ki vahiri ake Jisas ma, “Hakamaoni Akoe kame e tattara ma maatou hoki e sseni nee?”

⁴¹ Kito Jisas ki meake, “Kame kootou esseni, tena na hakataakoto kootou raa se lavaa te haeo ma kootou e ssara, e meia kame kootou e mee ma kootou e kkite, tena na hakataakoto kootou raa e me ki haeo ma kootou e ssara.”

10

Te tattara hurihuri te tama rorohi na sipsip

¹ Tena Jisas ki meake, “Anau e tattara atu kootou te hakamaoni: te tama se uru tonu te totoka raa, tena ki kake na vahi te hare na sipsip e moemmoe raa he tama kairarao, iaa he tama sakkino.

² Te tama e uru tonu te totoka raa ko te tama e rorohi na sipsip raa.

³ Te tama e tuu te totoka raa e me kitaaraki te totoka raa ki uru te tama raa; na sipsip raa ellono te reo tama raa te saaita aia e kakanna na inoa na sipsip raa, tena ku hakattaki na manu raa i aho.

⁴ Te saaita na sipsip raa kuttae i aho hakaatoa, te tama raa e me ki haere i mua na sipsip raa, tena na sipsip raa e me kitauttari aia, maitaname na manu raa e illoa te reo tama raa.

⁵ Na sipsip raa se lavaa te tauttari he tama peeraa hoki; e meia na manu raa e me ki huro i taha ma te tama raa, maitaname laatou se illoa te reo te tama raa.”

⁶ Jisas e tattara ake te tattara hurihuri nei, e meia na tama raa se illoa te hakataakoto te tattara hurihuri raa.

Jisas te Tama hakamaoni e rorohi na sipsip

⁷ Kito Jisas ki meake hakaraoi, “Anau e meatu te hakamaoni: Anau ko te totoka te hare na sipsip.

⁸ Na tama hakaatoa ni oo mai i mua raa ni tama kailallao, ia ni tama sakkino, e meia na sipsip raa se hihai ki hakallono na tama raa.

⁹ Anau ko te totoka. Na tama e oo mai Anau raa e me ki ora; na tama raa e me ki oo mai i hare, tena ku oo i aho no sesee na kai.

¹⁰ Na tama kailallao raa e oo mai koi ki kailallao, ktaa kimmate, tena ku seu kootou. Anau e hamai ma kitokonaki kootou ki too te ora; te ora tera e pii na mee taualleka raa.

¹¹ “Anau ko te Tama tauareka te rorohi na sipsip, Anau e tanattana ki mate ma na sipsip raa.

¹² Te saaita te tama na tama raa ni too ma ki rorohi na sipsip raa e kite te poi kai tama raa ku haere ake, te tama raa e me ki tiaki na sipsip raa no tere i taha, tena te poi kai tama raa e me ki oho ake na sipsip raa, tena na sipsip raa hakaatoa ku maaseu no huro.

¹³ Te tama na tama raa e too ki rorohi na sipsip raa e tere i taha e mee aia sei ma ko te tama hakamaoni ki rorohi na sipsip raa.

¹⁴ ¹⁵ Tena Anau ko te Tama tauareka te rorohi na sipsip raa. E ssau pera ma te Tamana e iroa Anau, tena Anau e iroa te Tamana, ia e ssau hoki pera ma Anau e iroa na sipsip Anau raa, tena na sipsip Anau raa e illoa Anau. Tena Anau e tanattana ki mate ma na sipsip raa.

¹⁶ Eisi alaa sipsip Anau sei iroto te hare nei. Anau e me ki kou mai laatou hoki; na manu naa e me ki hakallono te reo Anau raa, tena laatou e me ki oo mai no hakapaa hakaatoa, tena he tama hokotahi koi e me ki rorohi laatou.

¹⁷ “Te Tamana e laoi Anau, maitaname Anau e tanattana ki hoki atu te ora Anau raa ma kilavaa Anau te too muri te ora Anau raa hakaraoi.

¹⁸ Se hai tama e me ki too te ora Anau raa i taha ma Anau. Anau e hoki atu te ora Anau i te hihai Anau. Anau e isi na mahi ki hoki te ora Anau raa, tena Anau e isi na mahi hoki ki too muri te ora Anau raa. Te nei hea te Tamana e tattara mai Anau ki ppena.”

¹⁹ Tena na tama raa ku hakataukoti hokolaatou, e mee na tattara Jisas raa.

²⁰ Tammaki na tama e tattara ma, “Tama naa e isi te tipua! Tama naa ku vware! Aiea kootou e hakallono Tama naa naea?”

²¹ Emeia alaa tama e tattara ma, “Te tama e isi te tipua i roto aia selavaa te tattara peenei! Te tipua selavaa te mee na tama karemata sseni raa ki kkite!”

Te kanohenua raa se hihai ki hakattina Jisas

²² Teena ko te saaita te haumallii, tena te kanohenua Jerusalem raa ku kka te Kai na Jiu raa e tataohi ki mannatu te Hakatapu te Hare Tapu.

²³ Jisas e hahaere vaa te kina te Paaro Solomon i roto te Hare Tapu raa,

²⁴ tena te kanohenua raa ki hakutu ake iaa Jisas, tena ki vahiri ake Tama raa ma, “Akoe e meeroo maatou ki hakattari te saaita roroa roo. Tattara mai te hakamaoni: Akoe ko te Mesaia?”

²⁵ Kito Jisas ki meake, “Anau ku oti te meatu kootou, e meia kootou se hihai ki hakattina Anau. Na mee Anau e ppena i na mahi te Tamana Anau raa e huri atu ki illoa kootou koai Anau,

²⁶ e meia kootou se hihai ki hakattina Anau, maitaname kootou sei ma ni sipsip Anau.

²⁷ Na sipsip Anau raa e hakallono te reo Anau; Anau e iroa laatou, tena laatou e tauttari Anau.

²⁸ Anau ekou ake laatou te ora e ora tahi, tena laatou selavaa roo te mmate. Se hai tama e lavaa te too laatou i taha ma Anau.

²⁹ Hea te Tamana e kou mai Anau raa e hakanaaniu i aruna na mee hakaatoa, tena se hai tama e lavaa te too laatou i taha ma na rima te Tamana.

³⁰ Anau ma te Tamana e hokotahi roo.”

³¹ Tena te kanohenua raa ki too hoki na hatu raa ma ki maka Jisas.

³² Tena Jisas ki meake na tama raa, “Anau e ppena tammaki roo na mee taualleka tera te Tamana raa e kou mai Anau ki ppena i mua na karemata

kootou; kaa hea Anau e ppena tera kootou e hihhai ki maka Anau ma na hatu naa?"

³³ Kito na tama raa ki meake, "Maatou se hihhai ki maka Akoe na hatu e mee na mee taualleka Akoe e ppena raa, e meia e mee Akoe e tattara haeo TeAtua! Akoe he tama koi, e meia Akoe e hihai ki mee ma Akoe ko TeAtua!"

³⁴ Tena Jisas ki meake, "E mmau i roto na tuua kootou raa pera ma TeAtua e mee ma, 'Kootou ni atua.'

³⁵ Taatou e illoa pera ma hea emmau iroto te Launiu Tapuraa e hakamaoni, tena TeAtua e kanna na tama tera Aia ni kou ake na tattara Aia raa ma ni atua.

³⁶ Ia i te vahi Anau, te Tamana e hirihiri Anau, tena ki kauna ria mai Anau ki hamai i te maarama nei. Kaa kootou e tattara ma Anau e tattara haeo TeAtua peehee, e mee Anau e tattara ma Anau he Tamariki TeAtua?

³⁷ Kame Anau se ppena hea te Tamana e hihai Anau ki ppena raa, tena auu se hakattina Anau.

³⁸ Emeia kame Anau e ppena na meeraa, niaina kootou se hakattina Anau, kootou e tau te hakattina hea Anau e ppena raa kilavaa kootou te illoa na vahao hakaatoa pera ma te Tamana enoho iroto Anau, tena Anau enoho iroto te Tamana."

³⁹ Tena na tama raa ku hahaivi hoki ma ki hakapiki Jisas, e meia Aia hakalliha i taha ma na tama raa no haere.

⁴⁰ Jisas ku vaakai hakaraoi i teeraa vahi te riva Jordan raa, i te kina Jon ni hakoukou tapu na tama raa, tena Aia ki noho i te kina raa.

⁴¹ Tammaki na tama e ooake iaa Jisas no meake ma, "Jon se hai mirakol e hurimai, e meia na tattara hakaatoa aia e tattara i te Tama nei raa e hakamaoni."

⁴² Tena tammaki na tama i te kina raa ku hakattina iaa Jisas.

11

Te mate Lasarus

¹ He tama e laavea e noho iroto Betani, te inoa aia raa ko Lasarus. Betani ko te matakaina te haanau Meri laua ma Marta e noho.

² (Te Meri nei ko te hine tera ninnini teloo manoniraa iaruna na tapuvae TeAriki raa, tena ki hakapakupaku na tapuvae Tama raa ma na rouru aia. Tena Lasarus te tama e laavea raa he kave Meri.)

³ Te haanau hine raa e kave te tattara iaa Jisas ma, "TeAriki, te soa laoi Akoe raa kulaavea."

⁴ Te saaita Jisas ni rono na tattara raa, tena Aia kitattara ake ma, "Te hakaotioti te maahana Lasarus nei seai ma ko te mate; te mee nei e kapihi mai ma kilavaa TeAtua te hurimai na mahi hai mmahi, tena na mahi naa e me ki huri ake pera ma te Tamariki TeAtua raa e me ki too na mahi hai mmahi."

⁵ Jisas elaoi te haitaina Marta laua ma Meri ia ma Lasarus te kave laua raa,

⁶ ia niaina ma Aia e rono ma Lasarus e laavea, e meia Aia enoho koi i te kina raa no tae e rua na aho.

⁷ Tena Aia ki meake na disaipol Aia raa, "Taatou ki vakkai i Judia."

⁸ Kito na disaipol raa ki meake, "Rabai, paa saaita raa koi na tama i te matakaina raa e hihhai ma ki maka Akoe na hatu, tena Akoe ku maanatu ma ki vaakai hoki i te kina raa?"

⁹ Tena Jisas ki meake, "Te laa raa e hopo ake te tahata, tena ki huru te hiahi, kaa seai? Tena te tama e hahaere te ao raa se lavaa te ppaku na mee no hhina, maitaname laatou e kkite te maahina te maarama nei raa.

¹⁰ Emeia kame na tama raa e hahaere te poo, tena laatou e me ki ppaku no hhina, maitaname laatou se kkite te maahina te maarama nei raa."

11 Jisas e tattara peenei, tena ki hakapaa ake hoki ma, "Lasarus te soa taatou raa ku moe heiroa, e meia Anau e me ki haere no hakaaraa aia ki maahuru."

12 Kito na disaipol raa ki meake, "TeAriki, kame aia e moe, tama naa e me ki tauareka."

13 Jisas e tattara pera ma Lasarus ku mate, e meia na disaipol raa e kkaahu ma Lasarus e moe heiroa koi.

14 Kito Jisas ki tattara hakamatahua ake ma, "Lasarus ku mate,

15 e meia Anau e hihia e mee Anau se noho i te kina raa, tena Anau e hihai ma kootou kikkite kilavaa kootou te hakattina. Taatou ki oo no mmata aia."

16 Tena Tomas e hui ma te Kokoa raa ku meake na disaipol laatou raa, "Taatou hakaatoa ki oo ma te Rabai raa ki mmate taatou ma Tama raa!"

Jisas ko te Ora muri ia ma te Ora e ora tahi

17 Te saaita Jisas nitae i Betani raa, tena Aia ku rono pera ma Lasarus ku oti te tanu e haa na aho ku llaka raa.

18 Betani e rua na mael se mmao hoki i taha ma Jerusalem,

19 tena tammaki na tama i Judia ni oo ake no mmata Marta laaua ma Meri ma ki hakatatarahia tokorua raa i te mate Lasarus raa.

20 Te saaita Marta ni rono ma Jisas ku tae ake, tena aia ki haere no mmata Tama raa, e meia Meri e noho koi i hare.

21 Kito Marta ki meake Jisas ma, "TeAriki, peeraa koi Akoe ki noho i te kina nei, te kave anau raa se lavaa te mate!"

22 Emeia anau e iroa pera ma TeAtua e me kikou atu Akoe hea Akoe e kainno ake Aia raa."

23 Kito Jisas ki meake, "Te kave akoe raa e me ki ora muri."

24 Tena Marta ki meake, "Anau e iroa pera ma aia e me ki ora muri i te aho hakaoti raa."

25 Kito Jisas ki meake Marta, "Anau ko te ora muri ia ma te ora e ora tahi. Na tama e hakattina Anau raa e me ki ora, niaina laatou ku mmate;

26 tena na tama hakaatoa e ora tera e hakattina Anau raa se lavaa te mmate. Akoe e hakattina te tattara nei?"

27 Tena Marta ki meake, "Hakamaoni roo, TeAriki! Anau e hakattina pera ma Akoe ko te Mesaia, te Tamariki TeAtua tera nihamai i te maarama nei raa."

Jisas ku tani te aroha

28 Marta e tattara ake no oti, tena aia ki vaakai i hare no kanna hemuu ake Meri tetaina aia raa. Tena Marta ki meake Meri ma, "Te Rabai raa ku tae mai, tena Aia e vahiri akoe."

29 Te saaita Meri ni rono na tattara nei, aia ku mahike no haere hakavave no mmata Jisas.

30 (Jisas se kitae roo i roto te matakaina, e meia Aia e noho koi i te kina Marta ni ttiri Aia raa.)

31 Natama ennoho ihare ma Meri no hakatatarahia te tama raa ku tauttari Meri te saaita laatou nikkite aia ni mahike iaruna no haere hakavave i aho raa. Natama raa e kkaahu ma Meri ku haere i te kava no tanitani.

32 Meri ku tae i te kina Jisas e noho raa, tena te saaita koi aia ni kite Jisas, aia ku hina atu i mua na vae Jisas. Tena Meri ki meake, "TeAriki, peeraa Akoe ki noho i te kina nei, te kave anau raa se lavaa te mate!"

33 Jisas e kite Meri e tani, tena kikite hoki na tama e ttuu vaa raa e tanittani laatou ma Meri, tena te aroha Aia raa ku haere ake roo.

34 Kito Jisas ki vahiri ake na tama raa, "Kootou e tanu Lasarus i hee?"

Tena na tama raa ki meake, "TeAriki, Hamai no mmata."

³⁵ Jisas ku tani.

³⁶ Na tama raa ku tattara ma, “Kira ake, Jisas e aroha mahi roo Lasarus!”

³⁷ Emeia alaa tama etattara ma, “Tama raa emee na tama karemata sseni raa no kkite, kaa seai? Kaa Aia se lavaa peehee te mee Lasarus ki se mate?”

Jisas e hakaora Lasarus no ora

³⁸ Te aroha Jisas raa ku haere ake hakaraoi, tena Aia ki haere i te taruma. Te taruma raa he rua e tuu te vahi te mouna, tena te hatu raa e ppui te totoka te taruma raa.

³⁹ Tena Jisas ki meake, “Hakatupe te hatu raa i taha!”

Tena Marta te kave Lasarus raa ki meake, “Te Ariki, te kina nei e me ki purau roo. Tama naa e tanu e haa na aho ku llaka raa!”

⁴⁰ Kito Jisas ki meake Marta, “Anau ni mee raa se meatu ma akoe e me ki kite na mahi hai mmahi Te Atua raa kame akoe e hakattina?”

⁴¹ Kito na tama raa ki hakatupe te hatu raa i taha. Tena Jisas kikkira iaruna no meake, “Tamana, Anau e hakammaha Akoe emee Akoe e hakarono Anau.

⁴² Anau e iroa pera ma Akoe e hakarono Anau na vahao roo hakaatoa, e meia Anau etattara peenei ki mee na tama e ttuu i te kina nei raa ki hakattina pera ma Akoe e kauna ria mai Anau.”

⁴³ Jisas e lotu ake peenei no oti, tena Aia ki kanna ake hakamaroa roo ma, “Lasarus, hamai i aho!” ⁴⁴ Kito Lasarus ki hamai i aho, e meia na paamaro na tama raa ni mmuni na rima ia ma na vae aia raa e mmau koi, hakapaa ma te paamaro e uhi na karemata aia raa. Tena Jisas ki meake na tama raa, “Vvete na paamaro raa i taha ma te tama raa, tena ku tiaki aia ki haere.”

Na tama hakamattua na Jiu raa e tattara no tonu ki taa Jisas ki mate (Matiu 26.1-5; Mak 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Tammaki na tama ni ooake no mmata Meri raa ekkite hea Jisas ni ppena raa, tena na tama raa ku hakattina iaa Jisas.

⁴⁶ Emeia eisi na tama evakkai no meake na Farisi raa hea Jisas ni ppena raa.

⁴⁷ Kito na Farisi raa laatou ma na maatua hakananniu raa kukutu ma na tama hakamattua na Jiu raa no tattara ma, “Hea taatou e me ki ppena? Kira ake na mirakol hakaatoa te Tama nei ni ppena raa!”

⁴⁸ Kame taatou e tiaki Tama nei ki tauhano no ppena na mee nei, tena na tama hakaatoa e me ki hakattina Tama nei, tena na tama hakamattua i Rom raa e me ki oo mai no seu te Hare Tapu ia ma te henua taatou nei!”

⁴⁹ He tama hokotahi na tama raa, te inoa aia raa ko Kaiafas, tena aia ko te pohouru hakanaaniu na maatua te hetau naa. Tama raa e meake ma, “Kootou ni vvare hakaatoa!”

⁵⁰ Kootou se isi na hakataakoto pera ma e tauareka kootou te tiaki he tama hokotahi ki mate ma na tama hakaatoa, ki se lavaa na tama te henua raa te taai ria no mmate hakaatoa?”

⁵¹ Te hakamaoni, Kaiafas se tattara peenei i te hakataakoto koi aia; e meia e mee aia ko te pohouru hakanaaniu na maatua te hetau naa, tena aia ki tattara ake pera ma Jisas e me ki mate ma na Jiu hakaatoa,

⁵² ia se mee ma na Jiu raa koi, e meia ki hakkutu mai hakaatoa na tama Te Atua tera e nnoho maseu raa ki mee pera ma he kanohenua hokotahi.

⁵³ Kaamata te aho naa, na tama hakamattua na Jiu raa ku penapena na hakataakoto ma ki taa Jisas ki mate.

⁵⁴ Tena Jisas ku se hahaere ki k kite na tama i Judia raa, e mea Aia e haere i te kina e tuu taapiri te kina e tuu maho a i te matakaina e hui ma ko Efraim raa, tena Aia ki nnoho ma na disaipol Aia raa i te kina raa.

⁵⁵ Te saaita te Kai te Pasova raa kutaapiri, tena tammaki na tama ku tiaki na matakaina laatou raa no oo i Jerusalem ki mee na ora laatou raa ki matahua i mua na maihu TeAtua.

⁵⁶ Na tama raa ku sесеe Jisas, tena te saaita laatou nikkutu hakaatoa i roto te Hare Tapu raa, na tama raa ku vahihhiri hokolaatou ma, “Kootou e mannatu maea? Tama naa kame se lavaa te hamai te Kai nei!”

⁵⁷ Na maatua hakananniu raa laatou ma na Farisi raa e kou ake te tattara ma kame hetama eiroa te kina Jisas e noho raa, tena te tama naa ku haere ake no meake laatou ki oo laatou no hakaapiki Tama raa.

12

Te hine e amuhi Jisas i Betani

(Matiu 26.6-13; Mak 14.3-9)

¹ Ia e ono na aho i mua te Kai te Pasova raa, Jisas ku vaakai i Betani i te hare Lasarus, te tama Aia ni hakaora raa.

² Na tama raa e tanattana na kai kikai Jisas i te hare raa, kito Marta e parepare ake na kai raa, tena Lasarus e noho hoki i te tebol raa ma Jisas.

³ Tena Meri kutoo teloo manoni esuimmaha tera e hakauru ma tenad* raa, tena kinnini teloo raa iaruna na tapuvae Jisas raa, tena ki hakaapakupaku ma terouru aia raa. Te manoni teloo raa kutaakai vaa roto te hare raa hakaatoa.

⁴ Judas Iskariot, he disaipol hoki Jisas, ia te tama e me ki oti ku hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa ku meake ma,

⁵ “Aiea teloo nei se kou ake alaa tama ki tau i e toru huitarau na sileni†, tena na sileni naa ku mee ki tokonaki na tama hakaalloha raea?”

⁶ Judas e tattara peenei se mee ma aia e maanatu na tama hakaalloha raa, e mea e mee aia he tamakairarao. Judas e hahaere ma te murikopu na sileni, tena aia e kairarao hoki na sileni raa.

⁷ E mea Jisas e meake ma, “Tiaki te hine naa! Te hine naa e tataohi roo te lloo raa ki tanattana te aho Anau e me ki tanu raa.

⁸ Na tama hakaalloha raa e me ki nnoho tahi ma kootou, e mea Anau se lavaa te noho tahi ma kootou.”

Te kano henua raa e hihhai ki k kite Lasarus

⁹ Tammaki na Jiu kullono ma Jisas kutae i Betani, tena laatou ki oo i te matakaina raa, ia laatou se oo koi e mee Jisas e noho i te kina raa, e mea laatou e oo e mee laatou e hihai hoki ki k kite Lasarus, te tama ni mate raa, tena Jisas ki hakaora aia no ora raa.

¹⁰ Kito na maatua hakananniu raa ki tattara ma kitaa hoki Lasarus ki mate,

¹¹ maitaname te tattara te ora muri Lasarus raa e mee na Jiu raa no se hakattina laatou, tena ki hakattina koi ia Jisas.

Jisas ku haere i Jerusalem pera ma he tuku

(Matiu 21.1-11; Mak 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Te aho taiao raa, na tama ni oo ake i te Kai te Pasova raa kullono ma Jisas ku haere ake i Jerusalem.

¹³ Kito na tama raa ki tuutuu na raraa na laakau raa, tena ki oo ake ma ki ttiri Jisas; na tama raa e haere vavaa ma,

* **12:3 12.3** teenei he laakau e homo i na mouna i roto North India; na patiaka ma te tinotama te laakau raa e manoni roo † **12:5 12.5** teenei ko te kooina te sui te tama i roto te hetau hakaatoa

“Hakammaha TeAtua!
TeAtua e hakatapu te Tama e hamai i te inoa TeAriki raa!
TeAtua e hakatapu te Tuku Israel!”

¹⁴ Jisas e kite te donki, tena ki kake i aruna te manu raa no tere, e ssau pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu ma,

¹⁵ “Te matakaina e rahi Saion, auu se mattaku!
Teenei te Tuku kootou nei ku hamai,
ia e tere atu i aruna te donki.”

¹⁶ Na disaipolraa se illoa te mee nei i te kaamata; e meia te saaita Jisas ni ora muri ma na mahi hai mmahi raa, tena laatou ku mannatu na tattara e mmau i roto te Launiu Tapu tera e tattara i te vahi Jisas raa, tena laatou se ppena hoki te mee nei ma ki hakammaha Tama raa.

¹⁷ Te kanohenua nittuu i te kina raa ma Jisas te saaita Aia ni kanna ake Lasarus ki hamai iaho ma tetaruma raa, tena ki hakaora tama raa ku tattara ake hea ni kapihi ake raa.

¹⁸ Tera hea te kanohenua raa e oo ma ki ttiri laatou ma Jisas, maitaname laatou e llono ma teeraa ko Jisas e ppena te mirakol raa.

¹⁹ Kito na Farisi raa kitattara hokolaatou ma, “Kootou ekkite, taa-tou ku seai ina mee roo hakaatoa! Kira ake, te maarama nei hakaatoa ku tauttari Tama raa!”

Na tama i Grik raa ku sesee Jisas

²⁰ Eisi na Grik hoki i roto na tama e oo i Jerusalem ma kilotu te saaita te Kai raa.

²¹ Na tama raa e oo iaa Filip raa (teenei he tama i Betsaida i roto Galili) no meake, “Tama hakamaatua, maatou e hihhai ki kkite Jisas.”

²² Kito Filip ki haere no meake Andru, tena tokorua raa ki oo no meake Jisas.

²³ Tena Jisas ki meake tokorua raa, “Te saaita te Tamariki te Tama nei e me ki too na mahi hai mmahi raa ku tae mai.

²⁴ Anau e tattara atu te hakamaoni: te hua te wit raa e me ki selavaa te tammaki na kai kame aia se tteiho i aruna te kerekere raa no mate. Kame te hua raa e mate, tena na hua aia e hua raa e me ki tammaki roo.

²⁵ Na tama e hakasessere na ora laatou raa e me killano itaha ma te ora hakamaoni raa, tena na tama se mannako na ora laatou i te maarama nei raa e me ki too te ora e ora tahi.

²⁶ Te tama e hihai ki hehekau ma Anau raa kitautari Anau, kilavaa na tama hehekau Anau raa te nnoho ma Anau i te kina Anau e noho raa. Tena te Tamana Anau raa e me ki hakammaha na tama e hehekau ma Anau raa.

Jisas e tattara i te mate Aia

²⁷ “Te saaita nei Anau ku tipuaina haeroo i roto Anau. Kaa hea Anau e me ki meake? Eaa, Anau ki meake ma, ‘Tamana, Auu se tiaki te saaita raa ki tae mai?’ Emeia, kaa teenaa kaa hea Anau e hamai naa. Anau e hamai ki hakalono llihu te saaita naa.

²⁸ Tamana, kou mai na mahi hai mmahi i te inoa Akoe!”

Tena te reo raa kitattara iho i te vaelani ma, “Anau ku oti te kou atu na mahi hai mmahi i te inoa Anau, tena Anau e me ki kou atu hakaraoi na mahi naa.”

²⁹ Te kanohenua ettuu i te kina raa ellono te reo raa, tena alaa tama ki tattara ma teeraa he hatturi, ia alaa tama e mee ma, “Teeraa he ensel e tattara ake Tama raa!”

³⁰ Emeia Jisas e tattara ake na tama raa ma, “Te reo raa se tattara iho ma ki rono Anau, e meia ki llono kootou.

³¹ Te saaita nei ko te saaita e me ki hakatonutonu te maarama nei; te saaita nei te tama hakamatua i te maarama nei raa e me ki hakattuuria i taha ma te kakkake aia raa.

³² Te saaita Anau e me kissauria iaruna no haere itaha ma te maarama nei raa, Anau e me ki hakattaki mai na tama hakaatoa i te maarama nei raa ki haere Anau."

³³ Jisas e tattara ake peenei ki huri ake te mate ia ma na hakalono llihu Aia.

³⁴ Kito te kanohenua raa ki meake, "Na tuua taatou raa e tattara mai ma te Mesaia raa e me ki noho tahi roo. Kaa Akoe e tattara peehee ma te Tamariki te Tama nei e me ki ssauria iaruna? Tena kaa koai te Tamariki te Tama nei naa?"

³⁵ Kito Jisas ki meake, "Te Maahina raa e me ki noho ma kootou paa saaita koi. Kootou ki hahae te saaita te Maahina raa e noho ma kootou, ki se lavaa te pouri raa te haere atu no uhi kootou; maitaname te tama e hahae i roto te pouri raa se iroa te kina aia e haere raa.

³⁶ Hakattina i te Maahina raa, te saaita te Maahina raa e noho ma kootou, tena kootou e me ki mee pera ma ni tama te maahina."

Na Jiu raa se hakattina

Jisas e tattara ake na tattara nei no oti, tena Aia ki haere no mmuni i taha ma na tama raa.

³⁷ Niaina roo ma Jisas e ppena na mirakol nei imua na karemata na tama raa, e mea na tama raa se hakattina koi iaa Jisas,

³⁸ tena hea profet Aisaia ni tattara raa ku huri mai no hakamaoni ma: "Te Ariki, koai te tama e hakatina na tattara maatou e tattara ake raa? Te Ariki e huri ake na mahi Aia raa aii?"

³⁹ Tena na tama raa se lavaa te hakattina e mee Aisaia e tattara hoki ma:

⁴⁰ "Te Atua e mee na karemata na tama raa no sseni, tena ki ppui na hakataakoto na tama raa, ki se lavaa na karemata na tama raa te kkite, tena na kapuroro na tama raa se lavaa te illoa, tena Te Atua e mee ma na tama raa se lavaa te oo ake Aia, ma ki tokonaki Tama raa na tama raa."

⁴¹ Aisaia e tattara peenei, maitaname aia e kite na mahi hai mmahi Jisas; tera hea aia e tattara i te vahi Tama raa.

⁴² Niaina ma e tammaki na tama hakamattua na Jiu raa e hakattina iaa Jisas, e mea laatou se hihhai ki tattara ma ki llono na tama e mee laatou e mattaku na Farisi raa; ma ka oti na tama raa ku hakatuu laatou i taha ma te hare lotu.

⁴³ Na Farisi raa e mannatu ma na tama ki hakammaha koi laatou, tena laatou se mannatu hoki ma Te Atua ki hakammaha laatou.

Na tattara hakatonutonu Jisas

⁴⁴ Jisas e tattara ake hakamaroa ma, "Te tama e hakatina Anau raa se mee ma e hakatina koi Anau, e mea aia e hakatina hoki te Tama e kauna ria mai Anau raa.

⁴⁵ Ia te tama e kite Anau raa e kite hoki te Tama e kauna ria mai Anau raa.

⁴⁶ Anau e hamai i roto te maarama nei pera ma he maahina, ki se lavaa na tama hakaatoa e hakattina Anau raa te noho koi i roto te pouri raa.

⁴⁷ Kame he tama erono na tattara Anau raa no se tautari; Anau se lavaa te hakatonutonu te tama naa. Anau se hamai ki hakatonutonu te maarama nei, e mea Anau e hamai ki tokonaki te maarama nei.

⁴⁸ Na tama se hihhai Anau, ia se hihhai hoki ki too na tattara Anau raa e isi te Tama hokotahi e me ki hakatonutonu laatou. Na tattara Anau e tattara raa ko na tattara tera e me ki hakatonutonu laatou i te aho hakaoti raa!

⁴⁹ Te tattara nei e hakamaoni, maitaname Anau se tattara i na mahi Anau Hokonnau, e meia te Tamana ni kauna ria mai Anau raa e tattara mai hea Anau e me ki tattara atu raa.

⁵⁰ Tena Anau e iroa pera ma na tattara Aia raa e kou mai te ora e ora tahi. Tena na tattara Anau e tattara raa, ni tattara Tamana e tattara mai Anau ki tattara atu.”

13

Jisas e huhui na tapuvae na disaipol Aia

¹ Teena ko te aho i mua te Kai te Pasova raa. Jisas e iroa pera ma te saaita Aia ku mee ki tiaki te maarama nei no vaakai te Tamana raa ku tae mai. Aia na vahao hakaatoa e laoi na tama i roto te maarama nei tera e mee pera ma ni tama roo Aia raa, tena Aia e laoi na tama raa haere no tae roo te hakaoti.

² Jisas ma na disaipol Aia raa e nnoho ma kikkai te hiahi. Emeia Satan ku oti te kou ake te hakataakoto iaa Judas Iskariot, te tama Saimon raa ma ki hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa.

³ Jisas e iroa pera ma te Tamana e kou ake na mahi hakaatoa Aia, tena Aia e iroa pera ma Aia e hamai i TeAtua, tena e me ki vaakai i TeAtua.

⁴ Kito Jisas ki mahike i taha ma te tebol raa no ui te kaukahu Aia raa, tena ki nnoa te muri maro raa areha na paioro Aia.

⁵ Kito Aia kinnini navairaa i roto te paa kumete, tena kikaamata no huhui na tapuvae na disaipol raa, tena Aia ki hakapakupaku na tapuvae na tama raa ma te muri maro Aia e nnoa areha na paioro Aia raa.

⁶ Jisas e haere huhui na tapuvae na tama raa no tae ake Saimon Pita, tena Saimon Pita ki meake, “TeAriki, Akoe e me ki huhui na tapuvae anau?”

⁷ Tena Jisas ki meake Pita, “Te saaita nei akoe se iroa hea Anau e ppena nei, e meia i muri akoe e me ki iroa.”

⁸ Kito Pita ki meake, “Akoe selavaa roo te huhui na tapuvae anau he saaita!”

Tena Jisas ki meake, “Kame Anau se huhui na tapuvae akoe naa, tena akoe selavaa te mee pera ma he disaipol Anau.”

⁹ Kito Saimon Pita ki meake, “TeAriki, kame peenaa Akoe selavaa te huhui koi na tapuvae anau nei! Huhui hoki na rima ia ma te pohouru anau raa.”

¹⁰ Tena Jisas ki meake, “Na tama e koukou hakaatoa raa ku matahua roo, tena laatou ku se tau hoki te koukou, e meia na tapuvae laatou raa e kkere koi. Kootou hakaatoa e matahua, e meia he tama hokotahi se matahua.”

¹¹ (Jisas ko na iroa roo avare te tama e me ki hakari ake Aia i na tama hakamattua raa; tera hea Aia e tattara ma, “Kootou hakaatoa e matahua, e meia he tama hokotahi koi se matahua.”)

¹² Jisas e huhui na tapuvae na disaipol raa no oti, tena Aia ki uru hakaraoi te kaukahu Aia raa, tena ki vaakai no noho te kina Aia ni noho raa. Kito Aia ki meake, “Kootou e illoa hea Anau e ppena i kootou te saaita nei?”

¹³ Kootou e kakanna Anau Rabai ia ma TeAriki, tena etonu kootou te ppena peenaa, maitaname teenei Anau nei.

¹⁴ Anau TeAriki ia ma te Rabai kootou nei e huhui vahao nei koi na tapuvae kootou raa. Tena kootou hoki ki huhui na tapuvae kootou hokkootou.

¹⁵ Anau e huriatu hea kootou e me kippena raa, tena kootou e me kippena hea Anau ni ppena i kootou te saaita nei raa.

¹⁶ Anau e tattara atu te hakamaoni: te tama hehekau raa se hakamaatua i aruna te tama hakamaatua aia raa, tena na tama e kavekave na tattara raa se hakamattua i aruna te tama e kauna laatou raa.

¹⁷ Teenei kootou ku illoa te hakamaoni nei te saaita nei, tena kootou e me ki hihhia roo kame kootou e tauttari na mee nei.

¹⁸ “Anau se tattara kootou hakaatoa; Anau eiroa natama Anau e hirihiri raa. Emeia na tattara i roto te Launiu Tapu nei e me ki hakamaoni, ‘Te tama e kaikkai hakapaa maaua na kai anau raa e me ki huri no haeo anau.’

¹⁹ Anau e tattara atu na mee nei i mua na mee nei e kapihi atu, tena te saaita na mee nei e kapihi atu raa, kootou e me ki hakattina pera ma, ‘Anau ko Nau koi’.

²⁰ Anau e tattara atu te hakamaoni; koai te tama e too hakaraoi te tama Anau e kauna raa e too hakaraoi hoki Anau, tena koai e too hakaraoi Anau e too hakaraoi hoki te Tama e kauna ria mai Anau raa.”

*Judas e me ki hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa
(Matiu 26.20–25; Mak 14.17–21; Luk 22.21–23)*

²¹ Jisas e tattara ake peenei no oti, tena Aia ku tipuaina haeo roo, kito Aia ki meake tahi koi na tama raa ma, “Anau e meatu te hakamaoni: he tama kootou e me ki hakari ake Anau i na tama hakamattua raa.”

²² Tena na disaipol raa ku oho no kirakira huri hokolaatou ma Jisas e tattara aii.

²³ Tena he disaipol hokotahi, te tama Jisas e hihai mahi raa, e noho taapiri ake Jisas.

²⁴ Kito Saimon Pita ki auna ake te tama raa, tena ki meake, “Vahiri atu Tama raa ma Aia e tattara aii.”

²⁵ Kito te disaipol raa ki hakapare atu te vahi Jisas raa no vahiri ake ma, “Te Ariki, koai te tama naa?”

²⁶ Tena Jisas ki meake, “Anau e me kittoki ni haraoa i roto te hakamomoa raa, tena ku kou ake te tama naa; te naa ko te tama Anau e tattara.” Kito Jisas ki too te muri haraoa raa no ttoki te hakamomoa raa, tena ki kou ake Judas, te tama Saimon Iskariot raa.

²⁷ Te saaita koi Judas ni too te haraoa raa, Satan ku tau i roto aia. Kito Jisas ki meake tama raa, “Akoe ki vave ma hea akoe e me ki ppena raa!”

²⁸ Iaa se hai tama na disaipol raa e illoa ma Jisas e meake peeraa iaa Judas raea.

²⁹ E mee Judas ko te tama e rorohi te muri kopu na sileni raa, tena e isi na disaipol e mannatu ma Jisas e meake Judas ki haere no sui hea laatou e hihai ki mee tekai raa, ia seaina kukou ake ni mee ma na tama hakaalloha raa.

³⁰ Judas e too te haraoa raa, tena ki haere iaho te saaita naa koi. Te mee raa ku poo.

Te tuua vahao nei

³¹ Judas ku oti te haere, tena Jisas ki meake, “Te saaita nei kootou e me ki kkite na mahi hai mmahi te Tamariki te Tama nei; te saaita nei Aia e me ki huri ake na mahi hai mmahi Te Atua raa i roto Aia.

³² Tena kame Aia e huri ake na mahi hai mmahi Te Atua raa i roto Aia, Te Atua e me ki huri ake hoki na mahi te Tamariki te Tama nei i roto Aia, tena Aia e me ki ppena koi peenei te vahao hokotahi nei.

³³ Aku tamalliki, Anau selavaa te nnoho ma kootou saaita roroa hoki. Kootou e me ki sесеe Anau; e meia Anau e meatu kootou te saaita nei hea Anau ni meake na tama hakamattua na Jiu raa ma, ‘Kootou selavaa te oo i te kina Anau e me ki haere raa.’

³⁴ Tena te saaita nei Anau e me ki kou atu te tuua vahao nei: laoi te tama ma te tama. Tena kootou ki laoi te tama ma te tama e ssau pera ma Anau e laoi kootou.

³⁵ Kame kootou e laoi tetama ma tetama, tena natama hakaatoa e me ki illoa pera ma kootou ni disaipol Anau."

*Pita e kore e toru na vahao ma aia se iroa Jisas
(Matiu 26.31-35; Mak 14.27-31; Luk 22.31-34)*

³⁶ Kito Saimon Pita ki vahiri ake Jisas, "TeAriki, Akoe e me ki haere i hee?" Tena Jisas ki meake, "Akoe selavaa tetautari mai Anau te saaita nei, e meia i muri akoe e me ki tautari mai Anau."

³⁷ Kito Pita ki meake, "TeAriki, aiea anau selavaa tetautari Akoe te saaita nei naea? Anau e tanattana ki mate ma Akoe!"

³⁸ Tena Jisas ki meake, "Akoe e tanattana hakamaoni ki mate ma Anau? Anau e meatu te hakamaoni: i mua te manu tane raa e tani te poo nei, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau."

14

Jisas ko te mateara e haere te Tamana

¹ Tena Jisas ki meake na disaipol raa, "Kootou ki se tipuaina no mamannatu tammaki. Kootou ki hakattina TeAtua, tena ku hakattina hoki Anau.

² Etammakiroo narum i roto te hare te Tamana Anau raa, tena Anau e me ki haere no tanattana ni kina ma kootou. Anau selavaa te tattara atu peenei kame te mee nei se hakamaoni.

³ I muri Anau ku oti te haere no tanattana na kina kootou raa, tena Anau e me ki vaakai mai no too kootou ki oo taatou; ki nnoho kootou ma Anau i te kina Anau e noho raa.

⁴ Kootou e illoa te mateara e haere i te kina tera Anau e haere raa?"

⁵ Kito Tomas ki meake Jisas, "TeAriki, maatou se illoa te kina Akoe e haere naa; kaa maatou e me ki illoa peehee te mateara e haere notae i te kina naa?"

⁶ Tena Jisas ki meake Tomas, "Anau ko te Mateara, te Hakamaoni ia ma te Ora; Anau ko te mateara, tena se hai mateara peeraa hoki te tama e lavaa te tae Tamana.

⁷ Teenei kootou ku illoa Anau te saaita nei, tena kootou e me ki illoa hoki te Tamana, tena kaamata te saaita nei kootou ku illoa Tama raa, ia kootou ku oti te kkite Tama raa."

⁸ Kito Filip ki meake Jisas, "TeAriki, huri mai te Tamana ki kkite maatou; teenaa koi hea maatou e hihhai."

⁹ Tena Jisas ki meake, "Filip, Anau e nnoho ma kootou taku saaita eroroa roo, tena kootou se ki illoa roo Anau? Na tama e kkite Anau raa e kkite Tamana. Tena, kaa kootou e mee mai ma, 'Huri mai Tamana naea?'

¹⁰ Filip, akoe se hakatina pera ma Anau enoho i roto Tamana, tena Tamana enoho i roto Anau?" Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, "Na tattara Anau etattara atu kootouraa sei ma nitattara koi Anau. Te Tamana enoho tahi i roto Anau raa e ppena hea Aia e maanatu ki ppena raa.

¹¹ Kootou ki hakattina Anau te saaita Anau e meatu pera ma Anau enoho i roto Tamana, tena Tamana enoho i roto Anau. Kaa sei kootou ku hakattina e mee kootou e kkite na mee e llahi Anau ni ppena raa.

¹² Anau e tattara atu te hakamaoni: na tama e hakattina Anau raa e me ki ppena na mee Anau ni ppena raa. Hakamaoni, na tama naa e me ki ppena na mee e llahi roo, maitaname Anau e me ki vaakai no nnoho Maaua ma Tamana.

¹³ Tena Anau e me ki ppena he mee peehee kootou e kainno mai i te inoa Anau, ki kkite na tama hakaatoa na mahi hai mmahi TeAtua tera te Tamariki Aia raa e isi.

14 Kame kootou e kainno mai ni mee peehee i te inoa Anau, tena Anau e me ki ppena hea kootou e kainno mai raa.

Jisas e mee ma TeAnana Tapu e me ki hamai

15 “Kame kootou e laoi Anau, kootou e me ki tauttari na tuaa Anau raa.

16 Anau e me ki kainno ake te Tamana Anau raa, tena Aia e me ki kou atu teeraa Tokonaki, te Tama naa e me ki nnoho tahi roo ma kootou.

17 Te Tama naa ko TeAnana Tapu tera e me ki hakari atu te hakamaoni TeAtua raa. Te maarama nei se lavaa te too Tama raa, e mee te maarama nei se lavaa te kkite, ia te illoa Tama raa. Emeia kootou e illoa Tama raa, maitaname Aia e noho ma kootou, ia e noho hoki i roto kootou.

18 “Te saaita Anau e haere raa, Anau se lavaa te tiaki kootou ki nnoho hokkootou; Anau e me ki vaakai mai kootou.

19 Se roroa te maarama nei ku se lavaa te kkite Anau, e meia kootou e me ki kkite Anau; e mee Anau e ora, tena kootou hoki e me ki ora.

20 Te saaita te aho naa e tteiho mai raa, kootou e me ki illoa pera ma Anau e noho i roto Tamana, tena kootou e nnoho i roto Anau, e ssau pera ma Anau e noho i roto kootou.

21 “Na tama e hakallono na tuaa Anau raa, tena ki tauttari na tuaa raa ko na tama e laoi Anau. Te Tamana Anau raa e me ki laoi na tama tera e laoi Anau raa; Anau hoki e me ki laoi na tama raa, tena ku huri ake Anau Hokonnau i na tama raa.”

22 Tena Judas (seai ma ko Judas Iskariot) ki meake, “Te Ariki, Akoe e me ki huri mai Akoe Hokkoe i maatou, kaa na tama i te maarama nei raa e me ki seai?”

23 Kito Jisas ki meake te tama raa, “Te tama e laoi Anau raa e me ki tauttari na akoako Anau. Te Tamana Anau raa e me ki laoi aia, tena Anau ma te Tamana Anau raa e me ki oo mai no nnoho ma te tama naa.

24 Te tama se laoi Anau raa se lavaa te tautari na akoako Anau. Tena na akoako kootou ni llono raa seai ma ni akoako Anau, e meia na akoako raa e oo mai Tamana, te Tama ni kauna ria mai Anau raa.

25 “Anau ku oti te tattara atu na mee nei te saaita Anau ni nnoho ma kootou raa.

26 TeAnana Tapu, te Tokonaki kootou tera te Tamana e kauna ria atu kootou i te inoa Anau raa e me ki akoako atu kootou na mee roo hakaatoa, tena ku mee kootou ki mannatu na mee roo hakaatoa Anau ni tattara atu raa.

27 “Te noho laoi nei ko te mee Anau e tiaki ki nnoho ma kootou; te nei he noho laoi Anau tera Anau e kou atu kootou. Anau se kou atu pera ma na tiputipu te maarama nei kame e kou atu na mee raa. Auu se tipuaina no mamannatu tammaki; ia auu se mattaku.

28 Kootou e llono Anau e tattara atu kootou, ‘Anau e me ki haere, e meia Anau e me ki vaakai mai kootou.’ Kame kootou e laoi Anau, tena kootou e me ki hihhia, maitaname Anau e me ki haere te Tamana Anau raa, e mee Aia e hakanaaniu i aruna Anau.

29 Anau e tattara atu kootou na mee nei vahao nei i mua na mee nei e me ki kapihi atu raa, tena te saaita na mee nei e kapihi atu raa, kootou e me ki hakattina.

30 Anau se lavaa te tattara ma kootou ki roroa hoki, maitaname te tama hakamaatua te maarama nei raa ku hamai. Tama raa se isi na mahi aia i aruna Anau,

31 e meia te maarama nei e tau te illoa pera ma Anau e laoi te Tamana; tera hea Anau e ppena na mee hakaatoa Aia e mee mai Anau ki ppena raa.

“Oo mai, taatou ki oo i taha ma te kina nei.

15

Jisas ko te laakau vain hakamaoni

¹ “Anau ko te laakau vain hakamaoni, tena te Tamana Anauraa ko te Tama te paupaku raa. ² Tamaraa e me kittuu itaha nararaa Anau tera se hhua na hua raa, tena ku verevere hakaraoi na raraa tera e hhua na hua raa ki attea ki hhua tammaki na hua.

³ Kootou ku oti te matahua e mee na akoako Anau ni kou atu kootou raa.

⁴ Hukui tahi ma Anau, tena Anau e me ki hukui tahi ma kootou. Te raraa hokoia se lavaa te hua na hua, te raraa raa e me ki hua koi kame aia e mmau ma te laakau vain raa. Tena kootou hoki se lavaa te hhua na hua kame kootou se hukui ma Anau.

⁵ “Anau ko te laakau vain, tena kootou ko na raraa. Na tama tera e hukui ma Anau, tena Anau e hukui ma laatou raa e me ki hhua tammaki na hua; maitaname kootou se lavaa te ppena ni mee kame Anau sei.

⁶ Te tama se hukui ma Anau raa e me ki peesia ria pera ma he raraa ki moe no pakupaku; na raraa peenei raa e me ki hakuu ria no lletu i roto te ahi ki yvela raa.

⁷ Kame kootou e hukui ma Anau, tena na uata Anau raa e mmoe i roto kootou, tena kootou e lavaa te kainno mai ni mee peehee kootou e hihhai, tena kootou e me ki too na mee naa.

⁸ Na hua kootou e hhua raa e huri ake na mahi hai mmahi te Tamana Anau raa; tera hea kootou e mee pera ma ni disaipol Anau.

⁹ “Anau e laoi kootou pera ma te Tamana e laoi Anau; hukui tahi ma Anau ki laoi Anau kootou.

¹⁰ Kame kootou e tauttari na tattara Anau raa, tena kootou e me ki nnoho i roto te laoi Anau raa, e ssau pera ma Anau e tautari na tattara te Tamana Anau raa, tena Anau e noho i roto te laoi Aia.

¹¹ “Anau e tattara atu na meenei ma kimoe te hihia Anauraa i roto kootou, tena kootou e me ki hihhia hakamaoni.

¹² Te tuua Anau raa e mee peenei: laoi te tama ma te tama, e ssau pera ma Anau e laoi kootou raa.

¹³ Te laoi e rahi roo te tama e lavaa te isi ki tokonaki na soa aia raa ko te ora aia.

¹⁴ Tena kootou e me ki mee pera ma ni soa Anau kame kootou e ppena hea Anau ni tattara atu raa.

¹⁵ Anau ku se lavaa hoki te kanna kootou pera ma ni tama hehekau, maitaname na tama hehekau raa se illoa hea te tama hakamaatua laatou raa e hihai. Emeia Anau e kanna kootou pera ma ni soa Anau, maitaname Anau ku oti te tattara atu na mee hakaatoa Anau e rono te Tamana Anau raa e tattara mai.

¹⁶ Kootou se hirihiri Anau; Anau ni hirihiri kootou, tena ki tini kootou ki oo no hhua tammaki na hua, na hua tera e me ki mmoe tahi raa. Tena te Tamana e me ki kou atu kootou niaa kootou e kainno ake Aia i te inoa Anau.

¹⁷ Teenei te tuua Anau e meatu kootou: laoi te tama ma te tama.

Te kiri lloto na tama te maarama nei

¹⁸ “Kame na tama te maarama nei e kiri lloto kootou, tena kootou ki mannatu pera ma laatou e kiri lloto Anau i mua.

¹⁹ Kame kootou e tauttari na tiputipu te maarama nei raa, tena na tama te maarama nei raa e me ki hihai roo kootou pera ma ni tama roo laatou. Emeia Anau ni hirihiri kootou ki oo mai itaha ma te maarama nei, tena kootou sei ma ni tama te maarama nei; tera hea na tama te maarama nei raa e kiri lloto kootou.

²⁰ Mannatu hea Anau ni tattara atu kootou raa: ‘Na tama hehekau raa se hakamattua i aruna na tama hakamattua laatou raa.’ Kame na tama raa e kou mai na hakalono lihu Anau, tena na tama raa e me ki kou atu hoki

na hakalono llihu kootou; kame laatou e hakallono na akoako Anau raa, tena na tama raa e me ki hakallono hoki na akoako kootou raa.

²¹ Emeia na tama raa e me kippena na mee nei hakaatoa i kootou, e mee kootou nitama Anau, tena laatou hoki se illoa te Tama nikaunaria mai Anau raa.

²² Na tama raa selavaa te mannatu ma laatou e haissara, ia peeraa Anau ki se hamai no tattara ake na tama raa, peeraa vahao nei na tama raa selavaa te tattara huhu na hai sara laatou raa.

²³ Na tama e kiri lloto Anau raa e kiri lloto hoki te Tamana Anau raa.

²⁴ Na tama raa selavaa te mannatu ma laatou e haisara peeraa Anau ki se hamai no ppena i mua na karemata laatou raa na mee tera se hai tama hoki ni ppena raa, tena na tama raa ni kkite na mee Anau ni ppena raa, tena laatou ku kiri lloto Anau ma te Tamana Anau raa.

²⁵ Emeia na mee nei e me ki kapihitu ki mee na tattara e mmau i roto na tuua nei raa ki hakamaoni: 'Na tama raa e lloto vare koi Anau.'

²⁶ "Te Tokonaki e me ki hamai, teenaa ko TeAnana Tapu tera e hamai i TeAtua raa, tena Aia e me ki hakari mai te hakamaoni Tamana. Anau e me ki kaunaria atu TeAnana Tapu e nnoho laaua ma Tamana raa, tena Aia e me ki tattara atu kootou i te vahi Anau.

²⁷ Tena kootou hoki e me ki tattara i te vahi Anau, maitaname kootou ni nnoho ma Anau i te kaamata roo.

16

¹ "Anau ku oti te tattara atu na mee nei, ki selavaa kootou te tiaki na hakattina kootou raa.

² Kootou e me ki hakattuu ria i taha ma na hare lotu, tena e isi te saaita koi hamai tera na tama e me ki taa kootou no mmate raa e me ki mannatu ma laatou e ppena hea TeAtua e hihai.

³ Na tama e me kippena na mee nei i kootou, maitaname laatou se illoa Anau ia ma te Tamana Anau raa.

⁴ Emeia Anau ku oti te tattara atu kootou, maitaname e isi te saaita e me ki tae atu, tena kootou e me ki kkite na tama raa e ppena na mee nei, tena kootou e me ki mannatu hea Anau ni tattara atu kootou raa.

Na uata TeAnana Tapu

"Anau ni se tattara atu na mee nei i te kaamata roo e mee Anau e nnoho ma kootou.

⁵ Emeia te saaita nei, Anau e me ki vaakai i te Tama tera nikaunaria mai Anau raa, emeia sehaitama kootou evahiri mai Anau ma Anau e me ki haere i hee.

⁶ Emeia te nei Anau ku oti te tattara atu kootou nei, tena kootou e me ki alloha roo i roto kootou.

⁷ Emeia Anau e tattara atu te hakamaoni: e me ki tauareka ma kootou kame Anau e haere itaha, maitaname kame Anau e haere itaha, te Tokonaki raa selavaa te hamai. Emeia kame Anau e haere itaha, tena Anau e me ki kaunaria mai te Tokonaki raa ki hamai no nnoho ma kootou.

⁸ Tena te saaita Aia e hamai raa, Aia e me ki huri ake na tama hakaatoa te maarama nei raa te hakamaoni pera ma laatou essara i te vahi na hai ssara ia ma hea e tonu ia ma te hakatonutonu TeAtua i na tama raa.

⁹ Na tama raa essara i te vahi na hai sara, maitaname na tama raa se hakattina i Anau;

¹⁰ na tama raa essara i te vahi na mee e tonu, maitaname Anau e me ki vaakai i te Tamana Anau raa, tena kootou selavaa hoki te kkite Anau;

¹¹ tena na hakataakoto na tama raa e ssara i te vahi na tama TeAtua e me ki hakatonutonu raa, maitaname TeAtua ku oti te hakatonutonu te tama hakamaatua i te maarama nei raa. *

* **16:11 16.11** te tama hakamaatua i te maarama nei raa ko Satan

¹² “Anau e isi tammaki roo na mee ki tattara atu kootou, e meia na mee nei e me ki tammaki roo ma kootou te amo te saaita nei.

¹³ Tena te saaita TeAnana Tapuraa e hamairaa, Aia e me ki huri atu te hakamaoni TeAtua, tena Aia e me ki hakattaki kootou ki illoa te hakamaoni na mee roo hakaatoa. Tama raa se lavaa te tattara i na mahi Aia Hokoia, e meia Tama raa e me ki tattara atu kootou hea Aia e rono raa, tena Aia e me ki tattara atu kootou na mee tera e me ki oo mai i muri raa.

¹⁴ Tama raa e me ki huri atu kootou na mahi hai mmahi Anau, maitaname Aia e me ki too hea Anau ni tattara ake Aia raa no tattara atu kootou.

¹⁵ Namee hakaatoa te Tamana Anauraa e isiraa ni mee Anau; tera hea Anau e tattara atu pera ma TeAnana Tapuraa e me ki too hea Anau e tattara ake Aia ki tattara atu kootou raa.

Te alloha ia ma te hihhia

¹⁶ “Seroroa kootou e me ki selavaa tekkite Anau, tena seroroa hoki kootou e me ki kkite Anau.”

¹⁷ Tena e isi na disaipol ku vahihhiri hokolaatou ma, “Te hakataakoto te tattara nei raa e mee maea? Tama raa e tattara mai taatou ma seroroa taatou e me ki sekkite Aia, tena seroroa hoki taatou e me ki kkite Aia, tena Aia e tattara hoki ma, ‘Na mee nei e mee raa e mee Anau e me ki haere te Tamana Anau raa.’

¹⁸ Te tattara ma ‘seroroa raa’ e mee maea? Taatou se illoa hea Tama raa e tattara mai taatou raa.”

¹⁹ Jisas e iroa ma na disaipol raa e mee ma ki vahiri ake Aia, kito Aia ki meake na tama raa, “Anau e meatu kootou, ‘Seroroa kootou e me ki sekkite Anau, tena seroroa hoki kootou e me ki kkite Anau.’ Teenei hea kootou e vahihhiri hokkootou?

²⁰ Anau e tattara atu te hakamaoni: kootou e me ki alloha no tanittani hakamaroa roo, e meia na tama te maarama nei raa e me ki hihhia; kootou e me ki alloha, e meia ki oti na alloha naa ku huri no hihhia.

²¹ Te hine ku taapiri ki mamaoha raa e me ki aroha aia hokoia, maitaname te saaita te hakalono llihu aia raa ku tae ake; e meia te saaita te tamariki raa e hopo raa, te hine raa e me ki ssiri na hakalono llihu aia raa hakaatoa, maitaname aia ku hihia e mee te tamariki raa ku haanau iho i te maarama nei.

²² Teenei hea e nnoho ma kootou te aho nei: kootou e me ki alloha, e meia Anau e me ki kite kootou hakaraoi, tena kootou e me ki hihhia roo i roto na hatu manava kootou, teenei ko te hihhia tera se haitama elavaa te ui i taha ma kootou.

²³ “Te saaita te aho naa e tae mai raa, kootou e me ki selavaa te kainno mai Anau ni mee peehee. Anau e tattara atu te hakamaoni: Te Tamana e me ki kou atu niaa kootou e kainno ake Aia i te inoa Anau.

²⁴ Imua, kootou se haitama e kainno ake TeAtua i te inoa Anau niaa kootou e hihhai, ia kainno tena kootou e me ki too ki lavaa kootou te too te hihia hakamaoni.

Namahi Jisas e raka i aruna na mahi te maarama nei

²⁵ “Anau e tattara atu kootou na mee nei ina tattara hurihuri. Emeia e isi te saaita e me ki tae mai, tena Anau se lavaa te tattara atu na tattara hurihuri, e meia Anau e me ki tattara hakamatahua atu kootou i te vahi te Tamana.

²⁶ Te saaita te aho naa e tae mai raa, kootou e me ki kainno ake Tama raa na mee i te inoa Anau, tena Anau se tattara atu ma Anau e me ki kainno ake Tama raa ma kootou,

²⁷ maitaname te Tamana Hokoia elaoi kootou. Aia elaoi kootou maitaname kootou elaoi Anau, tena ki hakattina pera ma Anau e hamai TeAtua.

²⁸ Anau e hamai Tamana no tae mai i te maarama nei. Tena vahao nei Anau e me ki tiaki te maarama nei no vaakai muri te Tamana Anau raa.”

²⁹ Tena na disaipol Aia raa kimeake Jisas ma, “Tesaaita nei Akoe ku tattara hakamatahua mai, tena Akoe ku se tattara na tattara hurihuri.

³⁰ Te saaita nei maatou ku illoa pera ma Akoe e iroa roo na mee hakaatoa; Akoe e iroa na hakataakoto na tama hakaatoa niaina laatou se vahiri atu Akoe. Temee nei emee maatou no hakattina pera ma Akoe e hamai TeAtua.”

³¹ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Kootou ku hakattina roo te saaita nei?

³² Eisi te saaita eme kitae mai, tena te saaita naa kutae mai, teenaa ko te saaita kootou hakaatoa eme ki maaseu huri no huro na matakaina kootou raa, tena kutiaki Anau ki noho Hokonnau. Emeia Anau se mee ma Anau e noho Hokonnau, maitaname Tamana e noho i roto Anau.

³³ Anau e tattara te mee nei kilavaa kootou tennoho taravare emee kootou e hukui ma Anau. Na tama te maarama nei raa e me ki mee kootou ki hakalono llihu. Emeia kootou ki se mattaku! Anau ku oti te seu na mahi te maarama nei!”

17

Jisas e lotu ki tokonaki na disaipol Aia

¹ Jisas e tattara ake na tattara Aia raa no oti, tena Aia ki kkira i te vaelani nolotu ma, “Tamana, te saaita Anau e me ki hakalono llihu raa ku tae mai. Huriake na mahi hai mmahi te Tamariki Akoe raa, kilavaa te Tamariki Akoe raa te huriake na mahi hai mmahi Akoe raa.

² Maitaname Akoe ekou mai Anau na mahi ki hakamaatua i aruna na tama roo hakaatoa ma kilavaa Anau tekouake te ora e ora tahiraa ina tama Akoe ni kou mai Anau raa.

³ Tena te hakataakoto te ora e ora tahiraa emee na tama ki illoa Akoe; TeAtua hokotahi tera e hakamaoni raa, ia ki illoa hoki Jisas Krai, te Tama Akoe ni kauna ria mai raa.

⁴ Anau ku oti te huriake na mahi hai mmahi Akoe raa i te maarama nei; Anau ku oti te ppena na uata hakaatoa Akoe ni kou mai Anau ki ppena raa.

⁵ Tamana! Kou mai na mahi hai mmahi Akoe raa vahao nei Akoe koi noho ma Anau, kou mai na mahi e ssau pera ma na mahi Anau ni isi te saaita Anau ni noho ma Akoe i mua te maarama nei ni tipu ake raa.

⁶ “Anau e tattara ake na tama Akoe ni kou mai i roto te maarama nei raa no illoa mai Akoe. Na tama raa nitama Akoe, tena Akoe ekou mai na tama raa i Anau. Na tama raa e hakalono roo na tattara Akoe raa,

⁷ tena te saaita nei laatou ku illoa pera ma namee hakaatoa Akoe ni kou mai Anau raa ni mee e oo mai Akoe.

⁸ Anau e tattara ake nollono na tama raa na tattara Akoe ni kou mai Anau raa, tena na tama raa kutoo na tattara raa; na tama raa e illoa pera ma Anau e hamai Akoe, tena laatou e hakattina hoki pera ma Akoe e kauna ria mai Anau.

⁹ “Anau e lotu ma na tama raa. Anau se lotu ma na tama te maarama nei hakaatoa, emeia Anau e lotu ma na tama koi Akoe ni kou mai Anau raa, maitaname na tama raa ni tama Akoe.

¹⁰ Na mee hakaatoa Anau eisi raa ni mee Akoe, tena na mee hakaatoa Akoe eisi raa ni mee Anau, tena na mee raa e me ki huriake na mahi Anau.

¹¹ Tena te saaita nei Anau eme ki vaakai atu Akoe; Anau ku selavaa hoki teno iroto te maarama nei, emeia na tama raa eme kinnoho ite maarama nei. Tamana e Tapu! Rorohilaoi na tama raa ina mahi te inoa Akoe, teenaa ko te inoa Akoe ni kou mai Anau ma kilavaa na tama raa tennoho pera ma hekanohenua hokotahi, e ssau pera ma Taaua e hokotahi raa.

¹² Tesaaita Anau ennoho ma na tama raa, Anau e rorohi hakaraoi na tama raa ina mahi te inoa Akoe, teenaa ko te inoa Akoe ni kou mai Anau raa. Anau e rorohi hakappuru na tama raa, tena se haitama

na tama raa ni llano, e meia te tama koi e tau te rano raa e me ki rano, ki mee na tattara te Launiu Tapu raa ki hakamaoni.

¹³ Tena te saaita nei, Anau ku haere atu Akoe, tena Anau e tattara na tattara nei i te maarama nei kilavaa na tama raa te hihhia hakamaoni roo i roto na hatu manava laatou.

¹⁴ Anau e kou ake na tattara Akoeraa no llono na tama raa, tena na tama te maarama nei raa ku se hihhai na tama raa, maitaname na hakataakoto na tama raa se hakanatahi pera ma na hakataakoto na tama te maarama nei raa, e ssau pera ma na hakataakoto Anau raa se hakanatahi ma na hakataakoto na tama te maarama nei raa.

¹⁵ Anau se kainno atu Akoe ki too na tama raa i taha ma te maarama nei, e meia Anau e kainno atu Akoe ki rorohi laoi na tama raa i taha ma na mahi Satan.

¹⁶ Na tama raa seai ma ni tama te maarama nei, e ssau pera ma Anau seai ma he tama te maarama nei.

¹⁷ Na tattara Akoeraa e hakamaoni, tena Akoe ku hakatapu na ora na tama raa i na mahi na tattara hakamaoni Akoe raa.

¹⁸ Anau e kauna na tama raa ki oo vaa roto te maarama nei, e ssau pera ma Akoe ni kauna ria mai Anau ki hamai i te maarama nei raa.

¹⁹ Tena ku tokonaki na tama raa. Anau e hokiatu te ora Anau raa ki hehekau ma Akoe, ki lavaa na tama raa te hoki atu hoki na ora laatou raa ki hehekau ma Akoe.

²⁰ "Anau selotu atu ma ki tokonaki koi na tama nei, e meia ki tokonaki hoki na tama tera e hakattina Anau i na tattara laatou raa.

²¹ Anau e lotu ma na tama raa ki nnoho pera ma he kanohenua hokotahi. Tamana! Tokonaki na tama raa kinnoho i roto Taaua, kilavaa na tama te maarama nei raa te hakattina pera ma Akoe e kauna ria mai Anau.

²² Anau e kou ake na tama raa na mahi pera ma na mahi Akoe ni kou mai Anau raa, ia ki lavaa hoki na tama raa te hukui no hokotahi, e ssau pera ma Taaua e hokotahi raa:

²³ Anau enoho i roto na tama raa, tena Akoe enoho i roto Anau ki tokonaki na tama raa ki hukui hakamaoni no hokotahi, ia kilavaa na tama te maarama nei raa te illoa pera ma Akoe e kauna ria mai Anau, tena ki illoa hoki pera ma Akoe e laoi laatou pera ma Akoe e laoi Anau raa.

²⁴ "Tamana! Akoe e kou mai na tama raa i Anau, tena Anau e hihai ma na tama raa kinnoho i te kina Anau enoho raa kilavaa na tama raa te krite na mahi hai mmahi Anau raa, teenaa ko na mahi hai mmahi Akoe ni kou mai Anau raa, maitaname Akoe e laoi Anau i mua te maarama nei ni tipu ake.

²⁵ "Tamana e Tonu tahi! Na tama te maarama nei raa se illoa Akoe, e meia Anau e iroa Akoe, tena na tama Akoe e kou mai Anau raa e illoa ma Akoe e kauna ria mai Anau.

²⁶ Anau e tattara ake na tama raa no illoa Akoe, tena Anau e me ki tauhano te ppena peenei, kilavaa te laoi Akoe Anau raa te moe i roto na tama raa, tena Anau hoki ki noho i roto na tama raa."

18

Jisas ku hakapikiria

(Matiu 26.47-56; Mak 14.43-50; Luk 22.47-53)

¹ Te saaita Jisas ni lotu no oti, Aia ku haere ma na disaipol Aia raa i teeraa vahi te Riva Kidron. Tena e isi te paupaku e hhomona na oliv e tuu i te kina raa, tena Jisas ma na disaipol Aia raa ki oo i roto te paupaku raa.

² Judas, te tama e me ki hakari ake Jisas raa e iroa te paupaku raa, maitaname Jisas e kkutu tammaki na vahao ma na disaipol Aia raa i te kina raa.

³ Kito Judas ki haere ake ma na soldia i Rom raa hakapaa ma na soldia e lollohi te Hare Tapu tera na maatua hakananniu ia ma na Farisi raa ni kauna ria ki oo ake raa, tena na tama raa e oo ake ma na haana laatou raa, na lamu ia ma na laiti.

⁴ Jisas e iroa na mee roo hakaatoa tera e me ki kapihi ake Aia te poo naa, tena Jisas ki haere atu no vahiri ake na tama raa, "Koai te tama kootou e seseenaa?"

⁵ Kito na tama raa ki meake, "Jisas te tama i Nasaret raa."

Tena Jisas ki meake, "Teenei Anau nei."

Judas te tama sakkino raa e tuu i te kina raa ma na soldia raa.

⁶ Tesaaita Jisas ni meake ma, "Teenei Anau nei," na tama raa ku horo muri no hhina i raro.

⁷ Tena Jisas ki vahiri ake hakaraoi hoki ma, "Koai te tama kootou e seseenaa?"

Kito na tama raa ki meake, "Jisas te tama i Nasaret raa."

⁸ Tena Jisas ki meake, "Anau ku oti te meatu pera ma teenei Anau nei. Tena kame kootou e seseenaa koi Anau, kootou ku tiaki na tama nei ki oo."

⁹ (Jisas e tattara ake peenei ma kimee na tattara Aia ni tattara ake i mua raa ki hakamaoni: "Tamana, se hai tama na tama Akoe ni kou mai Anau raa e me ki llano.")

¹⁰ Tena Saimon Pita, te tama e isi te paraamoa raa ku uhu te paraamoa raa no ttuu te katarina te vahi laaua te tama hehekau te pohouru hakanaaniu na maatua raa no hopo. Te inoa te tama hehekau raa ko Malkus.

¹¹ Kito Jisas ki meake Pita, "Tuku te paraamoa naa i te kina Akoe ni too raa! Akoe e maanatu ma Anau kiselavaa te unu te kapu na hakalono llihu te Tamana raa ni kou mai Anau?"

Jisas e tuu i mua Anas

¹² Tena na soldia i Rom raa hakapaa ma te soldia hakamaatua ia ma soldia na Jiu raa ku hakapiki Jisas no haihai,

¹³ tena ki too Tama raa no kkave ia Anas raa i mua. Anas ko te hinaona tanata Kaiafas, te pohouru hakanaaniu na maatua te hetau naa.

¹⁴ Teeraa ko Kaiafas ni tattara ake na tama hakamattua na Jiu raa ma e tauareka te tama hokotahi ki mate ma na tama hakaatoa raa.

Pita e kore ma aia se iroa Jisas

(Matiu 26.69-70; Mak 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Saimon Pita laaua ma teeraa disaipol ku tauttari Jisas. Te pohouru hakanaaniu na maatua raa e iroa laoi roo teraa disaipol, kito te disaipol raa ki haere ihare ma Jisas i te kina te hare te pohouru hakanaaniu na maatua raa,

¹⁶ e meia Pita e hakattari mai i aho. Tena teeraa disaipol ki vaakai i aho no tattara ake te taukupu e tuu te totoka raa, tena aia ki too Pita no kkave i hare.

¹⁷ Kito te taukupu e tuu te totoka raa ki meake Pita, "Ako hoki he disaipol te Tama raa kaa seai?"

Tena Pita ki meake, "Seai, anau seai."

¹⁸ Te poo naa e haumallii, tena na tama hehekau raa e hakaura te ahi, tena ki ttuu alleha te ahi raa no hakamamahana. Kito Pita ki haere atu no ttuu ma na tama raa no hakamamahana hoki.

Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku lahulahu Jisas

(Matiu 26.59-66; Mak 14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹ Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku vahiri ake Jisas i te vahi na disaipol ia ma na akoako Aia raa.

²⁰ Tena Jisas ki meake, "Anau na vahao tahi e tuu i mua na tama hakaatoa no tattara; Anau e mee na akoako Anau raa i roto na hare lotu na Jiu ia ma te Hare Tapu, tena i na kina na tama hakaatoa e kkutu tahi raa. Anau se hai vahao e tattara hemuu na tattara Anau raa.

²¹ Aiea, kaa kootou e vahiri mai Anau naea? Vahiri atu na tama tera ellono na tattara Anau raa. Vahiri ake na tama raa ma ni tattara peehee Anau e tattara raa, maitaname na tama raa e illoa hea Anau e tattara ake laatou raa."

²² Te saaita Jisas ni meake peenei raa, tena he soldia hokotahi ku ppa na patikauvae Tama raa, tena ki meake, "Ako e lavaa roo te tattara ake peenaa i te pohouru hakanaaniu na maatua raa?"

²³ Kito Jisas ki meake, "Kame Anau e isi te tattara sakkino ni ppehi, tena akoe ku meake ki llono na tama nei hakaatoa te tattara naa. Emeia kame na tattara Anau raa e ttonu koi, tena kaa akoe e ppa Anau naea?"

²⁴ Jisas koi haihai ria koi, tena Anas ki kkave Jisas iaa Kaiafas, te pohouru hakanaaniu na maatua raa.

Pita ku kore hakaraoi hoki ma aia se iroa Jisas

(Matiu 26.71-75; Mak 14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵ Pita koi tuu koi i te kina te ahi raa no hakamamahana. Kito alaa tama ki meake, "Ako e seai ma he disaipol hoki te Tama raa?"

Emeia Pita e kore hoki, tena ki meake, "Seai, anau seai."

²⁶ He tama hehekau te pohouru hakanaaniu na maatua raa, ia he tama hoki e lave te tama Pita ni tuu te katarina no hopo raa ku meake, "Aiea anau se kite akoe ni tuu ma te Tama raa i roto te paupaku?"

²⁷ Kito Pita ki kore hakaraoi hoki, tena ki meake, "Seai." Te saaita naa koi te manu tane raa ku tani.

Jisas e tuu i mua Pailat

(Matiu 27.1-2; 27.11-14; Mak 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Te tahata roo na soldia raa ku too Jisas i te hare Kaiafas raa no kkave i te hare te tama hakamaatua te taumani i Rom raa. Na tama hakamattua na Jiu raa se oo i hare, maitaname laatou se hihai ma laatou ki isi na hai sara i te vahi na tuua raa, ma ki lavaa laatou te kkai te Kai te Pasova raa.

²⁹ Kito Pailat ki haere iaho no vahiri ake na tama raa, "Kootou ki tattara mai hea te Tama nei e ppena e ssara naa."

³⁰ Kito na tama raa ki meake, "Maatou se lavaa te kou mai te Tama nei iaa Akoe kame Aia ni se hai sara e ppena."

³¹ Tena Pailat ki meake na tama raa, "Tena kootou hokkootou ki too Tama nei no hakatonutonu i te vahi na tuua kootou raa."

Kito na tama raa ki vaakai ake ma, "Maatou e tapu te taa te tama ki mate."

³² (Na mee nei e kapihi mai ki mee na tattara Jisas raa ki hakamaoni; na tattara Aia ni tattara ake na tama raa i te vahi te mate Aia raa.)

³³ Kito Pailat ki vaakai i hare no kanna ake Jisas, tena ki vahiri ake Tama raa, "Ako e ko te Tuku na Jiu?"

³⁴ Tena Jisas ki vahiri ake ma, "Te vahiri naa he vahiri koi akoe ma e isi na tama e tattara atu akoe i te vahi Anau?"

³⁵ Kito Pailat ki meake, "Ako e maanatu ma anau he Jiu? Teenaa ko na tama roo kootou naa ia ma na maatua hakananniu raa e kou mai Akoe i anau. Hea Akoe ni ppena?"

³⁶ Tena Jisas ki meake, "Te Hakamaatua ana Anau raa se tuu i te maarama nei; ia peeraa te Hakamaatua ana Anau raa ki tuu i te maarama nei, peera na tama tauttari Anau raa e me kippuhu ki selavaa kootou te too Anau no kkave i na tama hakamattua na Jiu raa. Te Hakamaatua ana Anau raa se tuu i te maarama nei."

³⁷ Kito Pailat ki vahiri ake Jisas, “Tena, kaa Akoe he tuku?”

Kito Jisas ki meake, “Ako e vahiri mai ma Anau he tuku. Anau e haanau mai i roto te maarama nei ma te hakataakoto hokotahi nei; ki tattara i te vahi te hakamaoni raa. Na tama e tauttari te hakamaoni raa e me ki hakallono Anau.”

³⁸ Kito Pailat ki meake, “Kaa te hakamaoni raa hea?”

Jisas ku mee ki taia ria ki mate

(Matiu 27.15–31; Mak 15.6–20; Luk 23.13–25)

Kito Pailat ki vaakai hakaraoi i aho no meake te kanohenua raa, “Anau se isi te mee e sara e lave ma ki taa Tama nei ki mate.

³⁹ Emeia i te vahi na tuua tera kootou e isi raa, na vahao na Kai na Pasova hakaatoa, anau e me ki hakattana he tama karapusi hokotahi ma kootou. Kootou e hihhai ma anau ki hakattana ma kootou te Tuku na Jiu raa?”

⁴⁰ Kito te kanohenua raa ki vaa ake ma, “Seai, seai ma ko Tama naa! Maatou e hihhai Barabas!” (Barabas he tama taa tama.)

19

¹ Tena Pailat ki kou ake Jisas i na soldia raa ki riki.

² Na soldia raa e pena te hau i na laakau e tutuia raa, tena ki hakatau ake i aruna te pohouru Tama raa, tena na tama raa ki hakauru ake Jisas te kaukahu e ttea pouri raa, ³ tena laatou ki oo ake no meake Tama raa ma, “Hakammaha te Tuku na Jiu!” Tena na tama raa ki oo ake no ppaa na maihu Tama raa.

⁴ Kito Pailat ki vaakai ake hakaraoi i aho no meake te kanohenua raa, “Kira ake, anau e me ki kou mai Tama raa i aho ki kkite kootou pera ma anau se isi te mee e sara e lave ki taa Tama raa ki mate.”

⁵ Kito Jisas ki hamai i aho, tena Aia ku hau te hau manamana, tena ki uru hoki te kaukahu e ttea pouri. Kito Pailat ki meake na tama raa, “Kira ake! Teenei te Tama nei!”

⁶ Tesaaia na maatua hakananniu raa laatou ma na soldia elollohi te Hare Tapu raa ni kkite Jisas, na tama raa ku vaa ake ma, “Tii Tama naa i aruna te kros! Tii Tama naa i aruna te kros!”

Kito Pailat ki meake te kanohenua raa, “Kame peenaa; kootou hokkootou ku too Tama nei no ttii i aruna te kros. Anau se lave hea Tama nei e ppena e sara.”

⁷ Tena te kanohenua raa ki meake hakaraoi, “Maatou e isi te tuua tera e mee ma te Tama nei etau te mate, maitaname Aia e tattara ma Aia he Tamariki TeAtua.”

⁸ Te saaita Pailat ni rono na tattara nei, Aia ku matakuroo.

⁹ Tena aia ki vaakai i hare no vahiri ake Jisas, “Ako e he tama e hamai i hee?”

Emeia Jisas e tuu hemuu koi se tattara.

¹⁰ Kito Pailat ki meake Aia, “Ako e se hihai ki tattara mai Anau? Maanatu, anau e isi na mahi ki hakattana Ako e ki haere ia ma kittii Ako e i aruna te kros.”

¹¹ Tena Jisas ki meake, “Ako e isi koi na mahi i aruna Anau e mee TeAtua e kou atu na mahi naa i akoe. Emeia te tama e kou atu Anau i na rima kootou raa e ppena te mee e haeo roo.”

¹² Tesaaia Pailat ni rono na tattara nei, aia ku sесеe he ara ma ki hakattana Tama raa ki haere. Emeia te kanohenua raa e vaa ake ma, “Kame akoe e hakattana Tama naa ki haere, tena akoe e huri mai pera ma akoe seai ma he soa te tuku i Rom raa! Te tama e tattara ma aia he tuku raa e hakataukaa ma te tuku i Rom!”

13 Te saaita Pailat ni rono na tattara nei, aia ku too Jisas no kkave i aho no hakanoho i aruna te tuai e hakatonutonu na tama tera e kanna ma, "Te Papa Hatu raa". (Na Hibru raa e kanna te kina nei ma "Gabata".)

14 Te mee raa ku taapiri ki tae te laa latea te aho naa, te aho i mua te aho te Kai te Pasova raa. Tena Pailat ki meake te kanohenua raa, "Teenei te Tuku kootou!"

15 Tena na tama raa ki vaa ake ma, "Taa Tama naa ki mate! Taa Tama naa ki mate! Ttii Tama naa i aruna te kros!"

Kito Pailat ki meake te kanohenua raa, "Kootou e hihhai ma anau ki ttii te Tuku kootou raa i aruna te kros?"

Tena na maatua hakananniu raa ki meake, "Te tuku hokotahi koi maatou e isi raa ko te tuku i Rom!"

16 Tena Pailat ki too Jisas no kou ake na tama raa ki tii i aruna te kros.

Jisas ku ttii ria i aruna te korosi

(Matiu 27.32-44; Mak 15.21-32; Luk 23.26-43)

Kito na tama raa ki hakattaki Jisas.

17 Jisas e amo te kros Aia raa no haere no tae i te kina e hui ma, "Te Kina te Ivi te Pohouru." (Na Hibru raa e kanna te kina raa ma, "Golgota".)

18 Na soldia raa e ttii Jisas i te kina raa, tena na tama raa ki ttii hoki tokorua na tama kailallao raa ina vahi, tena te kros Jisas e tuu lottonu na kros tokorua raa.

19 Pailat e taataa na tattara nei i aruna te hono, tena ki ttii te hono raa i aruna te kros. Teenei na tattara Pailat e taataa, "Jisas te Tama i Nasaret, te Tuku na Jiu."

20 Tammaki na tama e ppau na tattara raa, maitaname te kina na tama raa e ttii Jisas raa se mmao ma te matakaina e rahi raa. Na tattara nei e tattaa i na tattara Hibru, Latin ia ma Grik.

21 Tena na maatua hakananniu raa ki meake Pailat, "Auu se taataa ma 'Te Tuku na Jiu', e meia taataa pera ma, 'Te Tama nei e tattara ma, Anau ko te Tuku na Jiu.'"

22 Kito Pailat ki meake, "Hea anau e taataa tiaki ki mmau peenaa."

23 Na soldia raa e ttii roo Jisas no oti, tena laatou ki too na hekau Tama raa no vvae e haa na tuhana ki tau ma laatou tokohaa, te soldia hokotahi e too te tuhana aia. Na soldia raa e too hoki te kaukahu roroa tera e ttui koi te paamaro hokotahi, se hai kina e huhukui raa.

24 Na soldia raa e tattara hokolaatou ma, "Taataou selavaa te saesae te kaukahu nei, taatou kittahao huhu na hatu ki mmata ma koai e me ki too te kaukahu nei." Te mee nei e kapihi mai ki mee na tattara te Launiu Tapu raa ki hakamaoni:

"Na tama raa e vaevae na hekau Anau raa ma laatou, tena ki ttahao huhu na hatu ki too te kaukahu roroa Anau raa." Teenei hea na soldia raa e ppena.

25 Te tinna Jisas raa, te taina te tinna Aia raa, Meri te avana Klopas raa, tena Meri te tama i Makdala raa e ttuu taapiri ake te kros Jisas raa.

26 Jisas e kite te tinna Aia raa laua ma te disaipol Aia e hihhai mahi raa e ttuu i te kina raa, tena Aia ki meake te tinna Aia raa ma, "Teenei he tama Akoe."

27 Tena Aia ki meake te disaipol raa, "Teenei he tinna akoe." Tena kaamata te saaita naa te disaipol raa ku too Meri no nnoho laua i te hare Aia raa.

Te mate Jisas

(Matiu 27.45-56; Mak 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Jisas e iroa pera ma te saaita nei na mee roo hakaatoa ku oti, tena ki mee hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa ki hakamaoni, tena Aia ki meake ma, "Anau hiunu."

²⁹ Eisi tekumete etuu itekina raa epii roo na wain emmara; na soldia raa etoo te spans raa nottoki i roto te wain raa, tena kihaihai te spans raa ite mata telaakau te hisop raa, tena ki ssau ake no tuku ake na maihu Tama raa.

³⁰ Jisas e mmiti te wain raa no pakupaku, tena ki meake, "Ku oti hakaatoa!"

Tena Aia ki huru te pohouru Aia raa no mate.

Te vahimanava Jisas raa ku vvanaria

³¹ Tena natama hakamattua na Jiu raa ki meake Pailat ki hakattana laatou ki oo nokkoti na vae natama etottoo iaruna na kros raa, tena ku turi iho na tinotama raa i taha ma na kros raa. Na tama hakamattua raa e meake e mee teeraa he aho rima, tena laatou se hihhai ma na tinotama raa ki totto te aho te Sabat raa, e mee te Sabat raa he aho e tapu.

³² Kito na soldia raa ki oo nokkoti na vae te tama kaamata raa, tena ki oo nokkoti na vae teeraa tama hoki tera ni ttii ria i teeraa vahimanava Jisas raa.

³³ Emeia te saaita laatou ni oo atu iaa Jisas raa, na soldia ku kkite pera ma Jisas ko na mate roo, tena laatou ni se kkoti na vae Tama raa.

³⁴ Tena he soldia hokotahi etaro te hika aia raa i te vahimanava Jisas, tena te saaita naa koi natoto iama navairaa kukkoo iho itaha ma te vahimanava Tama raa.

³⁵ (Te tama nikite te meenei raa ku haere tattara roo te meenei ma kilavaa kootou te hakattina. Hea te tama raa etattara raa e hakamaoni, tena aia hoki e iroa pera ma aia e tattara te hakamaoni.)

³⁶ Te meenei ekapihi mai ki mee natattara i roto te Launiu Tapu raa ki hakamaoni:

"Se isi na ivi Tama raa e me ki kottia ria."

³⁷ Tena e isi teeraa kina hoki e mmau i roto te Launiu Tapu e mee ma, "Te kanohenua raa e me ki kkira ake te Tama laatou ni ttoki raa."

Josep ku too te tinotama Jisas

(Matiu 27.57-61; Mak 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Tena ki oti, Josep te tama te matakaina Arimatea raa ku haere no meake Pailat ma aia e lavaa te too te tinotama Jisas raa. (Josep he tama e tautari hemuu na tiputipu Jisas, maitaname aia e matakua na tama hakamattua na Jiu raa.) Tena Pailat ki meake tama raa ki too te tinotama Jisas raa, tena Josep ki haere no ssau te tinotama Jisas raa i taha ma te kina raa.

³⁹ Nikodimas, te tama ni haere kaamata no mmata Jisas i te poo raa e oo laaua ma Josep, tena aia e too na sanda e hilo ma na rehu mannoni e taapa ma ni aloo raa no haere ma aia; te mmaha na mee raa e tae tipu toru na kilo.

⁴⁰ Tokorua na taanata raa etoo te tinotama Jisas raa no amuhi na lloo e hilo ma na rehu manoniraa, tena kimmini te tinotama Jisas raa ma na paamaro. Teenei hetiputipu na Jiu raa te saaita laatou etanattana ki tanu te tama.

⁴¹ E isi te paupaku e tuu i te kina Jisas ni taia ria no mate raa, ia e isi hoki te taruma e tuu i roto te paupaku raa tera se hai tama ni tanu i roto i mua.

⁴² Maitaname teenaa ko te aho imua te Sabat, ia e mee te taruma raa e taapiri hoki, tena tokorua raa ki oo no ppono te tinotama Jisas raa i roto te taruma raa*.

* 19:42 19.42 te taruma nei e keru te vahimanava

20

Jisas ku ora muri

(Matiu 28.1-8; Mak 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Tahata roo te aho te latapu, te saaita te mee raa koi maru pouri, tena Meri te tama te matakaina Makdala raa ku haere i te taruma raa no kite pera ma te hatu ni ppui te taruma raa ku oti te hakatupe ria i taha ma te totoka te taruma raa*.

² Tena te hine raa ki tere no mmata Saimon Pita laaua ma te disaipol tera Jisas e hihai mahi raa, tena aia ki tattara ake tokorua raa ma, "Na tama raa ku oti te too te tinotama TeAriki raa i taha ma te taruma raa, tena maatou ku se illoa i te kina na tama raa e tuku te tinotama Tama raa!"

³ Kito Pita laaua ma teeraa disaipol ki oo i te taruma raa.

⁴ Tokorua raa e hai ma te huro, e meia teeraa disaipol e nahoro roo i aruna Pita, tena aia e tae kaamata i te taruma.

⁵ Tama raa se uru i roto te taruma raa hoki, e meia aia e haatiu koi no kite na paamaro ni mmini Jisas raa.

⁶ Tena Saimon Pita etere mai i muri no haere tahiroo no uru i roto te taruma raa. Pita ekite na paamaro ni mmini Jisas raa e mmoe i te kina raa,

⁷ ia te paamaro hoki na tama raa ni uhi te pohouru Jisas raa. Te paamaro raa se mmoe hakapaa ma na paamaro ni mmini te tinotama raa, e meia te paamaro raa e minimini no moe te kina aia hokoia.

⁸ Tena teeraa disaipol, te tama ni tae kaamata i te taruma raa ku uru atu i roto te taruma raa no kite te mmoe na mee raa, tena ki hakatina.

⁹ (Emeia tokorua raa se illoa hakaraoi na tattara e mmou i roto te Launiu Tapu tera e mee ma te Tama raa e me ki ora muri i taha ma te mate raa.)

¹⁰ Tena tokorua na disaipol raa ki vakkai i hare.

Jisas ku tuu ake iaa Meri te hine i Makdala

(Matiu 28.9-10; Mak 16.9-11)

¹¹ Meri e haere no tuu no tanitani i aho te taruma raa. Aia koi tanitani koi, tena aia ku huru atu no kkira i roto te taruma raa

¹² no kite e rua na ensel e uru na hekau makkini, tokorua raa e noho i te kina te tinotama Jisas raa ni moe. Tokorua e noho, te tama i te kina te pohouru, tena teeraa tama e noho i te kina na vae raa.

¹³ Kito tokorua raa ki vahiri ake, "Akoe e tanitani naea?"

Tena Meri ki meake, "Na tama raa etoo te tinotama TeAriki anau raa i taha, tena anau ku se iroa i te kina laatou e tuku te tinotama Tama raa!"

¹⁴ Tena aia ki hakatike no kite Jisas ku tuu i te kina raa; e meia aia se iroa ma teeraa ko Jisas.

¹⁵ Kito Jisas ki vahiri ake ma, "Akoe e tanitani naea? Akoe e seseen aii?"

Meri ekkahu ma teeraa ko te tama te paupaku raa, kito aia ki meake te Tama raa, "Tama hakanaaniu, kame akoe etoo te tinotama Tama raa i taha, tena akoe ku hakari mai anau i te kina akoe e tuku te tinotama Tama raa, ki haere anau no too te tinotama raa."

¹⁶ Kito Jisas ki kannaa ake te hine raa ma, "Meri!"

Tena Meri ki hakatike no kkira ake Jisas, tena ki meake, "Raboni!" i na tattara hakaHibru. (Te tattara nei e mee ma, "Tisa".)

¹⁷ Kito Jisas ki meake Meri, "Auu settaohi Anau, maitaname Anau se ki haere i aruna i te Tamana Anau raa. Emeia haere no tattara ake na taina† Anau raa pera ma Anau e me ki vaakai i TeAtua te Tamana Anau

* **20:1 20.1** na henua raa e kkeri na taruma laatou raa i na kina e hatu e mmotu hua † **20:17 20.17** na tama Jisas e tattara ma ko na taina Aia raa ko na disaipol Aia

ia ma te Tamana laatou raa, ia TeAtua Anau ia ma TeAtua laatou raa.”

¹⁸ Kito Meri ki haere no tattara ake na disaipol raa pera ma aia e kite TeAriki, tena aia ki tattara ake na disaipol raa na tattara Jisas ni tattara ake aia raa.

Jisas e tuu ake i na disaipol Aia

(Matiu 28.16–20; Mak 16.14–18; Luk 24.36–49)

¹⁹ Te mee raa ku hiahi roo te aho te latapu, tena na disaipol raa ku hakkutu i hare, tena kipupui na totoka raa no hakapikapi, maitaname laatou e mattaku na tama hakamattua na Jiu raa. Tena Jisas ki haere ake no tuu i te kina na tama raa e kikutu raa no meake, “Te noho laoi kinnoho ma kootou!”

²⁰ Jisas e tattara ake nooti, tena Aia ki huri ake na rima ia ma te vahi manava Aia raa. Na disaipol raa ku hihhia roo e mee laatou ku k kite TeAriki.

²¹ Kito Jisas ki meake hakaraoi hoki ma, “Te noho laoi kinnoho ma kootou. Essau pera ma te Tamana e kauna ria mai Anau, tena Anau e me ki kauna hoki kootou.”

²² Tena Jisas ki iri ake na tama raa, tena ki meake, “Too TeAnana Tapu.

²³ Kame kootou essirihia na haisara na tama, tena na haisara na tama naa e me kissirihia; kame kootou sessirihia na haisara na tama naa, tena na haisara na tama naa se lavaa te ssirihia.”

Tomas ku kite Jisas

²⁴ Tomas he disaipol i roto te sanahuru ma rua na disaipol raa (na tama e kakanna hoki aia ma te Kokoaraa), eseai i te kina raa te saaita Jisas ni haere ake.

²⁵ Tena alaa disaipol ku tattara ake Tomas ma, “Maatou e k kite TeAriki!”

Kito Tomas ki meake na tama raa, “Anau e me ki hakatina koi kame anau e kite na kina na katana raa ni uru na rima Aia raa, tena ku taaro te matarima anau nei i roto na kina na katana raa ni uru raa, tena ku taaro hoki te rima anau nei i roto te vahi manava Aia raa.”

²⁶ He latapu hakaatoa e haere no raka, tena na disaipol raa ku kikutu hakaraoi i hare, tena Tomas ku nnoho ma laatou te saaita naa. Na totoka raa e puipui hakammate roo, e meia Jisas e haere ake koi i hare no ttuu ma na tama raa, tena ki meake, “Te noho laoi kinnoho ma kootou.”

²⁷ Tena kito Jisas ki meake Tomas, “Taaro te mata rima akoe raa i te kina nei, tena akoe kukkira mai na rima Anau nei, tena haaro mai hoki te rima akoe raa no ppono i roto te vahi manava Anau nei. Hakaoti te mamaanatu tammaki, tena ku hakatina!”

²⁸ Kito Tomas ki meake Jisas, “TeAriki ia ma TeAtua anau!”

²⁹ Tena Jisas ki meake Tomas, “Ako e ku hakatina e mee akoe ku kite Anau? Na tama se k kite Anau no hakattina raa e me ki hakatapu ria!”

Te hakataakoto tera e mee Jon ki taataa te launiu nei

³⁰ Jisas eppena tammaki alaa mirakol hoki imua na karemata na disaipol raa tera se tattaa i roto te launiu nei.

³¹ Emeia namee nei e tattaa i roto te launiu nei kilavaa kootou te hakattina pera ma Jisas ko te Mesaia, te Tamariki TeAtua raa, tena na hakattina kootou Tama raa e me ki mee kootou ki too te ora hakamaoni.

21

Jisas e tuu ake tokohitu na disaipol

¹ Tena kioti, Jisas ku tuu ake hoki i na disaipol Aia raa i te kina te Namu Galili raa. Te mee nei e kapihi ake peenei.

² Saimon Pita, Tomas (te Kooka raa), Nataniel, (te tama i Kana i roto Galili raa), tena tokorua na tama Sebediraa ia ma alaa tokorua hoki na disaipol Jisas raa e kikutu hakaatoa.

³ Tena Saimon Pita ki meake alaa disaipol ma, "Anau e me ki haere no pupui."

Kito na disaipol raa ki meake ma, "Maatou e me ki oo taatou." Tena na tama raa ki too te manau raa no aro, e meia te pouna hakaatoa na tama raa se isi na ika e mmau.

⁴ Te saaita telaa raa ku hopo ake, Jisas kutuu i te taunatai, e meia na disaipol raa se illoa ma teeraa ko Jisas.

⁵ Kito Jisas ki vahiri ake na tama raa, "Eaa, kootou se isi na ika e mmau?"

Tena na disaipol raa ki meake, "Seai roo hokotahi."

⁶ Kito Jisas ki meake na tama raa, "Ppehi te kupena naa i te vahi laaua te manau naa, tena kootou e me ki mmau na ika." Kito na tama raa killetu te kupena raa, tena laatou ku selavaa te hhuti ake te kupena raa i aruna, maitaname te kupena raa ku mmau na ika tammaki roo.

⁷ Tena te disaipol tera Jisas e hihai mahi raa ki meake Pita, "Teena ko TeAriki!" Ia te saaita koi Pita nirono ma teeraa ko TeAriki raa, tena aia kurii te kaukahu aia raa areha te tinotama aia raa (e mee aia ni ui na kaukahu aia raa), tena aia ki lee no kkau i uta.

⁸ Alaa disaipol ku aro ake te manau raa i uta no hhuti te kupena ku pii roo na ika raa. Na tama raa se mmao roo i taha ma te taunatai, kame peeraa huitarau na mita te mmao laatou.

⁹ Te saaita na disaipol raa ni ttae i uta, na tama raa ku kkite te ahi e malla ma na ika e mmoe i roto te ahi raa ia ma na haraoa hoki.

¹⁰ Tena Jisas ki meake na disaipol raa, "Kou mai ni ika na ika kootou e mmau te kupena raa."

¹¹ Kito Saimon Pita ki haere atu no kake i roto te manau raa no horoo ake te kupena raa i uta; te kupena raa e pii roo na ika e llahi; na ika raa hakaatoa e tae huitarau tipu rima ma toru; niaina na ika raa e tammaki roo, e meia te kupena raa se maha.

¹² Tena Jisas ki meake na tama raa, "Oo mai no kkai." Emeia se isi te disaipol e hihai ki vahiri ake Tama raa ma "Akoe koai?" maitaname laatou e illoa ma teeraa ko TeAriki.

¹³ Kito Jisas ki haere atu no too na haraoa raa, tena ki vaevae ake na tama raa, tena Aia ki too hoki na ika raa no vaevae ake.

¹⁴ Teenei ko te hakatoru na vahao Jisas kutuu ake i na disaipol Aia raa i muri Aia ni mate no ora muri.

Jisas e tattara laaua ma Pita

¹⁵ Te saaita na tama raa ni kkai roo no oti, tena Jisas ki vahiri ake Saimon Pita, "Saimon te tama Jon, te laoi akoe Anau raa e raka i aruna ma na laoi na tama nei i Anau raa ma seai?"

Kito Pita ki meake, "Noo TeAriki, Akoe e iroa pera ma anau elaoi roo Akoe."

Tena Jisas ki meake Pita, "Rorohi hakaraoi na punua sipsip Anau raa."

¹⁶ Tena Jisas ki vahiri ake hakaraoi hoki iaa Pita ma, "Saimon te tama Jon, akoe elaoi Anau ma seai?"

Kito Pita ki meake, "Noo, TeAriki, Akoe e iroa pera ma anau elaoi roo Akoe."

Tena Jisas ki meake Pita, "Rorohi hakaraoi na punua sipsip Anau raa."

¹⁷ Jisas ki vahiri ake hoki te hakatoru na vahao ma, "Saimon, te tama Jon, akoe elaoi Anau ma seai?"

Pita ku se hihai e mee Jisas e vahiri ake e toru na vahao ma, “Ako e laoi Anau ma seai?” kito aia ki meake, “TeAriki, Ako e iroa na mee roo hakaatoa; ako e iroa pera ma anau e laoi roo Ako!”

Tena Jisas ki meake, “Rorohi na sipsip Anau raa.

¹⁸ Anau e tattara atu te hakamaoni: te saaita ako e ni paamee raa, ako e tanattana no haere he kina peehee ako e hihai ki haere raa; e meia te saaita ako e ku tanata matua raa, ako e me ki ssora na rima ako e raa, tena teeraa tama e me ki haihai ako e, tena ku too ako e no kkave i te kina ako e se hihai ki haere raa.”

¹⁹ (Jisas e tattara ake peenei ki huri ake te tiputipu te mate Pita tera e me ki huri ake na mahi hai mmahi TeAtua raa.) Tena Jisas ki meake Pita, “Tautari mai Anau!”

Jisas ia ma teeraa disaipol

²⁰ Pita e hakatike no kite te disaipol tera Jisas e hihai mahi raa e tuu i muri aia; teena ko te disaipol tera ni hakapare ake te vahi Jisas te saaita laatou ni kkai raa no vahiri ake ma, “TeAriki, koai te tama e me ki hakari ake Ako e i na tama hakamattua naa?”

²¹ Pita ni kite te disaipol raa, tena aia ki vahiri ake Jisas ma, “TeAriki, kaa te tama nei?”

²² Kito Jisas ki meake Pita, “Kame Anau e hihai ma te tama nei ki noho roo ki tae te saaita Anau e vaakai mai raa, tena kaa hea ako e me ki mee? Tautari mai Anau!”

²³ Tena te tattara nei kutere no llono na tama tauttari Jisas raa ma te disaipol raa ku selavaa te mate. Emeia Jisas se meake ma te disaipol raa selavaa te mate; Jisas e meake ma, “Kame Anau e hihai aia ki noho roo ki tae te saaita Anau e vaakai mai raa, tena kaa hea ako e me ki mee?”

²⁴ Te disaipol naa ko te tama tera ni tattara na tattara nei, ia te tama hoki tera ni taataa na mee nei i roto te launiu nei raa, tena maatou e illoa pera ma hea aia e tattara raa e hakamaoni.

Na tattara hakaoti

²⁵ Tena etammakiroo alaa mee hoki Jisas nippena. Kame na mee nei hakaatoa nitattaa i roto te launiu nei, tena anau e maanatu ma te maarama nei kame selavaa te isi na kina ki hakatau na launiu nei hakaatoa.

Na hehekau Na hehekau na Aposol Jisas

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na hakattina ana i Jerusalem 1.1—8.3

Na hakattina ana i Judia ia ma Samaria 8.4—8.25

Te tama Itiopia ku hakatina 8.26—8.40

Pol ku hakatina 9.1—9.31

Na hehekau Pita 9.32—12.25

Pol ku haere i Esia 13.1—14.26

Pol ku vaakai i Jerusalem 14.27—15.35

Pol ku haere i Grik ia ma Esia 15.36—20.38

Pol e noho i Jerusalem 21.1—26.32

Pol e haere i Rom 27.1—28.31

TeAtua ku too Jisas no kkave i te vaelani

¹ Tiofilus, anau nitaataa telauniu kaamata anauraa ki hakari atu na akoako Jisas raa ia ma na mee hakaatoa Aia ni ppena raa

² haere no tae te aho TeAtua ni too Aia no kkave i te vaelani raa. I mua Aia ni too ria no kkave i te vaelani raa, Aia ni akoako ake ma na mahi TeAnana Tapu raa i na tama Aia ni hirihiri ki mee mo aposol Aia raa.

³ I roto tipu haa na aho i muri te mate Jisas raa, Aia ni tuu ake i na aposol Aia raa tammaki na vahao ia ma tammaki na ara ki huri ake te hakamaoni pera ma Aia ku ora. Natama raa ekkite Aia, tena Aia ki tattara ake na tama raa i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.

⁴ Na aposol raa nikkutu hakaatoa te saaita Jisas ninnoho ma laa-touraa, tena Jisas kikouake tetattara emmaha ma, “Auu se oo itaha ma Jerusalem, e meia kootou kinnoho no hakattari ki too kootou te hoki Anau ni tattara atu raa, te hoki te Tamana Anau raa ni tattara ma Aia e me ki kou atu raa.

⁵ Jon e hakoukoutapu ma te vai, e meia na aho i muri raa kootou e me ki hakoukou tapu ria ma TeAnana Tapu.”

Jisas ku too ria no kkave i te vaelani

(Mak 16.19-20; Luk 24.50-53)

⁶ Jisas ekkutu ma na aposol Aia raa hakaatoa, kito na tama raa ki vahiri ake Tama raa ma, “TeAriki! Teenei te saaita Akoe e me ki kou ake muri te Hakamaatua ana i te Vaelani raa i na tama Israel?”

⁷ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Te Tamana Anau raa Hokoia e me ki tuku te maanatu Aia te saaita na mee nei e me ki kapihi atu raa, ia teenaa seai ma he mee kootou ki illoa te saaita na mee nei e me ki kapihi atu raa.

⁸ Emeia te saaita TeAnana Tapu raa e tae atu kootou raa, tena kootou e me ki isi na mahi ki tattara ake na tiputipu Anau raa i roto Jerusalem ia ma i roto Judia ma Samaria ia ma na kina hakaatoa i roto te maarama nei raa.”

⁹ Jisas etattara ake nootiroo, tena Aia ku too ria no kkave i te vaelani i mua na karemata na tama raa hakaatoa, kito te pukureurehu raa ki haere ake no uhi Jisas, tena na tama raa ku sekkite Tama raa.

¹⁰ Na karemata na tama raa koi ana koi i aruna te saaita Jisas ni too ria no kkave i te vaelani raa, tena te saaita naa koi tokorua na tama euru na kaukahu makkini ku ttuu ake i te vahi laatou

¹¹ no meake ma, “Natama i Galili, aiea kootou ettuu i te kina naa no kirakira i te vaelani naea? Jisas tera e too ria i taha ma kootou no kkave

ite vaelani raa e me kivaakaimai hoki peenei ma kootou nikkite Aia e haere i te vaelani raa.”

*Matias ku too te sao Judas
(Matiu 27.3–10)*

¹² Tena na aposol raa ku oo itaha ma temouna e hhomono na Oliv raa no vakkai i Jerusalem, te matakaina e taapiri ake raa.

¹³ Natama raa kuttae te matakaina raa, tena kikkake iaruna terum laatou enonnoharaa. Natama nei ko Pita, Jon, Jems, Andru, Filip, Tomas, Bartolomyu, Matiu, Jems te tama Alfius raa, Saimon te tama i roto te kuturana natama se hihhai ma Rom ki rorohi Israel raa, tena Judas te tama Jems raa.

¹⁴ Na tama nei e kikutu tahi pera ma he kuturana no lotulotu hakapaa ma na h hine, tena Meri te tinna Jisas raa ia ma na taina hoki Jisas raa.

¹⁵ Na aho imuriraa na hakattina ana raa kukutu kitattara, tena te kooina na tama raa hakaatoa e ttae pera huitarau tipu rua na tama, tena Pita ki mahike iaruna ma ki tattara.

¹⁶ Tena aia kimeake, “Aku taina, tetattara i roto te Launiu Tapu tera Te Anana Tapu raa nitattara ake Devit ite vahi Judas, tetama ni hakattaki mai natama haeo raa ki hakapiki Jisas raa ku hakamaoni te aho nei.

¹⁷ Judas he tama i roto te kuturana taatou nei, e mee Jisas ni hirihiri hoki tama raa ki uata ma taatou.”

¹⁸ (Judas etoo tesui ite haeo aia nippena raa no sui te kerekere. Aia e hina no mate ite kina raa, tena te manava aia raa emahaa no oo iho na vava raa i aho.

¹⁹ Natama i Jerusalem raa hakaatoa ellono hea nikapihi ake iaa Judas raa, tena kikanna te kerekere raa ma ko Akeldama ina tattara laatou, te tattara nei e mee ma, “Te kerekere ni hapu ria te toto.”)

²⁰ “Maitaname te tattara nei e mmau i roto te launiu na Rue te Lotu raa ma:

‘Te hare aia raa e me ki tuu vare,
ia se hai tama e me ki noho i roto te hare naa.’
Tena e mmau hoki ma,

‘Teeraa tama e me ki too te sao te tama raa no uata.’

²¹ ²² Ia tena etau hetama kihukui ma taatou kitakutaku ite vahi te ora muri Te Ariki Jisas raa. Tena tetama naa kihai hoki i roto te kuturana taatou nei ina vahao hakaatoa Te Ariki Jisas ni hahae ma taatou ina kina raa, kaamata mai te saaita Jon Baptis ni takutaku ite vahi te hakoukou tapu raa haere no ttae te saaita Jisas ku too ria i taha ma taatou no haere i te vaelani raa.”

²³ Tena na tama raa ki tini tokorua na taanata: Josep te tama e kanna ria ma ko Barsabas raa (na tama e kakanna hoki tama raa ma ko Jastus), tena Matias.

²⁴ ²⁵ Kito na tama raa ki lotu ake ma, “Te Ariki, Akoe e iroa na hakataakoto na tama hakaatoa, ia tena huri mai maatou i te tokorua nei ma koai te tama Akoe e hirihiri ki mee mo aposol ki too te sao Judas tera ku mate no haere i te kina e tau roo ma aia raa.”

²⁶ Kito natama raa kittahao huhu na hatu ma kihirihiri he tama i tokorua raa, tena te inoa Matias raa ku huri ake. Tena Matias ku hukui ma te sanahuru ma tahi na aposol raa.

2

Te hamai Te Anana Tapu

¹ Te aho te Kai Pentikos raa ku tae mai, tena na hakattina ana raa hakaatoa ku hakkutu i te kina hokotahi.

² Te saaita naa koi te vaelani raa ku mmuu pera ma he matani hai mahi e maairi, tena i roto te hare laatou e nnoho raa ku mmuu roo.

³ Tena ki oti laatou ku kkite na ahi e ssau pera ma ni arero ku ttoha no ura vaa aruna na tama hakaatoa i roto te hare raa.

⁴ Te Anana Tapu raa ku tau i roto na tama raa hakaatoa, tena na tama raa ku kaamata no tattara i na tattara alaa henua tera Te Anana Tapu raa e mee laatou ki lavaa te tattara.

⁵ E isi na Jiu e nnoho i Jerusalem, na tama nei ni tama e oo mai na kina hakaatoa i roto te maarama nei, e meia laatou ni tama hoki e lotu tahi ake Te Atua.

⁶ Te saaita na tama raa ni llono te mmuu raa, tena te kanohenua e rahi raa ku hakkutu ake hakaatoa. Na tama raa hakaatoa ku mahharo roo, e mee laatou ku llono na hakattina ana raa e tattara na tattara na henua laatou raa.

⁷ Na tama raa ku oho roo no mahharo, tena kitattara ma, "Na tama e tattara nei ni tama i Galili.

⁸ Emeia teenei taatou hakaatoa kullono roo na tama raa e tattara i na tattara roo na henua taatou raa.

⁹ Taatou na tama i Partia, ia na tama i Midia, ia na tama i Elam, ia na tama i Mesopotemia, ia na tama i Judia, ia na tama i Kapadosia, ia na tama i Pontus, ia na tama i Esia,

¹⁰ ia na tama i Frigia, ia na tama i Pamfilia, ia na tama i Isip ia ma na tama na matakaina i Libia tappiri i Sairini raa. Tena alaa tama taatou ni tama i Rom,

¹¹ tena taatou na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu tera ku hukui na tiputipu na Jiu raa, tena alaa tama taatou ni tama i Krit ia ma Arebia, e meia taatou hakaatoa kullono na tama raa e tattara na mee hakanaaniu Te Atua ni ppena raa i na tattara roo taatou."

¹² Na tama raa e oho no kirakira huri, tena ki vahihhiri hokolaatou ma, "Na mee nei e mee maea?"

¹³ Emeia alaa tama e tataussua na hakattina ana raa ma, "Na tama nei e unu no vvare!"

Na tattara Pita

¹⁴ Tena Pita kimahike notuu iaruna ma teeraa sanahuru ma tahi na aposol no tattara hakamaroa ake i te kanohenua raa ma, "Kootou na Jiu ia ma na tama e nnoho i Jerusalem raa, kootou ki hakallono mai, tena anau e me ki tattara atu ki illoa kootou te hakataakoto tera ni kapihi mai raa.

¹⁵ Na tama nei se unu no vvare pera ma kootou e hakataakoto raa; teenei ko te sivo koi te tahata.

¹⁶ Emeia teenei hea profet Joel ni tattara mai i mua ma,

¹⁷ "Te Atua e mee mai ma:

Teenei hea Anau e me kippena i roto na aho hakaoti raa:

Anau e me ki kou iho Te Anana Tapu Anau raa iaruna na tama hakaatoa.

Na taupeara ma na taukupu kootou raa e me ki tattara atu na tattara Anau,

tena na tamatane kootou raa e me ki kkite karemata na hakkatu,

tena na taanata mattua kootou raa e me ki isi na miti.

¹⁸ Tena na taanata ia ma na hhine e hehekau Anau raa,

Anau e me ki kou ake Te Anana Tapu Anau raa i na tama raa i roto na aho naa,

tena na tama raa e me ki tattara atu na tattara Anau.

¹⁹ Anau e me ki huri atu na mirakol i te vaelani ia ma na mee taualleka i te maarama i raro nei raa.

Taatou e me ki kkite na toto, te ahi ia ma te kohu e matoru roo;

²⁰ te laa raa e me ki pouri,

tena te maremo raa e me ki mmea pera ma he toto,

i mua te Aho hakanaaniu TeAtua raa e tae mai.

²¹ He tama peehee e kanna ake te inoa TeAriki* ki tokonaki aia, te tama naa e me ki ora.'

²² Hakallono mai na tattara nei, na tama Israel! Jisas te tama i Nasaret raa he Tama e isi na mahi TeAtua tera Aia nihuriatu nokkite kootou ina mirakol ia ma namee taualleka Aia nipena ina mahi TeAtua raa. Kootou e illoa hokkootou na mee nei, maitaname na mee raa e kapihi mai i roto kootou i te kina nei.

²³ TeAtua ni hakamoe te hakataakoto Aia raa no tonu ma kikou atu Jisas i kootou, tena na tama hai ssara raa ku tii Tama raa i aruna te kros ki mate i na rima kootou.

²⁴ Emeia TeAtua e hakamahike Tama raa itaha ma te mate no hakattana Tama raa itaha ma na mahi te mate, maitaname te mate selavaa tettao hi Tama raa mo karapusi i te kina na tama e mmate raa.

²⁵ Tena Devit e tattara peenei iaa Jisas, 'Anau e kite TeAriki e haere i mua anau na vahao hakaatoa.

Aia e taapiri mai anau, tena anau selavaa te tipuaina,

²⁶ tena anau e hihia roo i roto anau,

tena na tattara anau raa ni tattara te hihhia. Niaina ma anau he tama koi, e meia anau e me ki noho ma te hakatina anau i TeAtua raa,

²⁷ e mee Akoe selavaa te tiaki Anau i te kina na tama ku mmate raa;

Akoe selavaa te tiaki te Tama Hehekau hakamaoni Akoe raa ki para i te kava.

²⁸ Akoe ku oti te huri mai Anau te mateara e haere i te kina te ora raa, tena te noho Akoe ma Anau raa e mee roo Anau no hihia.'

²⁹ Aku taina, anau e me ki tattara hakamatahua atu kootou i Devit te tuku hakanaaniu taatou raa. Tama raa e mate no tanu ria, tena te taruma aia raa koi tuu ma na taruma taatou raa te aho nei.

³⁰ Devit he profet, tena aia e iroa hea TeAtua ni tattara ake aia raa. TeAtua ni tattara hakamaoni ake iaa Devit pera ma Aia e me ki mee he tama i na hai mokopuna aia raa ki tuku hoki pera ma aia raa.

³¹ Devit e kite hea TeAtua e me kippena imuriraa, tena aia ki tattara i te ora muri te Mesaia raa te saaita aia ni tattara ma, 'Tama raa selavaa te tiaki ki moe i te kina na tama ku mmate raa; te tinotama Aia raa selavaa te para i te kava.'

³² TeAtua ni hakamahike Jisas itaha ma te mate, tena maatou hakaatoa e kkite te hakamaoni na mee nei.

³³ Jisas e haere i aruna no noho i te vahi laaua TeAtua te Tamana Aia raa, tena TeAtua ki kou ake TeAnana Tapu raa pera ma Aia ni tattara ake raa. Na mee kootou e kkite nei ia ma na mee kootou ellono raa ko na hoki Aia e kou mai maatou raa.

³⁴ E mee teeraa seai ma ko Devit ni haere i aruna i te vaelani raa, e meia aia e tattara ma,

'TeAtua e meake TeAriki anau raa ma,

Noho i te kina nei i te vahi laaua Anau raa,

³⁵ ki ttaeroo te saaita Anau e tuku na tama e kirilloto Akoe raa iraro na tapuvae Akoe raa pera ma he tuai.'

³⁶ Kootou na tama Israel raa hakaatoa, kootou ki illoa pera ma Jisas kootou ni ttii i aruna te kros raa ko te Tama TeAtua ni mee pera ma ko TeAriki ia ma te Mesaia kootou raa!"

³⁷ Te saaita te kanohenua raa nillono na tattara nei, na tama raa ku tipuaina hao roo, tena ki meake Pita ia ma alaa aposol ma, "Na taina maatou, niaa maatou e me ki ppena?"

* **2:21 2.21** TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Joel 2.28-32. I te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi Jihova

³⁸ Kito Pita ki meake na tama raa, “Kootou te tama ma te tama ki ttike i taha ma na hai sara kootou raa, tena ku too te hakoukou tapu i te inoa Jisas Krai, tena TeAtua e me ki ssirihia na hai sara kootou raa, tena kootou e me ki too TeAnana Tapu, te hoki TeAtua raa.

³⁹ Maitaname TeAtua ni hakamoe te tattara hakamaoni Aia raa ma kootou ia ma na tamalliki kootou raa, na tama e mmao raa ia ma na tama hakaatoa TeAriki TeAtua taatou raa ni kanna ki oo ake Aia raa.”

⁴⁰ Pita e tattara hai mahi ake te kanohenua raa, tena ki meake tammaki hoki na tattara, “Hakamattonu ki se lavaa kootou te ttiri na hakalono llihu TeAtua e me ki kou ake na tama haeo raa.”

⁴¹ Tammaki na tama e hakattina na tattara nei, tena ki too te hakoukou tapu, ia tena e toru na simata na tama ku hakapaa ake i te kuturana na hakattina ana raa te aho naa koi.

⁴² Na tama raa ennoho tahi ma na aposol raa no too na akoako na tama raa, tena ki hukui ma na tama raa no kkai te kai tapu ia ma na lotu.

Te ora na hakattina ana

⁴³ Na aposol raa eppena tammaki na mirakol ia ma na mee taualleka, tena na tama raa hakaatoa ku mahharo.

⁴⁴ Na hakattina ana raa e kkutu tahi hakaatoa, tena ki vaevae i roto laatou hokolaatou hea laatou e isi raa.

⁴⁵ Na tama raa e kou ake hea laatou e ttino ia ma hea laatou e isi raa ki sui alaa tama, tena ku vaevae na sileni raa i roto laatou hakaatoa tautari e hia te tama e hihai

⁴⁶ Te aho ma te aho na hakattina ana raa e kkutu pera ma he kuturana i roto te Hare Tapu raa, tena na tama raa ekkai hakaatoa i roto na hare laatou raa. Na tama raa e kaikkai hakaraoi roo, ia ekkai ma te hihhia i roto na hatu manava laatou.

⁴⁷ Na tama raa e hakammaha TeAtua, tena e hihhia i te taualleka na tama roo hakaatoa. Na aho hakaatoa TeAtua e hakapaa ake na tama ku hakattina raa i te kuturana raa.

3

Te tama na vae e mmate raa ku tauareka

¹ He aho hokotahi Pita laua ma Jon e oo i te Hare Tapu te toru te hiahi, teenaa ko te saaita te lotu.

² E isi te tama na vae aia raa ni mmate roo te saaita aia ni haanau mai raa, tena aia enoho i te totoka e hui ma ko te Totoka Tiputipulaoi raa. Na aho hakaatoa na tama raa esausau ake te tama raa no hakanoho i te mata totoka raa kikainonno ake na tama e oo i roto te Hare Tapu raa ki kou ake ni sileni ma aia.

³ Te tama raa e kite Pita laua ma Jon ku oo i hare, tena aia ki kainno ake tokorua raa ma ki kou ake ni sileni ma aia.

⁴ Tena tokorua raa kukira hakamattonu ake roo i te tama na vae e mmate raa, tena Pita ki meake, “Kira mai maaua!”

⁵ Kito te tama raa kikkira ake tokorua raa, tena aia ekkahu ma tokorua raa e me ki kou ake ni sileni.

⁶ Kito Pita ki meake te tama raa ma, “Anau se isi roo na sileni, e meia anau e me ki kou atu hea anau e isi: i te inoa Jisas Krai te Tama Nasaret raa, anau e meatu akoe ki tuu i aruna no haere!” ⁷ Tena Pita ki taohi te rima laua te tama raa no hakamahike i aruna. Te saaita naa koi na vae ia ma na hukui te tama raa ku ivi te tuu;

⁸ kito te tama raa killee i aruna nottuu na vae aia, tena kikaamata no hahaere. Tena te tama raa ki oo laatou ma Pita laua ma Jon i roto te Hare Tapu raa. Te tama raa e haere lellee, tena ki hakammaha ake TeAtua.

⁹ Te kanohenua raa ku kkite te tama na vae e mmate raa ku hahaere, tena laatou ki hakammaha hoki te inoa TeAtua,

¹⁰ na tama raa kumattino ma teeraa ko tetama enoho no kainonno i te kina te Totoka e Tiputipulaori raa, tena na tama raa hakaatoa ku oho no mahharo ma hea roo ni kapihi ake i te tama raa.

Na tattara Pita i roto te Hare Tapu

¹¹ Tetama raa koi tataoahi koi Pita laaua ma Jon i te kina na tama raa ehui ma ko te Paaro Solomon raa, tena te kanohenua raa ku mahharo no huro atu i te tokotoru raa. ¹² Pita ekite te kanohenua raa, tena aia ki meake na tama raa ma, "Na tama Israel, aiea kootou e mahharo naea? Aiea kootou ettonu mai maatou naea? Kootou ekkahu ma aanei ni mahi maaua hokomaaua ia ma te ttonu tahi maaua raa e mee te tama nei no lavaa te hahaere?"

¹³ TeAtua Abraham, Aisak ia ma Jekop raa, tena TeAtua na tipuna taatou i mua raa ni kou ake na mahi hai mmahi i te vaelani raa iaa Jisas te Tama Hehekau Aia raa. Emeia kootou e kou ake te Tama raa ina tama hakamattua raa, tena kootou ki huri ake te se hihhai kootou i Tama raa i mua na karemata Pailat ia ma te saaita hoki Pailat ni maanatu ma ki hakattana Tama raa ki haere raa.

¹⁴ Tama raa etapu, ia he Tama tauareka, emeia kootou se hihhai Tama raa, tena kootou ki meake Pailat kippena hea kootou e hihhai, tena kootou ki hakasao te tama taa tama raa.

¹⁵ Kootou etaa te Tama e hakattaki taatou kiora raa, tena TeAtua ki hakamahike Tama raa itaha ma te mate, tena maatou ekkite te mate ia ma te ora muri Tama raa.

¹⁶ Teenei ko te inoa Jisas raa ekou mai na mahi ki mee te tama na vae e mmate nei ki lavaa te hahaere. Hea kootou ekkite no illoa raa e oomai hakaatoa i te vahi te hakattina i te inoa Jisas raa. Kootou hakaatoa ku kkite, te tama nei ku tauareka i na hakattina maaua i te inoa Jisas raa.

¹⁷ "Aku taina, te saaita nei anau ku iroa pera ma hea kootou ia ma na tama hakamattua kootou raa ni ppena iaa Jisas raa e hamai koi i te vvare na pohouru kootou.

¹⁸ TeAtua e tattara ake na profet Aia raa i mua kitattara pera ma te Mesaia raa e me ki hakalono llihu, ia tena na tattara Aia raa ku hakamaoni te aho nei.

¹⁹ "Ttike itaha ma na haisara kootou raa te saaita nei, tena ku vakkai muri ake TeAtua ki lavaa Tama raa te ssirihia na haisara kootou raa. Kame kootou e tauttari,

²⁰ tena TeAtua e me ki tokonaki na anana kootou raa ki ivi, tena Aia e me ki kauna ria atu Jisas te Mesaia Aia ku oti te hirihiri ma kootou raa.

²¹ Jisas e me ki noho i te vaelani kittae roo te saaita na mee hakaatoa e oomai no hou pera ma TeAtua ni tattara ake na profet Aia i mua raa.

²² Moses e tattara ma,
'TeAriki TeAtua kootou raa e me ki kauna ria atu he profet e ssau pera ma Aia ni kauna ria atu anau raa,

tena te Tama naa e me ki hamai i roto koi kootou.

Tena kootou ki hakalono na tattara hakaatoa Aia e tattara atu raa.

²³ Kame he tama se hakarono na tattara te Profet naa,

tena te tama naa e me ki havakkee ria i taha ma na hakattina ana TeAtua raa hakaatoa,

tena te tama naa e me ki hakalono llihu.'

²⁴ Tena na profet hakaatoa e too na tattara TeAtua raa hakapaa ma Samuel ia ma na profet i muri aia tera ni tattara hoki hea e me ki kapihi mai i roto na aho nei raa.

²⁵ Te tattara e ivi TeAtua ni tattara ake na profet Aia raa e tattara i kootou, ia tena kootou i roto hoki na tattara hakamaoni TeAtua ni meake na tipuna kootou i mua raa. Pera ma Aia ni meake Abraham ma, 'Anau e me ki hakatapu na tama hakaatoa i te maarama nei raa e mee koi na hai mokopuna akoe raa.'

²⁶ Ia tena TeAtua ni hirihiri te Tama Hehekau Aia raa, tena ki kauna ria atu te Tama raa ki haere atu kootou i mua ma ki hakatapu kootou, tena ku tokonaki kootou ki ttike i taha ma na tiputipu sakkino kootou raa."

4

Pita laaua ma Jon ku ttuu i mua na tama hakamattua

¹ Pita laaua ma Jon koi tattara ake koi te kanohenua raa te saaita na maatua raa, tena te purepure hakamaatua na purepure te Hare Tapu raa ia ma na Sadyusi raa ni ttae ake.

² Na tama raa ku se hihhia roo, e mee Pita laaua ma Jon e akoako ake te kanohenua raa pera ma Jisas ku oti te mahike muri i taha ma te mate, tena na tattara nei e hurimai pera ma na tama emmateraa e me ki mahhike muri no ora.

³ Tena kito na tama raa ki hakapiki tokorua raa no ppono i roto te hare karapusiraa ki ttae teeraa aho, e mee te mee raa ku haere ki pouri.

⁴ Emeia tammaki na tama nillono na tattara raa ku hakattina, tena te kooina na hakattina ana raa ku hakanuu no tae rima simata na tama.

⁵ Te aho taiaoraa na tama hakananniu na Jiu raa, na tama hakamattua raa ia ma na tama poroporo na tuaa raa ku hakkutu hakaatoa i Jerusalem.

⁶ Na tama raa e kkutu ma Anas te pohouru hakanaaniu na maatua raa, tena Kaiafas, tena Jon, Aleksanda ia ma alaa tama i roto te manava na maatua hakananniu raa.

⁷ Na tama raa e meake Pita laaua ma Jon ki oo ake no ttuu i mua laatou, tena laatou ki vahiri ake tokorua ma, "Koorua e mee peehee te tama nei no hahaere? Ni mahi peehee koorua e isi, ia koorua e ttpa roo te inoa aii?"

⁸ Te Anana Tapu raa kutau i roto Pita, tena aia ki meake na tama raa, "Na tama hakananniu ia ma na tama hakamattua na kanohenua:

⁹ kame kootou e vahiri mai maaua i te mee tauareka maaua ni ppena i te tama na vae e mmate nei ia ma te tama nei e tauareka peehee,

¹⁰ tena kootou hakaatoa e tau te illoa, ia na tama hakaatoa i roto Israel e tau te illoa pera ma te tama e tuu i mua kootou nei ku tauareka i na mahi te inoa Jisas Krai te Tama i Nasaret raa: te Tama kootou ni ttii no mate i aruna te kros raa, tena TeAtua ki hakamahike Tama raa i taha ma te mate no ora raa.

¹¹ Jisas ko te tama te Launiu Tapu raa e tattara ma, "Te hatu tera kootou na tama hakatuutuu hare raa ni hakahekeheke raa, ko te hatu e mmau roo hokoia i na hatu hakaatoa.'

¹² Jisas Hokoia e lavaa te tokonaki taatou kiora; i roto te maarama nei hakaatoa TeAtua se hai inoa hoki peeraa ni kou ake na mahi ma ki tokonaki taatou ki ora."

¹³ Na tama i roto te kuturana raa ku mahharo, e mee laatou e kkite Pita laaua ma Jon e ivi roo te tattara, tena laatou e illoa hoki pera ma tokorua raa ni tama vare koi, ia se skul hakaraoi. Tena na tama raa e illoa ma tokorua raa ni hahaere ma Jisas.

¹⁴ Tena na tama raa ku se hai tattara hoki e lave te meake, maitaname laatou ku kkite te tama na vae ni mmate raa ku ttuu laatou ma Pita laaua ma Jon.

¹⁵ Kito na tama raa ki meake Pita laua ma Jon ma kioo iaho ma te hare raa, tena laatou ku kaamata no tattara hemuu hokolaatou.

¹⁶ Na tama raa e tattara ma, "Hea taatou e me ki ppena i te tokorua nei? Natama hakaatoa i roto Jerusalem raa ku illoa ma tokorua nei e ppena te mirakol e hainattaa te tama te ppena, ia tena taatou hokotaatou se lavaa te ppura hoki.

¹⁷ Taatou ki tattara hakamataku ake tokorua nei ki se lavaa te tattara ake alaa tama hoki i te inoa Jisas, ki se lavaa te mee nei te toha no ttae alaa tama."

¹⁸ Kito na tama raa ki kanna ake tokorua raa ki vakkai ake i hare, tena ki meake tokorua raa ki se lavaa roo te tattara ia ma ku akoako ake na tama i te inoa Jisas.

¹⁹ Tena Pita laua ma Jon ki meake na tama raa ma, "Kootou hokkootou ki ukkui ma he mee peehee e tauareka i na karemata TeAtua: ki hakallono kootou ma ki hakallono TeAtua?"

²⁰ E mee maaua ku se lavaa hoki te ppui na maihu maaua ma ki se tattara hea maaua ni kkite ia ma hea maaua ni llono raa."

²¹ Tena kito te kuturana na tama hakamattua raa ki tattara hakamataku ake roo tokorua raa, tena ki tiaki tokorua raa no oo. Na tama raa e kkite pera ma e hainattaa te kou ake ni hakalono llihu i tokorua raa, maitaname te kanohenua raa ku tattara hakamamaha TeAtua i te mee ni kapihi ake raa.

²² Te tama tokorua raa ni tokonaki no lavaa te hahaere raa ku tae tipu haa toe na hetau te matua aia.

Na hakattina ana raa ku lotu ki se lavaa laatou te mattaku

²³ Tokorua raa ku hakattana ria ki oo, tena laua ku vakkai i te kuturana laatou raa no tattara ake hea na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua raa ni meake laua raa.

²⁴ Na hakattina ana raa ku llono na tattara raa, tena na tama raa hakaatoa ku hakkutu no lotu ake TeAtua ma, "TeAriki, te Tama e pena te vaelani, te maarama nei, te lottai ia ma na mee roo hakaatoa!"

²⁵ Akoe ni tattara ake te tama hehekau Akoe raa, Devit te tipuna maatou raa i na mahi TeAnana Tapu ma, 'Aiea na tama seai ma ni Jiu raa e lloto naea?

Aiea na tama raa e penapena na hakataakoto sakkino raea?

²⁶ Na tuku te maarama nei raa e tanattana hokolaatou ki oo no ppuhu, tena na tama hakamattua raa e kkutu hakaatoa, ki hakataukoti ma TeAtua ia ma te Mesaia Aia raa.'

²⁷ Maitaname Herot laua ma Pontius Pailat e kkutu hakaatoa i roto te matakaina e rahi nei ma na tama seai ma ni Jiu raa ia ma na tama Israel raa ki hakataukoti ma Jisas, te Tama Hehekau e tapu Akoe ni mee mo Mesaia raa.

²⁸ Na tama raa e hakkutu ma ki ppena i na mahi Akoe raa na mee hakaatoa tera Akoe ni hakamoe mai roo i mua ma e me ki kapihi mai raa.

²⁹ TeAriki, te saaita nei Akoe ki hakamaarona na tattara na tama raa e penapena raa, tena ku tokonaki maatou na tama hehekau Akoe nei ki ivi te tattara na tattara Akoe raa.

³⁰ Haaro iho te rima Akoe raa no tokonaki na tama lavvea raa ki taualleka, tena kukou mai ni mahi ki ppena na mirakol ia ma na mee taualleka maatou e me ki ppena i te inoa Jisas te Tama Hehekau e tapu Akoe raa."

³¹ Telotu raa ku masseu, tena te kina na tama raa e kkutu raa ku naue. TeAnana Tapu raa ku tau i roto na tama raa, tena na tama raa ku kaamata no tattara na tattara TeAtua raa, ia e ivi hoki te tattara.

Na hakattina ana raa ku vaevae na hekau laatou

³² Na hakattina ana raa hakaatoa e ooro te maanatu hokotahi. Se hai tama laatou e tattara ma na mee aia e ttino raa ni mee koi aia, e meia laatou hakaatoa e vaevae hakaraoi roo na mee laatou e ttino raa ma alaa tama.

³³ Na aposol raa e tattara ma na mahi haimmahi i te ora muri TeAriki Jisas, ia tena TeAtua e kou ake te hakatapu e rahi roo i na tama raa hakaatoa.

³⁴ Se haitama i roto te kuturana raa etuutuu haeo. Na tama ettino na kerekere ia ma na hare raa e kou ake na mee raa ki sui alaa tama, tena ku too na sileni laatou e too i na mee raa

³⁵ no kou ake i na aposol raa, tena na aposol raa ku vaevae ake na sileni raa i na tama, tautari e hia te tama e hihai.

³⁶ Tena Josep he tama i roto te hareakina Levi tera ni haanau iho i Saiprus, tena na aposol raa e kakanna te tama raa ma ko Banabas (te inoa nei e mee ma, "Te tama Hakapurupuru"),

³⁷ te tama raa e kou ake te kerekere aia raa no sui alaa tama, tena ki too na sileni raa no kou ake na aposol raa.

5

Te mmate Ananias laaua ma Safaira

¹ He tama e hui ma ko Ananias laaua ma Safaira te avana aia raa e too na mee hakaatoa laaua e ttino raa no kou ake alaa tama ki sui.

² Emeia Safaira laaua ma Ananias e tattara no tonu ma laaua ki taohi he kooina, tena ku kou ake na sileni e ttoe raa i na aposol raa.

³ Kito Pita ki meake, "Ananias, aiea akoe e tiaki Satan ki haere atu i roto akoe no mee akoe ki mariu ake TeAnana Tapu raa, tena akoe ki ttaohi teeraa kooina na sileni na mee akoe ni kou ake alaa tama ki sui raea?"

⁴ Na mee raa ni mee akoe ettino i mua akoe ni kou ake na mee raa ki sui alaa tama; te saaita na tama raa ku oti te sui na mee akoe ettino raa, tena na sileni raa ni sileni hoki akoe. Kaa akoe ni maanatu roo peehee ma ki ppena te maanatu haeo naa? Akoe se mee ma akoe e mariu ake te tama, e meia akoe e mariu ake TeAtua!"

⁵ Ananias e rono koi na tattara nei, tena aia ku hina i raro no mate, tena na tama hakaatoa e llono te mate te tama raa ku mattaku roo.

⁶ Kito na taupeara raa ki ooake no mmini te tinotama tama raa, tena ki ssau i aho no tanu.

⁷ Se roroa koi te avana Ananias raa ku haere ake iaa Pita, e meia aia se iroa ma hea ni kapihi ake iaa Ananias raa.

⁸ Tena Pita ki vahiri ake te hine raa, "Mee mai, teenei te kooina na sileni hakaatoa akoe ma te avana akoe raa ni too i na mee koorua ni kou ake alaa tama ki sui raa ma sei?"

Tena Safaira ki meake, "Noo, teenaa te kooina na sileni naa hakaatoa."

⁹ Kito Pita ki meake Safaira, "Aiea koorua haiavana e mannatu ma kihahaate TeAnana Tapu TeAriki naea? Na taupeara ni tanu te avana akoe raa kuttuu vahao nei i te totoka, tena na tama raa e me ki ssau hoki akoe i aho."

¹⁰ Te saaita naa koi Safaira ku hina i raro i mua na vae Pita raa no mate hoki. Na taupeara raa ku oo mai no kkite ma Safaira ku mate, tena laatou ki ssau te tama raa i aho no tanu i te vahi Ananias.

¹¹ Tena na hakattina ana raa hakaatoa ia ma na tama ni llono raa ku mattaku roo.

Na aposol Jisas raa e huri ake na mahi TeAtua

¹² Na aposol raa e huri ake tammaki na mirakol ia ma na mee taualleka no kkite na tama raa. Tena na hakattina ana raa hakaatoa ku hakkutu i te kina te Paaro Solomon raa.

¹³ Na tama seai ma nitama iroto te kuturana nei raa ku mattaku te hukui ake na tama raa, niaina roo ma te kanohenua raa e tattara hakammaha roo i na tama raa.

¹⁴ Tena tammaki na taanata ia ma na hhine ku hakattina i TeAriki, tena ki hukui ake i te kuturana na hakattina ana raa.

¹⁵ Maitaname te kanohenua raa ekkite hea na aposol raa ni ppena raa, tena na tama raa ku sausau iho na tama lavvea raa i te mateara no hakammoe na tama raa iaruna koi na lomoena laatou raa ma kilavaa te inaina Pita raa teraka vaa aruna alaa tama tesaaita aia e haere hakaraka raa.

¹⁶ Tena na kanohenua na matakaina e alleha i Jerusalem raa ku mmui ake no kou ake na tama lavvea raa ia ma na tama e isi na tipua i roto laatou raa, tena na tama lavvea raa hakaatoa ku taualleka.

Na aposol raa ku hakalono llihu

¹⁷ Tena te pohouru hakanaaniu na maatua raa ma na tama e huhukui ma aia raa ia ma na tama iroto te kuturana na Sadyusi raa ku manava kkere haeo roo i na aposol raa, tena laatou ki tattara ma kippena he mee.

¹⁸ Na tama raa e hapiki na aposol raa, tena ki ppono na tama raa i roto te hare karapusi te matakaina raa.

¹⁹ Emeia te poo naa, te ensel TeAtua raa ku taaraki te totoka te hare karapusi raa no hakattaki na tama raa i aho, tena ki meake,

²⁰ “Oo no ttuu iroto te Hare Tapu raa, tena ku takutaku ake te kanohenua raa i te ora vahao nei raa.”

²¹ Na aposol raa e hakallono, tena te tahata poo roo na tama raa ku oo no uru i roto te Hare Tapu raa, tena ki kaamata no takutaku.

Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ma na tama e huhukui ma aia raa ku kanna ake na tama hakamattua na Jiu raa ki oo ake ki hakutu hakaatoa, tena na tama raa kikkave te tattara i te hare karapusi raa ma ki hakattaki ake na aposol raa no hakattuu i mua laatou.

²² Emeia tesaaita na purepure raa ni ttae i te hare karapusi raa, na tama raa ku sekkite na aposol raa, kito na purepure raa ki vakkai no meake na tama hakamattua raa ma,

²³ “Maatou e oo no ttae i te hare karapusi raa, tena maatou ekkite ma te totoka raa e loki no mmaunni roo, tena na tama lollohi raa ettuu koi i te totoka. Emeia tesaaita maatou ni taaraki te totoka raa, maatou ku sehai tama ekkite i hare!”

²⁴ Te saaita na maatua hakananniura ia ma te purepure erorohi te Hare Tapu raa ni llono na tattara na tama raa, na tama raa ku mamaanatu tammaki roo ma hea ni kapihi ake i na aposol raa.

²⁵ Tena hetama ku haere ake i hare no meake na tama raa ma, “Hakallono! Na tama kootou ni ppono i roto te hare karapusi raa ku ttuu vahao nei i roto te Hare Tapu raa no takutaku ake te kanohenua raa!”

²⁶ Tena te purepure hakamaatua raa ki haere ma na purepure aia raa no too na aposol raa no hakattaki ake. Na tama raa e too hakaraoi koi na aposol raa, e mee laatou e mattaku ma ka oti te kanohenua raa ku maka laatou na hatu.

²⁷ Na purepure raa e hakattaki ake na aposol raa i hare, tena ki meake na tama raa ki ttuu i mua na tama hakamattua na Jiu raa, kito te pohouru hakanaaniu na maatua raa ki vahihhiri ake na tama raa.

²⁸ Tena te maatua raa ki meake ma, “Maatou e kou atu na tattara hakamattaku ma kootou ki se lavaa te akoako ake na tama i te inoa Jisas. Emeia kira ake ma hea kootou e hainaa! Kootou ettoha na akoako kootou raa vaa roto Jerusalem hakaatoa, tena kootou e hihhai ma ki mee pera ma te nei ko maatou e taa te Tama raa no mate!”

²⁹ Tena Pita ma alaa aposol ki meake, “Maatou e me ki tauttari TeAtua, maatou se lavaa te tauttari te tama.

³⁰ TeAtua na tipuna taatou i mua raa e hakamahike Tama raa i taha ma te mate i muri kootou ni ttii Tama raa no mate i aruna te kros.

³¹ TeAtua e ssau Tama raa i aruna no hakanoho i te vahi laaua Aia ki mee mo Tama Hakamaatua ia ma he Tokonaki taatou ki lavaa na tama Israel raa te ttike i taha ma na hai ssara laatou raa.

³² Maatou ekkite karemata na mee nei, tena maatou ma TeAnana Tapu, te hoki TeAtua ni kou ake i na tama e tauttari Aia raa.”

³³ Te saaita na tama hakamattua na Jiu raa ni llono na tattara nei, na tama raa kulloto haeo roo, tena laatou kumannatu ma kitaa na aposol raa ki mmate.

³⁴ Ia tena he Farisi i roto laatou ku mahike no tuu i aruna, te inoa aia raa ko Gamaliel, e meia aia he tama poroporo na tuua, tena na tama hakaatoa e hakammaha te tama raa. Gamaliel e meake ma ki hakattaki na aposol raa i aho,

³⁵ tena aia ki meake na tama laatou hakamattua raa, “Taatou na tama hakamattua Israel, taatou ki hakamattonu hea taatou e mannatu ma ki ppena i na tama nei raa.

³⁶ Kootou e mannatu Teudas, te tama ni hakahura mai paa saaita ku otiraa ma aia he tama e hakanaaniu; tena kame ettae peeraa haa huitarau na tama ni tauttari tama raa. Emeia te tama raa e taia ria koi no mate, tena na tama hakaatoa ni tauttari aia raa ku maaseu, tena hea aia ni kaamata raa ku seai koi.

³⁷ Tena kioti Judas te tama i Galilira ku hakahura mai te saaita te paupau na tama raa, tena e tammaki hoki na tama ni tauttari tama raa, e meia tama raa e taia ria hoki no mate, tena na tama ni tauttari aia raa ku maaseu huri.

³⁸ Ia te mee nei, anau e meatu ma taatou se lavaa te ppena he mee i na tama nei. Tiaki koi na tama naa! Kame hea laatou e hakamoe ia ma hea laatou e ppena raa e hamai koi te tama, tena te mee naa e me ki haere hoki no seai,

³⁹ e meia kame te meena e hamai TeAtua, tena taatou kame setau teppui na tama naa. Taatou e me kikkite ma taatou eppuhu koi ma TeAtua!”

Tena na tama hakamattua raa ku tauttari te hakataakoto Gamaliel raa.

⁴⁰ Na tama raa ekanna ake na aposol raa ki oo ake i hare, tena laatou ki riki na tama raa, tena ki tattara hakamataku ake na tama raa ki se lavaa hoki te tattara i te inoa Jisas, tena laatou ki hakattana na aposol raa no oo.

⁴¹ Te saaita na tama raa ni tiaki na tama hakamattua raa no oo, na tama raa e hihhia koi, maitaname TeAtua ekkira ma etauareka koi laatou te hakalono lihu e mee laatou e hehekau i te inoa Jisas.

⁴² Na aposol raa etauhano koi te takutaku ake te Rono Tauareka Jisas te Mesaia raa na aho hakaatoa i roto te Hare Tapu ia ma i roto koi na hare na tama raa.

6

Tokohitu na tama ki tokonaki na aposol

¹ Tena i muri, te kooina na hakattina ana raa ku haere homo koi no tammaki, tena na Jiu e illoa na tattara ha Grik raa ku hakatauttau ma na Jiu i te henua raa. Na Jiu e illoa na tattara ha Grik raa kulloto ma na Jiu raa e hailavvaka i na tautukaha hine laatou raa i te vahi na sileni e vaevvae te aho ma te aho raa.

² Tena kito tesanahuru ma rua na aposol Jisas raa ki hakkutu ake na hakattina ana raa hakaatoa, tena ki meake, “Te mee naa se tonu ma taa-tou ki tiaki na takutaku na tattara TeAtua raa, tena ku lollohi koi na sileni.

³ Ia tena aku taina, taatou ki hirihiri e hitu na taanata i roto kootou tera TeAnana Tapu raa e tau i roto laatou, ia e atamai hoki, tena taatou ku tuku na tama naa ki lollohi na sileni.

⁴ Tena maatou hokomaatou e me kilotu tahi, tena ku hehekau no takutaku.”

⁵ Te kuturana raa hakaatoa e hihhai te hakataakoto na aposol raa, kito na tama raa ki hirihiri Stiven, he tama e isi TeAnana Tapu i roto aia, ia he tama e hakatina mmahi roo, tena Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas, tena Nikolas te tama i Antiok ku mee pera ma he Jiu raa.

⁶ Tena te kuturana raa ki too na tama raa no kou ake i na aposol raa, tena na aposol raa kilotu no hakapiri na rima laatou raa i aruna na tama raa.

⁷ Tena na tattara TeAtua raa ku tauhano koi te ttae alaa tama. Te kooina na disaipol i roto Jerusalem raa e haere tammaki koi, tena te kooina na maatua ku hakattina raa e tammaki hoki.

Stiven ku hakapiki ria

⁸ Stiven he tama TeAtua e hakatapu hai mahi roo, tena ki kou ake na mahi tama raa kippena na mirakol ellahi ia ma na mee taualleka imua na kanohenua.

⁹ Emeia e isi na tama e hakataukaa ma Stiven. Teenei ni Jiu tera ni hehekau ma na tama i mua, e meia te saaita nei na tama raa ku ttana, tena na Jiu nei e nnoho i roto Sairini laaua ma Aleksandria. Na Jiu raa hakapaa ma na Jiu i roto Silisia laaua ma Esia raa ku hakatauttau laatou ma Stiven.

¹⁰ Emeia TeAnana Tapu raa e kou ake te atamai e rahi roo iaa Stiven, tena te saaita aia ni tattara, se hai tama hoki e lavaa te hakatauttau ma aia.

¹¹ Kito na tama raa kisui alaa tama kitattara ma, “Maatou ellono te tama nei e tattara haeo Moses laaua ma TeAtua!”

¹² Na tattara nei e mee te kanohenua raa, na tama hakamattua raa ia ma na tama e poroporo na tuua raa no lloto roo. Na tama raa ku hakapiki Stiven, tena kikkave tama raa no hakatuu imua te kuturana na tama hakamattua raa.

¹³ Kito na tama hakamattua raa kikou ake na tama i hare raa ki hatu ma malliu laatou iaa Stiven. Na tama raa e tattara ma, “Maatou ellono te tama nei e tattara haeo te Hare Tapu, ia ma na Tuua Moses raa.

¹⁴ Maatou ellono te tama nei e tattara ma Jisas te tama i Nasaret raa e me ki seu te Hare Tapu nei ki maseu, tena ku hakatike na tiputipu hakaatoa tera Moses ni kou mai taatou raa.”

¹⁵ Na tama hakaatoa e nnoho i te kina raa kuttonu ake roo iaa Stiven. Na tama raa ku kkite ma na maihu tama raa ku ssau roo pera ma na maihu te ensel raa.

7

Na tattara Stiven

¹ Tepohouru hakanaaniu na maatua raa e vahiri ake Stiven ma, “Na tattara nei e hakamaoni?”

² Kito Stiven ki meake, “Aku taina ma aku tamana. Hakallono mai anau! I mua Abraham te tipuna taatou raa ni haere no noho i Haran, TeAtua na mahi hakaatoa raa ku tuu ake iaa Abraham i Mesopotemia,

³ tena ki meake tama raa ma, “Tiaki na hareakina akoe raa ma te henua akoe raa, tena akoe ku haere i te henua Anau e me ki huri atu akoe raa.”

4 “Kito Abraham kitiaki te henua aia raa, tena ki haere no noho i Haran. Imuri te saaita te tamana Abraham raa ni mate, TeAtua kumeake hoki Abraham kikkene mai i te henua kootou ku nnoho nei.

5 TeAtua ni se kou ake he kerekere i roto te henua raa ma Abraham ki ttino, ia se hai paa kina hoki Abraham e ttino, e meia TeAtua e tattara ake hakamaoni ma Aia e mee kikou ake te henua raa ma Abraham, tena te henua raa e me ki mee pera ma he henua Abraham ma na hai mokopuna aia raa. TeAtua e hakamoe te tattara nei ma Abraham te saaita Abraham ni se ki hai tamalliki.

6 Teenei hea TeAtua e meake Abraham ma, ‘Na hai mokopuna akoe raa e me ki nnoho i te henua na tama e kkee roo, tena na tama raa e me ki mee mo tama hehekau i roto haa huitarau na hetau, tena na tama te henua naa e me ki mee hakahaeo roo na hai mokopuna akoe raa.

7 Anau e me kikou ake te hakalono llihu na tama tera e mee na hai mokopuna akoe raa mo tama hehekau laatou raa, tena ki oti na hai mokopuna akoe raa ku mee no oo itaha ma te henua naa no lotulotu mai Anau i te henua nei.’

8 Kito TeAtua kimeake Abraham kittuu te hakamaatino e tapu raa inataanata pera ma he hakamaatino ite tattara eivi Aia raa. Imuri te latapu hokotahi te saaita Aisak ni haanau iho raa, Abraham ku ttuu te hakamaatino e tapu raa iaa Aisak, tena Aisak ki ttuu hoki te hakamaatino e tapu raa iaa Jekop te tamariki aia raa, tena Jekop ki ttuu te hakamaatino e tapu raa i te sanahuru ma rua na taanata aia raa. Te sanahuru ma rua na tipuna taatou tera na tama hakaatoa e illoa raa.

9 “Alaa tamatane Jekop ku manava kkere iaa Josep te taina laatou raa, tena na tama raa kikou ake Josep inatama Isip raa kisuiria pera ma hetama hehekau. Emeia TeAtua e noho ma Josep,

10 tena ki hakattana tama raa itaha ma na hakalono llihu aia raa hakaatoa. Josep ku haere no tuu i mua te tuku i Isip raa, tena TeAtua e mee Josep ki tuu tauareka roo i mua te tama raa, ia e atamai hoki, tena te tuku raa ki mee Josep ki hakamaatua i roto Isip ia ma i roto te hare te tuku raa.

11 “Tena ki oti Isip laaua ma Kenan hakaatoa ku ttiri te hikkai e haeo roo tera e mee tammaki na tama no hakalono llihu. Na tipuna taatou raa ku se isi na kai ki kkai.

12 Jekop kurono ma eisi na kai i Isip, tena aia kikauna na tamatane aia raa, na tipuna taatou raa ki oo i te horau kaamata roo laatou raa i Isip.

13 Tena te saaita na tama raa ni vakkai tana rua, Josep ku hakari ake aia hokoia i na taina aia raa, tena te tuku i Isip raa ku mee no iroa te hareakina Josep raa.

14 Kito Josep ki kkave te tattara raa iaa Jekop, te tamana aia raa ki meake te tipu hitu ma rima na tama i roto te hareakina aia raa hakaatoa ki oo ake i Isip.

15 Tena Jekop ki haere Isip, i te henua aia ma na tamatane aia raa e me ki mmate raa.

16 Na tama raa e kkave na tinotama na tama raa no tanu i Sekem, i roto te kava Abraham ni sui ake na sileni i na tama te manava Hamor raa.

17 “Te saaita TeAtua ku mee ki hakamaoni te tattara Aia ni hakamoe ma Abraham raa ku taapiri ki ttae, tena te kooina na tama taatou i roto Isip raa ku haere no tammaki roo.

18 Tena ki oti roo he tuku ni se iroa mai Josep ku tuku i roto Isip.

19 Aia e hai laavaka na tipuna taatou raa, tena ki hai haeo roo na tama raa, tena ki hakamataku ake na tama raa ki tuku na tamalliki laatou raa i aho ma na hare laatou raa ki mmate na tamalliki raa.

²⁰ “Teenei ko te saaita Moses, he tamariki tauareka roo ku haanau iho. Na maatua aia raa e lollohi te tamariki raa i roto te hare laatou raa e toru na marama,

²¹ ia te saaita na maatua te tamariki raa ni kave te tamariki raa i taha ma te hare laatou raa, te taukupu te tuku raa ku ppuru te tamariki raa, tena ki too te tamariki raa pera ma he tamariki roo aia.

²² Na tama raa e akoako Moses i te atamai na tiputipu Isip raa hakaatoa, tena Moses he tama roo hakamaoni i te vahi te tattara ia ma namee aia e ppena raa.

²³ “Moses ku ttae tipu haa na hetau te matua aia, tena aia ku maanatu ma ki haere no mmata ma na tama Isip raa e mee peehee na taina aia na tama Israel raa.

²⁴ Tena aia kukite he tama hokotahi e taia ria te tama i Isip, tena aia ki haere atu ma ki tokonaki te tama raa, tena aia kitaa te tama Isip raa no mate.

²⁵ (Aia ekkahu ma na tama Israel raa e mee kikkite no illoa pera ma TeAtua e me ki too aia ki hakassao laatou, e meia na tama raa se illoa.)

²⁶ Te aho taiao raa Moses kukite tokorua na tama Israel e ppuhu, tena aia ku hahai ma ki mee tokorua raa ki tattara hakaraoi. Tena Moses ki meake, ‘Koorua ki hakallono mai, koorua ni tama Israel hakaatoa, kaa koorua e ppuhu ma ki aa?’

²⁷ “Kito te tama e taa teeraa tama raa ki unuki Moses i taha, tena ki meake, ‘Koai te tama e mee akoe ki hakamaatua, tena ku hakatonutonu maatou?’

²⁸ Akoe e hihai kitaa anau ki mate hoki pera ma akoe ni taa te tama Isip raa te aho raa?’

²⁹ Moses e rono koi na tattara nei, tena aia ki tere i taha ma Isip no haere no noho i Midian. Tena aia ku isi e rua na tamalliki taanata i te henua raa.

³⁰ “Tipu haa na hetau kullaka, tena te ensel TeAtua raa ku tuu ake ia Moses i roto te pupu e ura i te kina e tuu mahoaa taapiri i te Mouna Sainai raa.

³¹ Moses ku maaharo roo i te mee aia ekite raa, tena aia ki haere atu no taapiri te pupu raa ma ki kite laoi aia. Tena aia ku rono te reo TeAtua raa e tattara ma:

³² ‘Anau ko TeAtua na tipuna akoe raa, TeAtua Abraham, TeAtua Aisak, tena TeAtua Jekop.’ Moses ku porepore roo te mataku, tena aia ku se hihai ki kkira ake hoki te pupu raa.

³³ “Tena TeAtua ki meake Moses ma, ‘Ui na taka akoe naa i taha, e mee te kerekere akoe e tuu naa he kina e tapu.

³⁴ Anau kukite te kanohenua Anau raa e hakalonollihu haeroo i roto Isip. Anau e rono te ttani laatou, tena Anau ku hamai i raro ki hakassao laatou. Hamai vahao nei, Anau e me ki kauna akoe ki haere i Isip.’

³⁵ “Moses ko te tama te kanohenua Israel raa ni se hihai. Na tama raa ni vahiri ake ma, ‘Koai te tama e mee akoe ki hakamaatua, tena ku hakatonutonu maatou?’ Moses ko te tama TeAtua e kauna ki rorohi te kanohenua raa, tena te ensel tera ni tuu ake aia i roto te pupu e ura raa e me ki tokonaki aia.

³⁶ Moses e hakattaki te kanohenua raa i taha ma Isip, tena ki huri ake na mirakol ia ma namee ellahi roo i roto Isip ia ma i te kina te Moana e Mmea raa ia ma i te kina e tuu mahoaa raa i roto tipu haa na hetau.

³⁷ Moses ko te tama ni meake te kanohenua Israel raa ma, ‘TeAtua e me ki kauna ria atu he profet e ssau pera ma Aia e kauna ria mai anau raa, te Tama naa e me ki hamai i roto koi kootou.’

³⁸ Te tama nei e hai hoki i roto te kanohenua Israel tera ni kikutu i te kina e tuu mahoaa raa, tena aia e tuu i te kina raa ma na tipuna taatou i mua raa ia ma te ensel ni tattara ake aia i aruna te Mouna Sainai raa, tena aia ki too na tattara TeAtua e isi te ora raa no hakatae mai taatou.

39 “Emeia na tipuna taatou raa se hihhai ki hakallono tama raa; na tama raa e unuki tama raa itaha, tena ki tattara ma laatou ki vakkai koi i Isip.

40 Kito na tama raa ki meake Aron, ‘Penapena mai he atua ki hakattaki maatou. Maatou kuse illoa hea e kapihiake iaa Moses tetama ni hakattaki mai taatou i taha ma Isip raa.’

41 Tena kioti na tama raa kupenapena te hatu tipua essau pera ma he bulmakau, tena ki hoki ake na hoki i te hatu tipua raa, tena ki pena te kai e rahi roo ma ki hakammaha hea laatou hokolaatou ni pena raa.

42 TeAtua ku haere itaha ma na tama raa, tena ki tiaki na tama raa ki hakamarumaruru na hetuu ite vaelaniraa pera ma hea emmau i roto te launiu na profet raa ma,

‘Te kanohenua Israel! Kootou ennoho tipu haa na hetau i roto te kina e tuu maha, tena na manu kootou e taa raa, kootou se hoki mai Anau.

43 Teenaa ko te paa hare te atua Molek raa kootou e amoamo,

tena te hatu tipua Refan, te hetuu atua kootou raa;

Aanei ni hatu tipua kootou e penapena ma ki lotulotu.

Ia tena Anau e me ki hakaise kootou itaha ki hakahitiroo iteeraa vahi i Babilon.’

44 Na tipuna taatou raa e hahaere ma te Paa Hare TeAtua raa i roto te kina e tuu maha raa. Te Paa Hare raa e pena tautari hea TeAtua ni meake Moses ki pena raa, tena ki tautari hoki hea TeAtua ni huri ake tama raa.

45 Tena kioti na tipuna taatou raa ku too te Paa Hare raa i na tamana laa-tou raa, tena ki amoamo te Paa Hare raa te saaita laatou ni oo ma Josua no too na henua TeAtua ni hakaise na tama na henua raa i taha raa, te saaita na tama Israel raa ni oo atu. Te Paa Hare raa e tuu roo no tae te saaita Devit.

46 Devit he tama roo e hakarono, tena TeAtua e hihai roo te tama raa, kito aia ki kainno ake TeAtua ma ki tiaki aia ki pena he hare ma TeAtua Jekop raa ki noho.

47 Emeia teeraa ko Solomon e pena te Hare Tapu TeAtua raa.

48 “Emeia TeAtua Hakanaaniu i Aruna raa se noho i roto na hare na tama e pena ma na rima laatou raa pera ma hea na profet raa ni tattara raa:

49 TeAriki e mee ma, ‘Te Vaelani ko te Nohorana Anau,

tena te maarama nei ko te kina Anau e tukutuku na tapuvae Anau raa.

He hare peehee kootou e me ki pena ma Anau naa?

Teehee te kina Anau e me ki noho naa?

50 Aiea teenei seai ma ko Nau e pena na mee nei hakaatoa?’ ”

51 Tena Stiven ki meake hoki ma, “Kootou e vvare roo! Na hatu manava kootou raa epouri, tena nakatarina kootou raa etturi te hakallono na tattara TeAtua raa! Kootou essau roo pera ma na tipuna kootou i mua raa, ia kootou hoki na vahao tahi e kkeu i taha ma TeAnana Tapu!

52 Ia e isi te profet tera na tipuna kootou raa ni se taa no mate? Na tama raa e taa no mmate na profet TeAtua ni tattara mai i mua roo i te hamai te Tama Hehekau e tonu tahi raa. Tena te saaita nei kootou e kou ake te Tama raa i na tama haero raa, tena kootou ki taa Tama raa no mate.

53 Kootou ko na tama e too na tuua TeAtua tera na ensel raa ni kou mai raa. Emeia kootou se tauttari na tuua raa.”

Na Jiu raa ku maka Stiven na hatu

54 Na tama hakamattua raa ennoho no hakallono na tattara Stiven raa, tena na tama raa kulloto haero roo, tena ki utiuti roo na paati laatou.

⁵⁵ Emeia TeAnana Tapuraa kutau iroto Stiven, tena aia kukkiri i te vaelani no kite na mahi TeAtuarāa iama Jisas etuu i te vahi laaua Tamarāa.

⁵⁶ Tena aia ki meake, "Kira ake, anau e kite te vaelani rāa ku taaraki, tena te Tamariki te Tama nei rāa e tuu i te vahi laaua TeAtua."

⁵⁷ Na tama hakamattuarāa kuttani na varo laatourāa, tena kippui na katarina laatourāa ma na rima laatou. Kito na tama rāa hakaatoa ki hakaoho ake iaa Stiven rāa

⁵⁸ no horo tama rāa itaha ma te matakaina rāa, tena ki maka tama rāa ma na hatu. Na tama e maka rāa e ui na kaukahulolloa laatourāa, tena ki kou ake te taupeara te inoa aia rāa ko Sol ki rorohi.

⁵⁹ Na tama rāa koi maka koi Stiven ma na hatu te saaita aia ni kanna ake TeAriki ma, "TeAriki Jisas, too te anana anau."

⁶⁰ Tena Stiven ki tuturi i raro no kanna ake hakamaroa ma, "TeAriki! Auu se maanaturia na hai sara na tama nei." Aia e tattara ake koi peenei, tena ki mate.

8

¹ Sol e hakatina hoki ma te mate Stiven rāa e tonu.

Sol ku haere taa na hakattina ana

Te ahonaa koi te harelotu i Jerusalem rāa kuttiri na hakalono llihu haeoro. Tena na hakattina ana rāa hakaatoa ku maaseu i na kina hakaatoa iroto na matakaina Judia laaua ma Samaria rāa, e meia na aposol rāa e noho koi se maaseu.

² Eisi na hakattina ana e tanu Stiven, tena kitanittani hakamaroa roo i te alloha laatou iaa Stiven.

³ Emeia Sol e hihai ma ki seu na hakattina na hakattina ana rāa, tena aia ki haere hakatike na hare rāa hakaatoa no horo mai na hakattina ana rāa iaho, nataanata iama na hhine, tena kippono na tama rāa iroto te hare karapusi.

Te Rono Tauareka rāa ku takutakuria i roto Samaria

⁴ Na hakattina ana ni maaseu i na kina rāa ku oo i na matakaina hakaatoa no takutaku te Rono Tauareka rāa.

⁵ Filip e haere no takutaku ake na tiputipu te Mesaia rāa i na tama te matakaina Samaria rāa.

⁶ Te kanohenua rāa e hakallono hakaraoi roo na tattara Filip e tattara rāa, tena na tama rāa e hakallono no k kite na mirakol te tama rāa e ppena rāa.

⁷ Tammaki na tipua e ttani na varo laatou no huro i taha, tena tammaki na tama na vae e mmate iama na tama ni se lavaa te hahaere hakaraoi rāa ku taualleka.

⁸ Tena te matakaina rāa hakaatoa ku hihhia roo.

⁹ He tama te inoa aia rāa ko Saimon e noho i te kina rāa, tena na paanamu aia rāa e mee na tama i Samaria rāa no mamannatu tammaki. Tama rāa e mee ma aia he tama hakanaani,

¹⁰ tena na tama hakaatoa i roto te matakaina e rahi rāa, na tama mouruna iama na tama mouraro rāa ku hakallono roo tama rāa. Na tama rāa e mee ma, "Saimon e isi na mahi tera taatou e kanna ma, 'na Mahi roo Hakanaani rāa'."

¹¹ Na tama rāa e hakallono tama rāa, e mee te saaita roroa roo tama rāa e mee laatou no mattaku ma na paanamu aia rāa.

¹² Emeia te saaita laatou ni hakattina na tattara Filip i te vahi te Rono Tauareka i te Hakamaatua ana i te Vaelani iama Jisas Krai rāa, tena na taanata iama na hhine rāa ku too te hakoukou tapu.

13 Saimon hoki ku hakatina, ia tesaaita aia kuoti te too te hakoukou tapu raa, tama raa ku se haere nommao itaha ma Filip, ia aia e mamaharo i na mirakol ia ma na mee taualleka Filip ni ppena raa.

14 Na aposol e nnoho i Jerusalem raa kullono ma na tama i Samaria raa ku hakattina na tattara TeAtua raa, tena laatou ki kauna Pita laaua ma Jon ki oo i Samaria.

15 Tokorua raa e oo no ttae, tena laaua ki lotu ma na hakattina ana raa ma kilavaa na tama raa te too TeAnana Tapu raa.

16 E mee na tama raa se ki too TeAnana Tapu raa; na tama raa e too koi te hakoukou tapu i te inoa TeAriki Jisas raa.

17 Kito Pita laaua ma Jon ki hakapiri na rima laaua raa i aruna na tama raa, tena TeAnana Tapu raa ku haere iho no tau i roto na tama raa.

18 Saimon e kite pera ma na hakattina ana raa ku too hoki TeAnana Tapu te saaita tokorua raa ni hakapiri na rima laaua raa i aruna na tama raa. Tena kito Saimon ki kou ake na sileni iaa Pita laaua ma Jon,

19 tena ki meake, "Kou mai hoki na mahi naa iaa anau kilavaa na tama anau e hakapiri na rima anau i aruna raa te too hoki TeAnana Tapu."

20 Kito Pita ki meake Saimon, "Haere ma na sileni akoe naa i te kina te ahi raa, akoe e maanatu ma akoe e lavaa te sui na hoki TeAtua raa ma na sileni!"

21 Akoe se hai kina e hakappai, ia se hai i roto te uata nei, maitaname te hatu manava akoe raa se tonu i mua na karemata TeAtua.

22 Tena tike i taha ma te hakataakoto haeo akoe naa, tena akoe ku lotu ake TeAriki ki hai aroha akoe i na maanatu haeo akoe e isi raa.

23 E mee anau e kite pera ma akoe e isi na hakataakoto haeo, tena ki noho pera ma he karapusi na hai sara."

24 Kito Saimon ki meake Pita laaua ma Jon, "Tena koorua ki alloha no lotu ake TeAriki ma anau ki se lavaa he mee na mee koorua e tattara raa e kapihi mai anau."

25 Pita laaua ma Jon ku tattara ake na tattara i te vahi TeAtua ni tokonaki laaua raa, tena ki takutaku ake na tattara TeAriki raa no oti roo, tena laaua ki vakkai i Jerusalem. Tokorua raa e takutaku ake hoki te Rono Tauareka raa i roto tammaki na matakaina i Samaria tesaaita laaua ni vakkai raa.

Filip e akoako ake te tama Itiopia

26 Te ensel TeAtua raa ku tattara ake Filip ma, "Tanattana no haere peeraa i te kupu; i te mateara e kaamata i Jerusalem raa no haere peeraa i Gasa." (Te mateara nei ku seai te aho nei.)

27 28 Tena kito Filip ki tanattana no haere. Tena he tanata Itiopia, he tama hakamaatua i te vahi na sileni te tuku hine Itiopia raa ku vaakai te matakaina aia raa. Tama raa ni haere i Jerusalem no lotu ake TeAtua, tena aia e vaakai i roto te vaka hai wiri aia raa. Aia e tere, tena e paupau hakamaroa hoki te launiu profet Aisaia raa. 29 TeAnana Tapu raa ku meake Filip ma, "Haere atu i te kina te vaka raa, tena akoe ku haere hakataapiri atu te vaka naa."

30 Kito Filip ki tere atu i te kina te vaka raa, tena aia ku rono te tama raa e paupau te launiu profet Aisaia raa. Kito aia ki vahiri ake te tama raa, "Ako e iroa hea akoe e paupau naa?"

31 Tena te tama hakamaatua raa ki meake, "Anau e me ki iroa peehee kame se hai tama e tattara hakamatahua mai anau?" Tena aia ki meake Filip ki kake ake i aruna no noho i te vahi aia.

32 Teenei te kina aia e paupau i roto te Launiu Tapu raa, "Tama raa e ssau pera ma he sipsip na tama e hakattaki ma ki taa ki mate,

ia e ssau hoki pera ma he punua sipsip e tuu hemuu te saaita na tama raa e ohe na huruhuru Aia raa.

Aia se hai tattara roo e hopo te maihu Aia raa.

³³ Na tama raa e hakanapa Tama raa, tena se hai tama e tuu ma ki tokonaki Tama raa.

Se hai tama e iroa te hakatere iho i te vahi na tipuna Tama raa, e mee te ora Aia i roto te maarama nei raa ku hamai te hakaotioti.”

³⁴ Tena te tama hakamaatua raa ki meake Filip, “Mee mai, te profet nei e tattara aii? Aia e tattara aia hokoia, ma aia e tattara i teeraa tama?”

³⁵ Tena Filip ki kaamata no tattara ake, kaamata na tattara te Launiu Tapu raa, tena ki tattara ake te tama raa i te Rono Tauareka i te vahi Jisas raa.

³⁶ Na tama raa e huro tauttari te mateara raa no ttiri te kina e isi na vai raa, tena te tama hakamaatua raa ki meake, “Kira ake na vai raa. Hea e ppui anau ki se too te hakoukou tapu naa?”

³⁷ [Kito Filip ki meake te tama raa, “Ako e me ki hakoukou tapu ria kame akoe e hakatina hakamaoni ma te hatu manava akoe.” Kito tama raa ki meake, “Anau e hakatina. Anau e hakatina pera ma Jisas Krai ko te Tamariki Te Atua.”]

³⁸ Tena te tama hakamaatua raa ki meake na tama raa ki hakamau te vaka raa, tena laua ma Filip ki ttiho no oo i te kina te vai raa, kito Filip ki hakoukou tapu tama raa.

³⁹ Tokoru raa ku oo mai itaha ma te vai raa, tena Te Anana Tapu raa ku too Filip itaha. Te tama hakamaatua raa ku se kite hoki Filip, tena aia ku hihia roo no kake te vaka aia raa no tere.

⁴⁰ Filip eoho koi aia kutae i Asdot, tena aia ki haere i Sisaria no takutaku ake te Rono Tauareka raa i na matakaina roo hakaatoa.

9

Sol ku hakatina iaa Jisas

(Na hehekau 22.6-16; 26.12-18)

¹ Te saaita naa Sol e hai na mahi aia ma ki taa na tama tauttari Jisas raa ki mmate, te hakataakoto haeo nei e mee roo na tama raa no mattaku. Sol e haere i te pohouru hakanaani na maatua raa

² no meake ma kikouake nilauniu kikkave ina hare lotu na Jiu i Damaskus raa pera ma kame aia ekite na tama e tauttari na Tiputipu Te Ariki raa, tena aia ku hapiki na tama raa hakaatoa; na taanata ia ma na hhine raa no kou ake i Jerusalem.

³ Sol kutaapiri i te matakaina Damaskus, tena te saaita naa koi he maahina e hamai i te vaelani ku maahina hakatike aia.

⁴ Sol ku teiho i raro, tena aia ku rono te reo e tattara ake aia ma, “Sol, Sol! Aiea akoe e mee Anau ki hakalono lihu naea?”

⁵ Kito Sol ki vahiri ake ma, “Te Ariki, koai Akoe?”

Tena te reo raa ki meake, “Anau ko Jisas te Tama akoe e kou ake na hakalono lihu raa.

⁶ Emeia, ttuu i aruna no haere i te matakaina raa, tena he tama e me ki tattara atu akoe hea akoe e me kippena raa.”

⁷ Na tama ni oo laatou ma Sol raa ku ttuu hemuu se hai tama roo e tattara; na tama raa e llono te reo raa, e meia laatou se kkite te tama raa.

⁸ Sol ku mahike no tuu i aruna, tena ki taaraki na karemata aia, e meia aia ku se hai mee e kite. Kito na tama raa ki taohi na rima tama raa no hakattaki i Damaskus.

⁹ I roto e toru na aho, Sol se hai mee roo e kite, tena te saaita naa hoki aia ku se kai, ia ku se unu.

¹⁰ Tena he tama e hakatina Jisas enoho i Damaskus te inoa aia raa ko Ananaias. Aia e kite karemata roo ma TeAriki ekannaake aia ma, "Ananaias!"

Kito aia ki meake, "TeAriki, teenei anau."

¹¹ Tena TeAriki ki meake Ananaias, "Tanattana no haere i te Mateara e Tonu raa, tena i te hare Judas raa akoe ku vahiri ma teehee te tama i Tarsus te inoa aia raa ko Sol. Tama naa e lotu vahao nei,

¹² tena aia e kite karemata hoki ma he tama, te inoa aia raa ko Ananaias e haere ake no hakapiri na rima aia raa i aruna aia ma kilavaa aia te kite hakaraoi."

¹³ Kito Ananaias ki meake, "TeAriki, tammaki na tama e tattara mai anau na tiputipu te tama naa ia ma na mee aia eppena inatama Akoe i roto Jerusalem raa.

¹⁴ Tena Sol e hamai i Damaskus ma na tattara na maatua hakananniu raa ma ki hakapiki na tama e lotulotu Akoe raa."

¹⁵ Tena TeAriki ki meake Ananaias, "Haere, maitaname Anau e hirihiri Sol ki hehekau ma Anau ki akoako na tama seai ma ni Jiu raa, na tuku ia ma na tama Israel raa ki illoa i te inoa Anau.

¹⁶ Tena Anau Hokonnau eme kihuriake tama naa na hakalono llihu hakaatoa aia e me ki too te saaita aia e tattara i te vahi Anau raa."

¹⁷ Kito Ananaias ki haere no tae i te hare Sol e noho raa, tena ki hakapiri na rima aia raa i aruna tama raa. Tena aia ki meake, "Sol, taku taina, TeAriki e kauna ria mai anau, Jisas Hokoia te Tama ni tuu atu akoe i te mateara te saaita akoe ni hamai i te matakaina nei raa e kauna ria mai anau ki lavaa akoe te kite hakaraoi, tena TeAnana Tapu ku tau i roto akoe."

¹⁸ Te saaita naa koi he mee e ssau pera ma na unahi na ika raa ku tteiho i taha ma na karemata Sol, tena aia ku lavaa te kite hakaraoi. Sol ku mahike no tuu i aruna, tena Ananaias ki hakoukou tapu aia.

¹⁹ Tena i muri te saaita aia ku oti te kai, Sol ku mataora hakaraoi.

Sol ku takutaku i roto Damaskus

Sol ennoho hakamarie sellava hoki na aho ma na hakattina ana i Damaskus raa.

²⁰ Tena aia ki haere tahiroo i te hare lotu na Jiu raa, tena ki kaamata no takutaku ake pera ma Jisas ko te Tamariki TeAtua.

²¹ Na tama hakaatoa e llono na tattara Pol raa ku oho roo no vahihhiri ma, "Teenei seai ma ko te tama e taa na tama e lotulotu Jisas i roto Jerusalem? Tena aia ni mee raa se hamai i te kina nei ma te hakataakoto ki hakapiki na hakattina ana raa, tena kutoo na tama raa no kkave ina maatua hakananniu raa?"

²² Emeia na takutaku Sol raa ku oo roo no hai mmahi, tena na tattara aia ma Jisas ko te Mesaia raa e matahua roo, tena na Jiu e nnoho i Damaskus raa ku se lavaa te sui muri ake na tattara tama raa.

²³ Tammaki na aho kullaka, tena na Jiu raa ku hakkutu hakaatoa no tattara ma ki taa Sol ki mate,

²⁴ e meia e isi na tama e hakari ake Sol te hakataakoto na Jiu raa. Te ao ma te poo na Jiu raa ku lollohi na totoka te matakaina raa ma ki taa tama raa ki mate.

²⁵ Tena he poo hokotahi na tama e tauttari Sol raa ku hakatere iho Sol i raro i te vahi te tauppaa raa i roto te kete e rahi.

Sol i roto Jerusalem

²⁶ Sol ku haere no tae i Jerusalem, tena kihahaivi ma kihukui ma na disaipol Jisas raa. Emeia na tama raa se hakattina ma Sol he disaipol, tena laatou e mattaku hoki tama raa.

²⁷ Kito Banabas ki haere ake no tokonaki Sol, tena ki too tetama raa no kkave i na aposol raa. Tama raa e tattara hakamatahua ake na tama raa pera ma Sol e kite TeAriki i aruna te mateara, tena TeAriki e tattara ake tama raa. Banabas e tattara ake hoki na mahi Sol ni takutaku i te inoa Jisas i roto Damaskus raa.

²⁸ Kito Sol ki nnoho ma na tama raa, tena ki haere na kina hakaatoa i roto Jerusalem raa no takutaku ma na mahi i te inoa TeAriki.

²⁹ Sol e tattara, tena ki hakataukoti hoki ma na Jiu tera e illoa na tattara ha Grik raa, tena na tama raa ku hahaivi ma ki taa tama raa ki mate.

³⁰ Te saaita na hakattina ana raa ni llono te mee nei, na tama raa ku too Sol no kkave i Sisaria, tena ki kauna tama raa no haere i Tarsus.

³¹ Te saaita naa na hare lotu hakaatoa i roto Judia, Galili ia ma Samaria raa ku nnoho taravare roo. E mee TeAnana Tapu raa ku tokonaki na hare lotu raa, tena na hakattina ana raa ku oo no tammaki roo, ia e lotulotu tahi ake hoki TeAriki.

Pita e tokonaki Ainias no tauareka

³² Pita e haere hakatike na matakaina hakaatoa, tena he saaita hokotahi aia ku haere no mmata na tama e hakattina TeAtua e nnoho i Lida raa.

³³ Tena aia ettiri tetama hokotahi te inoa aia raa ko Ainias. Na vae tama raa emmate, tena i roto e varu na hetau Ainias selavaa te mahike itaha ma te moena aia e moemoe raa.

³⁴ Tena Pita kimeake tama raa, "Ainias, Jisas Krai e mee akoe notauareka. Tuu iaruna no hhatu te moena akoe emoemoe naa." Te saaita naa koi Ainias ku mahike no tuu i aruna.

³⁵ Na tama hakaatoa e nnoho i Lida ia ma Saron raa ku kuite tama raa no hakattina i TeAtua.

Pita e tokonaki Dokas

³⁶ E isi te hine e noho i Jopa te inoa aia raa ko Tabita, tena aia he tama e hakatina. (Te inoa aia ha Grik raa ko Dokas.) Aia e ppena tahi na mee taualleka, tena ki tokonaki hoki na tama e tutuu haeo raa.

³⁷ Te saaita naa hoki Dokas kulaavea no mate. Na tama raa e hakoukou te tinotama tama raa, tena ki kkave no hakamoe i te rum i aruna raa.

³⁸ Ia Jopa se mmao hoki i taha ma Lida, tena te saaita na hakattina ana raa ni llono ma Pita e noho i Lida, na tama raa ku kauna tokorua na tama ki oo no meake Pita ma, "Ako ki aroha koi no hamai vave roo."

³⁹ Kito Pita kitanattana no oo laatou ma na tama raa. Pita ku tae atu, tena na tama raa ki too aia no kkave i te rum i aruna raa, tena na tautukaha hhine raa hakaatoa e tanittani no muimui ake Pita, tena ki huri ake na kaukahu ia ma na kaukahu matoru Dokas nittui te saaita aia koi ora raa.

⁴⁰ Kito Pita ki hakaise na tama raa hakaatoa i aho, tena ki tuturi i raro no lotu, tena aia ki huri no meake te tinotama raa, "Tabita, mahike i aruna." Tena Dokas kitaaraki na karemata aia raa, tena te saaita koi aia ni kite Pita raa, aia ku mahike no noho i aruna.

⁴¹ Tena Pita ki haaro atu no tokonaki tama raa no hakamahike i aruna. Kito Pita ki kanna ake na hakattina ana raa hakaatoa hakapaa ma na tautukaha hhine raa, tena Pita ki kou ake Dokas tetama ku ora hakaraoi raa i na tama raa.

⁴² Te rono nei kuttaha i na kina hakaatoa i roto Jopa, tena tammaki na tama ku hakattina i TeAriki.

⁴³ Pita e noho i Jopa tammaki na aho ma Saimon, te tama e hehekau no tanattana na kiri na manu raa ki pena alaa mee hoki.

10

Pita laaua ma Kornilius

¹ He tama e noho i Sisaria te inoa aia raa ko Kornilius, tena aia ko te soldia hakamaatua te kautana na soldia na tama raa e kanna ma, "Na Soldia Itali raa."

² Kornilius he hakattina ana, tena aia ma na hareakina aia raa hakaatoa e lotulotu TeAtua. Aia e ppena hoki tammaki na mee ki tokonaki na Jiu tera e tutuu haeo raa, ia e lotu tahi hoki TeAtua.

³ He aho hokotahi te mee raa kame ku tae te toru te hiahi, tena Kornilius e kite karemata pera ma aia e miti raa, tena aia e kite roo te ensel TeAtua raa e haere ake i hare no kanna ake ma, "Kornilius!"

⁴ Kito Kornilius ki kkira hakamattonu ake roo te ensel raa ma te matakū, tena aia ki meake, "TeAriki, hea?"

Tena te ensel raa ki meake, "TeAtua e hihia roo na lotu ia ma na uata taualleka akoe raa, tena Aia e tanattana ki kou atu hea akoe e hihai.

⁵ Tena kauna hetama te saaita nei ki haere i Jopa no mmate te tama te inoa aia raa ko Saimon Pita.

⁶ Tama raa ennoho laaua ma Saimon te tama e hehekau no tanattana na kiri na manu tera e noho taapiri te lottai raa."

⁷ Te ensel raa ku haere itaha, kito Kornilius ki kanna ake e rua na tama hehekau i roto te hare aia raa ia ma te soldia. Te soldia nei he tama hoki e ppena na tiputipu TeAtua e hihai raa, tena na vahao hakaatoa aia e nniti tahi roo ma Kornilius.

⁸ Kornilius e tattara ake na tama raa hea aia ni kite raa, tena aia ki kauna na tama raa ki oo i Jopa.

⁹ Te mee raa kame ku tae telaa latea te aho taiao raa, tena tokotoru raa ku ooatu notappiri i Jopa, ia te saaita naa hoki Pita kukake i aruna te tauhuhu te hare raa ma kilotu. ¹⁰ Pita ku hikai, tena aia ku hihai roo ma ki kai he mee. Na tama i te hare raa e tanattana na kai, tena Pita e kite karemata pera ma aia e miti.

¹¹ Pita e kite te vaelani raa kutaaraki, tena he mee essau pera ma he paamaro erahi ettaohiria na mata e haaraa ku hamai iraro i te maarama nei.

¹² Tena tammaki roo na manu hahere, na manu tottoro ia ma na manu lellee kai ttama e mmoe i aruna te mee raa.

¹³ Tena te saaita naa koi te reo raa ku tattara ake Pita ma, "Pita, mahike i aruna no taa he manu no kai."

¹⁴ Kito Pita ki meake, "TeAriki! Anau se hai vahao roo ekai na manu e matakere tera setau te tama tekai. Ehainattaa roo anau te mee peana!"

¹⁵ Tena te reo raa ku tattara hakaraoi ake hoki iaa Pita ma, "Auu se mee ma na mee raa e matakere te saaita TeAtua ku oti te mee ma na mee raa e matahua."

¹⁶ Te mee nei e kapihi mai anau e toru na vahao, tena ki oti te mee raa ku vaakai muri i te vaelani.

¹⁷ Pita koi mamaanatu koi te hakataakoto te mee raa, tena te saaita naa hoki na tama Kornilius ni kauna ria ake raa ku illoa hoki te kina te hare Saimon raa e tuu, tena na tama raa ku oo ake no ttuu i mua te totoka te hare raa.

¹⁸ Kito na tama raa ki kanna ake i hare no vahiri ake ma, "E isi te tama ennoho ma kootou te inoa aia raa ko Saimon Pita?"

¹⁹ Pita koi mamaanatu koi ma ki iroa aia te hakataakoto te mee raa, tena TeAnana Tapu raa ki meake ma, "E toru na tama e oo mai no mmata akoe."

²⁰ Ia tanattana notiho iraro, tena auu sekkaro te oo ma na tama naa, e mee Anau e kauna ria mai na tama naa.

²¹ Kito Pita ki tiho iraro no meake na tama raa ma, "Anau ko te tama kootou e sese. Kootou e oo mai noaa?"

²² Kito na tama raa ki meake, "Kornilius, te tama hakamaatua maatou raa e kauna ria mai maatou ki oo mai. Aia he tama tauareka tera e lotu tahi

TeAtua, tena na Jiuraa hakaatoa e hakammaharoo tamaraa. Te ensel TeAtua raa e meake tamaraa ki aru mai akoe ki haere ake i te hare aia raa, ki rono aia ma ni tattara peehee akoe e me ki tattara ake aia raa.”

²³ Kito Pita kimeake natamaraa kiooake ihare, tena kimeake natamaraa kinnoho tepoonaa i te hare raa.

Te aho taiaoraa aia kutanattana noo ma natamaraa, tena eisi na hakattina ana i Jopa e oo hoki laatou.

²⁴ Teeraa aho roo Pita kutae i Sisaria, tena Kornilius hakapaa hoki ma nallave ana aia raa ia ma na soalaoi aia nimeake kiooake raa ennoho no hakattari Pita.

²⁵ Te saaita Pita kutaapiri kiuru ihare, Kornilius kuhamai nottiri tamaraa, tena ki teiho i raro no tuturi i mua Pita.

²⁶ Emeia Pita e hakamahike tamaraa, tena kimeake, “Tuu i aruna, anau he tama koi peenaa ma akoe naa.”

²⁷ Pita e haere tattara ake Kornilius te saaita lauaa nioo i roto hare no kkite tammaki roo na tama e hakutu.

²⁸ Kito Pita kimeake natamaraa, “Kootou hokkootou e illoa roo pera ma na Jiu i te vahi na tuuaa laatou raa selavaa te hakapaa ma na tama seai ma ni Jiuraa. Emeia TeAtua ehurimai anau pera ma anau selavaa te hakataakoto ma eisi na tama se matahua ia ma e hai sara.

²⁹ Tena te saaita kootou ni aru mai anau raa, anau e hamai koi se isi hoki te maanatu. Ia tena anau e me ki vahiri atu kootou ma kootou ni aru mai anau kiaa?”

³⁰ Tena Kornilius kimeake, “E toru na aho kullaka te hiahi te saaita peenei, anau elotu i roto te hare anau raa. Te saaita naa koi he tama e uru na hekau e kivakiva ku tuu mai i mua anau,

³¹ tena kimee mai, ‘Kornilius! TeAtua ku rono te lotu akoe raa, tena e kite hoki te tokonaki akoe na tama hakaalloha raa.

³² Kaunaria he tama ki haere i Jopa nommata te tama te inoa aia raa ko Saimon Pita. Tetama naa enoho i te hare Saimon te tama e hehekau no tanattana na kiri na manu enoho taapiri te lottai raa.’

³³ Tena anau sennahe hoki te aru atu akoe kihamai, ia tena akoe e tauareka roo no hamai. Tena maatou hakaatoa e hakutu i te kina nei i na mahi TeAtua no hakattari ki hakallono ma ni tattara peehee TeAtua e kou atu akoe ki tattara mai maatou.”

Na tattara Pita

³⁴ Kito Pita kikaamata no tattara ake ma, “Te saaita nei anau ku iroa te hakamaoni pera ma telaui TeAtua ehuri ake na tama roo hakaatoa raa e ssau koi.

³⁵ TeAtua e hihai na tama na henua hakaatoa tera e lotulotu Aia raa, tena kippena na mee ettonu, niaina ma laatou e ttipu peehee.

³⁶ Kootou e illoa na tattara Aia ni kou atu kootou na tama Israel raa. Aia e takutaku atu na tattara te Rono Tauareka te noho laoi raa i na mahi Jisas Krai, TeAriki taatou hakaatoa raa.

³⁷ Kootou e illoa na mee ellahi nikapihimai i roto Israel raa hakaatoa, kaamata mai i Galili, imuri Jon nitakutaku atu na tattara i te vahi te hakoukou tapu raa.

³⁸ Kootou e illoa TeAtua ehakatapu Jisas Krai te Tama i Nasaret raa ma TeAnana Tapu ia ma na mahi. TeAtua enoho ma Tama raa, tena Aia e haere na kina roo hakaatoa no haere ppena na mee taualleka, tena ki tokonaki na tama hakaatoa ennoho i raro na mahi Satan raa.

³⁹ Maatou ko na tama ekkite karemata roo na mee hakaatoa tera Jisas nippena i roto Israel ia ma Jerusalem raa. Tena ki oti na tamaraa kittii Tama raa i aruna te kros no mate.

⁴⁰ Emeia i muri e toru na aho, TeAtua ku hakamahike Tama raa i taha ma te mate, tena Tama raa ki tuu mai maatou.

⁴¹ Tama raa setuu ake na tama hakaatoa, emeia Tama raa e tuu ake na tama TeAtua ko na hirihiri mai avare raa, teenaa ko maatou na tama e kkai, ia e unu ma Tama raa te saaita Aia ni mahike muri no ora raa.

⁴² Tena Aia e tattara mai maatou ma ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na kanohenua, tena ku tattara hakamatahua ake pera ma Aia ko te Tama TeAtua e tini ki hakatonutonu na tama e ora ia ma na tama ku mmate raa.

⁴³ Na profet hakaatoa ni tattara i te vahi Tama raa, na tama raa e tattara ma na hai sara na tama hakaatoa e hakattina Tama raa e me kissorohia i taha i na mahi te inoa Tama raa.”

Na tama seai ma ni Jiu raa ku too hoki TeAnana Tapu

⁴⁴ Pita koi tattara koi, tena TeAnana Tapu raa ku haere iho no tau i roto na tama hakaatoa tera e hakallono aia e tattara raa.

⁴⁵ Na hakattina ana na Jiu ni oo mai ma Pita i Jopa raa ku mahharo roo, e mee TeAtua ekou ake te hoki TeAnana Tapu raa inatama seai ma ni Jiu raa hoki.

⁴⁶ E mee laatou ku llono na tama raa e hakammaha ake TeAtua i na tattara alaa henua. Tena Pita ki meake,

⁴⁷ “Na tama nei ku too TeAnana Tapu raa pera ma taatou ni too raa hoki. Kaa koai hoki e lavaa te ppui na tama nei ki se hakoukou tapu ria ma te vai?”

⁴⁸ Kito Pita ki meake ma na tama raa ki too te hakoukou tapu i te inoa Jisas Krai. Tena na tama raa ki kainno ake Pita ki noho e llava na aho ma laatou.

11

Pita e kou ake na tattara aia raa i te lotu i Jerusalem

¹ Na aposol Jisas raa ma alaa hakattina ana i roto Judia kullono ma na tama seai ma ni Jiu raa ku too hoki na tattara TeAtua raa.

² Pita ku haere i Jerusalem, tena na tama e hihhai ma na tama seai ma ni Jiu ki ttuu te hakamaatino e tapu raa ku tattara sosomei ake Pita ma,

³ “Akoe e noho i roto na hare na tama seai ma ni Jiu se isi te hakamaatino TeAtua raa, tena akoe e kkai hoki ma na tama raa.”

⁴ Kito Pita ki kaamata ake roo te kaamata no tattara ake na tama raa na mee roo hakaatoa ni kapihi ake raa:

⁵ “Te saaita anau ni lotu i te matakaina Jopa, anau e isi te kite anau. Anau e kite karemata roo te mee e ssau pera ma he paamaro e ttaohi ria na mata e haa raa e hakatere iho i raro i taha ma te vaelani. Tena te mee raa e hamai no hakamau i te vahi koi anau.

⁶ Anau e mmata hakaraoi roo i roto no kite na manu ettara, na manu kai ttama, na manu tottoro ia ma na manu lellee kai ttama raa.

⁷ Tena anau ku rono te reo e tattara mai anau ma, ‘Pita, mahike i aruna no taa he manu no kai!’

⁸ Kito anau ki meake, ‘TeAriki, e hai nattaa roo anau te mee peenaa. Anau se hai vahao roo e kai te manu se matahua tera se tau te tama te kai.’

⁹ Tena te reo raa ku tattara mai hakaraoi hoki i te vaelani ma, ‘Auu se mee ma na mee raa se matahua te saaita TeAtua ku oti te mee ma na mee raa e matahua.’

¹⁰ Te mee nei e kapihi mai e toru na vahao, tena ki oti te mee raa ku vaakai i te vaelani.

¹¹ “Te saaita naa koi e toru na tama ni oo mai i Sisaria no mmata anau raa ku ttae mai i te hare anau e noho raa.

¹² TeAnana Tapu e mee mai ma anau ki sekkaro no oo maatou. E ono na hakattina ana i Jopa e oo maatou i Sisaria, tena maatou hakaatoa e oo no ttae i te hare Kornilius.

¹³ Tena Kornilius ku tattara mai maatou i te kite aia te ensel e tuu ake i roto te hare aia raa no tattara ake ma, 'Kauna ria he tama ki haere i Jopa no mmata te tama te inoa aia roo ko Saimon Pita.

¹⁴ Te tama naa e me ki tattara atu, na tattara tera e me ki tokonaki te hareakina akoe raa hakaatoa ki ora.'

¹⁵ Anau e kaamata no tattara, tena TeAnana Tapu raa ku haere iho no tau i roto na tamaraa essau koi pera ma TeAnana Tapu raa ni hamai no tau i roto taatou i te kaamata roo.

¹⁶ Tena anau kumaanatu na tattara TeAriki ni tattara mai ma, 'Jon e hakoukoutapu ma te vai, e meia kootou e me ki hakoukoutapuria ma TeAnana Tapu.'

¹⁷ Tena kumatahua pera ma TeAtua e kouake na tama seai ma ni Jiu raa te hoki hokotahi nei koi tera Aia ni kou mai taatou te saaita taatou ni hakattina i TeAriki Jisas Krai raa. Tena kaa ni mahi peehee anau e isi ki ppui TeAtua!"

¹⁸ Te saaita koi na tama raa ni llono na tattara nei, na tama raa ku hakaoti na tattara sosomei laatou, tena ki hakammaha ake TeAtua ma, "TeAtua kukouake hoki na tama seai ma ni Jiu raa tetonu kittike itaha na hai sara raa laatou raa ki lavaa laatou te ora."

Na hakattina ana i Antiok

¹⁹ Na hakattina ana ni maaseu te saaita te hakalono llihu ni kapihi ake te saaita Stiven ni taia ria no mate raa ku oo no ttae i Fonisia, Saiprus ia ma Antiok no takutaku ake na Jiu raa koi.

²⁰ Emeia alaa hakattina ana, na tama i Saiprus laaua ma Sairini raa ku oo no takutaku ake te Rono Tauareka TeAriki Jisas raa i na tama seai ma ni Jiu i roto Antiok raa.

²¹ Na tamaraa ennoho hoki ma na mahi TeAtua, tena tammaki roo na tama ku hakattina no tauttari TeAriki.

²² Te rononei kuttoha notae telotu i Jerusalem raa, kito na tama raa ki kauna ria Banabas ki haere i Antiok.

²³ Te saaita Banabas ni tae no kite ma TeAtua e hakatapu hai mahi roo na tamaraa, aia ku hihia roo, tena ki meake na tamaraa hakaatoa ki hakattina hakamaoni TeAriki ma na hatu manava laatou.

²⁴ Banabas he tama tauareka, ia he tama e hakatina hoki, tena TeAnana Tapu raa e tau i roto tama raa, tena tammaki na tama ku hakattina TeAtua.

²⁵ Kito Banabas ki haere i Tarsus no mmata Sol.

²⁶ Aia kuttiri Sol, tena aia kitoo tamaraa no kkave i Antiok. Tena te hetau naa hakaatoa tokorua raa ettiri ma na hakattina ana raa, tena ki akoakoake te kuturana erahiroo. Teenaa ko i roto Antiok tera na hakattina ana raa ku kanna ria kaamata roo ma na Tama te Lotu.

²⁷ Te saaita naa hoki e isi na profet e tiaki Jerusalem no oo i Antiok.

²⁸ He tama hokotahi na tamaraa ko Agabus, tamaraa e tuu iaruna i na mahi TeAnana Tapu, tena ki meake ma e isi te hikkai ku mee kittiri te maarama nei hakaatoa. (Te hikkai nei e kapihi mai te saaita Klodius ni hakamaatua i Rom.)

²⁹ Na disaipol raa ku mannatu ma laatou hakaatoa ki kkave e hia laatou e lavaa te kkave ki tokonaki na hakattina ana laatou e ennoho i Judia raa.

³⁰ Na tamaraa e ppena te hakataakoto nei, tena ki kou ake na sileni raa iaa Banabas laaua ma Sol ki oo no kkave na tama hakamattua na hare lotu raa.

12

Na hakattina ana raa ku ttiri tammaki na hakalono llihu

¹ Tena te saaita naa hoki Herot Agripa te kaamata raa ku kaamata no kou ake na hakalono llihu i na hakattina ana raa.

² Aia e meake te soldia aia raa ki too te paraamoa taatama raa, tena ku haere no taa Jems, te taina Jon raa ki mate.

³ Aia e kite ma na Jiu raa e hihhia roo hea aia nippena raa, tena aia ki meake na tama raa ki haka piki hoki Pita. (Te mee nei e kapihi mai te saaita te Kai te Haraoa Mannihi raa.)

⁴ Na tama raa e haka piki Pita no oti, tena kippono tama raa i roto te hare karapusi, tena ki hakatuu tokohaa na soldia i roto e haa na kuturana ma kilollohi Pita. Herot e maanatu ma kilahulahu Pita imuri te Kai te Pasova raa.

⁵ Tena Pita ku noho i roto te hare karapusi raa, e meia na hakattina ana raa e lotu tahi ake roo TeAtua ki rorohi Pita.

Pita ku hakasao ria no haere i taha ma te hare karapusi

⁶ Pita e moe i lottonu e rua na soldia te poo ki taiao Herot ku kou mai aia i aho i te kanohenua raa. Pita e haihairia ma e rua na seni, tena e isi hoki na soldia e ttuu no lollohi te totoka te hare karapusi raa.

⁷ Te saaita naa koi te ensel TeAtua raa kuttuu ake i te kina raa, tena he maahina ku hakamaahina i roto te hare karapusi raa. Kito te ensel raa kittaohi te panaua Pita raa no hano, tena ki meake, "Mahike vave i aruna!" Te saaita naa koi na seni raa ku hhopo no tteiho i taha ma na rima Pita raa.

⁸ Kito te ensel raa ki meake, "Taitu te taitu akoe raa kimmou, tena ku uru na taka akoe raa." Pita e ppena hea te ensel raa ni meake raa, kto te ensel raa ki meake hoki ma, "Uru te kaukahu rima lloa akoe raa, tena akoe ku hamai vaa muri anau."

⁹ Tena Pita ki tautariatu vaa muri te ensel raa no haere i aho ma te hare karapusi raa, tena aia seiroa ma te mee te ensel raa e ppena raa e hakamaoni ma seai; aia e kkaahu ma aia e miti.

¹⁰ Tokorua raa e oo no hakallaka te kuturana na soldia kaamata raa, tena ki oo no hakallaka hoki te kuturana hakarua na soldia e lollohi raa, tena ki oo no ttae i te totoka te hare karapusi e haere i te matakaina raa. Tena te totoka raa ku taaraki koi hokoia, kito te ensel raa laaua ma Pita ki oo i aho. Tokorua raa e tauttari te mateara raa, tena te ensel raa ku hakateki no seai.

¹¹ Tena Pita ku iroa ma hea ni kapihi ake aia raa e hakamaoni, tena aia ki tattara ma, "Te saaita nei anau ku iroa ma e hakamaoni roo. TeAtua e kou mai te ensel Aia raa ki tokonaki anau i taha ma na mahi Herot ia ma hea na Jiu raa e hihhai ma ki kapihi mai anau raa."

¹² Pita ku iroa pera ma aia ku sao, tena aia ki haere i te hare Meri te tinna Jon Mak raa, tena e tammaki roo na tama e kkuutu i hare no lotu.

¹³ Pita e haere no papaku te totoka raa, tena Roda te taukupu hehekau raa ku haere ake ma ki taaraki te totoka raa.

¹⁴ Te taukupu raa ku maatino te reo Pita raa, tena aia ku hihia no ssiri ma ki taaraki te totoka raa, kito aia ki tere hakaraoi i hare no tattara ake na tama raa ma Pita e tuu i aho.

¹⁵ Kito na tama raa ki meake te taukupu raa, "Ako e vvare!" Emeia te taukupu raa e hai ake koi ma e hakamaoni. Kito na tama raa ki meake, "Teena ko te ensel Pita raa."

¹⁶ Emeia Pita e papaku hakatau koi te totoka raa. Tena ki oti roo na tama raa ku taaraki te totoka raa, tena te saaita laatou nikkite Pita, na tama raa ku mahharo roo.

¹⁷ Kito Pita ki auna ake na tama raa ki se vvaa, tena aia ki tattara ake na tama raa pera ma TeAtua e hakattaki mai aia i aho ma te hare karapusi raa. "Kootou ki tattara ake te mee nei iaa Jems ia ma na hakattina ana raa hakaatoa." Aia e tattara ake no oti, tena kitiaki na tama raa no haere i teeraa kina.

¹⁸ Te mee raa ku tahata, tena na soldia raa ku mattaku roo no kirakira huri ma Pita ni sei roo peehee?

¹⁹ Kito Herot ki kou ake te tattara ma na tama raa ki ssee Pita kilave, e meia na tama raa sekkite ma Pita i hee. Kito Herot ki aru na soldia raa no vahihhiri ake na tama raa no oti, tena ki taa na soldia raa no mmate.

Tena i muri te mee nei Herot ku tiaki Judia no haere i Sisaria no noho paa saaita koi i te kina raa.

Te mate Herot

²⁰ Herot kuroto roo inatama i Taia ma Saidon raa, tena na tama na matakaina raa hakaatoa ku hakkutu no oo no mmata Herot. Na tama raa e tattara laatou ma Blastus te tama hakamaatua te hare na tuku raa no tonu ma tama raa ki tokonaki laatou. Kito na tama raa ki oo no mmata Herot ma ki tattara hakaraoi laatou, e mee te henua laatou raa e tootoo koi na kai laatou raa i te henua Herot e tuku raa.

²¹ Tena Herot kuuru na hekau taualleka aia raa i te aho aia nituku ma ki ttiri ma te kanohenua raa, tena aia ki noho i aruna te nohorana na tuku raa no tattara ake te kanohenua raa.

²² Kito te kanohenua raa ki hakatoo ake ma, "Teenei sei ma he tama e tattara nei, e meia teenei he atua e tattara."

²³ Te saaita naa koi te ensel TeAtua raa kumee Herot no laavea hai mahi roo, e mee aia ku se hakammaha TeAtua. Tena na roo raa kukkai te tinotama Herot raa no mate roo tama raa.

²⁴ Te saaita naa hoki na tattara TeAtua raa ku ttoha roo i na kina hakaatoa, tena tammaki na tama kullono no hakattina.

²⁵ Banabas laaua ma Sol ku oti na uata laaua i Jerusalem raa, tena ki vakkai, tokorua raa e too Jon Mak no oo laatou.

13

Te Anana Tapu e hirihiri Banabas laaua ma Sol

¹ Telotu Antiokraa eisi na profet ia ma na tisa ennoho: teenaa ko Banabas, Simion (e hui ma ko Pallaaraa), tena Lusius (he tama i Sairini) ia ma Manain (he tama e matua mai ma Herot te hakamaatua raa), tena Sol.

² Na tama raa e hehekau ma TeAtua, ia e hakamaatapu tahi, tena TeAnana Tapu raa ki meake na tama raa, "Havakkee mai Banabas laaua ma Sol ma Anau ki oo no ppena te uata Anau ni kanna ake laaua ki ppena raa."

³ Kito na tama raa ki hakamaatapu ki sekkai, tena ki lotu no hakapiri na rima laatou raa i aruna tokorua raa, tena ki kauna tokorua raa ki oo.

Pol laaua ma Banabas ku ttae i Saiprus

⁴ TeAnana Tapu raa e kauna tokorua raa no oo, tena Banabas laaua ma Sol ki oo no ttae i Selusia, tena ki tere te vaka raa no ttae i Saiprus.

⁵ Tokorua raa kuttiae i Salamis, tena laaua ki takutaku ake na tattara TeAtua raa i na hare lotu na Jiu raa. Tokorua raa e isi Jon Mak ki tokonaki laaua ma te uata raa.

⁶ Na tama raa e oo vaa roto te henua raa hakaatoa no ttae i te matakaina Pafos, tena na tama raa kuttiri te tama hai paanamu, te inoa aia raa ko Barjisas; aia he Jiu, tena aia e tattara ma aia he profet TeAtua.

⁷ Tama raa essoalaoiroo ma Segius Paulus, te tama hakamaatua te henua raa, tena aia he tama hai pohouru hoki. Te tama hakamaatua raa e kanna ake Banabas laaua ma Sol ki oo ake no ttuu i mua aia, e mee aia e hihai ma ki rono na tattara TeAtua.

⁸ Emeia Elimas (teenei ko te inoa aia ha Grik raa) te tama hai paanamu raa e hahaiivi ma ki hakatike te hakataakoto te tama hakamaatua raa ki se hakatina Jisas, tena aia ki hakatauttau ma tokorua raa.

⁹ TeAnana Tapu raa ku tau i roto Sol te tama e hui hoki ma ko Pol raa, tena aia ki kkira hakamattonu ake roo te tama hai paanamu raa,

¹⁰ tena ki meake, “Ako e he tamariki te Tipua! Ako e he tama e hakataukaa ma na mee hakaatoa e taualleka raa. Ako e pii roo na mee malliu hakaatoa esakkino raa, tena akoe na vahao hakaatoa e hahaiivi ma ki hakatike te hakamaoni TeAtua raa ki mee pera ma na mee raa e malliu.

¹¹ Na mahi TeAtua raa e me ki ppaku atu akoe te saaita nei, tena akoe e me ki sseni no se lavaa te kite te maahina te laa raa he saaita.”

Te saaita naa koi Elimas ku kite ma he mee e matoru ku uhi na karemata aia raa, tena aia ku haere sesee huri ma ki ttaohi he tama ki hakattaki aia.

¹² Te tama hakamaatua raa e kite koi hea ni kapihi ake Elimas raa, tena aia ki hakatina; e meia aia e maaharo hoki i na akoako tokorua raa i te vahi TeAriki raa.

Pol laaua ma Banabas ku ttae i Antiok i roto Pisidia

¹³ Pol ma na tama e hahaere ma aia raa ku uhu i Pafos, tena ki tere no ttae i Pega he matakaina i roto Pamfilia, tena Jon Mak ku tiaki na tama raa no vaakai i Jerusalem.

¹⁴ Na tama raa ku tiaki hoki Pega, tena ki oo no ttae i Antiok i roto Pisidia, tena ite aho te Sabat na tama raa ku oo ite harelotu na Jiu raa no nnoho i raro.

¹⁵ Tena i muri te paupau na Tuua Moses ia ma na tattara na profet raa, na tama hakamattua te harelotu na Jiu raa kukouake te tattara i na tama raa ma, “Nataina maatou: maatou e hihhai ma kootou ki tattara ake te kanohenua nei kame kootou eisi na tattara e me ki tattara ake ki tokonaki na tama nei.”

¹⁶ Pol ku mahike no tuu i aruna no auna ake ma na rima aia, tena aia ki kaamata no tattara ake ma, “Na tama Israel ma na tama sei ma ni Jiu tera ku lotulotu TeAtua raa. Hakallono mai anau!

¹⁷ TeAtua na tama Israel raa e hirihiri na tipuna taatou raa, tena ki mee te kanohenua raa no tammaki roo te saaita laatou ni nnoho pera ma ni manu siri i roto Isip raa. TeAtua e kou mai na tama raa i taha ma Isip ma na mahi hai mmahi Aia,

¹⁸ tena i roto tipuhaa na hetau, TeAtua erorohi hakatauareka roo na tama raa i te kina e tuu mahoa raa.

¹⁹ TeAtua ese e hitu na kanohenua i roto te matakaina Kenan, tena ki kou ake te henua raa ma ki ttino na tama Aia raa.

²⁰ Na mee nei hakaatoa e kapihi mai i roto haa huitarau ma tipurima na hetau.

“Tena kioti TeAtua kukouake na tama hakatonutonura kilollohi na tama raa haere no tae te saaita Samuel.

²¹ Tena kioti na tama raa ku kainno ake TeAtua ma ki kou ake he tuku, tena TeAtua ki kou ake Sol te tama Kis i roto te kaha Benjamin raa ki mee mo tuku na tama raa, tena Sol e tuku i roto tipuhaa na hetau.

²² TeAtua e mee Devit ki tuku te saaita aia ni hakaoti Sol pera ma he tuku. Teenei hea TeAtua e tattara ite vahi Devit, ‘Anau e kite pera ma Devit te tama Jesi raa ko na tama tera Anau e hihai raa, te tama tera e me ki ppena hea Anau e hihai aia ki ppena raa.’

²³ Teenaa ko Jisas te mokopuna Devit, te Tama TeAtua ni hirihiri ki mee mo Tokonaki na tama Israel pera ma Aia ni tattara hakamaoni mai raa.

²⁴ I mua Jisas ni kaamata no hehekau, Jon Baptis e takutaku ake na tama Israel raa hakaatoa ma na tama raa ki ttike i taha ma na hai sara laatou raa, tena aia ku hakoukou tapu na tama raa.

²⁵ Jon ku taapiri ki hakaotioti na uata aia, tena aia ki meake na tama raa, ‘Kootou e mannatu ma anau koai? Anau sei ma ko te tama kootou

e hakattari raa. Emeia hakallono! Te Tama raa e hamai i muri Anau, tena anau se tau hoki te ui na taka Aia e uru raa i taha ma na vae Aia.'

²⁶ "Aku taina, na hai mokopuna Abraham ia ma na tama sei ma ni Jiu tera ku lotulotu TeAtua raa: na tattara te ora nei e kou mai ma maatou ki too no kave i na tama hakaatoa!

²⁷ E mee na tama e nnoho i Jerusalem raa ia ma na tama hakamattua raa se illoa ma Jisas ko te Tokonaki taatou, tena na tama raa se illoa hoki na tattara na profet tera e paupau mai na aho na Sabat hakaatoa raa. Emeia laatou e ppena na tattara na profet raa ki hakamaoni, e mee na tama raa ni lahulahu Jisas.

²⁸ Niaina ma laatou se isi te hakamaoni ni too i na tattara laatou raa ma ki lavaa laatou te taa Tama raa ki mate, e meia na tama raa e kainno ake koi ma Pailat ki taa Tama raa ki mate.

²⁹ Te saaita na tama raa ku oti roo te ppena na mee hakaatoa te Launiu Tapu raa ni tattara i te vahi Jisas raa, tena na tama raa ki turi iho te tinotama Jisas raa i raro ma te kros raa, tena ki ppono te tinotama raa i roto te kava na hatu raa.

³⁰ Emeia TeAtua e hakamahike Tama raa i taha ma te mate,

³¹ tena i roto tammaki na aho, Jisas ku tuu ake i na tama ni hahaere ma Aia kaamata i Galili haere no tae i Jerusalem raa. Teenei ko na tama tera ku tattara ake te kanohenua Israel raa na mee laatou ni kkite raa.

³² ³³ "Ia tena maatou e oomai itekina nei kikou atu te Rono Tauarekaraa ikootou, tena TeAtua ku oti te ppena hea Aia ni tattara hakamaoni ake na tipuna taatou raa. TeAtua e hakaora muri Jisas ma taatou na hai mokopuna na tama raa. Essau pera ma hea e mmau i roto te rue hakarua i roto te Launiu na Rue te Lotu raa ma, 'Ako e he Tamariki Anau;

te aho nei Anau ku mee mo Tamana Akoe.'

³⁴ Teenei hea TeAtua ni tattara i te vahi Aia e me ki hakamahike muri Jisas i taha ma te mate raa, tena te tinotama raa se lavaa te para i roto te kava: 'Anau e me kikou atu na hoki e ttau, tena ku hakatapu kootou pera ma Anau ni tattara hakamaoni ake Devit raa.'

³⁵ Ia e mmau hoki i roto te Launiu Tapu ma, 'Ako e se lavaa te tiaki te Tama Hehekau hakamaoni Akoe raa ki para i roto te kava.'

³⁶ Maitaname Devit e hehekau no ppena na mee TeAtua e hihai raa na vahao hakaatoa i roto te ora aia, tena ki oti aia ku mate no tanu ria ma na tipuna aia raa, tena te tinotama aia raa e moe no para i roto te kava.

³⁷ Emeia te tinotama te Tama TeAtua ni hakamahike i taha ma te mate raa se para.

³⁸ ³⁹ Maatou e hihhai ma kootou na taina maatou raa hakaatoa ki illoa pera ma na tattara i te vahi te ssirihiia na hai sara raa ni ttae atu kootou i na mahi Jisas. Tena tetama e hakatina Jisas raa e me ki hakattana ria i taha ma na hai sara hakaatoa tera na Tuua Moses raa se lavaa te hakattana taatou ki ttana.

⁴⁰ Ia tena hakamattonu ki se lavaa na tattara na profet raa e kapihitu kootou ma:

⁴¹ 'Hakallono! Kootou na tama e maihu haeo raa! Kootou ki hakateki koi no mmate!

Maitaname hea anau e ppena te aho nei raa, he mee tera kootou e me ki se lavaa te hakattina, niaina roo ma he tama e tattara hakamatahua atu kootou!' "

⁴² Pol laaua ma Banabas ku oo itaha ma te harelotu na Jiu raa, tena te kanohenua raa kumeake ma tokorua raa ki vakkai ake te aho te Sabat i muri raa no tattara ake laatou alaa tattara i te vahi na mee nei.

⁴³ Te kanohenua raa ku maaseu, tena tammaki na Jiu ia ma na tama sei ma

ni Jiu tera ku mee roo pera ma ni Jiu raa ku tauttari Pol laaua ma Banabas. Tena na aposol raa kitattara hakapurupuru ake na tama raa ki tauhano te nnoho ma na mahi TeAtua.

⁴⁴ Te Sabat i muri raa, tena taapiri na tama te matakaina raa hakaatoa ku oti ake ma ki hakallono na tattara i te vahi TeAriki.

⁴⁵ Na Jiu raa ekkite koi te kanohenua erahiraa, tena na hatu manava na tama raa kukkere, tena kitattara hakameeme inatattara Pol e tattara raa, tena laatou kihai hakasakkino ake roo Pol.

⁴⁶ Emeia Pol laaua ma Banabas e ivi roo te tattara, "Te mee nei e tauareka ki tattara atu kootou kaamata killono na tattara TeAtua raa. Emeia teenaa kootou se hihhai ki hakallono, tena ku mannatu ma kootou setau te too te ora e ora tahi raa, tena maatou kame ku tiaki kootou no oo i na tama seai ma ni Jiu raa.

⁴⁷ E mee teenei he tuua TeAriki e kou mai maaua: 'Anau e mee akoe pera ma he maahina ki hakamaahina ake na tama seai ma ni Jiu raa kilavaa te maarama nei hakaatoa te ora.' "

⁴⁸ Te saaita na tama seai ma ni Jiu raa ni llono, na tama raa ku hihhia roo, tena kitattara hakammaha natattara TeAtua raa, tena na tama ku oti te hirihiri ria ma ki too te ora e ora tahi raa ku hakattina.

⁴⁹ Na ttattara TeAtua raa ku toha no ttae roo na matakaina i te henua raa hakaatoa.

⁵⁰ Emeia na Jiu raa e usuusu na taanata hakamattua te matakaina raa ia ma na hhine seai ma ni Jiu e tuttuulaoi i roto na ora laatou i te lotulotu TeAtua raa. Na tama raa hakaatoa e hakapaa, tena ki kaamata no kou ake na hakalono llihu Pol laaua ma Banabas, tena ki hakaise tokorua raa i taha ma te matakaina raa.

⁵¹ Kito Pol laaua ma Banabas kittahi nakkere emmau natapuvae laaua raa ma ki huri ake te haeo na tama raa e ppena i laaua raa, tena laaua ki oo i Aikoniam.

⁵² Na hakattina ana i Aikoniam raa ku hihhia roo, e mee TeAnana Tapu raa ku tau hoki i roto laatou.

14

Pol laaua ma Banabas ku ttae i Aikoniam

¹ Hea ni kapihi ake tokorua raa i Antiok raa ku kapihi ake hoki i tokorua raa i roto Aikoniam: Pol laaua ma Banabas e oo i roto te hare lotu na Jiu raa, tena ki tattara hakamatahua ake tammaki roo na mee no hakattina na Jiu ma na tama seai ma ni Jiu raa.

² Emeia na Jiu se hihhai ki hakattina raa ku kaamata no usuusu ake na tama seai ma ni Jiu raa, tena na tama raa ku lloto no mee hakahaeo roo na hakattina ana raa.

³ Pol laaua ma Banabas ennoho te matakaina raa saaita roroa, ia e ivi roo te tattara i te vahi TeAriki te Tama ni kou ake na mahi ki ppena na mirakol ia ma na mee taualleka ki huri ake pera ma na tattara laaua raa e hakamaoni.

⁴ Na tama te matakaina raa ku vvae: na tama ku tauttari na Jiu, tena alaa tama ku tauttari na aposol.

⁵ Ia e isi na tama seai ma ni Jiu ia ma na Jiu e hakapaa ma na tama hakamattua laatou raa notattara hemuu ma ki mee hakahaeo Pol laaua ma Banabas, tena ku maka tokorua raa na hatu ki mmate.

⁶ Pol laaua ma Banabas ku illoa te hakataakoto na tama raa, tena tokorua raa ki huro i Listra laaua ma Debi i roto Likonia ia ma na matakaina e ttuu alleha vaa raa.

⁷ Tena tokorua raa ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na matakaina raa.

Pol laaua ma Banabas i roto Listra

⁸ Tena e isi te tama selavaa te hahaere e mee na vae aia raa e mmate te saaita roo aia ni haanau mai raa.

⁹ Tama raa e noho i te kina raa no hakarono na tattara Pol. Tena Pol e kite ma tama raa e isi te hakatina pera ma TeAtua e lavaa te tokonaki aia ki tauareka, kito Pol ki kkira hakamattonu ake te tama raa,

¹⁰ tena ki meake hakamaroa ma, "Tuu tonu i aruna!" Kito te tama raa ki llee no tuu i aruna, tena ki kaamata no hahaere.

¹¹ Te kanohenua raa e kkite koi te mee raa, kito na tama raa ki tattara ake hakamaroa i na tattara Likonia ma, "Na atua raa ku ttipu tama no oo mai i raro."

¹² Kito na tama raa ki kou ake te inoa Sus raa iaa Banabas, tena ki kanna Pol ma ko Hemes, e mee Pol ko te tama roo e tattara mahi.

¹³ Te hare aitu Sus raa etuu taapiri ake koi te matakaina raa, tena te maatua te atua Sus raa ku kou ake na bulmakau ma na kaute i te kina te totoka te matakaina raa, e mee te maatua raa ma te kanohenua raa e hihhai ma ki hoki ake na mee raa pera ma ni hoki ki hakammaha Pol laaua ma Banabas.

¹⁴ Pol laaua ma Banabas kullono hea na tama raa e hakataakoto kippena raa, tena tokorua raa ku ssae na kaukahu laaua raa no huro atu no ttuu i lottonu te kanohenua raa, tena ki vaa ake ma,

¹⁵ "Aiea kootou eppena peenaa naea? Maaua ni tama koi peenaa ma kootou naa! Maaua e oo mai i te kina nei ki tattara atu te Rono Tauareka raa ki hakattike kootou i taha ma na mee sakkino raa ki lavaa kootou te tauttari TeAtua e ora tera nipena te vaelani, te maarama nei, telottai, ia ma na mee roo hakaatoa raa.

¹⁶ I mua TeAtua e tiaki na tama hakaatoa ki hai koi na mannatu laatou.

¹⁷ Emeia na mee taualleka hakaatoa TeAtua eppenaraa e huri atu ki illoa kootou pera ma Aia e noho: TeAtua e kou atu kootou na reurehu i te vaelani raa ia ma na kai ki ttori te saaita te ttori kai, tena ki kou atu hoki na kai ki kkai ki hihhia kootou."

¹⁸ Niaina roo ma Pol laaua ma Banabas e tattara ake peenei, e meia te kanohenua raa e hai koi ma ki hoki ake na hoki raa ma ki hakammaha tokorua raa.

¹⁹ Eisi na Jiu e oo mai i Antiok i roto Pisidia laaua ma Aikoniam; na tama raa e usuusu ake te kanohenua raa ki tauttari laatou, kito na tama raa ki maka Pol na hatu. Na tama raa e kkahu ma Pol ku mate, tena na tama raa ki horo tama raa i taha ma te matakaina raa.

²⁰ Emeia te saaita koi na hakattina ana raa ni hakkutu areha Pol, tena Pol ku mahike i aruna no vaakai muri i te matakaina raa. Te aho i muri raa Pol laaua ma Banabas ku oo i Debi.

Pol laaua ma Banabas ku vakkai i Antiok i roto Siria

²¹ Pol laaua ma Banabas e takutaku ake te Rono Tauareka raa i roto Debi, tena tammaki na tama ku hakattina. Tena ki oti tokorua raa ku vakkai i Listra, tena ki oo i Aikoniam, tena ki oo hoki no ttae i Antiok i roto Pisidia.

²² Tokorua raa e tattara ma na hakattina ana raa, tena ki tattara hakapuru-puru ake na tama raa ki ttuu mmau i na hakattina laatou raa. Tokorua raa e akoako ake ma, "Taatou e me ki ttiri tammaki na hakalono llihu i mua taatou e ttae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa."

²³ Na tama raa e hirihiri na tama ki hakamattua i roto na hare lotu hakaatoa, tena na tama raa ki hakamaatapu no lotu ake TeAriki laatou e hakattina raa ki tokonaki na tama raa.

²⁴ Tokorua raa e oo no ttae i Pamfilia te saaita laaua ku oti roo te hahaere vaa roto Pisidia raa.

²⁵ Tokorua raa e takutaku ake te Rono Tauareka raa i roto Pega, tena ki oti laaua ki oo i Atalia,

²⁶ tena tokorua raa ku too te vaka raa no vakkai muri i Antiok, i te kina na tama raa ni hakatapu tokorua raa i na mahi TeAtua ki ppena na hehekau laaua tera ku oti te saaita nei raa.

²⁷ Te saaita tokorua raa nittae i Antiok raa, tokorua raa ku hakkutu ake na tama na hare lotu raa hakaatoa, tena ki tattara ake na tama raa na mee hakaatoa laaua nippena ina mahi TeAtua raa ia ma TeAtua hoki ki taaraki ake te totoka raa i na tama seai ma ni Jiu raa ki hakattina.

²⁸ Tena tokorua raa kunnoho saaita roroa roo i te kina raa ma na hakattina ana raa.

15

Na tama hakamattua te lotu e hakkutu i Jerusalem

¹ Eisi na tama i Judia e oomai i Antiok, tena ki kaamata no akoako ake na hakattina ana raa ma, "Kootou se lavaa te too te ora kame kootou se ttuu te hakamaatino e tapu raa pera ma hea na Tuua Moses raa e tattara raa."

² Pol laua ma Banabas ku hakatauttu roo ma na tama raa i te vahi te tuu te hakamaatino e tapu na tama raa e tattara raa, kito na hakattina ana raa ki hirihiri Pol laua ma Banabas kioo i Jerusalem ma alaa tama hoki no mmata na aposol raa ia ma na tama hakamattua te lotu raa i te hakataakoto na tama raa e tattara raa.

³ Na hakattina ana raa ku kauna na tama raa no oo, tena te saaita na tama raa ni oo vaa roto Fonisia laua ma Samaria raa, na tama raa ku tattara ake na hakattina ana raa pera ma na tama seai ma ni Jiu raa ku hakattina hoki TeAtua, tena te rono nei e mee roo na hakattina ana raa no hihhia.

⁴ Na tama raa e oo no ttae i Jerusalem, tena na tama te lotu raa, na aposol raa ia ma na tama hakamattua raa ku too hakaraoi na tama raa, kito Pol laua ma Banabas ki tattara ake na mee hakaatoa laua nippena ina mahi TeAtua raa.

⁵ Emeia na hakattina ana ehukui i roto te kuturana na Farisi raa kuttuu i aruna no meake ma, "Na tama seai ma ni Jiu raa etau te ttuu te hakamaatino e tapu raa, tena ku meake kitauttari hoki na Tuua Moses raa."

⁶ Na aposol raa laatou ma na tama hakamattua raa ku hakkutu hakaatoa ma ki tattara te hakataakoto raa.

⁷ Na tama raa e hakataukoti saaita roroa roo, tena Pita ki mahike i aruna no meake, "Aku taina, kootou e illoa pera ma TeAtua ni hirihiri anau i roto kootou ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na tama seai ma ni Jiu raa ma ki llono hoki na tama raa no hakattina.

⁸ Tena TeAtua te Tama eiroa na hakataakoto na tama hakaatoa raa e hurimai ma etonu na tama seai ma ni Jiu raa ki hakattina hoki, tena Aia kikouake TeAnana Tapuraa ina tama raa pera ma Aia nikoumai taatou raa.

⁹ TeAtua e hurimai pera ma seisi te mee ekee ilottonu taatou ma na tama raa; Aia essirihia na haisara na tama raa e mee na tama raa ku hakattina.

¹⁰ Kaa te saaita nei roo kootou ku hihhai ki hahaaite TeAtua, tena ki hakapiri ake na mee emmaha tera taatou ia ma na tipuna taatou raa se lavaa te amo raea?

¹¹ Te mee nei setonu! Taatou e too te ora hakamaoni raa e mee taatou e hakattina i TeAriki Jisas, e ssau pera ma na tama raa hoki."

¹² Te kanohenua raa hakaatoa ku noho hemuu te saaita laatou ni llono Banabas laua ma Pol e tattara ake na mirakol ia ma na mee taualleka laua ni ppena i na mahi TeAtua raa i mua na karemata na tama seai ma ni Jiu raa.

¹³ Tokorua raa e tattara ake no oti roo, tena Jems ki meake, “Aku taina, hakallono mai anau!

¹⁴ Saimon e tattara hakamatahua atu te kaamata tera TeAtua ni huri ake pera ma Aia e rorohi laoi na tama sei ma ni Jiu raa, tena ki too na tama raa pera ma ni tama roo Aia.

¹⁵ Na tattara na profet raa ku haere tonu roo ma na tattara nei. Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

¹⁶ TeAriki e tattara ma, ‘I muri na mee nei, Anau e me ki vaakai atu no hakatuu hakaraoi te hare Devit ku maseu raa.

Anau e me ki pena hakaraoi na kina e masseu raa, tena ku mee roo ki mmau.

¹⁷ Tena na kanohenua roo hakaatoa e me ki oo mai Anau, na tama hakaatoa sei ma ni Jiu tera Anau ni hirihiri ki mee mo tama Anau raa.

¹⁸ Tena TeAriki ko te Tama ni tattara mai na mee nei i mua roo ki illoa taatou.’”

¹⁹ Kito Jems ki meake, “Te nei he hakataakoto koi anau pera ma taatou ki se kou ake te hainattaa i na tama sei ma ni Jiu tera ku hakattina TeAtua raa.

²⁰ Emeia taatou ki tattaa he launiu no meake pera ma laatou se lavaa te kkai na kai ku oti te hoki ake na hatu tipua raa e mee na kai raa ku se matahua, ia ki se lavaa te karemata kailallao, ia ki se kkai na manu hahaere na tama e kkoti na ua raa, ia ki se kkai hoki na toto.

²¹ Maitaname na Tuaa Moses raa e paupau iho saaita roroa roo i roto na hare lotu na Jiu raa i na Sabat hakaatoa, tena na tattara TeAtua raa e takutaku tahi i roto na matakaina hakaatoa.”

Te launiu na tama sei ma ni Jiu tera ku hakattina

²² Tena na aposol raa laatou ma na tama hakamattua raa, hakapaa ma na hakattina ana raa hakaatoa ku tattara ma ki hirihiri ni tama i roto te kuturana raa, tena ku kauna na tama raa ki oo i Antiok laatou ma Pol laua ma Banabas. Na tama raa e hirihiri tokorua na tama tera na hakattina ana raa e hakammaha roo; teenaa ko Judas na tama raa e kanna ma ko Barsabas raa, tena Sailas.

²³ Kito na tama raa ki kauna tokorua raa ma te launiu nei:

“Maatou na aposol Jisas, na tama hakamattua ia ma na taina kootou raa e kou atu te tauareka kootou hakaatoa na taina maatou raa; na tama sei ma ni Jiu tera e nnoho i roto Antiok, Siria ia ma Silisia raa.

²⁴ Maatou e llono pera ma e isi na tama e oo i taha ma te kuturana nei no kou atu na hakalono llihu, tena ki mee kootou no se hihhia i na tattara laatou e tattara atu raa, e meia maatou se hai tattara e tattara ake na tama raa.

²⁵ Tena kito maatou ki hakkutu hakaatoa no tattara no tonu ma ki hirihiri ni tama ki oo atu ma na tattara maatou nei. Na tama nei e me ki oo atu ma na taina hakamaoni roo maatou raa, Banabas laua ma Pol

²⁶ tera ni hoki ake na ora laua raa ki tauttari TeAriki taatou Jisas Krai raa.

²⁷ Maatou e kauna Judas laua ma Sailas ki oo atu no tattara atu kootou ma na maihu laua na tattara tera e mmau i roto te launiu nei.

²⁸ Maatou ma TeAnana Tapu raa e hakamoe no tonu ma ki se lavaa hoki te hapiriri atu alaa tuaa e mmaha i aruna kootou, e meia aanei na tuaa kootou e tau te tauttari.

²⁹ Ki se kkai na kai tera ku oti te hoki ake na hatu tipua raa, ia ki se kkai na toto, ia ki se kkai na manu hahaere na tama raa e kkoti na ua raa, ia ki se karemata kailallao. Kootou e me ki taualleka kame kootou e mattonu no se ppena na mee nei. Maatou e kou atu te tauareka kootou.”

³⁰ Na tama e oo ma na tattara raa ku oo no ttae i Antiok, tena ki hakkutu ake te kuturana na hakattina ana hakaatoa i te kina raa, tena ki kou ake te launiu raa.

³¹ Te saaita na tama raa ni ppau te launiu raa, na tama raa ku hihhia roo i na tattara hakapurupuru na tama raa.

³² Judas laaua ma Sailas ni profet hoki, tena tokorua raa ki tattara ake na tama raa saaita roroa roo no mee na hakattina na tama raa no ivi.

³³ Tokorua raa e nnoho i te kina raa no oti roo, tena na hakattina ana raa kikauna tokorua raa ma tetauareka kivakkai muri i na tama nikauna ria ake tokorua raa.

³⁴ [Emeia Sailas e maanatu ma ki noho koi te matakaina raa.]

³⁵ Pol laaua ma Banabas e nnoho hakamarie i Antiok, tena ki hukui ma tammaki na tama no akoako, tena ki takutaku ake na tattara TeAriki raa.

Pol laaua ma Banabas ku vvae

³⁶ Tena kioti Pol ku meake Banabas, "Taaua kivakkai no mmata na hakattina ana i na matakaina hakaatoa taaua ni takutaku ake na tattara TeAriki raa, tena taaua ku mmata ma laatou e mee peehee."

³⁷ Banabas ku maanatu ma ki too Jon Mak ki oo laatou,

³⁸ e meia Pol e maanatu ma setonu laaua te too te tama raa, e mee te tama raa se nnoho roo laatou no ttae te hakaoti te uata laaua raa. Jon Mak ni tiaki tokorua raa no vaakai i Pamfilia.

³⁹ Pol laaua ma Banabas ku hakatauttu roo, tena laaua ki vvae. Banabas ku too Mak, tena ki oo no too te vaka raa no tere i Saiprus.

⁴⁰ Tena Pol kutoo Sailas no oo laaua, tena na hakattina ana raa ku kainno ake TeAriki ki rorohi hakaraoi tokorua raa.

⁴¹ Pol e haere vaa roto Siria laaua ma Silisia, tena ki mee na hakattina na hakattina ana raa no hai mmahi roo.

16

Timoti ku oo laatou ma Pol laaua ma Sailas

¹ Pol ku haere notae i Debi, tena ki haere hoki i Listra i te matakaina te tama telotu e hui ma ko Timoti raa e noho. Te tinna aia raa he Jiu, ia he tama hoki te lotu, e meia te tamana aia raa he Grik.

² Na hakattina ana hakaatoa i roto Listra laaua ma Aikoniam raa ku tattara hakamamaha roo iaa Timoti.

³ Pol e hihai ma ki too Timoti ki oo laaua, tena aia ki ttuu te hakamaatino e tapu raa i te tinotama tama raa. Aia e ppena te mee nei e mee na Jiu e nnoho i roto na kina raa e illoa ma te tamana Timoti raa he Grik.

⁴ Tena na tama raa ku oo vaa roto na matakaina roo hakaatoa no tattara ake na hakattina ana raa na tuua na aposol raa laatou ma na tama hakamattua i Jerusalem raa ni hakamoeraa, tena ki meake na hakattina ana raa ki tauttari na tuua raa.

⁵ Tena na hakattina na tama i roto na hare lotu raa hakaatoa ku hai mmahi roo, ia te kooina na tama raa e haere tammaki koi te aho ma te aho.

Pol i roto Troas

⁶ Na tama raa e oo vaa roto Frigia laaua ma Galesia, maitaname TeAnana Tapu raa se hihai ma na tama raa ki takutaku ake na tattara TeAtua raa i roto Esia.

⁷ Na tama raa kuttae i Misia, tena laatou ku hahaivi ma ki oo i Bitinia, e meia TeAnana Jisas raa se hihai ma laatou ki oo.

⁸ Kito na tama raa ki oo hakallaka Misia no oo i Troas.

⁹ Te poo naa Pol kukite karemata roo te tama i Masedonia e tuu ake no meake aia ma, "Hamai i Masedonia no tokonaki maatou!"

¹⁰ Pol e kite koi te mee nei, tena maatou ku tanattana no oo i Masedonia e mee maatou emannatu ma TeAtua ekanna maatou ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na tama te matakaina raa.

Lidia ku hakatina

¹¹ Maatou e kkake te vaka raa i Troas, tena ki tere tahi roo i Samotras, tena te aho taiiao raa maatou ku ttae i Neapolis.

¹² Tena maatou ku tiaki te kina naa no oo no ttae i Filipai te matakaina kaamata i Masedonia tera Rom e rorohi raa. Maatou e nnoho e llava na aho i te matakaina naa.

¹³ Tena te aho te Sabat raa maatou ku oo itaha ma te matakaina raa no ttae i te vahi te riva i te kina maatou emannatu ma he kina na Jiu raa kame e kutukutu no lotulotu raa. Tena maatou ku nnoho i te kina raa no tattara ake na hhine e kkutu i te kina raa.

¹⁴ He hine hokotahi i roto na hhine tera ellono na tattara maatou raa ko Lidia, he hine i Taiataira tera na tama e oo ake no suisui na hekau e ttea pouri e ssui mmaha raa. Lidia he hine e lotulotu TeAtua, tena TeAriki ku taaraki te kapuroro tama raa ki hakarono hakaroi roo na tattara Pol e tattara raa.

¹⁵ Lidia ma na tama i roto te hare aia raa ku hakoukou tapuria no oti, tena aia ki hakkoro ake ma, "Oo mai ki oo no nnoho i te hare anau raa kame kootou e maanatu ma anau he tama e hakatina hakamaoni TeAriki." Tena aia e hai roo na mahi aia ma maatou ki oo ma aia.

Pol laaua ma Sailas ku hakapikiri

¹⁶ He aho hokotahi maatou ku oo i te kina e lotulotu raa, tena he taukupu hehekau vahao nei e isi te tipua sakkino tera e mee aia kilavaa te tattara na mee koi oo mai i muri raa kuttiri maatou. Na tama ettino te taukupu raa e tootoo tammaki roo na sileni ina tattara aia e tattara i na mee tera koi oo mai i muri raa.

¹⁷ Te taukupu raa e tautari mai maatou ma Pol, tena ki vavaa mai ma, "Na tama nei ni tama hehekau TeAtua i Aruna raa! Na tama nei e tattara atu kootou i na ara tera TeAtua e me ki tokonaki kootou ki ora raa!"

¹⁸ Tammaki roo na aho te taukupu raa e hahai ake Pol, tena Pol ku se hihia, tena aia ki hakatike no meake te tipua i roto te taukupu raa ma, "Anau e meatu akoe i te inoa Jisas Krai ki hamai i taha ma te taukupu naa!" Te saaita naa koi te tipua raa ku tere i taha ma te taukupu raa.

¹⁹ Na tama ettino te taukupu raa ku illoa ma laatou kame ku se hai ara hoki e me ki tootoo na sileni, kito na tama raa ki ttao hi Pol laaua ma Sailas, tena ki horo tokorua raa i na tama hakamattua e nnoho i roto marae raa.

²⁰ Na tama raa etoo tokorua raa no kkave ina tama hakananniu i Rom raa, tena ki meake, "Na tama nei ni Jiu, tena laaua e haere ppena na sara i roto te matakaina taatou nei.

²¹ Na tama nei e akoako na tiputipu se ttonu ma na tuua taatou raa. Maatou ni tama i Rom, tena maatou se lavaa te too na tiputipu nei, ia maatou se lavaa te haate hoki na tiputipu nei."

²² Tena te kanohenua raa ki hakapaa hakaatoa no riki Pol laaua ma Sailas.

Kito te tama hakamaatua raa ki ssae na hekau Pol laaua ma Sailas raa i taha, tena ki meake na tama raa ki riki tokorua raa.

²³ Na tama raa e riki hakahaeroo tokorua raa no oti, tena ki ppono tokorua raa i roto te hare karapusi, tena ki meake te tama e rorohi te hare karapusi raa ki hakkapi te totoka raa ki mmau roo.

²⁴ Te tama rorohi raa e too na tattara nei, tena aia ki ppono tokorua raa i roto roo te hare karapusi, tena ki hakkapi na vae tokorua raa i lottonu saa hono matoru e mmaha.

25 Tetuapoo Pol laua ma Sailas kulotu, tena kihuhua na rue te lotu ki hakammaha ake TeAtua, tena alaa tama karapusi ku hakalollono ake i tokorua raa.

26 Te saaita naa koi te ruru henua hai mahi roo kururu te hare karapusi raa, tena na totoa te hare karapusi raa hakaatoa ku hakateki notallaki, tena naseniraa hoki kuhhopo itaha ma na tama karapusi raa hakaatoa.

27 Te tama erorohi te hare karapusi raa kumaahuru no kite pera ma na totoa te hare karapusi raa ku tallaki hakaatoa, tena aia ku maanatu ma na tama karapusi raa kussao hakaatoa, tena aia ki uhu te paraamo aia e taa tama raa ma ki ttoki aia hokoia ki mate.

28 Kito Pol ki kannaa ake hakamaroo roo ma, "Auu settoki akoe hokkoe. Maatou e nnoho koi hakaatoa."

29 Te tama erorohi te hare karapusi raa ku kannaa ake ma ki kou ake he ahi, tena aia kitoo te ahiraa notere i hare notteiho no tuturi imua na vae Pol laua ma Sailas raa no pore roo te mataku.

30 Tena aia kitoo tokorua raa no hakattaki i aho no vahiri ake ma, "Na tama hakamattua, hea anau e me ki ppena ki ora anau?"

31 Kito tokorua raa ki meake, "Hakatina i TeAriki Jisas, tena akoe e me ki ora. Akoe ma na llave ana akoe raa hakaatoa."

32 Tena tokorua raa ki takutaku ake na tattara TeAriki raa i te tama raa ia ma na tama i roto te hare aia raa.

33 Te poo naa koi te tama e rorohi te hare karapusi raa ku too tokorua raa, tena ki oo no huhui hakaraoi na saanuku tokorua raa. Tena aia ma na tama i hare raa hakaatoa ku too te hakoukou tapu te saaita naa koi.

34 Aia ku too Pol laua ma Sailas no kkave i te hare aia raa, tena ki kou ake na kai tokorua raa no kkai. Te tama raa ma na llave ana aia raa hakaatoa ku hihhia e mee laatou ku hakattina i TeAtua.

35 Tena tetahata, na tama hakananniu i Rom raa ku kauna na polis laatou raa ma na tattara nei, "Hakattana tokorua naa ki oo."

36 Kito te tama erorohi te hare karapusi raa ki meake Pol, "Na tama hakananniu i Rom raa e kou mai te tattara ma ki hakattana koorua ki oo. Koorua ku ttana ki oo, tena ku oo ma te tauareka."

37 Emeia Pol e meake na polis raa, "Kootou ekkite maaua seisi na sara e ppena, emeia kootou eriki maaua i roto marae, tena maaua hoki ni tama i Rom. Na tama raa e ppono maaua i roto te hare karapusi raa, tena te saaita nei laatou ku mee ki hakattana hemuu maaua ki oo se tama e iroa? Maaua se lavaa te oo! Meake na tama hakananniu i Rom raa ki oo mai roo hokolaatou no hakattana maaua ki oo."

38 Na polis raa ku oo no tattara ake na tama hakananniu raa na tattara Pol laua ma Sailas raa. Tena te saaita koi na tama hakananniu raa ni llono ma tokorua raa ni tama i Rom, na tama raa ku mattaku roo.

39 Kito na tama raa ki oo ake no hai aroha ake tokorua raa, tena ki hakattaki tokorua raa itaha ma te hare karapusi raa, tena ki meake tokorua raa ki oo i taha ma te matakaina raa.

40 Tena Pol laua ma Sailas ku tiaki te hare karapusi raa no oo i te hare Lidia raa. Tokorua raa e ttiri na hakattina ana i te hare raa, tena ki tattara hakapurupuru ake na tama raa no oti, tena laua ki oo.

17

Pol laua ma Sailas i roto Tesalonaika

¹ Pol laua ma Sailas ku oo vaa roto Amfipolis laua ma Apolonia, tena ki oo no ttae i Tesalonaika i te kina te hare lotu na Jiu raa e tuu.

² Pol e haere i te harelotu na Jiu raa peeraa ma aia e hahaere tahi na vahao hakaatoa raa. Tena etoruroo na Sabat Pol e tattara ake na tama raa i te vahi te Launiu Tapu raa,

³ tena ki tattara hakamatahua ake hoki na tama raa na tattara te Launiu Tapu raa. Na tattara raa e huri ake te hakamaoni pera ma te Mesaia raa e me ki hakalono llihu, tena e me ki mahike muri i taha ma te mate. Kito Pol ki meake, "Jisas te Tama anau e tattara atu kootou nei raa ko te Mesaia."

⁴ Eisi na tama ku hakattina no hukui ake Pol laua ma Sailas, tena tammaki hoki na hhine hakamattua ia ma tammaki na tama i Grik tera ku lotulotu TeAtua raa ku hukui ake hoki.

⁵ Emeia eisi na Jiu kumanava kkere ina tama raa, tena laatou ki hakkutu ake na tama vare e nonnoho ina mateara raa, tena kimee na tama raa no lloto. Na tama raa ku lloto no vavaa hakamaroa roo vaa roto te matakaina raa, tena ki oo no ssaa na totoka te hare te tama e hui ma ko Jeson raa, tena ki ssee vaa hare ma ki lave laatou Pol laua ma Sailas, tena ma laatou ku too tokorua raa no horoo ake i te kanohenua raa.

⁶ Emeia e mee laatou ku se lave tokorua raa, tena na tama raa ki too Jeson ia ma alaa hakattina ana i roto te hare raa no horoo ake no hakattuu i mua na tama hakananniu i te matakaina raa, tena ki hai ake hakamaroa roo ma, "Na tama ni haere ppena na sara ina kina roo hakaatoa raa kuttae mai i te matakaina taatou nei te saaita nei,

⁷ tena Jeson etoo tokorua raa nonnoho laatou i te hare aia raa. Na tama nei hakaatoa e seu na tuua te tama hakamaatua i Rom raa, tena ki tattara ma e isi hoki teeraa tuku te inoa Aia raa ko Jisas."

⁸ Na tattara nei e mee roo te kanohenua raa ia ma na tama hakananniu te matakaina raa no vaa huri roo.

⁹ Na tama hakananniu raa e meake Jeson ma alaa hakattina ana ki sui ake te kooina na sileni laatou e hihhairaa, tena ma laatou ku hakattana na tama raa ki oo.

Pol laua ma Sailas i roto Beria

¹⁰ Te poo naa koi na hakattina ana raa ku kauna Pol laua ma Sailas ki oo i Beria. Tokorua raa e oo no ttae, tena ki oo i te harelotu na Jiu raa.

¹¹ Na tama te matakaina raa e atamai roo iaruna na tama i Tesalonaika raa. Na tama raa e hihhai roo ki hakallono na tattara raa, tena na aho hakaatoa na tama raa ku paupau te Launiu Tapu raa ma ki mmata ma na tattara Pol raa e hakamaoni.

¹² Tammaki na tama ku hakattina, ia tammaki na hhine hakananniu i Grik ia ma tammaki hoki na taanata i Grik ku hakattina.

¹³ Emeia te saaita na Jiu i Tesalonaika raa ni llono ma Pol ku takutaku ake hoki na tattara TeAtua raa i roto Beria, na tama raa ku oo ake no hakkutu na tama te matakaina raa, tena ki usuusu ake na tama raa.

¹⁴ Te saaita naa koi na hakattina ana raa ku kauna Pol ma alaa tama ki oo i tai, e meia Sailas laua ma Timoti e nonnoho koi i Beria.

¹⁵ Na tama e too Pol no oo laatou raa e oo roo laatou no ttae i Atens, tena na tama raa ki vakkai ake i Beria ma na tattara Pol raa pera ma Sailas laua ma Timoti ki oo ake vave roo i aia.

Pol ku takutaku i roto Atens

¹⁶ Pol ku noho i roto Atens no hakattari Sailas laua ma Timoti ki oo ake, tena aia ku se hihia roo e mee aia e kite tammaki roo na hatu tipua i roto te matakaina raa.

¹⁷ Kito aia ki kkutu no tattara ma na Jiu ia ma na tama sei ma ni Jiu e lotulotu TeAtua i roto te harelotu na Jiu raa, tena na aho hakaatoa aia ku kkutu no tattara ma te kanohenua raa ia ma na tama e oo ake peeraa i roto marae raa.

18 Na tama akoako e kanna ma ni Epikurian ia ma na Stoik raa e hakataukoti hoki ma Pol. E isi na tama na tama raa e meake ma, "Hea te tama hakatanata mahi nei e tattara nei?"

Tena alaa tama ki meake, "Te tama raa e tattara mai na atua alaa matakaina." Na tama raa e tattara ake peenei e mee Pol e takutaku ake i te vahi Jisas ia ma te ora muri Tama raa i taha ma te mate raa.

19 Kito na tama raa ki hakattaki ake Pol no hakatuu imua na tama hakananniu te kuturana na Areopagus i roto te matakaina raa, tena ki meake, "Maatou e hihhai ki illoa te hakataakoto vahao nei akoe e takutaku raa.

20 E isi na akoako vahao nei maatou e llono akoe e tattara, ia tena maatou e hihhai ki illoa te hakataakoto na tattara naa."

21 (E mee na tama hakaatoa i roto Atens ia ma na tama alaa henua e nnoho i te kina nei raa e hihhai ki tattara tahi na mee vahao nei laatou e llono raa.)

22 Tena Pol kimahike notuu iaruna imua na tama hakamattua te matakaina raa, tena ki meake, "Anau e kite pera ma kootou na tama Atens raa ni tama roo e lotu tahi.

23 E mee tesaita anau ni haere vaa roto te matakaina kootou nei no mmata na kina kootou e lotulotu raa, anau e kite te olta hokotahi e mmau na tattara nei, 'Te Atua Maatou Se illoa raa.' Te Atua kootou e lotulotu niaina ma kootou se illoa raa ko Te Atua anau e tattara atu kootou vahao nei raa.

24 "Te Atua e pena te maarama nei ia ma namee hakaatoa i roto te maarama nei raa ko Te Ariki te vaelani ma te maarama nei, tena Te Atua se noho i roto na hare tapu na tama e pena ma na rima laatou raa.

25 Tena te Tama raa se hai mee e hihai hoki ma taatou ki uata ma Aia, e mee Aia Hokoia e kou mai te loumatani te ora ia ma alaa mee hoki i taatou na tama roo hakaatoa.

26 Te Atua nipenamai te tama hokotahi, tena te aho nei Aia ku mee na tama roo hakaatoa ki noho i roto te maarama nei hakaatoa. Te Atua Hokoia nitukumai imua roo te saaita namee hakaatoa ia ma te kooina na henua hakaatoa na tama e me ki nnoho raa.

27 Te Atua e ppena peenei raa ma ki sесеe na tama raa Aia ma na rima laatou pera ma ni tama e sсеni. E meia te hakamaoni Te Atua se mmao i taha ma taatou;

28 peeraa ma na tattara te tama e tattara ma,

"Taatou e ha haere, ia e kenekene,

tena e nnoho i roto te maarama nei.'

E ssau pera ma na tattara kootou e tattara ma,

'Taatou hoki ni tamalliki Te Atua.'

29 E mee taatou ni tamalliki Te Atua, tena taatou se lavaa te mannatu ma te tipu Te Atua raa e ssau pera ma na hatu tipua na tama e pena ma na gol, na siliva ia ma na hatu i te atamai te tama raa.

30 Te Atua se maanatu na saaita na tama raa nise illoa Aia raa, e meia te saaita nei Aia ku meake na tama na kina hakaatoa kittike i taha ma na tiputipu sakkino laatou raa.

31 E mee Aia ku oti te tuku te aho hokotahi te Tama Aia ni hirihiri ki hakatonutonu te hakamaoni na tama te maarama nei raa hakaatoa. Aia ku oti te huri mai te hakamaoni ki k kite na tama hakaatoa te hakataakoto Aia ni hakamahike Tama raa i taha ma te mate raa!"

32 Na tama raa ku llono Pol e tattara i te mahike muri i taha ma te mate raa, e meia e isi na tama na tama raa ku tataussua Pol, tena e isi hoki na tama ku meake ma, "Maatou e hihhai ki hakallono akoe e tattara mai hoki na tattara nei hakaraoi."

33 Tena Pol ki haere i taha ma te kina laatou e kku tu raa.

34 E isi na tama ku hakattina, tena ki hukui ake ma Pol, tena e isi te tama i roto na tama raa te inoa aia raa ko Dionisius he tama i roto te kuturana

na tama hakananniu raa. Ia e isi hoki te hine te inoa aia raa ko Damaris ia ma alaa tama hoki.

18

Pol i roto Korin

¹ Pol e tattara ma na tama te kuturana raa no oti, tena aia ki tiaki Atens no haere i Korin.

² Aia e tiri te Jiu i te kina raa, te inoa aia ko Akwila. Tama raa e haanau i Pontus, tena aia e hamai peeraa i Itali ma Prisila te avana aia raa, tena tokorua raa e ttae ake vahao raa koi. Tokorua raa e oo ake, maitaname Klodius te tama hakamaatua i Rom raa e meake ma na Jiu hakaatoa ki oo i taha ma Rom. Pol e haere no mmata tokorua raa,

³ tena ki noho no uata laatou, e mee aia e too sileni i na hare taporo aia e penapena raa, e ssau hoki pera ma tokorua raa.

⁴ Pol e tattara i roto te hare tapu na Jiu raa na Sabat hakaatoa, tena aia ku hahi ma ki mee na Jiu ia ma na tama sei ma ni Jiu raa ki hakattina.

⁵ Sailas laua ma Timoti ku oo ake i Masedonia no ttae ake, tena Pol ki takutaku ake na aho naa hakaatoa na tattara Te Atua raa i roto te matakaina naa, tena ki tattara hakamatahua ake hoki na Jiu raa pera ma Jisas ko te Mesaia.

⁶ Emeia te saaita na tama raa ku se hihhai no tattara hakahaeo ake aia raa, tena Pol ki ttahi na kkere e mmau te kaukahu aia raa i taha, tena ki meake, "Kame kootou e oo no mmao itaha ma Te Atua, teenaa he vahi kootou hokkootou, tena kootou selavaa te tuku pera ma anau e sara. Te mee naa ku sei ma he sara anau. Te saaita nei anau ku mee ki haere i na tama sei ma ni Jiu raa."

⁷ Kito Pol ki tiaki na tama raa no haere no noho i te hare te tama sei ma he Jiu te inoa aia raa ko Titius Jastus, aia he tama e lotulotu Te Atua, tena te hare aia raa e tuu taapiri ake te hare lotu na Jiu raa.

⁸ Krispus he tama hakamaatua i roto te hare lotu na Jiu, tena aia e hakatina i Te Ariki hakapaa ma na tama i roto te hare aia raa hakaatoa, ia tammaki na tama i roto Korin ellono na tattara raa no hakattina, tena na tama raa ki too te hakoukou tapu.

⁹ He poo hokotahi Pol e kite karemata pera ma Te Ariki e tattara ake aia ma, "Auu se matakau, e meia tauhano koi te tattara, tena auu se kkaro,

¹⁰ maitaname Anau e noho ma akoe. Se hai tama e lavaa te hai hakahaeo akoe, e mee tammaki na tama i roto te matakaina nei ni tama Anau."

¹¹ Tena Pol e noho te hetautoe i te matakaina raa no akoako ake te kanohenua raa na tattara Te Atua raa.

¹² Te saaita Galio ku mee no hakamaatua i Akaia, tena na Jiu i te kina raa ku hakutu hakaatoa no ttaohi Pol no kkave i te hare hakatonutonu raa.

¹³ Kito na tama raa ki meake, "Tetama nei e hahi ma ki mee te kanohenua raa ki lotulotu Te Atua i na tiputipu tera settonu ma na tuaa taatou raa!"

¹⁴ Pol ku mee koi ma ki tattara, tena Galio ki meake na Jiu raa, "Kame te mee nei he mee roo e sara tera te tama e ppena, tena kame e tonu anau te hakarono atu kootou na Jiu.

¹⁵ Emeia, e mee kootou e hakatauttau koi na tattara ia ma na inoa na tama ia ma na tuaa kootou raa, tena kootou hokkootou ki hakatonutonu te mee naa. Anau selavaa te hakatonutonu na mee peenaa."

¹⁶ Tena Galio ki hakaise na tama raa i taha ma te hare hakatonutonu raa.

¹⁷ Tena na tama raa hakaatoa ku ttaohi Sostenes, te tama hakamaatua te hare lotu na Jiu raa no taa vaa mua te hare hakatonutonu raa. Emeia Galio se anaana atu hoki.

Pol ku vaakai i Antiok

¹⁸ Pol e noho i roto Korin ma na hakattina ana raa tammaki na aho, tena aia ki tiaki na tama raa, tena ki too Prisila laaua ma Akwila no huro laatou i Siria. Pol e ohe te pohouru aia raa no mmore i mua laatou ni huro i Senkria raa, e mee aia e isi te tattara hakamaoni ni hakamoe ma TeAtua.

¹⁹ Na tama raa ku ttae i Efesus, tena Pol ki tiaki Prisila laaua ma Akwila i te kina raa. Pol ku haere i roto te hare lotu na Jiu raa no tattara laatou ma na Jiu raa.

²⁰ Na tama raa e kainnoake Pol ki nnoho laatou he saaita, e meia Pol se hihai.

²¹ Tena Pol ki meake na tama raa te saaita aia ni haere raa ma, "Kame TeAtua e hihai, anau e me ki vaakai mai kootou." Tena aia ki too te vaka raa i Efesus no tere.

²² Pol kutae i Sisaria, tena aia ki haere peeraa i Jerusalem no tattara hakatauareka ake na hakattina ana i te kina raa, tena aia ki haere i Antiok.

²³ Aia e noho i te kina raa no oti, tena aia ki haere vaa roto Galesia laaua ma Frigia no tattara ake na hakattina ana raa ki ttuu mmau i na hakattina laatou raa.

Apolos i roto Efesus ma Korin

²⁴ Te saaita naa he Jiu e noho i Efesus te inoa aia raa ko Apolos, tena aia ni haanau iho i Aleksandria. Tama raa e iroa roo te tattara, ia e isi hoki te iroa tauareka i te vahi te Launiu Tapu.

²⁵ Aia etoo hakaraoi roo na poroporo na Tiputipu TeAriki raa, tena aia e iroa roo te hihai erahi kitattara, tena aia e akoako tonuroo na mee hakamaoni ite vahi Jisas raa. Emeia aia e iroa koi ite hakoukoutapu Jon raa.

²⁶ Aia e ivi roo te tattara i roto te hare lotu na Jiu raa. Prisila laaua ma Akwila ellono te tama raa e tattara, tena tokorua raa ki too tama raa no oo laatou i hare, tena ki hakatonutonu ake tama raa i te vahi na Tiputipu TeAtua raa.

²⁷ Tena Apolos kumaanatu ma ki haere i Akaia, kito na hakattina ana i Efesus raa ki tokonaki aia no taataa te launiu no kkave i na hakattina ana i Akaia raa ma ki too hakaraoi Apolos. Apolos kutae i Akaia, tena aia ki tokonaki hai mahi roo na tama tera ku hakattina i na mahi te tauareka TeAtua raa.

²⁸ Apolos e ivi roo te hakatauttau ma na Jiu raa i te vahi te Launiu Tapu raa pera ma Jisas ko te Mesaia, tena na Jiu raa ku se ttau roo te tama raa.

19*Pol i roto Efesus*

¹ Pol e haere vaa roto te matakaina raa no ttae i Efesus te saaita Apolos ni noho i roto Korin. Pol e ttiri na hakattina ana i te matakaina raa,

² tena aia ki vahiri ake na tama raa, "Kootou ku oti te too TeAnana Tapu raa te saaita kootou ni hakattina?"

Kito na tama raa ki meake, "Maatou se hai vahao e llono ma e isi TeAnana Tapu."

³ Kito Pol ki vahiri ake, "Kaa he hakoukou tapu peehee kootou ni too?"

Tena na tama raa ki meake, "Te hakoukou tapu Jon."

⁴ Kito Pol ki meake, "Te hakoukou tapu Jon raa he hakoukou tapu na tama tera kuttike itaha ma na hai sara laatou raa. Tena Jon ki meake te kanohenua Israel raa ki hakattina ite Tama tera e me ki hamai i muri aia raa, teena ko Jisas."

⁵ Tena na tama raa kutoo te hakoukoutapu i te inoa TeAriki Jisas raa te saaita koi laatou ni llono na tattara nei.

⁶ Pol e hakapiri na rima aia raa iaruna na tama raa, tena TeAnana Tapu raa ku haere iho iaruna na tama raa; kito na tama raa ki tattara na tattara alaa henua no takutaku ake na tattara TeAtua raa.

⁷ Na tama raa e tae peeraa sanahuru ma rua na taanata hakaatoa.

⁸ Pol e haere tahi i te hare lotu na Jiu raa, tena i roto e toru na marama aia e tattara hai mahi ake ina kanohenua raa, tena ki kuku no tattara ma na tama raa ma ki mee na tama raa ki illoa te hakamaoni na tiputipu te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.

⁹ Emeia alaa tama e poro nattaa, ia kuse hihhai ki hakallono, tena na tama raa ki tattara haeo i te vahi na Tiputipu TeAriki raa imua te kuturana raa hakaatoa. Kito Pol ki tiaki na tama raa, tena aia ki too na hakattina ana raa no haere ma aia, tena na aho hakaatoa aia e hakuku no tattara ma na tama raa i roto te hare akoako Tiranus raa.

¹⁰ Pol e akoako peenei i roto e rua na hetau, tena na tama hakaatoa tera e nnoho i roto te matakaina Esia raa hakapaa ma na Jiu ia ma na tama sei ma ni Jiu raa ku llono na tattara TeAtua raa.

E hitu na tama tane Skeva

¹¹ Pol e huri ake tammaki na mirakol ina mahi TeAtua tera na tama ni sekkite i mua raa.

¹² Na tama e lavvea raa kutaualleka, tena na tipua raa ku huro itaha ma na tama te saaita na tama raa e too na muri maro tera Pol e sossoro na kahota ia ma ni hekau peehee aia e uruuru raa no hakattiri ake na tama lavvea raa.

¹³ Na Jiu ni oo hakattike na matakaina no hakaise na tipua sakkino raa ku mannatu ma laatou ki tapatapa hoki te inoa TeAriki Jisas raa te saaita laatou e hakaise na tipua raa. Na tama raa e meake na tipu raa ma, "Anau e meatu akoe i te inoa Jisas tera Pol e takutaku raa ki hamai itaha ma te tama naa."

¹⁴ Tena e hitu na haitaina, ni tama tane Skeva te pohouru hakanaaniu na maatua na Jiu raa e haere ppena te mee nei.

¹⁵ Emeia na tipua raa e meake ma, "Anau e iroa Jisas, tena anau e iroa hoki Pol, kaa kootou koai?"

¹⁶ Tena tetama tera e isi na tipua raa kullee ake noppuhuroo ma na tama raa, tena ki taa na tama raa hakaatoa. Na tama raa ku meremmere haeo roo no huro itaha ma te hare tetama raa, ia na hekau laatou raa ku masaessae hoki.

¹⁷ Na Jiu ia ma na tama sei ma ni Jiu raa hakaatoa ku llono te mee nei, tena na tama raa ku mattaku roo, tena ki hakamamaha roo te inoa TeAriki Jisas raa.

¹⁸ Tammaki na hakattina ana e oo ake no hakari ake na mee sakkino laatou ni ppena raa i mua na tama hakaatoa.

¹⁹ Tammaki na tama hai pakava e oo ake ma na launiu laatou raa hakaatoa no ttuni i mua na tama hakaatoa. Na tama raa e hakapapaa te kooina te sui na launiu raa hakaatoa, tena na launiu raa hakaatoa e sui tipu rima na simata na siliva.

²⁰ Ia tena na tattara TeAtua raa e tauhano koi te ttoha i na kina hakaatoa e mee na mee nei, ia e hai mmahi roo.

²¹ Tena i muri na mee nei hakaatoa, Pol ku maanatu ma ki haere i Masedonia laua ma Akaia, tena ma ku haere hoki i Jerusalem. Kito Pol ki meake, "Anau e me ki haere i Jerusalem, tena ki oti anau ku haere hoki no mmata i Rom."

²² Kito Pol ki kauna Timoti laua ma Erastus, te tokorua ni totokonaki aia raa ki oo i Masedonia, tena aia ki noho hakamarie i Esia.

Na tama i roto Efesus ku hakatauttau

²³ Ia tena tesaaite nei ku isi nasara ellahiroo i roto Efesus e mee na tattara i te vahi na Tiputipu TeAriki raa.

²⁴ Teeraa hetama i roto Efesus te inoa aia ko Demitrius. Tama raa e penapena na paa hare tapu ma te atua hine Atemis raa, tena tama raa e too na sileni tammaki roo i te uata aia raa.

²⁵ Kito Demitrius ki hakkutu natama euata ma nasiliva peeraa ma aia raa, tena aia ki meake natama raa, "Nataanata, kootou e illoa koi pera ma nasileni taatou raa e oomai koi ina uata taatou eppena ma nasiliva raa.

²⁶ Ia tena kootou ekkite, ia e llono hokkootou hea Pol e haere tattara raa. Pol e mee ma na atua tera na tama eppena ma na rima laatou raa seai ma ni atua hakamaoni, ia tena tammaki na tama i roto Efesus, ia taapiri hoki na tama hakaatoa i roto na matakaina Esia raa ku hakattina tama raa.

²⁷ Taatou etau te mattaku, maitaname nauata taatou nei e me kitoo te inoa haeo. Seai ma ko temeenaa koi, emeia teeraa mee taatou ki mattaku peeraa te hare tapu te atua hine Atemis raa e me ki mee pera ma he hare vare koi, tena na mahi aia raa e me ki seai. Te atua hine tera na tama hakaatoa i roto Esia ia ma te maarama nei e lotulotu raa."

²⁸ Tesaaite te kanohenua raa ni llono na tattara nei, na tama raa kulloto roo, tena kikaamata novavaa hakamaroa ma, "Atemis, te atua Efesus raa e hakanaaniu!"

²⁹ Tevaa raa e haere nottae natama hakaatoa i roto te matakaina raa. Kito na tama raa kittaohi Gaius laua ma Aristarkus, te tokorua na tama i Masedonia tera e haere laatou ma Pol raa no huro hakavave ma laatou i te hare na tama te matakaina raa e kutukutu raa.

³⁰ Pol ehairoo ma ki haere notuu imua te kanohenua raa, emeia na hakattina ana raa se hihhai ma aia ki haere.

³¹ Eisi na soalaoui aia e hakamattua te taumani e kouake na tattara hoki ma Pol ki se hakahura ake i te hare na tama te matakaina raa e kutukutu raa.

³² Tena natama hakaatoa ekkutu i te kina raa ku vaa huri roo te saaita naa: na tama e vaa te mee peenei, tena alaa tama ku vaa ake teeraa mee hoki, e mee tammaki na tama e oo ake raa se illoa te hakataakoto laatou hakaatoa e oo ake raa.

³³ Eisi natama emannatu ma Aleksanda ko te tama esara, e mee na Jiu raa e meake aia ki haere notuu imua. Tena Aleksanda ki auna ake ma na rima aia ma natama raa ki sevaa, tena aia ki tattara ake ma ki tokonaki tokorua raa.

³⁴ Emeia tesaaite natama raa ni illoa ma Aleksanda he Jiu, tena na tama raa hakaatoa ku vaa ake hakamaroa saaita roroa roo ma, "Atemis te atua Efesus raa e hakanaaniu."

³⁵ Tena kioti roo hetama i roto te taumani raa ku meake natama raa ki sevvaa. Tena aia ki meake, "Kootou na tama Efesus, na tama hakaatoa e illoa pera ma na tama te matakaina Efesus raa e lollohi te hare tapu Atemis te atua hakanaaniu ia ma te hatu e tapu tera ni teiho mai i te vaelani raa.

³⁶ Se haitama elavaa te mee ma na tattara nei e malliu. Ia tena kootou ki se lloto, ia seppena na mee e ssara.

³⁷ Kootou e kou mai tokorua nei i te kina nei, niaina ma tokorua nei se hai mee e ttapu ni too i roto te hare tapu raa, ia se hai tattara hoki sakkino e mee i te atua hine taatou raa.

³⁸ Kame Demitrius ia ma na tama hehekau aia raa e isi na tattara i te vahi tokorua nei, tena taatou eisi natama hakamattua ia ma na aho etuku ki hakatonutonu raa, tena taatou e tau te hakatonutonu koi i te kina naa.

³⁹ Emeia kame e isi te mee e kee hoki tera kootou e hihhai, tena na tama i te kina nei raa e tau te kikutu ki tattara.

⁴⁰ Taatou e mattaku ma ka oti na tama raa ku tattara ma taatou e ppena na mee e ssara, e mee hea ni kapihi mai te aho nei raa. Ia se hai tama e lavaa te tuu no tattara ma taatou i te vahi te vavaa te aho nei raa, ia se hai tama hoki e isi na tattara taualleka ki tattara.”

⁴¹ Aia e tattara koi no oti, tena aia ki meake na tama raa ki maaseu i na hare laatou raa.

20

Pol ku haere i Masedonia laaua ma Grik

¹ Te saaita na tama raa ni vavaa roo no oti, tena Pol ku kanna ake na hakattina ana raa ki hakikutu ake, tena aia ki tattara hakapurupuru ake na tama raa, tena ki hakaalloha ma na tama raa. Tena aia ki tiaki te matakaina raa no haere i Masedonia.

² Aia e haere vaa roto na matakaina raa no tattara ake tammaki na tattara ma ki hakapurupuru ake na tama raa. Tena aia ki haere i Akaia

³ no noho e toru na marama i te kina raa. Aia ku tanattana ma ki haere i Siria, tena te saaita naa hoki aia ku rono ma e isi na Jiu ku tattara ma ki taa aia, tena aia ku maanatu ma ki vaakai i Masedonia.

⁴ Ellava na tama e oo laatou ma Pol, teenaa ko Sopata te tama tane Pirus te tama i Beria raa, tena Aristarkus, Sekundus te tama i Tesalonaika raa, Gaius te tama i Debi raa, Tikikus laaua ma Trofimus na tama i Esia raa, tena Timoti.

⁵ Na tama nei ni oo i mua no hakattari mai maatou i Troas.

⁶ Maatou e too te vaka raa i muri te Kai te Haraoa Mannihi raa, tena i muri e rima na aho maatou kuttiri na tama raa i Troas, tena maatou ki noho te latapu naa hakaatoa i te matakaina raa.

Pol ku haere no mmata hakaoti na tama i Troas

⁷ Te hiahi te aho Sarere raa maatou kukutū hakaatoa kikkai te kai e tapu raa. Pol e tattara ake na tama raa, tena ki tattara roo no tae te tuapoo, maitaname aia ku mee ki tiaki na tama raa te aho taiao raa no haere.

⁸ Tammaki na lamu e ura i te rum maatou e kikutu i aruna raa.

⁹ Tena he taupeara te inoa aia raa ko Yutikus e noho i te vahi te windo. Pol e tattara koi no tattara, tena Yutikus ku kaamata no hi moe, tena ki oti aia ku moe se rono roo no teiho i taha ma te hare e palluna raa no ppaku i raro. Te tama raa ku mate te saaita na tama raa ni huro atu no ssau aia raa.

¹⁰ Tena Pol ku haere iho i raro, tena ki moe vaa aruna no avei te tama raa, kito Pol ki meake, “Auu se mamannatu tammaki, te tama nei e ora koi.”

¹¹ Tena Pol ku vaakai i aruna no ttohi te haraoa raa no kai. Tena aia ki tattara ake na tama raa saaita roroa roo haere no tae te tahata, tena aia ki haere.

¹² Na tama raa ku hihhia roo, tena ki too te taupeara ku ora hakaraoi raa no kkave i hare.

Pol ku tiaki Troas no haere i Miletus

¹³ Maatou e oo i mua no kkake te vaka raa no tere i Asos, te kina maatou eme kitoo Pol raa. Pol ni mee mai ma maatou ki tere ake, tena aia e haere ake vaa uta. ¹⁴ Pol kuttiri maatou i Asos, tena maatou ki uta aia i te vaka raa no huro maatou i Mitilini.

¹⁵ Maatou ku uhu i Asos, tena teeraa aho maatou ku raka i Kaios. He aho hokotahi eraka, tena maatou kuttiae i Samos, tena teeraa aho maatou kuttiae i Miletus.

¹⁶ Tena Pol ku maanatu ma aia selavaa te hakannahe i te matakaina Esia raa, tena ma aia eme kitere hakaraka peeraa i Efesus. Aia e hai taruaru ma ki tae aia i Jerusalem i te aho Pentikos raa kame aia e lavaa.

Pol e tattara hakaraoi ake na tama hakamattua te lotu i Efesus

17 Pol e noho i Miletus, tena kikkave tetattara inatama hakamattua te lotu i Efesus raa ki oo ake no mmata aia.

18 Na tama raa ku ttae ake, tena Pol ki meake, "Kootou e illoa na tiputipu anau te saaita anau ni noho ma kootou kaamata roo te aho kaamata anau ni hamai i Esia no tae mai kootou raa.

19 Anau epasemmu roo, ia eisi navahao anau etani te saaita anau e uata ma TeAriki no ttiri na hainattaa, e mee na hakalono llihu na Jiu raa e kou mai anau raa.

20 Kootou e illoa pera ma anau setaohimuri namee tera elavaa te tokonaki kootou te saaita anau nitakutaku i roto marae ia ma na hare kootou raa.

21 Anau etattara hakamataku ake na Jiu ia ma na Grik raa hakaatoa kittike itaha ma na haisara laatou raa no hakattina TeAtua, tena ku hakattina hoki Jisas TeAriki taatou raa.

22 "Te saaita nei anau ku tautari te hihai TeAnana Tapu, tena anau e me ki haere i Jerusalem, ia anau seiroa ma hea e me kikapihimai anau i te kina raa.

23 Anau e iroa koi pera ma TeAnana Tapu ni hakairoa mai anau pera ma te karapusi ia ma na hakalono llihu raa e ttari mai anau i roto na matakaina hakaatoa.

24 Emeia anau e maanatu pera ma te ora anau nei he mee vare koi anau, tena anau e hihai koi ki hakaotioti te uata Jisas TeAriki raa ni kou mai anau kippena ma ki takutaku te Rono Tauareka raa i na mahi te tauareka TeAtua raa.

25 "Anau ni haere no ttae na tama kootou raa hakaatoa no takutaku ake i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Ia te saaita nei anau e iroa pera ma kootou selavaa hoki te kkite anau.

26 Tena anau etattara hakaraoi atu kootou te aho nei: kame he tama kootou e haere itaha ma na akoako TeAtua raa; teenaa seai ma he sara anau.

27 E mee anau se taohi muri na tattara e tattara i te vahi na tiputipu TeAtua raa hakaatoa.

28 Ia tena lollohi hakamattonu kootou ia ma na kanohenua TeAnana Tapu raa ni kou atu kootou ki lollohi raa. Mee pera ma ni tama e lollohi na hare lotu TeAtua e ttino raa, e mee te toto te Tamariki Aia raa.

29 "Anau e iroa pera ma i muri anau e haere, na manu kai ttama raa e me ki oo atu kootou, tena na tama raa e me ki seu kootou hakaatoa.

30 Eisi te saaita e me kitaemai, ia eisi na tama i roto te kuturana kootou naa e me ki tattara malliu no hakattaki na hakattina ana raa ki tautari laatou.

31 Lollohi hakamattonu, tena kumannatu e mee anau e hakalono llihu hai mahiroo te ao ma te poo, tena anau e akoako kootou i roto e toru roo na hetau.

32 "Ia tena anau e kou ake kootou i na rima TeAtua ki rorohi kootou ma na mahi Aia tera elavaa te tokonaki kootou raa, tena ku kou atu na hoki e ttapu TeAtua e isi ki kou ake na tama Aia raa.

33 Anau se manako na siliva, na gol ia ma na hekau taualleka kootou naa.

34 Kootou hokkootou e illoa pera ma anau e uata ma na rima anau no too na mee hakaatoa anau ma na tama e hahaere ma anau raa e hihhai raa.

35 Anau e huri atu i roto na mee hakaatoa pera ma anau kaa uata mahi, maatou elavaa te tokonaki na tama e matanaenna raa, tena mannatu na tattara Jisas TeAriki raa ni tattara mai Hokoia ma, 'E isi te hihia e rahi roo kame akoe e hoki na mee, ia e raka roo i aruna ma te tama e noho koi ki too na mee raa.' "

36 Pol e tattara no oti, tena aia ki tutturi ma na tama raa no lotu.

³⁷ Na tama raa ku aveivvei roo Pol no tanittani, tena kimomohoni tama raa e mee Pol ku mee ki haere.

³⁸ Na tama raa e alloha roo e mee Pol e meake ma na tama raa selavaa hoki te kkite aia hakaraoi. Kito na tama raa ki oo laatou ma Pol no ttae roo i te kina te vaka raa.

21

Pol ku haere no tae i Jerusalem

¹ Maatou ehakaalloha ma natamaraa, tena maatou kiuhu no tere. Maatou etere tahiroo notae i Kos, tena te aho taiao raa maatou kuttae i Rodes, tena maatou ku tiaki Rodes no tere peeraa i Patara.

² Tena maatou kukkite te vaka i Patara kumee ki haere peeraa i Fonisia raa, kito maatou ki oo no kkake te vaka raa no tere.

³ Maatou etere nokkite Saiprus, tena maatou kitaa no tere ite vahi haukkupu te henua raa no tere i Siria. Maatou e oo iuta i Taia ite kina te vaka raa e me ki tiaki na kai te matakaina raa.

⁴ Maatou ettiri na hakattina ana ite matakaina raa, tena kinnoho ma natamaraa helatapu hokotahi. Te Anana Tapuraa kutau i roto na tama raa, tena na tama raa ki meake Pol ma ki se haere i Jerusalem.

⁵ Emeia maatou ennoho ma natamaraa kioti, tena maatou kiuhu no tere. Nataanata raa hakaatoa hakapaa ma avana ia ma na tamalliki laatou raa e oo maatou no ttae i tai, tena maatou hakaatoa ki tutturi no lotu.

⁶ Kito maatou ki hakaalloha ma na tama raa, tena maatou ki oo no kkake te vaka raa, tena na tama raa ki vakkai i na hare laatou raa.

⁷ Maatou e uhu i Taia no tere peeraa i Tolesmes, tena maatou ki kou ake te tauareka maatou raa i na hakattina ana raa, tena maatou kinnoho te aho hokotahi ma na tama raa.

⁸ Te aho taiao raa maatou ku tiaki te matakaina raa, tena ki oo no ttae i Sisaria. Maatou ennoho i roto te hare Filip, he tama i roto te tokohitu na tama laatou ni hirihiri ki tokonaki no uata i roto Jerusalem raa.

⁹ Filip e isi e haa na taukupu tera e takutaku hoki na tattara Te Atua.

¹⁰ Maatou ennoho ite kina raa ellava na aho, tena profet Agabus ku hamai i Judia no tae mai.

¹¹ Aia e haere ake i te kina maatou e nnoho raa no too te taitu Pol raa, tena kihaihai na vae ia ma na rima aia hokoia, tena ki meake, "Te nei hea Te Anana Tapuraa e tattara mai: Na Jiu raa e me kihaihai pe nei te tama ettino te taitu nei raa i roto Jerusalem, tena laatou e me ki too te tama naa no kou ake na tama sei ma ni Jiu raa."

¹² Maatou kullono na tattara raa, tena maatou ma alaa tama hoki ku meake Pol ki se haere i Jerusalem.

¹³ Emeia Pol e mee mai ma, "Hea kootou e mee naa, kootou e tanittani ki aroha mahi roo anau. Anau setanattana koi ma kihaihairia i roto Jerusalem, e meia anau e tanattana hoki ki mate i te vahi na hehekau anau ma Jisas Te Ariki raa."

¹⁴ Tena maatou kinnoho hemuu e mee Pol kuse lavaa te hakatike te hakataakoto aia raa, tena maatou ki meake, "Tiaki koi ki kotia te hakataakoto Te Ariki raa."

¹⁵ Maatou ennoho ite kina raa no tiroo, tena maatou kitanattana na hekau maatou raa ma ki oo i Jerusalem.

¹⁶ E isi na disaipol i roto Sisaria e oo hoki maatou, tena kitoo maatou nokkave ite hare te tama maatou e me kinnoho maatou raa, teenaa ko Nason he tama i Saiprus tera e hakatina Te Ariki i te kaamata roo.

Pol ku haere no mmata Jems

17 Maatou kuttæ i Jerusalem, tena na hakattina ana raa ku too hakaraoi roo maatou.

18 Te aho taiaoraa Pol ku oo maatou nommata Jems, tena natama hakamattua raa hakaatoa ku nnoho i te kina raa.

19 Pol e tattara hihia ake natama raa, tena ki tattara ake natama raa namee hakaatoa TeAtua nippena inauata aia ma natama sei ma ni Jiu raa.

20 Natama raa ehakallono roo nooti, tena laatou ki hakammaha ake TeAtua. Kito natama raa kimeake, "Pol tetaina maatou, akoe ekite ehia na simata na Jiu hakaatoa tera ku hakattina no tauttari hai mahi roo na Tuua Moses raa.

21 Natama raa ellono pera ma akoe eakoakoake na Jiu ennoho i na matakaina natama sei ma ni Jiu raa ma ki tiaki na Tuua Moses raa, tena ku settuu hoki te hakamaatino e tapu raa i na tamalliki laatou raa, tena ma ku tiaki hoki na tiputipu na Jiu raa.

22 Na tama raa e me ki llono pera ma akoe ku tæ mai. Kaa hea taatou e me ki ppena?

23 "Te nei hea maatou e hihhai ma akoe ki ppena. E isi tokohaa na tama i te kina nei ehakamoe te tattara hakamaoni ma TeAtua.

24 Tena haere no hukui ma na tama naa no mee kootou ki matahua, tena akoe ku sui niaa na tama naa e too kilavaa na tama naa te ohe na pohouru laatou kimmere. Akoe kaa ppena te me nei, natama hakaatoa e me ki illoa pera ma natattara natama e tattara ake itevahi akoe raa se isi te hakamaoni, e meia akoe hokkoe ki tautari na tuua Moses raa.

25 Emeia itevahi natama sei ma ni Jiu tera ku hakattina raa, maatou nitaataa telauniu nokkave kimeake laatou ma laatou selavaa tekkai nakai natama raa ehoki ake nahatutipua ia ma natoto ia ma namanuhahaere natama ekkoti nauaraa, tena kutiaki natiputipu te karemata kailallao raa."

26 Pol ku too nataanata raa, tena te aho taiaoraa laatou kuppena namee e me kimee laatou ki matahua raa. Tena aia ki haere i roto te Hare Tapu raa no hakari ake natama raa ehia na aho imua laatou e me ki hakaoti natiputipu hakaatoa e me kimee laatou ki matahua raa, tena ku hoki ake na hoki laatou raa tama taki tahi.

Pol ku hakapikiri

27 Emeia te saaita na aho ehitaraa ku mee kittæ raa, tena e isi na Jiu ni oo mai ite matakaina i Esia raa kukkite Pol i roto te Hare Tapu. Kito natama raa ki usuusu ake te kanohenua raa hakaatoa, tena laatou ki ttaohi tama raa.

28 Natama raa evaa ake hakamaroaro ma, "Natama Israel, tokonaki maatou! Te nei ko tetama ehahaere nakinoro hakaatoa notattara haeo ake natama raa itevahi na Jiu, na Tuua Moses raa ia ma te Hare Tapu nei. Tena aia ehakattaki mai hoki na tama sei ma ni Jiu raa i roto te Hare Tapu nei ki mee te hare e tapu nei ki se tapu."

29 Natama raa e tattara peenei e mee laatou nikkite Trofimusi te tama i Efesus raa ni oo laua ma Pol i roto te matakaina raa, tena laatou e kkahu ma Pol e too te tama raa no oo laua i roto te Hare Tapu.

30 Natama te matakaina raa hakaatoa kukirakira huri hokolaatou, tena natama raa kihuro ake hakaatoa nottaohi Pol no horo ia ho ma te Hare Tapu raa. Te saaita naa koi na totoka te Hare Tapu raa ku ppui.

31 Natama raa ku mee ma kitæ Pol ki mate, tena te soldia hakamaatua i Rom raa ku rono ma natama hakaatoa i Jerusalem raa ku ppuhu huri.

32 Tena te soldia hakamaatua raa ku too napurepure ia ma na soldia aia raa no huro atu i te kanohenua raa. Te saaita te kanohenua raa nikkite

te soldia hakamaatua raa ma na soldia aia raa, tena na tama raa ku ttuu hemuu no se riki Pol.

³³ Te tama hakamaatua raa ku haere atu iaa Pol raa no hakapiki tama raa, tena ki haihai tama raa ma na seni e rua. Tena te soldia hakamaatua raa ki vahiri ake, "Teenei koai, kaa hea te tama nei e ppena?"

³⁴ Tena e isi na tama i roto te kuturana raa ku hai ake na tattara peenei, tena alaa tama ku hai ake alaa mee hoki. Na tama raa ku vaa huri roo, tena te soldia hakamaatua raa ku se iroa te hakamaoni ma hea e sara, tena aia ki meake na purepure aia raa ki too Pol no kkave i te hare tammaki na tama e lollohi raa.

³⁵ Na tama raa e oo koi no ttae i te kina te kakkake raa, tena na soldia raa ki ssau Pol i aruna, e mee te kanohenua raa e lloto roo.

³⁶ Na tama raa e haere vavaa mai koi vaa muri tama raa ma, "Taa tama naa ki mate."

Pol ku tattara i te vahi aia

³⁷ Na soldia raa ku mee ma ki too Pol no kkave i te hare tammaki na tama e lollohi raa, tena Pol ki meake i te soldia hakamaatua raa ma, "Anau e lavaa te tattara atu akoe?"

Tena te soldia hakamaatua raa ki meake, "Ako e iroa na tattara ha Grik?"

³⁸ Tena akoe seai ma ko tetama Isip tera ni hakattaki haa huitarau na tama haeo i te kina etuu mahoa raa ma kippuhu na saaita peeraa ku mmao raa?"

³⁹ Kito Pol ki meake, "Anau he Jiu e haanau iho i Tarsus i roto Silisia, ia anau he tama i roto te matakaina e isi te inoa e rahi. Tena kou mai he saaita ki tattara ake te kanohenua raa."

⁴⁰ Tena te soldia hakamaatua raa ki hakattana ake Pol ki tattara, tena Pol ki mahike no tuu i aruna te kakkake raa, tena ki auna ake te kanohenua raa ma na rima aia raa ki se vvaa. Na tama raa ku se vvaa, tena Pol ki tattara hakaHibru ake na tama raa.

22

¹ "Aku taina ma aku tamana, hakallonoma i anau tesaaita anau e tattara atu kootou na tattara i te vahi anau raa!"

² Te saaita na tama raa nillono Pol e tattara hakaHibru ake laatou raa, na tama raa ku nnoho hemuu roo; kito Pol ki tattara ake ma.

³ "Anau he Jiu e haanau iho i Tarsus i roto Silisia, e meia anau e matua mai i Jerusalem pera ma he tamariki skul Gamaliel. Anau e too hakaraoi roo na poroporo na Tuua na tipuna taatou raa, tena ki tauttari roo na tiputipu TeAtua, essau koi peenaa ma kootou hakaatoa ennoho i te kina nei te aho nei.

⁴ Anau ni kou ake na hakalonollihu, tena kitaa na tama e tauttari na Tiputipu Jisas raa no mmate. Anau e hakapiki na taanata ma na hhine, tena kippono na tama raa i roto na hare karapusi.

⁵ Te pohouru hakanaaniu na maatua ia ma te kuturana raa hakaatoa e lavaa te kou atu te hakamaoni pera ma anau e tattara te hakamaoni. Anau e too na launiu na tama raa e tattaake ina Jiu taatou tera ennoho i Damaskus raa, tena anau ki haere i te matakaina raa ma ki hakapiki na tama raa no kou mai i Jerusalem ki kou ake na hakalono llihu na tama raa.

Pol e tattara ake te kaamata roo aia ni mee no hakatina (Na hehekau 9.1-19; 26.12-18)

⁶ "Te meeraa kame kutae telaalatea tesaaita anau kutaapiri atu i Damaskus, tena he maahina hai mahi roo ku maahina mai peeraa i te vaelani no maahina hakatike anau.

7 Anau kutteiho iraro noppaku te kerekere, tena anau kurono tereo e tattara mai anau ma, 'Sol, Sol! Aiea akoe e mee Anau ki hakalonollihu naea?'

8 "Kito anau kivahiriake ma, 'TeAriki! Koai Akoe?' Tena Aia kimee mai anau ma, 'Anau ko Jisas, te Tama i Nasaret akoe ekou mai na hakalonollihu raa.'

9 Nataanata eoo ma anauraa ekkite te maahinaraa, e meia laatou sellono tereo te tama e tattara mai anauraa.

10 Tena anau kivahiriake, 'TeAriki! Hea anau e me kippena?' tena TeAriki kimee mai, 'Mahike iaruna no haere i Damaskus, tena he tama i te kina naa e me ki tattara atu akoe na mee hakaatoa TeAtua e hihai ma akoe kippena raa.'

11 Nakaremata anauraa kussen e mee te maahinaraa e haimahiroo, tena na tama eoo ma anauraa kuttao hi na rima anauraa no hakattaki i Damaskus.

12 "Tena i roto te matakaina naa e isi te tama e hui ma ko Ananias, teena he tama roo te lotu tera e tautari na tuaa taatou raa, tena na Jiu hakaatoa ennoho i te matakaina raa e hakammaha tama raa.

13 Ananias ehamai notuu itevahi anau, tena kimee mai, 'Sol, taku taina, akoe e me kikite hakaraoi.' Te saaita naa koi, anau ku kite hakaraoi, tena anau ku kkira ake te tama raa.

14 Kito Ananias kimee mai ma, 'TeAtua natipuna taatou imuaraa e hirihiri akoe ma ki roa hea Aia e hihai iama akoe kikite hoki te Tama Hehekau Aia etonu tahiraa, tena ma akoe ku hakarono tereo Tama raa e tattara atu raa.

15 Maitaname akoe e me ki tattara ake na tama hakaatoa itevahi Tama raa i na mee akoe ni kite iama hea akoe ni rono raa.

16 Ia tena, kaa akoe ettari kiroroa kiaa? Tuu iaruna, tena anau ku hakoukou tapu akoe, tena akoe kulotu ake TeAtua ki ssoro na haisara akoe raa i taha.'

17 "Anau ku vaakai i Jerusalem, tena te saaita anau nilotu i roto te Hare Tapu raa, anau ku isi te kite anau,

18 tena anau ekite TeAriki etuu no tattara mai ma, 'Vave no haere i taha ma Jerusalem vahao nei roo koi, e mee na tama te matakaina nei raa selavaa te hakallono na tattara akoe e tattara i te vahi Anau raa.'

19 Kito anau ki meake, 'TeAriki, na tama raa e illoa roo ma anau ni haere na hare lotu na Jiu raa no hakapiki na tama e hakattina Akoe raa, tena ki riki na tama raa.

20 Tena te saaita Stiven, te tama ni tattara na tattara i te vahi Akoe raa ni taia ria no mate raa, anau e tuu i te kina raa hoki, tena anau e kite te mate tama raa, ia anau hoki ko te tama e rorohi na hekau na tama ni taa tama raa no mate raa.'

21 Tena TeAriki kimee mai anau ma, 'Haere e mee Anau e mee ki kauna akoe ki haere i na tama seai ma ni Jiu e mmao raa.' "

22 Te kanohenua raa e hakallono Pol e tattara haere nottaeroo i te kina aia ku mee na tattara nei raa; kito na tama raa kikaamata no vaa hakamaroaro ma, "Taa te tama nei ki mate! Taa Aia ki mate! Tama nei ku se tau te noho i te maarama nei!"

23 Na tama raa ku vaa hakamaroaro no maka na hekau laatou raa ma na kerekere raa iaruna.

24 Kito te soldia hakamaatua raa ki meake na purepure aia raa ki too Pol no kkave i te kina na soldia raa, tena ki meake na tama raa ki riki Pol, tena ku lahulahu tama raa ki lave laatou te mee na Jiu raa e lloa raa.

25 Emeia te saaita laatou ni haihai Pol ma ki riki raa, tena Pol ku meake te purepure e tuu i te kina raa ma, "E tonu kootou te riki te tama i Rom kame kootou se illoa hea te tama raa e sara?"

²⁶ Te purepure raa e rono koi te meenei, tena aia ki haere i te soldia hakamaatua raa no meake ma, "Ako e iroa hea akoe e ppena? Te tama nei he tama i Rom!"

²⁷ Kito te soldia hakamaatua raa ki haere no vahiri ake Pol ma, "Mee mai ki rono anau, akoe he tama i Rom?"

Kito Pol ki meake, "Noo."

²⁸ Tena te soldia hakamaatua raa ki meake Pol ma, "Anau e ppehi tammaki roo na sileni ki lavaa anau te mee pera ma he tama i Rom."

Kito Pol ki meake, "Emeia anau he tama i Rom i te mamaoha iho anau."

²⁹ Te saaita naa koi na tama ni oo ake ma ki lahulahu Pol raa ku horo muri, tena te soldia hakamaatua raa hoki ku matakū te saaita aia ku iroa ma Pol he tama i Rom raa e mee aia ni haihai tama raa ma na seni.

Pol ku tuu i mua na tama hakamattua

³⁰ Tena te soldia hakamaatua raa ku hihai ma ki iroa te hakamaoni i te mee na Jiu raa elloto iaa Pol raa, tena te aho taiao raa aia ku vvete na seni e haihai Pol raa i taha, tena ki meake na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua na Jiu raa hakaatoa kikkutu. Tena aia ki too Pol no hakatuu i mua na tama raa.

23

¹ Pol ekkira hakamattonu ake ina tama i roto te kuturana raa, tena ki meake, "Aku taina roo hokotahi! I roto roo anau hokonnau, anau se isi tammaki na maanatu i te vahi te ora anau ma TeAtua te aho ma te aho raa."

² Tena Ananias, te pohouru hakanaani na maatua raa ku meake na tama e ttuu tappiri ake Pol raa ki ttuki te maihu tama raa.

³ Tena Pol ki meake te tama raa, "TeAtua e me ki ttuki akoe. Akoe e ssau pera ma he tauppa e paarai ria no makkini! Akoe e noho i te kina naa ma ki hakatonutonu anau i te vahi na tuua, e meia akoe e seu na tuua raa e mee akoe e meake na tama raa ki ttuki anau!"

⁴ Tena na taanata e ttuu taapiri ake Pol raa ki meake, "Ako e haru haeo te pohouru hakanaani na maatua TeAtua!"

⁵ Kito Pol ki meake, "Aku taina roo hokotahi, anau se iroa ma aia ko te pohouru hakanaani. Te Launiu Tapu raa e tattara ma, 'Kootou se lavaa te haru haeo na tama hakamattua na kanohenua raa.' "

⁶ Pol e kite pera ma e isi te kuturana na Sadyusi ia ma te kuturana na Farisi raa, tena aia ki kanna ake na tama hakamattua raa, "Aku taina roo hokotahi! Anau he Farisi, tena anau he tamariki te Farisi. Anau e tuu i mua kootou, maitaname anau e isi te hakatina pera ma na tama e mmate raa e mee ki mahhike muri no ora."

⁷ Pol e ppehi koi te tattara nei, tena na Farisi raa laatou ma na Sadyusi raa ku kaamata no hakatauttau, tena te kuturana raa ku vvae rua.

⁸ (E mee na Sadyusi raa e hakattina pera ma na tama e mmate raa se lavaa te ora muri, tena se isi hoki na ensel ia ma na anana; e meia na Farisi raa e hakattina e toru na mee raa hakaatoa.)

⁹ Na tama hakamattua raa ku vaa hakamaroa roo, tena na tama e poroporo na tuua tera ehukui ma na Farisi raa ku mahhike i aruna no tattara hakamaroa roo ma, "Maatou ekkite pera ma te tama nei se isi te mee e sara! Kame e isi hakamaoni te anana seainaa he ensel ni tattara ake te tama nei."

¹⁰ Na tama raa ku hakatauttau roo, tena te soldia hakamaatua raa ku matakū ma ka oti na tama raa ku taa hakahaeo roo Pol. Kito te tama raa ki meake na soldia aia raa kioo vaa roto te kuturana raa no too Pol i taha ma na tama raa, tena ku kkave tama raa i te kina na soldia raa.

11 Te poo naa TeAriki ku tuu ake i te vahi Pol no meake, "Auu se mataku! Akoe ku oti te tattara ake na tama i Jerusalem raa i te vahi Anau, tena akoe ki haere no ppena peeraa hoki i Rom."

Na Jiu raa ku tattara hemuu ma ki taa Pol ki mate

12 Tetahata teeraa aho na Jiu raa ku hakkutu ki hakatonutonu he hakataakoto. Na tama raa e hakamoe te tattara ma laatou se lavaa roo te kkai, ia se lavaa te unu he mee ki ttae roo te saaita laatou e taa Pol ki mate.

13 Na tama e penapena te hakataakoto raa ettae peeraa tipu haa toe na tama hakaatoa.

14 Tena na tama raa kioo no mmata na maatua hakananniu na maatua raa ia ma na tama hakamattua na Jiu raa, tena ki meake, "Maatou hakaatoa e hakamoe te hakataakoto pera ma maatou se lavaa roo te kkai ni mee ki ttae roo te saaita maatou e taa Pol ki mate.

15 Tena kootou kikkave he tattara ite soldia hakamaatua i Rom raa kikou mai Pol te saaita nei i akoe. Tena kootou ku malliu ma kootou e hihhai ki lahulahu Pol ki too na tattara hakamaoni. Emeia maatou e me ki tanattana ki taa tama raa ki mate i mua aia e tae mai i te kina nei."

16 Emeia telamotu Pol raa e rono na hakataakoto na tama raa; kito aia ki haere no tattara ake Pol i te kina na soldia raa.

17 Tena Pol ki kanna ake te purepure hokotahi no tattara ake ma, "Hakattaki tetaupeara nei ite soldia hakamaatua raa e mee tetama nei eisi te tattara e me ki tattara ake."

18 Te purepure raa etoo tetaupeara raa no hakattaki ite soldia hakamaatua raa, tena ki meake tetama raa ma, "Pol, tetama e karapusira e kanna mai anau, tena ki mee mai ma anau ki hakattaki mai te taupeara nei i akoe, e mee te tama nei e isi te tattara e me ki tattara atu akoe."

19 Tena te soldia hakamaatua raa kittaohi te rima tetaupeara raa no hakattaki tetama raa itaha, tena kivahiri ake ma, "Hea akoe eisi ki mee mai anau naa?"

20 Kito tetaupeara raa ki meake, "Na tama hakamattua na Jiu raa e hakamoe tetattara notonu ma taiao laatou ku oo mai no malliu atu akoe ki too Pol no kkave i na tama hakamattua raa ma ki lahulahu tama raa ki too na tattara hakamaoni i te vahi Pol.

21 Emeia akoe se lavaa te hakarono na tama naa, maitaname tipu haa toe na tama e me ki mmuni no hakattari Pol. Na tama raa e hakamoe te tattara ma laatou se lavaa roo te kkai, ia te unu ki ttae roo te saaita laatou e taa Pol ki mate raa. Na tama raa ku tanattana kippena te mee nei, e meia laatou ettari koi te maanatu akoe."

22 Tena te soldia hakamaatua raa ki meake, "Ako se lavaa te tattara ake he tama pera ma akoe ni tattara mai anau te hakataakoto na tama raa." Tena aia ki kauna te taupeara raa no haere.

Pol ku too ria no kkave iaa Feliks

23 Tena te soldia hakamaatua raa ku kanna ake tokorua na purepure aia raa, tena ki meake, "Tanattana rua huitarau na soldia kioo kootou i Sisaria, tena ku too hoki tipu hitu na tama hurohuro na hos ia ma rua huitarau na soldia e ppuhu ma na hika, tena kootou ku tanattana no oo te sivo te poo nei.

24 Tanattana hoki ni hos ma Pol ki huro kootou, tena ku too hakaraoi roo aia no kkave iaa Feliks te tama hakamaatua raa."

25 Tena te soldia hakamaatua raa ki taataa te launiu e ppau peenei:

26 "Anau Klodius Lisias e taataa atu akoe Feliks, te tama hakamaatua e mouruna raa ki kou atu te tauareka anau.

²⁷ Na Jiu raa e taohi tetama nei, tena kumee ma kitaa tetama nei ki mate. Anau ku mee no iroa pera ma aia he tama i Rom, kito anau ki haere ma na soldia anau raa no tokonaki tetama nei.

²⁸ Anau e hihai ki iroa hea roo na Jiu raa e lloto tetama nei, tena anau ki too aia no kkave i na tama hakamattua laatou raa.

²⁹ Anau ekite pera ma tetama nei seisi temee esara eppena ma kilavaa natamaraa tetaa aia kimate iama kuppono hoki aia i te hare karapusi. Na tattara na Jiu raa e hatuhatu i te tama nei raa e hamai koi i te vahi na tuaa laatou raa.

³⁰ Tena te saaita anau kurono ma natamaraa e hakamoe te tattara ma kitaa tetama nei kimateraa, tena te maanatu anau raa ku tere ake ma ki kauna ria atu tetama nei i akoe. Anau ku oti te meake na tama e isi na tattara laatou i te tama nei raa ki oo atu no kou atu na tattara laatou raa i akoe."

³¹ Na soldia raa e tauttari na tattara te soldia hakamaatua raa. Na tama raa e too Pol te poo naa no huro laatou no ttae roo i Antipatris.

³² Te aho taiao raa na soldia e hahaere na vae raa ku vakkai muri i te hare na soldia raa, tena ki tiaki na tama e huro na hos raa ki huro laatou ma Pol.

³³ Na tamaraa e too Pol no kkave i Sisaria, tena ki kkave te launiu raa i te tama hakamaatua raa, tena ki kou ake hoki ma Pol i na rima tamaraa.

³⁴ Te tama hakamaatua raa e ppau te launiu raa, tena ki vahiri ake ma Pol he tama te matakaina hee. Ia te saaita aia ni iroa ma Pol he tama i Silisia,

³⁵ tena aia ki meake, "Anau e me ki hakarono na tattara akoe naa te saaita na tama e isi na tattara i te vahi akoe raa e ttae mai." Tena aia ki meake na purepure aia raa ki lollohi Pol i roto te hare te tama hakamaatua raa.

24

Na Jiu raa ku tattara ake Feliks i te vahi Pol

¹ Imuri erima na aho, tena Ananias te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku haere i Sisaria ma alaa tama hakamattua iama Tetulus tetama eskul i te vahi na tuaa raa. Na tamaraa e oo no ttuu i mua Feliks tetama hakamaatua raa, tena kitattara ake tamaraa na tattara laatou e hatuhatu i te vahi Pol raa.

² Na tamaraa e kanna ake Pol ki haere ake, tena Tetulus kukaamata no tattara ake ma:

"Feliks, te tama mouruna! Te atamai akoe ia ma te rorohi akoe e kou mai te noholaoi saaita roroa roo, tena tammaki roo na mee e ssara tera akoe ni hakatonutonu i roto te henua nei.

³ Tena maatou na tama i roto na kina roo hakaatoa raa e hihai na mee nei, ia tena maatou e kou atu te hakammaha roo i akoe.

⁴ Anau se hihai ki tattara tammaki kimee akoe kikkaro, e meia anau e kainno atu koi akoe ki aroha no hakarono mai na tattara maatou e moisi nei.

⁵ "Maatou ekkite pera ma te nei hetama hakkapo; tetama nei e kakaamata nasara ma na Jiu hakaatoa i roto te maarama nei, ia tetama nei hoki hetama hakamaatua i roto te kuturana na tama i Nasaret raa.

⁶ Ia tetama nei hoki e hahaivi ma kimee te Hare Tapu raa ki setapu, tena maatou ki hakapiki aia. [Maatou e mannatu ma ki hakatonutonu te tama nei i te vahi koi na tuaa maatou raa.

⁷ Emeia Lisias te soldia hakamaatua raa e hamai ma na mahi aia no aratoo te tama nei i taha ma maatou. Tena Lisias ki mee mai ma maatou ki oo mai no kou atu na tattara maatou raa i akoe.]

⁸ Kame akoe e lahulahu te tama nei, akoe hokoe e me ki iroa i na tattara aia raa pera ma na tattara maatou nei e hakamaoni."

9 Kito na Jiu raa ki hakatoo ake, tena ki meake ma na tattara raa e hakamaoni.

Pol ku tattara i te vahi aia i mua Feliks

10 Tena Feliks ki auna ake Pol ki tattara, tena Pol ki meake.

“Anau eiroa pera ma akoe enoho pera ma hetama hakatonutonu te henua nei tammaki na hetau, ia tena anau e hihia roo kituu i mua akoe no tattara i te vahi anau.

11 Akoe hokkoe elavaa koi teiroa, emee sanahuru ma rua koi na aho anau ni noho i roto Jerusalem no lotu.

12 Na Jiu raa se haitama nikkite ma e hakatauttau maaua i roto te Hare Tapu, tena laatou hoki se hai vahao nikkite ma anau e kutukutu ma natama i roto te hare lotu na Jiu raa ia ma alaa kina i roto te matakaina raa.

13 Natama nei hoki se isi na tattara ki mee na tattara laatou e tattara i te vahi anau raa ki hakamaoni.

14 Anau e hakari atu akoe te mee nei: Anau e lotulotu TeAtua na tipuna taatou raa, tena anau e tautari na Tiputipu na tama raa e mannatu ma ni tiputipu se hakamaoni raa. Emeia anau e hakatina hoki na mee hakaatoa e mmau i roto na tuua Moses ia ma na launiu na profet raa.

15 Anau e hakatina TeAtua pera ma laatou e hakattina raa hoki, e ssau koi pera ma natama hakaatoa, natama taualleka ia ma natama sakkino raa e me ki ora muri i taha ma te mate.

16 Ia tena anau e hai namahiroo anau kitonu hakamaoni imua na karemata TeAtua ia ma te kanohenua raa.

17 “Anau ku mmao se ki tae roo i Jerusalem e hia roo na hetau, tena anau ku haere i Jerusalem ma ki kou ake na sileni te kanohenua anau raa, tena ku hoki ake ni hoki.

18 Tena natama raa ku oo ake nokkite anau i roto te Hare Tapu raa te saaita anau kuoti te hoki ake te hoki tera eme kimee anau ki matahua raa. Tena se isi te kanohenua enoho ma anau, ia se isi hoki te hakatauttau.

19 Emeia e isi na Jiu ni oo mai i Esia. Natama raa hokolaatou e tau te oo mai no tattara atu na tattara laatou raa, kime laatou e isi na tattara e hatuhatu i te vahi anau.

20 Kame seai, meake natama i te kina nei raa ki tattara atu ma ni mee peehee laatou ekkite ma anau e sara te saaita anau nituu imua natama hakamattua raa.

21 Emeia he mee hokotahi tera anau ni kanna ake te saaita anau nituu imua laatou raa, ‘Anau ku hakatonutonu ria kootou i te aho nei, e mee anau e hakatina pera ma natama ku mmate raa e me ki mahike muri no ora.’ ”

22 Tena Feliks enoho norono hakaraoi roo na Tiputipu TeAriki raa hakaatoa, tena aia ki hakaoti te kikutu raa, tena ki meake natama raa ma, “Anau e me ki hakarona hakaraoi te mee nei te saaita Lisias te soldia hakamaatua raa e tae mai.”

23 Tena aia ki meake te purepure e rorohi Pol raa ki rorohi hakappuru te tama raa, tena ma ku hakattana tama raa ni saaita ki lavaa na soa aia raa te kou ake niaa Pol e hihai raa.

Pol ku tuu imua Feliks laaua ma Drusila

24 E llava na aho ku llaka, tena Feliks ku oo mai laaua ma Drusila, te avana aia te hine haka Jiu raa. Kito aia ki meake natama raa ki kou ake Pol, tena aia kinoho no hakarona Pol e tattara i te vahi te hakattina ia Jis Krai raa.

25 Emeia te saaita Pol ku tattara i te vahi na tiputipu taualleka, te pasemmu ia ma te Aho Hakatonutonu eme ki hamai raa, tena Feliks

kumataku no meake ma, “Kutau, tena akoe ku haere. Anau e me ki kanna atu hoki akoe he saaita anau e ttana.”

²⁶ Te saaita naa hoki Feliks e kkaahu ma Pol e me ki kou ake ni sileni, tena ma aia ku aru tahi ake Pol ki haere ake ki tattara laaua.

²⁷ Erua na hetau kullaka, tena Porsius Festas ku sui te sao Feliks. Feliks e hihai ma na Jiu raa ki hihhia i te vahi aia, tena aia ki tiaki Pol no noho i roto te hare karapusi raa.

25

Festas ku hakatonutonu Pol

¹ Festus kutae ake i te kina raa, tena imuri etoru na aho aia kutiaki Sisaria no haere i Jerusalem,

² i te kina na maatua hakananniu raa laatou ma na tama hakamattua na Jiu raa e mee ki kou ake na tattara laatou e hatuhatu i te vahi Pol raa. Na tama raa e kainno ake Festas

³ kituku ake hea laatou e hihairaa, tena ma kutoo Pol nokkave i Jerusalem, e mee laatou ku oti te hakamoe te tattara ma ki taa Pol ki mate te saaita Pol e haere i Jerusalem raa.

⁴ Tena Festas kimeake, “Pol e mee pera ma he tama karapusi i Sisaria, tena anau hokonnau e me ki haere i te kina raa he saaita.

⁵ Meake na tama hakamattua kootou raa ki oo i Sisaria te saaita anau e haere raa, tena laatou ku kou mai ma na tattara laatou i te vahi Pol raa ki mmata ma hea aia e sara naa.”

⁶ Festas enoho ma natamaraa notta e varu seainaa e sanahuru na aho, kito aia ki haere i Sisaria. Tena te aho taia o raa aia ku haere no noho i te hare hakatonutonu raa, tena ki meake na tama raa ki kou ake Pol i roto hare.

⁷ Pol kutae ake, tena na Jiu ni oo mai i Jerusalem raa ku mahhike no ttuu alleha tetama raa, tena kikaamata no letuletu ake tammaki na tattara hao laatou ni hatuhatu raa, emeia na tattara hoki na tama raa seisi te hakamaoni.

⁸ Tena Pol ku tattara ake ki tokonaki aia hokoia ma: “Anau se hai mee eppena e sara i te vahi na tuua na Jiu raa, te Hare Tapu ia ma te tama hakamaatua i Rom raa.”

⁹ Emeia Festas e hihai ma kimee na Jiu raa ki hihhia i te vahi aia, tena aia ki vahiri ake Pol, “Ako e hihai ki haere i Jerusalem, tena anau ku hakatonutonu akoe i te vahi na tattara na tama nei raa i te kina raa?”

¹⁰ Kito Pol kimeake, “Anau kutuu i roto te hare hakatonutonu imua te tama hakamaatua, tena kootou e tau te hakatonutonu anau i te kina nei. Kootou hokkootou e illoa pera ma anau seisi te mee e sara eppena i na Jiu raa.

¹¹ Kame anau eseu tetuaa, tena kippena namee e sara tera anau e tau te mate, tena anau e tau te taia ria ki mate. Emeia kame na tattara na tama raa e hai mai anau raa seisi te hakamaoni, tena se hai tama hoki e lavaa te too anau no kou ake na tama raa. Anau e hihai te tama hakamaatua raa roo ki hakatonutonu i te vahi anau.”

¹² Tena Festas ki tattara ma na tama e totokonaki na hakataakoto aia raa no oti, tena aia kimeake, “E mee akoe e hihai ma te tama hakamaatua i Rom raa ki hakatonutonu i te vahi akoe, tena akoe e me ki haere no mmata te tama hakamaatua naa.”

Pol ku tuu imua Agripa laaua ma Benais

¹³ Tena ki oti roo te tuku Agripa raa laaua ma Benais ku oo ake i Sisaria no mmata Festas.

¹⁴ Tokorua raa e nnoho i te kina raa e llava na aho, tena Festus ki tattara hakamatahua ake te tuku raa i te vahi Pol. “E isi te tama i te kina nei e noho pera ma he tama karapusi te saaita roo Feliks;

¹⁵ tena te saaita anau ni haere i Jerusalem raa, na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua na Jiu raa e kou mai na tattara laatou raa i te vahi Pol, tena kikainno mai ma anau ki mee ma te tama nei e sara.

¹⁶ Emeia anau e meake na tama raa pera ma maatou na tama i Rom raa se isi te tiputipu ki kou ake vare te tama e isi te sara raa i na tama ni ppono aia raa. Te tama raa e me kituu imua na karemata na tama raa imua, tena ku kou ake he saaita ma te tama raa ki tattara i te vahi aia i na tattara na tama raa e hai ake aia raa.

¹⁷ Te saaita na tama raa ni ttae mai i te kina nei raa, tena anau se ttari hoki, e meia te aho taiaora koi anau ku noho i roto te hare hakatonutonu raa, tena ki meake na tama raa ki kou mai te tama raa i hare.

¹⁸ Na tama ni ppono te tama raa kuttuu iaruna, e meia na tama raa se tattara na tattara i te vahi laatou ma te tama raa e sara tera anau e hakataakoto ma laatou e tau roo te tattara mai raa.

¹⁹ Na tama raa e tattara mai koi na mee laatou e hakatauttu ma te tama raa ia ma na hakattina laatou i te vahi te Tama e hui ma ko Jisas raa. Te Tama nei ku oti te mate, e meia Pol e tattara ma te Tama raa e ora koi.

²⁰ Tena anau kuse iroa ma anau e me kitoo peehee hoki alaa tattara i te vahi te mee nei, kito anau ki vahiri ake Pol ma aia e lavaa te haere i Jerusalem ki hakatonutonu raa i te kina raa.

²¹ Emeia Pol e mee mai ma aia e hihai ki noho i na rima na soldia e lollohi aia raa ki tae te saaita te tama hakamaatua i Rom raa e me ki hakatonutonu i te vahi aia. Kito anau ki meake na soldia raa kilollohi te tama raa ki ttae roo te saaita anau e lavaa te kave aia i te tama hakamaatua raa."

²² Tena Agripa ki meake Festus, "Anau hokonnau e hihai ki hakarono na tattara te tama naa."

Kito Festus ki meake, "Taiao akoe ku hakarono na tattara te tama naa."

²³ Te aho taiaora Agripa laua ma Benais ku o mai, tena te kanohenua raa ki hakammaha roo i tokorua raa. Tokorua raa e oo no uru i roto te hare e rahiraa ma na tama hakamattua na soldia i Rom raa ia ma na tama hakamattua te matakaina raa. Festas ekkave te tattara, tena na tama raa ki kou ake Pol i hare.

²⁴ Kito Festas ki meake, "Te tuku Agripa ia ma na tama hakaatoa e noho ma taatou te aho nei raa: Kootou kukkete te tama na Jiu hakaatoa i te kina nei ia ma Jerusalem raa ni kou mai anau i te se hihai laatou i te tama nei. Na tama raa e vaa mai ma te tama nei ku se tau hoki te noho i te maarama nei.

²⁵ Emeia anau se isi te tattara e rono ma aia e ppena te mee e sara tera e tau aia te taia raa ki mate. Tena e mee aia hokoia hoki e hihai ma te tama hakamaatua i Rom raa ki hakatonutonu aia, tena anau e maanatu ma ki kauna raa te tama nei ki haere.

²⁶ Emeia anau se hai mee hakamaoni e iroa kitaataa ake i te tama hakamaatua raa i te vahi Pol. Tena anau e kou mai te tama nei imua kootou, taohimua akoe te tuku Agripa! Ia tena te saaita akoe e oti ma te tama nei raa, tena anau kame ku isi na mee hakamaoni ki taataa.

²⁷ Eme kise tonu ma anau ekkave te tama karapusi raa se hai mee e taataa ki matahua ma hea aia e sara raa."

26

Pol ku tattara ake te tuku Agripa raa i te vahi aia

¹ Tena Agripa ki meake Pol, "Ako e ku lavaa te tattara mai i te vahi akoe hokoe." Kito Pol ki ssora na rima aia raa, tena ki tattara ake peenei:

² "Te tuku Agripa! Anau e hihia roo te aho nei, e mee anau ku lavaa te tuu imua akoe ki tattara atu na tattara anau nei i te vahi na tattara na Jiu raa e hatuhatu i anau raa,

³ taohimua e mee akoe eiroa laoiroo natiputipu na Jiu raa hakaatoa ia ma na hakataakoto settonu maatou raa. Tena anau e kainnoatu akoe ki aroha koi no hakarono mai na tattara anau nei.

⁴ “Na Jiu raa hakaatoa e illoa laoiroo te ora anau kaamata roo te saaita anau ni paamee raa. Na tama raa e illoa te ora anau kaamata mai te saaita anau ni noho i te henua anau raa haere no ttae i Jerusalem.

⁵ Na tama raa hakaatoa e illoa, tena laatou e lavaa te meatu te hakamaoni pera ma te kaamata roo anau e noho pera ma he tama i roto te kuturana na Farisi te lotu raa.

⁶ Tena te saaita nei anau kuu i te kina nei ki hakatonutonuria, maitaname anau eisi te hakatina ina tattara hakamaoni TeAtua ni kou ake na tipuna taatou raa,

⁷ na mee roo tera te sanahuru ma rua na kaha taatou raa ni hakattari ma kitoo te saaita laatou nilotulotu TeAtua te ao ma te poo raa. Tena akoe te hakamaatua, teenei ko te hakataakoto nei koi tera na Jiu raa e mau tattara i anau.

⁸ Aiea kootou na tama e noho i te kina nei raa e hainattaa roo te hakattina pera ma TeAtua e me ki hakamahike muri na tama e mmate raea?

⁹ “Anau hokonnau ni maanatu ma anau kippena na mee hakaatoa anau e lavaa ki taa mate na tattara hakaatoa i te vahi Jisas te Tama i Nasaret raa.

¹⁰ Teenaa hea anau nippena i roto Jerusalem. Anau e too na tattara na maatua hakananniu raa, tena kippono tammaki na tama e tauttari TeAtua raa i te hare karapusi, tena te saaita na tama raa ku mee ki taaia ria ki mmate, anau e nuu hoki ma na tama raa ki mmate.

¹¹ Tammaki na vahao anau e kou ake na hakalono llihu na hakattina ana raa i roto na hare lotu na Jiu, tena kihahaivi kimee na tama raa ki tiaki na hakattina laatou raa. Anau e roto roo na tama raa tera hea anau ni haere hoki na matakaina alaa tama raa ma kimee na tama raa ki hakalono llihu.

*Pol e tattara ake te kaamata roo aia ni mee no hakatina
(Na hehekau 9.1-19; 22.6-16)*

¹² “Teenei ko te hakataakoto nei koi tera anau ni haere i Damaskus ma na tattara na maatua hakananniu raa.

¹³ Tena te saaita te laa latea anau kukite te maahina e tii maarama roo i aruna te laa raa e hamai peeraa ite vaelani no hakamaahina hakatike anau ia ma na tama ni oo ma anau raa.

¹⁴ Maatou hakaatoa kutteiho no ppaku te kerekere, tena anau ku rono te reo e tattara mai anau ina tattara hakaHibru ma, ‘Sol, Sol! Aiea akoe e mee anau ki hakalono llihu naea? Akoe e mee koi akoe hokkoe ki hakalono llihu e ssau pera ma he bulmakau e tataporo te laakau te tama e hahaanai aia raa.’

¹⁵ Tena anau ki vahiri ake ma, ‘TeAriki, koi Akoe?’ Tena TeAriki ku tattara mai ma, ‘Anau ko Jisas, te Tama akoe e mee no hakalono llihu raa.’

¹⁶ Emeia mahike no tuu i aruna. Anau e hakahura atu ki hirihiri akoe pera ma he tama hehekau Anau. Akoe e me ki tattara ake alaa tama pera ma akoe e kite Anau te ahonei ia ma hea Anau e me ki huri atu akoe i muri raa.

¹⁷ Anau e me ki hakasao akoe i taha ma na tama Israel ia ma na tama seai ma ni Jiu tera Anau e me ki kauna akoe ki haere raa.

¹⁸ Akoe e me ki haere no taaraki na karemata na tama raa, tena ku hakattaki na tama raa i taha ma te pouri raa ki oo mai i te maahina, tena ku oo i taha ma na mahi Satan raa no oo ake TeAtua, ia tena na haisara na tama raa e me ki ssorohia i taha e mee na hakattina laatou e isi raa, tena na tama raa e me ki noho ma na tama TeAtua ni hirihiri raa.’

Pol ku tattara ake te uata aia

¹⁹ “Ia tena te tuku Agripa, anau e tautari hea anau e kite ma na karemata anau tera ni hamai i te vaelani raa.

²⁰ Anau e kaamata i Damaskus no haere peeraa i Jerusalem, tena ki haere na kina hakaatoa i roto Israel ia ma na kina na tama seai ma ni Jiu raa. Anau e takutaku pera ma na tama raa ki ttike i taha ma na hai ssara laatou, tena ku hakattina i TeAtua, tena kuppenna na mee kihuri ake pera ma laatou ku ttike i taha ma na hai sara laatou raa.

²¹ Na Jiu raa e hakapiki anau i roto te Hare Tapu e mee anau e takutaku ake te hakataakoto nei, tena laatou ku mee ma kitaa anau ki mate.

²² Emeia te aho nei TeAtua e tokonaki anau, ia tena anau e tuu i te kina nei ki tattara atu kootou hakaatoa na tama ku mattua raa ia ma na tama pammee raa i te hakamaoni. Na tattara anau e tattara raa e ssau koi pera ma na tattara na profet ia ma na tattara Moses ni tattara ma e me ki kapihi mai raa:

²³ Te Mesaia raa e me ki hakalono llihu, tena Aia ko te Tama kaamata hoki e me ki mahike muri i taha ma te mate kihuri ake te maahina te ora e ora tahi raa i na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu raa.”

²⁴ Pol e tattara ake peenei ma ki tokonaki i te vahi aia, tena Festas ku vaa ake aia ma, “Pol! Akoe ku vvare! Te iroa akoe e rahi naa e mee akoe no vvare!”

²⁵ Kito Pol ki meake, “Te tama hakamaatua! Anau se vvare! Anau e tattara atu te hakamaoni i te atamai anau.

²⁶ Te tuku Agripa! Anau e ivi te tattara atu na mee roo hakaatoa, mai-taname akoe e iroa na mee nei roo hakaatoa. Anau e iroa akoe se siri he mee i na mee nei e mee hea ni kapihi atu raa se mee ma e kapihi atu tera akoe se iroa.

²⁷ Te tuku Agripa! Akoe e hakatina na profet? Anau e iroa akoe e hakatina!”

²⁸ Kito Agripa ki meake Pol, “Akoe e me ki mee anau ki hakatina te lotu paa saaita nei koi?”

²⁹ Kito Pol ki meake, “Niaina ma he paa saaita ia ma he saaita e roroa, anau e lotu ake TeAtua ma akoe ia ma kootou na tama hakaatoa e hakallono mai anau te aho nei raa, tena e me ki ssau peenei ma anau nei hoki, e meia anau se hihai ma kootou ki haihai ria hoki ma na seni nei!”

³⁰ Tena Agripa, Festas, Benais ia ma na tama raa hakaatoa ku mahhike i aruna,

³¹ tena te saaita laatou ni oo i aho raa, na tama raa ku tattara hokolaatou ma, “Te tama nei se isi roo te mee e sara e ppena ki lavaa taatou te taa aia ki mate ia ma ki ppono aia i roto te hare karapusi.”

³² Kito Agripa ki meake Festas, “Te tama nei e tau roo te hakattana ria ki haere kime aia ni se meatu ma aia e hihai te tama hakamaatua i Rom raa ki hakatonutonu aia.”

27*Pol ku kake te vaka no haere i Rom*

¹ Na tama raa e tattara no tonu ma maatou e me ki haere peeraa i Itali, tena na tama raa ku tuku Julius ki rorohi Pol ma alaa karapusi hoki. Julius ko te purepure hakamaatua i roto te kuturana na soldia i Rom e hui ma, “Te kuturana na soldia te tuku i Rom raa”.

² Maatou ekkake te vaka i Adramitium tera kutanattana ki haere peeraa i Esia raa, tena te vaka raa ku uhu no haere. Aristarkus te tama i te matakaina Tesalonaika i roto Masedonia raa e oo maatou hoki.

³ Te aho taiao raa maatou kuttæ i Saidon. Julius elairoo Pol, tena ki tiaki te tama raa ki haere no mmata na soalaoui aia raa ma kikou ake na tama raa niaa Pol e hihai.

⁴ Maatou e uhu te kina raa no haere, e meia e mee te matani raa e ppui mai i mua, tena maatou ku tere te vahi e lluu i Saiprus raa.

⁵ Maatou e tere no raka te moana i Silisia laaua ma Pamfilia raa, tena ki tere no ttae i Maira i roto Lisia.

⁶ Te purepure hakamaatua raa e ssee no lave te vaka i Aleksandria ku mee ki haere peeraa i Itali, tena aia ki hakkake maatou te vaka raa.

⁷ Maatou e uhu no haere hakassoro elavaa roo na aho, e mee te matani raa eppui mai i mua, tena maatou kuse lavaa te haere te ara maatou e haereraa, tena kito maatou kitaa no haere hakalluu ite vahi Nidus no haere hakaraka te mata i Krit e hui ma ko te Matahenua Salmone raa.

⁸ Maatou e haere hakapare te henua raa, e meia maatou ennahe roo te ttae i te kina na tama raa e kanna ma te Kapamarua e Lluu tera se mmao hoki ma te matakaina Lasea raa.

⁹ Maatou etuu ite kina raa saaita roroa roo notæ roo te saaita maatou kuse lavaa te uhu no haereraa, ia te saaita hoki te aho na tama e hakammaha ma he aho na hai sara ku mee ki ssirihia raa ku raka. Kito Pol ki tattara ake na tama raa:

¹⁰ "Na taanata! Anau e kite pera ma e me ki haeroo kame taatou e uhu i te kina nei no haere, tena na kai ia ma te vaka nei hoki e me ki haero, ia e isi na tama e me ki mmate."

¹¹ Emeia te purepure hakamaatua raa e hakarono na tattara te ariki raa ia ma te tama te vaka raa, tena aia ku se hihai ki hakarono na tattara Pol.

¹² Te kapamarua maatou etuu raa e haero tetuu te saaita te matani, ia tena te mahi ana na tama raa hakaatoa ku hakaioo ma maatou ki uhu koi no haere, tena ku haaite ki ttae maatou i Finiks kame e lavaa, tena ma maatou ku hakattari i te kina raa ki teiho te matani raa. Finiks he kapamarua e tuu i roto Krit tera e huri peeraa i te laki haukkupu ia ma tokorau hakalaki.

Te putika te moana

¹³ Te matani raa ku kaamata no aniani mai hakassoro ite kupu, tena na taanata raa ku mannatu ma ki pena hea laatou e hakataakoto raa, tena laatou ki huti te taura raa no haere hakappæ vaa uta i Krit.

¹⁴ Emeia seroroa koi te matani raa ku maairi hai mahi roo, teenaa ko te matani na tama raa e kanna ma te Matani te Anake tera e maairi mai vaa aruna te henua raa.

¹⁵ Te matani raa eppaku te vaka raa, tena te vaka raa kuse lavaa te haere atu ite matani raa, tena maatou ku nnoho hemuu koi no tiaki te vaka raa ki tahea te matani.

¹⁶ Tena te mee raa kulluu hakamarie te saaita maatou ni tahea no raka i te vahi haukkupu i Kauda, he henua paamee koi. Maatou e hai roo na mahi maatou no lavaa te haihai te pooti te vaka raa ma na mæa no mmau.

¹⁷ Na tama raa e hhuti te pooti raa i aruna, tena kinnoa te pooti raa ma te vaka raa no mmau. Na tama raa e mattaku ma ka oti laatou kutere no kkapi na ruahua i tai Libia raa, kito na tama raa ki hakatere te pukei raa i raro, tena ki tiaki te vaka raa no tahea te matani.

¹⁸ Te matani hai mahi raa e maairi koi, tena te aho taiao raa na tama raa ku kaamata no maka na kai i roto te vaka raa i taha,

¹⁹ tena teeraa aho hoki na tama raa ku peesia alaa hekau te vaka raa i taha.

²⁰ Tammaki na aho maatou kusekkite telaa ia ma na hetuu, e meia te matani raa e maairi hai mahi koi. Maatou ku mannatu ma maatou kame ku se lavaa te ssao.

21 Saaita roroa roo na tama raa ennoho sekkai na kai, tena Pol ki mahike no tuu i mua na tama raa hakaatoa no meake, "Kootou e tau roo te hakallono na tattara anau raa te saaita anau ni meatu ma taatou selavaa te uhu i Krit no haere raa, tena taatou hoki selavaa tettiri te haeo ia ma killano ni mee.

22 Emeia anau ekainnoatu kootou kisse mannatu! Sehaitama taatou e me ki mate, teenei ko te vaka nei koi e me ki haeo.

23 E mee te ensel TeAtua anau raa, TeAtua anau elotulotura e hamai te poo raa

24 no tattara mai anau ma, 'Pol akoe se lavaa te mataku! Akoe e me ki tuu i mua te tama hakamaatua i Rom raa. Ia tena e mee TeAtua e laoi akoe, Aia e me ki hakasao na ora na tama e oo ma akoe i roto te vaka naa.'

25 Na taanata! Kootou selavaa te mattaku. E mee anau e hakatina TeAtua, tena anau e iroa ma na mee e me ki kapihi mai tautari hea Aia ni tattara mai anau raa.

26 Emeia e isi te henua taatou e me ki tere no kkapi i uta."

27 Teenaa ko tesanahuru ma haa napoo, tena maatou etatahea ma tematani i roto Mediterenian. Tena tetuapoo na tama te vaka raa kumannatu ma maatou kame ku tappiri na henua.

28 Kito na tama raa killetu te maea e mmau te taura raa no kkite pera ma tennoto te kina raa e tae tipu rua na makkaa, tena se roroa na tama raa ku haate hoki no kite pera ma temeeraa kutae sanahuru marima na makkaa.

29 Natama raa kumattaku ma te vaka raa kaa tere no kkapi i aruna na hatu, kito na tama raa killetu e haa na taura imuri te vaka raa, tena laatou kulotu ma temeeraa ki maarama vave koi.

30 Tena natama hahaere te vaka raa kumee ma laatou ki hakassao no huro i taha ma te vaka raa; na tama raa e hakatere te pooti raa i raro, tena ki malliu ma laatou e me ki oo na hakahuro na taura i mua te vaka raa.

31 Emeia Pol e meake tepurepure hakamaatua ia ma na soldia raa, "Kame na tama hahaere te vaka nei raa se nnoho i aruna te vaka nei, TeAtua selavaa te tokonaki kootou ki ora."

32 Kito na soldia raa kittuu namaea e haihai tepooti raa notteiho i te lottai.

33 Imua te uru te ata, Pol kumeake natama raa kikkai nikai: "Kootou ennoho no hakattari roo sanahuru ma haa na aho, tena kootou se hai kai roo nikkai.

34 Tena anau ekainnoatu kootou kikkai nikai, e mee kootou e tau tekkai kiora kootou. Seisi terouru e me kihopo itaha ma napohouru kootou naa."

35 Pol e tattara no oti, tena aia ki too te haraoa raa no lotu ake TeAtua i mua na tama raa hakaatoa, tena aia ki ttohi te haraoa raa no kai.

36 Na tama raa ku se mattaku, tena laatou hakaatoa kikkai.

37 Te kooina na tama raa hakaatoa e tae rua huitarau tipu hitu ma ono na tama i aruna te vaka raa.

38 Na tama raa ekkai roo noppohu, tena laatou ki maka na kopu haraoa raa ma ki rana te vaka raa.

Te vaka raa ku kkapi

39 Te mee raa ku maarama, tena na tama e hahaere te vaka raa ku se illoa ma teehee i uta naa, e meia laatou e illoa te hapa ttiko ia ma te kerekere i uta, tena laatou kumannatu ma kame e tauareka laatou ki hakatere te vaka raa kikkapi i uta i te kina raa.

40 Kito na tama raa kittuu na taura raa no huro i raro, tena te saaita naa hoki na tama raa kuvvete namaea e haihai ki mmau te hoe te vaka raa.

Tena laatou ki aratoo na pukei i mua te vaka raa ma kilavaa te matani raa te hakatere te vaka raa i mua, tena maatou ki tere peeraa i uta.

⁴¹ Emeia te vaka raa e tere no kkapi i aruna te ruahua; te mata te vaka raa ku kkapi no mmau roo, tena i muri raa ku maseu na peau e llahi raa.

⁴² Na soldia raa ku penapena te hakataakoto ma ki taa na tama karapusi raa hakaatoa ki se lavaa na tama raa te kkau i uta no huro no ssao.

⁴³ Emeia te purepure hakamaatua raa e hihai ma ki hakasao Pol, tena aia ki ttuki te hakataakoto na tama raa. Tena aia ki meake na tama e lavaa te kkau raa killee no kkau i mua i uta;

⁴⁴ tena na tama ettoeraa kutoo na hoono ia ma alaa muri hoono te vaka raa e makkoti raa no kkau ma laatou. Maatou hakaatoa ekkau no ttae hakaraoi roo i uta se hai tama e mate.

28

Pol ku tae i Malta

¹ Maatou ku ttae laoi roo i uta, tena maatou ku illoa ma te henua raa ko Malta.

² Na tama te henua raa e laoi roo i maatou. Te reurehu raa kulleku no haumallii, kito na tama raa ki hakaura te ahi raa, tena ki mee mai ma maatou ki oo ake no hakamamahana te ahi raa.

³ Pol e hakkutu na hhie raa, tena ki ponopono ake i roto te ahi raa. Tena te vvela te ahi raa e mee te laponu e moe i roto na hhie raa no ttoro mai i taha no uti te rima Pol.

⁴ Na tama te henua raa kukkute te laponu raa ku tootoo te rima Pol raa, tena kitattara hokolaatou ma, "Te nei kame he tama taatama, e meia te atua e me ki hakatonutonu raa se lavaa te tiaki aia ki ora, niaina ma aia se mate i roto te lottai."

⁵ Emeia Pol e riaki te laponu raa i taha no tteiho i roto te ahi raa, tena aia hoki se paepae ma e llihu.

⁶ Na tama raa e nnoho no mmata ma te rima Pol raa e me ki ssura, kaa seai ma tama raa ku hakateki koi no mate. Emeia na tama raa e nnoho saaita roroa roo no matamata, tena laatou kukkute ma Pol se mee ma aia e llihu, kito na tama raa ki tiaki na hakataakoto laatou ni isi i mua raa no tattara ma, "Te tama nei he atua!"

⁷ Tena Publius te tuku te henua raa ettino na kerekere e ttuu tappiri ake te kina raa. Te tuku raa e too maatou no kkave hakaraoi roo i te hare aia raa, tena maatou ki nnoho ma aia e toru na aho.

⁸ Te tamana Publius raa elaavea, te vvela aia raa e haimahi roo, tena elaavea hoki te manava ssiri. Pol e haere i te kina te tama raa e moe raa no lotu, tena ki hakapiri na rima aia raa i aruna te tama raa, tena te tama raa ku tauareka.

⁹ Na tama te henua raa kukkute hea nikapihi ake i te tama raa, tena na tama hakaatoa te henua raa e lavvea raa ku oo ake, kito Pol ki tokonaki na tama raa no taualleka.

¹⁰ Na tama raa e kou mai tammaki roo na mee, ia te saaita hoki maatou ni uhu no haere raa, na tama raa ku kou mai na hakataioo ki tau ma te horau maatou raa.

Pol ku tae i Rom

¹¹ Maatou e nnoho te henua raa e toru na marama, tena maatou ki too te vaka i Aleksandria e hui ma, "e Rua na Kokoa Atua", tera ni hakalluu te matani i tai te henua raa no haere.

¹² Maatou e haere no ttae te matakaina Sirakyus raa, tena ki nnoho i te kina raa e toru na aho.

¹³ Tena maatou kiuhu itekina raa no haere nottae ite matakaina i Regium. Te aho taiao raa te mataniraa ku maairi mai peeraa ite kupu, tena i roto e rua na aho maatou ku ttae ite matakaina Puteoli.

¹⁴ Maatou ettiri na hakattina ana itekina raa, tena na tama raa ki mee mai ma maatou kinnoho ma laatou helatapu hokotahi. Tena ki oti maatou ku tiaki na tama raa no oo no ttae i Rom.

¹⁵ Na hakattina ana i Rom raa kullono ma maatou kuttae ake, tena na hakattina ana raa hakaatoa ku oo mai, alaa tama e ttiri maatou ite Maket i Apius, tena alaa tama e ttiri maatou ite kina na "Hare e Toru e Llahi" raa. Pol ku hakammaha ake TeAtua te saaita aia ni kite na tama raa, tena aia ku hihia roo.

Pol i roto Rom

¹⁶ Maatou ku ttae i Rom, tena na tama hakamattua raa ku hakattana Pol ki noho hokoia ma te soldia e rorohi aia raa.

¹⁷ I muri e toru na aho, Pol ku kanna ake na tama hakamattua na Jiu raa ki oo ake ki kuku. Na tama raa ku hakuku ake hakaatoa, tena Pol ki meake na tama raa, "Na tama Israel! Aku taina, niaina roo ma anau se hai mee e sara e ppena i na tama taatou raa ia ma na tiputipu taatou ni too i na tipuna taatou raa, e meia na tama raa e karapusi anau i roto Jerusalem, tena ki too anau no kou ake i na tama i Rom raa.

¹⁸ Na tama i Rom raa ku hakatonutonu ite vahi anau, tena ki mee ma ki tiaki anau ki haere, maitaname laatou e kkite pera ma anau se isi te mee e sara e ppena ki tau anau te mate.

¹⁹ Emeia na Jiu raa se hihhai te hakataakoto raa, tena anau ki meake ma te tama hakanaaniu i Rom raa ki hakatonutonu anau, niaina anau se isi te hakataakoto haeo i te vahi na tama taatou raa.

²⁰ Tera hea anau e hihai ma kimmata akoe kitattara taatou. Emeia te hakamaoni roo, anau e haihai ria na seni nei i te vahi te Tama tera e mee na tama Israel raa no hakattina."

²¹ Kito na tama raa ki meake Pol, "Maatou se hai launiu ni too i na tama i Judia raa ite vahi akoe, ia se hai tama hoki ni hamai ma na rono ia ma na tattara i te vahi akoe.

²² Emeia maatou e hihhai killono na hakataakoto akoe raa, maitaname maatou e illoa pera ma na tama i na kina hakaatoa se hihhai te kuturana kootou naa."

²³ Kito Pol laatou ma na tama raa kituku te aho, tena tammaki roo na tama ku oo ake te aho naa itekina Pol enoho raa. Kaamata te tahata haere notae tepoo, Pol e hakamamarama ake na tattara ite vahi te Hakamaatua ana ite Vaelani raa, tena aia e hahi vi roo ki mee na tama raa ki hakattina ite vahi Jisas, tena aia ki too na tattara e mmau i roto na Tuua Moses raa ia ma na tattara hoki i roto na launiu na profet raa.

²⁴ Tena e isi na tama ku hakattina na tattara Pol raa, e meia alaa tama se hihhai ki hakattina.

²⁵ Tena na tama raa ku mahhike no haere hakatauttau hokolaatou te saaita Pol ni meake te tattara hokotahi ma, "Na tattara TeAnana Tapu raa ni tattara ake profet Aisaia ki meake na tipuna kootou raa ku tonu roo hakamaoni!

²⁶ Aisaia e tattara ake ma,
'Haere no tattara ake te kanohenua nei:
Kootou e me ki hakalollono koi no hakalollono,
e meia kootou se lavaa roo te illoa;
Kootou e me ki kirakira koi no kirakira,
e meia kootou se lavaa roo te kkite,

²⁷ e mee na hakataakoto na tama nei raa e pouri,
ia tena laatou e hakatturi hoki na katarina laatou raa,
tena ki hakattau na karemata laatou raa.

Peeraa ki seai na karemata laatou raa e me ki kkite,
na katarina laatou raa e me ki llono,
na hakataakoto laatou raa e me ki maarama,
tena TeAtua e mee ma na tama raa e me ki oo mai Anau,
tena Anau ku tokonaki na tama raa ki taualleka.' ”

²⁸ Kito Pol ki hakaotioti ake ma, “Kootou e tau te illoa pera ma na tattara
TeAtua i te tokonaki Aia taatou raa kuttae inatama seai ma ni Jiu raa.
Na tama raa e me ki hakallono!”

²⁹ [Pol e tattara no oti, tena na Jiu raa ku mahhike no haere hakatauttau
hokolaatou hakamaroa roo.]

³⁰ Erua na hetau Pol e noho i te hare aia e sui ki noho raa, tena aia e too
hakaraoi roo na tama e oo ake ma ki mmata aia raa.

³¹ Pol e takutaku ake i na tiputipu te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena
ki akoako ake i te vahi TeAriki Jisas Krai, tena aia e ivi roo tetattara, ia
se hai tama hoki e lavaa te ppui aia.

Rom Te launiu Pol e taataa i na tama i Rom

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.15
 Te hakataakoto hakamaatua 1.16—1.17
 Na tama hakaatoa e hai sara 1.18—3.20
 Tiputipu e tonu tahi 3.21—8.39
 TeAtua e tonu tahi 9.1—11.36
 Te ora e tonu tahi 12.1—15.13
 Na tattara hakaoti 15.14—16.27

¹ Anau Pol, anau e taataa atu te launiu nei. Anau he tama hehekau ma Jisas Krai, ia he aposol tera TeAtua ni hirihiri ki takutaku te Rono Tauareka Aia raa.

² TeAtua ni tattara ake te Rono Tauareka nei i mua roo i na profet Aia raa pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa.

³ Te Rono Tauareka nei e tattara mai i te vahi te Tamariki Aia Jisas Krai tera ni hamai no tipu tama, ia e haanau mai pera ma he mokopuna Deuit.

⁴ TeAnana Tapu raa e hurimai te hakamaoni pera ma Jisas Krai ko te Tamariki TeAtua, e mee TeAtua ni hakaora muri Tama raa no ora ma na mahi hai mahi Aia raa.

⁵ TeAtua e kanna anau i na mahi Krai ki uata ma Krai pera ma he aposol ki hakattaki na kanohenua hakaatoa ki hakattina no tauttari Aia.

⁶ Te tattara nei e haere hoki kootou na tama i Rom tera TeAtua ni kanna ki hukui ake no tauttari Jisas Krai raa.

⁷ Ia tena anau e taataa atu kootou na tama hakaatoa i Rom tera TeAtua e laoi no kanna ki mee mo tama Aia raa:

TeAtua taatou Tamana ia ma Jisas Krai TeAriki taatou raa ki kou atu te tauareka ia ma te noho laoi kootou.

Pol ku hihai ki kite na tama i Rom

⁸ Te mee kaamata, anau e hihai ki hakammaha ake TeAtua i na mahi Jisas Krai ma kootou hakaatoa, e mee te maarama nei hakaatoa ku lollono i te vahi na hakattina kootou raa.

⁹ TeAtua tera anau e hehekau ma te hatu manava anau kitakutaku te Rono Tauareka te Tamariki Aia raa e iroa pera ma na mee anau e tattara nei e hakamaoni. Aia e iroa hoki pera ma anau e maanatu kootou

¹⁰ na vahao hakaatoa anau elotura. Anau e kainno ake TeAtua i te tauareka Aia ki tokonaki; ki lavaa anau te haere atu no mmata kootou te saaita nei.

¹¹ Maitaname anau e hihai roo ki haere atu no mmata kootou ma ki lavaa anau te vaevae atu na hoki taualleka TeAnana Tapu TeAtua raa ki tokonaki kootou ki ivi.

¹² Te maanatu anau raa e mee pera ma te saaita naa taatou e me kitokonaki taatou hokotaatou: anau e me kitokonaki kootou ma te hakatina anau raa, tena kootou ki tokonaki anau ma na hakattina kootou raa.

¹³ Aku taina ma aku kave, anau e hihai ma kootou ki illoa pera ma tammaki roo na vahao anau e maanatu ma ki haere atu no mmata kootou, e meia e isi te mee e ttuu tahi vaa mua ki se lavaa anau te haere atu. Anau e hihai ki mee ni tama na tama e nnoho ma kootou raa ki hakattina pera ma anau ni mee na tama seai ma ni Jiu raa no hakattina raa.

¹⁴ Maitaname anau e isi te uata ki tokonaki na tama hakaatoa, na tama ku atamai ia ma na tama seki atamai raa, tena na tama e mattonu ia ma na tama koi vvare raa.

¹⁵ Ia tena anau e hihai ma kitakutaku atu hoki te Rono Tauareka raa i kootou na tama e nnoho i Rom raa.

Na mahi te Rono Tauareka

¹⁶ Anau se napa te tattara atu i te vahi te Rono Tauareka raa e mee teenaa ko na mahi TeAtua nitokonaki na tama hakaatoa tera ku hakattina raa no ora, kaamata mai na Jiu, tena ku haere hoki ma na tama seai ma ni Jiu raa.

¹⁷ E mee te Rono Tauareka raa e huri mai ma TeAtua ni mee peehee taatou nottonu i na karemata Aia raa: te mee nei e kaamata mai ma te hakatina, tena ku hakaoti hoki ma te hakatina. Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma, "Tetama ettonu tahi i na karemata TeAtua raa e me kiora e mee te hakatina aia raa."

Na hai sara na tama te maarama nei

¹⁸ Te roto TeAtua i na tama hai sara e ppena na mee haeo raa e hamai i te vaelani, e mee na tiputipu sakkino na tama raa e ppui na tama ki se illoa te hakamaoni raa.

¹⁹ TeAtua e me ki kou ake na hakalono llihu na tama raa, e mee na tiputipu i te vahi TeAtua tera na tama e tau te illoa raa e matahua roo, maitaname TeAtua Hokoia ni huri ake na mee raa no matahua.

²⁰ Kaamata roo te saaita TeAtua ni peno te maarama nei raa, na tama ku kuite hakaraoi roo na tiputipu Aia tera taatou sekkite raa, teenaa ko na mahi haimmahi ia ma te noho tahi Aia seisi te hakaoti raa, tena na mee nei e huri mai i roto na mee hakaatoa Aia ni peno iho raa. Ia tena taatou se hai ara hoki te tattara malliu!

²¹ Na tama raa e illoa TeAtua, e meia laatou se lavaa te kou ake te hakammaha tera laatou e tau te kou ake Tama raa, tena laatou hoki se lavaa te ssau te inoa Tama raa i aruna e mee na hakataakoto laatou raa e vvare, tena na hakataakoto laatou raa hoki e mmoe i te kina pouri raa.

²² Na tama raa e tattara ma laatou e atamai, e meia laatou e vvare koi,

²³ e mee na tama raa e tau telotulotu ake TeAtua e ora raa, e meia na tama raa e lotulotu ake koi na hatu tipua laatou e penapena pera ma na manu lellee, na manu hahere ia ma na manu kai ttama raa.

²⁴ Tena TeAtua kitiaki na tama raa kippena na mee sakkino laatou e hihhai raa, kito na tama raa kippena na mee e hakannapa roo ilaatou hokolaatou.

²⁵ Na tama raa e tiaki te hakamaoni TeAtua raa, tena ki hakattina i na mee malliu raa. Na tama raa e hakamarumaru no hehekau ma na mee TeAtua ni peno iho i te maarama nei raa, tena kitiaki te Tama tera ni peno na mee raa, te Tama tera taatou e tau te hakammaha na vahao hakaatoa raa! Amen.

²⁶ E mee na tama raa e ppena na mee nei, tena TeAtua kutiaki laatou kinnoho ma na tiputipu hakannapa laatou raa. Na hhine raa e tiaki te avanavvana ma na taanata raa, tena kippena na mee settonu ma alaa hhine*.

²⁷ Ia na taanata raa peeraa hoki, na tama raa e tiaki te avanavvana ma na hhine raa, tena kippena na mee settonu ma alaa taanata. Na taanata raa e ppena na mee settonu ma alaa taanata, tena i te hakaotioti na tama naa e me kitoo na hakalonollihu e tau ma laatou raa i na sara laatou ni ppena raa.

²⁸ E mee laatou se hihhai ki ttaohi mmou te hakamaoni TeAtua raa i roto na kapuroro laatou, tena TeAtua ku mee na kapuroro na tama raa ki vvare ma kippena na tama raa na mee laatou se tau te ppena raa.

* **1:26 1.26** na hhine nei e meeme ma alaa hhine hoki

²⁹ Na pohouru na tama raa e ppii roo na mee sakkino, ia e mannako na mee alaa tama, tena kinnoho ma na tiputipu sakkino. Na tama raa e manava kkere, ia nitama taatama, nitama hippuhu, nitama tattara malliu, ia nitama e usuusu alaa tama. Na tama raa e tamoa haeo

³⁰ no tattara haeo alaa tama; na tama raa e manava haeo TeAtua, tena se isi na hakammaha laatou i alaa tama, tena e hakatannata, ia e hai ahu; na tama raa e mamannatu tammaki na ara ki ppena na mee sakkino, tena ku se hihhai ki hakallono na maatua laatou raa.

³¹ Na tama raa se isi na hakataakoto laatou, ia na tama raa se taohi mmau na tattara laatou e hakammoe nottonu ma alaa tama raa, ia na tama raa se isi na laoi ia ma na alloha laatou i alaa tama.

³² Na tama raa e illoa ma na tuua TeAtua raa e huri ake pera ma na tama e isi na tiputipu peenei raa e tau te mmate. Ia se mee ma na tama raa e ppena koi na mee sakkino, e meia na tama raa e tokonaki hoki alaa tama ki ppena na mee sakkino raa.

2

TeAtua e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa

¹ Kootou kame e tattara na haeo alaa tama? Kootou se ttau roo te ppena peenaa e mee kootou se illoa pera ma kootou e tuku koi na haeo kootou hokkootou na saaita hakaatoa kootou e tattara na haeo alaa tama raa, maitaname kootou hoki e ppena na mee haeo na tama raa e ppena raa.

² Taatou e illoa pera ma TeAtua e tonu te saaita Aia e kou ake te maanatu hakaoti Aia raa i na tama e ppena na mee sakkino peenei raa.

³ Emeia kootou hoki e ppena na mee sakkino raa, teenaa ko na haeo kootou e tattara ma alaa tama e ppena raa! Eaa, kootou e kkahu ma kootou e lavaa te hakassao i taha ma te maanatu hakaoti TeAtua e me ki kou atu kootou raa?

⁴ Kootou kame se mannatu hai mahi telaoi, te manava aroha ia ma te varatoa te noho no hakattari raa Tama raa. Hakamaoni kootou e illoa pera ma TeAtua e laoi kootou, e mee Aia e hahaivi ma ki hakattaki kootou ki ttike i taha ma na hai ssara kootou raa.

⁵ Emeia kootou e hakatapanannata roo, tena kootou e mee koi na hakallono lihu kootou raa ki hainattaa roo i te Aho TeAtua e kou mai ki kkite taatou te roto ia ma te maanatu hakaoti Aia e tonu tahi raa.

⁶ Maitaname TeAtua e me ki kou ake na tuhana na tama hakaatoa tautari hea laatou ni ppena raa.

⁷ Eisi na tama e tauhano te ppena na mee taualleka, tena kisese ma TeAtua ki kou ake te tauareka, te hakammaha ia ma te ora e ora tahi raa i laatou.

⁸ Alaa tama e mannako, tena kikkaro te ppena na mee e ttonu raa ma ki lavaa laatou te ppena na mee e ssara, tena TeAtua e me ki huri ake te roto Aia raa i na tama naa.

⁹ Na tama hakaatoa e ppena na mee sakkino raa e me ki hakalono llihu haeo roo; kaamata mai na Jiu raa, tena ku haere atu hoki i na tama sei ma ni Jiu raa.

¹⁰ Emeia TeAtua e me ki kou ake te tauareka, te hakammaha ia ma te noho laoi i na tama hakaatoa tera e ppena na mee taualleka raa, kaamata mai ma na Jiu, tena ku haere atu ma na tama sei ma ni Jiu raa.

¹¹ Maitaname TeAtua e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa te hakatonutonu hokotahi koi.

¹² Na tama sei ma ni Jiu raa se illoa na Tuua Moses raa, tena laatou e ppena hoki na mee e ssara, e meia laatou e me ki mmate, niaina roo ma laatou se illoa na Tuua Moses raa. Na Jiu raa e illoa na Tuua Moses raa,

e meia laatou eppena koi namee essara, tena laatou e me kikotiarua i te vahi na Tuua raa.

¹³ Maitaname te rono akoe na Tuua raa se lavaa te mee akoe ki tonu i mua na karemata TeAtua, e meia teeraa ko te tautari akoe na Tuua raa e mee akoe ki tonu.

¹⁴ Na tama seai ma ni Jiu raa se illoa na Tuua raa, e meia te saaita laatou eppena tauttari te illoa laatou hea na Tuua raa e tattara raa, tena na tama raa hokolaatou e huri ake hea e tau ma laatou te ppena ia ma hea se tau ma laatou te ppena raa, niaina ma laatou se illoa na Tuua raa.

¹⁵ Na mee na tama raa e ppena raa e huri ake pera ma na Tuua raa e mmau i roto na hatu manava laatou. Na tiputipu laatou raa e huri ake pera ma e hakamaoni e mee na hakataakoto na tama raa alaa saaita ettuki hea laatou e hihhai kippena raa, tena e tokonaki hoki na tama raa kippena na mee ettonu.

¹⁶ Na tattara te Rono Tauareka anau e tattara atu nei e me ki kapihi mai i te Aho TeAtua e me kikouake na mahi Jisas Krai ki hakatonutonu na hakataakoto na tama e hai amuni raa.

Na Tuua na Jiu

¹⁷ Kaa kootou? Kootou e me ki mee ma kootou ni Jiu; kootou e tuunaki na Tuua raa, tena ki ahu i te vahi TeAtua;

¹⁸ kootou e illoa hea TeAtua e hihai ma kootou kippena raa, tena ki tauttari na poroporo na Tuua raa ma ki illoa kootou hea e tonu;

¹⁹ kootou e illoa ma kootou e me ki hakattaki na tama karemata sseni raa, tena ku mee pera ma he maahina i na tama e nnoho i te pouri raa,

²⁰ ia kootou e me ki akoakoake na tama koi vvere raa, tena ku poroporo ake na tama e poronatta raa. Kootou e illoa e mee kootou e ttaohi na Tuua raa, ia e illoa te hakamaoni roo na Tuua raa.

²¹ Kootou e akoako alaa tama, kaa kootou se akoako kootou hokkootou naea? Kootou e takutaku ma, "Auu se kailallao", e meia kaa kootou se illoa te kailallao?

²² Kootou e tattara ma, "Auu se paa huri", e meia kaa kootou se illoa te paa huri? Kootou e mee ma kootou se hihhai na hatu tipua, e meia kaa kootou se illoa te kailallao i roto na hare tapu?

²³ Kootou e ahu ma kootou e isi na Tuua TeAtua, e meia kaa kootou se seu na Tuua raa no mee TeAtua ki napa?

²⁴ Te Launiu Tapu raa e tattara ma, "Na tama seai ma ni Jiu raa e tattara haeo TeAtua e mee kootou na Jiu raa."

²⁵ Kame kootou e tauttari na Tuua raa, tena na hakamaatino e tapu kootou raa e me ki hakamaoni, e meia kame kootou se tauttari na Tuua raa, tena kootou se tau te ttuu te hakamaatino e tapu raa i na tinotama kootou.

²⁶ Kame na tama seai ma ni Jiu se ki ttuu te hakamaatino e tapu raa e tauttari na tiputipu na Tuua raa, tena TeAtua se lavaa te kkira hai mahi ake i te tama naa, niaina ma te tama naa se ki ttuu te hakamaatino e tapu raa?

²⁷ Na tama seai ma ni Jiu se ki ttuu te hakamaatino e tapu raa e me ki tattara haeo kootou na Jiu raa e mee kootou e seu na Tuua raa, niaina ma teeraa ko kootou e tattara na Tuua raa i roto na launiu.

²⁸ Kaa koai te Jiu hakamaoni e ttuu te hakamaatino e tapu naa? Teena seai ma ko te tama e mee ma aia he Jiu i te mamaoha iho aia ia ma te tama e ttuu te hakamaatino e tapu i te tinotama aia raa?

²⁹ Te Jiu hakamaoni raa ko te tama e tuku tonu te ora aia, tena ki tanattana te hatu manava aia raa ma TeAtua, maitaname teenei ko na heheka TeAnana Tapu, ia seai ma na Tuua tera ni tattara mai ma taatou raa. TeAtua

ko te Tama e me ki hakammaha na tama peenei, ia seai ma ko na tama i te maarama nei raa e me ki hakammaha na tama naa.

3

¹ Eaa! Na ora na Jiu raa e llaka i aruna na ora na tama seai ma ni Jiu te saaita nei? Kaa te ttuu te hakamaatino e tapu raa e isi te tauareka?

² Hakamaoni, e tammaki na ara e lavaa te tokonaki! I te kaamata roo TeAtua e kou ake na tattara Aia raa i na Jiu.

³ Emeia kame eisi na Jiu se hakamaoni i na hakattina laatou? Eaa, te se hakamaoni na tama raa e huri mai pera ma TeAtua selavaa te hakamaoni i na tattara Aia ni hakamoe i mua raa?

⁴ Seai! TeAtua etonu tahi, niaina ma na tama hakaatoa nitama e tattara malliu. Pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa ma, "Ako e ki huri ake pera ma ako e tonu te saaita ako e tattara, ia te saaita ako e tuu i te kot raa, tena ako ki tonu te kot ako naa."

⁵ Emeia kame na mee taatou e ppena e ssara raa e huri ake pera ma TeAtua etonu roo, tena kaa taatou e me ki tattara peehee hoki? Eaa! Taatou e me ki tattara ma TeAtua e sara kame Aia e kou mai na hakalono llihu? (Te vahiri nei he hakataakoto koi te tama.)

⁶ Te mee nei setonu! Kame TeAtua e sara, tena kaa Aia e me ki hakatonutonu te maarama nei peehee?

⁷ Ia kame te se hakamaoni raa e huri ake te hakamaoni TeAtua raa no tuu mahiti hua roo? Kaa anau e kotia ria pera ma he tama hai sara naea?

⁸ Kaa taatou kame setattara pera ma, "Taatou kippena koi na mee sakkino raa ki hamai te tauareka raa"? Hakamaoni, e isi na tama e hai haeo anau, tena ki tattara haeo ma anau e tattara ssara peenei! Na tama naa e me ki kotia ria ki tau ma laatou.

Se hai tama e tonu tahi

⁹ Eaa! Taatou na Jiu raa e tuttuulaoi i aruna na tama seai ma ni Jiu raa i na hakattina taatou? Seai roo hokotahi; anau ku oti te huri atu pera ma na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu raa e ssau, tena hakaatoa e nnoho i raro na mahi na hai sara.

¹⁰ Te Launiu Tapu raa e tattara ma, "Se isi te tama e tonu tahi,

¹¹ ia se isi te tama e atamai,

ia se isi te tama e hakammaha hakamaoni TeAtua.

¹² Na tama hakaatoa ku huro i taha ma TeAtua, na tama raa hakaatoa ku tauttari i te ara e sara; se hai tama roo hokotahi e ppena hea e tonu.

¹³ Na maihu laatou raa e ttuu tallaki tahi pera ma ni taruma, na arero laatou raa e pii na tattara malliu,

na tattara laatou raa e ssau pera ma na laponu haeo tera elavaa tetaa te tama ki mate,

¹⁴ na tama raa e haru haeo tahi alaa tama.

¹⁵ Na tama raa e vave roo te mee na tama ki hakalono llihu, tena ki taa na tama raa no mmate;

¹⁶ na tama raa e mee na tama na kina laatou e oo raa ki hakalono llihu.

¹⁷ Na tama raa se illoa na tiputipu te noho laoi,

¹⁸ ia na tama raa hoki se illoa te mattaku TeAtua."

¹⁹ Tena te saaita nei taatou ku illoa pera ma na mee hakaatoa e haere koi i na tama e nnoho i raro na tuaa raa ki hakaoti na tattara malliu na tama hakaatoa, tena TeAtua ku hakatonutonu te maarama nei.

²⁰ Maitaname se haitama e tonu i na karemata TeAtua kame aia e tautari hea na tuaa raa e hihai aia kippena raa; ia hea na tuaa raa e ppena raa, na tuaa raa e mee taatou ki illoa pera ma taatou ku ssara.

Ni tiputipu taualleka peehee taatou e me ki ttonu ma TeAtua

²¹ Emeia te saaita nei TeAtua ku hakari mai na tiputipu Aia e me ki mee taatou ki ttonu ma Aia raa. Na tiputipu raa se mmoe i roto na tuaa raa, niaina ma na tuaa Moses ia ma na akoako na profet raa e tattara mai taatou i na tiputipu raa.

²² TeAtua e tuku tonu na ora na tama raa i na hakattina laatou iaa Jisas Krai raa. TeAtua e ppena peenei i na tama hakaatoa tera e hakattina iaa Krai raa, maitaname se isi te mee e kee:

²³ na tama hakaatoa e ppena na mee e ssara, tena ku oo no mmao i taha ma na mahi TeAtua.

²⁴ Emeia TeAtua e kou mai marino te hoki raa i te tauareka Aia ki ttonu taatou ma Aia i na mahi Jisas Krai tera ni hakattana taatou itaha ma na hai sara taatou raa.

²⁵ ²⁶ TeAtua e hoki mai Jisas ki mate, tena te toto Aia raa e me ki mee pera ma he mee e ssoro na hai sara na tama e hakattina Aia raa i taha. TeAtua e penapena te mee nei ki huri mai pera ma Aia e tonu tahi. I mua raa Aia e noho hemuu, ia se anana hoki na hai sara na tama; e meia te saaita nei Aia ku hakatonutonu na hai sara na tama raa ki huri ake pera ma Aia e tonu tahi. TeAtua e huri mai te ara nei pera ma Aia Hokoia e tonu tahi, tena Aia e tuku tonu na ora na tama hakaatoa e hakattina iaa Jisas raa.

²⁷ Kaa hea taatou e isi kilavaa taatou te ahu? Se haimee! Kaa he hakataakoto peehee i te mee nei? E mee taatou e tauttari na tuaa raa? Seai, e meia e mee taatou e hakattina.

²⁸ Maitaname te maanatu hakaoti maatou raa e mee ma, te tama e me ki tonu koi i na karemata TeAtua e mee te hakatina aia raa, ia seai ma hea na tuaa raa e tattara.

²⁹ Eaa! TeAtua he Atua koi na Jiu? Aiea TeAtua seai ma he Atua hoki na tama seai ma ni Jiu raa? Noo, TeAtua he Atua na tama raa hoki.

³⁰ TeAtua e hokotahi koi, tena Aia e me ki tuku tonu na ora na Jiu raa tautari na hakattina laatou, tena Aia e me ki tuku tonu na ora na tama seai ma ni Jiu raa tautari na hakattina na tama raa.

³¹ Eaa! Te mee nei e huri mai ma taatou ki peesia na tuaa raa e mee te hakattina taatou e isi nei? Seai, e meia taatou ki sapai na tuaa raa.

4

Te hakatina Abraham

¹ Taatou e me kitattara peehee i te vahi Abraham tetipuna taatou i mua raa? He iroa peehee aia ni isi i te vahi te hakatina?

² Kame Abraham etukutonu te ora aia ma TeAtua i namee aia ni ppena raa, tena aia e tau te ahu, e meia auu se ahu i mua na karemata TeAtua.

³ Te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
 “Abraham e hakatina i TeAtua,
 tena TeAtua ki too tama raa pera ma he tama e tonu e mee te hakatina
 tama raa i Aia raa.”

⁴ Na tama e hehekau raa e me ki too na sui, e meia na sui raa se mee pera ma ni hoki, na mee raa ni mee na tama raa e kahota ki too.

⁵ Na uata taatou raa selavaa te mee taatou ki ttonu i na karemata TeAtua, e meia teeraa ko na hakattina taatou i TeAtua raa e mee taatou ki ttonu. TeAtua e mee na tama hai sara raa ki ttonu ma Aia e mee na hakattina laatou raa.

⁶ Teenei ko te hakataakoto Devit te saaita aia ni tattara i te vahi te hihia te tama tera TeAtua ni too pera ma he tama e tonu, ia e kee ma hea te tama e ppena raa.

⁷ “Na tama na hai sara laatou ku oti te ssirihia raa e me ki hakatapu ria ia ma na tama hoki na hai sara laatou ku oti te hai aroha ria raa!

⁸ Te tama TeAtua ku oti te ssoro na hai sara aia raa e me ki hakatapu ria.”

⁹ Eaa, te hihia Devit e tattara raa e haere koi ina tama nittuu te hakamaatino e tapu raa? Seai! Te hihia raa e haere hoki ina tama se ttuu te hakamaatino e tapu raa. E mee taatou e ppau te Launiu Tapu raa ma,

“Abraham e hakatina TeAtua, tena TeAtua kitoo tama raa pera ma he tama e tonu e mee te hakatina tama raa i Aia raa.”

¹⁰ Te saaita hee TeAtua ni mee ma Abraham e tonu tahi? I mua ma i muri Abraham nittuu te hakamaatino e tapu raa? TeAtua e mee ma Abraham e tonu i mua aia ni ttuu te hakamaatino e tapu raa, seai ma i muri.

¹¹ Abraham e ttuu te hakamaatino e tapu raa i muri, tena te hakamaatino e tapu raa he hakkatu e huri mai pera ma TeAtua ni too Abraham pera ma he tama e tonu tahi i mua tama raa nittuu te hakamaatino e tapu raa, e mee te hakatina tama raa i Aia raa. Tena Abraham ko te tamana na tama hakaatoa e hakattina i te TeAtua i te vahi telotu raa, tena TeAtua ku too na tama raa pera ma ni tama e tonu i na hakattina na tama raa, niaina ma na tama raa se ttuu te hakamaatino e tapu raa.

¹² Abraham ko te tamana hoki na tama ku oti te ttuu te hakamaatino e tapu raa, teena ko na Jiu, ia semee ma natama raa ettuu koi te hakamaatino e tapu raa, e mea e mee natama raa e isi na hakattina e ssau pera ma te hakatina Abraham te tamana taatou raa ni isi i mua aia ni ttuu te hakamaatino e tapu raa.

Na tattara hakamaoni TeAtua

¹³ Te saaita TeAtua ni hakamoe te tattara ma Abraham ia ma na hai mokopuna aia raa pera ma Abraham e me ki too te maarama nei ma aia raa, ia te meake TeAtua raa, se mee ma Abraham e tautari na tuaa raa, e mea e mee Abraham e hakatina, tena TeAtua ki too aia pera ma he tama e tonu.

¹⁴ Maitaname kame e hakamaoni pera ma hea TeAtua ni hakamoe raa e haere koi i na tama e tautari na tuaa raa, tena te hakatina raa ku mee pera ma he mee vare, ia hoki na tattara hakamaoni Tama raa ku se isi te turana.

¹⁵ Na tuaa raa e hakari mai taatou te roto TeAtua; e mea kame se isi na tuaa, tena taatou se lavaa hoki te isi na tuaa e me ki seu.

¹⁶ Tena na tattara hakamaoniraa e haere ma te hakatina kilavaa na tattara hakamaoniraa te mee pera ma he hoki TeAtua e hoki marino ake i na hai mokopuna Abraham raa hakaatoa. Te tattara hakamaoniraa se haere koi i na tama e tautari na tuaa raa, e mea e haere hoki i na tama e hakattina i te ara Abraham ni hakatina raa, maitaname Abraham ko te tamana taatou na tama hakaatoa e hakattina raa;

¹⁷ pera ma hea te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, “Anau ku oti te mee akoe mo tamana na kanohenua tammaki.” Ia tena te tattara hakamaoniraa e tauareka i na karemata TeAtua, te Tama Abraham e hakatina raa. TeAtua te Tama e hakaora na tama kummate no ora raa, tena kippehi koi te tattara, tena na mee hakaatoa ni se hhura i mua raa ku ttipu ake.

¹⁸ Abraham e hakatina, tena ki noho no hakattari te tauareka ki tae mai, niaina ma aia se isi te hakataakoto roo e tauareka te noho no hakattari, tera hea aia ku mee mo “tamana na kanohenua tammaki.” Pera ma hea te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Na hai mokopuna akoe raa e me ki tammaki roo pera ma na hetuu.”

¹⁹ Abraham ku taapiri ki tae huitarau na hetau te matua aia; e meia aia se tiaki te hakatina aia raa te saaita aia ni maanatu ma te tinotama aia raa ku taapiri koi ki mate ia ma Sara hoki ku se lavaa te isi na tamalliki raa.

²⁰ Aia se hai vahao nitiaki te hakatina aia raa, tena aia hoki e taohi mmau roo na tattara hakamaoni TeAtua raa, tena te hakatina aia raa e kou ake na mahi te tinotama aia raa, tena aia ki hakammaha ake TeAtua.

²¹ Abraham eiroa roo pera ma TeAtua e me kippena hea Aia nitattara hakamaoni ake raa.

²² Tera hea TeAtua etoo aia pera ma hetama etonu e mee te hakatina tama raa.

²³ Na tattara e mee ma, “aia etooria pera ma he tama etonu raa” se mee ma e taataa koi iaa Abraham hokoia.

²⁴ Na tattara raa e tattaa hoki ma taatou na tama TeAtua ni too ma e ttonu ia ma nitama e hakattina i Aia, te Tama tera ni hakamahike Jisas TeAriki taatou raa i taha ma te mate raa.

²⁵ Emeia na tama raa e kou ake Jisas i na tama haeo raa ma ki taa ki mate e mee na hai ssara taatou raa, tena Aia e ora muri ma ki mee taatou ki ttonu i mua na karemata TeAtua.

5

Taatou ki ttonu ma TeAtua

¹ Teenei taatou kuttonu ma TeAtua i te hakamaoni na hakattina, tena taatou ku nnoho laoi ma TeAtua i na mahi TeAriki taatou Jisas Krai.

² Aia e hakattaki taatou ki illoa te tauareka TeAtua i na hakattina taatou ennoho ma taatou te saaita nei raa. Ia tena taatou ki ahu e mee te hakataakoto taatou e isi ki nnoho no hakattari i te tauareka TeAtua raa.

³ Taatou ki ahu hoki i na hakalonollihu taatou raa, maitaname na hakalonollihu raa e kou mai na mahi taatou ki nnoho hakavaratoa,

⁴ ia te nnoho hakavaratoa raa e kou mai te hihia TeAtua, tena te hihia TeAtua raa e kou mai te hihai ki nnoho no hakattari.

⁵ Te hihai ki noho no hakattari raa se lavaa te mee taatou ki se hihhia, e mee TeAtua ku oti te nnini iho te laoi Aia raa i roto na hatu manava taatou i na mahi TeAnana Tapu, te hoki TeAtua ni kou mai raa.

⁶ Maitaname taatou ni se lavaa te tokonaki taatou hokotaatou, tena Krai ki mate ma na hai sara taatou raa i te saaita TeAtua ni hirihiri raa.

⁷ Teenei he mee e hainattaa roo ma te tama ki mate ma te tama etonu tahi raa. Emeia te tama elavaa te mee ma aia ki mate ma te tama e tauareka raa.

⁸ Emeia TeAtua e huri mai taatou e hia Aia e hihai taatou. Krai ni mate ma taatou te saaita taatou koi nnoho ma na hai ssara.

⁹ Te toto Krai raa e mee taatou te saaita nei ki ttonu i mua TeAtua; kaa e hia hoki Krai e me ki tokonaki taatou ki hakassao itaha ma teroto TeAtua raa!

¹⁰ Taatou nitama e nohonnoho haeo ma TeAtua, e meia e mee te mate te Tamariki Aia raa, tena TeAtua ki tokonaki taatou ki nonnoho laoi ma Aia. Ia e mee te saaita nei taatou ku ssoa laoi ma TeAtua, tena kaa e hia hoki Krai e me ki tokonaki taatou ma te ora Aia raa!

¹¹ Emeia aanei seai ma ko na mee nei hakaatoa; taatou e hihhia i na mee TeAtua ni ppena iho i na mahi Jisas Krai TeAriki taatou tera ni mee taatou ki ssoa laoi ma Aia raa.

Adam laaua ma Krai

¹² Te hai sara raa e kaamata mai i te tama hokotahi, tena te hai sara te tama naa e kou mai hoki te mate. Tera hea te mate raa kuttoha no ttae na tama roo hakaatoa, maitaname na tama roo hakaatoa e ppena na mee essara.

¹³ Te hai sara raa ko na moe mai avare i roto te maarama nei i mua TeAtua nikou ake na tuua raa iaa Moses; ia natama selavaa teisi na haisara; peeraa ki se isi na tuua ni hakammoe.

¹⁴ Tena te materaa e me ki hakamaatua i natama hakaatoa kaamata te saaita Adam haere no ttae te saaita Moses, ia e me kittae hoki i natama niseppena hea Adam nipena essara te saaita aia nise hakarono hea TeAtua ni tattara ake aia raa.

Adam e huri mai te tipu te Tama tera e me ki hamai i muri raa.

¹⁵ Emeia tokorua raa sessau, maitaname te hoki TeAtua e kou mai marino raa sessau pera ma te hai sara Adam raa. Te mee nei e hakamaoni pera ma natama hakaatoa e mmate, e mee koi te hai sara te tama hokotahi nei. Emeia te tauareka TeAtua raa e rahiroo, tena tammaki natama e me ki too te tauareka raa iaa Jisas Krai te Tama hokotahi Aia ni hoki marino mai ma natama raa.

¹⁶ Ia e isi te mee e kee roo ilottonu te hoki TeAtua e kou mai marino raa ia ma te haisara te tama hokotahi raa. Imuri te haisara hokotahi raa, tena te hakatonu tonu "natama haisara raa" ku hamai; emeia imuri na haisara raa kutammakiroo, tena te hoki tera "natama seisi na haisara raa" ku hamai!

¹⁷ Te mee nei e hakamaoni e mee te haisara te tama hokotahi raa e mee te mate raa ki hakamaatua, teenaa ko te tama hokotahi naa koi. Emeia hea te Tama hokotahi raa nippena raa e hai mmahiroo, teenaa ko Jisas Krai! Natama ni too hakamaoni te laoi TeAtua nikou mai marino raa kuttonu, tena Krai e me ki hakamaatua na ora natama naa.

¹⁸ Ia tena te haisara hokotahi raa e mee natama hakaatoa ki haisara, ia essau hoki, te tauareka te Tama hokotahi raa e hakattana natama hakaatoa, tena ki kou ake te ora natama raa.

¹⁹ Tena natama hakaatoa ku mee pera ma nitama haissara e mee te se hakarono te tama hokotahi raa, ia e ssau hoki, na ora natama hakaatoa ku tuku tonu ria e mee te hakarono te Tama hokotahi raa.

²⁰ Natuua raa e kaamata mai koi kioo na haisara natama raa notammaki, emeia te tauareka TeAtua raa e me ki hakanuu no rahi i na kina na haisara raa e oo koi no llahi raa.

²¹ Ia tena na haisara raa e isi na mahi kitaa te tama kimate, tena te tauareka TeAtua raa e isi na mahi ki hakatonu te tama kitonu, tena ku hakattaki taatou ma na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa i te kina te ora e ora tahi se isi te hakaoti raa.

6

Te ora Krai

¹ Kaa taatou e me ki tattara peehee hoki? Eaa, taatou ki tauhano te nnoho na ora e pii na haisara kilavaa TeAtua te hakanuu te tauareka Aia raa?

² Seai! Taatou ku oti te mmate i te vahi na haisara, kaa taatou e me ki tauhano koi te nnoho ma na haisara?

³ Hakamaoniroo, kootou e illoa pera ma kootou ni hakoukou tapu ki nnoho ma Jisas Krai, tena kootou e hakoukou tapu hoki ki mmate ma Tama raa.

⁴ Ia tena taatou ni mmate notanu ma Jisas i te vahi te hakoukou tapu, ia essau hoki pera ma Krai ni mahike muri itaha ma te mate i na mahi haimmahi TeAtua raa ma kilavaa hoki taatou te nnoho i roto te ora vahao nei raa.

⁵ E mee taatou ku oo mai no hokotahi ma Krai, tena ki mmate pera ma Aia ni materaa hoki. Ia essau peeraa hoki, taatou e me ki hokotahi ma Tama raa te saaita taatou e mahike muri no ora hoki pera ma Tama raa.

⁶ Tena taatou e illoa pera ma na tiputipu tuai taatou i mua raa ku oti te mmate ma Krai i aruna te kros ma ki lavaa TeAtua te seu na mee haeo te tama e hihai ki ppena raa, ia ki se lavaa hoki taatou te lepotia i na hai sara.

⁷ Maitaname te saaita taatou e mmate raa, taatou e me ki ttana i taha ma na mahi na hai sara raa.

⁸ E mee taatou ni mmate ma Krai, tena taatou e hakattina hoki pera ma taatou e me ki ora ma Tama raa.

⁹ Maitaname taatou e illoa pera ma Krai e mahike muri i taha ma te mate, tena ku se lavaa te mate hoki. Te mate raa ku se isi hoki na mahi ki ttaohi Tama raa.

¹⁰ E mee Aia ni mate, tena na hai sara raa ku se isi na mahi i aruna Krai, tena te saaita nei Tama raa ku ora no noho ma TeAtua.

¹¹ Ia tena kootou ki mannatu peeraa hoki ma kootou ni mmate i te vahi na hai sara, e meia kootou ku ora no noho ma TeAtua i na mahi Jisas Krai.

¹² Kootou ki se lavaa te tiaki na hai sara raa ki hakamattua i na tinotama kootou tera elavaa te mmate raa, ki se lavaa kootou te tauttari hea te tinotama raa e hihai.

¹³ Kootou hoki se lavaa te tiaki he kina peehee na tinotama kootou raa ki ppena na mee e ssara. E meia kootou ki kou ake na tinotama kootou raa iaa TeAtua ki mee pera ma ni tama ku oti te mmate no ora muri, tena kootou ki kou ake na tinotama kootou raa hakaatoa iaa TeAtua ki ppena na tiputipu e ttonu.

¹⁴ Se lavaa te tiaki na hai sara raa ki hakamattua kootou; maitaname kootou se noho i raro na tuua, e meia kootou e noho i raro te tauareka na mahi TeAtua raa.

Ppena na mee e ttonu

¹⁵ Tena kaa kuaa? Eaa, taatou ki ppena na hai sara e mee taatou ku tiaki te noho i raro na tuua raa, tena ki noho i raro te laoi TeAtua? Seai!

¹⁶ Hakamaoniroo kootou e illoa pera ma te saaita kootou e hoki kootou hokkootou ki hehekau ma hetama, kootou ku mee pera ma ni tama hehekau te tama kootou e hakalollono raa, tena te sui na hai sara hakaatoa raa ko te mate, tena te tiputipu te hakallono raa e mee kootou ki ttonu ma TeAtua.

¹⁷ E meia taatou ki hakammaha TeAtua! Maitaname niaina ma kootou ni lepotia i na hai sara i mua, e meia kootou e tauttari roo te hakamaoni tera e moe i roto na akoako kootou ni too ma na hatu manava kootou raa.

¹⁸ Kootou ku ttana i taha ma na hai sara kootou raa, tena kootou ku mee pera ma ni tama e tauttari na tiputipu e ttonu.

¹⁹ (Anau e tattara tahi na tattara taatou e tattara te aho ma te aho raa e mee na ora kootou raa e matanaennae.) Eisi te saaita kootou ni hoki na ora kootou raa ki noho i raro na mahi na tiputipu sakkino ia ma na hai sara, tena ki ppena na mee e ttonu. Tena te saaita nei kootou ki tauttari roo na tiputipu e ttonu ia ma na tiputipu e ttonu.

²⁰ Te saaita kootou ni noho i raro na mahi na hai sara raa, kootou se mannatu hoki ma ki ppena na mee e ttonu.

²¹ Kaa hea kootou ni too i na mee kootou ni ppena i mua tera kootou ku napa te ppena i te saaita nei raa? Na mee sakkino nei e kou mai te mate!

²² E meia te saaita nei kootou ku ttana i taha ma na hai sara kootou raa, tena te ora kootou ku too raa ko te ora hakamaoni TeAtua e hihai raa, tena te hakaotioti ko te ora e ora tahi se isi te hakaoti raa.

²³ Maitaname te sui na hai sara raa ko te mate; e meia te ora e ora tahi se isi te hakaoti raa ko te hoki TeAtua e kou mai marino i taatou tera e hukui ma Jisas Krai TeAriki taatou raa.

7

Tattara hai auna te avvana

¹ Aku taina, kootou eme kiilloa hea anau ku mee kitattara atu nei, maitaname kootou hakaatoa e illoa na tuaa raa. Na tuaa raa e hakamattua koi i aruna na tama te saaita laatou koi nnoho i roto te maarama nei raa.

² Te tattara hai auna i te hine hai avana e noho i raro na mahi te tanata aia te saaita te tanata raa koi ora raa; e meia kame te tanata raa ku mate, tena te hine raa ku ttana i taha ma na mahi te tanata raa.

³ Ia tena kame te hine raa e noho ma teeraa tanata te saaita te tanata aia raa koi ora, tena aia ku mee pera ma he hine e ppena na mee settonu; e meia kame te tanata aia raa ku mate, tena aia ku ttana i te vahi na tuaa, tena aia ku se mee pera ma he hine e ppena na mee settonu kame aia e avana teeraa tanata hoki.

⁴ Aku taina, kootou peeraa hoki eme ite vahi na tuaa raa kootou ku mmate, e mee kootou e hukui ma te tinotama Krai raa, tena te saaita nei kootou ku mee pera ma nitama te Tama tera ni mahike muri i taha ma te mate raa ma ki lavaa taatou te hehekau ma TeAtua.

⁵ Te saaita taatou e nnoho i raro na mahi na mee taatou e hihhai raa, tena na hai sara e oo mai i te vahi na tuaa raa e hehekau i roto na tinotama taatou, ia hea taatou e ppena raa e kou mai koi te mate.

⁶ Tena te saaita nei taatou kuttana i taha ma na tuaa raa, maitaname taatou ni mmate i te vahi na tuaa ni karapusi taatou raa. Te saaita nei taatou ku se tauttari na tiputipu na tuaa tera ni tattaa mai i mua raa, e meia taatou ku tauttari na tiputipu vahao nei TeAnana Tapu raa.

Na tuaa ia ma na hai sara

⁷ Eaa, taatou e me ki tattara ma na tuaa raa e hai sara? Seai! Emeia teeraa ko na tuaa raa e mee anau ki roa ma te hai sara hea. Kame te tuaa raa ni se tattara mai ma, "Auu se mannako hea alaa tama ettino," tena anau selavaa hoki te iroa pera ma e isi te sara peeraa.

⁸ Emeia eme koi te tuaa nei, tena te hai sara raa ku hakahurahura tammaki na hakataakoto i roto anau ki manako na mee. Peeraa ki se hai tuaa raa, te hai sara raa he mee koi e mate.

⁹ Anau ni mee raa e ora te saaita anau ni se iroa mai na tuaa raa, e meia te saaita anau ni iroa mai na tuaa raa, tena na hai sara raa ku kaamata no hehekau i roto anau,

¹⁰ tena anau ku mate. Tena te tuaa ma e kou mai te ora raa e kou mai koi te mate i te vahi na hai sara anau raa.

¹¹ Na hai sara raa e hakavvare anau no vvare ite vahi na tuaa raa ma ki taa koi anau ki mate.

¹² Emeia na Tuaa raa ni mee ettapu, tena na tattara i roto na Tuaa raa e ttapu, e ttonu, ia e taualleka.

¹³ Emeia kaa te mee ma e tauarekaraa he mee koi e me ki mee anau ki mate? Seai! Teenaa ko te hai sara raa e mee anau ki mate. Te hai sara raa e mee na mee taualleka nei ki taa anau ki mate ma ki kite anau te haeo na hai sara raa. Tena na tattara i roto na Tuaa raa e huri mai pera ma na hai sara raa e haeo roo.

Na tiputipu sakkino i roto taatou

¹⁴ Taatou e illoa pera ma na Tuaa raa ni tuaa e oo mai TeAtua, e meia anau he tama hai sara, tena anau e noho i raro na mahi na hai sara.

¹⁵ Anau se iroa hea anau e ppena, maitaname anau se ppena hea anau e hihai kippena raa, e meia anau e ppena na mee anau se hihai roo ki ppena raa.

¹⁶ E mee na mee anau e ppena raa ko na mee anau se hihai ki ppena raa, tena na mee anau e ppena raa e huri mai pera ma na Tuaa raa e ttonu.

¹⁷ Emeia te hakamaoni, anau se ppena na mee nei; teeraa ko na hai sara e mmoe i roto anau raa.

¹⁸ Anau e iroa pera ma te tauareka raa se moe i roto anau, ia se moe i roto te tinotama anau i te maarama nei raa. Maitaname te hihai ki ppena na mee taualleka raa e moe i roto anau, e meia anau se lavaa roo te ppena na mee taualleka raa.

¹⁹ Tena anau kuse ppena na mee taualleka anau e hihai ki ppena raa, e meia anau kuppena na mee roo sakkino anau se hihai ki ppena raa.

²⁰ Kame anau e ppena hea anau se hihai ki ppena raa, tena te mee nei e huri mai pera ma sei ma ko nau e ppena na hai sara raa, e meia teeraa ko na hai sara e mmoe i roto anau raa.

²¹ Tena anau e kite pera ma tetuaa nei e hehekau i roto anau, e mee te saaita anau e hihai ki ppena na mee e taualleka raa, tena te hakataakoto ki ppena na mee sakkino raa ku tere ake i roto anau.

²² Emeia i roto roo anau, anau e hihai roo na Tuaa TeAtua raa.

²³ Tena anau e kite ma e isi te tuaa e kee e hehekau i roto anau. Te tuaa raa e hakatukaa ma te tuaa tera te hakataakoto anau raa e hihai ki tautari raa. Te tuaa raa e karapusi anau ki noho iraro na mahi te tuaa na hai sara tera e hehekau i roto anau raa.

²⁴ Anau hokonnau se hihia roo! Koai te tama e lavaa te hakasao anau i taha ma te tinotama te nei e me ki taa anau ki mate nei?

²⁵ Anau e hakammaha TeAtua te Tama tera e tokonaki anau i na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa!

Te nei te maanatu anau: anau hokonnau e me ki tautari na tuaa TeAtua raa ma te maanatu koi anau, te saaita te tinotama anau raa e tautari te tuaa na hai sara raa.

8

Te ora i te vahi TeAnana Tapu

¹ Tena se hai tama hoki e me ki tattara ma taatou e hai sara e mee taatou ku hukui ma Jisas Krai.

² Maitaname na tuaa TeAnana Tapu tera e kou mai taatou te ora, tena ki hukui taatou ma Jisas Krai raa e hakattana taatou i taha ma te tuaa na hai sara ia ma te mate.

³ Na Tuaa raa se lavaa te tokonaki taatou ki ora e mee taatou e pii na hai sara. Tena TeAtua ki ppena hea na Tuaa raa se lavaa te ppena raa. Aia e kauna ria iho te Tamariki Aia raa ki hamai, tena te Tama raa e hamai ma tinotama e ssau pe nei ma na tinotama taatou e pii na hai sara nei ma ki ssoro na hai sara taatou raa i taha.

⁴ TeAtua e pena te mee nei ki huri mai te hakamaoni na Tuaa raa pera ma taatou e tautari hakamaoni hea TeAnana Tapu raa e hihai, ia sei ma hea te tinotama raa e hihai.

⁵ Na tama e noho koi no tautari hea na tinotama laaou raa e hihai laaou ki ppena raa, tena na hakataakoto na tama raa e tautari koi hea te tinotama raa e hihai.

⁶ Taatou e me ki mmate kame taatou e tautari hea te tinotama raa e hihai, ia taatou e me ki ora no noho laoi kame taatou e tautari hea TeAnana Tapu raa e hihai.

⁷ Tena na tama e tautari hea na tinotama raa e hihai raa e me ki noho haeo ma TeAtua, maitaname na tama raa se tautari na tuaa TeAtua raa, tena te hakamaoni, na tama raa se lavaa roo te tautari.

⁸ TeAtua se lavaa te hihia na tama e tautari hea na tinotama laaou raa e hihai raa.

⁹ Emeia kootou ki se noho no tautari hea te tinotama raa e hihai kootou ki ppena raa; kootou ki noho no tautari hea TeAnana Tapu raa e meatu

kootou kippena raa, maitaname TeAnana Tapuraa e noho i roto kootou. Koai te tama se isi TeAnana Tapu Krai raa seai ma he tama Tama raa.

¹⁰ Emeia kame Krai e noho i roto kootou, tena TeAnana Tapuraa ko te ora tera emee kootou kittonu imua nakaremata TeAtua, niaina ma na tinotama naa e me ki mmate i na hai sara.

¹¹ Kame TeAnana Tapu TeAtua te Tama ni hakamahike Krai i taha ma te mate raa e noho i roto kootou, tena te Tama ni hakamahike Krai raa e me ki kou atu hoki te ora i na tinotama kootou i te maarama nei raa i na mahi TeAnana Tapu tera e noho i roto kootou raa.

¹² Ia tena, aku taina! Maatou eisi te hakataakoto erahiroo ma ki se tauttari hea te tinotama raa e hihai maatou ki ppena raa.

¹³ Kame kootou e tauttari hea te tinotama raa e hihai, tena kootou e me ki mmate; e meia kame TeAnana Tapuraa e tokonaki kootou no seu na tiputipu sakkino raa, tena kootou e me ki ora.

¹⁴ Na tamalliki TeAtua raa ko na tama e hakattakiria TeAnana Tapu.

¹⁵ Maitaname TeAtua ni se kou atu TeAnana Tapuraa ma ki karapusi ia ma ki mee kootou ki mattaku, e meia TeAnana Tapuraa emee kootou ki mee mo tamalliki TeAtua, tena taatou e me ki ttani ake TeAtua i na mahi TeAnana Tapu raa ma, "Tamana! Taku Tamana!"

¹⁶ TeAnana Tapu TeAtua raa e hukui ma na anana taatou raa ki huri ake pera ma taatou ni tamalliki TeAtua.

¹⁷ E mee taatou ni tamalliki Aia, tena taatou e me ki too na hoki e ttau Aia raa, maitaname namee hakaatoa TeAtua e hakasessere ma Krai te Tamariki Aia raa ni mee hoki taatou. Kame taatou e hakalonollihu ma Krai, tena taatou e me ki noho hoki ma Tama raa i roto te tauareka Aia raa.

Te ora tauareka i muri

¹⁸ Anau eiroa roo pera ma na hakalonollihu taatou te saaita nei raa se tau roo ma te ora tauareka taatou e me ki illoa i muri raa.

¹⁹ Namee hakaatoa i te maarama nei raa ennoho koi no hakattari te saaita roo TeAtua e hakari na tamalliki Aia raa.

²⁰ Tena na mee hakaatoa i te maarama nei raa e me ki mmoe koi ki haeo, ia se mee ma namee raa e pena mai ki mmoe ki haeo, e meia te Tama e pena mai namee raa e hihai ma namee raa ki haeo. Maitaname TeAtua e isi te hakataakoto ni hakamoe

²¹ pera ma namee hakaatoa i te maarama nei raa e me ki hakattanaria i taha ma na haeo hakaatoa, tena ku noho i roto te tauareka TeAtua raa pera ma ni tamalliki Aia.

²² Taatou e illoa pera ma i mua haere no tae vahao nei, na mee hakaatoa e tanittani te hakalonollihu pera ma na isu te hine ku mee ki mamaoha raa.

²³ Ia se mee ma ko namee hakaatoa i te maarama nei raa koi e hakalonollihu; e meia taatou natama nitoo TeAnana Tapu pera ma te hoki kaamata TeAtua raa e me ki hakalonollihu hoki i roto taatou te saaita taatou ennoho no hakattari ma TeAtua ki too taatou pera ma ni tamalliki Aia raa, tena ku hakattana taatou hakaatoa.

²⁴ Maitaname taatou e tokonakiria no ora i te maanatu tauareka taatou ma ki noho no hakattari raa, tena kame taatou ku oti te kkite hea taatou e mamannatu raa, tena te maanatu naa se hakamaoni. Emeia koai te tama e lavaa te noho no hakattari ki kite na mee aia ku oti te kite raa?

²⁵ Ia kame taatou ennoho no hakattari ki kkite namee taatou se ki kkite raa, tena taatou ki noho hakavaratoa koi no hakattari.

²⁶ Ia essau hoki, TeAnana Tapuraa e me ki hamai no tokonaki hoki taatou, e mee taatou e matanaenna. Maitaname taatou se illoa ma taatou e me kilotu peehee; TeAnana Tapuraa Hokoia e me ki tattara tani ake

TeAtua ma taatou ina tattara tera taatou se illoa ma taatou ki tattara peehee.

²⁷ Tena TeAtua, te Tama e kite i roto na hatumanava taatou raa e iroa na maanatu TeAnana Tapu raa, maitaname TeAnana Tapu raa e tattara ma TeAtua i te vahi na tama Aia raa ia ma hea Aia e hihai raa.

²⁸ Taatou e illoa pera ma TeAtua e hehekau ma namee hakaatoa e taualleka raa ma na tama e laoi i Aia raa, na tama Aia ni kanna ki tautari hea Aia hihai raa.

²⁹ Aia ku oti te havakkee na tama Aia ni hirihiri raa kissau pera ma te Tamariki Aia raa, tena te Tamariki Aia naa e me ki mee pera ma he arapou na tama raa hakaatoa.

³⁰ TeAtua ni kanna na tama Aia ni havakkee raa, tena Aia ki mee na tama Aia ni kanna raa ki ttonu tahi ma Aia, tena na tama raa e me ki nnoho i roto te tauareka Aia raa.

Te laoi TeAtua

³¹ Kaa taatou e mannatu peehee i na mee nei hakaatoa? Tena kaa koai na tama e me ki hakataukaa ma taatou kame TeAtua e noho i te vahi taatou?

³² Seai ma ko TeAtua, te Tama ni se ttaohi muri te Tamariki Aia raa, e meia Aia e hoki mai Tama raa pera ma he hoki ki mate ma taatou hakaatoa! TeAtua nikaunaria mai te Tamariki Aia raa, tena kaa Tama raa selavaa hoki te hakattana taatou i taha ma namee hakaatoa?

³³ Koai te tama e me ki tattara haeo na tama TeAtua ni hirihiri raa? TeAtua Hokoia e me ki meake ma na tama raa se isi na sara!

³⁴ Koai te tama e me ki kou ake na hakalono llihu i na tama raa? Seai ma ko Jisas, te Tama ni mate no ora muri, tena ku noho i te vahi laua TeAtua ma ki tattara ake TeAtua i te vahi taatou raa.

³⁵ Kaa koai te tama e lavaa te vvae taatou i taha ma telaoi Krai raa? Eaa, te haeo raa e lavaa te vvae taatou, kaa te hainattaa raa, kaa te hakalono llihu raa, kaa te hikkai raa, kaa te tuttuu haeo raa, kaa na tapahara raa, kaa te mate raa e lavaa te vvae taatou?

³⁶ E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
“Na aho hakaatoa maatou ennoho tappiri koi te mate e mee maatou e tautari Akoe;

tena maatou e mee ria pera ma ni sipsip ku mee ki taai ria ki mmate.”

³⁷ Emeia maatou ekkumi hemuu koi na mee sakkino hakaatoa i na mahi te Tama e laoi maatou raa!

³⁸ Maitaname anau e iroa pera ma se hai mee e lavaa te vvae maatou i taha ma telaoi Tama raa, tena te mate laua ma te ora, ia na ensel laatou ma namee hakamattua i te vaelani raa ia ma na mahi, tena te nnoho taatou vahao nei raa ia ma te saaita koi hamai i muri raa selavaa te vvae,

³⁹ tena te maarama i aruna laua ma te maarama i raro raa selavaa te vvae taatou. Se isi roo te mee i roto te maarama nei e lavaa te vvae taatou i taha ma telaoi TeAtua tera taatou ni too i na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa.

9

TeAtua ia ma na hakattina ana Aia

¹ Anau e tattara atu te hakamaoni; anau se mariu, maitaname anau e hukui ma Krai. TeAnana Tapu e hakattaki na hakataakoto anau raa, tena na hakataakoto anau raa e mee mai hoki pera ma anau se mariu,

² te aroha anau e rahi roo, ia te aroha i roto te hatumanava anau raa se isi te hakaoti

³ inatama te hareakina anau ia ma nallave ana anau raa! Anau e maanatu pera ma e tauareka anau te noho i raro na hakalono llihu TeAtua raa, tena ku havakkee ria i taha ma Krai ki tokonaki na tama nei.

⁴ Na tama nei ni tama hoki TeAtua, maitaname TeAtua e mee na tama raa pera ma nitamalliki Aia, tena ki huri ake na mahi Aia raa i na tama raa. Aia e hakamoe tetattara eivi Aia raa ma na tama raa, tena kikou ake na Tuaa raa i na tama raa. Na tama raa etoo te hakamarumaru hakamaoni raa, tena ki too hoki na tattara hakamaoni TeAtua raa.

⁵ Na tama raa e oo mai i te hareakina na tipuna taatou na Hibru raa, tena Krai ni hamai no tipu tama, ia he tama hoki i roto te hareakina naa. Tena taatou ki hakammaha tahi TeAtua te Tama e hakamaatua i aruna na tama hakaatoa i na vahao hakaatoa raa! Amen.

⁶ Anau semeatu pera ma na tattara hakamaoni TeAtua raa ku mmate, maitaname na tama hakaatoa Israel raa seai ma ni tama hakamaoni TeAtua

⁷ Ia hoki na hai mokopuna Abraham raa hakaatoa seai ma ni tamalliki TeAtua. E mee TeAtua ni meake Abraham ma,
“Na hai mokopuna akoe tera Anau ni tattara atu raa e me ki oo mai i te vahi Aisak.”

⁸ Te hakataakoto nei e mee pera ma na tamalliki Abraham raa hakaatoa seai ma ni tamalliki TeAtua. Emeia na tamalliki hakamaoni TeAtua raa ko na tamalliki e hannau mai tautari te hakataakoto TeAtua raa.

⁹ Maitaname na tattara hakamaoni TeAtua raa e mmoe i roto na tattara nei,
“Te saaita peenei te hetau i muri raa Anau e me ki vaakai mai,
tena Sara e me ki hannau te tamariki tanata.”

¹⁰ Ia teeraa mee hoki. Tokorua na tamalliki taanata Rebeka raa e oo mai te tamana hokotahi, teenaa ko Aisak te tipuna taatou raa.

¹¹ ¹² Emeia ki mee te hakataakoto te Tamariki hokotahi raa ki hakamaoni pera ma hea TeAtua e hihai raa, tena TeAtua ki meake Rebeka ma,

“Te tama matua raa e me ki hehekau i raro na mahi te tama paamee raa.”
TeAtua e meake te tattara nei i mua tokorua raa ni hannau iho, ia i mua hoki tokorua raa eppena na mee taualleka ia ma na mee haeo, tena te hihai TeAtua raa e me ki tautari te kanna Aia, ia seai ma hea tokorua raa ni ppena raa.

¹³ E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Anau e laoi Jekop,
e meia Anau se hihai Iso.”

¹⁴ Kaa taatou e me ki tattara pera ma hea TeAtua e ppena raa e sara? Seai.

¹⁵ E mee Aia ni tattara ake Moses ma,
“Anau e me ki hai aroha na tama Anau e hihai raa,
tena ku mee hakaraoi na tama Anau e hihai raa.”

¹⁶ Ia tena na mee hakaatoa e me ki tautari koi te aroha TeAtua, ia seai ma te hihai ia ma hea te tama e hihai ki ppena.

¹⁷ Maitaname te Launiu Tapu raa ni tattara ake i te tuku Isip raa ma,
“Anau e mee akoe ki tuku raa ma ki huri ake akoe na mahi Anau raa ma
ki illoa na tama hakaatoa te maarama nei raa i Anau.”

¹⁸ Ia tena TeAtua e me ki hai aroha he tama peehee Aia e hihai, tena ku mee he tama peehee ki hakatapanatta i te maanatu koi Aia.

Te roto ia ma te aroha TeAtua

¹⁹ Emeia he tama kootou e me ki mee mai Anau ma, “Kame te mee nei hakamaoni, tena kaa TeAtua e me ki mee ma taatou e ssara peehee? Koai te tama e lavaa te ttuki te hihai TeAtua?”

²⁰ Taku taina, akoe he tama peehee ki lavaa te tattara ssui ake TeAtua naa? Na mee taatou eppena ma na rima taatou raa se lavaa te tattara mai ma,
“Aiea akoe e penapena anau peenei naea?”

²¹ Tena te tama e penapena te meeraa e isi na mahi ki ppena hea aia e hihai, tena aia e lavaa te pena e rua na mee i te mee hokotahi. Teeraa mee he mee na aho e llahi, tena teeraa mee he mee koi na aho vare.

²² Tena te hakamaoni raa e ssau pera ma hea TeAtua ni pena raa. Aia e hihai ki huri mai te roto Aia, tena ku mee taatou ki illoa na mahi Aia. Emeia Aia e pasemmu roo no kkumi hemuu te roto Aia i na tama tera e mee Aia ki roto raa ia ma na tama hoki ku mee ki oo i te kina haeo raa.

²³ Tena TeAtua e hihai hoki ki huri mai na mahi hai mmahi Aia tera Aia ni kou mai taatou na tama e tau te too te laoi Aia raa. Aanaa ko na tama Aia ni tanattana ma ki too te tauareka Aia raa.

²⁴ Maitaname taatou ko na tama Aia ni kanna, tena Aia sekkana koi na Jiu raa, e meia Aia e kanna hoki na tama seai ma ni Jiu raa.

²⁵ Aanei na tattara TeAtua i roto te launiu Hosea ma,

“Na tama seai ma ni tama Anau raa,

Anau e me ki kanna na tama naa ma,

‘Ni tama Anau.’

Tena te kanohenua seai ma he kanohenua Anau ni laoi raa,

Anau e me ki kanna ma teenaa ‘He kanohenua Anau.’

²⁶ Ia tena i te kina roo Anau ni meake na tama raa ma,

‘Kootou seai ma ni tama Anau raa,’

Anau e me ki kanna na tama raa pera ma ni tamalliki TeAtua e ora raa.”

²⁷ Tena Aisaia ni tattara i te vahi Israel ma,

“Niaina na tama Israel raa e tammaki pera ma na kerekere i tai,

e meia na tama e me ki ora raa e me ki moisi roo;

²⁸ maitaname TeAtua e me ki hakatonutonu vave na sara te maarama nei raa.”

²⁹ E ssau hoki pera ma Aisaia ni tattara mai i mua ma,

“Taatou e me ki ssau pera ma Sodom,

ia e me ki ssau pera ma Gomora;

peeraa TeAtua Hai mahi raa ki se tiaki mai alaa hai mokopuna i taatou.”

Israel ia ma te Rono Tauareka

³⁰ Tena taatou e me kitattara pera ma na tama seai ma ni Jiu tera ni se hahi mai ma ki mee laatou ki ttonu ma TeAtua raa ku ttonu ma Tama raa i te vahi na hakattina laatou.

³¹ Emeia na tama TeAtua e sесеe te tuaa ma ki mee laatou ki ttonu ma TeAtua raa ku se lave te tuaa raa.

³² Aiea na tama raa selave raea? Maitaname na tama raa se tuunaki i na hakattina laatou raa, e meia na tama raa e tuunaki koi hea laatou ni ppena raa. Tena na tama raa ku haere hinahhina vaa aruna “te hatu”

³³ te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Kira ake, Anau etuku te hatu i Saion tera e me ki mee na tama raa ki hinahhina raa,

te hatu e me ki mee na tama raa ki maoha.

Emeia na tama e hakattina Tama raa e me ki se lavaa te nnapa.”

10

¹ Aku taina, i roto te hatu manava anau ia ma na lotu anau i TeAtua raa, anau e hihai roo ma te kanohenua Israel raa ki ora!

² Anau e lavaa te meatu te hakamaoni pera ma na tama raa ku hakattina hai mahi roo i TeAtua; e meia na hakattina na tama raa se isi te tuurana i te vahi te atamai hakamaoni raa.

³ Na tama raa ni se illoa te ara TeAtua e mee na tama ki ttonu ma Aia raa, e meia na tama raa e hahi mai ma ki hakammoe koi na hakataakoto laatou hokolaatou, tena na tama raa ku se hihai ki tauttari te ara tera TeAtua e mee na tama ki ttonu ma Aia raa.

⁴ Maitaname Krai e taamate na Tuaa raa, tena na tama e hakattina Aia raa e me ki ttonu ma Aia.

Te ora hakamaoni raa he mee na tama hakaatoa

⁵ Moses ni taataa na tattara nei pera ma na tama e tauttari na Tuaa raa e me ki ttonu ma TeAtua:

“Te tama e tautari na tattara na Tuaa raa e me ki ora.”

⁶ Emeia hea te Launiu Tapu raa e tattara mai i te vahi kootou e me ki ttonu ma TeAtua i na hakattina kootou raa e mee peenei:

“Ako e se lavaa te vahiri hokkoe ma,

‘Koai te tama e me ki haere i aruna i te vaelani?’ ”

(ki kou mai Krai i raro).

⁷ “Ako e se lavaa hoki te vahiri ma,

‘Koai te tama e me ki haere i te maarama i raro raa?’ ”

(ki hakamahike Krai i taha ma te mate).

⁸ Hea te Launiu Tapu raa e tattara raa e mee peenei:

“Na tattara TeAtua raa ku tappiri atu kootou,

ia ku mmou na maihu kootou,

ia ku mmoe i roto na hatu manava kootou,”

teenaa ko na tattara i te vahi te hakatina tera maatou ni takutaku atu raa.

⁹ Kame ako e tattara te hakamaoni ma na maihu ako raa pera ma Jisas ko TeAriki, tena ako ku hakatina hakamaoni pera ma TeAtua ni hakamahike Tama raa i taha ma te mate, tena ako e me ki ora.

¹⁰ Maitaname taatou e me ki ttonu ma TeAtua kame taatou e hakattina, tena taatou e me ki ora hoki kame taatou e tattara hakamaoni ma Krai ko TeAriki taatou.

¹¹ Te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Te tama e hakatina i te TeAtua raa e me ki se lavaa te napa.”

¹² Te mee nei e haere i na tama hakaatoa, maitaname na Jiu raa se kkee i taha ma na tama seai ma ni Jiu raa; TeAtua ko TeAriki hokotahi na tama hakaatoa, tena Aia e hakatapu hai mahi roo na tama tera e kainno ake Aia raa.

¹³ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Na tama hakaatoa e kainno ake TeAtua ki tokonaki laatou raa e me ki ora.”

¹⁴ Kaa na tama raa e me ki lavaa peehee te kainno ake kame laatou se hakattina? Kaa na tama raa e me ki hakattina peehee kame laatou se llono na tattara raa? Kaa na tama raa e me ki llono peehee kame na tattara raa se ttae ake laatou?

¹⁵ Tena kaa na tattara raa e me ki ttae ake peehee kame se hai tama e kauna ria ki oo no takutaku na tattara raa? Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Te oo mai na tama e hakaere ma te Rono Tauareka raa e tauareka roo!”

¹⁶ Emeia se mee ma na tama hakaatoa e hakattina i te Rono Tauareka raa. Aisaia hokoia ni tattara mai ma,

“TeAriki, koai na tama e hakattina na tattara maatou raa?”

¹⁷ Tena kootou e me ki hakattina kame kootou e llono na tattara raa, tena na tattara raa e me ki ttae atu i na takutaku i te vahi Krai raa.

¹⁸ Emeia anau e vahiri atu kootou: E hakamaoni pera ma na tama se llono na tattara raa? Na tama ni too na tattara raa, maitaname te Launiu Tapu raa e mee mai ma:

“Na reo na tama raa e ttae na kina hakaatoa i roto te maarama nei;

tena na tattara na tama raa e ttae na kina e mmao i roto te maarama nei.”

¹⁹ Tena anau e vahiri atu hakaraoi: Na tama Israel raa se illoa na tattara raa? Moses hokoia ko te tama kaamata e mee na tattara aia ma:

“Anau e me ki tokonaki na tama se nnoho hakaapa raa ki mee te kanohenua Anau raa ki manava kkere;

Anau e me ki tokonaki te kanohenua na tama se atamai raa,

ki mee te kanohenua Anau raa ki lloto.”

²⁰ Tena Aisaia ni hakamakkau mai i te vahi aia te saaita aia ni mee mai ma,

“Na tama se sese Anau raa e oo mai no kkite Anau;

Anau e tuu ake i na tama se vahihhiri Anau raa.”

²¹ Emeia Tama raa e tattara mai i te vahi na tama Israel raa ma,
“Anau e hihai ki huri ake telaio Anau raa i na tama se tauttari
no hakataukaa ma Anau raa.”

11

Te laoi TeAtua i na tama Israel

¹ Tena anau e vahiri atu: Eaa! TeAtua ku se hihai te kanohenua Aia raa? Seai! Anau he tama hoki Israel, ia he mokopuna Abraham, ia he tama i te manava Benjamin.

² TeAtua ni se tiaki te kanohenua Aia ni hirihiri i te kaamata roo. Kootou e illoa te tattara i roto te Launiu Tapu e mee ma Elaija ni tattara laaua ma TeAtua i na tiputipu na tama Israel raa:

³ “TeAriki!

Na tama raa ku oti te taa na profet Akoe raa,
tena ki seu na olta Akoe raa hoki;

anau hokonnau ku ttoe,

tena na tama raa ku hahaivi ma ki taa hoki anau ki mate.”

⁴ Kaa he tattara peehee TeAtua ni meake Elaija?

“Anau e ttaohi ma Anau e hitu na simata na tama tera ni se hakamarumaru
Bal te hatu tipua raa.”

⁵ Ia e ssau hoki pera ma te vahao nei, te kooina na tama TeAtua ni hirihiri ma te laoi Aia e hoki marino mai raa ku moisi.

⁶ TeAtua e hirihiri tautari te laoi Aia e hoki marino mai raa, ia seai ma hea na tama raa nippena. Kame TeAtua e hirihiri tautari hea te tama e ppena, tena te laoi Aia raa ku seai ma he laoi hakamaoni.

⁷ Kaa hea hoki? Na tama Israel raa se lave hea laatou e sese raa. Teenaa ko na tama e moisi TeAtua ni hirihiri raa ku lave te mee raa, tena hakaatoa ku hakatturi na katarina laatou raa i te kanna TeAtua raa.

⁸ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, “TeAtua e mee na kapuroro ia ma na hatu manava na tama raa kipouri haere no tae te aho nei, na tama raa ku se kkite, ia ku se llono.”

⁹ Tena Devit e tattara hoki ma,

“Tiaki na tama naa ki hakaoho ria i te saaita na kai e llahi raa;

tiaki na tama naa ki maoha i raro,

tena ku tiaki na tama naa ki hakalono llihu!

¹⁰ Tiaki na karemata na tama naa ki ppuni ki se lavaa laatou te kkite;

tena ku tiaki na tama naa ki haere hhuru na vahao hakaatoa i te mmaha
na hakalono llihu laatou raa.”

¹¹ Ia tena anau ku vahiri atu hoki: Te saaita na Jiu raa e haere inoino ma ki hhina raa, na tama raa ni maoha no seai hakaoti? Seai! Maitaname na tama raa e ppena na mee e ssara, tena te ora hakamaoni raa kuttae i na tama seai ma ni Jiu raa. Te mee nei e me ki mee roo na Jiu raa ki manava kkere i na tama raa.

¹² Na hai sara na Jiu raa e kou mai na hoki taualleka i te maarama nei, tena te matanaenna na anana na tama raa e kou ake na hoki taualleka i na tama seai ma ni Jiu raa. Ia na hoki taualleka raa e me ki tammaki roo peehee te saaita na Jiu raa hakaatoa ku tauttari hea TeAtua e hihai raa?

TeAtua e tokonaki na tama seai ma ni Jiu

¹³ Te saaita nei anau ku tattara ake na tama seai ma ni Jiu raa: Te saaita anau e hehekau pera ma he aposol i na tama seai ma ni Jiu raa, anau e me ki ahu i na hehekau anau nippena raa.

¹⁴ Kame anau e lavaa te mee na kanohenua maatou raa ki manava kkere, tena anau e lavaa hoki te tokonaki alaa tama laatou ki ora.

¹⁵ Ia te saaita laatou kuse hihai raa, tena alaa tama na tama ni se hihai TeAtua raa ku huri no hihai Tama raa. Tena kaa ku mee peehee kame TeAtua ku too muri laatou? Na tama ku mmate raa e me ki ora!

¹⁶ Kame kootou e hoki ake te muri haraoa kaamata raa iaa TeAtua, tena te haraoa naa hakaatoa he haraoa Tama raa, ia kame kootou e hoki ake na patiaka te laakau raa iaa TeAtua, tena na raraa raa hoki ni mee Tama raa.

¹⁷ Eisi na raraa te oliv na tama e lollohiraa ku makkoti itaha, tena na tama raa ki hukui ake te raraa te oliv se hai tama ni anaana raa. Kootou na tama sei ma ni Jiu raa essau pera ma te oliv tera se hai tama ni anaana raa, tena te saaita nei kootou ku hakapaa ma na Jiu raa no too te ora hakamaoni raa.

¹⁸ Ia tena kootou ki se kkira haeo ake i na tama TeAtua e kkoti no peesia pera ma ni raraa haeo raa. Kootou setau te ahu, maitaname kootou essau pera ma na raraa raa; kootou se tokonaki na patiaka raa, e meia na patiaka raa e tokonaki kootou.

¹⁹ Tena kootou e me ki tattara ma, "Noo! Na raraa raa e kkoti raa i taha ma ki ttana anau."

²⁰ Te mee naa e hakamaoni. Na raraa raa e kkoti raa i taha, maitaname laatou se hakattina te saaita kootou e ttuu mmahu no hakattina raa. Emeia teena sei ma he mee kootou e me ki ahu, kootou e tau te mattaku avare.

²¹ TeAtua se sapai na Jiu e ssau pera ma ni raraa vare raa; kootou e kahu ma TeAtua e lavaa te sapai kootou?

²² Te nei taatou e me kikkite te laoi ia ma te hakatonutonu TeAtua raa ma e hai mahi peehee. TeAtua e me ki hakatonutonu na tama ku tiaki na tiputipu taualleka Aia raa, e meia Aia e me ki laoi kootou kame kootou e tauhano te nnoho ma te laoi Aia raa. Emeia kame kootou se tauttari, tena kootou e me ki sseperia i taha no peesia.

²³ Kame na Jiu raa e vakkai muri ake no hakattina Tama raa, tena TeAtua e me ki too hakaraoi na tama raa; maitaname TeAtua Hokoia koi e lavaa te ppena peeraa.

²⁴ Kootou na tama sei ma ni Jiu raa essau pera ma ni raraa te oliv se hai tama nittori tera ku makkoti no hhopo itaha, tena ki hukui ake ma te oliv te tama nittori raa. Na Jiu raa essau pera ma te oliv te tama nittori raa, tena e me ki hainauhie roo ma TeAtua ki hukui muri ake na raraa ni makkoti raa i te tinotama te laakau raa.

TeAtua e laoi na tama hakaatoa

²⁵ Aku taina, e isi te hakamaoni e huuna raa tera anau e hihai ma kootou ki illoa, maitaname te hakamaoni raa e me ki mee kootou ki se mamannatu ma kootou e atamai peehee. E mee te hakatapanatta na tama Israel raa se lavaa te moe tahi, te hakatapanatta na tama raa e me ki moe koi ki tae te saaita na tama sei ma ni Jiu raa hakaatoa ku hakattina i TeAtua.

²⁶ Tena na tama Israel raa hakaatoa e me ki tokonaki raa ki ora. Essau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

"Te Tama e me ki tokonaki taatou ki ora raa e me ki hamai i Saion no ui na tiputipu sakkino na hai mokopuna Jekop raa hakaatoa i taha.

²⁷ Anau e me ki hakamoe te tattara e ivi Anau raa ma na tama raa te saaita Anau e me ki ui na hai sara na tama raa i taha."

²⁸ E mee na tama raa ku se hakattina i te Rono Tauareka raa, tena na Jiu raa ku nonnoho haeo ma TeAtua e mee kootou na tama sei ma ni Jiu raa. Emeia e mee TeAtua e hihai, tena na Jiu raa ku taualleka ma TeAtua e mee na tipuna laatou i mua raa.

²⁹ Maitaname TeAtua se lavaa te hakatike te hakataakoto Aia i na tama Aia ni hirihiri no hakatapu raa.

³⁰ Tena kootou na tama seai ma ni Jiu raa, kootou imua raa se tauttari TeAtua; e mea te saaita nei kootou kutoo tetauareka TeAtua raa e mee na Jiu raa ku se tauttari TeAtua.

³¹ Ia essau peeraa hoki, kootou kutoo telaoi TeAtua raa, maitaname na Jiu raa te saaita nei ku se tauttari TeAtua ma kilavaa laatou te too hoki te laoi TeAtua raa.

³² Maitaname TeAtua e mee na tama hakaatoa ki se hakallono ma kilavaa Aia te huri ake te laoi Aia raa i na tama roo hakaatoa.

Na tattara ki hakammaha TeAtua

³³ Na mee taualleka TeAtua raa e hakananniu roo! Te atamai ia ma te iroa Aia raa ennoto roo! Koai te tama elavaa te tattara hakamatahua mai na hakataakoto Tama raa? Koai te tama elavaa te iroa na tiputipu Tama raa?

³⁴ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
 “Koai te tama elavaa te iroa na hakataakoto TeAtua?
 Koai te tama elavaa te kou ake ni hakataakoto i Tama raa?”

³⁵ Eisi te tama nikou ake heme e iaa TeAtua ma kimee te Tama raa ki sui muri ake?”

³⁶ E mee TeAtua e pena na mee hakaatoa, tena na mee hakaatoa e ttipu ake i na mahi Tama raa, ia nimee Tama raa. Taatou ki hakammaha TeAtua na vahao hakaatoa! Amen.

12

Te ora TeAtua e hihai

¹ Aku taina, anau ekainnoatu kootou e mee te manava aroha TeAtua itaaturaa erahiroo: Hoki ake kootou hokkootou i TeAtua, tena kuppene namee tera e mee kimee Tama raa ki hihia raa. Teena ko te hakamarumarua hakamaoni kootou e tau te hoki ake.

² Auu setiaki na tinotama kootou raa ki tauttari namee te maarama nei raa, e mea tiaki TeAtua ki hehekau i roto na tinotama kootou ki hakatike na hakataakoto kootou raa. Tena kootou e me kilavaa te illoa hea TeAtua e hihai ia ma hea e tauareka ia ma hea e me kimee Tama raa ki hihia ia ma hea e tonu tahi.

³ Ia e mee te hoki tauareka roo TeAtua nikou mai anauraa, tena anau kumeatu kootou hakaatoa: Auu setoo na hakataakoto kootou raa kimmao ma hea kootou eisiraa. Emeia kootou kimannatu hakaraoi, tena ku hakatonutonu hokkootou tautari na hakattina TeAtua nikou atu kootou raa.

⁴ Taatou eisi tammaki na paa kina i roto te tinotama hokotahi, tena na paa kina nei hakaatoa e kee na uata laatou.

⁵ Ia essau peeraa hoki, niaina ma taatou e tammaki, e mea taatou he tinotama hokotahi koi tera e hukui ma Krai, tena taatou hakaatoa e hukui ma alaa paa kina i roto te tinotama hokotahi raa.

⁶ Tena taatou ki hehekau tauttari na hoki TeAtua nikou mai taatou i na mahi Aia raa. Kame taatou e too te hoki ki takutaku na tattara TeAtua, tena taatou kippene tautari na hakattina taatou e isiraa;

⁷ tena kame taatou e too te hoki ki hehekau, tena taatou ku hehekau, ia kame taatou e too te hoki ki akoako, tena taatou ku akoako;

⁸ tena kame taatou e too te hoki kitokonaki alaa tama, tena taatou ku tokonaki. Te tama e vaevae hea aia e isi ma alaa tama raa e tau te ppena ma te hatu manava aia, tena te tama eisi na mahi raa e tau te hehekau na mahi aia, tena te tama e huri ake te laoi aia i alaa tama raa e tau te ppena ma te hihia.

⁹ Taatou ki huri ake te hakamaoni te laoi raa. Peesia hea e haeo raa, tena ku ttaohi hea e tauareka.

¹⁰ Laoi hakamaoni alaa hakattina ana, tena ku kkira no hakammaha alaa tama.

¹¹ Hehekau na mahi, tena auu se matanaennae. Hehekau ma TeAriki ma te hatu manava e pii te laoi.

¹² Tiaki hea kootou emamannaturaa kihihhia kootou, tena kootou ki hakavaratoa tesaita kootou ettiri natapahara, tena kulotulotu na vahao hakaatoa.

¹³ Vaevae hea kootou e ttino raa ma alaa hakattina ana tera se isi raa, tena ku tallaki na totoka kootou raa i na tama hakaatoa.

¹⁴ Kainnoake TeAtua ki hakatapu na tama e kou atu na hakalono llihu kootou raa. Noo! Meake TeAtua ki hakatapu, ia seai ma kituku te haeo na tama raa.

¹⁵ Kootou kihihhia ma na tama e hihhia raa, tena ku ttani ma na tama ettani raa.

¹⁶ Kootou ki isi te hakataakoto tauareka i na tama hakaatoa. Auu se ahu, tena kussoa hakaraoi ma na tama elaumarieraa. Auu semannatu ma kootou e atamai.

¹⁷ Kame he tama e mee hakahaeo kootou, tena auu se vaakai muri atu te haeo naa. Hahaivi ki ppena hea na tama e kkira ma e tauareka raa.

¹⁸ Ppena na mee hakaatoa kootou e lavaa te ppena ki nnoho laoi kootou ma na tama hakaatoa raa.

¹⁹ Aku taina, auu se sui muri, emeia tiaki te roto TeAtua raa ki sui muri ake na tama naa. E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“TeAriki e tattara ma,

‘Anau e me ki sui muri ake te haeo te tama e ppena raa.’ ”

²⁰ Emeia, pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Kame na tama e haeo kootou raa ku hikkai,
tena kootou ku kou ake ni kai ma na tama naa;
kame na tama raa e hiunu,

tena kootou ku kou ake ni vai ki unu na tama naa,
ia kame kootou e ppena peenei,

na tama naa e me ki nnapa haeo roo.”

²¹ Auu se tiaki na mee haeo raa ki hakamattua kootou, emeia ppena na tiputipu taualleka raa ki ttao na tiputipu haeo raa.

13

Hakallono na taumani na henua

¹ Na tama hakaatoa ki hakallono na taumani na henua hakaatoa, maitaname se isi tetaumani nikaamata mai ma TeAtua seiroa, emeia na taumani hakaatoa ni taumani TeAtua ni hakannoho.

² Natama ehakataukaa ma tetaumani raa ehakataukaa hoki ma hea TeAtua ni hakamoeraa, tena na tama ehakataukaa raa emeia ki hakatonutonu ria.

³ Na tama e ppena na mee e ttonu raa se lavaa te mattaku i na tama hakamattua raa, emeia na tama e ppena na mee essara raa e me ki mattaku i na tama raa. Eaa, kootou e hihhai ki se mattaku na tama hakamattua raa? Ia kootou ki ppena hea e tonu, tena na tama hakamattua raa e me ki hakammaha kootou,

⁴ maitaname TeAtua ehakanoho na tama hakamattua raa ki tokonaki kootou. Emeia kame kootou e ppena na mee essara, tena kootou etau te mattaku na tama raa, emeia na tama raa e isi na mahi hakamaoni ki kou atu na hakalono llihu. Natama hakamattua raa ni tama e hehekau ma TeAtua ki kou ake na hakalono llihu i na tama e ppena na mee sakkino raa.

⁵ Teenei ko te hakataakoto nei koi tera kootou e tau te tauttari na tama hakamattua raa, ia se mee ma kootou e tauttari koi e mee na hakalono llihu TeAtua raa, e meia e mee teenaa he tiputipu e hamai te maanatu e tauareka.

⁶ Tera hea kootou e aoao hoki na takis, tena na tama hakamattua raa e hehekau ma TeAtua ki ppena hakamaoni na uata laatou raa.

⁷ Kootou kippehi nitaoni peehee kootou e isi ma na tama raa, tena ku ppehi ake na tama raa na takis hakaatoa kootou se kippehi raa, tena ku huri ake pera ma kootou e hakammaha na tama raa hakaatoa.

Na hehekau taatou ma alaa tama

⁸ Auu se tiaki na taoni kootou ma teeraa tama raa ki mmoe, tena te taoni hokotahi kootou e tau te tiaki ki moe raa ko te maanatu kilaoi alaa tama. Na tama e ppena na mee nei raa e tauttari hakamaoni na tuua.

⁹ Teenei na tuua, "Auu se karemata kailallao, ia auu setaa na tama ki mmate; ia auu se kailallao, tena auu se mannako na hekau alaa tama." Na tuua nei ma alaa tuua hoki e mmoe hakaatoa i roto te tuua hokotahi nei, "Laoi alaa tama pera ma akoe e laoi akoe hokkoe."

¹⁰ Kame kootou e laoi alaa tama, tena kootou se lavaa roo te ppena na mee e ssara i na tama raa, tena te laoi raa e mee ma kootou ki tauttari na tuua raa hakaatoa.

¹¹ Kootou ki ppena na mee nei, maitaname kootou e illoa pera ma te saaita kootou eme kimahhuru itaha ma natumoe kootou raa kuttaemai. E mee te saaita taatou eme kitokonakiria ki ora raa ku taapiri mai, ia ku taapiri mai roo i aruna ma te saaita taatou ni mamannatu i mua raa.

¹² Tepoo raa ku taapiri ki raka, tena te mee raa ku taapiri ki maarama. Taatou ki hakaoti vahao nei te ppena na tiputipu sakkino te pouri raa, tena taatou ku ttuu ma na hana taatou raa ki ppuhu i roto te maahina raa.

¹³ Taatou kitukutonu hakaraoi na ora taatou raa pera ma nitama ennoho i roto te maahina te ao. Taatou kise unu novvare tahi, ia ki se ppena na mee sakkino, ia ki se ppuhu tahi ia ma ki se manava kkere.

¹⁴ Emeia taatou kitoo na hana TeAriki Jisas Krai raa, tena taatou ki se anaana hoki ma ki tauttari na tiputipu hao te tinotama raa e hihai raa.

14

Se tuku te hai ssara alaa tama te lotu

¹ Kootou kissoa laoi ma na tama na hakattina laatou raa se ki hai mmahira, tena auu se hakatauttau ma na tama raa i na hakataakoto laatou e isi raa.

² Na hakattina alaa tama e hakattana laatou kikkai na kai hakaatoa, e meia te tama te hakatina aia se hai mahira selavaa te kai na punnohi na mee roo* hakaatoa.

³ Na tama e kkai na kai hakaatoa raa selavaa te tattara hao i na tama se kkai na punnohi na mee roo hakaatoa raa, tena na tama se kkai na punnohi na mee roo hakaatoa raa selavaa te tattara hao i na tama e kkai na kai hakaatoa raa.

⁴ Akoe hetama peehee kituku te haisara tetama e hehekau teeraa tamanaa? Teenaa he vahi te tama hakamaatua te tama hehekau raa ki matamata ma te tama raa e tauareka ma sei.

⁵ Alaa tama e mannatu ma e isi te aho e hakanaaniu i aruna alaa aho, tena alaa tama e mannatu ma na aho hakaatoa e ssau koi. Taatou ki hakattonu na hakataakoto taatou raa ki hakamaoni.

⁶ Na tama e hakammaha te aho laatou ma erahira e ppena peenei ma kissau te inoa TeAriki raa, tena na tama e kkai na kai hakaatoa raa e ppena peenei kissau hoki te inoa TeAriki raa; maitaname na tama raa

* 14:2 14.2 aanei ko na punnohi na manu ma na ika roo hakaatoa

elotu no hakammaha ake TeAtua inakai laatou ekkairaa. Natama ettapu tekkai alaa kairaa essau teinoa TeAriki raa, e mee laatou elotu no hakammaha ake hoki TeAtua.

⁷ Te ora seai ma he mee akoe te tama ettino, tena te mate hoki seai ma he mee akoe te tama ettino

⁸ TeAtua e hakamaatua taatou tesaaita taatou e ora, ia kame taatou kummate, tena TeAtua e hakamaatua hoki taatou. Ia niaina taatou e ora, ia niaina taatou kummate, taatou ni tamalliki TeAtua.

⁹ Maitaname Krai ni mate no ora muri kimee pera ma ko TeAriki natama e ora ia ma natama kummate raa.

¹⁰ Kootou natama sekkai na punnohi nam ee hakaatoa raa, aiea kootou e tattara hakameeme alaa tama raea? Tena kootou natama ekkai nam ee hakaatoa raa, aiea kootou e tukutuku te hai ssara alaa hakattina ana raea? Taatou hakaatoa e me ki tuu i mua TeAtua ki hakatonutou raa.

¹¹ E mee em mau i roto te Launiu Tapu ma,

“TeAriki e mee mai ma,

‘Anau ko TeAtua e ora hakamaoni,

natama hakaatoa e me ki tuturi i mua Anau,

tena hakaatoa e me ki tattara pera ma Anau ko TeAtua.’ ”

¹² Tena taatou hakaatoa em e kippau ake TeAtua nam ee taatou ni ppena raa.

Auu se mee alaa tama ki hai ssara

¹³ Tena taatou ki hakaoti te tukutuku te hai ssara alaa tama. Emeia kootou ki mamaanatu hakaraoi kisseppena nam ee tera em e kimee alaa tama ki maoha, ia ki hai ssara raa.

¹⁴ Te hukui anau ma TeAriki Jisasraa em ee anau ki roa pera ma nakai raa se sakkino; em eia kame he tama e hakatina pera ma e isi nakai se matahua ma aia kikkai, tena aia ku se kai nakai naa.

¹⁵ Kame akoe em ee te hakataakoto teeraa tama no haeo em ee nakai akoe ekai raa, tena te mee akoe eppena naa se hamai te vahite laoi. Auu se mee te hakataakoto teeraa tama tera Krai ni mate ki tokonaki raa ki haeo inakai akoe ekai raa.

¹⁶ Auu setiaki natama ki tattara haeo inamee akoe e hakataakoto ma e taualleka raa.

¹⁷ E mee te Hakamaatua ana i te Vaelani raa seai ma he kina tekkai ia ma te unu, em eia teeraa he kina natama ettonu tahi, ia he kina te noholaoi ma te hihia tera TeAnana Tapu raa e kou mai.

¹⁸ Te saaita kootou e hehekau ma Krai ma natiputipu peenei raa, TeAtua em e kihihia i kootou, tena natama em e kihihai hoki i kootou.

¹⁹ Tena taatou kikkira tahi koi nam ee tera e kou mai te noholaoi tera e lavaa te tokonaki hoki alaa tama ki hai mmahi na hakattina laatou raa.

²⁰ Auu setiaki nakai raa kimee nauata TeAtua raa ki haeo. Nakai hakaatoa nikai em e kikkai, em eia te meena esara ma kootou kikkai nakai tera em e kimee teeraa tama kihai sara raa.

²¹ Te ara etonu kootou kissekkai koi na punnohi, ia se unu na wain, tena auu seppena hoki nam ee tera em e kimee alaa hakattina ana kihai ssara raa.

²² Taohi mau te hakatina akoe ite vahite vahite nam ee nei raa, teenaa he mee ilottonu akoe ma TeAtua. Te tama se mamaanatu tammaki ma aia esara ite mee aia eppena ma etonu raa em e ki hakatapu raa.

²³ Emeia kame kootou e mamannatu tammaki inakai kootou ekkai raa, tena TeAtua em e kikou atu na hakalonollihu kootou, em ee hea kootou eppenaraa se hamai inahakattina kootou. Ia nam ee eppena ma te se hakattina raa ni mee e ssara.

15

Mannatu alaa tama, se mannatu koi kootou

¹ Taatou na tama e hakattina haimahiraa etau tetokonaki na tama kuse ivi te amo na hakataakoto e mmaha laatou raa.

² Taatou ki mannatu te tauareka na tama raa, tena ku mee na tama raa ki taualleka no tokonaki na hakattina na tama raa ki ivi.

³ Maitaname Krai nise mee Aia Hokoia no hihia. Essau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Na tattara haeo na tama raa ni hai atu kootou raa e oo mai no tahito Anau.”

⁴ Na tattara hakaatoa emmau iroto te Launiu Tapu raa etattaa ma kiakoako taatou, kilavaa taatou te isi na hakattina itevahi te noho varatoa ia ma na tattara hakapurupuru tera te Launiu Tapu raa e tattara mai taatou raa.

⁵ TeAtua, te tahito te noho varatoa ia ma te hakapurupuru raa, ki tokonaki kootou ki too te maanatu hokotahi i roto kootou ki tauttari na tiputipu Jisas Krai

⁶ ia ma kilavaa kootou hakaatoa te hakammaha TeAtua te Tamana TeAriki taatou Jisas Krai raa ma te reo hokotahi.

Te Rono Tauareka raa kuttae i na tama sei ma ni Jiu

⁷ Mee hakaroi alaa tama kilavaa na tama raa te hakammaha TeAtua, essau pera ma Krai ni mee hakaroi kootou.

⁸ E mee anau emeatu pera ma Krai ni hamai no hehekau ma na Jiu pera ma he tama hehekau ma ki huriatu pera ma TeAtua e hakamaoni, tena ki mee na tattara hakamaoni Aia ni meake na tipuna taatou raa ki hakamaoni,

⁹ tena ku tokonaki hoki na tama sei ma ni Jiu raa ki hakammaha TeAtua e mee te manava aroha Aia i laatou raa. Essau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Tena anau e me ki hakammaha Akoe i na kina na tama sei ma ni Jiu raa; Anau e me ki huhua na rue ki hakammaha Akoe.”

¹⁰ Ia e mmau hoki i roto te Launiu Tapu raa ma,

“Na tama sei ma ni Jiu raa ki hihhia ma te kanohenua TeAtua raa.”

¹¹ Ia e mmau hoki ma,

“Na tama sei ma ni Jiu raa hakaatoa ki hakammaha TeAtua;

tena na tama hakaatoa ki hakammaha Tama raa!”

¹² Aisaia e tattara hoki ma,

“He tama e me ki haanau mai i te hareakina Jesi;

Te Tama raa e me ki hamai no hakamaatua na tama sei ma ni Jiu raa,

tena na tama raa e me ki hakammoe na hakattina laatou raa i Tama raa.”

¹³ Anau e lotu ake TeAtua te Tama e noho ma na hakataakoto taualleka raa kikou atu te noholaoi raa i kootou na tama e hakattina Aia raa, kilavaa na hakataakoto taualleka kootou raa te hohomo no llahi i na mahi TeAnana Tapu.

Na hehekau Pol

¹⁴ Aku taina, anau hokonnau e mmaha pera ma kootou e isi roo na ora e taualleka ia ma na illoa hakaatoa, ia tena kootou hoki e lavaa te akoako kootou hokkootou.

¹⁵ Emeia anau etattarattoki atu kootou iroto te launiu nei itevahi alaa hakataakoto tera anau nitattara atu ki mannatu kootou raa. Anau e tattara ttoki atu raa e mee te hehekau tauareka TeAtua ni kou mai anau

¹⁶ ki mee mo tama hehekau Jisas Krai ma ki tokonaki na tama sei ma ni Jiu raa. Anau e hehekau pera ma he maatua ki takutaku te Rono Tauareka TeAtua raa kilavaa na tama sei ma ni Jiu raa te mee pera ma

ni hoki TeAtua e hihai tera TeAnana Tapu raa ni mee na ora na tama raa no matahua.

¹⁷ Tena anau e lavaa te hihia i na hehekau anau ma TeAtua raa e mee anau e hukui ma Jisas Krai.

¹⁸ Anau e me kitattara atu koi hea Krai nippena i anau ki hakattaki na tama seai ma ni Jiu raa ki tauttari TeAtua. Na tama raa e tauttari koi e mee laatou e llono na tattara TeAtua raa, tena ki kkite hoki na mirako;

¹⁹ teenaa ko na mahi na mirakol, namee taualleka ia ma na mahi hoki TeAnana Tapu TeAtua raa. Ia tena anau e takutaku ake te Rono Tauareka Jisas Krai raa i na kina hakaatoa, kaamata i Jerusalem haere no tae i Ilirikum.

²⁰ Teenei he hihai roo anau ma ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na kina hakaatoa tera se ki illoa mai Krai raa ma ki se lavaa anau te haere no noho koi i te maariki no ppena hea alaa tama ni ppena i na kina raa.

²¹ E ssau pera ma te Launiu Tapu raa ni tattara mai ma,
 “Na tama se ki too na tattara i te vahi Tama raa e me ki kkite,
 tena na tama se ki llono raa e me ki illoa.”

Pol ku maanatu ma ki haere i Rom

²² Tena anau se hai vahao roo e ttana ma ki haere atu no mmata kootou.

²³ Emeia teenei anau kuoti na hehekau anau i na kina nei, tena na hetau raa hakaatoa anau ni mamaanatu ma ki haere atu no mmata kootou,

²⁴ tena anau ku maanatu ma ki haere atu te vahao nei no mmata kootou. Anau e hihai ki mmata kootou te saaita anau e haere peeraa i Spain raa, tena i muri roo te saaita anau kuoti te nnoho ma kootou raa, tena kootou ku tokonaki anau ki haere te kina raa.

²⁵ Anau te saaita nei ku haere peeraa i Jerusalem ki hehekau ma te kanohenua TeAtua i te kina raa.

²⁶ Maitaname na hare lotu i Masedonia laua ma Akaia raa ni mannatu ma ki kkave na hoki ki tokonaki na tama hakaalloha TeAtua i Jerusalem raa.

²⁷ Teenaa he hakataakoto koi na tama raa; emeia te hakamaoni roo, na tama raa e isi te maanatu tauareka roo ki tokonaki na tama hakaalloha raa. E mee na Jiu raa ku mannatu ma ki vaevae na hoki e ttapu TeAnana Tapu raa ma na tama seai ma ni Jiu raa, tena na tama seai ma ni Jiu raa ku mannatu ma ki vaevae niaa laatou e isi raa ma ki tokonaki hoki na Jiu raa.

²⁸ Te saaita roo anau kuoti na hehekau ana raa, tena anau kutoo na sileni na tama raa ni aoaora no kou ake i na tama hakaalloha raa, tena anau ku haere atu no mmata kootou te saaita anau e haere peeraa i Spein raa.

²⁹ Anau e iroa pera ma anau e me ki haere atu roo ma na hoki taualleka TeAtua raa te saaita anau e haere atu no mmata kootou.

³⁰ Aku taina, anau e kainno atu kootou ki hukui ma anau no lotu ake TeAtua ki tokonaki anau i na mahi TeAriki Jisas Krai ia ma te laoi TeAnana Tapu raa ni kou mai.

³¹ Lotu ake TeAtua ki tokonaki anau itaha ma na mahi na tama se hakattina i roto Judi raa ia ma na hehekau anau i roto Jerusalem raa ki taualleka i na karemata na tama TeAtua i te kina raa.

³² Ia tena anau e me ki haere atu ma te hihia no mmata kootou kame teenaa he hihai TeAtua, tena taatou e me ki hihia hakaatoa te saaita anau e tae atu raa.

³³ Anau e lotu ake TeAtua, te Tama e noho ma te noho laoi raa ki nnoho ma kootou roo hakaatoa. Amen.

16

Na tattara taualleka Pol i na tama i Rom

¹ Anau kutiakiatu Fibi, tekave taatou e hehekau ite hare lotu i Senkria raa i na rima kootou ki lollohi.

² Too hakaraoi tama raa ite inoa TeAriki pera ma na tama TeAtua raa e ppena tahi, tena ku tokonaki tama raa niaa aia e hihai kootou tokonaki aia raa, maitaname te hine raa elaoi roo tammaki na tama hakapaa hoki ma anau.

³ Anau ekkave na tattara hihhia anau raa iaa Prisila laaua ma Akwila na tama e hehekau hoki ma Jisas Kraiis peenei ma anau nei.

⁴ Tokorua raa se mannatu na ora laaua no tokonaki anau. Anau e hihhia roo i tokorua raa, ia se mee ma anau hokonnau koi, e meia na tama sei ma ni Jiu i na hare lotu raa e hihhia hoki i tokorua raa.

⁵ Kouake na tattara hihhia hoki anau raa ina tama telotu tera e kutukutu i roto te hare tokorua raa.

Kouake na tattara hihhia anau raa iaa Epainetus taku soa raa, teenaa ko te tama kaamata roo i roto Esia ni hakatina iaa Kraiis.

⁶ Kouake na tattara hihhia anau raa iaa Meri tetama nikkira hai mahi roo no tokonaki anau raa.

⁷ Ia kouake hoki na tattara hihhia anau raa ite tokorua na Jiu raa hoki; Andronikus laaua ma Junias, tokorua na tama tera ninnoho ma anau i roto te hare karapusi raa; na aposol raa e illoa laoi roo i tokorua naa, tena tokorua naa hoki ni hakattina Kraiis i mua anau.

⁸ Kouake na tattara hihhia anau raa iaa Ampliatu, taku soa tera anau elaoi mahi roo ite inoa TeAriki raa.

⁹ Kouake na tattara hihhia anau raa iaa Urbanus, tetama e hehekau ma Kraiis peenei ma maatou nei, tena kukouake hoki na tattara hihhia anau raa iaa Stakis taku soa raa.

¹⁰ Kouake na tattara hihhia anau raa iaa Apelis, tetama nihuri mai hakamaoni nokkite taatou pera ma aia e hakatina Kraiis raa. Kouake na tattara hihhia anau raa iaa Aristobulus ia ma te hai tinna aia raa.

¹¹ Kouake na tattara hihhia anau raa iaa Herodion te Jiu raa, hakapaa ma na tama ite manava Narsisus raa; teenaa ko na tama e hukui ma TeAriki raa.

¹² Kouake na tattara hihhia anau raa iaa Traefina laaua ma Traefosa, na tama e hehekau ma TeAriki raa ia ma Pesis taku soa tera nippena tammaki na mee taualleka ma TeAriki raa.

¹³ Anau ekkave na tattara hihhia anau raa iaa Rufus, tetama e hehekau hai mahi roo ma TeAriki raa ia ma te tinna aia raa, te hine ni mee hakaraoi roo anau pera ma he tamariki aia raa.

¹⁴ Kouake na tattara hihhia anau raa iaa Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas ia ma na tama e hakattina TeAtua tera ennoho ma laatou raa.

¹⁵ Kouake na tattara hihhia anau raa iaa Filologus, Julia, Nereus, tena Olimpasi te kave aia raa ia ma na tama e hakattina TeAtua tera ennoho ma laatou raa.

¹⁶ Haere lulluu na tama te lotu hakaatoa ma te laoi TeAtua. Na hare lotu Kraiis raa hakaatoa e kou atu na tattara hihhia laatou raa i kootou.

Na tattara hakaotioti

¹⁷ Aku taina, anau e tattara atu kootou ki lollohi hakamattonu i na tama tera e me ki oo atu no vaevae kootou i na kuturana, tena ku seu na hakattina kootou raa, tena kutattara hakameeme ina akoako kootou nitoo i mua raa. Kootou ki se hakatappiri atu na tama naa.

¹⁸ Maitaname na tama e ppena na mee peenei raa se hehekau ma Kraiis TeAriki taatou raa, e meia na tama naa e mannatu koi na mee laatou e lavaa

tekkai iama namee laatou selavaa tekkairaa. Natamanaa emee na hakataakoto natama ku hakattina raa ki vvere ma natattara mallie laatou raa.

¹⁹ Natama hakaatoa ku llono na hakattina kootou i te Rono Tauareka raa; tera hea anau e hihia roo i kootou. Anau e hihai ma kootou ki mattonu i te vahi namee e taualleka raa, e meia kootou ki ttonu ki seppena na mee haeo.

²⁰ Tena TeAtua te Tama enoho ma tennoholaoiraa seroroa kuseu na mahi Satan, tena ku mee tama raa ki hakarono kootou.

Te tauareka na mahi Jisas TeAriki taatou raa ki nnoho ma kootou.

²¹ Timoti te tama e hehekau peenei ma anau nei raa e kou atu na tattara hihhia aia i kootou, tena na Jiu nei Lusius, Jeson ia ma Sosipater e kou atu hoki na tattara hihhia laatou.

²² Tertius te tama e taataa telauniu nei raa e kou atu kootou na tattara hihhia aia raa i te inoa TeAriki.

²³ Gaius te tama ettino te hare natama telotu ekkutu kilotulotura e kou atu na tattara hihhia aia, tena Erastus, te tama erorohi na sileni te matakaina nei raa ia ma Kwartus te taina taatou raa e kou atu hoki na tattara hihhia laatou raa i kootou.

²⁴ [Na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa ki nnoho ma kootou hakaatoa. Amen.]

Te lotu hakaoti

²⁵ Taatou ki hakammaha TeAtua! Tama raa e lavaa te tokonaki kootou ki ttuummau i na hakattina kootou i te Rono Tauareka tera anau nitakutaku ma ki hakari atu i kootou te hakamaoni na mee ni huunaria i mua roo i te vahi Jisas Krai raa.

²⁶ Te saaita nei na henua hakaatoa ku illoa te hakamaoni te Rono Tauareka raa, maitaname TeAtua ni tattara ake na profet Aia raa ki tattaa na launiu ki lavaa na tama hakaatoa te hakattina no tauttari.

²⁷ TeAtua Hokoia e atamai, tena taatou ki hakammaha TeAtua na vahao hakaatoa i na mahi Jisas Krai. Amen.

1 Korin

Te launiu kaamata Pol e taataa i na tama i Korin Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.9

Na hakattina ana i roto Korin e hakataukoti 1.10—4.21

Na mee e ssara i roto na ora na hakattina ana 5.1—6.20

Tiputipu te avvana 7.1—7.40

Tiputipu na kai 8.1—11.1

Tiputipu te hakamarumaruru 11.2—11.34

Na hoki TeAnana Tapu 12.1—14.40

Te akoako i te ora muri i taha ma te mate 15.1—15.58

Tiputipu na hoki te lotu 16.1—16.12

Na tattara hakaoti 16.13—16.24

¹ Anau Pol, anau ko te tama TeAtua e hihai no kanna ki mee mo aposol Jisas Krai, maaua ma Sostenes te taina taatou raa.

² Maaua e tattaatu kootou na tama ite hare lotu TeAtua i roto Korin ia ma na tama e tapu TeAtua hakaatoa tera ku illoa mai Tama raa e mee laaou e hukui ma Jisas Krai, hakapaa hoki ma na tama na kina hakaatoa tera e hakamarumaruru Jisas Krai TeAriki taatou raa; teena he Ariki na tama raa ia ma taatou hoki.

³ TeAtua Tamana ia ma Jisas Krai TeAriki taatou raa ki kou atu kootou te tauareka ia ma te noho laoi.

Na hoki i na mahi Krai

⁴ Anau e hakammaha tahiake TeAtua anauraa ma kootou, e mee te tauareka Aia ni kou atu kootou i na mahi Jisas Krai raa.

⁵ Kootou ku tutuu laoi i na mee roo hakaatoa hakapaa ma na tattara ia ma na illoa kootou e mee kootou e hukui ma Krai raa.

⁶ Na tattara i te vahi Krai raa ku hamai no hai mahi roo i roto kootou,

⁷ maitaname kootou se raka ma na hoki roo hakaatoa i te saaita nei tera kootou e nnoho no hakattari Jisas Krai TeAriki taatou raa ki vaakai mai.

⁸ Krai e me kitokonaki kootou kittuummau hoki kittae te hakaoti, ki selavaa kootou te isi na sara ite Aho Jisas Krai TeAriki taatou raa e tae mai.

⁹ Kootou ki hakattina TeAtua, teena ko TeAtua tera ni kanna atu kootou ki nnoho hakaraoi ma te Tamariki Aia Jisas Krai TeAriki taatou raa.

Na nonnoho haeo i roto na hare lotu

¹⁰ Aku taina ma aku kave, anau e kainno atu kootou hakaatoa i na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa ki hakattina i na tattara kootou e tattara raa, ki selavaa kootou te hakataukaa hokkootou. Kootou ki hukui hakaatoa no hehekau ma te hakataakoto hokotahi.

¹¹ Aku taina, eisi na tama i roto te hareakina Kloe raa e tattara hakaataata mai anau ma e isi na tama i roto kootou e hakatauttau.

¹² Anau e me ki tattara atu peenei: kootou hakaatoa ekkee na mannatu kootou. Teeraa tama e tattara ma, "Anau e tautari Pol"; teeraa tama e tattara ma, "Anau e tautari Apolos"; ia teeraa tama e tattara ma, "Anau e tautari Pita", tena teeraa tama e tattara ma, "Anau e tautari Krai".

¹³ Krai ku vaevae ria i na kuturana! Pol ni mee raa e mate i aruna te kros ma ki tokonaki kootou? Kootou ni mee raa e hakoukou tapu ma ki mee pera ma ni aposol Pol?

¹⁴ Anau e hakammaha TeAtua e mee anau se hai tama ni hakoukou tapu, anau e hakoukou tapu koi Krispus laaua ma Gaius.

15 Ia tena, se haitama kootou elavaa te tattara ma kootou e hakoukou tapu ki mee pera ma ni disaipol anau.

16 (Anau ku ssiri, anau ni hakoukou tapu hoki Stefanas ia ma te hareakina aia raa, tena anau se haitama hoki peeraa emaanatu ma anau ni hakoukou tapu.)

17 Krais ni se kauna ria mai anau ma ki hakoukou tapu. Tama raa e kauna ria mai anau ki takutaku te Rono Tauareka raa, tena ma anau ki se too te atamai na tama raa no takutaku atu te Rono Tauareka raa, ka oti na mahi te mate Krais i aruna te kros raa ku haere koi no seai.

Na mahi Krais ia ma te atamai TeAtua

18 Maitaname na tattara i te mate Krais i aruna te kros raa ni tattara vvare koi i na tama se hakattina raa; e meia taatou na tama ku too te ora raa e illoa pera ma na mahi raa ni mahi TeAtua.

19 Te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
“Anau e me ki seu na illoa na tama e atamai raa,
tena ku hakaoti na illoa na tama e mattonu raa.”

20 Kaa na tama e atamai raa laatou ma na tama e mattonu raa ia ma na tama e tattara mahi i roto te maarama nei raa e me ki mee peehee? TeAtua e huri mai pera ma na atamai hakaatoa i te maarama nei raa ni atamai koi e vvare!

21 Maitaname TeAtua e atamai, tena ki mee na tama no hainattaa te illoa Aia i na atamai laatou. Emeia TeAtua e maanatu ma ki tokonaki na tama e hakattina raa ki ora ma na tattara taatou e takutaku tera na tama e tattara ma ni tattara koi na vvare raa.

22 Na Jiu raa e hihhai ma ki kkite ni hakkatu ki lavaa laatou te hakattina, tena na tama seai ma ni Jiu raa e sесеe te atamai.

23 I te vahi taatou: taatou e tattara i te mate Krais i aruna te kros raa, tena na tattara nei ni tattara tera na Jiu raa se hihhai ki hakallono, ia ni tattara hoki tera na tama seai ma ni Jiu raa e mee ma ni tattara vvare;

24 e meia taatou na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu tera TeAtua ni kanna raa: na tattara nei ko Krais, tena Krais ko na mahi ia ma te atamai TeAtua.

25 Na hakataakoto taatou e mee ma TeAtua e vvare raa ko na hakataakoto te atamai TeAtua, tena na hakataakoto taatou ma TeAtua ku se hai mahi raa e huri mai te hakamaoni na mahi TeAtua.

26 Tena mannatu aku taina, na tiputipu kootou raa e huri ake ma kootou ni tama peehee te saaita TeAtua ni kanna kootou raa. Se tammaki na tama kootou e atamai, ia e isi na mahi ia ma e hakanaaniu.

27 TeAtua e hirihiri na mee te maarama nei e mannatu ma e vvare raa ki mee na tama e atamai raa kinnapa, tena ki hirihiri hoki na mee te maarama nei e mannatu ma seisi na mahi raa ki mee na tama e isi na mahi raa kinnapa.

28 TeAtua e hirihiri na tama vare te maarama nei raa, teena ko na tama alaa tama ekkira ma ni tama mouraro seisi na inoa laatou raa ma ki hakannapa na tama te maarama nei ma ni tama hakanaaniu ia ma ni tama e isi na mahi raa.

29 Te me nei e huri mai pera ma se haitama elavaa te ahu imua na karemata TeAtua.

30 Emeia TeAtua e hukui kootou ma Jisas Krais, tena ki tuku Krais pera ma ko te atamai taatou. Taatou kuttonu ma TeAtua i na mahi Krais, tena taatou ku ttana no mee pera ma ni tama e ttapu TeAtua.

31 Ia tena te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
“Te tama e hihai ki ahu raa e tau te ahu koi i na mee TeAriki e ppena raa.”

2

Na tattara i te mate Krai

¹ Aku taina ma aku kave, te saaita anau ni haere atu no takutaku atu te hakamaoni TeAtua e huuna ria raa; anau se tattara atu kootou i na tattara e hainattaa ia ma na hakataakoto e mmaha.

² E mee te saaita anau ninnoho ma kootou raa, anau e hakamoe te hakataakoto anau ma ki ssiri na mee hakaatoa, tena ku maanatu koi Jisas Krai, taohi mua te mate Aia i aruna te kros raa.

³ Tena te saaita anau ni haere atu i kootou raa, anau ku matanaenae, tena e porepore roo taku matakū,

⁴ tena anau ku se lavaa te akoako ia ma ki takutaku atu i kootou na tattara te tama e atamai, e meia anau e huri atu no kkite kootou na mahi TeAnana Tapu TeAtua raa.

⁵ Tena na hakattina kootou raa se mmoe i roto te atamai te tama, e meia na hakattina kootou raa e mmoe i roto na mahi TeAtua.

Te atamai TeAtua

⁶ Ia tena anau e tattara atu na tattara te atamai raa ina tama ku mattua mai ma na hakattina raa. E meia teenaa seai ma ko te atamai ia ma na mahi hakamattua i te maarama nei raa; aanaa ko na mahi ku haere koi ki seai raa.

⁷ Te atamai anau e takutaku raa ko te atamai TeAtua e huuna ria tera Aia ni hirihiri i mua te maarama nei ni tipu ake raa ma ki lavaa taatou te hakananniu.

⁸ Se isi na tama hakamattua i roto te maarama nei e illoa te atamai raa. Ia peeraa na tama raa ki illoa te atamai raa, na tama raa se lavaa te tii hoki TeAriki taatou e hai mahi raa i aruna te kros.

⁹ Ia pera ma hea te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“Na mee se hai tama ni kkite,

ia ni llono i mua raa,

ma na mee na tama ni se mannatu ma e me ki kapihi mai raa ko na mee roo TeAtua ni tanattana ma na tama e laoi Aia raa.”

¹⁰ E meia TeAtua e hakari mai maatou te atamai raa ina mahi TeAnana Tapu.

TeAnana Tapu e sесеe na mee roo hakaatoa, niaina na mee e huuna ria tera TeAtua e hihai raa.

¹¹ Teenaa ko na anana koi i roto taatou raa e illoa na mee hakaatoa i roto taatou te tama raa, ia e ssau hoki, TeAnana Tapu TeAtua raa koi e iroa na mee hakaatoa i te vahi TeAtua.

¹² Taatou ni setoo na anana i te maarama nei; e meia taatou ni too TeAnana Tapu TeAtua nikaunaria mairaa ma ki lavaa taatou te illoa na mee hakaatoa TeAtua ni kou mai taatou raa.

¹³ Ia tena maatou se tattara na tattara te atamai maatou ni too i te tama, e meia maatou e tattara na tattara TeAnana Tapu raa ni akoako mai maatou ki tattara atu te saaita maatou e tattara hakamatahua atu na mee hakamaoni raa ina tama tera TeAnana Tapu raa e tau i roto laatou.

¹⁴ Na tama se isi TeAnana Tapu raa se lavaa te too na hoki TeAnana Tapu TeAtua raa e kou mai. Maitaname na tama peenei raa se lavaa te illoa hakamaoni na hoki raa, tena na hoki raa e me ki mee pera ma ni mee vare koi, maitaname te tama e lavaa koi te iroa te tauareka na hoki e ttau raa kame TeAnana Tapu raa e tau i roto aia.

¹⁵ Tena tetama e isi TeAnana Tapu i roto aia raa e lavaa te iroa te tauareka na mee hakaatoa, ia se hai tama e me ki oti ma ku hakatonutonu te tama naa.

¹⁶ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“Koai te tama e iroa na hakataakoto TeAtua?”

Koai te tama e lavaa te poroporo ake te Tama raa?"
 Emeia, taatou e isi te hakataakoto Krai e isi raa.

3

Na tama e hehekau ma TeAtua

¹ Aku taina, te hakamaoni, anau selavaa te tattara atu kootou pera ma anau ettattaraake natama eisi TeAnana Tapu i roto laatou raa; anau etau te tattara atu kootou pera ma kootou nitama i te maarama nei ia ma nitamalliki i te hakattina hakamaoni Krai.

² Anau e kou atu navaiuu ki unu kootou, maitaname kootou seki ttau tekkai na kai matakau. Ia te saaita nei kootou seki ttau koi tekkai na kai matakau raa,

³ e mee kootou koi tauttari koi na tiputipu i te maarama nei. Ia te saaita kootou e isi na manava kkere i roto kootou, tena kootou e meki hakatauttu ma alaa tama, tena kaa na tiputipu nei se huri atu pera ma kootou nitama i te maarama nei tera e nnoho no tauttari na tiputipu te maarama nei?

⁴ Kame hetama kootou ettattara ma, "Anau etautari Pol", tena teeraa tama kutattara ma, "Anau etautari Apolos", tena kaa na tiputipu nei se huri atu pera ma kootou ettattari na tiputipu te maarama nei?

⁵ Emeia, kaa Apolos koai? Kaa Pol koai? Maaua nitama koi e hehekau ma TeAtua ki hakattaki kootou ki hakattina. Maaua e ppena koi na hehekau TeAriki ni kou mai maaua ki ppena raa.

⁶ Anau ettori na hua, tena Apolos e hahaunu na mee e hhomoraa, e meia TeAtua ko te Tama e mee na mee raa ki hhomoraa.

⁷ Tetama ettori ia ma tetama e hahaunu namee e hhomoraa nitama vare koi. TeAtua ko te Tama hakamaoni, maitaname Aia e mee na mee raa no hhomoraa.

⁸ Tetama ettori ia ma tetama e hahaunu namee e hhomoraa essau koi; TeAtua e meki kou ake na tuhana tokorua raa, tautari na hehekau tokorua raa ni ppena raa.

⁹ Maitaname maaua e hakapaa hakaatoa no hehekau ma TeAtua, tena kootou e ssau pera ma ko na taarina TeAtua.

Kootou e ssau hoki pera ma ko na hare TeAtua.

¹⁰ Anau e hehekau ma na hoki TeAtua ni kou mai anau raa, tena anau e ppena na hehekau na tama e illoa roo te hakatuutuu hare raa no hakatuu tepou roto te hare raa, tena teeraa tama kuhakaoti ake te hehekau raa. Emeia kootou ki hakamattonu te saaita kootou e hakatuutuu te hare.

¹¹ Maitaname TeAtua kuoti te hakanoho Jisas Krai pera ma ko tepou roto hokotahi koi i te hare naa, tena taatou selavaa hoki te hakatuu teeraa pou roto.

¹² Alaa tama e meki hehekau ma nagol, na siliva ia ma na hatu e sui mmaharaa no hakamaumau ake iaruna tepou roto laatou ni hakatuu raa, alaa tama e hehekau ma na veve ia ma na laakau.

¹³ Tena taatou e meki kkite te hekau laoi te tama te saaita te Aho Krai raa e huri ake te hakamaoni te hehekau te tama raa. Maitaname te ahi raa e meki huri mai te hekau laoi na tama hakaatoa. Tena te ahi raa e meki haaite ma te tama raa e hekau laoi hakamaoni.

¹⁴ Kame te ahi raa selavaa tettuni te hare akoe e hakatuu iaruna tepou roto raa, tena te tama e hakatuu te hare naa e meki too te tuhana aia.

¹⁵ Emeia kame te ahi raa ettuni hea akoe ni hakatuu raa, tena akoe e meki killano na mee raa hakaatoa; e meia akoe hokkoe e meki kisao, e ssau pera ma te tama e hakasao i taha ma te ahi raa.

¹⁶ Hakamaoni roo, kootou e illoa pera ma kootou ko te hare tapu TeAtua, tena TeAnana Tapu TeAtua raa e noho i roto kootou.

¹⁷ Kame he tama e seu te hare tapu TeAtua raa, tena TeAtua e me ki seu te tama naa. Maitaname te hare tapu TeAtua raa e tapu, tena kootou ko te hare tapu Aia.

¹⁸ Auu se mee akoe ki vvare. Kame he tama kootou e hakataakoto ma aia e atamai i te vahi na tiputipu i te maarama nei raa, tena akoe e tau te mee pera ma he vvare i mua ki lavaa akoe te isi te atamai hakamaoni

¹⁹ Maitaname na tiputipu te maarama nei e mannatu ma ni tiputipu e atamai raa ko na tiputipu roo e vvare i na karemata TeAtua. E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai,

“TeAtua e tataaiki na tama e atamai raa ma na mattonu koi laatou.”

²⁰ Tena teeraa kina i roto te Launiu Tapu raa e mmau ma,

“TeAtua e iroa pera ma na hakataakoto na tama e atamai raa ni hakataakoto koi e vvare.”

²¹ Tera hea taatou se lavaa te ahu i te vahi na mee taatou te tama e lavaa te ppena raa. Hakamaoni, na mee hakaatoa ni mee kootou.

²² Tena Pol, Apolos, Pita, te maarama nei, te ora, te mate, te ora vahao nei ia ma te ora i muri raa ni mee kootou hakaatoa,

²³ tena kootou ni tama Krai, tena Krai he tama TeAtua.

4

Na aposol Krai

¹ Kootou kimannatu maatou pera ma nitama hehekau Krai, tena maatou e tuku ria ki lollohi te hakamaoni TeAtua tera koi huuna ria raa.

² Tena te tama hehekau raa ki huri ake te hakamaoni aia raa ki kite te tama hakamaatua aia raa.

³ Anau hoki se lavaa te maanatu kame kootou e hakatonutonu anau i te vahi na tiputipu te maarama nei raa, tena anau hoki se lavaa te tattara i te vahi na tiputipu anau hokonnau.

⁴ Te hakataakoto anau e maarama roo, e meia te mee raa se huri atu pera ma anau se isi na hai sara. Te Ariki ko te Tama e me ki hakatonutonu anau.

⁵ Ia tena kootou ki se tattara te haissara alaa tama i mua te saaita hakamaoni ki hakatonutonu raa e taemai. Te hakatonutonu hakaoti raa e ttari roo te saaita Te Ariki e me ki hamai, tena Aia e me ki huri mai na mee te pouri e huuna raa, tena ku hakari mai na hakataakoto na tama e isi tera taatou se illoa raa. Tena TeAtua e me ki hakammaha na tama hakaatoa tautari hea laatou ni ppena raa.

⁶ I te vahi kootou aku taina ma aku kave, anau e too maaua ma Apolos ki tattara hai auna atu na tattara nei ki illoa kootou te hakataakoto hea na tattara nei e tattara atu ma, “Tauttari te hakamaoni na tuua raa.” Tena kootou ki se tattara ahu teeraa tama, tena ku tiaki teeraa tama.

⁷ Koai te tama e mee akoe ki hakanaani i aruna alaa tama? Aiea TeAtua se kou atu na mee hakaatoa akoe e ttino raa? Tena kaa akoe e lavaa te ahu pera ma na mee raa seai ma ni hoki?

⁸ Kaa akoe kuisi roo na mee hakaatoa akoe e hihai raa? Akoe ku tuutuulaoi hakamaoni? Akoe ku oti te mee pera ma he tuku, niaina ma maatou seai ma ni tuku? Ia tena anau e hihai koi ma kootou ki tuku hakamaoni ki lavaa maatou te tuku ma kootou hoki.

⁹ Maitaname e mmata pera ma TeAtua e kou mai te hakaoti raa roo i maatou na aposol pera ma nitama ku hakattakiria kitaia kimmate ki mee mo mee te maarama na ensel ia ma na tama hakaatoa te matamata.

¹⁰ Maatou ni vvare i te vahi Krai; e meia kootou e atamai e mee kootou e hukui ma Krai! Maatou e matanaenna, e meia kootou e ivi! Maatou ku se hihai ria, e meia kootou e hakammaha ria!

¹¹ Te saaita nei maatou ku hikkai, ia ku hiunu; maatou e uruuru na hekau massae, maatou etaaria hakahaeo, tena maatou e hahere huri koi i na kina hakaatoa.

¹² Maatou e hehekau na mahi roo no matanaenna maatou. Te saaita na tama e kou mai na haeo maatou, tena maatou e kou ake te tauareka, ia te saaita na tama e kou mai na hakalono lihu maatou, tena maatou e hihhia koi,

¹³ ia te saaita na tama e haimai na haeo maatou; maatou etattara hakaraoi ake koi. Maatou e ssau koi pera ma ni kaina i te maarama nei, tena maatou e ssau pera ma ni mee sakkino koi i te maarama nei, kaamata mai roo i mua haere no tae mai te saaita nei.

¹⁴ Anau se mee ma anau e taataa atu na mee nei i kootou ki mee kootou ki nnapa, e meia anau e hihai ki poroporo atu kootou pera ma ni tamalliki anau.

¹⁵ Niaina ma akoe e isi sehui na simata na tama e lollohi akoe i roto te ora akoe i te vahi te lotu, e meia akoe e isi koi te tamana hokotahi. Maitaname te ora akoe raa e hukui ma Jisas Krai, tena anau ku mee pera ma he tamana kootou ki kou atu te Rono Tauareka raa i kootou.

¹⁶ Tena anau e kainno atu kootou ki tauttari mai na tiputipu anau nei.

¹⁷ Teenei ko te hakataakotonei koi anau nikauna ria atu Timoti, he tama roo anau e hakatina hakamaoni te hehekau i te vahi te lotu. Timoti e me ki tattara atu hakaraoi na tuua anau e tautari te saaita nei i roto te ora vahao nei i te huhukui taatou ma Jisas Krai tera anau niakoako i roto na hare lotu na kina hakaatoa raa.

¹⁸ E isi na tama kootou ku kaamata no ahuahu, e mee kootou e mannatu ma anau ku selavaa te haere atu no mmata kootou.

¹⁹ Kame TeAriki e hihai, tena se roroa anau e me ki haere atu no mmata kootou. Anau hokonnau e me ki haere atu no mmata na tattara ia ma ni mahi peehee na tama hai ahu naa e isi naa.

²⁰ E mee te Hakamaatua ana i te Vaelani raa sei ma he kina te tattara koi, e meia teeraa he kina na mahi.

²¹ Kaa kootou e hihhai te mee hee? Anau ki haere atu ma he maea no riki kootou, ma anau ki haere atu ma te laoi ia ma te tauareka?

5

Na tiputipu sakkino i roto te lotu

¹ Tesaaite nei anau kurono na tama kutattara ma kuisi na mee sakkino roo kuhhura i roto kootou, ia ni mee sakkino roo tera na tama ennoho pouriraa se hihhai hoki kippena. Anau erono pera ma e isi te tama e hai mateara ma te avana hakarua te tamana aia raa.

² Kaa kootou e lavaa te ahu peehee? Kootou e tau roo te alloha avare, tena te tama e ppena te mee sakkino naa e tau te hakatuuria itaha ma te kuturana kootou naa.

³ ⁴ Niaina ma te tinotama anau nei e mmao itaha ma kootou, e meia te anana anau raa e noho ma kootou, ia tena i na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa, anau ku oti te tuku ake te sara te tama e ppena te mee e sara naa, e mee anau e ssau pera ma he tama ennoho koi ma kootou. Na saaita kootou e kkuu hakaatoa raa, te anana anau raa e kkuu hoki ma kootou i na mahi Jisas TeAriki taatou tera e ennoho ma taatou raa,

⁵ tena kootou ki kou ake te tama naa iaa Satan raa ki seua te tinotama te tama naa ki ora te anana te tama naa i te Aho TeAriki e me ki hakatonutonu raa.

⁶ Te mee naa se tonu ma kootou ki ahu! Kootou e illoa te tattara e mee ma, "Na ist moisi raa e lavaa te mee te haraoa hakamoe raa ki hhuta hakaatoa."

⁷ Kootou ki tiaki na tiputipu sakkino kootou i mua raa, tena kootou hakaatoa e me kittonu. Tena kootou e me ki ssau pera ma he haraoa vahao nei

e hakamoe se isi te ist, e meia anau e iroa ma kootou e ttonu. Maitaname te kai te Pasova raa kutanattana, tena Krai te sipsip te Pasova raa ku oti te taia ria no mate.

⁸ Tena taatou kikkai tekai te Pasova taatou raa ma te haraoa se isi te ist raa, te haraoa te tonu ia ma te hakamaoni raa, ia sei ma ko te haraoa e isi te ist tuai na hai sara ia ma na tiputipu sakkino raa.

⁹ Iroto telauniu anau nitaataa atu kootou raa, anau e meatu kootou ki se huhukkui ma na tama sakkino raa.

¹⁰ Anau se tattara atu inatama ennoho pouri tera eppena namee sakkino, ia emannako, ia ekailallao mahi, ia ehakamarumaruna hatu tipua raa. Kame kootou se hukui ma na tama peenei raa, tena kootou ku tiaki hakaoti na tiputipu hakaatoa i te maarama nei raa.

¹¹ Anau e tattara ma kootou ki se lavaa te huhukkui ma te tama e tattara ma aia he tama telotu, e meia aia eppena koi na mee sakkino, ia emannako, ia ehakamarumaruna hatu tipu, ia he tama tattara tahi na mee sakkino, ia he tama unu, ia ma te tama kairarao raa. Tena auu se nnoho ma na tama peenei raa no kkai.

¹² ¹³ Emeia te hakamaoni, teenaa sei ma he mee anau kitattara ma kihakatonu na hai sara na tama sei ma nitama telotu raa. TeAtua e me kihakatonutonu na hai sara na tama naa e tautari na tiputipu laatou raa. Emeia kootou etau tetattara kihakatonuria koi na hai sara na tama te kuturana kootou naa. Te Launiu Tapu raa e tattara ma, "Hakatu na tama haeo i roto te kuturana kootou naa i taha."

6

Tiputipu te hakatonutonu

¹ Kame he tama kootou e isi te sara ma teeraa tama telotu, kootou e me ki too te sara naa no kou ake i na tama hakatonutonu na tama ennoho pouri raa kihakatonutonu ria te sara naa? Kaa se tiaki na tama telotu raa kihakatonutonu naea?

² Kootou se illoa ma na tama etapu TeAtua raa e me kihakatonutonu na tiputipu na tama te maarama nei raa? Ia kame kootou e me kihakatonutonu na tama hakaatoa te maarama nei raa, tena kaa kootou se illoa peehee te hakatonutonu na sara pammee peenaa?

³ Kootou se illoa pera ma taatou e me kihakatonutonu na ensel? Kaa taatou e me kihakatonutonu peehee hoki na mee i te maarama nei raa!

⁴ Kame ni sara peenei ehura atu, tena kootou e me ki too na tama naa no kkave i na tama e vvare roo i te vahi te lotu raa kihakatonutonu ria?

⁵ Kootou kunnapa! Hakamaoni, e me ki isi te tama hokotahi e atamai enoho i roto te kuturana kootou naa tera elavaa te hakatonutonu na sara kootou na tama telotu raa.

⁶ Emeia teeraa tama telotu e me kitoo teeraa tama telotu no kkave i te kot, tena kutiaki na tama se hakattina telotu raa kihakatonutonu na sara na tama naa.

⁷ Te hakamaoni roo, na sara kootou e isi ilottonu kootou raa ehuri mai pera ma kootou essara roo. Aiea ehao na tama te mee kootou ki sara? Kaa ehao kootou te tiaki na tama ki kailallao niaa kootou e isi?

⁸ Emeia kootou e mee hakahao kootou hokkootou, tena ki kailallao na mee alaa tama, niaina roo ma na mee raa ni mee alaa tama telotu.

⁹ Kootou e illoa hakamaoni pera ma na tama hai ssara raa se lavaa te ttate i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Auu se mee kootou ki vvare; na tama hai huriraa ia ma na tama ehakamarumaruna hatu tipua raa, na tama karemata kailallao raa, nataanata eppena namee sakkino ma teeraa tanata raa,

¹⁰ na tama e kailallao raa, na tama e mannako raa, na tama e unu mahi raa, na tama tattara haeo alaa tama raa ia ma na tama e haere kailallao raa. Se haitama na tama nei e me kittae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.

¹¹ E isi na tama kootou e ssau peeraa hoki. Emeia kootou ku oti te ssorohia no matahua ma na haisara kootou raa, tena kootou kutooria pera ma nitama e ttapu TeAtua, tena na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa ia ma na mahi TeAnana Tapu TeAtua raa e mee taatou no ttonu ma TeAtua.

Te Hare Tapu TeAnana Tapu

¹² Eisi tetama e me kitattara ma, "Anau elavaa te ppena namee hakaatoa anau e maanatu ki ppena raa." Hakamaoni; e meia se mee ma namee hakaatoa e taualleka kootou te ppena. Anau elavaa te tattara pera ma anau elavaa te ppena namee hakaatoa, e meia anau selavaa te tiaki he mee hokotahi ki hakamaatua i aruna anau.

¹³ Tena teeraa tama e me ki tattara ma, "Na kai raa ni kai te manava, tena te manava raa he manava koi na kai." Hakamaoni, e meia TeAtua e me ki hakaoti na mee naa hakaatoa. Te tinotama raa seai ma he tinotama e me ki hai huri, e meia teenaa he tinotama e me ki hehekau ma TeAriki, tena TeAriki e me ki tokonaki hea te tinotama raa e hihai.

¹⁴ TeAtua ni hakaora TeAriki itaha ma te mate, tena te Tama raa e me ki hakaora taatou hoki ma na mahi Aia.

¹⁵ Kootou e illoa pera ma na tinotama kootou raa e hukui ma te tinotama Krai. Eaa, anau e me ki too he kina te tinotama Krai raa no hukui ma te tinotama te tama e hai huri? E hainattaa roo!

¹⁶ Kootou se illoa ma kame he tama e paa te tinotama aia raa ma te hine se tonu, tena tokorua naa ku mee pera ma he tinotama hokotahi? Te Launiu Tapu raa e tattara hakamatahua mai ma, "Tokorua na tama e me ki mee pera ma he tama hokotahi."

¹⁷ Emeia te tama e hukui te tinotama aia ma Krai raa ku hamai no hokotahi ma te Tama raa i te vahi te anana.

¹⁸ Aaua roo itaha ma namee sakkino. Ni haisara hoki peeraa te tama e ppena selavaa te mee te tinotama te tama naa ki haeo; e meia te tama e haere hai huri raa e pena te hai sara e haeo roo i te tinotama aia.

¹⁹ Kootou se illoa pera ma na tinotama kootou raa ko te hare tapu TeAnana Tapu tera TeAtua ni kou atu ki noho i roto kootou? Kootou se ttino na tinotama kootou hokkootou, e meia kootou ni tama TeAtua,

²⁰ e mee Aia e sui kootou ma te sui e mmaha roo. Tena tiaki na tinotama kootou raa ki hakammaha TeAtua.

7

Te vahiri i te vahi te avvana

¹ Tena te saaita nei taatou ku tattara na hakataakoto kootou ni tatta mai raa.

Te tama e me ki noho hakaraoi kame aia se avana.

² Emeia ku tammaki roo na tama ku hai huri, tena na taanata hakaatoa e tau te ssee ni hine roo ma laatou, tena na hine raa hoki e tau te ssee ni taanata roo ma laatou.

³ Te tanata e tau te noho hakaraoi ma te hine aia raa, tena te hine raa hoki e tau te noho hakaraoi ma te tanata aia raa, tena tokorua naa ki mee hakaraoi roo laua hokolaaua.

⁴ Te hine se hakamaatua i te tinotama aia hokoia, e meia teeraa ko te tanata raa e hakamaatua, ia essau hoki, te tanata se hakamaatua te tinotama aia hokoia, e meia teeraa ko te hine raa e hakamaatua.

⁵ Koorua ki selavaa te nnoho vvae, e meia koorua e tau te tattara ki tonu i mua pera ma koorua ki vvae hakamarie ki lotulotu ake TeAtua, tena

ki oti roo koorua ku hakapaa hakaraoi. Te ara nei koorua se lavaa te tteiho i na hahaaite Satan, maitaname taatou se lavaa te ttuki hea te tinotama raa e hihai.

⁶ Te mee anau e tattara atu nei seai ma he tuua, e meia teenei he mee anau e hakattana atu i kootou.

⁷ Hakamaoni roo anau e hihai ma kootou kissau peenei ma ana nei; e meia taatou te tama e isi na hoki TeAtua e kou mai, teeraa tama te hoki peenei, tena teeraa tama e kee te hoki aia.

⁸ Tena kootou na tautukaha h hine tera se ki avvana raa, anau e meatu kootou pera ma e tauareka te nnoho se avvana peenei ma anau nei.

⁹ Emeia kame akoe sevaratoa te noho peenaa, tena akoe ku avana. E tauareka te avana, ka oti te hi avana akoe naa ku mee te hakataakoto raa ki haeo.

¹⁰ Tena kootou na tama hai avvana raa, anau e isi te tuua, ia teenei seai ma he tuua anau, e meia teenei he tuua TeAriki pera ma, te hine se lavaa te tiaki te tanata aia raa;

¹¹ e meia kame akoe e tiaki te tanata akoe raa, tena akoe ku noho roo peenaa se avana, kaa seai akoe ku vaakai no tattara hakaraoi ma te tanata akoe raa; ia te tanata raa hoki se lavaa te peesia te hine aia raa.

¹² Tena anau e hihai ki meake alaa tama hoki (ni tattara koi anau seai ma ni tattara TeAriki): kame he tanata te lotu e avana te hine se hakatina te lotu, e meia te hine raa e hihai ma ki nnoho laaua ma te tanata aia raa, tena te tanata raa se lavaa te peesia te hine naa.

¹³ Tena kame he hine te lotu e avana te tanata se hakatina te lotu, e meia te tanata raa e hihai ki nnoho laaua ma te hine aia raa, tena te hine raa se lavaa hoki te peesia te tanata naa.

¹⁴ Maitaname TeAtua e hakatapu te tanata se hakatina i te lotu raa, e mee te tanata raa ku nnoho laaua ma te hine e hakatina te lotu raa, tena TeAtua e hakatapu hoki te hine se hakatina i te lotu raa, e mee te hine raa ku nnoho laaua ma te tanata e hakatina te lotu raa. Kame TeAtua se hakatapu te tanata ia ma te hine se hakatina i te lotu raa, tena na tamalliki raa e me ki mee pera ma ni tamalliki na tama e nnoho pouri raa, e meia e mee TeAtua e hakatapu na tama raa, tena na tamalliki raa hoki ku ttapu.

¹⁵ Ia tena, kame te tama se hakatina raa ku maanatu ma ki peesia te hakahoa aia raa, tena tiaki aia ki peesia. Tena kame ni hakataakoto peenei e hhura, te tama te lotu niaina ma aia he tanata, ia he hine, aia e lavaa koi te tiaki te tama raa ki haere, maitaname TeAtua e hihai ma taatou ki nnoho taualleka.

¹⁶ Na h hine te lot; kootou e illoa raa kootou e lavaa te tokonaki na taanata kootou raa ki hakattina? Tena kootou na taanata te lotu, kootou e illoa raa kootou e lavaa te tokonaki na h hine kootou raa ki hakattina?

Na tiputipu na ora taatou

¹⁷ Kootou hakaatoa e tau te noho tauttari na hoki TeAriki ni kou atu kootou raa, ki ssau pera ma te saaita TeAtua ni kanna atu kootou raa. Teenei ko te tuua anau e akoako i roto na hare lotu hakaatoa.

¹⁸ Te tama ku oti te ttuu te hakamaatino e tapu raa e tautari te kanna TeAtua, tena te tama naa se tau te hahai ma ki tokea te hakamaatino aia raa, ia te tama se ki hakamaatino ria raa e tautari hoki te kanna TeAtua, te tama naa se tau te mee ma ki ttuu te hakamaatino e tapu raa.

¹⁹ Maitaname te hakamaatino te tama e isiraa he mee vare koi, tena te tautari na tuua TeAtua raa ko te mee e hakamaatua.

²⁰ Kootou ki nnoho koi pera ma te saaita kootou ni hakallono no tauttari te kanna TeAtua raa.

²¹ Akoe ni hehekau ma teeraa tama te saaita TeAtua ni kanna akoe raa. E tauareka koi. Emeia kame akoe e isi te saaita ku mee no ttana ria, tena te saaita naa akoe ku hai na mahi akoe.

²² Maitaname tetamavare e hehekau tera TeAriki ni kanna raa kuttanaria itevahi TeAriki; ia essau hoki, tetama ettana tera Krai ni kanna raa ku mee mo tama hehekau Aia.

²³ TeAtua e isi te sui e sui taatou, tena auu se mee pera ma ni tamavare e hehekau ma na tama.

²⁴ Aku taina, taatou hakaatoa kinniti tahi ma TeAtua, essau pera ma kootou ni nnoho mai i mua te saaita TeAtua ni kanna kootou raa.

Te vahiri i te vahiri na tama se avvana ia ma na tautukaha

²⁵ Tena itevahi na tama se avvana tera kootou nitattaa mai raa: Anau se isi tetattara etoo i TeAriki, emeia anau ekouatu koi te hakataakoto anau pera ma kootou ku hakattina anau e mee te manava aroha TeAriki i anau raa.

²⁶ Ite vahiri te haeo te saaita nei raa, anau e maanatu pera ma e tauareka kootou te nnoho koi peenaa ma kootou e nnoho naa.

²⁷ Akoe e isi te hine akoe? Tena auu se hahai ma ki peesia te hine naa. Akoe se ki avana? Tena auu se sese he avana ma akoe.

²⁸ Emeia kame akoe ku oti te avana, teenaa seai ma he haisara akoe e ppena, ia kame he hine se ki avana ria, tena te hine naa hoki se isi te sara. Emeia anau e hihai ki tattara atu na liuna na tama hai avvana kame e isi na aho hakaatoa raa.

²⁹ Aku taina, hea anau e hakataakoto raa e mee peenei, te aho hakaoti raa ku taapiri mai koi, tena te saaita nei na tama hai avvana raa kutau koi te nnoho pera ma ni tama se hai avana.

³⁰ Tena na tama e tanittani raa kinnoho koi pera ma laatou se alloha; ia na tama e katakkata raa kinnoho pera ma laatou se hihia, tena na tama esuisui nameeraa kinnoho pera ma nitama settino namee laatou esuisui raa;

³¹ tena na tama e hehekau ma na mee i te maarama nei raa ki nnoho pera ma nitama se kapitia i nameeraa. Maitaname namee hakaatoa taatou e kkite i roto te maarama nei raa se roroa ku seai.

³² Anau e hihai ma kootou ki nnoho taravare ki se hai mannatu. Te tanata se hai avana raa e tau te kapitia ma na hehekau TeAriki raa, maitaname te tama raa e me ki hahai ki mee TeAriki ki hihia.

³³ Emeia na taanata hai avvana raa e kapitia i namee i te maarama nei, maitaname te tama raa e hihai ki mee te hine aia raa ki hihia,

³⁴ ia tena na hakataakoto te tama raa e me ki manamana rua. Te tautukaha hine seai naa te taukupu e tau te kapitia i na hehekau TeAriki, maitaname aia e hihai ki matahua itevahi te tinotama ia ma te anana, e mee te hine hai avana raa e me ki kapitia i namee i te maarama nei, maitaname te hine raa e hihai ki mee te tanata aia raa ki hihia.

³⁵ Anau e tattara peenei e mee anau e hihai ki tokonaki kootou. Anau se hahai ma kimee nameeraa kihainattaa ma kootou. Emeia anau e hihai ma kootou kippena hea etonu ia ma hea e tauareka, ia ki setammaki na hakataakoto, tena ku hoki ake kootou hokkootou ki hehekau ma TeAriki.

³⁶ Ia itevahi te taupeara laaua ma te taukupu e hakamattino ma ki avvana, tena ki oti ku mannatu ma laaua ku se lavaa te avvana raa: kame te taupeara raa e maanatu ma na tiputipu aia e huri ake te taukupu raa e haeo, emeia te manako aia te taukupu raa e hai mahi, tena aia ku hihai ma laaua ki avvana koi, tena tokorua naa e tau te tauttari te hakataakoto te taupeara raa no avvana. Hea te taupeara raa nippena raa se isi te haisara.

³⁷ Emeia kame se hai tama e usuusu te taupeara raa, tena te taupeara raa ku mee te maanatu aia ma ki se avana, tena kame aia e mmaha roo i roto te hakataakoto aia hea aia e hihai ki ppena raa, tena aia ku se lavaa te avana te taukupu raa.

³⁸ Tena te taupeara e avana raa e ppena te mee e tauareka, tena te taupeara se avana raa e ppena te mee e tauareka roo.

³⁹ Te hine hai avana se ttana ki avana teeraa tanata kame te avana aia raa koi ora. Emeia kame te tanata aia raa ku mate, tena te hine naa kulavaa te avana he tanata peehee aia e manako, e meia kame teenaa he tanata e hakatina hoki i te lotu.

⁴⁰ Ia kame te hine raa e noho peeraa se avana, te hine naa e me ki noho hihia roo. Teenei te maanatu anau, tena anau hoki e maanatu ma TeAnana Tapu TeAtua raa e noho i roto anau.

8

Na tama se hakattina mahi

¹ Tena te saaita nei anau e hihai ki tattara atu i te vahi na kai na tama e hoki ake na hatu tipua tera kootou ni tattaa mai raa.

Te mee nei e hakamaoni roo pera ma “taatou hakaatoa e isi na illoa”, pera ma na tama raa e tattara. Tena na illoa peenei raa e mee te tama ki hai ahu, e meia te laoi raa e me ki haere no hai mahi roo.

² Na tama e mannatu ma laatou e isi na illoa na mee raa ko na tama roo se isi na illoa pera ma laatou e mannatu ma laatou e isi raa.

³ Emeia TeAtua e iroa laoi te tama tera e laoi Aia raa.

⁴ Ia tena i te vahi te kkai na kai na tama e hoki ake na hatu tipua raa: taatou hakaatoa e illoa pera ma na hatu tipua raa seai ma ni atua hakamaoni i roto te maarama nei; taatou e illoa hoki pera ma TeAtua Hokoia koi e hakamaoni.

⁵ Niaina ma e isi tammaki na mee na tama e hakammaha ma ni atua i te vaelani ia ma te maarama nei, ia niaina roo ma e tammaki hoki na atua ia ma na ariki,

⁶ e meia taatou e isi koi TeAtua hokotahi, te Tamana ia ma te Tama ni pena iho na mee hakaatoa raa, tena taatou e ora koi i te Tama raa, tena e isi hoki TeAriki hokotahi, Jisas Krai te Tama tera na mee hakaatoa ni ppena mai i na mahi Aia raa, ia taatou e ora koi i na mahi te Tama raa.

⁷ Emeia se mee ma na tama hakaatoa e illoa te hakamaoni nei. Alaa tama koi mamannatu koi na hatu tipua, ia te saaita laatou e kkai na kai laatou e hoki ake na hatu tipua raa, na tama raa ku mannatu ma na kai raa ni kai na hatu tipua, tena laatou ku mamannatu haeo, tena ku mannatu hoki ma laatou ku ssara e mee na kai laatou e kkai raa.

⁸ Ia tena na kai raa se lavaa te mee te nnoho taatou ma TeAtua raa ki tauareka; kame taatou se kkai na kai raa, taatou se lavaa te llano ni mee, tena kame taatou e kkai na kai raa, taatou se lavaa hoki te too ni mee.

⁹ Emeia hakamattonu, auu se mee ma akoe e ttana te ppena na mee hakaatoa, tena ma akoe ku mee na tama se hakattina hai mahi raa ki hai ssara.

¹⁰ Kame he tama te hakatina aia raa se hai mahi e kite akoe, te tama ma “e hakatina raa”, e kai i roto na hare aitu na hatu tipua raa, tena kaa hea akoe e ppena raa kame se lavaa te mee te hakataakoto te tama naa ki ivi no kai na kai na tama e hoki ake na hatu tipua raa?

¹¹ Tena te iroa akoe raa e mee te hakatina teeraa taina akoe, te tama Krai ni mate hoki ma aia raa ki rano.

¹² Ia tena akoe e ppena te mee e ssara kame akoe e mee te hakatina teeraa tama no sara, tena te tama raa ku ppena hea aia e maanatu ma e sara raa, tena akoe hoki ku sara i na karemata Krai.

¹³ Ia tena kame na kai raa e mee teeraa tama te lotu no hai sara, tena anau ku se lavaa hoki te kai na punnobi ki se lavaa anau e mee teeraa taina anau ki hai sara.

9

Namahi ia ma na hehekau te aposol

¹ Aiea anau seai ma hetama ettana? Eaa, anau seai ma he aposol Krai? Anau ni mee raa se kite Jisas TeAriki taatou raa? Kaa kootou ku hakattina naa seai ma ko na hehekau anau ma TeAriki raa?

² Niaina alaa tama se hakattina ma anau he aposol, e meia kootou e illoa! E mee kootou e hukui na ora kootou raa ma TeAriki, tena na ora kootou raa e huri ake te hakamaoni pera ma anau he aposol.

³ Te saaita na tama etattara haeo anau, tena anau etattara ake na tama raa i te vahi anau hokonnau.

⁴ Eaa, anau se tau te haanai ria, ia te haa unu ria e mee nauata anau ni ppena raa?

⁵ Eaa, anau se tau te tautari na tiputipu alaa aposol ma te taina TeAriki raa ia ma Pita no too he avana ma anau i te lotu ki hahaere maaua i na horau anau e hahaere raa?

⁶ Eaa, te nei ko maaua ma Banabas koi e me ki hehekau ki tokonaki te nnoho maaua nei?

⁷ E isi na tama ppuhu e lavaa te sui na kai laatou hokolaatou kioo no ppuhu? E isi na tama ettori na kai, tena laatou ku se lavaa te kka i na kai laatou ni ttori raa? E isi na tama lollohi na manu tera se lavaa te unu na vai uu na sipsip laatou e lollohi raa?

⁸ Anau hokonnau se isi te hakaoti na tattara hai auna anau e tattara te aho ma te aho raa, e mee na tuaa raa e tattara te mee hokotahi nei koi.

⁹ Taatou e ppau i roto na tuaa Moses ma,
“Auu se nnoa he mee kippui te maihu te bulmakau raa te saaita aia e lakalaka vaa aruna na hua raa ki hopo na penu raa i taha.”

Eaa, TeAtua e maanatu hai mahi te manu raa?

¹⁰ Eaa, te hakataakoto te tattara raa se tattara koi taatou? Noo, na tuaa raa e tattaa mai taatou. Na tama e tuei raa ia ma na tama e ttori na kai raa e tau te hakattina pera ma laatou e me ki too na tuhana laatou i na kai raa.

¹¹ Maaua e ttori na hua TeAnana Tapu raa i roto kootou. Eaa, e mmaha roo kame maaua e kainno atu kootou ki tokonaki maaua?

¹² Kame alaa tama e lavaa te nnoho no kkira atu kootou ki tokonaki laatou, tena kaa maaua se isi hoki na mahi i aruna na tama raa ki kkira atu kootou ki tokonaki maaua?

E meia maaua se hihhai ki nnoho koi no kkira atu kootou. Maaua ku too na mee hakaatoa ki se lavaa he mee hoki e ttuu vaa mua te Rono Tauareka Jisas raa.

¹³ Hakamaoni kootou e illoa pera ma na tama e hehekau i roto na Hare Tapu raa e too na kai laatou raa i roto te Hare Tapu, tena na tama e hoki na hoki i aruna na olta raa e too na tuhana laatou i na hoki raa.

¹⁴ Ia e ssau hoki, TeAriki ni tattara mai pera ma na tama e takutaku te Rono Tauareka raa e tau te too na tuhana laatou i na hehekau laatou ni ppena raa.

¹⁵ E meia anau se hihai ki kainno atu kootou i te vahi anau, ia anau se taataa atu kootou vahao nei ma ki kou mai ni mee ma anau. Anau e tau koi te mate i mua! Se hai tama e lavaa te hakatike na tattara ahu anau nei no mee ma ni tattara vare koi.

¹⁶ Anau setonu te ahu pera ma anau e takutaku te Rono Tauareka raa. Emeia anau e kauna ria kippena te mee nei. Ia tena anau e me ki haeo roo kame anau se takutaku te Rono Tauareka raa!

¹⁷ Kame anau e hihai ki hehekau marino i te vahi anau hokonnau, tena anau e me kikkira atu kootou ki sui anau; e meia anau e hehekau, mai-taname TeAtua ni hirihiri anau kippena te hehekau nei.

¹⁸ Kaa he sui peehee anau e too? Teenei he meana koi ki takutaku atu te Rono Tauareka raa se isi te sui, ia ki se mee ma anau e isi na mahi i te vahi te hehekau anau ma te Rono Tauareka raa.

¹⁹ Sehaitama e hakamaatua anau, tena anau ettana roo; e meia anau e mee ma anau hokonnau ki hehekau ma na tama hakaatoa, ki lavaa anau te tokonaki tammaki na tama ki hakattina.

²⁰ Tesaaita anau e hehekau ma na Jiu raa, anau e noho pera ma he Jiu ma kilavaa anau te tokonaki tammaki na tama. Niaina anau se noho iraro na tuaa Moses, anau e noho koi pera ma anau ni noho tesaaita anau ni hehekau ma na tama e noho iraro na tuaa raa ma ki lavaa anau te tokonaki na tama raa.

²¹ Ia essau pera hoki, tesaaita anau ni hehekau ma na tama sei ma ni Jiu raa, anau e noho pera ma he tama sei ma he Jiu, tena ki setautari na tuaa na Jiu raa ma ki lavaa anau te tokonaki na tama sei ma ni Jiu raa. Te mee nei se mee pera ma anau setautari na tuaa TeAtua raa; anau e tautari hakamaoni na tuaa Krai.

²² Anau e noho ma na tama se hakattina hakamaoni raa, tena anau e noho hoki pera ma he tama se hakattina ma ki lavaa anau te tokonaki na tama raa. Ia tena anau e mee pera ma he tama koi na tama hakaatoa ma ki lavaa anau te kou ake he tokonaki peehee anau e lavaa ki tokonaki alaa tama ki too te ora hakamaoni raa.

²³ Anau e ppena na mee nei hakaatoa raa e mee anau e hihai ma te Rono Tauareka raa ki ttoha i na kina hakaatoa.

²⁴ Kootou e illoa pera ma tammaki na tama e me ki huro te haiva, e meia he tama hokotahi koi e me ki mua. Tena taatou ki huro na mahi taatou ki ttae i te kaha.

²⁵ Na tama hakaatoa e koukkou ki huro te haiva raa e koukkou na mahi ma ki lavaa laatou te too na haiva tera e me ki oti ku ppara raa koi; e meia taatou e me ki huro ki too na haiva tera e me ki mmoe tahi se isi te hakaoti raa.

²⁶ Tera hea anau e tere tahi ma ki tae i te kaha raa, ia anau e ssau hoki pera ma na tama e ppuhu tera se hihai ma na rima anau e pehipehi raa ki llaka.

²⁷ Anau e tukituki te tinotama anau raa ki tautari hakamaoni hea e tonu, ka oti alaa tama ku tautari na tattara anau ni takutaku raa, tena anau ku se iroatia te Aho naa.

10

Na poroporo i te vahi na hatu tipua

¹ Aku taina ma aku kave, anau e hihai ma kootou ki mannatu hea ni kapihi ake i na tipuna taatou imua tera ni tautari Moses raa. Na tama raa e hahere hakaraoi roo ma te pukureurehu raa, tena kioo hakaraoi roo vaa roto te Moana e Mmea raa*.

² Na tama raa hakaatoa e too te hakoukou tapu i roto te pukureurehu ia ma te lottai raa pera ma ni tama tautari Moses.

³ Na tama raa hakaatoa ni kkai te haraoa e tapu raa,

⁴ tena ki unu te vai e tapu raa. Na tama raa e unu te vai e hamai i roto te hatu e tapu tera e hahere ma laatou raa, tena te hatu naa ko Krai.

* **10:1 10.1** te kina nei e mmau ma, 'te Moana e Mmea,' alaa kina i roto te Launiu Tapu e mmau ma, 'te Lottai e Mmea'

⁵ Emeia te saaita naa TeAtua se hihia roo alaa tama na tama naa, tena na tinotama na tama ni mmate raa ku masseu huri vaa roto te kina e tuu mahoaraa.

⁶ Tena namee nei kumee pera ma nimee eakoako mai taatou, ki poroporo mai taatou kise hihhai namee sakkino pera ma natama te saaita raa ni ppena raa,

⁷ ia kise hakamarumaruru na hatu tipua pera ma natama te saaita raa ni hakamarumaruru raa. E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, "Na tama raa e nnoho ma kikkai te kai e rahi, tena te unu raa ku mee na tama raa ki ppena na tiputipu sakkino."

⁸ Taatou kise ppena na tiputipu settonu pera ma alaa tipuna taatou ni ppena i mua raa no mmate tipurua ma toru na simata (23,000) na tama te saaita naa i roto te aho hokotahi raa.

⁹ Taatou selavaa te hahaaite TeAriki pera ma alaa tipuna taatou i mua raa. Na tama raa ni uutia ria na lapono no mmate.

¹⁰ Taatou selavaa te tamumu pera ma alaa tipuna taatou i mua raa, e mee te ensel te mate raa ni haere iho no taa na tama raa no mmate.

¹¹ Na mee nei hakaatoa ni kapihi ake i na tama raa ma ki poroporo mai taatou ki illoa, tena na tama e tatta mai namee raa pera ma ni hakamaataku taatou. E mee taatou e nnoho te saaita te maarama nei ku hamai i te hakaotioti.

¹² Kame akoe e maanatu pera ma akoe e ttuummau i te hakatina akoe, tena akoe ki hakamattonu ka oti akoe ku tteiho i na hahaaite.

¹³ Na hahaaite hakaatoa akoe e ttiri raa ko na hahaaite na tama hakaatoa e ttiri tahi raa. Emeia TeAtua sessiri na tattara hakamaoni Aia ni hakamoe raa, tena Aia selavaa te tiaki akoe ki hahaaite ria ki raka i aruna ma na mahi akoe, ma kilavaa akoe e ttuummau. Te saaita akoe e ttiri na hahaaite, TeAtua eme kikouatu na mahi akoe ki ttuummau, tena kukouatu hoki he ara ki hakasao i taha ma na hahaaite naa.

¹⁴ Ia tena, aku soa laoi; hakalluu i taha ma natama e hakamarumaruru na hatu tipua raa.

¹⁵ Anau e tattara atu kootou na tama e atamai raa ki hakatonutonu hokkootou ma na tattara anau nei.

¹⁶ Te saaita taatou e unu te kapu TeAtua ni hakatapu i te kai TeAriki raa, taatou e vaevae hoki te toto Krai. Tena te saaita taatou e ttohi te haraoa raa no kkai raa, taatou e vaevae hoki te tinotama Krai.

¹⁷ Maitaname teeraa he haraoa hokotahi koi, tena taatou hakaatoa niaina ma taatou e tammaki, taatou he tinotama hokotahi hoki, e mee taatou hakaatoa e vaevae te haraoa hokotahi raa.

¹⁸ Mannatu na tiputipu na tama Israel raa; natama nikkai hea na tama raa ni hoki ake TeAtua i aruna na olta te saaita laatou ni kkutu hakaatoa no lotu raa.

¹⁹ Kootou e illoa hea anau e hakataakoto? Anau e hakataakoto pera ma na hatu tipua ia ma na kai kootou e hoki ake na hatu tipua raa seai ma nimee hakamaoni.

²⁰ Anau e tattara nakai natama e hoki i aruna na olta na tama se hakattina TeAtua raa, tena na kai raa ni kai e hoki ake na tipua sakkino, seai ma TeAtua. Tena anau se hihai ma kootou ki hukui ma na tipua naa.

²¹ Kootou selavaa te unu te kapu TeAriki raa, tena ma ku unu te kapu na tipua raa hoki; kootou selavaa te kkai i aruna te olta TeAriki raa, tena ma ku kkai na kai i aruna na olta na tipua raa.

²² Eaa, taatou e hihhai ki hakasanosano TeAriki? Eaa, taatou e mannatu ma na mahi taatou raa e llaka i aruna na mahi Tama raa?

²³ Na tama e tattara ma, "Taatou e ttana koi te ppena na mee hakaatoa." Te mee naa e hakamaoni, e meia se mee ma na mee hakaatoa e taualleka.

“Taatou ettana te ppena na mee hakaatoa”, e meia semee ma na mee hakaatoa e lavaa te tokonaki na ora taatou.

²⁴ Auu se haere sesee ma kitauareka koi akoe, e meia sesee hoki te tauareka alaa tama.

²⁵ Kootou ettana te kkai na punnohi hakaatoa na tama e suisui i na maket raa, e meia auu se vahihhiri kame akoe e isi te hakataakoto.

²⁶ Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“Te maarama nei ia ma na mee hakaatoa i roto te maarama nei raa ni mee TeAtua.”

²⁷ Kame he tama se hakatina TeAtua e hakkoro akoe, tena akoe ku maanatu ma ki oo koorua, tena akoe ku kai koi hea te tama naa e pare atu raa, ia auu se vahihhiri kame akoe e isi te hakataakoto.

²⁸ Emeia kame he tama e meatu akoe ma, “Na kai nei ku oti te hoki ake na hatu tipua,” tena akoe se lavaa te kai na kai naa ki lavaa akoe te tokonaki te tama e meatu raa, ia ki tau hoki ma te hakataakoto akoe,

²⁹ ia semee ma hea akoe e hakataakoto raa koi, e meia ki tokonaki te hakataakoto te tama e tattara atu akoe raa.

Tena kame teeraa tama e vahiri atu ma, “Kaa anau e me ki ttana peehee te saaita te hakataakoto teeraa tama e ppui vaa mua raa?”

³⁰ Kame anau e hakammaha TeAtua i na kai anau e kai raa, kaa teeraa tama e lavaa peehee tetamumu ite vahi na kai anau e hakammaha ake TeAtua raa?”

³¹ Ia tena, hea akoe e ppena, niaina akoe e kai ia e unu, ppena na mee naa i na mahi TeAtua.

³² Nnoho hakaraoi ki se lavaa kootou te nonnoho haero ma na Jiu raa, ia na tama sei ma ni Jiu raa ia ma te hare lotu TeAtua raa.

³³ Tauttari hea anau e ppena; anau e hahai ma ki mee na tama hakaatoa ki hihhia i na mee anau e ppena raa, tena anau se maanatu koi te tauareka anau, e meia anau e maanatu hoki te tauareka na tama hakaatoa ki lavaa anau te tokonaki na tama raa ki ora.

11

¹ Tena tauttari na tiputipu anau, e ssau pera ma anau e tautari na tiputipu Krai raa.

Tiputipu na hhine te lotu

² Anau e hakammaha kootou, maitaname kootou e mannatu tahi anau, tena ki tauttari na akoako anau ni akoako atu kootou raa.

³ Emeia anau e hihai ma kootou ki mannatu pera ma Krai e hakanaaniu i aruna na taanata hakaatoa, ia na taanata raa e hakananniu i aruna na hhine laatou raa, tena TeAtua e hakanaaniu i aruna Krai.

⁴ Tena kame he tanata e uhi te pohouru aia te saaita aia e lotu ia ma te saaita aia e takutaku ake na tattara TeAtua raa i na tama hakaatoa raa, te tama naa e hakanapa Krai.

⁵ Tena te hine se uhi te pohouru aia raa te saaita aia e lotu ia ma te saaita aia e takutaku ake na tattara TeAtua raa i na tama hakaatoa raa, te hine naa e hakanapa te avana aia raa, tena te hine se uhi te pohouru aia raa se kee ma te hine te pohouru aia raa e tahi no mmore raa.

⁶ Kame he hine se uhi te pohouru aia, tena te hine naa e tau koi te ttuu te rouru aia raa ki mmore. Te ttuu ia ma te tahi te pohouru te hine no mmore raa he mee roo e hakanapa, tena te hine raa e tau koi te uhi te pohouru aia raa.

⁷ Nataanata se tau te uhi na pohouru laatou raa, e mee te tanata raa e huri mai te tipu ia ma na mahi TeAtua. Tena te hine raa e huri mai na mahi te tanata;

⁸ maitaname TeAtua se pena mai te tanata raa i te hine, e meia te hine raa e pena mai i te tanata.

⁹ Tena TeAtua se pena te tanata raa ma kikou ake te hine raa; e meia TeAtua e pena te hine raa ma ki kou ake te tanata.

¹⁰ E mee na ensel raa ekkite hoki, tena na hhine raa etau te uhi na pohouru laatou raa ki huri ake pera ma laatou ennoho iraro na mahi na taanata laatou raa.

¹¹ Ia iroto na ora taatou ma TeAriki, te hine raa senoho itaha ma te tanata, tena te tanata raa se noho itaha ma te hine.

¹² E mee te hine raa e pena mai i te tanata, ia essau hoki, te tanata raa e haanau mai i te hine; e meia teeraa ko TeAtua e penaiho namee roo hakaatoa.

¹³ Mamannatu hakaraoi ma e tauareka na hhine raa ki se uhi na pohouru laatou raa te saaita laatou elotu ake TeAtua iroto telotu na tama hakaatoa raa.

¹⁴ Na tiputipu taatou i te maarama nei raa e huri mai taatou pera ma te tanata rourullooraa e hakannapa,

¹⁵ e mee na rouru elloa raa heata na hhine. TeAtua e kou ake na rouru elloa raa i na hhine ma ki uhi na pohouru laatou raa.

¹⁶ Emeia kame hetama e hihai ki hakatauttu ma anau te hakataakoto nei, tena anau elavaa koi te meatu pera ma taatou ia ma na hare lotu TeAtua raa se isi na tiputipu peenei i te vahi te hakamarumaru.

Te Kai TeAriki

(Matiu 26.26-29; Mak 14.22-25; Luk 22.14-20)

¹⁷ Iroto na tattara poroporonei, anau se hakammaha kootou, e mee te kutukkutu kootou ma ki lotu raa e haeroo, se mee ma e tauareka.

¹⁸ Tekaamata raa anau erono pera ma e isi na kuturana iroto kootou e hakataukaa ma kootou na saaita kootou e kkutu raa, tena anau e hakatina ma kame e hakamaoni.

¹⁹ (Ia selavaa teraka, e me kiisiroo na haeroo iroto kootou ma kikkite kootou ma ko na tama hee ettonu.)

²⁰ Te saaita kootou e kkutu hakaatoa pera ma he kuturana hokotahi ma kikkai raa, kootou se mee ma e kkai te kai tapu TeAriki raa.

²¹ Maitaname te saaita kootou e kkai raa, kootou e kkai huri koi, tena alaa tama ku nnoho hikkai, tena alaa tama ku unu no vvare roo.

²² Kootou se isi na hare tennoho no kkai ia ma no unu? Eaa, kootou e me ki huri ake te se hihai kootou i na tama telotu, tena ku mee na tama hakaalloha raa kinnapa? Kootou e hihai ma anau ki tattara atu kootou peehee i te mee nei? Eaa, anau ki hakammaha kootou? Selavaa roo!

²³ E mee anau e too na tattara TeAriki raa, tena ki hakatae atu i kootou: pera ma TeAriki Jisas, tepoo Judas ni hakari ake Aia i na tama haeroa raa, Tama raa e too te muri haraoa raa

²⁴ no hakammaha ake TeAtua, tena ki ttohi te haraoa raa, tena ki meake, "Teenei ko te tinotama Anau tera Anau e kou atu ki tokonaki kootou. Ppena peenei ki mannatu kootou Anau."

²⁵ Na tama raa ni kkai roo no oti, tena Tama raa ku too te kapu raa, tena ki meake pera ma Aia ni meake raa hoki ma, "Teenei ko te kapu te tattara e ivi vahaonei TeAtua tera e moe iroto te toto Anau raa. He saaita peehee kootou e unu te kapu nei, kootou ku mannatu Anau."

²⁶ Te hakataakoto nei e mee peeraa ma na saaita hakaatoa kootou e kkai te haraoa nei raa, tena ki unu te kapu raa, kootou e tauhano te huri ake te mate TeAriki raa haere ki tae roo te saaita Aia e me ki vaakai mai raa.

²⁷ Te meenei e mee pera ma kame hetama kootou ekai te haraoa TeAriki raa, tena ki unu te kapu Aia raa ma te hakataakoto setonu ma

te Tama raa, tena te tama naa ku sara ite vahi te tinotama, ia ma te toto TeAriki raa.

²⁸ Ia tena kootou ki tilottilo hakaraoi na ora kootou raa i mua, tena kootou kulavaa te kkai te haraoa raa, tena ku unu te kapu raa.

²⁹ Maitaname kame hetama se hakammaha te tinotama TeAriki raa te saaita aia ekai te haraoa, tena ku unu te kapu raa, TeAtua eme ki hakatonutonu te tama naa.

³⁰ Tera hea tammaki natama kootou elavvea no matanaennae, tena tammaki ku oti te mmate.

³¹ Kame taatou etilottilo hokotaatou imua, TeAtua selavaa te hakatonutonu taatou.

³² Emeia TeAriki e hakatonutonu no poroporo taatou ma ki selavaa taatou te hakatonutonu ria hakapaa ma te maarama nei.

³³ Ia tena, aku taina, te saaita kootou ekkutu ma kikkai te kai tapu TeAriki raa, kootou ku hakattari ki kaatoa kootou hakaatoa.

³⁴ Tena kame nitama kootou ku hikkai, kootou kukkai ina hare ki selavaa TeAtua te hakatonutonu kootou te saaita kootou ekkutu hakaatoa raa. Tena ite vahi alaa hakataakoto, anau eme ki hakatonu na hakataakoto naa te saaita anau e tae atu kootou raa.

12

Na hoki TeAnana Tapu

¹ Tesaita nei taatou kitattara namee kootou nitattaa mai ite vahi na hoki TeAnana Tapu raa.

Aku taina, anau e hihai ma kootou ki illoa te hakamaoni na mee nei.

² Kootou e illoa pera ma te saaita kootou koi nnoho pouri raa, kootou ni hakattaki sara ria tammaki na saaita ma ki hakamarumaru na tipua se isi na ora raa.

³ Anau e hihai ki meatu kootou pera ma te tama e hakattaki ria TeAnana Tapu raa selavaa te tattara ma, "Anau etuku te haeo Jisas!", tena se hai tama e lavaa te tattara ma, "Jisas ko TeAriki," kame TeAnana Tapu raa se hakattaki aia.

⁴ E isi tammaki na hoki e t tapu, e meia teenaa ko TeAnana Tapu hokotahi naa koi e kou ake na hoki raa i na tama.

⁵ E tammaki na hehekau koi mmoe, e meia taatou e hehekau ma TeAriki hokotahi naa koi.

⁶ E tammaki na illoa kippena na mee, e meia teenaa ko TeAtua hokotahi naa koi e kou mai na illoa raa.

⁷ TeAnana Tapu ehuri mai na mahi Aia i roto taatou hakaatoa ma ki tokonaki na tama hakaatoa.

⁸ TeAnana Tapu e kou ake teeraa tama na mahi ki tattara mai na tattara te atamai, tena teeraa tama, TeAnana Tapu e kou ake na mahi ki iroa na mee hakaatoa.

⁹ TeAnana Tapu hokotahi naa koi e kou ake te hakatina te tama, tena ki kou ake teeraa tama na mahi ki tokonaki na tama lavvea raa ki taualleka.

¹⁰ TeAnana Tapu raa e kou ake teeraa tama na mahi ki ppena na mirakol, tena ki kou ake teeraa tama na mahi ki takutaku na tattara TeAtua raa, tena ki kou ake teeraa tama na mahi ki iroa ma te hoki raa e hamai TeAnana Tapu ma sei. Tena teeraa tama Aia e kou ake te hoki ki tattara na tattara e kkee, tena Aia e kou ake teeraa tama te iroa ki hakari mai na hakataakoto na tattara raa.

¹¹ Emeia teenaa ko TeAnana Tapu hokotahi naa koi e ppena na mee nei hakaatoa; ia ki tautari hea Aia e hihai, tena Aia e kou ake tammaki na hoki e kkee i na tama.

Te tinotama Krai

¹² Krais essau pera ma hetinotama hokotahi tera eisi tammaki na paa kina; teeraa he tinotama hokotahi koi, niaina ma te tinotama raa e tammaki na paa kina e huhukui ake.

¹³ Taatou hakaatoa e ssau peeraa hoki, niaina ma taatou ni Jiu, ia ni tama seai ma ni Jiu, niaina ma taatou e hehekau ma natama, ia niaina ma taatou ni tama e ttana, TeAnana Tapu hokotahi naa ku oti te hakoukou tapu taatou ki hukui peeraa ma he tinotama hokotahi, tena taatou hakaatoa ku oti te unu TeAnana Tapu hokotahi naa.

¹⁴ E mee te tinotama raa seai ma he tinotama hokotahi koi, e meia te tinotama raa e tammaki na paa kina.

¹⁵ Kame te vae raa e tattara ma, "E mee anau seai ma he rima, tena anau seai ma he paa kina te tinotama raa," niaina ma te vae raa e tattara peehee, e meia aia e hukui ake hoki ma i te tinotama raa.

¹⁶ Tena kame te katarina raa e tattara ma, "E mee anau seai ma he karemata, tena anau seai ma he paa kina hoki te tinotama raa," niaina ma te karemata raa e tattara peehee, e meia aia e hukui ake hoki i te tinotama raa.

¹⁷ Kame te tinotama raa hakaatoa he karemata koi, tena kaa te tinotama raa e lavaa te rono peehee? Ia kame te tinotama raa he katarina koi, tena kaa te tinotama raa e lavaa te hunu peehee na mee?

¹⁸ TeAtua e pena te tinotama, tena ki huhukui ake na paa kina raa ki tipu te tinotama raa peenei ki tautari te hihai Aia.

¹⁹ E me ki se lavaa te isi te tinotama kame te tinotama raa hakaatoa he vae.

²⁰ Tera hea e isi tammaki na paa kina, e meia te tinotama raa e hokotahi koi.

²¹ Ia tena te karemata raa selavaa te meake te rima raa ma, "Anau se hihai akoe ki tokonaki anau!" Tena te pohouru raa selavaa te meake te vae raa ma, "Anau ku se hihai akoe ki tokonaki anau."

²² Mannatu hakaraoi, na tinotama taatou nei se lavaa te tuttuulaoi kame na paa kina na tinotama taatou e mee ma e pammee raa e seai;

²³ ia tena na paa kina taatou e mee ma e pammee raa ko na kina taatou kame e lollohi hakaraoi raa roo, ia na kina te tinotama e tiputipu haeo raa ko na kina taatou e hakasessere raa roo,

²⁴ tena taatou selavaa hoki te lollohi na paa kina e tuttuulaoi raa. TeAtua Hokoia e hukui te tinotama raa ki kaatoa, ki lavaa na paa kina e tuttuulaoi raa te hakammaha na paa kina e tuttuu haeo raa.

²⁵ Ia tena se isi te hakataukaa i roto te tinotama, e meia na paa kina raa hakaatoa e hakataakoto mmaha hokolaatou.

²⁶ Kame he kina hokotahi i roto te tinotama raa e hakalono llihu, na kina hakaatoa e me ki hakalonollihu, ia kame he kina hokotahi e hakammaha ria, tena na kina raa hakaatoa e me ki hihhia.

²⁷ Kootou hakaatoa ko te tinotama Krais, tena taatou hakaatoa e hukui ma te tinotama Tama raa.

²⁸ I roto na harelotu, TeAtua ku oti te hakamoemoe tonu na mee roo hakaatoa, na aposol raa kaamata, tena te hakarua raa ko na profet, tena te hakatoru raa ko na tisa, tena na tama e ppena na mirakol raa e pare ake, tena na tama TeAtua e kouake na mahi ki tokonaki na tama lavvea ki taualleka raa ia ma na tama e tattara na tattara e kkee raa.

²⁹ Seai ma na tama hakaatoa ni aposol, ia hakaatoa seai ma ni profet, tena hakaatoa seai ma ni tisa. Seai ma na tama hakaatoa e isi na mahi TeAtua ki ppena na mirakol,

³⁰ ia ki tokonaki na tama lavvea raa ki taualleka, ia ki tattara na tattara e kkee ia ma ki hakari mai na hakataakoto na tattara e kkee raa.

³¹ Anau e me ki huri atu kootou na hoki e hakananniu.

Ia teenei ko te ara hokotahi koi e tauareka anau e me ki huri atu.

13

Na tiputipu te laoi

¹ Niaina ma anau e iroa tetattara natattara taatou natama ia ma natattara na enselraa, e meia kame anau seisi telaoi, tena natattara anauraa e me kissau koi pera ma tetani tepelo natama elikiliki ma te murikatana raa.

² Niaina ma anau e isi te hoki ki takutaku, ia niaina ma anau e isi te iroa ia ma te atamai i na hakataakoto e huuna ria raa, ia niaina ma anau e isi te hakatina ki kkene na mouna, e meia kame anau seisi telaoi, tena anau he mee vare koi.

³ Niaina ma anau e vaevae na hekau anau raa hakaatoa, tena ki hoki ake te tinotama anau raa i na tama ki ttuni, e meia kame anau seisi telaoi, tena na mee anau ni ppena raa se lavaa te tokonaki anau.

⁴ Te pasemmu ia ma te kai marie raa e hurimai telaoi; ia seai ma ko te manava kkere, te hakatannata ia ma te ahu;

⁵ telaoi seisi natiputipu sakkino, ia seisi te kaimanako, ia seisi te manava haeo; telaoi se mee ma akoe ki mamaanatu na mee na tama ni ppena e sara i akoe raa.

⁶ Te laoi se mee ma akoe ki hihia i na mee sakkino, e meia te laoi e mee ma akoe ki hihia i na mee e ttonu hakamaoni.

⁷ Telaoi seisi te hakaoti, tena telaoi e isi te hakatina, te noho varatoa ia ma te laumarie tera se lavaa te oti.

⁸ Te laoi e moe tahi na vahao hakaatoa. E isi na tattara taualleka, e meia na tattara raa se mmoe roroa; ia e isi na hoki ki tattara na tattara e kkee, e meia na hoki raa e me ki oo no oti, tena e isi na illoa, e meia na illoa raa e me ki oo no seai.

⁹ Maitaname na hoki taatou itevahi te illoa ia ma na hoki na tattara hakamaoni raa se kaatoa;

¹⁰ e meia te saaita te hakamaoni raa e tae mai, tena na mee se kaatoa raa e me ki oti.

¹¹ Te saaita anau koi tamariki raa, na tattara anau, te tinotama anau ia ma na hakataakoto anau raa koi tamalliki roo, te saaita nei anau ku matua, tena anau ku peesia na tiputipu na tamalliki raa i taha.

¹² Hea taatou ekkite te saaita nei raa essau pera ma te inaina akoe e matamata i roto te kalasi e nnehu no kite na karemata akoe hokkoe. Tena te iroa anau te saaita nei raa se kaatoa, e meia i muri; te iroa anau raa e me ki kaatoa e ssau pera ma TeAtua e iroa hakamaoni roo anau raa.

¹³ Tena te saaita nei na mee e toru nei e mmoe i roto taatou: te hakatina, te noho varatoa ia ma telaoi; e meia telaoi raa e raka roo i aruna na mee e toru nei.

14

Alaa hoki taualleka TeAnana Tapu

¹ Kootou ki hai na mahi kootou ki too telaoi. Tena kootou ki mannako na hoki TeAnana Tapu raa, taohimua te hoki ki takutaku na tattara TeAtua raa.

² Na tama e tattara na tattara e kkee raa se tattara ake i na tama, e meia laatou e tattara ake TeAtua, maitaname se hai tama e lavaa te iroa na tattara laatou e tattara raa. Na tama raa e tattara mai i na mahi TeAnana Tapu raa na mee hakamaoni koi huuna ria raa.

³ Emeia na tama e takutaku na tattara TeAtua raa e tattara ake na tama ki tokonaki na tama raa, ia ki hakapurupuru ake na tama raa ki taualleka na hakataakoto laatou raa.

⁴ Na tama e tattara na tattara e kkee raa e tokonaki koi laatou hokolaatou, e meia na tama e takutaku na tattara TeAtua raa e tokonaki na tama hakaatoa i te lotu raa.

⁵ Anau e hihai ma kootou hakaatoa kitattara na tattara e kkee; e meia Anau e hihai mahiroo ma kootou kiisi na hoki kitakutaku na tattara TeAtua raa. E mee te tama e takutaku na tattara TeAtua raa e tokonaki hai mahi roo i aruna te tama tera e tattara na tattara e kkee raa. E meia kame e isi te tama e lavaa te hakari mai na tattara e kkee te tama raa e tattara raa, tena te tama naa e lavaa te tokonaki na tama hakaatoa i te lotu.

⁶ Aku taina, te saaita anau e tae atu kootou raa, tena kaa he tokonaki peehee kootou e me ki too kame anau e tattara atu kootou na tattara e kkee raa? Se isi te tokonaki kootou e lavaa te too, e meia kootou e lavaa te tokonaki raa kame anau e tattara atu na mee TeAtua ni huri mai raa, tena ku tattara atu na tattara i te atamai ia ma na tattara TeAtua raa ia ma alaa akoako hoki.

⁷ Taatou ki kkira ake na mee se isi na ora pera ma te kohe ia ma te haap raa, ia kame he tama se iroa te hakatani na mee raa, tena kaa taatou e me ki illoa peehee ma aia e hakatani te rue peenei? ⁸ Tena kame te tama e iriiri te puuraa se iritonu tetani tetaua, tena kaa koai te tama e me ki tanattana ki haere no ppuhu te taua raa?

⁹ Ia e ssau hoki, kaa na tama e me ki illoa peehee na tattara akoe raa, kame na tattara e kkee akoe raa se matahua? Tena na tattara kootou e tattara raa e me ki huro vare koi no llano!

¹⁰ E isi tammakiroo na tattara i roto te maarama nei, tena na tattara hakaatoa e isi na hakataakoto laatou.

¹¹ E meia kame anau se iroa na tattara na tama raa, tena na tama e tattara na tattara raa e me ki mee pera ma ni tama alaa henua i anau, tena anau e me ki mee pera ma he tama teeraa henua i na tama naa.

¹² E meia e mee kootou e hihai roo ma ki too na hoki TeAnana Tapu raa, tena kootou ki hai na mahi no tokonaki hakamaoni na tama te lotu raa.

¹³ Tena te tama e tattara na tattara e kkee raa e tau te lotu ake TeAtua ki kou ake te hoki ki hakari na hakataakoto na tattara aia e tattara raa.

¹⁴ Maitaname kame anau e lotu ake peenei, tena te anana anau raa e lotu hakamaoni, e meia te hakataakoto anau raa e me ki mmao roo.

¹⁵ Kaa hea anau e me ki ppena? Anau kilotu ma te anana anau, tena ku lotu hoki ma te hakataakoto anau raa, tena ku huhua ma te anana ia ma te hakataakoto hoki anau.

¹⁶ Kame akoe e lotu ake TeAtua ma te anana koi akoe, tena kaa na tama e kikutu kootou raa e me ki meatu "Amen" peehee i te lotu akoe e lotu ake TeAtua raa, e mee na tama raa se illoa na tattara akoe e tattara raa?

¹⁷ Niaina ma te lotu akoe e lotu ake TeAtua raa e tauareka roo, e meia te lotu naa se lavaa te tokonaki na tama hakaatoa.

¹⁸ Anau e hakammaha TeAtua, e mee anau e iroa roo te tattara na tattara e kkee raa i aruna kootou.

¹⁹ E meia i roto te lotu, anau e me ki ppehi koi e rima na tattara na tama e lavaa te illoa raa ki akoako alaa tama, tena e rima na tattara raa e raka roo i aruna ma te simata na tattara tera anau e tattara i na tattara e kkee raa.

²⁰ Aku taina, kootou ki se tauttari na tiputipu na tamalliki, e meia kootou ki mee pera ma ni tamalliki tera se illoa na mee sakkino, tena ku mee pera ma ni tama ku mattua i na hakataakoto kootou.

²¹ Na tattara nei e mmau i roto te Launiu Tapu:

"TeAtua e tattara ma,

'Anau e me ki tattara ake te kanohenua Anau raa,

tena na tama alaa henua e me ki tattara ake na tattara Anau raa,

e meia te kanohenua Anau raa se lavaa te hihai ki hakallono na tattara Anau raa.'

²² Tena te hoki te tattara na tattara ekkee raa e huri ake te hakamaoni ina tama se hakattina raa, sei ma na hakattina ana raa. Tena te hoki kitakutaku na tattara TeAtua raa e huri ake te hakamaoni ina hakattina ana raa, sei ma na tama se hakattina raa.

²³ Kame telotura ekkutu hakaatoa, tena natamaraa hakaatoa kukaamata no tattara na tattara ekkee, tena eisi natama vare ia ma na tama se hakattina e oo ake i hare, na tama raa kame se tattara ma kootou e vvare?

²⁴ Emeia kame natama hakaatoa etakutaku na tattara TeAtua te saaita na tama se hakattina ia ma na tama vare raa e oo ake i hare, tena natamaraa eme kiilloa ma laatou ehaisara emee na tattara laatou ellono raa. Na tama raa e me ki hakatonutonu hokolaatou e mee na tattara hakaatoa laatou ni llono raa,

²⁵ natamaraa e me ki hakari na hakataakoto laatou e huhuraa, tena natamaraa e me ki hakammaha nolotu ake TeAtua peenei, "Hakamaoni roo TeAtua e noho ma kootou i te kina nei."

Na tiputipu e ttonu te lotu

²⁶ Aku taina, teenei hea anau e hakataakoto. Te saaita kootou ekkutu kilotu, teeraa tama e me kihuhua narue telotu, teeraa tama e me kiakoako, tena teeraa tama e me kitattara atu na mee TeAtua ni huri ake aia raa, ia teeraa tama e me kitattara atu na tattara ekkee, tena teeraa tama e me ki hakari atu na hakataakoto na tattara ekkee raa. Na mee nei hakaatoa e me ki tokonaki na tama hakaatoa te lotu raa.

²⁷ Kame he tama e mee ma aia ki tattara na tattara ekkee, tena tokorua, sei naa tokotoru na tama e tau te tattara. Teeraa tama e tattara no oti, tena teeraa tama ku tattara, tena teeraa tama e me ki hakari mai na hakataakoto na tattara raa.

²⁸ Emeia kame sehai tama itekina naa elavaa te hakari atu na hakataakoto na tattara raa, tena te tama e tattara na tattara ekkee raa e tau te tuu hemuu, tena kutattara ake koi TeAtua i roto te hakataakoto aia raa.

²⁹ Kame tokorua, sei naa tokotoru na tama TeAtua ni kou ake na tattara Aia raa e tau te hakari atu na tattara raa, tena alaa tama ku nnoho no hakatatakoto na tattara na tama raa e tattara raa.

³⁰ Emeia kame he tama e noho i te kina laatou ekkutu raa e too na tattara TeAtua raa, tena te tama e tattara naa e tau te tuu hemuu.

³¹ Kootou hakaatoa elavaa tetakutaku na tattara TeAtua; teeraa tama e tattara no oti, tena teeraa tama ku tattara, tena kootou hakaatoa e me kiilloa, ia e me ki hakattina hakamaoni.

³² Te hoki kitakutaku na tattara TeAtua raa e moe ina mahi te tama e tattara raa,

³³ maitaname TeAtua se hihai ma taatou ki tattara huri, e meia taatou ki tattara tonu, tena ku nnoho laoi.

Essau pera ma na tama i roto na kuturana na tama te lotu TeAtua raa,

³⁴ na hhine raa e tau tennoho hemuu i roto na kina ekkutu raa. Na tama raa se ttana ki tattara; peeraa ma te tuua na Jiu raa e tattara mai ma na hhine se lavaa te hakamattua i na kina.

³⁵ Kame na hhine raa e hihai kiilloa he mee, tena laatou ku vahiri ake na taanata laatou raa i hare. Ehakanapa kame he hine e tattara i roto na kina na hakattina ana te lotu raa ekkutu.

³⁶ Eaa, na tattara TeAtua raa e oo mai nottiri kootou? Eaa, na tattara TeAtua raa ni ttae atu kootou hokkootou koi?

³⁷ Emeia kame he tama e hakataakoto ma aia e hakataetae na tattara TeAtua, ia he tama e isi na hoki TeAnana Tapu, tena te tama naa e tau te iroa pera ma na tattara anau e taataa nei ni tattara TeAriki.

³⁸ Emeia kame te tama naa se hihai ki hakarono na tattara nei, tena kootou se lavaa hoki te hakallono na tattara te tama naa.

³⁹ Ia tena aku taina, kootou ki hakataakoto mmaha i te vahi te takutaku na tattara TeAtua raa, e meia kootou selavaa te ppui na tama e tattara na tattara e kkee raa.

⁴⁰ Kootou ki ppena tonu, tena ku ppena hakatauareka na mee hakaatoa.

15

Te ora muri Krai

¹ Aku taina, te saaita nei anau e hihai ki tattara atu hakaraoi ki mannatu kootou te Rono Tauareka anau ni takutaku atu kootou raa, te Rono Tauareka tera kootou ni too raa, ia te Rono Tauareka tera nimee na hakattina kootou raa no ttuu mmau raa.

² Teenei ko te Rono Tauareka anau ni takutaku atu kootou raa. Te Rono Tauareka raa e tokonaki kootou ki too te ora hakamaoni kame kootou ettaohi mmau na tattara te Rono Tauareka raa, ka oti na hakattina kootou raa ku llano vare koi.

³ Anau ni hakatae atu kootou na tattara hakamattua tera anau ni too i mua raa: na tattara nei e mmau hoki i roto te Launiu Tapu pera ma Krai e mate ma na hai ssara taatou,

⁴ tena Aia ki tanu ria, tena te aho tana hakatoru raa Aia ku ora muri pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa;

⁵ tena Aia ki tuu ake iaa Pita, tena ki oti Aia ki tuu ake i te sanahuru ma rua na aposol raa.

⁶ Tena Aia ki tuu ake no kkite rima huitarau toe na tama tauttari Aia raa te vahao hokotahi, tena tammaki na tama nei koi ora, niaina ma alaa tama na tama nei ku oti te mmate.

⁷ Tena Aia ki tuu ake iaa Jems, tena i muri Aia ki tuu ake na aposol Aia raa hakaatoa.

⁸ Anau ko te tama hakaoti Aia e tuu mai, niaina ma anau e ssau pera ma he tama te tinotama anau raa se kaatoa.

⁹ Maitaname anau ko te aposol hakaoti ina aposol raa hakaatoa. Anau setau hoki te mee pera ma he aposol, e mee anau ni kou ake na hakalonollihu i na hare lotu TeAtua raa hakaatoa.

¹⁰ Emeia anau ku tipu peenei ina mahi TeAtua, tena na mahi Aia e kou mai anau raa se llano vare. Ia teeraa hakataakoto, anau e hehekau mahiroo iaruna alaa aposol, niaina ma anau se isi na mahi ki ppena na mee raa, e meia na mahi TeAtua raa e hehekau i roto anau.

¹¹ Ia niaina ma anau ia ma alaa aposol e takutaku, e meia maatou hakaatoa e takutaku te Rono Tauareka raa, teenei hea kootou ku hakattina.

Te ora muri taatou

¹² Emeia teenei maatou kutattara pera ma Krai ni ora muri itaha ma te mate, kaa alaa tama kootou e lavaa peehee te tattara ma na tama e mmate raa ku se lavaa te ora muri?

¹³ Kame te hakataakoto naa e hakamaoni, tena te mee naa e huri mai hoki pera ma Krai se ora muri;

¹⁴ ia kame Krai se ora muri i taha ma te mate, tena maatou ku se hai mee ki takutaku atu, tena kootou se hai mee hoki ki hakattina.

¹⁵ Ia iaruna na mee nei, maatou e huri atu pera ma maatou ku malliu i te vahi TeAtua, e mee maatou ni tattara atu ma te Tama raa ni hakamahike Krai itaha ma te mate. Emeia kame te mee nei e hakamaoni pera ma na tama e mmate raa se lavaa te mahike muri i taha ma te mate, tena TeAtua ni se hakamahike hoki Krai i taha ma te mate.

¹⁶ Ia kame na tama ku mmate raa se lavaa te mahhike i taha ma te mate, tena Krai ni se mahike i taha ma te mate.

17 Ia kame Krai nise mahike itaha ma te mate, tena na hakattina kootou raa nimee vare koi, tena kootou hoki e nnoho koi ma na haisara kootou raa.

18 Ia te mee naa e me ki huri mai hoki pera ma na tama e hakattina Krai ku oti te mmate raa e me ki too na hakalono llihu.

19 Ia kame taatou e hakattina ma Krai e me ki tokonaki taatou i te ora nei koi, seai ma te ora i muri raa, tena taatou e me ki hakaalloha.

20 Emeia te hakamaoni, TeAtua ni hakamahike Krai i taha ma te mate ma ki lavaa na tama ku mmate raa te mahhike muri hoki i taha ma te mate.

21 Emeie te mate raa ekaamata mai itetama, ia essau hoki, te mahike muri i taha ma te mate raa e kaamata mai hoki te tama.

22 Taatou hakaatoa e me ki mmate e mee taatou e hukui ma Adam, ia essau hoki: na tama hakaatoa e hukui ma Krai raa e me ki ora.

23 Krai ko te tama kaamata e ora muri, ia te saaita Aia e vaakai mai raa, na tama hakaatoa e hakattina Aia raa e me ki ora muri.

24 Tena te aho hakaoti raa e me ki tae mai; Krai e me ki taa mate na mahi na ensel sakkino raa, na mahi na tama hakamattua raa ia ma na mahi sakkino raa, tena Aia e me ki kouake te Hakamaatua ana i te Vaelani raa i TeAtua Tamana.

25 Maitaname Krai e me ki hakamaatua roo ki tae te saaita TeAtua e tuku na tama e haeo ma Krai raa i raro na tapuvae Tama raa.

26 Tena te tama haeo hakaoti Aia e me ki taa mate raa ko te mate.

27 E mee te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“TeAtua e me ki tuku *na mee hakaatoa* i raro na tapuvae Krai.”

Ia te mee nei e matahua roo, maitaname tetattara e mee ma, “na mee hakaatoa raa” se mee ma, TeAtua e hakapaa ake hoki i roto na mee raa, e mee TeAtua ko te Tama e tuku na mee raa i raro na mahi Krai.

28 Emeia tesaita namee hakaatoa kummoe iraro na mahi Krai, tena Krai e me ki tuku Aia Hokoia iraro na mahi TeAtua, te Tama ni tuku na mee raa hakaatoa i raro na mahi Krai raa, tena TeAtua ku mee ki hakamaatua i aruna na mee roo hakaatoa.

29 Ia tena, kaa na tama ni hakoukou tapu ria ma na tama ku oti te mmate raa? Hea na tama raa e hakataakoto ma laatou e me ki too? Kame e hakamaoni pera ma alaa tama e tattara ma na tama ku mmate raa se lavaa te ora muri, tena kaa na tama raa ni hakoukou tapu ria ma na tama ku mmate raa kiaa?

30 Kame se isi te ora muri, tena maatou hoki se lavaa te ttiri na hainattaa peenei i roto na ora maatou.

31 Aku taina, anau te aho ma te aho e noho koi te mate! Anau e hihia roo kootou, e mee taatou e hukui na ora taatou raa ma Jisas Krai, TeAriki taatou raa, teenei hea anau ku hakari atu te mee nei.

32 Kame anau ni ppuhu ma “na manu kai ttama” i roto Efesus i te vahi koi na tiputipu taatou na tama raa, tena kaa hea anau e me ki too? Emeia kame na tama ku mmate raa se lavaa te ora muri taatou ki mee pera ma na tama e tattara tahi ma,

“Taatou ki kkai, ia ki unu ki nannea taatou ka oti taiao taatou ku mmate.”

33 Auu se vware. “Na tiputipu haeo na hakahoa taatou raa e me ki mee na tiputipu taualleka taatou raa ki haeo.”

34 Vakkai muri na hakataakoto taualleka kootou i mua raa, tena ku hakaoti na tiputipu sakkino kootou raa. Anau e hakari atu ki nnapa kootou e mee alaa tama kootou se illoa i TeAtua.

Te tinotama i muri te ora muri

35 Eisi tetama e me ki vahiri atu ma, “Na tama ku mmate raa e me ki ora muri peehee? Na tinotama na tama raa e me ki ttipu peehee?”

³⁶ Kootou ni vvare roo! Te saaita kootou e ttori te hua i roto te kerekere, te hua raa selavaa te homo kame aia e mate.

³⁷ He hua peehee akoe e ttori, kame he hua te wit ia ma alaa hua peeraa hoki, te tinotama te laakau e homo raa se ssau ma te hua akoe ni ttori raa.

³⁸ Te Atua e kou ake te penu te hua raa tautari te hihai Aia, tena Aia ki kou ake te tinotama e homo iho i te hua raa.

³⁹ Ia na punnohi namee hakaatoa e ora raa se ssau, na punnohi na tama raa ekkee, tena na punnohi na manu hahaereraa ekkee, ia na punnohi na manu lellee raa ekkee, tena na punnohi na ika raa ekkee hoki.

⁴⁰ Tena e isi na tinotama i te vaelani ia ma na tinotama i te maarama nei; te tipu na tinotama i te vaelani raa ekkee ma te tipu na tinotama i te maarama nei.

⁴¹ Te tipu tela raa e kee, ia te tipu te maremo e kee, tena te tipu na hetuu raa ekkee hoki, tena alaa hetuu ekkee na tipu laatou.

⁴² Tena namee hakaatoa e me ki tipu peenei te saaita na tama e mmate raa ku mahike muri no ora. Te tinotama taatou e tanu raa he tinotama koi e paara vave, ia te tinotama e mahike muri no ora raa e me ki ora tahi.

⁴³ Te tinotama e tanu raa e tipu tipu haeo, ia se ivi, e meia te saaita te tinotama raa e ora muri raa, te tinotama raa e me ki tipu tipu laoi, ia e me ki hai mahi.

⁴⁴ Te tinotama taatou e tanu raa he tinotama te maarama nei, ia te tinotama e mahike muri itaha ma te mate raa he tinotama Te Anana Tapu raa e kou ake te ora. Ia tena e me ki isi te tinotama i te maarama nei, tena e me ki isi hoki te tinotama Te Anana Tapu raa ki hehekau.

⁴⁵ Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma,
 “Adam te tama kaamata raa e pena iho pera ma he tama e ora,”
 e meia te Adam hakaoti raa he Anana e kou mai te ora.

⁴⁶ Te tinotama i te vaelani raa se hamai imua, e meia teeraa ko te tinotama i te maarama nei raa e hamai imua, tena ki oti roo te tinotama i te vaelani raa ku hamai.

⁴⁷ Te Adam kaamata raa e pena mai i te kerekere, teena he tama i te maarama nei, ia te Adam hakarua raa e haere iho i te vaelani.

⁴⁸ Na tama hakaatoa i te maarama nei raa e ssau pera ma te tama ni pena iho i te kerekere raa. Tena na tama i te vaelani raa e ssau pera ma te tama ni haere iho i te vaelani raa.

⁴⁹ E mee taatou e ssau pera ma te tama e pena iho i te kerekere raa, tena taatou e me ki ssau hoki pera ma te Tama e haere iho i te vaelani raa.

⁵⁰ Aku taina, anau e hakataakoto pera ma hea e pena iho i te punnohi ia ma te toto raa selavaa te noho i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena na tinotama e me ki ppara raa selavaa te too te tinotama e me ki ora tahi raa.

⁵¹ ⁵² Hakallono mai te hakataakoto e huunaria nei: taatou selavaa te mmate hakaatoa, e meia te saaita te puu hakaoti raa e tani, taatou hakaatoa e me ki huri no kkee te saaita naa koi, ia e me ki vave roo pera ma akoe e kkemo te karemata akoe. E mee te saaita te puu raa e tani, tena na tama ku mmate raa e me ki mahike no ora, tena ku selavaa hoki te mmate, tena taatou hakaatoa e me ki huri no kkee.

⁵³ Maitaname na tinotama e me ki ppara raa e me ki hakatike ria ki mmoe tahi; ia hea e me ki mate raa e me ki hakatike ria ki selavaa te mate.

⁵⁴ Te saaita na mee nei e kapihi mai raa, tena namee e ppara raa ku hakatike ria ki mmoe tahi, tena na tattara te Launiu Tapu raa ku hakamaoni,
 “Na mahi te mate raa ku hakaoti ria,

tena TeAtua ku hakamaatua!

⁵⁵ Te mate, akoe e hai mahi peehee?

Te mate, teehee na mahi akoe ki taa na tama naa?"

⁵⁶ Te mate e too na mahi aia i na hai sara ki taa na tama, tena na hai sara raa e too na mahi laatou raa i na tuaa.

⁵⁷ Emeia taatou ki hakammaha roo TeAtua, maitaname Jisas Kraiss TeAriki taatou raa e kou mai taatou na mahi e raka i aruna na hai sara.

⁵⁸ Aku taina roo hokotahi, kootou ki tuu mmau no tanattana. Hehekau na vahao hakaatoa i na hehekau kootou ma TeAriki raa, maitaname kootou ku illoa pera ma na mee hakaatoa kootou e ppena raa se llano marino.

16

Hoki ake na mee na hakattina ana raa e hihhai

¹ Te saaita nei taatou ku tattara hea kootou ni taataa mai i te vahi na sileni kootou e hihhai kia o kitokonaki na hakattina ana TeAtua i Judia raa. Kootou kitauttari hea anau nitattara ake ina hare lotu i Galesia raa ki ppena.

² Kootou ki hakavakkee nisileni itaha nalatapu hakaatoa, tautari e hia akoe etootoo, tena ku hakavakkee notuku itaha tesaaita anau e haere atu raa, ki se lavaa kootou te huhuro huri ma ki ao ni sileni.

³ Tesaaita anau etaeaturaa, anau eme kitaataa nilauniu ite vahi na tama kootou ni hirihiri raa, tena ku kauna na tama raa ki too na hoki kootou raa no kkave i Jerusalem.

⁴ Kame anau e maanatu ma e tauareka anau te haere, tena na tama naa ku oo ma anau.

Te hakataakoto Pol

⁵ Anau eme ki haere vaaroto Masedonia kiotiroo, tena anau ku haere atu no mmata kootou, maitaname anau eme ki haere vaaroto Masedonia imua.

⁶ Anau kame eme kihakassoro hakamarie ma kootou, kiotiroo te matani raa, tena kootou ku tokonaki anau ki haere i teeraa kina hoki tera anau e maanatu ki haere raa.

⁷ Anau e hihai roo kinnoho ma kootou hesaaita roroa, ia se mee ma ki haere atu koi no noho hakamarie, tena ku haere hakaraka; anau e maanatu ma kinnoho ma kootou hesaaita e roroa ake, kame TeAriki taatou raa e hihai.

⁸ Anau e me ki noho i Efesus ki tae roo te aho Pentikos.

⁹ E mee teenei hesaaita hakamaoni e tauareka te ppena na uata nei, niaina e isi na tama e hakataukaa ma anau.

¹⁰ Kame Timoti e haere atu peenaa i kootou, tena kootou ku kkira ake no too hakaraoi tama raa no nnoho kootou, maitaname tama raa e hehekau ma TeAriki peenei ma anau nei hoki.

¹¹ Kootou se lavaa te karemata haeo i tama naa, e meia kootou ki tokonaki te tama naa kilavaa aia te haere ma te tauareka i te horau aia raa, kilavaa aia te vaakaimai anau emee anau e hihai ma aia ki vakkaimai ma na hakattina ana raa.

¹² Ia i te vahi Apolos te taina taatou raa, anau e tattara hakapurupuru ake te tama raa na vahao ma ki haere atu no mmata kootou ma alaa hakattina ana, e meia aia te saaita nei se ki hihai ki haere atu. Tesaaita roo aia ku maanatu ma ki haere atu raa, tena aia kame ku haere atu.

Na tattara hakaoti

¹³ Kootou ki tanattana, ia ttuu mmau i na hakattina kootou raa, tena auu se mattaku, ia kootou ki ivi.

¹⁴ Tena ku ppena na hehekau kootou raa hakaatoa ma te laoi.

¹⁵ Kootou e illoa i te vahi Stefanas ia ma te hareakina aia raa; na tama raa ko na tama kaamata e hakattina i roto Akaia, tena na tama raa ku hehekau ki tokonaki na hakattina ana TeAtua raa. Aku taina, anau e kainno atu kootou,

¹⁶ ki tauttari na tiputipu na tama hakamattua peenei raa ia ma alaa tama hoki tera e hehekau ma ki tokonaki na tama raa.

¹⁷ Anau e hihia e mee Stefanas, Fortunatus ia ma Akaikus e ttae mai anau; na tama raa e oo mai i te vahi hoki kootou na tama se ttae mai raa,

¹⁸ tena anau e hihia roo, e ssau hoki pera ma na tama raa e mee kootou no hihia. Taatou e tau te kkira ake hai mahi i na tama peenei.

¹⁹ Na hakattina ana i roto Esia raa e kou atu na tattara hihhia laatou raa i kootou, tena Akwila laaua ma Prisila ia ma na hakattina ana hakaatoa e kutukutu i roto te hare laaua raa e kou atu hoki na tattara hihhia laatou raa i kootou i te inoa TeAriki.

²⁰ Na hakattina ana hakaatoa i te kina nei raa e kou atu na tattara hihhia laatou raa i kootou.

Haere lulluu na tama te lotu hakaatoa ma te laoi TeAtua.

²¹ Anau etaataa ma terima anau na tattara nei: *Anau Pol e kou atu na tattara hihhia ana raa i kootou.*

²² Koai te tama e mee ma aia se laoi TeAriki, tena te tama naa e me ki noho ma te haeo!

TeAriki maatou, hamai!

²³ Na mahi TeAriki Jisas ki nnoho ma kootou.

²⁴ Anau e kou atu telaoi anau ki nnoho ma kootou na tama hakaatoa e hukui ma Jisas Krai raa.

2 Korin

Te launiu hakarua Pol e taataa i na tama i Korin Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.3

Hakammaha TeAtua 1.4—1.11

Tiputipu te ora Pol 1.12—3.6

Tiputipu na ora na hakattina ana 3.7—6.2

Na mee hainattaa i roto te ora Pol 6.3—6.13

Na hakattina ana raa ki tuku tonu na ora laatou 6.14—7.2

Te hihia Pol 7.3—7.16

Tiputipu te kai marie 8.1—9.15

Te hehekau Pol 10.1—12.21

Na tattara hakaoti 13.1—13.14

¹ Anau Pol, anau he aposol Jisas Krai i te hihai TeAtua, maaua ma Timoti te taina taatou raa,

e taataa atu ina hare lotu TeAtua i roto Korin ia ma na hakattina ana TeAtua i roto Akaia raa hakaatoa.

² TeAtua taatou Tamana ia ma Jisas Krai TeAriki taatou raa ki kou atu te tauareka ia ma te noho laoi.

Pol e hakammaha TeAtua

³ Taatou ki hakammaha ake TeAtua, te Tamana Jisas Krai TeAriki taatou raa: te Tamana e manava aroha ia ma TeAtua tera e tokonaki taatou ina mee roo hakaatoa raa.

⁴ Tama raa e tokonaki taatou ina hakalono llihu roo hakaatoa taatou eisiraa, ma kilavaa taatou tetokonaki alaa tama hoki tera eisi na hakalono llihu raa. Maaua e tokonaki na tama raa tautari te tokonaki TeAtua ni tokonaki maaua raa.

⁵ Essau pera ma maaua e hukui ma Krai ina hakalono llihu roo hakaatoa, tena ina mahi Krai, TeAtua e tokonaki hai mahi roo maaua.

⁶ Kame maaua e hakalono llihu, tena na hakalono llihu maaua nei e tokonaki kootou ki ora hakamaoni; kame maaua e tokonaki ria, tena kootou e me kitokonakiria hoki ki iwi te noho hakavaratoa te saaita kootou e tiri na hakalono llihu maaua ni tiri raa hoki.

⁷ Tena na hakattina maaua i kootou raa selavaa tenaue; maaua e illoa pera ma kootou eisi na hakalono llihu maaua eisi raa, tena kootou e too hoki na tokonaki maaua ni too raa.

⁸ Aku taina, maaua e hihai ki hakaailloa atu kootou ite vahi na hakalono llihu maaua ni tiri i roto Esiaraa. Maaua e amo roo na hakataakoto e llahi, tena na mee raa e mmaha roo maaua te amo, tera hea maaua ku mannatu ma maaua ki mmate koi.

⁹ Maaua e mmaha pera ma maaua kame e me kimmate koi. Ia te mee nei e kapihi mai ma ki selavaa maaua te tuunaki na mahi maaua hokomaaua, e mea maaua kituunaki TeAtua, te Tama e hakamahike na tama ku mmate raa.

¹⁰ TeAtua e tokonaki maaua i taha ma na hakalono llihu te mate, Tama raa e tokonaki maaua, tena Aia e me kitokonaki hoki maaua, ia tena maaua ku tuku na hakattina maaua raa i Tama raa ki tokonaki maaua hakaraoi.

¹¹ pera ma kootou e tokonaki maaua ma na lotu kootou raa. Ia e kkira pera ma TeAtua e me ki hakarono tammaki na lotu taatou raa, tena Aia e me ki hakatapu hoki taatou, tena tammaki na tama e me ki ssau na reo laatou raa i aruna no hakammaha ake TeAtua ma taatou.

Pol ku hakatike hoki na hakataakoto aia

¹² Maaua e ahu peeraa ma na illoa maaua raa e huri mai te hakamaoni na ora maaua i roto te maarama nei raa, taohimua tennoho maaua ma kootou raa; maaua e hakattakiria i na mahi ia ma te hihai TeAtua, ia seai ma te atamai te tama.

¹³ ¹⁴ Maaua e tattaa atu koi na mee kootou e lavaa te ppau no illoa raa. Ia niaina ma kootou se illoa hakamaoni maaua, e meia anau e maanatu pera ma kootou e me ki oti ku illoa laoi roo maaua, tena i te aho TeAriki taatou Jisas raa e tae mai, kootou e lavaa te ahu i te vahi maaua pera ma maaua e me ki ahu hoki i te vahi kootou.

¹⁵ Anau e iroa roo te hakamaoni na mee nei, tera hea anau ni maanatu ma ki haere atu no mmata kootou ma ki lavaa kootou te hakatapuria hakaraoi hoki.

¹⁶ Maitaname anau e maanatu ma ki haere atu no mmata kootou te saaita anau e haere peeraa i Masedonia ia ma te saaita anau e vaakai mai raa; ki lavaa kootou te tokonaki anau te saaita anau e haere peeraa i Judia raa.

¹⁷ Eaa, kootou e mannatu pera ma anau se tautari na hakataakoto anau ni hakamoe raa? Te saaita anau e hakamoe na hakataakoto raa, kootou e mannatu ma na hakataakoto anauraa emanamana rua, tena kootou e tanattana koi ki hakatoomai te vahao hokotahi ma, "Noo, noo" ia ma "Seai, seai".

¹⁸ E hakamaoni pera ma TeAtua e tattara tahi te hakamaoni, tena te tattara hakamaoni anau i kootou raa seai ma, "Noo" ia ma, "Seai" te vahao hokotahi.

¹⁹ Maitaname anau, Sailas ia ma Timoti, maatou tokotoru e takutaku atu na tiputipu Jisas Krai te Tamariki TeAtua raa. Tama raa seai ma he Tama e lavaa te meatu ma, "Noo" ia ma, "Seai" te vahao hokotahi. I te vahi TeAtua, Jisas ko "te Nuu hakamaoni" Tama raa.

²⁰ Maitaname Jisas Hokoia e huriake pera ma na tattara TeAtua raa hakaatoa e hakamaoni. Tera hea i na mahi Jisas Krai te Amen taatou raa e hakammaha te tauareka TeAtua.

²¹ TeAtua Hokoia e mee maatou ki hukui ma kootou i roto na ora taatou e hukui ma Krai raa, e meia teenaa ko TeAtua ni havakkee taatou i taha,

²² tena ki hakammau te hakamaatino Aia raa i taatou, tena ki kou mai TeAnana Tapu raa ki noho i roto taatou ma ki hakari mai na mee hakaatoa Aia e isi ma taatou raa.

²³ Anau ekannaake TeAtua kituu i te vahi anau, tena Aia e iroa te hatu manava anau! Anau se hihai ma kootou ki hakalono llihu, tera hea anau e maanatu ma ki se haere atu i Korin.

²⁴ Maatou se mee ma maatou e hahai ki meatu kootou hea kootou e me ki hakattinaraa; maatou e illoa pera ma kootou kuttuummau i na hakattina kootou raa. E meia maatou e hehekau ma kootou ki mee kootou ki hihhia.

2

¹ Ia tena anau kumaanatu hoki ma ki se haere atu no mee kootou ki alloha.

² Kame anau e mee kootou no alloha, tena kaa koai e me kittoe ki mee anau ki hihia? Teenaa ko na tama koi anau ni mee no alloha raa.

³ Tera hea anau ni taataa atu te launiu raa i kootou. Anau se hihai ma ki haere atu no hakaaroa i na rima na tama e tau te mee anau ki hihia raa. Maitaname anau e iroa roo ma anau kaa hihia, kootou e me ki hihhia hoki.

⁴ Anau nitaataa atu te launiu nei ma te aroha e rahi roo ia ma te hakataakoto emmaharoo, tena anau e taataa atu koi ma tetani; te hakataakoto anauraa ma ki mee kootou ki hihhia, e meia anau e hihai ma kootou ki illoa e hia anau e laoi kootou roo hakaatoa.

Pol e hai aroha ake te tama e hai sakkino aia

⁵ Emeia kame he tama e mee teeraa tama no hakaaroha, tena te tama naa se mee ma aia e mee anau ki hakalono llihu, e meia e mee kootou hakaatoa ki hakalono llihu. (Anau e tattara atu te mee nei maitaname anau se hihai ki tattara hai mahi hea te tama raa ni ppena.)

⁶ Kame ku tau koi, e mee te mahi ana kootou ku oti te hai ake te tama naa.

⁷ Tena te saaita nei, kootou ki hai aroha notattara hakapurupuru ake te tama naa ki selavaa te tama naa te maanatu haeo notiaki hakaoti te hakatina aia raa.

⁸ Tena anau e kainno atu kootou ki huri ake ki iroa te tama naa pera ma kootou e laoi hakamaoni aia.

⁹ Anau etaataa atu telauniu raa, maitaname anau e hihai ki iroa hakamaoni ma kootou ettuummau inahahaate, ia ma kootou hoki ku tanattana ki tauttari na poroporo anau raa.

¹⁰ Kame kootou e ssirihia na tama i na mee e ssara laatou ni ppena raa, tena anau e me ki ssirihia na tama naa hoki. Maitaname te saaita anau e hai aroha te tama naa, tena kame anau e isi na mee ki hai aroha te tama naa, tena anau e tau te ssirihia na mee roo hakaatoa. Anau e ppena na mee nei ma kootou i mua na karemata Krai,

¹¹ kippui Satan kise hamai no hakamaatua i roto na ora taatou, maitaname taatou e illoa na hakataakoto Satan.

Pol ku tipuaina roo i roto Troas

¹² Te saaita anau ni tae i Troas ma ki takutaku te Rono Tauareka Krai raa, anau e kite pera ma TeAriki ko na taaraki mai avare te totoka raa ma anau ki hehekau i te kina raa.

¹³ Emeia anau e tipuaina haeo roo, maitaname anau se kite Taitus te taina taatou raa. Kito anau ki hakaalloha ma na tama te matakaina raa no haere i Masedonia.

Krai ku hakamaatua

¹⁴ Emeia maatou e hakammaha TeAtua! E mee maatou e hukui ma Krai, tena maatou e hakattaki ria pera ma ni tama karapusi i te hahaere maatou ma na mahi Krai raa. TeAtua e tokonaki maatou ki mee na tama na kina hakaatoa ki illoa Krai, tena te mee raa ku ttoha i na kina hakaatoa pera ma te hauna te lloo manoni.

¹⁵ Maitaname maatou e ssau pera ma te manoni te insens tera Krai e hoki ake TeAtua raa, tena te hauna te insens raa ku ttoha i na tama ku too te ora hakamaoni ia ma na tama se ki too te ora hakamaoni raa.

¹⁶ I te vahi na tama ku tiaki te ora hakamaoni raa, te hauna te insens raa e hauna haeo inatama naa, tena na tama naa e me ki mmate. Emeia i te vahi natama kutoo te ora hakamaoni raa, te hauna te insens raa e hauna laoi roo inatama naa, tena na tama naa e me ki ora hakamaoni. Kaa koai hoki te tama e lavaa te ppena te hehekau nei?

¹⁷ Maatou se ssau pera ma alaa tama, tammaki na tama e mannatu ma ki too nisui i te vahi laatou e tattara na tattara TeAtua raa; e meia, e mee TeAtua e kauna ria maatou, tena maatou ki tattara ake te hakamaoni i mua na karemata Tama raa pera ma ni tama e hehekau ma Krai.

3

Te tattara e ivi TeAtua vahao nei

¹ Eaa, na tattara nei e huri atu pera ma maaua ku tattara ahua i te vahi maaua hokomaaua? Eaa, maaua e ssau pera ma alaa tama tera ni hihai ma ki tattara atu ni launiu ki hakammaha kootou, tena ma kootou ku tattara mai ni launiu ki hakammaha maaua?

² Kootou ko na launiu maaua e isi tera maaua e tattara i roto na hatu manava maaua ma kippau na tama hakaatoa ki illoa raa.

³ Temee nei e matahua pera ma Krai Hokoia etaataa telauniu nei, tena ki kou mai maaua kikkave. Telauniu nei se taataa te peni, e meia telauniu nei e taataa ma TeAnana Tapu TeAtua, tena na tattara raa se taataa i aruna na hatu, e meia na tattara raa emmau i roto na hatu manava na tama.

⁴ Maaua e tattara peenei e mee maaua e hakattina hakamaoni TeAtua i na mahi Krai.

⁵ Maaua se isi na hakataakoto i roto maaua pera ma maaua e tau te ppena te hehekau nei. Na mahi maaua e isi nei ni mahi e oo mai TeAtua;

⁶ teenaa ko TeAtua e kou mai na mahi maaua ki iwi te hehekau ma te tattara e iwi vahao nei tera se emmau i roto na launiu raa, e meia TeAnana Tapu e kou mai na tattara raa. Na tuaa emmau i roto na launiu raa e kou mai te mate, e meia TeAnana Tapu e kou mai te ora hakamaoni.

⁷ TeAtua e taataa na tuaa Aia raa i aruna e rua na hatu, tena Aia ki huri ake na mahi hai mmahi Aia raa te saaita Aia ni kou ake na tuaa raa. Ia niaina ma te maahina na maihu Moses raa ku haere ki sei, e meia te maahina raa koi e hai mahi koi, tera hea na tama Israel raa ku selavaa te kkira ake na karemata laatou raa iaa Moses. Kame na tuaa e kou mai te mate raa ku hehekau no hamai ma te tauareka,

⁸ tena kaa te tauareka e haere ma na hehekau TeAnana Tapu raa e me ki hai mmahi roo peehee!

⁹ Kame na tuaa i mua raa e huri mai te hai mmahi na haisara na tama hakaatoa raa, tena na mahi na hehekau tera e tokonaki na tama hakaatoa ki too te ora hakamaoni raa e huri mai na mahi hai mmahi roo TeAtua raa.

¹⁰ Maaua e tattara peenei maitaname na mahi na tuaa tera ni hai mmahi i mua raa ku oti.

¹¹ I mua na tuaa raa e huri ake na mahi TeAtua, tena vahao nei na mahi na tuaa raa ku haere ki sei. E meia na mahi TeAnana Tapu raa e me ki mmoe tahi roo, ia e raka roo ma na mahi na tuaa raa.

¹² E mee maaua e isi te hakattina peenei, tena maaua ku se mattaku.

¹³ Maaua se ssau pera ma Moses, te tama ni uhi te paamaro raa na maihu aia ma ki mee te kanohenua Israel raa ki sekkite pera ma na mahi TeAtua raa kullano i taha ma aia.

¹⁴ Hakamaoni, na hakataakoto na tama raa e ppuni, tena te aho nei, na hakataakoto na tama raa ku uhi ria te paamaro raa hoki te saaita laatou e ppau na launiu ite tattara e iwi i mua raa. Tena Krai e me ki ssau te paamaro raa i taha kame te tama e hukui ma Aia.

¹⁵ Niaina te aho nei, he saaita peehee na tama e ppau na tuaa Moses raa, te paamaro raa koi ppui koi na hakataakoto na tama raa.

¹⁶ E meia te paamaro raa elavaa tessauria itaha pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ite vahi Moses ma, "Te paamaro e uhi na maihu Moses raa ku ssau ria i taha te saaita aia ni tautari TeAriki raa."

¹⁷ Tena "TeAriki" i roto na tattara nei raa ko TeAnana Tapu, tena te kina TeAnana Tapu TeAriki e noho raa ko te kina e ttana roo hakamaoni.

¹⁸ Na maihu na tama hakaatoa se uhi ria raa e huri ake na mahi TeAriki, tena na mahi na ni mahi e oo mai TeAriki, teenaa ko TeAnana Tapu raa e huri taatou ma na mahi hai mmahi ki ssau pera ma Aia.

4

Te Rono Tauareka TeAtua

¹ TeAtua e aroha no kou mai te hehekau nei imaaaua, tena maaua se hihhai hoki ma ki tiaki te hehekau nei

² Maaua e peesia na tiputipu e hakannapa maaua ni ppena hemuu se hai tama ni illoa raa itaha; ia maaua se hailavvaka, tena maaua se huri

na tattara TeAtua raa. Emeia i mua na karemata TeAtua maaua e tattara atu na tattara hakamaoni, tena maaua e hai hoki na mahi maaua ma ki huri ake na tama hakaatoa ki k kite na tiputipu taualleka maaua raa.

³ Kame te Rono Tauareka maaua e takutaku raa e huuna ria, tena te Rono Tauareka raa e me ki huuna ria koi i na tama se hakattina raa.

⁴ Na tama raa se hakattina, maitaname te atua haeo te maarama nei raa e hakkapi na hakataakoto na tama raa i te kina e pouri raa. Te tama raa e hakkapi na tama raa ki se k kite te maahina e hakamaahina ake laatou raa, te maahina te Rono Tauareka raa e huri mai na mahi Krai, te Tama e tipu roo pera ma TeAtua raa.

⁵ Maaua setakutaku itevahi maaua hokomaaua, e meia maaua e takutaku itevahi Jisas Krai TeAriki taatou raa, tena maaua ni tama koi e hehekau ma kootou i te inoa Jisas.

⁶ TeAtua e tattara ma, "Te maahina raa e me ki hakamaahina mai i te kina e pouri raa!" Teenaa ko TeAtua hokotahi naa koi e mee te maahina Aia raa ki maahina i roto na hatu manava taatou raa, ki mee taatou ki illoa na mahi Aia ni hakamaahina na maihu Krai raa.

⁷ Emeia maatou na tama e isi te hoki TeAtua e tauareka nei raa e ssau pera ma he mee tauareka tera e moe i roto te hopeni se mmau e pena koi i na pelaa matakau raa. Te hakataakoto nei e huri mai ki illoa taatou pera ma na mahi nei seai ma ni mahi maatou, e meia aanei ni mahi e oomai TeAtua.

⁸ Maaua e ttiri tahi na haeo, e meia maaua se maoha; alaa saaita maaua e nnoho tipuaina, e meia na hakataakoto maaua raa se oo roo no mmao;

⁹ Eisi tammaki na tama e haeo i maaua, e meia maaua e isi koi na soa, tena alaa saaita maaua e taai ria hakahaeroo, e meia maaua se mmate.

¹⁰ Na vahao tahi maaua e amoamo te mate Jisas raa i roto na tinotama maaua ma kilavaa maaua te huri ake te ora Tama raa i roto na ora maaua.

¹¹ Tena i roto na ora maaua raa, maaua e nnoho taapiri koi te mate, e mee maaua e tauttari Jisas ma ki huri ake ki k kite na tama te ora Tama raa i roto na ora maaua.

¹² Te mee nei e huri ake pera ma te mate raa e hehekau i roto maaua, tena te ora raa e hehekau i roto kootou.

¹³ Te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, "Anau e tattara maitaname anau e hakatina." Maaua e tattara i roto te hakatina hokotahi, e mee maaua e hakattina.

¹⁴ Maaua e illoa pera ma TeAtua, te Tama ni hakamahike Jisas Krai i taha ma te mate no ora raa e me ki hakamahike hoki maaua ki ora ma Jisas, tena ku too maaua hakapaa ma kootou no hakatuu i mua Aia.

¹⁵ Na mee nei hakaatoa e me kitokonaki itevahi kootou; ia e mee na mahi TeAtua raa e haere no ttae tammaki na tama, tena na tama raa e me ki hoki ake tammaki na lotu ki hakammaha TeAtua.

Tiputipu te hakattina

¹⁶ Te nei te hakataakoto nei koi tera maaua se lavaa roo te tipuaina. Ni aina ma na tinotama maaua nei ku haere koi ki mmate, e meia na tinotama maaua i te vahi TeAnana raa e mataora roo te aho ma te aho.

¹⁷ Tena te haeo paamee maaua e nnoho ma maaua nei e me ki kou mai na mahi e llahi se isi te hakaoti, ia e me ki llahi roo i aruna te haeo.

¹⁸ E mee maaua se hakammaha na hakataakoto maaua raa i na mee taatou ekkite raa, e meia maaua e hakammaha na hakataakoto maaua raa i na mee maaua sekkite raa. Na mee tera taatou ekkite raa se lavaa te mmoe roroa, e meia na mee taatou sekkite raa e me ki mmoe tahi se isi te hakaoti.

5

¹ Maitaname taatou e illoa pera ma te saaita na tinotama taatou i te maarama nei raa e mmate, TeAtua Hokoia e me ki tanattana na tinotama taatou i te vaelani tera e me ki mmoe tahi se isi te hakaoti raa.

² Te saaita nei, taatou e tanittani te llihu, tena taatou e hihai roo ma ki too te tinotama i te vaelani raa;

³ tena kame taatou e too te tinotama i te vaelani raa, taatou e me ki nnoho tahi ma te tinotama raa.

⁴ Te saaita taatou e nnoho ma na tinotama i te maarama nei raa, taatou e llono roo te mmaha na tinotama nei; ia se mee pera ma taatou e hihhai kipeesia na tinotama nei i taha, e meia taatou e hihhai ki too te tinotama i te vaelani raa ma ki huri na tinotama e me ki ppara nei ki too te ora hakamaoni raa.

⁵ TeAtua ko te Tama e tanattana ki hakatike na ora taatou raa, tena Aia e kou mai TeAnana Tapu raa ki huri mai te hakamaoni na mee Aia e hakatau ma taatou raa.

⁶ Ia tena maaua e ttuu se mattaku. Maaua e illoa pera ma te saaita maaua e nnoho ma na tinotama i te maarama nei raa, maaua e mmao hoki i taha ma te kina TeAriki e noho raa.

⁷ Na ora taatou nei e haere ma te hakatina, ia seai ma na mee hakaatoa taatou e kkite raa.

⁸ Maaua ettuu se mattaku, tena maaua e hihhai ki tiaki na tinotama maaua i te maarama nei raa, tena ku oo nonnoho ma TeAriki i te vaelani raa.

⁹ Ia te mee roo maaua e mannatu hai mahi raa; maaua e hihhai ma ki mee te Tama raa ki hihia, niaina ma maaua e nnoho he kina peehee; i roto hare ma i aho na hare maaua raa ia ma te kina nei ma te kina raa.

¹⁰ Maitaname taatou hakaatoa e me ki ttuu i mua na karemata Krai, tena Tama raa e me ki hakatonutonu taatou. Taatou hakaatoa e me ki too hea taatou e tau te too tautari hea taatou ni ppena raa, na mee taualleka ia ma na mee haeo taatou ni ppena i roto na ora taatou i te maarama nei raa.

Na tama e ssoa laoi ma TeAtua

¹¹ Maaua e illoa laoi na tiputipu ki hakammaha TeAriki, tena maaua e hahai ma ki tokonaki alaa tama ki hakammaha Tama raa hoki. TeAtua e iroa laoi na tiputipu maaua, tena anau e iroa roo pera ma kootou e illoa laoi roo anau i roto na hatu manava kootou.

¹² Maaua se hahai ma ki tattara atu kootou ki illoa na tiputipu maaua; e meia maaua e hihhai ki kou atu ni hakataakoto taualleka kilavaa kootou te ahu i te vahi maaua, ia kilavaa kootou te sui muri ake na hakataakoto na tama e isi i te vahi te tipu te tama raa, ia seai ma hea e mmoe i roto na hatu manava laatou raa.

¹³ Eaa, na tattara maaua nei e vvare hakamaoni? Teenaa he vahi maaua ma TeAtua. Eaa, na tattara maaua nei e atamai? Teenaa he vahi maaua ma kootou.

¹⁴ Maaua e nnoho tauttari koi telaoi Krai, e mee te saaita nei maaua e illoa pera ma he Tama hokotahi koi ni mate ma taatou roo hakaatoa, tena te mee nei e huri mai pera ma taatou hakaatoa e hukui ma te Tama raa i te mate Aia.

¹⁵ Krai ni mate ma na tama hakaatoa ma ki selavaa na tama hakaatoa e ora raa te nnoho no tauttari koi na hakataakoto laatou hokolaatou, e meia laatou e me ki tauttari te Tama ni mate, tena ki mahike no ora muri ki tokonaki taatou raa.

¹⁶ Tena taatou ku selavaa hoki te hakatonutonu alaa tama i te atamai te tama. Emeia e isi te saaita hokotahi taatou ni hakatonutonu Krai i te atamai taatou te tama, tena taatou ku selavaa te hakatonutonu hoki.

¹⁷ Tetama e hukui ma Krairaa e me kimee pera ma hetama hoou; na mee i mua raa kullaka, tena na mee hoou raa ku oo mai.

¹⁸ TeAtua eppena nameeroo hakaatoa, tena ina mahi Krairaa, Aia e hakatike taatou na tama e haeo Aia raa no mee pera ma ni soa Aia, tena ki kou mai te hehekau nei i maaua ma kimee alaa tama ki ssoa laoi ma Aia hoki.

¹⁹ Maaua e tattara pera ma TeAtua e me kimee na tama hakaatoa roo ki ssoa laoi ma Aia ina mahi Krairaa. TeAtua se maanatu na haisara na tamaraa, tena Aia e kou mai na tattara Aia raa ki hakari mai ma ni tiputipu peehee Aia ni mee na tama raa ki ssoa laoi ma Aia raa.

²⁰ Ia teenei maaua e tattara atu na tattara Krairaa, tena TeAtua Hokoia e kou mai na tattara nei maaua ki tattara atu kootou. Maaua e tattara i te vahi Krairaa: tiaki TeAtua ki hakatike na ora na tama e haeo Aia raa, tena ku mee kootou ki ssoa laoi ma Aia!

²¹ Krairaa se isi na haisara, e meia TeAtua e kou mai te Tamaraa ki amo na haisara taatou raa hakaatoa ma ki tokonaki Tamaraa taatou. Tena kame taatou e hukui ma Tamaraa, taatou e me ki ttonu i na karemata TeAtua.

6

¹ Maaua e hakapaa no hehekau ma TeAtua, tena maaua e kainno atu kootou na tama ni too na mahi TeAtua raa ki se tiaki na mee raa ki llano marino.

² Hakallono na tattara TeAtua nei:
 "Te saaita Anau ku mee ki huri atu te laoi Anau raa i kootou, Anau e hakarono na tattara kootou raa, ia te saaita te aho Anau e me ki tokonaki kootou ki ora raa e tae mai, tena Anau e me ki tokonaki kootou."
 Hakallono mai! Teenei te saaita TeAtua e hihai ki tokonaki kootou; te aho nei ko te aho TeAtua e me ki tokonaki kootou ki ora!

³ Maaua se hihhai ma kootou ki tattara haeo na hehekau maaua nei, tena maaua se hihhai ma kimee na tama ki maoha.

⁴ Emeia namee hakaatoa maaua eppena raa, maaua e huriatu pera ma maaua nitama e hehekau ma TeAtua i te pasemmu, ia i na tapahara, na hakalono llihu ia ma na hainattaa.

⁵ Maaua e taaiaria hakahaeo roo, maaua e ponotia ina hare karapusi, maaua e hakaiseria; maaua e hehekau roo no na ennae, tena maaua se mmoe, ia se isi na kai ki kkai.

⁶ Maaua e huriatu no kkite kootou pera ma maaua nitama hehekau ma TeAtua i te matahua maaua, na illoa maaua, te pasemmu ia ma te kai marie maaua. Te Anana Tapu e tokonaki maaua, tena maaua e isi te laoi hakamaoni

⁷ ina tattara hakamaoni maaua ina mahi TeAtua raa. Maaua e ttaohi mmou na tiputipu e ttonu raa pera ma ni hana ki ppuhu ma na mee sakkino raa ki rorohi maaua.

⁸ Alaa saaita maaua e hakammaharia, ia alaa saaita maaua ku hakannaparia; maaua e hai hakasakkino ria, ia alaa saaita maaua ku mee ria hakatauareka. Maaua e mee ria pera ma nitama tattara malliu, e meia maaua e tattara te hakamaoni;

⁹ maaua e meeria pera ma nitama se illoaria, e meia na tamaraa hakaatoa e illoa koi maaua; maaua e ssau pera ma nitama kummate, e meia kootou ekkite koi ma maaua e ora. Niaina ma maaua e meeria hakahaeo peehee, e meia maaua se mmate,

¹⁰ niaina maaua e alloha, maaua e hihhia tahi koi; maaua e ssau pera ma nitama hakaalloha, e meia maaua e mee tammaki na tama no tuttuulaoi; maaua e ssau pera ma nitama se hai hekau, e meia te hakamaoni maaua e isi roo na mee hakaatoa.

¹¹ Na soa laoi roo maaua i Korin! Maaua e tattara hakamaoni atu i kootou, tena maaua e tallaki atu roo na hatu manava maaua raa i kootou.

¹² Ia maaua se ppui na hatu manava maaua raa i kootou; teena ko kootou e ppui na hatu manava kootou raa i maaua.

¹³ Te saaita nei anau e tattara atu kootou pera ma nitamalliki anau: kootou kihuri mai na tiputipu taualleka maaua nihuri atu kootou raa. Huri mai te laoi hakamaoni kootou raa i maaua.

Na tiputipu na tama e nnoho pouri

¹⁴ Auu se hakapaa no hehekau kissau pera ma natama se isi na hakattina raa, maitaname e hainattaa kootou te ppena peenaa. Kaa te tonu laaua ma tesara raa e me ki hakapaa peehee? Kaa te maahina laaua ma te pouri raa e me ki hakapaa peehee?

¹⁵ Kaa na hakataakoto Krai laaua ma Satan raa e lavaa te hakanatahi peehee? Ni hakataakoto peehee na hakattina ana raa e isi tera e ssau pera ma na hakataakoto na tama se hakattina raa?

¹⁶ Na hatu tipua na tama e nnoho pouri raa e lavaa te hakapaa peehee ma te Hare Tapu TeAtua raa? Taatou ko na hare tapu TeAtua e ora tahi! Pera ma TeAtua Hokoia ni tattara mai,
 “Anau e me ki noho ma na tama Anau raa,
 tena Anau e me ki hahaere ma na tama naa;
 Anau ko TeAtua na tama naa,
 tena na tama naa e me ki mee pera ma ni tama Anau.”

¹⁷ Tena TeAtua e tattara hoki ma,
 “Kootou ki tiaki na tama naa,
 tena auu se hakapapaa ma na tama naa.
 Auu se huri atu no ppena na mee sakkino raa,
 tena Anau e me ki too kootou.

¹⁸ Anau e me ki mee mo Tamana kootou,
 tena TeAriki Hakanaaniu raa e tattara ma kootou e me ki mee mo tamalliki Anau.”

7

¹ Aku soa laoi, na tattara hakamaoni nei e penapena mai ma taatou. Ia tena taatou kihakatonotonu na ora taatou raa ki matahua ma na mee sakkino tera e me ki mee na tinotama ia ma na anana taatou raa ki se matahua raa, ia tena taatou kittapu hakamaoni te saaita taatou e hakammaha ake TeAtua raa.

Te hihia Pol

² Kootou ki taualleka hakamaoni ma maaua. Maaua se ppena na mee sakkino i na tama, ia maaua se haeo ma na tama, tena maaua se hahaivi ma ki hai lavvaka na tama.

³ Anau se mee ma anau e tattara ki hakari atu na haeo kootou raa pera ma anau ni tattara atu i mua raa, maaua e hihhai mahi roo kootou, tena taatou e me ki nnoho hakapaa, niaina ma taatou ku mmate, ia niaina ma taatou koi ora.

⁴ Anau e iroa roo kootou hakamaoni; anau e ahu i na tiputipu kootou raa! Iroto na hakalono llihu maaua raa hakaatoa, anau e tuu se matakuroo, ia e hahaere roo ma te hihia.

⁵ Ia te saaita maaua nittae i Masedonia raa, maaua se hamalollo hoki. Tammaki na sara nakina hakaatoa iroto te matakaina raa, alaa tama ku hakatauttau ma maaua, tena maaua ku nnoho ma te mattaku.

⁶ Emeia TeAtua, te Tama ni kou ake te noho laoi i na tama e tipuaina raa e kaunaria mai Taitus kitokonaki maaua, tena maaua ku puuru roo te nnoho.

⁷ Maaua semee ma maaua e hihhia koi ite hamai Taitus raa, e meia maaua e hihhia hoki tesaaita aia nitattaramai ma kootou etattara hakapurupuru ake aia raa. Aia e tattaramai hoki ma kootou e hihhai roo ki k kite anau ia ma kootou e alloha roo anau ia ma kootou e tanattana hoki ki tokonaki anau, tena anau ku hihia roo te saaita nei.

⁸ Niaina ma telauniu anauraa emee kootou no alloha, e meia anau seisi te aroha emee anau nitaataa atu telauniuraa. Anau etau roo te aroha tesaaita anau nikite ma telauniuraa emee kootou no alloha hakamarie raa.

⁹ Emeia tesaaita nei anau e hihia, maitaname anau semee ma anau nimee kootou no alloha, seai, e meia anau e hihia emee na alloha kootounaa emee kootou notiaki na tiputipu sakkino kootou raa. Te Atua e kite na alloha kootou raa, tena maaua se mee kootou ki hakalono llihu.

¹⁰ Kame Te Atua e kite na alloha kootouraa, tena Te Atua eme kitoo na alloha raa no hakatike na hatumanava kootouraa kitoo te ora hakamaoni. Tena anau seisi te aroha ite mee nei! Emeia na alloha kootou ma ki tauttari koi te hakataakoto te tama raa e me ki kou atu te mate.

¹¹ Kootou ki mmata ma hea Te Atua ni ppena ma te aroha Aia e kite i roto kootouraa: te aroha raa e kou atu na hakataakoto e llahi roo, tena kootou e hihhai ki huri ake ki k kite na tama te hakamaoni pera ma kootou seisi na haisara! Kootou e lloto na tama e ppena na mee e ssara, tena kootou e mattaku namee e ssara raa, ia kootou e hihhai roo ma ki k kite anau, tena telaoi e rahi kootou e isiraa ia ma te tanattana kootou raa e kou ake na hakalono llihu na tama e ppena na mee e ssara raa. Kootou e huri ake pera ma kootou e ttonu tahi i na tiputipu nei hakaatoa.

¹² Ia tena, niaina ma anau nitaataa telauniuraa, anau semee ma anau e taataa emee te tama ni ppena te mee e ssara raa, ia anau setaataa emee te tama raa kusara. Emeia imua nakaremata Te Atua, anau nitaataa atu telauniuraa ma ki hakamatahua atu kootou pera ma telaoi kootou e huri mai maaua raa e rahi roo.

¹³ Tera hea maaua ku puuru roo te nnoho.

Ia semee pera ma maaua e puuru koi te nnoho; maaua e hihhia hoki emee Taitus e tattaramai te hihia aia i te vahi kootou e tokonaki no mee aia ki hihia raa.

¹⁴ Anau nitattara ahu ake Taitus ite vahi kootou, tena kootou emeeroo anau no hihia. Maaua etattara tahi atu kootou te hakamaoni, tena natattara ahua maaua nitattara ake Taitus raa ku huri mai no hakamaoni.

¹⁵ Tena telaoi aia ikootou raa ku haere roo no hai mahi, ia hoki Taitus e maanatu te saaita kootou hakaatoa ni tanattana ki tauttari na tattara aia ni poroporo atu raa ia ma te saaita kootou ni too hakaraoi roo aia ia ma kootou hoki e poreppore roo te mattaku raa.

¹⁶ Anau e hihia roo emee anau ku lavaa te tuunaki hakamaoni kootou.

8

Na hoki na tama te lotu

¹ Aku taina, maaua e hihhai ma kootou ki illoa hea na hare lotu i roto Masedonia raa ni too i na mahi Te Atua raa.

² Na tama raa e ttiri tammaki na hahaaite e hainattaa roo; e meia te hihhia na tama raa e rahi roo, tena laatou hoki e kaunahie roo te hoki na mee, niaina roo ma laatou e tutuu haeo.

³ Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma na tamaraa e hoki ake e hia laatou e lavaa te hoki, ia e hoki no raka hoki ma hea laatou ni lavaa te hoki raa. I te hihhai roo laatou,

⁴ na tamaraa e kainno mai maaua no mee mai ma laatou e hihhai ki tokonaki hoki na tama Te Atua i Judia raa.

⁵ Tena maaua ennoho se isi na hakataakoto peeraa! Te kaamata, na tama raa e hoki ake laatou hokolaatou i TeAriki, tena i te hihai TeAtua na tama raa e hoki mai laatou hokolaatou i maaua.

⁶ Tena maaua e kainno ake Taitus, te tama ni kaamata te hehekau nei raa ki tauhano te hehekau raa ki tokonaki kootou i te hehekau te laoi nei.

⁷ Kootou ku tuttuu laoi roo i na mee roo hakaatoa tera kootou e isi i na hakattina kootou raa, na tattara kootou, na illoa kootou ia ma te hihai kootou ki tokonaki maaua ma na laoi kootou raa. Ia tena maaua e hihai hoki kootou ki taualleka roo i roto te hehekau te laoi nei.

⁸ Anau se isi na tuua ni hakamoe. Emeia anau e hihai ki huri atu te hihai alaa tama ma ki tokonaki raa, tena anau e hahaivi ma ki lave te hakamaoni te laoi kootou e isi raa.

⁹ Kootou e illoa na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa; te ora Tama raa e kaatoa, e meia Aia e tuku Aia no mouraro ma ki tokonaki kootou ki mee na ora kootou raa ki kaatoa hoki.

¹⁰ Anau e maanatu ma e tauareka roo kootou ki hakaoti hea kootou nikaamata te hetau raa. Kootou ko na tama kaamata, ia se mee ma kootou e ppena koi, e meia kootou e hihai roo ki ppena na mee raa.

¹¹ Kootou ki hehekau no hakaoti te mee naa! Kootou ki kaunahie no hakaoti te hehekau naa pera ma kootou ni hakataakoto raa, tena kootou ku ppena hea kootou e isi vahao nei raa.

¹² Kame kootou e kaunahie te hoki, tena TeAtua e me ki hihia i na hoki kootou naa tautari hea kootou e me ki hokiraa, ia sei ma hea kootou se isi raa.

¹³ ¹⁴ Anau se hihai ma ki tokonaki alaa tama, tena kootou ku amo te mmaharaa; e meia e mee kootou e isi tammaki na mee te saaita nei, tena e tauareka koi kame kootou e tokonaki na tama e tuttuu haeo raa. Te saaita kootou ku tuttuu haeo, tena na tama raa ku isi tammaki na mee, tena na tama naa ku tokonaki hoki kootou. Kootou e me ki hakanatahi kame kootou e ppena pe nei.

¹⁵ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai, "Te tama e hakatau tammaki na mee raa se lavaa te isi tammaki na mee, tena te tama e hakatau na mee moisi raa se lavaa te isi na mee moisi."

Taitus ia ma na taina aia i te lotu raa

¹⁶ Maaua e hakammaha roo TeAtua, maitaname Tama raa e mee Taitus no hihai ki tokonaki kootou pera ma maaua e hihai raa hoki.

¹⁷ Taitus se mee ma e hihai koi ki hakarono na tattara maaua raa; tama raa e hihai roo ma ki tokonaki kootou, tena aia e maanatu ma ki haere atu no mmata kootou.

¹⁸ Tena maaua e kaunaria atu Taitus ma teeraa taina taatou tera e iroa riaroo i na hare lotu hakaatoa i te hehekau aia ma ki takutaku atu te Rono Tauareka raa.

¹⁹ Ia teeraa mee hoki, na hare lotu raa ni tini, tena ki hirihiri te tama raa ma kioo maatou i Jerusalem no kkave na hoki tera e me ki ssau te inoa TeAriki raa i aruna, ia ki huri ake hoki pera ma maatou e hihai ki tokonaki hakamaoni.

²⁰ Maaua e lollohi hakappuru roo na sileni raa ki se isi na tattara tammaki i te vahi maaua e lollohi na sileni raa.

²¹ Te hakataakoto maaua e isi raa ma ki ppena hea e tonu, sei ma i mua koi na karemata TeAriki, e meia i mua hoki na karemata alaa tama.

²² Tena maaua e kaunaria atu te taina maaua raa ma tokorua raa; maaua e hahaaite te tama nei tammaki na vahao, tena maaua ekkite pera ma te tama nei e hihai roo ki tokonaki. E mee te saaita nei aia ku hakatina roo i kootou, tena aia ku hihai hoki ki tokonaki kootou.

²³ I te vahi Taitus, te tama nei e me ki hakahoa anau ki hehekau maaua ki tokonaki kootou; i te vahi alaa taina taatou tera ni oo atu ma te tama raa, na tama raa e oo atu i te vahi te lotu ki huri atu na mahi Krai.

²⁴ Huri ake te laoi kootou raa i na tama raa ki lavaa na hare lotu hakaatoa te llono no illoa pera ma maaua e ahu hakamaoni i te vahi kootou.

9

Tiputipu te tokonaki alaa tama te lotu

¹ Anau setau hoki te taataa atu i kootou i te vahi te tokonaki maaua ni kkave na tama TeAtua i Judia raa.

² Anau eiroa pera ma kootou e hihhai ki tokonaki, tena anau e tattara ahuahuake na tama i Masedonia raa i te vahi kootou. Anau e meake, "Na hakattina ana i roto Akaia raa ko na tanattana roo te hetau raa ki tokonaki." Te hihhai kootou ki tokonaki raa e mee hoki na huru alaa tama ki ttuu.

³ Te saaita nei anau ku kauna ria atu na taina taatou i te lotu nei ki se lavaa na tattara maaua e ahuahu i te vahi kootou raa ellano marino. Emeia pera ma anau ni tattara atu raa; kootou ki tanattana na hoki kootou ki tokonaki raa.

⁴ Emeia, kame anau e haere atu ma na tama i Masedonia raa no kkite pera ma kootou se tanattana, tena maaua kame e me ki nnapa roo, e mee maaua ni hakattina roo kootou, tena kootou hoki e me ki nnapa.

⁵ Tena anau e maanatu ma e tauareka ki meake na taina taatou te lotu raa ki oo atu i mua anau e haere atu no tanattana na hoki kootou ni tattara mai ma kootou e me kippena raa. Tena kootou ki tanattana mai na hoki naa te saaita anau e tae atu raa, tena te mee nei e me ki huri mai pera ma kootou e hihhai ki hoki hakamaoni, ia se mee ma ki hoki koi.

⁶ Mannatu, te tama e ttori na hua e moisi raa e me ki isi na kai moisi hoki, tena te tama e ttori na hua tammaki raa e me ki isi na kai tammaki.

⁷ Kootou e tau te hoki ake e hia kootou e hihhai ki hoki, ia auu se hoki te saaita akoe se hihai, tena auu se hoki ma te manako, maitaname TeAtua e hihai te tama e hoki ma te hatu manava aia.

⁸ Tena TeAtua e lavaa te hoki atu akoe tammaki na mee ki raka ma hea akoe e hihai raa, tena akoe e me ki isi roo na mee hakaatoa akoe e hihai raa, ia e me ki raka hoki e mee na hehekau taualleka akoe ni ppena raa.

⁹ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,
"Te Tama raa e tauhano te tokonaki hai mahi na tama hakaalloha raa;
ia te laoi Aia raa se isi te hakaoti."

¹⁰ TeAtua e kou mai na hua taatou ki ttori ia ma na kai ki kkai, tena i te vahi te laoi taatou, te Tama raa e me ki kou mai hoki e hia na hua taatou e hihhai ki ttori ki homo ma ki lavaa kootou te tokonaki alaa tama.

¹¹ TeAtua e me ki mee kootou ki tuttuulaoi na vahao hakaatoa ki tauhano na laoi kootou raa na saaita hakaatoa, tena tammaki na tama e lavaa te hakammaha Tama raa i te vahi na hoki kootou, tera na tama raa ni too i na rima maatou raa.

¹² Maitaname te hehekau kootou ni ppena nei se mee ma e tokonaki koi te hihai na tama e ttau TeAtua raa, emeia te meeraa e huri mai hoki te hihia TeAtua.

¹³ Te mee nei e huri ake pera ma kootou e hakattina hakamaoni, tena tammaki na tama e me ki hakammaha te Rono Tauareka Krai kootou e hakattina raa, hakapaa ma te laoi kootou e huri ake i na tama ia ma alaa tama hoki.

¹⁴ Tena na tama raa e me ki lotu mamannatu hoki kootou, e mee na mee taualleka TeAtua e huri atu kootou raa.

¹⁵ Taatou ki hakammaha TeAtua i te vahi na hoki Aia e kou mai marino raa!

10

Pol e tattara i te hehekau hakamaoni aia ma TeAtua

¹ Anau Pol, anau e hihai ki tattara atu kootou te maanatu anau, anau ko te tama kootou e tattara ma he tama e laumarie te saaita anau ni nnoho ma kootou raa, e meia anau e tattara roto atu kootou te saaita anau e mmao. Tena i te tauareka ia ma te laoi Krai,

² anau e kainno atu kootou ki se mee anau ki roto te saaita anau e tae atu kootou raa; maitaname anau e iroa pera ma anau e lavaa te hai ake na tama e tattara ma maaua e ppena koi na hakataakoto te maarama nei raa.

³ E hakamaoni pera ma maaua ni tama i te maarama nei, e meia maaua se ppuhu pera ma na tama e ppuhu na taua i te maarama nei raa.

⁴ Na hana maaua ehahaere ma maauaraa seai ma ni hana i te maarama nei, e meia na hana raa ko na hana hai mmahi TeAtua tera maaua kame etoo noseu na mahi na mee sakkino raa. Maaua e seu na hakataakoto malliu na tama sakkino raa;

⁵ tena maaua e ttuki na hakataakoto na tama hai ahu tera e hahaivi ma ki mee na tama ki se illoa mai TeAtua raa; ia maaua e hahaivi ma ki mee na hakataakoto na tama hakaatoa ki tauttari Krai.

⁶ Imuri te saaita kootou ku hakattina hakamaoni roo, tena maaua e me ki kou ake na hakalono llihu na tama se hakalono raa.

⁷ Kootou ekkite koi te vahi ia ho na meeroo hakaatoa. Tena kaa e isi na tama kootou i te kina naa e mannatu ma laatou e hakattina Krai? Tena tiaki na tama naa ki mannatu hokolaatou, maitaname taatou hoki e hakattina Krai pera ma na tama raa.

⁸ Ia tena anau se napa, niaina ma anau ku oti te tattara ahuahu tammaki na mee tera TeAriki ni kou mai taatou raa: na mahi ki tokonaki kootou ki ttuu mmau, ia seai ma na mahi ki mee kootou ki maoha raa.

⁹ Anau se hihai ma kootou ki mannatu pera ma anau e hahaivi ma ki mee kootou ki mattaku i na launiu anau ni taataa atu raa.

¹⁰ E isi na tama e me ki tattara ma, "Na tattara Pol i roto na launiu aia raa e mmaha roo, ia e ivi, e meia te saaita aia ennoho roo ma taatou raa, aia e matanaena, tena na tattara aia raa ni tattara vvare koi!"

¹¹ Na tama peenei etau te illoa pera ma se isi te mee e kee i te vahi na tattara maaua e tattaa atu i roto na launiu te saaita maaua ennoho immao raa ia ma hea maaua ni ppena te saaita maaua ni nnoho ma kootou raa.

¹² Hakamaoni maaua se hihhai ki mannatu ia ma ki hakapaa hokomaaua ma na tama e hakatataakoto mmaha hokolaatou raa. Na tama nei e vvare! Na tama raa e ppena na hakataakoto laatou hokolaatou ki tau ma laatou, tena ki hakatonutonu hokolaatou tauttari na mannatu koi laatou!

¹³ Emeia i te vahi maaua: maaua kaa tattara ahuahu, maaua e me ki ahu haaite koi, maaua e ahu koi ki tau ma na hehekau TeAtua ni hakamoe mai ma maaua raa, tena te me nei e hakapaa hoki ma na hehekau maaua ni ppena ma kootou raa.

¹⁴ Ia e mee maaua e haaite koi na tattara maaua e ahuahu i te vahi kootou raa, tena maaua se hihhai ki ahu ki raka ma na hakataakoto te saaita maaua e tae atu ki kou atu te Rono Tauareka Krai raa i kootou.

¹⁵ Tena maaua se lavaa te ahu na mee alaa tama ni ppena raa pera ma ni mee maaua e ppena. Seai. Maaua e hihhai ki ppena tautari hea TeAtua ni hakamoe ma maaua ki ppena ki tokonaki na hakattina kootou raa ki hihomo, ia ki lavaa hoki maaua te ppena alaa uata e llihi ma kootou.

¹⁶ Tena maaua kulavaa te oo no takutaku te Rono Tauareka TeAtua raa i na henua e ttuu alleha kootou raa. Maaua se hihhai ki ahu i na hehekau alaa tama ni ppena mai i mua i na kina laatou raa.

¹⁷ Emeia, pera ma te Launiu Tapu raa e tattara, "Koai te tama e hihai ki ahu, tena te tama naa e tau te ahu koi na mee TeAriki ni ppena raa."

¹⁸ E mee teenaa ko te saaita TeAtua e manatu roo taatou pera ma taatou e ttonu, ia seai ma te saaita taatou e mannatu ma taatou e ttonu raa.

11

Pol ia ma na tama seai ma ni aposol hakamaoni

¹ Anau e hihai koi ma kootou kialloha anau, niaina ma anau e tattara vware. Kootou ki alloha koi!

² Anau e hihai mahi roo kootou, e ssau hoki pera ma TeAtua; kootou e ssau pera ma he taukupu tera anau ni hakatonu ma ki avana te tanata: teenaa ko Krai.

³ Anau e matakū ma ka oti na pohouru kootou naa ku ppii na hakataakoto haeo, tena kootou ku peesia te hakamaoni etonu kootou ma Krai raa, e ssau hoki pera ma telaponoraa ni mariuake Iv ma na tattara malliu aia raa.

⁴ Maitaname kootou ni hihhai hoki na tama ni oo atu no takutaku atu kootou ite vahi te Jisas e keeraa, ia seai ma ko te Jisas maaua ni takutaku atu raa. Tena kootou e hihhai no too hoki te anana ia ma te rono tauareka e kee roo ma TeAnana Tapu ia ma te Rono Tauareka kootou ni too i maaua raa.

⁵ Anau se maanatu pera ma anau ko te tama hakaoti na tama kootou e kanna ma, “ni aposol” kootou raa.

⁶ Anau kame he tama vahao nei i te vahi te tattara, ia seai ma te iroa anau; maaua ni tattara hakamatahua atu kootou na vahao hakaatoa ma ki illoha kootou.

⁷ Anau se meatu ma kootou kisui anau te saaita anau ni takutaku atu te Rono Tauareka raa i kootou; anau e tuku anau hokonnau no mouraro ma kilavaa kootou te hakananniu. Eaa, anau e sara te ppena peenei?

⁸ Na harelotu alaa kina nisui anau te saaita anau ni hehekau ma kootou raa. Anau e ssau pera ma he tama e kairarao na sileni na tama raa ma kilavaa anau te hehekau ki tokonaki kootou.

⁹ Ia te saaita anau ni nnoho ma kootou raa, anau se kainno atu kootou ma ki tokonaki anau te saaita anau ni tuutuu haeo raa, e mee na hakattina ana ni oo mai i Masedonia raa e kou mai na mee roo hakaatoa anau e hihai raa. E ssau pera ma na saaita kullaka raa ia ma na saaita hoki i muri raa, anau se lavaa te mee kootou ki hakalono lihu ki tokonaki anau!

¹⁰ E mee te hakamaoni Krai raa e moe i roto anau, tena anau e meatu te hakamaoni pera ma na tattara ahua anau nei selavaa te mmate i te kina nei, na tattara nei e me ki oo no ttae na kina hakaatoa i roto Akaia.

¹¹ Eaa, anau e tattara atu peenei raa e mee anau se hihai kootou? TeAtua e iroa pera ma anau e laoi roo kootou!

¹² Anau eme kitauhano te ppena hea anau e ppena vahao nei raa ki hakaoti nauata na tama kootou ma, “ni aposol raa” ki selavaa na tama naa te isi na mee kiahu ma laatou e hehekau peenei ma maatou nei.

¹³ Na tama naa seai ma ni aposol hakamaoni, na tama naa ni aposol malliu koi, tena laatou e tattara malliu i na mee laatou e ppena raa, tena ki hai lavvaka no mee ma laatou ni aposol hakamaoni Krai.

¹⁴ Emeia e hakamaoni hoki! Satan e lavaa te hailavvaka no mee aia ki ssau pera ma he ensel te maahina!

¹⁵ Ia seisi roo na mee ellahi kame na tama hehekau Satan raa e hailavvaka no mee laatou ki ssau pera ma ni tama hehekau ma TeAtua. Tena te hakaotioti na tama naa e me ki too tautari hea laatou ni ppena raa.

Tiputipu te ora Pol

¹⁶ Anau e vaakai atu na tattara nei: se hai tama e lavaa te hakataakoto pera ma anau e vvare. Emeia, kame kootou e isi te hakataakoto nei, tena kootou ku kkira mai anau pera ma he vvare ki se lavaa anau te isi tammaki na mee ki tattara ahuahu.

¹⁷ Hakamaoni, hea anau e tattara vahao nei raa seai ma ko na tattara TeAriki e hihai ma anau ki tattara atu raa, anau e ssau pera ma he vvare i te vahi na tattara ahuahu anau nei.

¹⁸ Emeia tammaki roo na tama e tattara ahuahu ina hakataakoto koi laatou, tena anau e hihai ki ppena peeraa hoki.

¹⁹ Kootou hokkootou e atamai, tena kootou e mee hakaraoi roo na tama e vvare raa!

²⁰ Kootou e mee hakaraoi na tama e tattara hakamatakutaku atu kootou raa ia ma na tama e hailavvaka kootou raa, na tama e tataaiki kootou raa, na tama e mannatu ma kootou ni tama vare raa ia ma na tama ni ppaa na maihu kootou raa.

²¹ Anau e napa te hakari atu pera ma maaua e hainattaa roo te ppena na mee peenaa!

Emeia kame he tama se matakou te tattara ahuahu i te vahi alaa hakataakoto, tena anau hoki se lavaa te matakou te tattara ahuahu. Anau ku tattara pera ma he vvare.

²² Na tama raa ni Hibru? Anau hoki he Hibru. Na tama raa ni tama Israel? Anau hoki he tama Israel. Na tama raa ni mokopuna Abraham? Anau hoki he mokopuna Abraham.

²³ Na tama raa ni tama e hehekau ma Krais? Anau e tattara pera ma he vvare, e meia anau he tama hehekau e raka roo i aruna na tama naa! Anau e hehekau roo na mahi, ia na vahao anau e ponotia i roto na hare karapusi raa e tammaki roo i aruna na tama naa, ia tammaki na vahao anau e taia ria hakahaeo, ia tammaki hoki na vahao anau e taapiri ki mate.

²⁴ E rima na vahao na Jiu raa ni riki anau, tena te kooina laatou ni riki anau raa e tae tipu toru ma sivo na vahao;

²⁵ tena e toru na vahao na tama i Rom raa ni riki anau, tena he saaita hokotahi na tama raa e maka anau na hatu. E toru na vakatua anau e kake raa e huro no kkapi, tena he saaita hokotahi anau e tatahea vaa roto te moana, te aho ma te poo hakaatoa.

²⁶ Ina horau tammaki anau e hahaere raa, te ora anau raa e popoto roo i te vahi na putika i roto te moana ia ma na tama kailallao, tena te ora anau raa e popoto i te vahi na tama roo maatou ia ma na tama seai ma ni Jiu raa, ia e isi na haeo i roto na matakaina e llahi raa, ia e isi na haeo i roto na kina se hai tama e nnoho raa, ia e isi hoki na haeo i roto te moana, tena e isi na haeo ma na tama seai ma ni soa hakamaoni taatou raa.

²⁷ Anau e hehekau na mahi roo, tena anau ku rono te naenae; tammaki na saaita anau se moe; anau e hahaere ma te hikai ia ma te hiunu; tammaki na vahao anau se kai no pohu, ia se hai kina ki hakamaru, ia se hai hekau ki uru.

²⁸ Tena anau se hihai ki tattara alaa mee hoki, e meia na aho hakaatoa anau se noho tauareka, e mee te hakataakoto anau raa e moe i na hare lotu hakaatoa.

²⁹ Kame he tama e matanaenae, anau e me ki matanaenae hoki; te saaita he tama e tteiho ina hahaaite no pena na mee e ssara, tena anau e me ki se lavaa hoki te tauareka.

³⁰ Kame anau e me ki ahu, tena anau e me ki ahu koi i na mee tera e mee anau no matanaenae raa.

³¹ Te Atua Tamana Te Ariki Jisas raa e iroa pera ma anau se mariu, tena taatou ki hakammaha te inoa Aia na vahao hakaatoa.

³² Te saaita anau ni noho i Damaskus raa, te pare tuku te tuku Aretas raa e hakattuu na soldia raa i te totoka ma ki hakapiki anau.

³³ Emeia anau e noho i roto te kete e rahi, tena na tama raa ki hakatere iho anau i raro te vahi te tauppaa te hare naa, tena anau ki hakasao i taha ma te tama raa.

12

Na miti Pol ia ma na hakalono llihu aia

¹ Anau e me ki ahu, niaina ma na tattara ahu nei se lavaa te tokonaki taa-tou. Emeia anau e me ki tattara i te vahi na miti ia ma na mee hakananniu TeAriki ni huri mai anau raa.

² Anau e iroa te tama hokotahi te lotu i roto sanahuru ma haa na hetau kullaka raa, te tama raa ni tooria no kkave i te vaelani (anau se iroa te mee nei e kapihi ake hakamaoni ma te tama raa e miti koi. TeAtua Hokoia e iroa.)

³ ⁴ Anau e me ki meatu hakaraoi, anau e iroa te tama nei ni tooria no kkave i Paradais (e meia anau se iroa, te mee nei he mee hakamaoni ma te tama nei e miti koi. TeAtua Hokoia e iroa), ia i te kina raa, te tama raa kurono na tattara na tama se lavaa te tattara raa ia ma na tattara hoki e ttapu kini te tama te tattara raa.

⁵ Emeia anau e me ki tattara ahu i te tama nei, anau se lavaa te tattara ahu i anau hokonnau, tena anau e me ki tattara ahu koi na mee tera ni huri mai i te matanaena e anau raa.

⁶ Anau seai ma he vvare kame anau e hihai ki ahu, maitaname anau e me ki tattara atu te hakamaoni. Emeia anau se hihai ki ahu, maitaname anau se hihai ma kootou ki hakatataakoto mmaha i te vahi na mee anau ni ppena raa ia ma hea kootou ni llono anau ni tattara raa.

⁷ Emeia ki se lavaa anau te noho no ahuahu tahi i te vahi na mee e llahi anau ni kite raa, anau ku too te maraseni te hakalono llihu i te tinotama anau, tena te llihu raa e hehekau pera ma he tama Satan e kaunaria mai ki ppuhu maaua ma ki se lavaa anau te tattara ahuahu.

⁸ E toru na vahao anau e lotu ake TeAriki ki tokea te llihu nei i taha ma anau.

⁹ Emeia na tattara Aia emeemairaa ma, "Ako e etau koi tetoo telaoi Anau, maitaname na mahi Anau raa e me ki hai mmahi te saaita akoe e matanaena e." Tena anau e hihiaroo emee namee anau e matanaena e raa e mee anau ki rono na mahi Krai i roto te ora anau.

¹⁰ Anau e hihia te saaita anau e matanaena e ia ma te saaita anau e haru haeoria, ia te saaita na hainattaa, te saaita na hakalono llihu ia ma na hainattaa i te vahi Krai. Maitaname anau e me ki i vi te saaita anau e matanaena e.

Pol e hakataakoto mmaha i na tama i Korin

¹¹ Anau e ssau pera ma he vvare, e meia teena ko kootou e mee anau ki ppena pe nei. Kootou ko na tama etau te hurimai pera ma kootou e hihai anau. Niaina ma anau he tama vare, anau se hakanaaniu pera ma na tama kootou e kanna ma "ni aposol" kootou raa.

¹² Anau e huriatu tammaki na mirakol ia ma na mee taualleka i roto kootou ma ki illoa kootou pera ma anau he aposol hakamaoni TeAtua.

¹³ Anau ni tokonaki kootou e ssau pera ma anau ni tokonaki alaa hare lotu raa, e meia anau ni se kainno atu kootou ki kou mai ni sileni. Ia kame kootou e kkira ma te mee raa e sara, tena kaaroha, ssirihia hea anau ni ppena raa!

¹⁴ Te nei kame ko te hakatoru na vahao anau ku haere atu no mmata kootou, tena anau se lavaa te kainno atu kootou ki kou mai ni mee. Kootou ko na tama anau e hihai ki mmata, seai ma na sileni kootou naa. Te mee raa e mee pe nei, na tamalliki se lavaa te tokonaki no kou ake hea na maatua

laatou raa e hihhai, e meia na maatua raa e me ki tokonaki no kou ake hea na tamalliki laatou raa e hihhai.

¹⁵ Anau e hihai ki hakaotioti roo niaa anau e isi raa, tena ku hoki atu hoki te tinotama anau nei ki tokonaki na ora kootou. Eaa, kootou se lavaa te laoi hakamaoni anau e mee anau e laoi hai mahi roo kootou?

¹⁶ Kootou eme ki hakattina pera ma anau se hai vahao e kainno atu kootou namee. Emeia eisi tetama eme kitattara atu ma anau e hai laavaka, tena ma anau e tattara mariu atu ma ki taaiki kootou.

¹⁷ Anau e hai laavaka peehee? Na tama anau ni kauna ria atu raa; eaa na tama raa ni oo atu no hai lavvaka kootou?

¹⁸ Anau e kainno ake Taitus ki haere atu, tena ki kauna ria atu hoki alaa hakattina ana ki oo atu ma te tama raa. Eaa kootou e me ki tattara hoki ma Taitus e hai laavaka kootou? Aiea na hakataakoto ia ma na tiputipu maaua ma Taitus raa se ssau?

¹⁹ Kootou na saaita nei hakaatoa kame e mannatu ma maaua e hahaivi ki huri atu ma maaua ettonu i mua kootou nee? Seai! Maaua e tattara atu na tattara nei, essau hoki pera ma Krai e hihai maaua kitattara i mua na karemata TeAtua raa, tena na mee hakaatoa maaua e ppena raa, maaua e ppena ma ki tokonaki kootou na soa laoi roo maaua raa.

²⁰ Anau e matakū ma ka oti anau ku haere atu no kite na ora kootou raa kukkee itaha ma na ora anau e hihai kootou ki isi raa, tena kootou hoki e me ki kkirama i ma te ora anau raa kukee ma hea kootou e hihai raa. Anau e matakū ma ka oti anau ku kite kootou e hakatauttau, ia e manava kkere alaa tama, lotolloto nauhie, e mannako, e tattara haeo na tama, e tattara tama, e hai ahu, tena na nnoho kootou raa ku se taualleka.

²¹ Anau e matakū ma ka oti anau ku haere atu i muri hoki, tena TeAtua anau raa ku hakanapa anau i mua kootou, tena anau e me kitani e mee tammaki na tama nippena na mee se ttonu i mua raa se kittike itaha ma na ora sakkino laatou i te vahi te karemata kailallao ia ma te hihhai ki ppena na mee sakkino raa.

13

Na tattara hakaoti

¹ Teenei ko te hakatoru navahao anau eme ki haere atu no mmata kootou. "Kame eisi na tattara ki hakatonutonu, tena tokorua seai naa tokotoru na tama e tau te kou atu te hakamaoni niaa laatou ekkite raa," pera ma te Launiu Tapu raa e tattara.

² Anau e hihai ki tattara ake na tama nippena na mee sakkino i mua raa ia ma alaa tama hoki; anau ni tattara atu i mua te saaita hakarua anau ni haere atu no mmata kootou raa, e meia anau e me ki tattara atu hakaraoi te saaita nei tera anau e mmao itaha: he saaita i muri anau e haere atu, se hai tama kootou e me ki hakasao i taha ma na hakalono llihu.

³ Kootou eme ki kkite te hakamaoni pera ma Krai e tattara mai anau na tattara nei. Tama raa eisi na mahi, tena te saaita Aia e hakatonutonu kootou raa, Aia e me ki huri atu na mahi Aia e isi raa.

⁴ Ia te saaita Aia ni ttii ria i aruna te kros raa, Aia ku se isi na mahi, e meia te saaita nei Aia ku ora i na mahi TeAtua. Taatou hoki se isi na mahi pera ma Tama raa, e meia i te nnoho taatou ma TeAtua raa, taatou e me ki ora ma Jisas Krai, ia e me ki isi hoki na mahi TeAtua.

⁵ Haaite te hahaite kootou hokkootou, tena ku hakatonutonu hokkootou ki mmata ma kootou e isi na hakattina. Hakamaoni roo, kootou e me ki illoa pera ma Jisas Krai e noho i roto kootou kame kootou ettaohimmau na hakattina kootou raa!

⁶ Anau e hakatina pera ma kootou e me ki illoa ma maaua se lavaa te tiaki na hakattina maaua nei.

⁷ Maaua e lotu ake TeAtua ki selavaa kootou te ppena na mee e ssara, ia maaua selotu ake ma ki mee maaua pera ma ni tama taualleka, e meia maaua elotu ake ma kilavaa kootou te ppena na mee e ttonu, niaina ma maaua e ssau pera ma ni tama se ttonu.

⁸ E mee maaua selavaa te ppena na mee e hakataukaa ma te hakamaoni raa, maaua e ppena hea te hakamaoni raa e hihai.

⁹ Maaua e hihhia te saaita maaua e matanaenna e ma ki tokonaki kootou ki ivi raa. Ia maaua e lotu hoki kilavaa kootou te ttonu hakamaoni.

¹⁰ Tera hea anau e taataa atu te launiu nei te saaita anau e noho i mmao ma kootou raa; te mee nei e mee ma ki selavaa anau te haere atu no tattara hakahaero atu kootou ma namahi TeAriki nikou mai anau raa. Aaraa ni mahi e me ki tokonaki te tama ki ttuu mmau, seai ma ni mahi e me ki mee te tama ki tteiho.

¹¹ Aku taina, te nei na tattara hakaotiote anau, tena anau e kou atu te tauareka anau raa ikootou! Hai namahi kootou kittonu tahi, ia hakallono hea anau ni meatu kootou raa, ia kootou ki isi te maanatu hokotahi koi, tena kunnoholaoi ma alaa tama. TeAtua telaoi ia ma te noholaoi raa e me ki noho ma kootou.

¹² Haere lulluu na tama te lotu raa hakaatoa ma telaoi TeAtua. Na hakattina ana TeAtua raa hakaatoa e kou atu na tattara hihhia laa-tou raa ikootou.

¹³ Namahi Jisas Krai TeAriki taatou raa ia ma telaoi TeAtua ia ma TeAnana Tapu raa ki noho ma kootou hakaatoa.

Galesia

Te launiu Pol e taataa i na tama i Galesia

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.10*
 TeAtua Hokoia e kauna ria Pol *1.11—2.21*
 Te Rono Tauareka TeAtua *3.1—4.31*
 Tiputipu na hakattina ana *5.1—6.10*
 Na tattara hakaoti *6.11—6.18*

Te launiu Pol e taataa i na tama i Galesia

¹ Anau Pol, anau he tama ni kanna ria ki mee mo aposol, tena te kanna nei se hamai te tama, ia seai ma he hakataakoto te tama, e meia te kanna nei e hamai Jisas Krai ia ma TeAtua Tamana tera ni hakamahike Krai i taha ma te mate raa.

² Anau, hakaapa ma na hakattina ana hakaatoa i te kina nei raa e kou atu te tauareka maatou ia ma na tattara te nnoho laoi i na harelotu hakaatoa i roto Galesia raa.

³ Ia tena TeAtua Tamana taatou ia ma TeAriki Jisas Krai e me ki hakatapu kootou, tena ku kou atu te nnoho laoi.

⁴ Jisas e hakarono no tautari te hihai TeAtua Tamana taatou raa, tena ki hoki mai Aia Hokoia ki mate ma na hai sara taatou raa ma ki lavaa taatou te hakassao i taha ma na hai sara i te maarama nei raa.

⁵ Tena taatou ki hakammaha TeAtua na vahao hakaatoa. Amen.

Te Rono Tauareka hokotahi

⁶ Anau e maaharo roo ikootou! Saaita nei se mmao hoki, tena kootou ku tiaki te Tama tera ni kanna atu kootou i na mahi Krai raa no tautari te akoako e kee.

⁷ Tena i te hakamaoni, se isi hoki te Rono Tauareka peeraa, e meia anau e tattara peenei maitaname eisi na tama e mee kootou ki mamannatu tammaki, tena ki hahi ma ki hakatike te Rono Tauareka Krai raa.

⁸ Ia niaina ma he tama maatou ia ma he ensel i te vaelani e takutaku atu te rono tauareka e kee ma te Rono Tauareka maatou ni takutaku atu raa, te tama naa e me ki hakalono llihu i te kina te mate raa.

⁹ Maatou ku oti te tattara atu imua, tena anau e me ki tattara atu hakaraoi: kame he tama e takutaku te Rono Tauareka e kee ma te Rono Tauareka kootou ni llono raa, tena te tama naa kutau te too na hakalono llihu i te kina te mate raa.

¹⁰ Kootou e llono raa anau e hahi ma ki mee te kanohenua raa ki mee ma na tattara anau raa e hakamaoni? Seai! Anau e hihai koi ma ki mee TeAtua ki hihia. Eaa! Anau e hahi ma ki mee te kanohenua raa ki illoa anau? Kame anau nippena peeraa, tena anau setau te mee pera ma he tama hehekau Krai.

TeAtua e kanna Pol mo tama hehekau

¹¹ Aku taina, anau e hihai ki hakamatahua atu kootou pera ma te Rono Tauareka anau e takutaku raa se hamai te hakataakoto te tama.

¹² Anau setoo Te Rono Tauareka nei ialaa tama, ia se haitama ni akoako mai anau. Jisas Krai Hokoia e hakarimai anau te Rono Tauareka nei.

¹³ Kootou kame ku oti te llono na tiputipu te ora anau i mua te saaita anau ni hakatina hai mahi roo na tiputipu na Jiu raa. Te saaita naa anau se isi taku aroha, tena anau e taataa puamu roo na hakattina ana TeAtua raa, tena ki hai na mahi anau ma ki seu na hakattina na tama raa.

¹⁴ Anau eraka iaruna ma natama tetautama anau raa itetautari natiputipu na Jiu raa, tena anau hoki ehakatina haimahiroo inatuaa na tipuna maatou raa.

¹⁵ Emeia i na mahi Aia, TeAtua ni hirihiri anau i mua anau ni haanau iho, tena kikanna anau ki hehekau ma Aia. Te saaita nei Aia ku maanatu

¹⁶ ma ki hakari mai anau te hakamaoni te Tama Aia raa ma kilavaa anau te takutaku ake te Rono Tauareka Aia raa i na tama seai ma ni Jiu raa. Anau se hai tama ni haere no too na hakataakoto nei,

¹⁷ ia anau nise haere i Jerusalem ma kimmata na aposol ni hehekau i mua anau raa. Emeia anau e haere i Arebia, tena ki vaakai i Damaskus.

¹⁸ Tena i muri etoru na hetau, anau ku haere i Jerusalem ma kitoo ni tattara iaa Pita, tena anau ki nnoho maaua e rua na latapu.

¹⁹ Anau se kite hoki alaa aposol, anau e kite koi Jems te taina TeAriki raa.

²⁰ Hea anau etaataa nei ehakamaoni. TeAtua e iroa pera ma anau se mariu!

²¹ Tena i muri, anau ki haere i na matakaina Siria laaua ma Silisia raa.

²² Te saaita naa hoki na hakattina ana i roto Judia raa se illoa anau.

²³ Na tama raa e illoa koi anau hea alaa tama ni tattara ake ma, "Te tama ni taataa puamu taatou i mua raa vahao nei ku takutaku te hakatina tera aia ni hahai ma ki seu raa."

²⁴ Kito na tama raa ki hakammaha ake TeAtua i namee Aia ekou mai anau ki ppena raa.

2

Pol ia ma alaa Aposol

¹ I muri sanahuru ma haa na hetau, anau ku vaakai muri i Jerusalem ma Banabas, tena anau e too hoki Taitus no haere ma anau.

² Anau evaakai maitaname TeAtua ehuri mai pera ma anau ki haere. Tena anau kikkutu koi ma natama hakamattua raa no tattara hakamatahua ake na tama raa i te Rono Tauareka anau ni takutaku ake na tama seai ma ni Jiu raa. Anau se hihai ma na tama raa ki mamannatu tammaki i te hehekau anau i mua raa ia ma te hehekau anau vahao nei raa.

³ Taitus te tama e takattaka ma anau raa, niaina ma aia he tama i Grik, anau se maanatu ma aia ki ttuu te hakamaatino e tapu i te tinotama aia,

⁴ niaina ma alaa tama e hihhai ma te tama raa ki ttuu te hakamaatino e tapu raa i te tinotama aia. Tena na tama raa ku hakahikahi ma laatou ni tama e hakattina hoki, tena ki uru mai i roto te kuturana maatou nei pera ma nitama kailallao ma ki illoa laatou ma maatou ni hakattana peehee i taha ma natuaa raa no hukui ma Jisas Krai. Na tama raa e hihhai ma ki mee maatou pera ma ni tama hehekau ki tauttari na tiputipu na Jiu raa,

⁵ e meia maatou se hai vahao e tauttari na hakataakoto na tama raa, e mee maatou e hihhai ki ttaohi te hakamaoni te Rono Tauareka Krai raa ma kootou.

⁶ Anau se maanatu hai mahi na tama ma ni tama hakamattua te lotu raa. Anau ma na tama naa essau koi hakaatoa. TeAtua hoki se hakatonutonu natiputipu te tama tautari te tipu te tama, tena anau e meatu pera ma na tama hakamattua raa se isi na tattara ni hakapaa ake i na tattara anau ni tattara atu raa.

⁷ Ia tena natama nei ekkite pera ma TeAtua ekou mai na mahi ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na tama seai ma ni Jiu raa, ia essau koi pera ma Aia ni kou ake Pita na mahi ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na Jiu raa.

⁸ Anau e mee pera ma he aposol na tama seai ma ni Jiu raa i na mahi TeAtua, e ssau hoki pera ma Pita e mee mo aposol na Jiu raa.

⁹ Tammaki na tama ekkira atu pera ma Jems, Pita, tena Jon nitama hakamattua telotu, tena tokotoru nei e illoa pera ma TeAtua ekou mai te hehekau nei i anau, tena laatou kilulluu na rima maaua ma Banabas ki huri ake pera ma maatou hakaatoa e hehekau te hehekau hokotahi nei.

¹⁰ Na tama raa e kainno mai maaua ma ki mannatu no tokonaki na tama hakaalloha i Jerusalem raa, tena anau ni noho hoki ma te hakataakoto na tama nei e isi raa.

Pol e hai ake Pita i Antiok

¹¹ Emeia te saaita Pita ni hamai i Antiok raa, anau e hai ake tama raa, maitaname hea aia ni ppena raa e sara.

¹² Pita ni noho nokkai ma na tama sei ma ni Jiu raa te saaita na tama Jems ni kauna raa se ki ttae ake. Emeia te saaita na tama raa ni ttae ake, aia ku horo muri, tena kuse hihai kikkai ma na tama raa, emee aia e matakū i te hakataakoto na Jiu raa ma na tama sei ma ni Jiu raa ki ttuu te hakamaatino e tapu raa.

¹³ Alaa Jiu i roto Antiok ku mattaku no tauttari Pita, tena Banabas ku tautari hoki na tiputipu sakkino na Jiu raa.

¹⁴ Te saaita anau ni kite pera ma na tama raa se tauttari te hakamaoni te Rono Tauareka raa, kito anau ki hai ake Pita i mua na tama raa hakaatoa ma, “Akoe he Jiu, emeia akoe e tautari na tiputipu na tama sei ma ni Jiu raa, tena ki tiaki na tiputipu na Jiu raa. Kaa akoe e mee ma na tama sei ma ni Jiu raa ki tauttari na tiputipu na Jiu raa ki aa?”

TeAtua e tokonaki na tama hakaatoa tera e hakattina i Aia

¹⁵ Hakamaoni, taatou ni Jiu i te mamaoha iho taatou, tena taatou sei ma ko na tama tera se tauttari na tuua na Jiu raa.

¹⁶ Emeia maatou e illoa pera ma tetama elavaa koi tetonu i mua na maihu TeAtua kame taatou e isi na hakattina, ia sei ma hea na tuua raa e hihai taatou ki ppena raa. Taatou hoki ki hakattina iaa Jisas Krai ki lavaa taatou te ttonu i mua na maihu TeAtua i na hakattina taatou, ia ki se tauttari hea na tuua raa e hihai taatou ki ppena. E mee se hai tama e me ki tonu i mua na maihu TeAtua kame aia e tauttari na tuua raa.

¹⁷ Ia tena taatou ki hahiivi ki hukui ma Krai ki mee taatou ki ttonu ma TeAtua, emeia taatou e ppii roo na hai sara e ssau pera ma na tama sei ma ni Jiu raa. Eaa! Te hakataakoto nei e huri mai taatou pera ma Jisas e mee taatou ki hai sara? Sei!

¹⁸ Kime anau e kaamata no ppena na mee tera anau ni mee ma e haeo raa, tena anau e huri atu pera ma anau he tama e seu na tuua.

¹⁹ Anau ku mate i te vahi na tuua. Na tuua raa e taa anau no mate. Ia ki lavaa anau te noho ma TeAtua, tena anau kuttii raa ma Krai i aruna te kros Aia raa

²⁰ ma ki se lavaa anau te noho i roto te ora anau i mua raa, emeia Krai ku noho i roto te ora anau. Te ora te nei anau e noho vahao nei raa, anau e noho ma te hakatina i te Tama TeAtua tera e laoi anau raa, tena ki hoki mai te ora Aia raa ki tokonaki anau.

²¹ Anau se hihai ki tiaki na mahi hai mmahi TeAtua raa, maitaname kame he tama e mee pera ma aia e tuku tonu te ora aia i te vahi na tuua raa, tena te mate Krai raa ku mee pera ma he mee vare koi.

3

Na tama e hakattina ma TeAtua e me ki hakatapu Jisas

¹ Kootou na tama i Galesia raa e vvare roo. Koai tetama e mee kootou ki vvare? Anau nitattara atu kootou i te mate Krai raa, tena kootou ku illoa laoi roo i te mate Jisas Krai i aruna te kros raa!

² Tena he mee hokotahi koi anau e hihai kootou ki mee mai: kootou ni too peehee TeAnana Tapu raa; kootou e too e mee kootou e tauttari na tuaa raa, ma e mee kootou e tauttari te Rono Tauareka raa, tena ki hakattina?

³ Kootou ni vvare roo peehee! Kootou e kaamata mai ma TeAnana Tapu, tena te saaita nei kootou ku mee ma ki hai na mahi kootou hokkootou ki too te ora hakamaoni raa?

⁴ Kootou ni too roo na hakalono llihu haeo te saaita kootou nimee no hakattina raa. Tena anau e maanatu ma na hakalono llihu kootou ni too raa ki se llano marino.

⁵ Eaa! TeAtua ekouatu TeAnana Tapu raa, tena kihuriatu na mahi Aia raa i kootou e mee kootou e ppena hea na tuaa raa e hihai raa, ma e mee kootou ni llono te Rono Tauareka raa no hakattina?

⁶ Kootou e mannatu na tattara i roto te Launiu Tapu e tattara ite vahia Abraham ma, "Abraham e hakatina TeAtua, tena TeAtua ku too aia pera ma he tama e tonu tahi."

⁷ Tena kootou ki illoa hoki pera ma na mokopuna hakamaoni Abraham raa ko na tama e isi na hakattina raa.

⁸ Te Launiu Tapu raa e tattara mai pera ma TeAtua nitattara imua pera ma na tama sei ma ni Jiu raa e me kittonu inakaremata Aia, e mee na hakattina na tama raa iaa Krai raa. Tena na tattara TeAtua i roto te Launiu Tapu raa e tattara ake Abraham ite Rono Tauareka raa, tena TeAtua e me ki hakatapu na tama hakaatoa e hakattina raa e mee koi Abraham.

⁹ Abraham e hakatina, tena TeAtua ki hakatapu aia, tena na tama hakaatoa tera e hakattina raa e me ki hakatapu ria pera ma Abraham raa hoki.

¹⁰ Na tama e tuunaki no tauttari na tuaa raa e nnoho ma te haeo. E mee te Launiu Tapu raa e tattara ma, "TeAtua e me ki kou ake te haeo ite tama tera se tautari na tuaa hakaatoa emmau i roto te Launiu na Tuaa TeAtua raa."

¹¹ Tena te mee nei ku matahua te saaita nei pera ma na tama e tauttari na tuaa raa se lavaa te ttonu inakaremata TeAtua, maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma, "Na tama TeAtua e too ma ni tama e hakattina raa ko na tama e me ki too te ora e ora tahi raa."

¹² Emeia te tiputipu te hakatina raa e kee i taha ma te tiputipu te tauttari na tuaa raa. Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, "Te tama e tautari hakaatoa na tuaa raa e me ki ora."

¹³ Emeia Krai e hakattana taatou itaha ma te haeo emoe i roto na tuaa raa. Aia e too te haeo raa itaha ma taatou te saaita Aia ni tootoo i aruna tekros raa, e mee te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, "Te tama e hakalavaua ria i aruna te laakau raa e me ki noho ma te haeo TeAtua."

¹⁴ Jisas Krai e ppena pe nei raa ma ki lavaa te tattara hakamaoni TeAtua nitattara ake Abraham raa tettae hoki inatama sei ma ni Jiu raa, ia kilavaa hoki taatou te too TeAnana Tapu TeAtua nitattara ma Aia e me ki kou mai raa.

Na Tuaa ia ma na tattara hakamaoni TeAtua

¹⁵ Aku taina, anau e hihai ki kou atu he tattara hai auna tera kootou e illoa: te saaita tokorua e hakamoe te tattara no tonu, se hai tama e lavaa te seu ia ma ku hakapiri ake alaa hakataakoto hoki i aruna ma hea tokorua raa ni hakamoe no tonu raa.

¹⁶ Essau pera ma TeAtua nikouake te tattara hakamaoni Aia raa iaa Abraham ia ma te Mokopuna aia imuri raa. Te Launiu Tapu raa se hakammau ma, "na hai mokopuna" e mee ma tammaki na tama, e meia te Launiu Tapu raa e mee ma "te Mokopuna" e mee ma he tama hokotahi koi, teenaa ko Krai.

¹⁷ Te hakataakoto anau raa e mee peenei. TeAtua ni hakamoe te tattara e ivi Aia raa ma Abraham i mua, tena i muri haa huitarau tipu toru na hetau Moses ku too na tuaa raa. Tena na tuaa raa hoki se lavaa te seu te tattara e ivi TeAtua raa.

¹⁸ Ia kame na hoki TeAtua e kou mai raa e tuurana i te vahi na tuaa raa, tena te tattara hakamaoni Aia raa ku se isi te tuurana i te vahi na hoki raa. Emeia TeAtua e kou ake na hoki raa iaa Abraham e mee te tattara hakamaoni Aia raa.

¹⁹ Kaa he hakataakoto peehee na tuaa raa? Na tuaa raa e hakapaa ake e mee taatou e haissara ina tiputipu taatou, tena na tuaa raa e me ki mmoe roo ki tae mai te Mokopuna Abraham tera TeAtua ni tattara hakamaoni ake raa. TeAtua e kou ake na tuaa raa i na ensel raa ki kou ake Moses, tena Moses ki kou ake na tuaa raa i na tama.

²⁰ Emeia te saaita TeAtua ni tattara ake na tattara hakamaoni Aia raa iaa Abraham, Aia Hokoia roo ni tattara ake Abraham: Aia se hai tama ni kauna ki haere ma na tattara hakamaoni Aia raa.

Te hakataakoto na tuaa Moses

²¹ Eaa! Na tuaa raa e hakataukaa ma na tattara hakamaoni TeAtua raa? Seai! Kame taatou e too he tuaa tera e me ki kou mai te ora hakamaoni raa, tena na tama hakaatoa e tauttari te tuaa nei raa e me ki ttonu i na karemata TeAtua.

²² Emeia te Launiu Tapuraa e mee pera ma te maarama nei hakaatoa e noho iraro na mahi na haisara. Ia tena te tattara hakamaoni TeAtua ki hakassao taatou raa e haere koi i na tama e hakattina Jisas Krai raa.

²³ Emeia, i mua te saaita te hakatina raa ni tae mai, taatou e ponotia i roto te hare karapusi, ia tena taatou elepotia ina tuaa raa haere no tae roo te saaita te hakatina raa ku tae mai.

²⁴ Ia tena na tuaa raa e hakamattua i aruna taatou haere no tae te saaita Krai ni hamai ma ki lavaa taatou te tuku tonu na ora taatou ma TeAtua raa i na hakattina taatou.

²⁵ Tena vahao nei taatou ku tuku na hakattina taatou raa iaa Krai, tena na tuaa raa vahao nei ku se hakamattua i aruna taatou.

²⁶ Kootou hakaatoa ni tamalliki TeAtua, ia e hakanatahi ma Jisas Krai, maitaname kootou e hukui ma Tama raa.

²⁷ Te saaita kootou ni hakoukou tapu ma ki hukui kootou ma Krai raa, kootou e too te ora hoou Krai raa, essau pera ma he tama ereureu te paamaro hoou.

²⁸ Ia tena kootou na Jiu raa se kkee i taha ma na tama seai ma ni Jiu raa, ia na tama hehekau raa se kkee i taha ma na tama shai tama e hehekau raa, ia na taanata raa se kkee i taha ma na hine, tena kootou hakaatoa e hakanatahi, maitaname kootou e hukui ma Krai.

²⁹ Ia tena kootou ku mee pera ma ni tamalliki Krai; kootou hoki ku mee pera ma ni tamalliki Abraham, ia tena kootou e me ki too na tuhana kootou raa pera ma TeAtua ni tattara hakamaoni ake Abraham i mua raa.

4

¹ Emeia anau e me ki meatu hoki. Te tamariki tera e me ki too na hekau te tamana aia raa e me ki mee pera ma he tama hehekau te saaita aia koi paamee, niaina roo ma aia e tino na mee raa hakaatoa.

² Eisi na taanata e me ki lollohi te tamariki raa te saaita aia koi tamariki, tena ku matamata ake na hekau te tamariki raa ki tae roo te saaita te tamana te tamariki raa ni tuku ake raa.

³ Taatou peeraa hoki. Te saaita taatou ni se ki hakattina hakamaoni raa, taatou e tauttari na tiputipu te maarama nei.

⁴ Emeia te saaita hakamaoni TeAtua nitukuraa kutae, tena Aia ki kauna ria iho te Tama Aia raa. Tama raa e haanau iho i te hine te maarama nei, tena ki tautari na tuua na Jiu raa,

⁵ ma ki tau i muri na tama tera e nnoho i raro na tuua raa, ia ki tokonaki hoki taatou ki mee pera ma ni tamalliki TeAtua.

⁶ Maitaname taatou nitamalliki TeAtua, tena Aia e kou mai TeAnana te Tamariki Aia raa ki noho i roto na hatu manava taatou. TeAnana tera e me ki kanna ma, "Tamana, Taku Tamana."

⁷ Ia tena kootou ku se mee pera ma ni tama hehekau, kootou ku mee pera ma ni tamalliki TeAtua. E mee kootou ni tamalliki Aia, tena TeAtua e me ki kou atu na tuhana hakaatoa Aia e isi ma na tamalliki Aia raa.

Pol e hakataakoto mmaha na tama i Galesia

⁸ I mua te saaita kootou ni se ki illoa mai TeAtua raa, kootou e mee pera ma ni tama hehekau na atua tera seai ma ni atua hakamaoni raa.

⁹ Emeia te saaita nei kootou ku illoa mai TeAtua. Eaa, anau ki tattara pera ma te saaita nei TeAtua ku iroa kootou? Aiea kootou e hihhai ki vakkai muri i na anana se isi na mahi raa ki tokonaki kootou raea? Aiea kootou e hihhai ki vakkai hakaraoi no mee pera ma ni tama hehekau i na anana raa raea?

¹⁰ Anau e rono pera ma kootou e isi na aho, na marama, na hetuu ia ma na hetau e hakammaha.

¹¹ Anau e hakataakoto mmaha i kootou! Tena anau e matakua ma ka oti te hehekau anau raa kullano marino.

¹² Tena anau e kainno atu kootou aku taina ki mee pera ma anau. Ia tena anau e ssau koi peenaa ma kootou. Kootou se hai mee ni ppena e ssara i anau.

¹³ Kootou e illoa te hakataakoto anau ni takutaku atu te Rono tauareka raa i te kaamata roo; Anau e takutaku atu raa e mee anau e laavea.

¹⁴ Ia niaina ma te maahana anau raa e hainattaa ma kootou, e meia kootou se mee hakahaero anau, ia se tiaki anau. Kootou e too anau pera ma anau he ensel TeAtua, ia hoki kootou e too anau pera ma anau ko Jisas Krai.

¹⁵ Kootou ni hihhia roo! Kaa teehee te hihhia naa vahao nei? Tena anau hokonnau elavaa te meatu pera ma kootou ki nnape na karemata kootou raa i taha no kou mai anau raa ki mee e hainauhie.

¹⁶ Ia e mee anau e tattara atu te hakamaoni, tena kootou ku mee pera ma anau ku haero kootou?

¹⁷ Na tama tera e hahai ma ki hakatike te Rono Tauareka raa e hihhai mahi roo kootou, e meia na hakataakoto laatou raa e sakkino. Te hihhai na tama raa ma ki vvae kootou i taha ma anau, ki tauttari kootou hea laatou e hihhai raa.

¹⁸ Ia tena e tauareka ki tauttari vaa muri na tama ki mee na hakataakoto laatou raa ki taualleka. Kootou e tau te ppena tahi na mee taualleka, ia se ppena koi te saaita anau e noho ma kootou.

¹⁹ Aku tama! Na hakalono llihu anau nei e ssau roo pera ma na isu te hine ku mee ki mamaoha raa; anau e me ki hakalono llihu peenei ki tae roo te saaita kootou e too na tiputipu Krai raa i roto kootou.

²⁰ Anau e hihai roo ma ki noho ma kootou te saaita nei, kilavaa anau te hakatiketike na tattara anau raa kitau ma hea kootou e hihhai raa, maitaname anau e hakataakoto mmaha roo i kootou.

Te tattara hai auna Hagar laua ma Sara

²¹ Anau e hihai ki vahiri atu kootou na tama tera e hihhai ki nnoho i raro na tuua raa: kootou se illoa hea na tuua raa e tattara atu kootou?

²² I roto na tuua raa e mau ma Abraham e isi tokorua na tamalliki taanata. Te tamariki e haanau iho i te hine hehekau, tena te tamariki e haanau iho i te avana hakamaoni aia raa.

²³ Te tamariki e haanau iho i te hine hehekau raa, e haanau iho tautari te hakataakoto te tama. Tena te tamariki e haanau iho i te avana hakamaoni aia raa, e haanau iho tautari hea TeAtua ni meake Abraham raa.

²⁴ Tokorua na hhinenei e hurimai taatou erua natattara eiviraa. Tena Hagar te hine natamalliki aia raa e hannau mai pera ma nitama hehekau raa e hurimai taatou tetattara eivi natamaraa nitoo i te Mouna Sainai raa.

²⁵ Hagar etuu pera ma ko te Mouna Sainai iroto Arebia, tena aia e hurimai taatou te matakaina Jerusalem ia ma te kanohenua aia te saaita nei tera e nnoho pera ma nitama hehekau raa.

²⁶ Emeia Sara etuu pera ma ko te Jerusalem hoou i te vaelani raa, tena aia ko te tinna taatou.

²⁷ E mee te Launiu Tapu raa e tattara ma,
 “Kootou na h hine se hai tamalliki raa ki hihhia!
 Ia ttani hakamaroa ma te hihhia kootou na h hine se hai vahao ni llono
 na isu na tamalliki raa!

Maitaname te hine e peesia ria raa,
 e me ki isi tammaki na tamalliki,

e raka i aruna ma te hine te avana aia raa se lavaa roo te tiaki aia raa.”

²⁸ Tena kootou aku taina, kootou essau pera ma ko Aisak te tamariki Sara raa, maitaname kootou e hannau mai tautari te tattara hakamaoni TeAtua ni kou ake Abraham raa.

²⁹ Te saaita naa te tamariki e haanau mai tautari te hakataakoto te tama raa ku mee hakahao te tamariki e haanau mai i na mahi TeAnana Tapu raa, essau pera ma te saaita nei.

³⁰ Kaa te Launiu Tapu raa e mee maea? Te Launiu Tapu raa e mee mai ma,
 “Hakaise te hine hehekau raa ma te tamariki aia raa i taha,
 e mee te tamariki naa se lavaa te too he tuhana pera ma te tamariki te avana
 hakamaoni raa e me ki too i na hekau te tamana laaua raa.”

³¹ Tena aku taina, taatou seai ma ni tamalliki te hine hehekau raa, e meia taatou ni tamalliki te hine seai ma he hine hehekau raa.

5

Krais e hakattana taatou

¹ Tuu mau, maitaname Krais e hakattana taatou, ki se lavaa taatou te nnoho i raro na mahi na tuaa raa.

² Anau Pol e meatu kootou, kame kootou etuu te hakamaatino e tapu i na tinotama kootou ma ki mee TeAtua pera ma kootou ettonu, tena hea Krais ni ppena raa e llano marino koi.

³ Anau e me ki tattara hai mahi atu kootou hakaraoi pera ma koai te tama e hihai ma aia ki ttuu te hakamaatino e tapu te tinotama aia raa, te tama naa e tau te tautari na tuaa na Jiu raa hakaatoa.

⁴ Kame he tama kootou e tautari na tuaa raa ma ki mee aia kitonu i na maihu TeAtua, tena te tama naa e havakkee aia hokoia i taha ma Krais. Tena aia ku noho i taha ma te laoi TeAtua ni tokonaki kootou raa.

⁵ Ite vahi maatou: maatou e mannatu pera ma TeAtua e me ki too maatou pera ma nitama ettonu, e mee maatou e hakattina, tera hea maatou e hakattari i na mahi TeAnana TeAtua raa ma ki too te hakamaoni Aia ni tattara mai raa.

⁶ Te tama etuu te hakamaatino e tapu ia ma te tama settuu te hakamaatino e tapu te tinotama aia raa se kkee, kame taatou e hukku ma Krais. Te mee e hakamaatua raa ko na hakattina taatou tera e me ki huri ake i roto na laoi taatou i alaa tama raa.

⁷ Kootou ni ppena tauareka roo! Kaa koai e ppui kootou ki se tautari te hakamaoni raa? Tama raa e tatakore kootou peehee?

⁸ Na tatakore peenei raa se oo mai TeAtua te Tama ni hirihiri kootou raa.

⁹ Natama etattara ma, "Na ist moisi elavaa te mee te haraoa e hakamoe raa ki hhuta."

¹⁰ Maitaname taatou e hukui ma TeAriki taatou raa, tena anau e hakatina pera ma TeAtua e me ki mee kootou ki tauttari na tattara anau raa, ia ki se too na hakataakoto e kkee. Koai te tama e hakapanimu na hakataakoto kootou raa, TeAtua e me ki kou ake na hakalono llihu te tama naa.

¹¹ Aku taina, anau etakutaku pera ma tettuu te hakamaatino etapu te tinotama raa se hakamaatua, tera hea anau etauhano tetoo na hakalono llihu raa i na rima na Jiu raa. Kame te tuu te hakamaatino etapu te tinotama raa e hakamaoni, tena te takutaku anau i te mate Krai i aruna te kros raa se lavaa hoki te kou mai te haeo anau.

¹² Anau e hihai ma natama tera e hakapanimu kootou raa ki se tuu te hakamaatino etapuraa koi i na tinotama laatou, e meia laatou ki ttuu hoki alaa kina i na tinotama laatou raa.

¹³ Aku taina, TeAtua e hirihiri kootou ki hakattana i taha ma na tuua raa. Emeia auu se hakatettere ma te saaita nei akoe elavaa te ppena na mee sakkino te tinotama raa e hihai ki hakattaki akoe raa. Kootou kilaoi, tena ku tokonaki kootou hokkootou.

¹⁴ E mee na tuua raa hakaatoa e mmoe i roto te tuua hokotahi nei, "Laoi alaa tama pera ma akoe e laoi akoe hokkoe."

¹⁵ Emeia kame kootou e haere mee pera ma ni manu kai ttama no mee alaa tama ki hakalono llihu, tena hakamattonu ka oti kootou hakaatoa ku haeo.

TeAnana ia ma te tinotama

¹⁶ Hea anau e mee ma ki meatu raa peenei: tiaki TeAnana raa ki hakattaki na ora kootou raa, tena kootou e me ki se lavaa te tauttari hea te tinotama raa e hihai.

¹⁷ E mee hea te tinotama raa e hihairaa e me ki hakataukaa ma hea TeAnana raa e hihai, ia hea TeAnana raa e hihairaa e me ki hakataukaa ma hea te tinotama raa e hihai. Te tinotama ia ma TeAnana raa se hihai hokolaaua, tena te mee nei e huri mai pera ma kootou se lavaa te ppena hea kootou e hakataakoto ma kippena raa.

¹⁸ Kame TeAnana raa e hakattaki kootou, tena kootou se lavaa te nnoho i raro na mahi na tuua raa.

¹⁹ Hea te tinotama raa e hihairaa e matahua. Te tinotama raa e huri mai na tiputipu sakkino pera ma, kipaa huri, ki nnoho na ora haeo, ia e me ki hai huri, tena

²⁰ ki hakammaha na hatu tipua ia ma na tama hai pakava raa. Na tama ku kaamata no nohonoho haeo, tena ku puhupuhu hokolaatou, na tama ku manava kkere, na tama ku hakatauttau, ia na tama ku mannako na mee alaa tama e isi raa. Na tama raa e vvae i na kuturana, tena ki hakatauttau hokolaatou;

²¹ na tama raa e manava kkere hokolaatou, na tama raa e unu tahi, ia e pukua hakatauttau, tena kippena alaa mee haeo peenei hoki. Anau e meatu kootou vahao nei pera ma anau ni meatu i mua raa: na tama tera e ppena na mee nei raa se lavaa te ttae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.

²² Emeia TeAnana raa e kou mai te laoi, te hihia, te noho laoi, te laumarie, te manava laoi, te tauareka, te hakamaoni,

²³ te pasemmu, tena ki se mannava haeo. Se hai tuua e me ki hakataukaa ma na tiputipu nei.

²⁴ Na tama e tauttari Jisas Krai raa ku peesia na tiputipu sakkino nei i taha ia ma hea te tinotama raa e hihai.

²⁵ TeAnana raa e kou mai na ora taatou, tena Aia e me ki rorohi na ora taatou raa.

²⁶ Taatou ki se lavaa te hai ahu. Taatou ki se lavaa te hakatauttau ma alaa tama. Taatou ki se lavaa te manava kkere alaa tama.

6

Tokonaki alaa tama

¹ Aku taina, kame he tama e laavea e ppena te mee e sara, tena na tama e hai mmahi i na hakattina laatou raa e tau te hakatonu ake te tama naa; e meia kootou ki tauttari te ara e tonu. Tena akoe hokkoe ki hakamattonu, ka oti akoe ku teiho i na hahaaite raa hoki.

² Kootou ki tokonaki alaa tama te saaita laatou e ttiri na hainattaa, ia kame kootou e ppena peenei, tena kootou ki tauttari na tuaa Krai raa.

³ Kame he tama e hakataakoto ma aia e hakanaaniu, e meia i te hakamaoni aia se hakanaaniu, tena te tama naa e hakanapa aia hokoia.

⁴ Kootou hokkootou kikkira muri na tiputipu kootou raa. Kame na tiputipu kootou raa e taualleka, tena kootou e tau te ahu i na mee kootou ni ppena raa, ia se ahu niaa alaa tama ni ppena raa.

⁵ Tena kootou hakaatoa e tau te amo hea e hainattaa i roto na ora kootou raa.

⁶ Kame he tama e akoako atu na tiputipu te lotu, tena kootou e tau te hakatae ake na mee taualleka raa i na tama e akoako atu kootou raa hoki.

Taatou e me ki too niaa taatou e ppena

⁷ Auu se hai lavvaka kootou hokkootou; se hai tama e lavaa te hai laavaka TeAtua. E hia te kooina akoe e ttiri, teenaa te kooina hoki akoe e me ki too.

⁸ Kame kootou e tauttari hea te tinotama raa e hihai no ppena na tiputipu sakkino raa, tena kootou e me ki too te mate. Emeia kame kootou e tauttari TeAnana Tapu raa no ppena hea Aia e hihai raa, tena kootou e me ki too te ora e ora tahi.

⁹ Tena taatou ki sekkaro te ppena na tiputipu taualleka; kame taatou sekkaro, tena eisi te saaita taatou e me ki too na tuhana taualleka i na tiputipu taatou e ppena raa.

¹⁰ Tena taatou ki tokonaki alaa tama he saaita peehee taatou e lavaa, taohi mua na tama tera e hakattina iaa Jisas Krai raa.

Na tattara hakaoti

¹¹ Kiraiho tellahi nainoa anau e taataa atu i kootou ma te rima roo anau nei!

¹² Na tama tera e hahai ma ki mee kootou ki ttuu te hakamaatino e tapu i na tinotama kootou raa ko na tama tera e hihai ki hakatannata, ia ki ahu i na tiputipu koi taatou na tama raa. Na tama raa e ppena peeraa ma ki se hakalono lihu laatou i na hakattina laatou iaa Krai raa.

¹³ Niaina na tama tera e ttuu te hakamaatino e tapu na tinotama laatou raa se tauttari hoki na tuaa. Na tama raa e hihai ma kootou ki ttuu te hakamaatino e tapu i na tinotama kootou raa ma ki lavaa laatou te ahu pera ma kootou e tauttari hea laatou e hihai raa.

¹⁴ Ia anau iaa, anau e me ki ahu koi i te vahi te kros Jisas Krai TeAriki taatou raa. Tena i te mate Aia, anau ku taa mate na tiputipu te maarama nei raa hakaatoa, tena anau ku mee pera ma he tama ku mate i te maarama nei.

¹⁵ Se isi te mee e sara i te tama e ttuu te hakamaatino e tapu ia ma te tama se ttuu te hakamaatino e tapu raa. Te mee tera e hakamaatua raa ko te ora vahao nei TeAtua e hihai ma taatou ki isi raa.

¹⁶ Kame kootou e tauttari hakamaoni roo na tuaa nei, tena kootou e me ki mee pera ma ni tamalliki hakamaoni roo TeAtua. TeAtua e me ki mee hakaraoi roo kootou ma te laoi Aia se isi te hakaoti raa, tena ku kou atu te noho laoi.

¹⁷ Tena ki hakaotioti, anau se hihai hoki ma kootou kikou mai alaa hakalono llihu, e mee na pona e mmau te tinotama anau nei e huri atu pera ma anau he tama hehekau Jisas.

¹⁸ Aku taina, TeAriki Jisas Krai ki hakatapu kootou, tena ku noho ma kootou na vahao hakaatoa. Amen.

Efesus

Te launiu Pol e taataa i na tama i Efesus

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Hukui ma Krai 1.1—3.21

Takattaka ma Krai 4.1—6.9

Tuu mmau no ppuhu ma Satan 6.10—6.24

¹ Anau Pol, anau e taataa atu te launiu nei. TeAtua e hihai ma anau ki mee pera ma he aposol Jisas Krai.

Anau e taataa atu kootou na tama i roto Efesus tera e hakamaoni i na ora laatou e hukui ma Jisas Krai raa.

² TeAtua te Tamana taatou ia ma TeAriki Jisas Krai e me ki tokonaki kootou, tena ku kou atu te noho laoi.

Na hoki e Ttapu Krai

³ Taatou ki hakammaha TeAtua te Tamana Jisas Krai TeAriki taatou raa! Maitaname TeAtua kukou mai taatou na hoki hakaatoa e ttapu i te vaelani raa, e mee taatou ku hukui ma Krai.

⁴ Imua TeAtua ni pena te maarama nei, Aia ko na hirihiri avare taatou ki mee mo tamalliki Aia, e mee taatou e hukui ma Krai, tena taatou ki ttapu no nnoho se hai sara i na karemata Tama raa.

E mee TeAtua e laoi taatou,

⁵ tena Aia ni maanatu i mua roo ma Aia e me ki mee taatou pera ma ni tamalliki Aia i na mee Jisas Krai ni ppena raa. Te nei he maanatu Aia, tena Aia e hihai ki ppena te mee nei.

⁶ Taatou ki hakammaha TeAtua e mee Aia e huri mai hakamaoni te laoi Aia raa i taatou, maitaname Aia e hoki marino mai taatou te Tamariki Aia e hakassere mahi raa.

⁷ Maitaname te toto Krai raa e hakattana taatou, tena ki ssoro na hai sara taatou raa i taha. Te laoi TeAtua i taatou raa e rahi roo,

⁸ tena Aia ki nnini iho te laoi Aia raa i aruna taatou.

I te kite ma te atamai Aia,

⁹ TeAtua e ppena hea Aia ni hakataakoto raa, tena ki hakairoa mai taatou te hakataakoto e huuna raa tera Aia ku oti te mamaanatu ma ki hakaoti ake iaa Krai raa.

¹⁰ Te hakataakoto TeAtua raa e mee pe nei, te saaita hakamaoni raa e me ki ta mai, tena Aia e me ki tuku na mee hakaatoa i te vaelani ia ma te maarama nei raa i raro na mahi te Tuku hokotahi raa, te naa ko Krai.

¹¹ Na mee hakaatoa e ppena tauttari te maanatu ia ma te hihai TeAtua, tena TeAtua e hirihiri taatou ki mee pera ma ni tama roo Aia i te huhuki taatou ma Krai raa, e mee te hihai Aia raa e moe i aruna hea Aia ni maanatu i te kaamata raa roo.

¹² Tena taatou na tama kaamata tera ni hakattina iaa Krai raa, ki hakammaha TeAtua i na mahi Aia.

¹³ Ia tena kootou hoki kumee pera ma ni tama TeAtua te saaita kootou ni llono na tattara hakamaoni te Rono Tauareka tera e tokonaki taatou ki ora raa. Kootou e hakattina iaa Krai, tena TeAtua e hakammau te hakamaatino Aia raa i aruna kootou pera ma Aia ettino kootou, tena ki kou atu kootou TeAnana Tapu Aia ni tattara atu raa.

¹⁴ Ia e mee taatou ku oti te too TeAnana Tapu raa, tena taatou ku illoa te hakamaoni pera ma taatou e me ki too alaa mee taualleka hoki tera TeAtua ni tattara hakamaoni i mua ma Aia e me ki kou ake ma na tamalliki

Aia raa. Taatou e hakattari ki too na mee nei te saaita TeAtua e too muri taatou raa, tena taatou ku nnoho hihhia ma Aia. Ia tena taatou ki hakammaha TeAtua i te tauareka Aia!

Te lotu Pol

¹⁵ Tera hea te kaamata roo anau nirono na hakattina kootou i TeAriki Jisas ia ma telaoi kootou e huri ake i na tama TeAtua raa,

¹⁶ anau e tauhano te hakammaha ake TeAtua ma kootou. Anau e maanatu kootou i na lotu anau raa,

¹⁷ tena anau e kainno ake TeAtua te Tamana Jisas Krai TeAriki taatou raa, te Tamana e noho i roto te maahina e tii raa ki kou atu TeAnana Tapu tera e me ki mee kootou ki atamai, tena ku hakari atu ki k kite kootou i TeAtua ia ma ki illoa kootou Tama raa.

¹⁸ Anau e kainno ake ki taaraki na kapuroro kootou raa ki k kite kootou te maahina Aia raa ma kilavaa kootou te illoa te hakataakoto tera Aia ni kanna atu kootou raa, ia ki illoa hoki kootou te taualleka na hoki Aia ni tattara hakamaoni ake i te kanohenua Aia raa,

¹⁹ ia ki k kite hoki kootou na mahi hai mmahi Aia tera e hehekau i roto na ora taatou na tama tera e hakattina Aia raa. Na mahi e hehekau i roto taatou nei e ssau pera ma na mahi hai mmahi

²⁰ Aia ni huri mai te saaita Aia ni hakaora muri Krai i taha ma te mate raa, tena ki hakanoho Tama raa i te vahi laua Aia i te vaelani i aruna raa.

²¹ Krai e hakamaatua i aruna na ensel i te vaelani, na tuku, na mahunani ia ma na ariki; te kakkae Aia e toora eraka mmao roo ma na kakkae na tama hakamattua i roto te maarama nei ia ma te maarama i muri raa;

²² TeAtua e tuku namee hakaatoa iraro na vae Krai, tena ki kou ake Tamaraa inalotura pera ma he Ariki e hakanaaniu i aruna namee hakaatoa.

²³ Tena telotura e huri mai te kaatoa te tinotama Krai raa, tena Krai Hokoia e mee na mee roo hakaatoa no kaatoa.

2

Jisas e mate, tena ki ora muri

¹ Na anana kootou imuaraa emmate, e mee kootou nise hakallono TeAtua, tena ki ppena na mee e ssara.

² Kootou imuaraa e tauttari na tiputipu sakkino i te maarama nei raa, tena ki tauttari te tama e hakamaatua na mahi na tipua i te vaelani raa, teena ko te tipua tera e hakamaatua i roto na ora na tama se hakallono TeAtua raa.

³ Emeia te hakamaoni, taatou e ssau pera ma na tama raa hoki, taatou e tauttari namee tera taatou hokotaatou e hihhai raa. Taatou e ppena na mee hakaatoa tera na tinotama ia ma na mannatu taatou raa e hihhai. Taatou e tau te too na hakalono lihu TeAtua raa, e ssau pera ma alaa tama hoki.

⁴ Emeia te manava aroha TeAtua raa e rahi roo, ia telaoi Aia taatou raa e rahi hoki,

⁵ tena Aia ki hakaora muri na anana taatou raa ma Krai te saaita na anana taatou raa ni mmate, e mee taatou nise hakallono Aia. Taatou e tokonakiria no ora i na mahi TeAtua.

⁶ E mee taatou e hukui ma Jisas Krai, tena Aia ki hakaora muri taatou i na mahi Aia ma ki hakamattua taatou ma Aia i te maarama i aruna raa.

⁷ Aia e ppena peenei ia Jisas Krai ma ki huri mai ki k kite taatou ma na tautama koi oo mai i muri raa telaoi e rahi Aia raa.

⁸ ⁹ Maitaname TeAtua e tokonaki taatou no ora ma telaoi Aia raa, e mee taatou e hakattina. Taatou se ora i na mahi koi taatou hokotaatou, e meia

taatou e ora e mee te hoki TeAtua raa, tena taatou ki se ahu ma teeraa ni mahi taatou.

¹⁰ TeAtua e mee taatou ki ttipu peenei, ia e mee taatou e hukui ma Jisas Krai, tena Aia ki penapena taatou ki noho te ora tauareka tera Aia ku oti te tanattana ma taatou ki ppena raa.

Hukui ma Krai

¹¹ Kootou sei ma ni Jiu tesaaita kootou ni hannau mairaa, tena na Jiu raa e mee ma kootou se ttuu te hakamaatino e tapu raa i na tinotama kootou, e meia laatou na Jiu raa ettuu te hakamaatino e tapu raa (teenei he hakamaatino koi na taanata raa e mee i na tinotama laatou.) Mannatu ma na ora kootou i mua raa ni ttipu peehee.

¹² Tesaaitana kootou emmao itaha ma Krai. Kootou ni manusiri, tena kootou sei ma ni tama i roto na tama TeAtua ni hirihiri raa. Kootou se isi na tuhana kootou i roto te tattara e ivi TeAtua ni hakamoe tera e mmoe i roto na tattara hakamaoni Aia ni meake na tama Aia raa, tena kootou ennoh vare koi i roto te maarama nei seisi na mannatu, ia setoo hoki TeAtua.

¹³ Kootou ni meera e emmao roo itaha ma Krai, tena te toto Krai raa e kou mai kootou no taapiri Aia.

¹⁴ E mee Krai Hokoia e kou mai te tauareka, tena ki mee na Jiu ia ma na tama sei ma ni Jiu raa ki o mai no mee pera ma he kanohenua hokotahi. Aia ese te tauppa tera ni vvae no mee na tama raa ki nonnoho haeo raa.

¹⁵ Krai e hakaoti na tuua hakaatoa i roto na tuua na Jiu raa kilavaa Aia te penapena e rua na kanohenua raa pera ma he kanohenua hou ki hukui ma Aia, tena ki mee na tama raa ki noho taualleka.

¹⁶ Te mate Krai i aruna te kros raa e seu te nonnoho haeo na tama raa, ia tena te mate Aia i aruna te kros raa e hakapaa e rua na kanohenua raa pera ma he tinotama hokotahi, tena ki too muri ake na tama raa ia TeAtua.

¹⁷ Krai e haere iho no takutaku atu te Rono Tauareka i te noholaoi raa i kootou hakaatoa, na tama sei ma ni Jiu tera ni oo no emmao itaha ma TeAtua raa ia ma na Jiu tera ni mee ma e tappiri ake Aia raa.

¹⁸ Na mahi Krai raa e mee taatou hakaatoa na Jiu ia ma na tama sei ma ni Jiu raa ki o mai no ttuu i mua TeAtua ma TeAnana hokotahi.

¹⁹ Ia tena kootou na tama sei ma ni Jiu raa, te saaita nei kootou ku sei ma ni manusiri ia ma ni tama kee. Kootou te saaita nei ku hukui hakaatoa ma na tama TeAtua raa, tena kootou ku mee pera ma ni tamalliki Aia.

²⁰ Kootou essau pera ma ni hare tera e hakatuu i aruna te hatupaa na aposol ia ma na profet raa ni hakamoe, tena Krai Hokoia ko te pou roto te hare naa.

²¹ Aia ko te Tama e ttaohi na pou te hare naa hakaatoa, tena te hare naa ku haere no rahi no mee pera ma he hare tapu ni hakatapu ria ma TeAtua.

²² E mee kootou e hukui ma Krai, tena Krai ku hukui kootou ia ma alaa hakattina ana i te kina TeAtua e noho i na mahi TeAnana Tapu raa.

3

Te hehekau Pol ma na tama sei ma ni Jiu raa

¹ Tena anau Pol, anau e karapusi ria e mee te hehekau Krai e kou mai ki takutaku atu te Rono Tauareka raa i kootou na tama sei ma ni Jiu raa.

² Hakamaoni kootou kame ku oti te llono te hehekau Krai ni kou mai anau ki ppena ki tokonaki kootou i na mahi Aia raa.

³ TeAtua e huri mai na hakataakoto Aia e huunaria raa ki iroa anau. (Anau e taataa hakapopoto atu koi te launiu nei,

⁴ ia kame kootou eppau hea anau etaataaraa, kootou eme ki illoa te atamai anau i na tiputipu Krai e huunaria raa.)

⁵ Imua taatou natama nise illoa namee tera ni huunaria raa, e meia te saaita nei TeAtua e huri mai namee raa i TeAnana Tapu, tena ki huri ake hoki na aposol ia ma na profet raa.

⁶ Te hakataakoto tera ni huunaria i mua raa e mee peenei. Natama seai ma ni Jiu raa e me ki hakapaa ma na Jiu raa, tena ku too na tuhana e ttau TeAtua e me ki kou mai raa. Natama raa e me ki hukui ma na Jiu raa pera ma hekanohenua hokotahi, tena natama seai ma ni Jiu raa e me ki too hoki na tattara hakamaoni TeAtua ni tattara ake na Jiu raa, e mee laatou ku hukui ma Jisas Krai.

⁷ TeAtua e kou mai te hoki e tauareka nei i anau, tena anau ku mee pera ma he tama hehekau i te Rono Tauareka tera Aia ni kou mai anau i na mahi Aia raa.

⁸ Anau e mouraro i na hakattina ana TeAtua raa hakaatoa, e meia TeAtua e kou mai te hehekau tauareka nei ki kave namee taualleka te Rono Tauareka Krai tera taatou se illoa raa i na tama seai ma ni Jiu raa,

⁹ tena ki mee natama hakaatoa kikkite ma na hakataakoto TeAtua e huunaria raa e me ki hehekauria peehee. TeAtua te Tama ni ppena namee hakaatoa raa ni huu na hakataakoto Aia raa na saaita ku llaka raa,

¹⁰ ma kilavaa te saaita nei i te vahi te lotu na ensel hai mmahi tera e isi na mahi i te vaelaniraa te illoa te atamai Aia tera ehhura i roto namee hakaatoa raa.

¹¹ TeAtua e pena te mee nei tautari te hakataakoto e moe tahi i roto Aia tera Aia ni mee no hakamaoni i na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa.

¹² Taatou e hukui ma Krai no hakattina hakamaoni Tama raa, tena taatou ku se isi te mattaku ki oo no ttuu i mua TeAtua.

¹³ Ia tena anau e kainno atu kootou ki se mamannatu tammaki e mee anau e too na hakalono lihu nei ma kootou ki tokonaki kootou.

Te laoi Krai

¹⁴ Tera hea anau e teiho no tuturi i mua na maihu TeAtua,

¹⁵ te Tama tera na hareakina hakaatoa i te vaelani ma te maarama nei raa e too na inoa hakamaoni laatou raa.

¹⁶ Tena anau e kainno ake TeAtua i na mahi TeAnana Tapu ki kou atu kootou ni mahi i na mahi Aia raa ki tokonaki kootou ki ivi,

¹⁷ tena anau e lotu ma kilavaa Krai te noho i roto na hatumanava kootou e mee na hakattina kootou raa. Anau e lotu hoki ma kootou ki ttaohi mmau te tiputipu te laoi raa i roto kootou pera ma te kerekere raa e ttaohi na patiaaka na laakau raa,

¹⁸ kilavaa kootou ma na hakattina ana TeAtua raa hakaatoa te isi na mahi ki illoa te llaha ma te roroa, te palluna ia ma te nnoto te laoi Krai raa.

¹⁹ Hakamaoni kootou e me ki oti ku illoa te laoi Krai teeraa e raka roo i aruna namee hakaatoa i te maarama nei raa, tena na tiputipu TeAtua raa ku kkapi i roto taatou.

²⁰ Na mahi TeAtua raa e hehekau i roto na kapuroro taatou, tena Aia e lavaa te ppena namee roo hakaatoa tera e raka roo ma hea taatou e kainno ki too raa, ia e mannatu ma ki ppena raa.

²¹ Taatou ki hakammaha TeAtua i na hare lotu ia ma Jisas Krai na vahao hakaatoa. Amen.

4

Na hakattina hakaatoa e hukui ma Jisas Krai

¹ Anau e meatu kootou hakaatoa, anau e karapusi ria maitaname anau e hehekau ma TeAriki, tena anau e kainnoatu kootou ki nnoho na ora e taualleka tera e tau ma hea TeAtua ni kanna atu kootou ki tauttari raa.

² Auu se ahu, auu se mannava haeo, ia auu se lotolloto vave. Huri ake te laoi akoe i alaa tama, tena auu se lloto te saaita teeraa tama e pena te mee e sara.

³ TeAnana Tapu e hukui taatou hakaatoa, tena taatou hakaatoa ki hai na mahi taatou ki nnoho ma te noho laoi raa.

⁴ Taatou na hakattina ana e ssau pera ma he tinotama te tama hokotahi, tena taatou e too TeAnana Tapu hokotahi.

⁵ E isi TeAriki hokotahi, te hakatina hokotahi, te hakoukou tapu hokotahi;

⁶ ia e isi TeAtua ia ma te Tamana hokotahi na tama hakaatoa: teenaa ko TeAriki na tama hakaatoa tera e hehekau, ia enoho iroto na tama hakaatoa raa.

⁷ Taatou hakaatoa etoo na hoki taatou raa tautari hea Krai nikou mai raa.

⁸ Pera ma hea te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, "Te saaita te Tama raa ni haere i te vaelani raa, Aia e too tammaki na tama haeo no haere ma Aia; tena ki kou ake na hoki na tama raa."

⁹ Tena te tattara e mee ma, "Tama raa e haere iaruna raa" e mee maea? Te tattara raa e mee ma te Tama raa ku oti te hamai i raro i te maarama nei.

¹⁰ Tena te Tama tera ni hamai i raro te maarama nei raa ko te Tama koi ni haere i te vaelani raa ma ki mee na mee hakaatoa kittonu i na mahi Aia raa.

¹¹ Teenaa ko te Tama tera e kou ake na hoki na tama raa, tena Aia ki hirihiri alaa tama ki mee mo aposol, alaa tama ki mee mo profet, alaa tama ki mee mo tama e takutaku te Rono Tauareka, alaa tama ki mee mo tama e lollohi na hakattina ana, tena alaa tama ki akoako na tama.

¹² Aia e ppena na mee nei ki mee na tama hakaatoa tera e hakattina TeAtua raa ki tanattana, tena ku hehekau ki ivi na hare lotu Krai raa.

¹³ Ia tena taatou hakaatoa ki oo mai no hakanatahi ma te hakatina hokotahi i te atamai taatou i te Tamariki TeAtua raa. Tena taatou ki mee pera ma ni tama ku mattua i na hakataakoto taatou ki too taatou te hakamaoni roo na tiputipu Krai raa hakaatoa.

¹⁴ Tena taatou kuse mee pera ma nitamalliki e aaua ria te peau, ia e aania ria te matani tera e tere hakatike ma na akoako na tama hai sara tera e hakattaki alaa tama kippena na mee haeo ma na malliu laatou raa.

¹⁵ Emeia taatou ki tattara te hakamaoni ma te laoi, tena taatou ki h homo ake ma na tiputipu Krai te Tama tera e hakamaatua raa.

¹⁶ Krai e hukui na kina hakaatoa iroto te tinotama raa i na mahi Aia, tena te tinotama raa hakaatoa e taohi ria i na hukui te tinotama raa. Tena te saaita na paa kina te tinotama raa e ppena na uata laatou raa, tena te tinotama raa ku homo ake ma te laoi.

Te ora vahao nei

¹⁷ Tena anau e tattara hakamataku atu kootou i te inoa TeAriki: Auu se tauhano te nnoho pera ma na tama e nnoho pouri raa. Na hakataakoto na tama raa e haeo,

¹⁸ tena na kapuroro na tama raa e ppuni. Na tama raa e mmao i taha ma te ora TeAtua e kou mai raa, e mee laatou e hakatturi na katarina laatou raa, tena ki se hihhai ki hakattike na ora laatou raa.

¹⁹ Na tama raa kuse isi na nnapa laatou, ia na tama raa e ppena tahi na mee sakkino tera te tinotama raa e hihai, tena ki tauhano te ppena na tiputipu sakkino.

²⁰ Emeia kootou ni se akoako ria ki mee peeraa te saaita kootou ni illoa mai Krai raa.

²¹ Kootou ku oti te llono i te vahi Tama raa, ia e mee kootou e hakattina Tama raa, tena kootou ku ako ria i te hakamaoni Jisas raa.

²² Tena peesia na tiputipu kootou i mua tera e mee kootou ki tauttari na ora kootou i mua raa, teenaa ko na tiputipu e mee na ora kootou raa ki haeo.

²³ Kootou ki mee na hatu manava ia ma na kapuroro kootou raa ki matahua,

²⁴ tena kootou ki too te ora vahao nei tera TeAtua e penapena ma na tama ki too kissau pera ma na tiputipu Aia tera e huri mai te ora hakamaoni e tapu raa.

²⁵ Tena hakaoti te tattara malliu vahao nei! Kootou hakaatoa ki tattara ake alaa hakattina ana te hakamaoni, maitaname taatou hakaatoa ku hokotahi i roto te tinotama Krai raa.

²⁶ Ia kame akoe eroto, tena auu se tiaki te roto naa ki hakattaki akoe kippena na mee essara, ia auu senoho ma te roto naa kitae te aho hakaatoa.

²⁷ Auu se tiaki he saaita ma Satan ki hehekau i roto akoe.

²⁸ Na tama ekailallao raa ki hakaoti vahao nei te kailallao, tena kukaamata no uata kilavaa laatou te tokonaki laatou hokolaatou, tena ku tokonaki hoki na tama hakaalloha raa.

²⁹ Auu se pehipehi na tattara haeo, e meia ppehi koi na tattara e lavaa te tokonaki teeraa tama raa, teenaa ko na tattara e lavaa te tokonaki te hakatina teeraa tama, ia na tattara akoe e ppehi raa e me ki tokonaki hoki na tama e llono raa.

³⁰ Kootou ki se mee TeAnana Tapu TeAtua raa ki aroha, e mee TeAnana Tapu TeAtua raa ko te hakamaatino pera ma Aia e ttino kootou ki ttae roo te saaita Aia e me ki hamai no tokonaki kootou raa.

³¹ Peesia na hakataakoto hakaatoa e sakkino raa, tena na nonnoho haeo ia ma na hakatauttau raa o taha. Hakaoti te vavaa huri alaa tama ia ma ku hai haeo alaa tama, tena peesia na tiputipu sakkino raa hakaatoa.

³² Kootou ki manava laoi alaa tama, ia ki alloha alaa tama, tena ku ssirihia na mee sakkino alaa tama ni ppena i akoe raa pera ma TeAtua ni ssirihia na hai sara akoe raa i na mahi Krai.

5

Nnoho i roto te maahina Krai

¹ Kootou ki hahiivi ki mee pera ma TeAtua, e mee kootou ni tamalliki Aia e hakasessere.

² Te laoi raa ki hakamaatua i roto na ora kootou, e ssau pera ma Krai e laoi taatou, tena ki hoki mai te ora Aia raa pera ma he hoki e hauna laoi tera e mee TeAtua ki hihia.

³ E mee kootou ni tamalliki TeAtua, tena kootou ki se tattara na mee haeo pera ma te hai huri, te hai pakava na tinotama ia ma te mannako.

⁴ Ia se tau hoki ma kootou ki mee na tattara haeo, na tattara saakari ia ma na taussua haeo. E meia kootou e tau te hakammaha TeAtua avare.

⁵ Kootou e illoa pera ma te tama e haere hai huri raa, te tama e ppena na mee essara ma teeraa tama raa ia ma te tama kai manako raa se lavaa te isi he tuhana i te Hakamaatua ana Krai ma TeAtua raa, e mee te kai manako raa e ssau pera ma he tiputipu ki hakamaru na hatu tipua.

⁶ Auu se tiaki na tama ki malliu atu kootou ma na tattara vware laatou raa; aanei ko na mee roo tera TeAtua e me ki roto i na tama se hakallono Aia raa.

⁷ Tena kootou ki se hukkui ma na tama peenei.

⁸ Kootou ni nnoho pouri i mua, e meia te saaita kootou ku oo mai no mee pera ma ni tamalliki TeAriki raa, tena kootou ku nnoho i roto te maahina. Ia tena kootou ki nnoho pera ma ni tama te maahina,

⁹ e mee te maahina raa e kou mai na tiputipu hakaatoa e taualleka, na tiputipu hakaatoa e ttonu ia ma na tiputipu hakaatoa e hakamaoni.

¹⁰ Hahaivi ki illoa kootou na mee tera e me ki mee TeAriki ki hihia raa.

¹¹ Kootou ki se hukku ma na tama e nnoho pouri raa no ppena na mee se ttonu: teenaa ko na tiputipu te pouri raa. Emeia kootou kippena na tiputipu te maahina raa.

¹² Te mee naa hakanapa roo ma kootou ki tattara hoki na mee na tama haeo raa e ppena hai amuni raa.

¹³ Te saaita na mee hakaatoa e kou mai i te kina te maahina raa, taatou e me ki kuite laoi roo na ttipu na mee raa,

¹⁴ maitaname te maahina raa e huri ake te hakamaoni na mee raa. Tera hea te tattara raa e moe ma,

“Mahhike i aruna na tama e tumoe mahi raa, ia mahhike i taha ma te mate, tena Krai e me ki hakamaahina na ora kootou.”

¹⁵ Kootou ki lollohi hakamattonu na ora kootou raa. Kootou ki se nnoho pera ma ni manapuhi, e meia nnoho pera ma ni tama e atamai.

¹⁶ Kootou ki se nnoho taravare, maitaname na aho nei ni aho te haeo.

¹⁷ Auu se nnoho vvare, e meia hahaivi ki illoa kootou hea TeAriki e hihai ma kootou kippena raa.

¹⁸ Auu se unu na wain ki vvare kootou, e mee te wain raa e me ki mee te ora akoe raa ki haeo; e meia too TeAnana Tapu raa i roto na ora kootou.

¹⁹ Kootou ki tattara ake alaa tama na tattara i roto na rue TeAtua raa hakaatoa. Kootou ki huhua ma na hatu manava kootou ki hakammaha ake TeAtua.

²⁰ Kootou ki hakammaha tahi ake TeAtua Tamana i na mee hakaatoa i te inoa Jisas Krai TeAriki taatou raa.

Na hhine ia ma na taanata laatou

²¹ Koorua ki hakallono na tattara koorua hokkoorua, e mee koorua e hakammaha Krai.

²² Kootou na hhine; kootou ki hakammaha na taanata kootou raa pera ma akoe e hakammaha TeAriki raa.

²³ E mee te tanata e isi na mahi aia i aruna te avana aia raa pera ma Krai e isi na mahi Aia i aruna te lotu raa, ia tena Krai Hokoia ko te Tokonaki te lotu, tena te lotu raa ko te tinotama Aia.

²⁴ Ia tena na hhine raa hokolaatou ki hakallono na taanata raa pera ma te lotu raa e hakammaha Krai.

²⁵ Kootou na taanata, kootou ki hai avana laoi na hhine kootou raa pera ma Krai e laoi te lotu, tena ki hoki ake te ora Aia raa ma te lotu.

²⁶ Aia e mate ma na tama Aia raa ki mee na tama raa ki matahua. Aia e hakoukou na tama raa ma te vai i te hakoukou tapu ia ma na tattara Aia raa,

²⁷ ki lavaa Aia te mee na tama Aia raa hakaatoa ki matahua, tena ku too na tama raa i te kina Aia e noho raa, ki se lavaa na tama raa te matanaennae, tena ku isi na hai sara ia ma na mee sakkino.

²⁸ Na taanata raa e tau te mee hakaraoi na avana laatou raa e ssau pera ma laatou e mee hakaraoi na tinotama laatou raa. Te tanata e laoi te avana aia raa e laoi aia hokoia.

²⁹ Se hai tama taatou e mee pera ma aia se hihai te tinotama aia. Emeia taatou e hannai na tinotama taatou raa, tena ki lollohi hakaraoi na tinotama taatou raa pera ma Krai e rorohi te lotu;

³⁰ e mee taatou hakaatoa e hukui ma te tinotama Aia raa.

³¹ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“I te hakataakoto nei koi te tanata raa e me ki tiaki te tamana ia ma te tinna aia raa,

tena ku haere no hakapaa ma te avana aia raa,

tena tokorua naa ku mee pera ma he tama hokotahi.”

³² I roto na tattara nei e isi roo te poroporo e hakamaoni tera anau e iroa e tattara iaa Krai ia ma te lotu.

³³ Emeia te tattara nei e haere hoki kootou: nataanata hakaatoa kilaoi naavana laatou raa pera ma aia elaoi aia hokoia, tena na hineraa ki hakammaha na taanata laatou raa.

6

Na matua ia ma na tamalliki laatou

¹ Kootou na tamalliki TeAtua: kootou ki hakallono no tauttari na maatua kootou raa, e mee te nei hea kootou e tau te ppena.

² Te tuua kaamata tera e isi te tattara hakamaoni e hakapaa ake raa e mee ma, “Hakammaha na tamana ia ma na tinna kootou raa,

³ kitaualleka na ora kootou, tena kootou e me kinnoho saaita roroa i te maarama nei.”

⁴ Kootou na maatua na tamallik: kootou ki se mee na tamalliki kootou raa ki lloto. Emeia kootou ki poroporo ake na tamalliki raa, tena ku akoako ake na tamalliki raa i na tiputipu TeAriki e hihai raa.

Na tama hakamattua ia ma na tama hehekau

⁵ Kootou na tama hehekau: kootou kimattaku no tauttari hakamaoni na tama hakamattua kootou i te maarama nei raa, essau pera ma akoe e hehekau ma Krai.

⁶ Se mee ma kootou ki tauttari koi te saaita na tama hakamattua kootou raa e kkitite ma ki mee tama raa ma akoe e tautari hakamaoni; e meia ppena ma na hatu manava kootou hea TeAtua e hihai kootou ki ppena raa pera ma kootou e hehekau ma Krai.

⁷ Kootou ki hehekau hakappuru pera ma ni tama hehekau, e ssau pera ma kootou e hehekau ma TeAriki, sei ma te tama.

⁸ Kootou kimannatu pera ma TeAriki e me kitauimuri taatou i na hehekau taualleka taatou e ppena raa, niaina ma akoe he tama hehekau, ia sei ma he tama hehekau.

⁹ Kootou na tama hakamattua: kootou ki mee hakaraoi na tama hehekau kootou raa. Kootou kimannatu pera ma akoe ia ma te tama hehekau akoe raa ni tama te Tama Hakamaatua hokotahi i te vaelani tera e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa te hakatonutonu hokotahi raa.

Na hana hakaatoa TeAtua

¹⁰ Te nei natattara hakaoti anau ikootou: Kootou kitoo na mahi kootou raa i TeAriki, tena akoe e me ki iwi, e mee na mahi Tama raa e haimmahiroo.

¹¹ Kootou ki taohimmau na hana kootou e ppuhu i roto na taua tera TeAtua ni kou atu kootou raa, kilavaa kootou te ttuummau i na hahaaite Satan,

¹² e mee taatou se ppuhu ma na tama te maarama nei, e meia taatou e ppuhu ma na tipua sakkino ia ma te tuku hakamaatua na tipua sakkino tera e taakai vaa aruna na henua hakaatoa raa, tena taatou e ppuhu ma na mahi te pouri.

¹³ Ia tena taatou kitoo hakaatoa na hana e ppuhu tera TeAtua ni kou mai raa! Tena te saaita te aho te haeo raa e ttiri akoe raa, akoe e lavaa te ttuummau i na hahaaite te tama haeo raa, tena te saaita te taua raa e oti raa akoe e me ki ttuummau koi i te kina akoe e tuu raa.

¹⁴ Tena kootou ki ttuu tanattana ma te hakamaoni pera ma he taitu e hakatike areha na paioro kootou, ia tuu tanattana ma te tonu pera ma he mee e ppuhi na hatahata kootou. ¹⁵ Ia pera ma akoe e uru na taka, tena akoe ki tanatana no takutaku te Rono Tauareka i te noho laoi raa.

¹⁶ Na vahao tahi kootou ki amoamo na hakattina kootou raa pera ma he mee e me ki ppui na hika e ura tera Satan e vanavana atu raa.

¹⁷ Kootou ki illoa te hakamaoni pera ma TeAtua e tokonaki kootou, tena te mee raa e ssau pera ma he uhi akoe e uhi te saaita te taua, tena na tattara TeAtua raa e ssau pera ma he paraamoa TeAnana Tapu raa e kou atu.

¹⁸ Lotu ake TeAtua kitokonaki kootou pera ma TeAnana Tapu raa e hakattaki akoe. I te hakataakoto nei koi kootou ki tanatana tahi, ia auu se matanaenna; lotu tahi ake TeAtua ki tokonaki na tama Aia raa hakaatoa.

¹⁹ Ia lotu hoki ma anau, tena kukainno ake TeAtua kikou mai ni tattara i anau ki tattara te saaita anau e tanattana ki tattara, ia ki se lavaa anau te matakou te tattara i te vahi na hakataakoto te Rono Tauareka tera koi huuna ria raa.

²⁰ Jisas Krai e hirihiri anau kitattara ma Aia, ia kitakutaku te Rono Tauareka raa. Te nei hea anau e ponotia i roto te hare karapusi raa. Lotu ma anau ki lavaa anau te tattara hai mahi i te Rono Tauareka raa.

Na tattara hakaoti

²¹ Maatou e laoi Tikikus te taina hakamaoni maatou nei, tena te tama nei e hehekau hakamaoni ma TeAriki, tena aia e me ki hakariatu kootou hakaatoa na tiputipu te ora anau raa, ki illoa kootou ma te ora anau raa he ora peehee.

²² Anau e kauna ria atu te tama nei ki tattara atu ki illoa kootou na tiputipu na ora maatou i te kina nei raa, tena aia ku tokonaki kootou.

²³ Tena TeAtua Tamana ia ma TeAriki Jisas Krai kikou atu kootou te noho laoi, te laoi ia ma te hakatina.

²⁴ Tena TeAtua ki rorohi laoi kootou na tama tera e laoi hakamaoni Jisas Krai TeAriki taatou raa ma te laoi se isi te hakaoti raa.

Filipai

Te launiu Pol e taataa i na tama i Filipai

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.11

Te ora Pol 1.12—1.26

Te ora Krai 1.27—2.18

Timoti laaua ma Epafroditus 2.19—2.30

Lollohi hakappuru i na mee e ssara 3.1—4.9

Na soa laoi Pol 4.10—4.20

Na tattara hakaoti 4.21—4.23

¹ Anau Pol, maaua ma Timoti ni tama hehekau ma Jisas Krai.

Maaua e tattaa atu i na hakattina ana hakaatoa TeAtua i roto Filipai tera e hukui ma Jisas Krai raa, hakapaa hoki ma na tama hakamattua i roto na hare lotu ia ma na tama e totokonaki raa.

² TeAtua te Tamana taatou raa ia ma TeAriki Jisas Krai kikou atu te tauareka ma te noho laoi.

Te lotu Pol

³ Na vahao hakaatoa anau e maanatu kootou, anau e hakammaha ake TeAtua ma kootou;

⁴ tena na vahao hakaatoa anau e lotu ma kootou raa, anau e lotu roo ma te hihia,

⁵ e mee tammaki na ara kootou ni tokonaki anau ki hehekau ma te Rono Tauareka raa, kaamata mai roo te aho kaamata raa haere no ttae te aho nei.

⁶ Ia tena anau eiroa roo pera ma TeAtua, te Tama nikaamata te heheka nei i roto kootou raa e me kitokonakiroo kootou kitae te hakaoti, i te Aho Jisas Krai raa.

⁷ Anau e maanatu tahi kootou! Ia etonu hoki anau te isi na maanatu peenei i te vahi kootou, maitaname kootou hakaatoa e tokonaki roo anau i te vahi te hehekau TeAtua e kou mai anau raa, ia te saaita nei anau e noho i roto te hare karapusi, tena anau e isi te saaita e me kittana kitattara ki tokonaki te Rono Tauareka raa ki moe tahi.

⁸ TeAtua eiroa pera ma te hakataakoto e mmaha anau e tattara atu ma anau e isi i kootou raa e hamai i te hatu manava Jisas Krai Hokoia.

⁹ Anau e lotu pera ma na laoi kootou raa ki h homo koi no h homo, hakapaa ma te atamai hakamaoni ia ma te hakatonutonu e tonu raa,

¹⁰ kilavaa kootou te hirihiri hea e tauareka. Tena kootou e me ki hakattana i taha ma na mee sakkino hakaatoa, ia ki se isi na sara i te Aho Krai raa e tae mai.

¹¹ Na ora kootou raa e me kippii roo na mee taualleka hakamaoni tera Krai Hokoia e lavaa te kou atu ma na mahi ki hakammaha TeAtua.

Tiputipu te ora Pol

¹² Aku taina ma aku kave, anau e hihai ma kootou ki illoa pera ma na mee tera ni kapihi mai anau raa e tokonaki roo te Rono Tauareka raa ki ttoha.

¹³ Ia tena na soldia hakaatoa ia ma alaa tama hoki ku illoa pera ma anau e ponotia i roto te hare karapusi raa e mee anau he tama hehekau ma Krai.

¹⁴ Tena te noho anau i roto te hare karapusi nei e tokonaki tammaki na hakattina ana ki hakattina hai mahi i TeAriki, tena na tama raa ku oo roo nose mattaku te takutaku na tattara TeAtua raa.

¹⁵ Hakamaoni, e isi na tama e takutaku i te vahi Krai, maitaname laatou e manava kkere, ia nitama e hihhai ki hakatauttau, e meia alaa tama e takutaku ma na hakataakoto taualleka.

¹⁶ Na tama nei e takutaku ma te laoi, maitaname laatou e illoa pera ma TeAtua e kou mai te hehekau nei i anau ki tattara atu te hakamaoni te Rono Tauareka raa.

¹⁷ Alaa tama setattara te hakamaoni Krai, e meia laatou etattara ma na hakataakoto sakkino, na tama raa e mannatu ma laatou e me ki ppena na mee ki mee te hakataakoto anau raa ki haeo te saaita anau e noho i roto te hare karapusi raa.

¹⁸ Niaina! Anau e hihia koi, e mee tammaki na ara taatou elavaa tetakutakuake Krai inatama, niaina taatou etakutaku ma na hakataakoto haeo ia ma na hakataakoto taualleka. Tena anau e me ki tauhano te noho hihia,

¹⁹ maitaname anau e iroa pera ma itevahi nalotu kootou ia ma tetokonaki tera e hamai TeAnana Tapu Jisas Krai raa, anau e me ki hakattana ria i taha ma te hare karapusi nei.

²⁰ Te hakataakoto erahi ia ma te hihai anau peeraa anau kiselavaa tetteiho ma hea anau e ppena nei, kissau pera ma na saaita hakaatoa koi, ia taohimua te saaita nei, tena anau etuu semataku kilavaa anau te hakammaha Krai ma te tinotama anau, niaina anau koi ora, ia niaina ma anau ku mate.

²¹ Kaa te ora raa hea? I te iroa anau, te ora raa ko Krai. Te mate anau raa e me ki tokonaki ki ttoha te Rono Tauareka raa.

²² Emeia, kame anau e ora koi, anau elavaa te ppena tammaki na mee taualleka, tena anau se iroa te hirihiri te ora hee anau e hihai.

²³ E rua na hakataakoto e ttiri tahi anau. Tena te mee e tauareka roo, anau ki tiaki te ora nei, tena ku haere no noho ma Krai;

²⁴ e meia, te mee hakamaatua roo; anau ki ora ki tokonaki kootou.

²⁵ Anau e iroa hoki te mee nei, ia tena anau e iroa pera ma anau e me ki ora. Anau e me ki noho koi ma kootou ki tokonaki hakamarie kootou ki hihia i na hakattina kootou raa,

²⁶ ia te saaita anau e noho hakaraoi ma kootou raa, kootou e me ki isi roo na mee e me ki tattara ahuahua i te vahi anau, e mee kootou e hukui na ora kootou raa ma Jisas Krai.

²⁷ Ia tena te mee hakamaatua, kootou ki ppena na ora kootou raa ki ssau pera ma hea te Rono Tauareka Krai raa e hihai, ki mmata ma anau e lavaa te haere atu no mmata kootou ma kuseai. Anau e hihai ki rono pera ma kootou ettuummau ma te hakataakoto hokotahi, tena kootou hakaatoa ki hai na mahi kootou ki hakattina te Rono Tauareka raa.

²⁸ Auu se mattaku na tama haeo raa; kootou ki hakattina, tena na hakattina kootou raa e me ki huri ake na tama naa pera ma laatou e me killano, tena kootou e me ki ora, maitaname TeAtua ko te Tama tera e kou atu na mahi kootou.

²⁹ Maitaname TeAtua ku oti te kou atu kootou na mahi ki hehekau ma Krai, ia se mee ma kootou ki hakattina koi, e meia kootou ki hakalono llihu hoki ma Tama raa.

³⁰ Tena te saaita nei taatou ki hakapaa hakaatoa no ppuhu te taua. Teenei ko te taua tera kootou nikkite, ia nillono anau ni ppuhu na saaita kullaka raa, tena anau koi ppuhu koi te taua nei.

2

Tauttari na tiputipu Krai

¹ Na ora kootou ma Krai raa e mee kootou ki ivi, tena te laoi Aia raa e mee kootou ki noho taualleka. Kootou ku nniti ma TeAnana Tapu, tena kootou ku isi te laoi ia ma te manava aroha i alaa tama.

² Anau e meatu kootou ki too te maanatu hokotahi ki mee anau ki hihia, tena ku too te laoi hokotahi, tena na hakataakoto ma na anana kootou raa ki hakanatahi.

³ Auu se ppena na mee ki huri ake pera ma kootou e mannako, ia ki mee pera ma kootou e hai ahu, e meia kootou ki laumarie ma alaa tama. Kootou ki hakammaha alaa tama ki raka i aruna ma kootou hokkootou.

⁴ Mmata hakaraoi hea teeraa tama e hihai, ia se mannatu koi hea kootou e hihhai.

⁵ Na tiputipu kootou e tau te isi raa ko na tiputipu tera Jisas Krai e isi raa.

⁶ Krai na vahao hakaatoa e ssau pera ma TeAtua, e meia Aia se isi te hakataakoto ma ki mee Aia ki ssau pera ma TeAtua.

⁷ Niaina ma Aia e isi na mahi,
Aia e hihai koi ki kou mai hea Aia e isi,
tena Aia ki hamai no mee pera ma he tama hehekau.
Aia e hamai no tipu pera ma he tama,
tena Aia e ssau koi pera ma he tama.

⁸ Tama raa e pasemmu roo,
tena e hakarono roo haere no tae te saaita Aia ku mate raa,
teenaa ko te mate Aia i aruna te kros.

⁹ Teenaa ko te hakataakoto hokotahi nei koi tera TeAtua e too Tama raa no kkave i aruna,

tena kikou ake Tama raa te inoa e raka i aruna na inoa roo hakaatoa.

¹⁰ Ia tena hakaatoa ki hakammaha te inoa Jisas raa,
na tama hakaatoa i te vaelani ma te maarama nei,
ia ma te maarama i raro raa e me ki tteiho no tutturi,

¹¹ tena hakaatoa e me ki tattara pera ma Jisas Krai ko TeAriki,
ia hakammaha na mahi TeAtua Tamana.

Ppena hea TeAtua e hihai

¹² Tena aku soalaoui roo, e ssau pera ma kootou e hakallono roo anau te saaita anau ni noho ma kootou raa, tena te mee roo e hakamaatua raa, kootou ki hakallono hoki anau te saaita anau e noho i mmao ma kootou raa. Tauhano te hehekau no porepore te mattaku ki too te ora hakamaoni,

¹³ maitaname TeAtua e hehekau tahi i roto kootou ki mee kootou ki hihhai ki tauttari hea Aia e hihai raa.

¹⁴ Ppena na mee hakaatoa, ia auu se tamumu, tena auu se hakatauttau,

¹⁵ ki selavaa kootou te isi na sara, ia kimatahua kootou pera ma nitamalliki hakamaoni TeAtua tera ennoho i roto te maarama e pii na mee sakkino nei ia ma na tama haissara raa. Kootou ki mee pera ma na hetuu i te vaelani raa no hakamaahina atu na tama naa,

¹⁶ te saaita kootou e tattara atu na tattara te ora raa. Kame kootou e ppena peenei, tena anau e me ki tattara ahu roo kootou i te Aho Krai raa, maitaname na mee kootou e ppena naa e huri ake pera ma na hehekau anau raa sellano marino.

¹⁷ Anau e me ki hihia roo niaina ma anau e me kinnini na toto te ora anau raa pera ma he hoki i aruna na hoki kootou e hoki ake TeAtua i na hakattina kootou raa. Anau e hihai ma taatou ki hihhia hakaatoa.

¹⁸ Ia e ssau peeraa hoki, kootou hoki ki hihhia, tena kootou ku hihhia ma anau.

Timoti laaua ma Epafroditus

¹⁹ Kame TeAriki e hihai, tena anau e me ki kauna ria atu Timoti ki haere atu he saaita vahao nei koi, ki lavaa anau te too ni tattara i te vahi kootou ki hihia anau.

²⁰ Timoti ko te tama hokotahi koi e iroa na hakataakoto anau, tena aia e hihai ki mee hakaraoui roo kootou.

²¹ Alaa tama e mannatu koi hea laatou e hihhai raa, tena ku se mannatu hea Jisas Krai e hihai raa.

²² Tena kootou hokkootou e illoa pera ma Timoti e huriatu no kkite kootou te hakamaoni aia. Tena maaua ma Timoti essau pera ma he hai tamana tera e hehekau hakaatoa no takutaku te Rono Tauareka raa.

²³ Tena anau e maanatu ma ki kauna ria atu Timoti te saaita anau ku iroa ma he hakataakoto peehee e me ki kapihi mai anau.

²⁴ Tena anau e hakatina TeAriki pera ma anau roo e lavaa te haere atu no mmata kootou he saaita.

²⁵ Anau e maanatu ma kame e tauareka ki kauna ria atu Epafroditus tetaina taatou raa, tetama tera ni hehekau, tena kituu i te vahi anau ki tattara i te Rono Tauareka raa, tena aia hoki e hehekau no tokonaki anau pera ma he tama hehekau kootou no hakataetae na tattara.

²⁶ Epafroditus e hihai roo ma ki haere atu no mmata kootou, tena aia e aroha e mee kootou ni llono ma aia e laavea.

²⁷ Hakamaoni aia ni laavea no taapiri ki mate. Emeia TeAtua e aroha tama raa, ia se mee ma TeAtua e aroha koi tama raa, TeAtua e aroha hoki anau, tena te aroha Aia anau raa e rahi roo.

²⁸ Tena anau e maanatu hai mahi roo ma ki kauna ria atu koi te tama nei ki haere atu no mmata kootou, ki hihhia kootou te saaita kootou e kkite aia raa, tena te aroha anau raa e me ki tere no rano.

²⁹ Tena kootou ki hihhia notoo hakaraoi tetama nei pera ma he hakatina ana TeAriki. Huri ake te hakammaha kootou i na tama peenei ma te tama nei raa,

³⁰ maitaname aia se manako te ora aia, tena aia ni taapiri ki mate i te vahi na hehekau Krai ma ki kou mai anau te tokonaki tera kootou hokkootou se lavaa te kou mai raa.

3

Te ora e tonu tahi hakamaoni

¹ Aku taina ma aku kave: ki hakaotioti atu, anau e hihai ma kootou ki hihhia e mee kootou e hukui ma TeAriki. Anau se maanatu ki vaakai atu niaa anau ku oti te taataa atu i mua raa, maitaname na tattara nei e me ki tokonaki kootou.

² Hakamattonu na tama tera e ppena na mee sakkino raa, na tama nei ni poi, na tama tera e soesoe tahi na tinotama laatou raa.

³ Teenei ko maatou ni too te hakamaatino e tapu hakamaoni, sei ma ko na tama naa, maitaname maatou e hakamarumaruru TeAtua i na mahi TeAnana Tapu raa, tena maatou e hihhia e mee na ora maatou raa e hukui ma Jisas Krai. Maatou se hakammaha na tiputipu te maarama nei raa.

⁴ Hakamaoni, anau e lavaa te hakatina ma na mee peenei raa e lavaa te kapihi mai anau. Kame he tama kootou e maanatu ma aia e hakatina na tiputipu te maarama nei raa, tena te atamai anau i te vahi na mee nei raa e raka roo i aruna kootou:

⁵ Anau e ttuu te hakamaatino e tapu raa te saaita anau nitae te latapu hokotahi te matua anau. Anau e haanau mai pera ma he tama Israel, he tama i roto te manava Benjamin, tena anau he Hibru hakamaoni. Anau he Farisi, tena anau e tautari na tuua na Jiu raa hakaatoa.

⁶ Anau e hihai roo ki hehekau ma TeAtua, tena anau ki kou ake na hakalono llihu e haeroo i na hakattina ana raa hakaatoa. Anau se isi na sara, kame taatou e tattara ma taatou e me ki ttonu tahi i te vahi taatou e tauttari na tuua raa.

⁷ Emeia na mee hakaatoa anau ni maanatu ma ni mee taualleka raa, aaraa ni mee koi e haeroo i te vahi Krai.

⁸ Se mee ma ko na mee naa koi; anau e maanatu ma na mee hakaatoa nimee koi e haeo i te vahi na mee e taualleka raa, teenaa ko te illoa Jisas Krai TeAriki taatou raa. Anau ku peesia na tiputipu hakaatoa, e mee anau ku tautari Tama raa; anau e maanatu ma aaraa nikaina koi ma kilavaa anau te too Krai,

⁹ tena ki hukui hakamaoni ma Tama raa. Anau ku se isi te tonu i te vahi anau hokonnau, e ssau pera ma hea taatou e too te saaita taatou e tautari na tuua raa. Te saaita nei anau ku isi te tonu tera Krai ni kou mai i te vahi te hakatina anau i Aia raa, te tonu tera e hamai TeAtua i te vahi na hakatina taatou raa.

¹⁰ Hea anau e hihai hai mahi roo; anau e hihai ki iroa Krai, tena anau e hihai ki iroa na mahi te ora muri Aia raa, tena anau e hihai ki hukui ma Aia i na hakalono llihu Aia raa, tena ki ssau pera ma Aia i te mate Aia raa,

¹¹ e mee anau e hakatina pera ma anau e me ki mahike muri i taha ma te mate no ora.

Na tuhana taatou

¹² Anau se mee ma te ora anau raa ku tonu tahi. Anau e hahaivi hoki ki too te tuhana Jisas Krai ku oti te tanatana ma anau raa.

¹³ Aku taina ma aku kave, anau se maanatu pera ma anau ku oti te too te tuhana raa, e meia te mee hokotahi anau e ppena raa; anau ki ssiri hea i muri anau, tena anau kuhai na mahi anau ki too niaa koi mmoemai i mua raa.

¹⁴ Ia tena anau e me kitere kitae te kaha ki too he tuhana; na tuhana i te vaelani tera TeAtua e tattara mai i na mahi Jisas Krai raa.

¹⁵ Taatou hakaatoa, na tama tera ku tuai ma na hakatina laatou raa e tau te isi na tiputipu peenei. Emeia kame ni tama kootou e isi na tiputipu e kkee, TeAtua e me ki hakamaarama atu ki illoa kootou.

¹⁶ Niaina ma peehee, taatou ki haere tahi koi i mua, tena ku tautari na tuua tera taatou ni tautari mai i mua haere no ttae te saaita nei raa.

¹⁷ Aku taina ma aku kave, tautari tahi na tiputipu anau raa. Kootou ki matamata hoki na tama tera e tautari na tiputipu e tonu tera maatou ni hakamoe ma kootou raa.

¹⁸ Tammaki na vahao anau e tattara atu kootou na mee nei i mua, tena te saaita nei anau kutattara hakaraoiatu kootou ma tetani pera ma e tammaki na tama na ora laatou raa e mee laatou ki se hakatina i te mate Krai i aruna te kros raa.

¹⁹ Te hakaotiti na tama naa e me kioo i te kina te ahi raa, maitaname te atua na tama naa ko na mee tera te tinotama raa e hihai. Na tama naa e ahuahu na mee tera laatou e tau te nnaparaa, tena na tama naa e mamannatu koi na mee i roto te maarama nei raa.

²⁰ Na inoa maatou raa ku mmau i te vaelani, tena maatou ku hakattari koi te Tokonaki taatou TeAriki Jisas Krai raa ki hamai i taha ma te vaelani.

²¹ Tama raa e me ki hakatike na tinotama haeo te maarama nei raa i na mahi Aia, tena kumee na tinotama raa ki ssau pera ma te tinotama Aia raa e tauareka. Te nei ko na mahi hoki Aia ni hakkutu mai na mee hakaatoa ki rorohi Aia raa.

4

Na poroporo

¹ Ia tena, aku soa laoi roo, anau e hihai mahi roo kootou, ia tena anau ku sekite kootou! Kootou e mee roo anau no hihia, tena anau e ahu roo i kootou! Aku taina ma aku kave, kootou ki ttuummau peenaa i na ora kootou ma TeAriki raa.

² Yuodia koorua ma Sintike, anau e kainno atu koorua ki too te maanatu hokotahi pera ma ni hai taina TeAriki.

³ Ia tena akoe hoki taku soalaoi roo, anau e hihai ma akoe ki tokonaki na h hine nei, e mee na h hine nei ni hehekau na mahi laatou ma anau ki takutaku te Rono Tauareka raa, hakapaa hoki ma Klemen ia ma alaa tama hoki tera ni hehekau ma anauraa, tena na inoa laatou raa e mmau hoki i roto te launiu te ora raa.

⁴ Kootou ki hihhia tahi ite huhukkui kootou ma TeAriki raa. Anau e vaakai atu hoki; kootou ki hihhia!

⁵ Huri ake na tiputipu taualleka i na tama hakaatoa. TeAriki se roroa ku hamai.

⁶ Auu se mamannatu tammaki na mee, e meia i roto na lotu kootou raa hakaatoa, kootou kikainnoake TeAtua niaa kootou e hihhairaa, ia kainnoake TeAtua ma na hatu manava taualleka na vahao hakaatoa.

⁷ Tena te noho laoi TeAtua tera e mmao roo ma te atamai te tama raa e me ki tokonaki kootou ki mee na hatu manava ia ma na pohouru kootou raa ki mallama e mee kootou e hukkui ma Jisas Krai.

⁸ Aku taina ma aku kave, ki hakaotioti na tattara ana nei, kootou ki mamannatu tahi na mee e taualleka tera na tama e hihhairaa: na mee tera e hakamaoni, ia na mee taualleka, ia na mee ettonu, ia na mee e matahua, ia na mee te laoi ia ma na mee e hakanaani raa.

⁹ Haaite kitauttari hea anau ni akoakoatu ia ma hea kootou nitoo i na tattara ia ma hea kootou ni k kite anau ni ppena raa. Tena TeAtua tera ni kou mai te noho laoi raa e me ki nnoho ma kootou.

Pol e hakammaha na tama i Filipai

¹⁰ Anau e hihia roo, tena ki hakammaha TeAriki, maitaname kootou e mannatu roo ki tokonaki anau, e ssau pera ma kootou ni tokonaki anau i mua raa. Niaina kootou se hai ara e lave ki tokonaki anau vahao nei, e meia anau e iroa pera ma kootou e mannatu tahi koi anau.

¹¹ Ia anau se tattara atu peenei ma e meekootou ku ssiri anau, e meia anau e akoako ria ki noho varatoa ma hea anau e isi raa.

¹² Anau e iroa hea i roto taatou te saaita taatou e hihhai na mee, ia anau e iroa hoki hea i roto taatou te saaita taatou e isi tammaki na mee raa. Anau e iroa hea e huuna ria raa, ia anau e iroa pera ma anau e tuutuulaoi koi na vahao hakatoa, niaina anau e pohu, ia niaina ma anau e hikai, ia niaina anau e isi tammaki na mee, ia niaina ma anau se isi tammaki na mee.

¹³ Anau e ivi te ppena na mee hakaatoa, maitaname Krai e kou mai na mahi Aia raa i anau.

¹⁴ E meia kootou e taualleka roo e mee kootou ni tokonaki anau te saaita anau ni ttiri na hakalono llihu raa.

¹⁵ Kootou na tama i Filipai raa e illoa laoi roo te saaita anau ni haere i taha ma Masedonia i na aho kaamata roo te Rono Tauareka raa ni kaamata ria no takutaku raa. Teenaa ko te hare lotu kootou naa koi ni tokonaki anau, tena kootou ko na tama e nnoho ma anau na saaita taualleka ia ma na saaita haeo raa.

¹⁶ E llava na vahao anau e hihai na mee, tena kootou e tokonaki no kou mai hea anau e hihai raa.

¹⁷ Ia se mee pera ma anau e hihai koi ki too na hoki kootou raa, e meia anau e hihai ki kite pera ma kootou ku too te ora hakamaoni i roto na ora kootou.

¹⁸ Ia teenei te launiu anau e kou atu kootou i na mee hakaatoa kootou ni kou mai anau raa. Tena na hoki raa e ttoe roo ma hea anau e hihai raa! Epafroditus e kou mai na hoki kootou raa, tena na mee hakaatoa anau e too te saaita nei raa e raka roo ma hea anau e hihai raa. Na mee raa e ssau pera ma he hoki e manoni kootou e hoki ake TeAtua tera TeAtua e hihia roo.

¹⁹ TeAtua anau raa e me ki hoki atu na mee hakananniu hakaatoa Aia e isi raa ma kootou i na mahi Jisas Krai.

²⁰ Kou ake te hakammaha e rahi i TeAtua taatou Tamana na vahao hakaatoa! Amen.

Na tattara hakaoti

²¹ Na tattara hihhia anau inatama hakaatoa tera e hukui ma Jisas Krai raa. Na hakattina ana i te kina nei raa e hakapaa ma anau no kou atu na tattara hihhia laatou hoki.

²² Natama hakaatoa i te kina nei e hakattina TeAtua raa e kou atu na tattara hihhia laatou, taohi mua natama i roto te hare tetuku hakaamatua i Rom raa.

²³ Na mahi TeAriki Jisas Krai ki nnoho ma kootou hakaatoa.

Kolosi

Te launiu Pol e taataa i na tama i Kolosi

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.2

Na lotu Pol 1.3—1.14

Te ora Krai 1.15—1.23

Pol e hehekau ma TeAtua 1.24—2.5

Te ora Krai 2.6—2.23

Te ora vahao nei 3.1—4.1

Te akoako hakaoti 4.2—4.6

Na tattara hakaoti 4.7—4.18

¹ Anau Pol, anau he tama TeAtua e hirihiri ma ki hehekau ma Jisas Krai ia ma Timoti hoki te taina taatou raa,

² maaua e tattaa atu i kootou na hakattina ana e ttapu e nnoho i roto Kolosi tera e ssoa laoi roo ma maaua i te huhukkui taatou ma Krai raa.

TeAtua Tamana taatou raa ki kou atu kootou te tauareka ia ma te nnoho laoi.

Pol e lotu ki hakammaha ake TeAtua

³ Maatou elotu hakammaha tahi ake TeAtua, te Tamana Jisas Krai TeAriki taatou raa na saaita hakaatoa maatou e lotu mannatu kootou raa.

⁴ Maitaname maatou kullono i na hakattina kootou iaa Jisas Krai ia ma na laoi kootou i na tama TeAtua raa hakaatoa.

⁵ Te saaita na tattara hakamaoni te Rono Tauareka raa nittae atu ite kaamataroo, kootou ellono no hakattina ite tauareka kootou e me kitoo raa. Tena na hakattina ia ma na laoi kootou raa emmoe i na mee taualleka koi oo mai tera e mmoe taualleka ma kootou i te vaelani raa.

⁶ Te Rono Tauareka raa etauhano tekou mai na hoki, ia te Rono Tauareka raa hoki kuttoha i roto te maarama nei essau pera ma te aho kaamataroo kootou nillono na mahi TeAtua raa, tena kootou ku illoa roo te hakamaoni na tattara raa.

⁷ Epafra, te taina hakamaoni taatou raa, te tama hehekau hakamaoni ma Krai i na mee maatou ni akoako atu kootou i te vahi na mahi TeAtua raa.

⁸ Tama raa nitattara mai maatou ite vahi telaoi TeAnana Tapu raa nikou atu kootou.

⁹ Teenei te hakataakoto tera e mee maatou kilotu tahi ma kootou, kaamata mai roo te saaita maatou nillono na tattara i te vahi kootou raa. Maatou e kainno ake TeAtua ki kou atu kootou te hoki ki illoa hea Aia e hihai ia ma te atamai, ia na illoa hakaatoa tera TeAnana Tapu raa nikou atu kootou.

¹⁰ Kootou e me ki nnoho i roto na ora TeAriki e hihai raa, tena kootou e me kippena na mee tera e me ki mee Aia ki hihai raa. Na ora kootou raa e me ki pii roo na mee taualleka, tena kootou e me ki illoa hakamaoni roo TeAtua.

¹¹ ¹² Anau e kainno ake TeAtua ki mee kootou ki ivi ma na mahi tera e oo mai i na mahi haimmahi Aia raa, kilavaa kootou tennoho taravare i na mee hakaatoa. Tena kootou ki hakammaha TeAtua, te Tama ni kou atu na mahi kitoo na tuhana tera TeAtua nitukutuku ma na tama hakaatoa i te nohorana te maahina Aia raa.

¹³ Tama raa e hakasao taatou i taha ma na mahi te pouri raa, tena ki too taatou no hakanoho hakaraoi roo ite Hakamaatua ana te Tamariki Aia e hakassere

¹⁴ tera ni hakattana taatou no ttana raa, e mee na hai sara taatou raa ku oti te ssorohia i taha.

Krai e hakanaaniu i aruna na mee hakaatoa

¹⁵ Tetipu Krai tera taatou nikkite raa essauroo pera ma tetipu TeAtua tera taatou sekkite raa. Krai e hura mai i mua na mee hakaatoa te maarama nei raa, ia e hakanaaniu iaruna na mee roo hakaatoa TeAtua ni pena iho raa.

¹⁶ Maitaname TeAtua e pena na mee hakaatoa ite vaelani ia ma te maarama nei raa i na mahi Krai, aanaa ko na mee taatou ekkite ia ma na mee taatou sekkite raa, hakapaa hoki ma na mahunani hai mmahi, na nohorana, na tama hakamattua ia ma na taumani. TeAtua e pena na mee hakaatoa te maarama nei raa ma Krai i na mahi Krai.

¹⁷ Krai e tipu mai i mua na mee roo hakaatoa, tena Krai e tukutuku tonu na mee hakaatoa i na kina laatou.

¹⁸ Krai ko te hakamaatua na hakattina ana hakaatoa, Aia ko te tahito na ora na hakattina ana. Te Tama ni hura mai i mua na mee hakaatoa raa ni mahike muri itaha ma te mate ma kilavaa Aia Hokoia tetuu i mua na mee roo hakaatoa.

¹⁹ Maitaname te nei he hakataakoto TeAtua pera ma te Tamariki Aia raa ki tipu roo pera ma Aia.

²⁰ TeAtua e maanatu ma kitoo muri te maarama Aia raa i na mahi te Tamariki raa. TeAtua ku noho tauareka ma taatou e mee tetoto te Tamariki Aia raa ekkoo iho iaruna tekros raa, tena Aia ku too muri na mee hakaatoa i te maarama nei ia ma te vaelani raa.

²¹ Kootou e isi te saaita ni oo no mmao roo i taha ma TeAtua, ia ni nonnoho sakkino hoki ma Tama raa, e mee na mee sakkino kootou e ppena raa ia ma na hakataakoto sakkino kootou raa.

²² Emeia te saaita nei, e mee Krai e tipu tama no mate, tena TeAtua ku mee kootou pera ma ni soalaoro Aia ma kilavaa Aia te tokonaki kootou ki ttau, ki matahua, ia ki se hai sara i mua Aia.

²³ Kootou kitauhano tahi seisi te hakaoti, ia kittuummauroo ma na hakattina kootou raa kiselavaa kootou te naue no tiaki na tattara taualleka te Rono Tauareka raa. Te nei ko te Rono Tauareka anau Pol ku mee mo tama hehekau raa. Te Rono Tauareka nei ku oti te takutaku ake i na tama hakaatoa i roto te maarama nei.

Pol e takutaku te Rono Tauareka

²⁴ Ia te saaita nei anau e hihia i na hakalono llihu anau ni too ite vahi kootou raa, maitaname te hakataakoto anau e hakalono llihu i te tinotama anau raa, anau e tokonaki koi ki hakaotioti na hakalono llihu Krai i te vahi te tinotama Aia raa, te naa ko te lotu.

²⁵ Tena anau ku mee pera ma he tama hehekau te lotu TeAtua, te Tama tera ni kou mai anau te hehekau nei ki ppena ki tokonaki kootou raa. Te nei ko te hehekau ma ki takutaku atu na tattara hakaatoa Aia

²⁶ tera Aia ni huu i mua roo ki se illoa na tama hakaatoa raa, e meia te saaita nei Aia ku hakari ake na hakataakoto raa i na tama Aia raa.

²⁷ Te hakataakoto TeAtua ma ki hakari ake na tattara taualleka e pii na mahi Aia koi huuna tera Aia e tukutuku ma na tama e seai ma ni Jiu raa hoki. Te nei ko te hakataakoto tera e huuna ria: Krai e noho i roto kootou, tena te hakataakoto nei e huri mai pera ma kootou e me kinnoho i roto na mahi TeAtua.

²⁸ Ia tena maatou e takutaku ake i te vahi Krai raa i na tama hakaatoa. Tena na hakataakoto hakaatoa tera maatou e illoa raa, maatou e tattara hamatakutaku atu kootou, tena ki akoako atu na tattara raa ma kilavaa na tattara raa te kou mai kootou ki ttau i te kina TeAtua raa pera ma ni tama ku mattua i te huhukui kootou ma Krai raa.

²⁹ Anau e hai na mahi, ia e hahi vi ma na mahi hai mmahi Krai e kou mai tera e moe i roto anau raa ki mee te mee nei ki hakamaoni.

2

¹ Anau e hihai ki meatu kootou ite vahi anau e hehekau na mahi ma ki tokonaki kootou ia ma na tama i Laodisia ia ma na tama hakaatoa tera se illoa laoi roo anau raa.

² Anau e pena te mee nei ma ki puuru na tama raa te oo mai no hokotahi ma telaoi, ia e me ki too hoki te illoa hakamaoni tera na tattara hakamaoni raa e kou mai. Teenei te ara tera na tama e me ki illoa te hakataakoto e huuna ria TeAtua raa, teenaa ko Krai.

³ Krai ko te kii e taaraki na atamai ia ma na illoa hakaatoa TeAtua tera e huuna ria raa.

⁴ Tena anau e meatu kootou, auu se tiaki alaa tama ki malliu atu kootou ma na tattara malliu raa, niaina ma na tattara raa e taualleka peehee.

⁵ Emeia te anana anau raa e noho ma kootou, tena anau e hihia e mee anau e kite ma kootou se naue, kootou hakaatoa e ttuu mmau i na hakattina kootou ia Krai raa.

Kootou ki tuu mmau i na hakattina kootou ma Krai

⁶ E mee kootou kutoo Jisas Krai pera ma ko TeAriki, tena kootou ki noho hakapaa ma Aia.

⁷ Kootou ki ttuu mmau i na hakattina kootou i Tama raa, ia na ora kootou raa ki tauttari Tama raa, tena kootou ki hakattina hai mmahi pera ma kootou ni akoako ria raa. Ia kootou ki tauhano te hakammaha TeAtua.

⁸ Kootou ki lollohi ki se hai tama e tatakore kootou ki tauttari na tiputipu sakkino i te atamai te tama, na akoako tera na tama ia ma na mahunani te maarama nei e kou mai teeraa sei ma ni poroporo Krai raa.

⁹ Maitaname te hakamaoni te tipu te ora Krai i te maarama i aruna raa e moe i roto te tinotama Krai i te maarama nei raa,

¹⁰ tena kootou kutoo na ora hakamaoni, e mee kootou e hukui ma Tama raa. Krai e hakanaaniu i aruna na mahunani ia ma na tama hakamattua hakaatoa.

¹¹ Kootou e ttuu te hakamaatino e tapu, ia se mee ma ko te hakamaatino e tapu tera na tama e ttuu na tinotama laatou raa, e meia kootou e too te hakamaatino tera Krai e penapena tera e hakattana kootou i taha ma na mahi sakkino te tinotama raa.

¹² Maitaname te saaita kootou ni hakoukou tapu ria raa, kootou e tanu ria ma Krai, tena te hakoukou tapu kootou e too raa e hakamahike kootou ma Krai i na hakattina kootou ia ma na mahi TeAtua te Tama ni hakamahike Tama raa i taha ma te mate raa.

¹³ Kootou e isi te saaita hokotahi na tinotama kootou raa ni mmate e mee na hai sara kootou raa, ia e mee hoki kootou sei ma ni Jiu tera se tauttari na tuua. Emeia te saaita nei TeAtua ku hakaora muri kootou ma Krai. TeAtua e ssirihia na hai sara taatou raa hakaatoa;

¹⁴ Aia e ssoro na taoni taatou e isi ma Aia raa, tena ki tii i aruna te kros raa na tuua sakkino e hakapaa ake ma na mee raa.

¹⁵ Tena i aruna te kros raa, Krai e hakasao Aia Hokoia i taha ma na mahi na mahunani ia ma na tama hakamattua raa; Krai e huri ake no kkite na tama hakaatoa pera ma Aia e haihai na rima na tama raa no hakattaki vaa muri Aia te saaita Aia ni haere ki too na mahi Aia raa.

¹⁶ Ia tena, auu se tiaki na tama ki hakamoe nituaa i na mee kootou ekkai, ia e unu raa, ia ma na aho e llahi, ia na kai te saaita te maremo raa e tuu ake raa ia ma te Sabat.

¹⁷ Na mee nei hakaatoa e hurimai niaa koi oo mai i muri; e meia te hakamaoni raa ko Krai.

¹⁸ Auu se tiaki kootou ki haru haeoria i na tama tera e hakatettere ma laatou eraka mmao e mee laatou e mannatu ma laatou ekkite na mee taualleka raa, e meia e tattara tahi na mee malliu, tena ki hakamarumaru

na ensel. Iaa na tama peenei raa e ahu koi te vvare na hakataakoto te tama, se isi roo te hakataakoto tauareka,

¹⁹ tena kitiaki Krai, te Tama e hakamaatua na hakattina ana raa. I na mahi Krai na hakattina ana hakaatoa e me ki tuttuulaoi, ia e me ki hukui hakaatoa no hokotahi, tena na hakattina ana raa e mee ki hhomotautari hea TeAtua e hihai raa.

Ora muri ma Krai

²⁰ Kootou nimmate ma Krai, tena kuttana itaha ma namahunani te maarama nei raa. Aiea kootou ennoho pera ma kootou nitama te maarama nei naea? Aiea kootou e tauttari na tuaa pera ma,

²¹ “Auu se kkai na kai peenei,” “Auu se kamata te mee raa,” “Auu se ttaohi te mee peenei”?

²² Natuaa peenei e huriake namee tera e me kioti kuse hihhairia te saaita taatou e ppena na mee raa. Aanei nituaa, ia ni akoako na tama koi.

²³ Hakamaoni, na tuaa peenei e huri mai te atamai te tama tera e tatakore taatou ki hakamarumaruru na ensel ia ma natiputipu sakkino ia ma hea taatou e ppena i na tinotama taatou raa, e meia na mee nei se isi na tuurana ki hakatonutonu hea te tinotama raa e hihai.

3

¹ Kootou nimahikemuri ma Krai itaha ma temate, tena kootou ki hakatataakoto tahi namee itevaelani, itekina Krai enoho iaruna te nohorana Aia i te vahi laaua TeAtua raa.

² Hakamoe tahi na hakataakoto kootou i na mee itekina raa, ia seai ma namee te maarama nei.

³ E mee kootou ku oti temmate, ia tena na ora kootou raa enoho ma TeAtua i te kina Krai enoho raa.

⁴ Krai ko te ora hakamaoni kootou, ia te saaita Aia e vaakaimai raa, kootou e me ki oomai ma Aia no nnoho ma na mahi Aia raa.

Te ora tuai ia ma te ora vahao nei

⁵ Ia tena, kootou ki peesia tahi na tiputipu sakkino te maarama nei tera emmoe i roto kootou raa, natiputipu pera ma natiputipu na poiraa, ia natiputipu sakkino ia ma te kaimannako, e mee te kaimanako raa e ssau pera ma he tiputipu ki hakamarumaruru na hatu tipua.

⁶ Tena te roto TeAtua raa e me kittae i na tama se tauttari Aia raa e mee natiputipu peenei raa.

⁷ Kootou i mua raa e nnoho tauttari hea te tinotama raa e hihai, teena ko te saaita na ora kootou raa ni lepotia i na tiputipu sakkino peenei raa.

⁸ Emeia te saaita nei kootou ki peesia natiputipu hakaatoa sakkino nei i taha: te maihu lloto, te mannava haeo ia ma te kiri lloto. Auu se haru haeo, tena na maihu kootou naa ki hakaoti te tattara haeo.

⁹ Auu se tattara malliu ake teeraa tama, maitaname kootou ku oti te peesia natiputipu sakkino kootou i mua raa i taha,

¹⁰ tena kootou ku too te ora vahao nei e hou raa. Teenei ko te tinotama hou tera TeAtua te Tama nipena tetama raa etauihana tahi ki mee te tinotama raa ki ssau pera ma te tipu Aia raa ma kilavaa Aia te kou mai kootou ki illoa hakamaoni roo Aia.

¹¹ Tena te hakaotioti, se isi te mee e kee ilottonu na tama seai ma ni Jiu ia ma na Jiu raa, ia se kee hoki ma na tama etuu te hakamaatino e tapu ia ma na tama se ttuu te hakamaatino e tapu raa ia ma na tama aalaa henua, na tama kaittama, na tama hehekau ia ma na tama hakamattua raa, e meia Krai ko na tama hakaatoa, ia enoho i roto na tama hakaatoa.

Te ora kootou vahao nei

¹² Kootou ni tama TeAtua; Aia e laoi kootou, tena ki hirihiri kootou pera ma ni tama roo Aia ettino. Ia tena kootou ki too na tiputipu te manava aroha, telaoui, ia kilaumarie, ki pasemmu, ia ki varatoa i na mee sakkino.

¹³ Kootou ki manava alloha alaa tama, ia ki ssirihia na tattara na tama e tamumu alaa tama raa. Kootou ki ssirihia hea na tama raa e ppena, e ssau koi pera ma TeAriki ni ssirihia na hai sara kootou raa.

¹⁴ Ia tena, hakapaa ake te laoi raa i aruna na mee nei hakaatoa, te mee tera e ttaohi na mee nei hakaatoa ki hokotahi hakamaoni raa.

¹⁵ Tenoholaoi Krai e koumaira erorohi kootou i na hakataakoto kootou e penapena raa; maitaname te nei ko telaoui tera TeAtua ni kanna atu kootou ki hukui hakaatoa i te tinotama hokotahi raa. Tena kootou ki hakammaha tahi.

¹⁶ Na tattara taualleka Krai tera e mmoe i roto na mee nei hakaatoa raa e tau te mmoe i roto na hatu manava kootou. Huhua na rue i roto te launiu na Rue raa, na rue telotu ia ma na rue ettapu TeAnana Tapu raa; hua hakammaha ake TeAtua i roto na hatu manava kootou.

¹⁷ Tena na mee hakaatoa kootou e ppena, ia e tattara raa; kootou ki ppena na mee nei i te inoa TeAriki Jisas e ssau pera ma kootou e hakammaha ake TeAtua Tamana raa i na mahi Krai.

Tiputipu te hai maatua

¹⁸ Na hhine hai avvana, kootou ki hakallono na taanata kootou raa, maitaname te nei hea kootou e tau te ppena pera ma ni tama te lotu.

¹⁹ Na taanata hai avvana, laoi na hhine kootou raa, tena auu se mee hakahao na hhine kootou raa.

²⁰ Na tamalliki, te nei he tiputipu telotu pera ma kootou ki hakallono na maatua kootou raa na vahao hakaatoa.

²¹ Kootou na maatua, kootou ki se haru hao na tamalliki kootou raa ka oti na tamalliki raa ku nnoho se hihhia.

²² Na tama hehekau, hakallono na tama hakamattua kootou i te maarama nei raa i na mee roo hakaatoa, ia se mee ma te saaita koi na tama raa e nnoho ma kootou, e mee kootou e hihhai ma na tama raa ki hihia i kootou; e mea kootou ki ppena na hehekau kootou raa ma te hatu manava tauareka e mee kootou e hakammaha TeAriki.

²³ Hea kootou e ppena raa, kootou ki ppena na mee raa ma na hatu manava kootou, e ssau pera ma kootou e hehekau ma TeAriki, ia seai ma na tama te maarama nei raa.

²⁴ Mannatu pera ma TeAriki e me ki kou atu na mee Aia e tukutuku ma na tama Aia raa pera ma ni tuhana kootou. Maitaname Krai ko te Tama hakamaatua hakamaoni tera kootou e hehekau raa.

²⁵ Tena na tama hakaatoa e ppena na mee e sara raa e me ki too tautari hea na tama naa e ppena e sara raa, e mee TeAtua e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa te hakatonutonu hokotahi koi.

4

¹ Kootou na tama hakamattua, ppena hakatauareka, ia ppena hakaraoi na tama hehekau kootou raa. Mannatu, kootou hoki e isi te Tama hakamaatua e noho i te vaelani.

Hea taatou na tama e ttau te ppena

² Kootou ki hakamataora i te vahi te lotu, ia tallaki na kapuroro kootou raa no hakammaha ake TeAtua.

³ Te saaita kootou e lotu raa, kootou kulotu hoki ma maatou kilavaa TeAtua te kou mai maatou na mahi kitakutaku na tattara Aia i te vahi na mee Krai e huuna ria raa. Maitaname te nei hea anau e ponotia i roto te hare karapusi raa.

⁴ Lotu hoki kilavaa anau te tattare ma na mahi ki mee na tattare raa ki matahua.

⁵ Kootou ki atamai te saaita kootou e ppena na mee ki tokonaki na tama seai ma ni hakattina ana raa, ia kootou ki mee hakatauareka roo te saaita kootou e hakattana ria ki tattare raa.

⁶ Na tattare kootou raa kitaualleka, tena na tama e me kihihhai kihakallono hoki, tena kootou ki mattonu no kou ake na tattare etonu i na vahiri na tama hakaatoa.

Na tattare hakaoti

⁷ Tikikus te taina hakamaoni taatou raa he tama e hehekau hakamaoni, ia he tama hehekau i te vahi na hehekau TeAriki raa, tena aia e me ki kou atu na tattare hakaatoa i te vahi anau.

⁸ Tera hea anau e kauna ria atu te tama nei ki haere atu i kootou ma kilavaa kootou hakaatoa te hihhia te saaita aia e tattare atu i te vahi maatou raa.

⁹ Onesimus, te taina hakamaoni taatou raa e me ki oo atu laaua, tena aia he tama te kuturana kootou naa. Tokorua nei e me ki tattare atu kootou na mee hakaatoa tera e kapihi mai i te kina nei raa.

¹⁰ Aristarkus, te tama ennoho maaua i roto te hare karapusine raa e kou atu na tattare hihhia aia raa i kootou, tena Mak hoki te taina Banabas raa e kou atu na tattare hihhia aia. (Kootou ku oti te too na tattare ki too hakaraoi Mak te saaita aia e haere atu peenaa i kootou raa.)

¹¹ Josua, teeraa inoa aia ko Jastus e kou atu hoki na tattare hihhia aia. Te nei tokotoru na Jiu e hakattina, ia e hehekau ma anau ki takutaku atu i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena na tama nei e tokonaki hai mahi roo anau.

¹² Epafras he tama hoki i roto te kuturana kootou naa, ia he tama hehekau ma Jisas Krai, aia e kou atu hoki na tattare hihhia aia. Te tama nei e lotu tahi ma kootou, tena aia e kainno ake TeAtua ki tokonaki kootou ki tui mau pera ma ni tama kumattua no hakattina hakamaoni, tena ki tauttari roo hea TeAtua e hihai raa.

¹³ Anau elavaa te tattare te maanatu anau i te vahi na mahi aia ni hehekau ma kootou ia ma na tama i Laodisia laaua ma Hieropolis raa.

¹⁴ Luk, te dokta taatou raa laaua ma Demas e kou atu na tattare hihhia laaua raa i kootou.

¹⁵ Kou ake na tattare hihhia maatou raa i na taina ma na kaave taatou i Laodisia raa, ia ma Nimfa ma na tama te lotu e kuku i te hare aia raa.

¹⁶ Te saaita kootou ku oti te ppau te launiu nei raa, kootou kukkira no kave te launiu nei i na tama i Laodisia raa ki ppau. Ia te saaita naa hoki kootou ku ppau te launiu na tama i Laodisia raa e kou atu kootou raa.

¹⁷ Tena kootou kumeake Arkipus ki mmata no hakaoti na hehekau TeAriki e kou ake aia ki ppena raa.

¹⁸ Anau Pol, anau e taataa na tattare nei ma te rima anau: *Anau Pol e kou atu na tattare hihhia ana raa i kootou.* Tena auu sessiri na seni e mau na rima anau nei!

Na mahi TeAtua ki nnoho ma kootou.

1 Tesalonaika

Te launiu kaamata Pol e taataa i na tama i Tesalonaika

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1

Te hakattina na tama i Tesalonaika 1.2—1.10

Te hehekau Pol 2.1—3.13

Na ora na tama te lotu 4.1—5.22

Na tattara hakaoti 5.23—5.28

¹ Teenei he launiu maatou, anau Pol, Sailas ia ma Timoti.

Maatou e tattaa atu te launiu nei i na tama te hare lotu i Tesalonaika raa ia ma na tama tera e hukui ma TeAtua Tamana ia ma TeAriki Jisas Krai raa: Na mahi ia ma te noho laoi ki nnoho ma kootou.

Te ora ia ma na hakattina na tama i Tesalonaika

² Maatou e hakammaha tahi ake TeAtua ma kootou, tena maatou e mannatu tahi kootou i na lotu maatou.

³ Maitaname maatou e mannatu kootou i mua na karemata TeAtua Tamana taatou raa ina hakattina kootou e tauhano te ppena tahi ia ma na laoi kootou e isi ki hehekau na mahi raa ia ma te varatoa hoki kootou te nnoho no hakattari TeAriki taatou Jisas Krai raa.

⁴ Aku taina, maatou e illoa pera ma TeAtua e hihai mahi roo kootou, tena ki hirihiri kootou ki mee mo tama Aia.

⁵ Maitaname maatou ni kou atu te Rono Tauareka raa i kootou, ia se mee ma maatou e tattara koi, e meia maatou e huri atu hoki na mahi TeAnana Tapu ia ma te hakamaoni te Rono Tauareka raa. Kootou e illoa na tiputipu maatou te saaita maatou ni nnoho ma kootou raa, tena na tiputipu maatou raa e me ki tokonaki kootou.

⁶ Kootou e tauttari maatou ia ma TeAriki; ia niaina ma kootou e hakalono llihu mahi roo, e meia kootou e too koi na tattara taualleka raa ma te hihia TeAnana Tapu raa e kou atu kootou.

⁷ Ia tena, na tama te lotu i Masedonia laaua ma Akaia raa e me ki kkira atu no tauttari kootou.

⁸ Maitaname seai ma ko na tattara koi TeAriki tera kootou e tattara ake na tama i roto Masedonia laaua ma Akaia raa, e meia te rono hoki i te vahi na hakattina kootou i TeAtua raa e ttae na kina hakaatoa. Tena maatou ku se hai mee hoki e lave ki tattara ake i na tama raa,

⁹ maitaname na tama na kina hakaatoa ku tattara i te vahi na laoi kootou e huri mai maatou te saaita maatou ni oo atu no mmata kootou raa, ia hoki i te vahi kootou ni huri no se hihai ki hamarumaruru na hatu tipua raa, tena kootou ki mannatu no hehekau tahi ma TeAtua te Tama e ora raa,

¹⁰ tena ku nnoho no hakattari te saaita te Tamariki Aia raa e hamai i taha ma te vaelani raa. Jisas te Tamariki Aia raa ko te Tama ni mate no ora muri ki tokonaki taatou i taha ma te roto TeAtua tera koi hamai raa.

2

Na hehekau Pol i roto Tesalonaika

¹ Aku taina, kootou e illoa hokkootou pera ma te oo atu maatou raa ni se llano marino.

² Kootou e illoa hoki pera ma maatou ku oti te hakalono llihu, ia ku oti te haru hakahaeo ria i roto Filipai i mua maatou ni oo atu no ttae atu kootou i Tesalonaika. Ia niaina ma e tammaki na tama e hakataukaa ma maatou, e meia TeAtua taatou raa e kou mai na mahi ki tattara atu te Rono Tauareka Aia ni kou mai raa.

³ Na tattara maatou e tattara atu kootou raa; maatou se tattara i te vahi namee essara ia ma natiputipu sakkino, ia maatou se hahaivi ma kihai lavvaka na tama.

⁴ Emeia maatou e tattara koi natattara TeAtua e hihai ma maatou ki tattara raa, maitaname Aia e kite hakamaoni ma maatou e tau tekkave te Rono Tauareka raa. Maatou se hihhai ma ki mee na tama ki hihhia i te vahi maatou, e meia maatou e hihhai ki mee TeAtua te Tama ni hahaaite na tiputipu maatou raa ki hihia.

⁵ Kootou e illoalaoi pera ma maatou se oo atu ma na tattara malliu, ia maatou se tattara uhiuhi atu kootou ma maatou e mannako. TeAtua e kite hakamaoni na tiputipu maatou!

⁶ Maatou se hihhai ma na tama ki hakammaha maatou, hakapaa ma kootou ia ma alaa tama hoki.

⁷ Niaina ma maatou e hehekau pera ma ni aposol Krai, e meia maatou se hihhai ma kikainnoatu namee ikootou. Ia tena maatou ennoho taualleka koi te saaita maatou ninnoho ma kootou raa, essau pera ma te hine e noho hakaraoi ma na tamalliki aia raa.

⁸ E mee maatou elaoi mahiroo ikootou, tena maatou e tanattana ki kou atu kootou te Rono Tauareka TeAtua raa ia ma na ora hoki maatou. Maatou e hihhai mahiroo kootou!

⁹ Aku taina, kootou kame e mannatu te saaita maatou ni hehekau na mahiroo! Maatou e hehekau teao ma tepoo kiselavaa maatou te kou atu na hakalono lihu ikootou te saaita maatou ni takutaku atu te Rono Tauareka TeAtua raa ikootou.

¹⁰ Kootou ia ma TeAtua hoki ekkite ma na hehekau ia ma natiputipu maatou e huri atu kootou raa e taualleka, e ttonu, ia se isi namee essara.

¹¹ Kootou e illoa pera ma maatou e mee hakaraoi roo kootou hakaatoa pera ma na maatua raa e mee hakaraoi roo na tamalliki laatou raa.

¹² Maatou e tattara hakapurupuru atu, tena kitattara hakaraoi atu roo kootou, ia maatou e tattara tahi atu hoki kootou kitauttari na ora tera e mee TeAtua ki hihia raa. TeAtua e kanna atu kootou kinnoho ma Aia i te Hakamaatua ana ia ma te maahina Aia raa.

¹³ Ia eisi teeraa hakataakoto hoki tera maatou e hakammaha tahi TeAtua. Te saaita maatou ni tattara atu na tattara TeAtua raa, kootou e llono na tattara raa, tena ki too na tattara raa pera ma aaraa ni tattara TeAtua, sei ma ni tattara na tama koi, tena te hakataakoto naa e hakamaoni. Maitaname TeAtua e hehekau i roto kootou na tama tera e hakattina i Aia raa.

¹⁴ Aku taina, namee ekapihi atu kootou raa essau koi pera ma namee nikapihi ake i na hakattina ana TeAtua i roto Judia raa, teenaa ko na tama e hukui ma Jisas Krai raa. Na hakalono lihu na tama kootou raa ni kou atu i kootou raa e ssau pera ma na hakalono lihu na Jiu raa ni kou ake na hakattina ana raa.

¹⁵ Na Jiu raa ni taa TeAriki Jisas ia ma na profet TeAtua raa no mmate, tena ki kou mai na hakalono lihu maatou. TeAtua se lavaa roo te hihia i na tama nei! Na tama nei e haeroo i na karemata na tama hakaatoa!

¹⁶ Na tama naa e hahaivi hoki ma kippui maatou ki se takutaku ake na tama sei ma ni Jiu raa na tattara tera e lavaa te kou ake na ora hakamaoni laatou raa. Ina tiputipu nei, na tama naa e me ki tiaki hakaoti roo na hai sara laatou nippena tahi raa. Tena te saaita nei TeAtua ku huri ake te roto Aia raa i na tama naa.

Pol e hihai ma ki haere no mmata na tama Tesalonaika

¹⁷ Aku taina, i te vahi maatou, te saaita maatou ni vvae no mmao itaha ma kootou paa saaita raa, na tinotama maatou raa mmao, e meia na hakataakoto maatou raa e mmoe tahi koi ikootou. Maatou se uaua roo ikootou, ia e hainattaa roo maatou te vakkai atu hakaraoi no mmata kootou.

¹⁸ Tena maatou e hihhai ma ki vakkai atu kootou. Ellava na vahao anau e hahaivi ma ki haere atu no mmata kootou, e meia Satan e puipui maatou ki se oo atu.

¹⁹ Emeia teenaa ko kootou koi, se hai tama hoki peeraa! Maatou e tuunaki kootou, ia maatou e hihhia roo i kootou, tena maatou e lavaa te ahu i mua na maihu TeAriki Jisas i na mahi maatou nihuri atu kootou i na hehekau maatou te saaita Aia e hamai raa.

²⁰ Hakamaoni roo, na tattara ahuhahu ia ma na hihhia maatou nei e mmoe i kootou!

3

Pol e kaunaria Timoti

¹ Emeia maatou kuse lavaa roo tettaohi te hi oo atu maatou no mmata kootou raa, tena maaua ma Sailas ku mannatu koi ma ki nnoho hokomaaua i Atens,

² tena ku kaunaria atu Timoti, te taina taatou tera e hehekau ma maaua i te vahi TeAtua kitakutaku atu te Rono Tauareka Krai raa. Maaua e kaunaria atu Timoti ki tokonaki ki mee na hakattina kootou raa ki ivi,

³ kiselavaa kootou te horo muri e mee na hakalono llihu nei. Kootou hokkootou e illoa pera ma na hakalono llihu nei e oo mai hoki i te vahi TeAtua.

⁴ Maitaname tesaaita maatou ninnoho ma kootou raa, maatou e tattara atu i mua pera ma maatou e me kittiri na hakalono llihu; ia tena kootou e illoa hoki pera ma na hakalono llihu raa ni kapihi mai hakamaoni.

⁵ Tera hea anau nikaunaria atu Timoti raa. Te hakataakoto raa ku mmaha roo i anau, tena anau kikaunaria atu Timoti ki mmata hoki i te vahi na hakattina kootou raa. Kimmata kiselavaa te Tipua raa te tatakore kootou, tena ku mee na hehekau maatou raa killano marino!

⁶ Timoti ku tae mai hakaraoi, tena aia e hamai ma na tattara taualleka i te vahi na hakattina ia ma na laoi kootou raa. Timoti e tattara mai hoki pera ma kootou e mannatu haimahiroo imaatou, tena ma kootou e hihhai roo kikkite maatou peeraa hoki ma maatou e hihhai roo kikkite kootou raa.

⁷ Aku taina, maatou e tokonakiri roo i kootou no hihhia i na haeo ia ma na hakalono llihu maatou nittiri raa. Na hakattina kootou raa e tokonaki roo maatou,

⁸ maitaname maatou ku ora hakamaoni tesaaita nei kame na ora hoki kootou raa ku ttonu roo i te huhukkui kootou ma TeAriki raa.

⁹ Tesaaita nei maatou e lavaa te hakammaha ake TeAtua ma kootou. Maatou e hakammaha i mua na maihu Tama raa e mee te hihhia maatou e isi i te vahi kootou raa.

¹⁰ Teao ma te poo maatou e kainnoake Tamaraa ma na hatumanava maatou kilavaa maatou te oo atu no mmata kootou ki tokonaki kootou i te vahi na hakattina kootou raa.

¹¹ Maatou e kainnoake TeAtua te Tamana taatou raa Hokoia ia ma Jisas TeAriki taatou raa kihurimai heara peehee maatou e lavaa te oo atu no mmata kootou.

¹² Maatou e kainnoake TeAriki ki tokonaki te laoi kootou i alaa tama raa ki hihomo no llahi pera ma na laoi maatou i kootou raa.

¹³ TeAtua e me kitokonaki na hakattina kootou raa ki ivi, tena kootou e me kittonu tahi, ia e me kittapu i mua na maihu TeAtua Tamana raa te saaita TeAriki Jisas ia ma na tama e hukku ma Aia raa hakaatoa e oo mai.

4

Te ora tera TeAtua e hihai

¹ Aku taina, anau e hihai ki hakaoti atu na tattara anauraa pera ma kootou ku oti te illoa na akoako maatou ni akoako atu kootou kinnoho ina ora TeAtua e hihai raa. Kootou e tauttari hakamaoni na ora nei. Ia tena anau e kainno atu kootou i te inoa TeAriki Jisas ki tauhano te tauttari na tiputipu nei.

² Maitaname kootou e illoa na tattara maatou nitattara atu ina mahi TeAriki Jisas raa.

³ TeAtua e hihai ma na ora kootou raa ki ttapu, tena kootou ki hakattana i taha ma na tiputipu sakkino i te vahi te hai huri raa.

⁴ Kootou kutau te illoa te ora etapu ia ma tetauareka tennoho ma na avana kootou raa,

⁵ ia seai ma ki mannako na tinotama alaa tama pera ma na tama e nnoho pouri tera se illoa TeAtua raa.

⁶ I roto na hakataakoto nei, maatou se hihai ma kootou ki ppena na mee essara ia ma kihailavvaka alaa tama itelotu. Maatou nitattara atu na mee nei i mua, tena maatou e tattara mahi atu kootou pera ma TeAriki e me ki kou atu na hakalono llihu na tama e ppena na mee nei raa.

⁷ TeAtua sekanna taatou kitauttari na tiputipu sakkino ite vahi te hai huri, e meia Tama raa e kanna mai taatou ki tauttari na ora e ttapu.

⁸ Ia tena kame he tama ma aia se hihai te akoako nei, tena te tama naa se mee ma aia se hihai he tama na tama i te maarama nei raa, e meia aia se hihai TeAtua te Tama ni kou mai TeAnana Tapu Aia raa.

⁹ Maatou e me ki tattaa atu na tiputipu te hai taina laoi ma alaa tama. Maitaname TeAtua Hokoia ko na akoako atu avare pera ma ki hai taina laoi ma alaa tama.

¹⁰ Tena kootou e huri ake hakamaoni na tiputipu telaoi raa ina tama telotu i Masedonia raa. Aku taina, maatou e tattara hakapurupuru atu kootou ki huri ake na tiputipu te laoi raa i alaa tama hoki.

¹¹ Kootou ki haate te nnoho hemuu, tena ku hai na mahi kootou ki lollohi na ora kootou hokkootou raa pera ma maatou ni meatu kootou i mua raa.

¹² Tena na tama se hakattina te lotu raa e me ki taualleka ma kootou e mee na tiputipu kootou raa. Tena kootou selavaa te kainno huri na mee i alaa tama.

TeAriki e me ki vaakai mai

¹³ Aku taina, maatou e hihai ma kootou ki illoa te hakamaoni na tama tera ku oti te mmate raa ki selavaa kootou te alloha pera ma na tama se isi na hakattina i roto laatou raa.

¹⁴ Maatou e hakattina pera ma Jisas ni mate no ora muri hakaraoi, tena maatou e hakattina pera ma TeAtua e me ki too Jisas ia ma na tama ku oti te mmate tera e hakattina i Aia raa.

¹⁵ Hea maatou e akoako atu kootou vahaonei raa ko na akoako TeAriki raa: na tama maatou e ora te aho TeAriki e hamairaa selavaa te oo i mua na tama tera ku oti te mmate raa.

¹⁶ Taatou e me killono tero e kanna, tero te ensel hakamaatua raa, tena taatou e me killono tepuu TeAtua raa eiri, tena TeAriki Hokoia e me ki hamai i taha ma te vaelani. Na tama e hakattina Krai tera ku oti te mmate raa e me ki mahhike no ora i mua;

¹⁷ tena maatou na tama e ora te saaita naa e me ki hakapaa hakaatoa ma na tama naa i roto te pukureurehu raa ki oo no ttiri ma TeAriki i te vaelani. Tena maatou e me ki nnoho tahi ma TeAriki.

¹⁸ Ia tena kootou ki tattara hakapurupuru ake alaa tama i na tattara nei.

5

Tanattana te hamai TeAriki

¹ Aku taina, anau se tau te taataa atu ki hakari atu kootou te saaita ia ma ni mee peehee e me ki kapihi mai.

² Maitaname kootou hokkootou e illoa laoi roo pera ma te Aho TeAriki raa e me ki hamai pera ma te tama kairarao e hamai te poo.

³ Te saaita na tama e tattara ma, "Na mee hakaatoa e moemmoe laoi koi, ia e taualleka," tena paa saaita naa koi te haeo naa ku ttiri laatou! Te haeo naa e me ki hakateki mai pera ma na isu te hine ku mee ki mamaoha raa, tena na tama hakaatoa se lavaa te ssao.

⁴ Aku taina, kootou ki se nnoho i roto te pouri raa, tena kootou ki se oho te saaita te Aho naa e tae atu pera ma he tama kairarao raa.

⁵ Kootou na tama hakaatoa e nnoho i roto te maahina raa, kootou ni tama te ao. Taatou seai ma ni tama te poo ia ma te pouri.

⁶ Ia tena taatou ki se tumoe mahi pera ma alaa tama raa; taatou ki ara tahi, ia ki se vvare tahi.

⁷ Te poo he saaita na tama e mmoe, ia te poo hoki he saaita na tama e unu no vvare.

⁸ Emeia taatou ni tama te ao, tena taatou ki se unu tahi no vvare. Taatou ki ttaohi mmau na hakattina ia ma na laoi taatou raa pera ma ni popore e ppui na hatahata taatou, tena taatou ki hakattina hakamaoni pera ma ko te uhi te ora e ora tahi raa.

⁹ TeAtua se hirihiri taatou ma taatou ki hakalonollihu te saaita Aia e roto raa, e meia Aia e hirihiri taatou kitoo te ora e ora tahi i na mahi TeAriki Jisas Krai,

¹⁰ te Tama ni mate ma taatou ki lavaa taatou te nnoho hakapaa ma Aia, niaina taatou koi ora ia ma ku mmate te saaita Aia e me ki hamai raa.

¹¹ Ia tena, hakapurupuru ake alaa tama, tena ku tokonaki alaa tama e ssau pera ma kootou e ppena te saaita nei raa.

Na tattara poroporo ia ma na tattara taualleka hakaoti

¹² Aku taina, maatou e kainnoatu kootou ki hakammaha na tama e hehekau i kootou raa, na tama tera e lollohi ia ma na tama e poroporo atu kootou i te vahi te ora na tama te lotu raa.

¹³ Hakammaha, tena ku laoi na tama naa ma na hakataakoto taualleka, e mee na hehekau na tama naa e ppena raa. Kootou ki nnoho taualleka hokkootou.

¹⁴ Aku taina, maatou e meatu kootou ki tattara hakamataku ake na tama se hihhai ki hehekau raa, tena ku tattara hakapurupuru ake na tama e mattaku mahi raa, ia tokonaki na tama e matanaennae raa, tena ku mee hakaraoi na tama hakaatoa.

¹⁵ Kootou ki mmata hakaraoi ki se haitama e kou ake te haeo i te tama ni kou ake te haeo aia raa, e meia i roto na hakataakoto kootou raa, kootou ki mannatu ki ppena na mee taualleka i na tama hakaatoa.

¹⁶ Kootou ki hihhia tahi,

¹⁷ lotu na vahao hakaatoa,

¹⁸ tena ku hakammaha ake TeAtua i na mee hakaatoa. Teenei hea TeAtua e hihai kootou ki ppena i roto na ora kootou i te huhukkui kootou ma Jisas Krai raa.

¹⁹ Auu se hahaivi ki ppui TeAnana Tapu,

²⁰ ia auu se peesia na tattara taualleka TeAtua raa.

²¹ Haaite te hahaite na mee hakaatoa, ia ttaohi hea e tauareka raa,

²² tena ku peesia hea e sakkino raa.

²³ Tiaki TeAtua te Tama e kou mai te noho laoi raa ki mee kootou ki ttao i na mee hakaatoa hakapaa ma na tinotama kootou raa, tena ku hakattana na anana, na hatu manava ia ma na tinotama kootou raa i taha ma na mee sakkino te saaita Jisas Krai TeAriki taatou raa e hamai.

²⁴ Te Tama tera e kannu kootou raa e me ki pena te mee naa, maitaname Aia e hakamaoni.

²⁵ Aku taina, lotu ake hoki ma maatou.

²⁶ Haere lulluu na tama te lotu raa hakaatoa ma te laoi TeAtua.

²⁷ Anau e tattara atu kootou i na mahi TeAriki ki ppau ake te launiu nei i na tama te lotu raa hakaatoa.

²⁸ Na mahi TeAriki taatou Jisas Krais ki nnoho ma kootou.

2 Tesalonaika

Te launiu hakarua Pol e taataa i na tama i Tesalonaika

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.2
 Te hakatonutonu TeAtua 1.3—1.12
 Krai e me ki vaakai mai i muri 2.1—2.17
 Na tiputipu e ttonu na tama telotu 3.1—3.15
 Na tattara hakaoti 3.16—3.18

¹ Anau Pol, Sailas ia ma Timoti, maatou e tattaa atu te launiu nei, ina tama telotu i roto Tesalonaika tera e hukkui ma TeAtua taatou Tamana raa ia ma TeAriki Jisas Krai.

² TeAtua taatou Tamana raa ma TeAriki Jisas Krai ki kou atu te tauareka ia ma te noholaoi i kootou.

TeAtua e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa

³ Aku taina, maatou eme ki hakammaha tahi ake TeAtua ma kootou. Te mee nei etonu maatou kippena peenei, maitaname na hakattina kootou raa ku hai mmahi roo, ia hoki na laoi kootou e huri ake alaa tama raa kullahi hoki.

⁴ Tera hea maatou e tattara ahuahu i te vahi kootou i roto na hare lotu TeAtua raa. Maatou e ahuahu i te vahi kootou e hakattina raa ia ma kootou hoki elavaa tennoho hakavaratoa na saaita kootou e ttiri na haeo ia ma na hakalono llihu i roto na ora kootou raa.

⁵ Na mee nei hakaatoa e huri mai te hakamaoni pera ma te hakatonutonu TeAtua raa etonu, ia tena ite hakaotioti, kootou eme kitonu tettae i te Hakamaatua ana Aia raa, e mee na hakalono llihu kootou ni too raa.

⁶ TeAtua eme kipena hea etonu: Aia eme ki kou ake na hakalono llihu na tama tera e kou atu na hakalono llihu kootou raa,

⁷ tena Aia eme kikouatu tetauareka ina tama kootou tera e hakalono llihu raa ia ma maatou hoki. TeAtua eme kipena te mee nei te saaita TeAriki Jisas e hakahura mai itaha ma te vaelani ma na ensel hai mmahi Aia raa

⁸ ia ma te ahi eura raa ki kou ake na hakalono llihu na tama se hihhai TeAtua raa ia ma na tama tera se hihhai ki hakallono na tattara te Rono Tauareka i te vahi TeAriki Jisas raa.

⁹ Na tama naa e me ki too te hakalono llihu se isi te hakaoti, ia na tama naa e me ki vaaea itaha ma te kina TeAriki e noho raa, ia itaha ma na mahi hai mmahi Tama raa

¹⁰ te saaita Aia e hamai te Aho naa ki too na mahi na tama Aia raa hakaatoa, tena ku too hoki te hakammaha na tama hakaatoa tera e hakattina raa. Kootou hoki e me ki hhai i roto na tama naa, maitaname kootou e hakattina na tattara maatou ni tattara atu i kootou raa.

¹¹ Tera hea maatou e lotu tahi ma kootou. Maatou e kainno ake TeAtua kipenapena na ora kootou raa ki taualleka pera ma na ora Aia e hihai ma kootou ki isi raa. TeAtua ki kou atu kootou na mahi Aia raa ki tau ma hea kootou e hihhai kippena na mee taualleka raa ki hakaoti na hehekau kootou raa ma na hakattina.

¹² Te ara nei kootou eme ki hakammaha te inoa Jisas TeAriki taatou raa, tena Aia eme ki hakammaha kootou i te tauareka TeAtua ia ma Jisas Krai TeAriki taatou raa.

2

Te tama Sakkino

¹ Te hakataakoto te hamai TeAriki Jisas Krai ia ma te hakkutu taatou hakaatoa ma ki nnoho ma Tama raa: anau e kainno atu kootou, aku taina ma aku kaave,

² ki se mamannatu tammaki i roto na hakataakoto kootou, ia ki se tipuaina e mee na rono kootou e llono ma te Aho TeAriki raa ku hamai. Kame kootou e mannatu ma maatou e tattara atu na tattara nei te saaita maatou ni hakatae atu na tattara TeAtua raa ia ma te saaita maatou e takutaku raa ia ma na saaita maatou e tattara atu i roto te launiu raa.

³ Auu se tiaki na tama ki malliu atu kootou ma na hakataakoto laa-tou. Maitaname te Aho naa se lavaa te hamai ki ttae roo te saaita hakaoti na tama ni huro i taha ma TeAtua raa ku tae mai, tena te tama sakkino raa ku hakahura mai, tena aia e me ki haere i te kina e haeo roo.

⁴ Te tama sakkino raa e me ki tattara haeo na atua ia ma na hatu tipua na tama e hakamarumaruru raa, tena aia e me ki tuku aia i aruna na mee raa hakaatoa. Aia e me ki haere hoki no noho i roto te Hare Tapu TeAtua raa no tattara ma aia ko TeAtua.

⁵ Kootou ku ssiri? Anau ni tattara atu na mee nei hakaatoa te saaita anau ni noho ma kootou raa.

⁶ Emeia eisi te mee eppui ki se lavaa te mee nei te kapihi mai te saaita nei, tena kootou e illoa te mee naa. Te tama sakkino raa se lavaa te hakahura mai ki tae roo te saaita hakamaoni aia e me ki hakahura mai raa e ttae.

⁷ Na mahi te tama sakkino raa ku hehekau, e meia hea e me ki kapihi mai raa se lavaa te kapihi mai ki ttae roo te saaita te tama e ttaohi te mee raa e hakatuu ria i taha.

⁸ Tena taatou e me ki krite te tama haeo raa, e meia te saaita TeAriki Jisas e hamai raa, Aia e me ki iri koi ma te maihu Aia, tena te tama raa ku mate, tena na mahi Jisas raa e me ki hakaoti te tama sakkino naa.

⁹ Te tama sakkino naa e me ki hamai ma na mahi Satan no ppena na hakatu ia ma na mee taualleka tera se hakamaoni,

¹⁰ tena ku taaiki tammaki na tama se isi na hakattina raa ma na tiputipu sakkino aia raa. Na tama naa e me ki llano hakaoti, maitaname na tama naa ni se hihhai ki too te laoi ia ma te hakamaoni raa ki tokonaki laatou ki ora.

¹¹ Ia tena TeAtua e kouake na mahi te haeo raa ki hehekau i roto na tama naa ma ki hakattina na tama naa i na mee tera se hakamaoni raa.

¹² Tena na tama naa ku se hakattina te hakamaoni raa, e meia na tama naa e hihhai roo ki tauttari koi na tiputipu sakkino, tena ite hakaotioti na tama naa e me ki hakatonutonu ria.

TeAtua e hirihiri kootou ki too te ora hakamaoni

¹³ Aku taina, maatou e me ki hakammaha tahi ake TeAtua ma kootou na tama TeAtua e hihai raa. Maitaname TeAtua ni hirihiri kootou pera ma ko na tama kaamata TeAnana Tapu raa ni tokonaki no ora ma na mahi Aia raa, tena ki mee kootou no ttapu i na hakattina kootou i te hakamaoni Aia raa.

¹⁴ TeAtua ni kanna atu kootou te saaita maatou ni takutaku atu te Rono Tauarekaraa. Aia ni kanna atu kootou ki ooake no too na tuhana kootou raa i te tauareka Jisas Krai TeAriki taatou raa.

¹⁵ Aku taina ma aku kaave, tuum mau, tena ku ttaohi mau te hakamaoni tera maatou ni akoako atu kootou i na takutaku ia ma na launiu maatou ni tattara atu raa.

¹⁶ Anau e kainno ake Jisas Krai TeAriki taatou raa Hokoia ia ma TeAtua taatou Tamana tera elaoi no kou mai te tauareka Aia raa ki hakattina hakamaoni taatou, ia ki nnoho no hakattari

¹⁷ ki mee kootou ki se mattaku, ia ki ivi kootou te ppena na mee taualleka, tena ku tattara tahi hea e tonu raa.

3

Lotu ma maatou

¹ Aku taina, te mee hakaoti; kootou ki lotu ake TeAtua ki tokonaki maatou kilavaa na tattara TeAtua raa tettoha vave ia ma natama hoki ki too na tattara raa ki ssau pera ma kootou ni mee raa.

² Lotu ake hoki TeAtua ki tokonaki maatou itaha ma namahi na tama se hakattina ia ma natama sakkino raa, maitaname natama hakaatoa se hakattina na tattara TeAtua.

³ Emeia kootou elavaa tetuunaki i TeAriki, tena Aia e me kitokonaki kootou kiivi, ia e me kirorohi hakaraoi kootou itaha ma Satan, te tama sakkino raa.

⁴ Tena TeAriki e mee maatou ki hakattina ite vahi kootou, ia maatou e illoa pera ma kootou eppena, ia etauhano teppena hea maatou ni tattara atu kootou raa.

⁵ Maatou e lotu ake TeAtua ki hakattaki kootou ki illoa hakamaoni roo te laoi TeAtua ia ma te varatoa Krai i na hakalono llihu Aia ni ttiri raa.

Kootou ki se matanaennae

⁶ Aku taina, maatou e tattara hakamataku atu kootou ite inoa TeAriki Jisas Krai ki se hakataapiri ake natama na hakattina ia ma na ora laa-tou raa e matanaennae raa, ia se hihhai ki hakallono na tattara maatou ni tattara ake laa-tou raa.

⁷ Kootou hokkootou e illoa laoi pera ma kootou e me ki ppena tauttari hea maatou ni ppena raa. Maatou se matanaennae te saaita maatou ni nnoho ma kootou raa.

⁸ Maatou se mee ma maatou e kkai marino na kai na tama ni kou mai raa. Ia ki selavaa te mee pera ma maatou e kkai marino koi, tena maatou e hehekau se isi te hamalollo. Maatou e hehekau te ao ma te poo ki se mee pera ma maatou e nnoho koi ki kkai marino.

⁹ Maatou e ppena peenei se mee ma maatou se lavaa te kainno atu kootou ki tokonaki maatou. Maatou e ppena peenei ma ki kkite kootou no tauttari.

¹⁰ Te saaita maatou ni nnoho ma kootou raa, maatou e tattara tahi atu kootou ma, "Te tama e kkaro te hehekau raa se lavaa te haanai ria."

¹¹ Maatou e tattara atu peenei, maitaname maatou ellono pera ma e isi natama kootou e matanaennae i roto na ora laa-tou, tena kinnoho koi se hai mee eppena, e meia natama naa e hihhai roo ki tattara na mee alaa tama e isi raa.

¹² Maatou e tattara ake, tena ki hakamataku ake natama peenei raa ki tauttari te ora e tonu, tena ku hehekau ki kkai laa-tou no ppohu.

¹³ Emeia, aku taina, kootou ki se kkaro te ppena na mee taualleka.

¹⁴ Emmata pera ma eisi natama ite kina naa selavaa te hakallono na tattara maatou e tatta atu i roto te launiu nei raa. Kame e hakamaoni, tena kootou ki hakamattonu i te vahi na tama naa, ia se nonnoho hoki ma natama naa ki mee natama naa ki nnapa.

¹⁵ Emeia auu se nonnoho haeo ma natama naa, kootou ki poroporo ake natama naa e mee natama naa ni hakattina ana hoki.

Na tattara hakaoti

¹⁶ Maatou e lotu ake TeAriki Hokoia, te Tama e tahito te noho laoi raa ki kou atu kootou na tiputipu hakaatoa i te noho laoi raa na vahao hakaatoa. TeAriki ki nnoho ma kootou hakaatoa.

¹⁷ Anau e taataa atu te launiu nei ma te rima anau: *Anau Pol e kou atu na tattara hihhia ana raa i kootou.* Teenei te hakamaatino anau e hakammau i roto na launiu anau raa hakaatoa, anau e taataa peenei.

¹⁸ Te tauareka TeAriki taatou Jisas Krai raa ki nnoho ma kootou hakaatoa.

1 Timoti

Te launiu kaamata Pol e taataa iaa Timoti

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.2

Na tiputipu na tama hakamattua te Hare Lotu 1.3—3.16

Te ora Timoti 4.1—6.21

¹ Anau Pol, anau he aposol Jisas Krai, maitaname TeAtua te Tokonaki taatou raa ia ma Jisas Krai te Tama taatou e tuunaki tahiraa ni hirihiri anau.

² Anau e taataa atu i akoe Timoti taku tama hokotahi i te vahi te hakatina. TeAtua Tamana ia ma Jisas Krai TeAriki taatou raa ki kou atu akoe te tauareka, te manava laoi ia ma te noho laoi.

Hakamattonu i na akoako malliu na tama

³ Anau e hihai ma akoe ki noho koi i Efesus pera ma anau ni tattara atu akoe te saaita anau ni haere peeraa i Masedonia raa. E isi na tama i te kina naa ku akoako na akoako se hakamaoni, tena anau e hihai ma akoe ki meake na tama naa ki hakaoti na akoako malliu laatou raa.

⁴ Meake na tama naa ki tiaki na kikai malliu i mua raa ia ma te moe iho na tipuna laatou raa, maitaname na tattara naa e me ki mee koi kootou ki hakatauttu. Na tattara naa selavaa te tokonaki na tama kippena hea TeAtua e hihai raa. Te hakatina koi e lavaa te tokonaki na tama ki tauttari TeAtua.

⁵ Anau e tattara atu peenei ma kilavaa kootou te isi telaoi hakamaoni i roto na hatu manava kootou ia ma na hakataakoto taualleka, tena ku hakattina hakamaoni.

⁶ E isi na tama ku tiaki na akoako hakamaoni nei, tena ki haere tattara koi na tattara e vware.

⁷ Na tama nei e hihai hoki ki akoako na tuua TeAtua raa, e meia laatou se illoa hea laatou e tattara raa, ia se illoa hoki na mee laatou e tattara hakamamaha raa.

⁸ Taatou e illoa pera ma na tuua raa e taualleka kame taatou e tauttari hakamaoni roo na tuua raa.

⁹ Taatou e tau te illoa pera ma na tuua raa se mee ma e penapena iho ma na tama e ttonu, e meia na tuua raa e penapena iho ma na tama se hai lou ia ma na tama kailallao, na tama se illoa TeAtua, na tama hai ssara, na tama se illoa te lotu, na tama se hakattina, na tama e taa na maatua laatou raa no mmate, na tama taa tama,

¹⁰ ia ma na tama e ppena na tiputipu se ttonu, tena na taanata e hai huri hokolaatou, na tama e too hemuu alaa tama no huu, na tama tattara malliu, na tama e hatuhatu na tattara malliu ia ma na tama e ppena na mee se ttonu i te vahi na poroporo hakamaoni raa.

¹¹ Na poroporo nei e mmoe i roto te Rono Tauareka TeAtua ni kou mai anau ki hakatae atu kootou raa, te nei ko te Rono Tauareka tera TeAtua Hakanaani i Aruna raa ni kou mai anau.

Te rorohi laoi TeAtua

¹² Anau e kou ake te hakammaha iaa Jisas Krai TeAriki taatou raa, te Tama e kou mai na mahi anau kippena te hehekau nei. Anau e kou ake te hakammaha Aia e mee Aia e maanatu ma anau ku tau, tena Aia ki hirihiri anau ki hehekau ma Aia,

¹³ niaina ma i mua raa anau e tattara sakkino roo Aia, tena ki kou ake na hakalono llihu ia ma na tattara e llihu Aia. Emeia TeAtua e aroha anau,

maitaname anau se ki isi te hakatina, tena anau hoki se iroa hea anau ni ppena raa.

¹⁴ Tama raa e rorohi hakatauareka anau ki hukui ma Jisas Krai, ia ki laoi, tena ki hakatina Aia.

¹⁵ Na tattara nei ni tattara hakamaoni, tena taatou ki hakattina no too na tattara nei: Jisas Krai ni hamai i te maarama nei ki tokonaki na tama e haisara raa ki ora. Na haisara anau raa e haeroo iaruna na haisara na tama hakaatoa.

¹⁶ Niaina ma anau he tama roo e haisara, e meia TeAtua e hiaroha anau ma kilavaa Jisas Krai te huri mai te laoi Aia raa i anau. TeAtua e ppena peenei ma ki lavaa alaa tama te tuku na hakattina laatou raa iaa Jisas Krai, tena ku too te ora e ora tahi.

¹⁷ TeAtua e Tuku tahi raa ko te Tama se lavaa te mate ia ma te Tama taatou se lavaa te kkiteraa, tena Aia ko TeAtua hokotahi koi taatou. Taatou ki hakammaha Aia na vahao roo hakaatoa! Amen.

¹⁸ Timoti taku tama, aanei na tattara poroporo anau e kou atu akoe. Na tattara nei e haere tonu ma na tattara TeAtua ni tattara i mua roo i te vahi akoe raa. Taohi mmau na tattara nei ki lavaa akoe te ppuhu ma na tiputipu sakkino i te maarama nei raa,

¹⁹ tena kuttahoi mmau te hakatina akoe raa ki taualleka na maanatu akoe. Tammaki na tama ku se isi na hakataakoto taualleka tera e mee na hakattina laatou raa ki sei.

²⁰ Tena Himeneus laua ma Aleksanda e hhai hoki i roto te katurana na tama anau ni kou ake i na rima Satan ki kou ake na hakalono llihu raa; na hakalono llihu nei e me ki mee laua ki hakaoti te tattara haero TeAtua.

2

Na tiputipu i roto te hare lotu

¹ Te mee kaamata anau e hihai ma kootou ki hoki ake i TeAtua ma na tama hakaatoa raa ko na hakataakoto kootou, na lotu ia ma niaa kootou e hihai ki kainno ake raa, tena ku hakammaha Tama raa.

² Lotu ake ma na tuku ia ma na tama hakaatoa ennoho na kakkake ellahi raa kilavaa taatou tennoho na ora taualleka, tena kuppna na tiputipu taualleka ki hakammaha TeAtua.

³ Nalotu e taualleka raa e me ki mee TeAtua te Tokonaki taatou raa ki hihia.

⁴ Aia e hihai ma na tama hakaatoa ki ora, ia ki illoa hoki te hakamaoni.

⁵ Maitaname e isi TeAtua koi hokotahi, tena e isi te Tama hokotahi e me ki hakapaa taatou na tama te maarama nei raa ma TeAtua, te Tama naa ko Jisas Krai,

⁶ Aia e hamai no mate ki tau muri na tama hakaatoa i taha ma na haisara laatou raa. Te mee nei e huri mai te hakamaoni pera ma te nei te saaita hakamaoni TeAtua e hihai ki tokonaki na tama hakaatoa ki ora,

⁷ tera hea TeAtua e kaunaria anau pera ma he aposol ia ma he tisa na tama sei ma ni Jiu raa ki tattara ake na tama raa na tattara i te vahi te hakatina ia ma te hakamaoni. Anau semariu; anau e tattara te hakamaoni!

⁸ I roto na hare lotu anau e hihai ma na taanata hakaatoa e hakattina hakamaoni TeAtua raa ki ssau na rima laatou raa no lotu ake TeAtua ma na hatu manava taualleka tera se isi na loto i roto.

⁹ Tena anau e hihai hoki ma na haine hakaatoa ki mannatu hakaraoi i te vahi na hekau laatou raa, tena ki se tilotilo mahi; auu se pini hakaraoi na rouru kootou raa, tena ku hakammahu na pure kivakiva raa, ia auu se uru na hekau e ssui mmaha,

¹⁰ e meia too na tiputipu taualleka tera kootou na haine raa e tau te isi pera ma ni tama te lotu.

¹¹ Na hhine e tau te nnoho hemuu no matamata ki illoa laatou.

¹² Anau se hakattana laatou ki akoako ia ma kiisi na mahi i aruna na taanata laatou raa, e meia laatou ki nnoho hemuu koi.

¹³ Maitaname TeAtua e pena mai Adam i mua, tena ki oti Aia ki pena Iv.

¹⁴ Ia teeraa seai ma ko Adam niteiho ina hahaaite Satan raa, e meia teeraa ko te hine raa niteiho ina hahaaite Satan raa, tena ki seu na tuaa TeAtua raa.

¹⁵ Emeia TeAtua e me ki tokonaki na hhine raa te saaita laatou e hannau na tamalliki kame laatou e hakattina, e laoi, e ttapu, ia e nnoho hoki na ora e taualleka.

3

Na tama hakamattua i na Hare Lotu

¹ Teenei hetattara hakamaoni: kame hetama e hihai ki hakamaatua i roto te hare lotu, tena te tama naa e hihai ma aia e ppena hakatauareka roo te uata raa.

² Te ora te tama hakamaatua telotura kitonu tahiroo, tena aia ki isi koi he avana hokotahi, ia ki se unu tahi, ia ki se manava haeo, tena ki noho te ora tauareka, ia ki taaraki te hare aia raa i na tama e oo mai alaa kina raa, ia ki iroa hoki te akoako;

³ te tama naa seai ma hetama e unu tahi, ia seai ma hetama manava haeo, e meia te tama naa ki tuku aia ki mouraro, tena ku noho tauareka, ia te tama naa hoki seai ma he tama e manako sileni.

⁴ Tama naa ki iroa te rorohi hakaraoi laatou hai maatua, tena ku akoako na tamalliki aia raa ki hakallono aia, ia ki hakammaha hoki aia.

⁵ Maitaname kame he tama se iroa te rorohi hakaraoi laatou hai maatua, tena kaa aia e me ki lavaa peehee te rorohi te hare lotu TeAtua raa?

⁶ Te hakatina te tama naa kihaimahi kiselavaa aia te ahu ma aia ku hakamaatua, ia ki se lavaa aia te hakatonutonu ria pera ma Satan raa.

⁷ Te tama naa he tama na tama hakaatoa e me ki hakammaha i aho ia ma i roto te hare lotu ki se lavaa aia te mmata haeo i mua na karemata na tama, ia ki se lavaa hoki aia te tteiho i na hahaaite te Tipua raa.

Na tama e tokonaki na tama te lotu

⁸ Na tama e tokonaki i roto na hare lotu raa nitama hoki etau te isi na tiputipu taualleka; na tama naa seai ma nitama e unu mahi na wain, ia seai ma nitama e mannako na sileni;

⁹ na tama naa kittaohimmau te hakatina hakamaoni TeAtua ni hakari mai taatou raa ma na hakataakoto taualleka.

¹⁰ Na tama naa etau te hahaaite ria imua, tena kame laatou e hakamaoni roo, tena laatou ku hehekau.

¹¹ Na avana laatou raa hoki ki isi na tiputipu taualleka, ia seai ma ni hhine e tattara tama; na hhine naa ki seai ma nitama unu, ia ki hakamaoni roo i na mee hakaatoa laatou e ppena raa.

¹² Na tama e tokonaki i roto na hare lotu raa ki isi koi he avana hokotahi, tena aia hoki ki lavaa te mmata hakaraoi laatou hai maatua.

¹³ Na tama e ppena hakamaoni na uata laatou raa e me ki hakammaha ria, ia e me ki ivi te ttuu no tattara ake na tama i te hakatina laatou iaa Jisas Krai raa.

Te hakamaoni i na hakattina taatou

¹⁴ Anau e taataa atu na tattara nei iaa akoe te saaita nei, niaina ma anau e maanatu ma ki haere atu no mmata akoe vahao nei.

¹⁵ Emeia kame anau ennahe atu, tena telauniu nei e me ki hakari atu akoe na tiputipu taatou etau te isi i roto na hare lotu raa pera ma nitamalliki TeAtua e ora tahiraa. TeAtua ko tepouroto ettaohi te hakamaoni.

¹⁶ Na tattara e huuna ria nei e hakamaoni, teenei he tattara roo e rahi: Tama raa e hamai no tipu tama, TeAnana Tapu raa e huri mai pera ma na tiputipu Krai raa e ttonu roo, tena na ensel raa e kkite Aia. Na tama e takutaku te inoa Tama raa i roto na henua hakaatoa, tena na tama te maarama nei raa hakaatoa ku hakattina Tama raa, tena Aia ni too ria no kkave i te vaelani.

4

Na akoako se hakamaoni

¹ TeAnana Tapu raa e tattara hakamatahua mai taatou pera ma tammaki na tama e me kitiaki te hakatina taatou eisi nei, tena na tama naa e me ki tauttari na malliu na mahunani ia ma na akoako na tipua raa.

² Na akoako peenei raa e ttoha koi e mee na tama tattara malliu raa, tena na hakataakoto laatou raa ni hakataakoto essau pera ma ni mee ettuni no vvela ria ma te aien e vvela.

³ Na tama naa e me ki tattara ma e tapu te avvana ia ma e tapu hoki te kkai alaa kai peeraa hoki. Emeia TeAtua e penaiho na kai raa ma na tama e hakattina te hakamaoni raa ki lotu no hakatapu na kai raa, tena ku kkai.

⁴ Na mee hakaatoa TeAtua e pena raa e taualleka, taatou se lavaa te mee ma na mee raa e sakkino, e meia taatou ki hakatapu na mee raa i mua, tena ku kkai,

⁵ maitaname na tattara TeAtua ia ma na lotu raa e mee na mee raa no matahua i na karemata TeAtua.

Hehekau hakataureka ma Jisas Krai

⁶ Kame akoe e tattara hakamatahua ake na mee nei i na tama te lotu raa, tena akoe hetama e hehekau hakamaoni iaa Jisas Krai. Te hakatina akoe raa e me kihomo no hai mahi e mee akoe etoo na tattara hakamaoni raa, tena ki tautari.

⁷ Auu se hakarono na tattara vvere se hakamaoni raa. Akoako hokkoe ki too te ora hakamaoni TeAtua e hihai raa.

⁸ Te hallou ki tokonaki te tinotama raa e isi te tauareka, e meia te hallou ki tokonaki te hakatina akoe ki hai mahi raa e raka roo i aruna ma te hallou ki tokonaki te tinotama raa, maitaname te ora nei ia ma te ora i muri raa e isi na tuhana e mmoe.

⁹ Na tattara nei e hakamaoni, tena na tama hakaatoa etau tetoo na tattara nei.

¹⁰ Maatou e hehekau na mahi, ia e hakalonollihu hai mahi roo maitaname maatou e tuku na hakattina maatou raa i TeAtua e ora raa; te Tama e tokonaki na tama hakaatoa ki ora raa, taohi mua na tama e hakattina Aia raa.

¹¹ Akoako ake na mee nei, tena ku meake na tama hakaatoa ki tauttari.

¹² Auu setiaki na tama ki mannatu ma akoe koi paamee, e meia akoe ki mee pera ma he hakkatu na tama te lotu raa i na tattara, na tiputipu, te laoi, te hakatina ia ma na tiputipu taualleka akoe raa.

¹³ Tauhano te paupau ake te Launiu Tapu raa i roto te hare lotu, tena ku tattara hakapurupuru ake na tama te lotu raa, tena ku akoako ake na tama raa ki tae atu anau.

¹⁴ Auu setiaki te hoki TeAtua ni kou atu akoe te saaita na profet raa ni tattara atu akoe, tena ki hakapiri na rima laatou raa i aruna akoe raa.

¹⁵ Ppena na mee nei, tena akoe ku tautari hakamaoni roo ki kkite na tama pera ma akoe ku hakamaoni te hehekau.

¹⁶ Akoe ki hakamattonu i te vahia te ora akoe ia ma na akoako akoe raa. Akoe ki tautari tahi na mee nei, maitaname akoe kaa ppena hakamaoni

na mee nei, akoe e me kitokonaki te ora akoe raa ia ma na ora na tama e hakallono akoe raa.

5

Na tiputipu taualleka na hakattina ana

¹ Auu se tattara lloto ake na taanata mattua raa, e meia tattara hakaraoi ake pera ma teeraa hetamana akoe. Mee hakaraoi na tama koi ttipu ake raa pera ma ni taina akoe,

² tena ku tattara hakaraoi ake na hhine ku mattua raa pera ma ni tinna akoe, ia tattara hakaraoi ake na hhine koi ttipu ake raa pera ma ni kaave akoe, ia huri ake na tiputipu taualleka.

³ Na hare lotu raa ki mmata hakaraoi na hhine ku nnoho hokolaatou se isi na taanata raa.

⁴ Emeia kame te hine naa e isi na tamalliki ia ma na hai mokopuna aia, tena na tama naa ki kkira ake no mmata hakaraoi te tinna ia ma te tipuna laatou raa ki tauimuri te naena te tinna ia ma te tipuna hine laatou raa, maitaname TeAtua e hihia roo na tiputipu peenei.

⁵ Te tautukaha hine e noho hokoia se haitama e mmata aia raa e tuku na maanatu aia raa i TeAtua, tena te ao ma te poo aia e lotu tahi ake TeAtua ki tokonaki aia.

⁶ Emeia te anana te tautukaha hine e mamaanatu na tiputipu sakkino raa ko na mate roo niaina ma aia koi ora.

⁷ Tattara hakamatahua ake na tattara nei i na tautukaha hhine raa ki se lavaa na tama te tattara haeo laatou.

⁸ Emeia kame he tama se mmata hakaraoi na llave ana aia raa, taohi mua te haitina aia raa, tena te hakatina te tama naa ku rano, tena te ora aia raa e me ki haeo roo i aruna te ora te tama se hakatina te lotu raa.

⁹ Auu se hakammau na hhine ku se hai avana raa ma ni tautukaha hhine, kame laatou se ki ttae tipu ono na hetau, ia hoki na hhine naa ki avvana koi ni taanata taki ttahi,

¹⁰ ia na tiputipu laatou raa ki taualleka: te hine tera e mmata hakaraoi na tamalliki aia raa, tena ki hakkoro na tama alaa henua kikkai i te hare aia raa, tena kippena na mee kitokonaki alaa tama telotura, tena ki tokonaki na tama e tuttuu haeo raa e hai na mahi aia kippena na mee taualleka.

¹¹ Emeia auu se hakammau na tautukaha hhine vahao nei raa i roto te launiu naa, maitaname te saaita na tama naa ku mannatu ma ki avvana raa, na tama naa e me ki tiaki Krai,

¹² tena na tama naa ku ssara i na tattara aia ni hakamoe i te kaamata roo ma Tama raa.

¹³ Ia hoki na tama naa e me ki matanaenna, tena ku oo no haere nnoho na hare, e meia te mee roo na tama naa e me ki haeo raa; na tama naa e me ki nnoho no tattara haeo na tama, tena ku tattara na mee laatou se tau te tattara raa.

¹⁴ Tena anau e maanatu ma na tautukaha hhine vahao nei raa ki avvana koi noisi na tamalliki, tena ku nnoho no mmata na hare laatou raa ki se lavaa na tama e haeo ma taatou raa te tattara haeo taatou.

¹⁵ Maitaname e isi na tautukaha hhine ku tiaki Krai no tauttari Satan.

¹⁶ Emeia kame he hine naa ki rorohi na tautukaha hhine naa, ia auu se kou ake te hakalono llihu raa i te lotu ma ki rorohi na tautukaha hhine raa, e meia tiaki te lotu raa ki mmata na tautukaha hhine e nnoho hokolaatou raa.

¹⁷ Na tama ku mattua e pena hakaraoi na uata laatou pera ma ni tama hakamattua raa e tau te tauiria hakatauareka, taohi mua na tama e uata na mahi no takutaku, tena ki akoako raa.

¹⁸ Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Auu se haihai na maihu na bulmakau raa ma ki se lavaa na manu raa tekkai te saaita kootou e hakauata na manu raa ki takataka na hua raa ki hhopo i taha ma na penu laatou raa.”

Ia e mmau hoki ma,

“Na tama hehekau raa e tau te too na sui laatou.”

¹⁹ Auu se hakallono na tattara te tama e hai atu na haeo te tama hakamattua, e meia kame tokorua seai naa tokotoru e oo atu ma na tattara, tena kootou ku hakallono.

²⁰ Haiake na tama e ppena na tiputipu sakkino raa i mua na karemata na tama hakaatoa ki llono na tama naa no mattaku.

²¹ Anau e tattara atu akoe i mua na maihu TeAtua ia ma Jisas Krai ia ma na ensel e ttapu raa ki tauttari na tattara nei, tena auu se hakatonutonu, ia niaa akoe e ppena, auu se sapai na tama akoe e hihai raa koi.

²² Auu se vave no hakapiri na rima akoeraa iaruna na tama ma ki hehekau na uata TeAriki raa. Auu se hukui alaa tama no ppena na mee e ssara, tena penapena te ora akoe raa ki matahua.

²³ Auu se unu koi te vaitea vare, e meia unu hakamarie ni wain ki tokonaki te manava akoe raa, e mee akoe e lalaavea tahi.

²⁴ Taatou e lavaa tekkite na hai sara alaa tama, tena na tama hakaatoa e illoa ma na tama raa e me ki hakatonutonu ria. Emeia e isi na hai sara alaa tama taatou se lavaa tekkite vahao nei.

²⁵ E ssau pera ma taatou e me ki kkite na tiputipu taualleka na tama raa, tena na tiputipu taualleka taatou se kkite raa e me ki se lavaa te huuna ria.

6

¹ Na tama hehekau te lotu raa e tau te hakammaha na tama hakamattua laatou raa na vahao hakaatoa ki se lavaa he tama te tattara haeo te inoa TeAtua ia ma na akoako taatou raa.

² Na tama hehekau ma na tama hakamattua te lotu raa ki hakallono na tama raa, e mee aaraa ni taina ia ma ni kaave laatou. Tena na tama naa ki hehekau hakataureka roo ma na tama hakamattua raa, maitaname na tama e too te tauareka i na hehekau laatou raa ni tama e hakattina, ia e laoi.

Na akoako e ssara ia ma na tuhana hakamaoni

Akoe ki akoako, tena ku takutaku ake na tattara nei.

³ Te tama e akoako na hakattina e kkee i taha ma na tattara hakamaoni Jisas Krai TeAriki taatou raa ia ma na akoako te lotu raa

⁴ he tama hai ahu, ia he tama se hai mee e iroa. Na hakatauttau te tama nei raa e mee na tama ki manava kkere, ki hakatauttau ma alaa tama, ki tattara haeo, ki mamannatu haeo,

⁵ tena ki hakatauttau tahi ma na tama na mannatu laatou raa ku se uata, ia ku se illoa hoki te hakamaoni raa. Na tama naa e mannatu ma te lotu raa he mee e me ki mee laatou ki hai hekau.

⁶ Hakamaoni kame akoe he tama e hakatina te lotu, tena te ora akoe raa e me ki pii na mee roo taualleka.

⁷ Hea akoe ni haanau mai ma akoe i roto te maarama nei? Se hai mee! Kaa hea taatou e me kitoo i roto te maarama nei te saaita taatou e mmate raa? Se hai mee!

⁸ Ia tena kame taatou e isi na kai ia ma na hekau, tena na mee naa e tau koi ma taatou.

⁹ Emeia na tama e hihhai ki hai hekau raa e me ki maoha i na hahaaite i te vware te kapuroro ia ma na mee sakkino te tinotama raa e hihai tera e me ki mee na ora laatou raa ki haeo, tena na tama naa e me ki hakalono llihu.

¹⁰ Maitaname te manako sileni raa ko te mateara na tiputipu sakkino hakaatoa. Tammaki na tama e mannako na sileni, tena ku tiaki

na hakattina laatouraa, ia na hatumanava natama naa kummaharoo ina hakataakoto haeo hakaatoa.

Te poroporo tauareka

¹¹ Emeia akoe hetamariki TeAtua, tena akoe kipeesia natiputipu sakinoraa itaha. Hahaivi kitoo te ora etonu tahi, te ora etapu, tena te hakatina, telaoi, te noho hakavaratoa ia ma telaumarie.

¹² Hai namahi kiisi akoe te hakatina, tena akoe eme kitoo te ora e ora tahi, maitaname TeAtua ni hirihiri akoe kitoo te ora nei i mua akoe nikaamata no takutaku ake na kanohenua raa te hakatina akoe raa.

¹³ Imua na karemata TeAtua te Tama nikou ake te ora ina mee hakaatoa raa ia ma imua na karemata Jisas Krai te Tama nitakutaku ake te hakatina Aia raa iaa Pailat raa, tena anau e meatu akoe,

¹⁴ taohimmau natattara akoe nirono raa kitaeroo te aho Jisas Krai TeAriki taatou raa e hakahura mai.

¹⁵ Te vaakai mai Jisas raa eme ki hakahura mai te saaita TeAtua te Tama etapuraa etuku, tena Aia ko te Tuku natuku hakaatoa ia ma TeAriki na ariki hakaatoa.

¹⁶ TeAtua Hokoia e ora tahi, Aia enoho itekina temaahina tera sehaitama elavaa te haere taapiriraa. Sehaitama nikite Tamaraa; ia sehaitama elavaa tekite Tamaraa. Natama hakaatoa kihakammaha Tamaraa, ia Aia eme ki Tuku ma namahi haimmahi na vahao hakaatoa! Amen.

¹⁷ Tattaraatu natama haihekau itemaaramaneiraa kiseahu, ia kisehakammaha nahakataakoto laatouraa inamee pera ma nasileni, emeia kihakammaha nahakataakoto laatou raa i TeAtua te Tama ekou mai taatou nameroo hakaatoa ma telaoi Aia raa kihihhia taatou.

¹⁸ Tattaraatu natama naa kippena natiputipu taualleka, ia kiisi tamaki na hekau ina mahi laatou, tena ki tanatana no tokonaki alaa tama.

¹⁹ Inatiputipu nei natama naa eme kihakatau namee taualleka kitokonaki na ora laatou imuriraa. Tena natama naa eme kitoo te ora e ora tahi hakamaoni.

²⁰ Timoti, taohimmau natattara TeAtua nikou atu ina rima akoe raa. Auu se hakarono natattara se hakamaoni ia ma natattara vvare tera akoe nirono ma e hakamaoniraa, emeia seairaa koi.

²¹ Maitaname eisi natama etattara ma laatou kutoo natattara raa, emeia itehakaotioti natama naa eme ki tiaki koi nahakattina laatou raa. Namahi TeAtua kinnoho ma kootou hakaatoa.

2 Timoti

Te launiu hakarua Pol e taataa iaa Timoti

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Tattara kaamata 1.1—1.2

Te tattara hakammaha 1.3—2.13

Te tattara hakamattaku 2.14—4.5

Te ora Pol 4.6—4.18

Te tattara hakaoti 4.19—4.22

¹ Anau Pol, TeAtua e hihai no hirihiri anau ki mee mo aposol Jisas Krai, tena kikauna anau ma ki tattara atu te ora TeAtua ni mee ma Aia e me ki kou ake na tama e hukui ma Jisas Krai raa.

² Akoe Timoti taku tama,

TeAtua Tamana ia ma Jisas Krai TeAriki taatou raa ki kou atu akoe na mahi, te manava aroha ia ma te noho laoi.

Auu se napa na tattara te Rono Tauareka

³ Anau e hakammaha TeAtua, te Tama anau e hehekau ma te maanatu e tauareka pera ma na tipuna anau i mua raa. Anau e hakammaha Aia na saaita hakaatoa anau e lotu ma akoe te ao ma te poo raa.

⁴ Anau e tani i taku maanatu akoe, tena anau e hihai roo ma ki haere atu no mmata akoe ki lavaa anau te noho hihia.

⁵ Anau e maanatu hoki te hakatina e rahi akoe e isiraa, te hakatina akoe raa e sau pera ma na hakattina Lois te tipuna hine akoe raa ia ma Yunis te tinna akoe raa. Anau e hakatina pera ma akoe e isi te hakatina raa hoki.

⁶ Tera hea anau e meatu akoe ma kittaohimmau i roto akoe te hoki TeAtua ni kou atu akoe te saaita anau ni hakapiri na rima anau raa i aruna akoe raa.

⁷ Maitaname TeAnana Tapu TeAtua e kou mai taatou raa se mee taatou ki mattaku; e meia TeAnana Tapu Aia raa e kou mai taatou na mahi, te laoi ia ma te laumarie.

⁸ Tena auu se matakau te tattara ake na tama i te vahi TeAriki taatou raa; ia auu se napa e mee anau e karapusi rii i na hehekau TeAriki raa. Emeia taohimmau na mahi TeAtua ni kou atu akoe ki hakalono llihu ma te Rono Tauareka raa.

⁹ Tama raa e tokonaki taatou ki ora, tena kikanna taatou pera ma ni tamalliki Aia, ia taatou se mee ma ni tamalliki Aia i na hehekau taatou ni ppena raa, e meia taatou e mee pera ma ni tamalliki Aia i te hakataakoto ia ma na mahi Aia. Aia ni kou mai na mahi nei i mua i te kaamata iho na mee hakaatoa i na mahi Jisas Krai,

¹⁰ e meia te saaita nei taatou ku kkite na mee hakaatoa te saaita Jisas Krai te Tokonaki taatou raa ni hamai. Aia e hakaoti na mahi te mate, tena Aia e hakari mai te ora e ora tahi raa i na mahi te Rono Tauareka.

¹¹ TeAtua ni hirihiri anau ki mee mo aposol, ia mo tisa ki takutaku te Rono Tauareka raa;

¹² tera hea anau e too na hakalono llihu na mee nei te saaita nei. Emeia anau se matakau, maitaname anau e iroa te Tama tera anau e tuunaki raa, tena anau e iroa pera ma Aia e lavaa te rorohi anau ki tae roo te Aho Aia e tuku ma anau raa.

¹³ Taohimmau na tattara hakamaoni anau ni akoako atu akoe raa ki lavaa na tattara raa te hakattaki akoe, ia ki noho akoe ma te hakatina ia ma te laoi taatou e isi i te huhukkui ma Jisas Krai raa.

¹⁴ Akoe ki taohi mmau na tiputipu taualleka akoe e noho ma akoe raa i na mahi TeAnana Tapu tera e hehekau i roto akoe raa.

¹⁵ Akoe e iroa pera ma natama hakaatoa i roto Esia raa hakapaa ma Figelus laaua ma Hermogenes ku huro i taha ma anau.

¹⁶ TeAriki taatou raa kirorohi hakaraoi te hareakina Onesiforus raa, maitaname aia ni mee anau no hihia tammaki na vahao. Tama raa se napa ma anau e noho i te hare karapusi,

¹⁷ e meia te saaita koi aia ni tae mai i Rom raa, aia ku haere sesee anau i na kina roo hakaatoa no lave anau.

¹⁸ TeAriki ki huri ake te aroha Aia raa te tama raa i te aho hakaoti! Tena akoe e iroa laoi roo e hia na tokonaki te tama raa ni kou mai anau i roto Efesus raa.

2

Te soldia hakamaoni Jisas Krai

¹ Taku tama, akoe ki hukui no tauhano ma na mahi Jisas Krai raa ki iwi akoe.

² Too na tattara akoe ni rono anau e tattara ake na kanohenua raa, tena ku kou ake na tattara raa i na tama e hakattina hakamaoni raa kilavaa na tama raa te akoako ake alaa tama hoki.

³ Akoe ki too hoki na hakalono llihu pera ma he soldia hakamaoni Jisas Krai.

⁴ Te soldia e hehekau raa e hihai ki mee te tama hakamaatua aia raa ki hihia, tena aia se lavaa te penpa koi hea aia e hihai raa.

⁵ Te tama e hiti te haiva raa se lavaa te too he haiva kame aia se tautari na tuua na haiva raa.

⁶ Tena na tama ttori kai raa ko na tama kaamata e tau te kkai na kai laatou ni na ennae no ttori raa.

⁷ Maanatu hea anau e tattara atu nei, maitaname TeAtua e me ki tokonaki akoe ki iroa na mee nei hakaatoa.

⁸ Maanatu Jisas Krai te Tama ni mahike muri i taha ma te mate raa; te mokopuna Devit tera te Rono Tauareka anau e takutaku raa e tattara.

⁹ Anau e hakalono llihu no haihairia ma na seni pera ma hetama kairarao, e mee anau e takutaku te Rono Tauareka raa. Emeia na tattara TeAtua raa se mmoe i roto na seni raa,

¹⁰ ia tena anau e hihia koi ki too na hakalono llihu raa ki tokonaki na tama TeAtua ni hirihiri raa ma kilavaa hoki na tama raa te too te ora e ora tahi se isi te hakaoti raa i na mahi Jisas Krai tera e kou mai te tauareka TeAtua se isi te hakaoti raa.

¹¹ Aanei ni tattara hakamaoni:
"Kame taatou ni mmate ma Tama raa,
tena taatou e me ki ora hoki ma Tama raa.

¹² Kame taatou e tauhano te tuu mmau,
tena taatou e me ki hakamattua hoki ma Tama raa,
Kame taatou e kore ma taatou se illoa Tama raa,
tena Tama raa e me ki kore hoki ma Aia se iroa taatou.

¹³ Kame taatou ku se tautari na tattara hakamaoni taatou raa,
tena Tama raa e tauhano koi no tautari na tattara hakamaoni Aia raa,
maitaname Aia Hokoia se lavaa te tiaki te hakamaoni Aia raa."

Na tama hehekau TeAtua e hihai

¹⁴ Hakailloa ake na tama kootou raa na tattara nei, tena ku tattara haka-mataku ake na tama naa imua na karemata TeAtua ki se hakatauttau i na tattara vare raa koi. Na mee naa se taualleka, e meia na mee naa e me ki mee koi na tama e llono raa ki haeo.

¹⁵ TeAtua e me ki hihia kame akoe e hai na mahi akoe pera ma he tama se iroa te napa i na hehekau aia e pena raa, e meia kootou ki mee pera ma ni tama e akoako te hakamaoni na tattara TeAtua raa.

¹⁶ Auu se hukui ma na tama no tattara na tattara vvare e haeo tera e me ki hakatui na tama ki oo no mmao ma TeAtua raa.

¹⁷ Na tattara peenei raa e ssau pera ma he saanuku e rahi tera e haere kai na punnohi te tinotama. Tokorua na tama e tattara na tattara nei raa ko Himeneus laaua ma Filetus.

¹⁸ Tokorua nei ku tiaki te hakatina hakamaoni raa, tena kuseuseu na hakattina alaa tama te lotu raa no tattara pera ma te ora muri taatou raa ku oti te kapihi mai.

¹⁹ Emeia te purapura na mee hakaatoa TeAtua ni hakamoe raa e ivi roo, ia selavaa te naue, tena iaruna te purapura naa e mmau na tattara nei: "TeAtua e iroa na tama Aia raa", tena "Na tama hakaatoa e tattara ma laatou ni tama TeAtua raa ki tike i taha ma na hai sara laatou raa."

²⁰ Iroto na hare e llahira e isi tammaki na dis e llahi ia ma na dis pammee e kekkee: alaa dis e pena na siliva ia ma na gol, tena alaa dis e pena na laakau ia ma na pela matakkau. Alaa dis e pena ma na aho e llahi, tena alaa dis e pena ma na aho vare raa koi.

²¹ Kame he tama ku matahua e mee aia ku tike i taha na tiputipu sakkino aia raa, tena te tama naa e me ki tuku ria kippena alaa uata i te lotu, maitaname te tama naa ku hakatina hakamaoni i TeAtua aia raa, tena te tama naa hoki ku tanattana ki kippena na tiputipu taualleka.

²² Tiaki na tiputipu na tamalliki raa, tena ku hahaivi ki too te ora e tonu tahi raa, te hakatina, te laoi ia ma te noho laoi raa. Hukui hakaatoa ma na tama ettonu ina hatu manava laatou raa no kanna ake TeAriki ki tokonaki laatou.

²³ Emeia peesia na hakataakoto na vvare raa ia ma te penapena hakatautau raa, maitaname akoe e iroa pera ma na mee nei e me ki kaamata na sara e llahi.

²⁴ Akoe he tama hehekau TeAriki, tena akoe ki se hakatautau. Akoe kilaoi na tama hakaatoa, tena akoe ki iroa te akoako, ia ki iroa te noho hakavaratoa,

²⁵ ia ki se manava haeo te saaita akoe e hakatonu alaa tama raa, maitaname TeAtua e lavaa te kou ake he saaita ma na tama raa ki tike i taha ma na hai sara laatou raa, tena ki illoa te hakamaoni.

²⁶ Tena na hakataakoto na tama naa e me ki vakkai mai, tena ku hakassao i taha ma te taaiki Satan te tama tera ni ttaohi na tama raa, tena ki meake ma na tama raa ki tauttari hea aia e hihai raa.

3

Na tiputipu sakkino i na aho hakaoti

¹ Mannatu pera ma na aho hakaoti raa e me ki hainattaa roo.

² Na tama e me ki mannatu koi hokolaatou, ia e me ki mannako, ia e me ki hai ahu, ia e me ki maihu haeo, tena e me ki tattara haeo na tama, ia e me ki se hakallono na maatua laatou raa, ia e me ki hakatapanatta, tena e me ki se illoa te lotu.

³ Na tama naa e me ki se mannatu alaa tama, ia e me ki se illoa te manava alloha, ia e me ki tattara tama, ia e me ki hakatauttau tahi, ia e me ki se hihhai na tiputipu taualleka:

⁴ na tama naa e me ki haeo ma na soalaoui laatou raa, ia e me ki hai koi na mannatu laatou, ia e me ki pii na tattara hai ahu raa, ia e me ki se hihhai TeAtua, e meia na tama naa e me ki hihhai koi na tiputipu i te maarama nei raa.

⁵ Natama naa e me kihuri pera ma laatou nitama telotu taatou nei, e meia laatou seisi na mahi hakamaoni telotunei. Aua roo na tama peenei raa.

⁶ Alaa tama laatou eoo inahare natama no malliu ma laatou nitama taualleka, tena ki tataussua na hhine semmau i roto na hare naa. Na hhine naa e ppai na hai sara, tena e hihhai na tiputipu sakkino hakaatoa.

⁷ Na hhine naa e hahai ma ki atamai, e meia e hainattaa roo ma laatou ki illoa te hakamaoni raa.

⁸ Essau pera ma Janes laua ma Jambres nise hihhai ki hakallono na tattara Moses raa, tena natama nei hoki se hihhai na tattara te hakamaoni raa. Na hakataakoto na tama nei e ppuni, ia na hakattina laatou raa hoki se ttonu.

⁹ Emeia na tiputipu na tama nei selavaa te haere roo no roroa, maitaname na tama hakaatoa e me kikkite na vware na pohouru laatou raa. Essau pera ma hea ni kapihi ake Janes laua ma Jambres raa.

Na poroporo hakaoti

¹⁰ Emeia akoe e tautari na akoako anau, na tiputipu ia ma te hakataakoto anau i te ora nei raa; akoe e kite roo te hakatina anau, telaumarie anau, telaoi anau ia ma te varatoa anau te noho raa,

¹¹ ia ma te kiri loto na tama i anau ia ma na hakalono lihu hoki anau raa. Akoe e iroa na mee hakaatoa ni kapihi mai anau i roto Antiok, Aikoniam ia ma Listra raa, tena akoe e iroa hoki na hakalono lihu e hainatta roo tera anau e kkumi koi i roto anau raa! Emeia TeAriki e tokonaki anau i taha ma na mee nei hakaatoa.

¹² Natama e me ki kou ake na hakalono lihu inatama hakaatoa tera e hihhai ki tautari te ora Jisas Krai raa.

¹³ Tena te hao na tama hai ssara ia ma na tama tattara uhiuhi raa e me ki haere hao koi. Na tama nei e me ki tattara malliu alaa tama, tena laatou hokolaatou e me ki malliu ria.

¹⁴ Emeia akoe ki tauhano nottaohi te hakamaoni akoe ni akoako ria no hakatina raa. Akoe e iroa koi na tisa akoe raa,

¹⁵ tena akoe hoki ki maanatu pera ma te saaita akoe ni tamariki raa, akoe ko na iroa avare TeAnana Tapu tera ni kou atu akoe te hakatina ki too te ora e ora tahi raa i na mahi Jisas Krai.

¹⁶ Na tattara te Launiu Tapu raa nitattara TeAtua e kou mai tera e tokonaki roo taatou ki akoako te hakamaoni, kippuhu ma na mee sakkino, ki hakatonutonu niaa taatou e ssara raa, tena ku poroporo taatou ki too te ora hakamaoni raa ¹⁷ kilavaa te tama hehekau ma TeAtua raa te ttuu mmau no ppena na mee roo hakaatoa e taualleka raa.

4

¹ Imua na karemata TeAtua ia ma Jisas Krai te Tama e me ki hakatonutonu na tama e ora ia ma na tama ku mmate raa, maitaname Aia e me ki hamai no hakamaatua, tena anau e tattara hai mahi atu akoe

² ki takutaku na tattara TeAtua raa, tena ku meake alaa tama ki tattara na tattara raa, (niaina ma teenaa he saaita tauareka ia ma he saaita sakkino), ia akoe hoki ki varatoa te akoako no tokonaki na tama raa ki illoa te hakamaoni, ia ki hakatonu na tiputipu laatou raa, tena ku hapapurupuru ake na tama naa ki manava laoi.

³ E isi te saaita e me ki hamai, tena na tama e me ki se hihhai ki hakallono na tattara hakamaoni e taualleka raa, e meia na tama naa e me ki tautari koi hea laatou e hihhai raa, ia e me ki tatakore tammaki na tama ki oo ake no akoako na tattara laatou e hihhai roo ki hakallono raa.

⁴ Na tama naa e me ki se hihhai ki hakallono na tattara e hakamaoni raa, tena ku huri no hakallono koi na kkai roo i mua raa.

⁵ Emeia akoe ki maanatu no ttuummau tesaaita akoe ettiri na hakalono llihu hakaatoa; akoe ki hehekau no takutaku te Rono Tauareka raa, tena ina hehekau akoe raa hakaatoa, akoe ki huri ake pera ma akoe he tama hehekau TeAtua.

⁶ Anau iaa, tesaaita anau e me ki hoki ria ake raa ku tae mai, ia tesaaita anau e me ki tiaki te ora anau i te maarama nei raa ku tae mai hoki.

⁷ Anau ku oti te hai na mahi anau, tena anau e haere no tae i te hakaoti, ia e ttaohi mmau roo te hakatina anau raa.

⁸ Tena tesaaita nei e isi tetuhana emoe ma anau kitoo emee anau e tautari roo na tiputipu TeAtua tera TeAriki, te Tama Hakatonutonu e tonu tahi raa, e me ki kou mai anau i te Aho naa, ia se mee ma anau koi hokonau, e meia na tama hakaatoa tera ennoho ma te laoi no hakattari tesaaita Tama raa e me ki hakahura mai raa hoki.

Na tattara koi anau

⁹ Hai taruaru no hamai vave no mmata anau vahao nei.

¹⁰ Demas ku hihai na tiputipu i te maarama nei, tena ki tiaki anau no haere i Tesalonaika. Kresen ku haere peeraa i Galesia, tena Taitus ku haere i Dalmesia.

¹¹ Tena Luk hokoia koi ennoho maaua. Too Mak no oo mai koorua, maitaname te tama naa e lavaa te tokonaki anau ki hehekau maaua.

¹² Anau e kauna Tikikus ki haere i Efesas.

¹³ Tesaaita akoe e hamai raa, akoe kuttaohi mai te kaukahu roroa anau nitiaki no noho ma Karpus i Troas raa, tena kou mai hoki na launiu anau raa, taohi mua na launiu e pena i na huruhuru na manu raa.

¹⁴ Aleksanda te tama e hehekau ma na katana raa e mee hakahaeo roo anau, e meia TeAriki e me ki kou ake na hakalono llihu aia tautari hea aia ni ppena raa.

¹⁵ Akoe ki hakamattonu hoki i te tama naa, maitaname teenaa he tama se hihai roo na tattara taatou raa.

¹⁶ Sehaitama nituu taapiri mai anau tesaaita kaamataroo anau ni hakatonutonu ria raa; na tama hakaatoa ku huro i taha ma anau. TeAtua ki ssirihia na sara na tama naa!

¹⁷ Emeia TeAriki e noho ma anau no kou mai na mahi anau ma ki lavaa anau te tattara ake na tattara hakaatoa ki llono na tama seai ma ni Jiu raa. Anau e hakasao ria ki se taia ria no mate.

¹⁸ Tena TeAriki e me ki tokonaki anau i taha ma na mee sakkino hakaatoa, tena ku too anau no kkave hakaraoi i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Na mahi ki noho ma Tama raa na vahao hakaatoa! Amen.

Na tattara hakaoti

¹⁹ Anau e kou atu na tattara hihhia anau raa iaa Prisila laua ma Akwila, tena Onesiforus ia ma te hareakina aia raa.

²⁰ Erastus e noho koi i Korin, tena anau e tiaki Trofimus no noho i Miletus e mee aia elaavea.

²¹ Akoe ki haitaruaru no hamai vave imua tematani telakiraa epaku mai.

Yubulus, Pudens, Linus, Klodia ia ma na tama hakaatoa te lotu i te kina nei raa e kou atu na tattara hihhia laatou.

²² TeAriki ki noho ma te anana akoe.

Tena te tauareka TeAtua raa ki ennoho ma kootou hakaatoa.

Taitus

Te launiu Pol e taataa iaa Taitus

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata [1.1—1.4](#)

Na tama hakamattua na Hare Lotu [1.5—1.16](#)

Na tiputipu e ttonu na hakattina ana [2.1—2.15](#)

Pol e tattara hakamataku ake na hakattina ana [3.1—3.11](#)

Na tattara hakaoti [3.12—3.15](#)

¹ Anau Pol, anau he tama e hehekau ma TeAtua, ia he aposol Jisas Krai.

Anau e hirihiri ria, tena ki kauna ria no haere ma ki tokonaki na hakattina na tama TeAtua ni hirihiri raa, tena ku hakattaki mai na tama raa ki illoa te hakamaoni na tiputipu e ttau tapu laaou ni akoako ria

² tera etuunaki ite ora e ora tahi taatou e hakattari raa. TeAtua te Tama selavaa te tattara mariu raa e tattara mai te hakamaoni imua na mee hakaatoa ni ttipu mai raa,

³ tena ki huri mai te hakamaoni na tattara Aia raa te saaita roo e tonu. Na tattara nei e oomai no ttae mai anau, tena anau ki hakatae atu na tattara raa pera ma TeAtua te Tokonaki taatou raa ni tattara mai.

⁴ Anau e taataa ake te launiu nei iaa Taitus taku tama hakamaoni roo i te vahi na hakattina na tama e illoa tera maaua e isi raa.

Lotu ake TeAtua Tamana ia ma Jisas Krai te Tokonaki taatou raa ki kou atu te tauareka ia ma te noho laoi.

Te hehekau Taitus i roto Krit

⁵ Anau e tiaki akoe i Krit ma ki lavaa akoe te hakamoemoe tonu na mee tera koi settonu raa, tena ma kuhirihiri nitama i roto na matakaina hakaatoa i Krit raa ki hakamattua ina hare lotu raa. Maanatu na tattara poroporo anau raa:

⁶ te tama hakamaatua raa he tama se isi na sara; te tama naa ki isi koi he avana hokotahi, tena na tamalliki hoki aia raa nitama e hakattina, ia sei ma nitamalliki e isi na tiputipu sakkino, ia sei ma nitamalliki e hakatapanatta.

⁷ E mee te tama hakamaatua te lotu raa e me ki mmata na uata TeAtua raa, tena aia se tau te isi na sara. Te tama naa ki laumarie, ia ki se manava haeo, ia sei hoki ma he tama e unu mahi, ia sei ma he tama e manako sileni.

⁸ Te tama naa he tama; te hare aia raa e taaraki i na tama roo hakaatoa, ia e hihai koi na tiputipu taualleka. Tena te tama naa se iroa te manava sakkino, ia he tama e tonu tahi, ia he tama e tapu, ia he tama e varatoa hoki te noho.

⁹ Te tama naa ki taohi mmau na tattara hakamaoni tera e haere tonu ma na akoako te lotu raa. Teenei te ara aia e lavaa te tokonaki alaa tama ma na tattara hakamaoni, ia e lavaa te huri ake na tiputipu e sara na tama e hakataukaa ma na akoako e ttonu raa.

Na tama e hakatapanatta

¹⁰ Maitaname e tammaki na tama, taohi mua na Jiu tera e isi te hakamaatino e tapu TeAtua kuse hihhai ki hakallono, ia e hahi ma ki hakatike na hakataakoto alaa tama raa ma na tattara vvaare laaou raa.

¹¹ Te mee nei e tonu kippui na tama naa ki hakaoti na tattara vvaare laaou raa, maitaname na tama naa e kou ake te haeo ina hareakina ia ma na akoako laaou se tau te poroporo raa. Na tama naa e hakannapa e mee laaou e akoako koi ki too na sileni.

¹² ¹³ E isi te tama i Krit, aia he profet, ia he tama te matakaina naa, tena aia e tattara te hakamaoni te saaita aia ni mee ma, “Na tama i Krit raa

nitama tattara malliu, ia nipoi kaittama, ia nitama ematanaennae, ia emannako mahi.” Teenei te hakataakoto hokotahi koi tera akoe eme ki hai ake roo na tama naa ki lavaa laatou te hakattina hakamaoni,

¹⁴ ia kiselavaa hoki laatou tetataohi na kkai na Jiu i muaraa ia ma na tuua na tama ku peesia te hakamaoni raa.

¹⁵ Namee hakaatoa ematahua inatama tera ematahua raa; emeia se isi te mee ematahua inatama tera ematakkere, ia se hakattina raa, maitaname na hakataakoto ia ma natiputipu natama ehaisara, ia se hakattina raa.

¹⁶ Na tama raa emannatu ma laatou e illoa TeAtua, emeia na mee laatou e ppenaraa ehuriake pera ma laatou se illoa. Na tama raa emanava sakkino, ia ehakatapanatta. Na tama naa se hai mee roo taualleka elavaa te ppena.

2

Na akoako e ttonu

¹ Emeia akoe ki akoako koi na akoako tera e haere tonu ma na akoako telotu raa.

² Poroporo ake na tama mattua raa ki atamai, ia ki illoa na hakataakoto, tena kiselavaa haeo, ia ki hakattina hakamaoni, ia kilaoi, tena ki varatoa te nnoho.

³ Ia peeraa hoki, poroporo ake na hhine mattua raa ki mee pera ma ni hhine e nnoho na ora e ttapu. Laatou ki se nnoho no vekuveku alaa tama, ia se mee ma ki unu tahi. Na hhine naa ki akoako na akoako e taualleka

⁴ ki lavaa na tama hhine raa te illoa nololohi hakaraoi na taanata ia ma na tamalliki laatou raa.

⁵ Ia kinnoho hemuu ina ora ettonu, tena kunnoho hakaraoi i roto na hare laatou raa, tena kuhakallono nataanata laatou raa kiselavaa hetama te tattara haeo na tattara hakamaoni TeAtua e kou mai raa.

⁶ Ia hoki, poroporo ake na tama tane raa ki ppena na mee taualleka.

⁷ Akoe kihuriake na tiputipu taualleka ina mee akoe e ppenaraa. Tena akoe ki hakamaoni hoki ina poroporo akoe raa.

⁸ Akoe ki tattara koi na tattara taualleka raa ki selavaa na tama te tattara haeo akoe, ia ki mee hoki na tama e nonnoho haeo ma akoe raa kinnapa, ia kiselavaa na tama raa te tattara haeo taatou.

⁹ Na tama hehekau raa ehakallono, ia ehiihai ki mee na tama hakamattua laatou raa kihiihia ina mee hakaatoa laatou e ppenaraa. Na tama raa selavaa te tattara sui ake na tama hakamattua laatou raa,

¹⁰ ia selavaa hoki tekailallao namee na tama raa. Emeia na tama hehekau raa eme kihuriake na tama hakamattua raa pera ma laatou e taualleka hakamaoni kilavaa laatou te huriake pera ma na mee laatou e ppenaraa ehakamaoni ma na poroporo TeAtua te Tokonaki taatou raa.

¹¹ Maitaname TeAtua ku oti te huri mai na mahi Aia raa kitokonaki na tama hakaatoa i te maarama nei raa ki ora hakamaoni.

¹² Na mahi raa etokonaki taatou ki peesia na ora sakkino ia ma tiputipu sakkino i te maarama nei raa, kilavaa taatou te tauttari na tiputipu taualleka raa kittonu tahi, ia kinnoho na ora ettonu i te maarama nei

¹³ te saaita taatou e nnoho no hakattari ma na hakattina taatou i te Aho TeAtua ia ma Jisas Krai te Tokonaki taatou raa eme kihamai ma na mahi Aia raa.

¹⁴ Tama raa nihoki mai Aia Hokoia ma taatou kihakassao taatou i taha ma natiputipu sakkino hakaatoa, tena kutokonaki taatou ki matahua ki mee pera ma nitama roo Aia e ttino tera e ppena na mee taualleka.

¹⁵ Poroporo ake na mee nei i na tama, tena ku tattara hakapurupuru ake te saaita akoe e hai ake na haeo na tama e hakallono akoe raa. Auu se tiaki he tama ki tattara hakameeme i akoe.

3

Na tiputipu te lotu

¹ Tattara hakaraoi ake na tama akoe telotura ki hakallono na tama hakamattua raa, ia kitauttari na tama raa, tena kutanattana kippena na mee taualleka na vahao hakaatoa.

² Tattara atu na tama naa ki se lavaa te tattara haeo alaa tama, e meia laa-tou ki ssoa laoi no nnoho hakaraoi ma na tama, tena ku tauhano te huri ake na tiputipu taualleka raa ki kkite na tama hakaatoa.

³ E mee eisi te saaita taatou ni vvare, ia nise hakallono, ia ni haeo roo. Taatou nitauttari tahi natiputipu sakkino hakaatoa tera taatou ni hihhai raa. Taatou ni nnoho na ora sakkino ia ma na tiputipu sakkino; alaa tama e matalliri taatou, tena taatou e matalliri na tama raa.

⁴ Emeia te saaita TeAtua te Tokonaki taatou raa ni hakari mai te tauareka ia ma te laoi Aia raa,

⁵ tena Aia ki tokonaki taatou no ora. Ia se mee ma taatou e tokonaki ria e mee namee taualleka taatou nippena raa, e meia taatou e tokonaki ria e mee Aia e hihai kitokonaki taatou ina mahi TeAnana Tapu, te Tama essoro taatou no matahua, tena kikou mai te mamaoha ia ma te ora vahao nei raa.

⁶ TeAtua nikou mai TeAnana Tapuraa itaatou ina mahi Jisas Krai te Tokonaki taatou raa,

⁷ tena itetauareka Aia, taatou e me kittonu ina maihu TeAtua, tena taatou e me ki too te ora e ora tahi tera taatou e hakattari raa.

⁸ Teenei he tattara hakamaoni.

Anau e hihai ma akoe ki tattara hakamatahua ake roo na hakataakoto nei kilavaa na tama e hakattina TeAtua raa te isi na hakataakoto i roto na ora laatou kippena namee taualleka raa; namee etaualleka tera elavaa te tokonaki alaa tama raa.

⁹ Emeia auu se hakatauttau inavvare koi na hakataakoto, tena ma ku hakatere te moe iho na manava, ia auu se hakatauttau no ppuhu i te vahi na tuua raa. Na mee nei ni mee sakkino, ia ni mee vare koi.

¹⁰ Kouake erua natattara hakamattaku inatama e mee kootou no maseuseura, tena auu se anaanahia na tama naa kame laatou se hakallono.

¹¹ Akoe eiroa pera ma natama peenei raa nitama sakkino, tena na hai sara laatou raa e me ki huri ake te hakamaoni pera ma laatou e ssara.

Na tattara hakaoti

¹² Te saaita anau e me kikaunaria atu Artemas seainaa Tikikus ki haere atu raa, tena akoe ku hai na mahi akoe ki hamai nottiri anau i Nikopolis, maitaname anau emaanatu ma kinoho ite matakaina raa te saaita te matani telaki raa e maairi.

¹³ Akoe ki hai na mahi hoki ki tokonaki Senas, te tama na tuua raa ia ma Apolos kilavaa tokorua raa te oomai vahao nei, tena akoe kimmata hoki kilavaa tokorua raa te isi na mee hakaatoa laaua e hihhai raa.

¹⁴ Na tama taatou raa e tau te kaamata vahao nei no illoa te ppena na mee taualleka, kilavaa laatou te tokonaki hea e hakamaoni tera na tama e hihhai raa; na tama raa se tau te nnoho na ora sakkino.

¹⁵ Na tama hakaatoa ennoho ma anau nei e kou atu natattara hihhia laatou raa i akoe. Kouake hoki natattara hihhia maatou nei i na taina maatou i te vahi te lotu raa.

Na mahi TeAtua ki nnoho ma kootou hakaatoa.

Filemon

Te launiu Pol e taataa iaa Filemon

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Te tattara kaamata 1.1—1.3

Pol e tattara hihia ake Filemon 1.4—1.7

Pol e kainno ake Filemon ki hai aroha ake Onesimus 1.8—1.22

Tattara hakaoti 1.23—1.25

¹ Anau Pol, anau e karapusi ria i te vahi Jisas Krai, tena maaua ma Timoti te taina taatou raa e tattaa atu,

iaa akoe Filemon tetaina maaua tera e hehekau hoki peenei ma maaua nei

² ia ma natama telotu tera e kutukutu i roto te hare akoe raa, tena Afia te kave taatou raa ia ma Arkipus te tama hehekau hoki peenei ma maaua nei raa.

³ Te Atua taatou Tamana ia ma Te Ariki Jisas Krai ki hai aroha kootou, tena ku rorohi hakatau areka kootou ki nnoho laoi.

Te laoi ia ma te hakatina Filemon

⁴ Filemon taku taina, na saaita hakaatoa anau e lotu raa, anau e maanatu tahi akoe, tena anau e hakammaha Te Atua anau raa,

⁵ maitaname anau e rono pera ma akoe e hakatina i Te Ariki Jisas, tena ki laoi na tama e ttau Te Atua raa hakaatoa.

⁶ Tena anau elotu ake pera ma te huhukkui maatou ma natama te lotu raa e me ki kou atu te atamai hakamaoni ia ma na hoki hakaatoa tera maatou e isi i te huhukkui maatou ma Krai raa.

⁷ Taku taina, telaoi akoe raa ekou mai anau te hihia erahi ia ma te tauareka hakamaoni! Akoe e hakahihia roo na hatumanava natama Te Atua raa hakaatoa.

Too hakaraoi Onesimus

⁸ Tera hea anau semataku roo te tattara atu pera ma hetaina akoe i te vahi Krai kippena hea akoe e tau te ppena raa.

⁹ Maitaname anau e laoi akoe, tena anau ku kainno atu akoe. Niaina ma anau ko Pol te tama hehekau ma Jisas Krai tera e karapusi ria te saaita nei e mee anau e hehekau ma Tama raa.

¹⁰ Tena anau ekainno atu akoe i te vahi Onesimus, te tamariki anau i te vahi Krai raa; e mee te saaita anau ni noho i roto te hare karapusi raa, anau e mee pera ma he tamana aia i te vahi te lotu.

¹¹ Imua raa aia he tama vare koi, e meia te saaita nei aia he tama roo hakamaoni e lavaa te tokonaki taaua.

¹² Anau e laoi mahi roo aia, tena anau e me ki kauna ria atu te tama nei vahao nei.

¹³ Anau e hihai roo ma aia ki nnoho maaua i te kina nei, te saaita nei anau koi noho i roto te hare karapusi e mee te Rono Tauareka raa ma ki lavaa aia te sui te sao akoe no tokonaki anau.

¹⁴ Anau se hihai ma ki meatu akoe ki tokonaki anau, tena anau e hihai ma akoe kippena hea akoe e hihai raa. Ia tena anau se lavaa te ppena he mee kame akoe se hihai.

¹⁵ Onesimus kame nnoho itaha ma akoe paa saaita koi, ia tena te saaita nei akoe ku lavaa te too aia ki nnoho tahi koorua.

¹⁶ Tena te saaita nei aia ku se mee koi pera ma he tama hehekau, e meia aia ku raka hoki ma natama hehekau raa, ia hetaina hakamaoni taatou i te vahi Krai. Tekkira anau raa aia he tama hakamaoni roo! Tena akoe

hoki e me ki kite te hakamaoni te tama hehekau ia ma te taina akoe i te vahi TeAriki nei.

¹⁷ Tena kame akoe e maanatu pera ma anau he hakahoa akoe, tena akoe ku too hakaraoi te tama nei i te vahi anau.

¹⁸ Kame aia nippena he mee e sara i akoe, ia ni taoni he mee i akoe, tena akoe ku hakammau na taoni naa i te inoa anau.

¹⁹ Anau Pol e taataa name nei ma terima anau: *Anau Pol eme ki sui muri atu.* (Anau se hihai ki meatu hoki pera ma akoe e taoni anau ma te ora akoe.)

²⁰ Ia tena taku taina, taaua nihaitaina ite vahi TeAriki, tena akoe ku ppena hea anau e hihai ki mee anau ki hihia.

²¹ Anau e iroa pera ma te saaita anau e taataa atu te launiu nei raa, akoe e me ki pena hea anau e hihai. Emeia anau e iroa hakamaoni roo pera ma akoe e me ki ppena alaa mee hoki e llahi.

²² Teeraa mee hoki, tanattana mai he kina ma anau ki moe, maitaname anau e iroa pera ma TeAtua e me ki kou mai hea taatou ni kainno ake Aia ma ki kauna ria atu anau ki vaakai atu i kootou raa.

Na tattara hakaoti

²³ Epafra, te tama e ponotia i te hare karapusi ma anau i te vahi Jisas Krai raa e kou atu hoki na tattara hihhia aia,

²⁴ tena Mak, Aristarkus, Demas ia ma Luk e kou atu hoki na tattara hihhia laatou.

²⁵ Te noho laoi TeAriki Jisas Krai ki nnoho ma kootou hakaatoa.

Hibru Te launiu e taataa i na Hibru

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.3

Krais e hakanaaniu i aruna na ensel 1.4—2.18

Krais e hakanaaniu i aruna na tama hakamattua 3.1—4.13

Krais te Maatua Hakanaaniu 4.14—6.20

Melkisedek 7.1—7.28

Krais e hakanaaniu i aruna te tattara e ivi 8.1—9.28

Krais e mate no tokonaki na kano henua 10.1—10.39

Te hakatina hakamaoni 11.1—12.29

Na tattara hakaotioti 13.1—13.25

Jisas ko te maihu TeAtua

¹ Imua roo tammaki na vahao ia ma na ara TeAtua ni tattara ake na profet raa ki tattara ake na tipuna taatou raa,

² e meia i roto na aho nei, TeAtua kutattara mai taatou ina mahi te Tamariki Aia raa; te Tama Aia ni hirihiri kittino namee hakatoa i te hakaotioti, ia te Tama hoki TeAtua ni pena iho na mee hakatoa i roto te maarama nei.

³ Tama raa e hakamahina mai na mahi hai mmahi TeAtua, tena Aia Hokoia e tipu roo pera ma TeAtua, tena Aia e pena te maarama nei hakaatoa ma na mahi na tattara Aia. Aia e ssoro na hai sara te maarama nei raa no oti, tena Aia ku noho i te vahi laua TeAtua te Tama na Mahi Hai mmahi raa.

Na mahi te Tamariki TeAtua

⁴ Te Tamariki TeAtua raa e hakanaaniu i aruna na ensel, e ssau pera ma te inoa TeAtua e kou ake Aia raa e hakanaaniu i aruna na inoa na ensel raa hoki.

⁵ Maitaname TeAtua se hai vahao ni meake he ensel ma, “Ako e he Tamariki Anau;

te aho nei Anau ku mee mo Tamana akoe.”

Ia TeAtua hoki ni se hai tattara e tattara ake he ensel ma,

“Anau ku mee mo Tamana tama raa, tena tama raa ku mee mo tama Anau.”

⁶ Emeia te saaita TeAtua ku mee kikauna ria iho te Tamariki Aia raa ki hamai i te maarama nei, Aia e meake ma:

“Kootou na ensel Anau raa hakaatoa ki lotu ake Tama raa.”

⁷ Emeia i te vahi na ensel raa, TeAtua e tattara ake ma,

“Anau e mee na ensel Anau raa ki ssau pera ma ni matani, tena ki mee na tama hehekau Anau raa ki ssau pera ma ni ahi.”

⁸ Ia i te vahi te Tamariki Aia raa, TeAtua e tattara ma,

“Te Hakamaatua ana Ako e raa e me ki moe tahi se isi te hakaoti!

Na mahi Ako e raa e kou mai te tauareka i na tama hakaatoa.

⁹ Ako e hihai koi na tiputipu e ttonu,

tena ki se hihai na mee e ssara.

Tera hea Anau, TeAtua Ako e raa ni hirihiri Ako e,

tena ki kou atu Ako e te hihia e rahi e raka ma te hihia na soa Ako e raa hakaatoa.”

¹⁰ TeAtua e tattara hoki ma,

“Te Ariki, Ako e pena iho te maarama nei i te kaamata roo,

tena ki pena te vaelani raa ma na rima roo Ako e.

¹¹ Na mee roo hakaatoa e me ki seai,

e meia Ako e me ki noho tahi roo,

na mee raa e me ki oo no se mmau pera ma ni paamaro.

¹² Ako e me ki hatuhatu na mee raa pera ma ni kaukahu,

ia na mee raa e me ki ssau pera ma na hekau.

Emeia Akoe e me ki tipu koi peenaa na vahao hakaatoa, tena te ora Akoe raa se lavaa te isi te hakaoti.”

¹³ TeAtua se hai vahao ni meake he ensel ma:

“Noho i te vahi laaua Anau nei kitae roo te saaita Anau e tuku na tama e kirilloto akoe raa i raro na tapuvae akoe raa pera ma he tuai.”

¹⁴ Kaa na ensel raa niaa? Na ensel raa ni anana tera e hehekau ma TeAtua. Tena TeAtua e kauna na tama raa ki oo no tokonaki na tama e me ki too te ora e ora tahi raa.

2

Hakallono na tattara Krai

¹ Tera hea taatou kittaohi mmau na tattara te hakamaoni taatou ni llono raa, ki se lavaa taatou te oo no mmao.

² Na tattara na ensel raa ni kou ake na tipuna taatou raa ni tattara hakamaoni, tena na tama hakaatoa ni se hakallono no tauttari na tattara raa ni too na hakalono llihu e tau ma laatou.

³ Kaa he ara peehee taatou e lavaa te hakassao kame taatou se hakallono na tattara te ora raa? TeAriki Hokoia ni kou mai na tattara te ora e ora tahi raa, tena na tama ni llono na tattara nei raa e hurimai pera ma na tattara raa e hakamaoni.

⁴ TeAtua Hokoia e hurimai pera ma na tattara Aia raa e hakamaoni i na mirakol ia ma na mee taualleka Aia ni ppena raa, tena ki vaevae na hoki TeAnana Tapu raa tautari te hihai Aia.

Te Tama hakamaoni e me ki tokonaki taatou ki ora

⁵ TeAtua se tuku ma na ensel raa ki hakamattua i aruna te maarama hoou tera e me ki hamai raa; te maarama taatou e tattara raa.

⁶ Ia e ssau pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa ma, “TeAtua, na tama te maarama nei raa ni tama peehee ki maanatu hai mahi Akoe i na tama naa?

Na tama naa ni tama vare koi, kaa Akoe e mmata hakaraoi peehee na tama naa?

⁷ Akoe e pena na tama raa ki mouraro hakamarie i na ensel;

Akoe e kou ake na mahi hai mmahi na tama

⁸ ki hakamattua i aruna na mee hakaatoa.”

Te tattara raa e mmau ma TeAtua e pena na tama “ki hakamattua i aruna na mee hakaatoa”; te tattara nei e tattara na mee roo hakaatoa. Emeia taatou ku sekkite ma na tama e hakamattua i aruna na mee roo hakaatoa te saaita nei.

⁹ Emeia taatou ekkite Jisas, Tama raa ni hamai no mouraro na ensel raa paa saaita koi, tena Tama raa ki mate ma na tama hakaatoa i na mahi TeAtua. Taatou ekkite pera ma te saaita nei, Tama raa ku noho ma na mahi hai mmahi, e mee Aia ni hakalono llihu no mate.

¹⁰ TeAtua te Tama e pena na mee roo hakaatoa raa, ia na mee hakaatoa tera e mmoe i na rima Aia raa e mee te ora Jisas raa no kaatoa i na hakalono llihu Aia ni too raa, ma ki lavaa tammaki na tamalliki te oo ake no nnoho ma Aia i te vaelani. Maitaname Jisas ko te Tama e hakattaki na tama ki too te ora e ora tahi.

¹¹ Jisas e mee na tama ki matahua i na haissara laatou, tena Aia ma na tama hakaatoa tera ku matahua raa e isi te Tamana hokotahi. Tera hea Jisas se napa te kannu ma na tama raa ni taina ia ma ni kaave Aia.

¹² Jisas e meake TeAtua:

“Anau e me ki tattara ake te kanohenua Anau raa hea Akoe ni ppena raa; Anau e me ki hakammaha Akoe na saaita na tama raa e kkutu.”

13 Jisas e tattara hoki ma, “Anau e me kihakatina tahi TeAtua.” Tena Aia e tattara hoki ma, “Teenei Anau kunnoho ma na tamalliki TeAtua nikou mai Anau raa.”

14 Tena na tamalliki Aia e kanna ma nitamallikiraa ko na tama e isi na punnohi ia ma na toto raa. Tera hea Jisas Hokoia ni hamai no tipu pera ma na tama hakaatoa, tena ki noho ma na tama raa. Aia e pena peenei, tena te mate Aia raa e me ki seu na mahi Satan; te tama e isi na mahi i aruna te mate raa,

15 tena Aia e me ki hakasao na tama e nnoho i raro na mahi Satan i roto na ora laatou raa, e mee na tama raa e mattaku te mmate.

16 Maitaname ku matahua pera ma Aia se hamai ki tokonaki na ensel, e meia Aia e hamai ki tokonaki na mokopuna Abraham raa.

17 Te mee nei ehurimai pera ma Aia etau te hamai no tipu pera ma na tama Aia raa i na tiputipu hakaatoa, ki lavaa Aia te hehekau hakamaoni ma TeAtua pera ma he Maatua Hakanaaniu e manava aroha ki ssirihia na hai sara na tama.

18 Tena tesaaite nei Aia e lavaa te tokonaki na tama e tatakore ria raa, maitaname Aia Hokoia ni tatakore ria, tena ki hakalono llihu.

3

Jisas e hakanaaniu i aruna Moses

1 Aku taina ma aku kaave telotura ko na tama TeAtua nikanna raa! Mannatu Jisas, te Tama TeAtua nikaunaria mai pera ma he Maatua Hakanaaniu i te vahi te hakattina taatou e tattara nei raa.

2 Jisas e hakamaoniroo i TeAtua, te Tama ni hirihiri Aia kippena te uata nei raa, e ssau pera ma Moses e hakamaoni te uata aia i roto te hare TeAtua raa.

3 Te tama e hakatuutuu te hare raa e hakanaaniu roo i aruna te hare aia e hakatuutuu raa. Ia e ssau hoki, Jisas e hakanaaniu roo i aruna Moses.

4 Hakamaoni, na hare hakaatoa e isi te tama e hakatuutuu, tena TeAtua ko te Tama e pena na mee roo hakaatoa.

5 Moses e hehekau hakamaoni pera ma he tama hehekau i roto te hare TeAtua raa, tena aia e tattara hoki na mee TeAtua e me kitattara mai i muri raa.

6 Emeia Krais ko te Tama e hakamaatua hakamaoni i roto te hare TeAtua raa. Taatou ko na hare TeAtua kame taatou e taohi mmau na hakattina taatou i na mee taatou e mannatu ma ki too raa.

Na tama TeAtua raa e me ki hamalollo

7 Ia e ssau hoki pera ma TeAnana Tapu raa ni tattara ma:

“Kame akoe e rono te reo TeAtua raa te aho nei,

8 tena auu se hakatapanatta pera ma na tipuna kootou raa, te saaita laatou nihai na haeo TeAtua i te aho hokotahi i roto te kina e tuu mahoa raa,

ia te saaita naa hoki na tama raa e hahaaite na mahi TeAtua.

9 TeAtua e mee ma:

Na tama raa ni tatakore,

tena ki hahaaite Anau te aho naa,

niaina roo ma laatou nikkite na mee Anau nippena i roto tipuhaa na hetau raa.

10 Tena Anau ki roto no meake na tama raa ma,

Na tiputipu na tama raa e sakkino, tena laatou se hihhai ki tautari na tuaa Anau raa.

11 Anau ku roto roo,

tena Anau ki tuku te tattara Anau ma:

Na tama nei se lavaa te oo no ttae i te kina Anau e me kikou ake laatou ki hamalollo raa!"

¹² Aku taina telotu, hakamattonuroo! Auu setiaki na hakataakoto sakkino raa ki arato kootou ki mmao i taha ma TeAtua tera e ora tahi raa.

¹³ Emeia ki se lavaa he tama kootou te tteiho i na hahaaite no hakatapanatta, tena kootou kitokonaki kootou hokkootou te aho ma te aho kitau ma te tattara ma, "Te Aho nei," tera e mmau i roto te Launiu Tapu ki tattara mai taatou raa.

¹⁴ Maitaname taatou e hukkui ma Krais kame taatou ettaohimmau na hakattina kaamata taatou raa no ttae te hakaoti.

¹⁵ Teenei hea te Launiu Tapu raa e tattara ma:

"Kame akoe e rono te reo TeAtua raa te aho nei, tena auu se hakatapanatta pera ma na tipuna kootou i mua raa te saaita laatou ni tattara haeo TeAtua raa."

¹⁶ Koai na tama ni llono te reo TeAtua raa, tena ki tattara haeo Tama raa raa? Aanei ko na tama hakaatoa tera Moses ni hakattaki i taha ma Isip raa.

¹⁷ Koai na tama tera TeAtua ni roto i roto tipu haa na hetau raa? Aanaa ko na tama ni ppena na mee e ssara raa, tena na tama naa ni hhina no mmate i roto te kina e tuu mahoa raa.

¹⁸ Te saaita TeAtua ni hakamoe te tattara Aia ma, "Na tama nei se lavaa te oo no ttae i te kina Anau e maanatu ma kikou ake ki hamalollo laatou raa." TeAtua e tattara na tama hee? Aanaa ko na tama e tattara sakkino Aia raa.

¹⁹ Taatou e kkite pera ma na tama nei ni se lavaa te ttae i te kina raa, e mee laatou ni se hakattina.

4

¹ Te saaita nei TeAtua kukou mai te tattara Aia ni hakamoe ma taatou e me ki too te hamalollo Aia ni tattara mai raa. Emeia taatou ki mattaku ka oti taatou ku se ttae i te kina raa.

² Maitaname taatou e llono na tattara te Rono Tauareka raa, e ssau pera ma na tama raa hoki. Na tama raa ni llono na tattara raa hoki, e meia na tattara raa se tokonaki laatou, maitaname te saaita laatou ni llono na tattara raa, na tama raa se hihhai ki hakattina no too na tattara raa.

³ Tena taatou na tama e hakattina raa e me ki too te hamalollo TeAtua e tattara mai raa. E ssau pera ma Aia ni tattara mai ma:

"Anau e roto no hakamoe te tattara nei:

'Na tama nei se lavaa te ttae i te kina Anau e me kikou ake ki hamalollo laatou raa!'"

Aia e ppehi te tattara nei niaina ma Aia ku oti te pena na uata roo hakaatoa kaamata te saaita Aia ni pena mai te maarama nei raa.

⁴ Maitaname eisi te kina i roto te Launiu Tapu e tattara i te vahi te aho hakahitu ma, "TeAtua e hamaroro ina uata Aia raa hakaatoa i te aho hakahitu raa."

⁵ Tena na tattara TeAtua nei e hhura hoki ma,

"Na tama nei se lavaa te ttae i te kina Anau e me kikou ake ki hamalollo laatou raa."

⁶ Na tama kaamata ni llono te Rono Tauareka raa se too te hamalollo raa, maitaname laatou nise hakattina. Emeia eisi na tama e me ki too te hamalollo raa.

⁷ Te mee nei ku hakamaoni e mee TeAtua kutuku teeraa aho e mee ma "te Aho nei". Ia ku llavaa roo na hetau ku llaka, tena Aia ki tattara ake Devit, tena Devit ki tattara iho na tattara nei i roto te Launiu na Rue aia raa ma:

"Kame akoe e rono te reo TeAtua raa te aho nei, tena auu se hakatapanatta."

⁸ Kame Josua ni kou ake na tama raa te hamalollo TeAtua ni tattara raa, tena TeAtua se lavaa te tattara ma e isi teeraa aho hoki.

⁹ Emeia taatou eilloa pera ma TeAtua eisi te aho etuku ma taatou ki hamalollo pera ma Aia ni hamaroro i te aho hakahitu raa.

¹⁰ Maitaname natama etoo te hamalollo TeAtua etattara raa eme ki hamalollo ma na uata laatou raa, e ssau pera ma TeAtua ni hamaroro ma na uata Aia raa.

¹¹ Tena taatou kihai na mahi taatou no too te hamalollo raa ki selavaa nitama taatou te maoha nose too te hamalollo raa emee laatou se hakattina.

¹² Natattara TeAtua raa e ora, ia e haimmahi, ia ekkaaroo iaruna na paraamo tera e hakkaa saa vahiraa. Natattara TeAtua raa elavaa tettuuroo notae ite kina te anana ia ma te orara e hukui, ia ite kina hoki na hukui tetinotama raa e hukui ma na uka raa. Na tattara raa e hakatonutonu hea te hatu manava raa e hihai.

¹³ Sehai mee ehoo ina karemata TeAtua: namee hakaatoa iroto te maarama nei raa emmoe hua koi ina karemata TeAtua. Teenaa ko te Tama taatou e me ki hakari ake na tiputipu hakaatoa taatou e isi raa.

Jisas ko te Maatua Hakanaaniu taatou

¹⁴ Tena taatou kittahimmau na hakatina taatou e tattara raa. Maitaname taatou eisi te Maatua Hakanaaniu tera ni haere notuu imua TeAtua, teenaa ko Jisas te Tamariki TeAtua raa.

¹⁵ Te Maatua Hakanaaniu taatou raa eiroa laoiroo na ora taatou e matanaenna raa. Maitaname Aia ni hahaaite ria hoki na hahaaite hakaatoa taatou e ttiri raa, e meia Aia se hai mee e ssara ni ppena.

¹⁶ Ia taatou kise mattaku, tena ku hakahhura no oo atu ite nohorana e piiroo te tauareka TeAtua raa, kilavaa taatou te too te hai aroha ia ma te tauareka, ia ki kkite hoki te tokonaki te saaita na hainnata.

5

¹ TeAtua e hirihiri na maatua hakananniu raa iroto na taanata te manava na maatua raa ki hehekau ma Aia ki hoki ake na hoki ki tokonaki na tama raa ki ssoro na hai sara laatou raa i taha.

² Maitaname te Maatua Hakanaaniu raa e isi na hai sara aia hokoia, tena aia e me ki hai aroha na tama e ppena na mee e ssara raa.

³ Ia e mee hoki aia hokoia e isi na hai sara, tena aia ki hoki ake na hoki raa, ia se mee ma na hoki raa e me ki ssoro koi na hai sara na tama raa, e meia na hoki raa e me ki ssoro hoki na hai sara aia raa.

⁴ Sehaitama e hakatuu aia hokoia kimee mo maatua hakanaaniu. TeAtua Hokoia e hirihiri na tama kimee mo maatua hakanaaniu, e ssau koi pera ma Aron.

⁵ Tena Krai e mee peeraa hoki, Aia se tuku Aia Hokoia ma ki hakanaaniu pera ma he maatua hakanaaniu. Emeia TeAtua e tattara ake i Tama raa ma: "Ako e he Tamariki Anau;

te aho nei Anau ku mee mo Tamana Akoe."

⁶ Ia e mmau hoki teeraa kina i roto te Launiu Tapu ma,

"Ako e me ki mee mo maatua na vahao hakaatoa pera ma ko Melkisedek."

⁷ Iroto te maarama nei Jisas e tani no hoki ake na lotu Aia raa hakamaro roo i TeAtua, te Tama elavaa te tokonaki Aia i taha ma te mate raa. E mee Aia hakatina roo hakamaoni, tena TeAtua ki hakarono te lotu Aia raa.

⁸ Ia niaina ma Aia he Tamariki TeAtua, e meia Aia e huri mai te saaita Aia ni hakalono llihu raa pera ma Aia e hakarono no tautari.

⁹ Te saaita na uata Aia raa hakaatoa ku oti, Jisas ku tokonaki na tama hakaatoa e tauttari Aia raa ki too te ora e ora tahi raa,

¹⁰ tena TeAtua ki hirihiri Tama raa ki mee mo Maatua Hakanaaniu pera ma ko Melkisedek.

Auu se tiaki na hakattina kootou

¹¹ Teenei koi te kooina maatou e lavaa te tattara atu na mee nei, e meia e hainattaa roo maatou te tattara hakamatahua atu, maitaname kootou e hainattaa roo te illoa.

¹² Saaita roroa roo kootou e hakattina, tena kootou ku tau te mee pera ma nitisa. Emeia kootou ki hakallono imua alaa tama e tattara atu kootou na tattara TeAtua raa. Kootou ku tau roo te kkai na kai matakkaui te saaita nei, e meia kootou koi e unu koi na vai uu.

¹³ Na tama e unu koi na vai uu raa ni tamalliki, ia se illoa hea e tonu ia ma hea e sara.

¹⁴ Emeia na kai matakkaui raa ni kai na tama mattua. Kootou ki akoako ki illoa kootou hea e tauareka ia ma hea e haeo.

6

¹ Taatou ki tiaki na akoako kaamata roo taatou ni llono raa, tena ku kkira ki too na akoako telotu tera etau ma na tama ku mattua raa. Taatou se lavaa hoki te vakkai no tattara na akoako kaamata taatou ni llono ma ki ttike i taha ma na tiputipu sakkino, ia ma ki hakattina TeAtua,

² ia ma ki akoako i te hakoukou tapu, ia ma na tiputipu ki mee taatou ki matahua, ia ma ki hakapiri na rima i aruna na tama, ia ma te ora muri i taha ma te mate, ia ma te hakatonutonu hakaoti raa.

³ Emeia taatou ki kkira koi niaa koi oo mai raa! Ia teenei hea taatou e me ki ppena kame TeAtua e hihai.

⁴ Ia kaa na tama ku tiaki na hakattina laatou raa e me ki vakkai peehee nou i na hai sara laatou raa? Na tama naa ni nnoho i roto te maahina, ia na tama naa ni too na hoki i te vaelani, tena ki too hoki TeAnana Tapu,

⁵ tena na tama naa e illoa laoi pera ma na tattara TeAtua raa e taualleka, ia e illoa hoki i roto laatou na mahi TeAtua tera koi oo mai i muri raa.

⁶ Tena ki oti laatou ku tiaki na hakattina laatou raa! Ia e hainattaa roo ki kou mai muri na tama naa ki ui na hai sara laatou raa, e mee na tama naa ku tii hakaraoi te Tamariki TeAtua raa i mua na karemata na tama hakaatoa.

⁷ TeAtua e hakatapu te kerekere tera e unu te vaireurehura ma ki h homo na mee e me ki tokonaki na tama e tui te kerekere raa.

⁸ Emeia kame te kina naa e h homo koi na veve sakkino raa, tena TeAtua e tuku te haeo i te kina naa, tena te kina naa e me ki ttuni ria te ahi ki vela.

⁹ Aku soa laoi roo, niaina maatou e tattara peenei, e meia maatou e illoa i te vahi kootou. Maatou e illoa pera ma kootou e too te hakatapu hakamaoni e me ki kou atu te ora e ora tahi raa.

¹⁰ TeAtua e hakamaoni. Aia se lavaa te ssiri na mee kootou ni ppena raa, ia ma telaoi kootou ni huri ake Aia tera kootou koi ttaohi te aho nei i te tokonaki kootou alaa hakattina ana raa.

¹¹ Te mee roo maatou e hihhai raa ma kootou ki ttaohi mmau na hakattina kootou raa kittae te hakaoti, kilavaa na mee kootou e mamannatu raa te ttae atu hakamaoni.

¹² Maatou se hihhai ma kootou ki matanaenna, e meia kootou ki mataora pera ma na tama e hakattina, ia e varatoa te nnoho raa, tena kootou e me ki too hea TeAtua e tattara ma ki kou atu raa.

Na tattara hakamaoni TeAtua

¹³ Te saaita TeAtua ni hakamoe te tattara ma Abraham raa, Aia e kou ake te tattara hakamaoni hea Aia e me ki pena raa. Aia e ttaapa te inoa Aia raa ma ki hakamaoni te tattara raa, maitaname se hai tama e hakanaani i aruna Aia.

¹⁴ Aia e meake ma, "Anau e tattara hakamaoni atu akoe pera ma Anau e me ki hakatapu akoe ki tammaki na hai mokopuna akoe raa."

¹⁵ Abraham e varatoa roo te noho, tena aia ki too hea TeAtua ni tattara hakamaoni ake raa.

¹⁶ Te saaita na tama e hakamoe te tattara, tena na tama naa e me ki ttapa te inoa teeraa tama e hakanaaniu iaruna laatou ma ki hakamaoni na tattara laatou raa.

¹⁷ TeAtua e hihai ki tattara hakamatahua ake i na tama e me ki too hea Aia ni tattara ma ki kou ake raa pera ma Aia se lavaa te hakatike te hakataakoto Aia, kito Aia ki hakaapaa ake na tattara hakamaoni Aia raa ki hakamaoni na tattara raa.

¹⁸ Aanei na mee e rua tera se lavaa te hakatike ria, tena TeAtua se lavaa te mariu. Ia taatou na tama kulave te hakamaoni Tama raa; taatou ki ttaohi mmau na hakattina taatou raa i na mee koi oo mai i muri raa.

¹⁹ Na tattara hakamaoni TeAtua raa e ssau pera ma he taura i roto na ora taatou. Tera hea taatou kulavaa te uru no ssae i muri te paamaro e totoo i te Hare Tapu i te vaelani raa no ttae i te kina e tapu kkini raa.

²⁰ Jisas e haere imua taatou i te kina raa ki tokonaki taatou, tena Aia ku noho tahi pera ma he maatua hakanaaniu e ssau pera ma ko Melkisedek.

7

Melkisedek te Maatua Hakanaaniu

¹ Melkisedek taatou e tattara nei ko te tuku i Salem, tena aia ko te maatua TeAtua Hakanaaniu i Aruna raa. Te saaita Abraham ni ppuhu ma na tuku e haa raa no oti, aia ku vaakai muri, tena Melkisedek ki haere ake no ttiri laaua, kito aia ki hakatapu tama raa,

² tena na mee hakaatoa Abraham nitoora, aia e vvae sanahuru na tuhana, tena kikou ake te hakasehui na tuhana raa iaa Melkisedek. (Te hakataakoto te inoa kaamata Melkisedek raa ko "Te Tuku e Tonu tahi", ia e mee aia ku tuku i Salem, tena te inoa aia raa ku mee ma ko "Te Tuku te Noholaoi".)

³ Ia se hai tama e iroa te tamana ia ma te tinna Melkisedek ia ma na tipuna aia raa; ia se hai tama e iroa te saaita aia ni haanau iho ia ma te saaita aia ni mate. Melkisedek e ssau pera ma ko te Tamariki TeAtua raa; aia e noho tahi peera ma he maatua.

⁴ Tena kootou ekkite na mahi Melkisedek. Abraham te tipuna taatou raa e kou ake te tuhana hokotahi i na mee hakaatoa aia ni too i te kina te taua raa.

⁵ Taatou e illoa pera ma natua raa e tattara ake na maatua i roto te manava Livai raa ki too te hakasehui na tuhana te kanohenua Israel, aanaa ko na tama koi i roto te manava laatou raa, niaina ma laatou ni mokopuna Abraham.

⁶ Melkisedek seai ma hetama i roto te manava Livai, e meia aia e too te hakasehui na tuhana na mee hakaatoa Abraham ni too i te kina te taua raa.

⁷ Tena taatou e illoa pera ma te tama e hakatapu raa e hakanaaniu i aruna te tama e hakatapu ria raa.

⁸ I te vahi taatou, na maatua e too te hakasehui na tuhana raa ni tama e me ki oti ku mmate; e meia i te vahi Melkisedek, aia e too te tuhana hokotahi i na mee hakaatoa Abraham ni too raa, e meia te Launiu Tapu raa e mee ma tama raa ni se mate.

⁹ Ia tena taatou e tau te tattara peenei, te saaita Abraham ni kou ake te tuhana Melkisedek raa, Livai (te tipuna na maatua ni too na tuhana raa) ni kou ake hoki te tuhana raa iaa Melkisedek.

¹⁰ Maitaname te saaita naa Livai se ki haanau, e meia Livai e moe i roto te toto Abraham te tipuna aia raa, tena Livai e hai hoki i te kina naa te saaita Melkisedek ni haere no ttiri Abraham raa.

¹¹ Niaina ma natua Moses raa e tattara ma na maatua na mokopuna Livai raa ki too na tuhana na tama Israel raa, e meia na maatua raa se lavaa

te tokonaki na tama raa ki matahua. Tena ku tau roo he maatua e ssau pera ma ko Melkisedek ki hamai.

¹² Ia kame na maatua raa e senisi, tena na tuua raa e me ki senisi hoki.

¹³ Tena TeAriki taatou tera na tattara nei e tattara raa e me ki tteihō mai i teeraa manava, tena se hai tama te manava naa ni mee pera ma he maatua i mua.

¹⁴ Taatou hakaatoa e illoa pera ma te Tama naa e hamai i te manava Juda, tena Moses ni se tattara hoki te manava nei te saaita aia ni tattara i te vahi na maatua raa.

Jisas e ssau pera ma ko Melkisedek

¹⁵ Tena te mee nei ku hamai roo no matahua e mee e isi teeraa maatua hoki ku hakahura mai, tena Aia e ssau roo pera ma ko Melkisedek.

¹⁶ Na tuua te maarama nei raa se hakanoho Tama raa pera ma he maatua, e meia Tama raa he maatua i na mahi te ora se isi te hakaoti raa.

¹⁷ Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“Akoe e me ki noho tahi roo pera ma he maatua,
e ssau pera ma ko Melkisedek.”

¹⁸ Tena na tuua i mua raa ku hakaheke ria i taha, maitaname na tuua raa ku se ivi.

¹⁹ Ia e mee na tuua Moses raa ku se lavaa te mee he mee ki matahua. Tena e isi te ara ku taaraki ma taatou te saaita nei ki lavaa taatou te tappiri ake TeAtua.

²⁰ Ia teeraa mee hoki, te tattara hakamaoni TeAtua raa e moe. Ia se isi te tattara hakamaoni peenei ni moe te saaita alaa tama ku hakannohoria pera ma ni maatua.

²¹ Emeia TeAtua e hakamoe te tattara hakamaoni te saaita Jisas ku noho pera ma he maatua, tena Aia ki meake Tama raa:

“TeAtua e hakamoe te tattara hakamaoni, tena Aia se lavaa te tiaki te tattara Aia ni hakamoe raa:

‘Akoe e me ki noho tahi pera ma he maatua.’ ”

²² TeAtua ni hakamoe te tattara e ivi i mua, e meia taatou e illoa pera ma te saaita nei, Jisas e hakamoe te tattara hakamaoni vahao nei ma taatou tera e raka roo ma te tattara hakamaoni i mua raa.

²³ E isi teeraa mee hoki: i mua raa e tammaki roo na maatua, e mee laatou ku mmate koi no se lavaa te ppena na uata laatou raa.

²⁴ Jisas e ora tahi, tena te uata Aia pera ma he maatua raa se lavaa te hakataka ake teeraa tama.

²⁵ Tera hea te aho nei Jisas e isi na mahi ki tokonaki na tama e hakattina no oo ake TeAtua raa, maitaname Jisas e me ki ora tahi ki tattara ma TeAtua i te vahi na tama naa.

²⁶ Tena Jisas ko te Maatua Hakanaaniu tera e tokonaki taatou niaa taatou e hihhai. Aia e tapu; Aia se isi na haisara i roto Aia; Aia ku oti te havakkeeria i taha ma na tama haisara raa, tena ku noho i te vaelani i aruna raa.

²⁷ Tama raa se ssau pera ma alaa maatua hakananniu; Tama raa se hoki na hoki te aho ma te aho kissoro na haisara Aia raa kaamata, tena ma ku ssoro na haisara na tama. Tama raa e hoki ake te hoki hokotahi koi tera e me ki moe tahi na vahao hakaatoa, teena ko te saaita Aia ni hoki Aia Hokoia ki mate raa.

²⁸ Na tuua Moses raa e hirihiri na tama se matahua raa ki mee mo maatua hakanaaniu; e meia te tattara hakamaoni TeAtua raa e hamai i muri na tuua raa no hirihiri te Tamariki Aia raa, te Tama e tonu tahi na vahao hakaatoa raa.

8

Jisas te Maatua Hakanaaniu taatou

¹ Te hakataakoto hakamaatua maatou e tattara atu kootou raa pera ma taatou ku isi te Maatua Hakanaaniu tera e noho i te vahi laaua i te Nohorana TeAtua Hakanaaniu i te vaelani raa.

² Tama raa e hehekau pera ma he Maatua Hakanaaniu i roto te Kina roo e Tapu i roto te paa hare TeAriki tera se hai tama taatou ni pena ma na rima aia raa.

³ Na maatua hakananniu raa e hirihiriria ki hoki ake na manura i TeAtua pera ma ni hoki, ia tena te Maatua Hakanaaniu taatou raa ki isi hoki te mee ki hoki ake.

⁴ Peeraa Aia ki noho i te maarama nei raa, Aia selavaa te noho pera ma he maatua, maitaname e isi na maatua e me ki hoki na hoki raa tautari na tuua na Jiu raa.

⁵ Na uata laatou e ppena pera ma ni maatua raa e huri mai na tiputipu e ssau pera ma na tiputipu i te vaelani raa. Na tiputipu nei e ssau pera ma na tiputipu te saaita Moses. Te saaita aia ku tanattana ki pena te Paa Hare e Tapu raa, TeAtua e tattara ake aia peenei, "Hakamattonu no pena te hare naa tautari hea Anau ni tattara atu akoe i aruna te mouna raa."

⁶ Emeia te saaita nei, Jisas ku too na uata e hakananniu i aruna na uata na maatua raa e ssau pera ma tetattara e ivi Aia ni hakamoe notonu i lottonu TeAtua ma te kanohenua tera e hakanaaniu i aruna te tattara hakamaoni i mua raa, maitaname te tattara hakamaoni vahao nei raa e tuunaki koi i na mee taualleka te kanohenua raa e me ki too raa.

⁷ Peeraa kise hai mee esara ma tetattara e ivi kaamata raa, taatou selavaa hoki te isi teeraa tattara hakamaoni hakarua.

⁸ Emeia TeAtua e kite ma e isi te mee e sara te saaita Aia ni meake ma, "TeAtua e tattara atu ma, 'E isi te aho e me ki hamai, tena Anau e me ki hakamoe tetattara e ivi vahao nei ma te kanohenua Israel ia ma te kanohenua Juda raa.

⁹ Te tattara e ivi nei e kee ma tetattara Anau ni hakamoe ma na tipuna kootou i mua, i te aho Anau ni taohi laatou ma te rima Anau raa no hakattaki i taha ma Isip.

Na tama raa se tauttari hakamaoni te tattara e ivi Anau ni hakamoe ma laatou raa, tena Anau ki se hakarono hoki na tama raa.'

¹⁰ TeAtua e tattara hoki ma, "Teenei te tattara e ivi Anau e me ki hakamoe ma te kanohenua Israel na aho e oo mai i muri raa:

Anau e me ki hakammau na tuua Anau raa i roto na kapuroro laatou, tena ku taataa na tuua raa i roto na hatu manava laatou.

Anau ko TeAtua na tama naa, tena na tama naa e me ki mee mo tamalliki Anau.

¹¹ Se hai tama e me ki akoako ake a laa tama ia ma ku tattara ake a laa tama ma,

"Kootou ki illoa TeAriki*"'.

Maitaname na tama naa e me ki illoa Anau kaamata na tama pammee raa, tena ku haere no tae na tama mattua raa.

¹² Anau e me ki ssirihia na hai sara na tama naa, tena Anau selavaa te maanatu hoki na hai sara na tama naa."

¹³ TeAtua e tattara i te vahi te tattara hakamaoni vahao nei raa, tena Aia e mee te tattara e ivi kaamata raa no tuai, tena na mee hakaatoa ku tuai raa se roroa e me ki oo no seai.

* **8:11 8.11** TeAriki: Na tattara nei emmau i roto Jeremaia 31.31-34. I roto te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi Jihova

9

Te lotulotu te maarama nei ia ma te vaelani

¹ Te tattara e ivi kaamata raa e isi na tuua ki lotulotu, ia ki isi hoki he kina i te maarama nei kilotulotu. ² Tena na tama raa ku hakatuu te paa hare e tapu, tena te kina i ahora, na tama raa e kanna ma, te Kina e Tapu. Tena te kina hakatuutuu te lamu ia ma te tebol e mmoe na haraoa e ttapu TeAtua raa e ttuu i roto te kina raa.

³ Tena i muri te paamaro e tootoo raa ko te kina e ttpa ma, te Kina e Tapu Kkini roo.

⁴ Tena te olta kittuni nainsens e pena i na gol, ia ma te Papa e Tapu e pena i na gol ia ma te lloo e pena i na gol e mmoe na mana i roto raa ia ma te laakau Aron ni h homo na laumea raa hakapaa ma e rua na hatu e mmau na tuua raa e tuu i te kina raa.

⁵ Tena i aruna te Papa raa e isi erua na manu essau pera ma nitama tera e isi na pakau. Erua na manu raa e huri ake pera ma TeAtua e noho i te kina raa, tena na pakau laau raa essora vaa aruna te kina e uiui na hai sara raa. Emeia te nei sei ma te saaita ki tattara hakamatahua atu na mee hakaatoa.

⁶ Tena na mee raa e mmoe pe nei. Na maatua raa e me ki oo i te kina i aho te Paa Hare e Tapu raa na aho hakaatoa ki ppena na uata laatou raa,

⁷ e meia te Maatua Hakanaaniu raa koi e me ki uru i te kina i hare e Tapu Kkini raa, tena aia e ppena pe nei he vahao hokotahi koi i roto te hetau hakaatoa. Aia e me ki too nitoto no haere ma aia no hoki ake TeAtua ki ssoro na hai sara aia ia ma na hai sara te kanohenua raa ni ppena tera laatou se illoa ma laatou e isi raa.

⁸ TeAnana Tapu raa e tattara hakamatahua mai pera ma na tiputipu ki oo no ttae i te Kina e Tapu Kkini raa se ki taaraki, e mee te kina i aho te Paa Hare e Tapu raa koi tuu koi.

⁹ Na mee nei hakaatoa e huri mai na mee te saaita nei. Na mee nei e huri mai pera ma na manu laatou e hoki ake TeAtua pera ma ni hoki raa selavaa te ssoro na hatu manava na hakattina ana raa ki matahua haka maoni,

¹⁰ maitaname nakai, navai ia ma na mee e me kimee laatou ki matahua raa ni mee koi te tinotama. Na tuua i te vahi na mee te tinotama raa e me ki mmoe koi ki tae te saaita TeAtua e hakamoe na tuua vahao nei raa.

¹¹ Emeia Krai kuoti te hamai pera ma he Maatua Hakanaaniu i na tiputipu taualleka tera kuttae mai raa. Te Paa Hare e Tapu Aia e uata raa e tauareka roo, ia e hakanaaniu tera se hai tama te maarama nei ni hakatuu, ia te Paa Hare e Tapu raa sei ma he mee e tipu ake te saaita TeAtua ni pena iho te maarama nei.

¹² Jisas ni haere no uru i roto te Kina e Tapu Kkini raa te vahao hokotahi koi, ia teenaa ko te vahao hokotahi koi Aia ni uru i te kina raa, tena Aia ni se too na toto na manu raa no haere ma Aia kimee mo hoki, e meia Aia e haere ma te toto Aia raa ki lavaa Aia te too te ora e ora tahi raa ma taatou.

¹³ Na maatua raa e me ki too na toto na manu raa* ia ma na rehu te punua bulmakau laatou ni ttuni raa no tapitapi i aruna na tama se matahua raa, tena na mee nei e me ki ssoro na hai sara na tama nei itaha ki matahua na tama nei.

¹⁴ Te mee nei e hakamaoni, maitaname te toto Krai raa e hai mahi roo! I na mahi TeAnana Tapu, Krai e hoki mai Aia Hokoia pera ma Aia ko te hoki hakamaoni TeAtua. Te toto Aia raa e me ki tokonaki na hakataakoto

* **9:13 9.13** na manu nei ko na gout ma na bulmakau

ki se mamannatu na mee sakkino kilavaa taatou te hehekau ma TeAtua e ora raa.

¹⁵ I te hakataakoto nei, Krai ko te Tama e hakatonu tetattara e ivi vahao nei raa no tonu ma kilavaa na tama TeAtua ni kanna raa te too na hoki e tapu Aia ni tattara mai raa. Te mee nei e me ki hakamaoni e mee e isi te tama ni mate ki hakassao na tama i taha ma na hai sara laatou ni ppena i te vahi te tattara e ivi kaamata raa.

¹⁶ Kame he tama e maanatu ma koai e me kittino na hekau aia raa te saaita aia e mate, tena aia e me ki hakammau i roto helauniu na inoa na tama e me kittino na hekauraa, tena na tama nei e me kittino koi na hekau nei kame te tama raa ku mate hakamaoni,

¹⁷ Maitaname te tattara raa e me ki se hakammaharia, te saita te tama raa koi ora, tena te tattara kaamata raa ku hai mahi koi i muri Aia ni mate raa.

¹⁸ Tera hea te tattara kaamata raa e ivi e mee na toto na manu laatou e too mo hoki raa.

¹⁹ Te kaamata roo Moses ni tattara ake te kanohenua raa na tattara hakaatoa e mmoe i roto na tuaa raa. Tena ki oti aia ki too na toto na manu raa no hilo ma na vairaa nooti, tena aia ki too te paa raraa te hisop erii te uka e mmea e ssiri i na huruhuru na sipsip raa no hakassuu i roto te toto e hilo ma te vai raa no tapitapi na mee i aruna te Launiu na tuaa raa ia ma te kanohenua raa hakaatoa.

²⁰ Tena Moses ki meake, "Te nei ko te toto tera e mee no hakamaoni te tattara TeAtua ni kou atu kootou te aho nei ki tauttari raa."

²¹ Tena Moses hoki ni tapitapi na toto raa i aruna te Paa Hare e Tapu raa ia ma na mee hakaatoa e lotulotu raa.

²² Hakamaoni, i te vahi na tuaa raa, te toto raa e taapiri koi ki mee na mee hakaatoa ki matahua, tena na hai sara raa e me ki ssirihia koi kame te toto raa e kko.

Krais e hoki mai te ora Aia raa ki ssoro na hai sara

²³ Namee i roto te Paa Hare e Tapu raa e ssau koi pera ma na mee i te vaelani tera e isi na mateara kimee laatou ki matahua raa. Emeia namee i te vaelani raa e tau roo te isi te ara e tau areka kimee laatou ki matahua.

²⁴ Maitaname Krai nise uru i roto te Kina e Tapu Kkini na tama te maarama nei raa e hakatuu ma na rima laatou ma kissau pera ma te Paa Hare e Tapu hakamaoni e tuu i te vaelani raa. Aia e haere i te vaelani, tena te saaita nei Aia kutuu imua na karemata TeAtua no tattara ake i te vahi taatou.

²⁵ Te Maatua Hakanaaniu na Jiu raa e me ki uru i roto te Kina e Tapu Kkini raa te vahao hokotahi i roto te hetau ma na toto na manu. Emeia Krai se uru i roto te kina raa no hoki mai Aia Hokoia tammaki na vahao.

²⁶ Peeraa kise ai raa Aia e me ki hakalonollihu tammaki roo na vahao kaamata mai roo imua haere notae te ahonei. Emeia e mee te saaita na mee hakaatoa ku o mai te hakaotioi, tena Aia ki hakahura mai koi te vahao hokotahi no mate ki ssoro na hai sara na tama hakaatoa i taha.

²⁷ Na tama hakaatoa e me ki mmea koi te vahao hokotahi, tena ki oti TeAtua ku hakatonu tonu na tama naa.

²⁸ Ia tena e ssau hoki e mee Krai e mate te vahao hokotahi koi ki ssoro na hai sara tammaki na tama raa. Te vaakai mai Aia te hakarua na vahao raa se hamai ki ssoro na hai sara, e meia ki tokonaki na tama e hakattari ma Aia e me ki hamai raa.

10

¹ Na tuaa na Jiu raa se huri mai te kaatoa ia ma te taualleka na mee hakamaoni raa. Na tuaa raa e huri mai hakamarie te taualleka na mee e me ki o mai i muri raa. Na maatua raa e tauhano te hoki na hoki raa roo koi

te hetau ma te hetau. Kaa na tuua i te vahi na hoki raa e me ki mee na tama ki matahua peehee ki oo ake na tama raa i TeAtua?

² Kame na tama elotulotu TeAtua raa ku matahua hakamaoni ma na hai sara laatou raa, tena na tama raa e me ki se lavaa te mamannatu hoki na hai sara laatou raa, tena na hoki hakaatoa ku mee ki hakaoti ria.

³ Ia e ssau hoki, na hoki te hetau ma te hetau raa e me ki mee na tama raa ki mannatu na hai ssara laatou raa.

⁴ Maitaname na toto na manu raa se lavaa te ssoro na hai sara raa i taha.

⁵ Tera hea te saaita Krai ni mee ma ki hamai i te maarama nei raa, Aia e meake TeAtua ma:

“Akoe se hihai na hoki ia ma na manu e ttuni raa, e meia Akoe e tanattana te tinotama Anau.

⁶ Akoe se hihai na hoki na manu e ttuni hakaatoa i aruna te olta raa ia ma na hoki e me ki ssoro na hai sara i taha raa.

⁷ Tena Anau e meatu Akoe,

“Teenei Anau e me ki ppena hea Akoe TeAtua e hihai, e ssau pera ma hea te Launiu Tapu raa e taataa iaa Anau.’ ”

⁸ Te kaamata raa Aia e mee ma, “Akoe se hihai, ia se hihia na hoki ia ma na manu e ttuni i aruna te olta kissoro na hai sara na tama raa i taha.” Aia e tattara ake peenei, niaina ma na maatua raa e ppena tautari hea na tuua raa e tattara.

⁹ Tena ki oti Aia ki meake, “TeAtua, teenei Anau e hamai ki ppena hea Akoe e hihai.” Tena TeAtua e me ki peesia na tiputipu i mua ki hoki na hoki raa i taha, tena ku kou mai Krai ki sui te sao na hoki i mua raa.

¹⁰ E mee Jisas Krai ni ppena hea TeAtua e hihai Aia ki ppena raa, tena taatou hakaatoa ku matahua ma na hai sara taatou i te hoki mai Aia te tinotama Aia raa te vahao hokotahi koi ki ssoro na hai sara taatou raa.

¹¹ Na maatua na Jiura hakaatoa elotu tahi, tena ki hoki ake na hoki raa roo koi, te aho ma te aho tammaki na vahao; e meia na hoki raa se lavaa te ssoro na hai sara raa i taha.

¹² E meia Krai e hoki te hoki hokotahi koi kissoro na hai sara i taha, ia te aho nei, te hoki naa e me ki hai mahi roo notae te hakaoti, tena Aia ku noho i te vahi laaua TeAtua.

¹³ Aia e me ki noho i te kina raa no hakattari te saaita TeAtua e tuku na tama e kirilloto Aia raa i raro na tapuvae Aia pera ma he tuai.

¹⁴ Tena Krai e mee na tama ku matahua i taha ma na hai sara laatou raa nottonu tahi ma te hoki hokotahi koi.

¹⁵ Tena TeAnana Tapu raa hoki e kou mai taatou te hakamaoni. Te kaamata Aia e mee ma:

¹⁶ “TeAtua e tattara mai ma, ‘Iroto na aho e oo mai i muri raa.

Anau e me ki hakamoe te tattara e ivi ma na tama naa.

Anau e me ki tuku na tuua Anau raa i roto na hatumanava na tama naa, tena ku taataa hoki na tuua raa i roto na kapuroro na tama naa.’ ”

¹⁷ Tena TeAtua ki meake ma,

“Anau se lavaa hoki te maanatu na hai sara ia ma na mee sakkino na tama nei ni ppena raa.”

¹⁸ Tena te saaita nei na hai sara hakaatoa ku oti te ssorohia, tena ku se isi hoki na hoki ma ki ssoro na hai sara raa.

Taatou ki oo ki tappiri taatou TeAtua

¹⁹ Aku taina ma aku kaave, te toto Krai raa e hakattana taatou hakamaoni ki oo no ttae i te Kina e Tapu Kkini raa.

²⁰ Aia ni taaraki te mateara te ora vahao nei raa ma taatou i te kina e tapu e ppui te paamaro raa, tena te mateara naa ko te tinotama Aia.

²¹ Taatou e isi te Maatua Hakanaaniu e hakamaatua i roto te hare TeAtua.

²² Tena taatou ki oo ake ki tappiri taatou iaa TeAtua ma na hatu manava ettonu ia ma na hakattina hakamaoni, emee Aia ku oti tessoro na hakataakoto ia ma na tinotama taatou raa ma te vai no matahua.

²³ Taatou ki ttao hi mmau na hakattina taatou e tattara raa, maitaname taatou e lavaa te hakattina TeAtua ki kou mai hea Aia ni tattara mai raa.

²⁴ Tena taatou ki mannatu hoki alaa tama kitokonaki alaa tama ki huri ake te laoi, tena ku ppena na mee taualleka.

²⁵ Taatou ki se tiaki te tiputipu te hakutukutu ma alaa tama te lotu pera ma alaa tama e ppena raa. Emeia taatou ki tattara hakapurupuru ake alaa tama, maitaname kootou ku kkite pera ma te Aho TeAriki raa ku taapiri mai koi.

²⁶ Maitaname ku se isi te hoki kissoro na haisara itaha kame taatou e tauhano koi te ppena na mee e ssara i muri taatou ku oti te llono na tattara te hakamaoni raa.

²⁷ Emeia te mattaku ki nnoho no ttari te Aho te Hakatonutonu raa ia ma te mattaku te ahi e me kittuni na tama hakaatoa e hakataukaa ma TeAtua raa koi moe koi i roto taatou.

²⁸ Na tama se tauttari natuaa Moses raa e taaiaria no mmate, se isi te alloha kame tokorua seainaa ellava na tama e ooake ma te tattara hokotahi.

²⁹ Kaa na tama e hakataukaa ma te Tamariki TeAtua raa? Kaa na tama e mannatu ma te toto te tattara eivi TeAtua raa he mee vare raa? Kaa na tama e hai na haeo TeAnana Tapu raa? Kootou ki nnoho no mannatu na haeo na tama nei e me ki too tautari hea laatou ni ppena raa!

³⁰ Maitaname taatou e illoa te Tama e mee ma,

“Anau e me ki vaakai muri te sara,

ia e me ki tau i muri te haeo”.

Taatou e illoa hoki te Tama e mee ma,

“TeAtua e me ki hakatonutonu te kanohenua Aia raa.”

³¹ Te mee nei e hakamataku kame taatou e hakatonutonu ria i TeAtua e ora tahi raa.

³² Auu sessiri na hainattaa kootou nittiri i roto na ora kootou i mua te saaita kootou ni too kaamata roo te maahina TeAtua raa, ia kootou e hakalono llihu tammaki na vahao, e meia kootou se maoha i na hainattaa kootou ni ttiri raa.

³³ Kootou e isi na vahao e haru haeo ria, ia e mee ria hakahaeo roo i mua na karemata na tama, tena alaa saaita kootou e tanattana ki hukui ma na tama e ttiri na hakalono llihu nei raa hoki.

³⁴ Kootou e too na hakalono llihu na tama karapusi raa, tena te saaita na hekau kootou raa ku too ria hakaatoa, kootou e kkumi hemu koi no noho hihia, maitaname kootou e illoa pera ma kootou e me ki ttino na mee roo taualleka tera e me ki mmoe tahi na vahao hakaatoa raa.

³⁵ Auu se tiaki na hakattina kootou raa, maitaname e isi na tuhana e llahi TeAtua e me ki kou atu.

³⁶ Kootou ki varatoa tennoho kilavaa kootou te ppena hea TeAtua e hihai raa, tena ku too hea Aia ni tattara raa.

³⁷ Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Tena se roroa,

te Tama ma Aia e me ki hamai raa e me ki hamai;

Aia se lavaa te nnahe hoki.

³⁸ Kootou na tama Anau e ttonu tahi raa e me ki hakattina,

tena kootou e me ki ora;

e meia kame ni tama ku vakkai muri na tiputipu laatou i mua raa,

tena Anau e me ki se hihia i na tama naa.”

³⁹ Taatou sei ma ni tama e vakkai muri, tena ku oo no llano. Emeia taatou e isi na hakattina, tena taatou e me ki tokonaki ria hoki ki ora.

11

Na tama e isi na hakattina e llahi

¹ Taatou eme kiisi na hakattina kame taatou evaratoa tennoho no hakattari na mee e me ki kapihi mai i muri raa, ia ki hakattina hoki pera ma taatou e me ki too na mee taatou se kkite raa.

² Aaraa ko na hakattina na tama i mua raa ni mee TeAtua no hihia.

³ Na hakattina taatouraa emee taatou no illoa ma TeAtua nitattara koi, tena na mee hakaatoa roo ki ttipu ake, tena na mee taatou e kkite raa e pena mai i na mee taatou se kkite raa.

⁴ Teenaa ko te hakatina Abel raa emee aia no hoki ake TeAtua te hoki e raka i aruna te hoki Kein raa. Tena TeAtua ku too Abel pera ma he tama etonu tahi emee na hoki aia raa. Ia niaina ma Abel kumate, emeia na tattara te hakatina aia raa koi tattarahia koi te aho nei.

⁵ Teenaa ko te hakatina Enok raa emee aia kise mate. Emeia Enok etooria ma te ora nokkave TeAtua itevaelaniraa, maitaname se hai tama nilave tamaraa emee TeAtua nitoo tamaraa nokkave i aruna. TeLauniu Tapuraa etattara ma TeAtua e hihia roo i na tiputipu Enok raa i mua tama raa nitoo ria nokkave i aruna.

⁶ Se hai tama e lavaa te mee TeAtua ki hihia kame aia se isi te hakatina, maitaname na tama hakaatoa e oo ake TeAtuaraa e hakattina pera ma TeAtua e ora, ia e me ki kou ake na tuhana na tama e seseen Aia raa.

⁷ Teenaa ko te hakatina Noa raa emee aia ki tautari na tattara hakamattaku TeAtua nitattara ake aia i na mee eme ki kapihi ake i muri tera aia se kite raa. Aia e hakarono na tattara TeAtuaraa, tena aia kipena te vaka e rahi ki tokonaki laatou hai maatua. Tena i te hakaotioti, na tama te maarama nei raa ku hakatonutonu ria, emeia TeAtua e too Noa pera ma he tama etonu tahi emee aia e hakatina.

⁸ Teenaa ko te hakatina Abraham raa emee aia ki hakarono no tautari te kanna TeAtuaraa te saaita TeAtua ni meake aia ki haere i te henua Aia etattara ma kikou ake Abraham raa. Abraham etiaki te henua aia raa no haere, ia aia se iroa ma aia e haere i hee.

⁹ Te hakatina aia raa emee aia no noho pera ma he manu siri i te henua na tama tera TeAtua emeake ma Aia eme ki kou ake ma Abraham raa. Abraham enoho i roto na haretaporo, essau hoki pera ma Aisak laaua ma Jekop raa, tokorua TeAtua e tattara ma Aia e me ki kou ake te henua raa hoki.

¹⁰ Maitaname Abraham enoho no ttari te matakaina e rahi TeAtua e me ki pena raa, te matakaina raa e tuu i aruna na pou e mmau tahi roo.

¹¹ Tena te hakatina Abraham raa emee aia kiisi na tamalliki, niaina ma aia kumatua hao roo, tena Sara hoki ku selavaa te isi na tamalliki. [Sara e hakatina hakamaoni TeAtua, tena aia ku mee no hai tama, niaina ma aia ku selavaa te isi na tamalliki.] Sara e hakatina ma TeAtua eme ki ttaohi mmau na tattara Aia raa.

¹² Niaina ma Abraham kumatua hao roo, ia kutaapiri hoki ki mate, emeia ite tama hokotahine i koi, tena na hai mokopuna aia raa kutammakiroo pera ma na hetuu itevaelani, ia etammaki hoki pera ma na kerekere vaa tai tera se hai tama e lavaa te ppau raa.

¹³ Na hakattina na tama nei e ivi roo ite kaamata haere no tae te saaita laatou kummate raa. Na tama nei setoo na mee TeAtua nitattara ma kikou ake raa, emeia na tama nei e hihhia roo te saaita laatou nikkite na mee TeAtua nitattara ake te saaita laatou koi mmao roo, tena ki tattara ake pera ma laatou ni manu siri ennoho na henua na tama i roto te maarama nei.

¹⁴ Na tama e tattara na tattara peenei raa e huri ake pera ma laatou e seseen he henua ma laatou kinnoho.

¹⁵ Peeraa laatou ki mamannatu haimahi te henua laatou ni tiaki no oo i taha raa, peeraa laatou e me ki vakkai muri.

¹⁶ Emeia na tama naa e hihhai ma laatou kinnoho te henua tauareka i te vaelani raa. Tena TeAtua hoki senapa te kanna ma Aia ko TeAtua na tama naa, maitaname Aia ku oti te tanattana te matakaina na tama naa.

¹⁷ Teenaa ko te hakatina Abraham raa e mee aia ki hoki ake Aisak pera ma he hoki te saaita TeAtua ni hahaaite aia. Abraham ko te tama TeAtua nikou ake te tattara hakamaoni raa, emeia aia e tanattana ki hoki ake te tamariki aia raa pera ma he hoki.

¹⁸ TeAtua ni meake Abraham ma, "Na haimokopuna akoe tera Anau ni tattara atu raa e me ki oo mai i te vahi Aisak."

¹⁹ Abraham e hakataakoto ma TeAtua e lavaa te hakaora muri Aisak i taha ma te mate, ia tena anau e meatu kootou, Abraham ni too muri Aisak i taha ma te mate.

²⁰ Teenaa ko te hakatina Aisak raa e mee aia ki hakatapu Jekop laaua ma Iso ki kou ake he tauareka ma tokorua raa i muri.

²¹ Teenaa ko te hakatina Jekop raa e mee aia ki hakatapu tokorua na tamalliki Josepra raa i mua aia e mate. Aia e haka pare telaakau aia e hahaere ma aia raa, tena kilotu ake TeAtua.

²² Teenaa ko te hakatina Josepra raa e mee aia ki tattara i mua aia e mate pera ma na tama Israel raa e me ki oo i taha ma Isip, tena aia ki tattara ake hoki hea na tama raa e me ki mee i te tinotama aia raa.

²³ Teenaa ko te hakatina na maatua Moses raa e mee laaua ki huu te tamariki raa notae etoru na marama. Tokorua raa ekkite pera ma te tamariki raa e tiputipulaoi roo, tena laaua kuse isi na mattaku no seu te tuua te tuku raa.

²⁴ Teenaa ko te hakatina Moses raa e mee aia ki se hihai ma aia ki kanna ria pera ma he tamariki te taukupu te tuku te saaita aia ni homo ake raa.

²⁵ Aia e hihai ki hakalono llihu ma te kanohenua TeAtua raa, tena aia se hihai ki hihia i na hai sara paa saaita koi.

²⁶ Te maanatu aia ma ki hakalono llihu peeraa ma te Mesaia raa e raka roo i aruna ma na mee taualleka hakaatoa i roto Isip raa, maitaname aia e kkira tahi koi i na tuhana e mmoe mai i muri raa.

²⁷ Teenaa ko te hakatina Moses raa e mee aia ki se matakau ma te tuku raa e roto, tena aia ki tiaki Isip. Aia ekkahu ma aia e kite TeAtua, tena aia ki kkaro te vaakai Isip.

²⁸ Aia e hakatina hakamaoni TeAtua, tena aia ki tanattana te kai te Pasova raa, tena ki meake na tama raa ki pallai na pou raa ma na toto ki se lavaa te Ensel te Mate raa e taa na arapou na tamalliki Israel raa.

²⁹ Teenaa ko na hakatina na tama Israel raa e mee laatou no oo vaa runa te kina e pakupaku i roto te Lottai e Mmea raa, tena te lottai raa ku hamai no uhi na tama Isip raa te saaita na tama raa ni oo atu hoki vaa roto te lotai raa.

³⁰ Na tama Israel raa e hakatina hakamaoni, tena na tauppaa te matakaina Jeriko raa ki hhina iraro te saaita laatou ni hahaere alleha te matakaina raa e hitu na aho.

³¹ Teenaa ko te hakatina Rehap raa e mee aia ki se taia ria no mate haka-paa ma na tama se tauttari TeAtua raa, maitaname aia e too hakaraoi roo na tama Israel e haere matamata hemuu raa.

³² Eaa, anau ki haere koi no haere? Te saaita nei e popoto roo, tena anau se isi te saaita ki tattara atu na tama pera ma Gidion, Barak, Samson, Jefta, Devit, Samuel ia ma na profet raa hoki.

³³ Na tama nei e hakatina hakamaoni TeAtua, tena ki oo no ppuhu no taa na tama na kanohenua ellahi raa. Na tama nei e ppena na mee e ttonu,

tena ki too hea TeAtua ni tattara ake raa. Na tama nei e ppui na maihu na manu kaittama raa,

³⁴ ia e tinai naahi e vvela roo, tena e hakassao ria no setaaria no mmate. Na tama nei ni meeraa e matanaenna, e meia te saaita nei na tama nei kuivi, ia na tama nei e haimmahi i roto na taua, tena kitaa na tama haeo alaa henua raa no mmate.

³⁵ Na hhine i mua raa e hakattina hakamaoni TeAtua, tena na llave ana laatou ni mmate raa ku ora muri hoki.

Alaa tama se hihhai ma laatou ki ttana, tena ku taaria hakahaeo roo no mmate ma ki lavaa laatou te too muri te ora e tauareka raa.

³⁶ Alaa tama e tataussua ria, tena kirikiria, ia alaa tama e haiharia na seni no ppono i na hare karapusi.

³⁷ Alaa tama e makaria na hatu, ia alaa tama e tutiaria no m motu lottonu, ia alaa tama e mmate i na paraamo. Na tama raa e hahere ma na hekau laatou e pena na kiri na sipsip ia ma na kiri na gout raa. Alaa tama e tutuu haeo, ia e hakalono llihu, ia e meemee ria hakahaeo ria roo.

³⁸ Te maarama nei se tauareka ma laatou! Na tama naa e hahere huri koi pera ma ni manu siri i na kina e tuu maha, na mouna, ia e nnoho i roto na rua na vahi na mouna ia ma na rua i roto te kerekere.

³⁹ TeAtua e hihai roo na tama nei hakaatoa e mee na hakattina laatou raa! Emeia laatou se haitama nitoo hea TeAtua ni tattara ma Aia e me ki kou ake raa,

⁴⁰ maitaname TeAtua ku oti te penapena te hakataakoto e tauareka roo ma taatou. Te hakataakoto Aia raa e mee pera ma kame taatou e nnoho hakapaa, tena taatou e me ki ttonu roo hakamaoni.

12

Tauttari na tiputipu Jisas

¹ Ia tena itevahi taatou; taatou e isi roo tammaki na hakattina ana e nnoho na vahi hakaatoa no matamata mai. Tena taatou ki peesia na mee hakaatoa e ttuu mai i mua ia ma na hai sara taatou se lavaa te peesia raa, tena taatou ku hai na mahi ki huro te haiva koi moe mai i mua raa.

² Taatou ki kkira tahi koi na karemata taatou raa iaa Jisas, te Tama taatou ni hakattina i te kaamata haere no tae te hakaoti raa. Emeia Jisas ni se napa i na hakalono llihu Aia e me ki too raa, e mee te hihia e moe hakattari mai Aia raa, ia Aia se mamaanatu tammaki hoki i te mate Aia i aruna te kros raa, tena te saaita nei Aia ku noho i te vahi laua i te Nohorana TeAtua raa.

³ Mannatu na hakalono llihu Aia ni isi raa, ia te varatoa Aia te noho ma na tama e haeo Aia raa! Ia tena auu setipua ina notia ki na hakattina kootou raa.

⁴ Kootou e ppuhu roo na mahi ma ki peesia na tiputipu sakkino raa, e meia se hai toto ni llee i te ppuhu kootou ni ppuhu raa.

⁵ Kootou ku ssiri na tattara hakapurupuru TeAtua ni tattara atu kootou pera ma ni tamalliki Aia raa?

“Taku tama, hakarono roo kame TeAtua e hakatonu akoe, ia auu se mamaanatu tammaki kame Aia e hai atu akoe.

⁶ Maitaname TeAriki e poroporo na tama hakaatoa tera Aia e laoi raa, tena ku hakatonu na tama hakaatoa Aia e too pera ma ni tamalliki Aia raa.”

⁷ Kootou ki nnoho hakavaratoa te saaita na tamana kootou raa e poroporo atu kootou, maitaname TeAtua e me ki poroporo atu kootou hoki pera ma ni tamalliki Aia. Eaa, e isi te tamariki ni se porohia te tamana aia?

⁸ Na tamalliki TeAtua raa hakaatoa e porohia hakaraoi roo, ia kame kootou se porohia i na tiputipu taualleka, tena kootou seai ma ni tamalliki Aia hakamaoni, e meia kootou ni tamalliki e hhura mai i aho.

⁹ Na tamana taatou te maarama nei raa e poroporo mai taatou, tena taatou e hakammaha hoki na tama raa. Kaa taatou e me ki hakammaha peehee te Tamana taatou e tapu raa ki ora taatou!

¹⁰ Teeraa he meana koi na tamana taatou raa e poroporo mai taatou ma ki hakatonutonu taatou, e meia TeAtua e poroporo mai taatou ma ki tapu na ora taatou, kilavaa taatou te ssau pera ma Aia.

¹¹ Na saaita taatou e hakatonutonu raa, taatou e mee ma te mee raa e mee taatou no haeo, tena taatou ku se hihhia. Emeia i muri, na tama ni too na poroporo e hainattaa raa ku nnoho na ora e taualleka roo.

Lollohi hakamattonu na ora kootou

¹² Sausau na rima ttahi kootou naa, tena ku hakamakkaa na vae kootou raa ki se makkau na hukui na turi raa.

¹³ Hahaere na mateara e ttonu raa ki se lavaa te vae e takoto sellono raa te mate, tena te vae naa e me ki tauareka.

¹⁴ Hahaivi kinnoho taualleka kootou ma na tama hakaatoa, tena ku hahiivi kinnoho na ora e tapu, maitaname se haitama e lavaa te kite na maihu TeAriki kame te ora aia raa se tonu.

¹⁵ Kootou ki hakamattonu, ki se haitama kootou e huro itaha ma te laoi TeAtua raa. Lollohi kaoti alaa tama kootou ku mee pera ma na laakau e mmara tera e hmo no mee tammaki na tama ki hakalono lihu raa.

¹⁶ Hakamattonu ki se haitama e tauttari na tiputipu settonu, ia se isi na hakattina pera ma Iso tetama nikouake na mahi aia pera ma he arapou raa iaa Jekop, e mee koi aia e hikai raa.

¹⁷ Kootou e illoa pera ma i muri aia ku hihai ki too muri na mahi aia raa. Emeia aia ku se lavaa, tena aia ku se hai ara hoki e lave te too muri na mahi aia raa, niaina roo ma aia e tani no kainno ake te tamana aia raa.

¹⁸ Kootou se ki ttae roo i na mee kootou e tau te kkite no ttao hi ma na rima kootou raa pera ma na tama Israel raa. Na tama raa ni oo no ttae i te kina te mouna Sainai raa no kkite te mouna raa e ura, tena ki kkite te kina raa ku pouri roo, tena ki kkite te matani hai mahi roo ku maairi,

¹⁹ tena killono tepu raa eiri, tena killono tere o te Tama raa. Te saaita na tama raa ni llono te reo raa, na tama raa ku mattaku roo, tena ki kainno ake te reo raa ma laatou ku se hihhai ki hakallono hoki teeraa tattara,

²⁰ maitaname laatou ku se lavaa te amo te tattara tere o raa e meake ma, "Kame he tama ettao hi, seai naa he manu e haere no hakattiri ake te mouna nei, te tama naa, seai naa te manu naa ki maka ria ki mate."

²¹ Hea laatou e kkite raa e hakamataku roo, tena Moses ki meake, "Anau e porepore roo taku matakui!"

²² Emeia kootou kuttae i te Mouna Saion, te matakaina e rahi TeAtua e ora raa, teenaa ko Jerusalem te matakaina i te vaelani tera e isi tammaki na simata na ensel raa.

²³ Kootou ku ttae i te kina na tama e me kinnoho no hihhia ma te arapou TeAtua raa, na tama tera na inoa laatou raa e mmau i te vaelani raa. Kootou ku ttae i TeAtua, te Tama e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa raa, tena ku mee na anana na tama taualleka raa ki ttonu tahi.

²⁴ Kootou kuttae iaa Jisas, te Tama e hakaapaa taatou ma TeAtua ma te tattara e ivi vahao nei raa, ia ku ttae hoki i te kina na toto Aia ni kkoo tera e isi te hakataakoto e rahi roo e raka i aruna ma te toto Abel raa.

²⁵ Kootou ki hakamattonu, auu se kkaro te hakallono Tama raa e tattara atu. Na tama e kkaro te hakallono na tuua Tama raa ni tattara atu i te maarama nei raa se lavaa te hakassao itaha. Kootou e kka hu ma kootou e lavaa te hakassao kame kootou se hakallono na tuua te Tama i te vaelani raa ni tattara atu kootou raa?

²⁶ Te saaita naa, te reo te Tama raa e ruru te maarama nei hakaatoa, e meia te saaita nei Aia ku kou mai te hakamaoni ma,
 “Anau se lavaa te ruru te maarama nei hokoia.

Anau e me ki ppena hakaraoi,

e meia Anau e me ki ruru te maarama nei ma te vaelani raa hoki.”

²⁷ Te tattara “hakaraoi” raa e hurimai pera ma namee hakaatoa Aia ni ppena raa e me ki ruru ria no peesia, tena na mee se lavaa te ruru ria e me ki mmoe.

²⁸ Taatou ki hakammaha TeAtua e mee te Nohorana taatou etoora se lavaa te ruru ria. Taatou ki hakammaha no lotu ake TeAtua i na tiputipu hakamaoni te lotu tera e me ki mee Tama raa ki hihia raa,

²⁹ maitaname TeAtua he ahi hakamaoni e lavaa te seu na mee hakaatoa.

13

Na tiputipu e mee TeAtua ki hihia

¹ Kootou ki tauhano telaoui tetama ma tetama pera ma nitama hakamaoni te lotu.

² Mannatu no hakkoro na tama alaa henua ki oo atu na hare kootou raa. E isi na tama e ppena peenei, tena laatou se illoa ma laatou e hakkoro hoki na ensel.

³ Mannatu na tama ennoho i roto na hare karapusi raa pera ma kootou ennoho ma natama raa i roto te hare karapusi. Mannatu na tama e hakalono llihu raa pera ma akoe e hakalono llihu hoki ma na tama raa.

⁴ Na tama hakaatoa ki mannatu haimahi itevahi teavana, tena nataanata ia ma nahhine raa ki hakamaoni ilaaua hokolaaua. TeAtua e me ki hakatonutonu na tama e ppena na tiputipu sakkino ia ma na tama ku se hakamaoni i teavana laaua raa.

⁵ Auu se mannako sileni i roto na ora kootou, tena kootou ki hihhia koi hea kootou e isi. Maitaname TeAtua e tattara ma, “Anau se lavaa te haere i taha ma akoe: Anau se lavaa te tiaki akoe.”

⁶ Taatou ki se mattaku, tena taatou ku tattara ma,

“TeAriki* ko te Tama e tokonaki anau,

Anau se lavaa te matakau.

Hea na tama e lavaa te ppena ia anau?”

⁷ Mannatu na tama hakamattua kootou imua raa, na tama tera ni tattara atu na tattara TeAtua raa i kootou. Mannatu na ora na tama raa ni isi haere notae te saaita laatou kummate raa, tena kootou ku tauttari na hakattina na tama raa.

⁸ Jisas Krai e ssau te aho nei, taiao ia ma na aho roo hakaatoa.

⁹ Auu se tiaki na akoako e kkee raa ki hakattaki kootou i taha ma te hakattina hakamaoni raa. E tauareka TeAtua te kou mai na hakattina taatou, ia seai ma ki tauttari natuaa e tattara itevahi na kai raa. Na tama e tauttari na tuaa nei raa se isi te tokonaki laatou e too i na tuaa raa.

¹⁰ Na maatua e hehekau i roto te kina e lotulotu raa se isi na mahi ki kkai na hoki e mmoe i aruna te olta raa.

¹¹ Te Maatua Hakanaaniu na Jiu raa e too na toto na manu raa no kkave i te Kina e Tapu Kkini raa ki hoki ake mo hoki ki ssoro na hai sara: e meia na tinotama na manu raa e me ki ttuniria i mmao i taha ma te matakaina.

¹² Teenei ko te hakataakoto hokotahi nei koi, tena Jisas e kkave no mate hoki itaha ma te matakaina raa ma kilavaa te toto Aia raa te ssoro na hai sara na tama raa i taha ki matahua na tama raa. ¹³ Taatou ki oo i taha ma te matakaina no ttiri Tama raa ki napa taatou hakaatoa ma Tama raa.

¹⁴ Maitaname taatou se isi te matakaina ettino hakamaoni i roto te maarama nei; taatou koi sесе koi te matakaina e me ki hamai raa.

* **13:6 13.6** TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto te Launiu na Rue 118.6. I roto ite Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi te inoa TeAtua ko Jihova

¹⁵ Ia taatou kilotu tahiake TeAtua pera ma nihoki iteinoa Jisas, teenaa ko na hoki taatou e kouake ma na maihu taatou pera ma Jisas ko TeAriki raa.

¹⁶ Auu sessiri kippena namee taualleka kitokonaki alaa tama, maitaname aanei ko na hoki e mee TeAtua kihihia.

¹⁷ Hakallono na tama hakamattua kootou raa, tena ku tauttari na tattara na tama naa. Na tama naa elollohi na anana kootou, ia se hai vahao e hamalollo maitaname na tama naa e me ki tattara ake TeAtua na uata laatou raa hakaatoa. Kame kootou e tauttari na tama naa, tena na tama naa e me kippena hakaraoi roo na uata laatou raa, kame seai, na tama naa e me ki uata ma te alloha, tena te uata na tama naa se lavaa te tokonaki kootou.

¹⁸ Tauhano telotu ma maatou. Maatou e illoa ma maatou e isi na hakataakoto taualleka, maitaname maatou e hihhai kippena namee e ttonu na vahao hakaatoa.

¹⁹ Tena anau e kainno atu kootou ki lotu ake TeAtua ki kauna ria atu anau ki vaakai atu kootou vahao nei.

Te lotu hakaoti

²⁰ ²¹ TeAtua e hakaora Jisas TeAriki taatou raa i taha ma te mate, Aia ko te Tama Hakanaaniu e rorohi na sipsip raa, tena te toto Aia raa e tokonaki hai mahiroo taatou no mee na tattara hakamaoni TeAtua e kou mai taatou raa no ivi. Tena te noholaoi TeAtua raa kikou atu namee hakaatoa kootou e hihhairaa, kilavaa kootou te ppena hea Aia e hihai, tena Aia kippena ina ora taatou raa hea Aia e hihai ina mahi Jisas Krai. Taatou ki hakammaha Krai na vahao hakaatoa! Amen.

Na tattara hakaoti

²² Aku taina ma aku kaave, anau e kainno atu kootou ki nnoho hakaraoi no hakallono na tattara hakapurupuru nei; telauniu anau e taataa atu kootou nei seroroa avare.

²³ Anau e hihai ma kootou ki illoa pera ma Timoti, te taina taatou raa ku oti te uhuria i taha ma te hare karapusi. Kame aia e hamai vave, tena anau e me ki too aia ki oo atu maaua te saaita anau e haere atu no mmata kootou raa.

²⁴ Kou ake na tattara hihhia maatou raa i na tama hakamattua taatou raa hakaatoa ia ma na hakattina ana TeAtua raa hoki. Na taina ia ma na kaave taatou i Itali raa e kou atu hoki na tattara hihhia laatou raa i kootou.

²⁵ Na mahi TeAtua raa ki nnoho ma kootou hakaatoa.

Jems

Te launiu Jems e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1

Na tiputipu te hakattina 1.2—1.8

Na tama mouraro ia ma na tama hai sileni 1.9—1.11

TeAtua se tatakore te tama ki haisara 1.12—1.18

Hakallono na tattara TeAtua 1.19—1.27

Se hakammaha na tama hai sileni 2.1—2.13

Hakattina, tena ku ppena 2.14—2.26

Na tattara te tama te lotu 3.1—3.18

Te tama te lotu i roto te maarama nei 4.1—5.6

Na tattara hakaoti 5.7—5.20

¹ Anau Jems, anau he tama hehekau TeAtua ia ma TeAriki Jisas Krai:

Anau e kou atu te tauareka anauraa ikootou na tama hakaatoa TeAtua tera e nnoho i na kina hakaatoa i roto te maarama nei raa.

Te hakatina ia ma te atamai

² Aku taina, kootou kimannatu pera ma kootou eme kituttuulaoi te saaita kootou ettiri na hahaaite,

³ maitaname kootou e illoa pera ma na hakattina kootouraa eivi koi te saaita na hahaaite, tena i te hakaotioti kootou e lavaa te ttuummau.

⁴ Tena kootou ki hakamattonu no ttuummau kittaeroo te hakaoti, ia kittonu tahi kiselavaa kootou telliha, tena namee hakaatoa kikaatoa i roto kootou.

⁵ Emeia kame he tama kootou se isi te atamai aia, tena akoe kulotu ake TeAtua, tena Aia eme kikouatu, maitaname TeAtua eme kihoki ake hakaraoi roo i na tama hakaatoa.

⁶ Emeia tesaita akoe elotu, akoe kihakatina, ia kise mamaanatu tammaki hoki. Te tama e mamaanatu tammaki raa e ssau pera ma he peau i roto te moana tera e aania ria no haere tautari te matani.

⁷ ⁸ Kame akoe hetama peenei: hetama seiroa te hakatonu te hakataakoto akoe, ia hetama seiroa hea akoe eme kippena, tena akoe kise too te maanatu pera ma TeAriki eme kikouatu he tauareka ma akoe.

Na tama mouraro ia ma na tama hai sileni

⁹ Na tama te lotu e tuttuuhao raa e tau te hihhia te saaita TeAtua e ssau laatou i aruna,

¹⁰ tena na tama telotu e tuttuulaoi raa e tau te hihhia te saaita TeAtua e tuku laatou no mouraro. Maitaname na tama e tuttuulaoi raa eme ki mmate pera ma na kaute ia ma na veve vaa roto raa.

¹¹ Telaa raa e hopo ake ma te vvela hai mahi aia raa no ttuni na veve raa, tena na kaute naveve raa ku maoha, tena te hakamanako na kaute raa ku seai koi. Ia e ssau hoki, na tama e tuttuulaoi raa eme ki mmate te saaita laatou e tauhano te ppena hea laatou e ppena i na aho hakaatoa raa.

Na hahaaite ia ma na tatakore

¹² Natama ettuummau ina hahaaite raa eme kihakatapuria, maitaname te saaita laatou e hakassao itaha ma na hahaaite raa, na tama naa eme kitoo te ora TeAtua ni tattara hakamaoni ake i na tama e laoi Aia raa pera ma ni tuhana laatou.

¹³ Kame taatou e tatakorehia i na hahaaite, taatou se lavaa te tattara ma, "TeAtua e kou mai te hahaaite nei." Maitaname na mee hao raa se lavaa te tatakore TeAtua, tena TeAtua Hokoia se lavaa te tatakore te tama.

¹⁴ Emeia taatou e me kitatakoreria kame taatou e oo nommao, tena ku kapitia i na tiputipu haeo tera taatou e hihhai raa.

¹⁵ Tena na tiputipu haeo taatou raa e me kikou mai na haisara, tena na haisara raa e me kikou mai te mate te saaita na haisara e hakamaatua te ora akoe.

¹⁶ Aku taina ma aku soa laoiroo, anau e hihai ma kootou ki illoa hakamaoni te mee nei!

¹⁷ Na hoki taualleka hakaatoa ia ma na mee taualleka raa e oo mai i te vaelani; TeAtua e kou mai taatou na mee raa; Aia ko te Tama ni pena te maahina i te vaelaniraa, tena Aia ko te Tama selavaa te hakatike te maahina raa ki pouri.

¹⁸ I te hihai Aia, TeAtua ni mee taatou no ttipu peenei ma na tattara hakamaoni Aia raa, ma ki ttuu taatou i mua na mee hakaatoa Aia ni pena raa.

Hakallono, tena ku ppena

¹⁹ Aku taina ma aku soa laoiroo, mannatu te mee nei! Na tama hakaatoa ki vave no hakallono, e meia ki se vave no tattara, ia ki se loto vave hoki.

²⁰ Maitaname te loto taatou na tama raa se tokonaki ki ssau te tauareka TeAtua raa.

²¹ Ia tena peesia na tiputipu haeo hakaatoa ia ma na hakataakoto sakkino raa itaha. Tauttari TeAtua, tena kutoo na tattara Aia nittori i roto na hatu manava kootou raa, na tattara tera e lavaa te tokonaki kootou ki ora raa.

²² Auu se hakalollono koi na tattara Aia raa; e meia tauhano te tautari na mee akoe ni hakarono raa.

²³ Kame akoe e hakarono koi na tattara raa, tena ki se tautari na tattara raa, tena akoe e ssau pera ma na tama e matamata koi te tipu latou raa i roto te kalasi raa.

²⁴ Na tama naa e lavaa te mmata nokkite na ttipu laatou raa i roto te kalasi, e meia te saaita laatou e oo raa, na tama naa te saaita naa koi ku ssiri ma laatou e ttipu peehee.

²⁵ Emeia kame kootou e mmata hakaraoiroo te tuaa hakamaoni tera e mee na tama kittonu raa, tena kutuku na hakataakoto kootou raa i te tuaa raa, ia ki se mee ma kootou ki hakallono koi, tena ki oti ku ssiri, e meia tauttari no ppena na mee taualleka raa. TeAtua e me ki hakatapu kootou e mee na mee kootou ni ppena raa.

²⁶ Kootou e isi na tama e mannatu pera ma laatou ni tama te lotu? Kame akoe se hakamattonu i te vahi te maihu akoe raa, tena te mee akoe ma akoe he tama i te lotu raa ku seai koi, tena akoe e mariu koi i akoe hokkoe.

²⁷ Hea TeAtua Tamana e maanatu ma e matahua, ia e tauareka i te vahi te lotu raa ko te mee nei: ki lollohi na tamalliki se isi na maatua raa ia ma na tautukaha h hine i na hakalonollihu laatou raa, tena ku rorohi akoe ki se haere no mmao e mee na mee sakkino i te maarama nei raa.

2

Laoi na tama hakaatoa

¹ Aku taina, kootou ni hakattina ana Jisas Krai TeAriki taatou raa, te naa ko TeAriki e isi na mahi haimmahiraa, tena kootou se mee ma kootou ki hihhai koi na tama e tauttari hea kootou e kkite ma na karemata kootou raa.

² Kame he tama hai sileni e taaro te ring e kivakiva te matarima aia, tena ki uru na hekau e sui mmaha, e haere atu i te kina kootou e kktu raa, tena he tama e hakaalloha e uru na hekau masaessae ku haere atu hoki.

³ Tena kame kootou e hakammaha te tama e uru na hekau taualleka raa, tena ki meake te tama raa ma, "Haere no noho i te kina i mua raa," tena

ku meake te tama hakaalloha raa ma, “Haere no tuu i muri, kaa seai akoe ku noho i aruna te kiripapa i te kina na vae anau nei,”

⁴ tena kootou ku ssara e mee kootou ku hirihiri i te vahi kootou hokkootou i te tokorua nei, tena ki hai koi na mannatu kootou tautari na hakataakoto kootou e sakkino raa.

⁵ Aku taina ma aku soa laoi roo, hakallono! TeAtua e hirihiri na tama e hakaalloha i te maarama nei raa ki tutuu laoi i na hakattina laatou raa, ia ki nnoho i te Hakamaatua ana Aia ni tattara hakamaoni ake na tama e laoi mahi Aia raa.

⁶ Emeia kootou se hakammaha na tama hakaalloha raa! Koai na tama e hai na haeo kootou, tena ki horo kootou no hakattuu i mua na tama hakatonutonu raa? Teenaa ko na tama hai sileni!

⁷ Na tama naa ko na tama tera nitamoahaeo te inoa tauareka TeAriki kootou raa.

⁸ Kootou e me kippena na mee ettonu kame kootou e tauttari te tuua i te Hakamaatua ana i te Vaelani tera e mmau i roto te Launiu Tapu raa ma, “Laoi alaa tama pera ma akoe e laoi akoe hokkoe.”

⁹ Emeia kame kootou e hihhai koi na tama e tauttari hea kootou e kkite ma na karemata kootou raa, tena kootou e me ki hai ssara, tena te tuua raa e huri atu pera ma kootou ku seu te tuua raa.

¹⁰ Kame he tama e seu he tuua hokotahi, tena te tama naa ku haisara i te vahi na tuua raa hakaatoa.

¹¹ Maitaname te tuua e mee ma, “Auu se karemata kailallao,” tena teeraa tuua hoki e mee ma, “Auu setaatama.” Niaina ma akoe se karemata kairarao, e meia akoe e me ki sara ma na tuua raa hakaatoa kame akoe e taa te tama no mate.

¹² Tattara, tena ku ppena e mee kootou e me ki hakatonutonu ria te tuua tera e hakattana taatou raa.

¹³ Maitaname TeAtua selavaa te aroha te saaita Aia e hakatonutonu te tama se isi te aroha aia raa, e meia te manava aroha raa e hakanaaniu i aruna te hakatonutonu na tama raa.

Na hakattina ia ma hea taatou e ppena.

¹⁴ Aku taina, eisi te tauareka kame kootou e tattara ma kootou e isi na hakattina, e meia hea kootou e ppena raa settonu? Kaa na hakattina kootou raa e lavaa te tokonaki kootou no ora?

¹⁵ Kame e isi na taina ia ma na kaave kootou se isi na hekau ia ma na kai ki kkai.

¹⁶ Tena e isi te tauareka kame kootou e meake na tama raa ma, “TeAtua e hakatapu kootou. Nnoholaoi no kkai hakaraoi!”? Ia e isi te tauareka kame kootou se lavaa te tokonaki na tama raa ma hea laatou e hihhai i roto na ora laatou raa?

¹⁷ Kame te hakatina koi hokoia, tena se isi na mee taualleka e hakapaa ake ma te hakatina raa, tena te hakatina naa he hakatina koi e mate.

¹⁸ Emeia eisi roo tetama e me kitattara ma, “Teeraa tama eisi te hakatina, teeraa tama e me kippena na mee taualleka.” Tena anau e me ki meatu ma, “Huri mai ma tetama e lavaa peehee te isi te hakatina, tena kootou se hai mee e huri mai ki kite anau raea. Anau e me ki huri atu na mee ki kkite kootou te hakatina anau.”

¹⁹ Kootou e hakattina pera ma eisi TeAtua hokotahi koi? Tauareka! Na tipua sakkino raa e hakattina hoki, ia e poreppore te mattaku.

²⁰ Kootou e vvare roo! Kame kootou e hakattina koi, tena se hai mee roo tauareka e ppena, tena te hakatina naa he hakatina koi e mate.

²¹ Abraham te tipuna taatou raa e hakatina TeAtua, tena ki hoki ake Aisak te tama aia raa i aruna te olta. Te saaita Abraham ni pena te mee e tonu raa, tena TeAtua ku hakataakoto pera ma tama raa e tonu tahi i na karemata Aia.

²² Kootou ekkite pera ma te hakatina tama raa e hakanatahi ma na mee aia e ppena raa. Tesaaita aia nippena na mee e ttonu raa, te hakatina aia raa ku kaatoa.

²³ Tena na tattara te Launiu Tapu raa e huri mai no hakamaoni, "Abraham e hakattina TeAtua, tena TeAtua ku too te maanatu ma tama raa e tonu tahi i na karemata Aia." Tera hea Abraham e kanna ria ma he soa laoi TeAtua.

²⁴ Teenaa kootou ekkite pera ma na mee taualleka taatou e ppena raa e huri ake pera ma taatou ku ttonu ma TeAtua, ia sei ma ko na hakattina koi taatou raa.

²⁵ Rahap emee peeraa hoki. Niaina te hine raa e haihuri, emeia aia e ppena na mee e ttonu hoki. Rahap etoo tokorua natama Israel e matamata hemuura no hakammuni iroto te hare aia raa. Ia tena te hine raa e tokonaki no hakassao tokorua raa iteeraa mateara. Tera hea te hine raa e tonu tahi i na karemata TeAtua.

²⁶ Kame te tinotama te tama ku se mamanava, tena te tama naa ku mate. Ia kame he tama e hakattina, tena ki tiaki te ppena na mee e ttonu raa, tena te hakatina te tama naa e mate hoki.

3

Lollohi hakamattonu na tattara kootou

¹ Aku taina te lotu, na tama kootou e akoako raa ki se tammaki. Pera ma kootou e illoa, maatou na tama e akoako raa e me ki hakatonutonu ria e raka i aruna ma alaa tama.

² Taatou hakaatoa e ppena na mee e ssara. Emeia kame he tama se pena te mee e sara i na tattara aia, tena te tama naa e tonu tahi, ia e lavaa hoki te rorohi hakaraoi aia hokoia.

³ Taatou epono namee pammee iroto na maihu na hosraa kimee na hosraa kitauttari taatou, tena taatou e me kilavaa te mee na hosraa kihuro na kina taatou e hihhairaa. ⁴ Kaa sei, kootou ku mannatu na vakatua haipukei raa: niaina ma te vakatua haipukei raa e rahiroo, emeia te matani hai mahi raa e lavaa koi te mee te vaka raa ki tere, tena te hoe paamee te vaka raa e lavaa te uru te vaka raa ki tere i te kina te ariki te vaka raa e hihai aia ki tere raa.

⁵ Essau hoki ma te arero: te arero raa e paamee, emeia te arero raa e lavaa roo te tattara ahu i na mee e llahi.

Mannatu! Te maramara paameeroo e lavaa te ttuni te pupu e rahiroo ki ura.

⁶ Tena te arero raa e ssau pera ma he ahi. Te arero raa e ssau pera ma he maarama e pii na haisara e tuu iroto na tinotama taatou no ttoha te sakkino raa iroto na ora taatou. Te arero raa e hakaura na tinotama taatou raa hakaatoa ma te maramara e hamai i te kina te ahi e vvela tahi raa.

⁷ Taatou na tama e lavaa te hakataratara na manu, tena taatou ku oti te hakataratara alaa manu takavao, na manu kaittama, na manulelee, na moko torotoro ia ma na ika.

⁸ Emeia sehaitama e lavaa te hakataratara te arero. Te arero raa e sakkino, ia se lavaa te moe hemuu. Te arero raa e pii na mee sakkino.

⁹ Taatou e hakammaha TeAtua Tamana ma na arero taatou, tena na arero taatou raa e hai hoki na haeo alaa tama, na tama tera e pena iho tautari te tipu roo TeAtua raa.

¹⁰ Na tattara hakammaha ia ma na tattara haeo raa e hopo iho i taha ma te maihu hokotahi naa koi.

¹¹ Te vaitea laua ma te lottai raa se lavaa te koo iho hakaatoa i taha ma te hatu hokotahi.

¹² Aku taina, te niu se lavaa te hua na natu; te kuru se lavaa te hua na niu, tena te vai lottai se lavaa te hakatike no marie.

Te atamai e hamai i aruna

¹³ E isi na tama kootou e atamai, ia e mattonu? Tena kootou ku huri mai te hakamaoni ina ora taualleka kootou raa, namee taualleka kootou e ppena ma te pasemmu ia ma te atamai raa.

¹⁴ Emeia kame na hatu manava kootou raa ekkere, ehaeroo, ia e mannako, tena auu se tattara ahu ki selavaa kootou te hai ssara i te vahi na tattara hakamaoni raa.

¹⁵ Te atamai naa se hamai i TeAtua i aruna; teenaa he atamai koi i te maarama nei. Te Anana Tapu se kou mai te atamai naa, Satan hokoia e kou mai te atamai naa.

¹⁶ He matakaina peehee na tama e manava kkere, ia e mannako, te kina naa se lavaa te noho tauareka, ia e me ki isi na sakkino hakaatoa.

¹⁷ Emeia te atamai nei e hamai i TeAtua i aruna. Te mee kaamata roo i te atamai nei ko te matahua, te noholaoi, te pasemmu ia ma telaoi. Te atamai nei e pii te manava aroha, ia e huri mai na tiputipu taualleka. Te atamai nei se isi na tiputipu sakkino ia ma ki tattara uhiuhi.

¹⁸ Tena te tauareka raa ko te tiputipu ni hura ake i roto te tiputipu te noho laoi raa i na hehekau na tama e haere hakatonutonu na sara raa.

4

Na tiputipu sakkino i te maarama nei

¹ Na hakatauttau ia ma na puppuhu kootou naa e o mai i hee? Na mee naa e o mai i te hihhai kootou namee taualleka tera emmoe tahi i roto na hatu manava kootou raa.

² Kootou e hihhai namee, e meia kootou selavaa te too namee raa, tena kootou ku mannatu ma kitaa na tama ki mmate; te hihhai kootou na mee raa e rahi roo, e meia kootou selavaa te too na mee raa, tena kootou ku hakatauttau no ppuhu. Kootou se isi na mee kootou e hihhai, maitanama kootou se kainno ake TeAtua ki kou atu na mee raa.

³ Ia te saaita akoe e kainno raa, akoe selavaa te too namee raa, maitanama te tiputipu akoe e kainno ake raa e sara; akoe e kainno i na mee akoe e hihai koi ki hihia akoe ma na mee raa.

⁴ Kootou nitama se isi na hakattina! Kootou se illoa ma te hihhai kootou namee i te maarama nei raa e me ki mee kootou ki nonnoho haeo ma TeAtua? Kame akoe e hihai ki soalaoi ma te maarama nei, tena akoe e me ki mee akoe ki nonnoho haeo ma TeAtua.

⁵ Auu se mamannatu tammaki ina tattara taatou e paupau i roto te Launiu Tapu raa:

“TeAtua e rorohi hakamaoni roo te anana Aia e tuku i roto taatou raa.”

⁶ Emeia te tauareka TeAtua e kou mai raa e rahi roo. Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“TeAtua se hihai na tama e ahu, e meia Aia e kou ake te tauareka i na tama e pasemmu raa.”

⁷ Ia tena kootou hokkootou ki hakallono TeAtua. Ui i taha ma Satan, tena aia e me ki haere i taha ma kootou.

⁸ O mai ki tappiri kootou i TeAtua, tena Aia e me ki hamai notaapiri kootou. Kootou na tama hai ssara raa, kootou ki ssoro na rima kootou raa! Kootou na tama tattara uhiuhi raa, kootou ki verevere na hatu manava kootou raa!

⁹ Kootou ki alloha, ttani, tena ku ppari; hakatike te kkata hihhia kootou naa, tena ku tanitani, hakatike te noho hihhia kootou naa, tena ku noho se hihhia.

¹⁰ Kootou ki pasemmu i mua TeAtua, tena Aia e me ki ssau kootou i aruna.

Auu se hai na haeo alaa tama

¹¹ Aku taina, auu sevekuveku alaa tama. Kame akoe evekuveku no hai na haeo alaa tama telotu, tena akoe evekuveku koi no hai na haeo natuaa raa. Kame akoe ehai na haeo natuaa raa, tena akoe seai ma hetama e tautari natuaa raa, emeia akoe hoki hetama ehai na haeo natuaa raa.

¹² TeAtua ko teTama ekoumai natuaa raa, tena kihakatonutonu natuaa raa. Aia Hokoia elavaa tetokonaki, ia elavaa teseu. Akoe ehakatettere ma akoe koai ki hai na haeo alaa tama naa?

Na tattara hakamattaku na tama hai ahu

¹³ Te saaita nei kootou kihakallono mai anau, na tama e tattara ma, "Te aho nei, kaa seai taiao taatou kuhuro iteeraa matakaina nonnoho he hetau hokotahi kissee he ara ki too taatou tammaki na sileni raa."

¹⁴ Kootou se illoa ma na ora kootou taiao raa e me kittipu peehee! Kootou e ssau pera ma he kohu te ahi tera taatou e kkite paa saaita koi, tena se roroa ku haere no seai raa koi.

¹⁵ Kootou e tau te tattara peenei avare: "Kame TeAtua e hihai, taatou e me kinnoho no ppena te mee nei, kaa seai ku ppena te mee raa."

¹⁶ Emeia te saaita nei kootou ku ahu, ia kootou kutattara ahuahu; na tattara ahuahu peenei raa e ssara.

¹⁷ Ia tena taatou e me kissara kame taatou seppena na mee taualleka taatou e illoa ma taatou e tau te ppena raa.

5

Na tama hai sileni raa ki hakamattonu

¹ Tena te saaita nei, kootou na tama hai sileni raa kihakallono mai anau! Kootou kitanittani hakamaroa i na tapahara koi oo atu kootou raa.

² Na sileni kootou raa kuppara, tena na hekau kootou raa kukainaria nalollona.

³ Nagol ia ma nasiliva kootou raa kupiritia, tena kootou ekkite te piritia nei e me kihuri atu no kai na tinotama kootou raa pera ma he ahi. Kootou ehakatautau na sileni ia ma na hekau kootou raa i na aho hakaoti nei.

⁴ Kootou sekouake nasui natama ehehekau iroto na paupaku kootou raa. Hakallono na tamumu na tama raa! Natani na tama ehehekau iroto na paupaku kootou raa kuttae i TeAtua TeAriki Hai mahi raa.

⁵ Na ora kootou itemaarama nei raa epiiroo namee sakkino ia ma nahihhia. Kootou e mee na tinotama kootou raa no llahi kitanattana te aho te haeo raa.

⁶ Kootou ekouake na haeo na tama, ia etaa na tama nommate, tena na tama raa sehuri atu no ppuhu ma kootou.

Nnoho hakavaratoa

⁷ Aku taina telotu, nnoho hakavaratoa kittae te saaita TeAriki ehamai raa. Kiraake, na tama ettori nakai raa evaratoa roo tennoho nottari te saaita nakai laatou ettori raa ehhua na hua. Na tama raa evaratoa roo tetari kitta mai te saaita telaa ia ma na reurehu.

⁸ Kootou hoki kivaratoa. Kootou kimanattu hai mmahi, maitaname te aho TeAriki e me kihamai raa ku taapiri.

⁹ Aku taina, kootou kisetamumu ialaa tama kiselavaa TeAtua te hakatonutonu kootou. TeTama hakatonutonu raa ku taapiri kihamai, ia kutanattana kihakahura mai.

¹⁰ Aku taina, mannatu na profet TeAtua e tattara ite inoa TeAriki raa. Too na tama raa pera ma nitattara hai auna tera evaratoa tennoho ma nahakalono llahu.

¹¹ Taatou ku kannu ma na tama raa ku hakatapu raa, maitaname laatou e ttuummau. Kootou ellono te varatoa Jop, tena kootou e illoa e hia na mee TeAtua nikou ake tama raa i te hakaotioti. E mee TeAtua e isiroo te aroha ia ma telaoi.

¹² Aku taina, te mee roo e hakamaatua raa, auu se kou ake te hakamaoni roo kootou te saaita kootou e hihhai ki hakamoe he tattara hakamaoni. Auu settapa te vaelani, te maarama nei ia ma alaa mee hoki. Tapa koi peeraa, "Noo" te saaita kootou e mannatu ki mee ma noo, tena tapa koi "Seai" te saaita kootou e mannatu ma ki mee ma seai, tena kootou e me ki selavaa te nnoho i raro na mahi TeAtua ki hakatonutonu raa.

Hakattina te lotu

¹³ Eaa, eisi na tama iroto kootou e hakalonollihu? Natama naa e tau te lotu. Eisi na tama kootou e hihhia? Natama naa e tau te huhua na rue ki hakammaha ake TeAtua.

¹⁴ Eisi na tama kootou e lavvea? Natama naa e tau te meake na tama hakamattua teloturaa ki ooake nolotu ma laatou, tena ku amuhi na tama naa ma teloo hakatapu raa i te inoa TeAriki.

¹⁵ Na hakattina na tama e too teloturaa e me ki mee te tama laavea raa ki tauareka; TeAriki e me ki tokonaki te tama naa ki maatara muri, tena TeAriki e me ki ssirihia na hai sara te tama naa.

¹⁶ Ia tena, kootou ki ui ake na hai sara kootou raa i alaa hakattina ana, tena kulotu ake hoki TeAtua ma alaa hakattina ana, tena TeAtua e me ki tokonaki kootou ki taualleka muri. Na lotu na tama e taualleka raa e ivi, ia e haimmahiroo.

¹⁷ Elaija hetama hoki peenei ma taatou nei. Aia elotu haimahiroo ma kiselavaa hereurehu elleku, tena se hai reurehu nilleku iroto te henua naa e toru na hetau ia ma e ono na marama.

¹⁸ Tena ki oti aia kulotu hakaraoi, tena te reurehu raa kunnini iho i taha ma te vaelani no hakamaariki na kai i te maarama nei raa.

¹⁹ Aku taina, kame ni tama kootou e oo no mmao i taha ma te hakamaoni TeAtua raa, tena teeraa tama ku kou mai hakaraoi na tama naa ki tappiri,

²⁰ tena kootou ki mannatu te mee nei: te tama e hakatike te tama haisararaa i taha ma natiputipu sakkino te tama naa, e tokonaki te anana te tama hai sara naa ki se mate, tena te tama naa e me ki ssorohia no matahua i taha ma na hai sara aia raa hakaatoa.

1 Pita

Te launiu kaamata Pita e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.4*

Te ora na hakattina ana *1.5—2.25*

Na tamalliki TeAtua ia ma na tamalliki Satan *3.1—3.22*

Te hakamaoni ia ma na mee e ssara *4.1—4.6*

Na tiputipu te laoi *4.7—4.12*

Na mahi te laoi *5.1—5.13*

¹ Anau Pita, anau he aposol Jisas Krai.

Anau e taataa atu inatama TeAtua ni hirihiri ennoho maseuseu pera ma ni manusiri i roto na henua Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia ia ma Bitinia raa.

² Kootou e hirihiri ria ki tauttari te hakataakoto TeAtua Tamana, tena TeAnana Tapu Aia raa e mee kootou no ttapu ki tauttari kootou iaa Jisas Krai, tena ku ssorohia kootou ki matahua ma te toto Aia raa.

Na mahi TeAtua ia ma te laoi Aia ki nnoho tahi ma kootou.

Te ora hakamaaoni e moe ma taatou i te vaelani

³ Taatou ki hakammaha TeAtua te Tamana Jisas Krai TeAriki taatou raa! Maitaname te manava aroha Tama raa e rahi roo, tena Aia ki hakaora muri Jisas Krai i taha ma te mate ki kou mai taatou te ora vahao nei. Te mee nei e hakahihia manava roo i taatou ki nnoho no hakattari te ora vahao nei raa,

⁴ tena taatou kukkira tahi koi imua kitoo na hoki ellahi TeAtua etukutuku ma na tama Aia raa. Tama raa etukutuku na hoki raa i te vaelani, i te kina na mee raa se lavaa te ppara no haeo, ia se lavaa te huro no llano.

⁵ Na hoki raa ni hoki kootou na tama tera TeAtua e rorohi ma na mahi Aia raa, e mee na hakattina kootou e isi ma ki too te ora hakamaoni tera ku tanattana ki hakari atu kootou i te aho hakaoti raa.

⁶ Kootou ki hihhia i te mee nei, niaina ma e tau roo kootou te alloha he paa saaita koi e mee na hakalono llihu hakaatoa kootou ni ttiri raa.

⁷ Te hakataakoto na hakalono llihu raa e mee ma ki huri atu ki mmata ma na hakattina kootou raa e hakamaoni. Ia na gol raa hoki e lavaa te seuaria, te ahi raa e hahaaite na mee raa hoki, e ssau pera ma na hakattina kootou e mmaha roo iaruna na gol raa e me ki hahaaite ria hoki ki mmata ma kootou e lavaa tetuummau. Tena kootou e me ki too te hakammaha ia ma te tauareka, tena kussau kootou iaruna i te aho Jisas Krai e me ki hamai raa.

⁸ Kootou elaoi Tamaraa, niaina ma kootou nisekkite Tamaraa, tena kootou e hakattina Tamaraa, niaina ma kootou sekkite Tamaraa te saaita nei. Ia tena kootou ki hihhia ma te hihia e rahi roo tera taatou se illoa ma taatou ki tattara peehee,

⁹ maitaname na anana kootou raa ki too te ora hakamaoni tera e moe i roto na hakattina kootou i TeAtua raa.

¹⁰ Na profet i mua raa ni tattara mai i te hoki tauareka ki tokonaki taatou ki ora tera TeAtua ni kou iho raa, tena ki sесеe ma ki lave laatou te tahito te tattara nei.

¹¹ Na tamaraa e hahai vi ma ki illoa ma teehee te saaita te ora hakamaoniraa e me ki tae mai, ia e me ki kapihi mai peehee. Te nei ko te saaita TeAnana Krai e taakoto i roto na tama raa e tattara mai i te vahi na hakalono llihu tera Krai e me ki ttiri raa, tena ki oti Aia ku hamai ma na mahi Aia.

¹² TeAtua e hakariake na profetraa pera ma na hehekau laatou raa se lavaa te tokonaki laatou, e meia na hehekau raa e me ki tokonaki kootou pera ma na tama raa ni tattara i te vahi na mee kootou ni llono na tama ni oo atu ma na tattara raa, no tattara atu i te Rono Tauareka raa i na mahi TeAnana Tapu e hamai i te vaelani raa. Na mee nei ni mee hoki na ensel raa e hihhai ki illoa.

Te ora e tapu

¹³ Ia tena kootou kitanattana na hakataakoto kootou raa ki hehekau. Tanattana, tena ku hakamoe tahi na hakataakoto kootou ina hoki tera kootou e me ki too te saaita Krai e hakahura mai raa.

¹⁴ Tauttari tahi TeAtua, tena auu setiaki na mee kootou e hihhai mahi te saaita kootou ni se ki atamai raa.

¹⁵ Emeia ppena tahi na mee e ttapu essau pera ma TeAtua, te Tama ni kanna kootou raa e tapu.

¹⁶ Te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“Kootou ki ttapu, maitaname Anau e tapu.”

¹⁷ Kootou e kanna TeAtua ma Tamana te saaita kootou elotuake Aia, te Tama tera e hakatonutonu na tama hakaatoa tautari te ora tetama i te hakatonutonu hokotahi koi; ia tena hakammaha Tama raa te saaita kootou koi nnoho i te maarama nei.

¹⁸ Maitaname kootou e illoa hea nitau kootou no ttana itaha ma na tiputipu sakkino na tipuna taatou i mua raa ni tataohi mai raa. Teenaa sei ma he mee e lavaa te haeo pera ma na gol ia ma na siliva;

¹⁹ teenaa ko te toto Krai e sui mmaha raa. Krai e ssau pera ma he punua sipsip e rahi tauareka se hai saanuku.

²⁰ TeAtua e hirihiri Tama raa i mua Aia ni pena iho te maarama nei, tena Aia e me ki hakahura mai i na aho hakaoti nei ki tokonaki kootou.

²¹ Tama raa e tokonaki kootou ki hakattina TeAtua. Tama raa e hakamahike Jisas i taha ma te mate, tena ki kou ake na mahi hai mmahi Tama raa; ia tena na hakattina ia ma na hakataakoto kootou raa ki mmoe koi i TeAtua.

²² E mee te saaita nei kootou ku tauttari te hakamaoni raa, tena na ora kootou raa ku matahua, tena kootou ku isi te laoi hakamaoni i alaa hakattina ana, ia tena laoi hakamaoni alaa tama ma na hatumanava kootou.

²³ Maitaname na tattara TeAtua e ora tera e mmoe tahi raa e hakatike kootou no mee pera ma ni tamalliki tera na maatua laatou raa e ora tahi, ia sei ma na maatua ku mmate raa.

²⁴ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
“Na tama hakaatoa e ssau pera ma na veve,
tena na mee taualleka hakaatoa laatou raa e ssau pera ma nikaute e hhomo huri.

Na veve raa e mmate,
tena na kaute raa ku maoha i raro,

²⁵ e meia na tattara TeAtua raa e mmoe tahi se isi te hakaoti.”
Teenei ko na tattara te Rono Tauareka tera alaa tama ni takutaku atu kootou raa.

2

Na tama hakamaoni TeAtua

¹ Ia tena hakattana itaha ma na mee hakaatoa e sakkino raa, tiaki te tattara malliu, ia se tattara uhiuhi, ia se manava kkere, ia se pehipehi na tattara haeo.

² Mee pera ma kootou ni tamalliki vahao nei tera e hiunu tahi na vaiuu matahua TeAnana raa, maitaname kootou kaa unu na vaiuu raa, kootou e me ki hhomo vave, ia e me ki too te ora hakamaoni.

³ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma, “Kootou ku kkite hokkootou telaoi hakamaoni TeAriki.”

⁴ Oomai i TeAriki, te Tama e ora tera natama e hakahekeheke ma he tama vare raa, e meia TeAtua ni hirihiri Tama raa ki hakanaaniu.

⁵ Oomai pera ma nitama e ora, tena ku hoki ake kootou hokkootou ki tokonaki no hakatuutuu te Hare Tapu TeAnana Tapu raa i te kina kootou e me ki hehekau pera ma ni maatua e ttapu no hoki ake ma na mahi Jisas Krai na hoki e ttapu, ia e matahua raa iaa TeAtua.

⁶ Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma,
 “Anau e hirihiri te hatu e sui mmaha roo,
 tena Anau e me ki hakatuu te hatu raa pera ma he pou roto Saion;
 tena te tama e hakatina te Tama raa e me ki se lavaa roo te napa.”

⁷ Te hatu nei e sui mmaha roo i na karemata kootou na tama e hakattina raa; ia seai ma na tama se hakattina raa:

“Te hatu na tama hakatuutuu hare raa ni hakahekeheke ma e haeo raa ko te hatu e hakanaaniu roo i aruna na hatu hakaatoa.”

⁸ Tena teeraa kina i roto te Launiu Tapu e tattara ma,
 “Te nei ko te hatu e me ki mee na tama ki hinahhina;
 te hatu tera e me ki mee na tama ki hhina no paku i raro.”

Na tama raa e me ki hhina, maitaname laatou se hakattina na tattara e ttapu tera TeAtua e hihai ma laatou ki ppena raa.

⁹ Emeia kootou ko te kanohenua TeAtua ni hirihiri, ia ni maatua te Tuku, ia te kanohenua e tapu, ia na tama TeAtua ettino ia ma na tama TeAtua ni hirihiri ki takutaku na mee taualleka TeAtua e ppena raa. Tena Tama raa ni kanna kootou ki oomai i taha ma te pouri raa, tena ku oo no nnoho i roto te maahina tauareka Aia raa.

¹⁰ E isi te saaita hokotahi kootou ni nnoho pera ma kootou seai ma ni tama TeAtua, e meia te saaita nei kootou ku mee pera ma nitama Aia, ia e isi te vahao hokotahi kootou ni se illoa telaoi TeAtua raa, e meia te saaita nei kootou ku too te manava aroha Tama raa.

Na tama hehekau TeAtua

¹¹ Aku taina, taatou nitama e mee pera ma nitama alaa henua, ia ni manusiri i roto te maarama nei! Auu setauttari hea te tinotama raa e hihai, maitaname hea te tinotama raa e hihai raa e hakataukaa ma te anana.

¹² Na tiputipu kootou i na kina na tama e nnoho pouri raa ki taualleka roo, e mee te saaita na tama raa e haiatu kootou ma nitama sakkino raa, na tama raa e me ki illoa hokolaatou na mee taualleka kootou ni ppena raa, tena laatou e me ki hakammaha TeAtua i te Aho Tama raa e hamai raa.

¹³ Ite vahi ki hakammaha TeAriki, kootou ki hakallono na tama tera e hakamattua i roto te maarama nei raa: te tuku hakamaatua i Rom tera e hakamaatua raa,

¹⁴ tena na pare tuku aia ni hirihiri ki kou ake na hakalono lihu na tama e ppena na mee haeo raa, tena ku hakammaha na tama taualleka raa.

¹⁵ Maitaname TeAtua e hihai ma kootou ki hakaoti na tattara na tama se atamai e tattara i kootou raa, tena ku hakaoti na tattara nei i na tiputipu taualleka kootou e ppena raa.

¹⁶ Nnoho pera ma nitama ettana, ia auu semee ma kootou ettana ki ppena na mee sakkino, e meia nnoho pera ma nitama hehekau TeAtua.

¹⁷ Hakammaha na tama hakaatoa, ia laoi alaa hakattina ana, ia hakammaha TeAtua, tena ku hakammaha te tuku hakamaatua i Rom raa.

Na tattara na hakalono lihu Krai

¹⁸ Kootou na tama hehekau, hakallono na tama hakamattua kootou raa, tena ku hakammaha na tama raa, ia semee ma kootou ki hakammaha

koi na tama hakamattua e taualleka ia ma na tama pasemmu raa, e meia hakammaha hoki na tama hakamattua haeo raa.

¹⁹ Te mee nei TeAtua e me ki hakatapu kootou kame kootou e hakavaratoa i te llihu na hakalono llihu se tau tettae atu raa, e mee te hihhai kootou ki tauttari TeAtua raa.

²⁰ Kaa he tauareka peehee kootou e me ki too te saaita kootou e taaiaria e mee na mee e ssara kootou ni ppena raa? Emeia kame kootou e varatoa te nnoho ma na hakalono llihu te saaita kootou e ppena na mee e ttonu, tena TeAtua e me ki hakatapu kootou.

²¹ Teenei te hakataakoto TeAtua nikanna kootou raa e mee Krai ni hakalono llihu ma kootou, tena ki mee kootou pera ma he ata na tama e me ki matamata, tena kootou e me ki tauttari na tapuvae Aia.

²² Tama raa se isi na hai sara e ppena, ia se isi te tama e rono ma Tama raa e isi na tattara malliu ni hhopo i te maihu Aia.

²³ Te saaita na tama raa e haru na haeo Aia, Tama raa selavaa te haru muri na haeo na tama raa; te saaita Aia ni hakalono llihu, Tama raa se hakamataku ake na tama raa, e meia te hakataakoto Aia emoe tahi koi i TeAtua te Tama e tonu roo i te hakatonutonu raa.

²⁴ Krai Hokoia e amo na hai sara taatou raa i roto te tinotama Aia raa no mate iaruna te kros ma kitaamate na tiputipu sakkino taatou raa ki nnoho taatou na ora e ttonu. Na saanuku Aia raa e tokonaki kootou na tama lavvea raa no taualleka.

²⁵ Kootou ni ssau pera ma ni sipsip e llano, e meia te saaita nei kootou ku vakkai muri no tauttari te Tama e rorohi na anana kootou raa.

3

Na hhine ia ma na taanata hai avvana

¹ Ia e ssau hoki, kootou na hhine hai avvana raa ki hakallono na taanata kootou raa, maitaname kame ni taanata se hakattina na tattara TeAtua raa, tena hea kootou e me ki ppena raa e me ki tokonaki na taanata raa ki hakattina. Kootou se lavaa hoki te mee ni tattara,

² maitaname na tama raa e me ki kkite pera na ora kootou raa e ttonu, ia e hakamaoni.

³ Kootou se tau te hakahaka na tinotama kootou raa ki tiputipu laoi; na mee pera ma ki ssiri hakaraoi na rouru kootou raa ia ma na mee kivakiva kootou e hakamaumau raa ia ma na hekau kootou e uruuru raa.

⁴ Emeia te hakamaoni i roto kootou raa e tau roo te huri ake na tiputipu laoi na tinotama kootou raa, te tiputipu laoi ia ma te laumarie se isi te hakaoti, teena ko na mee roo TeAtua e hakammaha hai mahi raa.

⁵ Na tiputipu na hhine e tapu imua raa e taualleka hoki. Na tama raa e hakamoe tahi na hakataakoto laatou raa i TeAtua, ia e hakallono na taanata laatou raa.

⁶ Sara e mee pera hoki; tama raa e hakarono roo Abraham, tena ki kanna tama raa ma he tama hakamaatua aia. Kootou e me ki mee pera ma ni tamalliki hhine aia kame kootou se mattaku i na mee hakaatoa, tena ku ppena na mee e ttonu.

⁷ Kootou na taanata hai avvana raa ki mee peeraa hoki, kootou ki nnoho ma na hhine kootou raa ma na hakataakoto taualleka pera ma na hhine raa seivi pera ma na taanata. Hakammaha roo hakaraoi na tama raa, maitaname na tama raa e me ki hakapaa ma kootou no too na hoki TeAtua i te vahi te ora raa. Kootou ki ppena na mee nei ki se hai mee sakkino e ppui vaa mua na lotu kootou raa.

Na hakalono llihu na tama e ppena na mee e ttonu

⁸ Ki hakaotiote: kootou hakaatoa ki isi na tiputipu ia ma na hakataakoto e hakanatahi; laoi te tama ma te tama, tena ku hai taina laoi, tena ku nnoho hakaraoi kootou hokkotou.

⁹ Auu se sui muri ake te haeo teeraa tama e ppena iakoeraa, ia auu se tuku te haeo teeraa tama e tuku iakoeraa, e meia sui muri ake te haeo na tama e ppena iakoeraa ma te tauareka, maitaname TeAtua ni tattara hakamaoni atu ma Aia e me ki kou atu te tauareka te saaita Aia ni kanna kootou raa.

¹⁰ E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,
 “Kame kootou e hihhai ki nnoho te ora tauareka,
 tena kootou ki hihhai hoki ki k kite te tauareka,
 tena kootou ki hakaoti te tattara haeo,
 ia hakaoti hoki te tattara malliu.

¹¹ Kootou ki tike i taha ma na mee sakkino raa,
 tena ku ppena na mee taualleka;

kootou ki hai na mahi kootou ki too te noho laoi.

¹² Maitaname TeAriki e rorohi laoi na tama e ttonu raa, tena e hakarono hoki na lotu na tama raa;

e meia Aia e me ki se k kira ake na lotu na tama e ppena na mee sakkino raa.”

¹³ Koai te tama e me ki mee hakahaeo kootou te saaita kootou e hihhai ki ppena na mee taualleka?

¹⁴ Ia niaina kame kootou e hakalono llihu e mee kootou e ppena na mee e ttonu, tena kootou ki hihhia! Auu se mattaku he tama peehee, ia auu se mamannatu tammaki.

¹⁵ E meia lotu ake Krai i roto na hatumanava kootou, tena ku hakammaha Aia pera ma ko TeAriki. Kootou kitanattana tahi, ia ki sui muri ake na vahiri na tama e vahiri atu kootou ma ki hakari ake na hakataakoto hakaatoa kootou eisi i roto kootou ma ki nohottari kootou hea koi hamai raa,

¹⁶ e meia kootou ki hakammaha na tama raa no tattara hakatauareka ake. Tallaki na kapuroro kootou raa ki matahua e mee te saaita kootou e me ki haru haeria, tena na tama e tattara hakasakkino na mee taualleka kootou na tama e tauttari Krai raa e ppena raa ku nnapa hokolaatou i na mee laatou ni ppehi raa.

¹⁷ E meia kame teenaa he hihai TeAtua ma kootou ki hakalono llihu, tena kootou ki ppena koi na mee taualleka, ia se ppena na mee haeo.

¹⁸ Maitaname Krai ni mate te vahao hokotahi koi ma na haisara taatou hakaatoa. Aia e tauareka roo no tokonaki na tama haissara raa ma ki hakataki ake kootou ia TeAtua. Te tinotama Aia raa e taia ria no mate, e meia Aia e hakaoria i te vahia te anana,

¹⁹ tena i na mahi TeAnana Tapu, Krai e haere no takutaku ake na anana tera e nnoho i te kina te mate raa.

²⁰ Te nei ko na anana na tama tera se hihhai ki tauttari TeAtua te saaita Aia ni noho no hakattari hakaraoi te saaita Noa ni penapena te vaka aia raa. Na tama i roto te vakaraa e moisi koi, teeraa e varu koi na tama, ia na tama raa hakaatoa se hai tama ni mate i te tai uu raa,

²¹ tena te tai uu raa e huri mai te tiputipu te hakoukou tapu tera e tokonaki tammaki na tama te saaita nei raa ki ora. Te mee nei e kee ma te ssoro akoe na kkere te tinotama akoe raa, e meia te mee nei e hamai te hakataakoto tauareka TeAtua ni hakamoe mai raa. Na mahi te ora muri Jisas Krai raa e tokonaki akoe ki ora.

²² Jisas Krai ni haere i te vaelani no noho i te vahia laua TeAtua, Tama raa ku hakamaatua i aruna na ensel ia ma na tama hakamattua i te vaelani ia ma na mahi hakaatoa.

4

Na ora vahao nei

¹ E mee Krai e hakalono llihu i te tinotama Aia, tena kootou hoki ki hahai hokkootou ki ivi, tautari te hakataakoto Aia ni isi raa; maitaname te tama e hakalono llihu ma te tinotama aia raa ku se hukui ma na hai sara.

² Tena kaamata te saaita nei, kootou ki tiaki TeAtua ki ppena hea Aia e hihai i roto na ora kootou i te maarama nei raa, ia auu se tiaki na mee tera te tinotama raa e hihai raa ki hakattaki kootou.

³ Kootou na saaita tammaki kullaka raa e ppena hea na tama e nnoho pouri raa e hihhai ki ppena raa. Kootou e nnoho na ora haeo ma na hhine, ia kootou e hihhai roo ki ppena na tiputipu se ttonu, kootou e hihhai ki unu tahi, kootou e hihhai ki hukui i roto natakao sakkino, tena kootou e hihhai ki oo inakai e llahi natama e unura, tena kootou e hihhai ki hakamarumaruru na hatu tipua haeo raa.

⁴ Tena te saaita nei na tama e nnoho pouri raa ku mahharo e mee kootou ku se hukui ma laatou i na ora haeo kootou ni nnoho mai i mua raa, tena na tama raa ku haru na haeo kootou.

⁵ Emeia na tama raa e me ki hakari ake na tiputipu laatou hokolaatou raa ia TeAtua. Tama raa ku tanattana ki hakatonutonu na tama e ora ia ma na tama ku mmate raa.

⁶ Tera hea na tama raa ni takutaku hoki te Rono Tauareka raa i na tama ku mate raa; teena ko na tama na tiputipu laatou e isi i te maarama nei raa ku oti te hakatonutonu ria, e ssau ko i pera ma na tama hakaatoa. Te Rono Tauareka raa ni takutaku ria ake i te kautana na tama ku mmate raa ma ki tokonaki ria na anana na tama raa ki nnoho pera ma TeAtua e ora raa.

Lollohi hakatauareka na hoki TeAtua raa

⁷ Te hakaototi na mee hakaatoa ku taapiri. Kootou ki se mannava haeo, tena ku tanattana tahi, ia kootou ki lavaa hoki te lotu.

⁸ Te mee hakamaatua roo i aruna na mee hakaatoa, kootou ki laoi haka maoni roo alaa tama, maitaname te laoi raa e uhi tammaki na hai sara.

⁹ Tallaki na totoka kootou raa ki tokonaki alaa tama, tena auu se tamumu.

¹⁰ Kootou hakaatoa ki mee pera ma nitama e lollohi hakatauareka na hoki TeAtua raa, tena kootou e tau te tokonaki ki taualleka alaa tama ma na hoki taualleka TeAtua e kou atu raa.

¹¹ Na tama e takutaku raa e tau te takutaku na tattara TeAtua raa; na tama e hehekau raa e tau te hehekau ma na mahi TeAtua ni kou ake laatou i na mahi Jisas Krai i roto na mee nei hakaatoa raa; taatou e me ki hakammaha ake i TeAtua, te Tama tera e ttino na mee taualleka ia ma na mahi hai mmahi na vahao hakaatoa raa. Amen.

Hakalono llihu pera ma ni tama te lotu

¹² Aku soa laoi roo, auu se oho i na hakalono llihu haeo e me ki hahaaite kootou peeraa ma na mee ni kapihi atu kootou raa ni mee kootou no se kkite i mua raa.

¹³ Ia tena kootou ki hihhia, maitaname kootou ku too hoki na hakalono llihu Krai raa, tena kootou e me ki hihhia roo te saaita kootou e kkite na mahi Aia raa.

¹⁴ Kootou na tama tera e haru haeo ria raa ki hihhia, maitaname kootou ni tama tauttari Krai: te mee nei e huri mai pera ma TeAnana hai mahi raa ko TeAnana Tapu TeAtua tera e moe i roto kootou raa.

¹⁵ Kootou ki sei ma nitaa tama, ia nitama e kailallao, ia nitama e tahhao haeo ia ma nitama e ttuu honihoni i na sara alaa tama ki se lavaa kootou te too na hakalono llihu i na mee nei.

¹⁶ Emeia, kame kootou e hakalono llihu e mee kootou ni tama e tauttari Krai, tena kootou ki se nnapa, e meia kootou ki hakammaha TeAtua e mee te inoa Krai raa ku mmau i roto kootou.

¹⁷ Te saaita nei ku tae mai ki kaamata te hakatonutonou, tena na tamalliki TeAtua raa ko natama kaamata e me ki hakatonutonuria. Kame te hakatonutonou nei e kaamata itaatou, tena kaa natama se hakattina te Rono Tauareka TeAtua raa e me ki hakalono llihu roo peehee?

¹⁸ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,
 “Na tama taualleka raa e me kittiri na tapahara i mua laatou e too te ora e ora tahi;
 kaa he mee peehee e me ki kapihi ake i na tama hai ssara raa?”

¹⁹ Ia tena na tama tera e hakalono llihu e mee TeAtua e hihai ma laatou ki hakalono llihu raa e tau te hakattina hakamaoni i te Tama ni pena mai laatou raa, e mee na mee taualleka laatou ni ppena raa, maitaname TeAtua e maanatu tahi na tattara Aia ni hakamoe raa.

5

Na hakattina ana TeAtua

¹ Anau hokonnau hetama hakamaatua, tena anau e kainno atu na tama hakamattua i na hare lotu kootou raa. Anau e kite karemata roo na hakalono llihu Krai raa, tena anau e me ki too hoki na mahi Aia e me ki hakari mai raa. Anau e kainno atu i kootou

² ki lollohi hakaraoi na hakattina ana TeAtua e kou atu kootou raa, tena kootou ki kanauhie te lollohi na tama raa pera ma TeAtua e hihai raa, ia auu se kkaro. Ppena na hehekau kootou raa, tena auu se mannatu te sui, e meia kootou ki hihai hakamaoni ki tokonaki.

³ Auu se hahiivi ma ki mee pera ma he tama hakamaatua na tama kootou e lollohi raa, e meia kootou ki huri ake na tiputipu ki tauttari na tama raa.

⁴ Tena te saaita te Tama Rorohi Hakamaatua raa e hamai raa, kootou e me ki too na hau hakananniu se lavaa te mmae raa.

⁵ Ia essau peeraa hoki, kootou na tautama vahao nei raa e tau te hakallono na tama mattua raa. Tena kootou hakaatoa ki too na tiputipu te pasemmu ki tokonaki alaa tama; e mee te Launiu Tapu raa e tattara ma,
 “TeAtua se hihai na tama hai ahu,
 e meia Aia e hihai na tama e pasemmu.”

⁶ Tena kootou kinnoho pasemmu iraro na mahi TeAtua, tena Aia e me ki ssau kootou i aruna te saaita Aia e maanatu ma ku tonu raa.

⁷ Tiaki atu na hakataakoto e mmaha kootou e isi raa i TeAtua, maitaname Tama raa e rorohi kootou.

⁸ Kootou ki tanattana, tena ku hakamattonu! Satan, te tama e hakataukaa ma kootou raa e hahaere hakatike na kina hakaatoa pera ma helaion no sесеe ki oho atu no kai he tama. ⁹ Tuu mmau i na hakattina kootou raa, tena kootou se lavaa te hakallono te tama naa, maitaname kootou e illoa pera ma na hakattina ana i roto te maarama nei raa e ttiri na hakalono llihu peenei hoki.

¹⁰ Ia i muri kootou e me ki hakalono llihu paasaita koi, tena TeAtua te Tama na mee hakaatoa e taualleka raa e me ki kanna atu kootou ki oo ake no hukui hakaatoa ma Krai i roto na mahi Aia tera se isi te hakaoti raa. Krai Hokoia e me ki mee kootou ki ttuummau, ia ki ivi, tena kootou e me ki se lavaa te naue.

¹¹ TeAtua ki hakamaatua na vahao hakaatoa! Amen.

Na tattara hakaoti

¹² Sailas, tetama anau e kanna ma hetama hakamaoni te lotu raa e tokonaki anau ki taataa atu te launiu e popoto nei. Anau e hihai ki tattara hapapurupuru atu i kootou, tena kutattara atu te iroa anau pera ma

na mahi TeAtua raa e hakamaoni. Tena kootou kittuummau i roto na mahi raa.

¹³ Te hakahoa hoki te lotu naa e tuu i Babilon tera TeAtua ni hirihiri raa e kou atu na tattara hihia laatou raa i kootou, tena Mak hoki te tama ku mee pera ma he tama anau raa e kou atu hoki na tattara hihia aia.

¹⁴ Haere lulluu na rima kootou ma alaa hakattina ana ma te laoi TeAtua. Te noho laoi ki nnoho ma kootou hakaatoa na tama e hukui ma Krai raa.

2 Pita

Te launiu hakarua Pita e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.2*

Tiputipu taualleka na hakattina ana *1.3—1.11*

Te taku Pita *1.1—1.21*

Na tama seai ma ni tama hakamaoni e akoako *2.1—2.22*

Te hamai hakaoti Krai *3.1—3.10*

Na tattara hakaoti *3.11—3.18*

¹ Anau Saimon Pita, anau he tama hehekau, ia he aposol Jisas Krai.

Anau e taataa atu i kootou na tama e ttonu tahi tera ni too na hakattina haimmahi peenei ma na hakattina maatou nei ina mahi TeAtua ia ma taatou Tokonaki Jisas Krai raa.

² Na illoa kootou i TeAtua ia ma Jisas TeAriki taatou raa kikou atu te tauareka ia ma te noho laoi se isi te hakaoti.

Te kanna ia ma te hirihiri TeAtua

³ Na mahi haimmahi TeAtua raa e kou mai taatou namee hakaatoa taatou e hihhairaa, ma kilavaa taatou te nnoho na ora te lotu hakamaoni i te atamai taatou i te Tama tera nikanna taatou ki nnoho i roto na mahi ia ma na tiputipu taualleka Aia raa.

⁴ Teenei hea Tama raa nikou mai na hoki ellahi, ia e suimmaha tera Aia ni tattara mai i mua raa. Tena na hoki nei e lavaa te tokonaki kootou ki hakassao i taha ma na tiputipu haeo i te maarama nei raa, tena ku oo mai ki nnoho i roto na mahi haimmahi TeAtua raa.

⁵ I roto te hakataakoto nei kootou kihai na mahi kootou kitoo te tauareka raa i roto na hakattina kootou, tena na taualleka kootou raa e me kikou atu te iroa,

⁶ tena na illoa kootou raa e me kikou atu te noho hakavaratoa, tena te nnoho hakavaratoa raa e me kikou atu te pasemmu, tena te pasemmu raa e me kikou atu na tiputipu taualleka hakaatoa,

⁷ tena na tiputipu taualleka raa e me kikou atu te hakamaoni na tiputipu te lotu, tena na tiputipu te lotu raa e me kikou atu te laoi.

⁸ Teenei na tiputipu kootou e tau te isi, ia kame kootou e isi hakamaoni na tiputipu nei, tena na tiputipu nei e me kimee kootou ki mataora, ia ki hakanuu na illoa kootou iaa Jisas Krai TeAriki taatou raa.

⁹ Emeia kame kootou se isi na tiputipu taualleka nei i roto kootou, tena kootou e me kissau pera ma na tama selavaa tekkite immao raa, tena kootou selavaa tekkite, ia e me kissiri ma kootou ku oti te ssorohia no matahua i taha ma na hai sara kootou i mua raa.

¹⁰ Ia tena aku taina, kootou kihai na mahi kootou kimee te kanna ia ma te hirihiri Aia raa kihaimahi i roto kootou; kame kootou etoo te hakataakoto nei, tena kootou selavaa te tiaki na hakattina kootou raa.

¹¹ Kame kootou e tauttari, tena kootou e me ki isi na mahi roo hakaatoa ki uru i te Hakamaatua ana TeAriki ia ma te Tokonaki taatou Jisas Krai raa.

¹² Ia tena anau e me kihakailloa atu kootou ina mee nei, niaina ma kootou ku oti te illoa na mee nei, tena kootou ki ttuu mau roo i te hakamaoni kootou ni too raa.

¹³ Anau e hakataakoto ma etonu anau kitataaraki na kapuroro kootou raa ma na tiputipu nei te saaita nei anau koi ora.

¹⁴ Anau e iroa pera ma seroroa anau ku mate, e ssau pera ma TeAriki Jisas Krai ni tattara hakamatahua mai anau raa.

¹⁵ Tena anau e me ki hai na mahi anau ki sесе he ara ki tokonaki kootou ki mannatu na mee nei na vahao hakaatoa te saaita anau ku mate raa.

Krais e hakamaahina na ora taatou

¹⁶ Maatou se mee ma etuunaki na tattara na tama e hatuhatu raa ki hakailloa ake na tama i te vakkai mai muri ia ma na mahi TeAriki taatou Jisas Krais raa. Maatou ekkiteroo ma nakaremata maatou na mahi Tamaraa.

¹⁷ Maatou ennoho i te kinaraa tesaaita TeAtua Tamana nikou ake te hakammaha ia ma na mahi Tamaraa, tesaaita te reo i te Maahina i te Kina Hakanaaniuraa ni tattara iho ma, "Teenei ko te Tamariki hakamaoni Anau, tena Anau e hihia roo i Aia."

¹⁸ Maatou hokomaatou e lono te reo raa e tattara iho i te vaelani te saaita maatou ni nnoho ma Tamaraa i aruna te mouna e tapu raa.

¹⁹ Ia tena maatou e illoa hakamaoni na tattara na profet raa nitattara mai raa. Kootou e me kittonu hakamaoni kame kootou e tauttari na tattara raa, maitaname na tattara raa essau pera ma he ahi e hakamaahina i te kina e pouri raa ki tae te saaita te ata raa ku haere ake, tena te tapao raa e me ki hakamaahina i roto na hatu manava kootou.

²⁰ Tena i aruna na mee hakaatoa, kootou ki mannatu pera ma se hai tama maatou e lavaa te hakamaarama atu na tattara i roto te Launiu Tapu.

²¹ Maitaname se hai tama e tattara na tattara TeAtua raa i na hakataakoto koi tetama, e meia TeAnana Tapu e hakattaki na tama naa ki tattara na tattara e oo mai TeAtua raa.

2

Na tama sei ma ni tama akoako hakamaoni

¹ Na profet malliuraa nihakahhuraiho imua i roto na kanohenua, ia essau hoki ma tesaaita nei, natama sei ma nitama hakamaoni ki akoako raa e me ki hakahhura mai i roto kootou. Natama naa e me kitattara atu na tattara malliu kimee na ora na tama ki haeo, na tattara i te hakamarumarua se hakamaoniraa e me kimee kootou ki se hakattina i te Tama Hakamaatua tera nitaui laatou itaha ma na haisara raa, tena na tama naa e me kimee laatou hokolaatou ki hakateki no haeo.

² Ia tena tammaki na tama e me kitauttari na tiputipu sakkino na tama raa; maitaname hea na tama raa e ppena raa e me kimee alaa tama ki tattara haeo i na tiputipu te hakamaoni.

³ Natama sei ma nitama hakamaoni e akoako raa e mannako, tena laatou e me kitoo nasileni inatattara malliu laatou e hatuhaturaa. Emeia tesaaita nei kuroroa, tena te Tama e me ki hakatonutonu na tama raa ku tanattana, ia te Tama e me kikou ake te haeo na tama raa ku maahuru mai!

⁴ TeAtua se hakasao na ensel e haisara raa, e meia Aia e me killeu na tama raa i te kina te ahi raa, tena na tama naa e me kinnoho karapusi i te kina e pouri raa no hakattari te Aho te Hakatonutonu raa.

⁵ TeAtua se hakasao te maarama i mua raa, e meia Aia e kou ake te tai uu kiloohia te maarama na tama se illoa TeAtua raa; na tama koi Aia e tokonakiraa ko Noa, tetama etakutaku na tiputipu ettonu raa ia ma tokohitu alaa tama.

⁶ TeAtua e kou ake na hakalono llihu i na matakaina Sodom laaua ma Gomora. Tamaraa ettuni na matakainaraa ma teahi, tena erua na matakaina raa e me ki huri mai ki kkite na tama se hakattina i TeAtua raa hea e me ki kapihi ake i laatou raa.

⁷ TeAtua e hakasao Lot, he tama etonu, tena tama raa e kkaroo na tiputipu sakkino na tama se hihhai ki tauttari na tuua raa.

⁸ Lot he tama tauareka e noho ma na tama sakkino, tena te aho ma te aho aia e hakalono llihu koi i na mee aia e kite na tama raa e ppena raa ia ma hea aia e ronora.

⁹ Ia tena TeAtua e iroa te ara Aia e me ki hakasao na tama e hakattina Aia raa itaha ma na mee sakkino e hahaaite laatou raa ia ma te ara Aia e me ki karapusi na tama sakkino raa ma na hakalono llihu ki tae roo te Aho te Hakatonotonu raa,

¹⁰ taohi mua na tama tera e tauttari na tiputipu sakkino ina tinotama laatou raa, tena ki peesia na mahi TeAtua raa itaha.

Na tama seai ma nitama hakamaoni e akoakora se mattaku, ia e hakatapanatta, tena na tama naa se isi na hakammaha laatou ina tama hai mmahi i aruna raa; e meia na tama naa e hai na haeo na tama raa.

¹¹ Niaina naensel eivi tera ehaimmahi iaruna na tama seai ma nitama akoako hakamaoniraa, naensel selavaa te haru na haeo na tama raa i mua na karemata TeAriki.

¹² Na tama nei e ppena hea te tinotama raa e hihai, tena laatou e ssau pera ma ni manu kai ttama e hannau mai ki taaia ria ki mmate. Na tama nei e tattara haeo ina mee laatou se illoa raa. Tena laatou e me ki taaia ria ki mmate pera ma na manu kai ttama raa,

¹³ tena na tama nei e me ki too na hakalono llihu pera ma ni taau laatou. Na tama nei e hihhai ki ppena na mee hakaatoa i te maarama raa ki tau ma hea na tinotama laatou raa e hihhai, ia na tama nei e hakannapa, ia e haeo te saaita laatou e nnoho ma kootou no kkai raa; na tama nei e nnoho hihhia ma na tiputipu sakkino laatou raa!

¹⁴ Na tama nei se hai mee peeraa hoki e hihhai, na tama nei e hihhai koi ki karemata kailallao, ia na tama nei se ppohu te ppena na hai sara. Na tama nei e hakattaki na tama na hakattina laatou raa e matanaenna raa i roto te taaiki. Na hatu manava laatou raa e akoakoria ki kai mannako. Na tama nei e nnoho i raro na haeo TeAtua e tuku raa!

¹⁵ Na tama nei kutiaki te ara etonura, tena kioo nollano itaha ma te ara raa; na tama nei e tauttari te mateara Balam, te tamariki Beor raa nitautari, e mee te tama raa e hihai ki too na sileni ina mee settonu aia e ppena raa.

¹⁶ Emeia TeAtua e haiake tamaraa ina haisara aia raa. Te donki Balam raa e tattara pera ma he tama no hakamau na hakataakoto e vvare tama raa e ppena raa.

¹⁷ Na tama nei e ssau pera ma na kina na vai ku pakuppaku raa, ia e ssau hoki pera ma na pukureurehu e aania ria te matani raa; TeAtua ku oti te tuku te kina na tama naa i te kina e pouri roo.

¹⁸ Na tattara na tama nei raa nitattara ahua, ia nitattara vvare koi, na tama nei e huriake na tiputipu sakkino te tinotama raa e hihai ma ki taaiki na tama tera kukaamata ki huro itaha ma na ora haeo laatou ni nnoho mai i mua raa.

¹⁹ Na tama e akoako na malliu laatou raa e tattara malliu ma na tama e me ki too te tauareka, e meia laatou hokolaatou e nnoho ma na tiputipu sakkino, maitaname taatou e tauttari na tiputipu sakkino tera e kou mai na haeo taatou raa.

²⁰ Kame te atamai na tama TeAriki ia ma te Tokonaki taatou Jisas Krais raa e mee laatou no huro itaha ma na tiputipu sakkino i te maarama nei raa, tena ki oti laatou ku ppena hakaraoi na tiputipu sakkino raa, tena te haeo na tama naa e me ki too te saaita hakaoti raa e me ki haeo roo, ia e me ki raka i aruna ma te kaamata.

²¹ E me ki tauareka roo ma laatou kame laatou ni se illoa mai na tiputipu e ttonu tahi raa. E haeo ma laatou ki illoa na tiputipu e ttonu tahi raa ki oti laatou ku huro muri i taha ma na tattara e ttapu laatou ni llono raa.

22 Hea e kapihi ake i na tama raa e huri ake pera ma na tattara huri-huri nei e hakamaoni:

“Te poi raa e me ki vaakai no kai na rua aia ni rua raa”,
tena

“te piki ku oti te hakoukou ria no matahua raa e me ki vaakai no hakatupetupe i roto na peela.”

3

TeAriki e me ki vaakai mai hakaraoi

1 Aku soa laoi roo, teenei te hakarua na launiu anau e taataa atu i kootou. I roto erua na launiu anauraa, anau e hahi ma ki hakamaarama na kapuroro kootou raa ma na hakataakoto taualleka, tera hea anau e tattara atu hakaraoi i na mee nei.

2 Anau e hihai kootou ki mannatu na tattara na profet e ttau TeAtua i mua raa ia ma na tattara hoki TeAriki te Tokonaki taatou tera na aposol raa ni tattara atu kootou raa.

3 Te mee kaamata, kootou ki illoa pera ma te saaita na aho hakaotioti raa, e isi na tama e me ki oo atu, e mea na ora na tama naa e me kilepotia i na mee sakkino laatou e hihai raa. Na tama naa e me ki taussua kootou,

4 ia e me ki vahihiri atu ma, “Jisas e tattara hakamaoni pera ma Aia e me ki vaakai mai ma seai? Kaa teehee Aia naa? Na tipuna taatou raa ku oti te mmate hoki, e mea na mee hakaatoa e mmoe koi pera ma i mua te saaita TeAtua ni pena iho te maarama nei raa!”

5 Na tama naa e illoa, e mea laatou e hihai ki tiaki te hakamaoni raa pera ma TeAtua e ppehi koi te tattara, tena te vaelani ma te maarama nei ku ttipu ake. Te maarama nei e tipu ake i lottonu te moana, ia e pena i te vai,

6 ia teenaa ko te vai naa koi te tai u raa ni hamai no seua te maarama i mua raa.

7 E mea te vaelani ia ma te maarama nei e mmoe i na rima TeAtua ki ttuni ki ura. Te vaelani ia ma te maarama nei e mmoe ki ttae te aho na tama se hakattina TeAtua raa e me ki hakatonutonu ria, tena ku seua ria.

8 Aku soa laoi roo, auu se ssiri te mee hokotahi nei! Te aho hokotahi raa se kee ma simata na hetau i na karemata TeAtua. Tama raa e kite pera ma te aho hokotahi raa e ssau koi pera ma simata na hetau.

9 TeAtua selavaa te nnahe te ppena hea Aia e hakataakoto ki ppena raa, ia pera ma alaa tama kame e hakatataakoto raa. E mea Aia e varatoa roo te noho ma kootou, maitanama Aia se hihai ma na tama ki haeo, tena Aia e hihai ma na tama hakaatoa ki ttihe i taha ma na hai sara laatou raa.

10 E mea te aho TeAriki raa e me ki hamai pera ma hetama kairarao. I roto te aho naa, te vaelani raa e me ki hakateki no seai, tena na mee hakaatoa i te vaelani raa e me ki vvelahia no haeo, tena te maarama nei ia ma na mee hakaatoa e me ki oti.

11 E mee na mee hakaatoa e me ki hakaotia peenei, kaa he ora peehee kootou etau te isi? Kootou ki mee na ora kootou raa ki ttau, tena ku tauttari hakamaoni TeAtua,

12 te saaita nei kootou ki noho no hakattari te Aho TeAtua e me ki hamai no hakatonutonu raa e tae mai, tena kootou ki hai na mahi kootou ki mee te aho raa ki tae mai vave, teenaa ko te aho te vaelani raa e me ki vvelahia no haeo, ia te vvela raa e me ki mee na mee hakaatoa i te vaelani raa ki hohonu pera ma he vai.

13 E mea maatou e hakattari koi hea TeAtua ni tattara hakamaoni mai i te vai te vaelani ia ma te maarama vahao nei tera na tama e ttonu tahi raa e me ki noho raa.

¹⁴ Aku soa laoi roo, te saaita kootou e nnoho no hakattari te aho naa ki tae mai raa, kootou ki hai na mahi kootou ki ttonu, ia ki se hai ssara i mua na karemata Tama raa, tena ku nnoho laoi ma Tama raa.

¹⁵ Kootou ki kkira ake te varatoa TeAriki e isi ki kou atu kootou he saaita ki tokonaki ria no ora e ssau hoki pera ma Pol, te soa taatou raa ni taataa atu i kootou ma te atamai TeAtua ni kou ake aia raa.

¹⁶ Teenei hea Pol e taataa i roto na launiu aia raa hakaatoa te saaita aia ni tattara atu raa. E isi na tattara e hainatta i roto na launiu aia tera na tama e hakatapanatta ia ma na tama na ora se ttonu raa e hakamamaarama huri na tattara raa, e ssau hoki pera ma alaa tattara i roto te Launiu Tapu raa. Tena na tama raa e tuku koi te haeo laatou hokolaatou.

¹⁷ Emeia kootou na soa laoi maatou raa ko na illoa roo na mee nei. Kootou ki hakamattonu, ki selavaa na tama se hailou raa te hakattaki kootou i te ara e sara no maoha i taha ma na hakattina taualleka kootou raa.

¹⁸ Emeia kootou ki tauhano no nnoho ma na mahi ia ma te atama TeAriki te Tokonaki taatou Jisas Krais raa. Taatou ki hakammaha Tama raa te saaita nei ia ma na saaita hakaatoa. Amen.

1 Jon

Te launiu kaamata Jon e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.4

Te maahina ma te pouri 1.5—2.29

Na tamalliki TeAtua ma na tamalliki Satan 3.1—3.24

Te hakamaoni ma na mee e ssara 4.1—4.6

Na tiputipu te laoi 4.7—4.12

Na mahi te hakatina 5.1—5.21

Te Tattara te Ora

¹ Maatou e tattaatu i kootou te Tattara te Ora tera ni tipu mai i te kaamata roo. Maatou e llono na tattara Aia raa, tena maatou e kkite roo te Tama raa ma na karemata maatou, tena maatou ni ttaohi hoki Tama raa ma na rima maatou.

² Maatou e kkite te Ora raa te saaita te Ora raa ni tipu tama, tena maatou ku tattara i te vahi te Ora raa, tena maatou ku tattara atu kootou i te Ora e ora tahi tera ni noho ma te Tamana raa, tena te aho nei maatou ku illoa te Tama raa.

³ Hea maatou nikkite ia ma hea maatou ni llono raa, maatou ku hakatae atu i kootou hoki, kilavaa kootou te hukui mai maatou, tena taatou ku hukui ma te Tamana ia ma Jisas Krai te Tamariki Aia raa.

⁴ Maatou e tattaatu na mee nei ma ki mee taatou ki hihhia hakamaoni.

TeAtua ko te Maahina

⁵ Teenei na tattara maatou ni llono i te Tamariki Aia raa, tena maatou ku hakatae atu i kootou: TeAtua ko te Maahina, tena Aia se isi roo te pouri hokotahi i roto Aia.

⁶ Tena kame taatou e tattara ma taatou e hukui ma Tama raa, e meia taatou e tauttari koi na tiputipu sakkino, tena taatou e malliu koi i na tattara taatou ia ma na auna taatou raa.

⁷ Emeia kame taatou e tauttari na tiputipu te maahina pera ma te Tama raa e noho i roto te maahina raa, tena taatou e hukui ma na tama hakaatoa, tena te toto Jisas te Tamariki Aia raa e ssoro taatou no matahua i taha ma na haisara taatou raa.

⁸ Kame taatou e tattara ma taatou seisi na haisara, tena taatou e tattara malliu itaatou hokotaatou, tena te hakamaoniraa se moe i roto taatou.

⁹ Emeia kame taatou e uiake na haisara taatou raa i TeAtua, Tama raa e me ki ttaohi na tattara eivi Aia raa no pena hea e tonu: Tama raa e me ki ssirihia na haisara taatou raa hakaatoa, tena ku mee taatou ki matahua i na tiputipu sakkino taatou ni ppena raa.

¹⁰ Kame taatou e tattara ma taatou seisi na haisara, tena taatou hoki e me ki tattara ma TeAtua he Tama tattara mariu, tena na tattara Tama raa se mmoe hoki i roto taatou.

2

Krais taatou Tokonaki

¹ Anau e taataatu i kootou na tamalliki anau raa ki se lavaa kootou te isi na haisara; e meia kame he tama e pena te mee e sara, tena taatou e isi te tama e me ki tuu no tattara ake TeAtua ma taatou, teenaa ko Jisas Krai te Tama e tonu tahi raa.

² Ia tena Krai Hokoia ko te Tama koi elavaa tessoro na haisara taatou raa itaha, ia seai ma na haisara koi taatou raa, e meia na haisara hoki na tama roo hakaatoa.

³ Kame taatou e tauttari natuaa TeAtua raa, tena taatou e me ki illoa hakamaoni pera ma taatou e illoa Tama raa.

⁴ Kame taatou e tattara ma taatou e illoa Tama raa, e meia taatou se tauttari natuaa Tama raa, tena taatou nitama e tattara malliu, tena te hakamaoni raa se moe i roto taatou.

⁵ Emeia kame taatou e hakallono na tattara TeAtua raa, tena taatou ko na tama e too hakamaoni te laoi Tama raa i roto taatou. Taatou e me ki illoa ma taatou e hukui ma Tama raa:

⁶ na tama e tattara ma laatou e hukui ma TeAtua raa e tau te tauttari na tiputipu Jisas Krai e isi raa.

Te tuua vahao nei

⁷ Aku soa laoi roo, te tuua anau e taataa atu nei seai ma he tuua vahao nei; te nei hetuua imua, te tuua kootou nillono i te kaamata roo. Te tuua imua raa ko na tattara kootou nillono i mua.

⁸ Emeia te tuua anau e taataa atu nei he tuua vahao nei, maitaname kootou ni krite te hakamaoni te tuua nei raa i roto te ora Krai, ia ekkite hoki i roto na ora kootou. E mee te pouri raa ku haere kiseai, tena te Maahina hakamaoni raa ko na maahina mai avare.

⁹ Kame taatou e tattara ma taatou e nnoho i roto te maahina raa, e meia taatou e kiri loto koi alaa tama, tena taatou koi nnoho koi i roto te pouri raa te vahao nei.

¹⁰ Kame taatou e laoi alaa tama, tena taatou e nnoho i roto te maahina raa, tena taatou se isi hoki na mee e mmoe i roto taatou tera e lavaa te mee alaa tama ki hai ssara.

¹¹ Emeia kame taatou e kiri loto alaa tama, tena taatou koi nnoho koi i roto te pouri raa te aho nei; taatou e hahaere i roto te pouri raa, tena taatou se illoa ma taatou e oo i hee, maitaname te pouri raa e mee na karemata taatou raa no sseni.

¹² Aku tamalliki, anau e taataa atu i kootou, maitaname na mahi te inoa Krai raa e ssoro na haisara kootou raa itaha.

¹³ Anau e taataa atu i kootou na tamana, e mee kootou e illoa te Tama tera ni tipu mai i te kaamata roo.

Tena anau e taataa atu i kootou na tautama vahao nei raa, maitaname kootou ku hai mmahi roo no hakahiti vaa aruna na mahi Satan.

¹⁴ Anau e taataa atu i kootou na tamalliki anau raa, e mee kootou ku illoa te Tamana.

Anau e taataa atu i kootou na tamana, maitaname kootou ku illoa te Tama ni tipu mai i te kaamata roo.

Anau e taataa atu i kootou na tautama vahao nei raa, e mee kootou ku hai mmahi; na tattara TeAtua raa kummo e i roto kootou, tena kootou ku hai mmahi roo no hakahiti vaa aruna na mahi Satan.

¹⁵ Auu se laoi te maarama nei ia ma na mee i roto te maarama nei raa. Kame kootou e laoi te maarama nei, tena kootou ku se laoi te Tamana.

¹⁶ Na mee roo hakaatoa i roto te maarama nei raa; na mee sakkino taatou e hihhai raa ko na mee na tama ekkite no mannako ia ma na mee hakaatoa i roto te maarama nei tera na tama e tattara ahuhuraa, tena na mee nei hakaatoa seai ma ni mee e oo mai i te Tamana; aanei ni mee e hhura mai i te maarama nei koi.

¹⁷ Te maarama nei ia ma na mee hakaatoa i te maarama nei raa ku haere ki oti, e meia na tama e ppena hea TeAtua e hihai raa e me ki nnoho tahi roo.

Na tama e hakataukaa ma Krai

¹⁸ Aku tamalliki, te hakaotioti raa ku taapiri! Kootou kullono pera ma te tama e me ki hakataukaa ma Krai raa e me ki hamai, tena te saaita nei

tammaki natama e hakataukaa ma Kraisraa kuttaemai, tena taatou ku illoa hoki pera ma te hakaotioti raa ku taapiri.

¹⁹ Na tama nei seai ma nitama hakamaoni i roto te kuturana taatou nei tera hea natama raa e tiaki taatou no oo itaha raa; peeraa natama raa nitama hakamaoni i roto te kuturana nei; natama naa e me kinnoho koi ma taatou. Emeia natama raa e tiaki taatou no oo ma kihuri ake pera ma laatou se hhai i roto te kuturana taatou nei.

²⁰ Emeia kootou kutoo TeAnana Tapu tera Krais nikou atu kootou raa, tena kootou hakaatoa ku illoa ite hakamaoni.

²¹ Tena anau etaataa atu ikootou, semee ma kootou se illoa ite hakamaoni raa; emeia anau etaataa atu, maitaname kootou ku illoa ite hakamaoni raa, tena kootou hoki e illoa pera ma se isi te tattara mariu e me kihura i roto te hakamaoni raa.

²² Tena kaa koai natama etattara malliu naa? Aanaa ko natama e tattara ma Jisas seai ma ko te Mesaia raa. Natama peenei raa ko natama e hakataukaa ma Krais, natama nei se hihhai te Tamana ia ma te Tamariki Aia raa.

²³ Maitaname natama se hihhai te Tamariki raa se hihhai hoki te Tamana, tena natama e hihhai te Tamariki raa e hihhai hoki te Tamana.

²⁴ Kootou kihakamattonu i roto na hatu manava kootou no ttaohi mmau natattara kootou nillono ite kaamata raa. Kame kootou etaohi mmau natattara raa, kootou eme kinnoho hakaraoi roo ma te Tamariki ia ma te Tamana Aia raa.

²⁵ Krais Hokoia e tattara hakamaoni pera ma Aia e me kikou mai taatou te ora e ora tahi.

²⁶ Anau etaataa atu kootou telauniu nei inatiputipu natama eme kioo atu no malliu atu kootou raa.

²⁷ Emeia itevahi kootou, Krais ku oti tekou atu TeAnana Tapu raa ikootou. Tena setau hoki hetama kiakoako atu kootou tesaita TeAnana Tapu raa enoho i roto kootou. Maitaname TeAnana Tapu nei e akoako atu kootou na mee roo hakaatoa, tena na mee Aia e akoako atu raa e hakamaoni roo, se isi te mee mariu. Tauttari na akoako TeAnana Tapu raa, tena kinnoho hakapaa ma Krais.

²⁸ Noo, kootou nitamalliki anau, tena kootou kihukui ma Tama raa, maitaname te Aho Aia e me ki vaakai mai raa, taatou e me kittuu se mattaku, tena taatou selavaa hoki te nnapa no mmuni itaha ma Tama raa.

²⁹ Kootou e illoa pera ma Krais e tonu tahi, tena kootou ku illoa hoki pera ma natama hakaatoa e ppena na mee e ttonu raa nitamalliki TeAtua.

3

Taatou nitamalliki TeAtua

¹ Kootou ku illoa e hia roo te Tamana e laoi taatou! Te laoi Aia itaatou raa e rahiroo tera hea taatou ekannaria pera ma nitamalliki Aia, emeia ite hakamaoni, taatou nitamalliki Aia. Tera hea te maarama nei se illoa taatou, ia se illoa hoki TeAtua.

² Aku soa laoi, tesaita nei taatou nitamalliki TeAtua, emeia taatou seki illoa te hakamaoni ma taatou eme kimee peehee. Ia tena taatou e illoa pera ma tesaita Krais e hamai raa, taatou eme kissoroo pera ma Aia, maitaname taatou eme kikkite roo te tipu Aia.

³ Natama ennoho ma te hakataakoto ma Krais eme ki vaakai mai raa e mee laatou no matahua, e ssau pera ma Krais e matahua.

⁴ Natama hai ssara raa e illoa ma laatou e seu na tuua TeAtua, maitaname te hai sara he mee e seu na tuua.

⁵ Taatou e illoa pera ma Krais nihamai kissoroo na hai sara taatou raa itaha, emeia Aia Hokoia se isi na hai sara.

⁶ Ia tena na tama hakaatoa e hukui ma Krai s raa ki se lavaa te tauhano noppena namee essara; emeia tetama etauhano te ppena namee essara raa ni se ki te Tama raa, ia ni se illoa hoki Tama raa.

⁷ Aku tamalliki, auu setiaki na tama ki hai lavvaka kootou! Na tama e ppena namee e ttonu raa ni tama e ttonu tahi, e ssau pera ma Krai s e tonu tahi.

⁸ Na tama etauhano te ppena namee essara raa nitamalliki Satan, maitaname Satan epena namee essara ite kaamata roo. Te Tamariki TeAtua raa e hakahura mai ma te hakataakoto nei ma ki seu na mee sakkino Satan ni ppena raa.

⁹ Na tama ma nitamalliki TeAtua raa selavaa te ppena tahi namee essara, maitaname te ora TeAtua raa emoe i roto na tama raa; ia tena e mee TeAtua he Tamana na tama raa, tena na tama raa selavaa te tauhano noppena namee e ssara.

¹⁰ Na tiputipu na tamalliki TeAtua raa ekkee roo ma na tiputipu na tamalliki Satan raa: na tama selavaa te ppena namee e ttonu raa ia ma na tama se isi na laoi laatou i alaa tama raa seai ma ni tamalliki TeAtua.

Laoi alaa tama

¹¹ Teenei na tattara kootou ni llono i te kaamata roo: taatou ki laoi te tama ma te tama.

¹² Taatou ki se mee pera ma Kein; te tama raa he tamariki Satan, tera hea aia e taa Abel te taina aia raa no mate. Aiea Kein e taa te taina aia raea? E mee aia hokoia e pena hea e sara, tena Abel e pena hea e tonu.

¹³ Tena aku soa laoi roo, auu se oho kame na tama ite maarama nei raa ku se hihhai kootou.

¹⁴ Taatou e illoa pera ma taatou kutiaki te mate raa ki hamai i te kina te ora raa; taatou e illoa maitaname taatou e laoi alaa tama. Na tama se isi na laoi raa ennoho i roto na mahi te mate.

¹⁵ Na tama e haeo i alaa tama raa nitama taa tama, tena kootou e illoa pera ma na tama taa tama raa se isi te ora e ora tahi i roto laatou.

¹⁶ Taatou e me ki illoa te laoi raa peenei: Krai s e hoki mai te ora Aia raa ma taatou. Tena taatou hoki ki hoki ake na ora taatou raa ma alaa tama!

¹⁷ Kame taatou e tuttuulaoi, tena taatou kukkite na taina ma na kaave taatou telotura kututtuhaeo, emeia taatou seisi roo na alloha ma ki tokonaki na tama raa, tena kaa taatou e mee ma taatou e laoi TeAtua peehee?

¹⁸ Aku tamalliki, taatou ki se ppisi koi na maihu ma taatou e laoi; taatou ki isi te laoi hakamaoni, tena te laoi raa e me ki huri ake i roto na mee taatou e ppena raa.

¹⁹ Tena taatou e me ki illoa pera ma taatou nitama i roto te hakamaoni raa, tena taatou e me kittuu se mattaku i mua na karemata TeAtua.

²⁰ Kame taatou e illoa ma taatou e ssara, tena taatou e me ki illoa pera ma TeAtua e hakanaani i aruna na hakataakoto taatou raa, maitaname Aia e iroa roo na mee hakaatoa.

²¹ Aku soa laoi roo, kame na hakataakoto taatou raa e ttonu koi, tena taatou e me ki se mattaku te saaita taatou e ttuu i mua na karemata TeAtua raa.

²² Taatou e me kitoo niaa taatou e kainno ake Tama raa, maitaname taatou e tauttari na tuua Tama raa, tena ki ppena hea Aia e hihai.

²³ TeAtua e kou mai te tuua ma taatou ki hakattina iaa Jisas Krai s te Tamariki Aia raa, tena kulaoi te tama ma te tama, e ssau pera ma Krai s ni tattara mai taatou raa.

²⁴ Na tama e tauttari na tuua TeAtua raa e hukui ma TeAtua, tena TeAtua e hukui ma na tama raa. Ia tena taatou ku illoa ma TeAtua e hukui ma taatou, e mee TeAnana Tapu TeAtua ni kou mai taatou raa.

4

TeAnana Tapu TeAtua ia ma te anana Satan

¹ Aku soa laoi roo, auu se hakattina inatama hakaatoa etattara ma TeAnana Tapuraa enoho iroto laatouraa, emeia haaite natama naa ki illoa kootou ma te anana raa he anana hakamaoni TeAtua. Maitaname tammaki na profet malliu ku ttae inakina roo hakaatoa

² Teenei te ara koi kootou elavaa te illoa ma teenaa ko TeAnana Tapu TeAtua raa hakamaoni: kame he tama e tattara pera ma Jisas Krai e hamai no tipu tama, tena te tama naa e isi TeAnana Tapu TeAtua.

³ Emeia te tama se hakattina ma Jisas ni hamai no tipu tama raa se isi TeAnana Tapu TeAtua. Te anana aia e isiraa he anana Satan; kootou e illoa ma te anana Satan raa e me ki hamai, tena te aho nei te anana raa ku tae mai.

⁴ Emeia kootou nitamalliki TeAtua, tena kootou ehaimmahiroo i aruna na profet malliu raa, maitaname TeAnana enoho iroto kootou raa e haimahiroo i aruna te anana na tama i te maarama nei raa.

⁵ Na profet malliu raa etattara koi namee i te maarama nei raa, tena natama te maarama nei raa e hakallono natama raa e mee laatou nitama i te maarama nei.

⁶ Emeia taatou nitamalliki TeAtua. Natama e illoa TeAtua raa e me ki hakallono taatou, tena natama seai ma nitamalliki TeAtua raa selavaa te hakallono taatou. Tena taatou elavaa te illoa te mee e kee ilotonu TeAnana Tapu hakamaoni raa ia ma te anana na tiputipu sakkino raa.

Te laoi TeAtua

⁷ Aku taina, taatou kilaoi alaa tama, maitaname telaoi raa e hamai i TeAtua. Te tama elaoi raa he tamariki TeAtua, tena aia e iroa hoki TeAtua.

⁸ Na tama se isi na laoi raa se illoa TeAtua, maitaname TeAtua ko telaoi.

⁹ Tena TeAtua e kou mai te Tamariki Aia raa i te maarama nei ki huri mai ki k kite taatou telaoi Aia raa, ma ki lavaa taatou te too te ora raa inama hi Aia.

¹⁰ Telaoi raa e mee peenei: te mee nei se mee pera ma taatou nilaoi TeAtua, emeia TeAtua nilaoi taatou, tena kikaunaria mai te Tamariki Aia raa, tena Aia ki ssoro na hai sara taatou raa i taha.

¹¹ Aku soa laoi roo, kame TeAtua nilaoi taatou peenei, tena taatou hoki kilaoi te tama ma te tama.

¹² Se haitama nikite TeAtua, emeia kame taatou elaoi tetama ma te tama, TeAtua e me kinoho iroto taatou, tena telaoi Aia e moe iroto taatou raa e me ki hakamaoni.

¹³ Taatou e illoa te hakamaoni pera ma taatou e hukui ma TeAtua, tena TeAtua e hukui ma taatou, maitaname Aia ku oti te kou mai TeAnana Tapu Aia raa.

¹⁴ Tena taatou ku oti te k kite notattara ake alaa tama pera ma te Tamana nikaunaria mai te Tamariki Aia raa ki tokonaki natama i te maarama nei raa ki ora.

¹⁵ Kame taatou e tattara pera ma Jisas ko te Tamariki TeAtua, tena taatou e hukui ma TeAtua, tena TeAtua e hukui ma taatou.

¹⁶ Tena taatou hokotaatou e illoa no hakattina i telaoi TeAtua e isi ma taatou raa.

TeAtua ko telaoi, tena natama enoho iroto telaoi raa e hukui ma TeAtua, tena TeAtua e hukui ma laatou.

¹⁷ Kame telaoi raa ehaimahiroo iroto na ora taatou, tena taatou e me ki selavaa te mattaku i te Aho Hakatonutonuraa, e mee na ora taatou i te maarama nei raa e ssau pera ma te ora Krai.

¹⁸ Natama elaoi raa se isi na mattaku; telaoi hakamaoni raa e hakaise na mattaku hakaatoa itaha. Kame kootou e mattaku, tena kootou se isi

te laoi hakamaoni i roto na ora kootou, maitaname te matakura e hamai ma na hakalono llihu.

¹⁹ Taatou e laoi maitaname TeAtua ni laoi taatou kaamata.

²⁰ Kame taatou e tattara ma taatou e laoi TeAtua, e meia taatou e haeko i alaa tama, tena taatou ni tama koi e tattara malliu. Maitaname taatou se lavaa te laoi TeAtua taatou se kkite raa kame taatou se laoi na tama taatou e kkite raa.

²¹ Tetuaa Krai e kou mai taatou raa e mee peenei: na tama e laoi TeAtua raa ki laoi hoki alaa tama.

5

Hakattina i te Tamariki TeAtua

¹ Natama hakaatoa e hakattina ma Jisas ko te Mesaia raa ni tamalliki TeAtua, tena na tama e laoi te Tamana laatou raa e laoi hoki na tamalliki Aia raa.

² Taatou e me ki illoa pera ma taatou e laoi na tamalliki TeAtua raa peenei: taatou ki isi te laoi TeAtua, tena ku tauttari na tuua Aia raa.

³ Maitaname na laoi taatou i TeAtua raa e huri mai ma taatou ki tauttari na tuua Aia raa. Tena na tuua Aia raa se hainatta ma taatou,

⁴ maitaname na tamalliki TeAtua raa hakaatoa e lavaa te hakahiti i aruna na mahi i te maarama nei. Tena taatou ki hai mmahi ma na hakattina taatou raa no tuku iho na mahi i te maarama nei raa i raro.

⁵ Koai na tama e lavaa te hakahiti i aruna na mahi i te maarama nei? Aanaa ko na tama koi tera e hakattina ma Jisas ko te Tamariki TeAtua raa.

Na tattara hakamaoni i te vahi Jisas Krai

⁶ Jisas Krai ko te Tama e hamai ma te vai i te saaita te hakoukou tapu Aia raa, tena ki hamai ma te toto i te saaita te mate Aia raa. Tama raa se hamai koi ma te vai, e meia Aia e hamai ma te vai ia ma te toto. Tena TeAnana Tapu raa e huri pera ma te mee nei e hakamaoni, maitaname TeAnana Tapu raa ko te hakamaoni.

⁷ E toru na mee nei e huri mai te hakamaoni:

⁸ TeAnana Tapu, te vai ia ma te toto; na mee e toru nei hakaatoa e huri mai te hakataakoto hokotahi koi.

⁹ Taatou e hakattina na tattara na tama; e meia na tattara TeAtua raa e hai mmahi roo, tena na tattara raa e hakari mai na tiputipu te Tamariki Aia raa.

¹⁰ Tena na tama hakaatoa e hakattina i te Tamariki TeAtua raa e toa na tattara nei i roto na hatu manava laatou; e meia na tama se hakattina i TeAtua raa e huri ake pera ma TeAtua he Tama tattara mariu, maitaname na tama raa se hakattina ina tattara TeAtua e tattara ake i te Tamariki Aia raa.

¹¹ Na tattara raa e mee peenei: TeAtua e kou mai te ora e ora tahi, tena te ora nei e moe i na rima te Tamariki Aia raa.

¹² Te tama e hukui ma te Tamariki TeAtua raa e me ki too te ora e ora tahi, tena te tama se hukui ma te Tamariki TeAtua raa se lavaa te too te ora raa.

Te ora e ora tahi

¹³ Anau e taataa atu ki illoa kootou na tama tera e hakattina i te Tamariki TeAtua raa pera ma kootou ku too te ora e ora tahi raa.

¹⁴ Taatou e me ki se mattaku tettuu i mua na karemata TeAtua, maitaname taatou e illoa hakamaoni pera ma Aia e rono namee taatou e kainno ake tera e tau ma te maanatu Aia raa.

¹⁵ Tama raa e rono he saaita peehee taatou e kainno ake Aia, tena e mee taatou e illoa ma te nei he mee hakamaoni, tena taatou e illoa hoki pera ma Aia e kou mai hea taatou e kainno ake Aia raa.

¹⁶ Kame kootou e kkite he hakatina ana e pena te mee e sara tera aia se tau te taia ria ki mate, tena kootou ku lotu ake TeAtua, tena Aia e me ki kou ake te ora te tama naa. Te mee nei e haere ina tama e ppena na mee e ssara tera se tau te taaia ria ki mmate raa. Emeia e isi te haisara e me kikkave kootou i te kina te mate, tena anau se meatu ma kootou ki lotu ake TeAtua ma na tama peenei.

¹⁷ Na tiputipu sakkino hakaatoa ni haisara, e meia e isi na haisara tera te tama se tau te taia ria ki mate.

¹⁸ Taatou e illoa pera ma na tamalliki TeAtua raa selavaa te tauhano te ppena na mee e ssara, maitaname te Tamariki TeAtua raa e tokonaki na tama raa, tena Satan selavaa hoki te mee hakahaeo na tama raa.

¹⁹ Taatou e illoa pera ma taatou nitamalliki TeAtua, niaina ma te maarama nei hakaatoa e nnoho i raro na mahi Satan.

²⁰ Taatou e illoa pera ma te Tamariki TeAtua raa ni hamai no kou mai na illoa taatou, ma ki illoa taatou TeAtua e hakamaoni raa. Taatou e hukui tahi ma TeAtua e hakamaoni raa, tena ki hukui hoki ma Jisas Krai te Tamariki Aia raa. Teenei ko TeAtua hakamaoni, tena Aia ko te ora e ora tahi.

²¹ Aku tamalliki, kootou ki aua roo i taha ma na atua malliu raa.

2 Jon

Te launiu hakarua Jon e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.3*

Te laoi hakamaoni *1.4—1.11*

Na tattara hakaoti *1.12—1.13*

¹ Anau he tama hakamaatua i te lotu.

Anau e taataa atu i akoe te hine hakanaaniu ia ma na tamalliki akoe anau elaoi mahiraa. Teenei seai ma anau hokonnau koi, e meia na tama hakaatoa e illoa te hakamaoniraa e laoi kootou,

² maitaname te hakamaoniraa ennoho ma taatou, ia e me kinnoho tahi roo ma taatou.

³ TeAtua Tamana ia ma Jisas Krai te Tamariki Aia raa e kou mai taatou na mahi, te manava aroha ia ma te noho laoi, tena taatou ki too na mee nei i roto taatou hakapaa hoki ma te hakamaoni ia ma te laoi raa.

Te hakamaoni ia ma te laoi

⁴ Anau e hihia roo, maitaname anau ekite na tamalliki kootou raa e tauttari te hakamaoniraa, essau pera ma te Tamana raa nitattara mai itaatou.

⁵ Tena anau e taataa atu i akoe te hine hakanaaniu: taatou hakaatoa kilaoi tetama ma tetama. Teenei seai ma he tuaa vahaonei anau e taataa atu nei; teenei ko te tuaa taatou ni too i te kaamata roo.

⁶ Te laoi anau e tattara atu nei e hurimai ma taatou kitauttari na tuaa TeAtua raa. Te tuaa kootou hakaatoa ni llono i te kaamata raa e mee mai ma kootou kitauttari na tiputipu te laoi raa.

⁷ Tammaki na tama hailavvaka kumaaseu inakina hakaatoa i te maarama nei, na tama se hihhai ma kitattara ma Jisas Krai ni hamai no tipu tama raa. Na tama peenei raa nitama hailavvaka, ia nitama hoki e hakataukaa ma Krai.

⁸ Kootou kilollohi hakamattonu kiselavaa kootou te peesia ria itaha ma na tuhana kootou raa, e meia kootou kihai na mahi ki too na tuhana hakamaoni kootou raa.

⁹ Na tama se hihhai kitauttari na akoako Krai raa, tena kihai koi na mannatu laatou raa nise too TeAtua i roto na ora laatou. Na tama e tauttari na akoako Krai raa ennoho i roto te Tamana ia ma te Tamariki Aia raa.

¹⁰ Ia tena kame nitama e oo atu ma te akoako e kee ma ki akoako atu kootou, tena auu se too na tama naa i na hare kootou raa, ia auu se meake hoki ma, "Te noho laoi kinnoho ma kootou."

¹¹ Maitaname na tama e kouake tetauareka inatama hai ssara raa e hukui hoki ma na tama raa i na mee sakkino na tama raa e ppena raa.

Na tattara hakaoti

¹² Anau e isi tammakiroo namee kitattara atu i kootou, e meia anau se hihai ki taataa namee nei i roto te launiu; maitaname anau e maanatu ma ki haere atu no mmata kootou, tena anau hokonnau kutattara atu i kootou kihihhia taatou hakaatoa.

¹³ Na tamalliki te taina hakanaaniu akoe raa e kou atu hoki na tattara hihhia laatou raa i kootou.

3 Jon

Te launiu hakatoru Jon e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.4
 Jon e hakammaha Gaius 1.5—1.8
 Diotrefes laaua ma Demitrius 1.9—1.12
 Na tattara hakaoti 1.13—1.15

¹ Anau he tama hakamaatua i te lotu, tena anau e taataa atu i akoe Gaius taku taina.

² Gaius taku taina roo hokotahi, anau e lotu ake ma akoe ki noho tauareka i na mee roo hakaatoa, tena akoe hoki ki se laavea na maahana, e mee anau e iroa ma te anana akoe raa e mataora roo.

³ Anau e hihia roo tesaaita alaa hakattina ana taatou nittae mai no tattara mai anau i te hakatina akoe e isi no tautari te hakamaoniraa, e ssau pera ma akoe na vahao hakaatoa e tautari te hakamaoniraa.

⁴ Anau e hihia roo tesaaita anau nirono ma natamalliki anauraa e tautari te hakamaoniraa, tena sehai mee hoki peeraa elavaa temee anau ki hihia.

Jon e hakammaha Gaius

⁵ Taku taina, akoe e ppena hakamaoniroo te hehekau akoe ma na hakattina ana taatou raa, niaina roo ma na tama raa ni tama akoe se iroa.

⁶ Na tama raa e oo mai no tattara mai te laoi akoe raa i roto te hare lotu nei. Tena akoe kikkira no mmata hakaraoi na tama raa i na tiputipu TeAtua e hihai raa te saaita na tama raa e vakkai.

⁷ Maitaname na tama raa e oo koi ma ki hehekau ma Krais, tena na tama raa se hihai hoki ma na tama e nnoho pouri raa ki tokonaki laatou.

⁸ Tena taatou na tama te lotu raa ki tokonaki na tama raa kilavaa taatou te hehekau hakapaa ma na tama raa kippena na uata hakamaoni TeAtua raa.

Diotrefes laaua ma Demitrius

⁹ Te launiu anau ni taataa no kkave i te hare lotu raa se roroa hoki, e meia Diotrefes, te tama e hihai ma ki hakamaatua raa se hihai ki hakarono na tattara anau ni taataa ake raa.

¹⁰ Te saaita anau e hamai raa avare, anau e me ki tattara ake aia ki iroa i na mee hakaatoa e ssara aia ni ppena raa, tena ma na tattara sakkino aia e tattara i te vahi taatou ia ma na tattara malliu aia e haere tattara raa.

¹¹ Taku soa roo hokotahi, auu se tautari na tiputipu sakkino raa, e meia tautari na tiputipu e taualleka. Na tama e ppena na tiputipu taualleka raa ni tamalliki TeAtua, tena na tama e ppena na tiputipu sakkino raa seai ma ni tamalliki TeAtua.

¹² Na tama hakaatoa e tattara hakamamaharoo iaa Demitrius, tena na tiputipu aia raa e hurimai ma e hakamaoni. Maatou hoki e tattara hakamamaharoo itamaraa, tena akoe e iroa ma na tattara maatou nei e hakamaoni.

Na tattara hihia hakaoti

¹³ Anau e tamamaki roo namee ma ki tattara atu i akoe, e meia anau se hihai ki taataa atu na tattara raa i roto te launiu.

¹⁴ Anau se roroa ku haere atu no mmata akoe, tena anau hokonnau e me ki tattara ma akoe.

¹⁵ Anau e lotu ake TeAtua ki hakatapu akoe ma te noho laoi!

Na soa laoi akoe i te kina nei raa e kou atu na tattara hihhia laatou. Akoe ki haere lulluu na tama hakaatoa ma maatou.

Jut Te launiu Jut e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei

Na tattara kaamata 1.1—1.2

Na tisa malliu 1.3—1.16

Na tattara e hakamattaku te lotu 1.17—1.23

Na tattara hakaoti 1.24—1.25

¹ Anau Jut, anau he tama hehekau ma Jisas Krai, ia he taina Jems.

Anau e taataa atu i kootou na tama TeAtua ni kanna raa; na tama tera ennoho i roto te laoi TeAtua Tamana ia ma te rorohi laoi Jisas Krai raa.

² Te manava aroha, te noho laoi ia ma te laoi ki nnoho tahi ma kootou.

Na tisa malliu

³ Aku taina, anau e hai na mahi anau ma kitaataa atu i kootou i te vahi te ora e ora tahi tera taatou e tattara raa. Anau e maanatu ma kitaataa atu te launiu nei te saaita nei ma ki tattara hakapurupuru atu i kootou ki taohi mmou te hakatina TeAtua ni hoki ake te vahao hokotahi koi i na tama e ttau Aia raa.

⁴ Maitaname eisi na tama se tauttari na tiputipu TeAtua raa ku uru hemuu mai i roto te kuturana taatou nei, na tama nei e hakatike na tattara taualleka TeAtua i te vahi te hoki marino Aia ni kou mai raa, tena ki tattara ma e tauareka laatou te ppena na tiputipu sakkino laatou raa; na tama nei se hihhai ki hakattina iaa Jisas Krai TeAriki Hakamaatua taatou raa. Te Launiu Tapu raa ni tattara mai i mua roo i na hakalono lihu na tama nei e me ki too raa.

⁵ Niaina ma kootou e illoa name nei hakaatoa, e meia anau e hihai ki hakairoa atu kootou te saaita TeAtua ni hakasao na tama Israel raa i taha ma Isip, tena ki oti Aia ki kou ake na hakalono lihu i na tama se hakattina Aia raa.

⁶ Kootou ki mannatu hoki na ensel tera se nnoho tahi i na kina laatou e lollohi raa, tena ki tiaki na kina laatou e nohonnoho raa no oo. TeAtua e haihai na ensel raa ma na seni, tena kituku i te kina iraro ennoto e pouri raa. TeAtua e tuku na tamaraa i te kina raa kittaeroo te aho hakanaaniu na tama raa e me ki too na hakalono lihu laatou raa.

⁷ Mannatu na matakaina Sodom laua ma Gomora ia ma na matakaina tappiri ake raa. Na tama na matakaina raa e ppena hea na ensel haeroa nippena raa, tena kippena na tiputipu sakkino roo ilaatou hokolaatou, tena na tattara hakamataku raa ku oti roo te tattara ake no illoa na tama raa pera ma laatou e me ki too na hakalono lihu se isi te hakaoti raa i te kina te ahi e vvela raa.

⁸ Ia na tama nei hoki e ssau roo peeraa, na tama nei e mmiti kippena na tiputipu sakkino ma na tinotama laatou; na tama nei se mattaku na mahi TeAtua, tena ki hai haeroa na ensel hakananiu i te vaelani raa.

⁹ Maikol te ensel hakamaatua raa se ppena peenei. Te saaita Maikol ni hakatauttau laua ma Satan ma koai te tama e me ki too te tinotama Moses raa, Maikol ni se haiake na tattara e lihu iaa Satan, e meia aia e meake ma, "TeAtua e me ki kou atu na hakalono lihu akoe!"

¹⁰ Emeia na tama nei kame e haiake hakahaeroo namee laatou se illoa raa i na tama, tena na tama nei e ssau koi pera ma na manu kaittama raa, maitaname namee na tama nei ma laatou e illoa raa ko na mee koi e me ki mee laatou ki haeroa.

¹¹ Na tama nei e me ki haeroo! Na tama nei e tauttari na tiputipu Kein. Te mannako sileni na tama nei raa e mee na tama nei no haeroa pera ma

te sara Balam ni ppena raa. Na tama nei se hihhai ki hakallono pera ma Kora raa, tena laatou e me ki hakalono llihu pera ma Kora raa hoki.

¹² Na hakataakoto na tama naa ekkere, tena na tama naa e hakannapa e ssau pera ma ni kkere e mmoe i roto na kai kootou e kkai raa. Na tama naa e mannatu koi laatou hokolaatou. Na tama naa e ssau pera ma ni pukureurehu e ania ria koi te matani raa no se lleku. Na tama naa e ssau pera ma nilaakau se hhua na hua, niaina ma teenaa ko te saaita te huata, tena na tama naa e ssau pera ma nilaakau emallana ma na patiaka laatou raa no mmate.

¹³ Na tiputipu sakkino na tama naa e hakannapa raa e me ki hakatau roo nollahi pera ma na peau ekkotihuri i roto te moana raa. Na tama naa e ssau pera ma na hetuu ehahaere vare tera TeAtua ku oti te tanattana na kina laatou i te kina e nnoto e pouri raa.

¹⁴ Inok ko te tama hakahitu i muri Adam, tena aia ni tattara mai i mua roo i te vahi na tama nei ma,

“TeAtua e me ki hamai ma simata na ensel e ttapu raa

¹⁵ ki hakatonutonu na tama nei hakaatoa, tena ku kou ake na hakalono llihu na tama hakaatoa e ppena na tiputipu sakkino raa ia ma na tama haissara hakaatoa tera e haere tattara sakkino i TeAtua raa!”

¹⁶ Na tama nei na vahao hakaatoa e tamumu, tena ki tattara haeo hokolaatou; na tama nei e tauttari na tiputipu sakkino laatou e hihhai raa; na tama nei e tattara ahu laatou hokolaatou, tena ki tattara hakamamaha alaa tama ma kilavaa laatou te too niaa laatou e hihhai raa.

Na tama te lotu ki hakamattonu

¹⁷ Emeia aku soa laoi roo, kootou ki mannatu hakaraoi i na mee na aposol Jisas Krai raa ni tattara atu kootou i mua raa.

¹⁸ Na aposol raa ni tattara atu kootou ma, “Te saaita na aho hakaoti raa e ttae mai, tena na tama e tauttari na tiputipu sakkino laatou e hihhai raa e me ki hakahhura atu no tataussua kootou.”

¹⁹ Na tama naa ko na tama emee na tama kinonnoho haeo, tena ki tauttari koi na tiputipu sakkino laatou e hihhai raa, tena TeAnana Tapu raa hoki se noho i roto na tama naa.

²⁰ Emeia aku soa laoi roo, kootou ki tauhano koi no ttuummau ki too kootou te hakatina e tapu hakamaoni raa. Kootou ki lotu hoki ma na mahi TeAnana Tapu,

²¹ tena kummata hakaraoi kinnoho kootou i roto telaoi TeAtua raa te saaita kootou ennoho no hakattari ma Jisas Krai TeAriki taatou raa ki kou atu kootou te ora e ora tahi raa ma te manava laoi Aia raa.

²² Huri ake na laoi kootou raa i na tama e mamannatu tammaki raa,

²³ tena kutokonaki alaa tama kise vvela i te ahi, tena ku huri ake te manava laoi ma te mattaku alaa tama, emeia kootou ki se mannako na hekau na tama raa e piripiri na tiputipu sakkino laatou raa.

Na tattara hakaoti

²⁴ Hakamaha te Tama elavaa terorohe hakatauareka kootou ki se maoha raa, tena ku mee na ora kootou raa kittonu ki hihhia kootou te ttuu i mua na karemata Tama raa.

²⁵ Hakamaha TeAtua hokotahi taatou Tokonaki raa i na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa, tena na mahi hai mmahi, te tauareka, na mahi ia ma te hakanaaniu Aia raa e kaamata mai roo i mua, hamai no tae te aho nei, ia e me ki moe na vahao hakaatoa se isi te hakaoti! Amen.

Revelesen

Jisas e huri ake Jon na hakataakoto e huuna ria

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.8
 E hitu na hare lotu 1.9—3.22
 E hitu na mee e ppui 4.1—8.1
 E hitu na puu iriiri 8.2—11.19
 Na mee e llahi sakkino 12.1—13.18
 Alaa mee Jon e kite 14.1—15.8
 E hitu na kumete 16.1—16.21
 Na mahi Satan raa ku masseu 17.1—20.10
 Te hakatonotonu TeAtua 20.11—20.15
 Na mee vahao nei 21.1—22.5
 Na tattara hakaoti 22.6—22.21

Na tattara kaamata

¹ Te launiu nei e mmou na mee hakaatoa Jisas Krai ni huri mai raa. TeAtua e kou ake na hakataakoto nei iaa Jisas Krai ki huri ake na tama hehekau Aia raa i na mee ku tappiri ki kapihi mai raa. Krai e kauna ria iho te ensel Aia raa ki hakairoa ake na mee nei iaa Jon te tama hehekau Aia raa,

² tena Jon ki tattara mai na mee hakaatoa aia ni kite raa. Teenei na tattara aia ite vahi na tattara e oomai i TeAtua ia ma te hakamaoni Jisas Krai ni huri ake aia raa.

³ Natama eppau ia ma natama e hakallono na tattara etapu i roto te launiu nei notauttari raa e me ki hakatapura ia! Maitaname te saaita na mee nei e me ki kapihi mai raa ku taapiri.

Na tattara hihhia i na hare lotu e hitu

⁴ 5 Na tattara Jon i na hare lotu e hitu i te matakaina Esia raa:

TeAtua te Tama enoho te ahonei, te Tama ni noho mai imua, ia te Tama e me kioti ku hamai raa ia ma e hitu na anana ettuu imua te Nohorana Aia raa, tena Jisas Krai te Tama e laoi hakamaoni taatou tera e hakamaatua i aruna na tuku te maarama nei raa e kou atu kootou na mahi ia ma te noho laoi.

Aia e laoi taatou, tena i te mate Aia raa, Aia e hakattana taatou i taha ma na hai sara taatou raa ma te toto Aia,

⁶ tena ki mee taatou pera ma hekanohenua na maatua ki hehekau ma TeAtua te Tamana Aia raa. Na mahi ia ma te tauareka Jisas Krai ki mmoe tahi na vahao hakaatoa! Amen.

⁷ Kira ake, Tama raa ku hamai i aruna na pukureurehu! Na tama hakaatoa hakapaa ma natama nittoki te vahi manava Aia raa e me ki kite Tama raa. Na tama hakaatoa i te maarama nei raa e me ki ppari i Tama raa. Ku hakamaoni roo!

⁸ TeAriki TeAtua Haimahiraa e mee ma, “Anau ko te kaamata ia ma te hakaoti, te Tama enoho te ahonei, te Tama ni noho mai imua, ia te Tama e me ki oti ku hamai raa.”

Jon e kite Jisas Krai

⁹ Anau ko Jon, tetaina kootouraa, e mee anau etautari Jisas, tena anau ehukui ma kootou kinnoho hakavaratoa i na hakalonollihu tera e me ki tiri na tama i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Anau e tukuria ite henua Patmos, e mee anau etakutaku na tattara TeAtua ia ma te hakamaoni i na mee Jisas ni hakari mai raa.

¹⁰ TeAnana Tapuraa kutau i roto anau i te aho e tapu TeAriki raa, tena anau ku rono te reo e ssau pera ma he puu e iri e tattara mai i muri anau.

¹¹ Tereoraa e tattara mai ma, "Taataa namee akoe ekite raa, tena ku kkave telauniu naa i na hare lotu i roto na matakaina e hitu nei: Efesus, Smena, Pegamum, Taiataira, Sadis, Filadelfia, tena Laodisia."

¹² Tena anau ki hakatike ma ki kite te tama e tattara mai anau raa, e meia anau e kite koi e hitu na kina hakatuutuu na lamu e pena i na gol,

¹³ tena he mee e ssau pera ma he tama e uru te kaukahu roroa no tae na tapuvae Aia raa e tuu i te kina na mee raa e ttuu raa, tena te taitu e pena i na gol raa e mmau i te hatahata Aia.

¹⁴ Te rouru Aia raa e makkini hua roo, tena na karemata Aia raa e ura pera ma he ahi;

¹⁵ na tapuvae Aia raa ekkiva roo pera ma na katanatea e ororia no kkiva raa, tena te reo Aia raa e mmuu pera ma na peau e kkoti raa.

¹⁶ Tama raa ettaohi e hitu na hetuu iterima laaua Aia raa, tena te paraamo e hakkaa saa vahiraa kussaemai itaha ma te maihu Aia. Na karemata Aia raa e mallama hua roo pera ma tetii telaa tesaaita telaa latea.

¹⁷ Tesaaita anau ni kite te Tama raa, anau ku hina atu i mua Tama raa pera ma he tama ku mate. Kito te Tama raa ki hakapiri te rima laaua Aia raa i aruna anau, tena ki mee mai anau ma, "Auu se mataku! Anau ko te kaamata ia ma te hakaoti."

¹⁸ Anau ko te Tama e ora! Anau ni mate, e meia te saaita nei Anau ku ora tahi se isi te hakaoti. Anau e isi na mahi i aruna te mate ia ma te maarama te mate raa.

¹⁹ "Tena taataa namee akoe nikite raa, namee hakaatoa, namee te saaita nei ia ma na mee tera e me ki kapihi mai i muri raa.

²⁰ Teenei te hakataakoto na hetuu e hitu Anau e ttaohi ma te rima laaua Anau nei ia ma te hakataakoto na kina hakatuutuu na lamu e hitu tera e huunaria raa: na hetuu e hitu raa ko na ensel e hitu tera e lollohi e hitu na hare lotu raa, tena e hitu na kina hakatuutuu na lamu raa ko na hare lotu e hitu raa.

2

Na tattara e kkave i te hare lotu i Efesus

¹ "Ako ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te hare lotu i Efesus raa. "Aanei na tattara te Tama e ttaohi e hitu na hetuu i te rima laaua Aia raa, tena kihahaere vaa roto i te kina e hakatuutuu na lamu e pena i na gol raa.

² Anau eiroa hea kootou nippena; Anau eiroa kootou e heheka mahi roo, ia e varatoa roo tennoho. Anau eiroa kootou seisi te alloha kootou i na tama haissara raa, tena kootou ni hahaaite hoki na tama e malliu ma laatou ni aposol raa no illoa pera ma na tama raa e malliu koi.

³ Kootou e varatoa roo, ia kootou e hakalonollihu hoki e mee kootou e tauttari Anau, tena kootou hoki se mee ma ki tiaki Anau.

⁴ Emeia teenei hea Anau se hihai i kootou: kootou ku selaoi Anau te saaita nei pera ma kootou ni laoi Anau i mua raa.

⁵ Mannatu ma kootou ni tiaki Anau vahao hee roo! Ttike itaha ma na haisara kootou raa, tena kuppna namee taualleka kootou nippena i mua raa. Kame kootou settike itaha ma na haisara kootou raa, Anau e me ki haere atu no ssau na kina hakatuutuu na lamu kootou raa i taha ma na kina laatou e ttuu raa.

⁶ Emeia teenei te mee e tauareka roo i kootou: kootou se hihhai roo hea te kuturana na Nikolas raa ni ppena raa, e ssau hoki peenei ma Anau nei.

⁷ "Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono hea TeAnana Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa.

“Anau e me ki meake na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeroa kikkai na hua te laakau te ora e homo i roto te Paupaku TeAtua raa.

Na tattara e kkave i te hare lotu i Smena

⁸ “Ako e ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te hare lotu i Smena raa. “Aanei na tattara te Tama i te kaamata ia ma te hakaoti, te Tama ni mate, tena ki ora hakaraoi raa.

⁹ Anau e iroa na hakalonollihu kootou raa; Anau e iroa pera ma kootou e tuttuu haeroa, e meia te hakamaoni kootou e tuttuulaoi! Anau e iroa na tattara haeroa na tama e malliu ma laatou ni Jiu e tattara i te vahi kootou raa; teena he kuturana e huhukui ma Satan!

¹⁰ Auu semattaku ina hakalonollihu e me kitta atu i kootou raa. Hakallono! Tetipua raa e me ki hahaaite kootou no ppono alaa tama ina hare karapusi, tena na hakalonollihu kootou raa e me ki haere no ttaeroo sanahuru na aho. Taohi mmau na hakattina kootou i Anau raa, niaina kootou ku mee ki taaiaria no mate, Anau e me ki kou atu te ora raa pera ma he tuhana, e mee kootou e hai mmahi te ppuhu ma na haeroa.

¹¹ “Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono na tattara TeAnana Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!

“Na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeroa e me ki selavaa te tiri na haeroa i te saaita te mate hakaru raa.

Na tattara e kkave i te hare lotu i Pegamum

¹² “Ako e ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te hare lotu i Pegamum raa.

“Aanei ni tattara te Tama e isi te paraamo a e hakkaa saa vahi raa.

¹³ Anau e iroa na kina kootou e noho raa, tena te nohorana Satan raa e tuu ina kina naa. Kootou e hakattina hakamaoni Anau, tena kootou ni se tiaki na hakattina kootou i Anau raa te saaita Antipas, te tama hehekau hakamaoni Anau raa ni taaiaria no mate i te kina Satan e noho raa.

¹⁴ Emeia e isi namee Anau sehihai i kootou: e isi na tama kootou i te kina naa e tauttari na akoako Balam, te tama ni poroporo ake Balak ki hakattaki na tama Israel raa ki ppena na mee e ssara raa, tena ki tatakore na tama raa kikkai na kai na tama ni hoki ake na hatu tipua raa, tena ki ppena hoki na tipu tipu sakkino roo.

¹⁵ Ia hoki e isi na tama kootou e tauttari na poroporo te kuturana na Nikolas raa.

¹⁶ Tena te saaita nei, kootou kittike itaha ma na haisara kootou raa! Kame seai, Anau e me ki haere atu vahao nei koi no ppuhu ma na tama naa ma te paraamo a e ssae mai i taha ma te maihu Anau nei.

¹⁷ “Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono na tattara TeAnana Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!

“Anau e me ki kou ake na ‘manna’ e huuna ria raa i na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeroa. Anau e me ki kou ake hoki na tama naa hakaatoa na hatu makkini e mmau na inoa tera sehai tama e iroa raa; teena ko te tama koi e too te hatu naa e me ki iroa.

Na tattara e kkave i te hare lotu i Taiataira

¹⁸ “Ako e ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te hare lotu i Taiataira raa.

“Aanei ni tattara te Tamariki TeAtua tera na karemata Aia raa e ura pera ma he ahi raa, tena na tapu vae Aia raa e kkiva pera ma na katanatea e oro ria no kkiva raa.

¹⁹ Anau e iroa hea kootou e ppena. Anau e iroa na laoi kootou, na hakattina kootou, na hehekau kootou ia ma te noho varatoa kootou. Anau e iroa pera ma kootou ku ppena tammaki na mee te saaita nei e raka ma te saaita i mua raa.

²⁰ Emeia teenei hea Anau se hihai ikootou: kootou e alloha Jesebel, te hine e tattara ma aia he tama hakatae na tattara TeAtua raa. Na akoako aia raa e hakattaki na tama hehekau Anau raa ki ppena na tiputipu sakkino roo, tena kikkai na kai ku oti te hoki ake i na hatu tipua raa.

²¹ Anau ku oti te kou ake he saaita ma aia ki tike i taha ma na hai sara aia, e meia aia se hihai ki tike i taha ma na tiputipu sakkino aia raa.

²² Tena anau e me ki lletu aia i aruna he lomoena, tena aia ma na taanata e ppena na mee settonu raa e me ki hakalono lihu haeo roo i te kina raa. Anau e me ki ppena te mee nei vahao nei kame laatou settike i taha ma na tiputipu sakkino laatou e ppena ma te hine raa.

²³ Anau e me kitaa hoki na tama e tauttari te hine raa kimmate, tena na harelotu hakaatoa e me ki illoa pera ma Anau ko te Tama eiroa na hakataakoto ia ma hea tetama e hihai. Anau e me ki sui atu kootou tautari hea kootou ni ppena.

²⁴ “Emeia kootou hakaatoa na tama i Taiataira raa ni se tauttari na akoako sakkino raa, tena kootou ni se too hoki na akoako alaa tama e kanna ma, ‘na hakataakoto Satan e huuna ria raa’. Anau e meatu pera ma Anau se lavaa te hakapiri atu alaa hakalono lihu hoki i aruna kootou.

²⁵ Emeia kootou kitaohi mmauroo hea kootou e isi e taualleka raa ki tae atu Anau.

²⁶ ²⁸ Natama e haimmahi teppuhu ma na haeo raa ko na tama e ttuummau no ttae te hakaoti, tena ki ppena hea Anau e hihai raa. Anau e me ki kou atu na mahi essau pera ma na mahi Anau ni too i te Tamana Anau raa. Anau e me ki kou ake na mahi na tama raa ki hakananniu i aruna na kanohenua, tena ku hakamattua na tama raa ma na mahi ki seu na kanohenua raa pera ma he tama essaa te hopeni kalasi raa ma te kokotana. Anau e me ki kou ake tetapaora raa pera ma he hoki na tama naa.

²⁹ “Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono hea TeAnana Tapu raa e tattara ake i na harelotu raa!

3

Na tattara e kkave i te harelotu i Sadis

¹ “Ako ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te lotu i Sadis raa:

“Aanei nitattara te Tama e isi e hitu na anana TeAtua ia ma e hitu na hetuura. Anau eiroa hea kootou e ppena; Anau eiroa ma kootou ku mate, e meia na tama koi tattara koi ma kootou koi e ora!

² Ia tena mahhike i aruna no hakaora na tiputipu taualleka kootou e isi raa i mua na tiputipu naa e mmate tahi. Maitaname Anau e kite pera ma hea kootou ni ppena raa se ki ttonu roo i mua na karemata TeAtua.

³ Mannatu hea kootou ni akoako ia ma hea kootou ni llono raa; tauttari na mee raa, tena kuttike i taha ma na hai sara kootou raa. Anau e me ki haere atu pera ma he tama kairara, tena kootou e me ki se lavaa te illoa te saaita Anau e me ki haere atu raa.

⁴ Emeia e isi na tama kootou i roto Sadis e mmata hakaraoi roo na hekau laatou raa ki se kkere. Kootou e me ki uru na hekau makkini no hahere ma Anau, maitaname kootou e tau hakamaoni te hahere ma Anau.

⁵ Natama e haimmahi teppuhu ma na haeo raa e me ki uru na hekau makkini, tena Anau se lavaa tessoro na inoa na tamanaa i taha ma te Launiu te Ora raa. Anau e me ki tattara killono roo hakaatoa i mua te Tamana Anau raa ia ma na ensel Aia raa pera ma na tama raa ni tama Anau.

⁶ “Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono hea TeAnana Tapu raa e tattara ake i na harelotu raa!

Na tattara e kkave i te hare lotu i Filadelfia

⁷ “Akoē kitaataa na tattara nei i te ensel erorohi te hare lotu i Filadelfia raa:

“Aanei na tattara te Tama e tapu, ia e hakamaoni raa. Tama naa e isi te kii tera Devit niisi raa, tena te saaita Aia e taaraki te totoka raa, se hai tama e lavaa te ppui te totoka raa, ia te saaita Aia e ppui te totoka raa, tena se hai tama hoki e lavaa te taaraki te totoka raa.

⁸ Anau eiroa hea kootou nippena; Anau eiroa pera ma kootou eisi na mahi sellahi avare; kootou etauttari na akoako Anau, tena ki tauttari hakamaoni roo Anau. Anau ku oti te taaraki te totoka raa i mua na karemata kootou, tena se hai tama e lavaa hoki te ppui te totoka raa.

⁹ Hakallono! Na tama te kuturana Satan raa ni tama tattara malliu ma laatou ni Jiu, e meia laatou e malliu koi, Anau e me ki mee na tama naa kioo atu no tutturi i mua na vae kootou, tena na tama naa hakaatoa e me killoa pera ma Anau e laoi mahi roo kootou.

¹⁰ E mee kootou nittaohimmau natuaa Anau raa no tauttari, tena Anau e me kirorohi hakatauareka roo kootou te saaita kootou ettiri na hakalonollihu tera e me kioo mai i te maarama nei kihahaate na tama roo hakaatoa raa.

¹¹ Anau se roroa ku haere atu. Taohimmau roo hea kootou e isi raa ki se lavaa he tama e kairarao na tuhana kootou raa.

¹² Anau e me ki hakatuu na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeo raa pera ma ni pou roto i roto te Hare Tapu TeAtua Anau raa, tena na tama naa se lavaa te tiaki te Hare Tapu raa. Anau e me kitaataa te inoa TeAtua Anau raa ia ma te inoa Jerusalem hoou raa i te matakaina TeAtua e me ki hamai itaha ma te vaelani raa iaruna na pou roto raa. Anau e me ki taataa hoki te inoa hoou Anau raa iaruna na pou raa.

¹³ “Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono hea TeAnana Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!

Na tattara e kkave i te hare lotu i Laodisia

¹⁴ “Akoē kitaataa na tattara nei i te ensel erorohi te hare lotu i Laodisia raa:

“Aanei na tattara te Tama ma ko te Hakamaoni raa, te Tama e hakatina hakamaoni tera ni noho mai i te kaamata roo, i mua TeAtua ni pena na mee roo hakaatoa.

¹⁵ Anau eiroa hea kootou nippena; Anau eiroa pera ma kootou se haumalli, ia se vvela. Anau e hihai roo ma kootou ki too he mee saa mee nei, te haumalli ia ma te vvela.

¹⁶ E meia e mee kootou e mahhana koi, tena kootou se vvela, ia se haumalli, tena Anau e me ki savare iho kootou i taha ma te maihu Anau!

¹⁷ Kootou e tattara ma, ‘Anau e tuutuulaoi, ia e mmao roo; Anau e isi na mee roo hakaatoa Anau e hihai raa.’ E meia kootou se illoa na sakkino ia ma na haeo kootou raa! Kootou e tuttuu haeo, se hai hekau kileulleu, ia na karemata kootou raa e sseni.

¹⁸ Anau e tattara hakaataata atu i kootou kisui na gol Anau raa, aanei ni gol roo hakamaoni, tena kootou e me ki tuttuulaoi. Sui hoki ni hekau makkini no uru ki se nnapa kootou. Tena ku sui hoki ni maraseni no pallai na karemata kootou raa ki lavaa kootou te kkite.

¹⁹ Anau e hakatonutonu, tena ki poroporo hakaraoi roo na tama Anau e laoi raa. Kootou ki mattonu no ttike i taha ma na hai sara kootou raa.

²⁰ Hakallono! Anau e tuu i te totoka no papaku; kame he tama e rono te reo Anau no taaraki te totoka, tena Anau e me ki uru atu i hare no kkai maatou, tena na tama naa e me ki kkai ma Anau.

²¹ Anau e me kikouake na mahi i na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeo raa kinnoho i te vahi Anau iaruna te Nohorana Anau raa, e ssau

pera ma Anau ni hai mahi no ppuhu ma na haeo raa, tena te saaita nei Anau ku noho ma te Tamana Anau raa i aruna te Nohorana Aia raa.

²² “Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono hea TeAnana Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!”

4

Te Nohorana TeAtua i te vaelani

¹ Tena kioti anau kukite teeraa mee hoki; he totoka i te vaelani ku taaraki.

Tena anau ku rono te reo ni tattara mai anau i mua e ssau pera ma he puu e iri raa ku mee mai ma, “Hamai i te kina nei, tena anau e me ki huri atu hea e me ki kapihi atu i muri te mee nei.”

² Te saaita naa koi TeAnana Tapu TeAtua raa kutau i roto anau. Tena anau ku kite te Tama e noho i aruna te Nohorana i te vaelani raa.

³ Na maihu Aia raa e kivakiva roo pera ma te hatu e kanna ma he jaspera raa ia ma te kanelien raa hoki. Tena te umata raa e tuu areha te Nohorana raa, ia e hailaakei roo pera ma te hatu e kanna ma he emeral raa.

⁴ Tipu rua ma haa na nohorana ettuu alleha te Nohorana raa, tena tipu rua ma haa nataanata mattua euru na hekau makkini e hakapiri na hau e pena i na gol raa e nnoho i aruna na nohorana raa.

⁵ Na uila raa kulamalama mai peeraa i te kina te Nohorana raa, tena na hatturi raa kupapaku mai hoki. Tena e hitu na ahi eura imua te Nohorana raa; teenaa ko na anana e hitu TeAtua raa. ⁶ Tena i mua hoki te Nohorana raa e isi te mee e ssau pera ma he lottai e marino kkii roo, ia e maarama hua roo pera ma he kalasi.

Tena e haa na manu e ora tahi tera e uhia hakaatoa na karemata, kaamata te pohouru haere no tae i muri raa e ttuu alleha te Nohorana raa.

⁷ Te manu kaamata raa e ssau pera ma he laion, tena te manu hakarua raa e ssau pera ma he bulmakau, tena te manu hakatoru raa e isi te pohouru te tama, tena te manu hakahaa raa e ssau pera ma he igol ku llee.

⁸ Na manu nei hakaatoa e isi e ono na pakau te manu hokotahi, tena i aruna ia ma i raro na pakau raa e uhia hakaatoa na karemata. Te ao ma te poo na manu nei e tauhano koi te huhua ma:

“E tapu, e tapu, e tapu,
TeAtua TeAriki Hai mahi,
Te Tama e noho mai i mua,
te Tama e noho te aho nei,
ia te Tama e me ki oti ku hamai raa.”

⁹ Na manu e haa nei e huhua na rue ki hakammaha, tena ki hakamaru ake ma kissau te inoa te Tama e noho i aruna te Nohorana raa, teenaa ko te Tama e ora tahi raa. Te saaita na manu e haa nei e ppena peenei

¹⁰ tena tipu rua ma haa na taanata mattua raa ku maoha no tuthuri i mua te Tama e noho i aruna te Nohorana raa no hakammaha ake te Tama e ora tahi raa. Tena na tama raa ki ppehi ake na hau laatou raa i mua te Nohorana te Tama raa, tena ki meake,

¹¹ “TeAriki, TeAtua maatou!

Akoe e tau roo te too na mahi hakananniu,
na hakammaha

ia ma na mahi hakaatoa.

Maitaname Akoe e pena iho na mee roo hakaatoa,
tena i te hihai Akoe, na mee raa ku ttipu ake.”

5

Te Punua Sipsip ia ma te launiu e pini

¹ Anau kukite te Tama e noho i aruna te Nohorana raa e ttaohi te launiu e pini ma te rima laaua Aia; saa vahi te launiu raa e pii roo na tattaa, ia e isi e hitu na hakamaatino.

² Tena anau kukite te ensel e hai mahi roo e tattara hakamaroa roo ma, "Koai te tama e lavaa te ssau na hakamaatino raa i taha no taaraki te launiu e pini raa?"

³ Emeia se haitama i te vaelani, ia te maarama nei ia ma te maarama te mate raa e lavaa te taaraki te launiu raa no mmata i roto.

⁴ Tena anau kutani okioki roo, maitaname kuse haitama hoki e lave ki taaraki te launiu e pini raa ia ma ki mmata i roto.

⁵ Tena he tanata matua hokotahi i na taanata mattua raa ku mee mai anau ma, "Auu setani. Kira ake! Telaion te kaha i Juda raa, te mokopuna hakanaaniu Devit raa e ivi roo i aruna na tama e kirilloto aia raa, tena aia e lavaa te ssau na hakamaatino e hitu raa i taha no taaraki te launiu e pini raa."

⁶ Tena anau kukite te Punua Sipsip raa ku tuu i lottonu te Nohorana raa, tena na manu e haa e ora tahiraa hakapaa ma na taanata mattua raa ku ttuu alleha te Nohorana raa. Te Punua Sipsip raa e ssau pera ma he manu ku oti te taia ria no mate. Te Punua Sipsip raa e isi e hitu na mahi hai mmahi ia ma e hitu na karemata, teenaa ko na anana e hitu TeAtua ni kauna ki oo vaa roto te maarama nei hakaatoa raa.

⁷ Te Punua Sipsip raa e haere no too te launiu e pini raa i taha ma te rima laaua te Tama e noho i aruna te Nohorana raa.

⁸ Te saaita Aia nippena peenei, na manu e haa e ora tahiraa laatou ma na taanata mattua raa ku maoha no tutturi i mua te Punua Sipsip raa. Na tama nei hakaatoa e isi te haap ia ma na hopeni e pena in a gol e pii na insens, teenaa ko na lotu na tama TeAtua raa.

⁹ Na tama raa e huhua te rue hoo ma,
 "Akoe e tau hakamaoni te too te launiu e pini raa,
 tena ku ssau na hakamaatino e hitu raa i taha.
 Maitaname Akoe ni taia ria no mate,
 tena te toto Akoe raa e sui muri ake TeAtua
 na tama na hareakina hakaatoa,
 na tama na tattara hakaatoa,
 na tama na henua hakaatoa
 ia ma na tama roo hakaatoa.

¹⁰ Akoe e mee na tama raa
 pera ma he kano henua na maatua te lotu
 ki hehekau ma TeAtua taatou raa,
 tena laatou e me ki hakamattua i te maarama nei."

¹¹ Anau kukkira hoki no rono simata na maano na ensel hakaatoa! Na ensel nei e ttuu alleha te Nohorana raa ma na manu e haa e ora tahi raa ia ma na taanata mattua raa

¹² no huhua hakamaroa roo ma:
 "Te Punua Sipsip ni taia ria no mate raa e tau roo te too na mahi i te vaelani,
 na mee tau alleka,
 te atamai, na mahi,
 te hakammaha, te tauareka, ia ki hakamaru ria.

¹³ Tena anau ku rono na tama hakaatoa i te vaelani, te maarama nei ma te maarama te mate raa, ia i roto te lottai ia ma na mee hakaatoa roo e ora i roto te maarama nei raa ku huhua ma,
 Hakammaha ake te Tama
 e noho i aruna te Nohorana raa
 ia ma te Punua Sipsip raa.

Hua ki ssau na inoa Tokorua raa,
 ki hakamaru ake,
 ia ki hakanaau na mahi hai mmahi Tokorua raa
 ki mmoe tahi na vahao hakaatoa!"

¹⁴ Tena na manu e haa e ora tahiraa kimeake ma, "Amen" Tena tipu rua ma haa na taanata mattua raa ku tteiho no tutturi no lotu.

6

Na hakamaatino

¹ Tena anau ku kite te Punua Sipsip raa ku ssau te hakamaatino kaamata ina hakamaatino e hitu raa itaha, tena anau ku rono te manu hokotahi ina manu e haa e ora tahiraa kutattara mai itere o essau pera ma he hatturi ma, "Hamai!"

² Tena anau kukkira no kite te hos makkini. Te tama e tere te hos raa e ttaohi te nisau. Na tama raa e kou ake te hau manamana i te tama raa. Aia e tere pera ma he tama ni ppuhu no taa na tama aia ni ppuhu ma aia raa, tena aia ku tere hoki ma ki taa alaa tama.

³ Tena te Punua Sipsip raa ku ssau te hakamaatino hakarua raa itaha, tena anau ku rono te manu hakarua e ora tahi raa ku mee mai ma, "Hamai!"

⁴ Tena teeraa hos, e meia he hos emmea kutere mai i aho. Te tama e tere te hos raa e too na mahi kikou ake na taua i te maarama nei, ma kilavaa na tama te taa hokolaatou ki mmate. Tena na tama raa ki kou ake te tama raa te paraamo a e rahi.

⁵ Tena te Punua Sipsip raa ku ssau te hakatoru na hakamaatino e hitu raa i taha, tena anau ku rono te reo te manu hakatoru e ora tahi raa ku mee mai ma, "Hamai!" Tena anau kukkira no kite te hos pallaa. Te tama e tere te hos raa e ttaohi te skel hakamamaha raa i te rima aia.

⁶ Anau e rono te mee e ssau pera ma he reo e tattara iho i te kina na manu e haa e ora tahi raa ma, "Te sui te aho hokotahi raa he muri kopu haraoa e turoto, poi sei he kopu haraoa e pii i na haraoa e sui mmaha raa. Emeia auu se hai pakava nalaakau e pena na sunu raa ia ma na kina e ttori na vain raa!"

⁷ Tena te Punua Sipsip raa ku ssau te hakamaatino hakahaa raa itaha, tena anau ku rono te manu hakahaa e ora tahiraa ku mee mai ma, "Hamai!"

⁸ Anau kukkira no kite te hos e hailaakei, ia e matanae nae roo. Te tama e tere te hos raa e hui ma ko te Kina te Mate, tena te kina te mate raa e tautari mai vaa muri hoki: Tokorua nei e too na mahi ki taa hakaatoa he kuturana hokotahi i na kuturana e haa i te maarama nei raa ki mmate. Na tama nei e me ki mmate i te vahi na taua, te hikkai, na maahana ia ma na manu kai ttama.

⁹ Tena te Punua Sipsip raa ku ssau te hakamaatino hakarima raa itaha, tena na tama anau ekite ennoho iraro te oltaraa, aanaa ko na anana na tama ni taaia ria no mmate e mee laatou ni hakataetae na tattara Te Atua tera e ttuu mmau hoki i na hakattina laatou te saaita laatou ni tattara raa.

¹⁰ Na tama raa ku vaa hakamaroa ma,
 "Te Ariki Hakanaaniu,
 Akoe e tapu roo hakamaoni!

Akoe e me ki hakatonutonu na tama i te maarama nei raa,
 tena ku kou ake na hakalono llihu na tama ni taa maatou no mmate raa
 vahao hee?"

¹¹ Te Atua e kou ake na tama nei, te tama te kaukahu roroa makkini, tena kimeake na tama raa ki hamalollo hakamarie, ki oti roo na tama hehekau ia ma na hakattina ana raa hakaatoa te taaia ria no mmate pera ma laatou ni taaia ria raa.

¹² Tena anau kukite te Punua Sipsipraa kussau te hakamaatino hakaonora itaha, tena tekina raa ku isi te ruru henua e hai mahi roo, tena telaa raa ku mee no pallaa roo pera ma na paamaro pallaa raa, tena te maremo raa ku mee no mmea roo pera ma he toto.

¹³ Na hetuu raa ku maoha iho ite maarama nei, e ssau pera ma na hua koi mmoto na laakau raa eteiho te saaita te matani hai mmahi raa e ruru na laakau raa.

¹⁴ Te vaelani raa ku hakateki no seai pera ma he moena e hhatu ria, tena na mouna ia ma na henua roo hakaatoa ku kkene itaha ma na kina laatou ni ttuu raa.

¹⁵ Tena na tuku i te maarama nei raa, na tama hakamattua ia ma na soldia hakamattua na tama na taua raa, na tama tuttuulaoi raa, tena na tama e isi na mahi raa ia ma na tama roo hakaatoa, na tama hehekau raa ia ma na tama seai ma ni tama hehekau raa ku oo no mmuni i roto na rua ia ma i raro na hatu i na kina na mouna raa.

¹⁶ Na tama raa e kanna ake na mouna raa ia ma na hatu raa ma, "Maoha iho i aruna maatou no hakalluu maatou ki se kite te Tama e noho i aruna te Nohorana raa ia ma te roto te Punua Sipsip raa!"

¹⁷ Te aho na hakalono llihu haeo na tama raa ku ttae mai, kaa koai te tama e lavaa te tuu atu i te Tama naa?"

7

Te kanohenua TeAtua

¹ Imuri temee nei anau kukite e haa na ensel ettuu inatotoka e haa ite maarama nei raa, tena kittaoi te matani raa ki se maairi iho i te maarama nei, ia ki se maairi ake i te lottai ia ma na laakau hakaatoa.

² Tena Anau kukite teeraa ensel ku hakahura ake ite anake ma te hakamaatino TeAtua e ora tahi raa. Te ensel raa e kanna ake na ensel e haa TeAtua ni kou ake na mahi ki seu te maarama nei ia ma te lottai raa.

³ Te ensel raa e meake ma, "Auu se sua te maarama nei, te lottai ia ma na laakau raa kittaeroo te saaita taatou e hakammau te hakamaatino na tama hehekau TeAtua raa ma te hakamaatino e tapu raa ina maarae laatou."

⁴ He tama e mee mai pera ma te kooina na tama hakaatoa ku oti te hakamattino ria ma te hakamaatino TeAtua raa e tae huitarau tipu haa ma haa na simata (144,000) na tama. Na tama nei ni tama i roto te sanahuru ma rua na kaha Israel raa.

⁵ 8 Tena te kaha hokotahi e isi sanahuru ma rua na simata na tama: te kaha Juda, Ruben, Gat, Aser, Naptali, Manase, Simeon, Livai, Isakar, Sebulun, Josep, tena Benjamin.

Te kanohenua e rahi roo

⁹ Tena ki oti roo anau kukira no kite te kanohenua e rahi roo tera se haitama e lavaa te ppau te kooina na tama roo hakaatoa! Te nei ko na tama roo hakaatoa, na tama na kaha roo hakaatoa, na tama na henua roo hakaatoa ia ma na tama na tattara roo hakaatoa, tena na tama nei e ttuu i mua te Nohorana raa ma te Punua Sipsip, ia na tama nei e uru na kaukahu makkini, tena ki ttao i na launiu na niu raa i na rima laatou.

¹⁰ Na tama raa e kanna ake hakamaro roo ma, "TeAtua te Tama e noho i aruna te Nohorana ia ma te Punua Sipsip raa e kou mai te ora hakamaoni!"

¹¹ Na ensel hakaatoa e ttuu alleha te Nohorana raa, hakapaa ma na tama hakamattua raa ia ma na manu e haa e ora tahi raa. Na tama raa e tteiho no tuturi i mua te Nohorana raa no lotu ake TeAtua

¹² ma,
"Amen! Hua hakammaha,
na mahi hakananniu,
te atamai, te hakammaha,

te hakamarumaru ia ma na mahi i te vaelani,
tena na mahi raa ni mahi TeAtua e ora na vahao hakaatoa raa!
Amen!"

¹³ Hetama na tama hakamattua e ora tahiraa kuvahiri mai anau ma,
"Aaraa koai na tama e uru na hekau makkini raa, tena kaa na tama raa
ni tama i hee?"

¹⁴ Kito anau ki meake, "Tama hakamaatua, anau seiroa, akoe kame
e iroa."

Tena aia ki mee mai anau ma, "Aanei ko na tama ni too na hakalono llihu
haeo i mua raa, tena te saaita nei laatou ku ora. Na tama raa e kumi
na kaukahu laatou raa no makkini hua roo ma te toto te Punua Sipsip raa.

¹⁵ Tera hea na tama raa e ttuu i mua te Nohorana TeAtua raa no hehekau
ma Tama raa te ao ma te poo i te Hare Tapu Aia raa. Te Tama e noho i aruna
te Nohorana raa e me ki mmata hakaraoi na tama raa ma na mahi Aia.

¹⁶ Na tama nei selavaa hoki te hikkai, ia te hiunu, tena telaa ia ma
he vvela peehee selavaa te ttuni na tama nei,

¹⁷ maitaname te Punua Sipsip, te Tama e ttuu ilottonu te Nohorana raa
e me ki rorohi na tama raa, tena Aia e me ki hakattaki na tama raa
kittae i te kina te vai ekou mai te ora raa. Tena TeAtua e me kissoro
na vai karemata na tama raa i taha ma na karemata laatou."

8

Te hakahitu na hakamaatino

¹ Te saaita te Punua Sipsip raa ni ssau te hakahitu na hakamaatino raa
i taha raa, te vaelani raa kutuu hemuu se vvaa roo hokotahi saaita
e roroa ake*.

² Tena anau kukite e hitu na ensel e ttuu i mua TeAtua, tena he tama
ku kou ake na ensel raa e hitu na puu ki iri.

³ Teeraa ensel e ttaohi te parete gol, tena aia ki haere ake no tuu i te kina
te olta raa. Hetama e kou ake tammaki na insens ki hakapaa ma na lotu
na tama TeAtua raa, tena ku hoki ake na mee raa i aruna te olta e pena
i na gol e ttuu i mua te Nohorana raa.

⁴ Te kohu na insens e ura raa e haere i aruna ma na lotu na tama TeA-
tua raa hakaatoa, i taha ma na rima te ensel e ttuu i mua TeAtua raa.

⁵ Tena te ensel raa ki too te parete na insens raa no ppono na maramara
te ahi te olta raa, tena killetu iho i te maarama nei. Tena na hatturi raa
ku papaku hakamaroa roo, na uila raa ku lamalama, tena te ruru henua raa
ku ruru na mahi roo.

Na puu iriiri

⁶ Tena na ensel e hitu raa ku ttuu tanattana ma na puu e hitu laatou raa
ki iri.

⁷ Te ensel kaamata raa ku iri te puu aia raa. Tena na ais matakau ia ma
na maramara te ahi e hilo ma te toto raa ku tteihomai i te maarama nei.
Tena he vahi hokotahi te maarama nei hakaatoa† ia ma na laakau raa, tena
na veve raa hakaatoa ku tuunia ria no vvela.

⁸ Tena te ensel hakarua raa ku iri te puu aia raa. Tena he mee e ssau pera
ma he mouna e rahi roo e ura ku tteihomai i roto te lottai. Tena he vahi hokotahi
te lottai raa ku huri mo toto,

⁹ tena he kooina hokotahi na mee hakaatoa i roto te lottai raa ku mmate,
tena he kooina hokotahi hoki na vakatua raa hakaatoa ku masseu.

* **8:1 8.1** te taim na lakepa raa ma "half hour" † **8:7 8.7** te hakataakoto nei e mee pera ma,
te maarama nei e vvae e toru na vahi, tena he vahi hokotahi te maarama nei e tuunia ria

¹⁰ Tena te ensel hakatoru raa ku iri te puu aia raa. Tena he hetuu e rahi e ura pera ma helaiti kutteiho itaha ma te vaelani no ppaku ite vahi hokotahi te maarama nei i roto na riva ia ma na vai hakaatoa.

¹¹ Te inoa te hetuu raa e hui ma e Mmara. Na riva ia ma na vai hakaatoa te hetuu raa ni tteiho i roto raa ku mmara, tena tammaki na tama ku mmate e mee laatou e unu na vai raa, maitaname na vai raa ku mmara.

¹² Tena te ensel hakahaa raa ku iri te puu aia raa. Tena he vahi hokotahi te laa, te maremo ia ma na hetuu raa ku mee no pouri, tena he vahi hokotahi te ao ma te poo raa ku se maarama hoki.

¹³ Tena anau kukkira no kite te igol e rahi raa ku lellee vaa aruna, tena ki tattara iho hakamaroa ma,

“Te haeo! Te haeo!

E me ki haeo roo ma na tama e nnoho i te maarama nei raa, te saaita kootou e llono na puu alaa ensel e toru raa e me ki iri!”

9

¹ Tena te ensel hakarima raa ku iri te puu aia raa. Anau ku kite te hetuu niteiho mai itaha ma te vaelani no paku ite maarama nei raa ku too te kii te totoka te rua e nnoto roo.*

² Te hetuu raa ku taaraki te totoka te rua raa, tena te kohu tera e ssae mai itaha ma te ruaraa essau pera ma he kohu te umu. Te kohu te rua e nnoto raa e uhi te maahina te laa ia ma te vaelani raa no pouri roo.

³ Tammaki na manu ekaikkai na launiu raa ku oomai itaha ma te kohu raa no uhi te maarama nei, tena TeAtua kikou ake na mahi e ssau pera ma na mahi na kahana raa e isi.†

⁴ Tamaraa emeake kiselavaa tekkai naveve, nalaakau ia ma na mee ehhomora; na manu raa elavaa koi te uti na tama tera se isi te hakamaatino e tapu TeAtua e mmau i na maarae laatou raa.

⁵ Na manu raa selavaa te taa na tama raa ki mmate, e meia laatou e lavaa koi te mee na tama raa ki hakalono llihu i roto e rima na marama. Te llihu na manu raa e me ki kou ake raa e ssau pera ma te llihu te kahana e uti akoe.

⁶ I roto e rima na marama nei, na tama raa e me kisese ni ara ki mee laatou ki mmate, e meia laatou selavaa te isi na ara e llave; laatou e me ki hihhai ki mmate, e meia te mate raa e me ki tere itaha ma laatou.

⁷ Na manu na launiu raa e ssau pera ma na hos ku tanattana ki ppuhu, ia e isi na hau gol manamana eppiri i aruna na pohouru na manu raa, tena na maihu na manu raa hakaatoa e ssau pera ma na maihu na tama.

⁸ Tena na rouru laatou raa e ssau pera ma na rouru na hhine, ia na niho laatou raa e ssau pera ma na niho na laion.

⁹ Na hatahata laatou raa e uhia ria na mee e ssau pera ma ni katana, tena te mmuu na pakau laatou raa e ssau pera ma te mmuu na hos tammaki e hhuti na karis tera e haitaruaru ki oo no ppuhu raa.

¹⁰ Na manu nei e isi na mohuki, tena e utillihu pera ma na kahana, ia na mohuki laatou raa e isi na mahi ki kou ake na hakalono llihu na tama i roto e rima na marama.

¹¹ Te ensel erorohi te rua e nnoto raa e hakanaaniu i aruna na manu hakamattaku raa. Te inoa aia i na tattara na Jiu raa e mee ma Abadon, tena na Grik raa e mee ma Apolion (e mee ma “Tama Haere Taramua na mee”).

¹² Te hakalono llihu kaamata raa ku hiti, tena i muri te mee nei, e isi hoki e rua na hakalono llihu koi oo mai.

* **9:1 9.1** te rua e nnotonei ko tekina ite maarama nei tera na tipuaraa ettari kitoo na hakalono llihu hakaoti laatou † **9:3 9.3** na kahana raa ko na scorpion

¹³ Tena te ensel hakaono raa kuiri te puu aia raa. Tena anau kurono te reo e tattara iho i taha ma e haa na mata te olta e pena i na gol e tuu i mua TeAtua raa.

¹⁴ Te reo raa e meake te ensel hakaono raa ma, "Hakattana e haa na ensel ni ponotia i te riva e rahi e hui ma Yufretis raa!"

¹⁵ Kito te ensel hakaono raa ki hakattana na ensel e haa raa; na ensel e haa raa ku tanattana te aho nei na marama ia ma na hetau ki taa he kooina hokotahi na tama i te maarama nei raa ki mmate.

¹⁶ Na tama raa e mee mai anau te kooina na tama tera kunnoho i aruna na hos ki ppuhu raa: te kooina na tama raa hakaatoa ettae rua huitarau na maano (200,000,000.)

¹⁷ Tena i roto te kite anau raa, anau e kite na hos ia ma na tama e nnoho i aruna na hos raa: na tama raa e isi na porepore e mmea pera ma he ahi, ia e ttea pera ma te moana, tena e sselo pera ma na salfa e mmau i na hatahata laatou. Na pohouru na hos raa e ssau pera ma na pohouru na laion, tena te ahi, te kohu ia ma na salfa raa e oo mai i taha ma na maihu na hos raa.

¹⁸ He kooina hokotahi na tama hakaatoa etaaia ria no mmate ma na hakalono lihu nei; te ahi, te kohu ia ma na salfa e oo mai i taha ma na maihu na hos raa.

¹⁹ Maitaname na mahi na hos raa e mmoe i na maihu ia ma na mohuki laatou. Na mohuki na hos raa e ssau pera ma ni pohouru na laponu, tena na mohuki raa e utiuti hoki na tama raa no mmate.

²⁰ Ia te kooina na tama hakaatoa ni ttoe raa; te nei ko na tama hakaatoa ni se taaia ria no mmate i na hakalono lihu raa, tena na tama nei se hihhai hoki ma laatou ki ttike i taha ma na mee laatou ni ppena raa. Na tama nei se tiaki te hakamarumaruru na tipua ia ma na hatu tipua laatou e penapena i na gol, na siliva, na katana tea, na hatu ia ma na laakau tera selavaa te kkite, ia selavaa te llono, ia selavaa te hahaere raa.

²¹ Na tama nei hoki se hihhai ki peesia na tiputipu te taa tama, te papanamu ia ma na tiputipu te ppena na mee sakkino ia ma te kailallao raa.

10

Te ensel ia ma te launiu paamee e pini

¹ Tena anau kukite hoki teeraa ensel hai mahi ku hamai itaha ma te vaelani. Te pukureurehu raa ellepo hakatike te tama raa, tena te umata raa e piri hakatike te pohouru aia. Na maihu aia raa e maahina pera ma telaa, tena na vae aia raa e ssau pera ma saa pou e ttuu ura pera ma he ahi.

² Tama raa e isi te launiu paamee e ttaohi te rima aia. Tama raa e ttaka te vae laaua aia raa i roto te lottai, tena te vae se laaua aia raa e ttaka i aruna te henua

³ tena aia ki kanna hakamaroa roo ma te reo e ssau pera ma te reo te laion. Aia e kanna koi no oti, tena e hitu na hatturi raa ku papaku hakamaroa.

⁴ Anau e mee ma ki taataa na mee raa te saaita koi na tama raa ni tattara. Emeia anau erono te reo e tattara mai ite vaelani ma, "Auu se hakari na tattara na hatturi raa; ia auu se taataa i roto te launiu naa hoki!"

⁵ Tena anau kukite te ensel ellaka te vae te lottai, tena te vae i aruna te henua raa ku ssau te rima laaua aia raa peeraa i te vaelani,

⁶ tena ki mee te tattara hakamaoni i te inoa TeAtua, te Tama e ora no ora tahi raa, ia te Tama hoki ni penapena te vaelani, te maarama nei, te lottai ia ma na mee hakaatoa roo i roto laatou raa. Te ensel raa e mee mai ma, "Ku selavaa hoki te nnahe!"

⁷ Emeia te saaita te ensel hakahituaa ni iri te puu aia raa, tena TeAtua ku mee kippena te hakataakoto e huuna ria Aia ni tattara ake i na profet tera e hehekau ma Aia raa.”

⁸ Tena te reo anau ni rono raa ku tattara mai hoki i taha ma te vaelani raa ma, “Haere no too telauniu paamee e moe taaraki i aruna te rima te ensel e tuu te vae ellaka te moana, tena te vae e llaka i aruna te henua raa.”

⁹ Tena anau ki haere atu i te ensel raa no kainno ake aia ki kou mai telauniu paamee raa. Kito te ensel raa ki mee mai anau ma, “Too telauniu nei no kai; te mee nei e me ki marie hakatteki roo te saaita akoe e ppono i roto te maihu akoe raa, e meia te saaita akoe e horo raa, te mee nei e me ki haere mmara roo i roto te manava akoe.”

¹⁰ Tena anau ki too telauniu paamee raa i taha ma te rima te ensel raa no kai, tena te mee raa e marie hakatteki roo i roto te maihu anau. Emeia te saaita anau ni horo te launiu paamee raa, te mee raa ku haere mmara roo i roto te manava anau.

¹¹ Tena te tama raa ki mee mai anau ma, “Vaakai hakaraoi no hakatae atu na tattara TeAtua raa i na henua hakaatoa, na tama hakaatoa, na tama na tattara hakaatoa ia ma na tuku hakaatoa.”

11

Tokorua na tama e hakatae na tattara hakamaoni

¹ Te ensel raa e kou mai telaakau e ssau pera ma helaakau e hahaaite, tena aia ki mee mai ma, “Haere no looha te Hare Tapu TeAtua raa ia ma te olta raa hoki. Tena kuppau hoki te kooina na tama e hakamarumaru i roto te Hare Tapu raa.

² Emeia auu se looha te vahi i aho raa, maitaname Anau ku oti te kou ake te kina raa ma na tama e nnoho pouri raa, tena i roto tipu haa ma rua na marama, na tama raa e me ki hai hakahaeo roo vaa aruna te matakaina Anau raa.

³ Anau e me ki kauna tokorua na tama hakataetae na tattara Anau e uru na hekau na tama e ppari raa, tena i roto simata rua huitarau ma tipu ono (1,260) na aho, tokorua raa e me ki hakatae ake na tattara TeAtua.”

⁴ Tokorua na tama raa ko e rua na oliv ia ma e rua na lamu e ttuu i mua TeAriki i te maarama nei raa.

⁵ Ia kame hetama e hahaaivi ma ki mee hakahaeo tokorua raa, tena te ahiraa e me kissae mai i taha ma na maihu tokorua raa no seu na tama raa, tena na tama e hahaaivi ma ki mee hakahaeo tokorua nei raa e me ki taaia ria no mmate peenei.

⁶ Tokorua nei e isi na mahi ki ppui te vaelani raa ki se lavaa e isi te reurehu e lleku te saaita laaua e hakatae na tattara TeAtua raa. Tokorua nei e isi hoki na mahi ki huri na vai raa ki mee mo toto, ia tokorua nei e isi hoki na mahi ki kou ake na hakalono llihu hakaatoa i te maarama nei i na mannatu koi laaua.

⁷ Te saaita tokorua raa ku oti te hakatae na tattara TeAtua raa, tena te manu kai tama raa e me ki hamai i taha ma te rua e nnoto raa no ppuhu ma tokorua raa. Te manu raa e me ki hai mahi no taa tokorua raa no mmate,

⁸ tena na tinotama tokorua raa e me ki mmoe te mateara te matakaina e rahiraa; te kina TeAriki ni tii ria i aruna te kros raa. Te matakaina raa e kannaria hoki ma ko Sodom* ia ma Isip e mee na tiputipu laatou raa.

⁹ Na tama na henua hakaatoa, na kaha hakaatoa, na tattara hakaatoa ia ma na tama roo hakaatoa e me ki kirakira ake na tinotama tokorua raa i roto e toru toe na aho, tena na tama raa e me ki ppui ki se hai tama e tanu na tinotama tokorua raa.

* **11:8 11.8** Teenei sei ma ko te matakaina Sodom raa

¹⁰ Na tama te maarama nei raa e me kihihia roo e mee tokorua raa kummate. Natama raa e me kitahhao, tena kukavekave na hoki ialaa tama, e me tokorua na profet TeAtua raa nikou ake na hakalono llihu haeo roo i na tama hakaatoa i te maarama nei.

¹¹ Imuri e toru toe na aho teloumatani TeAtua tera e kou mai te ora raa e me kiuru i roto tokorua raa, tena tokorua raa e me kimahhike no ttuu i aruna, tena na tama hakaatoa e kkite tokorua raa e me ki mattaku roo.

¹² Tena tokorua na profet raa ku llono te reo e tattara ake hakamaroa roo i te vaelani ma, "Oo mai i te kina nei!" Tena tokorua raa ku oo i te vaelani i roto te pukureurehu raa, tena na tama e kirilloto tokorua raa kuttuu koi no matamata.

¹³ Te saaita naa koi te ruru henua raa kuttiri te kina raa, tena he vahi hokotahi i te matakainara hakaatoa ku seua ria, tena e hitu na simata na tama kummate. Tena na tama hakaatoa ettoe raa ku mattaku no hakammaha ake na mahi TeAtua i te vaelani raa.

¹⁴ Te hakalono llihu hakarua raa ku oti, e meia te hakalono llihu hakatoru raa se roroa ku tae mai.

Te puu hakahitu

¹⁵ Kito te ensel hakahitu raa ki iri te puu aia raa, tena e isi na reo e tattara i te vaelani ma,

"Te Ariki ia ma te Mesaia Aia raa ku too na mahi ki hakamaatua i te maarama nei,

tena Aia e me ki hakamaatua na vahao hakaatoa."

¹⁶ Tena tipu rua ma haa na tama hakamattua ni nnoho i aruna na nohorana laatou i mua TeAtua raa ku tteiho i raro no lotu ake TeAtua

¹⁷ peenei,

"Te Ariki TeAtua Hai mahi,

te Tama e noho te aho nei ia ma te Tama e noho mai i mua raa!

Maatou e hakammaha Akoe,

e mee Akoe ku too na mahi hai mmahi,

ia ku mee ki hakamaatua!

¹⁸ Na tama e nnoho pouri raa ku lloto haeo roo,

e mee te saaita te roto Akoe raa ku tae mai;

teenaa ko te saaita Akoe e me ki hakatonutonou na tama kummate raa.

Te saaita kikou ake na tuhana na tama hehekau ia ma na profet Akoe raa ku tae mai,

ia hoki na tama Akoe raa hakaatoa ia ma na tamaroo hakaatoa tera e hakammaha Akoe raa;

teenaa ko na tama hakananniu ia ma na tama mouraro raa.

Te saaita ki seu na tama tera e seu te maarama nei raa ku tae mai!"

¹⁹ Te Hare Tapu TeAtua i te vaelani raa ku taaraki, tena anau ku kite te Papaa e Tapu raa. Tena ki oti na uila raa kulamalama, tena na hatturi raa ku papaku, te ruru henua raa ku ruru, tena na ais e matakau raa ku maoha i raro.

12

Te hine ia ma Satan

¹ Tena he hakkatu e kee roo ku hura ake i te vaelani. Te hakkatu raa e huri ake telaa raa emaahina areha te hineraa pera ma ni hekau te hineraa e reureu, tena te maremo raa e tuu i raro na tapuvae aia, tena sanahuru ma rua na hetuu e mmau te pohouru aia raa pera ma he hau.

² Te hineraa ku mee ki mamaoha, tena te hakalono llihu na isu te tamariki raa e mee te hineraa no tanitani roo.

³ Tena teeraa hakkatu hoki ku hura ake i te vaelani. He laponu e mmea e rahiroo e isi na pohouru e hitu, tena i aruna te pohouru hokotahi e isi sanahuru na hon ia ma te hau manamana.

⁴ Te mohuki te lapono raa e horo mai he vahi hokotahi na hetuu raa i taha ma te vaelani no lletu iho i te maarama nei. Te lapono raa e tuu imua te hine raa ma ki kai te tamariki te hine raa te saaita te tamariki e hhopo iho.

⁵ Tena te hine raa ki haanau iho te tamariki tanata, tena te tamariki naa e me ki hakamaatua na henua roo hakaatoa i te maarama nei ma na mahi haimmahi. Emeia telapono raa nise kai te tamariki raa, e mee he ensel e too te tamariki raa no kkave i TeAtua i te kina te Nohorana Aia raa.

⁶ Tena te hine raa kutere i te kina etuu mahoa raa, i te kina TeAtua nitanattana ma aia raa, tena te hine raa e me kirorohiria hakaraoi roo i roto simata rua huitarau tipu ono na aho.

⁷ Tena te taua raa kukaamata i te vaelani. Ensel Maikol ia ma na ensel aia raa kuppuhu ma te lapono raa, tena te lapono raa ma na ensel aia raa ku huri ake no ppuhu laatou;

⁸ e meia telapono raa ku torona, tena aia ma na ensel aia raa ku selavaa hoki te nnoho i te vaelani.

⁹ Telapono erahiraa kulletua itaha; teenaa ko telapono natama i mua raa e kanna ma he Tipua sakkino raa, seai naa ma ko Satan, te tama ni tatakore te maarama nei ki hai sara raa. Te lapono raa ma na ensel aia raa kulletua mai i raro i te maarama nei.

¹⁰ Tena anau kurono tereo e tattara mai hakamaroa roo i te vaelani ma, "Te saaita nei, te ora hakamaoni TeAtua raa ku tae mai! Te saaita nei TeAtua ku huri mai na mahi Aia! Maitaname te tama ni tuu te ao ma te poo i mua TeAtua taatou raa no hai ake na taina ia ma na kaave taatou raa ku oti te lletua mai i taha ma te vaelani.

¹¹ Na taina ia ma na kaave taatou raa ni ppuhu ma te toto te Punua Sipsip ia ma na tattara hakamaoni laatou e tattara raa, tena na tama raa ku hihhai ki hoki ake na ora laatou raa ki mmate.

¹² Tena te vaelani raa ma kootou natama ennoho i te vaelani raa ku hihhia! Emeia te maarama nei ia ma telottai raa e me ki haeo roo! Maitaname te tipua sakkino raa ku haere atu i kootou, tena aia e roto roo, maitaname aia e iroa pera ma aia e isi koi paa saaita koi moe."

¹³ Te saaita telapono raa ku iroa pera ma aia kulettua mai i te maarama nei raa, aia kukaamata no hakatuitui te hine ni haanau te tamariki tanata raa.

¹⁴ Tena TeAtua ki kou ake te hine raa e rua na pakau te manu e rahi ma kilavaa te hine raa tellee i te kina aia ni noho i te kina etuu mahoa raa. Tena i roto e toru toe na hetau, te hine raa e me ki mmata ria hakaraoi roo, tena te lapono raa selavaa hoki te haere ake no ppuhu laaua.

¹⁵ Tena telapono raa ki hakatere atu na vai i taha ma te maihu aia raa vaa muri te hine raa ma ki hakatahea te hine raa i taha.

¹⁶ Emeia te kerekere raa e tokonaki te hine raa; te kerekere raa e taaraki te maihu aia raa no horo te vai e hamai i taha ma te maihu te lapono raa.

¹⁷ Telapono raa kuroto te hine raa, tena aia ki haere ma kippuhu ma na hai mokopuna te hine raa hakaatoa, teenaa ko natama hakaatoa e tauttari na tuua TeAtua raa, ia e ttaohi mmau hoki te hakamaoni Jisas ni huri ake raa.

¹⁸ Tena te lapono raa ku tuu i te taunatai.

13

Erua na manu kai ttama

¹ Tena anau kukite te manu kaitama e hamai itaha ma telottai. Te manu raa e isi sanahuru na hon ia ma e hitu na pohouru, tena e isi na hau manamana e ppiri i aruna na hon raa hakaatoa, ia e isi hoki na inoa e tattara llihu i TeAtua e mmau.

² Te manuraa e ssau pera ma na sarau kaittama e llahiraa, tena na vae te manuraa e llahi, ia e haihuru huru, tena te maihu aia raa e ssau pera ma te maihu telaion. Telapono raa e kou ake na mahi, te nohorana ia ma na mahi roo hakaatoa aia eisiraa ite manuraa. ³ He pohouru hokotahi te manuraa e ssau pera ma he pohouru nimere haeo roo imua, e meia te saanuku raa ku maahu. Te maarama nei hakaatoa ku mahharo no tauttari te manuraa.

⁴ Natamaroo hakaatoa ku hakamarumaru telapono raa, maitaname aia ku oti te kou ake na mahi aia raa hakaatoa ite manu kaitamaraa. Natamaraa e hakamarumaru hoki te manu kaitamaraa, tena kitattarama, "Koai te tama e ssau pera ma te manu kaitama nei? Koai te tama e lavaa te ppuhu laaua ma te manu kaitama nei?"

⁵ Te manu kaitamaraa e lavaa roo te ppehi na tattara ahua hu aia raa ma killihu TeAtua, tena te manu kaitamaraa e too hoki na mahi kippena na mee i roto tipu haa ma rua na marama.

⁶ Te manu kaitamaraa ku kaamata no haru ake na haeo TeAtua, te inoa ia ma tekina Tamaraa enohonohoraa ia ma natama hoki ennoho ite vaelani raa.

⁷ TeAtua e hakattana te manuraa kippuhu ma natama e hakattina Aia raa, tena ma kutaa natamaraa. Te manuraa e isi na mahi aia i aruna na kaha hakaatoa, na henua hakaatoa, na tattara hakaatoa ia ma natamaroo hakaatoa.

⁸ Na tama hakaatoa e nnoho i te maarama nei raa e me ki hakamarumaru te manu kaitamaraa, e meia alaa tama koi selavaa te hakamarumaru te manu kaitama naa; na inoa laatou raa e mmau roo i roto te Launiu te Ora imua te maarama nei ni tipu ake raa; te launiu te Punua Sipsip ni taia ria no mate raa e ttino.

⁹ "Ia tena hakallono kame kootou e isi na katarina!"

¹⁰ Te tama natama e tattara ma e me ki hakapikiri raa e me ki hakapikiri hakamaoni; ia te tama natama e tattara ma e me ki taia ria no mate raa, e me ki taia ria hakamaoni no mate. Te mee nei e huri mai pera ma na tama TeAtua raa hakaatoa ki hakattina koi no nnoho hakavaratoa."

¹¹ Tena anau kukite teeraa manu kaitama hoki e hamai itaha ma te maarama nei. Te manuraa e isi e rua na hon pera ma na hon na sipsip raa, tena tereo te manu kaitamaraa e ssau pera ma tereo telapono erahi raa.

¹² Te manu kaitamaraa e too na mahi ite manu kaamata raa no ppena na mee imua te manu kaamata raa. Te manuraa e hakamataku ake na tama i te maarama nei raa ki hakamarumaru ake te manu kaamata ni isi te saanuku te pohouru aia tera ku oti te mahu raa.

¹³ Te manu hakarua raa e ppena na mirakol e llahi roo; te manuraa e mee te ahiraa no haere iho i te vaelani no tae mai i te maarama nei i mua na karemata na tama hakaatoa.

¹⁴ Tena te manuraa e tatakore na tama hakaatoa i te maarama nei raa ma na mirakol aia ni lavaa te ppena i mua na karemata te manu kaamata raa. Te manuraa e meake na tama raa ki pena he hatu tipua ki hakammaha ake te manu ni mere te paraamo a i mua tera koi ora raa.

¹⁵ TeAtua e hakattana te manu hakarua raa ki kou ake te ora i te hatu tipua te manu kaamata raa ki lavaa te hatu tipu raa te tattara, tena ku mee hoki na tama hakaatoa se hakamarumaru te hatu tipua te manu raa ki mmate.

¹⁶ Te manuraa e hakamataku ake na tama roo hakaatoa, na tama pammee, na tama hakananniu, na tama e tuttuu laoi, na tama e tuttuu haeo, na tama hehekau ia ma na tama e ttana raa ki hakammau ni hakamaatino i aruna na rima laaua laatou raa, poi seai i aruna na maarae laatou.

¹⁷ Se hai tama e lavaa te sui, ia se lavaa te kou ake ni mee ki sui alaa tama kame aia se isi te hakamaatino raa, teenaa ko te inoa te manuraa ia ma te namba tera e tuu ma te inoa aia raa.

¹⁸ Teenei te atamai hakamaoni: Tetama koi tera e atamairaa e lavaa te iroa te hakataakoto te namba te manuraa, maitaname te namba raa e tuu ma te inoa te tama. Te nambaraa e tuu ma ono huitarau tipu ono ma ono (666).

14

Te Punua Sipsip ia ma te kanohenua Aia

¹ Tena anau ku kira no kite te Punua Sipsip raa kutuu i aruna te Mouna Saion. Tena huitarau tipu haa ma haa na simata (144,000) na tama ettuu ma te Tamaraa. Tena iaruna na maarae na tamaraa emmau te inoa te Tamaraa ia ma te inoa te Tamana Aia raa.

² Tena anau ku rono tere o essau pera ma he vai e tere, ia essau pera ma he hatturi e tattara mai i te vaelani. Ia essau hoki pera ma nitama e hakattani na haap.

³ Huitarau tipu haa ma haa na simata (144,000) na tamaraa ettuu i mua te Nohorana raa ma e haa na manu e ora tahiraa ia ma na tama hakamattua raa; na tamaraa ettuu no huhua te rue hou tera laatou hokolaatou koi e illoa. Aanei ko na tama koi TeAtua ni tokonaki ki ora i roto na tama hakaatoa i te maarama nei raa.

⁴ Nataanata nei se moemmoe ma na h hine, tena laatou etonuroo. Na tama nei e tauttari te Punua Sipsip raa i na kina hakaatoa Aia e haere raa. Aanei ko na tama kaamata ni tokonaki ria no ora i na tama roo hakaatoa, ia aanei ko na tama kaamata ni hokiria ake i TeAtua laua ma te Punua Sipsip raa.

⁵ Se hai tama ni rono ma na tama nei e tattara malliu; na tama nei e ttonu tahiroo.

E toru na ensel

⁶ Tena anau ku kite teeraa ensel e lellee vaa aruna ma na tattara te Rono Tauareka tera se isi te hakaotiraa ma ki kou ake na kanohenua hakaatoa i roto te maarama nei ia ma na tama roo hakaatoa, na kaha roo hakaatoa, na tattara roo hakaatoa ia ma na henua roo hakaatoa raa.

⁷ Te ensel raa e tattara mai hakamaroo raa ma, "Hakamarumarua TeAtua, tena ku hakammaha na mahi Tamaraa. Maitaname te saaita Tamaraa e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa raa kutae mai. Hakamarumarua te Tamaraa, te Tama ni pena te vaelani, te maarama nei, te lottai ia ma na vai hakaatoa raa!"

⁸ Tena te ensel hakarua raa ku tautari te ensel kaamata raa no mee mai ma, "Te hine raa kuteiho i raro! Te matakaina Babilon hakanaaniurua ku oti te teiho! Te hine raa e mee na tama hakaatoa ki unu te wain aia raa. Te wain raa e hai mahi i na tiputipu sakkino."

⁹ Tena te ensel hakatorurua ku tautari hoki saa ensel kaamata raa no tattara mai hakamaroo raa ma, "Na tama e hakamarumarua te manu kaitamaraa ia ma te hatu tipua aia raa ki hakammau te hakamaatino te manu kaitamaraa i aruna na maarae ia ma na rima laatou raa,

¹⁰ emee laatou eme ki unu hoki te wain TeAtua raa; te wain te roto Aia tera Aia ninnini i roto te kapu emoe te roto Aia raa no pii roo! Na tama hakaatoa e ppena peenei raa e me ki hakalono llihu i te ahi na salfa e vvela mahi raa i mua na karemata na ensel ettapu ia ma te Punua Sipsip raa.

¹¹ Te koku te ahi tera e kou ake na hakalono llihu na tamaraa e tauhano koi te haere tahi iaruna, seisi te hakaoti. Na tama e hakamarumarua te manu kaitamaraa ma te hatu tipua aia raa ia ma na tama eisi

te hakamaatino te inoa te manu raa e me ki hakalono llihu tahi, se isi te aho e me ki hamalollo.”

¹² Na tama TeAtua e tau roo te varatoa raa ko na tama e tauttari na tuua TeAtua raa, ia e hakamaoni i na hakattina laatou iaa Jisas raa.

¹³ Tena anau kuro no tere e tattare mai i te vaelani ma, “Taataa te mee nei: na tama kummate te saaita nei i na hehekau TeAriki raa e me ki hakatapu ria!”

Tena TeAnana Tapuraa kimeake, “Noo, hakamaoni! Na tama raa e me ki hihhia no hamalollo ma na hehekau e mmaha laatou ni ppena raa, maitaname te hakaotioti na hehekau laatou raa e nnoho ma laatou.”

Te huata i te maarama nei

¹⁴ Tena anau kumkura no kite te pukureurehu makkini, tena he mee e ssau pera ma he tama e noho i aruna te pukureurehu raa. Tama raa e hakapiri te hau manamana e pena inagol, tena kittaohi te paraamo a e kaa roo i te rima aia.

¹⁵ Tena teeraa ensel ku haere iho itaha ma te Hare Tapu raa no tattara hakamaroa ake i te tama e noho i aruna te pukureurehu raa ma, “Too te paraamo a akoe e kaa raa no haki na hua raa, maitaname te saaita ki haki raa kumtatae, te maarama nei ku tau roo te haki ria!”

¹⁶ Kito te tama e noho i aruna te pukureurehu raa ki taakai te paraamo a aia raa vaa aruna te maarama nei hakaatoa, tena na tama hakaatoa i te maarama nei raa ku haki ria pera ma ni hua.

¹⁷ Tena anau kumkite teeraa ensel e haere iho itaha ma te Hare Tapu i te vaelani raa, te tama raa e isi hoki te paraamo a e kaa.

¹⁸ Tena te ensel hoki e rorohi te ahiraa ku hamai i te kina te olta raa. Te tama raa e kanna ake hakamaroa roo i te ensel e isi te paraamo a e kaa raa ma, “Too te paraamo a akoe raa no ttuu na hua na grep i roto te paupaku i te maarama nei raa, maitaname na hua na grep raa kulleu!”

¹⁹ Kito te ensel raa ki taakai te paraamo a aia raa vaa aruna te maarama nei hakaatoa no ttuu na hua na grep raa, tena killeu na hua raa i roto te kina e kumikumi na hua raa, i te kina te roto TeAtua raa e moe.

²⁰ Na hua raa e kumiria i roto te kina e kumikumi na hua tera e tuu itaha ma te matakaina raa, tena te toto raa kumkoo iho itaha ma te kina e kumikumi na hua raa no tere roo no tae erua huitarau na mael, tena te nnoto te toto raa he makka.*

15

Te ensel e tuu ma na hakalono llihu hakaoti

¹ Tena anau kumkite te hakatu i te vaelani e kee roo, ia e hakanaaniu, tena e mee roo anau no oho. E hitu na ensel e ttuu ma e hitu na hakalono llihu, teena ko na hakalono llihu hakaoti, maitaname na mee raa e huri ake te roto hakaoti TeAtua raa.

² Tena anau kumkite te moana e ssau pera ma he kalasi e hilo ma te ahi. Anau e kite hoki na tama ni ppuhu no taa te manu kaitama raa ia ma te hatu tipua aia raa ia ma te tama te inoa aia raa e mmau i roto na namba raa.

³ Na tama nei e ttuu no huhua te rua Moses, te tama hehekau TeAtua raa ia ma te rue te Punua Sipsip ma:

“TeAriki TeAtua Hakanaaniu,
na mahi ia ma na mee Akoe e ppena raa e hakananniu!
Te Tuku na kanohenua hakaatoa,

* **14:20 14.20** te toto e tere iho itaha ma te kina e kumikumi na hua raa e tere roo no tae peeraa 300 kilomita, tena te nnoto te toto raa e tae 2 mita

na tiputipu Akoe raa e ttonu, ia e hakamaoni.

⁴ TeAriki, koai te tama e me ki mee ma aia e matakū te hakammaha Akoe? Koai te tama e lavaa te kkarō te tattara i te inoa Akoe? Akoe ko te Tama hokotahi e tapu.

Na kanohenua hakaatoa e me ki oo mai no hakamarumarū Akoe, maitaname na tama hakaatoa e kkite na tiputipu taualleka Akoe raa."

⁵ Tena ki oti anau kukite te Hare Tapu TeAtua raa ku taaraki, tena te Paa Hare e Tapu kkini raa e tuu i hare.

⁶ Tena e hitu na ensel ni oo mai ma na hakalono llihu e hitu raa ku oo mai i aho ma te Hare Tapu raa. Na ensel raa e uru na hekau lolloa e kivakiva roo, tena na taitu e pena i na gol raa e mmau i na hatahata laatou.

⁷ Tena he manu hokotahi i na manu e haa e ora tahi raa ku kou ake e hitu na paa kumete e pena i na gol e ppii roo te roto TeAtua te Tama e ora tahi na vahao hakaatoa raa i na ensel e hitu raa.

⁸ Te Hare Tapu raa ku pii roo te kohu e hamai i na mahi hakananniu TeAtua raa. Tena se haitama e lavaa te uru i hare te Hare Tapu raa ki tae roo te hakaotioti na hakalono llihu e hitu tera na ensel e hitu raa ni oo mai ma laatou raa.

16

E hitu na hakalono llihu hakaoti TeAtua

¹ Tena anau ku rono te reo e tattara ake i na ensel e hitu raa. Te reo raa e tattara mai i roto te Hare Tapu raa ma, "Oo no nnini e hitu na pakumete e mmoe te roto TeAtua raa i roto te maarama nei!"

² Tena te ensel kaamata raa ku haere ake no nnini iho te pakumete aia raa i roto te maarama nei. Tena na saanuku e llihu haeo roo ku mahha ake i na tinotama na tama e isi te hakamaatino te manu kaitama raa ia ma na tama hoki e hakamarumarū te hatu tipua te manu raa.

³ Tena te ensel hakaru raa kunnini iho te pakumete aia raa i aruna te lottai. Te lottai raa ku huri no mee pera ma te toto te tama ku mate, tena na mee hakaatoa e ora i roto te lottai raa ku mmate.

⁴ Kito te ensel hakatoru raa kinnini iho te pakumete aia raa i aruna na riva ia ma na paa vai raa, tena na vai raa hakaatoa ku huri mo toto.

⁵ Anau ku rono te ensel erorohi na vai raa ku tattara ma, "Te Tama e Tapu, te hakatonutonu Akoe e pena naa e tonu roo, Akoe ko TeAtua e noho te aho nei ia ma te kaamata iho.

⁶ Na tama raa e nnini na toto na tama Akoe raa ia ma na toto na profet raa hoki, tena Akoe e kou ake na toto ki unu na tama raa. Na tama raa e too hea laatou e tau te too raa!"

⁷ Tena anau ku rono te reo e tattara mai i te kina te olta raa ma, "TeAriki TeAtua Hakanaaniu! Na hakatonutonu Akoe raa e ttonu hakamaoni roo!"

⁸ Tena kito te ensel hakahaa raa kinnini iho te pakumete aia raa i aruna te laa, tena te laa raa kulavaa te ttuni na tama haeo raa ma te vvela aia e hai mahi raa.

⁹ Na tama raa e tuuniarua no vvela i te vvela te laa raa, tena na tama raa ku tattara haeo i TeAtua te Tama e isi na mahi Aia i aruna na hakalono llihu nei raa. Emeia na tama raa e hainattaa roo te ttike i taha ma na hai sara laatou raa no hakammaha na mahi TeAtua raa.

¹⁰ Kito te ensel hakarima raa kinnini iho te pakumete aia raa i aruna te nohorana te manu kaitama raa. Tena te pouri raa ku uhi vaa aruna na kina hakaatoa te manu raa e hakamaatua raa, tena na tama raa ku utiuti na arero laatou raa e mee laatou ku llihu roo.

¹¹ Na tama raa ku tattara haeo i TeAtua i te vaelani raa e mee na hakalono llihu ia ma na saanuku laatou raa. Emeia na tama raa se ttike hoki i taha ma na hai sara laatou raa.

12 Kito te ensel hakaono raa kinniniho tepakumete aia raa iaruna Yufretis, te riva e rahi roo. Te riva raa ku pakupaku hakallaa roo ma ki lavaa na tuku te anake raa te oo mai ma na soldia laatou raa.

13 Tena anau kukite e toru na inaina ekkere roo, e ssau pera ma ni frok. Na inaina raa e urumai iaho ma na maihu telapono erahiraa ia ma te manu kai tama raa ia ma te profet mariu raa.

14 Aanei ko na inaina na tipua sakkino ni ppena na mirakol raa. Na inaina e toru nei e oo ina tuku te maarama nei raa hakaatoa ma ki hakkutu na tama raa kippuhu i te Aho TeAtua Hakanaani raa.

15 TeAriki e mee mai ma, "Hakallono! Anau e me ki hamai pera ma he tama kairarao! Na tama e ara no tanattana na hekau laatou raa e me ki hakatapu ria, maitaname na tama raa selavaa te hahaere se hai hekau no nnapa i mua na tama hakaatoa!"

16 Tena na tipua sakkino raa ki hakkutu na tuku raa i te kina e kanna ma Amagedon i na tattara Hibru raa.

17 Kito te ensel hakahitu raa kinniniho tepakumete aia raa iaruna na pukureurehu raa. Tena te reo raa ku tattara mai hakamaroa roo i te kina te Nohorana i roto te Hare Tapu raa ma, "Na mee hakaatoa ku oti!"

18 Tena na uila raa kulamalama, na hatturi raa kupapaku, tena te ruru henua raa ku ruru hai mahi roo. Tena se isi hoki te ruru henua ni hai mahi roo peenei imuri TeAtua nipenaiho tetama; te nei ko te ruru henua ku haero hokoia.

19 Tena te matakaina erahiraa kumotu inakina e toru, te matakaina na henua hakaatoa raa ku seuaria. TeAtua kumaanatu Babilon, te matakaina erahiraa, tena kimee na tama te matakaina raa ki unu te wain i roto te kapu Aia raa, te wain te roto hai mahi Aia raa.

20 Na henua roo hakaatoa kullano, tena na mouna raa hakaatoa ku sei.

21 Tena na ais matakau e mmaha raa ku maoha iho i te vaelani iaruna na tama; aanei ko na tama nikouake na tattara haero i TeAtua e mee na hakalono llihu laatou e too i na ais raa, maitaname na hakalono llihu raa ku haero roo.

17

Te hine haero na tama hakaatoa e illoa

1 Tena he ensel hokotahi ina ensel e hitu nittuu ma na pakumete e hitu raa ku hamai no mee mai anau ma, "Hamai, anau e me ki huri atu akoe na hakalono llihu te hine haero na tama hakaatoa e illoa raa e me ki too, teenaa ko te matakaina e rahi e tuu i te vahi na riva tammaki raa.

2 Na tuku te maarama nei raa e ppena na mee sakkino ma te hine se tonu raa, tena na tama i te maarama nei raa e unu no vvare ma te wain e isi na tiputipu sakkino te hine se tonu raa."

3 Te ensel raa kutau i roto anau, tena te ensel raa kissau anau no tae i te kina etuumahoaraa. Tena anau kukite te hine setonuraa e noho iaruna te manu kaitama emmea tera emmau nainoa etattara haero i TeAtua raa itetinotama aia raa hakaatoa. Te manura e isi e hitu na pohouru ia ma sanahuru na hon iaruna na pohouru aia raa.

4 Te hine haero raa e reureu na maro e ttea pouri e isi na gol, na paa hatu e sui mmaha ia ma na pure. Tena aia e ttaohi te kapu e pena i na gol e pii roo na tiputipu sakkino raa i te rima aia, te nei ko na tiputipu sakkino hakaatoa te hine setonuraa e isi.

5 Tena e isi te inoa emmau itemaarae te hine setonuraa tera e isi te hakataakoto e huunaria raa. "Babilon te matakaina roo e rahi, te tinna na hhine ia ma na taanata hakaatoa i te maarama nei tera e ppena na tiputipu se ttonu raa."

⁶ Tena anau ekite pera ma te hineraa e unu novvare ma natoto natama TeAtua raa ia ma natoto natama nitaaiaria nommate e mee laatou e tauttari Jisas raa.

Tena te saaita anau ni kite te hine se tonu raa, anau ku oho roo.

⁷ Kito te ensel raa ki vahiri mai anau ma, "Aiea akoe e oho naea? Anau e me ki meatu akoe te hakataakoto te hine se tonu raa ia ma te manu kaitama esausau aia raa, te manu kaitama tera e isi e hitu na pohouru ia ma sanahuru na hon raa.

⁸ Te manu kaitama raa ni mee raa e ora, e meia te saaita nei aia ku mate; te manu naa ku mee ki hamai i taha ma te rua e nnoto e pouri raa ki seua ria na mahi aia raa. Na tama e noho i roto te maarama nei tera na inoa laatou raa se mmou i roto te Launiu te Ora raa e me ki mahharo te saaita laatou e k kite te manu kaitama raa. Te manu raa ni mee raa e ora; te saaita nei aia ku mate, e meia aia e me ki hakahura atu hoki.

⁹ "Te hakataakoto nei e tau roo na tama e atamai raa. Na pohouru e hitu raa e huri ake e hitu na mouna te hine raa e nohonoho raa. Na pohouru raa e huri ake hoki e hitu na tuku:

¹⁰ e rima na tuku ku oti te mmate, ia he tuku hokotahi koi ora, tena teeraa tuku se ki tae mai; te saaita aia e tae mai no tuku raa, aia e me ki tuku paa saaita koi.

¹¹ Tena te manu ni ora i mua raa, e meia te saaita nei aia ku mate raa ko te hakavaru na tuku i na tuku e hitu raa, tena aia ku haere koi ki seua ria aia ki haeo.

¹² "Te sanahuru na hon iaruna na pohouru akoe ekite raa ni tuku sanahuru tera se ki kaamata no tuku, e meia na tuku raa e me ki tuku he paa saaita roo i roto te aho hokotahi ma te manu kaitama raa.

¹³ Te sanahuru na tuku nei e ssau roo hakaatoa, na tama nei e me ki kou ake na mahi laatou raa ma te manu kaitama raa.

¹⁴ Na tuku nei e me ki ppuhu ma te Punua Sipsip raa, e meia te Punua Sipsip raa e hakapaa ma na tama Aia ni kanna raa, na tama Aia ni hirihiri raa ia ma natama e tauttari tahi Aia raa e me ki ppuhu notaa te manu kaitama raa ia ma natama aia raa, maitaname Aia ko TeAriki na ariki hakaatoa ia ma te Tuku na tuku hakaatoa."

¹⁵ Tena te ensel raa ki mee mai hoki anau ma, "Na vai akoe ekite te hine se tonu raa e noho iaruna raa e tuu ma na henua, na kanohenua, na tama ia ma na tattara roo hakaatoa.

¹⁶ Te sanahuru na hon iaruna na pohouru akoe ekite raa ia ma te manu raa e me ki oti kukirilloto te hine se tonu raa; Na tama raa e me ki tokea na mee hakaatoa te hine se tonu raa e isi raa, tena ku tiaki te hine se tonu raa ki noho se haimee. Na tama raa e me ki kikai na punnoki te tinotama te hine se tonu raa, tena ku ttuni te hine raa i roto te ahi.

¹⁷ Maitaname TeAtua e tuku te hakataakoto raa i roto na hatu manava na tama raa kippena hakaatoa no kou ake na mahi laatou raa ma te manu kaitama raa ki hakamaatua ki tae te saaita na tattara TeAtua raa e oo mai no hakamaoni raa.

¹⁸ "Te hine akoe ekite raa ko te matakaina e rahi tera e hakamaatua iaruna na tuku i te maarama nei raa."

18

Babilon ku maseu

¹ Imuri te hakkatuni anau kukite teeraa ensel e hamai itaha ma te vaelani. Te ensel raa e isi na mahi ellahi, tena na mahi aia raa e hakamaahina te maarama nei hakaatoa.

² Te ensel raa e tattara iho hakamaroa ma, "Te hine raa ku seua ria! Babilon te matakaina e rahi raa ku seua ria! Te matakaina raa te saaita nei

ku ttauria na tipua ia ma na inaina na tipua sakkino; ia hoki na tiputipu sakkino ia ma na manu sakkino ku nnoho i roto te matakaina raa.

³ Maitaname na henua hakaatoa e unu te wain te hine raa, te wain hai mahi na tiputipu sakkino raa. Na tuku te maarama nei raa e ppena na tiputipu se ttonu ma te hine raa, tena na tama na stoa raa ku hai sileni roo e mee na tiputipu se ttonu te hine raa.”

⁴ Tena anau ku rono hoki teeraa reo i te vaelani e tattara mai ma, “Te kanohenua Anau raa!

Oo mai i taha!

Oo mai i taha ma te hine se tonu naa!

Kootou ki se tauttari no ppena na mee sakkino te hine se tonu naa e ppena raa,

ki se lavaa kootou te hakalono llihu ma te hine naa!

⁵ Maitaname na hai sara te hine se tonu naa e hakatau roo no ttiri i te vaelani,

tena TeAtua se ssiri na hai sara te hine se tonu naa hakaatoa.

⁶ Sui muri ake te hine se tonu raa pera ma aia ni ppena hakasakkino i kootou raa;

Sui muri ake ma na haeo e rua na vahao i na haeo te hine raa ni ppena raa.

Nnini ake te kapu te hine raa te wain e mmara raa ki unu,

e mmara i aruna ma te wain te hine raa ni kou atu ma kootou ki unu raa.

⁷ Kou ake ni mee ki hakalono llihu haeo roo te hine raa,

ki tau ma hea aia e ahua i te vahi aia hokoia raa.

Aia e tattara tahi hokoia ma,

“Te nei anau ku noho pera ma he hine hakamaatua pera ma he tuku!

Anau seai ma he hine se haiavana.

Anau se lavaa te iroa ma e isi na haeo!”

⁸ Ia tena i te hakaotiote,

e isi roo te aho te hine raa e me ki ttiri na hakalono llihu peenei:

na maahana, ia e me ki tanitani i te aroha ia ma te hikai.

Tena te hine raa e me ki vela i roto te ahi,

maitaname TeAriki TeAtua e hakanaaniu raa

e me ki hakatonutonu te hine se tonu raa.”

⁹ Na tuku i te maarama nei tera ni nnoho ma te hine se tonu raa no ppena na tiputipu sakkino raa e me ki ttani laatou alloha i te matakaina raa te saaita laatou e k kite te kohu te ahi e me ki ttuni te matakaina raa.

¹⁰ Na tuku raa e ttuu hakammao roo, e mee laatou se hihhai ki hukui atu i na hakalono llihu te hine raa. Na tuku raa e me ki tattara ma, “Te nei he mee sakkino roo! Se isi roo te tauareka! Babilon he matakaina e rahi, ia e hai mahi roo! Emeia i roto paa saaita koi akoe ku ttiri te haeo!”

¹¹ Na tama e suisui na mee i te maarama nei raa e me ki ttani hoki, maitaname ku se hai tama hoki e me ki suisui na hekau laatou raa;

¹² ia ku se hai tama e suisui na gol, na siliva, na hatu e sui mmaha raa, na pure, na paamaro pupu raa, na paamaro e ttea pouri raa, na hekau ki vakiva raa ia ma na laakau hakaatoa ku ssee nattaa raa ia ma alaa mee hoki tera e ppena i na laakau e mmau roo ia ma na katanatea ia ma na katana, na pahatu makkini;

¹³ ia hoki na sinamon, na spais, na insens, na myrrh, tena na frenkinsens; na wain ia ma na sunu, na haraoa, na hua na wit, na bulmakau ia ma na sipsip, na hos ia ma na karis, na tama ki hehekau ia ma na ora hoki na tama.

¹⁴ Tena na tama hai sileni raa ku meake te hine se tonu raa, “Na mee taualleka hakaatoa akoe e hihai ki ttino raa ku huro no llano, tena na sileni ia ma na mee hakamannako akoe raa ku seai, tena akoe se lavaa hoki te kite na mee raa hakaraoi!”

¹⁵ Na tama na stoa e hai sileni roo i te matakaina raa e me ki ttuu hakammao roo, maitaname laatou e mattaku ma ka oti laatou ku hukui atu i na hakalono llihu te hine se tonu raa. Na tama raa e me ki ttani no ppari,

¹⁶ tena ku tattara ma, "Teenei ku haeo roo hakaoti! Te matakaina e rahi nei ku haeo roo hakaoti! Aia ni mee raa e reureu na paamaro pupu, na paamaro e ttea pouri, na hekau e kivakiva, tena ki hakamaumau na gol, na paa hatu e sui mmaha ia ma na pure kivakiva i te tinotama aia!

¹⁷ Tena paa saaita koi na mee taualleka raa ku sei i taha ma na rima aia!" Na ariki na vakatua raa ma na tama ekkake na vakatua raa, na tama e ttaka na vaka raa ia ma alaa tama hoki e me ki ttuu hakammao roo

¹⁸ no kapihi na varo laatou te saaita laatou ekkite te kohu te ahi e ttuni te hine se tonu raa ma, "Ni se isi teeraa matakaina hoki e rahi pera ma te matakaina nei!"

¹⁹ Na tama raa e pallai na pohouru laatou raa ma na rehu, tena ki ppari no ttani tattara ma, "Teenei ku haeo hakaoti roo! Te matakaina e rahi nei ku haeo hakaoti roo! Teenei ko te matakaina tera na tama e isi na vakatua raa e oo mai no tootoo tammaki na sileni i na mee taualleka aia e isi raa. Emeia paa saaita koi na mee taualleka te matakaina raa ku llano hakaatoa!"

²⁰ Na tama ite vaelani raa ku hihhia, maitaname te matakaina raa ku seua ria! Na tama TeAtua raa, na aposol ia ma na profet raa ki hihhia! Maitaname TeAtua kukou ake te hine se tonu raa na hakalono llihu te hine raa ni kou atu i kootou raa!

²¹ Tena he ensel e hai mahi roo e too te hatu e rahi roo noppehi i roto te lottai, tena ki meake, "Babilon te matakaina e rahi raa e me ki lettua iho peenei, tena na tama se lavaa hoki tekkite te matakaina raa.

²² Tena se haitama hoki e lavaa te llono te ttani na haap ia ma na reo na tama, ia te tani te puronu ia ma te tani te puu e iri i roto te matakaina naa! Se haitama e me ki hehekau i roto te matakaina naa hoki, tena se haitama e me ki rono te tama e varu te kamatu. ²³ Se isi hoki te ahi e me ki ura i roto te matakaina naa, ia se isi na tama e me ki avvana i roto te matakaina naa hoki. Na tama ni suisui na mee i roto akoe i mua raa e hakananniu i roto te maarama nei, tena e mee akoe ni hai laavaka no mariu ake na tama hakaatoa i roto te maarama nei raa ma na pakava akoe raa!"

²⁴ Babilon e too na hakalono llihu e mee na toto na profet ia ma na tama TeAtua raa e mmoe i roto te matakaina naa; hakamaoni, na toto na tama hakaatoa ni mmate i roto te maarama nei raa.

19

¹ Tena imuri te me nei, anau kuro no na reo na tama ite vaelani raa e tattara ma,

"Hakammaha TeAtua,
na mahi hakananniu ia ma na mahi hai mmahi raa ni mahi TeAtua!

² Te hakatonutonu Aia raa e hakamaoni, ia e tonu roo!

Aia e kou ake na hakalono llihu te hine se tonu e pena na mee sakkino i roto te maarama nei raa.

TeAtua e kou ake na hakalono llihu te hine se tonu raa,
e mee te hine raa e taa na tama hehekau Aia raa no mmate."

³ Tena na tama raa ku kannaa ake hakaraoi hoki ma,
"Hakammaha TeAtua!

Te kohu e hamai i te ahi e ttuni te matakaina e rahi raa
e me ki haere tahi koi i aruna se isi te hakaoti."

⁴ Tena tipurua ma haa na tama hakamattua ia ma e haa na manu e ora tahi raa ku tutturi no lotu ake TeAtua, te Tama e noho i aruna te Nohorana raa. Tena na tama raa ki meake,
"Amen! Hakammaha TeAtua!"

Te kai te avana te Punua Sipsip

⁵ Tena he reo ku tattara mai peeraa i te kina te Nohorana raa ma, “Hakammaha TeAtua taatou raa ia ma na tama hehekau Aia raa, na tama hakaatoa e tauttari Aia raa, na tama ku mattua raa ia ma na tama pammee raa!”

⁶ Tena anau ku rono na reo na tama e tammaki roo, na reo na tama raa e arana pera ma he peau e mmuu, ia peeraa hoki ma te hatturi e paku. Anau e rono na tama raa e tattara ma,

“Hakammaha TeAtua!

Maitaname TeAriki,

TeAtua Hai mahi taatou raa ko te Tuku!

⁷ Taatou ki tahhao no hihhia;

taatou ki hakammaha i na mahi hai mmahi Aia raa!

Maitaname te Punua Sipsip raa ku mee ki avana,

tena te hine raa ku tanattana hokoia ma ki avana.

⁸ Te taukupu raa e hakalaakei ria hakatauareka roo.”

(Na laakei e taualleka raa ko na tiputipu taualleka na tama e tauttari TeAtua raa.)

⁹ Tena te ensel raa ku mee mai anau ma, “Taataa te mee nei: na tama e kannaria kiooake itekai te avana te Punua Sipsip raa eme ki hakatapuria.” Tena te ensel raa ki hakapaaake hoki ma, “Aanei ko na tattara hakamaoni TeAtua.”

¹⁰ Tena anau ku hina atu i mua na vae te ensel raa ma ki hakamaru ake tama raa, e meia aia e mee mai anau ma, “Auu seppena peenaa! Anau he tama hehekau koi, e ssau koi peenaa ma akoe ia ma alaa hakattina ana ia ma na tama hakaatoa e tauttari te hakamaoni Jisas ni hakari ake laatou raa. Hakamaru ake i TeAtua!”

Maitaname te hakamaoni Jisas ni huri ake raa e mee roo na profet raa no hai mmahi te tattara na tattara TeAtua raa.

Te tama e tere te hos makkini

¹¹ Anau ku kite te vaelani raa ku taaraki, tena e isi te hos makkini e tuu. Te tama e noho i aruna te hos raa e hui ma, te Hakatina tahi ia ma te Tonu tahi; Aia e mmata hakaraoi roo ki tonu te saaita Aia e hakatonutonu ia ma te saaita Aia e haere ma ki ppuhu te taua raa.

¹² Na karemata Aia raa e ssau pera ma he ahi e ura, tena Aia e hakapiri tammaki na hau manamana na tuku raa i aruna te pohouru Aia. Tama raa e isi te inoa e mmou i aruna Aia, e meia Aia Hokoia koi e iroa, se hai tama hoki peeraa e iroa te inoa raa.

¹³ Te kaukahu roroa Aia e uru raa e piripiri roo na toto. Tena te inoa Aia raa ko “Na Tattara TeAtua.”

¹⁴ Na tama na taua ite vaelani raa e tauttari te Tama raa, na tama raa e huro i aruna na hos makkini, tena ki uru na hekau e makkini hua roo.

¹⁵ Tena he paraamoia e kaa roo ku ssae mai i taha ma te maihu te Tama raa, teenaa ko te paraamoia Aia eme ki ssari na kanohenua hakaatoa raa. Aia eme ki hakamaatua na kanohenua raa ma telaakau te tuku e pena na katana tera se lavaa te hakanaua raa, tena Aia eme ki nnini na wain i roto na kina e penapena na wain, ite kina te roto hai mahi TeAtua Hakanaaniu raa e moe raa.

¹⁶ Tena i aruna te kaukahu roroa Aia raa ia ma te vae Aia raa, na tama raa e tattaa te inoa ma: “Te Tuku na tuku ia ma TeAriki na ariki.”

¹⁷ Tena anau ku kite te ensel e tuu i aruna te laa. Te ensel raa e kannaa ake hakamaroia roo i na manulelee vaa aruna raa ma, “Oo mai no hakutu hakaatoa ki kkai te kai hakanaaniu TeAtua raa!

¹⁸ Oo mai no kkai na punnohi na tinotama na tuku, na soldia hakananiu na taua raa, na soldia, na punnohi na hos raa ma na tama e huhuro

na hos raa ia ma na punnohi na tama roo hakaatoa, na tama hehekau, na tama ettana, na tama hakananniu ia ma na tama mouraro raa!”

¹⁹ Tena anau kukite te manu kaitama raa ma na tuku i te maarama nei ia ma na tama laatou eppuhu na taua raa ku hakkutu ma kippuhu ma te Tama e tere te hos makkini raa ma na tama ppuhu Aia raa.

²⁰ Te manu kaitama raa ku hakapikiria hakapaa ma te profet mariu tera ni pena na mirakol i mua na karemata aia raa. (Aanaa ko na mirakol tera ni tatakore na tama e isi te hakamaatino te manu kaitama raa ia ma na tama e lotulotu ake te hatu tipua te manu raa.) Te manu kaitama raa ia ma te profet mariu raa ku lettua i roto te ahi e ura na salfa raa.

²¹ Na tama ppuhu i te manu kaitama raa hakaatoa ku taaia ria no mmate ma te paraamo a essa emai itaha ma te maihu te Tama e tere te hos makkini raa, tena na manullee raa kukkai na punnohi na tinotama na tama raa no ppohu roo.

20

Simata na hetau

¹ Anau kukite te ensel e haere iho itaha ma te vaelani, tena aia e ttaohi te kii i te kina te rua e nnoto pouri raa ma te seni e mmaha i te rima aia.

² Aia e hakapiki telapono erahiraa, teenaa ko Satan telapono roo i mua raa, tena ki haihai tama raa ma te seni raa ki tae simata na hetau.

³ Tena te ensel raa killetu te tama raa i roto te rua e nnoto pouri raa, tena kiloki te rua raa no mmauroo kiselavaa hoki te tama raa te hailaavaka no tatakore alaa kanohenua ki hakaoti te simata na hetau aia e karapusi raa. I muri te simata na hetau raa aia e me ki hakattanaria he paa saaita koi.

⁴ Tena anau kukite na nohorana ia ma na tama ennoho iaruna na nohorana raa kutoo na mahi ki hakatonutonu. Anau ekite hoki na anana na tama ni taaia ria no mmate e mee na tama raa ni tattara ake te hakamaoni Jisas ni hakari ake raa, ia ni tattara ake hoki na tattara TeAtua raa. Na tama raa ni se lotulotu ake te manu kaitama raa ia ma te hatu tipua te manu raa, ia na tama raa hoki se hakammau te hakamaatino te manu raa ina maarae ia ma na rima laatou. Na tama raa ku ora muri, tena ki hakamattua ma Krai pera ma ni tuku i roto simata na hetau.

⁵ (Hakaatoa alaa tama ni mate raa ni se ora muri no ttae roo simata na hetau. Te nei ko te kaamata roo na tama ku ora muri.)

⁶ Na tama i roto na tama kaamata e ora muri raa ki hihhia e mee laatou e hakatapuria hakaraoi roo. Te mate hakarua raa se isi na mahi ki ttaohi na tama raa; na tama raa e me ki mee pera ma ni maatua TeAtua laaua ma Krai, tena na tama raa e me ki hakamattua ma Krai i roto simata na hetau.

Satan ku torona

⁷ Tena i muri simata na hetau raa kuttae, Satan e me ki hakattanaria i taha ma te kina aia e karapusi raa,

⁸ tena aia e me ki haere no tatakore na kanohenua i te maarama nei raa hakaatoa, teenaa ko i roto Gok laaua ma Magok. Satan e me ki hakkutu mai na tama raa hakaatoa kippuhu, na tama raa e tammaki roo pera ma na kerekere i tai raa.

⁹ Na tama raa e ttoha vaa roto na kina hakaatoa i te maarama nei no llepo na kina na tama TeAtua raa ennoho ia ma te matakaina TeAtua elaoi mahi raa. Emeia te ahi i te vaelani raa e me ki haere iho no ttuni na tama raa hakaatoa.

¹⁰ Tena Satan, te tama ni tatakore na tama raa ku lettua ria i te kina te ahi na salfa raa, ia i te kina hoki te manu kaitama raa ia ma te profet mariu raa

ni lettua ria, tena na tama raa e me ki hakalono llihu na saaita hakaatoa te ao ma te poo se isi te hakaoti.

Te hakatonutonu hakaoti

¹¹ Tena anau ku kite te Nohorana makkini e rahi roo ia ma te Tama e noho i aruna. Te maarama nei ma te vaelani raa ku huro itaha ma Tama raa no llano hakaoti roo.

¹² Anau ku kite na tama e mmate raa, tena na tama roo hakaatoa ku ttuu i mua te Nohorana raa. Na tama raa ku tatallaki na launiu raa, tena teeraa launiu kutaaraki, teenaa ko te Launiu te Ora. Na tama e mmate raa ku hakatonutonu ria, tautari hea laatou nippena raa, ia tautari hoki hea e mmau i roto te launiu raa.

¹³ Tena te lottai raa ku kou ake na tama ni mmate i roto te lottai raa. Tena te mate ia ma te kina te mate raa ku kou ake hoki na tama laua ni ttaohi raa. Na tama raa hakaatoa e me ki hakatonutonu ria tautari hea laatou ni ppena.

¹⁴ Tena te mate ia ma te kina te mate raa hoki ku lettua ria i te kina te ahi raa. (Te kina te ahi nei ko te kina te mate hakarua.)

¹⁵ Na tama na inoa laatou se mmau i roto te Launiu te Ora raa e me ki lettua ria i te kina te ahi raa.

21

Te vaelani ia ma te maarama vahao nei

¹ Tena anau ku kite te vaelani ia ma te maarama vahao nei raa. Te vaelani ia ma te maarama i mua raa ku llano, tena te lottai raa ku hakateki no seai hoki.

² Tena anau ku kite te Matakaina e Tapu raa; te Jerusalem vahao nei raa ku haereiho itaha ma te vaelani Te Atua raa. Te matakaina raa ku oti te tanattana hakaraoi roo pera ma he taukupu elaakei ki hakapaa ma te tanata aia raa.

³ Anau e rono te reo e tattara iho hakamaroa roo i te kina te Nohorana raa ma:

“Te Atua te saaita nei ku noho ma te kanohenua Aia!

Aia e me ki noho ma na tama raa,

tena na tama raa e me ki mee pera ma ni tama Aia.

Te Atua Hokoia e me ki noho ma na tama raa,

tena Aia e me ki mee mo Atua na tama raa.

⁴ Aia e me ki ssoro na vai karemata na tama raa i taha.

Se lavaa hoki he tama e mate,

tena se hai tama e me ki tani te aroha ia ma ku hakalono llihu.

Na tiputipu i mua raa ku llano.”

⁵ Tena te Tama e noho i aruna te Nohorana raa ki tattara mai ma, “Te saaita nei, Anau e me ki mee na mee hakaatoa ki hoou!” Te Tama raa e tattara mai hoki ma, “Taataa te mee nei, maitaname na tattara nei e hakamaoni, tena kootou ki hakattina roo na tattara nei.”

⁶ Tena te Tama raa ki tattara mai ma, “Na mee hakaatoa ku oti! Anau ko te kaamata ia ma te hakaotioti, te Alfa ia ma te Omega. Anau e me ki hakattana kootou na tama e hiunu raa ki unu marino se sui te vai te ora e tere tahi raa.

⁷ Na tama e ttuu mmau no ppuhu ma Satan no tae te hakaoti raa e me ki too na mee nei i na rima Anau: Anau ko Te Atua na tama raa, tena na tama raa ni tamalliki Anau.

⁸ Emeia te kina te ahi eura na salfaraa ko te kina na tama e mattaku nauhie raa, na tama sakkino raa, na tama e ppena na tiputipu sakkino raa, na tama taa tama raa, na tama e hai huri raa, na tama hai panamu raa, na tama e lotulotu na hatu tipua raa ia ma na tama hakaatoa e tattara malliu raa. Te nei ko te mate hakarua.”

Jerusalem vahao nei

⁹ Tena he ensel hokotahi i na ensel e hitu ni ttuu ma na pakumete e hitu e ppui na hakalono llihu raa ku hamai no mee mai anau ma, "Hamai, tena anau e me ki huri atu te avana te Punua Sipsip raa."

¹⁰ TeAnana Tapu raa kutau i roto anau, tena te ensel raa kutoo anau no kkave i aruna te mouna e palluna roo. Te ensel raa e huri mai Jerusalem, te Matakaina e Tapu raa ku hamai i taha ma te vaelani, i taha ma na rima TeAtua, ¹¹ tena e kivakiva ma na mahi hai mmahi TeAtua raa. Te matakaina raa e maahina roo pera ma na hatu e sui mmaha raa, ia e ssau hoki pera ma he jaspera, tena e maarama roo pera ma he kalasi.

¹² Te matakaina raa e isi te tauppaa e matoru, ia e palluna, tena e isi hoki sanahuru ma rua na totoka. Tena na inoa te sanahuru ma rua na kaha Israel raa e mmau i aruna na totoka raa.

¹³ E toru na totoka e ttuu i te vahi hokotahi: e toru e ttuu i te vahi te anake, e toru e ttuu i te vahi te kupu, e toru e ttuu i te vahi tokorau, tena e toru e ttuu i te vahi te laki.

¹⁴ Na tauppaa te matakaina raa e hakatuu i aruna te sanahuru ma rua na hakamau selavaa te naue, tena na inoa sanahuru ma rua na aposol te Punua Sipsip raa e mmau i aruna.

¹⁵ Te ensel nitattara mai anau raa kuttaohi te laakau hahaaite e pena i na gol raa ma ki haaite te matakaina raa, na totoka ia ma na tauppaa.

¹⁶ Te llaha ia ma te roroa te matakaina raa e hakanatahi roo. Te ensel raa e too te laakau hahaaite raa no haaite te matakaina raa, tena te roroa ma te llaha ia ma te palluna te matakaina raa e hakanatahi roo hakaatoa, e tae rua simata haa huitarau (2,400) na kilomita.

¹⁷ Kito te ensel raa ki haaite te tauppaa raa hoki, tena te matoru te tauppaa raa e tae tipuono na mita te matoru, te nei ko te haaite te tama raa e hahaaite.

¹⁸ Te tauppaa raa e pena i na jaspera, tena te matakaina raa e pena i na gol hakamaoni roo, ia e ssau roo pera ma he kalasi.

¹⁹ Na hakamau selavaa te naue i na tauppaa e ttuu i aruna raa e hakalaakeiria ma na hatu e kivakiva. Te hatu kaamata raa he jaspera, te hatu hakarua raa he safai, te hatu hakatoru raa he aget, te hatu hakahaa raa he emeral,

²⁰ te hatu hakarima raa he sadonikis, te hatu hakaono raa he konilian, te hatu hakahitu raa he krisolait, te hatu hakavaru raa he beril, te hatu hakasivo raa he topas, te hatu hakasehui raa he krisopres, te hatu hakasehui ma tahi raa he haiasin, te hatu hakasehui ma rua raa he ametis.

²¹ Tena na totoka sanahuru ma rua raa ni pure kivakiva sanahuru ma rua. Te totoka hokotahi e pena i te pure kivakiva hokotahi. Tena na mateara te matakaina raa e pena i na gol e ssau roo pera ma he kalasi.

²² Anau seisi te hare tapu e kite e ttuu i te matakaina raa, maitaname te Hare Tapu te matakaina raa ko TeAtua TeAriki Hakanaaniu ia ma te Punua Sipsip raa.

²³ Tena te laa ia ma te maremo raa ku setau hoki te hakamaahina ake i te matakaina raa, maitaname na mahi TeAtua raa e hakamaahina ake i aruna te matakaina raa, tena te Punua Sipsip raa ko telamu te matakaina raa.

²⁴ Na kanohenua hakaatoa e me ki hahaaere i roto te maahina te lamu raa, tena na tuku i te maarama nei raa e me ki kou mai na hekau taualleka laa-tou raa i te matakaina raa.

²⁵ Na totoka te matakaina raa e me ki ttuu tallaki na aho hakaatoa, na totoka raa se lavaa te ppui, e mee te matakaina raa e me ki maarama tahi, se isi te poo.

²⁶ Na mahi ia ma na mee taualleka na henua hakaatoa raa e me ki kou mai ki mmoe i te matakaina raa.

²⁷ Emeia se hai mee ekkere elavaa tetae mai i te matakaina raa, ia natama hoki eppena na tiputipu sakkino raa ia ma natama tattaramalliu raa selavaa te uru i roto te matakaina raa. Natama koi na inoa laatou raa e mmou i roto te Launiu te Ora te Punua Sipsip raa e me ki uru i roto te matakaina raa.

22

¹ Te ensel raa e huri mai hoki anau te riva e kou mai te ora raa, te riva raa e maarama hua roo pera ma he kalasi, tena te riva raa hoki etere mai peeraa i te Nohorana TeAtua ia ma te Punua Sipsip raa,

² ia etere vaalottonu te mateara te matakaina raa. Tena telaakau te ora raa e homo saa vahi te riva raa, tena sanahuru ma rua navahao i roto te hetau hokotahi, telaakau raa e me kihua na hua. Telaakau raa e me kihua na marama hakaatoa, tena na laumea te laakau raa e lavaa hoki te tokonaki na tama na kanohenua hakaatoa ki taualleka.

³ Na mee hakaatoa TeAtua se hihai raa selavaa te mmoe i te matakaina raa.

Te Nohorana TeAtua ia ma te Punua Sipsip raa e me kittuu i roto te matakaina raa, tena natama hehekau Aia raa e me kilotulotu ake Tama raa.

⁴ Na tama raa e me kikkite na karemata TeAtua, tena te inoa Aia raa e me ki mmou i aruna na maarae na tama raa.

⁵ Te matakaina raa selavaa te isi te poo, tena natama raa selavaa te mannatu ma kihakaura nalamu ia ma telaa raa kihakamaahina ake, maitaname TeAriki TeAtua ko te maahina na tama raa, tena na tama raa e me kihakamattua pera ma ni tuku na vahao hakaatoa.

Krais e me ki vaakai mai

⁶ Tena te ensel raa ki mee mai anau ma, "Na tattara nei e hakamaoni roo, tena akoe kihakatina. TeAriki TeAtua, te Tama nikou ake TeAnana Tapu Aia ina profet raa ku oti te kauna te ensel Aia raa ki huri ake na tama hehekau Aia raa hea se roroa ku kapihi mai raa."

⁷ Tena Jisas ki tattara mai ma, "Hakallono! Anau se roroa ku haere atu! Na tama e tauttari na mee i roto na tattara te launiu nei e tattara ma e me ki kapihi mai raa e me kihakatapuria!"

⁸ Anau ko Jon, anau ni rono, ia ni kite na mee nei hakaatoa. Te saaita anau ku oti roo te rono, ia ku oti roo te kite na mee nei raa, tena anau ku hina atu i mua navae te ensel nihuri mai na mee nei raa, tena anau ku mee ma kilotu ake te ensel raa.

⁹ Emeia te ensel raa e tattara mai anau ma, "Auu se ppena peenaa! Anau hetama hehekau hoki peenaa ma akoe hakapaa ma nataina akoe na profet raa ia ma natama hakaatoa nitauttari na tattara i roto te launiu nei raa. Lotu ake hakaatoa i TeAtua!"

¹⁰ Tena te ensel raa ki tattara mai hoki ma, "Auu se huu ma akoe na mee i roto na tattara te launiu nei e tattara ma e me ki kapihi mai raa, maitaname te saaita na mee nei e me ki kapihi mai raa ku taapiri koi.

¹¹ Na tama sakkino raa kinnoho ma te sakkino laatou raa, na tama eppena na tiputipu sakkino raa kinnoho ma na tiputipu sakkino laatou raa, na tama e taualleka raa kinnoho ma te taualleka laatou raa, tena na tama te lotu e ttapu raa kinnoho ma na tiputipu e ttapu laatou raa."

¹² Tena Jisas ki mee mai ma, "Hakallono! Anau se roroa ku haere atu! Anau e me ki haere atu ma natuhana nokou atu tautari hea kootou nippena raa.

¹³ Anau ko te kaamata ia ma te hakaotioti, te Alfa ia ma te Omega."

¹⁴ Na tama e ssoro na hekau laatou no matahua raa e isi na mahi kikkai na hua te laakau e kou mai te ora raa, tena ki haere hihhia hoki no uru i roto na totoka te matakaina raa.

¹⁵ Emeia na tama e me ki nnoho iaho ma te matakaina raa ko na tama e ppena na tiputipu sakkino raa, na tama hai panamu raa, na tama e haere hai huriraa, na tama taatama raa, na tama elotulotu na hatu tipua raa ia ma na tama e malliu mahi inatattara laatouraa ia ma na mee laatou e ppena raa.

¹⁶ “Anau Jisas, Anau nikauna te ensel Anauraa kitattara atu na tattara nei i roto na harelotu. Anau e mamaoha iho i te hareakina Devit; Anau ko te tapao e maarama mahi roo.”

¹⁷ Tena TeAnana Tapu ia ma TeHine te Punua Sipsip raa ki mee mai ma, “Oo mai!”

Tena na tama hakaatoa ellono na tattara nei raa ki mee mai hoki ma, “Oo mai!”

Oo mai na tama e hiunuraa no too te vai e kou atu te ora raa pera ma he hoki kime kootou e hihhai.

Na tattara hakaoti

¹⁸ Anau Jon, anau etattara haimahi atu ikootou natama hakaatoa nillono na mee i roto natattara telauniu nei etattara ma e me ki kapihi mai raa. Kame he tama e hakaapaa ake alaa tattara hoki i aruna na tattara nei, tena TeAtua e me ki hakaapaa ake alaa hakalonollihu hoki i te tama naa pera ma hea e mmau i roto telauniu nei raa.

¹⁹ Kame he tama e ssoro na tattara i roto telauniu nei e tattara ma e me ki kapihi mai raa, TeAtua e me ki ssoro hoki te tuhana te tama naa i na hua telaakau e kou mai te ora raa ia ma te Matakaina e Tapu telauniu nei e tattara mai raa.

²⁰ TeTama e hakari mai na tattara nei hakaatoa raa e mee mai ma, “Hakamaoni roo! Anau se roroa ku haere atu!”

Ku hakamaoni roo. TeAriki Jisas, Akoe ki hamai!

²¹ Na mahi TeAriki Jisas ki nnoho ma taatou na tama roo hakaatoa.